
3 1761 04569126 8

POLYBII HISTORIARVM

TOMVS II.

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

POLYBII

MEGALOPOLITANI

HISTORIARVM

QVIDQVID SVPEREST.

RECENSVIT, DIGESSIT,

EMENDATIORE INTERPRETATIONE, VARIETATE LECTIONIS, ADNOTATIONIBVS, INDICIBVS ILLVSTRAVIT

IOHANNES SCHWEIGHÆVSER

ARGENTORATENSIS.

TOMVS SECVNDVS.

LIBER IV. ET V.

CVM RELIQVIIS LIBROR. VI. ET VII.

LIPSIAE

IN LIBRARIA WEIDMANNIA

MDCCLXXXIX.

PRAEFATIO EDITORIS.

DE CODICIBVS MSSTIS,

QVIBVS VSI SVMVS IN RECENSENDIS EXCERPTIS EX LIBRIS POLYBII DEPERDITIS: TVM DE ALIIS NONNVLLIS REBVS, AD HANC EDITIONEM PERTINENTIBVS.

I.

Codices Mssti, EXCERPTA ANTIQVA *continentes.*

Quum in hoc Volumine ad eos accedamus Hiſtoriarum Polybii libros, e quibus nonniſi Excerpta atque Fragmenta ad noſtram ætatem pervenerunt; perſequemur hoc loco ea, quæ in Præfatione primo volumini præmiſſa de Codicibus manuſcriptis, quibus in recenſendis harum Hiſtoriarum Reliquiis uſi ſumus, dicere inſtitueramus: ac primo quidem de illo dicamus genere Excerptorum, quæ, quoniam ante cetera fortaſſe confecta, certe prius, quam cognitæ atque repertæ eſſent Eclogæ de Legationibus ac de Virtutibus & Vitiis, in lucem producta ſunt, *Antiquorum Excerptorum* nomine, quo a reliquis diſtinguerentur, appellavimus.[a]) Illa igitur ex Libris duodecim, qui quintum ſequuntur, ducta, Ἐπιτομῆς vel Ἐπιτομῶν titulo primum in editione Baſileenſi quinque prioribus Libris integris ſunt adjecta: *Excerptorum* nomine, quo ad hunc diem potiſſimum innotuerunt, inſignivit Caſaubonus; qui de eisdem, cum ex msstis Codicibus, tum vero maxime ex perſpicaci felicique Conjectura emendandis, ſingulariter inprimis atque immortaliter promeritus eſt. Nam ea

 quidem

a) Vide Præfat. ad Tom. I. Sect. I. n. 3. p. VII. & Sect. II. n. 2. p. XVI ſqq.

quidem eſt horum Excerptorum in ſcriptis libris conditio, ut, Codicum omnium probatiſſimas Lectiones in unum ſi conferas, multo tamen gravioribus vulneribus in his, quam in quinque prioribus Libris, laboret oratio, multoque frequentior tentandæ Conjecturæ locus relinquatur. Neque id mirum. Codex, quo uſus eſt Compilator, ab illo vetuſto Codice, qui communis fons eſt eorum Codicum Polybianorum, quibus hodie utimur, jam multis in locis in pravam abierat partem: b) tum vero rurſus Compilator, qui exiguo ſane judicio hæc Excerpta confecit, alia multa ipſe in transſcribendis eis, quæ ex integro codice ſelegit, peccaſſe videtur; quorum erratorum contagium deinde ad omnes Codices, qui ex ipſius exemplo promanarunt, pervaſit. Quæ cum ita ſint, minime ſpernendum tamen præſidium nos in Codicibus, quibus licuit nobis uti, invenimus, non ſolum ad ſtatuendum, quid ex ſcriptis libris profeciſſet Caſauboniana recenſio horum Excerptorum, quid Editoris ingenio deberetur; verum etiam ad emendanda paſſim ſive ea, quæ ex Hervagiana editione retinuerat Caſaubonus, ſive quæ in ea immutaverat.

Codicum vero, qui hodie ſuperſunt, quibus illa *Excerpta* continentur, *varia* eſſe *genera* reperio. 1. *Primum genus* eorum, qui totam ipſius Compilatoris rationem tenuerunt: id eſt, qui *Excerpta non ex eis tantum Polybii Libris, qui quintum ſequuntur, ſed ex prioribus quinque pariter complectuntur,* atque etiam breves illas ſententias ſive Fragmenta minora exhibent, quæ ex eis Hiſtoriæ Polybianæ partibus, quæ in ipſa Epitome prætermiſſæ ſunt, ad marginem paſſim adnotaverat Compilator. Quibus de minoribus Fragmentis Iſ. Caſaubonus, poſtquam ex illorum numero ea, quæ ex Libris poſt quintum ducta ſunt, in unum locum collecta inter Fragmenta Polybiana edidiſſet, c) univerſe his verbis monuit lectorem: *Sciendum eſt,*

b) Confer Præfationem eidem Tomo I. præmiſſam, Sect. IV. n. 6. p. XLVI.

c) Pag. 1028 ſq. edit. Caſaub. (Edit. Gron. T. II. p. 1541 ſq. Erneſt. T. III. p. 263 ſq.)

est, inquit, *auctorem Epitomes, in conficiendis his Eclogis, interdum etiam breviores quasdam excerpsisse sententias, quæ in Vrbinati Codice extra paginam in mundo, suis quæque locis, sunt descriptæ. Exempli gratia, sub finem libri primi ad Excerpta de bello Sociali Carthaginiensium in ora codicis est hæc gravissima sententia adnotata:* Οὕτως καὶ κατὰ ταύτας τὰς ἁμαρτίας μεγάλην ἔχει διαφορὰν ἡ μετριότης, καὶ τὸ μηδὲν ἀνήκεστον ἐπιτηδεύειν ἑκουσίως. *quæ extat p.* 88. (lib. I. cap. 88, 3.) *Eadem ratio servata ubique. Quin igitur vere Polybiana ista sint, per illum optimum codicem dubitare nobis non licet.* Ex hoc itaque genere est CODEX ille VRBINAS, hodie VRBINO-VATICANVS, de quo jam in Præfatione ad Tomum primum hujus editionis verba feci: d) omnium ceteroquin codicum Polybianorum, quos novimus, excepto illo Vaticano qui quinque priores Libros integros continet, vetustissimus. Quo ex codice Lectiones ab Hervagiano exemplo discrepantes, a libro primo usque ad libri noni caput 19 extr. (quod nobis caput vigesimum est) studiose nostram in gratiam enotatas, nobiscum communicavit idem, quem sæpius laudavi, Spallettus. In reliqua parte libri noni, & in sequentibus libris, contentum esse oportuit ea Lectionis Varietate, quam ex eodem codice ipse olim Is. Casaubonus ad oram sui exempli editionis Hervagianæ adnotaverat; quo de exemplo Iac. Gronovius lectiones istas codicis Vrbinatis, nota *Vrb.* signatas, una cum aliis Casauboni adnotatis, in libellum transscripsit, cujus usus mihi cum reliquo Adparatu Gronoviano ad Polybium Ill. Ruhnkenii beneficio concessus est. e) Codex hic Vrbinas nihil habet *ex libro decimo septimo* excerptum. Quæ vulgo ad librum XVII. referuntur, ea hic codex *ad decimum octavum*

 librum

d) Sect. IV. n. 6. p. XLV seqq. ubi etiam alia nonnulla specimina istorum brevium Fragmentorum, quæ in ora hujus Codicis notata sunt, dedimus p. XLVII seq. Laudem, qua eumdem codicem prosecutus est Casaubonus, vidimus in eadem Præfat nostra ad Tom. I. p. XX. nota e).

e) Vide Præfat. ad Tom. I. Sect. II. n. 5. p. XXIII. ibique notam o).

librum refert, hoc titulo, Πολυβίου τοῦ ΙΗʹ. ſcil. Ἐπιτομή. Quod quidem, cum ex conſenſu aliorum bonæ notæ codicum & Stephani Byzantini, tum vero ex temporum ratione, quorum res geſtæ & hoc libro & præcedente libro XVIto continentur, colligi poteſt haud immerito eſſe factum. Videturque aut nihil prorſus excerptum ex libro decimo ſeptimo fuiſſe ab ipſo compilatore horum Excerptorum, aut, ſi quid fuit, illud intercidiſſe: niſi fortaſſe pars aliqua libri illius, de quo ambigitur, nempe tredecim priora capita, ad *ſeptimum decimum*, reliqua ad *decimum octavum librum* fuerint referenda; quam rationem nos in hac editione cum Henr. Valeſio tenebimus.

Vrbinati Codici ſimillimus fuit is, quo FVLV. VRSINVS olim uſus eſt in Emendationibus in Polybium, quas ad calcem Eclogarum de Legationibus adjecit. [f]) Quod quidem cum ex ipſis maxime emendationibus, quas hiſce Excerptis adtulit, intelligere mihi viſus ſum; tum vero ex eo colligi poſſe putaverim, quod inter Fragmenta Polybiana easdem ſententias, quas ex codice Vrbinate exhibuit Caſaubonus, jam ipſe ediderat Vrſinus. [g]) Nam quod vir, quem in indicandis codicibus msstis, quibus uſus eſt, perbreviter ſemper ac jejune (ut fere ſolebant ea ætate editores) verſatum videmus, ſententiis iſtis tituli loco hæc verba inſcripſit, *Ex libro manuſcripto incerti;* id quidem non eo valere puto, ut inde *appareat, aliena fide illas ediſſe Vrſinum,* nec vidiſſe codicem in quo illæ ineſſent, quod Caſaubonus ſibi perſuaſerat. [h]) Imo vero ſuſpicari prope liceret, eisdem ipſis Vrbinatibus membranis uſum eſſe Vrſinum, ni paſſim loca nonnulla dubium moverent, ubi ex vetere ſuo Codice notabiles Lectiones protulit, quas ex Vrbinate nec a Spalletto nec a Caſaubono enotatas video.

2. Aliud

f) De illis Vrſini Emendationibus dictum eſt in Præf. ad Tom. I. Sect. II. n. 3. p. XIX. & Sect. IV. n. 7. p. XLVIII.

g) In Selectis de Legationibus p. 274 ſq.

h) Caſaub. in Fragmentis Polybianis, loco paulo ſuperius citato.

2. Aliud eſt genus eorum Codicum, in quibus *Excerpta ex libro ſexto & ſequentibus adjecta ſunt quinque prioribus libris integris.* Hoc ex genere fere unicus, qui ad noſtram notitiam pervenit, CODEX AVGVSTANVS eſt:[i]) qui, ſicut ceteris omnibus, qui quidem hæc Excerpta continent, excepto Vrbinate, vetuſtior eſt, ſic & multo emendatior, & bonitate Vrbinati proximus; atque etiam haud raro probas lectiones præſtat, ubi ille in errore verſatur. Et hic pariter codex, prætermiſſo libro XVII, quæ Excerpta vulgo iſto numero notantur, ad librum XVIII refert, hoc titulo: Πολυβίου τοῦ ιή λόγου κατ' ἐπιτομήν.[k]) In fine autem non habet illa adſumenta, quæ aliis codicibus recentioribus ſive per errorem ſive per fraudem quamdam adjecta ſunt, de quibus paulo poſt dicemus.[l])

Eſt quidem *Florentiæ* in *Bibliotheca* LAVRENTIANA MEDICEA Codex, idem ille de quo ſupra dixi,[m]) qui præter quinque priores libros Polybii integros Excerpta etiam ex reliquis, a ſexto usque ad decimum ſeptimum vel octavum, ſicut Auguſtanus, complectitur, neque in fine aliud Excerptorum adſumentum habet. Sed in illo, ſicut in aliis recentioribus, de quibus mox agetur, extremus Excerptorum Liber non *decimus octavus*, ſed *decimus ſeptimus, ιζ'.* numeratur. Suntque in eodem codice Excerpta illa Polybiana non ab ea manu, quæ quinque priores libros ſcripſit, ſed ab alia manu ſuppleta; ut poſt Montfauconium in Biblioth. Msstorum T. I. p. 375. docuit Bandinius in Catal. Biblioth. Laurentianæ T. II. p. 628. Ex illo Mediceo Codice, qui ſæpius cum Hervagiano exemplo & aliis recentioribus codicibus in deteriora abit, ubi Auguſtanus probam lectionem tenet, Varietas Lectionis excerpta eſt in Adparatu noſtro Gronoviano ad Polybium; pariterque ex *alio codice* MEDICEO, qui Excerpta

i) De eo confer quæ diximus in Præfat. ad Tom. I. Sect. IV. n. 2. p. XXXVI ſqq. & Sect. II. n. 2. p. XVI ſq.

k) Simili modo quisque liber inſcriptus eſt: veluti ſextus, *Πολυβίου τοῦ ϛού λόγου κατ' ἐπιτομήν.*

l) Vide infra, n. 4.

m) Præf. ad T. I. Sect. IV. n. 5. p. XLIII.

ex libro VI - X. continet, quem Bandinius T. II. p. 641. recensuit. Nec tamen valde religiosa diligentia ex his codicibus lectiones omnes discrepantes a Gronovio excerptæ videntur; puto, quod earum multas nimis manifeste mendosas esse intellexisset. n)

3. Sunt alii Codices, in quos *Excerpta ex uno* potissimum *libro Sexto Polybii,* ob notabile inprimis argumentum *de Reipublicæ ac Militiæ Romanæ ratione & præstantia,* relata sunt; eadem prorsus, ab initio ad extremum, quæ aliis codicibus continentur. Istis autem libri Sexti reliquiis adjecta sunt, ob argumenti similitudinem atque cognationem, *Fragmenta nonnulla ex aliis Libris decerpta.* Scilicet primo: Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ὀγδόου λόγου, id est, ex *libro XVIII* fragmentum illud, quo & *armaturam & aciei instructionem Romanorum atque Macedonum* inter se confert Polybius; a verbis Ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν ἕκτον βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλιπὼν (quæ vulgo medio cap. 23. libri XVII. leguntur, in hac nostra autem editione initium facient capitis undecimi libri XVIII.) usque ad verba ἤει πρὸς Λάρισσαν. quæ vulgo claudunt cap. 29. ejusdem libri XVII. nobis autem sunt extr. cap. 16. libri XVIII. Tum Fragmentum *de Scipionis animo imperatorio & exercitationibus militaribus:* Ἀπὸ τοῦ δεκάτου λόγου, *ex libro Decimo,* a verbis Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον νεανίσκοι τινὲς, usque ὅλην ποιεῖ τὴν δύναμιν ἰσχυράν. (lib. X. cap. 19 - 22.) Cui fragmento, per errorem amanuensis, (ut videtur) qui istum locum excerpere debuit, subjectum est continua serie aliud breve Fragmentum, quod in tota collectione Excerptorum antiquorum (cap. 23. libri X.) proxime sequebatur, sed ad superius argumentum nihil perti-

n) Enotatæ sunt illæ Lectiones codicis Medicei in ora ejusdem exempli editionis Gronovianæ, de quo dixi loco modo citato. Ad finem libri XVII. p. 1077 hæc notavit Gronovius: *Finivi collationem Polybii hujus cum Ms. Laurentiano, in pergameno, & quadrato, sed nuperæ manus, die 20 Octobris Florentiæ.* In fine libri X. p. 865. hæc adscripsit: *Hucusque Mstus in folio & charta.* Ex hoc codice ductæ videntur illæ lectiones, quæ adjecta habent verba *alter ms.* Quæ vel nullam notam vel notam 2 adjectam habent, in his uterque Codex consentire videtur.

pertinet. Denique addunt nonnulli & aliud Fragmentum, pariter nihil ad rem, de qua in ſuperioribus agebatur, ſpectans, cui titulum περὶ Μηδίας faciunt; quod vulgo caput 24. ejusdem libri X. occupat, nobis cap. 27. libri X. erit. Hoc genus Excerptorum exhibet in Bibliotheca Laurentiana Medicea Codex ille membranaceus ſeculi decimi quinti, complura ſimul Xenophontis ſcripta complectens, quem recenſuit Bandinius in Catal. Tom. III. p. 203. Quo in codice, initio Excerpti illius quod ex libro XVIII. ductum eſt, in ora libri hoc legitur de iſto Excerptorum Polybianorum ſelectu monitum: Ἑκόντες παρήκαμεν τοὺς μεταξὺ ἀπὸ τοῦ Ἕκτου λόγους, καὶ ἐθέμεθα τάδε τοῦ ιή. διὰ τὴν σύγκρισιν ἣν ποιεῖται ὁ συγγραφεὺς τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ Μακεδονικῶν στρατευμάτων. id eſt: *Conſulto prætermiſimus libros a ſexto interjectos, & hæc ex libro XVIII. adpoſuimus, propter collationem quam inter Militiam Romanorum & Macedonum inſtituit Scriptor.*

Eadem Fragmenta, excepto ultimo περὶ Μηδίας, uno tenui volumine, forma majori, complectitur CODEX REGIVS *No. MDCLII;* quem, non admodum licet antiquum, diligenter conſuluiſſe & cum vulgato textu contuliſſe minime me pœnituit. In hoc Codice, quem nota *Reg. D.* inſignivi, poſt Excerptum illud quod ex libro XVIII. ductum eſt, leguntur duæ ſententiæ Polybianæ ex illarum numero, quas oræ codicis Vrbinatis inſcriptas eſſe ſupra monui; o) ſcilicet: Πολεμοῦντας γὰρ δεῖ τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας &c. quæ etiam in Ecloga VI. de Legat. conſervata eſt, atque in noſtra editione libro XVIII. cap. 20. v. 7. legetur. Tum: Οὐδεὶς γὰρ οὕτως οὔτε μάρτυς &c. quæ a nobis capiti 26 libri XVIII. (quod Eclogam VIII. de Legationibus continebit,) ſubjicietur, præeunte Livio lib. XXXIII. cap. 28. p) Ex quo intelligitur, eum,

 qui

o) Hac Sect. n. 1. not. *c*).

p) Adjecta eodem loco in hoc codice alia eſt ſententia: Τῶν γὰρ παραβόλων καὶ καλῶν ἔργων ἐφίενται μὲν πολλοὶ, τολμῶσι δ' ὀλίγοι ψαύειν. quæ in pleniore Excerptorum collectione paulo poſt in ipſo contextu legitur, initio capitis 34. (nobis cap. 36.)

qui primus ſelectum inſtituit Excerptorum hoc codice comprehenſorum, exemplari uſum eſſe ex eo genere, ad quod vetuſtas illas Vrbinates membranas retulimus. Regio iſti Codici ſimilis eſt OXONIENSIS, *Bibliothecæ Bodlejanæ, No.* 3367. ex quo varietatem Lectionis a Iac. Gronovio enotatam in *Adparatu Gronoviano* inveni. De ipſo codice hæc monuit Gronovius: [q]) *Contuli librum VI. cum Ms. Oxonienſi, qui in primis paginis indicabatur fuiſſe e libris* DAVIDIS HOESCHELII *Auguſtani. Et præter ſextum erant Fragmenta quinque foliorum ex Libro, ut notabatur, XVIIIvo. In fine erat* Θεῷ τῷ δόντι τὴν ἀρχὴν καὶ τέλος δόξα. [r])

4. Poſtquam cœptum erat, libri ſexti reliquias ſeparatim deſcribere, ex eo tempore *Excerpta* ex ceteris libris, *a ſeptimo usque ad decimum octavum,* ſeorſim exſcribi, absque ſexto, vulgo cœperunt. Cujus generis ſat multi Codices ad hunc diem ſuperſunt. Sunt duo REGII, No. MDCL. & MDCLI, quibus uſus ſum; quorum illum *Reg. F.* hunc *Reg. G.* inſignivi. Horum altero (neſcio utro; neque enim multum inter ſe differunt) uſus eſt Caſaubonus, qui eum *non admodum bonæ notæ* eſſe nec immerito pronunciavit. [s]) Vterque ſeculo XV. ſcriptus perhibetur. His paulo meliorem & emendatiorem reperi, qui mihi interdum fons etiam illorum viſus eſt, quem VESONTINVM adpello, ad Bibliothecam Abbatiæ S. Vincentii, quæ Veſontione in Comitatu Burgundiæ eſt, pertinens; qui mecum, intercedente Brunckii noſtri gratia, eſt communicatus. Ejusdem fere notæ TVBINGENSIS eſt CODEX, cujus diverſitatem Lectionis diligentiſſime enotatam, & cum

q) Ad initium libri VIti, in eo exemplo Polybii Gronoviani, quod Lectiones Polybianas a Ioh. Bœclero ex codice Auguſtano excerptas margini adſcriptas habet.

r) Eadem Excerpta ex libro VI. cum adpendice ex libro XVIII. adnexa ſunt libris quinque prioribus integris in *Codice San-Germanenſi* No. CCCXVIII. cui quidem non multum momenti tribuit Montfaucon in Biblioth. Msſtorum T. II. p. 1063. Cf. Catal. Biblioth. Coislianæ p. 430.

s) Vide Præfat. noſtram ad Tom. I. p. xx.

cum variarum editionum & codicis Auguſtani lectionibus collatam, publici juris fecit Reuſſius Vir Clariſſimus. [t])

Iſti Codices cum plurima alia, tum hoc, inter ſe commune habent, ut, quem *librum* alii *decimum octavum* ferunt, eumdem *ſeptimum decimum* numerent; ne ſcilicet ex uno libro, inter ceteros interjecto, intercidiſſe viderentur Excerpta. Tum vero vel idem ille, qui primus iſtum numerum mutavit, vel alius deinde librarius, quum videret, eis codicibus, de quibus paulo ante dixi, qui librum ſextum continent, adjectum eſſe Fragmentum ex libro XVIII; ſive imprudens, neque cogitans hoc ipſum fragmentum jam paulo ante in eodem libro, quem XVII numeravit, a ſe deſcriptum eſſe, ſive (quod credibilius eſt) fraude quadam, ut fucum faceret emtori, eique perſuaderet, pleniorem & locupletiorem Polybianum codicem ſe illi vendere; idem ipſum Fragmentum, Ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν ἕκτην βίβλον ἐν ἐπαγγελίᾳ καταλιπὼν &c. velut ex ſequenti Libro excerptum, denuo deſcripſit, & ſuperioribus Excerptis adjecit, præfixo titulo: Πολυβίου ἐκ τοῦ ιή λόγου. id eſt: *Excerpta ex Polybii Libro XVIII.* Denique & Fragmentum illud de Scipione, de quo pariter paulo ſuperius dixi, Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον νεανίσκοι τινὲς &c. repetiit prioribusque attexuit; non quidem *decimum Librum* inſcribens, ſed, quo auctiorem nimirum Polybium daret, ad *decimum nonum Librum* referens, hoc titulo: Πολυβίου ἐκ τοῦ ιθ′ λόγου. Περὶ τῆς Σκιπίωνος τοῦ Ἀφρικανοῦ ἡγεμονικῆς ἐμπειρίας. Eidemque fragmento, ut paulo etiam ampliores viderentur Reliquiæ quas ex libro XIX. exhiberet, alterum fragmentum (ex eodem libro X. ductum) περὶ Μηδίας, adjecit. Iſtam, quam expoſui, codicum hujus familiæ rationem quum non perſpiceret Neſſelius in recenſione duorum ex eadem familia *Codicum* Polybianorum, qui ſunt *in Bibliotheca*

t) *Ierem. Dav. Reuſs Beſchreibung einiger Handſchriften aus der Univerſitæts-Bibliothek zu Tübingen, nebſt Anzeige der verſchiedenen Lesarten.* Tubing. 1778. in 8. Conf. Præf. ad T. I. p. XIII.

theca Cæsarea Vindobonensi, [u]) non modo sibi fucum fieri passus est, verum etiam doctissimo persuasit Fabricio, inesse in illis codicibus Excerpta Polybiana, quæ in lucem nondum essent protracta. [x]) Quem errorem Kollarius coarguit, in Epistola de Commentariis in manu exaratos Codices Bibliothecæ Vindobonensis. [y]) Ex eisdem Codicibus Vindobonensibus specimina Lectionum e duobus prioribus capitibus libri septimi excerptarum olim ad me miserat Illustris L. B. de Locella, uberiora etiam ultro offerens, si operæ pretium mihi videretur: sed quum intelligerem, post ea quæ mihi ad manus essent subsidia, nihil magnopere utilitatis ad Polybium ex aliorum istius præsertim familiæ codicum collatione accessurum, veritus sum & otio & humanitate politissimi Viri abuti.

Ad eamdem familiam pertinuisse eum Codicem, quo ad procurandam editionem *Hervagianam* usus est *Arlenius,* [z]) intelligitur ex eo, quod in fine græci textus Excerptorum ex libro XVII. monuit Editor; ubi, *in græco exemplari,* inquit, *quædam sequebantur, ex præcedentibus tantum excerpta, quamquam titulo Epitomes libri XVIII inscribebantur: ea certo consilio omittenda censuimus.* [a]) Eodem pertinet *Leidensis Codex,* ad quem in Notis editis nonnumquam provocavit Gronovius, & passim in ora msta exempli suæ editionis. [b]) Tum Codex *Dorvillianus,* e quo Lectiones nonnullas, minime quidem bonitate præstantes,

u) Catal. Biblioth. Vindobonensis, Parte V. Cod. 25. & Cod. 30.

x) Fabricius in Bibl. Græc. T. II. p. 755.

y) Conf. Acta Eruditorum Lipsiensia anni 1760. p. 286.

z) Conf. Præf. nostram ad T. I. Sect. II. n. 2.

a) Codex ille quorsum pervenerit, non satis habeo compertum. Casaubonus, de Codicibus Polybianis differens, quibus ipse usus est, ait; *idem ipsum exemplar, unde Basileensis editio fuerat desumta, a Franc. Pithœo sibi esse suggestum.* (Vide Præf. nostr. ad T. I. p. XX.) Sed quum in Rhemensem Bibliothecam migraverit Pithœana, illius codicis tamen in recensione Bibliothecæ Rhemensis apud Montfauconium in Bibliotheca Msstorum nullam video mentionem factam. Quod si dono datus ille codex Casaubono est, fuerit hodie, si cui tanti videbitur, inter Oxonienses quærendus.

b) De illo codice cf. Reisk. Animadv. ad Polyb. p. 615. & Catal. Biblioth. Lugduno-Bat. p. 343.

ſtantes, protulit Dorvillius ad Charitonem. Denique *Oxonienſes Bodleiani tres*, No. 3664. 65. 66: [c]) qui, quamquam in Catalogo Codd. Msstorum Angliæ in Codicibus Ioh. Seldeni recenſentur, tamen Iſaaci Caſauboni olim fuiſſe videntur; cujus filius Mericus Caſaubonus *Epitomarum* Polybii *plura mssta exemplaria* commemorat, ad ſe miſſa, quæ patris Iſaaci olim fuiſſent. [d]) In quibus Codd. Oxonienſibus, ut ex Gronovianis ſchedis intellexi, eſt is qui a *Joyeuſio* Cardinali olim Iſ. Caſaubono fuerat oblatus: [e]) & eſt fortaſſe in eisdem *Memmianus*, cujus idem Caſaubonus meminit, & e quo ſubinde lectionem aliquam in ora ſui exempli notavit Gronovius: denique in eisdem fortaſſe etiam eſt Pithœanus ille, ex quo olim ab Arlenio editio Baſileenſis adornata eſt. [f])

5. Denique ſingularis eſt CODEX REGIUS MMDCCCCLXVII. qui ad ſeculum XV. refertur: quo codice, præter alia aliorum Auctorum ſcripta, continentur *ex Polybii libris nonnullis ſelecta Excerpta;* quæ negligenti quidem ſtylo, ſed ex ſatis probato exemplari deſcripta ſunt, ita ut inter plurima eaque putida utique librarii ſphalmata multæ probæ lectiones in hoc codice ſint conſervatæ, quæ in aliis codicibus depravatæ ſunt. Hunc nota *Reg. E.* deſignavi. Inſunt autem ei Fragmenta ex libro VI. cap. 1-16. (capita nunc dico editionis Gronovianæ & Erneſtinæ:) tum rurſus ex VI. 41-56. X. 1-20. X. 29-

37-

c) Codex Bodl. 3666. in Catal. librorum msstorum Angliæ T. I. p. 162. diſerte his verbis recenſetur: *Polybii Excerpta ex ſeptimo ad decimum nonum librum, cum fragm. de Media.* Duo præcedentes codices, no. 3664 & ſq. brevioribus verbis expediuntur: *Excerpta ex Hiſtoriis Polybii.*

d) Vide Mer. Caſauboni Præfat. ad Notas ſuas in Polybium, Tomo III. Polybii Gronoviani p. 207. — Edit. Ern. T. III. p. 692.

e) Conf. Præfat. noſtram ad T. I. p. xx. *Joyeuſianus* ille tamen *ſexti* etiam libri Polybiani Epitomen cum ceteris complectitur. Certe Iac. Gronovius eodem loco, ubi de codice Oxonienſi, olim Hœſcheliano, qui Epitomen libri ſexti continet, locutus eſt, hæc verba adjecit: *Iisdem ſittybis* (inquit) *erant conjuncta eadem libri VIti cum reliquis omnibus Fragmentis, quæ indicabantur fuiſſe e Bibliotheca Illuſtriſſ. Cardinalis D. Joyeuſii &c. quæ collationem non merentur.*

f) Vide, paulo ante, notam *e*).

37. XI. 17. XI. 1-3. (cui Fragmento tamen perperam inscriptus rursus titulus est, ἐκ τοῦ δεκάτου.) Tum rursus XI. 18-31. XIV. 1-20. XV. 1-19. Denique XVII. 23. med. (nobis XVIII. 11.) a verbis illis, Ἐγὼ δὲ κατὰ τὴν ἕκτην βίβλον &c. hoc titulo: Ἐκ τοῦ ιηου τῆς Πολυβίου ἱστορίας. usque cap. 28 extr. (nobis XVIII. 15.) Hic est codex ille *ms. Regius*, ex quo Lectiones nonnullas ex Polybii libro VIto laudavit Henr. Valesius in *Variis Lectionibus in Polybium*, quas Excerptis de Virt. & Vitiis in fine adjecit. Ad eumdemque codicem idem Valesius in Notis ad eadem Excerpta p. 18. provocavit. [g])

II.

CODEX BAVARICVS *Excerptorum* DE LEGATIONIBVS *vel* DE LEGATIS, ΠΕΡΙ ΠΡΕ'ΣΒΕΩΝ. *Tum de aliis Codicibus manuscriptis ejusdem argumenti.*

De *Excerptis* vel *Selectis*, quæ περὶ Πρεσβειῶν, DE LEGATIONIBVS vulgo inscribuntur, differens in Præfatione primo Tomo nostri Polybii præmissa, [h]) oblitus eram monere, Titulum istum non ex scripto codice, qui illas continebat eclogas, sed *ex Vrsini ingenio atque emendatione*, qui primus eas in lucem edidit, profectum videri. Certe & *Pacianus Codex*, [i]) & *Schottanus*, eadem Ex-

g) In Polybio Gronov. T. III. p. 361. Edit. Ernestii T. III. p. 175.

h) Sect. I. n. 5. p. IX seq.

i) *Iulii Pacii* codice msto, Eclogas de Legationibus continente, in edendis Dionysii Halicarnassensis Antiquitatibus Romanis usus olim est *Frid. Sylburgius*, ut docet ipse in Præfatione; ubi, *Fragmenta Legationum*, ait, *a Fulv. Vrsino primum publicata, hac editione denuo collata sunt ad manuscriptum exemplar, quod inter alia non aspernanda in thesauris suis habet Iulius Pacius, philosophus & jurisconf. præstantissimus.* De eodemque *codice Paciano* in Notis ad eumdem Dionysium p. 82. hæc refert: „*In cod. manuscr. Iulii Pacii alius* [puta, quam apud Vrsinum] *bis* Ἐκλογαῖς *præfixus est titulus, hic scilicet:* Περὶ Πρέσβεων (*rectius* Πρεσβειῶν) Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς." — Vrsini quidem igitur titulum, περὶ Πρεσβειῶν, quem rectiorem judicavit, tenuit in Dionysio Sylburgius, ut in Polybio Casaubonus. Quem vero *Sylburgianum* librum mstum Excerptorum de Legationibus laudat Leunclavius, (de quo deinceps,) aut idem ille Pacianus est, aut ex eo utique transscriptus.

Excerpta exhibentes, περὶ Πρέσβεων, id eſt, DE LEGATIS, erant inſcripti; eumdemque titulum BAVARICVS noſter & in fronte gerit, & ſæpius deinde repetit; denique in græco horum Excerptorum Proœmio, quod ex Schottano codice Hœſchelius edidit, eodem modo legitur. [k]) Quare non eſt cur dubitemus, eumdem pariter Vrſiniano codici Titulum fuiſſe inſcriptum; ſed ipſum Vrſinum, qui & ceteroquin in contextu etiam multa tacite mutavit, & de manuſcripto codice, unde hæc Excerpta hauſit, nonniſi perquam breviter atque jejune monitos Lectores in Præfatione voluit, περὶ Πρεσβειῶν pro περὶ Πρέσβεων ſua auctoritate poſuiſſe. [l]) Quam ſcripturam quum ex ipſo Codice Vrſini ductam putaret Iſ. Caſaubonus, eamdem non ſolum retinuit, verum etiam in græco Proœmio, quod & ipſe (quum ab Vrſino prætermiſſum eſſet) ex Andreæ Schotti codice edidit, Πρέσβεων, quod ibi

k) Ex *Codice Andreæ Schotti*, cujus viri Bibliotheca, ut ait Hœſchelius, nemini non patebat rempublicam juvare cupienti, idem *Davides Hœſchelius*, adhibito ſimul Bavarico noſtro Codice, Auguſtæ Vindel. anno MDCIII. edidit *Eclogas Legationum, ex Dexippo Athenienſi* aliisque junioribus Scriptoribus collectas, quas Vrſinus in ſua prætermiſerat editione. Et ibi quidem Hœſchelius in ſumma paginarum ora retinuit Vrſinianam inſcriptionem περὶ Πρεσβειῶν; ſed cum in ſua Præfatione, tum in græco Compilatoris Proœmio p. 1. & 2. rurſusque in Titulo p. 3. ex Schottano Codice περὶ Πρέσβεων dedit. Eamdemque ſcripturam tenuit *Phil. Labbeus* in Excerptis de Legationibus, cum Protreptico ad Scriptores Hiſtoriæ Byzantinæ editis, p. 3. & p. 7.

l) Multa Vrſinum de eis, quæ in ipſius Codice erant ſcripta, ſua auctoritate mutaſſe, monui in Præfat. ad T. I. Sect. II. n. 3. p. XVIII ſeq. Quæ autem de ipſo Codice, quo uſus eſt, lectorem in Præfatione docuit Editor, hæc ſunt: *Ant. Auguſtinus*, inquit, *Archiepiſcopus Tarraconenſis, miſit ad me ſuperioribus annis Polybii Fragmenta quædam. ut titulus indicabat, περὶ Πρεσβειῶν, a Iohanne quodam Conſtantinopolitano collecta. qui Romanam antiquitatem in capita & locos communes digeſſerat; ut eum librum a mendis, quibus pæne infinitis corruptus erat, vindicarem; & cum ſtudioſis etiam, ſi videretur, communicarem.* Quid indicaverit titulus, dixit: ipſum titulum ad verbum expromere non dignatus eſt. De Eclogis ex aliis Scriptoribus præter Polybium, quæ eodem codice comprehenſæ erant, (quarum partem etiam ſimul cum Polybianis Eclogis edidit, partem prætermiſit,) ne verbulum quidem in Præfatione fecit. Denique de multis aliis, de quibus ibi diſſerendi locus erat, dubios lectores reliquit.

ibi erat, in Πρεσβειῶν mutavit. [m]) Neque vero, quemadmodum absque ulla adjectione, περὶ Πρεσβειῶν, Eclogas has Vrſinus inſcripſit, ſic nude περὶ Πρέσβεων dant manuſcripti libri: ſed Bavaricus quidem habet περὶ Πρέσβεων ἐθνῶν (ac in medio libro alicubi etiam ἐθνικῶν) πρὸς Ῥωμαίους. Pacianus autem, περὶ Πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς. Denique Schottanus, in Procemio quidem, περὶ Πρέσβεων Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς· in inſcriptione vero Eclogarum, ſicut Bavaricus, περὶ Πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους. Videntur autem ambæ phraſes, ex conſilio ejus qui has Eclogas ex græcis Hiſtoriarum Romanarum ſcriptoribus conficiendas curavit, debuiſſe conjungi; quoniam promiſcue & Legationes gentium ad Romanos, & Romanorum Legationes ad exteras gentes, in iſtis Eclogis exponuntur. Sed id omne quidem ad ipſum Polybium parum utique refert.

Quoniam vero *Vrſini Codex* harum Eclogarum *de Legatis* vel *de Legationibus* (tenebimus enim & nos hunc titulum, communi omnium uſu receptum) plurimis mendis, ut ipſe profeſſus eſt editor, fuerat obſitus; [n]) quarum magnam quidem partem ipſe Vrſinus ex ingenio emendavit, partem Iſ. Caſaubonus ex *Andreæ Schotti Codice,* adhibitis etiam ſuis conjecturis, correxit; [o]) ſed ita, ut codicis lectiones, a ſe mutatas, ſæpe tacuerit Vrſinus, & ut in Caſauboni correctionibus, quid codicis Schottani debeatur auctoritati, quid ex editoris ingenio ſit profectum, nusquam valeas diſcernere: ſane quam deſideraveram, ut, ſi minus ipſos illos libros, quibus olim uſi eſſent Fulv. Vrſinus, Andr. Schottus, Iul. Pacius, conſulere perluſtrareque mihi

m) Eodem modo in Indice Codicum msstorum, quibus uſus eſt, (vide Præf. noſtr. ad T. I. p. xx.) titulum codicis Schottani, περὶ Πρεσβειῶν, non περὶ Πρέσβεων, perhibuit Caſaubonus. Nec tamen ipſum Schotti Codicem, ut paulo inferius docebo, vidit Caſaubonus: ſed Procemium illud, quod dixi, ex Hœſchelii utique editione ſumſiſſe videtur.

n) Vide paulo ante, not. *l*) & conf. Præf. noſtr. ad T. I. p. XVIII ſq.

o) *Multa emendavimus*, ait Caſaubonus, *nec pauca ſupplevimus e codice ms.* περὶ Πρεσβειῶν *viri eruditiſſimi Andreæ Schotti.* Vide Præf. noſtr. T. I. p. xx. & p. XXII.

mihi liceret, ſaltem diligenter ex eisdem enotatas Lectiones ab edito contextu diſcrepantes contingeret nanciſci. Eoque etiam magis optabile nobis fuerat tale quoddam ad recognoſcenda emendandaque hæc Excerpta ſubſidium, quoniam in BAVARICO noſtro & initium aberat Eclogarum ex Polybio ductarum, & in reliqua earumdem eclogarum ſerie multæ rurſus ex his, quas habet Vrſini editio, deſiderabantur. Sed nullius ex illis, quos nominavi, codicibus, de quibus ceteroquin & in inſtructiſſima Montfauconii Bibliotheca Msstorum & in aliis ejusdem generis repertoriis altum eſt ſilentium, nullum usquam ne veſtigium quidem, ad hunc diem, deprehendere mihi licuit. Et *Vrſinianus* quidem *Codex*, ſi modo ſupereſt hodie, in Hiſpania fuerit fortaſſe quærendus, quo remiſſus eſſe ab Vrſino videtur, poſtquam ea, quæ in lucem emittere placuit, inde depromſerat Editor: certe nec ex Vaticana Bibliotheca, ubi ſuſpicatus eram latere eum codicem, per diligentiſſimum Spallettum noſtrum quidquam de eo potui reſcire. Ac ſubiit etiam interdum dubitare, ipſum-ne antiquum Exemplar, an Apographum ſolum ad Vrſinum miſerit Tarraconenſis Archiepiſcopus, cujus fuerat ille codex. *Pacianum librum*, poſt Sylburgium, a nemine ne memoratum quidem video. Iam ad *Schottanum* quod ſpectat *Codicem*, quum per complures aliquot annos in Hiſpania verſatum eſſe conſtet Andream Schottum, atque etiam circa annum MDLXXXIV contubernalem fuiſſe ejusdem Ant. Auguſtini Tarraconenſis Archiepiſc. qui librum *de Legationibus* ad Vrſinum miſerat; nata mihi eſt ſuſpicio, Schotti illum librum ex eodem fortaſſe exemplari, quod vel ipſum vel cujus apographum cum Vrſino communicatum fuerat, eſſe deſcriptum. Cui non repugnat, quod & plurima, quæ non ediderat Vrſinus, complexus eſt Schottanus codex, (quæ partim jam ante Vrſini editionem in ipſorum auctorum ſuperſtitibus operibus edita legebantur, atque ob eam cauſam ab Vrſino neglecta fuerant; partim deinde ab Hœſchelio & Labbeo ſunt edita, ex junioribus auctoribus

Excerpta;) aut quod in eisdem Polybianis Eclogis, quæ erant in Vrſini editione, multa ex eodem codice emendare, & nonnullas etiam lacunas ſupplere potuit Caſaubonus. Ac mihi probabile viſum eſt, Schottum, quum in Hiſpania apud Ant. Auguſtinum degens editionem Vrſini eſſet nactus, primum quidem eclogas ab Vrſino editas cum ipſo exemplari Auguſtini denuo contuliſſe, & diſcrepantes ab Vrſiniano contextu Lectiones, hiatuumque nonnullorum, qui in Vrſini editione (ſive amanuenſis culpa, ſive typographi) paſſim fœdabant orationem, ſupplementa ex exemplari enotaſſe; p) deinde vero reliqua omnia, quæ multa adhuc ſupererant in exemplari, quæ non ediderat Vrſinus, integra deſcripſiſſe, ut olim edenda curaret. q) Vna tamen maxime res dubitationem quamdam movere poteſt; qua de re quid ſtatuam, certi nihil habeo: ſcilicet, quod Vrſinus a *Iohanne* quodam *Conſtantinopolitano* collectas illas Eclogas dicit, quarum collectionem *Theodoſio* cuidam, cognomine *Parvo*, Schotti codex cum aliis tribuebat. r) Sed, undecumque tandem nomen iſtud, nemini alii memoratum, *Iohannis Conſtantinopolitani* arripuerit Vrſinus; ex eodem illo Vrſini de Collectore harum Eclogarum diſſenſu alias turbas in tota quæſtione de eisdem Eclogis natas video, quæ primum quidem Leunclavium in Dionis editione,

p) Multa paſſim in Vrſini editione ab operis officinæ Plantinianæ peccata eſſe; ex ipſius Vrſini Notis, ſi eas cum contextu græco conferas, ſatis adparet.

q) Id ſi ita eſt: ſi non antiquus codex fuit ille *Schottanus*, ſed ab ipſo Schotto de vetere exemplari recens deſcriptus; non fuerit magnopere mirandum, quod, poſtquam omnia, quæ in eo erant compreheníſa, publici juris ſunt facta, ipſe codex deinde non ſit conſervatus, & nusquam hodie compareat. Niſi forte etiamnunc alicubi latet hic codex; ac fortaſſe *Pacianus* quoque, aut etiam *Sylburgianus*, uſpiam ſupereſt. Quod quidem ſperare ſi fas eſt; ne illud quidem deſpero, fieri poſſe, ut aliquis ſtudioſus fautorque harum literarum, hoc noſtro fortaſſe deſiderio, quod diſſimulare non potuimus, excitatus, favente occaſione, ex tenebris in lucem eos ſit vindicaturus.

r) Cum *Schotti* codice conſentit *Sylburgianus* a Leunclavio laudatus, & *Thuaneus*, cujus mentionem a Caſaubono factam paulo inferius videbimus. In *Bavarico* nomen collectoris Eclogarum nusquam memoratum vidi.

tione, tum vero etiam Casaubonum in Polybio versantem, & cum his alios eruditos viros, in errorem induxerunt.

Scilicet Casaubonus in Indice Codicum Msstorum, quibus usus est, s) postquam dixerat, *in Excerptis de Legationibus multa se emendasse nec pauca supplevisse e codice ms. περὶ Πρεσβειῶν Andreæ Schotti;* his verbis pergit: „*qui* (Andreas Schottus) *etiam fragmenta quædam e Theodosii Parvi Excerptis descripta ad nos misit; quæ tamen vulgata prius fuerant, verum aliis locis, quædam etiam in secunda parte. Eorumpse excerptorum tomum primum invenimus in splendidissima librorum supellectile - - Iacobi Augusti Thuani. Certe in prima fronte ejus libri erant hæc verba, etsi diversa manu,* Ὁ ἐρανίσας τὸ παρὸν, Θεοδόσιος ἐστὶν ὁ μικρός. *De quo plura in Commentariis.*" Quibus ex verbis intelligere mihi visus sum, ipsum Schotti codicem Excerptorum de Legationibus non vidisse Casaubonum: non nisi Lectiones discrepantes atque Emendationes ad Eclogas Polybianas ab Vrsino editas, ex msto libro excerptas, cum Casaubono communicasse Schottum; simul vero integras nonnullas Eclogas Polybianas, quæ non fuerant in Vrsini editione, ad eumdem misisse. Quum vero etiam adnotasset Schottus, Collectorem Eclogarum in suo codice perhiberi *Theodosium Parvum;* t) id perperam ita interpretatus est Casaubonus, ac si *Lectiones* quidem *emendationesque* ductæ essent ex *codice ms. Eclogarum de Legationibus* ejusdem generis cum eo, quo usus Vrsinus erat; reliquæ vero *Eclogæ,* quas integras miserat Schottus, ex *alia atque diversa Excerptorum collectione* fuissent ductæ, cujus collectionis auctor *Theodosius* esset. At vero ex uno eodem-

 que

s) Vide Præfat. nostr. ad T. I. p. xx.

t) Nempe in fronte libri *Schottani* inscripta haud dubie erant verba illa, quæ & in *Thuaneo* codice Casaubonus, & in *Sylburgiano* Leunclavius invenit: Ὁ ἐρανίσας τὸ παρὸν (vel ταῦτα) Θευδόσιός ἐστιν ὁ μικρός. Vnde etiam factum, ut ipsum quoque *Proœmium* græcum, quod toti collectioni Eclogarum de Legationibus in Schottano codice præmissum erat, eidem *Theodosio* tribuerint Hœschelius & Labbeus in Eclogis Legationum ex junioribus Scriptoribus excerptis, quas ex eodem Schottano codice ediderunt.

que codice & ex eadem Excerptorum collectione ductæ illæ eclogæ Theodosianæ erant, unde depromtæ erant Lectiones & emendationes ad Eclogas Vrsinianas: atque easdem, simul cum reliquis, haud dubie etiam complexus erat Vrsini codex; sed in editione sua prætermisit eas Vrsinus, quod sciret, in Historiis Polybii editis, scilicet partim in quinque libris prioribus, partim in Antiquis, quæ vocavimus, Excerptis ex libris sequentibus usque ad XVIII. easdem jam in lucem esse emissas. u) Atque id ipsum est, quod prædicto loco Casaubonus ait, *Excerpta ista Theodosii,* a Schotto ad se missa, *aliis jam locis,* (nempe passim in quinque prioribus Polybii libris;) *quædam etiam in secunda parte,* (id est, in Excerptis Antiquis; hanc enim *secundam* Historiarum Polybii *partem* ibi intelligit) *vulgata prius fuisse.*

Sed ita quidem Casaubonus, Eclogas illas Polybianas, quæ ab Vrsini aberant editione, ex diversa Excerptorum collectione & ab alio Compilatore esse ratus, levius sane erravit, quam ante eum erraverat *Leunclavius*, a quo etiam in errore suo confirmatus ille potissimum fuisse videtur. Et quoniam in eo sum, ut totam hanc *de Eclogarum istarum collectione* implicatam quæstionem paululum expediam, quam eo potissimum consilio institui, ut in Codices mstos, si qui

u) Pari ratione (docta sane illa, ac prudenti, si modo ex prætermissis Eclogis Lectiones saltem excerpsisset, quibus emendari vulgatus contextus posset) in *Excerptis ex Appiano* eas Eclogas omisit Vrsinus, quæ ex superstitibus Appiani libris ductæ erant; ut monui in Præfat. ad Appian. p. XI. & p. XXXI. Sic & in Excerptis ex Dione Cassio complura sunt in codice *Bavarico* (ante illud quod est num. XXXVIII. apud Vrsinum) ex libris Dionis superstitibus desumta, quæ eamdem ob caussam prætermisit Vrsinus. Fuisse autem easdem in Vrsini pariter Codice, cum ex eo colligi potest, quod & ceteroquin multas Vrsinus Eclogas habet, quæ desiderantur in Bavarico; nec vero ulla, quæ in Bavarico est, (quæ quidem ex libro alioquin deperdito ducta sit,) apud Vrsinum desideratur: tum vero & ex Vrsini Adnotatione ad Excerpt. XXXVIII. ex Dione satis intelligitur. Vt taceam, miraculo proximum videri debere, si in Codice illo antiquo præcise nonnisi ea fragmenta essent conservata, quæ ex libris aliàs deperditis ducta sunt; ex eis autem libris, quos alia via salvos ad nos pervenire passa est fortuna, nihil prorsus in eodem fuisset.

ſi qui fortaſſe ſuperſunt, inquirerem; operæ pretium videtur, ut ipſa Leunclavii verba adponam. Is igitur, in Præfatione Dioni latine a ſe converſo anno MDXCII præmiſſa, quæ repetita eſt in editione poſthuma græco-latina MDCVI x) hæc ſcripſit: *Ne denique Dio noſter auctario quodam deſtitueretur, quo priores editiones ſuperaret; Excerpta Theodoſii cujusdam græci hominis e Dione poſterioribus libris inſerui . . . Fuiſſe vero nomen hoc illi collectori, quodam in exemplari manu exarato, quod eſt eruditi viri Frid. Sylburgii, notatum his verbis reperitur:* Θεοδόσιος ὁ μικρὸς, ὁ ἐρανίσας ταῦτα. *quibus ſignificatur, a Theodoſio, viro minime magno (ſic ipſe de ſe modeſtiæ cauſa locutus eſt: vix enim puto, Theodoſium minorem Auguſtum intelligi) fuiſſe illa congeſta. Cum his & conjungenda judicavi, quæ de prioribus XXXIV Caſſii libris excerpta continentur in voluminibus manuſcriptis, quæ titulo de Legationibus exſtant.* Igitur, Eclogas quidem ex XXXIV prioribus Dionis libris, Leunclavius ait, iis Codicibus mstis contineri, quæ titulo *de Legationibus* exſtant: reliquas Eclogas, quæ ex poſterioribus libris ductæ ſunt, non ſolum alii collectori tribuit, ſed & ab illis ita ſeparatas facit, ac ſi cum Excerptis de Legationibus nihil commune haberent. Quam Leunclavii rationem preſſo pede ſecutus eſt Fabricius in Bibl. Græc. T. III. p. 324. n. X. & XI. Atqui nulla eſt ex omnibus illis Eclogis, quas Theodoſio tribuens Leunclavius diverſas ſtatuit ab Excerptis de Legationibus, quin in continua Eclogarum de Legationibus ſerie apud Vrſinum eadem legatur: & longe plurimus earumdem numerus in Bavarico pariter codice de Legationibus ineſt. Itaque errorem Leunclavii & Fabricii perſpecte notavit Reimarus in Præfat. ad Dionem §. 8. rurſusque in Apparatu critico ad Dionem, T. II. p. 1543. Mihi vero, quid-

x) Iſta editio quum *Hanoviæ*, ut præfert titulus, *Typis Wechelianis apud Claud. Marnium & hæredes Io. Aubrii* prodierit; video, cur Polybium Caſaubonianum, qui eorumdem bibliopolarum nomen in fronte gerit, *Hanoviæ* impreſſum eſſe vulgo perhibeant, quem Pariſiis excuſum eſſe docui in Præfat. ad T. I. p. x.

quid tandem non modo de *codice Sylburgiano,* & nonnumquam etiam de *duobus msstis Excerptorum de Legationibus,* [y]) verum etiam de *non perfunctorio collationis studio, quo veræ lectiones ex illis codicibus a se erutæ sint,* [z]) crepuerit Leunclavius, tamen ne ipse quidem oculis suis codicem manuscriptum istorum Excerptorum vidisse umquam videtur; non nisi schedis quibusdam usus esse Sylburgianis, in quibus Sylburgius ex Iulii Pacii codice (de quo supra ex Sylburgii Præfat. ad Dionysium Halic. non nihil retuli) Lectiones ad Excerpta ex Dione pertinentes excerpserat, adjectis fortasse etiam Lectionibus ab Andrea Schotto communicatis; a quo certe & alia nonnulla, ad Xiphilinum pertinentia, idem Sylburgius communicata fuisse sibi prædicavit. [a]) Sed ne sic quidem rationem illius inconstantiæ Leunclavii satis explicatam putarem, ni accederet æmulatio illa & incredibilis festinatio, qua in edendo suo Dione usum esse hunc virum Reimarus docuit. [b])

Iam vero, quod de *Thuani Codice* Casaubonus loco supra a nobis adlato scribit, *eorumpse Excerptorum* (Theodosii Parvi) *tomum primum in Thuani Bibliotheca se invenisse, in cujus libri fronte fuerint hæc verba,* Ὁ ἐρανίσας τὸ παρὸν, Θεοδόσιός ἐστιν ὁ μικρός· id quale sit, quove pertineat, non valeo hariolari. Excerpta quidem *de Virtutibus & Vitiis* in *duos tomos* sive *duos libros* distributa fuisse reperio; quorum priorem, Selecta ex vetustioribus Scriptoribus continentem, Peirescianus codex complectebatur; Selecta ex junioribus auctoribus, quæ ad nos non pervenerunt, in alterum librum sive tomum erant relata. [c]) De *Legationum Eclogis* nihil tale ab eis notatum video,

y) In notis ad Dionis lib. XXXVII. c. 2. p. 1013. editionis Leuncl. græco-latinæ: p. 112 editionis Reimari.

z) In edit. græco-lat. Dionis p. 1048.

a) Sylburgius, in editione Dionis Leunclaviana græco-latina p. 975.

b) In Præfat. ad Dionem §. 10. p. XVIII. n. v.

c) Scilicet in fine Procemii græci Excerptis illis præmissi (quod fere non differt a Procemio Legationum) post

video, qui manuſcriptos codices, quibus illæ continentur, tractaverunt: neque ejus diviſionis veſtigium in Bavarico codice, qui Excerpta ex junioribus pariter atque ex vetuſtioribus complectitur, ullum comparet. Sed, ſive (ut conſentaneum eſt) *vetuſtiorum* Scriptorum excerpta *priori* illo *tomo*, quem Caſaubonus dicit, comprehenſa fuiſſe ſtatuas; fuerit in illis vel præcipuus auctor *Polybius:* atqui ita de hoc codice loquitur Caſaubonus, ut intelligi videatur, nihil in eo fuiſſe quod ad Polybium pertineret. d) Sive Eclogas ex *junioribus* auctoribus in eo fuiſſe ſumamus; mirum rurſus fuerit, cur eumdem codicem Labbeus in repetita auctorum iſtorum editione, de qua ſupra dixi, non modo in conſilium non vocaverit, ſed ne mentionem quidem ejus fecerit ullam; quum tamen, Thuanæ Bibliothecæ ſubſidio in tota, quam inſtituit, Scriptorum Hiſtoriæ Byzantinæ collectione uſum ſe eſſe, in Præfatione profiteatur. Denique, quorſum *Thuaneus* ille *codex*, qualiscumque fuit, evaſerit, non magis, quam de ceteris codicibus Legationum, compertum habeo: quem ne in Catalogo quidem Bibliothecæ Thuanæ, qui Pariſiis anno MDCLXXIX publicatus eſt, diligenter licet indicem msstorum Codicum perluſtrans, memoratum reperi.

 Relin-

poſt indicem Auctorum, quorum poſtremus Dio Caſſius eſt, hæc verba leguntur: *καὶ οἱ ἐφεξῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ἐπιγράφονται.* id eſt, *Poſteriores Scriptores initio libri ſecundi* (vel *tomi ſecundi*) *enumerabuntur.* Neque alio fundamento (quoad equidem video) niſus eſt Valeſius, cum in Præfat. ad Exc. de Virt. & Vitiis de univerſa Collectaneorum Conſtantini ratione ita ſcripſit: *Singulos titulos Conſtantinus in duo volumina diviſerat. Priori continebantur antiquiſſimi quique hiſtoriæ ſcriptores, aut certe qui hiſtoriam ab origine mundi repetebant: ii vero, qui res geſtas Cæſarum compoſuerant, in poſterius volumen erant rejecti.*

d) Nam non niſi ex occaſione inſcriptionis, quæ *Theodoſii* nomen præferebat, codicis illius mentionem feciſſe videtur. Et ſane, ſi *Polybiana de Legationibus Excerpta* in illo codice fuiſſent, cupide eum Caſaubonus, qui nullum alium mstum librum horum Excerptorum vidit, perluſtraturus fuerat, & plura de eodem dicturus. Iam *plura* quidem *in Commentariis*, qui numquam prodierunt, promittit: ſed, plurane de illo *Thuaneo codice*, an de *Theodoſio* iſto *parvo* fuerit dicturus, in ambiguo relinquit.

Relinquebatur igitur, ut in præſidio BAVARICI illius CODICIS ECLOGARVM DE LEGATIONIBVS, qui jam in emendando Appiano inſignem nobis operam præſtiterat, [e]) eſſet adquieſcendum. Etenim eodem tempore, quo Appiani cauſa Codicem illum olim excuſſi, Polybianas etiam Eclogas cum exemplo Vrſiniano contuleram, & Lectionis varietatem ad marginem mei libri adnotaveram. Et memini quidem, ſatis diligenter iſtam Collationem tunc a me & (qui ſuam mecum operam amice ſociaverat) Dahlero Viro clariſſ. eſſe inſtitutam: ſed optaveram tamen, ut nunc mihi, ex profeſſo Polybio emendando operam danti, denuo eumdem Codicem perluſtrare licuiſſet. At contentum eſſe oportuit eis, quæ ex priſtina collatione ejusdem Codicis adnotata habebam. Quæ tamen, vel ſic, tam ad ſtatuendum de recenſione Vrſiniana & Caſauboniana, quam ad tollendos paſſim errores, atque ad lacunas etiam nonnullas explendas, haud leve momentum nobis contulerunt. [f]) Codex ille, qui circa decimum quartum vel quintum ſeculum (ſatis quidem negligenter) conſcriptus eſt, in impreſſo *Catalogo Græcorum Msstorum Codicum Bibliothecæ Sereniſſimi Bavariæ Ducis*, num. CCIV. hoc titulo recenſetur: „*De Legationibus variarum gentium ad Romanos, ex diverſis Hiſtoricis, Arriano, Appiano, Malchio Rhetore Philadelphiorum & aliis. Chart. fol.*“ Vbi quod *Polybianarum* Eclogarum, quarum tamen plurima pars eſt in hoc codice, mentionem nullam factam in titulo videmus, cauſa hæc

e) De illo Codice confer quæ dixi in Præfat. ad Appianum p. XXX-XXXII. Eſt autem idem etiam ipſe, quo in edendis Eclogis Legationum, quæ ex junioribus auctoribus ductæ ſunt, una cum codice Schottano uſus olim erat Hœſchelius.

f) Sic, ut hoc utar, ſub finem Eclogæ VI. pro *υύ. τάλαντα*, id eſt, *quadringenta talenta*, quod vulgo ſemel atque iterum ibi ſcriptum legitur, recte Bavaricus codex *σ'. τάλαντα* ponit, id eſt, *ducenta talenta*; quemadmodum ex Livio atque Appiano corrigendum apud Polybium eſſe jam pridem monuit Drakenborchius ad Livii librum XXXIII, cap. 13. Et, ut lacunæ etiam ſuppletæ exemplum adferam, in Ecloga XLII. fere media, ubi defectam orationem aſteriſco notavit Caſaubonus, opportuniſſime hiatum explet codex noſter hoc modo: *εἴτ' ἐν αὐτοῖς ἐπισφαλῆ καὶ ἀπαῤῥησίαστον καταλείπεσθαι τὴν πολιτείαν· ἐπισφαλῆ μὲν, ὀλίγοις οὖσιν, καὶ τούτοις* &c.

hæc eſt, quod & *Procemium* illud in hoc codice deſideratur, quod Schotti codex habebat, cui adnexus index enumerabat Auctores, e quibus Legationes ſunt excerptæ; tum vero quod ipſum principium Eclogarum Polybianarum in eodem noſtro codice deeſt, ita quidem ut prima Ecloga Polybiana, quæ in eo ſupereſt, nulloque inſcripto titulo continua ſerie excipit Eclogas ex Eunapio ductas, ſit ea, quæ numero *ſexta* eſt in Vrſini editione, ductaque eſt ex Polybii libro decimo octavo. Ex quo adparet, quaternionem ſaltem unum, aut plures etiam quaterniones, quod magis mihi ſit probabile, intercidiſſe. Neque enim dubito, quin, præter Eclogas ab Vrſino editas, alias etiam ex ſuperioribus XVII Polybii libris ductas complexus olim ſit Bavaricus hic codex; quas & Schottanus & Vrſini liber mstus, ut ſupra monui, habuerant, prætermiſit autem in editione ſua Vrſinus, quod eas jam inter editas Polybii Hiſtorias in lucem emiſſas eſſe ſciret. Eclogæ ex Dionyſio Halicarnaſſenſi nullæ plane hoc codice continentur: quæ utrum numquam in eo fuerint comprehenſæ, an ſimul cum initio Polybianarum Eclogarum interciderint, meum non eſt definire.

Sed illud quidem non videtur ab hoc loco alienum, ut, quoniam unus eſt hic Codex, quem hodie ex toto iſto genere ſuperſtitem cognovimus, paulo etiam accuratius ejusdem rationem, atque *ſeriem* ſaltem *Auctorum*, e quibus excerptæ Legationes in eo continentur, exponam. Igitur generalis quidem Inſcriptio, ut jam ſupra monui, hæc eſt: *Περὶ Πρέσβεων ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους.* Tum ſequuntur ipſæ ſtatim Eclogæ. Nempe

1. Ex *Arriano* nonnihil excerptum eſt, quod quatuor folia complet, g) præmiſſo hoc titulo: *Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἀῤῥιανοῦ ἀναβάσεως Ἀλεξάνδρου.*

g) Latæ admodum per totum codicem ſunt oræ cujusque folii, quibus nihil inſcriptum eſt: ipſa autem ſcriptura ita laxa & latis verſuum intervallis diſtincta, ut non nimis multum ſcripturæ ſit, quod unamquamque paginam complet.

2. Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἀππιανοῦ, τῆς ἐπιγραφομένης Βασιλικῆς. Eclogæ foliis 63 comprehenſæ.

3. Ἐκ τῆς ἱστορίας Μάλχου ῥήτορος τοῦ Φιλαδελφέων. Folia octo cum dimid.

4. Ἐκ τῆς ἱστ. Πρίσκου ῥήτορος. Folia 19 cum dimidio.

5. Ἐκ τῆς ἱστ. Εὐναπίου Σαρδιανοῦ. Folia 10.

6. Ἐκ τῆς ἱστ. Πολυβίου. Initio trunca Excerpta: ſed nomen Polybii in fine ſubſcriptum eſt, hoc modo: Τέλος τῆς Ἱστορίας Πολυβίου καὶ Ἀπιανοῦ. Complent autem iſta Polybiana Excerpta folia 157 cum dimidio.

7. Ἐκ τῆς Ἰωσήππου Ἀρχαιολογίας. λόγος ζ'ος. Folia 13.

8. Ἐκ τῆς ἱστορίας Θεοφυλάκτου ἀπὸ Ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέως. Folia 13.

9. Ἐκ τῆς ἱστ. Προκοπίου Καισαρέως. Folia 31.

10. Ἐκ τῆς ἱστ. Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου. Fol. 13.

11. Ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας Σωκράτους. Fol. 4.

12. Ἐκ τῆς ἱστορίας Πέτρου Πατρικίου καὶ Μαγίστρου. Fol. 7 cum dim.

13. Ἐκ τῆς ἱστορίας Διοδώρου Σικελιώτου. Folia 15½.

14. Ἐκ τῆς ἱστορίας Δίωνος Κοκκιανοῦ. Folia 29½.

15. Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἡροδότου Ἁλικαρνασσέως. Folium 1.

16. Ἐκ τῆς ἱστορίας Θουκυδίδου. Folia 2.

17. Ἐκ τῆς ἱστορίας Ἀγαθίου σχολαστικοῦ. Folia 4½.

18. Ἐκ τῆς ἱστορίας Μενάνδρου. Folia 46.

Inter ipſas autem Polybianas Eclogas, quas ſuo ex codice Vrſinus edidit, deſunt paſſim haud paucæ in Bavarico hoc libro: quæ (ſicut & ex Appiano, ex Dione, ex aliis denique auctoribus paſſim nonnullæ) quo caſu, quove conſilio, prætermiſſæ ſint, an quod jam initio duæ diverſæ

fuerint

ſuerint collectiones, [h]) non auſim definire. Deſiderantur autem ex Polybianis Eclogis, præter priores quinque, de quibus jam dixi, illæ quæ ſunt apud Vrſinum num. X. XV. XX. XXII. XXXIII. XLIII. Tum initium & major pars Eclogæ XLIV. Deſunt porro Eclogæ XLV. XLVIII. LV. LXIV. LXVII. LXXIII. XC. XCII. CVIII. CXXV. CXXXIII-CXXXVI. Denique abſunt Eclogæ CXLIII. & CXLIV.

III.

Codex Peireſcianus Eclogarum DE VIRTVTIBVS ET VITIIS.

Ad *Eclogas* illas quod adtinet, quæ *de Virtutibus & Vitiis*, περὶ Ἀρετῆς καὶ Κακίας, inſcriptæ ſunt, quas easdem & ab Editoris nomine *Valeſianas Eclogas*, & a domino Codicis, e quo editæ ſunt, *Peireſciana Excerpta* nominare conſuevimus; nullus alius, quod ſciam, manu exaratus liber, qui illas contineat, ad hunc diem repertus eſt, præter illum ex inſula Cypro *Nicolai Fabricii Peireſcii* ſumtibus advectum; quo ex codice HENR. VALESIVS, cujus fidei eum commiſerat Peireſcius, Editionem illam, de qua in Præfatione ad primum Tomum dixi, [i]) Pariſiis anno M. DC. XXXIV. procuravit. In cujus editionis marginibus quum Valeſius eis locis, quæ ex conjectura ab ipſo correcta ſunt, ipſam manuſcripti libri ſcripturam adnotaverit; ſi omnia loca, in quibus a codicis ſcriptura in contextu diſceſſit Editor, ab illo adnotata ſunt, valde diligenter ſcriptus ille codex fuerit neceſſe eſt. Sed puto, illis tantum locis adnotatam a Valeſio diverſitatem eſſe ſcripturæ, ubi dubitationis aliquid habere videbatur Emendatio, quam depravato contextui ex ſua conjectura adtulit Editor. Quare quamquam & fidem & induſtriam & doctrinam pariter atque ingenii acumen Valeſii, ut debeo, maximi facio;

h) Ex illa cauſa & omiſſiones hujusmodi, & aliam confuſionem, quæ in illis Excerptis ſubinde deprehenditur, repetiit Henr. Valeſius in Notis ad Excerpta de Legationibus a Labbeo edita p. 217 & p. 220.

i) Sect. I. n. 7. p. XII.

cio; tamen exoptatiſſimum mihi fuerat futurum, ſi eumdem ipſum Codicem Peireſcianum, quo uſus eſt ille primus Editor, inſpicere atque recognoſcere mihi licuiſſet. Neque fere dubito, quin in locis nonnullis, quæ fortaſſe a Valeſio mutata ſunt, ſcripturam codicis eam fuiſſem inventurus, quæ vel reſtituenda Polybio, vel alia quadam ratione, quam quæ doctiſſimo Editori placuit, corrigenda nobis fuiſſet viſa. Nunc, de ſcriptura Codicis, in unius Valeſii auctoritate fuit adquieſcendum; quæ quidem, proſpero Polybii fato, ejusmodi eſt, ut bene præclariſſimeque cum veterum auctorum ſcriptis foret actum, ſi cuncta Editores nacta eſſent Henr. Valeſii ſimiles.

IV.

PROOEMIVM ECLOGARVM DE LEGATIONIBVS, AC DE VIRTVTIBVS ET VITIIS.

Codici Peireſciano præmiſſum erat *Proœmium,* idem prorſus (pauca verba ſi excipias & Auctorum Indicem) quod Schottano Codici de Legationibus præmiſſum fuiſſe ſupra monui. Illud Proœmium, ab Hœſchelio, Caſaubono, Labbeo ex Codice Schottano, a Valeſio vero e Peireſciano libro editum, quum nec ab hac noſtra editione debeat abeſſe, nullibi commodiorem, puto, locum, quam hac in parte hujus Præfationis, inveniet. Titulum ei Hœſchelius, & poſt eum Labbeus, hunc fecit: *Ὑπόθεσις τοῦ περὶ Πρέσβεων τεῖχους Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικούς. Προοίμιον.* Caſaubonus hanc præpoſuit inſcriptionem: *Τοῦ περὶ Πρεσβειῶν τεῖχους Ῥωμαίων πρὸς ἐθνικοὺς Προοίμιον.* Denique Valeſius: *Ὑπόθεσις τοῦ περὶ Ἀρετῆς καὶ Κακίας βιβλίου πρώτου.* Videturque, ex ipſius Præfatoris conſilio, non alius inſcribendus fuiſſe Titulus, niſi hic: ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ. Eſt autem ipſum illud PROOEMIVM, quale *ex Peireſciano Codice* edidit *Valeſius,* [a]) hujusmodi:

Ὅσοι

a) Varietates ex SCHOTTANO CODICE, aut ex eorum Editionibus, qui illo uſi ſunt, huc adponam.

Ὅσοι τῶν πάλαι ποτὲ βασιλέων τε καὶ ἰδιωτῶν μὴ τὸν νοῦν παρεσύρησαν ἡδοναῖς, ἢ κατεμαλακίσθησαν, ἀλλὰ τὸ τῆς ψυχῆς εὐγενὲς ἀκηλίδωτον ἀρετῇ συνετήρησαν· οὗτοι δὴ οὗτοι καὶ πόνοις ἐνεκαρτέρησαν, καὶ λόγοις ἐνησχολήθησαν, καὶ ἄλλος ἄλλο τι τῶν ὅσοι λογικώτερον ἐπεβίωσαν, παιδείας ἐρασταὶ γεγονότες, σπουδαιότερόν τινα συνεγράψαντο, τοῦτο μὲν τῆς σφῶν αὐτῶν πολυμαθίας b) δεῖγμα ἐναργὲς τοῖς μετέπειτα καταλιπεῖν ἱμειρόμενοι, τοῦτο δὲ καὶ εὔκλειαν ἀείμνηστον ἐκ τῶν ἐντυγχανόντων καρπώσασθαι μνώμενοι. c) Ἐπεὶ δὲ ἐκ τῆς τῶν τοσούτων ἐτῶν περιδρομῆς ἄπλετόν τι χρῆμα καὶ πραγμάτων ἐγίγνετο, καὶ λόγων ἐπλέκετο, ἐπ' ἄπειρόν τε καὶ ἀμήχανον ἡ τῆς ἱστορίας εὐρύνετο συμπλοκὴ, ἔδει δ' ἐπιῤῥεπέστερον πρὸς τὰ χείρω τὴν τῶν ἀνθρώπων προαίρεσιν μετατίθεσθαι χρόνοις ὕστερον, καὶ ὀλιγώρως ἔχειν πρὸς τὰ καλὰ, καὶ

b) Sua auctoritate Casaubonus πολυμαθείας dedit.
c) μνώμενοι ex utroque codice editum est. Sed μώμενοι utique scripsisse videtur auctor.

PROOEMIVM EXCERPTORVM
de Legationibus, & de Virtutibus ac Vitiis: interprete Isaaco Casaubono.

Quicunque olim sive reges, sive sortis privatæ homines, mente fuerunt neque voluptatibus depravata, neque mollitie corrupta, sed animi nobilitatem intemeratam ad virtutem conservarunt: hi profecto & inter labores durarunt, & otium in literis consumserunt. Ac si qui illorum vitam in studiis diligentius egissent, eruditionis amore inflammati aliquid impensiore cura [alius aliud quidpiam] conscripserunt; partim quod multiplicis doctrinæ suæ certum aliquod posteris monimentum relinquere averent, partim etiam immortalis memoriæ desiderio, quam apud lectores consequerentur. Quoniam vero per tot annorum curricula & res immensæ quotidie exoriebantur & scripta contexebantur; historiæ conscriptio, semper latius sese propagans, infinita jam res erat, & quæ humani ingenii vim excederet. Enimvero aliter evenire non poterat, quin hominum studia & voluntates posterioribus temporibus ad deteriora se inclinarent, honesta susque

καὶ ῥαθυμότερον διακεῖσθαι πρὸς τὴν τῶν φθασάντων γενέσθαι κατάληψιν, κατόπιν γινομένης τῆς d) ἀληθοῦς ἐπιτεύξεως, ὥστ' ἐντεῦθεν ἀδηλίᾳ σκιάζεσθαι τὴν τῆς ἱστορίας ἐφεύρεσιν, πῇ μὲν σπάνει βίβλων ἐπωφελῶν, πῇ δὲ πρὸς τὴν ἐκτάδην πολυλογίαν δειμαινόντων καὶ κατορρωδούντων· ὁ τῆς Πορφύρας ἀπόγονος Κωνσταντῖνος, ὁ ὀρθοδοξότατος καὶ χριστιανικώτατος τῶν πώποτε βεβασιλευκότων, ὀξυωπέστερον πρὸς τὴν τῶν καλῶν κατανόησιν διακείμενος, καὶ δραστήριον ἐσχηκὼς νοῦν, ἔκρινε, βέλτιστον εἶναι καὶ κοινωφελὲς, τῷ τε βίῳ ὀνησίφορον, πρότερον μὲν ζητητικῇ διεγέρσει βίβλους ἄλλοθεν ἄλλας ἐξ ἁπάσης ἑκασταχοῦ οἰκουμένης συλλέξασθαι, παντοδαπῆς καὶ πολυειδοῦς ἐπιστήμης ἐγκύμονας. ἔπειτα τὸ τῆς πλατυεπείας μέγεθος καὶ ἀκοὰς ἀποκναῖον, ἄλλως τε καὶ ὀχληρὸν καὶ φορτικὸν φαινόμενον τοῖς πολλοῖς, δεῖν ᾠήθη καταμερίσαι τοῦτο εἰς λεπτομέρειαν, ἀνεπιφθόνως τε προθεῖναι πᾶσι κοινῇ τὴν ἐκ τούτων ἀναφυομένην ὠφέλειαν, ὡς ἐκ μὲν τῆς ἐκλογῆς προσεκτικωτέρως καὶ ἐνδελεχέστερον κατεντυγχάνειν

d) Casaubonus ex conject. edidit τῆς τοῦ ἀληθοῦς ἐπιτ. quod & in lat. vers. expressit.

que deque haberent, & ad cognoscendas priorum sæculorum vires evaderent negligentiores, investigatione veri semel neglecta; ita ut historiæ cognitio tenebris obvoluta redderetur incerta, tum propter librorum utilium inopiam, tum quia ad illa tot & tanta volumina vulgo homines expavescebant. Idcirco Constantinus Porphyrogeneta, imperator, omnium qui umquam fuerunt rectæ fidei tenacissimus & christianissimus, ingenio præditus ad rerum pulchrarum perceptionem acutissimo, ea denique præstans intelligentia, ut facile quidvis ad effectum perduceret, illud primo fore optimum est ratus & vulgo omnibus utile, ut libros undique ex omnibus orbis partibus doctrina varia refertos conquireret; deinde vastam illam librorum molem, quæ lectores enecabat (cum præsertim molesta plerisque omnibus & tædii plena ea res videretur) in partes minutas putavit distribuendam, & luculentam utilitatem, quæ poterat inde percipi, oculis hominum exponendam; adeo ut, hoc delectu habito, majori attentione & assiduitate

νειν τοὺς τροφίμους τῶν λόγων, καὶ μονιμώτερον ἐντυποῦσθαι τούτοις τὴν τῶν λόγων εὐφράδειαν, μεγαλοφυῶς τε καὶ εὐεπηβόλως πρὸς ἐπὶ τούτοις [e]) καταμερίσαι εἰς ὑποθέσεις διαφόρους, τρεῖς ἐπὶ τοῖς πεντήκοντα τὸν ἀριθμὸν οὔσας, ἐν αἷς καὶ ὑφ' αἷς [f]) ἅπασα ἱστορικὴ μεγαλουργία συγκλείεται. κ' οὐκ ἔστιν οὐδὲν τῶν συγκειμένων, ὃ διαφεύξεται τὴν τοιαύτην τῶν ὑποθέσεων [g]) ἀπαρίθμησιν, οὐδὲν τὸ παράπαν ἀφαιρουμένης τῆς τοῦ λόγου ἀκολουθίας τῇ διαιρέσει τῶν ἐννοιῶν, ἀλλὰ σύσσωμον σωζούσης, καὶ ἑκάστῃ ὑποθέσει προσαρμοζομένης τηλικαύτης οὐ συνόψεως, ἀληθέστερον δ' εἰπεῖν, οἰκειώσεως. Ὧν κεφαλαιωδῶν ὑποθέσεων ἡ προκειμένη αὕτη καὶ ἐπιγραφομένη ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ, πεντηκοστὴ οὖσα τυγχάνει, [h]) τῆς πρώτης τὸ ἐπώνυμον λαχούσης ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ.

e) πρὸς ἐπὶ τούτοις. Sic in utroque codice fuiſſe videtur: ſed præpoſitionem ἐπὶ uncis incluſit Hœſchelius, & prorſus delevit Caſaubonus.

f) Verba καὶ ὑφ' αἷς per errorem in græco contextu omiſſa ſunt in edit. Caſaub.

g) προθέσεων Caſaub. invitis msstis.

h) Pro verbis ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ &c. in *Proœmio Excerptorum de Legationibus* in Cod. Schottano ſic legebatur: ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΕΩΝ ῬΩΜΑΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ, τυγχάνει οὖσα ἑβδόμη ἐπὶ τοῖς εἴκοσι. Caſaubonus vero ΠΡΕΣΒΕΩΝ in ΠΡΕΣΒΕΙΩΝ mutavit. Hœſchelius ad marginem, pro Ῥωμαίων πρὸς Ἐθνικοὺς, ſcripſit Ἐθνῶν πρὸς Ῥωμαίους.

duitate lectioni incumbere ſtudioſi queant, & ſermonis facundiam altius ac penitius animo imprimere. Hoc amplius imperator magno & felici conatu opus univerſum in tractatus diverſos numero tres & quinquaginta cenſuit diſtribuendum, in quibus, quidquid magnificum habet hiſtoria, incluſum continetur. Neque ineſt quidquam hiſtoriæ inſertum, quod partitionem hanc in hosce tractatus effugerit. Neque vero ob diviſionem ſententiarum ſeries operis totius ullo modo corrumpitur; verum ſervat hæc ſynopſis, vel ut verius dicam, hæc rerum cognatarum adunatio in ſingulis partibus concinnandis unicuique tractatui convenientem rationem. Horum vero tractatuum præſens hic, qui DE VIRTVTIBVS ET VITIIS *inſcribitur, ordine eſt quinquageſimus. Primus autem inſcriptionem habet* DE REGVM [ET IMPERATO-

ΣΕΩΣ. Ἐμφαίνει δὲ τουτὶ τὸ Προοίμιον, τίνας οἱ λόγοι πατέρας κέκτηνται, καὶ ὅθεν ἀποκυΐσκονται, ὡς ἂν μὴ ὦσιν αἱ κεφαλαιώδεις ὑποθέσεις ἀκατονόμαστοι καὶ μὴ γνήσιοι, ἀλλὰ νόθοι τε καὶ ψευδώνυμοι. Εἰσὶ δ' ἐκ τῶν ὑποτεταγμένων χρονικῶν·

α'. Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας.
β'. Γεωργίου μοναχοῦ.
γ'. Ἰωάννου τοῦ ἐπίκλην Μαλέλα χρονικῆς.
δ'. Ἰωάννου Ἀντιοχέως χρονικῆς ἱστορίας.
ε'. Διοδώρου Σικελιώτου καθολικῆς ἱστορίας.
ς'. Νικολάου Δαμασκηνοῦ καθολικῆς ἱστορίας.
ζ'. Ἡρο-

α'. Πέτρου Πατρικίου καὶ Μαγίστρου.
β'. Γεωργίου Μοναχοῦ Χρονικῆς.
γ'. Ἰωάννου Ἀντιοχέως.
δ'. Διονυσίου Ἁλικαρνασσέως Ῥωμαϊκῆς Ἀρχαιολογίας.
ε'. ς'. Πολυβίου Μεγαλοπολίτου καὶ Ἀππιανοῦ. [i])
ζ'. Ζω-

i) Ἀπιανοῦ per π simplex erat in Codice Pacii apud Sylburg. in Notis ad Dionyſ. Halic.

TORVM] RENVNCIATIONE. *Continetur vero etiam hac Proœmio, quos patres habeant & auctores ſingula ſcripta, & quorum parta ſint ingeniis; ne Excerpta hæc nominibus careant, & habeantur non pro legitimis, ſed pro ſpuriis & ſubdititiis fœtibus. Sunt autem hæc Excerpta ex Annalibus infra ſubſcriptis:*

(Index AVCTORVM, ex quibus excerptæ ſunt

Eclogæ de VIRT. ET VITIIS.

1. *Ex Ioſephi Antiquitatum libris.*
2. *Ex Georgio Monacho.*
3. *Ex Chronico Iohannis Malelæ.*
4. *Ex Iohannis Antiocheni Chronico.*
5. *Ex Diodori Siculi univerſali Hiſtoria.*
6. *Ex Nicolai Damaſceni univerſali Hiſtoria.*
7. *Ex*

Eclogæ de LEGATIONIBVS.)

1. *Petri Patricii & Magiſtri.*
2. *Ex Georgii Monachi Chronica Hiſtoria.*
3. *Iohannis Antiocheni.*
4. *Ex Dionyſii Halicarnaſſei Antiquitatibus Romanis.*
5. 6. *Polybii Megalopolitani & Appiani.*
7. *Zo-*

ζ'. Ἡροδότου Ἁλικαρνησέως.
η'. Θουκυδίδου.
θ'. Ξενοφῶντος Κύρου παιδείας, καὶ ἀναβάσεως Κύρου τοῦ Παρυσάτιδος.
ι'. Ἀῤῥιανοῦ Ἀλεξ - - -
ιά. Διονυσίου Ἁλικαρνησσέως Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.
ιβ'. Πολυβίου τοῦ Μεγαλοπολίτου Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας.
ιγ'. Ἀππιανοῦ Ῥωμαϊκῆς τῆς ἐπίκλην Βασιλικῆς.
ιδ'. Δίωνος Κοκκιανοῦ Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας. [k])

ζ'. Ζωσίμου Ἀσκαλωνίτου.
η'. Ἰωσήπου Ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.
θ'. Διοδώρου Σικελιώτου.
ι'. Δίωνος Κοκκιανοῦ. [l])
ιά. Προκοπίου Καισαρέως.
ιβ'. Πρίσκου ῥήτορος.
ιγ'. Μάλχου σοφιστοῦ.
ιδ' Μενάνδρου Προτίκτορος.
ιέ. Θεοφυλάκτου, τοῦ ἀπὸ ἐπάρχων καὶ ἀντιγραφέως, τοῦ Σιμοκάτ]ου. [m])

k) In Cod. Peirefciano adjecta hæc verba erant: Καὶ οἱ ἑξῆς ἐν τῷ δευτέρῳ τεύχει ἐπιγράψονται. id eft: *Sequentes Auctores initio fecundi libri recenfebuntur.*

l) Κοκκηϊανοῦ Cafaub.

m) Σιμοκάτου idem: utrumque invito libro msto.

7. *Ex Herodoto Halicarnaffeo.*
8. *Ex Thucydide.*
9. *Ex Xenophontis libris de inftitutione Cyri, & de expeditione Cyri Paryfatidis filii.*
10. *Ex Arriani hiftoria de rebus geftis Alexandri.*
11. *Ex Dionyfii Halicarnaffei hiftoria Romana.*
12. *Ex Polybii Megalopolitani hiftoria Romana.*
13. *Ex Appiani hiftoria Romana, quæ infcribitur Regia.*
14. *Ex Dionis Coccejani hiftoria Romana.*

7. *Zofimi Afcalonitæ.*
8. *Ex Iofephi antiquitatibus Judaicis.*
9. *Diodori Siculi.*
10. *Dionis Coccejani.*
11. *Procopii Cæfarienfis.*
12. *Prifci Rhetoris.*
13. *Malchi Sophiftæ.*
14. *Menandri Protectoris.*
15. *Theophylacti Simocattæ, Expræfecti & Refcriptoris.*

V.

ALIA SVBSIDIA *nonnulla, quibus, præter Codices Manuſcriptos, uſi ſumus in conſtituendo & emendando Textu Pólybiano.*

Iam præter ea præſidia, quæ ad conſtituendum emendandumque Contextum Polybianum ex manuſcriptis Codicibus adſciſcere nobis licuit, faciendum duxi, ut (quemadmodum in Præfat. ad Tom. I. p. xxvii. ſignificavi) quidquid paſſim a Viris doctis, ſive ex profeſſo in illuſtrando Polybio occupatis, ſive aliud agentibus ex oblata occaſione adnotatum inveni, quod ad ipſam Polybii orationem, ubi corrupta a librariis videbatur, reſtituendam valeret, id in uſum meum, id eſt, Polybii noſtri, converterem, àuctoremque Emendationis aut probabilis Conjecturæ in brevibus Scholiis criticis infra contextum poſitis laudarem. Et ibi quidem quum interdum *ex mente Iſ. Caſauboni* aliquid vel a nobis emendatum eſſe dixi, vel emendandum videri; id eo valere intelligendum eſt, ut Caſaubonus in Contextu quidem Græco ſcripturam ante ipſum vulgatam tenuerit, ſed aliam lectionem, quæ nobis pariter probatior videtur, ex ſua conjectura vel in *Latina verſione* expreſſerit, vel in ora exempli ſui Editionis Baſileenſis adnotaverit: qua ex *ora Baſileenſi* Emendationes nonnullæ Iſaaci a filio Merico Caſaubono ſunt in lucem prolatæ, ſed multo majorem copiam exhibet libellus ille Gronovianus, ex eadem ora Baſileenſi transſcriptus, de quo jam ſupra dictum eſt. [a])

Gronovianæ vel *Emendationes* vel *Conjecturæ*, quas paſſim laudavi, non modo ex illarum ſunt numero, quas in Notis tertio Tomo ſui Polybii ipſe vulgaverat olim Iac. Gronovius; ſed ſunt etiam aliæ, nunc primum a nobis ex Adparatu illo Gronoviano, quem Ruhnkenii beneficio debemus, depromtæ; ſcilicet partim ex marginibus eorumdem duorum exemplorum editionis Gronovianæ, in quibus Varie-

a) Sect. I. n. I. hujus Præfationis, & in Præf. ad Tom. I. p. xxiii. not. *o*).

Varietatem etiam Lectionis ex codd. msstis exhiberi supra dixi, partim vero ex Adnotationibus manuscriptis ejusdem Iac. Gronovii, quas secundæ editioni, si olim prodiret, destinaverat editor.

Scaligeri quasdam Emendationes, raro quidem, sed aliquoties tamen, laudavi; b) easdemque in uberioribus Adnotationibus nostris fortasse laudandi frequentior fuerit occasio. Scaligeranas illas Emendationes ad Polybium in reliquo *Adparatu Gronoviano* inveni, raptim quidem & inconcinne inscriptas marginibus schedarum nonnullarum, quarum plerasque ex dissoluto exemplo Aeliani ab Abrah. Gronovio editi decerptas intellexi. Major-ne fuerit olim earumdem Emendationum copia, similibus schedis illitarum, nescio. Quæ supersunt, pertinent illæ ad Polybii lib. I. cap. 43-88. tum ad II. 24. denique ad lib. II. cap. 34. usque ad lib. III. cap. 78. Referuntur autem illæ (quod ex diligenti collatione liquido cognovi) ad lectiones editionis Hervagianæ: & adjectis literis *Sc.* vel *Scal.* ac subinde etiam integro nomine *Scaligeri,* huic auctori haud dubie tribuuntur. Quare quum partim ex If. Casauboni, partim ex Iof. Scaligeri Epistolis intellexissem, fuisse olim *Notulas Criticas* ejusdem *Iosephi Scaligeri* marginibus impressi cujusdam exempli Historiarum Polybii inscriptas; c) non vidi, cur dubitarem, ex illo exemplo (ubicunque tandem illud hodie lateret) Emendationes has esse transscriptas. Et quoniam jam olim ad me scripserat humanissimus Ruhnkenius, inesse in Adparatu Gronoviano, quem ad me misisset, nonnihil etiam manu Abrahami Gronovii scriptum; incideram in eam cogitationem, esse forte eas, quas dixi, schedas ipsius Abr. Gronovii manu conscriptas, & superesse fortasse in Bibliotheca Leidensi illud exemplar, quod

b) Vide lib. I. 48, 9. II. 39, 4.

c) Vide If. Casauboni Epist. 604. edit. Almelov. & Iof. Scaligeri Epist. 65. 115. & 141. Ac fuisse quidem exemplum illud *editionis Hervagianæ*, colligo ex eo, quod Casaubonus, quum cupidus admodum fuisset videndi quid a Scaligero in Polybium esset adnotatum, nactum se esse ipsum illud exemplum scribit; qui tamen, ut alibi docui, editionem Obsopœi numquam inspexisse videtur.

quod Scaligeranas notulas contineret; unde, præter has, quas Abr. Gronovius excerpſiſſet, amplior etiamnum fructus quidam ex Scaligeri ingenio atque doctrina ad emendandum illuſtrandumve Polybium poſſet derivari. Qua de re poſtquam compellavi eumdem Ruhnkenium, quem numquam niſi honoris & grati animi teſtificandi cauſa poſſum nominare, perbenigne ille reſcripſit, non ſolum eſſe in Bibliotheca Leidenſi, in *Voſſianorum codicum* numero exemplum impreſſum Polybii, multas notulas criticas (quæ fortaſſe Scaligeranæ eſſent illæ, quas requirerem) marginibus inſcriptas habens; verum etiam deſcribendum id omne, quidquid eſſet, in uſum noſtri Polybii ſe curaturum. Et deſcribendarum earumdem Notularum operam, pro eo quo fervet de bonis literis omni ex parte præclare merendi ſtudio, ac pro ſingulari qua nos complectitur benevolentia, ultro in ſe ſuſcepit doctiſſimus ſuaviſſimusque Daniel Wyttenbachius; qui nuper (veluti non ſatis propriorum negotiorum haberet, ornandis promovendisque literarum ſtudiis conſecratorum) integrum ad me libellum miſit, ſua manu conſcriptum, *Notulas* illas *criticas*, quæ ſunt *in Voſſiani libri marginibus*, continentem. Quas ego conferens cum Scaligeranis illis Notulis, cognovi quidem, nihil vel parum admodum his cum illis eſſe commune, adeoque nihil ad Scaligerum pertinere; quod ex eo etiam ſtatim intellexeram, quod viderem, Voſſianum librum ex *Obſopœi* eſſe editione; [d]) cum Scaligeranæ Emendationes ad *Hervagiani* exempli lectiones eſſent relatæ. Neque vero eo minus grata eſſe debuit illa ad ornandum noſtrum Polybium acceſſio: quæ quidem ſerius ad me pervenit, quam ut in perpoliendo ipſo contextu Polybiano ea potuerim uti; ſed in Commentariis noſtris paſſim laudandi eamdem

d) Eſt nimirum, uti video, idem illud exemplum, quod in Catalogo Librorum Msstorum Angliæ T. II. p. 70. in *Codicibus Msstis Iſaaci Voſſii*, Canonici Windſorienſis, n. 2684. hoc titulo recenſetur: *Polybii Hiſtoria Editionis Hagenoënſis cum variis Lectionibus*. Et nomen quidem *Scaligeri*, ut ex Wyttenbachii noſtri ſchedis intellexi, nusquam in eo libro commemoratum conſpicitur.

dem & ex ea proficiendi erit occasio. Nam quamvis plurima fere notularum illarum pars versetur in pravis Obsopœanæ editionis lectionibus ex Hervagiana emendandis; multæ tamen insunt præclaræ Emendationes, ex felici conjectura (nam ex manuscripto quidem codice nihil ductum videtur) prolatæ: quarum partem confirmat librorum nostrorum msstorum auctoritas, pars etiam invitis msstis Polybio restitui debet; verbi causa, παρaλίας III. 118, 2. quam eamdem conjecturam & nos expressimus; sic IV. 25, 4. μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν, quod ex Gronovii conjectura edidimus. [e]) Ita fit, ut præter spem opinionemque VOSSIANIS *Emendationibus* simus ditati; exemplum autem illud Polybianum, quod *Scaligeri* continet *Emendationes*, (si modo continet plures, quam quæ in schedas Gronovianas relatæ sunt) ubinam gentium aut locorum lateat, adhuc quidem ignoremus.

Ex omnibus Viris doctis, qui præter ipsos Polybii Editores, de Scriptore hoc bene meruerunt, nullus est, cujus opera tam frequenter usus sim in castigandis sanitatique suæ, quoad fieri poterat, restituendis Polybianæ Historiæ reliquiis, quam IOH. IACOBVS REISKIVS: quem virum, sicut olim, quum quotidiana per sex menses consuetudine ejus uterer, mirifice amavi, sic post cineres pia memoria colere numquam desinam. Is quum *Animadversionum suarum ad Græcos Auctores Volumen quartum* totum emendandis illustrandisque Polybianæ Historiæ Reliquiis dicaverit, [f]) rectissime de illa opera, gravissimo antiquitatis Scriptori a se præstita, ipse judicavit in Præfatione, tertio Volumini præmissa: ubi (p. XII seq.) *Ego equidem*, ait, *pro eo, quo in Polybium exarsi amore atque studio, quem ita*

e) Ad eum locum nunc demum video oblitum me esse in brevi scholio conjecturam illam, quam secutus sum, ad *Gronovium* auctorem (qui eam in editis ad Polybium Notis protulit) referre: quod casu, non consilio, factum esse profiteor.

f) *Præfationem* deinde ad sua *Polybiana*, quam sæpius in Præfat. ad primum Polybii nostri Tomum laudavi, *quinto* demum *Volumini*, certas ob causas, quas haud obscure ipse indicavit, inseruit.

ita frequenter lectitavi, ut alium neminem neque græcum neque latinum frequentius, ita in eum diligenter commentatus ſum, ut, quæ ad eum annotavi, niſi ſum iniquus ingenii mei judex, omnium, quæ ab ingenio meo profecta ſunt, ſi quid in illis eſt non contemnendum, auſim vel in elaboratiſſimis habere. Quæ Polybiana ſi unquam potero in lucem proferre, ſpero, me tum per ea hoc effecturum, ut cum illis in gratiam redeam, qui de mearum notularum jejunitate queruntur, & aridiſſimarum emendatiuncularum macie atque ruſticitate offendi ſe haud diſſimulant.

VI.

LATINA INTERPRETATIO.

Secundum iſta, quæ de Subſidiis, quibus ad recognoſcendum emendandumque Polybianum Contextum uſus ſum, ſatis copioſe hucusque dixi; ſupereſt, ut de aliis nonnullis rebus, quibus in hac Editione commoditati atque ſtudiis Lectorum Polybii conſulere, quoad potui, conatus ſum, paucis exponam. Et primo quidem, quod ad *Latinam Verſionem* ſpectat: quemadmodum Erneſtius, Vir & græce & latine doctiſſimus, in Præfatione ad Polybium g) *de Iſaaci Caſauboni Verſione* diſſerens, *non ſuſtinuiſſe ſe*, ait, *alienum opus, tanti præſertim viri, interpolare;* ſic pulcre & ego, ac multo quidem pro mea parte etiam magis, intellexi, magna me cum invidia tum moleſtia iri liberatum, ſi intactam relinquerem præſtantiſſimi illius Editoris atque Interpretis Polybii verſionem; cujus & præclare perſpexi virtutes & maximi ſemper feci, immo cujus ejusdem ope plurimum me ad intelligendum hunc Scriptorem adjutum eſſe gratus profiteor, ita quidem, ut, niſi illo Caſaubonianæ verſionis præſidio niſus, numquam fortaſſe edendi Polybii conſilium ſuſcipere auſus fuiſſem. Sed quandoquidem, recte ſi rem æſtimare voluerimus, negari non poteſt, quod idem Erneſtius ſe non ignorare profeſſus eſt: *pluribus*

g) Erneſti Præf. ad Polyb. p. XXIII.

bus locis eamdem verſionem vel a ſenſu græcorum verborum aberrare, vel a proprietate verborum, vage ſenſum exprimendo; denique ſtructuram orationis græcæ implicationemque ſententiarum ſæpe, ubi neceſſitas, hoc eſt linguæ latinæ indoles, non deſiderabat, deſerere; quibus rebus ſubinde vehementer deceptus eſt Francicus interpres in Folardino Polybio: non committendum duxi, ut vel noſtræ commoditatis vel juſti cujusdam ceteroquin pudoris rationem utilitati præponerem ſtudioſorum Polybii Lectorum, quorum bonam partem curatiore Verſione latina haud parum adjutum iri intelligebam ad Scriptoris hujus intelligentiam. Itaque, monitus etiam præſertim de hac ineunda ratione ab eis viris, quorum apud me auctoritas plurimum debuit valere, arduum illud quidem & aleæ plenum conſilium cepi, latinam Iſ. Caſauboni Verſionem non ſolum eis locis, ubi Emendationes, ex meliorum codicum fide aut ex certiore conjectura græcæ orationi a nobis adlatæ, aliam panderent Auctoris ſententiam, quam quæ a Caſaubono expreſſa eſſet, verum etiam ubicumque ceteroquin opus fuiſſet viſum, reformandi & ad græci exemplaris fidem coloremque refingendi. Duas igitur res in hoc negotio me ſecutum eſſe, profiteor; quousque conſecutus ſim, aliorum judicium eſto: mihi quidem minime ſæpe ſatisfeciſſe me fateor; ſed quatenus pro mearum modulo virium, varias inter curas, quæ Polybio intentum animum alio ſæpe diſtrahebant, potui, primum illud ſpectavi, ut ipſam Scriptoris ſententiam, quæ ob ſermonis Polybiani proprietatem (ab aliorum auctorum oratione, qui vulgo magis in eorum manibus, qui græcas literas tractant, ſolent verſari, nonnihil diſcedentem) obſcurior interdum videri poteſt, quam veriſſime poſſem, repræſentarem: alterum, ut latinus ſermo non ſolum per ſe ubique planus & perſpicuus eſſet, ſed & ipſam vim verborum græcorum & converſionum, quibus uſus eſſet auctor, luculenta quadam ratione exprimeret, utque adeo vice perpetui commentarii, quem vocare ſolent, quodammodo fungeretur hæc interpretatio. At,

 poſt-

postquam cœperam isto consilio nonnulla immutare, sæpe etiam alia rursus, quæ per se commode stare potuerant, paululum resingenda visa sunt, ut æquabilitati sermonis aliquatenus consuleretur. Denique, ut fit, nonnulla etiam casu magis quodam, quam consilio, ac veluti per contagium, dum alia resingo, simul mutata sunt, quæ non solum intacta relinqui potuerant, sed commodius etiam fortasse erant a Casaubono expressa. Rursus vero, dum plura passim, quam necesse fuit, a me mutata interdum animadverti; ingrati dehinc invidiosique negotii pertæsus, alia subinde reliqui, quæ cummaxime mutanda, & ad græci exemplaris veritatem revocanda, haud immerito fortasse nonnullis videbuntur. Sed quis tandem modum atque mensuram, in hoc genere servandam, ita ad amussim definiet, ut nulla prorsus conditione ne latum quidem unguem vel ultra progredi vel citra subsistere liceat? Dummodo nihil vehementius obscuratum aut fœdatum a nobis, quod recte & perspicue a Casaubono erat positum, passim autem ea, quæ obscurius aut minus ad veritatem ille expresserat, explanata a nobis atque emendata judicaverint æqui peritique in hoc genere æstimatores; bene præclareque hanc a me operam positam arbitrabor. In *Henr. Valesii Versione* Eclogarum de Virtutibus & Vitiis parcior, prouti par erat, fui in mutando. Ceterum, ubi vel a Casauboni vel a Valesii interpretatione eis in locis discessero, quæ dubitationem aliquam videantur posse habere, ad ejusmodi loca in Commentariis nostris versionem illorum Interpretum adferemus, adjectis, quoad opus fuerit, rationibus, cur ab illa discedendum putarimus.

VII.

Reliqua nonnulla ad hanc Editionem spectantia.

Commentarii, ad quos subinde provocavi, sive *uberiores Adnotationes ad Polybium*, quintum volumen, & partem voluminis sexti, quod claudet hoc opus, complebunt.

Reli-

Reliqua pars ſexti voluminis *Indices* duos, alterum Rerum, alterum Græcitatis Polybianæ, utrumque auctiorem & emendatiorem, quam quibus adhuc illuſtratus erat Polybius, comprehendet. Tertium volumen, Reliquias Libri octavi & octo conſequentium; quartum, ceterorum Librorum inde a decimo ſeptimo reliquias, quarum longe maxima pars in Eclogis de Legationibus ac de Virtutibus & Vitiis ineſt, complectetur. *Fragmenta* ea, quæ, quonam e Libro Hiſtoriæ Polybianæ ducta ſunt, non potuero conſtituere, ſive ad calcem quarti voluminis, ſive, prouti res tulerit, in quinti principium rejicientur. Quod autem a reliqua operis materia ſeparatis voluminibus edendos *Commentarios* dico, id ſi cui haud ſatis commodum ad uſum Lectorum videbitur, meminerit is velim, *Polybium* potiſſimum, non *Commentarios,* in manus tradere lectoribus nos voluiſſe: quod conſilium, emendato græco Contextu, tum adpoſitis Lectionum diſcrepantiis, in quibus momentum aliquod ad judicandum de noſtra conſtitutione contextus ineſſe viſum eſt, denique latina etiam Verſione in uſum eorum, quibus minus familiaris eſt Polybianus ſermo, adjecta, conſecutos nos eſſe putamus. Multi legent Polybium, qui Adnotationes noſtras non magnopere requirent: qui, ſi easdem ſimul cum Polybiano contextu oculis neceſſario ſubjectas habere oporteret, diſtrahi ſe potius ab eo argumento, cujus cauſa in manus ſumſiſſent librum, quam juvari, haud ſine veri ſpecie conqueri quodammodo poſſent: præſertim, quum in hac octona forma libri, quæ plurimum ceteroquin commoditatis habet, illud ſane, ſi Textui ſtatim ſubjectæ eſſent uberiores Adnotationes, haud exiguum naſceretur incommodum, ut de ipſo Polybiano textu ſæpe non niſi minuta particula in quaque pagina poſſet exhiberi; quod quantum ſit impedimentum ad continuam auctoris lectionem atque ad ipſam intelligentiam eorum quæ legimus, experiri quisque poteſt in illis veterum Auctorum editionibus, in quibus una interdum orationis periodus per complures etiam paginas eſt diſpertita, ut, ſi verbum in

fine

fine periodi quæras, quod ſuperiori cuidam reſpondeat, aut vice verſa, folia nonnulla interdum volvenda ſint aut revolvenda. Ceterum per eam rationem, quam in edendo Appiano etiam ſecuti ſumus, quam eamdem in hac Polybii editione tenebimus, ut in quaque earum Adnotationum, quæ ſeparato volumine comprehenſæ erunt, perſpicue notetur, quemnam ad locum, quem ad verſum orationis Polybianæ referatur quæque Adnotatio; non video, quid commoditati eorum Lectorum decedat, qui Adnotationes noſtras, prouti ipſi in legendo contextu progrediuntur, ſimul oculis ſubjectas habere cupient: quandoquidem nil impedit, quo minus Tomum illum, qui continet Adnotationes, apertum in promtu & ad manus habeant, illumque quoties libuerit inſpiciant; quod non æque commode fieri poteſt, ubi (quemadmodum placere aliis video) ad calcem cujusque voluminis Adnotationes eæ, quæ ad contextum eodem volumine comprehenſum pertinent, adjiciuntur.

Quod in quaque pagina & *Temporum rationem*, & earum rerum, de quibus agitur, *brevia Argumenta* ad marginem notaverim; ea res quanta cum difficultate nonnumquam fuerit conjuncta, experimento equidem cognovi; commoditatis fructum Lectores capient, quorum in uſum hoc quidquid eſt laboris lubens ſuſcepi. In numerandis annis, qui a Roma condita effluxerunt, Faſtos Conſulares ſecutus ſum a Ianſonio ab Almeloveen editos. Cum annis ab Vrbe condita notationem Olympiadum ea ratione conjunxi, qua ipſum Polybium uſum eſſe ex compluribus nonnullis locis intellexi, ubi in exponendis rebus & annum Olympiadis definivit, quæ tunc agebatur, & Conſules Romanos nominavit, qui eodem anno magiſtratum geſſerunt. In definiendis autem annis, quos apud ipſum Auctorem noſtrum (in ea præſertim Hiſtoriarum parte, quæ non integra ad nos pervenit) notatos non inveni, ex veteribus Scriptoribus Livius potiſſimum dux fuit: ex recentioribus Chronographis, Simſoni Chronicon Vniverſale

præ

præ ceteris consuluisse me profiteor; nec parum adjutus sum (quamquam non tantum, quantum speraveram) Synopsi illa Chronologica, quam If. Casaubonus multo studio ad Polybium composuit. Ceterum, sicut, Chronologicas omnino rationes non penitus perspectas mihi esse, ultro profiteor; sic, si quid subinde fuero in hoc genere hallucinatus, veniam me ab æquis judicibus impetraturum spero: qui si meliora certioraque docere me Lectoresque Polybii voluerint, magnam habebo gratiam. De difficultatibus, quæ mihi in eodem genere passim oblatæ sunt, in Adnotationibus quantum opus videbitur disseram; ac vel rationes, quibus ad eas solvendas usus sum, exponam; vel dubitationes, quæ etiamnum mihi supersunt, ingenue proferam.

In eis *Polybianæ Historiæ Libris, quorum nonnisi Eclogæ & Fragmenta ad nos pervenerunt*, haud exiguo hoc incommodo laborabant superiores Editiones, quod eæ res, quæ eodem Libro continua serie a Polybio erant expositæ, nunc non tribus modo, sed nonnumquam multo etiam pluribus diversis locis fuerint quærendæ; quum pars in Excerptis Antiquis exhiberetur, pars in Legationibus, pars rursus in Eclogis de Virtutibus & Vitiis, tum rursus alia pars in Fragmentis Polybianis ex Suida aliisque auctoribus a Casaubono collectis esset dispersa, rursus alia in Fragmentorum Supplemento a Valesio congesto, alia in Spicilegio a Iac. Gronovio adjecto. Vnde summa oriebatur rerum confusio; ex qua, mirum est profecto, quo pacto extricare sese potuerint docti illi & industrii viri, qui nostra aut patrum memoria historiam illorum temporum componentes, quorum res gestas Polybius scripsit, disjecta illa Polybianæ Historiæ membra, collatis utique aliorum Scriptorum monumentis, unum in corpus redegerunt. Cui confusioni curandum esse novo Polybii editori ut medela adferatur, perspecte Reiskius monuit, [h]) quum, *Optandum*

h) In Præfat. ad sua Polybiana, pag. 798.

dum erat, ait, *ut hanc quoque operam dedisset Gronovius, ut fragmenta Legationum & Valesiana in unum consequentem ordinem construeret, qui, quantum ejus fieri ex sola conjectura potest, proxime accederet ad illum primigenium, quem olim in libris adhuc integris obtinebant; qui ordo haud raro satis est dilucidus atque insignis. Erat illa ratio non parum lucis rebus ipsis illatura, memoriamque rerum narratarum altius animo infixura.* Quam ego operam quum Polybio & studiosis Polybii Lectoribus conatus sim præstare; sæpe quidem lucidissime perspicere mihi visus sum nexum atque seriem, qua inter se olim in integro Polybii opere cohæsissent aut se invicem excepissent varia illa, quæ hodie supersunt, sive majora sive minora fragmenta: sed sæpe rursus, præsertim ubi Livii deficiebat cynosura, magnis cum tenebris ac difficultatibus luctatus, conjecturis niti fui coactus.

Vellem sane mihi licuisset, hac in urbe typis, quibus superbiunt nostrates officinæ, exscribendum hoc opus curare; ut specimina foliorum impressorum ipse relegere, &, si quid vel operarum culpa, vel mea etiam oscitantia esset peccatum, (quæ enim inter scribendum excidunt παροράματα, facilius fere animadvertere solemus, si impressa, quæ scripsimus, legimus, quam si manuscripta relegimus,) corrigere id potuissem, priusquam in publicum emanaret liber. Sed quum id quidem per rationes, quæ mei non fuerant arbitrii, fieri non potuerit; tamen nec per intervallum, quod me ab ea urbe, ubi excuditur liber, sejungit, nec per ipsum obitum, qui mihi, postquam vix prelo subjectus Polybius erat, luctuosissimus accidit, præstantissimi Viri mihique conjunctissimi, cujus fidei curæque rem conficiendam commiseram, detrimenti quidquam cepit operis exsecutio. Nam & eas rationes inierat Reichius meus, quo præside cummaxime floruit Weidmanniana libraria, quibus effectum est, ut in exteriore libri forma nil magno-

magnopere, quod reprehendant, inventuros ſperem homines non nimis delicatulos; & curam corrigendorum ſpeciminum typographicorum Viro commiſerat tam inſigniter græce docto, tamque ſingulare ſtudium ad corrigenda non operarum modo σφάλματα, verum etiam ſi qua editori ſubinde excidiſſent, adhibere ſolito, ut non niſi oppido pauciſſima in duobus Tomis, qui nunc in lucem prodeunt (quatenus quidem illos recognoſcere potui) errata animadverterim, & in his ne unum quidem, quod vel mediocriter doctum virum, ac pæne tyronem dixerim, morari poſſet. Si qua fuerint tamen, quæ difficultatem aliquam creare poſſe videantur, de his ſive in Commentariis, prout ad quemque locum accedam, ſive ſingulari ſcheda Tomo quarto adnectenda, monere decrevi. Sed quod de græco Polybii contextu, ac de latina verſione, tum de brevibus ſcholiis textui ſubjectis, veriſſime prædicare poſſum; vellem, idem de diligentia ad corrigendam *Præfationem* noſtram *Tomo primo* præmiſſam adhibita poſſem confirmare. At ea quidem cura, dum fervet prelum, & dum ad finem perducere ſecundum Tomum properat Bibliopola, alii viro, quam qui reliqua corrigere ſolet, commiſſa fuiſſe videtur. Ac ne ibi quidem gravius fere quidquam peccatum ab operis animadverti; & in citationibus præſertim, & in numeris, nihil erratum vidi. Sed ingratum eſt tamen, imo verendum, ne inauſpicatum etiam quodammodo videatur, ſi in ipſo operis introitu vel leviuſculas hujusmodi maculas offendat Lector; veluti *groece* pro *græce* p. vi. l. 7. & rurſus p. xii. lin. 4. aut *auctiſſimus* pro *acutiſſimus*, & *Præfationa* pro *Præfatione* p. vii. lin. 13. porro *tum nimis* pro *dum nimis* p. xi. lin. 5. a fine. *Eclogio* pro *Eclogis* p. xii. 4. *quam vocant* pro *quem vocant* p. xiv. 14. *innumerabilis* pro *innumerabilibus* p. xv. 16. *ſuis verbis* pro *his verbis* p. xx. 5. *inſcripto* pro *inſcriptio* p. xxiv. not. *conforment* pro *confirmant* p. xlvi. 15. *manarant* pro *manarunt* p. l. lin. 15. *Luteriam*

riam pro *Lutetiam* p. lv. not. *Augustanos* pro *Augustanas* p. lvii. infra med. Quibus addere nonnulla liceat, quæ ita quidem impressa sunt, ut a nobis scripta erant, sed quæ mutata mallem: scil. p. xviii. l. 10. *promeruit* velim pro *commeruit*. Pag. xxiv. not. *q*. ponendum erat *n*. 12. pro *n*. 11. Pag. xlii. l. 6. a fine, lege *adjecta nota codicis* pro *nota codici adjecta*. Pag. lvi. l. 5. lege *facile intelligitur* pro *facile quidem intelligitur*.

Scripsi Argentorati, mense Majo, anno Christi M.DCC.LXXXIX.

ΠΟΛΥ-

ΠΟΛΥΒΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἐν μὲν τῇ πρὸ ταύτης βίβλῳ, τὰς αἰτίας ἐδηλώσαμεν τοῦ δευτέρου συστάντος Ῥωμαίοις καὶ Καρχηδονίοις πολέμου, καὶ τὰ περὶ τῆς εἰσβολῆς
2 τῆς εἰς Ἰταλίαν Ἀννίβου διήλθομεν. πρὸς δὲ τούτοις ἐξηγησάμεθα τοὺς γενομένους αὐτοῖς ἀγῶνας πρὸς ἀλλήλους, μέχρι τῆς μάχης τῆς περὶ τὸν Αὐ-
3 φιδον ποταμὸν καὶ πόλιν Κάνναν γενομένης. Νῦν δὲ τὰς Ἑλληνικὰς διέξιμεν πράξεις τὰς κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ἐπιτελεσθείσας τοῖς προειρημένοις, καὶ ἀπὸ τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμ-
4 πιάδος· πρότερον ἀναμνήσαντες διὰ βραχέων τοὺς ἐντυγ-

Connexio cum superioribus.

Argumentum hujus libri. Res Græcorum Olymp. CXL.

Cap. I. 1. ἐδηλώσαμεν. δεδηλώκαμεν *Flor.*

POLYBII
MEGALOPOLITANI
HISTORIARVM LIBER IV.

Superiore libro caussas belli secundi quod Romani & Carthaginienses inter se gesserunt, exposuimus. Hannibalis quoque ingressum in Italiam declaravimus; pugnas præterea peregimus, quas invicem pugnaverunt, ad illud usque prælium, quod prope amnem Aufidum & urbem Cannas est commissum. Nunc *Græcorum res*, quæ temporibus iisdem contigere, quibus & modo dicta, *Olympiade* videlicet *quadragesima supra centesimam*, commemorabimus: si prius tamen lectori breviter

ἐντυγχάνοντας τῇ πραγματείᾳ τῆς κατασκευῆς,
ἣν ἐν τῇ δευτέρᾳ βίβλῳ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἐποιη-
σάμεθα, καὶ μάλιστα περὶ τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνους,
διὰ τὸ καὶ τοῦτο τὸ πολίτευμα παράδοξον ἐπίδοσιν
λαβεῖν εἴς τε τοὺς πρὸ ἡμῶν καὶ καθ' ἡμᾶς καιρούς.

Recapitulatio rerum Achaicarum ex Libro II.

Ἀρξάμενοι γὰρ ἀπὸ Τισαμενοῦ, τῶν Ὀρέστου παί- 5
δων ἑνὸς, καὶ φήσαντες, αὐτοὺς ἀπὸ μὲν τούτου
βασιλευθῆναι κατὰ γένος ἕως εἰς Ὤγυγον, μετὰ
δὲ ταῦτα καλλίστῃ προαιρέσει χρησαμένους δημο-
κρατικῆς πολιτείας, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῶν ἐκ
Μακεδονίας βασιλέων διασπασθῆναι κατὰ πόλεις
καὶ κώμας· ἑξῆς δὲ τούτοις ἐπεβαλόμεθα λέγειν, 6
πῶς αὖθις ἤρξαντο συμφρονεῖν, καὶ πότε, καὶ τίνες
αὐτοῖς πρῶτοι συνέστησαν. τούτοις δ' ἑπομένως ἐδη- 7
λώσαμεν, τίνι τρόπῳ καὶ ποίᾳ προαιρέσει προσα-
γόμενοι τὰς πόλεις, ἐπεβάλοντο Πελοποννησίους
πάντας

4. *περὶ τῶν Ἑλλ. περὶ μὲν τῶν Ἑλλ. edd. ex Bav.* 5. *ἀπὸ μὲν τούτου. τούτων h. l. dant vulgo omnes præter Perott.* Ibid. *γένος ἕως εἰς. γένος εἰς edd. cum Bav. & Aug. γένος ὡς εἰς Vat. Flor. Reg. A. quod corrigendum putavi.* Ibid. ἐκ Μακεδον. *Mendose scripti libri omnes ἐκ Λακεδαιμονίας.*

breviter in memoriam revocaverimus, quæ Libro secundo præstruximus, cum de ceteris Græcis, tum maxime *de Achæis;* quoniam istorum etiam Respublica nostra & patrum nostrorum memoria admirandum cepit incrementum. Orsi namque a *Tisameno*, qui fuit unus e filiis Orestæ; postquam ostendimus, *Achæos* paruisse regibus ex horum genere continua successione ad *Ogygum* usque, deinde autem translata ad populum potestate, *Rempublicam* instituisse *pulcerrimam*, quæ a Macedonum regibus primo quidem divulsa fuerit & per oppida vicosque diremta; his statim subjecimus, quomodo iterum consentire in unum cœperint, & quando, & quinam primi eis se adjunxerint. Post hæc declaravimus, quonam modo & quibus consiliis, in suam societatem urbibus pellectis, efficere sint aggressi, *ut*

πάντας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἄγειν ὀνομασίαν καὶ πολι-
8 τείαν. καθολικῶς δὲ περὶ τῆς προειρημένης ἐπιβο-
λῆς ἀποφηνάμενοι, μετὰ ταῦτα τῶν κατὰ μέρος
ἔργων κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπιψαύοντες, εἰς τὴν Κλεο-
μένους τοῦ Λακεδαιμονίων βασιλέως ἔκπτωσιν κατην-
9 τήσαμεν. Συγκεφαλαιωσάμενοι δὲ τὰς ἐκ τῆς Προ-
κατασκευῆς πράξεις, ἕως τῆς Ἀντιγόνου καὶ Σελεύ-
κου καὶ Πτολεμαίου τελευτῆς, ἐπειδὴ περὶ τοὺς
αὐτοὺς καιροὺς πάντες οὗτοι μετήλλαξαν· λοιπὸν
ἐπηγγειλάμεθα τῆς αὐτῶν πραγματείας ἀρχὴν
ποιήσασθαι τὰς ἑξῆς τοῖς προειρημένοις πράξεις·

Rerum Achaicarum recapitulatio.

II. Καλλίστην ὑπόστασιν ὑπολαμβάνοντες εἶναι
ταύτην· διὰ τὸ, πρῶτον μὲν τὴν Ἀράτου σύνταξιν
ἐπὶ τούτους καταστρέφειν τοὺς καιρούς· οἷς συνά-
πτοντες τὴν διήγησιν, τὸν ἀκόλουθον ὑπὲρ τῶν Ἑλ-
2 λήνων ἀποδιδόναι προῃρήμεθα λόγον. δεύτερον δὲ,
διὰ

II. Cur ab Ol. CXL Hiſtoriam ſuam incipiat Auctor. Ibi deſinit Aratus.

II. 1. οἷς συνάπτ. ex conject. Vrſini recepit Caſaubonus. Mssti omnes ὡς συνάπτ. Vnde ὧ συνάπτοντες ſuſpicari licet cum Reiskio. Ibid. Ἑλλήνων. Forſ. Ἑλληνικῶν. Reisk.

ut omnes Peloponneſi populi communi ſimul nomine ac Reipubl. forma continerentur. Quo de incepto poſtquam aliquid generatim diximus; poſtea, res particulares breviter perſtringendo, continuam narrationem ad illa tempora perduximus, quando *Cleomenes* rex Lacedæmoniorum regno excidit. Tum autem in brevem ſummam collectis omnibus, quæ Præparatione noſtra comprehenduntur, usque ad Antigoni, Seleuci & Ptolemæi exceſſum, qui omnes circa eadem tempora fato ſunt functi; principium operis noſtri eſſe nos ducturos ſumus polliciti ab iis rebus, quæ proxime cum iis cohærent, quæ modo attigimus.

2. Exiſtimamus enim non aliud Hiſtoriæ noſtræ commodius poni poſſe veluti fundamentum: primo, quoniam in illorum temporum expoſitione deſinunt *Arati Commentarii.* Itaque, continuantes illius narrationem, quæ deinceps videbuntur de Græcis dicenda, ſubtexemus. Deinde,

Res iſtæ ætati Polybii proximæ ſunt.

διὰ τὸ καὶ τοὺς χρόνους οὕτω συντρέχειν, τοὺς ἑξῆς
καὶ τοὺς πίπτοντας ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἱστορίαν,
ὥστε τοὺς μὲν καθ' ἡμᾶς εἶναι, τοὺς δὲ κατὰ τοὺς
πατέρας ἡμῶν· ἐξ οὗ συμβαίνει, τοῖς μὲν αὐτοὺς
ἡμᾶς παραγεγονέναι, τὰ δὲ παρὰ τῶν ἑωρακότων
ἀκηκοέναι. Τὸ γὰρ ἀνωτέρω προσλαμβάνειν τοῖς 3
χρόνοις, ὡς ἀκοὴν ἐξ ἀκοῆς γράφειν, οὐκ ἐφαίνεθ'
ἡμῖν ἀσφαλεῖς ἔχειν οὔτε τὰς διαλήψεις, οὔτε τὰς
ἀποφάσεις. Μάλιστα δὲ ἀπὸ τούτων ἠρξάμεθα 4
τῶν καιρῶν, διὰ τὸ καὶ τὴν τύχην ὡσανεὶ κεκαινο-
ποιηκέναι πάντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐν τοῖς
προειρημένοις καιροῖς. Φίλιππος μὲν γὰρ, ὁ Δημη- 5
τρίου κατὰ φύσιν υἱὸς, ἔτι παῖς ὢν, ἄρτι παρελάμ-
βανε τὴν Μακεδόνων ἀρχήν. Ἀχαιὸς δὲ, τῆς ἐπὶ 6
τάδε τοῦ Ταύρου δυναστεύων, οὐ μόνον προστασίαν
εἶχε βασιλικὴν, ἀλλὰ καὶ δύναμιν. ὁ δὲ Μέγας ἐπι- 7
κληθεὶς

Nova ubique facies rerum circa id tempus.

3. ἀσφαλεῖς ἔχειν &c. *Sic Caſaub. ex conject. conſtituit locum; qui in msstis ita legitur:* τὸ ἀσφαλὲς ἔχειν, οὔτε γὰρ διαλήψεις, οὔτε τὰς ἀποφάσεις μάλιστα. διὸ ἀπὸ τούτων &c.

Deinde, quoniam res ita tulit, ut tempora hæc, quæ iſta exceperunt & quæ Hiſtoria noſtra perſequitur, partim in noſtram ætatem, partim in patrum noſtrorum inciderint memoriam: quo factum eſt, ut aliis rebus ipſi interfuerimus, alias ab iis acceperimus qui teſtes oculati fuere. Anteriorum ſiquidem temporum res geſtas ſimul exponere, ut auditionem ex auditione ſcriberem, parum exiſtimavi tutum: quod nec ſatis claræ notiones earum rerum informari poſſunt, nec de earumdem veritate ſatis certo judicari poteſt. Maxime autem impulit nos ut inde exordiremur, quod ea tempeſtate fortuna *univerſis prope orbis terrarum partibus novam quaſi faciem* induxerit. *Philippus* ſiquidem, Demetrii filius, etiamnum puer, Macedoniæ regnum recens ſuſceperat. *Achæus*, regionibus Aſiæ cis Taurum dominans, non ſpeciem ſolum regiam, ſed & potentiam obti-

κληθεὶς Ἀντίοχος, μικροῖς ἀνώτερον χρόνοις, τοῦ
ἀδελφοῦ Σελεύκου μετηλλαχότος, ἔτι κομιδῇ νέος ὤν,
8 τὴν ἐν Συρίᾳ διεδέδεκτο βασιλείαν. ἅμα δὲ τούτοις
Ἀριαράθης παρέλαβε τὴν Καππαδοκῶν ἀρχήν.
ὁ δὲ Φιλοπάτωρ Πτολεμαῖος ἐν τοῖς αὐτοῖς καιροῖς
9 τῶν κατ' Αἴγυπτον ἐγεγόνει κύριος. Λυκοῦργος δὲ
Λακεδαιμονίων μετ' οὐ πολὺ κατεστάθη βασιλεύς.
ᾕρηντο δὲ Καρχηδόνιοι προσφάτως ἐπὶ τὰς προειρη-
10 μένας πράξεις στρατηγὸν αὐτῶν Ἀννίβαν. Οὕτω
δὲ τοιαύτης περὶ πάσας τὰς δυναστείας καινοποιΐας
οὔσης, ἔμελλε πραγμάτων ἔσεσθαι καινῶν ἀρχή.
τοῦτο γὰρ δὴ πέφυκε καὶ φιλεῖ συμβαίνειν κατὰ
11 φύσιν· ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι. Ῥωμαῖοι μὲν
γὰρ καὶ Καρχηδόνιοι τὸν προειρημένον ἐνεστήσαντο
πόλεμον· Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος ἅμα τούτοις,
τὸν ὑπὲρ τῆς Κοίλης Συρίας· Ἀχαιοὶ δὲ καὶ Φίλιπ-
πος, τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους· οὗ
τὰς αἰτίας συνέβη γενέσθαι τοιαύτας.

Nova ubique rerum facies.

BELLVM SOCIALE Achæorum & Philippi, cum Aetolis & Lacedæmoniis.

obtinebat. *Antiochus*, qui *Magnus* est cognominatus, paucis ante annis, mortuo fratri Seleuco admodum adhuc puer in regnum Syriæ succeffit. Simul & *Ariarathes* Cappadociæ regnum capessivit. *Ptolemæus* item *Philopator* circa idem tempus Aegypti regno potitus est. Nec multo post, *Lycurgus* rex Lacedæmoniorum est constitutus. Carthaginienses vero nuper ad res eas gerendas, quas commemoravimus, *Hannibalem* imperatorem creaverant. Hoc igitur modo innovatis ubique locorum potestatibus, quin novandarum quoque rerum principia nascerentur, nullum erat dubium: quippe ita comparatum natura est: neque aliter tunc evenit. Romani enim & Carthaginienses bellum, de quo diximus, inchoarunt: simùl Antiochus & Ptolemæus de Syria Cava bellarunt: *Achæi & Philippus adversus Aetolos & Lacedæmonios.* Hujus autem belli caussæ hæ fuerunt.

III. Caussæ & origo belli. Aetoli pacis impatientes

Αἰτωλοὶ πάλαι μὲν δυσχερῶς ἔφερον τὴν εἰρήνην,
καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἰδίων ὑπαρχόντων δαπάνας· ὡς
ἂν εἰθισμένοι μὲν ζῇν ἀπὸ τῶν πέλας, δεόμενοι δὲ
πολλῆς χορηγίας διὰ τὴν ἔμφυτον ἀλαζονείαν, ᾗ
δουλεύοντες ἀεὶ πλεονεκτικὸν καὶ θηριώδη ζῶσι βίον,
οὐδὲν οἰκεῖον, πάντα δ᾽ ἡγούμενοι πολέμια. οὐ μὴν, 2
ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ χρόνον, ἕως Ἀντίγονος ἔζη, δε-
διότες Μακεδόνας, ἦγον ἡσυχίαν. ἐπειδὴ δ᾽ ἐκεῖνος 3
μετήλλαξε τὸν βίον, παῖδα καταλιπὼν Φίλιππον,
καταφρονήσαντες, ἐζήτουν ἀφορμὰς καὶ προφάσεις
τῆς εἰς Πελοπόννησον ἐπιπλοκῆς· ἀγόμενοι κατὰ τὸ
παλαιὸν ἔθος ἐπὶ τὰς ἐκ ταύτης ἁρπαγὰς, ἅμα
δὲ καὶ νομίζοντες ἀξιοχρεωτέρους εἶναι σφᾶς πρὸς
τὸ πολεμεῖν αὐτοῖς Ἀχαιοῖς. ὄντες δ᾽ ἐπὶ ταύτης 4
τῆς προθέσεως, βραχέα τ᾽ αὐτομάτου σφίσι συνερ-
γήσαντος, ἔλαβον ἀφορμὰς πρὸς τὴν ἐπιβολὴν
τοιαύ-

Materiam belli quærunt adversus Achæos. Ol.139.3. A.V.533.

III. 2. *ἀλλὰ τὸν. ἀλλὰ καὶ τὸν edd. ex Bav. κατὰ malim pro καὶ.* 3. *ἀξιοχρεωτέρους ex conject. posui. Possis & ἀξιοχρέους suspicari. Vulgo omnes ἀξιωτέρους.*

3. Iamdudum AETOLI pacem, & quod suis se sumtibus sustentare cogebantur, iniquo animo ferebant: gens assueta ex rapto vivere, & multis vitæ præsidiis egens propter insitam arrogantiam; cui dum indulget, aliena appetere, ac ferinam quamdam agitare vitam consuevit; nihil amicum, omnia hostilia reputans. Sed enim superioribus temporibus, quamdiu vixit Antigonus, metu Macedonum quieti egerant. Postea vero quam e vivis Antigonus excessit, relicto *Philippo* adhuc puero; *Aetoli*, eo spreto, occasiones ac prætextus quæsivere immiscendi se rebus Peloponnesi: nam & pro veteri sua consuetudine ad hanc deprædandam ducebantur, & magis pares se esse existimabant bello adversus solos Achæos gerendo. Hæc quum animo destinassent, casu quodam nonnihil eorum consilia adjuvante, ad bellum suscipiendum hoc usi sunt prætextu. *Dorimachus*, Tricho-

5 τοιαύτας. Δορίμαχος ὁ Τριχωνεὺς ἦν μὲν υἱὸς Νι- A.V. 533.
κοστράτου, τοῦ παρασπονδήσαντος τὴν τῶν Παμ- Dorimachus Tri-
βοιωτίων πανήγυριν. νέος δ' ὢν καὶ πλήρης Αἰτωλι- chonienfis,
κῆς ὁρμῆς καὶ πλεονεξίας, ἐξαπεστάλη κατὰ κοινὸν
6 εἰς τὴν τῶν Φιγαλέων πόλιν· ἥτις ἐστὶ μὲν ἐν Πε- Phigaleæ
λοποννήσῳ, κεῖται δὲ πρὸς τοῖς τῶν Μεσσηνίων ὅροις, refidens nomine
ἐτύγχανε δὲ τότε συμπολιτευομένη τοῖς Αἰτωλοῖς· Aetolorum,
7 λόγῳ μὲν, παραφυλάζων τήν τε πόλιν καὶ χώραν
τῶν Φιγαλέων, ἔργῳ δὲ κατασκόπου τάξιν ἔχων
8 τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πραγμάτων. Συνδραμόντων
δὲ πειρατῶν, καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν
Φιγαλέαν, οὐκ ἔχων τούτοις ἀπὸ τοῦ δικαίου συμ-
παρασκευάζειν ὠφελείας, διὰ τὸ μένειν ἔτι τότε τὴν
κοινὴν εἰρήνην τοῖς Ἕλλησι τὴν ὑπ' Ἀντιγόνου συντε-
9 λεσθεῖσαν· τέλος ἀπορούμενος ἐπέτρεψε τοῖς πειρα- Piratis
ταῖς λῄζεσθαι τὰ τῶν Μεσσηνίων θρέμματα, φίλων favet adversus
10 ὄντων καὶ συμμάχων. τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἠδίκουν τὰ Meffenios.
περὶ

5. Τριχωνεὺς. Τριχονεὺς *h. l. dant edd. & mssti. Rectius fortaffe foret* Τριχωνιεύς. 6. Μεσσηνίων. Μεσην. *Bav. & fic deinde conftanter.*

Trichonienfis, Nicoftrati filius fuit, illius, cujus in univerfæ gentis Bœotorum conventum infignis exftitit perfidia. Hic tum juvenis, &, ut Aetolus, turbulento ingenio atque alieni avido, *Phigaleam* (Peloponnefi urbem, ad fines Meffeniorum fitam, quæ eamdem tunc temporis rempublicam cum Aetolis colebat:) publice miffus eft; in fpeciem quidem, ad tutandam Phigalenfium urbem atque agros; re vera, ut eorum, quæ in Peloponnefo fierent, speculatorem ageret. Ad hunc quum variis ex locis *piratæ* Phigaleam concurriffent; quia nullam ipfis juftam prædam conciliare poterat, durante adhuc inter Græcos communi pace per Antigonum facta; tandem, quia aliud nullum confilium fuppetebat, abigendi pecora Meffeniorum, qui amici Aetolorum ac focii erant, poteftatem piratis facit. Hi igitur

Ol.139.3. Dorimachus piratis favet adv. Messenios.

περὶ τὰς ἐσχατιὰς ποίμνια· μετὰ δὲ ταῦτα, προβαινούσης τῆς ἀπονοίας, ἐνεχείρησαν καὶ τὰς ἐπὶ τῶν ἀγρῶν οἰκίας ἐκκόπτειν, ἀνυπονοήτως τὰς νύκτας ἐπιφαινόμενοι. Τῶν δὲ Μεσσηνίων ἐπὶ τούτοις 11 ἀγανακτούντων, καὶ διαπρεσβευομένων πρὸς τὸν Δορίμαχον, τὰς μὲν ἀρχὰς παρήκουε, βουλόμενος τὰ μὲν ὠφελεῖν τοὺς ὑπ' αὐτὸν ταττομένους, τὰ δ' αὐτὸς ὠφελεῖσθαι, μερίτης γιγνόμενος τῶν λαμβανομένων. πλεοναζούσης δὲ τῆς παρουσίας τῶν πρεσ- 12 βειῶν διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀδικημάτων, αὐτὸς ἥξειν ἐπὶ τὴν Μεσσήνην, ἔφη, δικαιολογησόμενος πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας τοῖς Αἰτωλοῖς. Ἐπειδὴ 13 δὲ παρεγένετο, προσπορευομένων αὐτῷ τῶν ἠδικημένων, τοὺς μὲν διέσυρε χλευάζων, τῶν δὲ κατανίστατο, τοὺς δ' ἐξέπληττε λοιδορῶν.

IV. Ἔτι δ' αὐτοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Μεσσήνῃ, συνεγγίσαντες τῇ πόλει νυκτὸς οἱ πειραταὶ, καὶ προσ-

12. *δικαιολογησ.* *δικαιολογούμενος* *Aug.*

igitur principio greges in extremis finibus repertos raptabant: deinde, crescente audaciae immanitate, villas in agris noctu aggredientes, nemine tale quid suspicante, effringere coeperunt. Et quum *Messenii* quererentur, ac de injuriis expostulatum legatos ad *Dorimachum* mitterent, initio rationem eorum nullam habebat: tum quia illos qui sibi militabant ditare, tum quia ipse ditari cupiebat, factus eorum quae capiebantur particeps. Vrgentibus deinde frequentioribus legationibus, propter assiduas istorum rapinas; *ipse*, inquit, *Messenam veniam, & querentibus de Aetolis jus reddam.* Eo ut venit, quum adirent eum qui injuria fuerant affecti, alios cum jocis irridebat, contra alios ipse insurgebat, alios conviciis terrebat.

4. Messenae adhuc morabatur *Dorimachus*, quando piratae, nocte quadam propius urbem progressi, *Chironis*

προσβαλόντες κλίμακας, ἐξέκοψαν τὸ Χείρωνος καλούμενον ἐπαύλιον· καὶ τοὺς μὲν ἀμυνομένους ἀπέσφαξαν, τοὺς δὲ λοιποὺς τῶν οἰκετῶν δήσαντες, A.V. 533. Chironis villa.
2 καὶ τὰ κτήνη μετ᾽ αὐτῶν ἀπήγαγον. οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων ἔφοροι, πάλαι μὲν ἐπί τε τοῖς γιγνομένοις καὶ τῇ παρεπιδημίᾳ τοῦ Δοριμάχου διαλγοῦντες, τότε δὲ καὶ προσενυβρίζεσθαι δόξαντες, ἀνεκαλοῦντο
3 αὐτὸν εἰς τὰς συναρχίας. Ἐν ᾧ καιρῷ Σκίρων, ὃς ἦν μὲν ἔφορος τότε τῶν Μεσσηνίων, εὐδοκίμει δὲ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον βίον παρὰ τοῖς πολίταις, συνεβούλευε μὴ προΐεσθαι τὸν Δορίμαχον ἐκ τῆς πόλεως, ἐὰν μὴ τὰ μὲν ἀπολωλότα πάντα τοῖς Μεσσηνίοις ἀποκαταστήσῃ, περὶ δὲ τῶν τεθνεώτων δωσιδίκους Sciron, ephorus Messeniorum expostulat cum Dorimacho.
4 παράσχῃ τοὺς ἠδικηκότας. Πάντων δ᾽ ἐπισημηναμένων, ὡς δίκαια λέγοντος τοῦ Σκίρωνος· διοργισθεὶς ὁ Δορίμαχος, εὐήθεις αὐτοὺς ἔφη τελέως ὑπάρχειν, εἰ Δο-

IV. 1. *Χείρωνος. Χυρῶνος Vat. Flor. Reg. A. Χειρῶνος Aug. sed ead. man. superscr. Χυρ.* 3. *Σκίρων. Σκύρων Vat. Flor. Aug. Reg. A. & sic deinde constanter.* Ibid. *δωσιδίκους Casaub. auctore Suida edidit. Mssti omnes δοσιδίκους.*

ronis quam vocant *villam* scalis admotis effregerunt: ubi occisis qui repugnabant, reliquam familiam catenis oneratam, & cum his jumenta, abduxerunt. Messeniorum Ephori, dudum tam propter piratarum rapinas, quam propter Dorimachi in ipsorum urbe commorationem, dolore accensi; tum vero etiam nova contumelia affectos se rati; ad magistratuum conventum diem illi dicunt. Erat tunc temporis Messeniorum Ephorus *Sciron*, ob reliquæ etiam vitæ probitatem in magna apud cives suos opinione: qui consilium dedit, *ne Dorimacho exeundi ex urbe prius facerent potestatem, quam omnia damna, quæ accepissent Messenii, sarcisset, perpetratarumque cædium auctores ad pœnas pendendas stitisset.* Secuta omnium approbatione, tamquam æqua suadente Scirone; excandescens *Dorimachus; plane stultos esse illos,*

Ol.139.3. εἰ Δορίμαχον οἴονται νῦν προπηλακίζειν, ἀλλ᾽ οὐ τὸ
κοινὸν τῶν Αἰτωλῶν· καὶ καθόλου δεινὸν ἡγεῖτο τὸ
γιγνόμενον, καὶ κοινῆς αὐτοὺς ἐπιστροφῆς ἔφη τεύ-
ξεσθαι· καὶ τοῦτο πείσεσθαι δικαίως. Ἦν δέ τις 5
κατ᾽ ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἄνθρωπος ἀσυρὴς ἐν τῇ
Μεσσήνῃ, τῶν ἐξηρμένων τὸν ἄνδρα κατὰ πάντα
Babyrtas. τρόπον, ὄνομα Βαβύρτας, ᾧ τις εἰ περιέθηκε τὴν
καυσίαν καὶ χλαμύδα τοῦ Δοριμάχου, μὴ οἷόν τ᾽ εἴη
διαγινώσκειν· ἐπὶ τοσοῦτον ἐξωμοίωτο κατά τε τὴν 6
φωνὴν καὶ τἄλλα μέρη τοῦ σώματος τῷ προειρημέ-
νῳ. καὶ τοῦτ᾽ οὐκ ἐλάνθανε τὸν Δορίμαχον. Ὁμι- 7
λοῦντος οὖν αὐτοῦ ἀνατατικῶς τότε καὶ μάλα ὑπερη-
φάνως τοῖς Μεσσηνίοις, περιοργισθεὶς ὁ Σκίρων, Νο-
μίζεις γὰρ ἡμῖν, ἔφη, σοῦ μέλειν ἢ τῆς σῆς ἀνατά-
σεως, Βαβύρτα; Ῥηθέντος δὲ τούτου, παραυτίκα 8
μὲν εἴξας ὁ Δορίμαχος τῇ περιστάσει, συνεχώρησε
πάντων ἐπιστροφὴν ποιήσασθαι τῶν γεγονότων ἀδι-
κημά-

5. *ἐξηρμένων. ἐξηρημένων Reg. B.C.* Ibid. *οἷόν τ᾽ εἴη. Vulgo οἷός τ᾽ εἶναι. οἷόν τ᾽ dedere Vat. & Flor. εἴη pro εἶναι ex conject. posui.*

los, pronuntiat, *si Dorimachum se nunc contumelia afficere, non autem commune Aetolorum arbitrentur: atque omnino factum illorum indignum sibi*, ait, *videri:* addit denique, *publica animadversione, quæ nunc agerent, esse luituros; idque jure merito ipsis eventurum.* Fuit autem quidam Messenæ tempestate illa, homo impurus, qui virilitatem prorsus omnibus modis exuerat, cui nomen *Babyrtæ:* huic causiam & chlamydem imponeres Dorimachi, ab illo neutiquam dignosceres; tanta hominem similitudine referebat & voce & aliis corporis partibus: neque hoc *Dorimachus* nesciebat. Eo igitur superbe tum Messenios compellante, & minas etiam intentante; ira effervescens *Sciron: Tune,* inquit, *reris, Babyrta! aut te aut minas tuas nos curare?* Post hanc vocem Dorimachus, impræsentiarum quidem necessitati concedens, permisit Messeniis, ut factarum sibi injuriarum

A.V. 533. Bellum meditatur Dorimachus.

9κημάτων τοῖς Μεσσηνίοις. Ἐπανελθὼν δ᾽ εἰς τὴν
Αἰτωλίαν, οὕτω πικρῶς ἤνεγκε καὶ βαρέως τὸ ῥη-
θὲν, ὡς, οὐδεμίαν ἄλλην ἔχων εὔλογον πρόφασιν,
δι᾽ αὐτὸ τοῦτο τοῖς Μεσσηνίοις ἐξέκαυσε τὸν πό-
λεμον.

V. Ariston, prætor Aetol. infirmus. Res administrat Scopas.

Στρατηγὸς μὲν οὖν ὑπῆρχε τῶν Αἰτωλῶν Ἀρί-
στων. οὗτος δὲ διά τινας σωματικὰς ἀσθενείας ἀδύ-
νατος ὢν πρὸς πολεμικὴν χρείαν, ἅμα δὲ καὶ συγ-
γενὴς ὑπάρχων Δοριμάχου καὶ Σκόπα, τρόπον τινὰ
2παρακεχωρήκει τούτῳ τῆς ὅλης ἀρχῆς. ὁ δὲ Δορί-
μαχος κατὰ κοινὸν μὲν οὐκ ἐτόλμα παρακαλεῖν
τοὺς Αἰτωλοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν Μεσσηνίων πόλε-
μον, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἀξίαν λόγου πρόφασιν·
ἀλλ᾽ ὁμολογουμένως ἐκ παρανομίας καὶ σκώμματος
3γεγονέναι τὴν ὁρμήν. Ἀφέμενος δὲ τῆς ἐπινοίας ταύ-
της, ἰδίᾳ προετρέπετο τὸν Σκόπαν, κοινωνῆσαι τῆς
ἐπιβολῆς αὐτῷ τῆς κατὰ τῶν Μεσσηνίων· ὑποδει-
κνύων

9. δι᾽ αὐτὸ τοῦτο. *Sic corrigendum putavi vulgatum* διάτοι τοῦτο.

rum omnium pœnas exigerent. Idem vero, in Aetoliam reversus, adeo acerbe ac graviter dictum illud tulit, ut propter id unum, (neque enim quidquam aliud habebat, quod cum aliquo saltem colore prætexeret,) bellum Messeniis conflaverit.

5. Prætor Aetolorum tunc erat *Ariston:* qui ob corporis infirmitates aliquas ad belli munia inhabilis, ad hoc Dorimachum & *Scopam* cognatione contingens, universo magistratu huic quodammodo cessit. *Dorimachus* igitur in publicis quidem conventibus bellum contra Messenios Aetolis suadere non audebat: quippe cujus nullam satis dignam caussam posset afferre; quum apud omnes constaret, ob commissa scelera & jactum in se dicterium ad hoc bellum ipsum stimulari. Hac igitur omissa cogitatione, privatim *Scopam* cœpit hortari, ut eorum quæ adversus Messenios moliebatur, particeps fieri vellet; ostenditque

Ol.139.3. Scopam ad bellum adv. Meſſenios incitat Dorimachus.

κνύων μὲν τὴν ἀπὸ Μακεδόνων ἀσφάλειαν διὰ τὴν
ἡλικίαν τοῦ προεστῶτος· (οὐ γὰρ εἶχε πλεῖον ἐτῶν
τότε Φίλιππος ἑπτακαίδεκα·) παρατιθεὶς δὲ τὴν 4
Λακεδαιμονίων ἀλλοτριότητα πρὸς τοὺς Μεσσηνίους,
ἀναμιμνήσκων δὲ τῆς Ἠλείων πρὸς σφᾶς εὐνοίας
καὶ συμμαχίας· ἐξ ὧν ἀσφαλῆ τὴν εἰσβολὴν τὴν
εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐσομένην αὐτοῖς ἀπέφαινε. Τὸ 5
δὲ συνέχον τῆς Αἰτωλικῆς προτροπῆς, ὑπὸ τὴν ὄψιν
ἐτίθει τὰς ἐσομένας ὠφελείας ἐκ τῆς τῶν Μεσση-
νίων χώρας, οὔσης ἀπρονοήτου, καὶ διαμεμενηκυίας
ἀκεραίου μόνης τῶν ἐν Πελοποννήσῳ κατὰ τὸν Κλεο-
μενικὸν πόλεμον. ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις συνίστανε τὴν 6
ἐξακολουθήσουσαν εὔνοιαν σφίσι παρὰ τοῦ τῶν Αἰ-
τωλῶν πλήθους. Ἀχαιοὺς δ', ἂν μὲν κωλύσωσι τὴν 7
δίοδον, οὐκ ἐρεῖν ἐγκλήματα τοῖς ἀμυνομένοις· ἐὰν
δὲ

V. 4. εἰς τὴν Μεσσηνίαν *adſcivi ex Vat. & Flor. Ceteri vulgo* εἰς τὴν Μεσσήνην. 6. ἐξακολουθήσουσαν *a Caſaub. eſt. Libri omnes* ἐξακολουθήσασαν. 7. οὐκ ἐρεῖν. *An* οὐχ ἕξειν?

que illi, *nihil quidquam a Macedonibus periculi imminere, ob ætatem illius qui rebus tum præerat:* nondum enim Philippus annum ætatis decimum ſeptimum exceſſerat. Addit & de *Lacedæmoniorum animis, qui a Meſſeniis eſſent alienati:* revocat inſuper illi in memoriam *Eleorum erga Aetolos benevolentiam, & initam cum iis ſocietatem.* Ex quibus efficiebat, *absque omni periculo impreſſionem in Meſſenios eſſe ſe facturos.* Enimvero validiſſimum argumentum Aetolicæ cohortationis erat, quod ponebat ei ob oculos, *quantam prædam e ditione Meſſeniorum eſſent relaturi: omni namque cuſtodia vacuam regionem fore deprehenſuros, quæ Cleomenici belli tempore, ſola e Peloponneſi urbibus, manſiſſet ab hoſtili populatione immunis.* Secundum hæc omnia prædicabat, *quantopere multitudinem Aetolorum eo pacto eſſet demeriturus. Achæos vero, ſiquidem tranſitu eos prohiberent, non habituros quod de vim vi repellentibus queran-*

δὲ ἀγάγωσι τὴν ἡσυχίαν, οὐκ ἐμποδιεῖν αὐτοῖς πρὸς A.V. 533.
8 τὴν ἐπιβολήν. πρὸς δὲ Μεσσηνίους, προφάσεως οὐκ
ἀπορήσειν, ἔφη· πάλαι γὰρ αὐτοὺς ἀδικεῖν, Ἀχαιοῖς
καὶ Μακεδόσιν ἐπηγγελμένους κοινωνήσειν τῆς συμμα-
9 χίας. Ταῦτα δ' εἰπὼν, καὶ παραπλήσια τούτοις
ἕτερα πρὸς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, τοιαύτην ὁρμὴν
παρέστησε τῷ Σκόπᾳ καὶ τοῖς τούτου φίλοις, ὥστε
οὔτε κοινὴν τῶν Αἰτωλῶν προσδεξάμενοι σύνοδον,
οὔτε τοῖς Ἀποκλήτοις συμμεταδόντες, οὐδὲ μὴν ἄλλο
10 τῶν καθηκόντων οὐδὲν πράξαντες, κατὰ δὲ τὰς αὐ-
τῶν ὁρμὰς καὶ κρίσεις διαλαβόντες, ἅμα Μεσση-
νίοις, Ἠπειρώταις, Ἀχαιοῖς, Ἀκαρνᾶσι, Μακεδόσι,
πόλεμον ἐξήνεγκαν.

Bellum adv. Messenios & eorum socios decernit Scopas.

Apocleti Aetolorum.

VI. Piratas emittunt Aetoli.

Καὶ κατὰ μὲν θάλατταν παραχρῆμα πειρατὰς ἐξέπεμψαν· οἳ παρατυχόντες πλοίῳ βασιλικῷ τῶν ἐκ Μακεδονίας περὶ Κύθηρα, τοῦτό τε εἰς Αἰτωλίαν καταγαγόντες αὔτανδρον, τούς τε ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας, σὺν τούτοις δὲ καὶ τὴν ναῦν, ἀπέδοντο.

querantur: ſin quieti manerent, ſua conſilia nihil impedituros. Neque vero defore, quod adverſus Meſſenios prætexerent: qui dudum inique agerent, quod Achæis ac Macedonibus ſint polliciti, ſe conſilia cum eis conſociaturos. Hæc & ſimilia his alia in eamdem ſententiam afferens *Dorimachus*, tantum ardoris *Scopæ* & ejus amicis injecit, ut commune *Aetolorum* concilium non exſpectarent, ac ne cum *Apocletis* quidem rem communicarent, aut omnino pro more conſueto quidquam agerent; ſed de proprio ipſorum impetu ac judicio, *Meſſeniis*, *Epirotis*, *Achæis*, *Acarnanibus*, ac *Macedonibus* ſimul bellum inferrent.

6. Statim igitur *piratas* per maria dimiſerunt: qui obviam circa *Cythera* ſibi factam navem regis Macedonum in portum cum omnibus viris deduxerunt; & naucleros, vectores, navem denique ipſam, venum dederunt.

Ol.139.3. δοντο. τῆς δ' Ἠπείρου τὴν παραλίαν ἐπόρθουν, συγ- 2
χρώμενοι πρὸς τὴν ἀδικίαν ταῖς τῶν Κεφαλλήνων
ναυσίν· ἐπεβάλλοντο δὲ καὶ τῆς Ἀκαρνανίας Θύρεον
καταλαβέσθαι. ἅμα δὲ τούτοις λάθρα διὰ Πελο- 3
ποννήσου τινὰς πέμψαντες, ἐν μέσῃ τῇ τῶν Μεγα-
λοπολιτῶν χώρᾳ κατέσχον τὸ καλούμενον ὀχύρωμα
Κλάριον· ᾧ λαφυροπωλείῳ χρησάμενοι, διῆγον ἐν
τούτῳ πρὸς τὰς ἁρπαγάς. Οὐ μὴν, ἀλλὰ τοῦτο 4
μὲν Τιμόξενος, ὁ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸς, παραλα-
βὼν Ταυρίωνα τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ βασιλι-
κῶν πραγμάτων ὑπ' Ἀντιγόνου καταλελειμμένον,
ἐξεπολιόρκησε τελέως ἐν ὀλίγαις ἡμέραις. Ὁ γὰρ 5
βασιλεὺς Ἀντίγονος Κόρινθον μὲν εἶχε, κατὰ τὸ
τῶν Ἀχαιῶν συγχώρημα, διὰ τοὺς Κλεομενικοὺς
καιρούς· Ὀρχομενὸν δὲ κατὰ κράτος ἑλὼν, οὐκ
ἀποκατέστησε τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ σφετερισάμενος
κατεῖχε· βουλόμενος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, μὴ μόνον 6
τῆς

Aetoli clam tentant Peloponnesum.

Timoxenus præt. Achæor. Taurion Peloponneso præfectus ab Antigono.

VI. 2. Θύρεον. Θύραιον h. l. *Flor. Aug. Reg. A. Alibi apud Nostrum* Θύριον, & Θούριον. 5. διὰ τοὺς Κλεομ. κατὰ *edd. ex Bav.*

derunt. Simul Epiri oram maritimam populari incipiunt, Cephalleniorum navibus ad id scelus utentes. Tentarunt & *Thyreum* Acarnaniæ oppidum occupare. Ad hæc, clam submissa per Peloponnesum manu militum, in media Megalopolitanorum ditione castellum, quod *Clarium* vocant, ceperunt: ubi manubiarum auctione instituta, sedem ad rapinas faciendas eum locum sibi statuere. Verum id quidem castellum paucis admodum diebus penitus expugnavit *Timoxenus*, Achæorum prætor; assumto expeditionis comite *Taurione*, quem Antigonus reliquerat rebus Peloponnesi ad reges Macedonum pertinentibus præfectum. Rex enim Antigonus Corinthum quidem permissu Achæorum, Cleomenici belli caussa, obtinuerat; *Orchomenum* vero, vi a se captum, Achæis non restituerat, verum ipse sibi vindicaverat detinueratque; nempe eo consilio, ut mihi quidem

τῆς εἰσόδου κυριεύειν τῆς εἰς Πελοπόννησον, ἀλλὰ A.V.533.
καὶ τὴν μεσόγαιαν αὐτῆς παραφυλάττειν, διὰ τῆς
7 ἐν Ὀρχομενῷ φρουρᾶς καὶ παρασκευῆς. Οἱ δὲ περὶ
τὸν Δορίμαχον καὶ Σκόπαν, παρατηρήσαντες τὸν
καιρὸν, ἐν ᾧ λοιπὸς ἦν Τιμοξένῳ μὲν ὀλίγος ἔτι χρό-
νος τῆς ἀρχῆς, Ἄρατος δὲ καθίστατο μὲν εἰς τὸν
ἐνιαυτὸν τὸν ἐπιόντα στρατηγὸς ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν,
8 οὔπω δὲ ἔμελλε τὴν ἀρχὴν ἕξειν· συναθροίσαντες
πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὸ Ῥίον, καὶ παρα-
σκευασάμενοι πορθμεῖα, καὶ τὰς Κεφαλλήνων ἑτοι-
μάσαντες ναῦς, διεβίβασαν τοὺς ἄνδρας εἰς Πελο-
9 πόννησον, καὶ προῆγον ἐπὶ τὴν Μεσσηνίαν. Ποιού-
μενοι δὲ τὴν πορείαν διὰ τῆς Πατραιέων καὶ Φα-
ραιέων καὶ Τριταιέων χώρας, ὑπεκρίνοντο μὲν, βού-
10 λεσθαι μηδὲν ἀδίκημα ποιεῖν εἰς τοὺς Ἀχαιούς· οὐ
δυναμένου δὲ τοῦ πλήθους ἀπέχεσθαι τῆς χώρας,
διὰ τὴν πρὸς τὰς ὠφελείας ἀκρασίαν, κακοποιοῦν-

Aratus præt. defign. Achæorum. Ol.139.4. A.V.534.

Meffeniam populantur Aetoli.

 τες

8. τὴν Μεσσηνίαν. τὴν Μεσσηνίων *Bav. Aug. Reg. A.* 9. βούλεσθαι. βουλεύεσθαι *Flor.*

quidem videtur, quo non aditum dumtaxat liberum in Peloponnefum haberet, fed & mediterranea cuftodiret præfidii illius ope, quod cum neceffario apparatu Orchomeni effet futurum. *Dorimachus* & *Scopas*, tempore obfervato, quo pauci Timoxeno dies ad abeundum magiftratu fuperabant, *Aratus* vero, in annum fequentem prætor defignatus, nondum inierat; juffa Rhium convenire omni *Aetolorum* multitudine, præparatis vectoriis navigiis, provifoque ut præfto effent Cephalleniorum naves; copias in Peloponnefum trajiciunt, ac Meffeniam verfus agmen ducunt. Et quum per fines *Patræenfium*, *Pharæenfium*, & *Tritæenfium* iter facerent, fimularunt illi quidem, nullo fe maleficio Achæos velle lædere: fed quum agrorum copiis abftinere manum miles non poffet, (tanta fuit ejus incontinentia & prædæ avidi

Ol.139.4. τες αὐτὴν καὶ λυμαινόμενοι διῄεσαν, μέχρι παρεγε-
νήθησαν εἰς τὴν Φιγαλέαν. ποιησάμενοι δὲ τὴν ὁρ- 11
μὴν ἐντεῦθεν αἰφνιδίως καὶ θρασέως, ἐνέβαλον εἰς
τὴν τῶν Μεσσηνίων χώραν· οὔτε τῆς ὑπαρχούσης
αὐτοῖς ἐκ παλαιῶν χρόνων πρὸς τοὺς Μεσσηνίους
φιλίας καὶ συμμαχίας οὐδ᾽ ἡντινοῦν ποιησάμενοι
πρόνοιαν· οὔτε τῶν κατὰ κοινὸν ὡρισμένων δικαίων
παρ᾽ ἀνθρώποις. ἅπαντα δ᾽ ἐν ἐλάττονι θέμενοι τῆς 12
σφετέρας πλεονεξίας, ἀδεῶς ἐπόρθουν, οὐ τολμών-
των ἐπεξιέναι καθόλου τῶν Μεσσηνίων.

VII. Messeniis auxilium decernunt Achæi.

Οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ, καθηκούσης αὐτοῖς ἐκ τῶν νόμων
συνόδου κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἧκον εἰς Αἴγιον·
συνελθόντες δ᾽ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῶν τε Πα- 2
τραιέων καὶ Φαραιέων ἀπολογιζομένων τὰ γεγονότα
περὶ τὴν χώραν αὐτῶν ἀδικήματα κατὰ τὴν τῶν
Αἰτωλῶν δίοδον· τῶν τε Μεσσηνίων παρόντων κατὰ
πρεσβείαν, καὶ δεομένων σφίσι βοηθεῖν ἀδικουμένοις
καὶ παρασπονδουμένοις· διακούσαντες τῶν λεγομέ- 3
νων,

10. Φιγαλέαν. Φιγαλίαν b. l. *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

aviditas;) populabundi atque omnia vastantes transiverunt, donec ad *Phigaleam* pervenerunt. Ea belli arce usi, subito atque audacter *Messeniorum* agros incursant: neque aut illius amicitiæ & societatis, quæ a longo tempore ipsis intercedebat cum Messeniis, aut communis juris, in quod gentes omnes consensere, rationem habent vel minimam. Sed jura omnia avaritiæ suæ postponentes, impune populationes faciebant: Messeniis in hostem exire plane non audentibus.

7. *Achæi,* legitimi concilii tempore appetente, *Aegium* veniunt. Vbi omnes ad concilium convenere, Patræenses Pharæensesque detrimenta agris in transitu Aetolorum illata exponunt, & *Messenii* per legatos suos opem sibi ferri poscunt, de *injuriis ac perfidia Aetolorum* in se conquerentes. His auditis,

νων, καὶ συναγανακτοῦντες μὲν τοῖς Πατραιεῦσι A.V. 534
καὶ Φαραιεῦσι, συμπάσχοντες δὲ ταῖς τῶν Μεσση-
4 νίων ἀτυχίαις· μάλιστα δὲ νομίζοντες εἶναι δεινὸν,
εἰ μήτε συγχωρήσαντος τοῖς Αἰτωλοῖς μηδενὸς τὴν
δίοδον, μηδὲ καθάπαξ ἐπιβαλλόμενοι παραιτεῖσθαι,
κατετόλμησαν ἐπιβῆναι στρατοπέδῳ τῆς Ἀχαΐας
5 παρὰ τὰς συνθήκας· ἐπὶ πᾶσι τούτοις παροξυν-
θέντες, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ
συνάγειν τὸν στρατηγὸν τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς
ὅπλοις· ὃ δ' ἂν τοῖς συνελθοῦσι βουλευομένοις δόξῃ,
6 τοῦτ' εἶναι κύριον. Ὁ μὲν οὖν Τιμόξενος, ὁ τότε ἔτι
ὑπάρχων στρατηγὸς, ὅσον οὔπω ληγούσης τῆς ἀρ-
χῆς, ἅμα δὲ τοῖς Ἀχαιοῖς ἀπιστῶν, διὰ τὸ ῥαθύ-
μως αὐτοὺς ἐσχηκέναι κατὰ τὸ παρὸν περὶ τὴν ἐν
τοῖς ὅπλοις γυμνασίαν, ἀνεδύετο τὴν ἔξοδον, καὶ
7 καθόλου τὴν συναγωγὴν τῶν ὄχλων. μετὰ γὰρ τὴν

Achæorum armis diffidit Timoxenus.

VII. 6. ὅσον οὔπω. *Vocab.* ὅσον, *quo carent vulgo omnes, ex conject. Reiskii adjiciendum putavi.*

ditis, Achæi, Patræenſium ac Pharæenſium indignationi conſentientes, Meſſeniorumque miſeriis ad miſericordiam moti; maxime vero indignum rati, auſos eſſe Aetolos præter formulam pactionis cum exercitu Achaiam ingredi, quum neque quiſquam tranſitum illis conceſſiſſet, & ipſi ne de rogando quidem tranſitu cogitaſſent: haſce omnes ob cauſſas irritati, decreverunt *Meſſeniis auxiliari; &, poſtquam prætor Achæos in armis coëgiſſet, quidquid congregatis ſuper ea re deliberantibus viſum eſſet faciendum, id ut ratum eſſet.* At *Timoxenus* quidem, qui prætor adhuc tunc erat; quoniam & inſtabat tempus, quo magiſtratu erat abiturus, & parum ipſe Achæis fidebat, propterea quod illa tempeſtate admodum negligenter in armis erant exercitati, expeditionem atque omnino congregationem multitudinis refugiebat. Omnes namque Peloponneſii, a quo tempore

Ol 139.4. Κλεομένους τοῦ Σπαρτιατῶν βασιλέως ἔκπτωσιν,
κάμνοντες μὲν τοῖς προγεγονόσι πολέμοις, πιστεύον-
τες δὲ τῇ παρούσῃ καταστάσει, πάντες ὠλιγώρη-
σαν Πελοποννήσιοι τῆς περὶ τὰ πολεμικὰ παρα-
σκευῆς. Ὁ δ' Ἄρατος, σχετλιάζων καὶ παροξυνό- 8
μενος ἐπὶ τῇ τόλμῃ τῶν Αἰτωλῶν, θυμικώτερον
ἐχρῆτο τοῖς πράγμασιν, ἅτε καὶ προϋπαρχούσης
αὐτοῖς ἀλλοτριότητος ἐκ τῶν ἐπάνω χρόνων. διὸ καὶ 9
συνάγειν ἔσπευδε τοὺς Ἀχαιοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ
συμβαλεῖν πρόθυμος ἦν τοῖς Αἰτωλοῖς. τέλος δὲ, 10
πένθ' ἡμέραις πρότερον τοῦ καθήκοντος αὐτῷ χρό-
νου παραλαβὼν παρὰ τοῦ Τιμοξένου τὴν δημοσίαν
σφραγίδα, πρός τε τὰς πόλεις ἔγραφε, καὶ συνῆγε
τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν
Μεγάλην πόλιν. ὑπὲρ οὗ δοκεῖ μοι πρέπον εἶναι 11
βραχέα προειπεῖν, διὰ τὴν ἰδιότητα τῆς φύ-
σεως.

Aratus ante tempus init præturam.

Ἄρατος

tempore regno Lacedæmoniorum Cleomenes excidit, partim superioribus bellis fessi, partim duraturum præsentem statum confisi, rei bellicæ curam contemtui habuerant. *Aratus* vero, indigne ferens, graviterque commotus audacia ista Aetolorum, ardentiore animo rem tractabat; utpote non tum primum, sed jam olim *Aetolis* infensus. Quamobrem Achæos in armis cogere festinabat, manum conserere cum Aetolis paratus. Tandem, diebus quinque prius quam tempus advenisset, quo illi ineundus erat magistratus, suscepto publico sigillo a Timoxeno, literas ad civitates scripsit, & universæ pubi armis gerendis aptæ diem, qua *Megalopolin* convenirent, edixit. Ceterum de hoc viro, propter singularem ejus indolem, consentaneum videtur pauca hic prius commemorare.

8. Erat

A.V. 534. VIII. Arati ingenium & mores.

Ἄρατος γὰρ ἦν τὰ μὲν ἄλλα τέλειος ἀνὴρ εἰς
2 τὸν πραγματικὸν τρόπον. καὶ γὰρ εἰπεῖν καὶ δια-
νοηθῆναι καὶ στέξαι τὸ κριθὲν δυνατός· καὶ μὴν
ἐνεγκεῖν τὰς πολιτικὰς διαφορὰς πράως, καὶ φί-
λους ἐνδήσασθαι, καὶ συμμάχους προσλαβεῖν, οὐδε-
3 νὸς δεύτερος· ἔτι δὲ πράξεις, ἀπάτας, ἐπιβουλὰς
συστήσασθαι κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ ταύτας ἐπὶ
τέλος ἀγαγεῖν διὰ τῆς αὑτοῦ κακοπαθείας καὶ τόλ-
4 μης, δεινότατος. ἐναργῆ δὲ τῶν τοιούτων μαρτύρια
καὶ πλείω μέν, ἐκφανέστατα δὲ τοῖς ἱστορηκόσι κα-
τὰ μέρος, περί τε τῆς Σικυῶνος καὶ Μαντινείας κα-
ταλήψεως, καὶ περὶ τῆς Αἰτωλῶν ἐκ τῆς Πελληνέων
πόλεως ἐκβολῆς· τὸ δὲ μέγιστον, περὶ τῆς εἰς Ἀκρο-
5 κόρινθον πράξεως. Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος, ὅτε τῶν
ὑπαίθρων ἀντιποιήσασθαι βουληθείη, νωθρὸς μὲν ἐν
ταῖς ἐπινοίαις, ἄτολμος δὲ ἐν ταῖς ἐπιβολαῖς· ἐν

 ὄψει

VIII. 4. *δὲ τῶν τοιούτων. δὲ τὰ τοιούτων Aug. Reg. A. δὲ τὰ τούτων edd. ex Bav.* 5. *ὅτε τῶν. ὁπότε τῶν Suid.*

8. Erat nempe ARATVS vir cetera numeris omnibus absolutus ad res gerendas. Nam & eloquendi facultate, & mente ingenioque, & arte consilia sua tegendi præstabat: in dissensionibus civilibus leniter ferendis, jungendis amicitiis, sociis alliciendis, nemini secundus: adhæc, in molitionibus occultis, dolis, & insidiis hosti struendis, iisque laboris improbi tolerantia audacter ad effectum perducendis, sollertissimus. Cujus rei manifesta sunt testimonia cum alia multa, tum illustrissima, si quis res ab eo gestas sigillatim cognitas habeat, quando urbes Sicyonem & Mantineam occupavit, item cum Aetolos Pellenensium oppido ejecit: omnium vero maximum, *Acrocorinthus* dolo intercepta. Hic idem tamen *Aratus*, quoties in aperto ductare exercitum instituit, tardus in consiliis excogitandis, in rebus aggrediendis parum audax fuit; & qui eorum, quæ terribilia censentur,

Ol.139.4. ὄψει δ' οὐ μένων τὸ δεινόν. διὸ καὶ τροπαίων ἐπ' αὐ- 6
τὸν βλεπόντων ἐπλήρωσε τὴν Πελοπόννησον· καὶ
τῇδέ πῃ τοῖς πολεμίοις ἀεί ποτ' ἦν εὐχείρωτος.

Indoles animi diffidens ipsa secum.

Οὕτως αἱ τῶν ἀνθρώπων φύσεις οὐ μόνον τοῖς σώ- 7
μασιν ἔχουσί τι πολυειδὲς, ἔτι δὲ μᾶλλον ταῖς ψυ-
χαῖς· ὥστε τὸν αὐτὸν ἄνδρα μὴ μόνον ἐν τοῖς δια-
φέρουσι τῶν ἐνεργημάτων, πρὸς ἃ μὲν εὐφυῶς ἔχειν,
πρὸς ἃ δὲ ἐναντίως, ἀλλὰ καὶ περί τινα τῶν ὁμοει-
δῶν πολλάκις τὸν αὐτὸν καὶ συνετώτατον εἶναι καὶ
βραδύτατον, ὁμοίως δὲ καὶ τολμηρότατον καὶ δειλό-
τατον. οὐ παράδοξα ταῦτά γε, συνήθη δὲ καὶ γνώ- 8
ριμα τοῖς βουλομένοις συνεφιστάνειν. τινὲς μὲν γὰρ 9
ἐν ταῖς κυνηγίαις εἰσὶ τολμηροὶ πρὸς τὰς τῶν θη-
ρίων συγκαταστάσεις, οἱ δ' αὐτοὶ πρὸς ὅπλα καὶ
πολεμίους ἀγεννεῖς· καὶ τῆς τε πολεμικῆς χρείας,
τῆς κατ' ἄνδρα μὲν καὶ κατ' ἰδίαν, εὐχερεῖς καὶ
πρακτι-

7. ἀλλὰ καὶ περί τινα. *Deest vulgo* καὶ, *quam adscivi ex Vat. & Flor.*
9. κυνηγίαις. κυνηγεσίαις *Suid.* Ibid. καὶ τῆς τε. καὶ τῆς δὲ *legend. putavit Reisk.*

ſentur, conſpectum ferre non valeret. Itaque etiam tropæis ad ſe ſpectantibus Peloponneſum implevit: ſemperque ab hac parte non magno conatu ab adverſariis fuit ſuperatus. Adeo *naturæ hominum*, non corporibus tantum, ſed multo magis etiam animis, *e variis veluti mixtæ* ſunt *formis;* ut idem homo, partim aptus, partim ineptus inveniatur, non dicam ad diverſas actiones, verum etiam ad nonnullas quæ generis ſunt ejusdem: eſtque idem ſæpe ingenioſiſſimus & tardiſſimus; ac ſimiliter audentiſſimus idem ac timidiſſimus. Neque rem novam aut abhorrentem a communi hominum opinione dicimus; ſed quam uſu ſint experti, probeque norint, quicumque voluerint attendere. Eſt enim invenire nonnullos, qui in venationibus ad congreſſus cum feris ſint animoſi, quum adverſus arma atque hoſtes iidem ſint ignavi: alii ad belli uſus, quoties viritim & privatim res geritur, expediti ſunt atque ſollertes; in com-

πρακτικοὶ, κοινῇ δὲ καὶ μετὰ πολεμικῆς ἐνίων συν- A.V. 534.
10 τάξεως ἄπρακτοι. Θετταλῶν γοῦν ἱππεῖς, κατ' Ejus rei
ἴλην μὲν καὶ φαλαγγηδὸν, ἀνυπόστατοι· χωρὶς δὲ exempla.
παρατάξεως πρὸς καιρὸν καὶ τόπον κατ' ἄνδρα
κινδυνεῦσαι, δύσχρηστοι καὶ βραδεῖς. Αἰτωλοὶ δὲ
11 τούτων τἀναντία. Κρῆτες δὲ, καὶ κατὰ γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν, πρὸς μὲν ἐνέδρας καὶ λῃστείας
καὶ κλοπὰς πολεμίων, καὶ νυκτερινὰς ἐπιθέσεις,
καὶ πάσας τὰς μετὰ δόλου καὶ κατὰ μέρος χρείας
ἀνυπόστατοι· πρὸς δὲ τὴν ἐξ ὁμολόγου καὶ κατὰ
πρόσωπον φαλαγγηδὸν ἔφοδον, ἀγεννεῖς καὶ πλάγιοι
ταῖς ψυχαῖς. Ἀχαιοὶ δὲ καὶ Μακεδόνες τἀναντία
12 τούτων. Ταῦτα μὲν εἰρήσθω μοι, χάριν τοῦ μὴ δια-
πιστεῖν τοὺς ἀναγινώσκοντας τοῖς λεγομένοις, ἐάν
που περὶ τῶν αὐτῶν ἀνδρῶν ἐναντίας ἀποφάσεις
ποιώμεθα περὶ τὰ παραπλήσια τῶν ἐπιτηδευ-
μάτων.

9. ἐνίων. *An* ἔργων?

communi bello, & cum aliis in acie ſtantes, ſunt inutiles. Sic certe *Theſſalorum equitum* impetus, quando turmatim aut juſta acie pugnant, ſuſtineri non poteſt; ad pugnandum extra aciem pro loco & tempore viritim, inhabiles ſunt ac lenti: *Aetoli* contrario modo ſe habent. *Cretenſium*, terra marique, ad inſidias, latrocinia, furta belli, nocturnas invaſiones, & omnia facinora cum dolo conjuncta ac minuta, vis eſt intolerabilis; at, quoties ex compacto res agitur, & hoſtis acie inſtructa ex adverſo irruit, parum generoſos & animi parum firmi ſe produnt: contrarium obſerves in *Achæis* & *Macedonibus*. Atque hæc dicta nobis ſunto, ne fidem noſtram ſuſpectam lectores habeant, ſicubi de viris iisdem contraria judicia fecerimus ſuper ſimilibus inſtitutis.

Ol.139.4.
IX.
Achæi in armis conveniunt.

Ἀθροισθέντων δὲ τῶν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν κατὰ δόγμα τῶν Ἀχαιῶν· (ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβημεν·) καὶ τῶν 2 Μεσσηνίων αὖθις ἐπιπορευθέντων ἐπὶ τὸ πλῆθος, καὶ δεομένων μὴ περιϊδεῖν σφᾶς, προφανῶς οὕτω παρεσπονδημένους· βουλομένων δὲ καὶ τῆς κοινῆς συμμαχίας μετασχεῖν, καὶ σπευδόντων ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπιγραφῆναι· περὶ μὲν τῆς συμμαχίας οἱ 3 προεστῶτες τῶν Ἀχαιῶν ἀπέλεγον, οὐ φάσκοντες δυνατὸν εἶναι, χωρὶς Φιλίππου καὶ τῶν συμμάχων, οὐδένα προσλαβεῖν· ἔτι γὰρ ἔνορκος ἔμενε πᾶσιν ἡ 4 γεγενημένη συμμαχία δι᾽ Ἀντιγόνου κατὰ τοὺς Κλεομενικοὺς καιροὺς Ἀχαιοῖς, Ἠπειρώταις, Φωκεῦσι, Μακεδόσι, Βοιωτοῖς, Ἀκαρνᾶσι, Θετταλοῖς. Ἐξελεύσεσθαι δὲ καὶ βοηθήσειν αὐτοῖς ἔφασαν, ἐὰν 5 ὅμηρα δῶσιν οἱ παραγεγονότες τοὺς ἑαυτῶν υἱοὺς

εἰς

IX. 1. κατὰ δόγμα. κατὰ τὸ δόγμα τῶν Ἀχ. *Flor.* κατὰ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα *Vat.* *Malim* κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα. 2. προφ. οὕτω παρεσπ. οὕτω προφανῶς παρασπονδουμένοις *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 4. Ἀκαρνᾶσι *correxi monente Gronov. Vulgo omnes* Ἀρκάσι.

9. Igitur, poſtquam ex *Achæorum* edicto armati *Megalopolin* convenerant qui ætate militari erant; (inde enim divertit noſtra oratio:) quum ad multitudinem iterum adiiſſent *Meſſenii*, orantes, *ne ſe tam manifeſto ſcelere oppreſſos deſererent*, cupientesque in communis ſocietatis fœdus recipi, &, ut columnæ fœderis ſuum cum ceteris nomen inſcriberetur, admodum optantes: de ſocietate quidem *principes Achæorum* abnuerunt; quod dicerent, *inſciis Philippo ac reliquis ſociis neminem admitti poſſe.* Adhuc enim manebat illius jurisjurandi religio, quo temporibus Cleomenicis Antigonus ſocietatem ſanciverat inter Achæos, Epirotas, Phocenſes, Macedones, Bœotos, Acarnanes ac Theſſalos. *Copias tamen educturos ſe, & opem eis laturos*, promiſere: *ſi modo qui advenerant non recuſarent, filios ſuos obſidum*

εἰς τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν, χάριν τοῦ μὴ δια- A.V. 534.
λυθήσεσθαι πρὸς Αἰτωλοὺς χωρὶς τῆς τῶν Ἀχαιῶν
6 βουλήσεως. Ἐστρατοπέδευον δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι,
κατὰ τὴν συμμαχίαν ἐξεληλυθότες, ἐπὶ τοῖς τῶν
Μεγαλοπολιτῶν ὅροις, ἐφέδρων καὶ θεωρῶν μᾶλλον,
7 ἢ συμμάχων ἔχοντες τάξιν. Ἄρατος δὲ, τὸν τρό- Aetolos Peloponneso excedere jubent.
πον τοῦτον τὰ πρὸς Μεσσηνίους διαπράξας, ἔπεμπε
πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, διασαφῶν τὰ δεδογμένα, καὶ
παρακελευόμενος ἐπανάγειν ἐκ τῆς τῶν Μεσσηνίων
χώρας, καὶ τῆς Ἀχαΐας μὴ ψαύειν· εἰ δὲ μὴ, διότι
8 χρήσεται τοῖς ἐπιβαίνουσιν ὡς πολεμίοις. Σκόπας
δὲ καὶ Δορίμαχος, ἀκούσαντες τὰ λεγόμενα, καὶ
γνόντες ἠθροισμένους τοὺς Ἀχαιοὺς, ἡγοῦντο συμ-
φέρειν σφίσι τότε πείθεσθαι τοῖς παραγγελλομένοις.
9 Παραυτίκα μὲν οὖν ἐξαπέστελλον γραμματοφόρους Parant abire Aetoli.
εἴς τε Κυλλήνην, καὶ πρὸς Ἀρίστωνα τὸν τῶν Αἰτω-
λῶν στρατηγὸν, ἀξιοῦντες κατὰ σπουδὴν αὐτοῖς
ἀπο-

8. *τότε πείθεσθαι. τότε τίθεσθαι dant scripti omnes: quod in τὸ πείθεσθαι mutavit Casaub. Nulla mutatione opus fuisse censuit Reisk.*

dum loco Lacedæmone collocare; quo ne absque Achæorum voluntate pacem cum Aetolis essent facturi. Egressi etiam erant ex fœderis legibus Lacedæmonii, & ad fines Megalopolitanorum castra habebant; magis ut sedentes spectantesque eventum observarent, quam ut sociorum officio fungerentur. Ita administrato Messeniorum negotio, *Aratus* ad *Aetolos* mittit, qui significarent quod decretum fuerat: monetque illos, ut *ex agro Messeniorum excedant, neque in Achaiam pedem inferant; alioquin pro hostibus se habiturum, si qui ingrederentur.* Quæ ut audiverunt *Scopas* & *Dorimachus*, cernentes convenisse jam in unum Achæos, e re sua duxerunt, ut in præsentia postulata facerent. Sine mora igitur tabellarios *Cyllenen* & ad *Aristonem* prætorem Aetolorum expediunt; postulantes, mitti sibi festinato vectorias naves

Ol.139.4. ἀποστέλλειν τὰ πορθμεῖα τῆς Ἠλείας εἰς τὴν Φειά-
Pheias ins. Elidis. δα καλουμένην νῆσον. αὐτοὶ δὲ μετὰ δύο ἡμέρας ἀνέ- 10
ζευξαν πέμποντες τὰς λείας, καὶ προῆγον ὡς ἐπὶ
Aetoli Eleorum amici. τὴν Ἠλείαν. ἀεὶ γάρ ποτε τῆς τῶν Ἠλείων ἀντεί-
χοντο φιλίας Αἰτωλοί, χάριν τοῦ διὰ τούτων ἐπι-
πλοκὰς λαμβάνειν πρὸς τὰς ἁρπαγὰς τὰς ἐκ Πε-
λοποννήσου καὶ λῃστείας.

X. Aratus abeuntes Aetolos observat. Ὁ δ' Ἄρατος, ἐπιμείνας δύο ἡμέρας, καὶ πι-
στεύσας εὐήθως, ὅτι ποιήσονται τὴν ἐπάνοδον, καθά-
περ ὑπεδείκνυσαν· τοὺς μὲν λοιποὺς Ἀχαιοὺς καὶ
τοὺς Λακεδαιμονίους διαφῆκε πάντας εἰς τὴν οἰκείαν·
τρισχιλίους δὲ ἔχων πεζοὺς καὶ τριακοσίους ἱππεῖς, 2
καὶ τοὺς ἅμα τῷ Ταυρίωνι στρατιώτας, προῆγε
τὴν ἐπὶ Πάτρας, ἀντιπαράγειν τοῖς Αἰτωλοῖς προ-
Arato diffidunt Aetoli. αιρούμενος. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δορίμαχον, πυνθανόμε- 3
νοι τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἀντιπαράγειν αὐτοῖς, καὶ
συμ-

9. τῆς Ἠλείας *ex certa Reiskii conject. recepi, pro mend.* τῆς ἰδίας. Ibid. Φειάδα. *Corrupte vulgo omnes* Φλιάδα. 10. πέμποντες. προπέμποντες *maluerat Gronov. Sic Perott.* præmissa præda. *Pro* τὰς λείας *autem, est* τῆς λείας *in Vat. & Flor.* Ibid. Ἠλείαν. ἰδίαν *Vat. Flor.* Ἠλείων *edd. cum ceteris mss.*
X. 1. οἰκείαν. *Vulgo* οἰκίαν.

ves in *Elidem*, ad *Pheiadem insulam* quæ vocatur. Ipsi biduo post, prædam comitantes, versus Eleorum fines castra movent. Aetoli namque cum Eleis semper amicitiam coluere; ut per illos immiscere se rebus Peloponnesi ad rapinas & latrocinia facienda possent.

10. *Aratus*, post duorum dierum exspectationem, confisus, quæ fuit illius magna simplicitas, Aetolos, sicut ostenderant, domum rediturος: reliquis omnibus Achæis, & Lacedæmoniis, domos dimissis; ipse cum tribus peditum millibus, equitibus trecentis, & *Taurionis* manu, versus Patras, ea mente proficiscitur, ut Aetolos a latere ex aliquo intervallo sequeretur. *Dorimachus* & *Scopas*, audito Aratum modico intervallo infestum exercitum ducere, mane-

συμμένειν· τὰ μὲν διαγωνιάσαντες, μὴ κατὰ τὴν A.V. 534.
εἰς τὰς ναῦς ἔμβασιν ἐπιθῶνται σφίσι περισπωμέ- Arato diffidunt
νοις, τὰ δὲ σπουδάζοντες συγχέαι τὸν πόλεμον· Aetoli.
4 τὴν μὲν λείαν ἀπέστειλαν ἐπὶ τὰ πλοῖα, συστή-
σαντες τοὺς ἱκανοὺς καὶ τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὴν
διακομιδὴν, προσεντειλάμενοι τοῖς ἐκπεμπομένοις
ταῦτα πρὸς τὸ Ῥίον ἀπαντᾷν, ὡς ἐντεῦθεν ποιη-
5 σόμενοι τὴν ἔμβασιν. αὐτοὶ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἐφή-
δρευον τῇ τῆς λείας ἐξαποστολῇ περιέποντες· με-
τὰ δὲ ταῦτα προῆγον ἐκ μεταβολῆς ὡς ἐπ᾽ Ὀλυμ-
6 πίας. Ἀκούοντες δὲ, τοὺς περὶ τὸν Ταυρίωνα με- Iter
τὰ τοῦ προειρημένου πλήθους περὶ τὴν Κλειτορίαν avertunt adversus
εἶναι, καὶ νομίζοντες οὐδ᾽ ὡς δυνήσεσθαι τὴν ἀπὸ τοῦ Achæos.
Ῥίου διάβασιν ἄνευ κινδύνου ποιήσασθαι καὶ συμπλο-
7 κῆς· ἔκριναν συμφέρειν τοῖς σφετέροις πράγμασιν,
ὡς τάχιστα συμμίξαι τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, ἀκμὴν
8 ὀλίγοις οὖσι, καὶ τοῦ μέλλοντος ἀνυπονοήτοις· ὑπο-
λαβόντες,

3. *συμμένειν. συμβαίνειν Bav. Aug. & Regii.* Ibid. *διαγωνιάσαντες. διαγωνίσαντες Vat. Flor.* 4. *ἐκπεμπ. ταῦτα. An μετὰ ταῦτα? An αὖθις?* 8. *ὑπολαβόντες. ὑπολαμβάνοντες Flor.*

manereque in armis; partim veriti, ne, dum ipsi in navium ingressu forent occupati, ab hoste invaderentur, partim belli conflandi studio, prædam ad naves mittunt; cura illius deferendæ idoneo numero hominum ad eam rem aptorum commissa, quibus proficiscentibus mandarunt, ut ad *Rhium* deinde sibi præsto essent, utpote naves inde conscensuris. Ipsi primo prædam præmissam præsidii caussa subsequi, omnia circumspectantes: deinde *Olympiam* versus iter avertunt. Quum vero *Taurionem* atque *Aratum*, cum iis quas diximus copiis, in agro *Clitoriorum* esse intelligerent; rati, ne sic quidem trajecturos se a Rhio absque periculo & dimicatione; optimum esse constituerunt, quam primum cum hostibus concurrere, dum adhuc pauci numero essent, & nihil dum tale suspicarentur. Ita enim apud se

Ol.139.4. λαβόντες, ἂν μὲν τρέψωνται τούτους, προκατασύ-
ραντες τὴν χώραν, ἀσφαλῆ ποιήσασθαι τὴν ἀπὸ
τοῦ Ῥίου διάβασιν, ἐν ᾧ μέλλει καὶ βουλεύεται συν-
αθροίζεσθαι πάλιν τὸ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος· ἂν δὲ 9
καταπλαγέντες φυγομαχῶσι, καὶ μὴ βούλωνται
συμβάλλειν οἱ περὶ τὸν Ἄρατον, ἄνευ κινδύνου ποιή-
σασθαι τὴν ἀπόλυσιν, ὁπόταν αὐτοῖς δοκῇ συμφέρειν.
Οὗτοι μὲν οὖν, τοιούτοις χρησάμενοι λογισμοῖς, 10
προῆγον, καὶ κατεστρατοπέδευσαν περὶ Μεθύδριον
τῆς Μεγαλοπολίτιδος.

XI. Aratus male consulit rebus suis.

Οἱ δὲ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνες, συνέντες τὴν παρου-
σίαν τῶν Αἰτωλῶν, οὕτω κακῶς ἐχρήσαντο τοῖς
πράγμασιν, ὥστ᾽ ὑπερβολὴν ἀνοίας μὴ καταλιπεῖν.
ἀναστρέψαντες γὰρ ἐκ τῆς Κλειτορίας, κατεστρα- 2
τοπέδευσαν περὶ Καφύας. τῶν δ᾽ Αἰτωλῶν ποιουμέ- 3
νων τὴν πορείαν ἀπὸ Μεθυδρίου παρὰ τὴν τῶν Ὀρ-
χομενίων πόλιν, ἐξάγοντες τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐν τῷ
τῶν Καφυέων πεδίῳ παρενέβαλον, πρόβλημα ποιού-

μενοι

se cogitabant: si hos fugare possent, omni clade belli regione pervastata, tuto se, dum cunctaretur Aratus, & de convocanda Achæorum multitudine deliberaret, a Rhio fore trajecturos: quod si, inopinato casu perterriti, pugnam adversarii detrectarent, & dimicare nollent; tum se absque ullo periculo, quando ita conducere suis rationibus arbitrarentur, discessuros. Hæc isti secum reputantes, pergunt ducere, donec circa *Methydrium* in agro Megalopolitanorum castra metantur.

11. *Achæorum* duces, ut resciverunt appropinquasse hostes, adeo male rebus suis consuluerunt, ut ad stultitiam nihil sibi reliqui fecerint. Reversi enim e Clitoriorum finibus, prope *Caphyas* consederunt: & quum Aetoli, Methydrio profecti, præter urbem Orchomenum agmen ducerent; ipsi Achæos educunt, atque in Caphyensium campis in aciem dirigunt, habentes munimenti

4μενοι τὸν δι' αὐτοῦ ῥέοντα ποταμόν. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, A.V. 534.
καὶ διὰ τὰς μεταξὺ δυσχωρίας, (ἦσαν γὰρ ἔτι πρὸ
τοῦ ποταμοῦ τάφροι καὶ πλείους δύσβατοι) καὶ διὰ
τὴν ἐπίφασιν τῆς ἑτοιμότητος τῶν Ἀχαιῶν πρὸς τὸν
κίνδυνον, τοῦ μὲν ἐγχειρεῖν τοῖς ὑπεναντίοις κατὰ
5τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν ἀπεδειλίασαν· μετὰ δὲ
πολλῆς εὐταξίας ἐποιοῦντο τὴν πορείαν, ὡς ἐπὶ τὰς
ὑπερβολὰς, ἐπὶ τὸν Ὀλίγυρτον· ἀσμενίζοντες, εἰ
μή τις αὐτοῖς ἐγχειροίη καὶ βιάζοιτο κινδυνεύειν.
6Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον, τῆς μὲν πρωτοπορείας τῶν
Αἰτωλῶν ἤδη προβαινούσης πρὸς τὰς ὑπερβολὰς,
τῶν δ' ἱππέων οὐραγούντων διὰ τοῦ πεδίου, καὶ συν-
εγγιζόντων τῷ προσαγορευομένῳ Πρόποδι τῆς παρω-
ρείας, ἐξαποστέλλουσι τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς εὐζώ-
νους, Ἐπίστρατον ἐπιστήσαντες τὸν Ἀκαρνᾶνα, καὶ
συντάξαντες ἐξάπτεσθαι τῆς οὐραγίας, καὶ κατα-
πειράζειν

Commodum tempus locumque omittit.

XI. 4. τάφροι καὶ πλείους. τάφροι οἱ πλείους edd. ex Bav. 5. Ὀλίγυρτον. Ὀλύγυρτον *Aug. Reg. A: Perott. Sic etiam puto voluit Vrb. ex quo adfertur* Ὀλύρυρτον. Ὀλόγουντον *Plutarch. An* Ὀλόγυρτον? 6. Ἐπίστρατον. *Libri omnes* ἐπὶ στρατὸν. *Correxit Casaub.*

menti loco amnem qui per illam regionem labitur. *Aetoli,* tum propter medii intervalli difficultates; (nam præter fluvium, ante ipsum fossæ complures ductæ fuerant, transitu difficiles;) tum propter alacritatem ad prælium, quam ostenderant Achæi; manum cum hoste conferere, quod prius destinaverant, ausi non sunt: sed composito agmine per loca elata *Oligyrtum* petunt; satis in præsentia habentes, si nemo ipsos adoriretur, nec invitos pugnare cogeret. *Aratus* & *Taurion,* postquam primum agmen Aetolorum ad juga montis jam processisset, equitibus in planis ultimam aciem tuentibus, & jam ad prominentem collem, qui *Propus* appellatur, accedentibus, equites Achæorum cum leviter armatis, duce *Epistrato* Acarnane, in eos mittunt, novissimumque agmen carpere & lacessere hostem jubent.

Atqui,

Ol.139.4. πειράζειν τῶν πολεμίων. Καί τοι γε, εἰ μὲν ἦν κιν- 7
δυνευτέον, οὐ πρὸς τὴν οὐραγίαν ἐχρῆν συμπλέκεσθαι,
διηνυκότων ἤδη τῶν πολεμίων τοὺς ὁμαλοὺς τόπους·
πρὸς δὲ τὴν πρωτοπορείαν, εὐθέως ἐμβαλόντων εἰς
τὸ πεδίον. οὕτω γὰρ ἂν τὸν ἀγῶνα συνέβη γενέσθαι 8
τὸν ὅλον ἐν τοῖς ἐπιπέδοις καὶ πεδινοῖς τόποις· οὗ
τοὺς μὲν Αἰτωλοὺς δυσχρηστοτάτους εἶναι συνέβαι-
νε, διά τε τὸν καθοπλισμὸν καὶ τὴν ὅλην σύνταξιν·
τοὺς δ' Ἀχαιοὺς εὐχρηστοτάτους καὶ δυναμικωτά-
τους, διὰ τἀναντία τῶν προειρημένων. Νῦν δ' ἀφέ- 9
μενοι τῶν οἰκείων τόπων καὶ καιρῶν, εἰς τὰ τῶν
πολεμίων προτερήματα συγκατέβησαν. τοιγαροῦν
ἀκόλουθον τὸ τέλος ἐξέβη τοῦ κινδύνου ταῖς ἐπι-
βολαῖς.

XII. Pugna Achæorum cum Aetolis ad Caphyas.

Ἐξαπτομένων γὰρ τῶν εὐζώνων, τηροῦντες οἱ
τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς τὴν τάξιν, ἀπεχώρουν εἰς τὴν
παρώρειαν, σπεύδοντες συνάψαι τοῖς παρ' αὐτῶν
πεζοῖς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἄρατον, οὔτε κατιδόντες 2
καλῶς

Atqui, si pugnandum tunc fuit, nequaquam ultimos adoriri oportuit, cum jam plana loca essent emensi hostes; sed primos, simul atque in planitiem sunt ingressi. Ita namque certamen omne in planis & campestribus locis fuisset: ubi propter armorum genus, & universam dispositionem aciei, magno suo incommodo dimicaturi erant Aetoli; Achæi vero, qui & armati & dispositi genere diverso erant, magno suo commodo pugnaturi & plurimum roboris habituri erant. Nunc, & loco suo & tempore prætermisso, quo maxime opportunum erat hostibus, eo ad pugnandum descenderunt. Itaque consiliis eventus prælii respondit.

12. Namque, ut pugnam levis armatura inchoavit, *Aetoli* equites servatis ordinibus sub montem succedunt, & consequi pedites suos festinant. *Aratus* vero, nec quid

A.V. 534.
Pugna Achæorum cum Aetolis ad Caphyas.

καλῶς τὸ γιγνόμενον, οὐδ' ἐκλογισάμενοι δεόντως τὸ
μετὰ ταῦτα συμβησόμενον, ἅμα τῷ τοὺς ἱππεῖς
ἰδεῖν ὑποχωροῦντας, ἐλπίσαντες αὐτοὺς φεύγειν·
3 τοὺς μὲν ἀπὸ τῶν κεράτων θωρακίτας ἐξαπέστει-
λαν, παραγγείλαντες βοηθεῖν καὶ συνάπτειν τοῖς
παρ' αὐτῶν εὐζώνοις· αὐτοὶ δ' ἐπὶ κέρας κλίναντες
4 τὴν δύναμιν, ἦγον μετὰ δρόμου καὶ σπουδῆς. Οἱ δὲ
τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς, διανύσαντες τὸ πεδίον, ἅμα
τῷ συνάψαι τοῖς πεζοῖς, αὐτοὶ μὲν ὑπὸ τὴν παρώ-
5 ρειαν ὑποστείλαντες ἔμενον· τοὺς δὲ πεζοὺς ἤθροι-
ζον πρὸς τὰ πλάγια, καὶ παρεκάλουν, ἑτοίμως
πρὸς τὴν κραυγὴν ἀνατρεχόντων καὶ παραβοηθούν-
6 των ἀεὶ τῶν ἐκ τῆς πορείας. Ἐπεὶ δ' ἀξιομάχους
ὑπέλαβον εἶναι σφᾶς αὐτοὺς κατὰ τὸ πλῆθος, συ-
στραφέντες ἐνέβαλον τοῖς προμάχοις τῶν Ἀχαϊκῶν
ἱππέων καὶ ψιλῶν· ὄντες δὲ πλείους, καὶ ποιούμενοι
τὴν ἔφοδον ἐξ ὑπερδεξίου, πολὺν μὲν χρόνον ἐκινδύ-
νευσαν,

XII. 4. *ὑπὸ τὴν. Perperam vulgo omnes ὑπὲρ τὴν.* 6. *προμάχοις. προμαχομένοις Vrb. Vat. Flor. Reg. B. C.*

quid ageretur ſatis cognito, nec proviſo quanta par fuerat prudentia quid poſtmodum eſſet futurum; ſimulatque videt equites ſenſim recedere, ratus fugere illos, progredi e cornibus ſuæ aciei loricatos, & conjungere ſe cum leviter armatis, eisque auxiliatum ire jubet. Ipſe detortum in alterum cornu agmen curriculo ducere, & feſtinanter omnia agere. Equites Aetolorum, planitiem emenſi, ſtatim ut peditem ſunt adepti, ipſi quidem monti ſeſe applicant, ibique gradum figunt: pedites vero ad latera congregant, eosque hortantur: cunctis ad ipſorum clamorem propere accurrentibus, & opis ferendæ cauſſa ex itinere ſe convertentibus. Qui ubi numero ſuo confidere cœperunt, cuneo facto, Achaicorum equitum velitumque primos ordines invadunt: quumque & numero vincerent, & hoſtem e loco ſuperiore peterent; poſt longam quidem dimicationem

Ol. 139. 4. νευσαν, τέλος δ' ἐτρέψαντο τοὺς συγκαθεστῶτας.
Fugantur Achæi ab Aetolis. Ἐν δὲ τῷ τούτους ἐγκλίναντας φεύγειν, οἱ παρα- 7
βοηθοῦντες θωρακῖται κατὰ πορείαν ἀτάκτως ἐπι-
παραγενόμενοι καὶ σποράδην, οἱ μὲν ἀποροῦντες ἐπὶ
τοῖς γιγνομένοις, οἱ δὲ ἐμπίπτοντες ἀντίοις τοῖς φεύ-
γουσι κατὰ τὴν ἀποχώρησιν, ἀναστρέφειν ἠναγκά-
ζοντο, καὶ τὸ παραπλήσιον ποιεῖν. ἐξ οὗ συνέβαινε 8
τοὺς μὲν ἐκ τῆς συγκαταστάσεως ἡττηθέντας, μὴ
πλείους εἶναι πεντακοσίων· τοὺς δὲ φεύγοντας,
πλείους δισχιλίων. Τοῦ δὲ πράγματος αὐτοῦ δι- 9
δάσκοντος τοὺς Αἰτωλοὺς ὃ δεῖ ποιεῖν, εἵποντο κατό-
πιν, ἐπιπολαστικῶς καὶ κατακόρως χρώμενοι τῇ
κραυγῇ. ποιουμένων δὲ τῶν Ἀχαϊκῶν τὴν ἀποχώρη- 10
σιν πρὸς τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, ὡς μενόντων ὑπὸ
ταῖς ἀσφαλείαις ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς τάξεως· τὸ μὲν
πρῶτον εὐσχήμων ἐγένεθ' ἡ φυγὴ καὶ σωτήριος.
συνθεασάμενοι δὲ καὶ τούτους λελοιπότας τὰς τῶν 11
τόπων

7. *παραβοηθοῦντες. προβοηθοῦντες Vrb. Vrsin. Vat. Flor. Hinc προσβοηθ. Reg. B.* Ibid. *ἐμπίπτοντες. συμπίπτοντες Vrb. Vrsin. Vat. Flor.*

nem eos, quibuscum erant congressi, in fugam tandem avertunt. Qui dum tergis versis profugiunt; interim loricati, incomposito agmine atque sparsim auxilio venientes, partim incerti quid consilii caperent, partim quod in pedem referentes fugientesque inciderent, ipsi quoque redire retrorsum & idem facere cum aliis cogebantur. Ex quo evenit, ut, qui in congressu, cum vincerentur, plures quingentis non fuerant; in fuga plures essent duobus millibus. *Aetoli*, ab ipsa re admoniti quid opus esset facto, tergis eorum instare, immodice effuseque vociferantes. Quum autem Achaïcæ copiæ ad gravem armaturam suam se reciperent, quam putabant loco tuto sic ordinatam, ut principio fuerat, manere; honesta primum & salutaris fuga eorum erat. Vbi vero tuta ad receptum loca etiam ab his esse relicta, & longo

A.V. 534. Fugantur Achæi ab Aetolis.

τόπων ἀσφαλείας, καὶ μακροὺς ὄντας ἐν πορείᾳ καὶ διαλελυμένους· οἱ μὲν αὐτῶν, εὐθέως διαβαίνοντες, ἀτάκτως ἐποιήσαντο τὴν ἀναχώρησιν ἐπὶ τὰς
12 παρακειμένας πόλεις· οἱ δὲ, συμπίπτοντες ἀντίοις τοῖς ἐπιφερομένοις Φαλαγγίταις, οὐ προσεδέοντο τῶν πολεμίων· αὐτοὶ δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἐκπλήττοντες,
13 ἠνάγκαζον φεύγειν προτροπάδην. ἐχρῶντο δὲ τῇ φυγῇ κατὰ τὴν ἀποχώρησιν, ὡς προείπομεν, ἐπὶ τὰς πόλεις· ὅ τε γὰρ Ὀρχομενὸς, αἵ τε Κάφυαι σύνεγγυς οὖσαι, πολλοὺς ὤνησαν. μὴ γὰρ τούτου συμβάντος, ἅπαντες ἂν ἐκινδύνευσαν διαφθαρῆναι πα-
14 ραλόγως. Ὁ μὲν οὖν περὶ Καφύας γενόμενος κίνδυνος, τοῦτον ἀπέβη τὸν τρόπον.

Exitus pugnæ ad Caphyas.

XIII.

Οἱ δὲ Μεγαλοπολῖται, συνέντες τοὺς Αἰτωλοὺς περὶ τὸ Μεθύδριον ἐστρατοπεδευκότας, ἧκον ἀπὸ σάλπιγγος πανδημεὶ βοηθοῦντες τῇ κατὰ πόδας

ἡμέρᾳ

11. διαβαίνοντες ex Reiskii conject. recepi. Vulgo omnes διαμένοντες. διακλίναντες suspicatus erat Casaub. διαῤῥέοντες Gronov. Ibid. ἀναχώρησιν. ἀποχώρησιν Vat. Flor. Reg. B. 13. ἐπὶ τὰς πόλεις. κατὰ τὰς πόλεις Bav. sed ead. manu superscr. ἐπὶ.

go atque interrupto agmine progredi eos cognoverunt; alii huc illuc extemplo dilapsi, in propinquas urbes ordinibus non servatis evadunt; alii, in phalangem, quæ subsidio ipsis obviam veniebat, incidentes, ut nullus fuisset hostis, ipsi sibi invicem terroris caussam præbebant, & effusam capessere fugam compellebant. Fugientes autem proximas urbes, ut jam diximus, petebant: multisque Orchomenus & Caphyæ, quæ oppida non longe aberant, saluti fuerunt. Nam absque hoc foret, inopinata hæc clades universos fortasse delevisset. Hic igitur *pugnæ ad Caphyas pugnatæ* exitus fuit.

13. *Megalopolitani*, cognito Aetolos circa Methydrium castra posuisse, postridie ejus diei qua pugnatum est, omnibus suis copiis tubæ classico convocatis, suppetias

Ol. 139. 4. ἡμέρᾳ τῆς μάχης· καὶ μεθ' ὧν ζώντων ἤλπισαν κιν- 2
δυνεύσειν πρὸς τοὺς ὑπεναντίους, τούτους ἠναγκά-
ζοντο θάπτειν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τετελευτηκότας.
ὀρύξαντες δὲ τάφρον ἐν τῷ τῶν Καφυέων πεδίῳ, 3
καὶ συναθροίσαντες τοὺς νεκροὺς, ἐκήδευσαν μετὰ
πάσης φιλοτιμίας τοὺς ἠτυχηκότας. Οἱ δ' Αἰτω- 4
λοὶ, παραδόξως δι' αὐτῶν τῶν ἱππέων καὶ τῶν ψι-
λῶν ποιήσαντες τὸ προτέρημα, λοιπὸν ἤδη μετ'
ἀσφαλείας διὰ μέσης Πελοποννήσου διῄεσαν. Ἐν 5
ᾧ καιρῷ καταπειράσαντες μὲν τῆς Πελληνέων πό-
λεως, κατασύραντες δὲ τὴν Σικυωνίων χώραν, τέλος
κατὰ τὸν ἰσθμὸν ἐποιήσαντο τὴν ἀπόλυσιν. Τὴν 6
μὲν οὖν αἰτίαν καὶ τὴν ἀφορμὴν ὁ Συμμαχικὸς πό-
λεμος ἔσχεν ἐκ τούτων· τὴν δ' ἀρχὴν ἐκ τοῦ μετὰ
ταῦτα γενομένου δόγματος ἁπάντων τῶν συμμάχων·
οἱ συνελθόντες εἰς τὴν τῶν Κορινθίων πόλιν ἐπεκύ- 7
ρωσαν, διαπροστατεύσαντος τὸ διαβούλιον Φιλίπ-
που τοῦ βασιλέως.

Per Isthmum redeunt Aetoli.

Caussa Belli Socialis.

Τὸ

XIII. 6. *Verba* μετὰ ταῦτα *post* ἁπάντων *ponit Bav.* 7. οἱ συνελθ. *Malim utique* ὃ συνελθ.

petias veniunt: &, quibuscum pugnaturos ſe adverſus hoſtem putabant, eos ab hoſte occiſos ſepelire ſunt coacti. Igitur fovea in agro *Caphyenſium* effoſſa, defunctorum cadavera colligunt, & miſeris omni honorum genere parentant. *Aetoli*, parta præter ſpem per equites tantummodo & velites victoria, de cetero, ſine ullo jam periculo, per mediam Peloponneſum ire pergunt. Quo tempore in oppidum Pellenenſium impetum facere conati, Sicyoniorum etiam agrum populati, ad extremum per Iſthmum diſceſſionem fecerunt. Hæc ſunt quæ *Bello Sociali cauſſam & occaſionem* præbuerunt: principium vero illius fuit decretum cunctorum ſociorum, quod poſtea ſecutum: id enim in concilio Corinthi congregato, cui Philippus intererat decreti ſuaſor & auctor, ſancitum eſt.

14. At

Τὸ δὲ τῶν Ἀχαιῶν πλῆθος, μετά τινας ἡμέρας A.V. 534.
ἀθροισθὲν εἰς τὴν καθήκουσαν σύνοδον, πικρῶς διέ- XIV. Accusa-
κειτο καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς τὸν Ἄρατον, ὡς tur Aratus in
τοῦτον ὁμολογουμένως αἴτιον γεγονότα τοῦ προειρη- conventu Achæo-
2 μένου συμπτώματος. διὸ καὶ τῶν ἀντιπολιτευομένων rum.
κατηγορούντων αὐτοῦ, καὶ φερόντων ἀπολογισμοὺς
ἐναργεῖς, ἔτι μᾶλλον ἠγανάκτει καὶ παρωξύνετο τὸ
3 πλῆθος. Ἐδόκει γὰρ πρῶτον ἁμάρτημα προφανὲς
εἶναι, τὸ, μηδέπω τῆς ἀρχῆς αὐτῷ καθηκούσης,
προλαβόντα τὸν ἀλλότριον καιρὸν, ἀναδέχεσθαι τὰς
τοιαύτας πράξεις, ἐν αἷς συνήδει πολλάκις αὐτῷ
4 διεσφαλμένῳ. Δεύτερον δὲ, καὶ μεῖζον τούτου, τὸ
διαφεῖναι τοὺς Ἀχαιοὺς, ἀκμὴν ἐν μέσῳ Πελοπον-
νήσου τῶν Αἰτωλῶν ὑπαρχόντων· ἄλλως τε, καὶ προ-
διειληφότα, διότι σπεύδουσιν οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ
Δορίμαχον κινεῖν τὰ καθεστῶτα, καὶ συνταράξαι

 τὸν

XIV. 3. *τὰς τοιαύτας. τὰς caret Vat. Flor. Vrsin. & delevit Casaub.* Ibid. *διεσφαλμένῳ correxi cum Reisk. Vulgo διεσφαλμένα.*

14. At multitudo *Achæorum*, post paucos dies ad statum conventum coire; ibique & publice & privatim *Arato* graviter omnes succensere: ut qui, confessione omnium, solus acceptæ cladis culpam sustineret. Et quum factionis contrariæ homines ipsum accusarent, ac, quid quantumque ab eo peccatum esset, manifestis rationibus docerent; crescere etiam magis magisque indignatio atque ira multitudinis. In hoc quippe primo peccasse *Aratum* nemo dubitabat; *quod, priusquam magistratus ineundi dies advenisset, tempore non suo eum occupasset; resque ejusmodi suscepisset, quas parum feliciter sibi succedere frequenti experientia didicerat.* Deinde etiam *in hoc errasse, & quidem gravius*, arguebatur; *quod, Aetolis in media Peloponneso cum maxime constitutis, Achæos dimisisset; qui præsertim jam ante cognovisset, Scopam & Dorimachum in eo esse, ut præsentem statum turbarent, & bellum concitarent.* Tertium peccatum

Ol.139.4. Accusatur Aratus. τὸν πόλεμον. Τρίτον δὲ, τὸ συμβαλεῖν τοῖς ὑπεναντίοις οὕτω μετ᾽ ὀλίγων, μηδεμιᾶς κατεπειγούσης ἀνάγκης· δυνάμενον ἀσφαλῶς εἰς τὰς παρακειμένας πόλεις ἀποχωρῆσαι, καὶ συναγαγεῖν τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τότε συμβαλεῖν τοῖς πολεμίοις, εἰ τοῦτο πάντως ἡγεῖτο συμφέρειν. Τελευταῖον, καὶ μέγιστον, 6 τὸ, προθέμενόν γε συμβαλεῖν, οὕτως εἰκῆ καὶ ἀσκόπως χρήσασθαι τοῖς πράγμασιν, ὥστε, παρέντα τὰ πεδία καὶ τὴν τῶν ὁπλιτῶν χρείαν, δι᾽ αὐτῶν τῶν εὐζώνων ἐν ταῖς παρωρείαις πρὸς Αἰτωλοὺς ποιήσασθαι τὸν κίνδυνον· οἷς οὐδὲν ἦν τούτου προὐργιαίτερον, οὐδὲ οἰκειότερον. Οὐ μὴν, ἀλλ᾽ ἅμα τῷ 7 Excusat se Aratus, προελθόντα τὸν Ἄρατον ἀναμνῆσαι μὲν τῶν προπεπολιτευμένων καὶ πεπραγμένων πρότερον αὐτῷ, φέρειν δ᾽ ἀπολογισμοὺς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων, ὡς οὐ γέγονεν αἴτιος τῶν συμβεβηκότων, αἰτεῖσθαι δὲ συγγνώμην, εἰ καί τι παρεώρακε κατὰ τὸν γενόμενον κίνδυ-

6. *ἐν ταῖς παρωρείαις. Ignorant ἐν libri veteres.* 7. *προελθ. προσελθόντα voluerat Vrsinus.*

catum fuit; *quod, milites adeo paucos habens, cum hostibus conflixisset; qui posset sine ullo discrimine ad proximas urbes sese recipere, & copias Achæorum cogere, atque ita, si id omnino duceret expedire, manum cum hostibus conserere.* Postremum, & maximum omnium, illud erat; *quod, quandoquidem pugnare decrevit, ita temere ac nullo consilio omnia egisset, ut, campis omissis & gravi armatura, cujus præcipua futura erat utilitas, per velites dumtaxat in radicibus montium pugnam cum Aetolis conseruisset; quibus nihil utilius neque commodius potuerat evenire.* At enimvero, simulatque progressus in mediam concionem *Aratus* de suis prioribus in Rempubl. meritis & rebus gestis disseruit, &, ad ea quæ sibi fuerant objecta respondens, probare annisus est, *non esse damnum sua culpa acceptum;* veniam autem petiit, *si qua etiam ex parte in eo prælio imprudens peccavisset;* denique

κίνδυνον, οἴεσθαι δὲ δεῖν καὶ καθόλου σκοπεῖσθαι τὰ A.V. 534.
8 πράγματα μὴ πικρῶς, ἀλλ' ἀνθρωπίνως· οὕτω τα- E liberaliter absolvitur.
χέως καὶ μεγαλοψύχως μετεμελήθη τὸ πλῆθος,
ὥστε καὶ τοῖς συνεπιτιθεμένοις αὐτῷ τῶν ἀντιπολι-
τευομένων ἐπιπολὺ δυσαρεστῆσαι, καὶ περὶ τῶν ἑξῆς
πάντα βουλεύεσθαι κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην.
9 Ταῦτα μὲν οὖν εἰς τὴν προτέραν ἔπεσεν Ὀλυμπιά-
δα· τὰ δ' ἑξῆς, εἰς τὴν τετταρακοστὴν ἐπὶ ταῖς
ἑκατόν.

Ἦν δὲ τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· πρεσ- XV. Decreta Achæorum adv. Aetolos.
βεύειν πρὸς Ἠπειρώτας, Βοιωτούς, Φωκέας, Ἀκαρ-
2 νᾶνας, Φίλιππον· καὶ διασαφεῖν, τίνα τρόπον Αἰ-
τωλοὶ παρὰ τὰς συνθήκας μεθ' ὅπλων ἤδη δὶς εἰσ-
βεβηκότες εἴησαν εἰς τὴν Ἀχαΐαν· καὶ παρακαλεῖν,
αὐτοῖς βοηθεῖν κατὰ τὰς ὁμολογίας, προσδέξασθαι
3 δὲ καὶ τοὺς Μεσσηνίους εἰς τὴν συμμαχίαν. τὸν δὲ
στρατηγὸν ἐπιλέξαι τῶν Ἀχαιῶν πεζοὺς μὲν πεντα-

XV. 2. αὐτοῖς βοηθεῖν. *Rectius puto Flor.* παρακαλεῖν αὐτοὺς βοηθ. *Et sic in Vat. fuisse videtur a pr. manu.*

que postulavit, ut *omnino res gestas non malevolo animo, sed humaniter spectarent:* ibi tum ita repente & liberaliter mutata in melius est populi voluntas, ut & Arati inimicis, qui illum premebant, perdiu irascerentur, &, super iis quæ deinceps erant agenda, unius Arati consiliis staret. Hæc *superiore Olympiade* sunt gesta: quæ deinceps sequuntur, in *centesimam quadragesimam* incidunt.

15. *Decreta* autem sunt ab *Achæis* hæc: *ut ad Epirotas, Bœotos, Phocenses, Acarnanas, & Philippum, legati mitterentur; qui & significarent eis, quomodo bis jam Aetoli violato fœdere Achaiam cum armis essent ingressi; & auxilia ab eisdem ex fœdere postularent, rogarentque ut Messenios etiam in societatem recipi vellent.* Ad hæc, *ut Prætor exercitum conscriberet Achæorum, quinque millium peditum, equitum*

Ol. 139. 4.

Decreta Achæorum adv. Aetolos.

κισχιλίους, ἱππεῖς δὲ πεντακοσίους· καὶ βοηθεῖν
τοῖς Μεσσηνίοις, ἐὰν ἐπιβαίνωσιν Αἰτωλοὶ τῆς χώ-
ρας αὐτῶν· συντάξασθαι δὲ καὶ πρὸς Λακεδαιμο- 4
νίους, καὶ πρὸς Μεσσηνίους, ὅσους δεήσει παρ' ἀμ-
φοῖν ὑπάρχειν ἱππεῖς καὶ πεζοὺς πρὸς τὰς κοινὰς
χρείας. Δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν Ἀχαιοὶ, φέ- 5
ροντες γενναίως τὸ γεγονὸς, οὔτε τοὺς Μεσσηνίους
ἐγκατέλιπον, οὔτε τὴν αὑτῶν πρόθεσιν· οἱ δὲ πρὸς
τοὺς συμμάχους καθεσταμένοι, τὰς πρεσβείας ἐπε-
τέλουν. Ὁ δὲ στρατηγὸς τοὺς μὲν ἐκ τῆς Ἀχαΐας 6
ἄνδρας ἐπέλεγε κατὰ τὸ δόγμα· πρὸς δὲ τοὺς Λα-
κεδαιμονίους καὶ Μεσσηνίους συνετάττετο, πεζοὺς
μὲν παρ' ἑκατέρων ὑπάρχειν δισχιλίους καὶ πεντα-
κοσίους, ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα καὶ διακοσίους· ὥστ' 7
εἶναι τὸ πᾶν σύστημα πρὸς τὰς ἐπιγενομένας
χρείας, πεζοὺς μὲν μυρίους, ἱππεῖς δὲ χιλίους. Οἱ 8
δ' Αἰτωλοὶ, παραγενομένης αὐτοῖς τῆς καθηκούσης
ἐκκλη-

5. καθεσταμένοι. καθιστάμενοι Aug.

tum quingentorum; quibus suppetias iret Messeniis, si eorum agrum invaderent Aetoli: denique, *ut cum Lacedæmoniis ac Messeniis constitueret Prætor, quantum equitum peditumque numerum ad commune bellum subministrare illos oporteret.* His ita decretis, *Achæi*, nuperum detrimentum fortiter ferentes, neque Messenios, neque propositum suum destituerunt. Legati mandatam sibi legationem obeunt. Prætor, ut communi concilio placuerat, & in Achaia copias legit, & cum Lacedæmoniis ac Messeniis constituit mittendos ab utroque populo, pedites bis millenos quingenos, equites vero ducenos quinquagenos. Ita ut esset universus exercitus, quem ad omnia paratum habituri erant, peditum decies mille, equitum mille. Conveniunt & *Aetoli* appetente legitimi concilii die; ibi doloso consilio, & ut socios

ἐκκλησίας, συνελθόντες ἐβουλεύσαντο, πρὸς τὲ Λα- A.V. 534.
κεδαιμονίους καὶ Μεσσηνίους καὶ τοὺς ἄλλους πάν- Aetolorum abſurdum decretum.
τας εἰρήνην ἄγειν· κακοπραγμονοῦντες, καὶ βουλό-
μενοι φθείρειν καὶ λυμαίνεσθαι τοὺς τῶν Ἀχαιῶν
9 συμμάχους· πρὸς αὐτοὺς δὲ τοὺς Ἀχαιοὺς, ἐὰν μὲν
ἀφιστῶνται τῆς τῶν Μεσσηνίων συμμαχίας, ἄγειν
ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην· εἰ δὲ μὴ, πολεμεῖν· πρᾶγμα
10 πάντων ἀλογώτατον. Ὄντες γὰρ αὐτοὶ σύμμαχοι
καὶ τῶν Ἀχαιῶν, καὶ τῶν Μεσσηνίων· εἰ μὲν οὗτοι
πρὸς ἀλλήλους φιλίαν ἄγοιεν καὶ συμμαχίαν, τὸν
πόλεμον τοῖς Ἀχαιοῖς ἐπήγγελλον· εἰ δ᾽ ἔχθραν
ἕλοιντο πρὸς τοὺς Μεσσηνίους, τὴν εἰρήνην αὐτοῖς
11 ἐποίουν καταμόνας. ὥστε μηδ᾽ ὑπὸ λόγον πίπτειν
τὴν ἀδικίαν αὐτῶν, διὰ τὸ παρηλλαγμένον αὐτῶν
τῶν ἐπιχειρημάτων.

Οἱ δ᾽ Ἠπειρῶται καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, XVI. Sociorum reſponſa.
ἀκούσαντες τῶν πρέσβεων, τοὺς μὲν Μεσσηνίους εἰς
2 τὴν συμμαχίαν προσέλαβον· ἐπὶ δὲ τοῖς ὑπὸ τῶν

11. ἐπιχειρ. ἐγχειρημάτων *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

cios Achæorum corrumperent atque ab illis averterent, decernunt, *cum Lacedæmoniis, Meſſeniis, & aliis omnibus pacem ſancire: cum ipſis vero Achæis ita demum pacem colere* conſtituunt, *ſi a Meſſeniorum ſocietate receſſiſſent; ſin minus, bellum cum iis gerere placuit.* Qua re nulla fingi poteſt abſurdior. Nam quum eſſet ipſis & cum Achæis, & cum Meſſeniis amicitia; ſi quidem manerent hi amicitia & ſocietate inter ſe juncti, bellum Achæis indicebant; ſin fierent inimici, privatim cum Achæis fœdus feriebant. Itaque tam iniquarum conditionum ne ratio quidem ulla iniri poterat: in tantum a communi ſenſu abhorrebant eorum conſilia.

16. *Epirotæ, & Philippus,* auditis legatis, *Meſſenios* in ſocietatem recipiunt: *Aetolorum*

Ol. 139. 4. Αἰτωλῶν πεπραγμένοις παραυτίκα μὲν ἠγανάκτη-
σαν, οὐ μὴν ἐπὶ πλεῖον ἐθαύμασαν· διὰ τὸ μηδὲν
παράδοξον, τῶν εἰθισμένων δέ τι πεποιηκέναι τοὺς
Αἰτωλούς. διόπερ οὐδ᾽ ὠργίσθησαν ἐπὶ πλεῖον, ἀλλ᾽ 3
ἐψηφίσαντο τὴν εἰρήνην ἄγειν πρὸς αὐτούς· οὕτως
ἡ συνεχὴς ἀδικία συγγνώμης τυγχάνει μᾶλλον τῆς
σπανίου καὶ παραδόξου πονηρίας. Αἰτωλοὶ γοῦν τού- 4
τῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι, καὶ λῃστεύοντες συνεχῶς
τὴν Ἑλλάδα, καὶ πολέμους ἀνεπαγγέλτους φέροντες
πολλοῖς, οὐδ᾽ ἀπολογίας ἔτι κατηξίουν τοὺς ἐγκα-
λοῦντας, ἀλλὰ καὶ προσεχλεύαζον, εἴ τις αὐτοὺς
εἰς δικαιοδοσίας προκαλοῖτο περὶ τῶν γεγονότων, ἢ
καὶ νὴ Δία τῶν μελλόντων. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, 5
προσφάτως μὲν ἠλευθερωμένοι δι᾽ Ἀντιγόνου καὶ διὰ
τῆς τῶν Ἀχαιῶν φιλοτιμίας, ὀφείλοντες δὲ Μακε-
δόσι

Aetolorum insolentia.

Lacedæmonii clam favent Aetolis.

XVI. 3. *ἄγειν πρὸς αὐτούς. πρὸς carent vulgo omnes. Adjeci ex mente Casaub. & Reiskii.* 4. *ἀνεπαγγ. αὐτεπαγγέλτους Flor. Reg. B. C.* Ibid. *δικαιοδοσ. δικοδοσίας Bav. Reg. A. Sic & debuit Aug. in quo est δικοσίας.* Ibid. *προκαλοῖτο. προὐκαλεῖτο edit. 2. & seqq. invitis msstis.*

lorum vero facinoribus indignati quidem statim, neque tamen magnopere ea mirati sunt; quoniam novi nihil hic fecerant Aetoli, sed pro consuetudine institutisque suis se gesserant. Quare ne irati quidem gravius illis sunt; sed pacem cum illis servare decreverunt. Adeo *continuæ injuriæ facilius ignosci solet, quam raræ & inopinatæ pravitati.* Itaque *Aetoli* quidem, hoc institutum tenentes, assidui Græciæ prædones, & ultro bella multis sine ulla denunciatione inferre soliti, ne excusatione quidem ulla jam uti apud eos, qui ipsos accusabant, dignabantur: verum etiam cum irrisione & cachinnis dimittebant, si quis eos in juris contentionem de damno illato, quin & de eo quod jam nunc inferre parabant, vocaret. *Lacedæmonii* vero, recenti beneficio Antigoni & liberali studio Achæorum libertatem nacti, quum eos officii ratio deberet impedire, ne Macedonibus

δόσι καὶ Φιλίππῳ μηδὲν ὑπεναντίον πράττειν, δια- A.V.534.
πεμψάμενοι λάθρα πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, φιλίαν δι'
6 ἀποῤῥήτων ἔθεντο καὶ συμμαχίαν. Ἤδη δ' ἐπιλε-
λεγμένων τῶν Ἀχαϊκῶν νεανίσκων, καὶ συντεταγμέ-
νων ὑπὲρ τῆς βοηθείας τῶν Λακεδαιμονίων καὶ Μεσ-
σηνίων, Σκερδιλαΐδας ὁμοῦ καὶ Δημήτριος ὁ Φάριος, Illyrii ultra Lissum navigant.
ἔπλευσαν ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος ἐνενήκοντα λέμβοις ἔξω
7 τοῦ Λίσσου, παρὰ τὰς Ῥωμαίων συνθήκας. οἱ τὸ
μὲν πρῶτον τῇ Πύλῳ προσμίξαντες, καὶ ποιησάμε-
8 νοι προσβολὰς, ἀπέπεσον. μετὰ δὲ ταῦτα Δημή-
τριος μὲν, ἔχων τοὺς πεντήκοντα τῶν λέμβων, ὥρ-
μησεν ἐπὶ νήσων· καὶ περιπλέων, τινὰς μὲν ἠργυρο-
9 λόγει, τινὰς δ' ἐπόρθει τῶν Κυκλάδων. Σκερδιλαΐ- Scerdilaïdas Aetolis se jungit adversus Achæos.
δας δὲ, ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' οἴκου, προσέσχε
πρὸς Ναύπακτον μετὰ τετταράκοντα λέμβων, πει-
σθεὶς Ἀμύνᾳ τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθαμάνων, ὃς ἐτύγ-
10 χανε κηδεστὴς ὑπάρχων αὐτοῦ. ποιησάμενος δὲ συν-
θήκας

6. Ῥωμαίων. Ῥωμαίους *Vat. Flor. Et in Flor. inter lineas adscriptum* πρὸς. 7. προσμίξαντες. συμμίξαντες *Vat. & Flor. sed laudata simul altera lectione.* 9. Ἀμύνα. Ἀμύντᾳ *Ursin. & Perott.*

donibus aut Philippo contrarium quidquam facerent; clam missis ad Aetolos legatis, arcanum amicitiæ & societatis fœdus cum iis pepigerunt. Iam e juventute Achaica exercitus erat conscriptus, & ad ferendam opem Lacedæmonii ac Messenii subsidia promiserant; quum *Scerdilaïdas*, una cum *Demetrio Phario*, classe nonaginta lemborum, ex Illyrico ultra *Lissum*, contra quam fœdere Romano cautum erat, navigarunt. Hi ad Pylum primo appellunt; eamque oppugnare aggressi, frustra fuerunt. Postea Demetrius, lembis quinquaginta comitatus, insulas petere instituit: & Cycladas circumiens, ab aliis pecuniam exigit, alias populatur. *Scerdilaïdas*, cursu domum versus directo, cum lembis quadraginta Naupactum venit, *Amynæ* regis Athamanum, quocum affinitate junctus erat, amicitia fretus. Deinde,

Ol.139.4. θήκας πρὸς Αἰτωλοὺς δι᾽ Ἀγελάου περὶ τοῦ μερισμοῦ τῶν λαφύρων, ὑπέσχετο συνεμβαλεῖν ὁμόσε τοῖς Αἰτωλοῖς εἰς τὴν Ἀχαΐαν. Συνθέμενοι δὲ ταῦ- 11 τα πρὸς τὸν Σκερδιλαΐδαν οἱ περὶ τὸν Ἀγέλαον καὶ Δορίμαχον καὶ Σκόπαν, πρατΊομένης αὐτοῖς τῆς τῶν Κυναιθέων πόλεως, συναθροίσαντες πανδημεὶ τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀχαΐαν μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν.

XVII. Ariston præt. Aetolor. stolide dissimulat. Ἀρίστων δ᾽, ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς, οὐ προσποιούμενος οὐδὲν τῶν γιγνομένων, ἦγε τὴν ἡσυχίαν ἐπὶ τῆς οἰκίας· φάσκων οὐ πολεμεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀλλὰ διατηρεῖν τὴν εἰρήνην· εὔηθες καὶ παιδικὸν πρᾶγμα ποιῶν. δῆλον γὰρ, ὡς εὐήθη καὶ μάταιον² εἰκὸς φαίνεσθαι τὸν τοιοῦτον, ὅταν ὑπολαμβάνῃ τοῖς λόγοις ἐπικρύψασθαι τὰς τῶν πραγμάτων ἐναργείας. Οἱ δὲ περὶ τὸν Δορίμαχον, διὰ τῆς Ἀχαΐ- 3 τιδος

XVII. 1. οὐ προσποιούμ. *Carent* οὐ *Aug. Reg. A.* 2. ὅταν. ὅς ἂν *utique videtur scribendum.* Ibid. ἐναργείας. ἐνεργείας *Vat. Flor. Vrsin.*

de, per *Agelaum* de spoliorum ac prædæ divisione cum Aetolis pactus, expeditionis adversus Achæos comitem se eis futurum est pollicitus. Quam pactionem ubi *Agelaus*, *Dorimachus*, & *Scopas cum Scerdilaïda* fecissent, quum proderetur ipsis urbs *Cynæthensium*, coacto exercitu quantum maximum ex Aetolia poterant, in Achaiam cum Illyriis impressionem faciunt.

17. *Aristo* interim, Aetolorum prætor, tamquam nihil prorsus ad se pertinerent quæ gerebantur, domi quietus manebat, &, *nullum esse cum Achæis bellum*, dicebat, *sed pacem durare:* sane quam stulte ac pueriliter in eo se gerens. Nam qui verbis tegere posse sperat, quæ evidentibus rerum argumentis patent; hunc pro stulto & vano homine esse habendum, nemo negaverit. *Dorimachus,*

τιδος ποιησάμενοι τὴν πορείαν, ἧκον ἄφνω πρὸς τὴν A.V. 534.
4 Κύναιθαν. Συνέβαινε δὲ τοὺς Κυναιθεῖς, ὄντας Ἀρ- Cynætha
κάδας, ἐκ πολλῶν χρόνων ἐν ἀκαταπαύστοις καὶ opp. Arcadiæ.
μεγάλαις συνεσχῆσθαι στάσεσι, καὶ πολλὰς μὲν κατ᾽
ἀλλήλων πεποιῆσθαι σφαγὰς καὶ φυγάς· πρὸς δὲ
τούτοις, ἁρπαγὰς ὑπαρχόντων, ἔτι δὲ γῆς ἀνα-
5 δασμούς· τέλος δ᾽ ἐπικρατῆσαι τοὺς τὰ τῶν Ἀχαιῶν
αἱρουμένους, καὶ κατασχεῖν τὴν πόλιν, φυλακὴν
ἔχοντας τῶν τειχῶν, καὶ στρατηγὸν τῆς πόλεως
6 ἐξ Ἀχαΐας. Τούτων δ᾽ οὕτως ἐχόντων, ὀλίγοις ἔμ- Cynæthenses exules
προσθεν χρόνοις τῆς τῶν Αἰτωλῶν παρουσίας, δια-
πεμπομένων τῶν φυγάδων πρὸς τοὺς ἐν τῇ πόλει,
καὶ δεομένων διαλυθῆναι πρὸς αὐτοὺς, καὶ κατάγειν
7 σφᾶς εἰς τὴν οἰκείαν· πεισθέντες οἱ κατέχοντες τὴν
πόλιν, ἐπρέσβευον πρὸς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος, βου-
λόμενοι μετὰ τῆς ἐκείνων γνώμης ποιεῖσθαι τὰς δια-
8 λύσεις. ἐπιχωρησάντων δ᾽ ἑτοίμως τῶν Ἀχαιῶν, διὰ
τὸ

8. ἐπιχωρ. δ᾽ ἑτοίμως &c. *Verba sic ordinavit Casaub. cum in libris esset* τῶν Ἀχαιῶν ἐπιχωρησάντων δ᾽ ἑτοίμως.

chus, per ditionem Achæorum itinere facto, *Cynætham* subito venit. *Cynæthenses*, genere Arcades, a longo tempore continuis magnisque seditionibus agitati; qua cædibus, qua ejectionibus in exilium, persæpe invicem sævierant; ad hæc, facultates alii aliis diripere; divisionem denique agri patrii denuo instaurare. Tandem, vincente illorum factione qui Achæis favebant, erat in ipsorum potestate civitas; cujus mœnia tuebantur, accito duce ex Achaia ad præfecturam urbis. Hic erat rerum status, cum, paullo ante Aetolorum adventum, exules, missis *Cynætham* nunciis, cives rogarunt, ut redire in gratiam secum, & ab exilio in patriam ipsos revocare vellent. Cui petitioni annuere parati cives, quo gererentur omnia ex Achæorum voluntate, legationem ea de re ad eorum gentem decreverunt. Quum facile illis *Achæi* rem permisissent, quod persuasum haberent, utrosque

Ol.139.4. τὸ πεπεῖσθαι σφίσιν ἀμφοτέρους εὐνοήσειν· ἅτε τῶν
μὲν κατεχόντων τὴν πόλιν, ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἐχόντων
πάσας τὰς ἐλπίδας· τῶν δὲ καταπορευομένων,
μελλόντων τυγχάνειν τῆς σωτηρίας διὰ τὴν τῶν
reduces ab exilio produnt patriam. Ἀχαιῶν συγκατάθεσιν· οὕτως ἀποστείλαντες τὴν 9
παραφυλακὴν καὶ τὸν στρατηγὸν ἐκ τῆς πόλεως οἱ
Κυναιθεῖς, διελύσαντο καὶ κατήγαγον τοὺς φυγά-
δας, ὄντας σχεδὸν εἰς τριακοσίους, λαβόντες πί-
στεις τῶν παρ' ἀνθρώποις νομιζομένων τὰς ἰσχυρο-
τάτας. Οἱ δὲ, κατανοστήσαντες, οὐχ ὡς αἰτίας 10
ἢ προφάσεως ἐπιγενομένης τοῦ δοκεῖν ἄλλης διαφο-
ρᾶς ἀρχὴν αὐτοῖς τινὰ γεγενῆσθαι· τὸ δ' ἐναντίον,
παραχρῆμα κατελθόντες, εὐθέως ἐπεβούλευον τῇ
πατρίδι καὶ τοῖς σώσασι. Καί μοι δοκοῦσι, καθ' 11
ὃν καιρὸν ἐπὶ τῶν σφαγίων τοὺς ὅρκους καὶ τὰς πί-
στεις ἐδίδοσαν ἀλλήλοις, τότε μάλιστα διανοεῖσθαι
περί τε τῆς εἰς τὸ θεῖον καὶ τοὺς πιστεύσαντας
ἀσε-

10. κατανοστήσαντες. *Mendose* κατανοήσαντες *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.*

utrosque sibi amicos fore; illos quorum in potestate urbs erat, quia spes omnes suas in Achæis sitas haberent; qui redituri erant ab exilio, quia consensus Achæorum hanc ipsis salutem peperisset: *Cynæthenses*, dimisso præsidio & urbis præfecto, exulibus (trecenti fere numero erant) reconciliati, potestatem redeundi in patriam faciunt, acceptis fidei pignoribus quæ inter homines validissima habentur. Illi vero, in patriam reduces, ne caussa quidem vel specie ulla accedente, quæ odia quodammodo renovasse posset videri, sed prorsus simul atque reversi ab exilio sunt, e vestigio & patriæ & auctoribus salutis suæ insidias struunt. Ac mihi videntur eo ipso tempore, quo super mactatas victimas jusjurandum ac fidem invicem præstabant, de impio hoc scelere in Deum, & in eos qui sibi fidebant, cum maxime

12 ἀσεβείας. ἅμα γὰρ τῷ μετασχεῖν τῆς πολιτείας, A.V. 534.
εὐθέως ἐπεσπῶντο τοὺς Αἰτωλοὺς, καὶ τούτοις
ἔπραττον τὴν πόλιν, σπεύδοντες τοὺς σώσαντας ἅμα
καὶ τὴν θρέψασαν ἄρδην ἀπολέσαι.

XVIII. Proditione Polemarchorum

Τὴν δὲ πρᾶξιν, τοιᾷδέ τινι τόλμῃ καὶ τοιούτῳ
2 τρόπῳ συνεστήσαντο. Πολέμαρχοι τῶν κατεληλυ-
θότων τινὲς ἐγεγόνεισαν· ταύτην δὲ συμβαίνει τὴν
ἀρχὴν κλείειν τὰς πύλας, καὶ τὸν μεταξὺ χρόνον
κυριεύειν τῶν κλειδῶν· ποιεῖσθαι δὲ καὶ τὸ καθ' ἡμέ-
3 ραν τὴν δίαιταν ἐπὶ τῶν πυλώνων. Οἱ μὲν οὖν Αἰ-
τωλοὶ διεσκευασμένοι, καὶ τὰς κλίμακας ἑτοίμους
4 ἔχοντες, ἐπετήρουν τὸν καιρόν. οἱ δὲ πολεμαρχοῦν-
τες τῶν φυγάδων, κατασφάξαντες τοὺς συνάρχον-
5 τας ἐπὶ τοῦ πυλῶνος, ἀνέῳξαν τὴν πύλην. οὗ συμ-
βάντος, τινὲς μὲν τῶν Αἰτωλῶν διὰ ταύτης εἰσέπι-
πτον· τινὲς δὲ τὰς κλίμακας προσερείσαντες ἐβιά-
σαντο διὰ τούτων, καὶ κατελάμβανον τὸ τεῖχος.
οἱ

Cynætham capiunt Aetoli.

maxime cogitasse. Simul enim ac patuit ipsis ad Rempublicam aditus, confestim *Aetolos* acciverunt, iisque urbem prodiderunt; ipsam quæ eos aluerat patriam, cum suis servatoribus, funditus ire perditum gestientes.

18. *Proditionem* illam hujusmodi audacia & modo instituerunt. Ex iis, qui ab exilio redierant, quidam rei bellicæ fuerant præfecti: *Polemarchos* vocant: qui magistratus portas claudit, &, quamdiu illæ clausæ manent, claves in sua potestate habet; idemque per totum etiam diem in statione ad portam moratur. Aderant igitur *Aetoli*, parati, & in promtu habentes scalas, rei perficiendæ tempus exspectantes. Polemarchi qui exules fuerant, collegis in statione pro porta jugulatis, portam aperiunt. Quo facto, Aetoli, partim qua patefacta erat via irruere, partim per admotas scalas irrumpere ac mœnia occupare. At cives, ino-

Ol.139.4. οἱ δ' ἐν τῇ πόλει πάντες, ἐκπλαγεῖς ὄντες ἐπὶ τοῖς 6
συντελουμένοις, ἀπόρως καὶ δυσχρήστως εἶχον πρὸς
τὸ συμβαῖνον. οὔτε γὰρ πρὸς τοὺς διὰ τῆς πύλης
εἰσπίπτοντας οἷοί τ' ἦσαν βοηθεῖν ἀπερισπάστως,
διὰ τοὺς πρὸς τὰ τείχη προσβάλλοντας, οὐδὲ μὴν
τοῖς τείχεσιν ἐπαμύνειν, διὰ τοὺς τῇ πύλῃ βιαζο-
μένους. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, διὰ ταύτας τὰς αἰτίας τα- 7
χέως ἐγκρατεῖς γενόμενοι τῆς πόλεως, τῶν ἀδίκων
ἔργων ἓν τοῦτ' ἔπραξαν δικαιότατον· πρώτους γὰρ
τοὺς εἰσαγαγόντας καὶ προδόντας αὐτοῖς τὴν πόλιν
κατασφάξαντες, διήρπασαν τοὺς τούτων βίους.
ὁμοίως δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐχρήσαντο πᾶσι· τὸ δὲ 8
τελευταῖον ἐπισκηνώσαντες ἐπὶ τὰς οἰκίας, ἐξετοι-
χωρύχησαν μὲν τοὺς βίους, ἐστρέβλωσαν δὲ πολ-
λοὺς τῶν Κυναιθέων, οἷς ἠπίστησαν ἔχειν κεκρυμ-
μενον διάφορον ἢ κατασκεύασμα, ἢ ἄλλό τι τῶν
πλείονος

Occiſis ipſis proditoribus, direpta urbe,

XVIII. 8. *οἷς ἠπίστησαν. Revocavi, dubitans licet, lectionem codicum msstorum; quam primus Editor in οἷς ἤλπισαν, Caſaubonus vero cum Vrſino & Reg. B. in οὓς ἤλπισαν mutavit. οὓς ἠπίσταντο, aut οἷς ἠπίστησαν μὴ, ſuſpicatus eſt Küſterus.*

ſinopinato caſu omnes perculſi, quo ſe verterent, aut quid conſilii caperent, neſcire. Neque enim aut iis, qui per portam irruebant, ſe opponere poterant, quin ſtatim revocarentur ab his qui ad mœnia ſcalas applicabant; neque rurſus mœnia defendere ii ſinebant, qui per portam magna vi ſe inferebant. Has ob cauſſas quum urbis cito potiti eſſent *Aetoli*, inter multa ſcelera, quæ ibi tum patrarunt, unum hoc facinus juſtiſſimum ediderunt: quod eos, a quibus introducti in proditam ſibi urbem fuerant, primos occiderunt, eorumque bona diripuerunt. Simili vero modo & erga alios omnes ſe geſſerunt: ac tandem in civium domicilia immigrantes, fortunas omnes eorum, velut parietibus effoſſis, exhauſerunt: multos etiam Cynæthenſium tormentis affecerunt, quos vel pecuniam, vel exquiſitam ſupellectilem, vel aliquid aliud pretioſi habere abſconditum putabant. Hunc

in

9 πλείονος ἀξίων. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον λωβησάμε- A.V. 534.
νοι τοὺς Κυναιθεῖς, ἀνεστρατοπέδευσαν, ἀπολιπόν-
τες φυλακὴν τῶν τειχῶν, καὶ προῆγον ὡς ἐπὶ Λού- Lusos & templum Dianæ petunt.
10 σων· καὶ παραγενόμενοι πρὸς τὸ τῆς Ἀρτέμιδος
ἱερὸν, ὃ κεῖται μὲν μεταξὺ Κλείτορος καὶ Κυναίθης,
ἄσυλον δὲ νενόμισται παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ἀνετεί-
νοντο διαρπάσειν τὰ θρέμματα τῆς Θεοῦ, καὶ
11 τἄλλα τὰ περὶ τὸν ναόν. οἱ δὲ Λουσιᾶται, νουνεχῶς
δόντες τινὰ τῶν κατασκευασμάτων τῆς θεοῦ, παρῃ-
τήσαντο τὴν τῶν Αἰτωλῶν ἀσέβειαν, καὶ τὸ μηδὲν
12 παθεῖν ἀνήκεστον. οἱ δὲ, δεξάμενοι, παραχρῆμα
ἀναζεύξαντες, προσεστρατοπέδευσαν τῇ τῶν Κλει-
τορίων πόλει.

Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους ὁ τῶν Ἀχαιῶν XIX.
στρατηγὸς Ἄρατος, ἐξαπέστειλε μὲν πρὸς Φίλιπ-
πον, παρακαλῶν βοηθεῖν, συνῆγε δὲ τοὺς ἐπιλέ-
κτους, μετεπέμπετο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ
Μεσση-

9. Λούσων & v. 11. Λουσιᾶται. Λουσσῶν & Λουσσιάται edidit Casaub. invitis msstis. 11. καὶ τὸ μηδὲν. Perperam vett. mssti καὶ τοῦ μηδὲν.

in modum male habitis Cynæthensibus, *Aetoli*, præsidio ad custodiam murorum relicto, castra moverunt, ac versus *Lusos* iter instituerunt. Quumque ad *Dianæ fanum*, inter Clitorem & Cynætham situm, pervenissent, quod *asyli* religione Græci colunt; sacrum deæ pecus ac cetera circa fanum diripere minati sunt. *Lusiatæ*, data prudenter sacræ supellectilis parte, furorem impium Aetolorum, ne quid gravius in se consuleretur, averterunt. Illi, quod dabatur accepto, motis extemplo signis, ante *Clitoriorum* urbem metantur castra.

19. Eo tempore prætor Achæorum *Aratus*, missis ad Philippum qui auxilia poscerent, ipse lectos jam antea milites cogebat: & constituta ex fœdere subsidia a Lace-

Ol.139.4.

Clitoriam frustra tentant.

Μεσσηνίων τοὺς διατεταγμένους κατὰ τὰς ὁμολο-
γίας. Οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ τὸ μὲν πρῶτον παρεκάλουν 2
τοὺς Κλειτορίους, ἀποστάντας τῶν Ἀχαιῶν αἱρεῖ-
σθαι τὴν πρὸς αὐτοὺς συμμαχίαν. τῶν δὲ Κλειτο- 3
ρίων ἁπλῶς οὐ προσιεμένων τοὺς λόγους, προσβο-
λὰς ἐποιοῦντο· καὶ προσερείδοντες τὰς κλίμακας
τοῖς τείχεσι, κατεπείραζον τῆς πόλεως. Ἀμυνο- 4
μένων δὲ γενναίως καὶ τολμηρῶς τῶν ἔνδον, εἴξαντες
τοῖς πράγμασιν, ἀνεστρατοπέδευσαν· καὶ προαγα-
γόντες αὖθις ὡς ἐπὶ τὴν Κύναιθαν, ὅμως τὰ θρέμ-
ματα τῆς θεοῦ περισύραντες ἀπήγαγον. καὶ τὸ μὲν 5
πρῶτον παρεδίδοσαν τοῖς Ἠλείοις τὴν Κύναιθαν·
οὐ βουλομένων δὲ προσδέξασθαι τῶν Ἠλείων, ἐπε-
βάλοντο μὲν δι᾽ αὐτῶν κατέχειν τὴν πόλιν, στρα-
τηγὸν ἐπιστήσαντες Εὐριπίδην. μετὰ δὲ ταῦτα, πά- 6
λιν δείσαντες ἐκ τῶν προσαγγελλομένων τὴν ἐκ Μα-
κεδονίας βοήθειαν, ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἀπηλλά-
γησαν· καὶ προῆγον αὖθις ὡς ἐπὶ τὸ Ῥίον, ταύτῃ
κρίνον-

Sacrum deæ pecus abigunt, Cynætham comburunt.

XIX. 4. ὅμως. ὁμοίως edd. ex Bav.

Lacedæmoniis atque Messeniis arcessabat. *Aetoli a Clitoriis* initio postulare, ut, fœderi Achaïco renunciantes, societatem secum inirent: deinde, quum penitus conditionem aspernarentur, vi illos aggrediuntur, & scalis admotis superare muros, atque in urbem ingredi conantur. Verum oppidanis forti constantique animo mœnia defensantibus, fortunæ concedentes, castra movent: inde rursus *Cynætham* versus populabundi ducunt, & sacrum deæ pecus nihilo minus abigunt. Ipsum oppidum principio Eleis tradere voluerunt: his vero repudiantibus, custodire illud ipsi per se, Euripidem custodiæ præficientes, instituerunt. At mox, subeunte iterum animos metu, ob acceptum nuncium de auxiliaribus Macedonum copiis; cremata urbe, discedunt. Rhium inde repetunt, & trajicere ex eo loco in Aetoliam

A.V. 534.

Demetrius Pharius frustra infestatur, redeuntes Aetolos.

7 κρίνοντες ποιεῖσθαι τὴν διάβασιν. Ὁ δὲ Ταυρίων,
πυνθανόμενος τὴν τῶν Αἰτωλῶν εἰσβολὴν, καὶ τὰ
περὶ τὴν Κύναιθαν πεπραγμένα· θεωρῶν δὲ τὸν Δη-
μήτριον τὸν Φάριον ἀπὸ τῶν νήσων εἰς τὰς Κεγ-
χρεὰς καταπεπλευκότα· παρεκάλει τοῦτον βοη-
θῆσαι τοῖς Ἀχαιοῖς· καὶ διϊσθμήσαντα τοὺς λέμ-
8 βους, ἐπιτίθεσθαι τῇ τῶν Αἰτωλῶν διαβάσει. Ὁ δὲ
Δημήτριος, λυσιτελῆ μὲν, οὐκ εὐσχήμονα δὲ πεποιη-
μένος τὴν ἀπὸ τῶν νήσων ἐπάνοδον, διὰ τὸν τῶν Ῥο-
δίων ἐπ᾽ αὐτὸν ἀνάπλουν, ἄσμενος ὑπήκουσε τῷ
Ταυρίωνι, προσδεξαμένου ἐκείνου τὴν εἰς τὴν ὑπέρ-
9 βασιν τῶν λέμβων δαπάνην. οὗτος μὲν οὖν ὑπερισθ-
μήσας, καὶ δυσὶ καθυστερήσας ἡμέραις τῆς τῶν
Αἰτωλῶν διαβάσεως, προκατασύρας τινὰς τόπους
τῆς παραλίας τῆς τῶν Αἰτωλῶν, κατήχθη πάλιν
10 εἰς τὴν Κόρινθον. Λακεδαιμόνιοι δὲ τὸ μὲν πέμπειν
τὰς βοηθείας κατὰ τὴν διάταξιν, ἐνεκάκησαν·

D 2 βραχεῖς

7. διϊσθμήσαντα. διϊσθμίσαντα voluit Küster. 8. ὑπέρβασιν. Forſ. ὑπερβίβασιν. Reisk. 9. ὑπερισθμήσας. ὑπερισθμίσας Vat. Flor.

liam conſtituunt. *Taurion*, incurſione Aetolorum cognita, & omnibus quæ Cynæthæ admiſerant ſceleribus, *Demetrium Pharium*, quem ex inſulis Cycladibus Cenchreas appuliſſe intellexerat, hortari cœpit ad ferendum Achæis auxilium, & ut lembis ſuis per Iſthmum traductis, *Aetolos* dum trajiciunt aggrederetur. *Demetrius*, qui, perſequentes Rhodios fugiens, e Cycladibus inſulis non minus decoris quam prædæ retulerat, Taurioni nec invitus aſſentitur: quum præſertim ſumtum, in trajectionem lemborum faciendum, Taurion in ſe ſuſciperet. Verum, ſuperato Iſthmo, quum Aetoli biduo prius trajicere occupaſſent, incurſionibus factis in quædam loca agri Aetolorum littori proxima, Corinthum rurſus ſe recipit. *Lacedæmonii*, auxilia quæ fuerant imperata ſubmittere, pravo conſilio negligunt; paucos

Ol.139.4. βραχεῖς δέ τινας παντελῶς ἱππεῖς καὶ πεζοὺς, στοχαζόμενοι τοῦ δοκεῖν μόνον, ἐξέπεμψαν. 11 Ἄρατος δὲ, τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχων, πολιτικώτερον ἢ στρατηγικώτερον ὑπὲρ τῶν παρόντων ἐβουλεύσατο. 12 μέχρι γὰρ τούτου τὴν ἡσυχίαν ἦγε, προσανέχων καὶ μεμνημένος τῆς προγεγενημένης συμφορᾶς, ἕως οὗ πάντα διαπραξάμενοι κατὰ τὰς αὐτῶν προαιρέσεις οἱ περὶ τὸν Σκόπαν καὶ Δορίμαχον ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκείαν, καίπερ διὰ τόπων ποιούμενοι τὰς πορείας εὐεπιθέτων καὶ στενῶν, καὶ μονονοὺ σαλπιγκτοῦ δεομένων. 13 Κυναιθεῖς δὲ, μεγάλοις ἀτυχήμασιν ὑπ' Αἰτωλῶν καὶ μεγάλαις συμφοραῖς περιπεσόντες, ὅμως πάντων ἀνθρώπων ἔδοξαν ἠτυχηκέναι δικαιότατα.

Aratus imbellis.

XX. Ἐπειδὴ δὲ κοινῇ τὸ τῶν Ἀρκάδων ἔθνος ἔχει τινὰ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπ' ἀρετῇ φήμην, οὐ μόνον

Arcadum virtus.

12. μονονοὺ σαλπιγκτ. *Vtique vel* μόνον *vel* μόνου *videtur legendum.*

paucos dumtaxat quosdam equites peditesque, dicis modo cauſſa, miſiſſe contenti. *Aratus*, poſtquam Achæorum copiæ ad eum convenerunt, ita in hoc negotio ſe geſſit, ut inſignem civili prudentia virum potius, quam ſtrenuum ducem, agnoſceres. Tantiſper enim quietum ſe tenuit, eventum rei opperiens, acceptæ prius cladis memor, donec Scopas & Dorimachus, omnibus quæ deſtinaverant confectis, in patriam reverterunt; quum tamen per loca arcta & inſidiis nata iter haberent, ubi vel ſolus tubicen ad victoriam ſufficiebat. *Cynæthenſes* vero, magno infortunio magnisque calamitatibus ab Aetolis affecti, digniſſimi tamen hiſce malis, ſupra omnes homines, quibus adverſa umquam contigerunt, ſunt exiſtimati.

20. Quoniam vero *gens Arcadum* aliquam *virtutis* opinionem apud Græcos obtinet,

μόνον διὰ τὴν ἐν τοῖς ἤθεσι καὶ βίοις φιλοξενίαν καὶ A.V. 534.
φιλανθρωπίαν, μάλιστα δὲ διὰ τὴν εἰς τὸ θεῖον εὐ-
2 σέβειαν· ἄξιον, βραχὺ διαπορῆσαι περὶ τῆς Κυναι- Feritas Cynæthensium.
θέων ἀγριότητος· πῶς, ὄντες ὁμολογουμένως Ἀρ-
κάδες, τοσοῦτο κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς διήνεγκαν
3 τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὠμότητι καὶ παρανομίᾳ; Δο-
κοῦσι δέ μοι, διότι τὰ καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐπι-
νενοημένα, καὶ φυσικῶς συντεθεωρημένα περὶ πάν-
τας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀρκαδίαν, ταῦτα δὴ
4 πρῶτοι καὶ μόνοι τῶν Ἀρκάδων ἐγκατέλιπον. Μου- Musicæ studium Arcadibus necessarium.
σικὴν γὰρ, τήν γε ἀληθῶς μουσικὴν, πᾶσι μὲν ἀν-
θρώποις ὄφελος ἀσκεῖν, Ἀρκάσι δὲ καὶ ἀναγκαῖον.
5 οὐ γὰρ ἡγητέον, μουσικὴν, ὡς Ἔφορός φησιν ἐν τῷ
προοιμίῳ τῆς ὅλης πραγματείας, οὐδαμῶς ἁρμό-
ζοντα λόγον αὐτῷ ῥίψας, ἐπ' ἀπάτῃ καὶ γοητείᾳ
6 παρεισῆχθαι τοῖς ἀνθρώποις· οὐδὲ τοὺς παλαιοὺς

 Κρητῶν

XX. 1. ἤθεσι. ἔθεσι *Casaub. invitis msstis.*

tinet, non solum propter mores & instituta vitæ erga hospites omnesque homines laudabilia; verum etiam ob pietatem erga numen vel maxime: non alienum sit, de *feritate Cynæthensium* paucis disquirere, quanam ratione factum sit, ut, qui sine dubio Arcades erant, crudelitate ac scelere omnes ejus ætatis Græcos longo adeo intervallo superarent. Mihi quidem, evasisse tales videntur, quod præclara majorum inventa, quæque convenienter naturæ omnium, qui Arcadiam colunt, observata fuerant, primi & soli ex universis Arcadibus deseruissent. Studium enim Musicæ (veram intelligo *Musicam*,) amplecti, quum omnibus mortalibus sit utile, tum Arcadibus etiam est necessarium. Neque enim arbitrari debemus, quod *Ephorus* in Præfatione universi sui operis scripsit, vocem effutiens minime ipso dignam: *Musicam ad fraudem & deceptionem fuisse inter homines introductam.* Neque item existimandum, veteres *Lacedæmonios*

Ol.139.4. Κρητῶν καὶ Λακεδαιμονίων αὐλὸν καὶ ῥυθμὸν εἰς τὸν
πόλεμον ἀντὶ σάλπιγγος εἰκῇ νομιστέον εἰσαγαγεῖν·
οὐδὲ τοὺς πρώτους Ἀρκάδων εἰς τὴν ὅλην πολιτείαν 7
τὴν μουσικὴν παραλαβεῖν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε μὴ μό-
νον παισὶν οὖσιν, ἀλλὰ καὶ νεανίσκοις γενομένοις ἕως
τριάκοντ᾽ ἐτῶν, κατ᾽ ἀνάγκην σύντροφον ποιεῖν αὐ-
τήν, τἄλλα τοῖς βίοις ὄντας αὐστηροτάτους. Ταῦ- 8
τα γὰρ πᾶσίν ἐστι γνώριμα, καὶ συνήθη, διότι σχε-
δὸν παρὰ μόνοις Ἀρκάσι, πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ
νηπίων ᾄδειν ἐθίζονται κατὰ νόμους τοὺς ὕμνους καὶ
παιᾶνας, οἷς ἕκαστοι κατὰ τὰ πάτρια τοὺς ἐπι-
Philoxeni & Timothei nomi. χωρίους ἥρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι· μετὰ δὲ ταῦτα 9
τοὺς Φιλοξένου καὶ Τιμοθέου νόμους μανθάνοντες,
πολλῇ φιλοτιμίᾳ χορεύουσι κατ᾽ ἐνιαυτὸν τοῖς Διο-
νυσιακοῖς αὐλήταις ἐν τοῖς θεάτροις, οἱ μὲν παῖδες,
τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ νεανίσκοι, τοὺς τῶν
ἀνδρῶν λεγομένους. ὁμοίως γε μὴν καὶ παρ᾽ ὅλον τὸν 10
βίον

7. *Verba* τὴν μουσικὴν παραλαβεῖν *ex Athenaeo adscivi. Forsan ex eod. etiam recipiendum fuit* ἐν παισὶν ἐν νεανίσκοις. 9. αὐλήταις. αὐλοῖς *edd. ex Bav.*

monios & *Cretenses* loco tubae *tibiam* & *rhythmum* ad bella sine caussa usurpare coepisse: aut priscos *Arcades* sine ratione, in Republica sua formanda, *Musicae* tantum tribuisse, ut, quum ceteris vitae institutis uterentur severissimis, in Musica tamen erudiri non solum pueros juberent, verum etiam adolescentes ac juvenes ad annum usque trigesimum. Nam, ut notum est usuque compertum omnibus, soli ferme sunt *Arcades*, apud quos pueri primo ab ipsa infantia ex legibus assuefiant hymnos & paeanes canere, quibus more patrio singuli suos heroas & deos concelebrant: deinde *Philoxeni ac Timothei nomos* addiscentes, quotannis per *Liberalia* ipsi in theatris cum saltatione & tibiis, summo studio *puerilia* quae vocant *ludicra* pueri agitant; juvenes, quae dicuntur *virorum*. Similiter & in universa vita, quoties convi-

βίον τὰς ἀγωγὰς τὰς ἐν ταῖς συνουσίαις, οὐχ οὕτω ποιοῦνται διὰ τῶν ἐπεισάκτων ἀκροαμάτων, ὡς δι' αὑτῶν, ἀνὰ μέρος ᾄδειν ἀλλήλοις προστάττοντες. A.V. 534.

11 καὶ τῶν μὲν ἄλλων μαθημάτων ἀρνηθῆναί τι μὴ γινώσκειν, οὐδὲν αἰσχρὸν ἡγοῦνται· τήν γε μὴν ᾠδὴν οὔτ' ἀρνηθῆναι δύνανται, διὰ τὸ κατ' ἀνάγκην πάντας μανθάνειν· οὔθ' ὁμολογοῦντες ἀποτρίβεσθαι, διὰ τὸ τῶν αἰσχρῶν παρ' αὐτοῖς νομίζεσθαι τοῦτο.

Musicæ imperitum esse nefas est Arcadi.

12 καὶ μὴν ἐμβατήρια μετ' αὐλοῦ καὶ τάξεως ἀσκοῦντες, ἔτι δ' ὀρχήσεις ἐκπονοῦντες, μετὰ κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ δαπάνης κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τοῖς θεάτροις ἐπιδείκνυνται τοῖς αὑτῶν πολίταις οἱ νέοι.

XXI. Cur Musicæ studium necessarium sit Arcadibus.

Ταῦτα δή μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι παρεισαγαγεῖν οὐ τρυφῆς καὶ περιουσίας χάριν· ἀλλὰ θεωροῦντες μὲν τὴν ἑκάστων αὐτουργίαν, καὶ συλλήβδην τὸ τῶν

10. τὰς ἀγωγάς. *An* τὰς διαγωγάς? 12. ἐμβατήρια *&* *mox* ἐπιδείκνυνται *recepi ex Athenæo, pro quibus vulgo est* ἐμβατηρίας *&* ἀποδείκνυνται.

XXI. 1. παρεισαγαγεῖν. *Vulgo* προεισαγαγεῖν.

convivantur, non tam adscititiis acroamatis sese oblectant, quam ipsi per se *cantionibus*, quas sua quemque vice canere alius alii imperant. Et ceterarum quidem disciplinarum aliquam se tenere si quis negaverit, probri loco non ducunt: at cantandi peritiam neque negare possunt, quia discendi necessitas omnibus incumbit; neque, peritiam fatentes, ullam excusationem, quo minus canant, afferre, quoniam turpe id moribus ipsorum habetur. Quin etiam ad *præliares modulos* cum tibia & ordinata acie se exercentes, saltationibus ad hæc operam navantes, cura sumtuque publico quotannis prodeunt juvenes in theatrum, ut suæ industriæ specimen civibus edant.

21. Quæ quidem videntur mihi instituisse antiqui, non ad luxum, neque ex supervacuo: sed quia cernerent, singulos *Arcadum* operi manum assidue admovere, &, ut paucis dicam, vitam de-

Ol.139.4. βίων ἐπίπονον καὶ σκληρόν· θεωροῦντες δὲ τὴν τῶν
ἠθῶν αὐστηρίαν, ἥτις αὐτοῖς παρέπεται διὰ τὴν
τοῦ περιέχοντος ψυχρότητα καὶ στυγνότητα τὴν
κατὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς τόποις ὑπάρχουσαν, ᾧ
Cœli influxus in hominum ingenium. συνεξομοιοῦσθαι πεφύκαμεν πάντες ἄνθρωποι κατ'
ἀνάγκην. οὐ γὰρ δι' ἄλλην, διὰ δὲ ταύτην τὴν αἰ- 2
τίαν, κατὰ τὰς ἐθνικὰς καὶ τὰς ὁλοσχερεῖς δια-
στάσεις πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρομεν ἤθεσί τε καὶ
μορφαῖς καὶ χρώμασιν, ἔτι δὲ τῶν ἐπιτηδευμάτων
τοῖς πλείστοις. Βουλόμενοι δὲ μαλάττειν καὶ κιρ- 3
νᾶν τὸ τῆς φύσεως αὔθαδες καὶ σκληρὸν, τά τε
προειρημένα πάντα παρεισήγαγον, καὶ πρὸς τού-
τοις συνόδους κοινὰς καὶ θυσίας πλείστας ὁμοίως
ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ κατείθισαν, ἔτι δὲ χοροὺς παρ-
θένων ὁμοῦ καὶ παίδων· καὶ συλλήβδην, πᾶν ἐμηχα- 4
νήσαντο, σπεύδοντες τὸ τῆς ψυχῆς ἀτέραμνον διὰ
τῆς

1. *στυγνότητα. πυκνότητα Bav. ſed altera lect. in marg.* 4. *ψυχῆς. φύσεως Athen.*

gere laborioſam ac duram: tum quia notam haberent auſteritatem morum, quam ipſis conciliat aëris qualitas, quo in plerisque locis utuntur frigidiore & triſtiore; quum ita ſit natura comparatum, ut cœlo habitationis conſimiles neceſſario omnes evadamus. Hæc namque, non alia cauſſa ulla eſt, cur, pro varietate nationum, & ut quæque invicem longiſſimis diſtant intervallis, ita plurimum invicem, moribus, formis, coloribus, maxima denique parte inſtitutorum, mortales differamus. Vt igitur naturæ rigorem hunc torvitatemque ac duritiem aliquo temperamento emollirent; ea, quæ jam commemoravimus, in uſum invexerunt: præterea communibus conventibus & ſacris quam plurimis viros pariter ac mulieres aſſuefecerunt: puerorum inſuper ac puellarum una ſaltantium choros inſtituerunt: &, ut verbo expediam, quo poſſent durum illud atque ingratum animi

τῆς τῶν ἐθισμῶν κατασκευῆς ἐξημεροῦν καὶ πραΰ- A.V. 534.
5 νειν. Ὧν Κυναιθεῖς ὀλιγωρήσαντες εἰς τέλος, καὶ Cynæthenses
ταῦτα πλείστης δεόμενοι τῆς τοιαύτης ἐπικουρίας, neglectu
διὰ τὸ σκληρότατον παρὰ πολὺ τῆς Ἀρκαδίας ἔχειν musicæ
ἀέρα καὶ τόπον· πρὸς αὐτὰς δὲ τὰς ἐν ἀλλήλοις efferati.
6 παρατριβὰς καὶ φιλοτιμίας ὁρμήσαντες· τέλος
ἀπεθηριώθησαν οὕτως, ὥστε μηδ᾽ ἐν ὁποίᾳ γεγονέ-
ναι τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀσεβήματα μείζονα καὶ
7 συνεχέστερα. Σημεῖον δὲ τῆς Κυναιθέων ἀτυχίας
περὶ τοῦτο τὸ μέρος, καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἀρκάδων
τοῖς τοιούτοις τῶν ἐπιτηδευμάτων δυσαρεστήσεως·
8 καθ᾽ οὓς γὰρ καιρούς, τὴν μεγάλην σφαγὴν ποιή-
σαντες Κυναιθεῖς, ἐπρέσβευσαν πρὸς Λακεδαιμο-
νίους, εἰς ἃς πόλεις ποτὲ Ἀρκαδικὰς εἰσῆλθον κα-
τὰ τὴν ὁδόν, οἱ μὲν ἄλλοι παραχρῆμα πάντες αὐ-
9 τοὺς ἐξεκήρυξαν· Μαντινεῖς δὲ μετὰ τὴν μεταλλα-

5. *παρατριβὰς debetur Casaubono. Libri nostri omnes διατριβάς.*
6. *ὁποίᾳ. ὁποιαοῦν ex Reg. B. edidit Casaub.*

animi robur cultura morum mansuefacere ac mitigare, quidvis sunt moliti. Hæc ergo quum penitus neglexissent *Cynæthenses*, qui præsertim, quod ex omnibus Arcadibus cœlo soloque utantur longe inclementissimo, hoc subsidio præ ceteris indigebant; quumque contra ad mutuas offensiones, & acres contentiones, animos convertissent; ad extremum usque eo sunt efferati, ut neque majora, neque frequentiora summæ impietatis scelera in ulla Græcanicarum urbium exstiterint. Singularem vero quamdam hac in parte *Cynæthensium* exstitisse infelicitatem, quum interim reliqui *Arcades* instituta eorum hujuscemodi vehementer improbarent, indicio hoc fuerit. Scilicet, quo tempore Cynæthenses, post perpetratam illam magnam cædem, legatos Lacedæmonem miserunt; simulatque hi aliquam ex urbibus Arcadiæ intrassent, aliarum quidem omnium cives, extemplo ut excederent, præconis voce edixerunt; Man-

Ol.139.4. γὴν αὐτῶν, καὶ καθαρμὸν ἐποιήσαντο, καὶ σφάγια
περιήνεγκαν τῆς τε πόλεως κύκλῳ, καὶ τῆς χώρας
πάσης. Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω, χάριν τοῦ μὴ 10
διὰ μίαν πόλιν τὸ κοινὸν ἦθος διαβάλλεσθαι τῶν Ἀρ-
Hortatur Polybius ad ſtudium Muſicæ. κάδων· ὁμοίως δὲ καὶ, τοῦ μὴ, νομίσαντας ἐνίους
τῶν κατοικούντων τὴν Ἀρκαδίαν περιουσίας χάριν
τὰ κατὰ μουσικὴν ἐπὶ πλεῖον ἀσκεῖσθαι παρ' αὐ-
τοῖς, ὀλιγωρεῖν ἐγχειρῆσαι τούτου τοῦ μέρους. ἔτι 11
δὲ καὶ Κυναιθέων ἕνεκα· ἵν', ἄν ποτ' αὐτοῖς ὁ Θεὸς
εὖ δῷ, τραπέντες πρὸς παιδείαν, ἡμερώσειαν αὐ-
τοὺς, καὶ μάλιστα ταύτης πρὸς μουσικήν. οὕτω γὰρ
μόνως ἂν λήξαιεν τῆς τότε περὶ αὐτοὺς γενομένης
ἀγριότητος. Ἡμεῖς δ', ἐπειδὴ τὰ περὶ Κυναιθέων 12
ὑποπίπτοντα δεδηλώκαμεν, αὖθις ἐπὶ τὴν ἐκτρο-
πὴν ἐπάνιμεν.

Αἰτω-

10. μὴ διὰ μίαν. *Mendoſe vulgo* μηδεμίαν. 11. εὖ δῷ. ἐνδῷ *Caſaub. invitis mstis.* Ibid. ἡμερώσειαν *ex Reg. B. adſcivit Caſaub. pro* ἡμερώσειν, *quod habent vett. libri omnes.*

tinenſes vero, hoc amplius, poſt illorum exitum luſtrationem quoque inſtituerunt, & victimas circa urbem atque agros ſuos circumtulerunt. Hæc dicta nobis ſunto, ne, propter unam civitatem, communes Arcadum mores temere accuſentur: ſimul, ne forte aliquis populorum Arcadiæ, ratus *ſtudia muſicæ* ex ſupervacuo ad delicias apud ipſos coli, negligere eam diſciplinæ partem incipiat: poſtremo vero, ipſorum quoque Cynæthenſium cauſſa; ut, ſi quando clementius cum ipſis egerit Deus, ad ſtudia diſciplinarum converſi, præcipue autem ad eam partem quæ circa *Muſicam* verſatur, ipſi ſeſe manſuefaciant. Nulla enim alia ratio eſt, qua veterem illam ſuperiorum temporum feritatem poſſint exuere. Sed nos, expoſitis quæ tunc Cynæthenſibus acciderunt, eo, unde ſumus digreſſi, jam redeamus.

22. Igi-

Αἰτωλοὶ μὲν οὖν, τοιαῦτα διεργασάμενοι κατὰ A.V. 534.
τὴν Πελοπόννησον, ἧκον εἰς τὴν οἰκείαν ἀσφαλῶς. XXII.
2 Φίλιππος δὲ, μετὰ δυνάμεως βοηθῶν τοῖς Ἀχαιοῖς,
παρῆν εἰς Κόρινθον· ὑστερήσας δὲ τοῦ καιροῦ, ἀπέ-
στειλε βιβλιαφόρους πρὸς πάντας τοὺς συμμάχους,
παρακαλῶν πέμπειν ἑκάστους παρ' αὐτὸν εἰς Κό-
ρινθον κατὰ σπουδὴν τοὺς βουλευσομένους ὑπὲρ τῶν
3 κοινῇ συμφερόντων. αὐτὸς δ', ἀναζεύξας, ὡς ἐπὶ
Τεγέας προῆγε, πυνθανόμενος τοὺς Λακεδαιμονίους
εἰς σφαγὰς καὶ ταραχὰς ἐμπεπτωκέναι πρὸς ἀλλή-
4 λους. Οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι, συνήθεις ὄντες βασι-
λεύεσθαι, καὶ πάντα τοῖς προεστῶσι πειθαρχεῖν,
τότε προσφάτως μὲν ἠλευθερωμένοι δι' Ἀντιγόνου,
βασιλέως δὲ οὐχ ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς, ἐστα-
σίαζον πρὸς σφᾶς, πάντες ὑπολαμβάνοντες ἴσον
5 αὐτοῖς μετεῖναι τῆς πολιτείας. τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς,
οἱ μὲν δύο τῶν Ἐφόρων ἄδηλον εἶχον τὴν γνώμην,
οἱ

Philippus cum exercitu venit in Peloponnesum.

Lacedæmone diffident Ephori.

XXII. 2. βιβλιαφόρους. *An* βιβλιοφόρους? 4. πάντα. *Alii* πάντως.

22. Igitur *Aetoli*, his rebus in Peloponneso confectis, fine discrimine in patriam reverterunt. Inter hæc *Philippus* ad ferendam opem Achæis *Corinthum* cum exercitu pervenit. Sed quia tardior adventus rerum gerendarum occasiones illi ademerat; tabellariis ad omnes socios missis, eos rogavit, ut suos quisque ad se celeriter mitterent, de salute publica in commune secum deliberaturos. Ipse *Tegeam* versus castra movet; quod intellexerat, Lacedæmonios domi tumultuari, & occisionibus mutuis invicem grassari. *Lacedæmonii* enim, regio imperio & dominantium obsequio in rebus omnibus assueti, recentem tunc temporis libertatem ope Antigoni consecuti, regemque nullum jam habentes, dum pari jure esse in civitate omnes æquum putant, seditionem inter se agitabant. Principio duobus ex Ephoris, quam in partem inclinarent, palam non facientibus, tres alii ad Aeto-

Ol.139.4. οἱ δὲ τρεῖς ἐκοινώνουν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν πραγμάτων, πεπεισμένοι, διὰ τὴν ἡλικίαν τὸν Φίλιππον οὐδέπω δυνήσεσθαι τοῖς κατὰ τὴν Πελοπόννησον πράγμασιν ἐπαρκεῖν. Ἐπεὶ δ᾽ οἱ μὲν Αἰτωλοὶ πα- 6
ρὰ τὴν προσδοκίαν αὐτῶν ἐκ Πελοποννήσου ταχεῖαν ἐποιήσαντο τὴν ἐπάνοδον, ὁ δὲ Φίλιππος ἐκ Μακεδονίας ἔτι θᾶττον τὴν παρουσίαν· ἀπιστοῦντες οἱ 7
Adimantus favet Macedonibus. τρεῖς ἑνὶ τῶν δυοῖν Ἀδειμάντῳ, διὰ τὸ συνειδέναι μὲν σφίσι πάσας τὰς ἐπιβολὰς, μὴ λίαν δὲ τοῖς γιγνομένοις εὐδοκεῖν· ἠγωνίων, μὴ συνεγγίσαντος τοῦ βασιλέως πάντα τὰ πραττόμενα πρὸς τὸν Φίλιππον ἐξηγήσηται. δι᾽ ἃ δὴ συλλαλήσαντές τισι τῶν νέων, 8
ἐκήρυττον εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου τέμενος μετὰ τῶν ὅπλων προϊέναι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις, ὡς τῶν Μακεδόνων ἐπὶ τὴν πόλιν παραγιγνομένων. ταχὺ δὲ διὰ 9
τὸ παράδοξον ἀθροισθέντων, δυσαρεστῶν Ἀδείμαντος τοῖς γιγνομένοις, ἐπειρᾶτο προπορευθεὶς παρακαλεῖν

Aetolos res trahere: tenerioris adhuc ætatis Philippum eſſe rati, quam ut regendis Peloponneſi rebus par eſſe poſſet. Vbi vero exſpectatione ipſorum citius e Peloponneſo Aetoli exceſſerunt, & multo etiam citius e Macedonia Philippus advenit; tres illos, fidem *Adimanti* (is erat alter e duobus) ſuſpectam habentes, quod omnium inceptorum conſcius parum ſibi illa placere oſtenderat, animi ſollicitudo ingens invaſit, ne, poſtquam rex Philippus acceſſiſſet propius, omnia illi quæ agerentur aperiret. Itaque conſilio cum nonnullis e juventute communicato, præconio edicunt, ut, *quoniam urbi Macedones immineant, quicumque per ætatem apti eſſent, ad Minervæ Chalciœcæ fanum omnes cum armis ſe conferrent.* Quo quum propter rei novitatem cito armati conveniſſent; *Adimantus*, cui ea res diſplicebat, in medium progreſſus, hortatus eſt multitudinem

10 καλεῖν καὶ διδάσκειν· διότι πρώην ἔδει τὰ κηρύγμα- A.V. 534.
τα ταῦτα καὶ τοὺς ἀθροισμοὺς τοὺς ἐν τοῖς ὅπλοις
παραγγέλλειν, καθ' ὃν καιρὸν τοὺς Αἰτωλοὺς, πολε-
μίους ὄντας, ἠκούομεν τοῖς ὅροις τῆς χώρας ἡμῶν
συνεγγίζειν· οὐ νῦν, ὅτε Μακεδόνας, τοὺς εὐεργέτας
καὶ σωτῆρας, πυνθανόμεθα πλησιάζειν μετὰ τοῦ
11 βασιλέως. Ἔτι δ' αὐτοῦ ταῦτ' ἀνακρουομένου,
προσπεσόντες οἱ παρακεκλημένοι τῶν νέων, τοῦτόν
τε συνεκέντησαν, καὶ μετὰ τούτου Σθενέλαον, Ἀλ-
καμένην, Θυέστην, Βιωνίδαν, ἑτέρους τῶν πολιτῶν
12 καὶ πλείους. οἱ δὲ περὶ Πολυφόντην, καί τινες ἅμα
τούτοις, ἐμφρόνως προϊδόμενοι τὸ μέλλον, ἀπεχώρη-
σαν πρὸς τὸν Φίλιππον.

Per seditionem occiditur Adimantus & alii.

XXIII. Legatio Spartanorum ad Philippum.

Ταῦτα δὲ πράξαντες, εὐθέως ἔπεμπον οἱ προε-
στῶτες Ἔφοροι τῶν πραγμάτων τοὺς κατηγορήσον-
τας πρὸς τὸν Φίλιππον τῶν ἀνῃρημένων, καὶ πα-
ρακα-

11. Ἀλκαμένην. Ἀλκαμένη *Flor. Aug.* 12. Πολυφόντην. Πολυφόνταν *Vat. Aug. Reg. A.*

tudinem docuitque: *Nuper hujusmodi præconiis locum fuiſſe, & edictis, quæ congregari in armis eos juberent, quando Aetoli, hoſtes noſtri, ad fines ditionis accedere nunciabantur: non nunc, cum Macedones, adeo præclare de nobis meritos, ſervatores noſtros, appropinquare cum rege audimus.* Adhuc ſermones hujusmodi exordiebatur *Adimantus*, cum juvenes, quibus mandatum fuerat negotium, impetu in eum facto, gladiorum mucronibus eum conficiunt, & una cum ipſo, Sthenelaum, Alcamenem, Thyeſtem, Bionidam, & plures alios e civibus. *Polyphontes* vero, & nonnulli cum eo, exitum rei, qua prudentia erant, prævidentes, ad Philippum ſe contulerunt.

23. Hoc patrato facinore, *Ephori*, rerum Spartæ tunc potientes, ad *Philippum* protinus miſerunt, qui occiſos crimi-

Ol.139.4. ρακαλέσοντας αὐτὸν, ἐπισχεῖν τὴν παρουσίαν, ἕως
ἂν ἐκ τοῦ γεγονότος κινήματος εἰς τὴν ἀποκατά-
στασιν ἔλθῃ τὰ κατὰ τὴν πόλιν· γινώσκειν δὲ,
διότι πρόκειται διατηρεῖν αὐτοῖς πάντα τὰ δίκαια
Parthenius mons. καὶ φιλάνθρωπα πρὸς Μακεδόνας. Οἱ καὶ, συμ- 2
μίξαντες ἤδη περὶ τὸ Παρθένιον ὄρος ὄντι τῷ βασι-
λεῖ, διελέχθησαν ἀκολούθως ταῖς ἐντολαῖς. ὁ δὲ, 3
διακούσας, παρεκάλεσε τοὺς ἥκοντας, κατὰ σπου-
δὴν ποιήσασθαι τὴν εἰς οἶκον ἐπάνοδον, καὶ δηλοῦν
τοῖς Ἐφόροις, ὅτι κατὰ τὸ συνεχὲς πορευθεὶς, αὐ-
τὸς μὲν ἐν Τεγέᾳ ποιήσεται τὴν στρατοπεδείαν·
ἐκείνους δ᾽ οἴεται δεῖν τὴν ταχίστην ἐκπέμπειν ἄν-
δρας ἀξιοχρέους, τοὺς κοινολογησομένους πρὸς αὐ-
τὸν ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. Ποιησάντων δὲ τὸ προσ- 4
ταχθὲν τῶν ἀπαντησάντων, διακούσαντες τὰ πα-
ρὰ τοῦ βασιλέως οἱ προεστῶτες τῶν Λακεδαιμονίων,
Altera legatio Lacedæmoniorum. ἐξέπεμψαν ἄνδρας δέκα πρὸς τὸν Φίλιππον. Οἳ 5
καὶ πορευθέντες εἰς τὴν Τέγεαν, καὶ παρελθόντες
εἰς

criminarentur; orarentque regem, ut *adventum in urbem tantisper differret, donec res civitatis, sidente motu præsentium turbarum, ad priorem statum rediissent: pro certo interim haberet, propositum ipsis esse, fidem in omnibus atque amicitiam Macedonibus præstare.* Ad montem *Parthenium* jam rex pervenerat, quando isti cum eo congressi, mandatis quæ acceperant convenientes sermones habuerunt. Ille, auditis quæ afferebant qui venerant, domum ipsos extemplo reversos Ephoris significare jubet, *se quidem continuato itinere castra Tegeæ positurum, illos vero hortari, ut quamprimum idoneos viros ad se mittant, qui de instantibus negotiis secum possint consultare.* Quum regis mandato legati paruissent, principes Lacedæmoniorum viros decem ad Philippum miserunt. Hi, Tegeam profecti, & in concilium regis admissi,

εἰς τὸ τοῦ βασιλέως συνέδριον, Ὠμίου προεστῶτος A.V. 534.
αὐτῶν, κατηγόρησαν μὲν τῶν περὶ τὸν Ἀδείμαντον,
6 ὡς αἰτίων γεγονότων τῆς κινήσεως· πάντα δ' ὑπι-
σχνοῦνται ποιήσειν αὐτῷ δὴ τῷ Φιλίππῳ τὰ κατὰ
τὴν συμμαχίαν, καὶ μηδενὸς ἐν μηδενὶ φανήσεσθαι
δεύτεροι, κατὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν, τῶν δοκούν-
7 των ἀληθινῶν αὐτῷ φίλων ὑπάρχειν. Οἱ μὲν οὖν
Λακεδαιμόνιοι, ταῦτα καὶ τούτοις παραπλήσια δια-
λεχθέντες, μετέστησαν. Οἱ δὲ μετέχοντες τοῦ
συνεδρίου διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους ταῖς γνώμαις.
8 καί τινες μὲν, εἰδότες τὴν κακοπραγμοσύνην τῶν ἐν
τῇ Σπάρτῃ, καὶ πεπεισμένοι, τοὺς περὶ τὸν Ἀδεί-
μαντον ἀπολωλέναι διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὔνοιαν,
τούς τε Λακεδαιμονίους ἐπιβεβλῆσθαι κοινοπραγεῖν
τοῖς Αἰτωλοῖς, συνεβούλευον τῷ Φιλίππῳ, παρά-
δειγμα ποιῆσαι τοὺς Λακεδαιμονίους, χρησάμενον
αὐτοῖς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅν περ Ἀλέξανδρος ἐχρή-
σατο

Severiora in Spartanos suadent alii.

XXIII. 6. *Tria verba δὴ τῷ Φιλίππῳ delenda suspicari licet cum Reiskio. Pro αὐτῷ δὴ dant αὐτῷ οἱ Vat. Flor. Aug. Reg. A. Debuerant forsan indicare diversam lectionem, αὐτοὶ pro αὐτῷ.* 7. *καὶ τὰ τούτοις παραπλήσ. Aug.*

admissi, (*Omias* caput legationis erat;) Adimantum, tamquam tumultus auctorem accusare instituerunt: ipsi vero *Philippo omnia se officia sociorum præstituros* recipiunt; *neque commissuros, ut de benevolentia erga ipsum ulli populo, ex iis quos sibi vere amicos esse confidat, videri possint concedere.* Hæc similiaque his locuti Lacedæmonii, excesserunt. Qui concilio intererant, dissidere sententiis. Nonnulli, malam Spartanorum mentem notam habentes, gnari præterea Adimantum cum ceteris propter suarum partium amorem fuisse occisos; ad hæc, Lacedæmonios consiliorum societatem cum Aetolis inire voluisse; Philippo auctores erant, ut *severitatis exemplum in Lacedæmonios statueret; neque aliter eos tractaret, quam olim Thebanos Alexander statim post*

Ol.139.4. σατο Θηβαίοις εὐθέως παραλαβὼν τὴν ἀρχήν.
ἕτεροι δὲ τῶν πρεσβυτέρων τὴν μὲν τοιαύτην ὀργὴν,
βαρυτέραν ἀπέφαινον εἶναι τῶν γεγονότων, ἐπιτι-
μῆσαι δὲ δεῖν τοῖς αἰτίοις, καὶ μεταστησάμενον τού-
τους, ἐγχειρίσαι τὸ πολίτευμα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῖς
αὐτοῦ φίλοις.

XXIV. Clementius pronunciat rex, auctore (ut videtur) Arato.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπὶ πᾶσιν· εἰ χρὴ τοῦ βασι-
λέως λέγειν τὰς τότε γνώμας· οὐ γὰρ εἰκὸς ἑπτα-
καιδεκαετῆ παῖδα περὶ τηλικούτων δύνασθαι πραγ-
μάτων διευκρινεῖν· ἀλλ' ἡμῖν μὲν καθήκει τοῖς γρά- 2
φουσι, τὰς κυρούσας τὰ διαβούλια γνώμας ἀνατι-
θέναι τοῖς προεστῶσι τῶν ὅλων· τοὺς μέν τοί γε
ἀκούοντας αὐτοὺς χρὴ συνυπονοεῖν, διότι τῶν συνόν-
των, καὶ μάλιστα τῶν παρακειμένων, εἰκός ἐστιν
εἶναι τὰς τοιαύτας ὑποθέσεις καὶ διαλήψεις· ὧν 3
Ἀράτῳ τις ἐπιεικέστατ' ἂν προσάπτοι τὴν τότε
ῥηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως γνώμην. Ὁ γὰρ Φίλιπ- 4
πος,

post susceptum regnum. Alii e senioribus dicere, *gravius id supplicium fore, quam pro commerita noxa: in auctores tamen seditionis animadvertendum, iisque de statione depulsis, Rempubl. & omnes magistratus amicis regis esse tradendos.*

24. Post omnes Rex infit; si modo regi tribui debent quæ per ea tempora pronunciatæ ab eo sunt sententiæ: neque enim simile est veri, id ætatis puerum, annorum vix septemdecim, statuere de tantis rebus posse. Verum, quemadmodum nos, qui res gestas perscribimus, sententias illas, quæ in deliberationibus & consiliis sumendis ratæ fuerunt, adscribere iis par est, qui rerum summæ præsunt: sic, qui hæc legunt, simul illud taciti cogitare debent, per esse verisimile, hujusmodi sententias a familiaribus principum, & iis maxime, qui deliberantibus assident, proficisci. Ex omnibus autem *Arato* potissimum sententiam, quæ tunc a rege dicta, æquissimus quisque adscripserit.

πος, τὰ μὲν κατ' ἰδίαν τῶν συμμάχων εἰς αὐτοὺς A.V. 534.
ἀδικήματα, καθήκειν, ἔφησεν, αὐτῷ μέχρι λόγου Sententia regis de
5καὶ γραμμάτων διορθοῦν καὶ συνεπισημαίνεσθαι· τὰ Lacedæmoniis.
δὲ πρὸς τὴν κοινὴν ἀνήκοντα συμμαχίαν, ταῦτ',
ἔφη, μόνα δεῖν κοινῆς ἐπιστροφῆς καὶ διορθώσεως
6τυγχάνειν ὑπὸ πάντων. Λακεδαιμονίων δὲ μηδὲν εἰς
τὴν κοινὴν συμμαχίαν ἐκφανὲς ἡμαρτηκότων, ἐπαγ-
γελλομένων δὲ πάντα καὶ ποιεῖν τὰ δίκαια πρὸς
ἡμᾶς· οὐ καλῶς ἔχον εἶναι, τὸ βουλεύεσθαί τι περὶ
7αὐτῶν ἀπαραίτητον. καὶ γὰρ ἄτοπον, τὸν μὲν πα-
τέρα, πολεμίων ὄντων κρατήσαντα, μηδὲν ποιῆσαι
δεινόν· αὐτὸν δ' ἐφ' οὕτω μικρᾶς αἰτίας ἀνήκεστόν
8τι βουλεύεσθαι περὶ αὐτῶν. Ἐπικυρωθείσης δὲ ταύ- Societas jungitur
της τῆς γνώμης, ὅτι δεῖ παριδεῖν τὸ γεγονὸς· εὐ- cum Lacedæmoniis.
θέως ὁ βασιλεὺς Πετραῖον, τὸν αὐτοῦ φίλον, ἅμα
τοῖς περὶ τὸν Ὠμίαν ἐξαπέστειλε, παρακαλέσοντα
τοὺς

XXIV. 7. *μικρᾶς αἰτίας. μικραῖς αἰτίαις edd. ex Bav.* 8. *Verba ὅτι δεῖ sua auctoritate Casaub. in τοῦ δεῖν mutavit.* Ibid. *τὸν αὐτοῦ φίλον. τῶν αὐτοῦ φίλων Vat. Flor.* Ibid. *ἐξαπέστειλε. ἐξαπέστελλε Vat. ἐξαπέστελε Flor.*

psferit. Dixit igitur Rex: *inique facta, quæ a sociorum quibusque intra ipsorum civitatem admittantur, ad sese hactenus solum pertinere, ut verbis literisve eos moneat & reprehendat: at, quæ communem societatem attingant, ea vero sola esse*, dixit, *quæ ad totius concilii curam pertinerent, ut iis prospiciant, atque remedium afferant. Quum igitur Lacedæmonii, nihil, quod quidem appareat, adversus communem societatem deliquerint; sed contra etiam polliceantur, omnia se nobis, quæ justa & æqua fuerint, præstituros; non convenire, ut gravius quidquam adversus eos statuat. Absurdum enim futurum, si, quos pater hostes a se victos nulla re læsisset; in eosdem propter levem adeo caussam, durius aliquid ipse consuleret.* Postquam ea sententia obtinuisset, quæ *negligi quod acciderat* volebat; extemplo rex *Petræum*, e cohorte amicorum, cum *Omia* misit, qui & populum hortaretur, ut

Ol. 139. 4.

τοὺς πολλοὺς, ἀντέχεσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ Μακεδόνας εὐνοίας, ἅμα δὲ δώσοντα καὶ ληψόμενον τοὺς ὅρκους περὶ συμμαχίας. αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς 9
δυνάμεως ἀναζεύξας προῆγε πάλιν ὡς ἐπὶ Κόρινθον· καλὸν δεῖγμα τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως τοῖς συμμάχοις ἐκτιθέμενος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποφάσει.

XXV. Corinthi conveniunt Socii cum Philippo. Querelæ fociorum de Aetolis.

Καταλαβὼν δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν συμμαχίδων παραγεγονότας εἰς τὴν Κόρινθον, συνήδρευε καὶ διελάμβανε μετὰ τούτων, τί δεῖ ποιεῖν, καὶ πῶς χρήσασθαι τοῖς Αἰτωλοῖς. Ἐγκαλούντων δὲ Βοιωτῶν 2
μὲν, ὅτι συλήσαιεν τὸ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰτωνίας ἱερὸν, εἰρήνης ὑπαρχούσης· Φωκέων δὲ, διότι στρατεύσαντες ἐπ' Ἄμβρυσον καὶ Δαύλιον, ἐπιβάλοιντο καταλαβέσθαι τὰς πόλεις· Ἠπειρωτῶν δὲ, καθότι 3
πορθήσαιεν αὐτῶν τὴν χώραν· Ἀκαρνάνων δὲ παραδεικνυόντων, τίνα τρόπον συστησάμενοι πρᾶξιν ἐπὶ

9. ἐπὶ Κορίνθου *Vat. Flor.*

ut in fua & Macedonum amicitia manerent, & fimul focietatem præftito exactoque jurejurando firmaret: ipfe cum exercitu Corinthum revertitur, poftea quam egregium animi fui propofitum luculenter fociis per ea probaffet, quæ de Lacedæmoniis ftatuerat.

25. *Corinthi* eos nactus, qui a fociis civitatibus illuc miffi fuerant, communiter cum illis de rebus præfentibus, & quonam modo erga Aetolos fe gererent, confultabat. Quum autem a Bœotis accufarentur *Aetoli*, quod *Minervæ Itonicæ fanum pacis tempore fpoliaffent:* a Phocenfibus, *quod, expeditione adverfus Ambryfum & Daulium fufcepta, oppugnare eas urbes effent conati:* ab Epirotis, *quod agrum ipforum vaftaffent:* quum etiam demonftrarent Acarnanes, *quomodo Aetoli, conflata*

ἐπὶ Θύριον, νυκτὸς ἔτι προσβαλεῖν τολμήσαιεν τῇ A.V. 534.
4 πόλει· πρὸς δὲ τούτοις Ἀχαιῶν ἀπολογιζομένων,
ὡς καταλάβοιντο μὲν τῆς Μεγαλοπολίτιδος Κλά-
ριον, πορθήσαιεν δὲ διεξιόντες τὴν Πατρέων καὶ
Φαραιέων χώραν, διαρπάσαιεν δὲ Κύναιθαν, συλή-
σαιεν δὲ τὸ τῆς ἐν Λούσοις Ἀρτέμιδος ἱερὸν, πολιορ-
κήσαιεν δὲ Κλειτορίους, ἐπιβουλεύσαιεν δὲ κατὰ μὲν
θάλατταν Πύλῳ, κατὰ δὲ γῆν ἄρτι συνοικιζομένῃ
τῇ Μεγαλοπόλει, μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν, ἀνάστατον
5 αὐτὴν ποιῆσαι· διακούσαντες τούτων οἱ τῶν συμμά-
χων σύνεδροι, πάντες ὁμοθυμαδὸν ἐκφέρειν ἐβουλεύ- Decretum
6 σαντο τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν πόλεμον. Προθέμενοι δὲ Sociorum adverſus
τὰς προειρημένας αἰτίας ἐν τῷ δόγματι, παρα- Aetolos.
κατεβάλοντο ψήφισμα· προσδιασαφοῦντες, ὅτι

E 2 συνανα-

XXV. 3. Θύριον *h. l. msti omnes, pro quo* Θύρεον *edidit Caſaub.* Ibid. *Libri omnes ſcripti & editi dant* νυκτὸς ἔτι, καὶ προσβαλεῖν. *Delevi conjunctionem: quæ ſi tenenda eſt, legendum cum Reiskio fuerit* καὶ ἄφνω *aut aliquid ſimile.* 4. Κλάριον *correxit Caſaub. cum Vrſino quum mendoſe h. l. fuiſſet* Κάριον. Ibid. Πύλῳ *ex Reg. B. adſcivit Caſaub.* Πύλον *editt. vett. cum Bav. Aug. Reg. A.* Πύλων *Vat. Flor.* Ibid. μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν. *Præpoſitionem ex conject. adjeci. Vereor autem, ne vel ſic nondum perſanatus ſit locus.* 6. παρακατεβάλ. προκατεβάλ. *edd. ex Bav.*

flata urbis Thyrii proditione, noctu illam invadere eſſent auſi: ad hæc, quum expoſuiſſent Achæi, *quomodo Clarium in agro Megalopolitano cepiſſent, Patræenſium & Pharæenſium agros in tranſitu populati eſſent, Cynætham diripuiſſent, Dianæ templum Luſis expilaſſent, Clitorios obſediſſent; denique quod una cum Illyriis, mari quidem, Pylum, terra vero Megalopolim tentaſſent, hancque, recens tunc frequentari rurſus incolis cœptam, funditus evertere voluiſſent:* Hæc, inquam, omnia ubi in communi concilio fuiſſent expoſita, *Bellum Aetolis eſſe inferendum,* omnes uno ore conſenſerunt. Igitur omnibus, quas dixi, belli cauſſis in introitu decreti commemoratis, ſubjiciunt *Decretum,* quo profitebantur: *Mutuam ſociis*

Ol.139.4. Decretum Sociorum adversus Aetolos.

συνανασώσουσι τοῖς συμμάχοις εἴ τινα κατέχουσιν
αὐτῶν Αἰτωλοὶ χώραν ἢ πόλιν, ἀφ' οὗ Δημήτριος
ὁ Φιλίππου κατὰ φύσιν πατὴρ μετήλλαξε· παρα- 7
πλησίως δὲ καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν καιρῶν ἠναγκασμένους
ἀκουσίως μετέχειν τῆς Αἰτωλῶν συμπολιτείας, ὅτι
πάντας τούτους ἀποκαταστήσουσιν εἰς τὰ πάτρια
πολιτεύματα, χώραν ἔχοντας καὶ πόλεις τὰς αὐ-
τῶν, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, ἐλευθέρους ὄν-
τας, πολιτείαις καὶ νόμοις χρωμένους τοῖς πατρίοις·
συνανακομιεῖσθαι δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτυόσιν ἔγραψαν 8
τοὺς νόμους, καὶ τὴν περὶ τὸ ἱερὸν ἐξουσίαν, ἣν Αἰ-
τωλοὶ παρῄρηνται νῦν, βουλόμενοι τῶν κατὰ τὸ ἱε-
ρὸν ἐπικρατεῖν αὐτοί.

XXVI. Initium BELLI SOCIALIS. Ol.140.1. A.V.535.

Τούτου δὲ τοῦ δόγματος κυρωθέντος, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἑκατοστῆς καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος ὁ μὲν Συμμαχικὸς προσαγορευόμενος πόλεμος ἀρχὴν εἰλήφει δικαίαν, καὶ πρέπουσαν τοῖς γεγο-

6. *Verbum* συνανασώσουσι *&* *deinde* εἴ τινα κατέχουσιν *ex insitis restitui.*

XXVI. 1. καὶ πρέπουσαν. *Ignorant* καὶ *Vat. Bav. Aug. Reg. A.*

ciis operam se laturos ad recipiendos sive agros illorum, sive urbes, si quas Aetoli occupassent ab illo inde tempore, quo Philippi pater Demetrius e vivis excessit. Similiter, si qui, temporibus coacti, præter voluntatem se Aetolis contribuissent, omnibus his pristinam Reipubl. formam se reddituros; ut & agros suos & urbes sine præsidio tenerent, liberi, absque ulla tributi pensitatione viverent; legibus atque institutis patriis civitatem administrarent. Amphictyones etiam se adjuturos in legum instauratione, & in subjiciendo potestati ipsorum templo, quam eis Aetoli ademerant, cum omnium ad illud spectantium soli domini esse voluissent.

26. Facto igitur hoc decreto, circa *annum primum Olympiadis centesimæ quadragesimæ* BELLVM SOCIALE principium habuit, justum & ex Aetolorum injuriis

2γεγονόσιν ἀδικήμασιν. οἱ δὲ σύνεδροι παραχρῆμα A.V.535.
πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς τοὺς συμμάχους,
ἵνα, παρ' ἑκάστοις διὰ τῶν πολλῶν ἐπικυρωθέντος
τοῦ δόγματος, ἐκφέρωσι πάντες τοῖς Αἰτωλοῖς τὸν
3ἀπὸ τῆς χώρας πόλεμον. Ἔπεμψε δὲ καὶ τοῖς Αἰ- Aetolos etiam nunc monet Philippus.
τωλοῖς ἐπιστολὴν ὁ Φίλιππος, διασαφῶν, ἵν', εἴ τι
λέγειν δίκαιον ἔχουσιν ὑπὲρ τῶν ἐγκαλουμένων, ἔτι
καὶ νῦν συνελθόντες διὰ λόγου ποιῶνται τὴν διεξα- Ol.139.4. A.V.534.
4γωγήν. εἰ δ' ὑπειλήφασι, διότι χωρὶς κοινοῦ δόγμα-
τος λεηλατοῦσι καὶ πορθοῦσι πάντας, οὐκ ἀμυνεῖ-
σθαι τοὺς ἀδικουμένους· ἐὰν δ' ἀμύνωνται, νομισθή-
σεσθαι τούτους κατάρχειν τοῦ πολέμου· πάντων
5αὐτοὺς εὐηθεστάτους εἶναι. Κομισάμενοι δ' οἱ τῶν
Αἰτωλῶν ἄρχοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὸ μὲν
πρῶτον ἐλπίσαντες, οὐχ ἥξειν τὸν Φίλιππον, συνέ-
θεντο ῥητὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ πρὸς τὸ Ῥίον ἀπαντήσουσι.

E 3 γνόντες

3. ἔχουσιν *scripsi cum Vat. & Flor. Perperam vulgo* ἔχωσιν. 4. ἀμυνεῖσθαι *ex conject. posui; habet tamen & Reg. B. in marg. Ceterum* ἀμύνεσθαι *scripti omnes: &* ἀμύνασθαι *edd. nescio, casu, an consilio primi Editoris.*

juriis conflatum. Et protinus concilium publicum legatos ad urbes socias misit, ut, firmato ubique populi etiam suffragiis decreto, omnes conscriptis ex tota regione copiis bellum Aetolis inferrent. *Aetolos* vero etiam per literas *Philippus* monuit, ut, *si quæ justa haberent, quibus dilui objecta crimina possent, vel nunc in publico illa conventu exponerent, & controversiam colloquio dirimerent. Quod si autem existimarent, quia absque publico decreto deprædentur depopulenturque omnium agros, injuriam non esse ulturos quos lacesserent, aut, si vindictam læsi parent, primos belli auctores eos iri habitum; omnium stultissimos ipsos esse.* Hac epistola accepta *Aetolorum principes*, rati primo non venturum Philippum, diem certam constituerunt, qua *Rhium* congrega-

Ol.139.4. γνόντες δὲ παραγιγνόμενον, ἀπέστειλαν γραμματο- 6
φόρον διασαφοῦντες, ὡς οὐ δύνανται πρὸ τῆς τῶν
Αἰτωλῶν συνόδου δι᾽ αὐτῶν οὐδὲν ὑπὲρ τῶν ὅλων οἰ-
κονομεῖν. Οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ, συνελθόντες εἰς τὴν καθή- 7
κουσαν σύνοδον, τό τε δόγμα πάντες ἐπεκύρωσαν,
καὶ τὸ λάφυρον ἐπεκήρυξαν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν.
προσελθόντος δὲ καὶ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν βου- 8
λὴν ἐν Αἰγίῳ, καὶ διαλεχθέντος διὰ πλειόνων, τὰ
ῥηθέντα μετ᾽ εὐνοίας ἀπεδέξαντο, καὶ τὰ προϋπάρ-
χοντα φιλάνθρωπα τοῖς προγόνοις ἀνενεώσαντο
πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον.

Amicitia Achæorum & Philippi.

XXVII. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Αἰτωλοὶ, συνά-
ψαντος τοῦ τῶν ἀρχαιρεσιῶν χρόνου, στρατηγὸν
αὐτῶν εἵλοντο Σκόπαν, ὃς ἐγεγόνει πάντων τῶν
προειρημένων ἀδικημάτων αἴτιος. ὑπὲρ ὧν οὐκ οἶδα, 2
πῶς χρὴ λέγειν. τὸ γὰρ κοινῷ μὲν δόγματι μὴ πο-
λεμεῖν,

Scopas prætor Aetolorum.

6. *παραγιγνόμενον. Vulgo παραγενόμ.* 8. *προσελθόντος. προελθόντος Bav. Aug. & Regii.*

XXVII. 1. *ἀρχαιρεσίων penacute Vrb. Reg. A.* Ibid. *στρατ. αὐτῶν. αὐτὸν Vrb. Aug. Reg. A. B.* 2. *μὴ πολεμεῖν. Particulam negantem, qua carent mssti, adjecit Casaub.*

gregarentur. Deinde, Philippi adventu cognito, misso nuncio significarunt, *ante legitimum Aetolorum cœtum de publicis rebus statuendi quidquam non habere se potestatem. Achæi*, postquam statum tempus conventus ipsorum appetiit, in unum coacti, & decretum universi confirmarunt, &, *jus esse spolia capiendi ab Aetolis*, voce præconis edixerunt. Et quum Rex quoque *Aegium* ad concilium venisset, multosque ibi sermones habuisset, benevole ejus oratio est excepta, & *amicitiæ jura*, quæ fuerant genti *Achæorum* cum ejus majoribus, omnia *cum Philippo* sunt renovata.

27. Circa idem tempus *Aetoli*, ad solennia sua coacti comitia, Prætorem creant *Scopam*, qui auctor fuerat omnium ante expositarum injuriarum. Qua de re quid dicam, equidem nescio. Nam decreto quidem publico non gerere

λεμεῖν, πανδημεὶ δὲ στρατεύοντας ἄγειν καὶ φέρειν A.V. 534.
τὰ τῶν πέλας, καὶ κολάζειν μὲν μηδένα τῶν αἰτίων, Malitia Aetolorum.
στρατηγοὺς δ' αἱρεῖσθαι καὶ τιμᾶν τοὺς προεστῶτας
τῶν τοιούτων ἔργων· ἐμοὶ μὲν δοκεῖ τῆς πάσης γέ-
3 μειν κακοπραγμοσύνης. τί γὰρ ἂν ἄλλο τις τὰς
τοιαύτας κακίας ὀνομάσειε; δῆλον δ' ἔσται τὸ λε-
4 γόμενον ἐκ τούτων. Λακεδαιμόνιοι, τὴν Καδμείαν Similia Lacedæmoniorum facta.
Φοιβίδου παρασπονδήσαντος, τὸν μὲν αἴτιον ἐζημίω-
σαν, τὴν δὲ φρουρὰν οὐκ ἐξήγαγον· ὥσπερ λυομέ-
νης τῆς ἀδικίας διὰ τῆς τοῦ πράξαντος βλάβης·
παρὸν τἀναντία ποιεῖν· τοῦτο γὰρ διέφερε τοῖς Θη-
5 βαίοις. πάλιν ἐκήρυττον ἀφιέναι τὰς πόλεις ἐλευ-
θέρας καὶ αὐτονόμους, κατὰ τὴν ἐπὶ Ἀνταλκίδου
γενομένην εἰρήνην· τοὺς δ' ἁρμοστὰς οὐκ ἐξῆγον ἐκ
6 τῶν πόλεων. Μαντινεῖς, φίλους ὄντας καὶ συμμά-
χους, ἀναστάτους ποιήσαντες, οὐκ ἔφασαν ἀδικεῖν,

gerere bellum, quum interea copioſo exercitu feras cuncta paſſim aliorum agasque, &, nocentium neminem puniens, hos, qui ad ſcelera id genus patranda duces ſe præbuerunt, imperiis etiam & dignitatibus augeas; id meo quidem judicio, facinus eſt perditiſſimæ malitiæ plenum. Quo enim alio nomine hoc genus pravitatis nomines? Quod ſentio, maniſeſtius ex his poterit intelligi. *Lacedæmonii*, quum Cadmeam *Phœbidas* fraude & perfidia occupaſſet, a noxio quidem pœnas exegerunt, ceterum *Cadmea* præſidium non eduxerunt; tamquam expiatum eſſet admiſſum ſcelus damno auctoris: quum contrarium fuerit faciendum; id enim Thebanorum intererat. Rurſus iidem, tempore pacis ab *Antalcida* factæ, præconio ſignificarunt, dimittere ſe liberas civitates ut ſuis legibus utantur: *harmoſtas* vero ex urbibus non revocarunt. Quum *Mantinenſium*, ſociorum atque amicorum ſuorum, ſtatum atque urbem funditus evertiſſent; *nihil ſe injuriæ commiſiſſe* dictitabant,

Ol.139.4. ἐκ μιᾶς πόλεως εἰς πλείους αὐτοὺς διοικίσαντες.
Stultitia cum malitia conjuncta. Ἄνοια μετὰ κακίας, τὸ δοκεῖν, ἐάν τις αὐτὸς ἐπι- 7
μύῃ, μηδὲ τοὺς πέλας ὁρᾷν. Ἀμφοτέροις τοίνυν 8
ὁ ζῆλος οὗτος τῆς πολιτείας, αἴτιος κατέστη τῶν
μεγίστων συμπτωμάτων. ὃν οὐδαμῶς οὐδαμῇ ζηλω-
τέον, οὔτε κατ᾽ ἰδίαν, οὔτε κοινῇ, τοὺς ὀρθῶς βου-
λευομένους. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, χρηματί- 9
σας τοῖς Ἀχαιοῖς, ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ἐπὶ
Μακεδονίας, σπεύδων ἐπὶ τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς
τὸν πόλεμον· οὐ μόνον τοῖς συμμάχοις, ἀλλὰ καὶ 10
πᾶσι τοῖς Ἕλλησι διὰ τοῦ προειρημένου ψηφίσματος
καλὰς ἐλπίδας ὑποδεικνύων πρᾳότητος καὶ μεγα-
λοψυχίας βασιλικῆς.

XXVIII. Synchronismus. Ταῦτα δ᾽ ἐπράττετο κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς,
καθ᾽ οὓς Ἀννίβας, γεγονὼς ἤδη κύριος τῶν ἐντὸς
Ἴβηρος ποταμοῦ πάντων, ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν ἐπὶ
τὴν Ζακανθαίων πόλιν. εἰ μὲν οὖν τὰς πρώτας ἐπι- 2
βολὰς

9. τῆς δυνάμεως. *Abest vulgo articulus.* 10. ἀλλὰ καὶ. *Ignorant* καὶ *Vat. & Flor.*

tabant, *qui ex uno oppido in plura eos distribuissent.* Enimvero amentia est cum malitia conjuncta, putare, *si tu oculos claudas, ne alios quidem cernere.* His igitur institutis usus in suæ Reip. administratione uterque ille populus, maximas sibi calamitates accivit. Quae quidem instituta, nemo, neque privatim, neque publice, ullo modo umquam æmulari debet, qui quidem recte sibi consulere cupiat. *Philippus,* postquam operam Achæis dedit, cum exercitu in Macedoniam est reversus; ad præparandum bellum ingenti studio contendens: magna non sociis dumtaxat, verum omnibus in universum Græcis, clementiæ & regiæ magnanimitatis spe per decretum illud, de quo diximus, ostensa.

28. Hæc iisdem temporibus gesta sunt, quibus *Hannibal,* devictis trans Iberum omnibus, adversus Saguntinorum urbem arma convertit. Quod si igitur Hannibalis

βολὰς τὰς Ἀννίβου ταῖς Ἑλληνικαῖς πράξεσιν ἀπ' ἀρχῆς εὐθέως ἐπιπεπλέχθαι συνέβαινε, δῆλον ὡς ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ περὶ τούτων ἂν ἡμᾶς ἐναλλὰξ ἔδει, καὶ κατὰ παράθεσιν τοῖς Ἰβηρικοῖς, πεποιῆ-
3 σθαι τὴν ἐξήγησιν, ἀκολουθοῦντας τοῖς καιροῖς. Ἐπεὶ δὲ τά τε κατὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ κατὰ τὴν Ἀσίαν τὰς μὲν ἀρχὰς τῶν πολέμων τούτων ἰδίας εἰλήφει, τὰς δὲ συντελείας κοινάς· καὶ τὴν ἐξήγησιν περὶ αὐτῶν ἐκρίναμεν ποιήσασθαι κατ' ἰδίαν, ἕως ἂν ἐπὶ τὸν καιρὸν ἔλθωμεν τοῦτον, ἐν ᾧ συνεπλάκησαν αἱ προειρημέναι πράξεις ἀλλήλαις, καὶ πρὸς ἓν τέλος ἤρξαντο καὶ τὴν ἀναφορὰν
4 ἔχειν· (οὕτω γὰρ ἥ τε περὶ τὰς ἀρχὰς ἑκάστων ἔσται διήγησις σαφὴς, ἥ τε συμπλοκὴ καταφανὴς, περὶ ἧς ἐν ἀρχαῖς ἐνεδειξάμεθα, παραδείξαντες, πότε καὶ πῶς καὶ δι' ἃς αἰτίας γέγονε·) λοιπὸν ἤδη
5 κοινὴν ποιήσασθαι περὶ πάντων τὴν ἱστορίαν. Ἐγένετο δὲ ἡ συμπλοκὴ τῶν πράξεων περὶ τὴν τοῦ πο-

A.V. 534.
Synchronismus.

XXVIII. 2. *παράθεσιν.* περίθεσιν *Vat. Flor. Urb. Urſin.* παρένθεσιν *ora Reg. B.*

balis prima incepta rebus geſtis Græcorum ſtatim a principio fuiſſent immiſta; nobis utique ſuperiori libro de his verba per vices fuiſſent facienda; ut, temporis ratione habita, rebus Hiſpanicis Græcanicas velut e regione apponeremus. Sed quoniam res Italiæ, Græciæ, & Aſiæ, cauſſas quidem bellorum ſeparatas habuerunt, exitus vero communes; nos quoque ſeparatim de iis agendum duximus, donec ad illud pervenerimus tempus, quo res jam dictæ inter ſe mutuo implicitæ, & ad unum eumdemque finem referri omnes ſunt cœptæ. Hoc enim modo, & principia ſingularum rerum clarius explicabuntur, & illa commiſtio erit illuſtrior, de quo initio jam monui, docuique, quando, quomodo, quasve ob cauſſas, ea contigerit. Deinde vero communem rerum omnium Hiſtoriam contexemus. Contigit autem ea commiſtio cir-

Ol.139.4. λέμου συντέλειαν, κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς ἑκατο-
στῆς καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος. διὸ καὶ τὰ
μετὰ ταῦτα κοινῇ, τοῖς καιροῖς ἀκολουθοῦντες, ἐξη-
γησόμεθα· τὰ δὲ πρὸ τοῦ κατ' ἰδίαν, ὡς εἶπον·
προσαναμιμνήσκοντες μόνον τῶν κατὰ τοὺς αὐτοὺς 6
καιροὺς ἐν τῇ προτέρᾳ βίβλῳ δεδηλωμένων, ἵνα μὴ
μόνον εὐπαρακολούθητος, ἀλλὰ καὶ καταπληκτικὴ
γίγνηται τοῖς προσέχουσιν ἡ διήγησις.

XXIX. Philippi apparatus belli. Fœdus cum Scerdilaïda.

Φίλιππος δὲ, παραχειμάζων ἐν Μακεδονίᾳ,
κατέγραφε τὰς δυνάμεις πρὸς τὴν μέλλουσαν χρείαν
ἐπιμελῶς. ἅμα δὲ τούτοις ἠσφαλίζετο τὰ πρὸς τοὺς
ὑπερκειμένους τῆς Μακεδονίας βαρβάρους. Μετὰ 2
δὲ ταῦτα συνελθὼν πρὸς Σκερδιλαΐδαν, καὶ τολμη-
ρῶς δοὺς αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας, διελέγετο περὶ φι-
λίας καὶ συμμαχίας· καὶ, τὰ μὲν ὑπισχνούμενος 3
αὐτῷ συγκατασκευάσειν τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα
πραγμά-

5. ὡς εἶπον. ὡς εἶπα *Vat. Flor.* 6. μόνον τῶν. μόνων τῶν *Bav. Aug. Reg. A. C.* Ibid. καταπληκτική. καταληπτικὴ *suspicatus est Gronov. quod malim utique, (ni potius καταληπτὴ)* ad complectendum animo tenendumque facilis.
XXIX. 1. ἠσφαλίζετο τά. *Articulum omittunt alii.*

ca belli hujus finem, anno tertio Olympiadis CXL. Idcirco sequentia quidem, convenienter temporibus, conjunctim narrabimus; antecedentia vero, separatim, ut jam dixi; obiter tantum in memoriam revocatis, quæ circa eadem tempora gesta superiore libro ostendimus: ut non perspicua tantum sit narratio, sed etiam admirationem apud attentos lectores inveniat.

29. *Philippus*, dum hiberna ageret in Macedonia, ad futurum bellum exercitus summo studio conscribebat: simul Macedoniam adversus barbaros, illi superne imminentes, muniebat. Deinde cum *Scerdilaïda* congressus, temere atque audacter fidei illius se permittens, de amicitia & pace cum illo egit: ac, partim auxilium illi pollicitans ad perficienda nonnulla quæ in Illyrico agitabat;

πραγμάτων, τὰ δὲ κατηγορῶν τῶν Αἰτωλῶν, ὄντων εὐκατηγορήτων, ῥᾳδίως ἔπεισε συγχωρεῖν τοῖς πα- A.V. 534. Fœdus cum Scerdilaida.
4 ρακαλουμένοις. Μήποτε γὰρ οὐδὲν διαφέρει τὰ κατ' ἰδίαν ἀδικήματα τῶν κοινῶν, ἀλλὰ πλήθει μόνον καὶ μεγέθει τῶν συμβαινόντων. καὶ γὰρ κατ' ἰδίαν τὸ τῶν ῥᾳδιουργῶν καὶ κλεπτῶν φῦλον, τούτῳ μάλιστα τῷ τρόπῳ σφάλλεται, τῷ μὴ ποιεῖν ἀλλήλοις τὰ δίκαια, καὶ συλλήβδην ταῖς εἰς αὐτοὺς ἀθε-
5 σίαις. Ὃ καὶ τότε συνέβη γενέσθαι περὶ τοὺς Αἰτωλούς. συνθέμενοι γὰρ τῷ Σκερδιλαΐδᾳ, δώσειν μέρος τι τῆς λείας, ἐὰν συνεισβάλῃ μετ' αὐτῶν εἰς
6 τὴν Ἀχαΐαν· πεισθέντος, καὶ ποιήσαντος τοῦτο, διαρπάσαντες τὴν τῶν Κυναιθέων πόλιν, καὶ πολλὰ περιελασάμενοι σώματα καὶ θρέμματα, τὸν Σκερδιλαΐδαν οὐδενὸς μερίτην ἐποιήσαντο τῶν ἁλόντων. διόπερ,

4. ταῖς εἰς αὐτ. ἀθεσίαις. *Caſaubonus ex Reg. B. edidit* διὰ τὰς εἰς αὐτ. ἀθεσίας. *Sed quoniam præpoſitionem ignorant vett. libri omnes & Suidæ codices, commodius viſum eſt, quartum caſum, qui eſt in libris, cum tertio commutare.* 5. Ἀχαΐαν. Ἀχαιΐαν *Vat.* 6. ἐποιήσαντο *ex Suida adſcivi. Ceteri vulgo omnes* ἐποίησαν.

bat; Aetolos incuſans, quæ ſane facilis materia erat; haud difficulter hominem perpulit, ut poſtulatis ſuis annueret. Nihil enim admodum privatorum injuriæ a publicis differunt, niſi multitudine & magnitudine delictorum. Nam & qui privatim ad ſcelerum & latrociniorum ſocietatem coierunt, hoc potiſſimum modo perire ſolent, cum fidem inter ſe non ſervant, &, ut ſummatim dicam, pacta mutua violant. Quod ipſum etiam Aetolis tunc uſu venit. Pacti enim *Aetoli* cum *Scerdilaïda*, partem aliquam prædæ ſe ei daturos, ſi ad expeditionem Achaïcam una ſecum vellet proficiſci; quum is conditionem accepiſſet impleviſſetque, illi, urbe Cynæthenſium direpta, &, qua mancipiorum, qua pecorum, magna præda abacta, nullius penitus eorum quæ capta fuerant Scerdilaïdæ partem ullam dederant. Magnam

Ol. 139. 4. διόπερ, ὑποκαθημένης ἐκ τούτων αὐτῷ τῆς ὀργῆς, 7
βραχέα προσαναμνήσαντος τοῦ Φιλίππου, ταχέως
ὑπήκουσε, καὶ συνέθετο μεθέξειν τῆς κοινῆς συμμα-
χίας· ἐφ' ᾧ λαμβάνειν μὲν εἴκοσι τάλαντα κατ'
ἐνιαυτὸν, πλεῖν δὲ λέμβοις τριάκοντα, καὶ πολεμεῖν
τοῖς Αἰτωλοῖς κατὰ θάλατταν.

Leges fœderis cum Scerdilaïda.

XXX. Variorum sociorum responsa & decreta.

XXX. Ὁ μὲν οὖν Φίλιππος περὶ ταῦτα διέτριβεν.
Οἱ δ' ἐξαποσταλέντες πρέσβεις πρὸς τοὺς συμμά-
χους, ἀφικόμενοι πρῶτον εἰς Ἀκαρνανίαν, ἐνετύγ-
χανον τούτοις. Οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες τό τε δόγμα γνη- 2
σίως συνεπεκύρωσαν, καὶ τὸν ἀπὸ χώρας πόλεμον
ἐξήνεγκαν τοῖς Αἰτωλοῖς· καίπερ τούτοις, εἰ καί τι-
σιν ἑτέροις, δίκαιον ἦν συγγνώμην ἔχειν, ὑπερτιθε-
μένοις καὶ καταμέλλουσι, καὶ καθόλου δεδιόσι τὸν
ἀπὸ τῶν ἀστυγειτόνων πόλεμον· καὶ διὰ τὸ παρα- 3
κεῖσθαι μὲν συντερμονοῦντας τῇ τῶν Αἰτωλῶν χώρᾳ,
πολὺ δὲ μᾶλλον διὰ τὸ κατ' ἰδίαν εὐχειρώτους ὑπάρ-
χειν·

Acarnanum ingenuitas.

7. ὑποκαθημένης. *Alii vulgo* ὑποκειμένης.

Magnam igitur ille ex ea re iram animo concipere: cujus ubi memoriam ei *Philippus* paucis revocasset, extemplo morem ei gessit, & ad communem societatem sese adjuncturum promisit his legibus: *ut quotannis vicena talenta acciperet, & ut triginta lemborum classe bellum cum Aetolis mari gereret.*

30. Dum in his occupatur Philippus; legati, ad socios missi, Acarnaniam primo adeunt, cum illisque agunt. *Acarnanes* autem & decretum pro sua parte candido simplicique animo confirmarunt, & universis regionis suæ viribus bellum Aetolis intulerunt. Quamquam, si quis erat populus, cui par esset ignoscere procrastinanti, cunctanti, atque adeo metuenti bellum cum finitimis suscipere, hic profecto erat: quoniam & proximi sunt Aetolis, finibus eorum contermini; &, quod majus est, ipsi per se facile possunt debel-

χειν· τὸ δὲ μέγιστον, διὰ τὸ μικροῖς ἔμπροσθεν χρό- A.V. 534.
νοις πεῖραν εἰληφέναι τῶν δεινοτάτων, διὰ τὴν πρὸς
4 Αἰτωλοὺς ἀπέχθειαν. Ἀλλά μοι δοκοῦσιν οἱ γνήσιοι
τῶν ἀνδρῶν, καὶ κοινῇ, καὶ κατ' ἰδίαν, οὐδέ ποτε
περὶ πλείονος οὐθὲν ποιεῖσθαι τοῦ καθήκοντος· ὅπερ
Ἀκαρνᾶνες ἐν τοῖς πλείστοις καιροῖς, οὐδενὸς τῶν
Ἑλλήνων ἧττον, εὑρίσκονται διατετηρηκότες, καίπερ
5 ἀπὸ μικρᾶς ὁρμώμενοι δυνάμεως. οἷς οὐκ ὀκνητέον
κατὰ τὰς περιστάσεις κοινωνεῖν πραγμάτων, σπευ-
στέον δὲ μᾶλλον, εἰ καί τισιν ἑτέροις τῶν Ἑλλήνων·
καὶ γὰρ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ στάσιμον ἔχουσί τι καὶ φιλε-
6 λεύθερον. Ἠπειρῶται δὲ, ἐκ παραθέσεως, διακού- Epirotarum inconstans ratio.
σαντες τῶν πρέσβεων, τὸ μὲν δόγμα παραπλησίως
ἐπεκύρωσαν· τὸν δὲ πόλεμον ἐκφέρειν ἐψηφίσαντο
τοῖς Αἰτωλοῖς, ἐπειδὰν καὶ Φίλιππος ὁ βασιλεὺς
7 ἐξενέγκῃ. τοῖς δὲ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν πρεσβευταῖς
ἀπεκρίθησαν, ὅτι δέδοκται τοῖς Ἠπειρώταις, δια-
τηρεῖν πρὸς αὐτοὺς τὴν εἰρήνην· ἀγεννῶς καὶ ποικί-
λως

XXX. 6. *διακούσαντες. ἀκούσαντες edd. ex Bav.*

debellari; tum autem, quod rei caput, non multis ante annis propter odium Aetolorum graviſſima infortunia invenerant. Sed mihi videntur qui ingenio ſunt liberali atque ingenuo, neque privatim, neque publice, pluris facere quidquam honeſtate: cujus in maximis quibusque fere periculis rationem habuiſſe Acarnanes, (etſi virium non magna ipſis fiducia aderat) non minus quam ullos alios e Græcis, invenias. Vt in adverſis dubitare nemo debeat, ſocietatem cum his inire, ſi quacum ulla alia Græcorum gente: nam & privatim & publice conſtantes & amantes libertatis reperiuntur. *Epirotæ*, e contrario, legatione audita, decretum illi quidem pariter confirmarunt: at *bellum Aetolis tunc demum inferre* decreverunt, *quando & Philippus intuliſſet.* Aetolorum vero legatis reſponderunt, *ſtatuiſſe ſe pacem cum ipſis ſervare:* neque generoſe neque conſtanter

Ol. 139. 4. Legati ad Ptolemæum.

λως χρώμενοι τοῖς πράγμασιν. Ἀπεστάλησαν δὲ 8 καὶ πρὸς βασιλέα Πτολεμαῖον πρέσβεις, οἱ παρακαλέσοντες αὐτὸν, μήτε χρήματα πέμπειν τοῖς Αἰτωλοῖς, μήτ᾽ ἄλλο μηδὲν χορηγεῖν κατὰ Φιλίππου καὶ τῶν συμμάχων.

XXXI. Messeniorum responsum.

Μεσσήνιοι δὲ, δι᾽ οὓς ὁ πόλεμος τὴν ἀρχὴν ἔλαβε, τοῖς παραγενομένοις πρὸς αὐτοὺς ἀπεκρίθησαν· ὅτι, τῆς Φιγαλίας κειμένης ἐπὶ τοῖς ὅροις αὐτῶν, καὶ ταττομένης ὑπ᾽ Αἰτωλοὺς, οὐκ ἂν ἐπιδέξαιντο τὸν πόλεμον, πρὶν ἢ ταύτην ἀπ᾽ Αἰτωλῶν ἀποσπασθῆναι τὴν πόλιν. περὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης 2 κατίσχυσαν, οὐδαμῶς εὐδοκούντων τῶν πολλῶν, οἱ ἐφορεύοντες, Οἶνις καὶ Νίκιππος, καί τινες ἕτεροι τῶν ὀλιγαρχικῶν· ἀγνοοῦντες, καὶ πολὺ παραπαίοντες τοῦ δέοντος, κατά γε τὴν ἐμὴν γνώμην. Ἐγὼ 3 γὰρ, φοβερὸν μὲν εἶναι, φημὶ, τὸ πολεμεῖν, οὐ μὴν οὕτω

XXXI. 1. Φιγαλίας. *Φιγαλέας Casaub. invitis msstis.* 2. οἱ ἐφορεύοντες. *Vulgo* Αἰτωλῶν οἱ ἐφορ. *vel* Αἰτωλῶν ἐφορ. *Delevi ex virorum doctorum consensu importunum nomen gentile. An* οἱ τῆς πόλεως ἐφορεύοντες? *Sic Perott.* urbis præsides. 3. φημὶ τὸ πολεμεῖν. φημὶ τὸν πόλεμον *Vat. Flor. Vrb. Perott.*

ſtanter in eo ſe gerentes. Miſſi vero ſunt etiam ad *Ptolemæum* regem legati, qui peterent ab ipſo, *ne Aetolos aut pecunia aut ulla alia ope contra Philippum & ſocios adjuvaret.*

31. *Meſſenii,* propter quos initium cepit bellum, legatis, qui ad ſe venerant, reſponderunt: *quum finibus ſuis Phigalea immineat, urbs ditionis Aetolorum, non ante ſuſcepturos ſe bellum, quam oppidum illud ab Aetolorum concilio fuiſſet divulſum.* Hoc autem decretum ab invita multitudine expreſſerunt *Oenis & Nicippus, Aetolorum Ephori*, & alii nonnulli qui paucorum potentiæ favebant: perperam illi quidem, ut judicium meum eſt, a recta via conſiliorum procul aberrantes. Nam metuendum eſſe bellum, equidem non abnuo: ſed non usque adeo

οὕτω γε φοβερὸν, ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ A.V. 534.
4 μὴ προσδέξασθαι πόλεμον. ἐπεὶ τί καὶ θρασύνομεν τὴν ἰσηγορίαν καὶ παῤῥησίαν καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας ὄνομα πάντες, εἰ μηδὲν ἔσται προυργιαίτερον τῆς
5 εἰρήνης; Οὐδὲ γὰρ Θηβαίους ἐπαινοῦμεν κατὰ τὰ Μηδικὰ, διότι, τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἀποστάντες κινδύνων, τὰ Περσῶν εἵλοντο διὰ τὸν φόβον· οὐδὲ Πίνδαρον, τὸν συναποφηνάμενον αὐτοῖς ἄγειν τὴν ἡσυχίαν, διὰ τῶνδε τῶν ποιημάτων·

Turpis pax, ignavia vel ſervitute quæſita.

6 Τὸ κοινόν τις ἀστῶν ἐν εὐδίᾳ τιθεὶς
ἐρευνασάτω μεγαλάνορος ἡσυχίας
τὸ φαιδρὸν φάος.

7 δόξας γὰρ παραυτίκα πιθανῶς εἰρηκέναι, μετ' οὐ πολὺ πάντων αἰσχίστην εὑρέθη καὶ βλαβερωτάτην
8 πεποιημένος ἀπόφασιν. Εἰρήνη γὰρ μετὰ μὲν τοῦ δικαίου, καὶ πρέποντος, κάλλιστόν ἐστι κτῆμα καὶ λυσι-

6. *τιθεὶς. καταθεὶς Stobæus.* Ibid. *τὸ φαιδρὸν. ἱερὸν Idem, absque artic.*

adeo metuendum, ut ejus vitandi gratia omnia velis ſuſcipere. Quid enim juris æquabilitatem jactamus omnes, & facultatem ex æquo dicendi quæ ſentias, ipſum denique *libertatis* nomen; ſi nihil eſt omnium, quod potius ducamus pace? Neque enim *Thebanos* laudamus, quod, belli Medici tempore, pericula refugientes pro communi Græciæ ſalute obeunda, præ formidine Perſis ſe adjunxerunt; neque item PINDARVM, qui ſententiæ illorum & ipſe aſſentiens de conſervanda quiete, in ſuis poëmatis ſic ait: *Pro ſe quisque civium publicæ tranquillitati conſulens, quietis magnanimæ lætum jubar requirito.* Pindarus enimvero, quum viſus ſtatim eſſet dixiſſe aliquid quod merito omnes probarent, non multo poſt & turpiſſimæ & damnoſiſſimæ ſententiæ auctor fuiſſe eſt compertus. *Vt enim pace juſta & honeſta nihil pulcrius, nihil utilius: ſic ea, quam vel igna-*

Ol.139.4. λυσιτελέστατον· μετὰ δὲ κακίας ἢ δουλείας ἐπονειδίστου, πάντων αἴσχιστον καὶ βλαβερώτατον.

XXXII. Optimates Messeniorum male consulunt civitati.

Οἱ δὲ τῶν Μεσσηνίων προεστῶτες, ὀλιγαρχικοὶ, καὶ στοχαζόμενοι τοῦ παραυτίκα κατ' ἰδίαν λυσιτελοῦς, φιλοτιμότερον τοῦ δέοντος ἀεὶ διέκειντο πρὸς τὴν εἰρήνην. διὸ πολλὰς μὲν περιστάσεις καὶ καιροὺς 2 ἔχοντες, ἐνίοτε δὲ καὶ φόβους καὶ κινδύνους, διωλίσθανον· ἠθροίζετο δὲ κατὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀεὶ τὸ κεφάλαιον αὐτοῖς, καὶ μεγίσταις ἐποίουν παλαίειν τὴν πατρίδα συμφοραῖς. Δοκῶ δ' ἔγωγε, 3 τὴν αἰτίαν εἶναι ταύτην· ὅτι δυσὶ γειτνιῶντες ἔθνεσι τοῖς μεγίστοις τῶν κατὰ Πελοπόννησον, μᾶλλον δὲ σχεδὸν καὶ τῶν Ἑλληνικῶν, λέγω δὲ τῷ τε τῶν Ἀρκάδων καὶ τῷ τῶν Λακώνων· καὶ τοῦ μὲν ἐχθρῶς 4 καὶ ἀκαταλλάκτως ἀεί ποτε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντος, ἐξ οὗ καὶ κατέσχον τὴν χώραν, τοῦ δὲ φιλικῶς καὶ κηδε-

Messenii semper odio Lacedæmoniorum obnoxii.

8. δουλείας. δειλίας Vat. Flor. Vrb.

XXXII. 1. παραυτίκα. παραυτὰ Vat. Flor.

ignavia vel servitus infamant, nihil neque turpius est, neque magis noxium.

32. Verum qui rebus præerant ex optimatum factione apud *Messenios*, dum præsentis suæ privatim utilitatis rationem habent, majore semper studio, quam par erat, pacem amplectebantur. Itaque multas temporum difficultates experti, imminentes nonnumquam metus & pericula declinanda evaserunt; sed semper, dum istud institutum secuti sunt, cumulata eis mali summa est, & cum maximis calamitatibus luctari patriam coëgerunt. Cujus rei caussam arbitror istam esse: quod, vicini quum essent duobus maximis totius Peloponnesi, imo vero omnium Græciæ, populis, *Arcadibus* nempe & *Lacedæmoniis;* quorum alteri jam inde a principio, quo eum agrum occuparunt, inimici eorum sic erant, ut conciliari invicem potuerint nunquam; alteri vero eos amabant, & salutem ipsorum curæ

A. V. 534. Messenii semper odio Lacedæmoniorum obnoxii.

κηδεμονικῶς· οὔτε τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔχθραν
εὐγενῶς ἀνελάμβανον, οὔτε τὴν πρὸς Ἀρκάδας φι-
5 λίαν. λοιπὸν, ὅταν μὲν οὗτοι πρὸς ἀλλήλους ἢ πρὸς
ἑτέρους πολεμοῦντες, ἐν περισπασμοῖς ἦσαν, ἐγένε-
το τὸ δέον αὐτοῖς. ἦγον γὰρ τὴν εἰρήνην ἀεὶ παρευ-
6 διαζόμενοι, διὰ τὴν τοῦ τόπου παράπτωσιν. ὅταν
δ' εὔσχολοι καὶ ἀπερίσπαστοι Λακεδαιμόνιοι γενη-
7 θέντες, ἐτράπησαν πρὸς τὸ βλάπτειν αὐτούς· οὔτ'
αὐτοὶ δι' αὑτῶν ἀντοφθαλμεῖν ἠδύναντο πρὸς τὸ
βάρος τὸ Λακεδαιμονίων, οὔτε προκατεσκευασμένοι
φίλους τοὺς ἀληθινῶς αὐτοῖς πάντα συνυποστησο-
μένους, ἢ δουλεύειν ἠναγκάζοντο τούτοις ἀχθοφο-
ροῦντες, ἢ, φεύγοντες τὴν δουλείαν, ἀνάστατοι γί-
γνεσθαι, λείποντες τὴν χώραν μετὰ τέκνων καὶ γυ-
8 ναικῶν. ὅπερ ἤδη πλεονάκις αὐτοῖς συνέβη παθεῖν,
οὐ

7. φεύγοντες &c. φεύγοντας *Flor.* & *sic Vat. a sec. manu. Tum* ἀναστάτους & λείποντας *veteres libri omnes; ut excidisse videri possit verbum* ἔδει.

curæ habebant: neque inimicitias cum Lacedæmoniis generoso animo exercuerunt; neque cum Arcadibus amicitiam recte coluerunt. Proinde, si quando hi populi vel inter se vel cum aliis bellum gerendo occuparentur, bene cum Messeniis agebatur: pace enim & tranquillitate fruebantur semper, quod extra viam illorum erant siti. Quoties vero Lacedæmoniis, postquam ab omni alia occupatione se expediissent, otium fuit convertendi animos ad perniciem Messeniorum; quum neque ipsi per se oculos contra possent attollere, ob gravem potentiam nominis Laconici, neque amicos ante sibi comparassent, qui fortunæ cujuscumque aleam ex animo subire cum ipsis vellent; aut servire Spartanis, bajulorum munia obeuntes, cogebantur, aut, si jugum servitutis pati recusarent, extorres in exilium, patria relicta, cum liberis atque uxoribus abire. Quam quidem fortunam sæpius jam illis experiri contigit, idque non

Ol. 139. 4. Monitum Polybii ad Messenios & Megalopolitas.

οὐ πάνυ πολλοῖς πρότερον χρόνοις. Εἴη μὲν οὖν οἱ- 9
ονεὶ συμφῦναι τὴν νῦν ὑπάρχουσαν κατάστασιν Πελοποννησίοις, ἵνα μηδενὸς δέῃ τῶν λέγεσθαι μελλόντων. ἐὰν δέ ποτε κίνησιν καὶ μετάστασιν σχῇ ταῦ- 10
τα, μίαν ὁρῶ Μεσσηνίοις καὶ Μεγαλοπολίταις ἐλπίδα τοῦ δύνασθαι νέμεσθαι τὴν αὐτῶν χώραν τὸν πλείω χρόνον· ἐὰν, συμφρονήσαντες, κατὰ τὴν Ἐπαμινώνδου γνώμην, παντὸς καιροῦ καὶ πράγματος ἕλωνται κοινωνεῖν ἀλλήλοις ἀληθινῶς.

XXXIII. Arcadia, olim velut altera patria Messeniorum.

Ὁ δὲ λόγος οὗτος ἔχει μὲν ἴσως καὶ διὰ τῶν πάλαι γεγονότων πίστιν. Οἱ γὰρ Μεσσήνιοι, πρὸς 2
ἄλλοις πολλοῖς, καὶ παρὰ τὸν τοῦ Διὸς τοῦ Λυκίου βωμὸν ἀνέθεσαν στήλην ἐν τοῖς κατ' Ἀριστομένην καιροῖς, καθάπερ καὶ Καλλισθένης φησὶ, γράψαντες τὸ γράμμα τοῦτο·

Πάντως ὁ χρόνος εὗρε δίκην ἀδίκῳ βασιλῆϊ, 3
Εὗρε δὲ Μεσσήνῃ σὺν Διῒ τὸν προδότην

Ῥηϊ-

8. *Vocabulum* πρότερον *ignorant Vat. & Flor.*
XXXIII. 2. Λυκίου. Λυκείου *Aug. Reg. A.* Λυκαίου *legendum videtur cum Strab. & Pausan.* Ibid. τὸ γράμμα. τὸ ἐπίγραμμα *edd. invitis vett. libris.* 3. Μεσσήνῃ. Μεσσήνης *Pausan.*

non multis ante hæc tempora annis. Iam opto equidem, ut, qui nunc est rerum status in Peloponneso, ita coalescat, ut iis quæ dicam nihil sit opus. Sed si quis aliquando motus aut mutatio status contigerit, unicam spem superesse video *Messeniis* & *Megalopolitanis*, in agri sui possessione posthac manendi; si concordes inter sese, ex Epaminondæ consilio, omnium temporum omniumque rerum sinceram colant societatem.

33. Ac facit quidem fortasse & vetus Historia his, quæ diximus, fidem. *Messenii* enim, ut alia omittam, etiam ad *Iovis Lycæi* aram, temporibus *Aristomenis*, columnam dedicarunt, in qua, teste *Callisthene*, hujusmodi epigramma fuit insculptum:

Injustum regem tempus non sivit inultum:
Messenæ inventus cum Iove proditor est

Persa-

Ῥηϊδίως. χαλεπὸν δὲ λαθεῖν θεὸν ἄνδρ' ἐπίορκον. A.V. 534.
Χαῖρε Ζεῦ βασιλεῦ, καὶ σάω Ἀρκαδίαν.

4 Ἐπεὶ γὰρ τῆς αὐτῶν ἐστερήθησαν, οἱονεὶ περὶ δευ-
τέρας πατρίδος, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τοῖς θεοῖς εὐχό-
μενοι σώζειν τὴν Ἀρκαδίαν, τοῦτ' ἀνέθεσαν τὸ
5 γράμμα· καὶ τοῦτ' εἰκότως ἐποίουν. οὐ γὰρ μόνον
αὐτοὺς Ἀρκάδες ὑποδεξάμενοι κατὰ τὴν ἔκπτωσιν
τὴν ἐκ τῆς ἰδίας ὑπὸ τὸν Ἀριστομένειον πόλεμον, Bellum Aristomenicum.
ὁμεστίους ἐποιήσαντο καὶ πολίτας, ἀλλὰ καὶ τὰς
θυγατέρας ἐψηφίσαντο τοῖς ἐν ἡλικίᾳ διδόναι τῶν
6 Μεσσηνίων. πρὸς δὲ τούτοις, ἀναζητήσαντες τὴν
Ἀριστοκράτους τοῦ βασιλέως προδοσίαν ἐν τῇ μάχῃ
τῇ καλουμένῃ περὶ Τάφρον, αὐτόν τ' ἀνεῖλον, καὶ Pugna ad Fossam.
7 τὸ γένος αὐτοῦ πᾶν ἠφάνισαν. Οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ
χωρὶς τῶν πάλαι τὰ τελευταῖα γεγονότα μετὰ τὸν
Μεγάλης πόλεως καὶ Μεσσήνης συνοικισμὸν, ἱκανὴν
ἂν παράσχοι πίστιν τοῖς ὑφ' ἡμῶν εἰρημένοις.
8 Καθ' οὓς γὰρ καιροὺς, τῆς περὶ Μαντίνειαν μάχης

3. σάω. σάου *Pauſan.* 7. παράσχοι. *Vulgo* παράσχῃ.

Perfacile: haud poterat perjurus fallere numen.
Iupiter, o ſalve: protege & Arcadiam.

Amiſſa enim propria patria, deos orantes, credo, ut *Arcadiam*, *velut alteram ſuam patriam*, ſervarent, hanc inſcriptionem *Meſſenii* poſuerunt. Et merito illi quidem: nam belli *Ariſtomenici* tempore, *Arcades* non ſolum patria ſua extorres eos in ſuam ditionem acceperunt ac civitate donarunt, ſed etiam filias ſuas puberibus ipſorum elocandas decreverunt. Ad hæc, facta inquiſitione ſuper *Ariſtocratis* regis proditione in pugna, quæ dicitur *ad Foſſam*, & ipſum necaverunt, & genus univerſum illius exſtinxerunt. Sed, ut taceamus hæc antiqua: noviſſima, quæ contigerunt poſt *Megalopoleos* & *Meſſenæ* inſtaurationem, ſatis id, quod dicebamus, confirmant. Etenim poſtquam ad *Mantineam* pugnatum

Ol. 139. 4. Arcadum fides in Messenios post pugnam Mantinensem.

τῶν Ἑλλήνων ἀμφιδήριτον ἐχούσης τὴν νίκην διὰ τὸν Ἐπαμινώνδου θάνατον, ἐκώλυον Λακεδαιμόνιοι μετέχειν τῶν σπονδῶν Μεσσηνίους, ἀκμὴν σφετεριζόμενοι ταῖς ἐλπίσι τὴν Μεσσηνίαν· ἐπὶ τοσοῦτον διέσπευ- 9
σαν Μεγαλοπολῖται, καὶ πάντες οἱ κοινωνοῦντες Ἀρκάδων τῆς αὐτῶν συμμαχίας, ὥστε Μεσσηνίους μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων προσδεχθῆναι, καὶ μετασχεῖν τῶν ὅρκων καὶ διαλύσεων, Λακεδαιμονίους δὲ
μόνους ἐκσπόνδους γενέσθαι τῶν Ἑλλήνων. Ἃ τίς 10
οὐκ ἂν τῶν ἐπιγιγνομένων ἐν νῷ τιθέμενος, νομίσειε καλῶς εἰρῆσθαι τὰ μικρῷ πρότερον ὑφ' ἡμῶν δεδη-
λωμένα; Ταῦτα μὲν οὖν εἰρήσθω μοι χάριν Ἀρκά- 11
δων καὶ Μεσσηνίων· ἵνα, μνημονεύοντες τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς περὶ τὰς πατρίδας ἀτυχημάτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἀληθινῶς ἀντέχωνται τῆς πρὸς
αὐτοὺς εὐνοίας καὶ πίστεως· καὶ μήτε φόβον ὑφο- 12
ρώμενοι, μήτ' εἰρήνης ἐπιθυμοῦντες, ἐγκαταλίπωσιν ἀλλήλους ἐν τοῖς ὁλοσχερέσι περιστάσεσι.

Messenios & Arcades ad concordiam hortatur Polybius.

Λακε-

gnatum est a Græcis victoria ancipite ob mortem Epaminondæ; *Lacedæmoniis* Messenios fœderi adscribi vetantibus, quod Messeniam certa spe sibi jam vindicarent; *Megalopolitani* contra, & quicumque societate juncti cum Arcadibus erant, usque pertenderunt, donec, *Messeniis* in societatem receptis, & pacis atque jurisjurandi formula comprehensis, soli Lacedæmonii legibus fœderis excluderentur. Quæ si diligenter consideraverit insequens ætas, non dubitabit profecto, rectum esse consilium, quod paullo ante exponebamus. Atque hæc *in gratiam Arcadum & Messeniorum* dicta mihi sunto: ut calamitatum memores, quas ditionibus ipsorum Lacedæmonii intulerunt, mutuæ fidei atque benevolentiæ constanter dent operam; neve aut propter metum, aut cupiditate pacis, quando agetur de salute patriæ alterutrorum, se mutuo deserant.

34. La-

Λακεδαιμόνιοι δὲ τῶν εἰθισμένων ἐποίησάν τι· A.V. 534. XXXIV.
(τοῦτο γὰρ συνεχὲς ἦν τοῖς προειρημένοις·) τέλος γὰρ τοὺς παρὰ τῶν συμμάχων πρέσβεις ἀναποκρίτους ἀπέστειλαν· οὕτως ἐξηπόρησαν, ὑπὸ τῆς Lacedæmonii dubitant de societate.
2ἀλογίας καὶ κακίας τῆς αὐτῶν. καί μοι δοκεῖ τοῦτ' ἀληθὲς εἶναι, διότι Πολλάκις τὸ τολμᾶν περιττὸν
3εἰς ἄνοιαν καὶ εἰς τὸ μηδὲν καταντᾷν εἴωθεν. Οὐ μὴν, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, κατασταθέντων Ἐφόρων ἄλλων, οἱ κινήσαντες ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα, καὶ γενόμενοι τῆς προειρημένης σφαγῆς αἴτιοι, διεπέμποντο πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐπισπώμενοι πρεσβευ- Arcessunt legatum ab Aetolis.
4τήν. τῶν δὲ καὶ μάλα ἀσμένως ὑπακουσάντων, ἧκε μετ' ὀλίγον πρεσβεύων εἰς τὴν Λακεδαίμονα Μαχα-
5τᾶς. καὶ παραυτίκα προσῄεσαν τοῖς Ἐφόροις, οἰόμενοι δεῖν τῷ τε Μαχατᾷ δίδοσθαι τὴν ἔφοδον ἐπὶ

 τοὺς

XXXIV. 1. *τέλος. εἰς τέλος malim.* 2. *τὸ τολμᾶν. Articulum non agnoscunt Vat. & Flor.* Ibid. *καὶ εἰς τὸ. καὶ τὸ Vat. Flor. Vrb.* 4. *μετ' ὀλίγον. μετ' ὀλίγων edd. ex Bav.* 5. *προσῄεσαν ex conject. posui pro vulg. προσῄει. Pariter Perott.* civitatis præsides petunt. *Sic non opus est cum Casaub. post Ἐφόροις lacunam statuere.*

34. *Lacedæmonii* vero etiam hic pro more fecerunt; (ad ordinem enim institutæ narrationis regredior;) & legatos a sociis missos prorsus sine responso dimiserunt: adeo sua stultitia & improbitas omnem illis consilii copiam adimebat. Vt recte mihi videatur dictum, *persæpe nimiam audaciam in amentiam & in nihilum abire.* At postea, Ephoris aliis creatis, iidem qui a principio Rempublicam turbaverant, & cædis, quam supra commemoravi, auctores fuerant, ad Aetolos miserunt, quo legationem eorum accirent. Quibus petitioni illorum promtissime adnuentibus, venit paullo post publico Aetolorum nomine *Machatas*. Tum vero protinus iidem illi Ephoros adeunt, petuntque, ut Machatæ potestas fiat populum pro concione appel-

Ol.139.4. τοὺς πολλοὺς, καὶ βασιλέα καθιστάναι κατὰ τὰ πάτρια, καὶ μὴ περιορᾷν τὸν πλείω χρόνον παρὰ τοὺς νόμους καταλελυμένην τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν ἀρχήν. Οἱ δ' Ἔφοροι, δυσαρεστούμενοι μὲν τοῖς 6 ὅλοις πράγμασιν, οὐ δυνάμενοι δὲ πρὸς τὴν ὁρμὴν ἀντοφθαλμεῖν, ἀλλὰ δεδιότες τὴν τῶν νέων συστροφὴν, περὶ μὲν τῶν βασιλέων ἔφασαν μετὰ ταῦτα βουλεύσεσθαι, τῷ δὲ Μαχατᾷ συνεχώρησαν δώσειν τὴν ἐκκλησίαν. Συναχθέντος δὲ τοῦ πλήθους, 7 παρελθὼν ὁ Μαχατᾶς, παρεκάλει διὰ πλειόνων αὐτοὺς, αἱρεῖσθαι τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν, εἰκῇ μὲν καὶ θρασέως κατηγορῶν Μακεδόνων, ἀλόγως δὲ καὶ ψευδῶς ἐγκωμιάζων τοὺς Αἰτωλούς. Μεταστάντος δὲ τούτου, πολλῆς ἀμφισβητήσεως 8 ἐτύγχανε τὸ πρᾶγμα. τινὲς μὲν γὰρ συνηγόρουν τοῖς Αἰτωλοῖς, καὶ συντίθεσθαι πρὸς αὐτοὺς παρῄνουν τὴν συμμαχίαν· ἔνιοι δὲ τούτοις ἀντέλεγον. οὐ μὴν, ἀλλὰ τῶν πρεσβυτέρων τινὲς, ἐπιστήσαντες 9 τὸ

Machatas legatus Aetolorum.

5. βασιλέα. *βασιλέας cum Vrsino edidit Casaub. invitis msstis.*

appellandi; utque more patrio rex creetur, neque finatur *Heraclidarum* principatus, contra quam per leges liceat, diutius jacere dissolutus. Displicebant omnia, quæ gerebantur, *Ephoris*: sed, qui impetum istorum reprimere non possent, & juniorum coitionem metuerent, *de regibus quidem postea se deliberaturos* dixerunt; *Machatæ vero concionem daturos*. Cogitur concio: prodit *Machatas* in medium, hortaturque multis Lacedæmonios, *ut cum Aetolis consilia conjociare velint*: Macedones temere & audacter incusat: Aetolos inepte & falso dilaudat. Qui postquam concione excessit, de proposita re altercatio magna est coorta: aliis partem Aetolorum tuentibus, & populum hortantibus ad societatem cum illis ineundam; aliis horum sententiæ contradicentibus. Verumtamen e senioribus nonnulli, revo-

τὸ πλῆθος ἐπί τε τὰς Ἀντιγόνου καὶ Μακεδόνων εὐεργεσίας, ἐπί τε τὰς διὰ Χαριξένου καὶ Τιμαίου βλάβας, ὅτε στρατεύσαντες Αἰτωλοὶ πανδημεὶ, κατέφθειραν μὲν αὐτῶν τὴν χώραν, ἐξηνδραποδίσαντο δὲ τοὺς Περιοίκους, ἐπεβούλευσαν δὲ τῇ Σπάρτῃ, μετὰ δόλου καὶ βίας τοὺς Φυγάδας ἐπανάγοντες· ἐπ᾽ ἄλλης ἐγένοντο γνώμης, καὶ τέλος ἐπείσθησαν τηρεῖν τὴν πρὸς Φίλιππον καὶ Μακεδόνας συμμαχίαν. Γενομένων δὲ τούτων, ὁ μὲν Μαχατᾶς ἄπρακτος ἐπανῄει πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν.

A.V. 534. Infecta re discedit.

XXXV. Οἱ δ᾽ ἐξ ἀρχῆς αἴτιοι γεγονότες τῆς κινήσεως, οὐδαμῶς εἶξαι δυνάμενοι τοῖς παροῦσιν, αὖθις ἐπεβάλοντο πρᾶγμα ποιεῖν πάντων ἀσεβέστατον, φθείραντές τινας τῶν νέων. Κατὰ γάρ τινα θυσίαν πάτριον ἔδει τοὺς μὲν ἐν ταῖς ἡλικίαις μετὰ τῶν ὅπλων πομπεύειν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Χαλ-

Novi motus Spartæ.

Pompa Minervæ Chalciœcæ.

5. τοὺς Φυγ. ἐπανάγοντες ex conject. dedi. Libri omnes ἐπαγαγόντες.
XXXV. 1. ἐπεβάλοντο. ἐπεβάλλοντο Bav.

revocatis populo in memoriam hinc *Antigoni & Macedonum beneficiis*, inde *Charixeni & Timæi maleficiis, quo tempore Aetoli, omnibus viribus expeditione suscepta, agrum ipsorum essent populati, finitimos ditioni Spartanorum subjectos in servitutem abduxissent, ipsique etiam Spartæ insidias struxissent, dolo ac vi exules in eam reducentes;* ut multitudo sententiam mutaret, obtinuerunt: persuasumque illi ad extremum est, ut in Philippi & Macedonum societate maneretur. Atque ita Machatas infecta re ad suos est reversus.

35. Tum vero seditionis nuperæ auctores, quum præsenti statui acquiescere nullo possent modo, nonnullis e juventute corruptis, rursus facinus ausi sunt scelestissimum. Erat moris, per solenne quoddam a majoribus traditum, ut universa pubes cum armis ad *Minervæ Chalciœcæ*

Ol.139.4. Χαλκιοίκου νεὼν, τοὺς δ' Ἐφόρους συντελεῖν τὰ περὶ
τὴν θυσίαν, αὐτοῦ περὶ τὸ τέμενος διατρίβοντας.
ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τῶν πομπευόντων ἐν τοῖς ὅπλοις 3
τινὲς τῶν νεανίσκων ἄφνω προσπεσόντες θύουσι τοῖς
Ἐφόροις, ἀπέσφαξαν αὐτούς· καί τοι πᾶσι τοῖς
καταφυγοῦσι τὴν ἀσφάλειαν παρεσκεύαζε τὸ ἱερὸν,
κἂν θανάτου τις ᾖ κατακεκριμένος. τότε δὲ διὰ τὴν 4
ὠμότητα τῶν τολμώντων εἰς τοῦτ' ἦλθε καταφρονήσεως, ὥστε περὶ τὸν βωμὸν καὶ τὴν τράπεζαν τῆς θεοῦ κατασφαγῆναι τοὺς Ἐφόρους ἅπαντας.
ἑξῆς δὲ τούτου, τἀκόλουθον τῇ προθέσει ποιοῦντες, 5
ἀνεῖλον μὲν τοὺς περὶ Γυρίδαν τῶν γερόντων· ἐφυγάδευσαν δὲ τοὺς ἀντειπόντας τοῖς Αἰτωλοῖς· εἵλοντο δ' ἐξ αὐτῶν Ἐφόρους· συνέθεντο δὲ πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς τὴν συμμαχίαν. Ἐποίουν δὲ ταῦτα, καὶ 6
τήν τε πρὸς Ἀχαιοὺς ἀπέχθειαν, καὶ τὴν πρὸς Μακεδόνας ἀχαριστίαν, καὶ καθόλου τὴν πρὸς πάντας

Trucidantur Ephori Philippo faventes.

Fœdus jungitur cum Aetolis.

6. καὶ τήν τε πρὸς. διά τε τὴν πρὸς edd. ex Bav.

ciœcæ fanum *pompam* duceret, Ephoris ad peragenda ſacra circa delubrum manentibus. Eo igitur tempore adoleſcentes quidam, ex iis qui pompam armati comitabantur, *Ephoros* rei divinæ operantes repente invadunt, & contrucidant; idque eo ipſo in templo, quod omnibus ad illud confugientibus ſecuritatem præſtabat, etiam ſi mortis damnatus aliquis eſſet: tum vero, præ immanitate illorum, qui tantum ſcelus patrare ſuſtinuerunt, ita contemtui habita loci religio eſt, ut circa aram ipſam & menſam deæ omnes Ephori jugularentur. Iidem, reliqua deinceps conſilii ſui peragentes, *Gyridam* & alios e ſenioribus ſuſtulerunt: eos, qui Aetolis fuerant contrarii, exilio multarunt: Ephoros ex ſuo numero crearunt: poſtremo, ſocietatem cum *Aetolorum* gente junxerunt. Fecerunt autem iſta, & tantum adverſus Achæos odium, tantam adverſus Macedones ingratitudinem exercuerunt, tamque adverſus omnes in univerſum temerarios atque veſanos

τας ἀλογίαν ὑπέμενον, οὐχ ἥκιστα διὰ Κλεομένην, A.V. 534. Desiderium Cleomenis regis.
καὶ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν· ἐλπίζοντες ἀεὶ, καὶ
προσδοκίαν ἔχοντες τῆς ἐκείνου παρουσίας ἅμα καὶ
σωτηρίας. Οὕτως οἱ δυνάμενοι τῶν ἀνθρώπων ἐπι-
δεξίως ὁμιλεῖν τοῖς συμπεριφερομένοις, οὐ μόνον
παρόντες, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀφεστῶτες, ἐγκατα-
λείπουσί τινα καὶ λίαν ἰσχυρὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς
8 εὐνοίας αἰθύγματα. οἵ γε, χωρὶς τῶν ἄλλων, καὶ
τότε, πολιτευόμενοι κατὰ τὰ πάτρια σχεδὸν ἤδη
τρεῖς ἐνιαυτοὺς μετὰ τὴν Κλεομένους ἔκπτωσιν, οὐδ'
ἐπενόησαν οὐδέποτε βασιλεῖς καταστῆσαι τῆς Σπάρ-
9 της· ἅμα δὲ τῷ τὴν φήμην ἀφικέσθαι περὶ τῆς
Κλεομένους τελευτῆς, εὐθέως ὥρμησαν ἐπὶ τὸ βα- Novi reges Spartæ.
σιλεῖς καθιστάναι τά τε πλήθη καὶ τὸ τῶν Ἐφό-
10 ρων ἀρχεῖον. Καὶ κατέστησαν οἱ κοινωνοῦντες Ἔφο-
ροι τῆς αἱρέσεως τοῖς στασιώταις, οἱ καὶ τὴν πρὸς

 Αἰτω-

6. *Vulgo omnes* οὐχ ἥκιστα δὲ διά. *Delevi conjunct. quæ tamen ex* δὴ *corrupta videri potest.* Ibid. Κλεομένην. Κλεομένη. 9. εὐθέως. εὐθὺς *edd. ex Bav.*

vesanos se præbuerunt, potissimum propter *Cleomenem* & singularem in eum benevolentiam; quum sperarent semper exspectarentque, salvum eum & incolumem Spartam rediturum. Vsque adeo, *qui dextre sollerterque erga eos, quorum consuetudine utuntur, gerere se norunt; non solum præsentes, sed etiam longe locati, suæ benevolentiæ fomitem quemdam vehementem atque validum relinquunt.* Hi sane, ut alia taceam, quum ipsorum Respublica tertium jam fere annum a Cleomenis fuga patriis legibus administraretur, de eligendis Spartæ regibus, ne cogitarant quidem umquam: qui tamen, simulatque audita est Cleomenis mors, ad reges creandos statim se accinxerunt, tam populus, quam Ephorum Curia. Et constituerunt quidem illi ex Ephoris, qui factionis ejusdem erant cum auctoribus seditionis, (qui

Ol.139.4. Αἰτωλοὺς συνθέμενοι συμμαχίαν, ὑπὲρ ὧν τὸν ἄρτι
λόγον ἐποιησάμην, τὸν μὲν ἕνα νομίμως καὶ καθηκόν-
Agesipolis. τως, Ἀγησίπολιν, ὄντα μὲν παῖδα τὴν ἡλικίαν, υἱὸν
δὲ Ἀγησιπόλιδος τοῦ Κλεομβρότου. τὸν δὲ συνέβαινε 11
βεβασιλευκέναι, καθ' οὓς καιροὺς ἐξέπεσε Λεωνίδης
ἐκ τῆς ἀρχῆς, διὰ τὸ κατὰ γένος ὑπάρχειν ἔγγι-
στα τῆς οἰκίας ταύτης. ἐπίτροπον δὲ τοῦ παιδὸς 12
εἵλοντο Κλεομένην, Κλεομβρότου μὲν υἱὸν, Ἀγησι-
πόλιδος δ' ἀδελφόν. Ἀπὸ δὲ τῆς ἑτέρας οἰκίας, 13
ὄντων ἐκ τῆς Ἱππομέδοντος θυγατρὸς Ἀρχιδάμῳ
δυοῖν παίδων, ὃς ἦν υἱὸς Εὐδαμίδου· ζῶντος δὲ καὶ
Ἱππομέδοντος ἀκμὴν, ὃς ἦν υἱὸς Ἀγησιλάου τοῦ Εὐ-
δαμίδου, καὶ ἑτέρων δὲ πλειόνων ἀπὸ τῆς οἰκίας
ὑπαρχόντων, ἀπωτέρω μὲν τῶν προειρημένων, προση-
Lycurgus regiam dignitatem emit. κόντων δὲ κατὰ γένος· τούτους μὲν ἅπαντας ὑπερεῖ- 14
δον, Λυκοῦργον δὲ βασιλέα κατέστησαν, οὗ τῶν προ-
γόνων οὐδεὶς ἐτετεύχει τῆς προσηγορίας· ὃς δοὺς
ἑκάστῳ τῶν Ἐφόρων τάλαντον, Ἡρακλέους ἀπόγο-
νος

(qui etiam societatem cum Aetolis sunt pacti, de qua modo diximus;) alterum regem rite & legitime, *Agesipolim*, ætate quidem puerum, sed filium Agesipolidis, cui pater fuerat Cleombrotus ille, qui olim, postquam Leonidas regno excidisset, regnaverat, quod hanc regiam domum cognatione proxime contingebat. Tutor puero datus *Cleomenes*, Cleombroti filius, Agesipolidis frater. Quod ad regem ex altera familia attinet: quum essent Archidami, qui Eudamidæ filius erat, duo filii ex Hippomedontis filia; & Hippomedon etiam ipse adhuc in vivis esset, Agesilai filius, Eudamidæ nepos; essentque præterea alii plures ex eadem stirpe, qui longius quidem quam priores, sed tamen contingebant genere eam familiam regum; aspernati hosce omnes, *Lycurgo* regnum detulerunt, e cujus majoribus nemo eo honore fuerat usus. Verum hic talentum cuique Ephororum

15 νος καὶ βασιλεὺς ἐγεγόνει τῆς Σπάρτης. Οὕτως A.V.534.
εὔωνα πανταχῇ τὰ κακὰ γέγονε. Τοιγαροῦν οὐ
παῖδες παίδων, ἀλλ' αὐτοὶ πρῶτοι τῆς ἀνοίας ἀπέ-
τισαν τοὺς μισθοὺς οἱ καταστήσαντες.

Ὁ δὲ Μαχατᾶς, πυθόμενος τὰ γεγονότα περὶ XXXVI. Lacedæmonii Argivis & Achæis bellum inferunt.
τοὺς Λακεδαιμονίους, ἧκε πάλιν ὑποστρέψας εἰς
τὴν Σπάρτην, καὶ παρεκάλει τοὺς Ἐφόρους καὶ τοὺς
βασιλέας, ἐξενεγκεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον.
2 Μόνως γὰρ οὕτως, ἔφη, λῆξαι τὴν τῶν Λακεδαιμο-
νίων φιλονεικίαν τῶν ἐκ παντὸς τρόπου διακοπτόν-
των τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς συμμαχίαν, τήν τε τῶν ἐν
Αἰτωλίᾳ τὰ παραπλήσια τούτοις πραττόντων.
3 Πεισθέντων δὲ τῶν Ἐφόρων καὶ τῶν βασιλέων, ὁ μὲν
Μαχατᾶς ἐπανῆλθε, συντετελεσμένος τὴν πρόθε-
4 σιν διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν συμπραττόντων· ὁ δὲ Λυ-
κοῦργος, ἀναλαβὼν τοὺς στρατιώτας καί τινας τῶν
πολι-

15. τὰ κακά. τὰ καλὰ *ex conject. edidit Casaub. quam lectionem habet & Vat. a pr. manu & ex eo Flor.*
XXXVI. 2 τήν τε τῶν ἐν. τῶν τε ἐν *Bav. Aug. Reg. A.* 3. ἄγνοιαν. ἄνοιαν *edd. ex Bav.*

rum largitus, Herculis propago & rex Spartæ eſt factus. Adeo *ubique venalia ſunt maleficia.* Itaque etiam non nati natorum, ſed illi ipſi ante omnes, qui regem hunc creaverant, ſtultitiæ ſuæ pœnas luerunt.

36. *Machatas,* auditis quæ Lacedæmone facta erant, *Spartam* denuo pergit ire, hortaturque Ephoros & reges, *ut Achæis bellum inferant. Numquam enim aliter finem,* ait, *habituras eorum contentiones, vel qui Lacedæmone ſocietatem cum Aetolis divellere omnibus modis conarentur, vel qui in Aetolia idem iſtis facerent.* Perductis in ſuam ſententiam ephoris ac regibus, redit *Machatas,* confectis ex animi ſententia quæ deſtinaverat, per ſtultitiam eorum qui ab illius partibus erant. *Lycurgus,* aſſumto milite, & parte etiam copiarum urbanarum,

Ol.139.4. πολιτικῶν, ἐνέβαλεν εἰς τὴν Ἀργείαν, ἀφυλάκτως
διακειμένων εἰς τέλος τῶν Ἀργείων διὰ τὴν προϋπάρ-
Plura oppida capiunt. χουσαν κατάστασιν. καὶ Πολίχναν μὲν καὶ Πρα- 5
σίας καὶ Λεύκας καὶ Κύφαντα, προσπεσὼν ἄφνω,
κατέσχε· Γλύμπεσι δὲ καὶ Ζάρακι προσπεσὼν,
ἀπέπεσε. Τούτου δὲ ταῦτα πράξαντος, ἐπεκήρυ- 6
ξαν τὸ λάφυρον οἱ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τῶν Ἀχαιῶν·
Elei etiam bellum inferunt Achæis. ἔπεισαν δὲ καὶ τοὺς Ἠλείους οἱ περὶ τὸν Μαχατᾶν,
παραπλήσια λέγοντες ἅπερ καὶ πρὸς τοὺς Λακε-
δαιμονίους, ἐξενεγκεῖν τοῖς Ἀχαιοῖς τὸν πόλεμον.
Παραδόξως δὲ καὶ κατὰ νοῦν τοῖς Αἰτωλοῖς τῶν 7
πραγμάτων προκεχωρηκότων, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς
ἐνέβαινον εἰς τὸν πόλεμον· οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ τἀναντία.
Φίλιππος μὲν γὰρ, ἐφ᾽ ᾧ τὰς ἐλπίδας εἶχον, ἀκμὴν 8
ἐγίγνετο περὶ παρασκευήν· Ἠπειρῶται δ᾽ ἔμελλον
πολεμεῖν, Μεσσήνιοι δ᾽ ἡσυχίαν εἶχον. Αἰτωλοὶ δὲ, 9
προσ-

5. *Γλύμπεσι restitui ex vestigiis scripturæ librorum. Γλυμπεσεῖ Bav. Aug. Regii. Γλυμπεσειν (absque accentu) adfertur ex Vat. Γλύμπεσιν Flor. Γλυμπεῦσι Casaub.* Ibid. *ἀπέπεσε ex Gronovii conject. recepi. Mendose vulgo omnes ἀπέσπασε.* 6. Ἠλείους. *Mendose mssti πλείους.*

narum, Argivorum fines incursat, quos Argivi nullo prorsus modo custodiebant, præsenti rerum statu freti. *Polichnam* igitur, *Prasias*, *Leucas* & *Cyphantem* repentino impetu capit. *Glympes* quoque & *Zaracem* invadit; sed hoc quidem conatu excidit. Quæ postquam fecit Lycurgus, Lacedæmonii spolia capiendi de Achæis jus fasque esse præconis voce significant. *Eleis* item persuasit Machatas, iisdem verbis usus, quibus Lacedæmonios impulerat, *ut bellum Achæis inferrent.* Hoc modo rebus Aetolis ex animi sententia mirabiliter succedentibus, ipsi quidem ingenti cum spe bellum capessebant: apud Achæos vero contrario modo res se habebant. Nam *Philippus* in quo spes suas reposuerant, in apparatu belli adhuc erat occupatus: Epirotæ vero suscipere bellum cunctabantur: Messenii manebant

προσειληφότες τὴν Ἠλείων καὶ Λακεδαιμονίων A.V.534.
ἄγνοιαν, πανταχόθεν περιεῖχον αὐτοὺς τῷ πο-
λέμῳ.

Ἀράτῳ μὲν οὖν συνέβαινε κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ- XXXVII. Aratus, Arati fil. prætor Achæorum. Ol.140.1. A.V.535. Scopas præt. Aetolorum.
τον ἤδη λήγειν τὴν ἀρχὴν, Ἄρατον δὲ τὸν υἱὸν αὐ-
τοῦ, καθεσταμένον ὑπὸ τῶν Ἀχαιῶν, παραλαμβά-
2 νειν τὴν στρατηγίαν. Αἰτωλῶν δ᾽ ἐστρατήγει Σκό-
πας· ὁ δὲ χρόνος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς μάλιστα τότε
πως διῄρητο. τὰς γὰρ ἀρχαιρεσίας Αἰτωλοὶ μὲν
ἐποίουν μετὰ τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν εὐθέως·
Ἀχαιοὶ δὲ τότε περὶ τὴν τῆς Πλειάδος ἐπιτολήν.
3 Ἤδη δὲ τῆς θερείας ἐνισταμένης, καὶ μετειληφότος
Ἀράτου τοῦ νεωτέρου τὴν στρατηγίαν, ἅμα πάντα
τὰ πράγματα τὰς ἐπιβολὰς ἐλάμβανε καὶ τὰς
4 ἀρχάς. Ἀννίβας μὲν γὰρ ἐνεχείρει κατὰ τοὺς και- Synchronismus.
ροὺς τούτους Ζάκανθαν πολιορκεῖν· Ῥωμαῖοι δὲ Λεύ-
κιον Αἰμίλιον εἰς τὴν Ἰλλυρίδα μετὰ δυνάμεως ἐξα-
πέστελλον

XXXVII. 4. *ἐνεχείρει. ἐπεχείρει edd. ex Bav.* Ibid. *Ζάκανθαν. Ζάκανθον h. l. Aug. Reg. A.* Ibid. *μετὰ δυνάμεως. Alii vulgo μετὰ τῆς δυνάμεως.*

nebant quieti. Aetoli autem, adjuvante ipſos Eleorum & Lacedæmoniorum ſtultitia, omnibus ex partibus bello eos cingebant.

37. Circa id tempus magiſtratu exierat Aratus; in cujus locum ſuffragiis Achæorum ſuccedens *Aratus, Arati filius,* præturam inierat. Aetolorum prætor *Scopas* erat: qui eo maxime tempore dimidium legitimi ſpatii in magiſtratu confecerat. Aetoli namque ſtatim ab æquinoctio autumnali comitia prætorum ſuorum celebrabant: Achæi vero, illis quidem temporibus, circa Plejadum ortum. Ineunte itaque jam æſtate, quum *junior Aratus* imperium ſuſcepiſſet, ſimul omnium ubique bellorum principia inchoabantur. Quippe eo tempore *Hannibal* Sagunti obſidionem moliebatur. Romani *L. Aemilium* cum legionibus in Illyricum adverſus *Deme-*

Ol.140.1. Synchronismus.

πέστελλον ἐπὶ Δημήτριον τὸν Φάριον. ὑπὲρ ὧν ἐν τῇ
προτέρᾳ βίβλῳ δεδηλώκαμεν. Ἀντίοχος δὲ, Πτο- 5
λεμαΐδα καὶ Τύρον παραδόντος αὐτῷ Θεοδότου, τοῖς
κατὰ Κοίλην Συρίαν ἐγχειρεῖν ἐπεβάλετο· Πτολε-
μαῖος δὲ περὶ παρασκευὴν ἐγίγνετο τοῦ πρὸς Ἀν-
τίοχον πολέμου. Λυκοῦργος δ᾽, ἀπὸ τῶν ὁμοίων 6
βουλόμενος ἄρχεσθαι Κλεομένει, τὸ τῶν Μεγαλοπο-
λιτῶν Ἀθήναιον ἐπολιόρκει προσεστρατοπεδευκώς.
Ἀχαιοὶ δὲ μισθοφόρους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ἤθροιζον
εἰς τὸν περιεστῶτα πόλεμον· Φίλιππος δ᾽ ἐκ Μα- 7
κεδονίας ἐκίνει μετὰ τῆς δυνάμεως, ἔχων Μακεδό-
νων φαλαγγίτας μὲν μυρίους, πελταστὰς δὲ πεντα-
κισχιλίους· ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς ὀκτακοσίους.
Ταῦτα μὲν οὖν ἅπαντ᾽ ἦν ἐν τοιαύταις ἐπιβολαῖς 8
καὶ παρασκευαῖς. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς
ἐξήνεγκαν Ῥόδιοι Βυζαντίοις πόλεμον, διά τινας
τοιαύτας αἰτίας.

Βυζάν-

7. Μακεδόνων. *Alii* Μακεδόνας.

Demetrium Pharium mittebant: de quibus rebus superiore libro est actum. *Antiochus*, tradente sibi Theodoto Ptolemaïdem & Tyrum, occupare Syriam Cœlen aggrediebatur. *Ptolemæus* adversus Antiochum se comparabat. *Lycurgus* autem, initio statim regiminis vestigiis Cleomenis studens insistere, positis ante Athenæum Megalopolitanorum castris, obsidione illud premebat. *Achæi* ad bellum, quod undique cooriebatur, equites peditesque mercede conducebant. *Philippus* e Macedonia movebat, habens in exercitu gravis armaturæ millia decem, cetratorum quinque millia, & cum his equites octingentos. Hæc igitur omnia illo tempore ita destinabantur parabanturque. Eodem vero tempore RHODII etiam *adversus* BYZANTIOS bellum susceperunt, ob caussas hujusmodi.

38. BY-

A.V. 534. XXXVIII. Bellum RHODIORVM cum BYZANTIIS. Ol.139.4. A.V.534. Situs Byzantii, opportunus ad mare.

Βυζάντιοι, κατὰ μὲν θάλατταν, εὐκαιρότατον οἰκοῦσι τόπον, καὶ πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν, πάντων τῶν ἐν τῇ καθ᾽ ἡμᾶς οἰκουμένῃ· κατὰ δὲ γῆν πρὸς ἀμφότερα πάντων ἀφυέστατον.
2 κατὰ μὲν γὰρ θάλατταν οὕτως ἐπίκεινται τῷ στόματι τοῦ Πόντου κυρίως, ὥστε μήτ᾽ εἰσπλεῦσαι μήτ᾽ ἐκπλεῦσαι δυνατὸν εἶναι τῶν ἐμπόρων τινὰ, χωρὶς
3 τῆς ἐκείνων βουλήσεως. Ἔχοντος δὲ τοῦ Πόντου πολλὰ τῶν πρὸς τὸν βίον εὐχρήστων τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, πάντων εἰσὶ τούτων κύριοι Βυζάντιοι.
4 πρὸς μὲν γὰρ τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρείας, τά τε θρέμματα καὶ τὸ τῶν εἰς τὰς δουλείας ἀγομένων σωμάτων πλῆθος οἱ κατὰ τὸν Πόντον ἡμῖν τόποι παρασκευάζουσι δαψιλέστατον καὶ χρησιμώτατον ὁμολογουμένως· πρὸς δὲ περιουσίαν, μέλι, κηρὸν, τάριχος, ἀφθόνως ἡμῖν χορηγοῦσι. δέχονταί γε μὴν τῶν ἐν τοῖς παρ᾽ ἡμῖν τόποις περιττευόντων, ἔλαιον

XXXVIII. 4. θρέμματα. *Vitiose vulgo* δέρματα.

38. BYZANTII locum tenent, omnium in nostro orbe, mari quidem, commodissimum aptissimumque ad vitam cum secure, tum beate, degendam: terra vero, ad utrumque horum minime omnium accommodatum. Nam quod ad mare, ita prorsus ori Ponti imminent, ut, absque eorum voluntate, nulla cujusquam mercatoris navis neque intrare neque exire queat. Quum igitur multa *Pontus* ferat ceteris mortalibus ad vitam expetita, omnia illa Byzantii in sua potestate habent. Ad necessarios quippe vitæ usus, pecorum ingentem copiam, & servilium corporum maximum numerum, & quidem optimorum sine controversia, Ponticæ regiones nobis subministrant: ad lautitiam vero, mel, ceram, salsamenta, abunde præbent. Recipiunt vero e nostrorum locorum copiis, oleum, & quæcumque

Ol. 139.4. Situs Byzantii.

ἔλαιον καὶ πᾶν οἴνου γένος· σίτῳ δ' ἀμείβονται, ποτὲ μὲν εὐκαίρως διδόντες, ποτὲ δὲ λαμβάνοντες.
Πάντων δὴ τούτων ἢ κωλύεσθαι δέον ἦν ὁλοσχερῶς 6
τοὺς Ἕλληνας, ἢ τελέως ἀλυσιτελῆ γίγνεσθαι σφίσι τὴν ἀλλαγὴν αὐτῶν, Βυζαντίων ἤτοι βουλομένων ἐθελοκακεῖν, καὶ συνδυάζειν, ποτὲ μὲν Γαλάταις, τότε δὲ πλείονα Θρᾳξὶν, ἢ τὸ παράπαν μὴ κατοικούντων τοὺς τόπους. διά τε γὰρ τὴν στενότητα 7
τοῦ πόρου, καὶ τὸ παρακείμενον πλῆθος τῶν βαρβάρων, ἄπλους ἂν ἡμῖν ἦν ὁμολογουμένως ὁ Πόντος.
Μέγιστα μὲν οὖν ἴσως αὐτοῖς ἐκείνοις περιγίγνεται 8
λυσιτελῆ πρὸς τοὺς βίους διὰ τὰς τῶν τόπων ἰδιότητας. ἅπαν γὰρ τὸ μὲν περιττεῦον παρ' αὐτοῖς, 9
ἐξαγωγῆς· τὸ δὲ λεῖπον, εἰσαγωγῆς ἑτοίμου τυγχάνει καὶ λυσιτελοῦς, ἄνευ πάσης κακοπαθείας καὶ κινδύνου. πολλά γε μὴν καὶ τοῖς ἄλλοις εὔχρηστα δι' 10
ἐκείνους, ὡς εἰρήκαμεν, ἀπαντᾷ. διὸ καὶ κοινοί τινες

ὡς

6. *τότε ex msstis revocavi, pro ποτὲ, quod vulgo hic repetebatur.*

que sunt vini genera: in frumento mutuum faciunt, aliâs opportune dando, aliâs accipiendo. Harum igitur omnium rerum commercio aut carendum omnino fuerat Græcis, aut nulla penitus cum utilitate id fuerat exercendum; si Byzantii deteriora consilia sequi, & olim cum Galatis, tunc vero cum Thracibus magis, societate jungi voluissent, aut si illa loca penitus non inhabitarent. Nam partim ob freti angustias, partim ob adjacentium barbarorum multitudinem, erepta nobis esset in Pontum navigandi facultas. Puto igitur, ad ipsos quidem primo Byzantios ex natura locorum maxima redire vitæ commoda; quum & ea, quibus superfluunt, exportari, &, quibus deficiunt, importari facile & cum lucro & sine ulla molestia aut periculo possint. Sed & ad alios multa commoda propter ipsos, ut diximus, perveniunt. Quare, velut communes omnium

bene-

A.V. 534.

Byzantini velut communes Græcorum benefactores.

ὡς εὐεργέται πάντων ὑπάρχοντες, εἰκότως ἂν οὐ
μόνον χάριτος, ἀλλὰ καὶ ἐπικουρίας κοινῆς τυγχά-
νοιεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν Βαρβά-
11 ρων περιστάσεις. Ἐπεὶ δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις
ἀγνοεῖσθαι συνέβαινε τὴν ἰδιότητα καὶ τὴν εὐφυΐαν
τοῦ τόπου, διὰ τὸ μικρὸν ἔξω κεῖσθαι τῶν ἐπισκο-
12 πουμένων μερῶν τῆς οἰκουμένης· βουλόμεθα δὲ πάν-
τας εἰδέναι τὰ τοιαῦτα, καὶ μάλιστα μὲν αὐτόπτας
γίγνεσθαι τῶν ἐχόντων παρηλλαγμένον τι καὶ διαφέ-
ρον τόπων· εἰ δὲ μὴ τοῦτο δυνατὸν, ἐννοίας γε καὶ
τύπους ἔχειν ἐν αὐτοῖς ὡς ἔγγιστα τῆς ἀληθείας·
13 ῥητέον ἂν εἴη, τί τὸ συμβαῖνόν ἐστι, καὶ τί τὸ ποιοῦν
τὴν τηλικαύτην καὶ τοιαύτην εὐπορίαν τῆς προειρη-
μένης πόλεως.

Ratio situs tam opportuni.

XXXIX. *Ponti Euxini descriptio.*

Ὁ δὴ καλούμενος Πόντος ἔχει τὴν μὲν περίμε-
τρον, ἔγγιστα τῶν δισμυρίων καὶ δισχιλίων σταδίων· στόμα-

12. *ἐννοίας γε ex Reg. B. recepit Casaub. Libri vett. dant ἐννοίας τε, quod bene haberet, si paulo ante esset εἰ δὲ μή γε τοῦτο.*

benefactores, non gratiam dumtaxat jure merito a Græcis referant; sed etiam commune Græcorum omnium auxilium, quando a barbaris periculum eis imminet. Quoniam autem proprietatem & naturam hujus loci plerique hominum idcirco ignorant, quia aliquanto longius abest ab iis orbis nostri partibus, ad quas visendas iri solet: nos, qui res hujusmodi notas esse omnibus cupimus, & maxime quidem, si fieri possit, ex inspectione omnia cognosci loca, in quibus peculiare aliquid aut excellens inest, aut, si hoc non potest, unumquemque in animo habere notiones saltem eorum & expressas formas, ad veritatem quam proxime accedentes; dicendum existimamus, quid id rei sit, & quæ caussa dictæ urbi talem tantamque felicitatem conciliet.

39. *Pontus* igitur, quem vocant, ambitum habet stadiorum circiter XXII millium:

Ol. 139. 4. στόματα δὲ διττὰ, κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις κείμε-
να· τὸ μὲν ἐκ τῆς Προποντίδος, τὸ δ᾽ ἐκ τῆς Μαιώ-
τιδος λίμνης· ἥ τις αὐτὴ κατ᾽ αὐτὴν ὀκτακισχιλίων
ἔχει σταδίων τὴν περιγραφήν. εἰς δὲ τὰ προειρημέ- 2
να κοιλώματα πολλῶν μὲν καὶ μεγάλων ποταμῶν ἐκ
τῆς Ἀσίας ἐκβαλλόντων, ἔτι δὲ μειζόνων καὶ πλειό-
νων ἐκ τῆς Εὐρώπης· συμβαίνει, τὴν μὲν Μαιῶτιν,
ἀναπληρουμένην ὑπὸ τούτων, ῥεῖν εἰς τὸν Πόντον διὰ
τοῦ στόματος, τὸν δὲ Πόντον εἰς τὴν Προποντίδα.
Duo Bosfpori. Καλεῖται δὲ τὸ μὲν τῆς Μαιώτιδος στόμα, Κιμμερι- 3
κὸς Βόσπορος, ὃ τὸ μὲν πλάτος ἔχει περὶ τριάκον-
τα στάδια, τὸ δὲ μῆκος ἑξήκοντα στάδια· πᾶν δ᾽
ἐστὶν ἀλιτενές. τὸ δὲ τοῦ Πόντου, παραπλησίως 4
ὀνομάζεται μὲν Βόσπορος Θρᾴκιος· ἔστι δὲ τὸ μὲν
μῆκος ἐφ᾽ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στάδια, τὸ δὲ πλάτος
οὐ πάντῃ ταυτόν. Ἄρχει δὲ τοῦ στόματος, ἀπὸ 5
μὲν

XXXIX. 1. ἔχει σταδίων. ἐστὶ σταδ. edd. ex Bav. 3. ἑξήκοντα στάδια. *Abest h. l. vocab.* στάδια *a Vat. & Flor.* 4. πάντῃ ταυτόν. *Vulgo* πάντῃ ταύτῃ ταυτόν. *Delevi* ταύτῃ *cum Flor. & Vat. Forsan* πάντῃ πάντως ταυτόν. 5. Ἄρχει. ἀρχὴ *ex uno Reg. B. recepit Casaub.*

lium: ora duo, fibi ex adverfo oppofita; alterum e Propontide, alterum e *lacu Mæotio;* qui & ipfe per fe in circuitum patet ftadia octies mille. Quum autem in defcriptos alveos multi magnique amnes ex Afia influant, majores vero etiam & plures ex Europa; evenit, ut Mæotius quidem lacus, ubi ab illis fluminibus eft repletus, in Pontum per os fuum effundatur; Pontus vero, in Propontidem. Nominatur autem os Mæotidis, *Cimmerius Bofporus;* cujus latitudo eft ftadiorum plus minus triginta; longitudo, fexaginta; eft autem totum illud oftium humile & vadofum. Ipfius Ponti os fimiliter vocatur *Bofporus*, & quidem *Thracius;* porrectum in longitudinem ad centum viginti ftadia: latitudo non ubique femper eadem. Oris principium eft, e Proponti-
de

μὲν τῆς Προποντίδος, τὸ κατὰ Καλχηδόνα διάστημα καὶ Βυζάντιον, ὃ δεκατεττάρων ἐστὶ σταδίων· A.V. 534.
6 ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου, τὸ καλούμενον Ἱερὸν, (ἐφ' οὗ τόπου φασὶ κατὰ τὴν ἐκ Κόλχων ἀνακομιδὴν, Ἰάσονα θῦσαι πρῶτον τοῖς δώδεκα θεοῖς·) ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς Ἀσίας, ἀπέχει δὲ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ δώδεκα στάδια πρὸς τὸ καταντικρὺ κείμενον Σαραπιεῖον
7 τῆς Θρᾴκης. Τοῦ δὲ ῥεῖν ἔξω κατὰ τὸ συνεχὲς τήν τε Μαιῶτιν καὶ τὸν Πόντον, εἰσὶν αἰτίαι διτταί. μία μὲν αὐτόθεν καὶ πᾶσι προφανής· καθ' ἣν, πολλῶν εἰσπιπτόντων ῥευμάτων εἰς περιγραφὴν ἀγγείων ὡρισμένων, πλεῖον ἀεὶ καὶ πλεῖον γίγνεται τὸ
8 ὑγρόν. ὃ, μηδεμιᾶς μὲν ὑπαρχούσης ἐκρύσεως, δέον ἂν ἦν, προσαναβαῖνον, ἀεὶ μείζω καὶ πλείω τοῦ κοιλώματος περιλαμβάνειν τόπον· ὑπαρχουσῶν δ' ἐκρύσεων, ἀνάγκη, τὸ προσγιγνόμενον καὶ πλεονάζον, ὑπερπίπτον ἀποῤῥεῖν καὶ φέρεσθαι συνεχῶς διὰ τῶν

Cur Pontus jugiter effluat.

Fluvii semper infundunt aquam.

G 2

5. Καλχηδόνα. Χαλκηδ. *edd. cum aliis, & sic constanter.*

de venienti, illud intervallum, quod est inter *Calchedonem* & *Byzantium*, stadiorum quatuordecim: exeunti vero e Ponto, locus ille quem *Hieron* vocant; ubi fama est *Iasonem*, quando e Colchis revertebatur, duodecim diis primum sacrificasse. Est autem ille locus in Asia situs; abestque ab Europa & *fano Sarapidis*, quod in opposita est Thracia, duodecim fere stadia. *Quod autem Mæotis & Pontus continenter effluant*, ejus rei *caussa duplex* est: *una* in promtu, & nemini non manifesta: quatenus enim multi amnes vasa ingrediuntur, quorum est circumscripta definitaque mensura, accedit major in dies aquarum copia; quæ, si nullus pateret exitus, assurgere magis magisque in altum deberet, & majorem ampliorемque alvei locum semper occupare. Nunc quum pateant exitus, necesse est, ut, quod nova accessione redundat, id excedens oram effluat, ac per ea

Ol.139.4. τῶν ὑπαρχόντων στομάτων. Δευτέρα δέ· καθ' ἣν, 9 πολὺν καὶ παντοδαπὸν χοῦν εἰσφερόντων εἰς τὰ προειρημένα κοιλώματα τῶν ποταμῶν κατὰ τὰς τῶν ὄμβρων ἐπιτάσεις, ἐκπιεζόμενον τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τῶν συνισταμένων ἐγχωμάτων, ἀεὶ προσαναβαίνει, καὶ φέρεται κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον διὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐκρύσεων. τῆς δ' ἐγχώσεως καὶ τῆς ἐπιῤῥύσεως ἀδια- 10 παύστου καὶ συνεχοῦς γιγνομένης ἐκ τῶν ποταμῶν, καὶ τὴν ἀπόῤῥυσιν ἀδιάπαυστον καὶ συνεχῆ γίγνεσθαι διὰ τῶν στομάτων ἀναγκαῖον. Αἱ μὲν οὖν ἀλη- 11 θεῖς αἰτίαι τοῦ ῥεῖν ἔξω τὸν Πόντον, αἵδ' εἰσίν· οὐκ ἐξ ἐμπορικῶν ἔχουσαι διηγημάτων τὴν πίστιν, ἀλλ' ἐκ τῆς κατὰ φύσιν θεωρίας, ἧς ἀκριβεστέραν εὑρεῖν οὐ ῥᾴδιον.

Et aggesta humo fundum aquæ attollunt.

XL. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τὸν τόπον ἐπέστημεν, οὐδὲν ἀφετέον ἀργὸν, οὐδ' ἐν αὐτῇ τῇ φύσει κείμενον, ὅπερ οἱ πλεῖστοι ποιεῖν εἰώθασι τῶν συγγραφέων· ἀποδεικτι-

Rerum naturalium expositio Historico non negligenda.

ea quæ adsunt ora continenter labatur. *Altera* caussa est hujusmodi. Quum per magnos & vehementes imbres flumina multum atque omnis generis limum in prædictos alveos inferant; elisa aqua ab aggesta terra, altius semper attollitur, & ratione ea, quam diximus, per alveorum exitus manat. Et quoniam indesinenter atque continuo ab amnibus & humus aggeritur, & aquæ infunduntur; etiam emanantes per ora aquas numquam desinere, sed semper fluere est necesse. Ac veræ quidem caussæ, cur extra alveum feratur Pontus, istæ sunt: quarum fides non ex mercatorum narrationibus pendet, verum e rerum naturalium contemplatione, quam maxime fieri potest, accurata.

40. Quoniam autem huic loco insistere cœpimus; nihil nobis, ne eorum quidem quæ in rerum natura sunt posita, inexplicatum prætermittendum est; quod plerique

δεικτικῇ δὲ μᾶλλον τῇ διηγήσει χρηστέον, ἵνα μηδὲν A.V. 534.
ἄπορον ἀπολείπωμεν τῶν ζητουμένων τοῖς φιληκόοις.
2 τοῦτο γὰρ ἴδιόν ἐστι τῶν νῦν καιρῶν, ἐν οἷς, πάν-
των πλωτῶν καὶ πορευτῶν γεγονότων, οὐκ ἂν ἔτι
πρέπον εἴη, ποιηταῖς καὶ μυθογράφοις χρῆσθαι μάρ-
3 τυσι περὶ τῶν ἀγνοουμένων· ὅπερ οἱ πρὸ ἡμῶν πε-
ποιήκασι περὶ τῶν πλείστων, ἀπίστους ἀμφισβη-
τουμένων παρεχόμενοι βεβαιωτὰς, κατὰ τὸν Ἡρά-
κλειτον. πειρατέον δὲ, δι' αὐτῆς τῆς ἱστορίας ἱκα-
4 νὴν παριστάναι πίστιν τοῖς ἀκούουσι. Φαμὲν δὴ, Pontus Euxinus aliquando opplebitur.
χώννυσθαι μὲν καὶ πάλαι καὶ νῦν τὸν Πόντον, χρό-
νῳ γε μὴν ὁλοσχερῶς ἐγχωσθήσεσθαι τήν τε Μαιῶ-
τιν καὶ τοῦτον· μενούσης γε δὴ τῆς αὐτῆς τάξεως
περὶ τοὺς τόπους, καὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐγχώσεως
5 ἐνεργούντων κατὰ τὸ συνεχές. Ὅταν γὰρ ὁ μὲν
χρόνος ἄπειρος ᾖ, τὰ δὲ κοιλώματα πάντῃ πάν-

XL. 1. ἀπολείπωμεν. ἀπολίπωμεν Flor.

que Hiſtoriarum ſcriptores facere ſolent: imo vero *eo genere narrationis* utendum eſt, *quo rerum commemoratarum rationes etiam exponuntur;* ne dubium ullum de eis rebus, de quibus quæritur, ſtudioſis relinquamus. Eam ſiquidem diligentiam hodierna tempora requirunt. Nam quia hodie terra marique ſunt omnia pervia; turpe jam ſit, de iis, quæ vulgo ignorantur, poëtas & fabularum ſcriptores teſtes afferre: quod in pleriſque ſuperiores ſcriptores fecerunt, *infidos rerum de quibus diſceptatur fidejuſſores,* ut ait *Heraclitus,* afferentes. Quin potius conandum eſt nobis, ut ipſa per ſe noſtra narratio fidem audientibus faciat. Dicimus igitur, *& olim & nunc Pontum humo obrui atque adimpleri: tandem vero etiam penitus & Mæotidem & ipſum Pontum iri oppletum, ſi modo eadem maneat conditio illorum locorum, & cauſſæ aggeſtus illius continenter operentur.* Quando enim tempus quidem infinitum eſt, alvei vero

Ol.139.4. τως ὡρισμένα· δῆλον, ὡς, κἂν τὸ τυχὸν εἰσφέρηται, πληρωθήσονται τῷ χρόνῳ. Κατὰ φύσιν γὰρ, τὸ 6 πεπερασμένον, ἐν ἀπείρῳ χρόνῳ συνεχῶς γιγνόμενον, ἢ φθειρόμενον, κἂν κατ' ἐλάχιστον γίγνηται, (τοῦτο γὰρ νοείσθω νῦν) ἀνάγκη τελειωθῆναι κατὰ τὴν πρόθεσιν. Ὅταν δὲ μὴ τὸ τυχὸν, ἀλλὰ καὶ 7 λίαν πολύς τις εἰσφέρηται χοῦς, φανερὸν, ὡς οὐ ποτὲ, ταχέως δὲ, συμβήσεται γενέσθαι τὸ νῦν δὴ λεγόμενον ὑφ' ἡμῶν. ὃ δὴ καὶ φαίνεται γιγνόμενον. 8

Palus Mæotis jam nunc oppleta est.

τὴν μὲν οὖν Μαιῶτιν ἤδη κεχῶσθαι συμβαίνει· τὸ γάρ τοι πλεῖστον αὐτῆς μέρος, ἐν ἑπτὰ καὶ πέντε ὀργυιαῖς ἐστι. διὸ καὶ πλεῖν αὐτὴν οὐκ ἔτι δύνανται ναυσὶ μεγάλαις, χωρὶς καθηγεμόνος. οὖσά τ' ἐξ 9 ἀρχῆς θάλαττα σύῤῥους τῷ Πόντῳ, καθὰ οἱ πα-

Et ejus aqua, dulcis.

λαιοὶ συμφωνοῦσι, νῦν ἐστι λίμνη γλυκεῖα· τῆς μὲν θαλάττης ἐκπεπιεσμένης ὑπὸ τῶν ἐγχωμάτων, τῆς δὲ

6. ἢ φθειρόμ. ἢ καὶ φθειρόμ. *Casaub. ex Reg. B.*

ro certis plane finibus circumſcripti; perſpicuum eſt, etſi vel minimum ſit quod invehitur, futurum tamen aliquando tandem, ut impleantur. Ita enim natura comparatum eſt: ſi finitum aliquid tempore infinito naſcatur, aut denaſcatur, etſi minimum eſt quod ſit quotidie, (ponamus enim id nunc quidem;) neceſſe eſt, ut illud ad deſtinatum finem perveniat. Iam vero, ſi non parum neſcio quid, ſed longe plurimum limi aggeratur; perſpicuum eſt, non dico aliquando, ſed brevi eventurum id quod modo dicebamus. Quin, fieri jam id ipſum, apparet. *Mæoticus* ſiquidem *lacus* jam nunc eſt oppletus: nam in plerisque illius partibus non ultra ſeptem aut quinque ulnarum eſt ejus altitudo; ut ſine itineris duce navigari magnis navibus non amplius poſſit. Et quum olim *mare* illud fuerit, Ponto conjunctum, ut conſentiunt veteres; nunc *lacus* eſt aquæ dulcis, poſtquam maris aqua eliſa eſt ab aggeſta terra, & ingredientium

10δὲ τῶν ποταμῶν εἰσβολῆς ἐπικρατούσης. ἔσται δὲ A.V. 534.
καὶ περὶ τὸν Πόντον παραπλήσιον, καὶ γίγνεται νῦν· Idem fiet Ponto.
ἀλλ' οὐ λίαν τοῖς πολλοῖς ἐστι καταφανὲς, διὰ τὸ
μέγεθος τοῦ κοιλώματος. τοῖς μέν τοι βραχέα συνε-
πιστήσασι, καὶ νῦν ἐστι δῆλον τὸ γιγνόμενον.

Τοῦ γὰρ Ἴστρου πλείοσι στόμασιν ἀπὸ τῆς Εὐ- XLI. Ejus rei ratio & indicium.
ρώπης εἰς τὸν Πόντον εἰσβάλλοντος, συμβαίνει πρὸς
τοῦτον σχεδὸν ἐπὶ χίλια στάδια συνιστάναι ταινίαν,
ἡμέρας δρόμον ἀπέχουσαν τῆς γῆς· ἥ τις νῦν συνέ-
στηκεν ἐκ τῆς τοῖς στόμασιν εἰσφερομένης ἰλύος·
2ἐφ' ἣν, ἔτι πελάγιοι, τρέχοντες οἱ πλέοντες τὸν
Πόντον, λανθάνουσι ἐποκέλλοντες νυκτὸς ἐπὶ τοὺς
3τόπους. καλοῦσι δ' αὐτοὺς οἱ ναυτικοὶ Στήθη. Τοῦ Stethe, sive dorsa, ante ostia Istri.
δὲ μὴ παρ' αὐτὴν συνίστασθαι τὴν γῆν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ
πολὺ προωθεῖσθαι τὸν χοῦν, ταύτην νομιστέον εἶναι
4τὴν αἰτίαν. ἐφ' ὅσον μὲν γὰρ αἱ ῥύσεις τῶν ποτα-
μῶν διὰ τὴν βίαν τῆς φορᾶς ἐπικρατοῦσι καὶ διω-

10. παραπλήσιον. *Putabam* τὸ παραπλήσιον.
XLI. 2. ἐποκέλλ. ἐπικέλλοντες *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.*

tium amnium influxus pervicit. Idem vero fiet etiam *Ponto;* & jam nunc fit: sed præ alvei magnitudine parum id vulgus obſervat; verum qui vel mediocriter attendunt, jam nunc ſuper eo nihil dubitant.

41. Nam quum pluribus oſtiis ex Europa in Pontum *Iſter* præcipitet, efficitur in Ponto & nunc obtinet *tænia* quædam, ſive moles, per mille circiter ſtadia in longum porrecta, diei unius curſu diſtans a terra, ex limo concreta quem oſtia fluviorum deferunt. In quam ſi hi, qui Pontum navigant, dum adhuc in alto eſſe putant, incurrunt; accidit illis noctu, ut imprudentes navem in hæc loca impingant. *Stethe*, id eſt, *dorſa* nautæ vocant. Quod autem agger ille non propius terram creſcit, ſed procul inde ſubmovetur, cauſſam exiſtimare hanc oportet. Scilicet in quantum influentia flumina impetum præ ea, qua feruntur, violentia ſervant, &

Ol. 139. 4. Dorsi in Ponto, ante ostia Istri.

θοῦνται τὴν θάλατταν, ἐπὶ τοσοῦτο καὶ τὴν γῆν καὶ πάντα τὰ φερόμενα τοῖς ῥεύμασιν ἀνάγκη προωθεῖσθαι, καὶ μὴ λαμβάνειν μονὴν μηδὲ στάσιν ἁπλῶς.
ὅταν δὲ διὰ τὸ βάθος ἤδη καὶ πλῆθος τῆς θαλάτ- 5
της ἐκλύηται τὰ ῥεύματα· τότ᾽ εἰκὸς ἤδη, κατὰ φύσιν φερόμενον κάτω, μονὴν καὶ στάσιν λαμβάνειν τὸν χοῦν.
δι᾽ ἃ δὴ τῶν μὲν λάβρων καὶ μεγάλων 6
ποταμῶν, τὰ μὲν χώματα μακρὰν συνίσταται, τὰ δὲ παρὰ τὴν χέρσον ἐστὶν ἀγχιβαθῆ· τῶν δ᾽ ἐλαττόνων καὶ πρᾴως ῥεόντων, παρ᾽ αὐτὰς τὰς εἰσβολὰς οἱ θῖνες συνίστανται.
Μάλιστα δ᾽ ἔκδηλον γί- 7
γνεται τοῦτο κατὰ τὰς τῶν ὄμβρων ἐπιφοράς. καὶ γὰρ τὰ τυχόντα τότε τῶν ῥείθρων, ἐπειδὰν ἐπικρατήσωσι τοῦ κύματος κατὰ τὴν εἰσβολὴν, προωθοῦσι τὸν χοῦν εἰς θάλατταν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε πρὸς λόγον ἑκάστου γίγνεσθαι τὴν ἀπόστασιν τῇ βίᾳ τῶν ἐμπιπτόντων ῥευμάτων.
Τῷ δὲ μεγέθει 8
τῆς προειρημένης ταινίας, καὶ καθόλου τῷ πλήθει τῶν

mare protrudunt; in tantum & limum, & quæcumque cursu aquarum devehuntur, protrudi necesse est, neque moram ullam accipere ad subsistendum potest. Vbi vero, propter profunditatem & immensitatem maris, fluentorum vis minuit; ibi demum rationi naturæque consentaneum est, ut materia illa quæ aggeritur subsidat, & quieta firmaque maneat. Propterea rapidorum magnorumque amnium moles procul excitantur, & prope terram mare altum est: minorum vero fluminum & leviter fluentium, prope ipsa ostia aggeres consistunt. Maxime autem manifestum hoc fit, ubi magni imbres cadunt: nam tunc vel minimi amnes, superata vi fluctuum circa ostium, limum adeo longe protrudunt in altum, ut, pro violentia cujusque amnis in mare se exonerantis, brevior aut longior distantia intercedat. De magnitudine autem illius tæniæ, quam diximus Istro præ-

A.V. 534.

Dorsa in Ponto, ante ostia Istri.

τῶν εἰσφερομένων λίθων καὶ ξύλων καὶ γῆς ὑπὸ τῶν ποταμῶν, οὐδαμῶς ἀπιστητέον· (εὔηθες γάρ·) θεωροῦντας ὑπὸ τὴν ὄψιν τὸν τυχόντα χειμάῤῥουν, ἐν βραχεῖ χρόνῳ πολλάκις ἐκχαραδροῦντα μὲν καὶ διακόπτοντα τόπους ἠλιβάτους, φέροντα δὲ πᾶν γένος ὕλης καὶ γῆς καὶ λίθων, ἐπιχώσεις δὲ ποιούμενον τηλικαύτας, ὥστ' ἀλλοιοῦν ἐνίοτε, καὶ μηδὲ γινώσκειν ἐν βραχεῖ χρόνῳ τοὺς αὐτοὺς τόπους.

XLII.

Ἐξ ὧν οὐκ εἰκὸς θαυμάζειν, πῶς οἱ τηλικοῦτοι καὶ τοιοῦτοι ποταμοὶ, συνεχῶς ῥέοντες, ἀπεργάζονταί τι τῶν προειρημένων, καὶ τέλος ἐκπληροῦσι τὸν Πόντον. οὐ γὰρ εἰκὸς, ἀλλ' ἀναγκαῖον γενέσθαι τοῦτό γε, προφαίνεται κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον. σημεῖον δὲ τοῦ μέλλοντος· ὅσῳ γάρ ἐστι νῦν ἡ Μαιῶτις γλυκυτέρα τῆς Ποντικῆς θαλάττης, τοσούτῳ θεωρεῖται διαφέρουσα προφανῶς ἡ Ποντικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς.

Ponti aqua dulcior, quam reliqui maris.

G 5 ἐξ

9. *μηδὲ γινώσκειν ἐᾶν ἐν βρ. χρ. suspicatus est Reisk.*

XLII. 3. *ὅσῳ. ὅσον Aug.* Ibid. *τοσούτῳ cum Ursino dedit Casaub. Libri nostri omnes οὕτω.*

prætendi, aut omnino de copia saxorum, lignorum, & terræ, quam invehunt amnes, non est quod fidem superare cuiquam ea res videatur: stultum enim hoc fuerit: quum cernere sæpe sit oculis, quamvis parvum torrentem brevi tempore per loca præcelsa præruptaque meatus sibi confragosos aperire, & vi perrumpere, materiam omne genus, terramque, & saxa devehentem; loca vero, per quæ transit, usque adeo aggere complere, faciemque locorum interdum penitus adeo immutare, ut modico temporis intervallo eadem loca non agnoscantur.

42. Quare mirari nemo debet, si tanti amnes, tamque rapidi, continuo influxu, eorum quæ diximus aliquid efficiunt, ac tandem *Pontum* sunt impleturi. Nam recta ratione rem putantibus, non simile veri, sed necessarium videbitur, ut id ita fiat. Futuri porro argumentum est: quod, in quantum dulcior *Mæotis* Pontico mari, in tantum differre palam est Ponti-

Ol. 139. 4. ἐξ ὧν δῆλον, ὡς, ὅταν ὁ χρόνος, ἐν ᾧ πεπληρῶσθαι 4
συμβαίνει τὴν Μαιῶτιν, τοῦτον λάβῃ τὸν λόγον
πρὸς τὸν χρόνον, ὃν ἔχει τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώμα-
τος πρὸς τὸ κοίλωμα, τότε συμβήσεται καὶ τὸν
Πόντον τεναγώδη καὶ γλυκὺν καὶ λιμνώδη γενέσθαι,
παραπλησίως τῇ Μαιώτιδι λίμνῃ. καὶ θᾶττον δὲ 5
τοῦτον ὑποληπτέον, ὅσῳ μείζους καὶ πλείους εἰσὶν
αἱ ῥύσεις τῶν εἰς τοῦτον ἐκπιπτόντων ποταμῶν.

Narrationes miræ ratione dijudicandæ sunt.

Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν εἰρήσθω πρὸς τοὺς ἀπίστως δια- 6
κειμένους, εἰ δὴ χώννυται καὶ νῦν, καὶ χωσθήσεσθαί
ποτε συμβήσεται τὸν Πόντον, καὶ λίμνη καὶ τένα-
γος ἔσται τὸ τηλικοῦτον πέλαγος. ἔτι δὲ μᾶλλον 7
εἰρήσθω καὶ τῆς τῶν πλοϊζομένων ψευδολογίας καὶ
τερατείας χάριν· ἵνα μὴ παντὶ τῷ λεγομένῳ προσ-
κεχηνέναι παιδικῶς ἀναγκαζώμεθα διὰ τὴν ἀπει-
ρίαν· ἔχοντες δ' ἴχνη τῆς ἀληθείας ἐπὶ ποσὸν, ἐξ
αὐτῶν ἐπικρίνειν δυνώμεθα τὸ λεγόμενον ὑπό τινων
ἀλη-

6. χώννυται *ex Reg. B. & conject. Vrsini edidit Casaub.* χώννυσθαι *Vat. Vrb. Aug. Reg. A. Bav.*

Ponticum a nostro. Ex quo apparet, *ubi tempus, quo compleri Mæotim contigit, eadem proportione fuerit auctum, quam proportionem inter se habent magnitudines alveorum; futurum tunc, ut Pontus dulcescat, fiatque ad instar paludis & lacus, haud secus ac Mæotis palus.* Imo vero tanto citius hoc eventurum existimare debemus, quo majora & plura flumina sunt, quæ in hunc præcipitant. Hæc igitur dicta sint adversus eos, quibus incredibile videtur, Pontum & adimpleri jam nunc, & oppletum iri quandoque, & tantum pelagus lacum paludemque aliquando futurum. Atque magis etiam adversus navigantium mendacia miraculosaque figmenta sunto hæc dicta: ne, propter imperitiam, more puerorum cogamur quidquid dictum fuerit ore hiante excipere; sed ut, vestigia atque indicia quædam veritatis habentes, per nos ipsos, verum sit, nec ne, quod quisque dixerit,

8 ἀληθῶς ἢ τοὐναντίον. Ἐπὶ δὲ τὸ συνεχὲς τῆς εὐ- A.V. 534.
καιρίας τῶν Βυζαντίων ἐπάνιμεν.

XLIII. Descriptio Bospori Thracii.

Τοῦ δὴ στόματος, τοῦ τὸν Πόντον καὶ τὴν Προποντίδα συνάπτοντος, ὄντος ἑκατὸν εἴκοσι σταδίων τὸ μῆκος, καθάπερ ἀρτίως εἴπομεν, καὶ τοῦ μὲν Ἱεροῦ τὸ πρὸς τὸν Πόντον πέρας ὁρίζοντος, τοῦ δὲ κατὰ Βυζάντιον διαστήματος, τὸ πρὸς τὴν Προπον-
2 τίδα· μεταξὺ τούτων ἐστὶν Ἑρμαῖον, τῆς Εὐρώπης ἐπὶ προοχῆς τινος ἀκρωτηριαζούσης ἐν τῷ στόματι κείμενον, ὃ τῆς μὲν Ἀσίας ἀπέχει περὶ πέντε στάδια, κατὰ τὸν στενώτατον δὲ τόπον ὑπάρχει τοῦ παντὸς στόματος· ἢ καὶ Δαρεῖον ζεῦξαί φασι τὸν πόρον, καθ᾽ ὃν χρόνον ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Σκύθας διά-
3 βασιν. Κατὰ μὲν δὴ τὸν ἄλλον τόπον ἀπὸ τοῦ Πόντου, παραπλήσιός ἐστιν ἡ φορὰ τοῦ ῥεύματος, διὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς παρ᾽ ἑκάτερον τὸ μέρος τῷ στόματι

XLIII. 1. εἴπομεν. εἶπον *Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrb. Vrsin.* 2. ἀκρωτηριαζούσης. *Alii vulgo* ἀκρωρειαζούσης. Ibid. στενώτατον. *Alii* στενότατον, & *sic* v. 4. *iterum.*

dixerit, dijudicare valeamus. Nunc redeamus ad reliquam *opportunitatem situs Byzantiorum.*

43. Quum igitur *fretum illud, quod Pontum & Propontidem jungit,* longitudinem habeat stadiorum, ut paullo ante dicebamus, centum & viginti: quumque ejus extremum, Ponto proximum, terminetur *Hiero,* (sive *Fano;*) alterum vero, Propontidem versus, eo intervallo quod est inter Byzantium & oram oppositam: est in medio spatio isto ab Europæ latere *Hermæum,* id est, Mercurii fanum, rupi cuidam, instar promontorii in fretum prominenti, superstructum; stadiis quinque distans ab Asia, qua parte angustissimum est fretum. Vbi etiam dicitur *Darius,* quando infesto exercitu Scythas petiit, ponte fretum junxisse. In cetero igitur tractu inde a Ponto, quia similis est utraque ora hinc inde juxta fretum porrecta, etiam cursus aquæ ubique æqua-

Ol.139.4.

Fluxus aquæ in freto varie repercussus.

στόματι παρηκόντων τόπων. Ἐπὰν δὲ εἰς τὸ τῆς 4
Εὐρώπης Ἑρμαῖον, ᾗ στενώτατον ἔφαμεν εἶναι, φερόμενος ἐκ τοῦ Πόντου καὶ συγκλειόμενος ὁ ῥοῦς βίᾳ προσπέσῃ· τότε δὴ τραπεὶς, ὥσπερ ἀπὸ πληγῆς, ἐμπίπτει τοῖς ἀντικρὺ τῆς Ἀσίας τόποις. ἐκεῖθεν 5
δὲ πάλιν, οἷον ἐξ ὑποστροφῆς, τὴν ἀνταπόδοσιν ποιεῖται πρὸς τὰ περὶ τὰς Ἑστίας ἄκρα καλούμενα τῆς Εὐρώπης. ὅθεν αὖθις ὁρμήσας, προσπίπτει 6
πρὸς τὴν Βοῦν καλουμένην· ὅς ἐστι τῆς Ἀσίας τόπος, ἐφ᾽ ὃν ἐπιστῆναί φασι πρῶτον οἱ μῦθοι τὴν Ἰὼ περαιωθεῖσαν. πλὴν ὅ γε ῥοῦς, τὸ τελευταῖον ὁρμή- 7
σας ἀπὸ τῆς Βοὸς, ἐπ᾽ αὐτὸ φέρεται τὸ Βυζάντιον· περισχισθεὶς δὲ περὶ τὴν πόλιν, βραχὺ μὲν εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ διορίζει, τὸ καλούμενον Κέρας, τὸ δὲ πλεῖον πάλιν ἀπονεύει. διευτονεῖν μὲν οὖν οὐκ ἔτι 8
δύναται πρὸς τὴν ἀντιπέρας χώραν, ἐφ᾽ ἧς ἐστι Καλχηδών. πλεονάκις γὰρ τὴν ἀνταπόδοσιν πε- 9
ποιη-

Languidior fit versus Calchedonem.

4. ἀντικρύ. ἄντικρυς *Vrb.* ἀντίπερας *Vat.* ἀντιπέρας *Flor.* 8. Καλχηδών. Χαλκηδὼν *Casaub. invitis msstis, & sic deinde constanter in hoc vocab.*

æquabilis est. Postquam vero delapsæ e Ponto aquæ fluxus, in angustias jam coarctatus, magna cum violentia in oram Europæam, ad *Hermæum*, qua angustissimum esse trajectum diximus, impulsus est; tunc, quasi accepto ictu, conversus, oppositis in Asia locis vehemens ingruit. Tum inde rursus, velut nova conversione facta, ad illa Europæ loca redit, quæ dicuntur *ad Hestias* promontoria. Hinc iterum magno impetu Asiæ locum petit, quem *Bovem* vocant; in quo, ut narrant fabulæ, trajecto freto, *Io* pedem primo posuit. Quo ex loco repercussus fluxus, ad *Byzantium* ipsum postremo fertur. Vbi, circa urbem divisus, parvam sui partem sinui immittit, quem *Cornu* vocant; pars vero major aquæ cursum inde avertit. Sed jam quidem languidior factus fluxus, ad *Calchedonem* e regione sitam pervenire porro non potest. Sæpius enim ultro citroque reper-

ποιημένος, καὶ τοῦ πόρου πλάτος ἔχοντος, ἤδη περὶ A.V.534.
τοῦτον τὸν τόπον ἐκλυόμενος ὁ ῥοῦς, οὐκ ἔτι βραχείας πρὸς ὀξεῖαν γωνίαν ποιεῖται τὰς ἀνακλάσεις
10 ἐπὶ τὴν περαίαν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς ἀμβλεῖαν. διόπερ ἀπολιπὼν τὴν τῶν Καλχηδονίων πόλιν, φέρεται διὰ πόρου.

XLIV. Quanto commodior situs Byzantii,

Καὶ τὸ ποιοῦν τὴν μὲν τῶν Βυζαντίων πόλιν εὐκαιροτάτην, τὴν δὲ τῶν Καλχηδονίων, τἀναντία, τοῦτ᾽ ἔστι τὸ νῦν ὑφ᾽ ἡμῶν εἰρημένον· καίπερ ἀπὸ τῆς ὄψεως ὁμοίας ἀμφοτέραις δοκούσης εἶναι τῆς
2 θέσεως πρὸς τὴν εὐκαιρίαν. ἀλλ᾽ ὅμως εἰς τὴν μὲν βουληθέντα καταπλεῦσαι οὐ ῥᾴδιον· πρὸς τὴν δὲ, κᾂν μὴ βούλῃ, φέρει κατ᾽ ἀνάγκην ὁ ῥοῦς, καθά-
3 περ ἀρτίως εἴπομεν. Σημεῖον δὲ τούτου· ἐκ Καλχηδόνος γὰρ οἱ βουλόμενοι διαίρειν εἰς Βυζάντιον, οὐ δύνανται πλεῖν κατ᾽ εὐθεῖαν διὰ τὸν μεταξὺ ῥοῦν· ἀλλὰ

9. *πεποιημένος. ποιούμενος Bav. Aug. Regii.*
XLIV. 2. *πρὸς τὴν δὲ. Veteres libri omnes πρὸς ἣν δὲ.*

repercussus, nunc jam hoc loco, quia latius ibi fretum est, resoluto impetu cursus aquæ nequaquam amplius breves reciprocationes ad rectos angulos versus oppositam continentem facit, sed potius ad obtusos. Itaque, omissa urbe Calchedoniorum, per medium fretum fertur.

44. Quamobrem, cur *Byzantinæ urbis* situs tantas *commoditates* habeat, *Calchedoniorum* tantas *incommoditates*, caussa ea est, quam jam ostendimus; quamquam loca intuentibus parem utriusque urbis situs commoditatem habere videtur. Verum enimvero ad alteram cupienti appellere, multum erit negotii: ad alteram, velis nolis, cursus aquæ te feret, sicuti modo dicebamus. Quod hoc etiam documento constat. Qui *Calchedone* Byzantium trajicere volunt, propter aquæ cursum qui in medio spatio est, rectam conficere navigationem non possunt; sed naves defle-

Ol. 139. 4. Quanto commodior situs Byzantii,

ἀλλὰ παράγουσιν ἐπί τε τὴν Βοῦν, καὶ τὴν καλου-
μένην Χρυσόπολιν· (ἣν Ἀθηναῖοί ποτε κατασχόντες, 4
Ἀλκιβιάδου γνώμῃ παραγωγιάζειν ἐπεβάλοντο
πρῶτον τοὺς εἰς Πόντον πλέοντας·) καὶ τῷ ἔμπρο-
σθεν ἀφιᾶσι κατὰ ῥοῦν, ᾧ φέρονται κατ' ἀνάγκην
πρὸς τὸ Βυζάντιον. Ὅμοια δὲ τούτοις καὶ τὰ κα- 5
τὰ τὸν ἐπὶ θάτερα πλοῦν ἐστι τῆς Βυζαντίων πό-
λεως. ἄν τε γὰρ ἀφ' Ἑλλησπόντου τρέχῃ τις τοῖς 6
νότοις, ἄν τ' ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐκ τοῦ Πόντου
τοῖς ἐτησίοις, παρὰ μὲν τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Βυζαν-
τίων πόλεως ὀρθὸς, ἅμα δ' εὐπαρακόμιστος, ἐστὶν
ὁ πλοῦς, ἐπὶ τὰ τῆς Προποντίδος στενὰ κατ' Ἄβυ-
δον καὶ Σηστὸν, κἀκεῖθεν ὡσαύτως πάλιν ἐπὶ τὸ Βυ-
ζάντιον. Ἀπὸ δὲ Καλχηδόνος παρὰ γῆν ἀεὶ τἀναν- 7
τία

4. *ποτε κατασχ. ex Reg. B. edidit Casaub. Veteres libri omnes τότε κατασχ. quod teneri fortasse debuerat.* Ibid. *καὶ τῷ ἔμπρ. Perperam Vat. Flor. & Vrb. τῶν ἔμπροσθεν, omissa conjunctione. Debuerunt fortasse τῷ δ' ἔμπροσθεν.* Ibid. *κατὰ ῥοῦν. Vulgo κατάῤῥῳ.* 5. *καὶ τὰ, ante κατὰ, abest a Bav. Aug. Reg. A. C.* 6. *κατ' Ἄβυδον. τὰ κατ' Ἄβυδον voluit Reisk.* 7. *παρὰ γῆν. παράγειν Bav. Aug. Reg. A. παράγειν δεῖ εἰς τἀναντία τούτοις suspicatus est Reiskius. Nobis suspicari liceat, verba γῆν ἀεὶ forsan ex τὴν Ἀσίαν esse depravata.*

deflectunt *Bovem* versus, & *Chrysopolim* quam vocant: (quam urbem quum olim occupassent Athenienses, ex Alcibiadis consilio portorium exigere primi instituerunt ab eis, qui in Pontum navigabant:) deinde paullulum ulterius provecti, descendentis aquæ cursui se permittunt, atque ita necessario Byzantium devehuntur. Similia his sunt, quæ navigantibus aut supra aut infra Byzantiorum urbem solent evenire. Sive enim flantibus Austris ab Hellesponto, sive ad Hellespontum etesiis spirantibus e Ponto tendat aliquis; recta facilisque navigatio est secundum oram Europæ ab oppido Byzantiorum ad Propontidis fauces, ubi *Sestus* & *Abydus;* & inde rursus pariter versus Byzantium. A *Calchedone* vero, secundum Asiaticam oram, contraria ratio

τία τούτοις, διὰ τὸ κολπώδη τὸν παράπλουν ὑπάρχειν, καὶ προτείνειν πολὺ τὴν τῶν Κυζικηνῶν χώραν. A.V. 534. Tanto incommodior situs Calchedonis.
8 ἀφ᾽ Ἑλλησπόντου γὰρ φερόμενον εἰς Καλχηδόνα, χρήσασθαι τῷ παρὰ τὴν Εὐρώπην πλῷ, κἄπειτα συνεγγίζοντα τοῖς κατὰ Βυζάντιον τόποις, κάμπτειν καὶ προστρέχειν πρὸς τὴν Καλχηδόνα, διὰ τὸν ῥοῦν
9 καὶ τὰ προειρημένα, δυσχερές. ὁμοίως δὲ πάλιν ἐκπλέοντα προστρέχειν εὐθέως τῇ Θρᾴκῃ, τελέως ἀδύνατον, διά τε τὸν μεταξὺ ῥοῦν, καὶ διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους ἑκατέρους ἀντιπίπτειν πρὸς ἀμφοτέρας
10 τὰς ἐπιβολάς. ἐπειδήπερ εἰσάγει μὲν εἰς τὸν Πόντον Νότος, ἐξάγει δὲ Βορέας· καὶ τούτοις ἀνάγκη χρῆσθαι πρὸς ἑκάτερον τὸν δρόμον τοῖς ἀνέμοις.
11 Τὰ μὲν οὖν τὴν κατὰ θάλατταν εὐκαιρίαν ποιοῦντα Βυζαντίοις, ταῦτα ἐστί· τὰ δὲ τὴν κατὰ γῆν ἀκαιρίαν, τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι.

Τῆς

8. *Pro* γὰρ *post* Ἑλλησπόντου, *videtur* δὲ *legendum, quod in versione expressi.*

ratio est; quoniam & flexuosa inter sinus navigatio est, & admodum prominet in mare ager Cyzicenorum. Petentibus autem Calchedonem ab Hellesponto, Europæ littus legere, & deinde, ubi ad loca ventum fuerit Byzantio vicina, cursum flectere & accedere ad Calchedonem, propter aquæ cursum & ea quæ diximus, difficile est. Similiterque rursus, si Calchedone exieris, Thraciam statim appellere, nulla prorsus ratione queas; cum propter aquæ cursum, qui medius intervenit; tum quod uterque ventus utrique navigationi contrarius est. Nam in Pontum deducit Auster, educit vero Boreas: quibus ventis ad utrumque cursum utaris necesse est. Quæ igitur *Byzantiis* tantam *mari commoditatem* præbent, hæc sunt: *incommodorum* vero quæ *terra* accipiunt, caussam aperient quæ jam dicemus.

45. Quia

Ol. 139. 4.
XLV.
A Thracibus continuis bellis premuntur Byzantii.

Τῆς γὰρ Θρᾴκης κύκλῳ περιεχούσης αὐτῶν τὴν
χώραν οὕτως, ὥστ᾽ ἐκ θαλάτ7ης εἰς θάλατ7αν
καθήκειν, αΐδιον ἔχουσι πόλεμον καὶ δυσχερῆ πρὸς
τούτους. οὔτε γὰρ, παρασκευασάμενοι, καὶ κρατή- 2
σαντες αὐτῶν εἰσάπαξ, ἀποτρίψαθαι τὸν πόλε-
μον οἷοί τε εἰσὶ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ὄχλων καὶ τῶν
δυναστῶν. ἐάν τε γὰρ ἑνὸς περιγένωνται, τρεῖς ἐπι- 3
βαίνουσιν ἐπὶ τὴν τούτων χώραν ἄλλοι βαρύτεροι
δυνάσται. καὶ μὴν οὐδ᾽, εἴξαντες, καὶ συγκαταβάν- 4
τες εἰς φόρους καὶ συνθήκας, οὐδὲν ποιοῦσι πλέον.
ἂν γὰρ ἑνὶ πρόωνταί τι, πενταπλασίους δι᾽ αὐτὸ
τοῦτο πολεμίους εὑρίσκουσι. διόπερ αϊδίῳ συνέχον- 5
ται καὶ δυσχερεῖ πολέμῳ. τί γὰρ ἐπισφαλέστερον
ἀστυγείτονος φαύλου; καὶ βαρβάρου πολέμου τί
δεινότερον; Οὐ μὴν, ἀλλὰ τούτοις τὸ παράπαν κα- 6

κοῖς

XLV. 2. ἀποτρίψασθαι *ex doctorum virorum conject. correxi.* ἀποτρέψασθαι *edd. & mssti.* 4. πολεμίους. πολέμους *edd. ex Bav.* 5. αϊδίῳ *retinui ex edit. Lipſienſi.* ἰδίῳ *habent editiones priores cum msstis.* Ibid. φαύλου *ignorant Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrb.* 6. ἀλλὰ *ex conject. Vrſini recepit Caſaub. pro* ἅμα, *quod eſt in msstis.* Ibid. τούτοις. Γρ᾽. τοιούτοις. *ora Bav.*

45. Quia enim *Thracia* fines eorum cingit undique, a mari ad mare pertinens; perpetuum ac difficile cum Thracibus bellum gerunt. Vt enim, magnis belli apparatibus uſi, eos ſemel debellent; tamen in poſterum gerendi cum iis belli moleſtia ſe liberare non poſſunt, propter barbarorum & dynaſtarum multitudinem. Nam ſi unum populum ſuperaverint, tres alii dynaſtæ potentiores in priorum locum ſuccedunt. Sed nec, ſi hoſtibus conceſſerint, & ad penſitationem tributorum & pacta ineunda deſcenderint, quidquam tamen proficiunt. Vbi enim aliquid uni indulſerint, quinque mox pro uno hoſtes, eo ipſo illectos, nanciſcuntur. Propterea perpetuo difficilique bello premuntur. Nam quid mala gente vicina periculoſius? aut quid bello terribilius cum hoſte barbaro? At hi, cum hiſce malis aſſidue in

terra

κοῖς παλαίοντες κατὰ γῆν, χωρὶς τῶν ἄλλων τῶν A.V. 534.
παρεπομένων τῷ πολέμῳ κακῶν, ὑπομένουσί τινα
7 καὶ τιμωρίαν Ταντάλειον κατὰ τὸν ποιητήν. ἔχον-
τες γὰρ χώραν γενναιοτάτην, ὅταν διαπονήσωσι
ταύτην, καὶ γένηται τὸ τῶν καρπῶν πλῆθος τῷ
κάλλει διαφέρον, κἄπειτα παραγενηθέντες οἱ βάρ-
βαροι τοὺς μὲν καταφθείρωσι, τοὺς δὲ συναθροί-
8 σαντες ἀποφέρωσι· τότε δὴ, χωρὶς τῶν ἔργων καὶ
τῆς δαπάνης, καὶ τὴν καταφθορὰν θεώμενοι, διὰ
τὸ κάλλος τῶν καρπῶν σχετλιάζουσι, καὶ βαρέως
9 φέρουσι τὸ συμβαῖνον. Ἀλλ᾽ ὅμως τὸν μὲν ἀπὸ τῶν
Θρᾳκῶν πόλεμον κατὰ τὴν συνήθειαν ἀναφέροντες,
ἔμενον ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς δικαίων πρὸς τοὺς Ἕλλη-
10 νας. προσεπιγενομένων δὲ Γαλατῶν αὐτοῖς τῶν περὶ
Κομοντόριον, εἰς πᾶν ἦλθον περιστάσεως.

Tantaleum supplicium patiuntur Byzantii.

Comontorius rex Gallorum.

Οὗτοι

6. κατὰ γῆν. *Vulgo* κατὰ γῆς. 7. παραγενηθέντες. παραγεγονότες *Flor.* Ibid. *Alii rectius fortasse* καταφθείρουσι & ἀποφέρουσι. 9. ἀναφέροντες. *Vulgo alii* φέροντες. 10. Κομοντόριον. Κομεντόριον *h. l. Bav. sed super* ε *superscr. est* ο *ab ead. manu.*

terra luctantes, præter reliquas belli calamitates, *supplicium* etiam quoddam *Tantaleum*, ut vocat poëta, sustinent. Quum enim agrum habeant uberrimum, postquam magno labore eum excoluerunt, & fructuum optimorum ingens copia provenit; ecce dein barbaros, qui partim illos perdunt, partim collectos auferunt. Tum vero *Byzantii*, cum præter operam impensam, & sumtus in eam rem factos, oculis suis perdi fruges vident, præstantiam fructuum deplorant, & fortunam suam ferunt indignissime. Sed hoc tamen cum *Thracibus* bellum longa mali assuetudine tolerantes, antiqua jura cum Græcis populis servaverunt. Postea vero quam ad priora mala accessere *Galli*, duce *Comontorio*, afflicta modis omnibus conditio eorum fuit.

Ol. 139. 4.
XLVI.
Galli, devictis Thracibus, premunt Byzantios.

Οὗτοι δ' ἐκίνησαν μὲν ἅμα τοῖς περὶ Βρέννον ἐκ
τῆς οἰκείας· διαφυγόντες δὲ τὸν περὶ Δελφοὺς κίν-
δυνον, καὶ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον,
εἰς μὲν τὴν Ἀσίαν οὐκ ἐπεραιώθησαν· αὐτοῦ δὲ
κατέμειναν, διὰ τὸ φιλοχωρῆσαι τοῖς περὶ τὸ Βυ-
ζάντιον τόποις. οἳ καὶ κρατήσαντες τῶν Θρακῶν, 2
καὶ κατασκευασάμενοι βασίλειον τὴν Τύλην, εἰς
ὁλοσχερῆ κίνδυνον ἦγον τοὺς Βυζαντίους. Κατὰ μὲν 3
οὖν τὰς ἀρχὰς ἐν ταῖς ἐφόδοις αὐτῶν, ταῖς κατὰ
Κομοντόριον, τὸν πρῶτον βασιλεύσαντα, δῶρα διε-
τέλουν οἱ Βυζάντιοι διδόντες, ἀνὰ τρισχιλίους, καὶ
πεντακισχιλίους, ποτὲ δὲ καὶ μυρίους χρυσοῦς, ἐφ'
ᾧ μὴ καταφθείρειν τὴν χώραν αὐτῶν. τέλος δ' 4
ἠναγκάσθησαν ὀγδοήκοντα τάλαντα συγχωρῆσαι
φόρον τελεῖν κατ' ἐνιαυτὸν, ἕως εἰς Καύαρον· ἐφ' οὗ
κατελύθη μὲν ἡ βασιλεία, τὸ δὲ γένος αὐτῶν ἐξε-
φθάρη πᾶν, ὑπὸ Θρακῶν ἐκ μεταβολῆς ἐπικρατη-
θέν.

Tule, regia Gallorum.

Cavarus, rex Gallorum.

XLVI. 2. Τύλην. *Τύλιν legendum auctore Steph. Byz.* 4. Καύαρον. *Mendose h. l. libri omnes* Κλύαρον.

46. Hi *Galli* pars eorum erant, qui cum *Brenno* patria excesserunt: verum isti, periculo ad *Delphos* defuncti, ubi ad Hellespontum venerunt, nequaquam in Asiam trajecerunt: sed bonitate agrorum circa *Byzantium* capti, sedes ibidem posuerunt. Deinde Thracibus devictis, ac regni sui sede *Tulæ* instituta, ultimum Byzantiis periculum creaverunt. Et initio quidem, quoties primus illorum rex *Comontorius* incursavit fines eorum, muneris specie pendere solebant Byzantii terna aut quina aureorum millia; interdum & denûm millium numeratione vastationem agrorum suorum redimebant. Tandem vero LXXX annua talenta stipendii nomine pendere coacti sunt, usque ad tempora *Cavari;* quo imperante regnum est eversum, & universa gens, a Thracibus versa vice debellata, funditus interiit. Illis igitur temporibus

θέν. ἐν οἷς καιροῖς ὑπὸ τῶν Φόρων πιεζόμενοι, τὸ μὲν πρῶτον ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν καὶ συγχορηγεῖν εἰς τοὺς περιεστῶτας καιρούς. τῶν δὲ πλείστων παρολιγωρούντων, ἐνεχείρησαν ἐπαναγκασθέντες παραγωγιάζειν τοὺς εἰς τὸν Πόντον πλέοντας. A.V. 534.

Byzantii vectigal exigunt a navigantibus in Pontum.

XLVII.

Μεγάλης δὲ γενομένης τῆς ἀλυσιτελείας καὶ δυσχρηστίας πᾶσιν ἐκ τοῦ τέλος πράττειν τοὺς Βυζαντίους τῶν ἐξαγομένων ἐκ τοῦ Πόντου, δεινὸν ἡγοῦντο· καὶ πάντες ἐνεκάλουν οἱ πλοϊζόμενοι τοῖς Ῥοδίοις, διὰ τὸ δοκεῖν τούτους προεστάναι τῶν κατὰ θάλατταν. ἐξ οὗ συνέβη φῦναι τὸν πόλεμον, ὑπὲρ οὗ νῦν ἡμεῖς ἱστορεῖν μέλλομεν. Οἱ γὰρ Ῥόδιοι, συνεξεγερθέντες ἅμα μὲν διὰ τὴν σφετέραν βλάβην, ἅμα δὲ καὶ διὰ τὴν τῶν πέλας ἐλάττωσιν· τὸ μὲν πρῶτον παραλαβόντες τοὺς συμμάχους, ἐπρέσβευον πρὸς τοὺς Βυζαντίους, ἀξιοῦντες καταλύσειν

Rhodii frustra legatos mittunt Byzantium.

 αὐτοὺς

5. πιεζόμενοι. πιεζούμενοι *Vat.*
XLVII. 3. καταλύσειν. καταλύειν *auctore Vrsino edidit Casaub.*

poribus *Byzantii*, tributorum magnitudine oppressi, principio legationes ad Græcos mittere, opem atque auxilium petentes, & in adversis subsidium aliquod. Eam petitionem cum plerique omnes Græci insuper habuissent, *portorium* ab iis, qui in *Pontum* navigabant, exigere instituerunt, necessitate eo adacti.

47. Vbi vero *Byzantiis* Ponticæ merces *vectigal* pendere cœperunt, mox omnes ex ea re damnum ingens atque incommodum sentire, facinusque indignum dicere: *Rhodios* denique, qui maris imperium tenere videbantur, incusare cuncti qui maria exercebant. Atque ex istis caussis bellum illud conflatum est, de quo nunc dicturi sumus. *Rhodii* enim, tum propriis detrimentis excitati, tum aliorum quoque damnis moti, principio legationem, sociis etiam assumtis, ad *Byzantios* mittunt; postulantes, ut *impositum porto-*

Ol.139.4. αὐτοὺς τὸ παραγώγιον. Οὐκ ἐντρεπομένων δὲ τοῖς 4
ὅλοις, ἀλλὰ πεπεισμένων δίκαια λέγειν ἐκ τῆς ἀντι-
καταστάσεως τῆς γενομένης παρ᾽ αὐτοῖς τῶν περὶ
τὸν Ἑκατοντόδωρον καὶ Ὀλυμπιόδωρον πρὸς τοὺς
τῶν Ῥοδίων πρεσβευτάς· (οὗτοι γὰρ τότε προέστη- 5
σαν τοῦ τῶν Βυζαντίων πολιτεύματος·) τότε μὲν
ἀπηλλάγησαν οἱ Ῥόδιοι, περάναντες οὐδέν. ἐπανελ- 6
θόντες δὲ, τὸν πόλεμον ἐψηφίσαντο τοῖς Βυζαντίοις,
διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. καὶ παραυτίκα πρεσ- 7
βευτὰς ἐξαπέστελλον πρὸς Προυσίαν, παρακαλοῦν-
τες καὶ τοῦτον εἰς τὸν πόλεμον· ᾔδεσαν γὰρ τὸν
Προυσίαν παρατριβόμενον ἔκ τινων πρὸς τοὺς Βυ-
ζαντίους.

Bellum Byzantiis decernunt Rhodii.

Prusias socius Rhodiorum.

XLVIII. Τὸ δὲ παραπλήσιον ἐποίουν καὶ Βυζάντιοι. πρός
τε γὰρ Ἄτταλον καὶ πρὸς Ἀχαιὸν ἔπεμπον πρέσ-
βεις, δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν. Ὁ μὲν οὖν Ἄτταλος 2
ἦν πρόθυμος· εἶχε δὲ βραχεῖαν τότε ῥοπὴν, ὡς ἂν
ὑπ᾽

Socii Byzantiorum, Attalus,

4. Ἑκατοντόδωρον. *Forſ.* Ἑκατόδωρον, *ut Reiskio placuit.* Hecatondorum *vocat Perottus.*
XLVIII. 2. βραχεῖαν. *βαρεῖαν Bav. Aug. Reg. A.*

portorium tollerent. Cui poſtulationi quum morem nullo modo gererent Byzantii; quippe quibus, re ab Hecatondoro & Olympiodoro, qui ſummum tunc magiſtratum apud eos obtinebant, publice cum legatis diſceptata, perſuaſum eſſet juſtam ſuam eſſe cauſſam; infecta re diſceſſerunt *Rhodii.* Domumque reverſi, *bellum adverſus Byzantios,* propter prædictas cauſſas, decreverunt. Itaque miſſis illico ad *Pruſiam* legatis, ad ſocietatem belli ipſum hortantur: norant enim, Pruſiam certis de cauſſis eſſe Byzantiis infenſum.

48. Rhodiorum exemplum ſecuti ſunt & *Byzantii;* qui & ab Attalo, & ab Achæo per legatos auxilium petierunt. Et erat quidem *Attalo* voluntas promta: ſed, qui ab Achæo intra paterni regni fines erat compulſus, momen-

3 ὑπ' Ἀχαιοῦ συνεληλαμένος εἰς τὴν πατρῴαν ἀρχήν. A.V. 534.
Ὁ δὲ Ἀχαιὸς, κρατῶν μὲν τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου, βασιλέα δὲ προσφάτως αὑτὸν ἀναδεδειχὼς, Et Achæus, rex Asiæ cis Taurum.
4 ἐπηγγέλλετο βοηθήσειν. ὑπάρχων δ' ἐπὶ ταύτης τῆς προαιρέσεως, τοῖς μὲν Βυζαντίοις μεγάλην ἐλπίδα παρεσκεύαζε, τοῖς δὲ Ῥοδίοις καὶ Προυσίᾳ τἀναντία
5 κατάπληξιν. Ἀχαιὸς γὰρ ἦν μὲν Ἀντιόχου συγγενὴς, τοῦ παρειληφότος τὴν ἐν Συρίᾳ βασιλείαν· ἐγκρατὴς δ' ἐγένετο τῆς προειρημένης δυναστείας,
6 διά τινας τοιαύτας αἰτίας. Σελεύκου μεταλλάξαντος τὸν βίον, ὃς ἦν Ἀντιόχου τοῦ προειρημένου πατὴρ, διαδεξαμένου δὲ τὴν βασιλείαν Σελεύκου, πρεσβυτάτου τῶν υἱῶν· ἅμα τούτῳ διὰ τὴν οἰκειότητα συνυπερέβαλε τὸν Ταῦρον, δυσὶ μάλιστά πως ἔτεσι Achæus, Seleuci comes in expedit. adv. Attalum,
7 πρότερον τῶν νῦν λεγομένων καιρῶν. Σέλευκος γὰρ ὁ νέος, ὡς θᾶττον παρέλαβε τὴν βασιλείαν, πυνθανόμενος Ἄτταλον πᾶσαν ἤδη τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ

momentum ad victoriam afferre poterat non ſane magnum. *Achæus* vero, qui in regionibus Aſiæ cis Taurum late dominabatur, & Regis nomen paullo ante aſſumſerat, auxilia Byzantiis promiſit. Atque is, has partes amplexus, Byzantiis ſpem magnam; Rhodiis contra, & Pruſiæ, ingentem terrorem injecit. Hic ſiquidem *Achæus* cognatione *Antiochum* illum contingebat, qui in regnum Syriæ ſucceſſerat: dominatum vero, quem diximus, ob hujuſcemodi cauſſas erat conſecutus. Poſtquam *Seleucus*, pater Antiochi modo nominati, fatis conceſſiſſet, regnumque illius *Seleucus filius* natu maximus accepiſſet; cum hoc *Achæus*, propter familiaritatem cognationemque, Taurum ſuperavit, duobus circiter annis, priusquam ea gererentur, de quibus hic agimus. Iunior enim Seleucus, ſtatim a ſuſcepto regno certior factus, *Attalum* omnem jam cis Taurum

Ol. 139. 4.

Et cædis Seleuci vindex,

Ταύρου δυναστείαν ὑφ' αὑτὸν πεποιῆσθαι, παρωρ-
μήθη βοηθεῖν τοῖς σφετέροις πράγμασιν. ὑπερβα- 8
λὼν δὲ μεγάλῃ δυνάμει τὸν Ταῦρον, καὶ δολοφονη-
θεὶς ὑπό τε Ἀπατουρίου τοῦ Γαλάτου καὶ Νικάνο-
ρος, μετήλλαξε τὸν βίον. Ἀχαιὸς δὲ κατὰ τὴν 9
ἀναγκαιότητα τὸν φόνον αὐτοῦ μετῆλθε παραχρῆ-
μα, τοὺς περὶ τὸν Νικάνορα καὶ τὸν Ἀπατούριον
ἀποκτείνας· τῶν δὲ δυνάμεων καὶ τῶν ὅλων πραγ-
μάτων φρονίμως καὶ μεγαλοψύχως προέστη. τῶν 10
γὰρ καιρῶν παρόντων αὐτῷ, καὶ τῆς τῶν ὄχλων
ὁρμῆς συντρεχούσης εἰς τὸ διάδημα περιθέσθαι·
τοῦτο μὲν οὐ προείλετο ποιῆσαι· τηρῶν δὲ τὴν βα-
σιλείαν Ἀντιόχῳ τῷ νεωτέρῳ τῶν υἱῶν, ἐνεργῶς ἐπι-
πορευόμενος, ἀνεκτᾶτο τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου
πᾶσαν. Τῶν δὲ πραγμάτων αὐτῷ παραδόξως εὐ- 11
ροούντων, ἐπεὶ τὸν μὲν Ἄτταλον εἰς αὐτὸ τὸ Πέρ-
γαμον

Spreto Antiocho, diadema sumit.

8. *ὑπερβαλὼν ex emend. Casauboni est. Libri omnes ὑπερβάλλων.*
10. *συντρεχούσης. συνεργούσης Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

Asiam suo imperio subjecisse, rebus suis consulendi impetum cepit. Sed ubi Taurum magno cum exercitu esset transgressus, dolo appetitus ab *Apaturio* Gallo & *Nicanore*, vitam cum morte commutavit. Hujus cædem *Achæus* e vestigio ulciscens, tamquam occisi cognatus, Apaturium & Nicanorem trucidavit: copias vero & res universas, cum prudentia, tum magnitudine animi singulari, administravit. Nam quum diadematis capiti imponendi occasionem esset nactus, accederetque etiam populorum voluntas, regnum illi certatim deferentium, ipse inclinare animum in eam partem noluit: sed *Antiocho*, juniori ex filiis, imperium conservans, per omnes regiones bellum circumferens, quidquid cis Taurum fuerat amissum recepit. Verum idem, postquam *Attalum* in ipsam urbem Pergami conclusisset, omnia-

γαμον συνέκλεισε, τῶν δὲ λοιπῶν πάντων ἦν ἐγκρα- A.V. 534.
τὴς, ἐπαρθεὶς τοῖς εὐτυχήμασι, παρὰ πόδας ἐξώ-
12 κειλε. καὶ, διάδημα περιθέμενος, καὶ βασιλέα προσ-
αγορεύσας αὐτὸν, βαρύτατος ἦν τότε καὶ φοβερώ-
τατος τῶν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου βασιλέων καὶ δυ-
13 ναστῶν. Ὧι καὶ μάλιστα τότε Βυζάντιοι πιστεύ-
σαντες, ἀνεδέξαντο τὸν πρὸς τοὺς Ῥοδίους καὶ Πρου-
σίαν πόλεμον.

XLIX. Cauſſæ irarum Pruſiæ in Byzantios

Ὁ δὲ Προυσίας ἐνεκάλει μὲν πρότερον τοῖς Βυ-
ζαντίοις, ὅτι ψηφισαμένων τινὰς εἰκόνας αὐτοῦ,
ταύτας οὐκ ἀνετίθεσαν, ἀλλ᾽ εἰς ἐπισυρμὸν καὶ λή-
2 θην ἄγοιεν. δυσηρέστει δ᾽ αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ πᾶσαν
προσενέγκασθαι φιλονεικίαν, εἰς τὸ διαλῦσαι τὴν
Ἀχαιοῦ πρὸς Ἄτταλον ἔχθραν καὶ τὸν πόλεμον·
νομίζων, κατὰ πολλοὺς τρόπους ἀλυσιτελῆ τοῖς αὐ-
3 τοῦ πράγμασιν ὑπάρχειν τὴν ἐκείνων φιλίαν. ἠρέ-
θιζε δ᾽ αὐτὸν καὶ τὸ δοκεῖν, Βυζαντίους πρὸς μὲν

H 4 Ἄττα-

XLIX. 1. εἰκόνας αὐτοῦ. *An* αὐτῷ?

omniaque alia in poteſtatem ſuam redegiſſet, inopinato rerum ſucceſſu elatus, e veſtigio ab honeſtis conſiliis deflexit: & quum diadema ſumſiſſet, *nomenque Regium* adſciviſſet, omnium cis Taurum regum ac dynaſtarum potentiſſimus erat, maximeque formidabilis. Quo & *Byzantii* potiſſimum tunc freti, bellare *cum Rhodiis & Pruſia* ſunt auſi.

49. Iampridem *Pruſias* eo nomine *Byzantiis* ſuccenſebat, quod imagines, quas ſibi decreverant, non dedicaſſent; ſed in moram atque oblivionem rem iſtam traherent. Idem præterea infenſus eisdem erat, quod ad dirimendas inimicitias inter Achæum & Attalum tantum ſtudii adhibuerant, ut nihil ſupra: multis enim modis damnoſam rebus ſuis eſſe illorum mutuam amicitiam exiſtimabat. Accedebat etiam hoc iræ incentivum, quod Byzantii ad Attalum quidem, *Miner-*

Ol. 139. 4. Ἄτταλον εἰς τοὺς τῆς Ἀθηνᾶς ἀγῶνας τοὺς συνθύσοντας ἐξαπεσταλκέναι· πρὸς αὐτὸν δ᾽ εἰς τὰ Σωτήρια, μηδένα πεπομφέναι. Διόπερ, ἐκ πάντων 4 τούτων ὑποικουρουμένης παρ᾽ αὐτῷ τῆς ὀργῆς, ἄσμενος ἐπελάβετο τῆς τῶν Ῥοδίων προφάσεως· καί, συγκαταθέμενος τοῖς πρεσβευταῖς, ἐκείνους μὲν ᾤετο δεῖν κατὰ θάλατταν πολεμεῖν, αὐτὸς δὲ κατὰ γῆν οὐκ ἐλάττω βλάψειν ἔδοξε τοὺς ὑπεναντίους.

Et amicitiæ cum Rhodiis.

Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίων πρὸς Βυζαντίους πόλεμος, διὰ 5 ταῦτα καὶ τοιαύτην ἔλαβε τὴν ἀρχήν.

Initium Belli Rhodior. cum Byzant.

L.

Οἱ δὲ Βυζάντιοι τὸ μὲν πρῶτον ἐρρωμένως ἐπολέμουν· πεπεισμένοι, τὸν μὲν Ἀχαιὸν σφίσι βοηθεῖν, αὐτοὶ δέ, τὸν Τιβοίτην ἐκ τῆς Μακεδονίας ἐπαγαγόντες, ἀντιπεριστήσειν τῷ Προυσίᾳ φόβους καὶ κινδύνους· ὅς, κατὰ τὴν προειρημένην ὁρμὴν πο- 2 λεμῶν, παρείλετο μὲν αὐτῶν τὸ καλούμενον ἐπὶ τοῦ στόμα-

Prusias Byzantiis Hieron adimit.

5. *καὶ τοιαύτην. καὶ ταύτην Flor.*
L. 1. Τιβοίτην. *Τιβίτην edd. ex Bav. Rectius forsan fuerit Ζιβοίτην.*

Minervæ ludicrum celebrantem, legatos, qui solennibus interessent, misissent; quum ad ipsum, *Soteriorum* sollemne agitantem, nemo ab eisdem fuisset missus. Qui igitur ex omnibus hisce caussis latentem in præcordiorum penetralibus iram foveret, oblatam a *Rhodiis* occasionem avide arripuit; & cum legatis ita constituit, ut *rem mari gerere* illis suaderet; ipse, *non minora hostibus detrimenta se terra illaturum*, polliceretur. Hæ sunt caussæ, hoc *principium belli*, quod Rhodii cum Byzantiis gesserunt.

50. Iam *Byzantii* per initia quidem strenue bellum faciebant; dum & a partibus suis *Achæum* stare confidunt, &, accito e Macedonia *Tibœte*, Prusiæ, quem metuebant, belli metum ac periculum vicissim se allaturos sperant. Nam *Prusias*, animi sui impetum illum secutus de quo diximus, Byzantios bello aggressus, *Hieron* ad introitum freti situm illis

3στόματος Ἱερὸν· (ὃ Βυζάντιοι μικροῖς ἀνώτερον χρό- A.V.534.
νοις μεγάλων ὠνησάμενοι χρημάτων ἐσφετερίσαντο,
διὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου· βουλόμενοι μηδεμίαν
ἀφορμὴν μηδενὶ καταλιπεῖν, μήτε κατὰ τῶν εἰς τὸν
Πόντον πλεόντων ἐμπόρων, μήτε περὶ τοὺς δούλους,
4καὶ τὰς ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάττης ἐργασίας.) παρεί-
λετο δὲ καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Ἀσίας χώραν, ἣν κατεῖχον
5Βυζάντιοι τῆς Μυσίας πολλοὺς ἤδη χρόνους. Οἱ δὲ Rhodiorum classis.
Ῥόδιοι, πληρώσαντες ναῦς ἕξ, ἅμα δὲ ταύταις πα-
ρὰ τῶν συμμάχων προσλαβόντες τέτταρας, καὶ
ναύαρχον προχειρισάμενοι Ξενόφαντον, ἔπλεον ἐφ᾽
6Ἑλλησπόντου δέκα ναυσί. καὶ ταῖς μὲν λοιπαῖς ὁρ-
μοῦντες περὶ Σηστὸν, ἐκώλυον τοὺς πλέοντας εἰς
τὸν Πόντον· μιᾷ δ᾽ ἐκπλεύσας ὁ ναύαρχος, κατε-
πείραζε τῶν Βυζαντίων, εἴ πως ἤδη μεταμέλοιντο,
7καταπεπληγμένοι τὸν πόλεμον. τῶν δ᾽ οὐ προσε-
χόντων, ἀπέπλευσε· καὶ, παραλαβὼν τὰς λοιπὰς

ναῦς,

6. *ὁρμοῦντες correxi. Perperam vulgo omnes ὁρμῶντες.*

illis ademit: quod quidem ipſi paucis ante annis, magna pecuniæ vi emtum, propter opportunitatem loci, acquiſiverant; nemini ſubſidium ullum aut refugium relicturi, nec eis qui mercandi cauſſa in Pontum navigarent, nec qui mancipia inde peterent, denique ne eis quidem qui piſcatoriam in illo mari exercerent. Ademit præterea iisdem *Pruſias* eam *Myſiæ* partem, quam in Aſia a longo jam tempore Byzantii tenuerant. *Rhodii*, ſex navibus inſtructis, quatuor item aliis ſociorum accedentibus, decem navium claſſe, cui *Xenophantum* præfecerunt, Helleſpontum petunt. Ibi reliquæ, in ancoris ſtantes circa Seſtum, navigationem Pontum verſus impediebant: unam nauarchus abducit ad tentandos Byzantiorum animos, ecquid, tanto belli apparatu territi, conſilium mutarent. Qui quum rationem ejus nullam haberent, abiit Xenophantus; ceterisque aſſumtis navibus, Rhodum

Ol.139.4. ναῦς, ἀπῆρε πάσαις εἰς τὴν Ῥόδον. Οἱ δὲ Βυζάν- 8
τιοι πρός τε Ἀχαιὸν ἔπεμπον, ἀξιοῦντες βοηθεῖν·
ἐπί τε τὸν Τιβοίτην ἐξαπέστελλον τοὺς ἄξοντας
αὐτὸν ἐκ τῆς Μακεδονίας. ἐδόκει γὰρ οὐχ ἧττον ἡ 9
Βιθυνῶν ἀρχὴ Τιβοίτῃ καθήκειν ἢ Προυσίᾳ, διὰ τὸ πατρὸς ἀδελφὸν αὐτὸν ὑπάρχειν τῷ Προυσίᾳ.
Οἱ δὲ Ῥόδιοι, θεωροῦντες τὴν τῶν Βυζαντίων ὑπό- 10
στασιν, πραγματικῶς διενοήθησαν πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς προθέσεως.

Tibœtas patruus Prusiæ.

LI. Ὁρῶντες γὰρ, τὸ συνέχον τοῖς Βυζαντίοις τῆς ὑπομονῆς τοῦ πολέμου, κείμενον ἐν ταῖς κατὰ τὸν Ἀχαιὸν ἐλπίσι· θεωροῦντες δὲ, τὸν πατέρα τοῦ Ἀχαιοῦ κατεχόμενον ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, τὸν δ' Ἀχαιὸν περὶ πλείστου ποιούμενον τὴν τοῦ πατρὸς σωτηρίαν· ἐπεβάλοντο πρεσβεύειν πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, καὶ παραιτεῖσθαι τὸν Ἀνδρόμαχον· καὶ πρότερον μὲν ἐκ 2
παρέργου τοῦτο πεποιηκότες, τότε δὲ ἀληθινῶς σπεύ-

Andromachum, patrem Achæi, captivum Alexandriæ,

LI. 1. τοῦ Ἀχαιοῦ. τὸν Ἀχαιοῦ *Flor.*

Rhodum cum universa classe est reversus. Byzantii interea & ad *Achæum* miserunt, qui auxilia poscerent; & ad *Tibœten*, qui ipsum e Macedonia adducerent. Existimabatur enim, Bithynorum regnum pari jure ad Tibœten pertinere, atque ad Prusiam, cujus ipse patruus erat. At *Rhodii*, ubi constantem hanc fiduciam Byzantiorum cernunt, sollertem rationem excogitarunt perficiendi quod optabant.

51. Animadvertentes enim, Byzantiorum constantiam circa belli negotium eo præcipue niti, quod in *Achæo* spes locatas habebant: quum non ignorarent, Achæi patrem captivum Alexandriæ detineri, cujus libertatem atque salutem maximi ipse æstimaret; consilium inierunt legationis ad Ptolemæum mittendæ, qua *Andromachum* condonari sibi peterent. Atque id ipsum quidem jam & antea, nec tamen tam professo studio, fece-

σπεύδοντες ὑπὲρ τοῦ πράγματος, ἵνα προσενεγκά- A.V. 534.
μενοι πρὸς τὸν Ἀχαιὸν τὴν χάριν ταύτην, ὑπό-
χρεων αὐτὸν ποιήσωνται πρὸς πᾶν τὸ παρακαλού-
3 μενον. Ὁ δὲ Πτολεμαῖος, παραγενομένων τῶν πρέσ- A Ptolemæo deprecantur Rhodii.
βεων, ἐβουλεύετο μὲν παρακατέχειν τὸν Ἀνδρόμα-
χον, ἐλπίζων αὐτῷ χρήσεσθαι πρὸς καιρὸν, διὰ τὸ
τά τε πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἄκριτα μένειν αὐτῷ, καὶ
τὸ τὸν Ἀχαιὸν, ἀναδεδειχότα προσφάτως αὐτὸν
βασιλέα, πραγμάτων εἶναι κύριον ἱκανῶν τινων.
4 ἦν γὰρ Ἀνδρόμαχος, Ἀχαιοῦ μὲν πατὴρ, ἀδελφὸς
5 δὲ Λαοδίκης, τῆς Σελεύκου γυναικός. οὐ μὴν, ἀλλὰ
προσκλίνων τοῖς Ῥοδίοις ὁ Πτολεμαῖος κατὰ τὴν
ὅλην αἵρεσιν, καὶ πάντα σπεύδων χαρίζεσθαι, συνε-
χώρησε καὶ παρέδωκε τὸν Ἀνδρόμαχον αὐτοῖς ἀπο-
6 κομίζειν ὡς τὸν υἱόν. Οἱ δ᾽, ἐπιτελεσάμενοι τοῦτο,
καὶ προσεπιμετρήσαντες τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν τι-
μάς τινας, παρείλοντο τὴν ὁλοσχερεστάτην ἐλπίδα
τῶν

3. *ἐβουλεύετο. ἐβούλετο Aug. Reg. A.* Ibid. *καὶ τὸ τὸν Ἀχ. καὶ τῷ τὸν edd. ex Bav.*

fecerant; nunc vero in eam curam serio incubuerunt: ut hoc beneficio Achæum demeriti, obnoxium sibi illum redderent ad omnia quæ postularent. *Ptolemæus*, ubi venerunt legati, deliberavit quidem secum, annon retinendus esset Andromachus; sperans, magno illum sibi tempore suo fore usui; quoniam nec dum ei controversiæ, quam habuerat cum Antiocho, finis erat impositus; & Achæus, qui nuper regem se declaraverat, magnum in utramque partem momentum afferre poterat. Erat enim *Andromachus* Achæi quidem pater, *Laodicæ* vero frater, conjugis Seleuci. Verumtamen, tota voluntate in Rhodios inclinans *Ptolemæus*, atque omnibus rebus gratum facere illis cupiens, petitioni Rhodiorum adnuit, Andromachumque ipsis tradidit, ut illum filio restituerent. Qua re impetrata, nonnullis insuper honoribus *Achæo* decretis, Rhodii spem Byzantiis, qua pluri-

Ol.139.4. τῶν Βυζαντίων. Συνεκύρησε δέ τι καὶ ἕτερον τοῖς 7
Tibœtas in reditu moritur.
Βυζαντίοις ἄτοπον. ὁ γὰρ Τιβοίτης, καταγόμενος
ἐκ τῆς Μακεδονίας, ἔσφηλε τὰς ἐπιβολὰς αὐτῶν,
μεταλλάξας τὸν βίον. οὗ συμβάντος, οἱ μὲν Βυζάν- 8
τιοι ταῖς ὁρμαῖς ἀνέπεσον· ὁ δὲ Προυσίας, ἐπιῤῥω-
σθεὶς ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον ἐλπίσιν, ἅμα μὲν αὐ-
τὸς ἀπὸ τῶν κατ' Ἀσίαν μερῶν ἐπολέμει, καὶ
προσέκειτο τοῖς πράγμασιν ἐνεργῶς· ἅμα δὲ τοὺς
Θρᾷκας μισθωσάμενος, οὐκ εἴα τὰς πύλας ἐξιέναι
τοὺς Βυζαντίους ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μερῶν.
Οἱ δὲ Βυζάντιοι, τῶν σφετέρων ἐλπίδων ἐψευσμένοι, 9
τῷ πολέμῳ πονοῦντες πανταχόθεν, ἐξαγωγὴν πε-
ριέβλεπον εὐσχήμονα τῶν πραγμάτων.

LII.
Cavarus rex Gallorum pacem conciliat.

Καυάρου δὲ, τοῦ τῶν Γαλατῶν βασιλέως, πα-
ραγενομένου πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ σπουδάζον-
τος διαλῦσαι τὸν πόλεμον, καὶ διέχοντος τὰς χεῖ-
ρας φιλοτίμως, συνεχώρησαν τοῖς παρακαλουμέ-
νοις, ὅ τε Προυσίας, οἵ τε Βυζάντιοι. Πυθόμενοι 2
δὲ

plurimum illi nisi erant, ademerunt. Sed & alia quoque res tunc incidit, parum opportuna Byzantiis. *Tibœtes* enim, dum in patriam ex Macedonia reducitur, fato functus, morte sua consilia ipsorum vehementer conturbavit. Quo casu icti Byzantii, animos desponderunt: *Prusias* vero, nova spe ad bellum accensus, simul ipse ab Asiæ partibus bellum intendere, & rem acriter gerere: simul per *Thraces*, mercede conductos, Byzantios impedire, quo minus ab Europæ partibus pedem porta possent efferre. Quare *Byzantii*, quos omnes suæ spes defecerant, undique vexati bello, honestum aliquem rerum exitum circumspiciebant.

52. Eo tempore quum rex *Cavarus* Byzantium venisset, cuperetque bellum dirimere, & ingenti studio operam suam interponeret, petitioni illius locum utrique, & *Prusias* & *Byzantii*, dederunt. *Rhodii*, Cavari studium

δὲ Ῥόδιοι τήν τε τοῦ Καυάρου σπουδὴν, καὶ τὴν ἐν- A.V. 534.
τροπὴν τοῦ Προυσίου· σπουδάζοντες δὲ καὶ τὴν αὐ-
τῶν πρόθεσιν ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν· πρεσβευτὴν μὲν
Ἀριδίκην προεχειρίσαντο πρὸς τοὺς Βυζαντίους,
Πολεμοκλῆν δὲ τρεῖς ἔχοντα τριήρεις ὁμοῦ συναπέ-
3 στειλαν· βουλόμενοι, τὸ δὴ λεγόμενον, καὶ τὸ δόρυ Hasta simul & caduceus.
καὶ τὸ κηρύκειον ἅμα πέμπειν πρὸς τοὺς Βυζαν-
4 τίους. Ἐπιφανέντων δὲ τούτων, ἐγένοντο διαλύσεις,
ἐπὶ Κώθωνος, τοῦ Καλλιγείτονος, Ἱερομνημονοῦντος
5 ἐν τῷ Βυζαντίῳ· πρὸς μὲν Ῥοδίους ἁπλαῖ· Βυζαν- Pax Byzantiorum cum Rhodiis.
τίους μὲν, μηδένα πράττειν τὸ διαγώγιον
τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεόντων· Ῥοδίους δὲ
καὶ τοὺς συμμάχους, τούτου γενομένου,
6 τὴν εἰρήνην ἄγειν πρὸς Βυζαντίους. πρὸς δὲ Pax Byzantiorum cum Prusia.
Προυσίαν τοιαίδε τινες· εἶναι Προυσίᾳ καὶ Βυ-
ζαντίοις εἰρήνην καὶ φιλίαν εἰς τὸν ἅπαν-
τα

LII. 2. δὲ Ῥόδιοι. τοῖς Ῥοδίοις *Vat. Flor. quod ex* δ' οἱ Ῥόδιοι *fortasse depravatum est.* 3. καὶ τὸ δόρυ. ἅμα καὶ δόρυ *Bav. & in sqq. omittit* ἅμα.

dium ut resciverunt, & quantum illi Prusias tribueret; cum nihilo minus destinata perficere averent; legatum quidem Aridicem ad Byzantios decreverunt, sed & Polemoclem cum tribus triremibus una proficisci jusserunt: volentes, sicut proverbio dicitur, *hastam simul & caduceum* Byzantiis mittere. Horum superventu *pax* convenit: quo tempore Byzantii Hieromnemon erat Cothon, Calligitonis filius.

Et *cum Rhodiis* quidem pax simpliciter facta in hæc verba: *Ne Byzantiorum populus portorii nomine quidquam ab ullo eorum exigeret, qui in Pontum navigant. Hoc si fieret, populum Rhodiorum, ipsorumque socios, cum Byzantiis pacem servaturos.* Cum rege vero *Prusia* hisce legibus: *Prusiæ & populo Byzantiorum pax & amicitia*

Ol. 139. 4. Pax Byzantiorum cum Prusia.

τα χρόνον. μὴ στρατεύειν δὲ μήτε Βυζαν-
τίους ἐπὶ Προυσίαν τρόπῳ μηδενὶ, μήτε
Προυσίαν ἐπὶ Βυζαντίους· ἀποδοῦναι δὲ 7
Προυσίαν Βυζαντίοις τάς τε χώρας, καὶ
τὰ φρούρια, καὶ τοὺς λαοὺς, καὶ τὰ πολε-
μικὰ σώματα χωρὶς λύτρων, πρὸς δὲ τού-
τοις τὰ πλοῖα τὰ κατ' ἀρχὰς ληφθέντα
τοῦ πολέμου, καὶ τὰ βέλη τὰ καταληφθέν-
τα ἐν τοῖς ἐρύμασιν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ξύ-
λα, καὶ τὴν λιθείαν, καὶ τὸν κέραμον τὸν
ἐκ τοῦ Ἱεροῦ χωρίου. Ὁ γὰρ Προυσίας, ἀγω- 8
νιῶν τὴν τοῦ Τιβοίτου κάθοδον, πάντα καθεῖλε τὰ
δοκοῦντα τῶν φρουρίων εὐκαίρως πρός τι κεῖσθαι.
ἐπαναγκάσαι δὲ Προυσίαν καὶ, ὅσα τινὲς 9
τῶν Βιθυνῶν εἶχον ἐκ τῆς Μυσίας χώρας,
τῆς ὑπὸ Βυζαντίους ταττομένης, ἀποδοῦ-
ναι

7. *καταληφθέντα ἐν. Abest præpositio a libris, quam ex conject. recepit Casaub.* Ibid. *λιθείαν. Sic emendavit Casaub. αἰθύαν Bav. Reg. B. C. αἰθίαν Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

tia in perpetuum esto. Neque Byzantii Prusiam infesto exercitu ullo modo invadunto, neque Prusias populum Byzantiorum. Agros, castella, populos, & bello capta mancipia sine pretio Prusias Byzantiis reddito: item naves per initia belli captas, & quidquid telorum in munitionibus fuerit repertum: ad hæc, materiam, marmora, lateres, & tegulas ex Hiero oppido ablatas. Rex enim Prusias, Tibœtæ adventum metuens, omnia castella, in quibus aliqua videbatur esse ad res bello gerendas opportunitas, demolitus erat. *Sed &, quæcumque Bithynorum nonnulli de Byzantiorum agro in Mysia ad se rapuissent, ea ut agrorum cultoribus reddantur, Prusias Bithynos cogito.* Hoc

10 ναι τοῖς γεωργοῖς. Ὁ μὲν οὖν Ῥοδίοις καὶ Προυσίᾳ πρὸς Βυζαντίους συστὰς πόλεμος τοιαύτας ἔλαβε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ τέλος. A.V. 534.

LIII. RES CRETENSES. Rhodii Cnossiorum socii.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Κνώσσιοι, πρεσβεύσαντες πρὸς Ῥοδίους, ἔπεισαν, τάς τε μετὰ Πολεμοκλέους ναῦς, καὶ τρία τῶν ἀφράκτων προσκατα-
2 σπάσαντας, αὐτοῖς ἀποστεῖλαι. γενομένου δὲ τούτου, καὶ τῶν πλοίων ἀφικομένων εἰς τὴν Κρήτην, καὶ ἐχόντων ὑποψίαν τῶν Ἐλευθερναίων, ὅτι τὸν πολίτην αὐτῶν Τίμαρχον οἱ περὶ τὸν Πολεμοκλῆν χαριζόμενοι τοῖς Κνωσσίοις ἀνῃρήκασι· τὸ μὲν πρῶτον ῥύσια κατήγγειλαν τοῖς Ῥοδίοις, μετὰ δὲ ταῦτα
3 πόλεμον ἐξήνεγκαν. Περιέπεσον δὲ καὶ Λύττιοι βραχὺ πρὸ τούτων τῶν καιρῶν ἀνηκέστῳ συμφορᾷ. καθόλου γὰρ τὰ κατὰ τὴν σύμπασαν Κρήτην ὑπῆρ-
4 χεν ἐν τοιαύτῃ τινὶ τότε καταστάσει. Κνώσσιοι, συμφρονήσαντες Γορτυνίοις, πᾶσαν ἐποιήσαντο τὴν Κρήτην

LIII. 1. Κνώσσιοι. *Plerique ex libris nostris constanter dant* Κνώσιοι. 2. Πολεμοκλῆν. Πολεμοκλῆ *Vat. Flor.* 4. ἐποιήσαντο. *Alii vulgo* ἐποίησαν.

Hoc igitur modo & susceptum & confectum est bellum Rhodiorum & Prusiæ cum Byzantiis.

53. Eodem fere tempore *Cnossii*, missa ad *Rhodios* legatione, ab his impetrarunt, ut & classem cui præerat *Polemocles*, & tria insuper aphracta, ob id ipsum in mare deducta, sibi mitterent. Quo facto, ubi naves in Cretam venerunt, *Eleuthernæi*, suspicati occisum civem suum *Timarchum* a Polemocle in gratiam Cnossiorum, primo prædam capiendi a Rhodiis jus suis esse edixerunt: deinde bellum etiam intulerunt. *Lyttiis* quoque, non multo prius quam hæc contingerent, immedicabilis calamitas accidit. Erat enim, ut summatim dicam, *universæ* CRETAE hujusmodi fere tunc status. *Cnossii* & *Gortynii*, conspiratione inter se facta, totam Cretam, unica *Lyttio-*

Ol. 139. 4. Cnossii & Gortynii dominantur Cretæ, excepta Lytto.

Κρήτην ὑφ' αὑτοὺς, πλὴν τῆς Λυττίων πόλεως. μόνης δὲ ταύτης ἀπειθούσης, ἐπεβάλοντο πολεμεῖν, σπεύδοντες αὐτὴν εἰς τέλος ἀνάστατον ποιῆσαι, καὶ παραδείγματος καὶ φόβου χάριν τῶν ἄλλων Κρηταιέων. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπολέμουν πάντες οἱ Κρηταιεῖς τοῖς Λυττίοις· ἐγγενομένης δὲ φιλοτιμίας ἐκ τῶν τυχόντων, ὅπερ ἔθος ἐστὶ Κρησὶν, ἐστασίασαν πρὸς τοὺς ἄλλους.

Polyrrhenii & alii deficiunt a Cnossiis.

6 καὶ Πολυῤῥήνιοι μὲν καὶ Κερέται καὶ Λαμπαῖοι, πρὸς δὲ τούτοις Ὄριοι μετ' Ἀρκάδων, ὁμοθυμαδὸν ἀποστάντες τῆς τῶν Κνωσσίων φιλίας, ἔγνωσαν τοῖς Λυττίοις συμμαχεῖν.

Seditio Gortynæ.

7 τῶν δὲ Γορτυνίων οἱ μὲν πρεσβύτατοι τὰ τῶν Κνωσσίων, οἱ δὲ νεώτεροι τὰ τῶν Λυττίων αἱρούμενοι, διεστασίασαν πρὸς ἀλλήλους. 8 Οἱ δὲ Κνώσσιοι, παραδόξου γεγονότος αὐτοῖς τοῦ περὶ τοὺς συμμάχους κινήματος, ἐπισπῶνται χιλίους ἐξ Αἰτωλίας ἄνδρας κατὰ συμμα-

5. *πρὸς τοὺς ἄλλους. An πρὸς αὑτοὺς vel πρὸς ἀλλήλους?* 6. *Κερέται. An Κεραῖται? An Κερεᾶται?* Ibid. *In Λαμπαῖοι h. l. consentiunt libri. Sed deinde fere omnes Λαππαῖοι.* Ibid. *Ὄριοι. Ὅριοι Aug. Reg. A. Perott. In cod. Bav. uterque spiritus adpictus est. Ἐλύριοι fortasse aut Ὠλέριοι legendum suspicatus est Reisk.*

Lyttiorum urbe excepta, sibi subjecerant. Quum igitur sola hæc eorum imperia negligeret, bello eam aggredi constituerunt; funditus Lyttios delere vehementer cupientes, ut eorum exemplo alii Cretenses terrerentur. Principio igitur Cretenses universi contra *Lyttios* bellum gerebant: sed mox levi de caussa contentione inter eos orta, sicuti mos est Cretensium, seditionem invicem agitant. *Polyrrhenii, Ceretæ, Lampæi*, item *Orii* cum *Arcadibus*, communi consilio a Cnossiorum amicitia ad Lyttiorum societatem deficiunt. *Gortynæ* quum seniores Cnossiis faverent, juniores Lyttiis, in gravi seditione res erat. *Cnossii*, hoc sociorum inopinato motu perculsi, mille ex Aetolia milites ad belli societatem arcessunt.

9συμμαχίαν. οὗ γενομένου, παραυτίκα τῶν Γορτυνίων A.V. 534.
οἱ πρεσβύτεροι, καταλαμβανόμενοι τὴν ἄκραν, εἰσά-
γονται τούς τε Κνωσσίους καὶ τοὺς Αἰτωλούς· καὶ
τοὺς μὲν ἐξέβαλον, τοὺς δὲ ἀπέκτειναν τῶν νέων,
τὴν δὲ πόλιν ἐνεχείρισαν τοῖς Κνωσσίοις.

LIV. Lyttus a Cnossiis diruitur.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Λυττίων ἐξωδευ-
κότων εἰς τὴν πολεμίαν πανδημεὶ, συννοήσαντες οἱ
Κνώσσιοι τὸ γεγονὸς, καταλαμβάνονται τὴν Λύττον,
2ἔρημον οὖσαν τῶν βοηθησόντων· καὶ τὰ μὲν τέκνα
καὶ τὰς γυναῖκας εἰς Κνωσσὸν ἀπέπεμψαν, τὴν δὲ
πόλιν ἐμπρήσαντες καὶ κατασκάψαντες καὶ λωβη-
3σάμενοι κατὰ πάντα τρόπον, ἐπανῆλθον. οἱ δὲ
Λύττιοι παραγενόμενοι πρὸς τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς
ἐξοδίας, καὶ συνθεασάμενοι τὸ συμβεβηκὸς, οὕτω
περιπαθεῖς ἐγένοντο ταῖς ψυχαῖς, ὥστε μηδ᾽ εἰσελ-
θεῖν μηδένα τολμῆσαι τῶν παρόντων εἰς τὴν πατρί-
4δα· πάντες δὲ περιπορευθέντες αὐτὴν κύκλῳ, καὶ
πολλάκις ἀνοιμώξαντες, καὶ κατολοφυράμενοι τήν τε
τῆς

arcessunt. Quod ubi factum, illico seniores *Gortyniorum*, arce occupata, Cnossiisque & *Aetolis* in urbem introductis, e juventute alios urbe ejiciunt, alios occidunt, suamque *Cnossiis* urbem tradunt.

54. Per idem vero tempus quum in hostilem agrum copias omnes suas *Lyttii* eduxissent; *Cnossii*, hac expeditione cognita, *Lyttum* oppidum omni vacuum præsidio occupant; & liberis conjugibusque Lyttiorum Cnossum missis, urbem incendunt, diruunt, omnique maleficio in eam sæviunt; atque ita ad suos redeunt. *Lyttiis* ab expeditione ad suam urbem reversis, ubi casum illius vident, tanta commiseratio luctusque animos subiit, ut ne pedem quidem inferre in suam patriam quisquam illorum sustinuerit; sed omnes, lustrato illius ambitu, multis ejulatibus & planctibus suam patriæque

Ol.139.4. τῆς πατρίδος καὶ τὴν αὑτῶν τύχην, αὖθις ἐξ ἀνα-
στροφῆς ἐπανῆλθον εἰς τὴν τῶν Λαμπαίων πόλιν.
Φιλανθρώπως δὲ αὐτοὺς καὶ μετὰ πάσης προθυ- 5
μίας τῶν Λαμπαίων ὑποδεξαμένων, οὗτοι μὲν, ἀντὶ
πολιτῶν ἀπόλιδες ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ξένοι γεγονότες,
ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Κνωσσίους ἅμα τοῖς συμμά-
χοις. Λύττος δ', ἡ Λακεδαιμονίων μὲν ἄποικος 6
οὖσα, καὶ συγγενὴς Ἀθηναίων, ἀρχαιοτάτη δὲ τῶν
κατὰ Κρήτην πόλεων, ἄνδρας δ' ὁμολογουμένως ἀρί-
στους ἀεὶ τρέφουσα Κρηταιέων, οὕτως ἄρδην καὶ πα-
ραλόγως ἀνηρπάσθη.

Lampæi excipiunt Lyttios.

LV. Πολυῤῥήνιοι δὲ καὶ Λαμπαῖοι, καὶ πάντες οἱ τούτων σύμμαχοι, θεωροῦντες τοὺς Κνωσσίους ἀντεχομένους τῆς τῶν Αἰτωλῶν συμμαχίας, τοὺς δ' Αἰτωλοὺς ὁρῶντες πολεμίους ὄντας τῷ τε βασιλεῖ Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς, πέμπουσι πρέσβεις πρός τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς Ἀχαιοὺς, περὶ βοηθείας

καὶ

Cnossiorum socii Aetoli.

LIV. 6. *Vocab.* Ἀθηναίων, *quod ignorant vulgo omnes, adjeci ex conject. Gronovii.*

triæque fortunam prosecuti, in *Lampæorum* urbem retro itinere converso, sese conferrent. Ab his humaniter & singulari benignitate suscepti *Lyttii*, unius diei spatio & extorres urbe sua amissa, & hospites atque inquilini in aliena facti, cum sociis adversus Cnossios bellum gerebant. *Lyttus* vero, quæ *colonia Lacedæmoniorum* erat, & cognatione cum Atheniensibus conjuncta, omnium Cretæ urbium antiquissima, civium educatrix qui sine controversia ceteris Cretensibus semper præstabant, ita inopinato deleta & oculis hominum est erepta.

55. *Polyrrhenii* vero & *Lampæi*, omnesque horum socii, animadvertentes *Cnossios* uti auxiliis *Aetolorum*, quos hostes esse intelligebant cum regis Philippi tum Achæorum; & ad hos & ad illum de ferenda ope, & amicitia invicem jungenda,

legatos

2καὶ συμμαχίας. Οἱ δ' Ἀχαιοὶ καὶ Φίλιππος εἴς τε A.V. 534.
τὴν κοινὴν συμμαχίαν αὐτοὺς προσεδέξαντο, καὶ
βοήθειαν ἐξαπέστειλαν, Ἰλλυριοὺς μὲν τετρακοσίους,
ὧν ἡγεῖτο Πλάτωρ, Ἀχαιοὺς δὲ διακοσίους, Φωκέας
3ἑκατόν. οἳ καὶ, παραγενόμενοι, μεγάλην ἐποιήσαντο
ἐπίδοσιν τοῖς Πολυῤῥηνίοις καὶ τοῖς τούτων συμμά-
4χοις. πάνυ γὰρ ἐν βραχεῖ χρόνῳ τειχήρεις κατα-
στήσαντες τούς τ' Ἐλευθερναίους καὶ Κυδωνιάτας,
ἔτι δὲ τοὺς Ἀπτεραίους, ἠνάγκασαν ἀποστάντας
τῆς τῶν Κνωσσίων συμμαχίας κοινωνῆσαι σφίσι τῶν
5αὐτῶν ἐλπίδων. Τούτων δὲ γενομένων, ἐξαπέστει-
λαν Πολυῤῥήνιοι μὲν, καὶ μετὰ τούτων οἱ σύμμαχοι,
Φιλίππῳ καὶ τοῖς Ἀχαιοῖς πεντακοσίους Κρῆτας·
Κνώσσιοι δὲ μικρῷ πρότερον ἐξαπεστάλκεισαν χι-
λίους τοῖς Αἰτωλοῖς. οἳ καὶ συνεπολέμουν ἀμφοτέ-
6ροις τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. Κατελάβοντο δὲ καὶ
τὸν λιμένα τῶν Φαιστίων οἱ τῶν Γορτυνίων φυγάδες·
ὁμοίως δὲ καὶ τὸν αὐτῶν τῶν Γορτυνίων λιμένα πα-
ραβό-

Polyrrhenii & Lampæi societatem ineunt cum Philippo & Achæis.

Gortynii exules.

LV. 2. Πλάτωρ. Πλάτων *Aug.* 6. Φαιστίων. Φαιαστίων *dant libri nostri pæne omnes.*

legatos mittunt. *Achæi* & *Philippus* acceptis in communem societatem suppetias mittunt, Illyrios quadringentos, duce *Platore;* Achæos ducentos; Phocenses centum. Quorum adventu magnum res *Polyrrheniorum* & sociorum incrementum ceperunt. Brevi enim tempore conclusos intra mœnia sua *Eleuthernæos, Cydoniatas,* & *Apteræos*, renunciare Cnossiorum societati, & eamdem secum fortunæ aleam subire, coëgerunt. Quo facto Polyrrhenii eorumque socii Philippo & Achæis Cretas quingentos subsidio miserunt: jam enim aliquanto prius Cnossii mille e suis ad Aetolos miserant. Ita Cretensium opera ad instans bellum & hi & illi sunt usi. Inter hæc *Phæstiorum* portum occupant Gortyniorum exules; qui etiam urbis suæ Gortynæ portum

Ol.139.4. ῥαβόλως διακατεῖχον· καὶ προσεπολέμουν, ἐκ τού-
των ὁρμώμενοι τῶν τόπων, τοῖς ἐν τῇ πόλει. Τὰ
μὲν οὖν κατὰ τὴν Κρήτην ἐν τούτοις ἦν.

LVI. Bellum Mithridatis cum Sinopensibus.

Περὶ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους καὶ Μιθριδάτης
ἐξήνεγκε Σινωπεῦσι πόλεμον· καί τις οἷον ἀρχὴ τότε
καὶ πρόφασις ἐγένετο τῆς ἐπὶ τὸ τέλος ἀχθείσης
ἀτυχίας Σινωπεῦσιν. εἰς δὲ τὸν πόλεμον τοῦτον 2
πρεσβευσάντων αὐτῶν πρὸς Ῥοδίους, καὶ παρακα-
λούντων βοηθεῖν, ἔδοξε τοῖς Ῥοδίοις προχειρίσασθαι
τρεῖς ἄνδρας, καὶ δοῦναι τούτοις δραχμῶν δεκατέσ-
σαρας μυριάδας· τοὺς δὲ, λαβόντας, παρασκευά-
σαι τὰ πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτήδεια τοῖς Σινωπεῦσι.

Varia subsidia Sinopensibus mittunt Rhodii.

οἱ δὲ κατασταθέντες, ἡτοίμασαν οἴνου κεράμια μύ- 3
ρια, τριχὸς εἰργασμένης τάλαντα τριακόσια, νεύ-
ρων εἰργασμένων ἑκατὸν τάλαντα, πανοπλίας χι-
λίας, χρυσοῦς ἐπισήμους τρισχιλίους, ἔτι δὲ λιθο-
φόρους τέτταρας, καὶ πρὸς, τοὺς ἀφέτας τούτοις.
ἃ καὶ

LVI. 3. καὶ πρὸς. *Caret* πρὸς *Vat.* & *cum hoc Flor.* & *Reg. B. C.*

portum mira audacia in sua retinebant potestate; iisque locis belli arcibus usi, cum iis qui erant in urbe bellum gerebant. Et in *Creta* quidem status rerum hic fuit.

56. Circa eadem vero tempora etiam *Mithridates* bellum *Sinopensibus* intulit: cœperuntque ejus calamitatis, quam ad extremum experti sunt *Sinopenses*, quasi fundamenta tunc jaci & occasiones nasci. Quum autem de auxilio ad hoc bellum legatos ad *Rhodiorum* populum misissent, tres viri constituti sunt a Rhodiis, quibus centum quadraginta drachmarum millia attribuerunt, ut ex ea summa Sinopensibus necessaria pararent. Igitur tres viri doliorum vini decem millia compararunt; capilli præparati talenta trecenta; nervorum præparatorum talenta centum; armaturas mille; aureorum signatorum tria millia: ad hæc quatuor balistas saxa emittentes, & viros simul qui his recte uti scirent. Quibus

4 ἃ καὶ λαβόντες οἱ τῶν Σινωπέων πρέσβεις, ἐπανῆλ- A.V. 534.
θον. ἦσαν γὰρ οἱ Σινωπεῖς ἐν ἀγῶνι, μὴ πολιορκεῖν
σφᾶς ὁ Μιθριδάτης ἐγχειρήσῃ, καὶ κατὰ γῆν καὶ
κατὰ θάλατταν· διὸ καὶ τὰς παρασκευὰς πρὸς
5 τοῦτο τὸ μέρος ἐποιοῦντο πάσας. Ἡ δὲ Σινώπη Situs Sinopes.
κεῖται μὲν ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι τοῦ Πόντου παρὰ
τὸν εἰς Φᾶσιν πλοῦν· οἰκεῖται δὲ ἐπί τινος χερρονή-
σου προτεινούσης εἰς τὸ πέλαγος· ἧς τὸν μὲν αὐχέ-
να τὸν συνάπτοντα πρὸς τὴν Ἀσίαν, (ὅς ἐστιν οὐ
πλείων δυοῖν σταδίων,) ἡ πόλις ἐπικειμένη διακλείει
6 κυρίως. τὸ δὲ λοιπὸν τῆς χερρονήσου πρόκειται μὲν
εἰς τὸ πέλαγος· ἔστι δ' ἐπίπεδον καὶ πανευέφοδον
ἐπὶ τὴν πόλιν, κύκλῳ δ' ἐκ θαλάττης ἀπότομον,
καὶ δυσπροσόρμιστον, καὶ παντελῶς ὀλίγας ἔχον
7 προσβάσεις. Διόπερ ἀγωνιῶντες οἱ Σινωπεῖς, μή
ποτε κατὰ τὴν ἀπὸ τῆς Ἀσίας πλευρὰν ὁ Μιθρι-
δάτης συστησάμενος ἔργα, καὶ κατὰ τὴν ἀπέναντι

4. ἀγῶνι. ἀγωνίᾳ malim cum *Ernest.*

Quibus rebus acceptis, legati Sinopenſium domum redierunt. Erant enim id temporis *Sinopenſes* in metu, ne terra marique obſidere ipſos *Mithridates* aggrederetur: propterea apparatus etiam omnes ſuos ad illum metum referebant. Eſt autem SINOPE ad illud Ponti latus ſita, quod a dextra habent qui ad Phaſim navigant; in peninſula quadam ſita, quæ longe in mare prominet. Illius peninſulæ fauces, (eæ duo, non amplius, patent ſtadia;) quibus Aſiæ conjungitur, urbs iſta, poſita in medio, plane interſepit. Reliqua peninſulæ pars in altum procurrit, ubique plana, & ex qua facillime in urbem fieri impetus queat: ſed extrema loca ad mare circumcirca prærupta ſunt, ad quæ difficillime navis poſſit appellere, aditusque omnino pauci ſunt. Itaque metuentes *Sinopenſes*, ne *Mithridates*, diſpoſitis ab ea parte quæ Aſiam ſpectat tormentis, ſimiliterque ab alte-

Ol.139.4.

Sinopenses peninsulam muniunt.

ταύτης ὁμοίως ποιησάμενος ἀπόβασιν κατὰ θάλατταν εἰς τοὺς ὁμαλοὺς καὶ τοὺς ὑπερκειμένους τῆς πόλεως τόπους, ἐγχειρήσῃ πολιορκεῖν αὐτούς· ἐπε- 8
βάλοντο τῆς χεῤῥονήσου κύκλῳ τὸ νησίζον ὀχυροῦν, ἀποσταυροῦντες καὶ περιχαρακοῦντες τὰς ἐκ θαλάττης προσβάσεις· ἅμα δὲ καὶ βέλη καὶ στρατιώτας τιθέντες ἐπὶ τοὺς εὐκαίρους τῶν τόπων. ἔστι γὰρ τὸ πᾶν μέγεθος αὐτῆς οὐ πολύ· τελέως 9
δ' εὐκατακράτητον καὶ μέτριον. καὶ τὰ μὲν περὶ Σινώπης ἐν τούτοις ἦν.

LVII. BELLVM SOCIALE. Ol.140.1. A.V.535.

Philippus Aetoliam petit.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀναζεύξας ἐκ Μακεδονίας μετὰ τῆς δυνάμεως (ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἐπιβολαῖς ἀπελίπομεν ἄρτι τὸν Συμμαχικὸν πόλεμον) ὥρμησεν ἐπὶ Θετταλίας καὶ τῆς Ἠπείρου· σπεύδων ταύτῃ ποιήσασθαι τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς Αἰτωλίαν. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Δορίμαχος κατὰ τὸν 2
καιρὸν

LVII. 1. ἀπελίπομεν. ἀπελείπομεν *Aug. Reg. A.* Ibid. εἰς Αἰτωλίαν. *Vulgo* πρὸς Αἰτωλ.

ra parte e regione hujus, exposito e navibus milite in loca plana & ea quæ urbi imminent, oppugnationem illius tentaret; ambitum peninsulæ, qua mari cingitur, munire instituerunt, omnesque aditus ab ea parte sudibus ac vallis præcludere: simulque tela etiam & præsidia in locis omnibus opportunis collocarunt. Est enim peninsulæ hujus universæ spatium haud adeo magnum: & modico præsidio facile defendi ipsa potest.

57. Dum hæc Sinopæ aguntur, *Philippus* rex, cum exercitu e Macedonia profectus, (in his enim eramus, cum a *Sociali bello* orationem deflex
imus) in Thessaliam & Epirum duxit: habens in animo, per has regiones in *Aetoliam* facere impressionem. Eodem vero tempore *Alexander* & *Dorimachus*, proditores nacti

καιρὸν τοῦτον ἔχοντες πρᾶξιν κατὰ τῆς τῶν Αἰγει- A.V. 535.
ρατῶν πόλεως, ἀθροίσαντες τῶν Αἰτωλῶν περὶ χι- Aetoli insidiantur
λίους καὶ διακοσίους εἰς Οἰάνθειαν τῆς Αἰτωλίας, Aegiræ.
ἣ κεῖται καταντικρὺ τῆς προειρημένης πόλεως, καὶ
πορθμεῖα τούτοις ἑτοιμάσαντες, πλοῦν ἐτήρουν
3 πρὸς τὴν ἐπιβολήν. τῶν γὰρ ηὐτομοληκότων τις ἐξ
Αἰτωλίας, καὶ πλείω χρόνον διατετριφὼς παρὰ τοῖς
Αἰγειράταις, καὶ συντεθεωρηκὼς τοὺς φυλάττοντας
τὸν ἀπ' Αἰγίου πυλῶνα μεθυσκομένους καὶ ῥαθύμως
4 διεξάγοντας τὰ κατὰ τὴν φυλακήν· πλεονάκις προ-
βαλλόμενος καὶ διαβαίνων πρὸς τοὺς περὶ Δορίμα-
χον, ἐξεκέκλητο πρὸς τὴν πρᾶξιν αὐτούς, ἅτε λίαν
5 οἰκείους ὄντας τῶν τοιούτων ἐγχειρημάτων. Ἡ δὲ Situs
τῶν Αἰγειρατῶν πόλις ἔκτισται μὲν τῆς Πελοποννή- Aegiræ.
σου κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, μεταξὺ τῆς Αἰ-
γιέων καὶ Σικυωνίων πόλεως· κεῖται δ' ἐπὶ λόφων

2. Οἰάνθειαν. *Mendose vulgo* Οἰνάνθειαν *ex Bav.* 4. προβαλλ.. παραβαλλόμενος *suspicati sunt Reisk. & Ernesti: & sic dant Suidas & cod. Flor. Puto & Vat.*

eti qui *Aegiratarum* urbem ipsis tradere constituerant, coactis Aetolorum ad mille ducentos *Oeanthiæ*, quod est Aetoliæ oppidum, ex adverso situm ejus quam nominavimus urbis, vectoriis etiam navigiis ad horum trajectionem provisis, opportunitatem navigandi ad rem exsequendam opperiebantur. Quidam enim eorum qui ex Aetolia profugerant, longo tempore in Aegiratarum oppido moratus, animadverso custodes ejus portæ, quæ ab Aegio venientibus patet, vino crapulæque indulgentes, negligenter admodum custodias agere; re sæpius proposita Dorimacho, quum ad illum ventitaret, gnarus virum esse hujusmodi inceptis inprimis assuetum; ad rem perficiendam illum vocaverat. Oppidum autem *Aegira* situm est in ea Peloponnesi parte, quam Corinthiacus sinus alluit, inter Aegium & Sicyonem; collibus quibus-

Ol.140.1. ἐρυμνῶν καὶ δυσβάτων· νεύει δὲ τῇ θέσει πρὸς τὸν
Παρνασσὸν, καὶ ταῦτα τὰ μέρη τῆς ἀντίπερα χώ-
ρας· ἀπέχει δὲ τῆς θαλάττης ὡς ἑπτὰ στάδια.
Παραπεσόντος δὲ πλοῦ τοῖς περὶ τὸν Δορίμαχον, 6
ἀνήχθησαν, καὶ καθορμίζονται νυκτὸς ἔτι πρὸς τὸν
παρὰ τὴν πόλιν καταῤῥέοντα ποταμόν. Οἱ μὲν 7
οὖν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον καὶ Δορίμαχον, ἅμα δὲ
τούτοις Ἀρχίδαμον τὸν Πανταλέοντος υἱὸν, ἔχοντες
περὶ αὐτοὺς τὸ πλῆθος τῶν Αἰτωλῶν, προσέβαινον
πρὸς τὴν πόλιν κατὰ τὴν ἀπ' Αἰγίου φέρουσαν ὁδόν.
ὁ δ' αὐτόμολος, ἔχων εἴκοσι τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, 8
διανύσας ταῖς ἀνοδίαις τοὺς κρημνοὺς θᾶττον τῶν
ἄλλων διὰ τὴν ἐμπειρίαν, καὶ διαδὺς διά τινος ὑδρο-
ῤῥοίας, ἔτι κοιμωμένους κατέλαβε τοὺς ἐπὶ τοῦ πυ-
λῶνος. κατασφάξας δ' αὐτοὺς, ἀκμὴν ἐν ταῖς κοί- 9
ταις ὄντας, καὶ διακόψας τοῖς πελέκεσι τοὺς μο-
χλοὺς, ἀνέῳξε τοῖς Αἰτωλοῖς τὰς πύλας. οἱ δὲ, 10
παρεισπεσόντες ἀπερινοήτως, λαμπρῶς ἐχρήσαντο
τοῖς

Aetoli proditione capiunt Aegiram.

quibusdam impoſita egregie munitis & inacceſſis. Spectat ejus ſitus Parnaſſum & vicina loca in oppoſita continenti; diſtatque a mari ſtadia ſeptem. Igitur *Dorimachus*, navigationi opportunum tempus nactus, oram ſolvit; &, dum adhuc nox erat, naves in ſtatione locat prope amnem, qui oppidum præterlabitur. Mox *Alexander* & *Dorimachus*, & una cum his *Archidamus*, Pantaleontis filius, manum Aetolorum ſecum habentes, urbem ab ea parte qua Aegio iter eſt, adoriuntur. Transfuga vero cum expeditiſſimis viginti militibus, deviis callibus propter locorum peritiam ceteris citius præcipitia emenſus, & per quemdam aquæductum clam urbem ingreſſus, cuſtodes portæ adhuc dormientes invenit. Quibus occiſis dum adhuc in lectis jacent, diffractis vectibus ſecurium ictibus, portas *Aetolis* patefecit. Illi, poſtquam inopinato irrupiſſent in urbem, jam pro

τοῖς πράγμασιν. ὃ καὶ παραίτιον ἐγένετο τοῖς μὲν A.V. 535.
Αἰγειράταις τῆς σωτηρίας, τοῖς δ᾽ Αἰτωλοῖς τῆς
11 ἀπωλείας. ὑπολαμβάνοντες γὰρ τοῦτο τέλος εἶναι
τοῦ κατασχεῖν ἀλλοτρίαν πόλιν, τὸ γενέσθαι τῶν
πυλώνων ἐντὸς, τοῦτον τὸν τρόπον ἐχρῶντο τοῖς
πράγμασι.

Διὸ καὶ βραχὺν παντελῶς χρόνον ἀθρόοι συμ- LVIII. Prædæ inhiantes Aetoli,
μείναντες περὶ τὴν ἀγορὰν, λοιπὸν, ἐκπαθεῖς ὄντες
πρὸς τὰς ὠφελείας, διέῤῥεον, καὶ παρεισπίπτοντες
εἰς τὰς οἰκίας διήρπαζον τοὺς βίους, ἤδη φωτὸς ὄν-
2 τος. Οἱ δ᾽ Αἰγειρᾶται, τοῦ πράγματος αὐτοῖς
ἀνελπίστου καὶ παραδόξου τελέως συμβεβηκότος,
οἷς μὲν ἐπέστησαν οἱ πολέμιοι κατὰ τὰς οἰκίας, ἐκ-
πλαγεῖς καὶ περίφοβοι γενόμενοι, πάντες ἐτρέποντο
πρὸς φυγὴν ἔξω τῆς πόλεως, ὡς ἤδη βεβαίως αὐτῆς
3 κεκρατημένης ὑπὸ τῶν πολεμίων. ὅσοι δὲ τῆς κραυ-
γῆς ἀκούοντες ἐξ ἀκεραίων τῶν οἰκιῶν ἐξεβοήθουν,

LVIII. 2. ἐκπλαγεῖς ἦσαν, καὶ περίφ. γεν. *edd. ex Bav. Delevi* ἦσαν *cum aliis.* Ibid. ὡς ἤδη βεβαίως. *Abest vulgo* ὡς *ab edd. & msstis.*

pro victoribus palam sese gerere: quæ res, ut Aegiratis saluti, ita illis exitio vertit. Existimantes enim, hostilis urbis occupationem tunc jam esse consummatam, cum intra portas aliquis penetravit, eo quem diximus modo res administrarunt.

58. Itaque postquam breve admodum tempus conferti in foro constitissent; de cetero, prædæ avide inhiantes, dilabi cœperunt: & primam quamque domum obviam introeuntes, clara jam luce, fortunas civium diripiebant. Eo casu inopinato & novitate ipsa terribili ita perculsi sunt *Aegiratæ*, ut, quotquot illorum ab hoste in suis ædibus sunt deprehensi, attoniti trepidantesque omnes fuga se extra urbem proriperent; quam non dubia jam victoria ab hostibus teneri putabant. Quicumque vero ex intactis adhuc ædibus suis, clamore aliorum audito, ad ferendam opem

Ol.140.1. πάντες εἰς τὴν ἄκραν συνέτρεχον. οὗτοι μὲν οὖν ἀεὶ 4
πλείους ἐγίγνοντο, καὶ θαρσαλεώτεροι· τὸ δὲ τῶν
Αἰτωλῶν σύστρεμμα, τοὐναντίον ἔλαττον καὶ ταρα-
Repelluntur ab Aegiratis χωδέστερον, διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας. Οὐ μήν, 5
ἀλλὰ συνορῶντες οἱ περὶ τὸν Δορίμαχον ἤδη τὸν πε-
ριεστῶτα κίνδυνον αὐτοὺς, συστραφέντες ὥρμησαν
ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν ἄκραν· ὑπολαμβάνοντες
τῇ θρασύτητι καὶ τόλμῃ καταπληξάμενοι τρέψα-
σθαι τοὺς ἠθροισμένους ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Οἱ δ' Αἰ- 6
γειρᾶται, παρακαλέσαντες σφᾶς αὐτοὺς, ἠμύνοντο
καὶ συνεπλέκοντο τοῖς Αἰτωλοῖς γενναίως. οὔσης δὲ 7
τῆς ἄκρας ἀτειχίστου, καὶ τῆς συμπλοκῆς ἐκ χει-
ρὸς καὶ κατ' ἄνδρα γιγνομένης, τὸ μὲν πρῶτον ἦν
ἀγὼν οἷον εἰκός· ἅτε τῶν μὲν ὑπὲρ πατρίδος καὶ
τέκνων, τῶν δ' ὑπὲρ σωτηρίας ἀγωνιζομένων· τέλος
γε μὴν ἐτράπησαν οἱ παρεισπεπτωκότες τῶν Αἰτω-
λῶν.

3. *Vulgo ex Bav. editur* καὶ πάντες εἰς τήν. *Delevi* καὶ *cum Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 4. θαρσαλεώτ. *dedi ex eisdem: vulgo* θαῤῥαλ.

opem prosiluerant, omnes in arcem concurrunt. Et hi quidem sicut numero semper crescebant, ita etiam fiducia animorum: quum contra corpus *Aetolorum*, propter expositas caussas, & numero minueretur, & tumultu magis magisque repleretur. *Dorimachus*, ubi circumstantis periculi magnitudinem sensit, collectis suis in cuneum, arcem & qui illam tenebant invadit: ratus, se pervicaci hac audacia territurum & in fugam versurum collectam hanc pro defensione loci multitudinem. *Aegiratæ* vero, sese invicem cohortati, vim defendere, & cum Aetolis fortiter manum conserere. Erat arx sine muris: pugnabaturque comminus, & vir cum viro manum conserebat. Itaque prima commissio talis fuit, qualem par erat pugnam eorum existere, qui hinc pro patria & liberis, illinc pro salute dimicabant. Tandem is fuit exitus, ut, qui irruperant *Aetoli*, terga darent.

8λῶν. οἱ δ᾽ Αἰγειρᾶται, λαβόντες ἀφορμὴν ἐγκλίμα- A.V.535.
τος, ἐνεργῶς ἐπέκειντο καὶ καταπληκτικῶς τοῖς
πολεμίοις. ἐξ οὗ συνέβη τοὺς πλείστους τῶν Αἰτω- Et pereunt plerique.
λῶν διὰ τὴν πτοίαν, αὐτοὺς ὑφ᾽ αὑτῶν, φεύγοντας,
9ἐν ταῖς πύλαις συμπατηθῆναι. Ὁ μὲν οὖν Ἀλέ-
ξανδρος ἐν χειρῶν νόμῳ κατ᾽ αὐτὸν ἔπεσε τὸν κίν-
δυνον· ὁ δὲ Ἀρχίδαμος ἐν τῷ περὶ τὰς πύλας
10ὠθισμῷ καὶ πνιγμῷ διεφθάρη. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος
τῶν Αἰτωλῶν, τὸ μὲν συνεπατήθη, τὸ δὲ κατὰ τῶν
11κρημνῶν, φεῦγον ταῖς ἀνοδίαις, ἐξετραχηλίσθη. τὸ
δὲ καὶ διασωθὲν αὐτῶν μέρος πρὸς τὰς ναῦς, ἐῤῥι-
φὸς τὰ ὅπλα, πάνυ αἰσχρῶς, ἅμα δ᾽ ἀνελπίστως
12ἐποιήσαντο τὸν ἀπόπλουν. Αἰγειρᾶται μὲν οὖν, διὰ
τὴν ὀλιγωρίαν ἀποβαλόντες τὴν πατρίδα, διὰ τὴν
εὐψυχίαν καὶ γενναιότητα πάλιν ἔσωσαν παρα-
δόξως.

Κατὰ

9. *Ἀρχίδαμος ex Casaub. conject. in contextum recepi.* Dorimachus *h. l. in libris omnibus ponitur.* 11. *διασωθὲν. συνδιασωθὲν Aug. Reg. A.* Ibid. *πάνυ dedi monente Reisk. Vulgo πάντ᾽ αἰσχρῶς ex Bav. cum Aug. & Reg. A. πᾶν αἰσχρῶς Vat. & Flor. ut suspicari possis παναισχρῶς.* Ibid. *ἐποιήσαντο. ἐποιήσατο Aug.*

darent. *Aegiratæ*, inclinati hostis occasione utentes, acriter instare, & cum terrificis minis terga fugientium cædere. Ex quo factum, ut præ consternatione *Aetoli* plerique, fugientes, in portis sese alius alium conculcarent. *Alexander* in ipso certamine inter dimicandum cæsus est. *Archidamus* in turba eorum qui ad portas, dum invicem trudunt ac truduntur, sese enecabant, periit. Reliqua multitudo Aetolorum, partim conculcata fuit, partim per abrupta fugiens, inter invia rupium aspreta cervices fregerunt. Qui ad naves etiam evaserant, projectis armis, turpiter omnino & præter spem domum redierunt. Ita *Aegiratæ*, qui per negligentiam patriam amiserant, per virtutem & generosam fortitudinem, eamdem receperunt.

59. Per

Ol.140.1.
LIX.
Euripidas Aetolus fines Achæorum populatur.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, ὃς ἦν ἀπεσταλμένος ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς τοῖς Ἠλείοις, καταδραμὼν τὴν Δυμαίων καὶ Φαραιέων, ἔτι δὲ τὴν Τριταιέων χώραν, καὶ περιελασάμενος λείας πλῆθος ἱκανὸν, ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ τὴν Ἠλείαν. ὁ δὲ Μίκκος ὁ Δυμαῖος, ὅσπερ 2
ἐτύγχανε κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς ὑποστράτηγος ὢν τῶν Ἀχαιῶν, ἐκβοηθήσας πανδημεὶ, τούς τε Δυμαίους καὶ Φαραιεῖς, ἅμα δὲ καὶ Τριταιεῖς ἔχων, προσέκειτο τοῖς πολεμίοις ἀπαλλαττομένοις ἐνεργότερον. ἐμπεσὼν δ' εἰς ἐνέδραν, ἐσφάλη, καὶ πολλοὺς 3
ἀπέβαλε τῶν ἀνδρῶν· τετταράκοντα μὲν γὰρ ἔπεσον, ἑάλωσαν δὲ περὶ διακοσίους τῶν πεζῶν. Ὁ μὲν 4
οὖν Εὐριπίδας, ποιήσας τοῦτο τὸ προτέρημα, καὶ μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, μετ' ὀλίγας ἡμέρας

Tichos caſtellum

αὖθις ἐξελθὼν, κατέλαβε παρὰ τὸν Ἄραξον φρούριον τῶν Δυμαίων εὔκαιρον, τὸ καλούμενον Τεῖχος· ὃ Φα-

LIX. 2. Μίκκος. Μίκος edd. ex Bav. 3. ἐμπεσὼν δ' εἰς ἐνέδραν. *Sic ex Gronovii conject. poſui. Vulgo interpungitur poſt* ἀπαλλαττομένοις, *tum ſequitur* ἐνεργότερον δ' ἐμπεσὼν. 4. Ἄραξον *emendavit Gronov. Ante eum editi & ſcripti omnes* Ἄρατον.

59. Per idem etiam tempus *Euripidas*, quem Aetoli ducem exercitus *Eleis* miſerant, Dymæorum, Pharæenſium, nec non Tritæenſium fines populatus, nec mediocri inde ablata præda, in Elidem ſe recepit. *Miccus* vero Dymæus, qui ea tempeſtate prætoris Achæorum legatus erat, eductis copiis omnibus *Dymæorum*, *Pharæenſium*, nec non *Tritæenſium*, recedentes hoſtes perſecutus eſt. In quos dum fertur acrius, in inſidias illatus, detrimentum accepit, & multos ſuorum amiſit; occiſis quadraginta, captis e numero peditum ad ducentos. Quare *Euripidas*, proſpero pugnæ ſucceſſu elatus, poſt dies paucos iterum exercitu educto, caſtellum Dymæorum prope Araxum, *Tichos* dictum, loco ſitum opportuno, occupat. Id caſtellum fabulæ narrant ab

5 φασιν οἱ μῦθοι, τὸ παλαιὸν Ἡρακλέα, πολεμοῦντα τοῖς Ἠλείοις, ἐποικοδομῆσαι, βουλόμενον ὁρμητηρίῳ χρῆσθαι τούτῳ κατ' αὐτῶν. A.V. 535.

LX. Aratus segnis ad opem ferendam sociis.

Οἱ δὲ Δυμαῖοι καὶ Φαραιεῖς καὶ Τριταιεῖς, ἡλαττωμένοι μὲν περὶ τὴν βοήθειαν, δεδιότες δὲ τὸ μέλλον ἐκ τῆς τοῦ φρουρίου καταλήψεως, τὸ μὲν πρῶτον ἔπεμπον ἀγγέλους πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀχαιῶν, δηλοῦντες τὰ γεγονότα, καὶ δεόμενοι σφίσι βοηθεῖν· μετὰ δὲ ταῦτα πρεσβευτὰς ἐξαπέστελλον τοὺς περὶ
2 τῶν αὐτῶν ἀξιώσοντας. Ὁ δ' Ἄρατος, οὔτε τὸ ξενικὸν ἐδύνατο συστήσασθαι, διὰ τὸ κατὰ τὸν Κλεομενικὸν πόλεμον ἐλλελοιπέναι τινὰ τῶν ὀψωνίων τοὺς Ἀχαιοὺς τοῖς μισθοφόροις· καθόλου τε ταῖς ἐπιβολαῖς, καὶ συλλήβδην πᾶσι τοῖς τοῦ πολέμου
3 πράγμασιν, ἀτόλμως ἐχρῆτο καὶ νωθρῶς. Διόπερ ὅ τε Λυκοῦργος εἷλε τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιον· ὅ τ' Εὐριπίδας, ἑξῆς τοῖς εἰρημένοις, Γόργον τὸν

LX. 2. καθόλου τε. καθόλου δὲ edd. ex Bav. 3. Ἀθήναιον. Ἀθηναῖον Aug.

ab *Hercule* fuisse olim exstructum, bellum gerente cum Eleis; qua veluti arce belli adversus eos uteretur.

60. *Dymaei*, *Pharaeenses*, *Tritaeenses*, & quod hostem insequentes male pugnaverant, & quia post captum castellum metuebant in posterum, nuncios initio ad praetorem Achaeorum miserunt, ut illum de eo quod acciderat facerent certiorem, & simul subveniri sibi rogarent: deinde legatos etiam miserunt, idem rogaturos. *Aratus* vero neque mercenarium militem conscribere poterat; quod belli Cleomenici tempore partem aliquam stipendiorum Achaei conductitio militi non persolverant: & omnino in universis inceptis, atque uno verbo, in omnibus iis quae ad bellum pertinebant, cunctatorem & segnem se praebebat. Idcirco & *Lycurgus* *Athenaeum* Megalopolitanorum occupavit: & *Euripidas*, post illa quae diximus, *Gorgum*

Ol.140.1. Dymæi, Pharæenses & Tritæenses privatim sibi consulunt.

τὸν τῆς Τελφουσίας. οἵ τε Δυμαῖοι καὶ Φαραιεῖς 4
καὶ Τριταιεῖς, δυσελπιστήσαντες ἐπὶ ταῖς τοῦ στρα-
τηγοῦ βοηθείαις, συνεφρόνησαν ἀλλήλοις εἰς τὸ τὰς
μὲν κοινὰς εἰσφορὰς τοῖς Ἀχαιοῖς μὴ συντελεῖν·
ἰδίᾳ δὲ συστήσασθαι μισθοφόρους, πεζοὺς μὲν τρια- 5
κοσίους, ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα, καὶ διὰ τούτων
ἀσφαλίσασθαι τὴν χώραν. Τοῦτο δὲ πράξαντες, 6
ὑπὲρ μὲν τῶν καθ᾽ αὑτοὺς πραγμάτων ἐνδεχομέ-
νως ἔδοξαν βεβουλεῦσθαι, περὶ δὲ τῶν κοινῶν τἀναν-
τία. πονηρᾶς γὰρ ἐφόδου καὶ προφάσεως, τοῖς βου-
λομένοις διαλύειν τὸ ἔθνος, ἐδόκουν ἀρχηγοὶ καὶ
καθηγεμόνες γεγονέναι. ταύτης δὲ τῆς πράξεως τὸ 7
μὲν πλεῖστον τῆς αἰτίας ἐπὶ τὸν στρατηγὸν ἄν τις
ἀναφέροι δικαίως, τὸν ὀλιγωροῦντα καὶ καταμέλλον-
τα καὶ προϊέμενον ἀεὶ τοὺς δεομένους. Πᾶς γὰρ 8
ὁ κινδυνεύων, ἕως μὲν ἄν τινος ἐλπίδος ἀντέχηται
παρὰ

4. συντελεῖν. τελεῖν *Vat. Flor. Aug. Reg. A. Ursin.* 5. ἀσφαλίσασθαι. ἀσφαλίζεσθαι *Vat. Flor.*

gum in *Telphusiorum* finibus. *Dymæi* vero, *Pharæenses* & *Tritæenses*, ubi de auxilio a prætore mittendo desperare cœperunt, communi consilio decreverunt, *nihil amplius in commune Achæis contribuere; sed privatim sibi militem mercede conducere: pedites nempe trecentos, equites vero quinquaginta, quorum præsidio fines suos tutarentur.* Qui cum hoc fecerunt, suis illi quidem privatis commodis non male existimati sunt consuluisse: publicæ vero utilitati omnium Achæorum pessime. Cupientibus enim gentis corpus dissipare duces atque auctores pravi conatus, cum aliqua justi specie suscipiendi, se præbuisse sunt crediti. Hujus autem admissi culpam maximam jure aliquis in Prætorem conjiciat, per negligentiam & cunctationem spes semper eorum, quibus opus erat auxilio, frustrari solitum. Nempe ita fieri semper amat: qui in periculo versatur, quamdiu spes super-

A.V. 535.

παρὰ τῶν οἰκείων καὶ συμμάχων, προσανέχειν Φι-
λεῖ ταύταις· ὅταν δὲ δυσχρηστῶν ἀπογνῷ, τότ'
9 ἤδη βοηθεῖν ἀναγκάζεται αὐτῷ κατὰ δύναμιν. Διὸ
καὶ Τριταιεῦσι καὶ Φαραιεῦσι καὶ Δυμαιεῦσιν, ὅτι
μὲν ἰδίᾳ συνεστήσαντο μισθοφόρους, καταμέλλοντος
τοῦ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμόνος, οὐκ ἐγκλητέον· ὅτι δὲ
τὰς εἰς τὸ κοινὸν εἰσφορὰς ἀπεῖπον, μεμψιμοιρη-
10 τέον. ἐχρῆν γὰρ τὴν μὲν ἰδίαν χρείαν μὴ παραλι-
πεῖν· εὐκαιροῦντας δὲ δὴ καὶ δυναμένους, τά γε
πρὸς τὴν κοινὴν πολιτείαν δίκαια συντηρεῖν· ἄλλως
τε δὴ, καὶ κομιδῆς ὑπαρχούσης ἀδιαπτώτου κατὰ
τοὺς κοινοὺς νόμους· τὸ δὲ μέγιστον, γεγονότας ἀρ-
χηγοὺς τοῦ τῶν Ἀχαιῶν συστήματος.

Malo exemplo commune Achæorum deserunt.

LXI. Τὰ μὲν οὖν κατὰ Πελοπόννησον ἐν τούτοις ἦν. ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος διελθὼν τὴν Θετταλίαν, παρῆν

Philippus cum exercitu in Epirum venit.

8. *φιλεῖ ταύταις. An ταύτῃ? An paulo ante legendum τινῶν ἐλπίδων? Vnus Reg. B. dat φιλεῖ ταῖς ἐλπίσι ταύταις.* 10. *εὐκαιρ. δὲ δή. Sic Aug. a pr. manu. Ceterum vulgo omnes εὐκαιρ. γε δὴ καὶ δυναμ. Quæ verba cum superioribus connectere & deinde τὰ δὲ πρὸς τὴν legere jussit Reiskius.*

ſupereſt opis impetrandæ ab amicis & ſociis, in ea acquieſcit: ubi vero, adverſis conflictatus, ſpem illam amiſerit, tunc ipſemet ſibi pro viribus ſubvenire cogitur. Quamobrem Tritæenſibus, Pharæenſibus, & Dymæenſibus, quod privatim militem conduxerint, moras trahente Achæorum prætore; eo nomine ſuccenſendum non eſt: at, quod erogare in commune quidquam recuſarunt, id vero reprehendendum. Oportebat enim propria quidem non prætermittere commoda; ſed &, quum opibus abundarent atque poſſent, communia quoque Reipublicæ jura ſervare: quum præſertim per communes leges recepturi omnino eſſent quod contuliſſent; &, quod maximum eſt, quum auctores ipſi corporis ac concilii Achæorum inſtituendi, exſtitiſſent.

61. Dum in Peloponneſo hæc geruntur; rex *Philippus*, Theſſaliam emenſus, in

Ol. 140. 1. παρῆν εἰς Ἤπειρον. ἀναλαβὼν δὲ τοὺς Ἠπειρώτας 2
ἅμα τοῖς Μακεδόσι πανδημεὶ, καὶ τοὺς ἐξ Ἀχαΐας
αὐτῷ συνηντηκότας σφενδονήτας τριακοσίους, ἔτι δὲ
τοὺς παρὰ Πολυῤῥηνίων ἀπεσταλμένους Κρῆτας
πεντακοσίους, προῆγε· καὶ διελθὼν τὴν Ἤπειρον,
παρῆν εἰς τὴν τῶν Ἀμβρακιωτῶν χώραν. Εἰ μὲν 3
οὖν ἐξ ἐφόδου κατὰ τὸ συνεχὲς ἐνέβαλεν εἰς τὴν μεσόγαιαν
τὴν Αἰτωλίας, ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπιπεσὼν
δυνάμει βαρείᾳ, τοῖς ὅλοις πράγμασιν ἐπετεθείκει
ἂν τέλος. νῦν δὲ, πεισθεὶς τοῖς Ἠπειρώταις 4
πρῶτον ἐκπολιορκῆσαι τὸν Ἄμβρακον, ἔδωκε τοῖς
Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν εἰς τὸ καὶ στῆναι καὶ προνοηθῆναί
τε καὶ παρεσκευάσθαι πρὸς τὸ μέλλον. Οἱ
γὰρ Ἠπειρῶται, τὸ σφέτερον ἀναγκαιότερον τιθέμενοι
τοῦ κοινοῦ τῶν συμμάχων, καὶ μεγάλως σπουδάζοντες

Epirotis rogantibus,

LXI. 1. εἰς τὴν Ἤπειρον *Aug.* 2. Πολυῤῥηνίων *correxit Casaub. cum vitiose omnes darent* Μεσσηνίων. Ibid. πεντακοσίους *correxi. Vulgo omnes* τριακοσίους. 3. ἐνέβαλεν. ἐνέβαλλεν *malim.* Ibid. τὴν Αἰτωλ. *est ex Vat. & Flor. Editi cum ceteris* τῆς Αἰτωλίας. Ibid. ἐπετεθείκει ἄν. *Carent* ἂν *Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vulgo edebatur* ἐπιτεθήκοι ἂν *ex Bav.* 4. καὶ στῆναι. καταστῆναι *legendum censuit Reiskius, & mox* προνοηθῆναί τι, *quod & Flor. habet, pro* τε. Ibid. παρεσκευάσθαι. παρασκευάσασθαι *adfertur ex Flor.*

in *Epirum* venerat: ibique assumtis Epirotis, qui omnes suas vires Macedonibus conjunxerant, & funditoribus trecentis qui ex Achaïa missi fuerant, Cretensibus item quingentis, quos Polyrrhenii miserant, pergebat ire: transgressusque Epirum, ad *Ambraciotarum* fines accessit. Quod si igitur absque ulla mora primo statim impetu in mediterranea Aetoliæ duxisset, eamque repente & inopinato cum valido exercitu invasisset; universo bello finem impositurus fuerat. Nunc, ab Epirotis persuasus, ut *Ambracum* prius expugnaret, otium Aetolis dedit obfirmandi se ad resistendum, & providendi prospiciendique necessaria in posterum. *Epirotæ* enim, potiorem suæ privatæ utilitatis rationem ducentes, quam communis sociorum, magnoque desiderio flagrantes

δάζοντες ὑφ' αὑτοὺς ποιῆσαι τὸν Ἄμβρακον, ἐδέον- A.V.535.
το τοῦ Φιλίππου ποιήσασθαι πολιορκίαν περὶ τὸ
6 χωρίον, καὶ τοῦτο πρότερον ἐξελεῖν· περὶ πλείστου
ποιούμενοι, τὸ κομίσασθαι τὴν Ἀμβρακίαν παρὰ
τῶν Αἰτωλῶν· τοῦτο δὲ γενέσθαι μόνως ἂν ἐλπίζον-
τες, εἰ τοῦ προειρημένου τόπου κυριεύσαντες, ἐπι-
7 καθίσαιεν τῇ πόλει. Ὁ γὰρ Ἄμβρακος ἔστι μὲν Ambracum obsidet.
χωρίον εὖ κατεσκευασμένον καὶ προτειχίσμασι καὶ
τείχει· κεῖται δ' ἐν λίμναις, μίαν ἀπὸ τῆς χώρας
στενὴν καὶ χωστὴν ἔχων πρόσοδον· ἐπίκειται δ' εὐ-
καίρως τῇ τε χώρᾳ τῶν Ἀμβρακιωτῶν καὶ τῇ πόλει.
8 Φίλιππος μὲν οὖν, πεισθεὶς Ἠπειρώταις, καὶ κατα-
στρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἄμβρακον, ἐγίγνετο περὶ
τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς τὴν πολιορκίαν.

Σκόπας δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἀναλαβὼν LXII. Scopas invadit Macedoniam.
τοὺς Αἰτωλοὺς πανδημεὶ, καὶ ποιησάμενος τὴν πο-
ρείαν διὰ Θετταλίας, ἐνέβαλεν εἰς Μακεδονίαν, καὶ
τὸ

7. ἔχων. ἔχον Flor.

tes potiundi Ambraco, petierant a *Philippo*, ut locum illum obsideret, atque ante omnia caperet. Quippe maximi æstimabant, si recipere ab Aetolis Ambraciam possent: quod quidem nulla ratione fieri posse sperabatur, nisi, loco hoc, quem diximus, prius potiti, urbi illi infesti imminerent. Est enim *Ambracus* locus probe munitus cum castellis pro mœnibus, tum muris ipsis. Situs est in mediis paludibus, aditumque a circumjacente regione unum habet, eumque angustum & ex aggesta terra manu factum: imminet autem opportune ad nocendum qua regioni Ambraciotarum, qua urbi. Igitur *Philippus*, Epirotarum suasu, positis ante *Ambracum* castris, necessaria ad obsidionem parabat.

62. At *Scopas* per idem tempus, Aetolorum copias universas secum trahens, instituto per Thessaliam itinere, in Macedoniam fecit impressionem: ubi per planitiem,

Ol.140.1. τὸ πεδίον ἐπιπορευόμενος τὸ κατὰ τὴν Πιερίαν, ἔφθειρε· καὶ λείας περιβαλόμενος πλῆθος ἐπανῆγε, ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ τὸ Δῖον. ἐκλιπόντων 2

Dium devastat.

δὲ τῶν κατοικούντων τὸν τόπον, εἰσελθὼν, τὰ τείχη κατέσκαψε καὶ τὰς οἰκίας, καὶ τὸ γυμνάσιον· πρὸς δὲ τούτοις, ἐνέπρησε τὰς στοὰς τὰς περὶ τὸ τέμενος, καὶ τὰ λοιπὰ διέφθειρε τῶν ἀναθημάτων, ὅσα πρὸς κόσμον ἢ χρείαν ὑπῆρχε τοῖς εἰς τὰς πανηγύρεις συμπορευομένοις· ἀνέτρεψε δὲ καὶ τὰς εἰκόνας τῶν βασιλέων ἁπάσας. Οὗτος μὲν οὖν, εὐ- 3
θέως κατὰ τὴν ἔνστασιν τοῦ πολέμου καὶ τὴν πρώτην πρᾶξιν, οὐ μόνον τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς πόλεμον ἐξενηνοχὼς, ἐπανῄει. καὶ παραγενό- 4
μενος εἰς Αἰτωλίαν, οὐχ ὡς ἠσεβηκὼς, ἀλλ' ὡς ἀγαθὸς ἀνὴρ εἰς τὰ κοινὰ πράγματα γεγονὼς, ἐτιμᾶτο καὶ

LXII. 1. τὸ πεδίον ἐπιπορ. τὸ κατὰ. *Sic ex Casauboni conject. scripsi.* τὸν τέριον ἐπιπορ. τὸν κατὰ *dant Bav. Aug. Reg. A. B. C & sic editur vulgo; asteriscum autem interposuit Casaub.* τό τε Ῥίον ἐπιπ. τὸ *suspicatus erat Vrsinus:* τὸ Κιέριον *Gronov.* τὸν Πηνειὸν *Reisk.* τὸν τέριτον *dant Vat. & Flor. quod ex* τὸν θερισμὸν *corruptum videri potest.*

tiem, quæ in *Pieria* eſt, vagans impune, omnia vaſtavit: prædaque ex iis locis facta non mediocri, *Dium* iter avertit. Vrbem ab incolis derelictam ingreſſus, muros & domos & gymnaſium ſolo æquat; porticus ad hæc circa fanum incendit; cetera omnia donaria corrumpit, quæ vel ornatus cauſſa eo loci poſita erant, vel ad uſus eorum qui ad ſolennium celebrationem undique illuc conſueverant convenire: regum denique imagines omnes ſubvertit. Atque hic, qui in ipſo ſtatim belli principio & prima expeditione, non ſolum hominibus, verum etiam diis, bellum intulerat; poſtquam in Aetoliam eſt reverſus, non pro impio & conſcelerato eſt habitus; ſed, tamquam vir fortis beneque de communi re meritus, magno honore eſt exceptus, omnium-

καὶ περιεβλέπετο, πλήρεις ἐλπίδων καινῶν καὶ φρο- A.V. 535.
5νήματος ἀλόγου πεποιηκὼς τοὺς Αἰτωλούς. ἔσχον Pleni arrogantiæ Aetoli.
γὰρ ἐκ τούτων διάληψιν, ὡς τῆς μὲν Αἰτωλίας οὐδ᾽ ἐγγίζειν τολμήσοντος οὐδενός· αὐτοὶ δὲ πορθήσοντες ἀδεῶς οὐ μόνον τὴν Πελοπόννησον, καθάπερ ἔθος ἦν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τὴν Θετταλίαν καὶ τὴν Μακεδονίαν.

Φίλιππος δὲ, τὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀκούσας, LXIII. Philippus Ambracum capit.
καὶ παραχρῆμα τῆς Ἠπειρωτῶν ἀγνοίας καὶ φιλονεικίας τἀπίχειρα κεκομισμένος, ἐπολιόρκει τὸν Ἄμ-
2βρακον. χρησάμενος δὲ τοῖς τε χώμασιν ἐνεργῶς, καὶ τῇ λοιπῇ παρασκευῇ, ταχέως κατεπλήξατο τοὺς ἐνόντας, καὶ παρέλαβε τὸ χωρίον ἐν ἡμέραις
3τετταράκοντα ταῖς πάσαις. ἀφεὶς δὲ τοὺς φυλάττοντας ὑποσπόνδους, ὄντας εἰς πεντακοσίους Αἰτωλῶν· τὴν μὲν τῶν Ἠπειρωτῶν ἐπιθυμίαν ἐπλήρωσε,
4παραδοὺς τὸν Ἄμβρακον· αὐτὸς δ᾽, ἀναλαβὼν τὴν

δυνα-

4. καινῶν. *Plerique libri* κενῶν. Ibid. ἀλόγου *ex conject. posui cum Reiske. Vulgo omnes* λόγῳ. 5. τῆς μὲν Αἰτωλίας. *Alii vulgo* τοῖς μὲν Αἰτωλοῖς.

omniumque ora in se convertit: quum novorum successuum spe & vana arrogantia animos Aetolorum complevisset. Quippe jam ita ipsi secum cogitabant: Aetoliæ quidem ausurum neminem vel appropinquare; se vero non Peloponnesum dumtaxat, quod solenne jam pridem ipsis erat, sed etiam Thessaliam ac Macedoniam, sine timore populaturos.

63. *Philippus* vero, auditis quæ in Macedonia gesta fuerant, quum perversitati & aviditati Epirotarum debitas pœnas statim ipse luisset, *Ambracum* obsidebat: & partim aggeribus excitandis, partim reliquo apparatu naviter utendo, territis mox qui intus erant, intra dies quadraginta locum deditione cepit. Præsidio, quod erat Aetolorum quingentorum, post datam fidem dimisso, *Ambracum* Epirotis tradidit, atque ita cupiditatem eorum explevit. Ipse propter

Ol.140.1. δύναμιν, προῆγε παρὰ Χαράδραν, σπεύδων διαβῆναι τὸν Ἀμβρακικὸν καλούμενον κόλπον· ὅς στενώτατός ἐστι κατὰ τὸ τῶν Ἀκαρνάνων ἱερὸν, καλούμενον Ἄκτιον. Ὁ γὰρ προειρημένος κόλπος, ἐκπί- 5 πτει μὲν ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελάγους μεταξὺ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς Ἀκαρνανίας, στενῷ παντελῶς στόματι· λείπει γὰρ τῶν πέντε σταδίων. προβαί- 6 νων δ' εἰς τὴν μεσόγαιαν, κατὰ μὲν τὸ πλάτος ἐφ' ἑκατὸν στάδια κεῖται, κατὰ δὲ τὸ μῆκος ἀπὸ τοῦ πελάγους προπίπτει περὶ τριακόσια στάδια· διορίζει δὲ τὴν Ἤπειρον καὶ τὴν Ἀκαρνανίαν, ἔχων τὴν μὲν Ἤπειρον ἀπὸ τῶν ἄρκτων, τὴν δ' Ἀκαρνανίαν ἀπὸ μεσημβρίας. Περαιώσας δὲ κατὰ τὸ 7 προειρημένον στόμα τὴν δύναμιν, καὶ διελθὼν τὴν Ἀκαρνανίαν, ἧκε τῆς Αἰτωλίας πρὸς τὴν καλουμένην πόλιν Φοιτείας· συμπαρειληφὼς Ἀκαρνάνων μὲν πεζοὺς δισχιλίους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους. περιστρα- 8 τοπε-

Sinus Ambracicus.

Aetoliam invadit Philippus.

LXIII. 4. στενώτ. στενότ. *Aug. Reg. A.* 6. προπίπτει *ex conject. Gronovii & Reiskii recepi, cum* προσπίπτει *darent omnes.* 7. Φοιτείας. Φοιτίας *Vat. ſicut Steph. Byz.* Φυτίαν *Flor.*

propter *Charadram* cum exercitu ire pergit, ad trajiciendum ſinum Ambracicum properans; qui juxta fanum Acarnanum quod *Actium* dicitur, eſt arctiſſimus. *Sinus* enim *Ambracicus* e mari Siculo terras irrumpit inter Epirum & Acarnaniam, ore admodum anguſto: quinque enim ſtadiorum non eſt. Provectus vero in mediterranea, latitudinem obtinet ſtadiorum centum; in longum porrigitur a mari Siculo ſtadia trecenta. Epirum ab Acarnania ſeparat, hanc quidem a Septemtrione, illam vero habens a meridie. Igitur per os illud, quod diximus, exercitu transmiſſo, tum per Acarnaniam traducto, ad Aetoliæ urbem *Phœtias* venit: aſſumtis in tranſitu Acarnanum peditum duobus millibus, equitibus ducentis.

τοπεδεύσας δὲ τὴν προειρημένην πόλιν, καὶ προσβο- A.V.535. Phœtias capit.
λὰς ἐνεργοὺς καὶ καταπληκτικὰς ἐπὶ δύο ἡμέρας
ποιησάμενος, παρέλαβε καθ' ὁμολογίαν, ἀφεὶς
9 ὑποσπόνδους τοὺς ὄντας τῶν Αἰτωλῶν. τῆς δ' ἐπιού-
σης νυκτὸς, ὡς ἔτι μενούσης ἀναλώτου τῆς πόλεως,
ἧκον βοηθοῦντες πεντακόσιοι τῶν Αἰτωλῶν. ὧν τὴν
παρουσίαν προαισθανόμενος ὁ βασιλεὺς, καθεὶς ἐπί
τινας τόπους εὐκαίρους ἐνέδρας, τοὺς μὲν πλείους
αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ λοιποὺς ὑποχειρίους ἔλα-
10 βε, πλὴν τελέως ὀλίγων. Μετὰ δὲ ταῦτα σιτομε-
τρήσας εἰς τριάκονθ' ἡμέρας τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ πε-
ρικαταληφθέντος σίτου (πολὺ γὰρ πλῆθος ἐν ταῖς
Φοιτείαις εὑρέθη συνηθροισμένον) προῆγε τὴν δύνα-
μιν, ποιούμενος τὴν πορείαν εἰς τὴν Στρατικήν.
11 ἀποσχὼν δὲ τῆς πόλεως περὶ δέκα στάδια, κατε- Castra ad Acheloum, prope Stratum.
στρατοπέδευσε περὶ τὸν Ἀχελῷον ποταμόν. ὁρμώ-
μενος

K 3

8. τοὺς ὄντας. *Forſ.* τοὺς ἐνόντας *vel* ἔνδον ὄντας. 9. προαισθανόμενος. προαισθόμενος *Flor.* 10. περικαταληφθ. *ex conject. adjeci. Vulgo omnes* περικαταλειφθ. Ibid. Φοιτείαις. Φυτέαις *h. l. Vat.* Ibid. Στρατικήν. *Mendoſe h. l. ſcripti omnes* στρατηγικήν.

centis. Poſitis autem circa dictam urbem caſtris, poſtquam per biduum illam variis aſſultibus acriter & terribiliter tentaſſet, deditione mox ſibi traditam accepit; &, data fide, eos qui intus erant Aetolos dimiſit. Inſecuta nocte, quaſi nondum capta urbs eſſet, ſuppetias venerunt Aetoli quingenti. Quorum adventum quum rex præſenſiſſet, opportunis quibusdam locis inſeſſis, pleroſque eorum occidit: reliquos, exceptis oppido paucis, vivos cepit. Deinde triginta dierum annonam exercitui demenſus, ex eo frumento quod ingenti copia *Phœtiis* deprehenſum in horreis fuerat, perrexit ire, verſus *Straticam* agmen ducens. Vbi ad ſtadia decem urbi appropinquaſſet, circa amnem *Acheloum* caſtra fecit:

Ol.140.1. μενος δ' ἐντεῦθεν, ἀδεῶς ἐπόρθει τὴν χώραν, οὐδενὸς ἐπεξιέναι τολμῶντος τῶν ὑπεναντίων.

LXIV. Legati Achæorum ad Philippum in Acarnaniam.

LXIV. Οἱ δ' Ἀχαιοὶ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους, πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, τὸν δὲ βασιλέα πυνθανόμενοι
σύνεγγυς εἶναι, πέμπουσι πρέσβεις, ἀξιοῦντες βοη-
θεῖν. οἱ καὶ συμμίξαντες ἔτι περὶ Στράτον ὄντι Φι- 2
λίππῳ, τά τε λοιπὰ διελέγοντο κατὰ τὰς ἐντολάς· καὶ τὰς ὠφελείας ὑποδεικνύντες τῷ στρατοπέδῳ τὰς ἐκ τῆς πολεμίας, ἔπειθον αὐτὸν διαβάν-
τα τὸ Ῥίον, ἐμβαλεῖν εἰς τὴν Ἠλείαν. Ὧν ὁ βα- 3
σιλεὺς διακούσας, τοὺς μὲν πρεσβευτὰς παρακατέσχε, φήσας βουλεύσασθαι περὶ τῶν παρακαλουμένων· αὐτὸς δ' ἀναζεύξας προῆγε, ποιούμενος τὴν
πορείαν ὡς ἐπὶ Μητροπόλεως καὶ Κωνώπης. Οἱ δ' 4
Αἰτωλοὶ τὴν μὲν ἄκραν τῆς Μητροπόλεως κατεῖχον, τὴν δὲ πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ Φίλιππος, ἐμπρήσας τὴν

Metropolis.

LXIV. 2. ὄντι τῷ Φιλίππῳ *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 3. βουλεύσασθαι *dant libri omnes, quod Casaub. cum Ursino in* βουλεύσεσθαι *mutavit.* Ibid. *Vulgo* βουλεύσ. καὶ περὶ. *Delevi conjunct. cum Bav.*

cit: unde proficiscens assidue, agros impune populabatur, nemine hostium contra progredi audente.

64. Eo tempore *Achæi*, belli incommodis oppressi, audito non procul regem Philippum abesse, missis legatis, auxilium ab eo petunt. Hærebat adhuc *Philippus* ad *Stratum*, quando illum legati convenerunt: qui cum alia, quæ in mandatis acceperant, cum eo sunt locuti; tum etiam exposita ubertate prædæ quæ in hostium ditione parata esset exercitui, suaserunt illi, *ut trajectis Rhium copiis in Eleam faceret impressionem.* Rex, his auditis, legatos quidem secum detinuit, deque postulatis ipsorum se deliberaturum dixit: ceterum motis castris ad Metropolin & Conopen ducit. Arcem *Metropoleos* tenebant Aetoli, urbem deseruerant. Philippus, Metro-

τὴν Μητρόπολιν, προῄει κατὰ τὸ συνεχὲς ἐπὶ τὴν A.V. 535.
5 Κωνώπην. τῶν δ' Αἰτωλῶν ἱππέων ἀθροισθέντων, Conope.
καὶ τολμησάντων ἀπαντᾶν πρὸς τὴν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν, ἣ κεῖται πρὸ τῆς πόλεως, εἴκοσι στάδια διέχουσα· καὶ πεπεισμένων, ἢ κωλύειν τελείως, ἢ κακοποιήσειν πολλὰ τοὺς Μακεδόνας περὶ τὴν ἔκβασιν· συννοήσας αὐτῶν τὴν ἐπιβολὴν ὁ βασιλεὺς, παρήγγειλε τοῖς πελτασταῖς, πρώτοις ἐμβαλεῖν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ ποιεῖσθαι τὴν ἔκβασιν ἀθρόους
7 κατὰ τάγμα συνησπικότας. τῶν δὲ πειθαρχούντων, ἅμα τῷ τὴν πρώτην διαβῆναι σημαίαν, βραχέα ταύτης καταπειράσαντες οἱ τῶν Αἰτωλῶν ἱππεῖς, ἐν τῷ ταύτην τε μεῖναι συνασπίσασαν, καὶ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην διαβαινούσας συμφράττειν τοῖς ὅπλοις πρὸς τὴν ὑφεστῶσαν· ἀπραγοῦντες καὶ δυσχερήστως ἀπαλλάττοντες, ἀπεχώρουν πρὸς τὴν πόλιν.

5. κωλύειν. κωλύσειν *Casaub. cum Vrsin. & Reg. B. C.*

Metropoli cremata, ad *Conopen* iter continuat. Quum autem equites *Aetoli* in unum convenissent, & ad fluminis transitum (qui locus stadia viginti ab urbe distat,) occurrere illi ausi essent; sperantes, se vel transitu hostem omnino prohibituros, vel certe transeuntium agmen male prorsus habituros: rex, cognito eorum consilio, cetratos in amnem primos jubet ingredi, & ut per manipulos in testudines conglobati fluvio exirent. Quod quum hi fecissent, simul ac prima trajecit manus, equites *Aetolorum*, levi praelio cum iis habito; ubi & hanc densatis scutis subsistere, & secundam tertiamque transire, & ed eam quae jam firma stabat se adjungere, pariterque nexa scutorum compage se protegere, vident; quia adeo nihil efficere poterant, ut admodum ipsi laborarent, in urbem se recipiunt. Ac jam de cetero,

Ol.140.1. λιν. καὶ λοιπὸν ἤδη τὸ μὲν Αἰτωλῶν φρόνημα, συμ- 8
πεφευγὸς εἰς τὰς πόλεις, ἦγε τὴν ἡσυχίαν. Ὁ δὲ 9
Φίλιππος ἐπιδιαβὰς τῷ στρατεύματι, καὶ πορθή-
Ithoria. σας ἀδεῶς καὶ ταύτην * * Ἰθωρίαν. τοῦτο δ' ἔστι
χωρίον, ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ τῆς παρόδου κυρίως, ὀχυ-
ρότητι δὲ φυσικῇ καὶ χειροποιήτῳ διαφέρει. συνεγ- 10
γίζοντος δ' αὐτοῦ, καταπλαγέντες οἱ φυλάττοντες
ἐξέλιπον τὸν τόπον· ὁ δὲ βασιλεὺς, κυριεύσας τοῦ
τόπου, εἰς ἔδαφος καθεῖλε. παραπλησίως δὲ καὶ 11
τοὺς λοιποὺς πύργους τοὺς κατὰ τὴν χώραν ἐπέ-
ταξε τοῖς προνομεύουσι καταφέρειν.

LXV. Διελθὼν δὲ τὰ στενὰ, τὸ λοιπὸν ἤδη βάδην καὶ πρᾳεῖαν ἐποιεῖτο τὴν πορείαν, ἀναστροφὴν διδοὺς τῇ δυνάμει πρὸς τὰς ἀπὸ τῆς χώρας ὠφελείας.
γέμοντος δὲ τοῦ στρατοπέδου πάντων τῶν ἐπιτη- 2
δείων,

8. καὶ λοιπὸν. καὶ τὸ λοιπὸν *Vat. Flor. Urſ.* Ibid. τὸ μὲν τῶν Αἰτωλῶν *Flor. Aug. Reg. A.* 9. καὶ ταύτην Ἰθωρίαν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* καὶ τὴν Ἰθωρίαν *Bav. Lacuna his fere verbis, auctore Caſaubono, ſupplenda:* καὶ ταύτην τὴν χώραν, ἧκεν εἰς τὴν Ἰθωρίαν.

LXV. 2. γέμοντος δὲ τοῦ στρατοπέδου. *Sic ex conject. correxi, cum in Vat. Flor. Aug. Reg. A. eſſet* γενόμενος δὲ τοῦ στρατοπέδου, *pro quo vulgo ex Bav. editum erat* γενομένων δὲ τῷ στρατοπέδῳ.

ro, ferox ille animus Aetolorum intra mœnia compulſus, ſe continuit. *Philippus* deinde, reliquo exercitu trajecto, agrum impune depopulatus, *Ithoriam* usque accedit: qui locus cum natura tum arte munitiſſimus, in ipſa eſt via, per quam neceſſario tranſitur. Appropinquante rege, præſidiarii milites metu perculſi ſtationem deſerunt. Rex loco potitus, ſolo æquavit: ſimulque populatoribus imperavit, ut ceteras omnes arces, quæ in ea regione eſſent, pariter dejicerent.

65. Superatis autem anguſtiis, lento deinde gradu ac leniter procedebat, otiumque militi dabat prædas ex illa regione convectandi. Deinde, quum jam rebus omnibus abundaret exercitus,

3 ϑείων, ἧκε πρὸς τοὺς Οἰνιάδας. καταστρατοπεδεύ- A.V. 535.
σας δὲ πρὸς τὸ Παιάνιον, τοῦτο πρῶτον ἐξελεῖν Pæanium
ἔκρινε· ποιησάμενος δὲ προσβολὰς συνεχεῖς, εἷλεν
αὐτὸ κατὰ κράτος, πόλιν κατὰ μὲν τὸν περίβολον,
οὐ μεγάλην· ἐλάττων γὰρ ἦν ἑπτὰ σταδίων· κατὰ
δὲ τὴν σύμπασαν κατασκευὴν οἰκιῶν καὶ τειχῶν καὶ
4 πύργων, οὐδ᾽ ὁποίας ἥττων. ταύτης δὲ τὸ μὲν τεῖ-
χος κατέσκαψε πᾶν εἰς ἔδαφος· τὰς δ᾽ οἰκήσεις
διαλύων, τὰ ξύλα καὶ τὸν κέραμον εἰς σχεδίας
καθήρμοζε τῷ ποταμῷ μετὰ πολλῆς φιλοτιμίας εἰς
5 τοὺς Οἰνιάδας. Οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐπε- & Oeniadas capit Philippus,
βάλοντο διατηρεῖν τὴν ἄκραν τὴν ἐν τοῖς Οἰνιάδαις,
ἀσφαλισάμενοι τείχεσι καὶ τῇ λοιπῇ κατασκευῇ·
συνεγγίζοντος δὲ τοῦ Φιλίππου, καταπλαγέντες, ἐξε-
6 χώρησαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, παραλαβὼν καὶ ταύ-
την τὴν πόλιν, ἐξαυτῆς προελθὼν, κατεστρατοπέ-

2. *τοὺς Οἰνιάδας Ἀχαιοὺς edd. ex Bav. τοὺς Ἀχαιοὺς Οἰνιάδας Vat. Flor. Aug. Reg. A. Delevi importunum vocab. quod ex verbis ἐπ᾽ Ἀχελῴῳ corruptum suspicari possis cum Reiskio.* 3. *Παιάνιον. Παγόνιον Vat. Flor. nempe Παιόνιον debuerant.* 4. *Post καθήρμοζε excidit puto καὶ κατῆγε vel aliquid simile.*

tus, ad *Oeniadas* oppidum duxit: castrisque ad *Pæanium* communitis, id primum statuit expugnare; ac mox, continuis usus invasionibus, per vim cepit: urbem ambitu non magnam; minor enim est stadiorum septem; ceterum, quæ apparatu omni ædium, mœnium, turrium, nulli prorsus cederet. Hujus mœnia undique solo æquavit: domos vero demoliens, materiam & tegulas cum cura impositas ratibus Oeniadas per amnem devexit. Aetoli principio arcem, quæ *Oeniadis* erat, tueri constituerant, muris ceteroque apparatu firmatam: sed, ubi *Philippus* propius accessit, præ formidine locum deseruerunt. Rex, hac quoque potitus urbe, castra continuo promovet ad locum agri

Ol.140.1. δευσε τῆς Καλυδωνίας πρός τι χωρίον ὀχυρὸν, ὃ καλεῖται μὲν Ἔλαιος, ἠσφάλισται δὲ τείχεσι καὶ ταῖς λοιπαῖς παρασκευαῖς διαφερόντως· Ἀττάλου τὴν περὶ αὐτὸ κατασκευὴν ἀναδεξαμένου τοῖς Αἰτωλοῖς.

& Elæum Calydoniæ.

7 γενόμενοι δὲ καὶ τούτου κύριοι κατὰ κράτος οἱ Μακεδόνες, καὶ πᾶσαν κατασύραντες τὴν Καλυδωνίαν, ἧκον πάλιν εἰς τοὺς Οἰνιάδας. 8 Ὁ δὲ Φίλιππος συνθεασάμενος τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου, πρός τε τἄλλα, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς εἰς Πελοπόννησον διαβάσεις, ἐπεβάλετο τειχίζειν τὴν πόλιν. 9 τοὺς γὰρ Οἰνιάδας κεῖσθαι συμβαίνει παρὰ θάλατταν, ἐπὶ τῷ πέρατι τῆς Ἀκαρνανίας, τῷ πρὸς Αἰτωλοὺς συνάπτοντι περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου. 10 τῆς δὲ Πελοποννήσου τέτακται μὲν ἡ πόλις καταντικρὺ τῆς παραλίας τῆς τῶν Δυμαίων· ἔγγιστα δ᾽ αὐτῆς ὑπάρχει τοῖς κατὰ τὸν Ἄραξον τόποις· ἀπέχει γὰρ οὐ πλεῖον ἑκατὸν σταδίων. 11 Εἰς ἃ βλέψας, τήν τε ἄκραν καθ᾽ αὑτὴν ἠσφαλίσατο, καὶ τῷ λιμένι

Oeniadas opp. munit Philippus.

8. *μάλιστα πρὸς τάς.* ***Omittunt h. l. præpositionem editi cum Bav. & Regiis.***

Calydonii, qui *Elæus* dicitur, & mœnibus egregie munitum, & ceteris rebus omnibus necessariis; quippe Attalus omnem apparatum muniendæ huic urbi suppeditaverat Aetolis. Hac quoque per vim in potestatem redacta, Macedones *Calydoniorum* fines agunt feruntque, deinde retro *Oeniadas* repetunt. *Philippus*, animadversa opportunitate loci, tum ad alia, tum ad trajiciendum in Peloponnesum, muris urbem cingere constituit. Oeniadarum enim oppidum ad mare situm est, in ultima parte Acarnaniæ, qua Aetolos contingit, circa principium sinus Corinthiaci. Habet oppositam sibi in Peloponneso oram Dymæorum; proximeque abest a vicinis Araxo locis: sunt enim interjecta stadia non amplius centum. Propterea *Philippus* & arcem per se valide muni-

μένι καὶ τοῖς νεωρίοις ὁμοῦ τεῖχος περιβαλὼν, ἐνε- A.V.535.
χείρει συνάψαι πρὸς τὴν ἄκραν, χρώμενος εἰς τὴν
οἰκονομίαν ταῖς ἐκ τοῦ Παιανίου παρασκευαῖς.

Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα γιγνομένου τοῦ βασιλέως, LXVI. In Macedoniam redit Philippus.
παρῆν ἐκ Μακεδονίας ἄγγελος, διασαφῶν· ὅτι συμ-
βαίνει, τοὺς Δαρδανεῖς, ὑπονενοηκότας τὴν εἰς Πε-
λοπόννησον αὐτοῦ στρατείαν, ἀθροίζειν δυνάμεις,
καὶ παρασκευὴν ποιεῖσθαι μεγάλην, κεκρικότας ἐμ-
2 βαλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν. ἀκούσας δὲ ταῦτα, καὶ
νομίσας ἀναγκαῖον εἶναι βοηθεῖν κατὰ τάχος τῇ
Μακεδονίᾳ· τοὺς μὲν παρὰ τῶν Ἀχαιῶν πρέσβεις
ἀπέστειλε, δοὺς ἀπόκρισιν, ὅτι, τοῖς προσηγγελμέ-
νοις ἐπαρκέσας, οὐδὲν προυργιαίτερον ποιήσεται με-
3 τὰ ταῦτα, τοῦ βοηθεῖν σφίσι κατὰ δύναμιν. αὐτὸς
δ᾽ ἀναζεύξας, μετὰ σπουδῆς ἐποιεῖτο τὴν ἐπάνοδον,
4 ᾗπερ καὶ τὴν παρουσίαν ἐπεποίητο. Μέλλοντος δὲ
αὐτοῦ

11. εἰς τὴν οἰκονομίαν. πρὸς τὴν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* οἰκοδομίαν *pro* οἰκονομίαν *maluit Reisk.*
LXVI. 2. προσηγγελμ. *Alii vulgo* προηγγελμ. Ibid. κατὰ δύναμιν. κατὰ τὴν δύναμιν *Aug. Reg. A.*

munivit; & portui ac navalibus muro circumdato, arci illa conjungere cogitabat: usus in eam rem iis copiis, quas Pæanio avexerat.

66. Dum in his rex erat, ecce a *Macedonia* nuncium, qui diceret, *Dardanios*, suspicantes regem parare expeditionem in Peloponnesum, decrevisse Macedoniam invadere; in eamque rem exercitum conscribere, & magnos apparatus facere. Quo nuncio accepto, *Philippus*, quum oportere omnino judicaret Macedoniæ quam primum auxiliatum ire, legatos Achæorum cum hoc responso domum remisit: *simul iis providisset, quæ modo nunciata fuerant, nihil postmodo antiquius sibi futurum, quam ut pro virili opem ipsis ferat.* Deinde, motis castris, eadem qua venerat magnis itineribus retrogreditur. Cum inibi esset,

Ol.140.1. Ad eum venit Demetrius Pharius.

αὐτοῦ διαβαίνειν τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον ἐξ Ἀκαρ-
νανίας εἰς Ἤπειρον, παρῆν ἐφ᾽ ἑνὸς λέμβου Δημή-
τριος ὁ Φάριος, ἐκπεπτωκὼς ὑπὸ Ῥωμαίων ἐκ τῆς
Ἰλλυρίδος· ὑπὲρ ὧν ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἡμῖν δεδήλω-
ται. τοῦτον μὲν οὖν ὁ Φίλιππος ἀποδεξάμενος φιλ- 5
ανθρώπως, ἐκέλευσε πλεῖν ὡς ἐπὶ Κόρινθον, κἀκεῖ-
θεν ἥκειν διὰ Θετταλίας εἰς Μακεδονίαν· αὐτὸς δὲ
διαβὰς εἰς τὴν Ἤπειρον, προῆγε κατὰ τὸ συνεχὲς
εἰς τὸ πρόσθεν. Παραγενομένου δ᾽ αὐτοῦ τῆς Μα- 6
κεδονίας εἰς Πέλλαν, ἀκούσαντες οἱ Δαρδάνιοι παρὰ
Θρᾳκῶν τινων αὐτομόλων τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίπ-
που, καταπλαγέντες, παραχρῆμα διέλυσαν τὴν
στρατιὰν, καίπερ ἤδη σύνεγγυς ὄντες τῆς Μακεδο-
νίας. Φίλιππος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν Δαρδανέων 7
μετάνοιαν, τοὺς μὲν Μακεδόνας διαφῆκε πάντας
ἐπὶ τὴν τῆς ὀπώρας συγκομιδήν· αὐτὸς δὲ, πορευ-
θεὶς εἰς Θετταλίαν, τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους ἐν
Λαρίσσῃ

5. ὁ Φίλιππος. *Abest artic. a Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 7. Δαρδανέων. Δαρδανίων *Casaub. invitis libris.*

esset, ut trajecto sinu Ambracico ex Acarnania in Epirum ingrederetur, adfuit illi *Demetrius Pharius*, qui ex Illyrico a Romanis ejectus (sicut ante narravimus) cum unico lembo advenerat. Hunc rex benigne acceptum, petere Corinthum jubet, atque inde per Thessaliam in Macedoniam ad se venire. Ipse, Epirum emensus, continuis itineribus pergebat. Qui ut ad *Pellam*, Macedoniæ urbem, pervenit; *Dardanii*, cognito per Thraces quosdam transfugas ejus reditu, re inopinata perterriti, etsi non longe a Macedoniæ finibus aberant, exercitum tamen protinus dimiserunt. *Philippus*, postquam Dardanios consilium sensit mutasse, omnibus Macedonibus ad fruges fructusque ex agris comportandos missionem dedit: ipse in Thessaliam se contulit, reliquum

8 Λαρίσσῃ διῆγε. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, Αἰμί- A.V. 535.
λιος ἐκ τῆς Ἰλλυρίδος εἰσῆγε λαμπρῶς εἰς τὴν Ῥώ- Synchronismus.
μην τὸν θρίαμβον· Ἀννίβας δὲ, Ζάκανθαν ᾑρηκὼς
κατὰ κράτος, διέλυσε τὰς δυνάμεις εἰς παραχει-
9 μασίαν· Ῥωμαῖοι δὲ, προσπεσούσης αὐτοῖς τῆς Ζα-
κανθαίων ἁλώσεως, πρεσβευτὰς ἔπεμπον ἐξαιτή-
σοντας Ἀννίβαν παρὰ Καρχηδονίων, ἅμα δὲ πρὸς
τὸν πόλεμον παρεσκευάζοντο, καταστήσαντες ὑπά-
τους Πόπλιον Κορνήλιον, καὶ Τιβέριον Σεμπρώνιον.
10 ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς τὰ μὲν κατὰ μέρος ἐν τῇ προτέρᾳ
βίβλῳ δεδηλώκαμεν· νῦν δ' ἀναμνήσεως χάριν αὐ-
τὰ προηνεγκάμεθα, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπαγγε-
λίαν, ἵνα γινώσκηται τὰ κατάλληλα τῶν πραγμά-
11 των. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἔληγε τῆς ὑποκειμέ-
νης Ὀλυμπιάδος.

Παρὰ δὲ τοῖς Αἰτωλοῖς ἤδη τῶν ἀρχαιρεσίων καθηκόντων, στρατηγὸς ᾑρέθη Δορίμαχος· ὃς παραυτίκα,

LXVII. Dorimachus, præt. Aetolorum, Epirum populatur.

8. Ζάκανθαν. Ζάκανθον *h. l. edd. cum Bav. & Regiis.* 9. ἐξαιτήσοντας. *Vulgo alii* αἰτήσοντας.

quum æftatis *Lariffæ* acturus. Eodem tempore *Paulus Aemilius* triumphum ex Illyrico magnificum reportavit: & *Hannibal*, poft expugnatam magna vi Saguntum, in hibernis exercitum collocavit: Romani vero, de capta urbe Sagunto facti certiores, legatos ad Carthaginienfes miferunt, qui dedi fibi Hannibalem depofcerent; ipfique interim nihilo fegnius ad bellum fe parabant, creatis confulibus *Pub. Cornelio Scipione*, & *Tib. Sempronio*. De quibus rebus quum figillatim libro fuperiore dixerimus; nunc refricandæ dumtaxat memoriæ gratia, ficut antea promifimus, eorum meminimus: ut eo melius, quæ res geftæ in idem tempus incidant, cognofcatur. Tum autem *Olympiadis centefimæ quadragefimæ primus annus* definebat.

67. Iam *Aetoli*, appetente comitiorum tempore, prætorem *Dorimachum* creaverunt: qui, fimul ac magiftratum

Ol.140.1. αὐτίκα, τὴν ἀρχὴν παραλαβὼν, καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς
ἀθροίσας μετὰ τῶν ὅπλων, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς ἄνω
τόπους τῆς Ἠπείρου, καὶ τὴν χώραν ἐδῄου, θυμι-
κώτερον χρώμενος τῇ καταφθορᾷ. τὸ γὰρ πλεῖον 2
οὐ τῆς σφετέρας ὠφελείας, ἀλλὰ τῆς τῶν Ἠπειρω-
τῶν βλάβης χάριν ἕκαστα συνετέλει. Παραγενό- 3
μενος δὲ πρὸς τὸ περὶ Δωδώνην ἱερὸν, τάς τε στοὰς
ἐνέπρησε, καὶ πολλὰ τῶν ἀναθημάτων διέφθειρε,
κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἱερὰν οἰκίαν· ὥστε μήτ' εἰρή- 4
νης ὅρον, μήτε πολέμου, πρὸς Αἰτωλοὺς ὑπάρχειν,
ἀλλ' ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσι παρὰ τὰ κοι-
νὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη καὶ νόμιμα χρῆσθαι ταῖς ἐπι-
βολαῖς. οὗτος μὲν οὖν, ταῦτα καὶ τοιαῦτα διαπρα- 5
Philippus Corinthum venit. ξάμενος, ἐπανῆγεν αὖθις εἰς τὴν οἰκείαν. Τοῦ δὲ 6
χειμῶνος ἔτι προβαίνοντος, καὶ πάντων ἀπηλπικό-
Ol.140.2. τῶν τὴν παρουσίαν τοῦ Φιλίππου διὰ τὸν καιρὸν,
A.V.536. ἀναλαβὼν ὁ βασιλεὺς χαλκάσπιδας μὲν τρισχι-
λίους,

LXVII. 3. *περὶ Δωδώνην. Sic Vat. Flor. Aug. Reg. A. περὶ Δωδώνῃ editiones vett. ex Bav. quod Casaubonus cum Reg. B. in παρὰ Δωδώνῃ mutavit.* 5. *καὶ τοιαῦτα. καὶ τὰ τοιαῦτα Aug.*

ſtratum iniit, juſſos convenire in armis Aetolos, in ſuperiorem *Epiri* partem duxit, eamque regionem omni clade belli affecit, agrorum vaſtationi animoſius indulgens: ut qui non tam compendii ſui ſtudio id faceret, quam ut Epirotis noceret. Ad *Dodonæum fanum* ut venit, & porticus cremavit, & donaria multa corrupit: ipſam denique ſacram ædem funditus evertit. Quippe *Aetoli* neque pacis neque belli leges norunt: ſed utroque tempore, contra jus gentium & omnium hominum inſtituta, quidvis facere audent. Ac *Dorimachus* quidem, talibus tantisque facinoribus admiſſis, domum ad ſuos revertit. *Philippus* vero, adulta jam hieme, cum nemo amplius propter anni tempus de ejus reditu ſpem ullam haberet, tribus millibus eorum militum aſſumtis, qui ab æneis clypeis quos geſtant *chalcaſpides* dicuntur,

λίους, πελταστὰς δὲ δισχιλίους, καὶ Κρῆτας τρια- A.V. 536.
κοσίους, πρὸς δὲ τούτοις ἱππεῖς τοὺς περὶ τὴν αὐ-
7 λὴν εἰς τετρακοσίους, προῆγεν ἀπὸ Λαρίσσης· καὶ
διαβιβάσας τούτους ἐκ Θετταλίας εἰς Εὔβοιαν, κἀ-
κεῖθεν εἰς Κῦνον, ἧκε διὰ τῆς Βοιωτίας καὶ Μεγαρί-
δος εἰς Κόρινθον περὶ τροπὰς χειμερινάς· ἐνεργὸν
καὶ λαθραίαν πεποιημένος τὴν παρουσίαν οὕτως,
ὥστε μηδένα Πελοποννησίων ὑπονοῆσαι τὸ γεγονός.
8 Κλείσας δὲ τὰς πύλας τοῦ Κορίνθου, καὶ διαλαβὼν
τὰς ὁδοὺς φυλακαῖς, τῇ κατὰ πόδας Ἄρατον μὲν
τὸν πρεσβύτερον ὡς αὐτὸν ἐκ τοῦ Σικυῶνος μετε-
πέμπετο, γράμματά τε πρὸς τὸν στρατηγὸν τῶν
Ἀχαιῶν καὶ πρὸς τὰς πόλεις ἐξαπέστελλεν· ἐν οἷς Achæos armatos convocat.
διεσάφει, πότε καὶ ποῦ δεήσει συναντᾷν πάντας ἐν
9 τοῖς ὅπλοις. ταῦτα δὲ οἰκονομήσας, ἀνέζευξε· καὶ
προελθὼν, κατεστρατοπέδευσε τῆς Φλιασίας περὶ
τὸ Διοσκούριον.

Κατὰ

7. *Μεγαρίδος. Μεγαρίτιδος Aug.* 8. *τοῦ Κορίνθου. Vulgo τῆς Κορ.* Ibid. *Verba ὡς αὐτὸν ignorat Bav.* Ibid. *δεήσει Vat. Flor. Ceteri mendose δέει, quod Casaub. cum Reg. B. in δέοι mutavit.*

tur, cetratis bis mille, Cretensibus trecentis, cum aulico suo equitatu quadringentorum fere equitum, Larissa proficiscitur: & trajectis copiis e Thessalia in Eubœam, inde Cynum, per Bœotiæ & Megaridis fines *Corinthum* circa brumam venit: ita contento & occulto itinere usus, ut ne suspicio quidem ejus rei ulla Peloponnesiis suboleret. Corinthi portis clausis, & dispositis per vias custodibus, postridie ejus diei *Aratum* seniorem Sicyone arcessit: datisque literis ad prætorem Achæorum & urbes Achaïcas, quando & quo illos sibi in armis vellet occurrere, significat. Quibus rebus curatis, versus *Dioscurium* Phliasiæ castra movet, ibique consedit.

68. Eo-

Ol. 140. 2. LXVIII. Euripidas Sicyoniam populaturus

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Εὐριπίδας, ἔχων Ἠλείων δύο λόχους, μετὰ τῶν πειρατῶν καὶ μισθοφόρων, ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς δισχιλίους καὶ διακοσίους, ἅμα δὲ τούτοις ἱππεῖς ἑκατὸν, ὁρμήσας ἐκ Ψωφῖδος ἐποιεῖτο τὴν πορείαν διὰ τῆς Φενικῆς καὶ Στυμφαλίας· οὐδὲν μὲν εἰδὼς τῶν κατὰ τὸν Φίλιππον, βουλόμενος δὲ κατασῦραι τὴν τῶν Σικυωνίων χώραν. τῆς δὲ νυκτὸς τῆς αὐτῆς, ἐν ᾗ συνέβαινε στρατοπεδεύειν τὸν Φίλιππον περὶ τὸ Διοσκούριον, παρηλλαχὼς τὴν στρατοπεδείαν τοῦ βασιλέως, περὶ τὴν ἑωθινὴν ἐμβάλλειν οἷός τ' ἦν εἰς τὴν Σικυωνίαν. 2 τῶν δὲ παρὰ τοῦ Φιλίππου Κρητῶν τινες ἀπολελοιπότες τὰς τάξεις, καὶ διιχνεύοντες περὶ τὰς προνομὰς, ἐμπίπτουσιν εἰς τοὺς περὶ τὸν Εὐριπίδαν· 3 οὓς ἀνακρίνας, καὶ συνεὶς τὴν παρουσίαν τῶν Μακεδόνων ὁ προειρημένος, οὐδενὶ ποιήσας φανερὸν οὐδὲν τῶν προσπεπτωκότων, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν, ἐξ ὑπο- 4

Incidit in Philippum, Caphyas tendentem.

LXVIII. 1. Φενικῆς. *Perperam* Φοινίκης *Casaub. ex Reg. B.* 3. προνομὰς. προνομείας *Aug. &* προνομίας *Vat. Flor. Reg. A. quae non spernenda.*

68. Eodem illo tempore *Euripidas*, duabus Eleorum cohortibus comitatus, cum piratis & mercede conductis, (ut simul omnes numerum explerent duum millium & ducentorum:) ad hæc equitibus centum, profectus Psophide, per Pheneensium & Stymphaliorum fines agmen ducebat: quum de Philippi expeditione nihil inaudiisset, verum ex agro Sicyonio prædas vellet agere. Is igitur, illa ipsa nocte qua *Philippus* circa *Dioscurium* consederat, castra regia prætergressus, in fines *Sicyoniorum* mane erat ingressurus. Sed quum e Cretensibus Philippi quidam, signis suis relictis, dum inter pabulandum omnia vestigant, in hostes incidissent; *Euripidas*, ubi expresso a Cretensibus indicio cognovit de adventu Macedonum, nulla penitus eorum quæ didicerat significatione cuiquam data, cum exercitu retrocessit,

ὑποστροφῆς αὖθις ἀνέλυε τὴν αὐτὴν ὁδὸν, ἐν ᾗπερ A.V. 536.
5ἧκε· βουλόμενος, ἅμα δὲ καὶ κατελπίζων, καταταχήσειν τοὺς Μακεδόνας διεκβαλὼν τὴν Στυμφαλίαν,
6καὶ συνάψας ταῖς ὑπερκειμέναις δυσχωρίαις. Ὁ δὲ βασιλεὺς, οὐδὲν εἰδὼς τῶν περὶ τοὺς ὑπεναντίους, κατὰ δὲ τὴν αὐτοῦ πρόθεσιν ἀναζεύξας τὴν ἑωθινὴν, προῆγε, κρίνων ποιεῖσθαι τὴν πορείαν παρ' αὐ-
7τὸν τὸν Στύμφαλον, ὡς ἐπὶ τὰς Καφύας. ἐνθάδε γὰρ ἐγεγράφει τοῖς Ἀχαιοῖς συναθροίζεσθαι μετὰ τῶν ὅπλων.

Τῆς δὲ πρωτοπορείας τῶν Μακεδόνων ἐπιβαλούσης ἐπὶ τὴν ὑπερβολὴν τὴν περὶ τὸ καλούμενον Ἀπέλαυρον, ἣ πρόκειται τῆς τῶν Στυμφαλίων πόλεως περὶ δέκα στάδια, ἅμα συνεκύρησε καὶ τὴν τῶν Ἠλείων πρωτοπορείαν συμπεσεῖν ἐπὶ τὴν ὑπερ- LXIX. Turpiter suos deserit Euripidas.
2βολήν. ὁ μὲν οὖν Εὐριπίδας, συννοήσας τὸ γεγονὸς ἐκ

4. ἧκε correxi cum Reisk. Vulgo omnes ἧκει. Possis & cum eod. Reisk. ἐν ᾗ παρῄει suspicari. 5. καταταχήσειν. Mendose libri vett. κατασχήσειν. 6. τὴν ἑωθινὴν. An ὑπὸ τὴν ἑωθινήν? Reisk
LXIX. 1. πρωτοπορείας. Alii vulgo πρωτοπορίας, & mox πρωτοπορίαν. Ibid. Ἀπέλαυρον ex Livio adscivi. Omnes vulgo Ἀπέαυρον. Ibid. Στυμφαλίων. Στεμφυλίων h. l. Vat. Flor. Bav. Στυμφυλίων Reg. A.

cessit, eamdem qua venerat viam ingrediens; quo posset, (ita enim sperabat,) Macedones antevertere, &, *Stymphaliam* emensus, superiora atque aspera loca attingere. Rex, quid ageret hostis prorsus ignarus, primo mane, uti constituerat, itineri se accingit; per ipsam urbem Stymphalum *Caphyas* petere in animo habens: eo namque ut convenirent Achæi, per literas cum ipsis egerat.

69. Pervenerat jam Macedonum primum agmen ad summitatem clivi, qui prope locum est, quem *Apelaurum* vocant, urbi *Stymphaliorum* præjacentem, stadiorum circiter decem intervallo: cum & *Eleorum* pariter primum agmen eidem summitati appropinquare contigit. Quod ubi ex iis, quæ nunciabantur,

Ol.140.2. ἐκ τῶν προσηγγελμένων, παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ τινὰς τῶν ἱππέων, καὶ διαδρὰς τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν, ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν Ψωφῖδα ταῖς ἀνοδίαις. τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος τῶν Ἠλείων, ἐγκα- 3 ταλελειμμένον ὑπὸ τοῦ προεστῶτος, καὶ γεγονὸς ἐκπλαγὲς ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι, κατὰ πορείαν ἔμενε, διαπορούμενον τί δεῖ ποιεῖν, καὶ ποῖ τρέπεσθαι. τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αὐτῶν οἱ προεστῶτες ὑπελάμ- 4 βανον τῶν Ἀχαιῶν αὐτῶν τινας συμβεβοηθηκέναι· Chalcaspides Megalopolitani. καὶ μάλιστ' ἠπάτων αὐτοὺς οἱ χαλκάσπιδες· Με- 5 γαλοπολίτας γὰρ εἶναι τούτους ἐδόξαζον, διὰ τὸ τοιούτοις ὅπλοις κεχρῆσθαι τοὺς προειρημένους ἐν τῷ περὶ Σελασίαν πρὸς Κλεομένην κινδύνῳ, καθοπλίσαντος Ἀντιγόνου τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν παροῦσαν χρείαν. Διόπερ ἀπεχώρουν τηροῦντες τὰς τά- 6 ξεις πρός τινας ὑπερδεξίους τόπους, οὐκ ἀπελπίζοντες τὴν σωτηρίαν· ἅμα δὲ τῷ προάγοντας αὐτοῖς

3. ποῖ τρέπεσθαι. πῇ *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 4. αὐτῶν τινας. τινὰς αὐτῷ *Bav.* αὐτῷ τινὰς *Aug. Reg. A.*

tur, intellexit *Euripidas;* assumtis aliquot equitibus, præsenti discrimini se eripiens, per invias cotes Psophidem se recepit. Cetera vero multitudo Eleorum, a ductore suo prodita, novitate rei stupens, gradum sistere, &, quid consilii caperet, quo se verteret, hærere. Nam initio arbitrabantur qui eis præfecti erant, Achæorum solummodo nonnullos pro ferenda ope congregatos in unum accurrisse: & in primis in errorem eos inducebant illi qui æneos clypeos gestabant. *Megalopolitanos* enim hos esse arbitrabantur: quoniam in pugna cum Cleomene ad Selasiam pugnata, eo genere armorum usi fuerant Megalopolitani; quum ita eos Antigonus in usum illius prælii armasset. Itaque servatis ordinibus ad proximos colles succedebant, nondum spe salutis amissa. Vbi vero Macedones ulterius pergentes propius

τοῖς τοὺς Μακεδόνας σύνεγγυς γενέσθαι, λαβόντες A... 536.
ἔννοιαν τοῦ κατ' ἀλήθειαν ὄντος, πάντες ὥρμησαν
7 πρὸς φυγὴν, ῥίψαντες τὰ ὅπλα. ζωγρείᾳ μὲν οὖν Philippi victoria.
ἑάλωσαν αὐτῶν περὶ χιλίους καὶ διακοσίους· τὸ δὲ
λοιπὸν διεφθάρη πλῆθος, τὸ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδό-
νων, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν κρημνῶν· διέφυγον δ' οὐ πλείους
8 τῶν ἑκατόν. ὁ δὲ Φίλιππος τά τε σκῦλα καὶ τοὺς
αἰχμαλώτους εἰς Κόρινθον ἀποπέμψας, εἴχετο τῶν
9 προκειμένων. Τοῖς δὲ Πελοποννησίοις πᾶσι παρά-
δοξον ἐφάνη τὸ γεγονός· ἅμα γὰρ ἤκουον τὴν παρου-
σίαν, καὶ τὴν νίκην τοῦ βασιλέως.

Ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν διὰ τῆς Ἀρκαδίας, LXX. Caphyas pervenit Philippus.
καὶ πολλὰς ἀναδεξάμενος χιόνας καὶ ταλαιπωρίας
ἐν ταῖς περὶ τὸν Ὀλίγυρτον ὑπερβολαῖς, τῇ τρίτῃ
2 τῶν ἡμερῶν κατῆρε νύκτωρ εἰς Καφύας. θεραπεύ-
σας δὲ τὴν δύναμιν ἐπὶ δύο ἡμέρας ἐνταῦθα, καὶ
προσαναλαβὼν Ἄρατον τὸν νεώτερον, καὶ τοὺς ἅμα
τούτῳ συνηθροισμένους τῶν Ἀχαιῶν, ὥστ' εἶναι τὴν

LXX. 1. τὸν Ὀλίγυρτον. τὸν Λίγυρτον *h. l. edd. ex Bav.* τὸν Λύγυρτον *Vat. Flor.* τὸ Λύγυργον *Aug. Reg. A. qui superius dederant* Ὀλύγυρτον. Ὀλόγουντον *Plutarch. An* Ὀλόγυρτον?

propius ad illos accesserunt; cognito quod res erat, abjicere omnes arma, & in pedes se conjicere. Capti igitur sunt ad mille & ducentos: reliqua turba partim a Macedonibus cæsa est, partim inter abrupta montium periit: evaserunt non amplius centum. *Philippus*, spoliis & captivis Corinthum amandatis, pergit destinata exsequi. Omnibus autem Peloponnesiis mira res ea visa est: simul enim, & *venisse*, & *vicisse regem*, audiebant.

70. Itinere dein facto per Arcadiam, postquam nives multas atque ærumnas in superando *Olygyrto* monte pertulisset, tertio demum die *Caphyas* pervenit. Ibi post refectum bidui spatio exercitum, assumto *juniore Arato*, cum iis copiis Achæorum, quas ille tum paratas habuit, ita ut fierent omnes

Ol.140.2. ὅλην δύναμιν εἰς τοὺς μυρίους, προῆγε διὰ τῆς Κλειτορίας ὡς ἐπὶ Ψωφῖδος, συναθροίζων ἐκ τῶν πόλεων, ὧν διεπορεύετο, βέλη καὶ κλίμακας. Ἡ δὲ 3 Ψωφὶς, ἔστι μὲν ὁμολογούμενον καὶ παλαιὸν Ἀρκάδων κτίσμα τῆς Ἀζανίδος· κεῖται δὲ τῆς μὲν συμπάσης Πελοποννήσου κατὰ τὴν μεσόγαιαν, αὐτῆς δὲ τῆς Ἀρκαδίας ἐπὶ τοῖς πρὸς δυσμὰς πέρασι, συνάπτουσα τοῖς περὶ τὰς ἐσχατιὰς κατοικοῦσι τῶν προσεσπερίων Ἀχαιῶν. ἐπίκειται δ' εὐφυῶς τῇ 4 τῶν Ἠλείων χώρᾳ, μεθ' ὧν συνέβαινε τότε πολιτεύεσθαι αὐτήν. Πρὸς ἣν Φίλιππος τριταῖος ἐκ τῶν 5 Καφυῶν διανύσας, κατεστρατοπέδευε περὶ τοὺς ἀπέναντι τῆς πόλεως ὑπερκειμένους βουνοὺς, ἀφ' ὧν ἦν κατοπτεύειν τήν τε πόλιν ὅλην ἀσφαλῶς, καὶ τοὺς πέριξ αὐτῆς τόπους. συνθεωρῶν δὲ τὴν ὀχυρό- 6 τητα τῆς Ψωφῖδος ὁ βασιλεὺς, ἠπορεῖτο, τί χρὴ ποιεῖν. τὴν γὰρ ἀφ' ἑσπέρας πλευρὰν αὐτῆς κατα- 7 φέρεται

Psophis, oppidum munitissimum.

3. συνάπτουσα. συνάπτουσαν *Vat. Flor.* 7. τὴν γάρ. *Forſ* παρὰ τὴν γάρ. *Aut* κατὰ τὴν γάρ, *&* *dein* φέρεται *pro* καταφέρεται. *Ceterum* γὰρ *abeſt a Bav. Aug. Reg. A.*

ad decem millia, per Clitoriam Pſophidem duxit: ex omnibus urbibus per quas tranſibat, tela et ſcalas congerens. *Pſophis* oppidum eſt, quod omnes fatentur, antiquum, ab illis Arcadibus conditum, qui *Azanidem* habent. Situm eſt, univerſam Peloponneſum ſi ſpectes, in mediterraneis; ſed in Arcadiæ partibus occiduis, ultimorum occidentem verſus Achæorum fines attingens. Ditioni vero *Eleorum*, quibuscum erant tunc Pſophidiis omnia jura conſociata, opportune imminet. Ad hanc quum e Caphyis *Philippus* tertiis caſtris perveniſſet, in collibus quibusdam conſedit, urbi e regione imminentibus; unde cum urbs ipſa, tum circumiacentia loca commode & ſine periculo poterant conſpici. Hic rex, loci firmitatem animadvertens, quid opus eſſet facto anxius hærebat. Ab occaſu enim *Pſophidis* vehe-

φέρεται λάβρος χειμάῤῥους ποταμὸς, ὃς κατὰ τὸ A.V. 536.
πλεῖστον μέρος τοῦ χειμῶνος ἄβατός ἐστι, ποιεῖ
δὲ καὶ τὸ παράπαν ἐχυρὰν καὶ δυσπρόσοδον τὴν πό-
λιν διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κοιλώματος, ὃ κατὰ βρα-
χὺ τῷ χρόνῳ κατείργασται, φερόμενος ἐξ ὑπερδε-
8 ξίων τόπων. παρὰ δὲ τὴν ἀπ' ἠοῦς πλευρὰν ἔχει
τὸν Ἐρύμανθον, μέγαν καὶ λάβρον ποταμόν· ὑπὲρ Erymanthus fluv.
9 οὗ πολὺς καὶ ὑπὸ πολλῶν τεθρύλληται λόγος. τοῦ
δὲ χειμάῤῥου προσπίπτοντος πρὸς τὸν Ἐρύμανθον
ὑπὸ τὸ πρὸς μεσημβρίαν μέρος τῆς πόλεως, συμ-
βαίνει τὰς μὲν τρεῖς ἐπιφανείας αὐτῆς, ὑπὸ τῶν
ποταμῶν περιλαμβανομένας, ἀσφαλίζεσθαι τὸν
10 προειρημένον τρόπον. τῇ δὲ λοιπῇ, τῇ πρὸς ἄρκτον,
βουνὸς ἐρυμνὸς ἐπίκειται, τετειχισμένος, ἄκρας εὐ-
φυοῦς καὶ πραγματικῆς λαμβάνων τάξιν. ἔχει δὲ
καὶ τείχη διαφέροντα τῷ μεγέθει καὶ ταῖς κατα-
11 σκευαῖς. πρὸς δὲ τούτοις, βοήθειαν συνέβαινε παρὰ

 τῶν

7. λάβρος χειμ. λάβρως edd. cum Bav. & Regiis. 8. καὶ ὑπὸ πολλῶν. Abest vulgo ὑπὸ.

vehemens torris præterlabitur, qui per maximam hiemis partem vado transiri non potest: quique propter alvei magnitudinem, quem progressu temporis paullatim excavavit, de superiore loco ruens, urbem egregie munitam & aditu difficilem praestat. Qua orienti est obversa, fluvium magnum & præcipitem habet *Erymanthum:* de quo multi multa dixerunt, quæ sunt in ore vulgi. Quum autem in amnem Erymanthum torrens ille se exoneret ab ea parte, quae ad meridiem vergit; accidit, ut tria oppidi latera, a fluviis circumdata, eam, quam diximus, firmitudinem inde nanciscantur. Reliquo lateri quod septemtriones respicit, collis munitus imminet, arcis opportunæ validæque locum obtinens. Habet præterea muros et magnitudine & opere eximios. Accedebat eo præsidium ab Eleis inductum; & *Euri-*

Ol.140.2. τῶν Ἠλείων εἰσπεπτωκέναι· καὶ τὸν Εὐριπίδαν ἐκ τῆς φυγῆς διασεσωσμένον ὑπάρχειν ἐν αὐτῇ.

LXXI. Psophidi inhiat Philippus.

Ταῦτ᾽ οὖν πάντα συνορῶν καὶ λογιζόμενος ὁ Φίλιππος, τὰ μὲν ἀφίστατο τοῖς λογισμοῖς τοῦ βιάζεσθαι καὶ πολιορκεῖν τὴν πόλιν, τὰ δὲ προθύμως εἶχε, τὴν εὐκαιρίαν ὁρῶν τοῦ τόπου. καθ᾽ ὅσον γὰρ 2 ἐπέκειτο τοῖς Ἀχαιοῖς τότε καὶ τοῖς Ἀρκάσι, καὶ πολεμητήριον ὑπῆρχε τοῖς Ἠλείοις ἀσφαλές· κατὰ τοσοῦτον πάλιν, κρατηθὲν, ἔμελλε τῶν μὲν Ἀρκάδων προκεῖσθαι, κατὰ δὲ τῶν Ἠλείων ὁρμητήριον ὑπάρξειν τοῖς συμμάχοις εὔκαιρον. Διόπερ ἐπὶ τοῦ- 3 το τὸ μέρος ὁρμήσας τῇ γνώμῃ, παρήγγειλε τοῖς Μακεδόσιν ἅμα τῷ φωτὶ πᾶσιν ἀριστοποιεῖσθαι, καὶ διεσκευασμένους ἑτοίμους ὑπάρχειν. μετὰ δὲ 4 ταῦτα διαβὰς τὴν κατὰ τὸν Ἐρύμανθον γέφυραν, οὐδενὸς ἐμποδὼν στάντος διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐπιβολῆς, ἧκε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν ἐνεργῶς καὶ καταπλη-

Subito eam invadit.

LXXI. 1. λογιζόμενος. συλλογιζόμενος Vat. Flor. 2. τοῖς Ἠλείοις. τῆς Ἠλείας edd. ex Bav.

Euripidæ præſentia, qui a clade evaſerat.

71. Quæ omnia *Philippus* conſiderans ac ſecum reputans, modo abſtinendum a vi & obſidione apud ſe ſtatuebat; modo in contrariam ſententiam propendebat, opportunitatem loci cogitans: qui, ut infeſtus eo tempore Achæis & Arcadibus imminebat, eratque *Eleis* pro firmo propugnaculo & arce belli; ſic, ubi foret captus, munimentum Arcadibus erat futurus hoſti objectum; & ſociis adverſus Eleos bellantibus receptaculum opportunum. Igitur poſtquam eo ſententia inclinaſſet, imperat rex Macedonibus, ut prima luce pranſi, & ceteris rebus parati, adſint. Deinde, trajecto ponte qui erat impoſitus *Erymantho*, nemine impediente, quia nihil ejusmodi poſſe fieri in mentem cuiquam venerat; ad ipſam urbem magna molitione & cum

A.V. 536. Pſophidem invadit Philippus.

5 ταπληκτικῶς. Οἱ δὲ κατὰ τὸν Εὐριπίδαν, καὶ πάν-
τες οἱ κατὰ τὴν πόλιν, διηπόρουν ἐπὶ τοῖς συμβαί-
νουσι, τῷ πεπεῖσθαι, μήτ᾽ ἂν ἐξ ἐφόδου τολμῆσαι
τοὺς πολεμίους προσβαλεῖν καὶ βιάζεσθαι πρὸς οὕ-
τως ὀχυρὰν πόλιν, μήτε χρόνιον ἂν συστήσασθαι
6 πολιορκίαν διὰ τὴν τοῦ καιροῦ περίστασιν. ἅμα δὲ
ταῦτα λογιζόμενοι, διηπίστουν ἀλλήλοις· δεδιότες,
μὴ πρᾶξιν ὁ Φίλιππος εἴη διὰ τῶν ἔνδον συνεστα-
7 μένος κατὰ τῆς πόλεως. ἐπεὶ δ᾽ οὐδὲν ἑώρων τοιοῦ-
τον ἐξ αὐτῶν γιγνόμενον, ὥρμησαν οἱ μὲν πλείους
ἐπὶ τὰ τείχη, βοηθήσοντες· οἱ δὲ μισθοφόροι τῶν
Ἠλείων κατά τινα πύλην ὑπερδέξιον ἐξῆλθον, ὡς
8 ἐπιθησόμενοι τοῖς πολεμίοις. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δια-
τάξας κατὰ τρεῖς τόπους τοὺς προσοίσοντας τῷ
τείχει τὰς κλίμακας, καὶ τούτοις ὁμοίως μερίσας

L 4 τοὺς

6. *διηπίστουν ſcripſi ex mente Caſauboni. Vulgo omnes διηπόρουν ἀλλήλοις. Minus placet διηπόρουν ἐν ἀλλήλοις, de quo pariter cogitaverat Caſaub.*

cum terribili ſpecie acceſſit. Tum enim vero ſtupere mirabundus *Euripidas*, & quicumque in urbe erant; ut quibus eſſet perſuaſum, non auſuros hoſtes, neque ex tempore vim adverſus urbem adeo munitam experiri; neque diuturniorem obſidionem, propter anni tempus & aſperitatem hiemis, inſtituere. Simul vero cum hisce cogitationibus diffidere ſibi invicem incipiebant; metuentes, ne forte per aliquos, qui forent intra muros, proditionem loci Philippus eſſet molitus. Deinde, quum nihil ejusmodi animadverterent a quoquam tentari, ad defenſionem urbis converſi, muros plerique aſcendunt: mercenarii vero Eleorum, per quamdam portam quæ in ſuperiore oppidi parte erat, ut ex inſidiis hoſtem adoriantur, egrediuntur. Rex certos homines ordinaverat, qui a tribus partibus ſcalas muris admoverent; pariterque ceteros Macedones trifariam erat

Ol. 140. 2. Psophidem invadit Philippus.

τοὺς ἄλλους Μακεδόνας· μετὰ ταῦτα διὰ τῶν σαλ-
πιγκτῶν ἀποδοὺς ἑκάστοις τὸ σύνθημα, πανταχό-
θεν ἅμα τὴν προσβολὴν ἐποιεῖτο τοῖς τείχεσι.
Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἠμύνοντο γενναίως οἱ κατέχοντες 9
τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῶν κλιμάκων ἀπέῤῥι-
πτον. ἐπεὶ δ' ἥ τε χορηγία τῶν βελῶν καὶ τῶν ἄλλων 10
τῶν πρὸς τὴν χρείαν ἐπιτηδείων ἐνέλιπεν, ὡς ἂν ἐκ
τοῦ καιροῦ τῆς παρασκευῆς γεγενημένης, οἵ τε Μα-
κεδόνες οὐ κατεπλήττοντο τὸ γιγνόμενον, ἀλλ' ἐπὶ
τὴν τοῦ ῥιφέντος ἀπὸ τῶν κλιμάκων χώραν ὁ κατό-
πιν ἀμελλήτως ἐπέβαινε· τέλος οἱ μὲν ἐκ τῆς πό- 11
λεως, τραπέντες, ἔφευγον πάντες πρὸς τὴν ἀκρό-
πολιν· τῶν δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως, οἱ μὲν Μακε-
δόνες ἐπέβησαν τοῦ τείχους, οἱ δὲ Κρῆτες, πρὸς τοὺς
κατὰ τὴν ὑπερδέξιον πύλην ἐξελθόντας τῶν μισθο-
φόρων συμμίξαντες, ἠνάγκασαν αὐτοὺς οὐδενὶ κόσμῳ
ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. οἷς ἐπικείμενοι καὶ προσ- 12
φέροντες τὰς χεῖρας, συνεισέπεσον διὰ τῆς πύλης·
ἐξ οὗ συνέβη πανταχόθεν ἅμα καταληφθῆναι τὴν
πόλιν.

Vi capit urbem.

erat partitus: deinde, per tubicines dato omnibus ſigno, ſimul undique urbem invadit. Principio igitur fortiter repugnare oppidani; multosque de ſcalis dejicere. Verum ubi tela & cetera defenſioni neceſſaria deficere cœperunt, (quippe ex tempore apparatus erat factus;) & Macedonas virtus obſeſſorum nihil terruit; ſed, ut quisque erat dejectus e ſcalis, proximus ſine cunctatione in detruſi locum ſuccedebat: tandem obſeſſi, relicta urbe, in arcem omnes confugiunt: ſimulque, e regiis militibus, Macedones muros conſcendunt, Cretenſes vero cum mercenariis illis congreſſi, qui per ſuperiorem portam exierant, effuſam fugam, projectis armis, capeſſere illos cogunt. Atque hos iſti dum perſequuntur, & terga fugientibus cædunt, per portam una cum ipſis irrumpunt. Ita factum, ut ex omnibus partibus

13πόλιν. Οἱ μὲν οὖν Ψωφίδιοι μετὰ τέκνων καὶ γυναι- A.V. 536.
κῶν ἀπεχώρησαν εἰς τὴν ἄκραν· ἅμα δὲ τούτοις οἱ
περὶ τὸν Εὐριπίδαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λοιπὸν πλῆ-
θος τῶν διασωζομένων.

Οἱ δὲ Μακεδόνες εἰσπεσόντες, τὴν μὲν ἐνδυμε- LXXII.
νίαν ἅπασαν ἐκ τῶν οἰκιῶν παραχρῆμα διήρπασαν· Arcem deditione
μετὰ δὲ ταῦτα ταῖς οἰκίαις ἐπισκηνώσαντες, κατεῖ- capit.
2χον τὴν πόλιν. οἱ δὲ συμπεφευγότες εἰς τὴν ἀκρό-
πολιν, οὐδεμιᾶς σφίσι παρασκευῆς ὑπαρχούσης,
προορώμενοι τὸ μέλλον, ἔγνωσαν ἐγχειρίζειν σφᾶς
3αὐτοὺς τῷ Φιλίππῳ. πέμψαντες οὖν κήρυκα πρὸς
τὸν βασιλέα, καὶ λαβόντες συγχώρημα περὶ πρεσ-
βείας, ἐξαπέστειλαν τοὺς ἄρχοντας, καὶ μετὰ
τούτων Εὐριπίδαν· οἳ καὶ ποιησάμενοι σπονδὰς, ἔλα-
βον τὴν ἀσφάλειαν τοῖς συμπεφευγόσιν ὁμοῦ ξένοις
4καὶ πολίταις. οὗτοι μὲν οὖν αὖθις ἐπανῆλθον, ὅθεν
L 5 ὡρμη-

LXXII. 1. *ἐνδυμενίαν vulgatum eſt ex Bav. in quo tamen h. l. inter lineas interſeritur ο, ut ſit ἐνδυομενίαν, & ſic Reg. B. C. ut apud Suidam. ἐνδυμένειαν Aug. ἐνδυμένιαν (ſic) Reg. A. ἐνδομενίαν adfertur ex Flor. quod unice verum judicarunt Viri docti.*

tibus in poteſtatem hoſtium urbs veniret. Itaque *Pſophidii* cum liberis & conjugibus in arcem ſeſe recipiunt: facit idem & *Euripidas*, ceteraque omnis turba quæ evaſerat.

72. Macedones ſimul irruperant, omnem ex ædibus ſupellectilem diripere: deinde in civium domicilia immigrantes, urbem tenere. Qui in arcem confugerant, quid immineret ſibi mali proſpicientes, quia nulla intus ſuppetebat annonæ copia, *Philippo* ſeſe dedere conſtituerunt. Itaque impetrata a rege per caduceatorem legationis venia, mittunt ad eum principes civitatis, & una cum his *Euripidam*: qui, pactione facta, omnibus qui in arcem evaſerant, cum peregrinis, tum civibus, impunitatem impetrarunt. Verum hi legati unde venerant redierunt; accepto

Ol. 140. 2. ὥρμησαν, ἔχοντες παράγγελμα, μένειν κατὰ χώραν,
ἕως ἂν ἡ δύναμις ἀναζεύξῃ· μή τινες ἀπειθήσαντες
τῶν στρατιωτῶν διαρπάσωσιν αὐτούς. Ὁ δὲ βασι- 5
λεὺς, ἐπιγενομένης χιόνος, ἠναγκάσθη μένειν ἐπὶ τό-
που τινὰς ἡμέρας. ἐν αἷς συναγαγὼν τοὺς παρόντας
τῶν Ἀχαιῶν, πρῶτον μὲν τὴν ὀχυρότητα καὶ τὴν
εὐκαιρίαν ἐπεδείκνυε τῆς πόλεως πρὸς τὸν ἐνεστῶτα
πόλεμον· ἀπελογίσατο δὲ καὶ τὴν αἵρεσιν καὶ τὴν 6
εὔνοιαν, ἣν ἔχει πρὸς τὸ ἔθνος· ἐπὶ δε πᾶσιν ἔφη,
καὶ νῦν παραχωρεῖν καὶ διδόναι τοῖς Ἀχαιοῖς τὴν
πόλιν· προκεῖσθαι γὰρ αὐτῷ, τὰ δυνατὰ χαρίζεσθαι,
καὶ μηδὲν ἐλλείπειν προθυμίας. Ἐφ' οἷς εὐχαρι- 7
στούντων αὐτῷ τῶν τε περὶ τὸν Ἄρατον, καὶ τῶν
πολλῶν, διαλύσας τὴν ἐκκλησίαν, ὁ μὲν Φίλιππος
μετὰ τῆς δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐπὶ Λασιῶνος ἐποιεῖ-
το τὴν πορείαν· οἱ δὲ Ψωφίδιοι, καταβάντες ἐκ τῆς 8
ἄκρας, ἐκομίσαντο τὴν πόλιν καὶ τὰς οἰκήσεις ἕκα-
στοι

Psophidem Achæis reddit Philippus.

4. κατὰ χώραν. *Alii vulgo* κατὰ χώρας. 6. ἣν ἔχει. ἣν ἔχοι *Aug. Reg. A.* Ibid. μηδὲν. μηθὲν *Flor.*

accepto mandato, ne loco prius excederent, quam exercitus esset abductus: ne forte invenirentur milites, dicto regis parum obtemperantes, qui ipsos spoliarent. Rex, superveniente nive, dies aliquot eo loci coactus est morari. Quo quidem tempore convocatis, qui aderant, Achæis primo *firmitatem opportunitatemque loci ad præsens bellum* demonstravit; tum de *suo affectu & benevolentia erga ipsorum gentem* verba fecit. Postremo adjecit, *nunc quoque cedere se ultro Achæis hac urbe, eamque illis donare: propositum enim sibi esse, quibus posset cumque modis illis gratificari, & ad declarandum suum studium nihil reliqui facere.* His dictis, quum & Aratus & cetera multitudo pro hisce beneficiis gratias egissent, *Philippus*, concione dimissa, *Lasionem* cum exercitu iter instituit. *Psophidii*, postquam ex arce descendissent, & urbem, & domos quisque suas rece-

A.V. 536.

στοι τὰς αὐτῶν· οἱ δὲ περὶ τὸν Εὐριπίδαν, ἀπῆλθον εἰς τὸν Κόρινθον, κἀκεῖθεν εἰς Αἰτωλίαν. τῶν δ' Ἀχαϊκῶν ἀρχόντων οἱ παρόντες ἐπὶ μὲν τὴν ἄκραν ἐπέστησαν μετὰ φυλακῆς ἱκανῆς Πρόσλαον Σικυώνιον· ἐπὶ δὲ τὴν πόλιν Πυθίαν Πελληνέα. Καὶ τὰ μὲν περὶ Ψωφίδα τοιοῦτον ἐπετελέσθη τὸν τρόπον.

LXXIII. Lasio & Stratus Achæis restitutæ.

Οἱ δὲ παραφυλάσσοντες τὸν Λασιῶνα τῶν Ἠλείων, συνέντες τὴν παρουσίαν τῶν Μακεδόνων, πεπυσμένοι δὲ καὶ τὰ γεγονότα περὶ τὴν Ψωφίδα, παραχρῆμα τὴν πόλιν ἐξέλιπον. ὁ δὲ βασιλεὺς ὡς θᾶττον ἧκε, ταύτην μὲν ἐξ ἐφόδου παρέλαβε· συναύξων δὲ τὴν πρόθεσιν, ἣν εἶχε πρὸς τὸ ἔθνος, παρέδωκε καὶ τὸν Λασιῶνα τοῖς Ἀχαιοῖς. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν Στράτον, ἐκλιπόντων τῶν Ἠλείων, ἀποκατέστησε τοῖς Τελφουσίοις. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἧκε πεμπταῖος εἰς Ὀλυμπίαν. θύσας δὲ τῷ θεῷ, Olympia.

8. τὸν Κόρινθον. τὴν Κόρ. edd. ex Bav. 10. τοιοῦτον. τοῦτον Flor. Ibid. ἐπετελέσθη. ἀπετελ. edd. ex Bav.
LXXIII. 2. τὴν Στράτον. An τὴν Στρατίαν? An τὸν Στράτον? Hoc quidem adfertur ex Flor. Ibid. ἐκλιπόντων. ἐκλειπόντων Reg. A.

receperunt. *Euripidas* Corinthum, atque inde in Aetoliam, se contulit. Arci præfectus est a magistratibus Achæorum qui forte aderant, *Proslaus* Sicyonius cum idoneo praesidio; urbi vero *Pythias* Pellenensis. Et ad Psophidem quidem quod attinet, ita transacta sunt omnia.

73. Præsidium Eleorum quod *Lasione* erat, cognito Macedonum adventu, iisque auditis quæ Psophide contigerant, urbem sine mora deserit. Quam, simul venit, primo impetu rex occupat: &, quo testatiorem animum suum erga gentem Achæorum faceret, hanc etiam urbem illis tradidit. Similiter & *Stratum*, ab Eleis derelictam, *Telphusiis* restituit. Quibus rebus gestis, quintis castris *Olympiam* pervenit. Vbi quum sacra deo fecisset,

Ol.140.2. θεῷ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἑστιάσας, ἅμα δὲ καὶ τὴν λοιπὴν προσαναπαύσας δύναμιν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνέζευξε. καὶ προσελθὼν εἰς 4
τὴν Ἠλείαν, τὰς μὲν προνομὰς ἐπαφῆκε κατὰ τῆς χώρας· αὐτὸς δὲ κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ καλούμενον Ἀρτεμίσιον. προσδεξάμενος δ᾽ ἐνταῦθα τὴν 5
λείαν, μετέβη πάλιν ἐπὶ τὸ Διοσκούριον. δηουμένης δὲ τῆς χώρας, πολὺ μὲν ἦν τὸ τῶν ἁλισκομένων πλῆθος, ἔτι δὲ πλέον τὸ συμφεῦγον εἰς τὰς παρακειμένας κώμας καὶ τοὺς ἐρυμνοὺς τῶν τόπων.
Συμβαίνει γὰρ τὴν τῶν Ἠλείων χώραν διαφερόντως 6
οἰκεῖσθαι, καὶ γέμειν σωμάτων καὶ κατασκευῆς παρὰ τὴν ἄλλην Πελοπόννησον. ἔνιοι γὰρ αὐτῶν οὕτω 7
στέργουσι τὸν ἐπὶ τῶν ἀγρῶν βίον, ὥστε τινὰς ἐπὶ δύο καὶ τρεῖς γενεὰς, ἔχοντας ἱκανὰς οὐσίας, μὴ παραβεβηκέναι τὸ παράπαν εἰς Ἠλείαν. τοῦτο δὲ 8
γίγνεται, διὰ τὸ μεγάλην ποιεῖσθαι σπουδὴν καὶ πρόνοιαν

Elidem populatur Philippus.

Opulentia agri Elei.

4. προσελθών. προελθών aut παρελθών utique legendum videtur cum Reiskio. 7. εἰς Ἠλείαν. Immo εἰς Ἦλιν.

fecisset, & duces exercitus convivio excepisset, ceteramque turbam militarem tridui quiete refecisset; vasis conclamatis, in *Eleorum* regionem est profectus. Ad quorum agrum devastandum milite immisso, ipse circa *Artemisium*, quod vocant, castra communivit: & accepta ibi præda, rursus motis castris *Dioscurium* se contulit. Dum autem passim uruntur agri, etsi captus est magnus hominum numerus, major tamen pars in proximos vicos & loca munita evaserunt. *Eleorum* namque *ager* præ ceteris omnibus Peloponnesi frequens habitatoribus, & mancipiorum numero & rerum omnium copia est refertissimus. Adeo enim nonnulli eorum rusticam vitam adamant, ut reperiantur opulenti satis homines, qui per alteram aut tertiam generationem urbem *Elidem* omnino non adierint. Fit autem hoc ideo, quia principes civitatis magna cura & studio agri-

νοιαν τοὺς πολιτευομένους τῶν ἐπὶ τῆς χώρας κατοικούντων· ἵνα τό τε δίκαιον αὐτοῖς ἐπὶ τόπου διεξάγηται, καὶ τῶν πρὸς βιωτικὰς χρείας μηδὲν ἐλλείπῃ. δοκοῦσι δέ μοι πάντα ταῦτα καὶ διὰ τὸ πλῆθος μὲν τῆς χώρας τὸ παλαιὸν ἐπινοῆσαι καὶ νομοθετῆσαι· τὸ δὲ πλεῖστον, διὰ τὸν ὑπάρχοντά ποτε παρ' αὐτοῖς ἱερὸν βίον· ὅτε, λαβόντες παρὰ τῶν Ἑλλήνων συγχώρημα διὰ τὸν ἀγῶνα τῶν Ὀλυμπίων, ἱερὰν καὶ ἀπόρθητον ᾤκουν τὴν Ἠλείαν, ἄπειροι παντὸς ὄντες δεινοῦ, καὶ πάσης πολεμικῆς περιστάσεως.

A.V. 536.

Vita sacrosancta Eleorum.

LXXIV. Vetus privilegium neglexerunt Elei.

Μετὰ δὲ ταῦτα, διὰ τὴν Ἀρκάδων ἀμφισβήτησιν περὶ Λασιῶνος καὶ τῆς Πισάτιδος γῆς ἀναγκασθέντες ἐπαμύνειν τῇ χώρᾳ, καὶ μεταλαβεῖν τὰς ἀγωγὰς τῶν βίων· οὐκ ἔτι περὶ τοῦ πάλιν ἀνακτήσασθαι παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν παλαιὰν καὶ πάτριον ἀσυλίαν οὐδὲ τὴν τυχοῦσαν ἐπιμέλειαν ἔσχον, ἀλλ'

LXXIV. 1. Πισάτιδος γῆς. γαίης *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. μεταλαβεῖν *revocavi ex mstis, quibus invitis in* μεταβάλλειν *fuerat a Casaub. mutatum.*

agricolas complectuntur; ut & jus ipsis ruri dicatur, & necessariorum ad vitam nihil quidquam desit. Ejusmodi autem legibus atque institutis usi mihi jam olim videntur, primo quidem, propter amplitudinem agri; deinde autem, & multo quidem istud magis, propter *vitam sacrosanctam*, qua antiquitus fruebantur: quando, universa consentiente & concedente Graecia, *ob ludicrum Olympiorum*, omni periculo exemti, omnisque belli expertes, *Eleam* incolæ sacram & nulli populationi obnoxiam habitabant.

74. Postea vero, Arcadibus *Lasionem* & *Pisatidem* sibi vindicantibus, quum pugnare pro finibus fuissent coacti, & genus vitæ ac priora instituta mutare; ut veteris atque avitae immunitatis jus a Graecis reciperent, ne minimæ quidem amplius curæ illis fuit, sed in

Ol. 140. 2. ἀλλ' ἔμειναν ἐπὶ τῶν αὐτῶν· οὐκ ὀρθῶς κατά γε τὴν
περὶ τοῦ μέλλοντος ποιούμενοι πρόνοιαν. Εἰ γὰρ, ἧς 3
πάντες εὐχόμεθα τοῖς θεοῖς τυχεῖν, καὶ πᾶν ὑπο-
μένομεν ἱμείροντες αὐτῆς μετασχεῖν, καὶ μόνον τοῦ-
το τῶν νομιζομένων ἀγαθῶν ἀναμφισβήτητόν ἐστι
Pax summum bonum. παρ' ἀνθρώποις, (λέγω δὴ τὴν εἰρήνην·) ταύτην δυ-
νάμενοί τινες μετὰ τοῦ δικαίου καὶ καθήκοντος πα-
ρὰ τῶν Ἑλλήνων εἰς πάντα τὸν χρόνον ἀδήριτον
κτᾶσθαι, παρολιγωροῦσιν, ἢ προυργιαίτερόν τι ποι-
οῦνται τούτου· πῶς οὐκ ἂν ὁμολογουμένως ἀγνοεῖν
δόξαιεν; Νὴ Δί', ἀλλ' ἴσως εὐεπίθετοι τοῖς πολε- 4
μεῖν καὶ παρασπονδεῖν προθεμένοις, ἐκ τῆς τοιαύ-
της ἀγωγῆς, γίγνονται τῶν βίων. Ἀλλ', ἐκεῖνο μὲν 5
σπάνιον· κἂν ποτε γένηται, δυνάμενον κοινῆς ὑπὸ
τῶν Ἑλλήνων τυγχάνειν ἐπικουρίας. πρὸς δὲ τὰς 6
κατὰ μέρος ἀδικίας, ὑπογενομένης τοῖς βίοις χορη-
γίας,

2. *κατά γε τὴν. Sic Vat. Flor. Urs. Puto & cod. Perotti. κατὰ γένος τὴν Bav. Aug. & Regii: ex quo Casaubonus κατά γε τὴν ἐμὴν finxit. Verba ista κατὰ γένος τὴν ex καταγελαστὴν corrupta suspicatus est Reisk.*

in eodem deinceps statu manserunt: non recte sane suæ & suorum securitati in posterum consulentes. Quum enim res sit, quam a diis concedi nobis omnes petimus; cujus desiderio nihil non perferimus; quamque ex omnibus, quæ bona existimantur, solam nemo ambigat vere esse bonam; *pacem* dico: hanc si qui bonis honestisque rationibus a Græcis impetrare certam firmamque in omne tempus possint, deinde beneficium tantum negligant, & aliud quidpiam potius ducant, quis dubitet in magno istos errore versari? At enimvero, dicet aliquis, per genus istud vitae expositi sunt eorum injuriis, qui bello ipsos lacessere & fidem violare voluerint. Sed hoc & raro accidit; &, si quando contingat, subveniri malo communibus Græcorum auxiliis potest. Ad defendendas autem minores injurias, postquam

γίας, ὅπερ εἰκὸς ὑπάρξειν πάντα χρόνον ἐν εἰρήνῃ A.V.536.
διάγουσι, δῆλον ὡς οὐκ ἂν ἠπόρησαν ξένων καὶ μι-
σθοφόρων, τῶν κατὰ τόπους ἢ καιροὺς παρεφε-
7δρευόντων. Νῦν δὲ, τὸ σπάνιον καὶ παράδοξον δε-
διότες, ἐν συνεχέσι πολέμοις καὶ καταφθοραῖς τήν
8τε χώραν ἔχουσι καὶ τοὺς βίους. Ταῦτα μὲν οὖν Eleos admonet Polybius.
ἡμῖν τῆς Ἠλείων ὑπομνήσεως εἰρήσθω χάριν· ἐπειδὴ
τὰ τῶν καιρῶν οὔτε ποτὲ πρότερον εὐφυεστέραν
διάθεσιν ἔσχηκε τῆς νῦν πρὸς τὸ παρὰ πάντων
ὁμολογουμένην κτήσασθαι τὴν ἀσυλίαν· τὴν δὲ χώ-
ραν, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον, ἔτι τῆς παλαιᾶς
συνηθείας οἷον αἰθυγμάτων ἐμμενόντων, οἰκοῦσι δια-
φερόντως Ἠλεῖοι.

Διὸ καὶ κατὰ τὴν Φιλίππου παρουσίαν, ἄπλε- LXXV.
τον μὲν ἦν τὸ τῶν ἁλισκομένων πλῆθος, ἔτι δὲ
πλεῖον

8. *Verba* π ρ ὸ ς τ ὸ *perperam vulgo absunt ab omnibus libris, tum pro* ὁμολογουμένην *est* ὁμολογουμένης, *porro pro* ἔ τ ι τῆς *est* ἐπὶ τ ῆ ς, *denique pro* Ἠ λ ε ῖ ο ι *vulgo legitur* ο ἱ λ α ο ί. *Quæ correxi omnia ex mente Casauboni.*

quam ſuppetiiſſent opes, quod in perpetua pace degentibus conſentaneum eſt futurum fuiſſe, non defuiſſent ſane milites peregrini & mercede conducti, qui certis locis aut temporibus praeſidio ipſis eſſent. Nunc, dum id metuunt, quod vix aliquando, ſi forte, præter omnium opinionem accidit; perpetuis bellis & populationibus & agrum & fortunas ſuas habent obnoxias. Quæ dicta nobis ſunto, ut ſuæ *Eleos* utilitatis admoneremus: quum præſertim ad recuperandum omnium conſenſu *jus* illud *immunitatis a bello* nullum umquam tempus fuerit illis opportunius praeſenti rerum ſtatu; & quum ad hunc usque diem, velut ſcintilla aliqua priſtinæ conſuetudinis ſuperante, longe frequentius, quam fiat alibi, vitam in agris Elei, quemadmodum ſupra diximus, degant.

75. Idcirco cum *Philippus* advenit; & eorum qui paſſim capiebantur ingens fuit numerus; & eorum, qui intra muros confugiebant, adhuc

Ol. 140. 2. Thalamas castellum capit Philippus.

πλεῖον τὸ τῶν συμπεφευγότων. πλείστη δ' ἀπο- 2
σκευὴ καὶ πλεῖστος ὄχλος ἠθροίσθη σωμάτων καὶ θρεμμάτων εἰς τὸ χωρίον, ὃ καλοῦσι Θαλάμας· διὰ τὸ τήν τε χώραν τὴν πέριξ αὐτοῦ στενὴν εἶναι καὶ δυσέμβολον, τό τε χωρίον ἀπραγμάτευτον καὶ δυσπρόσοδον. ἀκούων δ' ὁ βασιλεὺς τὸ πλῆθος τῶν 3
συμπεφευγότων εἰς τὸν προειρημένον τόπον, καὶ κρίνας μηδὲν ἀβασάνιστον μηδ' ἀπέραντον ἀπολιπεῖν, τοῖς μὲν μισθοφόροις προκατελάβετο τοὺς ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς εὐφυῶς κειμένους τόπους· αὐτὸς δὲ τὴν 4
ἀποσκευὴν καταλιπὼν ἐν τῷ χάρακι, καὶ τὸ πλεῖον μέρος τῆς δυνάμεως, ἀναλαβὼν τοὺς πελταστὰς καὶ εὐζώνους, προῆγε διὰ τῶν στενῶν· οὐδενὸς δὲ κωλύοντος, ἧκε πρὸς τὸ χωρίον. Καταπλαγέντων 5
δὲ τῶν συμπεφευγότων τὴν ἔφοδον, ἅτε λίαν πρὸς πᾶσαν πολεμικὴν χρείαν ἀπείρως καὶ ἀπαρασκεύως διακει-

LXXV. 4. πελταστὰς καὶ εὐζώνους. Abest καὶ a Vat. Flor. Aug. Reg. A. C. 5. συμπεφευγότων. πεφευγ. Bav. Aug. Reg. A.

huc major. Plurima autem cum supellex, tum corporum pecorumque copia, in castello, cui *Thalamæ* nomen est, fuit coacta: tum quod in angusta regione, & quam hostis non facile adire posset, situm est id castellum; tum quod ipsum quoque per se a commercio hominum est remotum atque inaccessum. Rex, ut rescivit de ingenti illorum numero qui eo confugerant; nihil intentatum aut imperfectum sibi judicans esse relinquendum, omnia primum loca juxta introitum opportune sita per conductitium militem occupat: deinde, impedimentis cum majore copiarum parte in castris relictis, cetratos & expeditos dumtaxat secum trahens, ipse per fauces illas agmen ducit: &, nemine impediente, venit ad castellum. Qua re perterriti qui eo confugerant, cum omnis rei militaris prorsus essent rudes, & ab omnibus bello necessariis imparati, quum-

διακειμένων, ἅμα δὲ καὶ συνδεδραμηκότος ὄχλου συρ- A.V. 536.
6 φετώδους· ταχέως παρέδοσαν αὐτούς. ἐν οἷς ἦσαν καὶ μισθοφόροι διακόσιοι μιγάδες, οὓς ἧκεν ἔχων Ἀμ-
7 φίδαμος, ὁ στρατηγὸς τῶν Ἠλείων. Ὁ δὲ Φίλιππος, κυριεύσας ἀποσκευῆς τε πολλῆς καὶ σωμάτων πλειόνων ἢ πεντακισχιλίων, πρὸς δὲ τούτοις τετράποδος λείας ἀναρίθμητον ἐξελασάμενος πλῆθος,
8 τότε μὲν ἐπανῆλθε πρὸς χάρακα· μετὰ δὲ ταῦτα, τῆς δυνάμεως ὑπεργεμούσης αὐτῷ παντοδαπῆς ὠφελείας, βαρὺς ὤν, καὶ δύσχρηστος, ἀνεχώρει διὰ ταῦτα, καὶ κατέζευξε πάλιν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν.

Immensa præda potitur.

Ἀπελλῆς δὲ, ὃς ἦν μὲν εἷς τῶν ὑπ' Ἀντιγόνου καταλειφθέντων ἐπιτρόπων τοῦ παιδὸς, πλεῖστον δ' ἐτύγχανε τότε δυνάμενος παρὰ τῷ βασιλεῖ, βουληθεὶς τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος ἀγαγεῖν εἰς παραπλησίαν διάθεσιν τῇ Θετταλῶν, ἐπεβάλετο πρᾶγμα ποιεῖν

LXXVI. Apelles, unus ex tutoribus Philippi.

6. Ἀμφίδαμος. Ἀμφιδάμας *h. l. edd. cum Bav. Aug. & Regiis.* 7. τετράποδος. *Alii* τῆς τετράποδος. Ibid. πρὸς χάρακα. τὸν *intra lineas interserit Reg. A.* 8. παντοδαπῆς. παντοδαποῦς *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.*

LXXVI. 1 ἀγαγεῖν. διαγαγεῖν *edd. ex Bav.*

quumque multi etiam e plebis fæce eodem concurrissent, deditionem cito fecerunt. Erant inter hos & mercenarii ducenti, turba promiscua, quos *Amphidamus*, dux Eleorum, secum adduxerat. *Philippus*, supellectile plurima potitus, mancipiorum quinque millibus & amplius; ad hæc præda pecorum abacta, quæ omnem numerum superabat; tunc quidem ad castra se recepit: postea vero, quod haberet exercitum præda omnis generis onustum & ad res gerendas parum habilem, referre pedem coactus, *Olympiam* iterum castra movit.

76. Inter alios ab Antigono tutores, puero Philippo relictos, *Apelles* erat, qui ea tempestate apud regem gratia plurimum pollebat. Hic quum in animum induxisset, Achæorum gentem ad eamdem redigere conditionem, qua Thessali tunc erant, rem ausus est nefariam.

Ol. 140. 2. ποιεῖν μοχθηρόν. Θετταλοὶ γὰρ ἐδόκουν μὲν κατὰ 2
νόμους πολιτεύειν, καὶ πολὺ διαφέρειν Μακεδόνων·
διέφερον δ' οὐδὲν, ἀλλὰ πᾶν ὁμοίως ἔπασχον Μακε-
δόσι, καὶ πᾶν ἐποίουν τὸ προσταττόμενον τοῖς βα-
σιλικοῖς. διὸ καὶ πρὸς ταύτην ἁρμοζόμενος τὴν ὑπό- 3
θεσιν ὁ προειρημένος, ἐπεβάλετο καταπειράζειν τῶν
συστρατευομένων. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἐπέτρεψε 4
τοῖς Μακεδόσιν, ἐκβαλεῖν ἐκ τῶν σταθμῶν ἀεὶ τοὺς
προκατέχοντας τῶν Ἀχαιῶν καταλύσεις· ὁμοίως δὲ
καὶ τὴν λείαν ἀφαιρεῖσθαι. μετὰ δὲ ταῦτα τὰς χεῖ- 5
ρας προσέφερε διὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἐπὶ ταῖς τυχού-
σαις αἰτίαις· τοὺς δὲ συναγανακτοῦντας ἢ προσβοη-
θοῦντας τοῖς μαστιγουμένοις, παρὼν αὐτὸς, εἰς τὴν
ἄλυσιν ἀπῆγε· πεπεισμένος, διὰ τοῦ τοιούτου τρό- 6
που, τῷ κατὰ βραχὺ λήσειν εἰς συνήθειαν ἀγαγὼν
τοῦ

Achæos in servitutem redigere conatur.

2. *Θετταλοὶ γάρ. Θετταλοὶ μὲν γὰρ ἐδόκουν μὲν Aug. Reg. A.* 4. *ἐκβαλεῖν. ἐκβάλλειν edd. ex Bav.* 6. *πεπεισμένος. Mendose scripti libri πεπιεσμένους.* Ibid. *τῷ κατὰ βραχὺ ex conject. posuit Casaubonus. Libri vett. omnes τὸ κατὰ βραχὺ. Sed articulum omittit Reg. B.*

riam. *Thessali* namque, etsi legibus suis videbantur uti, longeque alio jure esse quam Macedones: nihil tamen ab illis differebant, erantque iisdem obnoxii quibus & Macedones, &, quidquid aulæ proceres imperarent, faciebant. Huic igitur proposito sua omnia consilia accommodans hic *Apelles*, experiri patientiam eorum, qui erant in castris, instituit. Et primum quidem Macedonibus permisit, ut Achæos, qui diversoria occupassent, ejicerent hospitiis: similiter &, partam prædam ut iis eriperent. Post hæc, per ministros quamlibet levi ex caussa eos cædebat: si quis vero aut querenti de injuria patrocinaretur, aut, cum flagris cæderentur, opem ferret; ipsemet in vincula eos ducebat: persuasus, se, hoc pacto paullatim progrediendo, nemine animadvertente in eam consuetudinem *Achæos* adducturum, ut nihil penitus

τοῦ μηδένα μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινὸν, ὃ ποτ᾽ ἂν πάσχῃ A.V. 536.
7 τις ὑπὸ τοῦ βασιλέως. καὶ ταῦτα, μικροῖς χρόνοις
πρότερον μετ᾽ Ἀντιγόνου συνεστρατευμένος, καὶ τε-
θεαμένος τοὺς Ἀχαιοὺς, ὅτι παντὸς δεινοῦ λαβεῖν
πεῖραν ὑπέμειναν, ἐφ᾽ ᾧ μὴ ποιεῖν Κλεομένει τὸ
8 προσταττόμενον. Οὐ μὴν, ἀλλὰ συστραφέντων τι- Vetat Philippus, monente Arato.
νῶν Ἀχαϊκῶν νεανίσκων, καὶ προσελθόντων τοῖς περὶ
τὸν Ἄρατον, καὶ διασαφούντων τὴν Ἀπελλοῦ βού-
λησιν· ἧκον ἐπὶ τὸν Φίλιππον οἱ περὶ τὸν Ἄρατον,
κρίναντες ἐν ἀρχαῖς περὶ τῶν τοιούτων ἐνίστασθαι,
9 καὶ μὴ καταμέλλειν. ἐντυχόντων δ᾽ αὐτῶν τῷ βασι-
λεῖ περὶ τούτων, διακούσας ὁ Φίλιππος τὰ γεγο-
νότα· τοὺς μὲν νεανίσκους παρεκάλει θαῤῥεῖν, ὡς
οὐδενὸς αὐτοῖς ἔτι συμβησομένου τοιούτου· τῷ δ᾽
Ἀπελλεῖ παρήγγειλε, μηδὲν ἐπιτάττειν τοῖς Ἀχαιοῖς,
χωρὶς τῆς τοῦ στρατηγοῦ γνώμης.

8. κρίναντες. κρίνοντες *Aug.* Ibid. ἐνίστασθαι. διΐστασθαι *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

penitus grave cuiquam videretur, quod rex in aliquem ſtatuiſſet. Et hoc ſperare auſus eſt ille, qui non multis ante annis in Antigoni caſtris verſans, viderat Achæos quidvis mali paratos perpeti, modo ne ea facere, quæ imperaret Cleomenes, cogerentur. Sed quum juvenes quidam Achaici, manu facta, *Aratum* conveniſſent, eique *Apellis* conſilium aperuiſſent; ad Philippum adit *Aratus*, naſcenti malo reſiſtere fixum animo habens, neque cunctari. Ex hujus igitur colloquio ubi *Philippus* quæ acciderant cognovit; juvenes quidem, bono ut eſſent animo, jubet; nihil enim ſimile deinceps fore illis patiendum: *Apelli* vero præcipit, *ne quid poſthac Achæis, prætore ipſorum inconſulto, imperaret.*

Ol. 140. 2.
LXXVII.
Egregia Philippi juvenis indoles.

Φίλιππος μὲν οὖν κατὰ τὴν ὁμιλίαν τὴν πρὸς
τοὺς ἐν ὑπαίθροις συνδιατρίβοντας, καὶ κατὰ τὴν
ἐν τοῖς πολεμικοῖς πρᾶξιν καὶ τόλμαν, οὐ μόνον πα-
ρὰ τοῖς στρατευομένοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς λοι-
ποῖς πᾶσι Πελοποννησίοις εὐδοκίμει. Βασιλέα γὰρ 2
πλείοσιν ἀφορμαῖς ἐκ φύσεως κεχορηγημένον πρὸς
πραγμάτων κατάκτησιν, οὐκ εὐμαρὲς εὑρεῖν. καὶ 3
γὰρ ἀγχίνοια, καὶ μνήμη, καὶ χάρις ἐπῆν αὐτῷ
διαφέρουσα· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπίφασις βασιλικὴ
καὶ δύναμις· τὸ δὲ μέγιστον, πρᾶξις καὶ τόλμα
πολεμική. Καὶ τί δή ποτ᾽ ἦν τὸ ταῦτα πάντα κα- 4
ταγωνισάμενον, καὶ ποιῆσαν ἐκ βασιλέως εὐφυοῦς
τύραννον ἄγριον, οὐκ εὐχερὲς διὰ βραχέων δηλῶ-
σαι. διὸ καὶ περὶ μὲν τούτων σκέπτεσθαι καὶ διαπο-
ρεῖν ἄλλος ἁρμόσει καιρὸς μᾶλλον τοῦ νῦν ἐνεστῶτος.
Ὁ δὲ Φίλιππος, ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀναζεύξας 5
τὴν

LXXVII. 1. *ἐν ὑπαίθροις. ἐν ignorant Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 5. *Ὀλυμπίας ex Casaub. emendatione est. Libri omnes Ὀλυμπιάδος.*

77. *Philippus* itaque, cum propter instituta quibus erga expeditionis socios in castris utebatur, tum propter singularem in re bellica navitatem atque audaciam, non solum apud castrensem multitudinem, verum etiam apud reliquos omnes Peloponnesios bene audiebat. Enimvero non est facile regem invenire, majoribus a natura dotibus ad parandum imperium necessariis ornatum. Nam & sollertia mentis, & memoria, & venustate eximia praestabat: accedebat eo vultus speciesque regia & quaedam majestas: supra omnia erat navitas & audacia bellica. Quid autem illud fuerit, quod omnia haec expugnavit, & praestantis ingenii regem in ferum tyrannum mutavit, non est facile paucis exsequi. Itaque ista considerandi, & de illa quaestione disceptandi, erit alius convenientior, quam hic nunc sit, locus. Iam *Philippus* castra movit ab Olympia Heraeam versus; & mox

τὴν ἐφ' Ἡραίας, παρῆν εἰς Τέλφουσαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἡραίαν. καὶ τὴν μὲν λείαν ἐλαφυροπώλει· τὴν δὲ γέφυραν ἐπεσκεύαζε τὴν κατὰ τὸν Ἀλφειὸν, βουλόμενος ταύτῃ ποιήσασθαι τὴν εἰς τὴν Τριφυ-

A.V. 536. Triphyliam petit Philippus.

6 λίαν εἰσβολήν. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Δορίμαχος, ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς, δεομένων τῶν Ἠλείων σφίσι βοηθεῖν πορθουμένοις, ἑξακοσίους Αἰτωλοὺς καὶ στρατηγὸν Φιλίδαν αὐτοῖς ἐξέπεμψεν.

Aetoli Eleis auxilia mittunt, duce Philida.

7 ὃς παραγενόμενος εἰς τὴν Ἠλείαν, καὶ παραλαβὼν τοὺς μισθοφόρους τῶν Ἠλείων, ὄντας εἰς πεντακοσίους, καὶ πολιτικοὺς χιλίους, ἅμα δὲ τούτοις τοὺς

8 Ταραντίνους, ἧκε βοηθῶν εἰς τὴν Τριφυλίαν. ἡ τῆς μὲν προσηγορίας τέτευχε ταύτης ἀπὸ Τριφύλου τοῦ τῶν Ἀρκάδος παίδων ἑνός· κεῖται δὲ τῆς Πελοποννήσου παρὰ θάλατταν, μεταξὺ τῆς Ἠλείων καὶ Μεσσηνίων χώρας· τέτραπται δ' εἰς τὸ Λιβυκὸν πέλα-

Triphyliæ situs & oppida.

5. τὴν ἐφ' Ἡραίας *ex conject. rescripsi. Vulgo omnes* τὴν ἐπὶ Φαραίαν. Ibid. τὴν εἰς τὴν Τριφυλίαν. *Mendose in editis est* τὴν εἰς Τρυφαλίαν, *& sic constanter deinde* Τρυφαλ. *pro* Τριφυλ. 6. Φιλίδαν. Φυλίδαν *edd. & sic constanter deinde, partim ex Bav. partim invitis omnibus msstis.* 8. *Corrupta & mutilata oratione, post Hervagium, edidit Casaubonus* Τρυφάλου τοῦ τῶν Ἀρκάδων παιδός.

& mox Telphusam venit, indeque *Heræam;* ubi præda divendita, pontem Alphei instauravit; facturus per illum in *Triphyliam* impressionem. Eodem vero tempore *Dorimachus*, Aetolorum prætor, petentibus Eleis auxilia, adversus eos qui ipsorum agros urebant, Aetolos sexcentos duce *Philida* misit. Qui ubi in Eleam venit, assumtis Eleorum mercenariis ad quingentos, e civilibus copiis mille militibus, & simul Tarentinis, suppetias venit *Triphyliam.* Ea regio nomen invenit a *Triphylo*, uno ex *Arcadis* filiis. Sita est in maritima Peloponnesi parte, inter Eleorum & Messeniorum fines; spectatque

Ol.140.2. πέλαγος, ἐσχατεύουσα τῆς Ἀρκαδίας ὡς πρὸς χειμερινὰς δύσεις. ἔχει δ' ἐν αὐτῇ πόλεις ταύτας, Σαμικὸν, Λέπρεον, Ὑπάναν, Τυπανέας, Πύργον, Αἰπιὸν, Βώλακα, Στυλλάγιον, Φρίξαν. ὧν ὀλίγοις χρόνοις πρότερον ἐπικρατήσαντες Ἠλεῖοι, προσελάβοντο καὶ τὴν τῶν Ἀλιφειραίων πόλιν, συντελοῦσαν ἐξ ἀρχῆς εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλόπολιν· Λυδιάδου τοῦ Μεγαλοπολίτου κατὰ τὴν τυραννίδα πρός τινας ἰδίας πράξεις ἀλλαγὴν δόντος τοῖς Ἠλείοις.

Aliphera oppidum.

LXXVIII. Πλὴν ὅ γε Φιλίδας, τοὺς μὲν Ἠλείους εἰς Λέπρεον, τοὺς δὲ μισθοφόρους εἰς Ἀλίφειραν ἀποστείλας, αὐτὸς δὲ τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων ἐν Τυπανέαις, ἐκαρα-

8. ἐσχατ. τῆς Ἀρκαδίας. *Sic, monente Palmerio, correxi. Vulgo omnes perperam* τῆς Ἀχαΐας. 9. Τυπανέας. Τυμπαναίαν *editiones vett. ex Bav. quod in* Τυπαναίαν *mutavit Casaub.* Ibid. Αἰπιὸν. Αἰπυὸν *h. l. edd. ex Bav. Et inferius iidem* Ἐπειὸν. Ibid Στυλλάγγιον. Στυλλάγιον *Casaub. cum Steph. Byz. initis libris Polybiani.* 10. συντελοῦσαν (*aut, si mavis,* τελοῦσαν) ἐξ ἀρχῆς εἰς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλόπ. *Sic omnino corrigendum duxi locum, quem mutilatum tali modo exhibent veteres libri omnes:* οὖσαν ἐξ ἀρχῆς Ἀρκαδίαν καὶ Μεγαλ. *Casaubonus cum Reg. B.* Ἀρκαδίαν *in* Ἀρκαδίας *mutavit, & levi interposita distinctione verbum hoc a seqq. separavit. Possis etiam cum Ios Mercero suspicari* οὖσαν ἐξ ἀρχῆς Ἀρκαδίας καὶ Μεγαλοπολιτῶν. Ibid. Λυδιάδου. *Et hoc nomen vulgo depravatum erat.* Ἀλιάδου. *Aug. Ceteri omnes* Ἀλλιάδου.

LXXVIII. 1. Τυπανέαις. *Vulgo h. l.* Τυπανίαις.

que mare Libycum, contermina Arcadiæ, qua illa ad hibernum occasum vergit. Vrbes regionis hujus sunt: *Samicum*, *Lepreum*, *Hypana*, *Typaneæ*, *Pyrgus*, *Aepium*, *Bolax*, *Styllangium*, *Phrixa*. Has quum non multo ante *Elei* ditionis suæ fecissent, urbem quoque *Alipheræorum*, quæ ab initio Arcadiæ & Megalopoli attributa fuerat, adjecerunt; *Lydiada* Megalopolitano, tempore tyrannidis suæ, tradente in permutatione propter privatas quasdam caussas cum Eleis instituta.

78. *Philidas*, missis Lepreum Eleis, mercenariis Alipheram; ipse Typaneis cum suis Aetolis, quid rex para-

ἐκαραδόκει τὸ συμβησόμενον. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀπο- A.V. 536.
θέμενος τὴν ἀποσκευὴν, καὶ διαβὰς τῇ γεφύρᾳ τὸν
Ἀλφειὸν ποταμὸν, ὃς ῥεῖ παρ' αὐτὴν τὴν τῶν
3 Ἡραιέων πόλιν, ἧκε πρὸς τὴν Ἀλίφειραν· ἣ κεῖται
μὲν ἐπὶ λόφου κρημνώδους πανταχόθεν, ἔχοντος
πλεῖον ἢ δέκα σταδίων πρόσβασιν· ἔχει δ' ἄκραν
ἐν αὐτῇ τῇ κορυφῇ τοῦ σύμπαντος λόφου, καὶ χαλ-
κοῦν Ἀθηνᾶς ἀνδριάντα, κάλλει καὶ μεγέθει διαφέ- Magnifica statua Minervæ.
4 ροντα. οὗ τὴν μὲν αἰτίαν, ἀπὸ ποίας προθέσεως ἢ
χορηγίας ἔλαβε τὴν ἀρχὴν τῆς κατασκευῆς, ἀμ-
φισβητεῖσθαι συμβαίνει καὶ παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις·
οὔτε γὰρ πόθεν, οὔτε τίς ἀνέθηκεν, εὑρίσκεται τρα-
5 νῶς. τὸ μέντοι γε τῆς τέχνης ἀποτέλεσμα συμφω-
νεῖται παρὰ πᾶσι, διότι τῶν μεγαλομερεστάτων
καὶ τεχνικωτάτων ἔργων ἐστὶν, Ἑκατοδώρου καὶ
6 Σωστράτου κατεσκευακότων. Οὐ μὴν, ἀλλ' ἐπιγε- Alipheram oppugnat Philippus.
νομένης ἡμέρας αἰθρίου καὶ λαμπρᾶς, διατάξας

M 4 ὑπὸ

5. μεγαλομερεστάτων. *Vulgo alii* μεγαλοπρεπεστ. Ibid. *Verba* καὶ τεχνικωτάτων *ignorant Bav. Aug. Reg. A. Peiott.* Ibid. Ἑκατοδώρου. *Immo* Ὑπατοδώρου, *secundum Pauſ. & Plin.*

pararet, ſollicitus exſpectabat. *Philippus* vero, impedimentis depoſitis, & Alphei ponte trajecto, (is amnis urbem ipſam Heræorum alluit) *Alipheram* venit. Impoſita eſt urbs iſta colli ab omni parte prærupto, ad quem aſcenditur per ſtadia amplius decem: arcem habet in ipſo vertice totius collis, & æneam *Minervæ ſtatuam*, ſpecie atque magnitudine præſtantem. Quæ qua de cauſſa, quo conſilio, & cujus ſumtibus initio confecta fuerit, ipſi quoque indigenæ parum norunt: neque enim ſatis explorato conſtat, unde, aut a quo fuerit dedicata. At de artificibus, ex quorum officina prodiit, conſentiunt omnes: *Hecatodori* nempe [*ni potius Hypatodori*] & *Soſtrati* opus eſſe, inter magnificentiſſima & exquiſitiſſimæ artis, quæ ſint ab iis facta. Ceterum poſtridie *Philippus* ſub auroram, ſereno die & claro,

Ol.140.2. ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ὁ βασιλεὺς κατὰ πλείους τόπους
τούς τε τὰς κλίμακας φέροντας, καὶ τὰς τῶν μι-
σθοφόρων ἐφεδρείας πρὸ τούτων· ἐπὶ δὲ τοῖς προει- 7
ρημένοις, τοὺς Μακεδόνας διῃρημένους κατόπιν ἑκά-
στοις ἐπιστήσας· ἅμα τῷ τὸν ἥλιον ἐπιβάλλειν πᾶ-
σι προσέταξε προσβαίνειν πρὸς τὸν λόφον. ποιούν- 8
των δὲ τὸ παραγγελθὲν ἐκθύμως καὶ καταπληκτι-
κῶς τῶν Μακεδόνων, συνέβαινε τοὺς Ἀλιφειρεῖς
πρὸς τούτους ὁρμᾶν ἀεὶ καὶ συντρέχειν τοὺς τόπους,
οἷς μάλιστα τοὺς Μακεδόνας ἑώρων προσπελάζον-
τας. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, 9
ἔχων τοὺς ἐπιτηδειοτάτους, διά τινων κρημνῶν ἔλα-
Capitur Aliphera. θε πρὸς τὸ τῆς ἄκρας προάστειον ἀναβάς. ἀπο- 10
δοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος, πάντες ἅμα προσε-
ρείσαντες τὰς κλίμακας, κατεπείραζον τῆς πόλεως.
Πρῶτος μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς κατέσχε τὸ προάστειον 11
τῆς ἄκρας, ἔρημον καταλαβών. τούτου δ' ἐμπιπρα-
μένου, προϊδόμενοι τὸ μέλλον οἱ τοῖς τείχεσιν ἐπα-
μύνον-

9. *αὐτὸς cum Vrsino correxit Casaub. Mendose libri omnes αὐτὸν.*

claro, dispositis per varia loca qui scalas gestarent, præmissisque mercenariis qui præsidio ipsis forent; ad hæc, Macedonum manu separatim singulos eorum sequi jussa; simul cum exoriente sole omnibus imperat, ut colli succedant. Quod quum Macedones animose & formidabiliter exsequerentur; accidit, ut *Alipherenses* semper ad ea potissimum loca facto concursu se conferrent, ad quæ plurimos Macedonas videbant accedere. At *Philippus* ipse per idem tempus, cum lecto milite ex cohortibus, in arcis suburbium, nemine animadvertente, per quædam præcipitia & abrupta loca ascendit. Tum vero dato signo, simul omnes scalas admovere, & urbem conari invadere. Primus omnium rex ipse suburbium arcis, quod nudatum præsidio invenerat, tenuit. Quo incenso, qui pro muris pugnabant, ubi ignem vident, immi-

μένοντες, καὶ περιδεεῖς γενόμενοι, μὴ, τῆς ἄκρας προκαταληφθείσης, στερηθῶσι καὶ τῆς τελευταίας ἐλπίδος, ὥρμησαν ἀπολιπόντες τὰ τείχη φεύγειν A.V. 536.
12 πρὸς τὴν ἀκρόπολιν. οἱ δὲ Μακεδόνες, γενομένου τούτου, παραχρῆμα καὶ τῶν τειχῶν καὶ τῆς πόλεως
13 ἐκυρίευσαν. μετὰ δὲ ταῦτα διαπρεσβευσαμένων τῶν ἐκ τῆς ἄκρας πρὸς τὸν Φίλιππον, δοὺς τὴν ἀσφάλειαν, παρέλαβε καὶ ταύτην καθ' ὁμολογίαν.

LXXIX. Συντελεσθέντων δὲ τούτων, καταπλαγεῖς γεγονότες πάντες οἱ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, ἐβουλεύοντο
2 περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἰδίων πατρίδων. ὁ δὲ Φιλίδας, ἐκλιπὼν τὰς Τυπανέας, προσδιαρπάσας τινὰς τῶν οἰκείων, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Λέπρεον.
3 Ταῦτα γὰρ ἐπίχειρα τότε τοῖς Αἰτωλῶν ἐγίγνετο συμμάχοις, τὸ, μὴ μόνον ἐν τοῖς ἀναγκαιοτάτοις καιροῖς ἐγκαταλείπεσθαι προφανῶς, ἀλλὰ καὶ, διαρπαγέντας, ἢ προδοθέντας, τούτοις περιπίπτειν ὑπὸ τῶν συμμάχων, ἃ τοῖς κρατηθεῖσιν ὑπὸ τῶν πολε-

Aetolorum mala fides in socios.

LXXIX. 2. προσδιαρπάσας. *Forte* προδιαρπ. *Reisk. Et sic Reg. B.*
3. ἐπίχειρα. τἀπίχειρα *malim.*

imminens malum prospicientes, & metuentes ne occupata arce ultimam illam spem amitterent; impetu mœnia deserunt, & in arcem confugiunt. Quo facto, ilicet Macedones & muris & urbe potiri. Post hæc, qui in arce erant, legationem ad *Philippum* mittunt: &, fide ab eo accepta de sua salute, ex pacto deditionem faciunt.

79. Quibus rebus gestis, passim consternati metu omnes tota *Triphylia*, de sua & patriæ suæ salute consultabant. *Philidas* vero, Typaneis desertis, nonnullis etiam sociorum direptis, Lepreum concessit. Hoc enim præmium ea tempestate socii Aetolorum referre soliti; ut non solum necessariis maxime temporibus manifeste ab illis derelinquerentur; sed etiam, direpti aut proditi, ea paterentur a sociis Aetolis, quæ victis ab hoste victore sunt

Ol. 140. 2.

Typaneæ, Hypana, & Phialia traduntur Philippo.

πολεμίων ὀφείλεται πάσχειν. Οἱ δὲ Τυπανεᾶται 4
παρέδοσαν τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. τούτοις δὲ τὸ
παραπλήσιον ἐποίησαν οἱ τὴν Ὑπάναν κατοικοῦντες.
Ἅμα δὲ τούτοις Φιαλεῖς, ἀκούοντες τὰ περὶ τὴν 5
Τριφυλίαν, καὶ δυσαρεστούμενοι τῇ τῶν Αἰτωλῶν
συμμαχίᾳ, κατέλαβον μετὰ τῶν ὅπλων τὸν περὶ
τὸ Πολεμάρχιον τόπον. οἱ δὲ τῶν Αἰτωλῶν πειρα- 6
ταὶ, διατρίβοντες ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, διὰ τὰς ἐκ
τῆς Μεσσηνίας ὠφελείας, τὸ μὲν πρῶτον οἷοί τε
ἦσαν ἐγχειρεῖν, καὶ κατατολμᾷν τῶν Φιαλέων.
ὁρῶντες δὲ τοὺς πολίτας ὁμοθυμαδὸν ἀθροιζομένους 7
πρὸς τὴν βοήθειαν, ἀπέστησαν τῆς ἐπιβολῆς· σπει-
σάμενοι δὲ, καὶ λαβόντες τὰς αὐτῶν ἀποσκευὰς,
ἀπῆλθον ἐκ τῆς πόλεως. οἱ δὲ Φιαλεῖς, διαπρεσ- 8
βευσάμενοι πρὸς τὸν Φίλιππον, ἐνεχείρισαν σφᾶς
αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν.

Ἔτι

5. *Πολεμάρχιον. Πολεμαρχεῖον superscr. in Bav. Πολεμάρχειον edd. invitis mss:tis.* 6. *ταύτῃ τῇ πόλ. αὐτῃ τῇ πόλει edd. cum aliis.* 7. *σπεισάμενοι cum præcedd. connectunt & particulam δὲ ignorant Vat. Aug. Reg. A.*

sunt exspectanda. *Typaneatæ* urbem *Philippo* tradiderunt: secutique sunt eorum exemplum *Hypanæ* cives & habitatores. Similiter vero etiam *Phialenses*, de iis quæ in Triphylia acciderant facti certiores, societatem Aetolorum aversati animis, aream ubi *Polemarchorum* curia vel statio erat, vi armata occupant. Aetoli vero piratæ, qui prædæ caussa ex agro Messeniaco faciendæ morabantur *Phialiæ;* quum movendi se & tentandi aliquid adversus Phialenses animum initio præ se tulissent; mox, ubi conspirare omnes cives ad vim arcendam senserunt, incepto destiterunt, &, accepta fide, cum omnibus sarcinis suis urbe excesserunt. Et mox *Phialenses*, oratoribus ad *Philippum* missis, seque & suam illi urbem tradunt.

80. Dum

Ἔτι δὲ τούτων πραττομένων, οἱ Λεπρεᾶται, καταλαβόμενοι τόπον τινὰ τῆς πόλεως, ἠξίουν ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας καὶ τῆς πόλεως τοὺς Ἠλείους καὶ τοὺς Αἰτωλοὺς, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς παρὰ Λακεδαιμονίων· ἧκε γὰρ καὶ παρ' ἐκείνων αὐτοῖς βοή-
2 θεια. τὸ μὲν οὖν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Φιλίδαν οὐ προσεῖχον, ἀλλ' ἔμενον, ὡς καταπληξόμενοι τοὺς
3 ἐν τῇ πόλει. Τοῦ δὲ βασιλέως εἰς μὲν τὴν Φιαλίαν Ταυρίωνα μετὰ στρατιωτῶν ἐξαποστείλαντος, αὐτοῦ δὲ προάγοντος εἰς τὸ Λέπρεον, καὶ συνεγγίζοντος ἤδη τῇ πόλει· συνέντες οἱ περὶ τὸν Φιλίδαν, ἐταπεινώθησαν· οἱ δὲ Λεπρεᾶται προσεπεῤῥώσθησαν
4 ταῖς ὁρμαῖς. καλὸν γὰρ δὴ τοῦτο Λεπρεάταις ἔργον πέπρακται, τὸ, χιλίων μὲν ἔνδον ὄντων Ἠλείων, χιλίων δὲ σὺν τοῖς πειραταῖς Αἰτωλῶν, πεντακοσίων δὲ μισθοφόρων, διακοσίων δὲ Λακεδαιμονίων· πρὸς δὲ τούτοις, τῆς ἄκρας κατεχομένης· ὅμως ἀντιποιήσασθαι

A.V. 536. LXXX. Lepreatæ, invito Eleorum & Aetolorum præsidio,

LXXX. 3. *αὐτοῦ δὲ correxi cum Reisk. Male vulgo omnes τοῦ δέ.*

80. Dum hæc agebantur, *Lepreatæ*, parte urbis fuæ occupata, poftulant, ut arce & oppido exeant Elei atque Aetoli, itemque illi quos Lacedæmonii, auxilii cauffa, ipfis fubmiferant. Nihil principio hic motus *Philidam* turbavit: neque eo fegnius in tenenda urbe perftitit, tamquam oppidanis terrorem injecturus. Vbi vero Philippus, *Taurione* cum præfidio militum Phialiam miffo, ipfe *Lepreum* verfus progreffus eft & appropinquare urbi jam cœpit; *Philidas*, re cognita, animum defpondere: Lepreatæ contra, eo nuncio confirmati, animofiores fieri. Præclarum enim vero Lepreatarum hoc facinus exftitit: quod, quum effent in urbe ipforum Elei mille, tum Aetoli cum piratis mille, mercenarii quingenti, Lacedæmonii ducenti; ad hæc in hoftium poteftate quum arx effet; patriæ tamen liberandæ dederunt

Ol. 140. 2. Lepreum Philippo tradunt.

σαθαι τῆς ἑαυτῶν πατρίδος, καὶ μὴ προέσθαι τὰς
σφετέρας ἐλπίδας. Ὁ δὲ Φιλίδας, ὁρῶν τοὺς Λε- 5
πρεάτας ἀνδρωδῶς ὑφισταμένους, καὶ τοὺς Μακε-
δόνας ἐγγίζοντας, ἐξεχώρησε τῆς πόλεως, ἅμα τοῖς
Ἠλείοις, καὶ τοῖς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων. οἱ μὲν 6
οὖν παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν Κρῆτες διὰ τῆς Μεσση-
νίας εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανῆλθον· οἱ δὲ περὶ τὸν Φιλί-
δαν ἐποιοῦντο τὴν ἀπόλυσιν ὡς ἐπὶ τὸ Σαμικόν.
τὸ δὲ τῶν Λεπρεατῶν πλῆθος, ἐγκρατὲς γεγονὸς 7
τῆς πατρίδος, ἐξαπέστελλε πρεσβευτὰς, ἐγχειρί-
ζον τῷ Φιλίππῳ τὴν πόλιν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀκού- 8
σας τὰ γεγονότα, τὴν μὲν λοιπὴν δύναμιν εἰς τὸ
Λέπρεον ἀπέστειλε· τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς
εὐζώνους ἀναλαβὼν ἡγεῖτο, συνάψαι σπεύδων τοῖς
περὶ τὸν Φιλίδαν. καταλαβὼν δὲ, τῆς μὲν ἀπο- 9
σκευῆς ἐγκρατὴς ἐγένετο πάσης· οἱ δὲ περὶ τὸν Φι-
λίδαν κατετάχησαν εἰς τὸ Σαμικὸν παραπεσόντες.
προσστρατοπεδεύσας δὲ τῷ χωρίῳ, καὶ τὴν λοιπὴν 10
ἐπι-

9. κατετάχησαν. *Mendose scripti libri* κατετάχθησαν.

derunt operam, neque propriam salutem ignavia prodiderunt. *Philidas*, ubi animose & fortiter resistere sibi Lepreatas, appropinquare vero Macedonas videt, urbe cum Eleis, & qui Lacedæmone venerant, excedit. Ac Cretenses quidem, quos Spartiatæ miserant, per Messeniam in patriam redierunt, Philidas vero Samicum se recepit. Tum *Lepreatæ*, recuperata patria, decreta ad Macedonem legatione, urbem suam *Philippo* in potestatem tradunt. Rex, nuncio ejus rei accepto, reliquas copias *Lepreum* proficisci jubet: ipse cum cetratis & expeditis ire pergit, Philidam persequi properans. Quem consecutus, impedimentis quidem omnibus & præda potitur; at *Philidas*, summa celeritate usus, Samicum prius quam caperetur irrupit. Rex, ante *Samicum*

ἐπισπασάμενος ἐκ τοῦ Λεπρέου δύναμιν, ἔμφασιν A.V. 536. Samico potitur Philippus,
11 ἐποίει τοῖς ἔνδον, ὡς πολιορκήσων τὸ χωρίον. Οἱ δ᾽
Αἰτωλοὶ μετὰ τῶν Ἠλείων οὐδὲν ἔχοντες ἕτοιμον
πρὸς πολιορκίαν πλὴν χειρῶν, καταπλαγέντες τὴν
περίστασιν, ἐλάλουν περὶ ἀσφαλείας πρὸς τὸν Φί-
12 λιππον. λαβόντος δὲ συγχώρημα, μετὰ τῶν ὅπλων
ποιήσασθαι τὴν ἀπόλυσιν, οὗτοι μὲν ὥρμησαν εἰς τὴν
Ἠλείαν· ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦ μὲν Σαμικοῦ παραυτί-
13 κα κύριος ἐγένετο. Μετὰ δὲ ταῦτα, παραγενομέ- & omni
νων πρὸς αὐτὸν καὶ τῶν ἄλλων μεθ᾽ ἱκετηρίας, παρέ- Triphylia.
λαβε Φρίξαν, Στυλλάγγιον, Αἴπιον, Βώλακα, Πύρ-
14 γον, Ἐπιτάλιον. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος, ἐπαν-
ῆλθε πάλιν εἰς τὸ Λέπρεον, πᾶσαν ὑφ᾽ ἑαυτὸν ποιη-
15 σάμενος τὴν Τριφυλίαν, ἐν ἡμέραις ἕξ. παρακαλέ-
σας δὲ τοὺς Λεπρεάτας τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ,
καὶ φυλακὴν εἰσαγαγὼν εἰς τὴν ἄκραν, ἀνέζευξε
μετὰ τῆς δυνάμεως ἐφ᾽ Ἡραίας· ἀπολιπὼν ἐπιμε-
λητὴν

13. *Αἴπιον.* Ἐπειὸν *h. l. edd. ex Bav.* Ἐπιὸν *Vat. Flor. Reg. A.*
14. *ποιησάμενος.* πεποιημένος *Flor.* 15. *ἐπιμελητήν.* *Corrupte* ἐπὶ μὲν τὴν τῆς Τριφ. *Aug. Reg. A. Tolerabilius* ἐπὶ μὲν τῆς Τριφ. *Bav.*

micum poſitis caſtris, & reliquo exercitu, qui Leprei erat, accito, ſpeciem oppidanis præbebat, quaſi urbem obſidere vellet. Itaque Aetoli & Elei, quibus ad tolerandam obſidionem præter manus ſuas nihil proviſum uſquam erat, inopinato malo perterriti, de impunitate ſua mentionem fecerunt apud *Philippum:* quo concedente ut cum armis exirent, in Eleam ſeſe receperunt; & rex ſine mora *Samico* eſt potitus. Deinde, aliis quoque civitatibus fidem ejus implorantibus, Phrixam, Styllangium, Aepium, Bolacem, Pyrgum, Epitalium, in deditionem accepit. Quibus rebus geſtis, Lepreum repetit, ſex dierum ſpatio univerſa Triphylia in poteſtatem redacta. Deinde, ubi apud Lepreatas ea diſſeruiſſet quæ res & tempus monebant, inducto in arcem præſidio, vaſis conclamatis Heræam caſtra movet; relicto,

Ol.140.2. λητὴν τῆς Τριφυλίας Λαδικὸν τὸν Ἀκαρνᾶνα. πα- 16 ραγενόμενος δ' εἰς τὴν προειρημένην πόλιν, τὴν μὲν λείαν διένειμε πᾶσαν· τὴν δ' ἀποσκευὴν ἀναλαβὼν ἐκ τῆς Ἡραίας, ἦλθε μέσου χειμῶνος εἰς Μεγάλην πόλιν.

Megalopolin venit.

LXXXI. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς Φίλιππος ἔπραττε τὰ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, καὶ Χίλων ὁ Λακεδαιμόνιος, ὑπολαμβάνων αὐτῷ καθήκειν κατὰ γένος τὴν βασιλείαν, καὶ βαρέως φέρων τὴν γεγενημένην ὑπεροψίαν περὶ αὐτὸν ἐκ τῶν Ἐφόρων ἐν τῇ κατὰ τὸν Λυκοῦργον κρίσει περὶ τῆς βασιλείας, κινεῖν ἐπεβάλετο τὰ καθεστῶτα. νομίσας δὲ, εἰ τὴν ὁδὸν 2 τὴν αὐτὴν ἔλθοι Κλεομένει, καὶ τοῖς πολλοῖς ὑποδείξαι τὴν ἐλπίδα τῆς κληρουχίας καὶ τῶν ἀναδασμῶν, ταχέως ἐπακολουθήσειν αὐτῷ τὸ πλῆθος, ὥρμησε πρὸς τὴν πρᾶξιν. συμφρονήσας δὲ περὶ τού- 3 των πρὸς τοὺς φίλους, καὶ λαβὼν κοινωνοὺς τῆς τόλμης

Chilo Spartæ tyrannidem affectat.

16. πᾶσαν dedi cum Vat. & Perotto. πᾶσι edd. cum ceteris.
LXXXI. 1. *Post* καιροὺς *desiderari utique videtur* οἷς, *vel* καθ' οὕς.
Ibid. Χίλων. Χείλων *constanter Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

ꝯto, qui *Triphyliæ* rebus præesset, *Ladico* Acarnane. *Heræam* ut ventum eſt, prædam omnem militibus diviſit, &, receptis ibidem impedimentis, media inde hieme *Megalopolin* venit.

81. Dum in Triphylia hæc a Philippo geruntur, *Chilo Lacedæmonius*, exiſtimans regnum ad ſe prærogativa generis pertinere, indigneque ferens ſpretum ſe ab Ephoris, quando regnum Lycurgo potius quam ſibi detulerant, ad res novandas animum appulit. Et qui perſuaſum haberet, ſi Cleomenis exemplo ſpem plebi oſtenderet novæ diviſionis agrorum & ſortitionis inſtaurandæ, extemplo ſecuturam eſſe multitudinem; ad id conſilium exſequendum ſe accinxit. Igitur, re cum amicis communicata, nactus circiter ducentos qui ſecum

τόλμης εἰς διακοσίους τὸ πλῆθος, ἐγίγνετο πρὸς τὸ A.V. 536.
4 συντελεῖν τὴν ἐπίνοιαν. Θεωρῶν δὲ μέγιστον ἐμπό- Ephoros trucidat.
διον ὑπάρχον αὐτῷ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν τὸν Λυκοῦρ-
γον καὶ τοὺς Ἐφόρους τοὺς περιθέντας ἐκείνῳ τὴν
5 βασιλείαν, ὥρμησε πρῶτον ἐπὶ τούτους. τοὺς μὲν
οὖν Ἐφόρους δειπνοῦντας καταλαβὼν, πάντας αὐ-
τοῦ κατέσφαξε· τῆς τύχης τὴν ἁρμόζουσαν αὐτοῖς
ἐπιθείσης δίκην. καὶ γὰρ ὑφ' οὗ καὶ ὑπὲρ οὗ ταῦτ'
ἔπαθον, δικαίως αὐτοὺς ἂν τις φήσειε πεπονθέναι.
6 Ὁ δὲ Χίλων, τὰ κατὰ τούτους συντελεσάμενος,
παρῆν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λυκούργου· καὶ κατέλα- Aegre evadit Lycurgus.
βε μὲν ἔνδον, οὐ μὴν ἠδυνήθη γ' ἐγκρατὴς αὐτοῦ γε-
γνέσθαι. διὰ γάρ τινων φίλων καὶ γειτόνων ἐκκλαπεὶς
καὶ διαδρὰς, ἔλαθεν αὐτόν. οὗτος μὲν οὖν ἀνεχώρη-
σε ταῖς ἀνοδίαις, εἰς τὴν ἐν τῇ Τριπόλει προσαγο-
ρευο-

3. πρὸς τὸ συντελεῖν. πρ. τῷ συντ. *Flor.* 4. ὑπάρχον. ὑπάρχειν *edd. ex Bav.* 5. πάντας αὐτοῦ *ex mente Caſaub. & Reiskii correxi. Libri omnes* πάντας αὐτοὺς. 6. ἠδυνήθη. ἐδυνήθη *Flor. Aug. Reg. A.* 7. *Pro vocab.* φίλων, *in Vat. Flor. & a pr. manu in Aug. & Reg. A. eſt* και πων, *interjecto aliquo ſpatio.* Ibid. ἐν τῇ Τριπ. ἐν Τριπόλει *Flor. absque artic.*

ſecum conſpirarent, id agebat, ut rem quam primum ad finem perduceret. Sed quia non ignorabat, præcipuo ſibi impedimento in iis quæ parabat *Lycurgum* ipſum fore, & Ephoros, qui regem illum creaverant, in hos primum fecit impetum. Et Ephoros quidem, quum cœnantes inveniſſet, in ipſa cœnatione omnes trucidavit: fortuna ab iis pœnas exigente quas erant commeriti. Nam, ſive illum ſpectes a quo occiſi ſunt, ſive illum cujus gratia; dices, hoc illos fuiſſe dignos exitio. *Chilo*, patrata horum cæde, recta ad *Lycurgum* pergit: & invenit quidem illum domi; ſed, ut ipſo potiretur, efficere non potuit. Amicorum enim nonnullorum & vicinorum opera furtim abreptus, inſcio Chilone aufugit evaſitque: deinde per vias invias *Pellenen in Tripoli,*

Ol. 140. 2.

ῥευομένην Πελλήνην. Ὁ δὲ Χίλων, ἀπεσφαλμένος 8
τοῦ κυριωτάτου πρὸς τὴν ἐπιβολὴν, ἀθύμως διέ-
κειτο· πράττειν δ' ὅμως ἠναγκάζετο τὸ συνεχές.
Διόπερ εἰς τὴν ἀγορὰν εἰσβαλὼν, τοῖς μὲν ἐχθροῖς 9
προσέφερε τὰς χεῖρας, τοὺς δ' οἰκείους καὶ φίλους
παρεκάλει, τοῖς δὲ λοιποῖς ὑπεδείκνυε τὰς ἄρτι
ῥηθείσας ἐλπίδας. οὐδενὸς δὲ προσέχοντος αὐτῷ 10
τἀναντία δὲ συστρεφομένων ἐπ' αὐτὸν τῶν ἀνθρώ-
πων, συννοήσας τὸ γιγνόμενον, ἀπεχώρει λαθραίως·
καὶ διελθὼν τὴν χώραν, ἧκε μόνος εἰς τὴν Ἀχαΐαν
ἐκπεπτωκώς. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, δείσαντες τὴν 11
τοῦ Φιλίππου παρουσίαν, τὰ ἀπὸ τῆς χώρας ἀπε-
σκευάζοντο, καὶ τὸ τῶν Μεγαλοπολιτῶν Ἀθήναιον
κατασκάψαντες ἐξέλειπον. Λακεδαιμόνιοι μὲν οὖν, 12
ἀπὸ τῆς Λυκούργου νομοθεσίας καλλίστῃ χρησάμε-
νοι πολιτείᾳ, καὶ μεγίστην ἔχοντες δύναμιν, ἕως τῆς
ἐν

Nil proficit Chilo.

Varia Lacedæmoniorum fortuna.

7. Πελλήνην. Πελήνην *Bav. Aug.* & *Regii.* 11. Ἀθήναιον. Ἀθηναῖον *Vat.* Ibid. ἐξέλειπον *recepi ex Vat. Ceteri vulgo* ἐξέλιπον.

Tripoli, quam vocant, se contulit. At *Chilo*, quod in ea re frustra fuerat quæ ad destinata perficienda erat præcipua, nihil boni ille quidem de exitu ominabatur: pergere tamen de cetero, ut inceperat, cogebatur. Itaque in forum magna vi irrumpere, inimicis manus afferre; necessarios & amicos hortari; ceteris spes illas, de quibus supra diximus, ostentare. Quum vero nemo rationem illius haberet, sed e contrario adversus illum coitiones a civibus fierent; re animadversa, clam se subducit: Laconicamque emensus universam, extorris a patria in Achaiam solus concessit. *Lacedæmonii* autem, præsentia *Philippi* conterriti, omnes ruris copias convehunt; & *Athenæum* Megalopolitanorum evertunt atque deserunt. Ita ergo *Lacedæmonii*, qui post latas a Lycurgo leges pulcherrima Reip. forma usi fuerant, maximamque potentiam ad prælium usque Leuctricum

ἐν Λεύκτροις μάχης· ἀπ' αὐτῆς ἐπὶ τἀναντία τραπείσης αὐτοῖς τῆς τύχης, καὶ τοὔμπαλιν ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀεὶ καὶ μᾶλλον τῆς πολιτείας αὐτῶν προβαινούσης· τέλος πλείστων μὲν πόνων καὶ στάσεων ἐμφυλίων πεῖραν εἶχον, πλείστοις δ' ἐπάλαισαν ἀναδασμοῖς καὶ φυγαῖς, πικροτάτης δὲ δουλείας πεῖραν ἔλαβον, ἕως τῆς Νάβιδος τυραννίδος· οἱ τὸ πρὶν οὐδὲ τοὔνομα δυνηθέντες ἀνασχέσθαι ῥᾳδίως αὐτῆς.

A. V. 536. Varia Lacedæmoniorum fortuna.

13 (marginal number at "νούσης")

14 Τὰ μὲν οὖν πάλαι καὶ τὰ πλείω περὶ Λακεδαιμονίων εἰς ἑκάτερον μέρος ὑπὸ πολλῶν εἴρηται· τὰ δ' ἐναργέστατα ἐστὶν, ἀφ' οὗ Κλεομένης ὁλοσχερῶς κατέλυσε τὸ πάτριον πολίτευμα· ἃ νῦν δὴ ὑφ' ἡμῶν ῥηθήσεται κατὰ τοὺς ἁρμόζοντας ἀεὶ καιρούς.

Ὁ δὲ

12. ἀπ' αὐτῆς. *Particulam* ἀπ' *ignorant libri: adjeci cum Reiskio.* 13. πόνων. φόνων *suspicati sunt Casaub. & Reisk.* 14. ὑπὸ πολλῶν. περὶ *Bav. quod in* παρὰ *cum Reg. B. mutavit Casaub.* Ibid. τὰ δ' ἐναργέστατα ἐστὶν. *Sic dedi cum Ursin. & Reg. C. Veteres libri omnes* εἴρηται τάδε. *Tum* ἐναργέστερα δ' ἐστὶν *Bav.* ἐναργέστατα δ' ἐστὶν *Vat. Flor. Aug. Reg. A. B.* Ibid. ἃ νῦν δὴ ὑφ' ἡμῶν. *Libri omnes* νῦν δ' ὑφ' ἡμῶν. *Pronomen* ἃ *ex conject. adjeci, &* δ' *in* δὴ *mutavi. Tota fortasse* ῥῆσις *sic restituenda:* ἃ δ' ἐναργέστατα ἐστὶν ἀφ' οὗ Κλεομ. ὁλοσχ. κατέλυσε τὸ πάτριον πολίτευμα, νῦν δὴ ὑφ' ἡμῶν *&c.*

ctricum obtinuerant: postquam fortuna ipsis in contrarium vertit, cœpitque eorum Resp. magis magisque in dies retro sublabi, ac ferri in pejus: ad extremum ærumnas plurimas, seditionesque intestinas sunt experti; repetitis subinde agrorum divisionibus atque exiliis sunt agitati; acerbissimam denique servitutem servierunt, ad Nabidis usque tyrannidem: qui tamen olim ne nomen quidem ipsum tyrannidis ferre potuerant. Sed Lacedæmoniorum res antiquitus gestas, atque adeo pleraque omnia illorum, in utramque partem multi edisseruerunt: verum maxime insignia omnium illa sunt, quæ post eversam a Cleomene funditus antiquam Rempublicam sunt consecuta, de quibus, prout cujusque rei tempus venerit, sumus dicturi.

Ol. 140. 2. LXXXII. Philippus Argis hiemat. Ὁ δὲ Φίλιππος, ἀναζεύξας ἐκ τῆς Μεγάλης πόλεως, καὶ πορευθεὶς διὰ τῆς Τεγέας, παρῆν εἰς Ἄργος, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ χειμῶνος διέτριβε· κατά τε τὴν λοιπὴν ἀναστροφὴν καὶ κατὰ τὰς πράξεις τεθαυμασμένος ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐν ταῖς προειρημέναις στρατείαις.

Apelles Arato obtrectat & insidiatur. Ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδ' ὡς 2 ἔληγε τῆς ἐπιβολῆς, ἀλλ' οἷός τ' ἦν ἄγειν ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῷ κατὰ βραχὺ τοὺς Ἀχαιούς. ὁρῶν δὲ τῇ 3 τοιαύτῃ προθέσει τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον ἐμποδὼν ἱσταμένους, καὶ τὸν Φίλιππον αὐτοῖς προσέχοντα, καὶ μᾶλλον τῷ πρεσβυτέρῳ, διά τε τὴν πρὸς Ἀντίγονον σύστασιν, καὶ διὰ τὸ πλεῖστον ἐν τοῖς Ἀχαιοῖς ἰσχύειν, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐπιδεξιότητα καὶ νοῦνέχειαν τἀνδρὸς· περὶ τούτους ἐπεβάλετο γίγνεσθαι, καὶ κακοπραγμονεῖν τοιῷδέ τινι τρόπῳ. Ἐξετάζων 4 τοὺς ἀντιπολιτευομένους τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τίνες

LXXXII. 3. νουνέχειαν. νουνεχίαν *Flor.* Ibid. ἐπεβάλετο. ἐπεβάλλετο *Aug.*

82. *Philippus*, Megalopoli profectus, per Tegeam ducto agmine, *Argos* venit, ibique reliquam hiemis partem egit: cum propter ceteram vitam, tum ob rerum gestarum magnitudinem, majorem quam pro ætate admirationem hominum ex narratis hactenus expeditionibus consecutus. *Apelles* vero ille, de quo diximus, ne sic quidem a proposito discedebat; quin id agere ipsum apparebat, ut paullatim progrediendo *Achæos* jugo subderet. Ac quoniam inceptum suum ab *Arato* utroque videbat impediri: (magni enim Philippus eos faciebat, majorem natu præsertim Aratum; cum propter notitiam quæ illi cum Antigono intercesserat, tum quod auctoritate in Achæorum gente plurimum valebat; maxime vero propter singularem hominis dexteritatem & prudentiam:) hos sibi adoriendos esse statuit, & astu quodam tali circumveniendos. Cura adhibita, ut, quinam essent qui ab Arato in Rep. dissiderent, nosset;

νες εἰσὶν, ἑκάστους ἐκ τῶν πόλεων ἐπεσπάσατο, καὶ A.V. 536.
λαμβάνων εἰς τὰς χεῖρας ἐψυχαγώγει, καὶ παρε-
5 κάλει πρὸς τὴν ἑαυτοῦ φιλίαν. συνίστανε δὲ καὶ τῷ
Φιλίππῳ, προσεπιδεικνύων αὐτῷ παρ' ἕκαστον· ὡς,
ἐὰν μὲν Ἀράτῳ προσέχῃ, χρήσεται τοῖς Ἀχαιοῖς
κατὰ τὴν ἔγγραπτον συμμαχίαν· ἐὰν δ' αὐτῷ πεί-
θηται, καὶ τοιούτους προσλαμβάνῃ φίλους, χρήσε-
ται πᾶσι Πελοποννησίοις κατὰ τὴν αὐτοῦ βούλησιν.
6 περί τε τῶν ἀρχαιρεσιῶν εὐθὺς ἐσπούδαζε, βουλό- Eperatus,
μενος τούτων τινὶ περιποιῆσαι τὴν στρατηγίαν, τοὺς Apellis opera,
δὲ περὶ τὸν Ἄρατον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ὑποθέσεως. prætor Achæo-
7 δι' ἃ δὴ καὶ πείθει Φίλιππον, παραγενέσθαι πρὸς rum crea-tur.
τὰς τῶν Ἀχαιῶν ἀρχαιρεσίας εἰς Αἴγιον, ὡς εἰς τὴν
8 Ἠλείαν ἅμα ποιούμενον τὴν πορείαν. πεισθέντος δ'
αὐτῷ τοῦ βασιλέως, παρὼν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ καιροῦ,
καὶ τοὺς μὲν παρακαλῶν, οἷς δ' ἀνατεινόμενος, μό-
λις μὲν ἤνυσε, κατεκράτησε δ' οὖν ὅμως τοῦ γενέσθαι

N 2 στρα-

5. πᾶσι Πελοπ. πᾶσι τοῖς Πελοπονν. *Casaub. ex uno Reg. B.* 8. οἷς δ' ἀνατειν. τοὺς δ' *Flor. Debuit puto* τοῖς δ'.

nosset; singulos, ex suis urbibus ad se vocatos, admissosque in familiaritatem, blanditiis demulcebat, &, ut jungere secum amicitiam vellent, hortabatur. Eosdem dein & *Philippo* commendans, subinde ei conabatur demonstrare; *si Arato adhæreret, ex formula societatis agendum ipsi fore cum Achæis: sin autem sibi morem gereret, atque hosce potius atque tales amicos sibi adjungeret, cum universis Peloponnesiis pro lubitu ipsum actturum.* Mox & ad comitia curam *Apelles* convertit; id studens, ut aliquis istorum, opera sua, præturam consequeretur, & ut *Aratos* de statu dejiceret. Propterea auctor est *Philippo*, ut, per speciem itineris in Eleam, ad comitialem conventum Achæorum *Aegium* ipse veniat. Paret consilio rex: & in temporis articulo ipse quoque adest *Apelles;* aliosque rogando, alios minis terrendo, ægre ille quidem, sed tamen obtinet tandem, ut

Ol. 140. 2. στρατηγὸν Ἐπήρατον Φαραιέα· τὸν δὲ Τιμόξενον ἐκπεσεῖν, τὸν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Ἄρατον εἰσαγόμενον.

LXXXIII. Philippus Tichos castellum Dymæis recuperat.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀναζεύξας ὁ βασιλεὺς, καὶ ποιησάμενος τὴν πορείαν διὰ Πατρῶν καὶ Δύμης, ἧκε πρὸς τὸ Φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν Τεῖχος, πρόκειται δὲ τῆς Δυμαίων χώρας· κατέσχον δ' αὐτὸ μικροῖς ἔμπροσθεν χρόνοις, καθάπερ ἀνώτερον εἶπον, οἱ περὶ τὸν Εὐριπίδαν. σπεύδων δὲ τοῦτο κατὰ πάν- 2 τα τρόπον ἀνακομίσασθαι τοῖς Δυμαίοις, προσεστρατοπέδευσε μετὰ πάσης δυνάμεως. καταπλαγέντες 3 δ' οἱ φυλάττοντες τῶν Ἠλείων, παρέδοσαν τὸ Φρούριον τῷ Φιλίππῳ· χωρίον οὐ μέγα μὲν, ἠσφαλισμένον δὲ διαφερόντως. τὴν μὲν γὰρ περίμετρον ἔχει οὐ 4 πλείω τριῶν ἡμισταδίων· τὸ δ' ὕψος τοῦ τείχους, οὐδαμῇ τριάκοντα πήχεων ἔλαττον. παραδοὺς δὲ 5 τοῦτο τοῖς Δυμαίοις, ἐπῄει πορθῶν τὴν τῶν Ἠλείων χώραν· φθείρας δὲ ταύτην, καὶ πολλὴν περιβαλόμενος λείαν, ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὴν Δύμην.

Elidem depopulatur.

Ὁ δ'

ut *prætor* crearetur *Eperatus*, Pharæensis; & ut repulsam Timoxenus pateretur, quem Aratus commendaverat.

83. Post hæc castra rex movet, ac per Patras & Dymam transiens, ad castellum accedit, *Tichos* dictum; quod in aditu situm est terræ *Dymæorum*, non multo ante, sicut supra diximus, ab *Euripida* occupatum. Id castellum *Philippus* quum vehementissime optaret Dymæis recuperare, ante ipsum cum universo exercitu consedit. Ac statim præsidium Eleorum, quod intus erat, præ metu castellum regi tradidit; locum non magnum illum quidem, sed excellenter munitum: cujus ambitus, major non est stadio uno cum dimidio; altitudo vero muri, nusquam minor cubitis triginta. Rex Dymæis *Tichos* tradit; deinde per omnem *Eleorum* agrum populabundus infestum agmen ducit: tum, ea vastata, onustum præda ingenti exercitum *Dymam* reducit.

84. *Apel-*

A. V. 536. LXXXIV.

Ὁ δ' Ἀπελλῆς, δοκῶν ἠνυκέναι τι τῆς προθέσεως, τῷ δι' αὐτοῦ καθεστάσθαι τὸν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγὸν, αὖθις ἐνεχείρει τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, βουλόμενος εἰς τέλος ἀποσπάσαι τὸν Φίλιππον ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτοὺς φιλίας. ἐπεβάλετο δὲ τὴν διαβολὴν
2 πλάττειν διὰ τοιαύτης τινὸς ἐπινοίας. Ἀμφίδαμος, ὁ τῶν Ἠλείων στρατηγὸς, ἐν ταῖς Θαλάμαις ἁλοὺς ἅμα τοῖς συμπεφευγόσι, καθάπερ ἀνώτερον ἡμῖν ἐῤῥήθη περὶ τούτων, ὡς ἧκε μετὰ τῶν ἄλλων αἰχμαλώτων ἀγόμενος εἰς Ὀλυμπίαν, ἔσπευσε διά τινων
3 εἰς λόγους ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ. τυχὼν δὲ τούτου, διελέγετο, φάσκων εἶναι δυνατὸς ἐπαγαγέσθαι τοὺς Ἠλείους εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν καὶ συμμαχίαν. Ὁ δὲ Φίλιππος, πεισθεὶς, ἐξαπέστειλε τὸν Ἀμφί-
4 δαμον χωρὶς λύτρων· κελεύσας ἐπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἠλείοις, ἐὰν ἕλωνται τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, ὅτι τὰ μὲν αἰχμάλωτα πάντα χωρὶς λύτρων ἀποδώσει,

Amphidamus Eleus sine pretio dimissus a Philippo.

 τῇ

LXXXIV. 1. *τῷ δι' αὐτοῦ debetur Casaubono. Libri omnes τὸ δι' αὐτοῦ.* 2. *ἐῤῥήθη. ἐῤῥέθη Aug. Reg. A.*

84. *Apelles* autem, qui se existimabat promovisse nonnihil in suo incepto, quod ex animi sui sententia prætor Achæorum fuerat creatus, *Aratos* iterum est aggressus; quo penitus ab eorum amicitia *Philippum* abduceret. Igitur calumniam fingere hoc fere modo instituit. *Amphidamus*, Eleorum dux; qui Thalamis, una cum ceteris qui eo confugerant, sicut antea exposuimus, fuerat captus; postquam inter reliquos ductus captivos Olympiam venerat, per certos homines operam dederat, ut cum rege colloqueretur. Qua re impetrata, ejusmodi sermonem apud eum habuit, ut *in sua potestate esse* diceret, *Eleos regi amicos & socios reddere.* Cui fidem habens *Philippus*, sine pretio ipsum dimisit: jussum promittere Eleis, *si amicitiam secum velint jungere, omnes se captivos gratis restituturum; agro securitatem*

Ol.140.2. τῇ δὲ χώρᾳ τὴν ἀσφάλειαν αὐτὸς ἀπὸ πάντων τῶν
ἐκτὸς παρασκευάσει· πρὸς δὲ τούτοις, αὐτοὺς ἐλευ- 5
θέρους, ἀφρουρήτους, ἀφορολογήτους, χρωμένους
τοῖς ἰδίοις πράγμασι, διατηρήσει. Οἱ μὲν οὖν Ἠλεῖοι, 6
διακούσαντες τούτων, οὐδὲν προσέσχον, καίπερ ἐπι-
σπαστικῶν καὶ μεγάλων εἶναι δοκούντων τῶν προτει-
νομένων. Ὁ δὲ Ἀπελλῆς, ἐκ τούτου τοῦ πράγματος 7
πλάσας τὴν διαβολὴν, προσήνεγκε τῷ Φιλίππῳ·
φάσκων, τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον οὐκ εἰλικρινῆ τὴν
φιλίαν ἄγειν πρὸς τοὺς Μακεδόνας, οὐδ᾽ ἀληθῶς
εὐνοεῖν αὐτῷ. καὶ γὰρ νῦν, τῆς Ἠλείων ἀλλοτριότη-
τος τούτους αἰτίους γεγονέναι. καθ᾽ ὃν γὰρ καιρὸν 8
Ἀμφίδαμον ἐξ Ὀλυμπίας εἰς Ἦλιν ἀπέστειλε, τού-
τους, ἔφη, κατ᾽ ἰδίαν λαβόντας, ἐπιτρίψαι τὸν ἄν-
θρωπον, καὶ λέγειν, ὅτι κατ᾽ οὐδένα τρόπον συμφέ-

ρει

Calumniæ Apellis in Aratum.

5. *Pro* πράγμασι *dant* πολέμοις *Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perott. & ora cod. Bav. In Reg. A. superscriptum vocab.* πολιτεύμασι, *quod suspicatus erat Casaubonus, & verum videtur.* 7. πλάσας. πλασάμενος *cod. Peiresc.* 8. ἐπιτρίψαι *ex conject. correxi. Vulgo omnes* ἐπιτρέψαι, *quod defendit Reiskius, sed cum* ἐπιστρέψαι *commutatum maluerunt Casaub. & Ernesti.* διατρέψαι *etiam suspicatus erat Casaub. In cod. Peiresc. est* λαμβάνοντας ἐπιτρέψαι τὸν ἄνθρωπον λέγειν, *quod placuit Valesio.*

ritatem ab omni externo hoste præstiturum; ad hæc libertatem ipsis suam conservaturum, ita ut sine ullo præsidio, sine ullius stipendii pensitatione, legibus suis uterentur. Quæ conditiones oblatæ, quamvis amplæ essent & ad pelliciendum efficaces, Eleos tamen, cum illas audissent, nihil quidquam moverant. Hinc data occasio *Apelli* fingendæ calumniæ, quam ad Philippum detulit, *Aratos* accusans, quasi parum sincere amicitiam cum Macedonibus colerent, parumque sincero affectu regis studerent commodis. Nam *& nunc, quod alieno ab rege animo sint Elei, in caussa hos esse. Quo enim tempore Amphidamus Elidem ab Olympia est dimissus, Aratos seduxisse hominem instigasseque, dicentes, nullo modo expedire*

ρει τοῖς Πελοποννησίοις τὸ γενέσθαι Φίλιππον Ἠλείων A.V. 536.
9κύριον· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, πάνθ' ὑπεριδόντας τὰ προτεινόμενα τοὺς Ἠλείους, διατηρεῖν μὲν τὴν πρὸς Αἰτωλοὺς φιλίαν, ὑπομένειν δὲ τὸν πρὸς Μακεδόνας πόλεμον.

Τὸ μὲν οὖν πρῶτον Φίλιππος δεξάμενος τοὺς λό- LXXXV.
γους, καλεῖν ἐκέλευε τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον, καὶ λέ- Apelli respondet Aratus.
2γειν ἐναντίον ἐκείνων ταῦτα τὸν Ἀπελλῆν. τῶν δὲ παραγενομένων, ἔλεγε τὰ προειρημένα τολμηρῶς καὶ καταπληκτικῶς ὁ Ἀπελλῆς· καί τι προσεπεῖπε
3τοιοῦτον, ἔτι σιωπῶντος τοῦ βασιλέως· Ἐπείπερ οὕτως ἀχαρίστους ὑμᾶς ὁ βασιλεύς, Ἄρατε, καὶ λίαν ἀγνώμονας εὑρίσκει· κρίνει, συναγαγὼν τοὺς Ἀχαιούς, καὶ περὶ τούτων ἀπολογισμοὺς ποιησάμε-
4νος, ἀπαλλάττεσθαι πάλιν εἰς Μακεδονίαν. Ὁ δὲ πρεσβύτερος Ἄρατος, ὑπολαβών, καθόλου μὲν ἠξίου τὸν Φίλιππον, μηδενὶ τῶν λεγομένων ὀξέως
5μηδ' ἀκρίτως μηδέποτε πιστεύειν· ὅταν δὲ κατά

 τινος

pedire Peloponnesiis, ut Eleos Philippus in potestate habeat: atque hanc caussam, cur Elei, spretis omnibus quæ a Philippo oblata sint, in Aetolorum amicitia manentes, bellum adversus Macedones tolerent.

85. Primum igitur *Philippus* non negligendum putans illum sermonem, vocari *Aratos* jubet, ut coram ipsis eadem *Apelles* diceret. Qui ubi veniunt; Apelles, quæ dixerat, repetit audacter & minaci vultu; regeque adhuc silente, nonnihil etiam adjicit in hanc sententiam: *Quandoquidem*, inquit, *usque adeo ingratos rex vos experitur, Arate, & beneficiis suis tam insigniter indignos; sedet illi animo, Achæorum concilium convocare, &, ubi de his rebus verba apud illos fecerit, in Macedoniam reverti.* Excipit sermonem *Aratus* pater, & cum in universum monet Philippum, *ne temere quidquam aut inconsiderate eorum quæ audiverit credat: tum vero quoties*

Ol. 140. 2. τινος τῶν φίλων καὶ συμμάχων προσπέσῃ τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκριβέστερον ἔλεγχον ποιεῖσθαι, πρὶν ἢ δέξασθαι τὴν διαβολήν. καὶ γὰρ βασιλικὸν εἶναι τὸ τοιοῦτο, καὶ πρὸς πᾶν συμφέρον. Διὸ καὶ νῦν, 6
ἠξίου, περὶ τῶν ὑπ' Ἀπελλοῦ λεγομένων καλεῖν τοὺς ἀκηκοότας, ἄγειν εἰς τὸ μέσον τὸν εἰρηκότα πρὸς αὐτὸν, μηδὲν παραλιπεῖν τῶν δυνατῶν εἰς τὸ γνῶναι τὴν ἀλήθειαν, πρὶν ἢ πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς ἀνακαλύπτειν τι τούτων.

Apelli respondet Aratus.

LXXXVI. Τοῦ δὲ βασιλέως εὐαρεστήσαντος τοῖς λεγομένοις, καὶ φήσαντος, οὐκ ὀλιγωρήσειν, ἀλλ' ἐξετάσειν, τότε μὲν διελύθησαν. ἐν δὲ ταῖς ἑξῆς ἡμέραις ὁ μὲν 2
Ἀπελλῆς οὐδεμίαν ἀπόδειξιν προσῆγε τοῖς εἰρημένοις· τοῖς δὲ περὶ τὸν Ἄρατον ἐγένετό τι συγκύρημα τοιοῦτον. Οἱ γὰρ Ἠλεῖοι, καθ' ὃν καιρὸν ὁ Φίλιππος 3
αὐτῶν ἐπόρθει τὴν χώραν, ὑποπτεύσαντες τὸν Ἀμφίδαμον, ἐπεβάλλοντο συλλαβεῖν, καὶ δήσαντες εἰς τὴν

Innocentia Arati, & malitia Apellis.

LXXXV. 5. τὸ τοιοῦτο. τὸ τοιοῦτον *Aug. Reg. B.*

ties aut amici aut socii accusatio aliqua ad ipsum delata fuerit, diligentissime ut omnia prius inquirat, quam accusationi fidem habeat. Nam & regium hoc esse, & ad omnia conducibile. Itaque & nunc æquum esse, ut ad illa dijudicanda, quæ dixerat Apelles, vocaret rex eos qui audivissent; produceret illum in medium, qui hæc Apelli dixisset; nihil denique prætermitteret eorum, per quæ ad veri cognitionem posset perveniri, priusquam Achæis quidquam horum aperiret.

86. Approbante Rege Arati sententiam, dicenteque, *non neglecturum se eam rem, sed diligenter inquisiturum;* tunc quidem ita discessum est. Proximis vero ab hoc colloquio diebus, *Apelle* dictorum a se nullam probationem afferente, caussam *Aratorum* hujusmodi fortuitus casus adjuvit. Elei, quo tempore ipsorum agrum *Philippus* devastabat, suspectam Amphidami fidem habentes, manus in illum injiciendi & vinctum in Aetoliam mittendi consilium inierant.

4 τὴν Αἰτωλίαν ἐκπέμπειν. ὁ δὲ, προαισθόμενος αὐτῶν A.V. 536.
τὴν ἐπίνοιαν, ἀπεχώρησε τὰς μὲν ἀρχὰς εἰς Ὀλυμ- Innocentia Arati,
πίαν· μετὰ δὲ ταῦτα, πυνθανόμενος τὸν Φίλιππον & malitia Apellis.
ἐν τῇ Δύμῃ περὶ τὴν τῶν λαφύρων οἰκονομίαν δια-
5 τρίβειν, ἔσπευσε πρὸς τοῦτον διαπεσεῖν. Ὅθεν οἱ
περὶ τὸν Ἄρατον, ἀκούσαντες τὸν Ἀμφίδαμον ἐκ
τῆς Ἤλιδος ἐκπεπτωκότα παρεῖναι, γενόμενοι περι-
χαρεῖς, διὰ τὸ μηδὲν αὐτοῖς συνειδέναι, προσελθόν-
τες ᾤοντο δεῖν τὸν βασιλέα καλεῖν τὸν Ἀμφίδαμον·
6 καὶ γὰρ εἰδέναι περὶ τῶν κατηγορουμένων ἐκεῖνον
βέλτιστα πρὸς ὃν ἐῤῥήθη, καὶ δηλώσειν τὴν ἀλή-
θειαν· πεφευγότα μὲν ἐξ οἴκου διὰ τὸν Φίλιππον,
τὰς δ' ἐλπίδας ἔχοντα τῆς σωτηρίας κατὰ τὸ πα-
7 ρὸν ἐν ἐκείνῳ. Πεισθεὶς δὲ τοῖς λεγομένοις ὁ βασι-
λεὺς, καὶ μεταπεμψάμενος τὸν Ἀμφίδαμον, εὗρε
8 τὴν διαβολὴν οὖσαν ψευδῆ. Διὸ καὶ τὸν μὲν Ἄρα-
τον ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας, ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἀπε-

LXXXVI. 6. ἐῤῥήθη. ἐῤῥέθη *Aug. Reg. A.*

rant. Ille, præsentiens aliquid de eorum voluntate, Olympiam primo concessit: cognito deinde, Philippum in curandis iis quæ ad prædam pertinebant occupatum Dymæ hærere, festinato ad illum se proripuit. *Aratus*, ut accepit *Amphidamum* fuga elapsum ex Elide advenisse, alacer gaudioque exsultans; ut qui nullius rei sibi esset conscius, ad regem adire, orare, ut *Amphidamum ad se vocet: nam & scire hunc optime delati criminis veritatem, quicum res fuerit communicata; eumdemque utique, quod res est, declaraturum, qui in Philippi gratiam extorris ab solo patrio exsulet, omnesque suas spes in præsentia sitas in ipso habeat.* Aequa *Arati* postulatio Regi est visa: qui mox accito *Amphidamo*, criminationem falsam fuisse comperit. Quapropter ab illo die magis magisque *Aratum* est complexus, & in pretio habuit:

Ol.140.2. δέχετο καὶ κατηξίου· πρὸς δὲ τὸν Ἀπελλῆν, λοξότερον εἶχε· τῇ γε μὴν ὁλοσχερεῖ προκατεχόμενος ἀποδοχῇ, πολλὰ παρορᾷν ἠναγκάζετο τῶν ὑπ' αὐτοῦ γιγνομένων.

LXXXVII. *Aliis pariter inſidiatur Apelles.* Ὁ δ' Ἀπελλῆς οὐδαμῶς ἀφίστατο τῆς προθέσεως· ἀλλ' ἅμα μὲν τὸν Ταυρίωνα, τὸν ἐπὶ τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τεταγμένον, διέβαλλεν· οὐ ψέγων, ἀλλ' ἐπαινῶν· καὶ φάσκων, ἐπιτήδειον αὐτὸν εἶναι 2
μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ὑπαίθροις συνδιατρίβειν· βουλόμενος ἕτερον ἐπισταθῆναι δι' αὐτοῦ τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ πράγμασι. *Novus modus calumniandi.* Καινὸς γὰρ δή τις οὗτος 3
εὕρηται τρόπος διαβολῆς, τὸ, μὴ ψέγοντας, ἀλλ' ἐπαινοῦντας λυμαίνεσθαι τοὺς πέλας. εὕρηται δὲ μά- 4
λιστα καὶ πρῶτον τοιαύτη κακεντρέχεια καὶ βασκανία καὶ δόλος ἐκ τῶν περὶ τὰς αὐλὰς διατριβόντων, καὶ τῆς τούτων πρὸς ἀλλήλους ζηλοτυπίας καὶ πλεονεξίας. Ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐπὶ τῆς θεραπείας τε- 5
ταγμέ-

LXXXVII. 4. κακεντρέχεια. κακεντρεχία Urb. κακεντρεχεία ceteri codd.

buit; *Apellem* vero ſuſpectum habere cœpit: quamquam, præoccupato animo auctoritate illa qua in univerſum pollebat Apelles, connivere in multis, quæ ab eo fiebant, cogebatur.

87. Sed *Apelles* interim nihilo ſegnius propoſitum urgere: qui etiam *Taurionem*, Peloponneſi præfectum, traducebat: non vituperans ille quidem, ſed laudans potius; & *dignum eſſe* dictitans, *qui regem in expeditionibus ſub dio verſantem comitetur:* id ſtudens, ut opera ſua Peloponneſi rebus alius præficeretur. *Novus* enimvero *calumniandi modus* hic eſt inventus; cum *non obtrectando, ſed laudando*, alteri nocetur. Quæ malignitas, & invidia atque fraus ab illis primo fuit excogitata, qui in aulis principum vitam degunt: ea eſt illorum hominum invidentia inter ipſos, ea cupiditas. Similiter vero etiam *Alexandrum*, ſatellitum præfectum, quoties

ταγμένον Ἀλέξανδρον, ὅτε λάβοι καιρὸν, διέδακνε, A.V. 536.
βουλόμενος καὶ τὴν περὶ τὸ σῶμα φυλακὴν τοῦ βασιλέως δι᾽ αὐτοῦ γενέσθαι, καὶ καθόλου κινῆσαι τὴν
6 ὑπ᾽ Ἀντιγόνου καταλειφθεῖσαν διάταξιν. Ἀντίγονος Prudens Antigoni teſtamentum.
γὰρ καλῶς μὲν, ζῶν, προέστη τῆς τε βασιλείας καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ· καλῶς δὲ, τὸν βίον μεταλλάττων, προενοήθη πρὸς τὸ μέλλον περὶ πάντων τῶν πραγμά-
7 των. Ἀπολιπὼν γὰρ διαθήκην, ἔγραφε Μακεδόσιν ὑπὲρ τῶν διῳκημένων· ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος διέταξε, πῶς καὶ διὰ τίνων ἕκαστα δεήσει χειρίζεσθαι· βουλόμενος μηδεμίαν ἀφορμὴν καταλιπεῖν τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν πρὸς ἀλλήλους φιλοτιμίας καὶ
8 στάσεως. Ἐν οἷς, τῶν τότε συστρατευομένων, αὐτὸς μὲν Ἀπελλῆς ἐν τοῖς ἐπιτρόποις ἀπελέλειπτο, Λεόντιος δ᾽ ἐπὶ τῶν πελταστῶν, Μεγαλέας δ᾽ ἐπὶ τοῦ γραμματείου, Ταυρίων δ᾽ ἐπὶ τῶν κατὰ Πελοπόννησον,

7. *ὁμοίως δὲ. Particulam δὲ ex conject. adjeci.* Ibid. *πρὸς ἀλλήλους. τῆς πρὸς ἀλλήλ. Caſaub. invitis mss.tis.*

quoties dabatur occaſio, maligno dente appetebat: in animo habens etiam ſatellitium regis ex ſua ſententia conſtituere, &, ut ſummatim dicam, univerſam ordinationem quæ ab Antigono fuerat relicta, immutare. *Antigonus* namque, & dum viveret, qua regnum, qua puerum ipſum præclare rexerat: &, cum moreretur, rebus omnibus in poſterum ſapienter providerat. *Teſtamentum* enim reliquit, quo & adminiſtrationis, qua uſus erat, rationes Macedonibus expoſuit, & in futurum tempus pari cura ordinavit, *quomodo & per quos ſingula eſſent adminiſtranda:* eo maxime ſpectans, ut omnem miniſtris aulicis mutuæ diſcordiæ & ſeditionis occaſionem eriperet. Atque inter ceteros, qui tempore illo in regio comitatu erant, *Apelles* ipſe unus e tutoribus fuerat relictus; *Leontius* cetratis præfectus; *Megaleas* regiorum ſcribarum collegio; *Taurio*, rebus Peloponneſi;

Alexan-

Ol. 140. 2.
A.V. 536.

Omnia ad se rapere studet Apelles.

πόννησον, Ἀλέξανδρος δ' ἐπὶ τῆς θεραπείας. Τὸν 9
μὲν οὖν Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν ὑφ' αὑτὸν εἶχεν ὁλο-
σχερῶς· τὸν δ' Ἀλέξανδρον καὶ Ταυρίωνα μεταστη-
σάμενος ἀπὸ τῆς χρείας, ἔσπευδε καὶ ταῦτα καὶ
τἄλλα πάντα δι' αὑτοῦ καὶ διὰ τῶν ἰδίων φίλων χει-
ρίζειν. ὃ δὴ καὶ ῥαδίως ἂν ἐπετέλεσε, μὴ παρασκευά- 10
σας ἀνταγωνιστὴν Ἄρατον αὑτῷ· νῦν δὲ ταχέως
πεῖραν ἔλαβε τῆς σφετέρας ἀφροσύνης καὶ πλεονε-
ξίας. ὃ γὰρ αὐτὸς ἐπεβάλετο πρᾶξαι κατὰ τῶν πέ- 11
λας, τοῦτ' ἔπαθε, καὶ λίαν ἐν πάνυ βραχεῖ χρόνῳ.
Πῶς δὲ καὶ τίνι τρόπῳ τοῦτο συνέβη γενέσθαι, κατὰ 12
μὲν τὸ παρὸν ὑπερθησόμεθα, καὶ καταστρέψομεν
τὴν βίβλον ταύτην· ἐν δὲ τοῖς ἑξῆς, πειρασόμεθα
σαφῶς ὑπὲρ ἑκάστων ἐξαγγέλλειν. Φίλιππος δὲ, τὰ 13
προειρημένα διαταξάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς Ἄργος·
κἀνταῦθα τὴν παραχειμασίαν ἐποίει μετὰ τῶν φί-
λων, τὰς δὲ δυνάμεις ἀπέλυσεν εἰς Μακεδονίαν.

Philippus Argos in hiberna redit.

13. τὰς δὲ δυνάμ. τάς τε δυν. *Aug. Reg. A.*

Alexander, satellitio fuerat præpositus. Sed *Apelles*, cum *Leontium & Megaleam* in sua penitus potestate haberet, id jam conabatur efficere, ut, submotis *Alexandro & Taurione* a cura rerum, & hæc & alia omnia aut per se aut per amicos suos ipse administraret. Quod quidem facillimum illi futurum erat, nisi *Aratum* adversarium sibi parasset: nunc stultitiæ suæ periculum brevi ipse fecit, & avaritiæ fructum cepit. Quod enim mali in alios cogitaverat, id ipse est expertus, & quidem brevi admodum interjecto tempore. Id vero quomodo & qua ratione contigerit, in præsentia dicere omittemus, & huic libro finem imponemus: in sequentibus vero perspicue singula & diligenter edisseremus. *Philippus* igitur post illas res gestas, quæ hactenus sunt expositæ, *Argos* est reversus, atque ibi una cum amicis, exercitu in Macedoniam dimisso, hibernavit.

ΠΟΛΥ-

* *

ΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ.

Ol.140.2. A.V.536. Eperatus præturam init apud Achæos.

Τὸ μὲν οὖν κατὰ τὴν Ἀράτου τοῦ νεωτέρου στρατηγίαν ἔτος ἐτύγχανε διεληλυθὸς περὶ τὴν τῆς Πλειάδος ἐπιτολήν· οὕτω γὰρ ἦγε τοὺς χρόνους
2 τότε τὸ τῶν Ἀχαιῶν ἔθνος. Διόπερ οὗτος μὲν ἀπετίθετο τὴν ἀρχὴν, Ἐπήρατος δὲ παρελάμβανε τὴν τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμονίαν· Αἰτωλῶν δὲ Δορίμαχος
3 ἐστρατήγει. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, ἀρχομένης τῆς θερείας, Ἀννίβας μὲν, ἐκφανῶς ἤδη τὸν πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον ἀνειληφὼς, ὁρμήσας ἐκ Καινῆς πόλεως, καὶ διαβὰς τὸν Ἴβηρα ποταμὸν, ἐνήρχετο τῆς ἐπιβολῆς καὶ πορείας τῆς εἰς Ἰταλίαν.

Ῥωμαῖοι

Cap. I. 1. τότε τό. *Carent* τότε *edd. cum Bav. Aug. & Regiis. Contra abest* τὸ *a Vat. & Flor. Utrumque junxi cum Ursino.* 2. ἡγεμονίαν. ἡγεμονείαν *Aug.*

POLYBII

MEGALOPOLITANI

HISTORIARUM LIBER V.

Iam ille annus, quo *junior Aratus* prætura est functus, in Vergiliarum exortu circumagebatur: ita enim tunc gens Achæorum tempora putabat. Arato igitur exeunte magistratu, *Eperatus* summum apud Achæos imperium suscepit: eratque rum prætor Aetolorum *Dorimachus*. Quo tempore *Hannibal*, manifeste jam suscepto adversus Romanos bello, ineunte æstate Carthagine nova profectus, Iberumque amnem transgressus, consilium simul suum & profectionem in Italiam exsequi cœpit.

Ol. 140. 2. Ῥωμαῖοι δὲ Τιβέριον μὲν Σεμπρώνιον εἰς Λιβύην με- 4
τὰ δυνάμεως, Πόπλιον δὲ Κορνήλιον εἰς Ἰβηρίαν,
ἐξαπέστελλον. Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, ἀπε- 5
γνωκότες τὰς πρεσβείας, καὶ τὸ λόγῳ διεξάγειν
τὴν ὑπὲρ κοίλης Συρίας ἀμφισβήτησιν, ἐνήρχοντο
πολεμεῖν ἀλλήλοις. Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐν- 6
δεὴς ὢν σίτου καὶ χρημάτων εἰς τὰς δυνάμεις, συνῆ-
γε τοὺς Ἀχαιοὺς διὰ τῶν ἀρχόντων εἰς ἐκκλησίαν.
Ἀθροισθέντος δὲ τοῦ πλήθους εἰς Αἴγιον κατὰ τοὺς 7
νόμους, ὁρῶν τοὺς μὲν περὶ Ἄρατον ἐθελοκακοῦντας,
διὰ τὴν περὶ τὰς ἀρχαιρεσίας γεγενημένην εἰς αὐ-
τοὺς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν κακοπραγμοσύνην· τὸν
δ' Ἐπήρατον ἄπρακτον ὄντα τῇ φύσει, καὶ κατα-
γινωσκόμενον ὑπὸ πάντων· συλλογισάμενος ἐκ τῶν 8
προειρημένων τὴν ἄγνοιαν τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆν καὶ
Λεόντιον, ἔκρινεν αὖθις ἀντέχεσθαι τῶν περὶ τὸν
Ἄρατον.

Philippus ad Aratum rursus se applicat.

7. τοὺς περὶ Ἄρατον. τοὺς περὶ τὸν Ἄρατον edd. invitis msstis.

cœpit. Romani *Tiberium Sempronium* cum exercitu in Africam, *Publ. Cornelium* in Hispaniam miserunt. *Antiochus* quoque & *Ptolemæus*, postquam sperare desierant exortam inter ipsos de Cœle-Syria controversiam legationibus ac colloquiis componi posse, bellare invicem aggrediebantur. At rex *Philippus*, & frumento & pecunia ad alendum militem destitutus, per magistratus *concilium Achæorum* convocat. Coacta autem *Aegii*, ut leges jubebant, multitudine; animadvertens rex, *Aratos* quidem propter fraudem & malas artes Apellis, quibus adversus ipsum usus in comitiis erat, auctoritatem qua pollebat apud suam gentem ultro remittere; *Eperatum* vero natura inhabilem ad res agendas esse, eumdemque ab omnibus prorsus contemni: cognito per hæc Apellis & Leontii errore, præcipuam deinde *Aratorum* rursus habere rationem statuit. Itaque magistra-

9 Ἄρατον. Πείσας οὖν τοὺς ἄρχοντας μεταγαγεῖν A.V. 536.
τὴν ἐκκλησίαν εἰς Σικυῶνα, λαβὼν τόν τε πρεσβύ-
τερον καὶ τὸν νεώτερον Ἄρατον εἰς τὰς χεῖρας, καὶ
πάντων τῶν γεγονότων ἀναθεὶς τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὸν
Ἀπελλῆν, παρεκάλει μένειν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς ἐξ ἀρ-
10 χῆς αἱρέσεως. τῶν δὲ συγκαταθεμένων ἑτοίμως, Decretum concilii Achæorum.
εἰσελθὼν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ χρησάμενος συνερ-
γοῖς τοῖς προειρημένοις, πάντα κατέπραξε τὰ πρὸς
11 τὴν ἐπιβολήν. Πεντήκοντα μὲν γὰρ ἔδοξε τάλαν-
τα τοῖς Ἀχαιοῖς εἰς τὴν πρώτην ἀναζυγὴν αὐτῷ
δοῦσι παραχρῆμα, τριμήνου μισθοδοτῆσαι τὴν δύνα-
12 μιν, καὶ σίτου προσθεῖναι μυριάδα· τὸ δὲ λοιπὸν,
ἕως ἂν παρὼν ἐν Πελοποννήσῳ συμπολεμῇ, τάλαν-
τα λαμβάνειν ἑκάστου μηνὸς παρὰ τῶν Ἀχαιῶν
ἑπτακαίδεκα.

Δοξάν-

9. ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν. Ἀπελλῆ *h. l. Bav. Reg. A. Flor. ut passim alibi.* 11. μὲν γὰρ ἔδοξε. *Abest vulgo* γὰρ, *quod adjeci cum Vat. Flor. Urs.* Ibid. τριμήνου. *Alii vulgo* τριμηναίου. Ibid. μυριάδα. μυριάδας *Vat. Flor. Urs.*

gistratibus persuasit, ut concilium Sycionem transferrent: ibique assumtis & seniore & juniore Arato ad familiare colloquium, præteritorum omnium culpa in Apellem translata, petiit ab illis, ut, quo prius erga se fuissent animo, eodem etiam in posterum esse vellent. Quod quum ab ipsis promta voluntate esset ei promissum, rex in Achæorum concilium ingressus est: atque ibi, dictorum virorum ope nixus, omnia facile impetravit ad ea quæ moliebatur necessaria. *Decretum* est ab Achæis, *extemplo talenta quinquaginta regi pro prima expeditione numerare; trimestreque stipendium militi dividere, & decem millia modiûm frumenti adjicere: in posterum vero, quamdiu in Peloponneso præsens ipse bellum gesturus esset, ut menstrua talenta ab Achæis septena dena acciperet.*

2. Hoc

Ol.140.2. II. Mari bellum gerere statuit Philippus.

Δοξάντων δὲ τούτων, οἱ μὲν Ἀχαιοὶ διελύθησαν ἐπὶ τὰς πόλεις· τῷ δὲ βασιλεῖ, βουλευομένῳ μετὰ τῶν φίλων, ἐπειδὴ συνῆλθον αἱ δυνάμεις ἐκ τῆς παραχειμασίας, ἔδοξε χρῆσθαι κατὰ θάλατταν τῷ πολέμῳ. οὕτω γὰρ ἐπέπειστο μόνως, αὐτὸς μὲν δυ- 2 νήσεσθαι ταχέως πανταχόθεν ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· τοὺς δ' ὑπεναντίους ἥκιστ' ἂν δύνασθαι παραβοηθεῖν ἀλλήλοις· ἅτε διεσπασμένους μὲν ταῖς 3 χώραις, δεδιότας δ' ἑκάστους περὶ σφῶν διὰ τὴν ἀδηλότητα καὶ τὸ τάχος τῆς κατὰ θάλατταν παρουσίας τῶν πολεμίων. πρὸς γὰρ Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους, ἔτι δ' Ἠλείους ὁ πόλεμος ἦν αὐτῷ. Κριθέντων δὲ τούτων, ἤθροιζε τάς τε τῶν Ἀχαιῶν 4 νῆας καὶ τὰς σφετέρας εἰς τὸ Λέχαιον· καὶ συνεχεῖς ποιούμενος ἀναπείρας, ἐγύμναζε τοὺς φαλαγγίτας, καὶ συνείθιζε ταῖς εἰρεσίαις, προθύμως αὐτῷ πρὸς τὸ παραγγελλόμενον συνυπακουόντων τῶν Μακεδόνων.

Promtitudo militum Macedonum.

II. 3. ὁ πόλεμος ἦν. ἦν ὁ πόλεμος αὐτῷ Bav.

2. Hoc decreto facto, solutum est Achæorum concilium, & ad suas quique urbes sunt reversi. Consultanti autem regi cum amicis, ubi jam ex hibernis in castra copiæ redierant, visum est faciendum, ut *bellum mari gereretur.* Quippe persuasus erat, hanc rationem esse unicam, opprimendi undique hostes imparatos: qui subvenire sibi invicem nequaquam sint validuri; utpote & regionibus divisi, & sibi quisque metuentes, quod mari hostis, quocunque vellet, subito adesse, & imprudentes invadere posset: cum Aetolis enim, & Lacedæmoniis, & Eleis, res illi erat. Quæ ubi statuit rex, & suas & Achæorum naves *Lechæum* convenire jubet. Ibi continuis experimentis milites Macedonicæ phalangis exercens, remis tractandis eos assuefaciebat: Macedonibus, quidquid esset imperatum, prompto alacrique animo exsequentibus. Etenim *Macedones*

A.V. 536. Promtitudo militum Macedonum.

κεδόνων. Πρός τε γὰρ τοὺς ἐν γῇ κινδύνους ἐκ παρατάξεως δοκιμώτατοί γε καὶ γενναιότατοι, πρός τε τὰς κατὰ θάλατταν ἐκ τοῦ καιροῦ χρείας ἑτοιμότατοι, λειτουργοί γε μὴν περὶ τὰς ταφρείας καὶ χαρακοποιίας καὶ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ταλαιπωρίαν φιλοπονώτατοί τινες· οἵους Ἡσίοδος παρεισάγει τοὺς

Αἰακίδας, πολέμῳ κεχαρηότας, ἠΰτε δαιτί.

Apelles conjurat cum Leontio & Megalea.

Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς καὶ τὸ τῶν Μακεδόνων πλῆθος ἐν τῷ Κορίνθῳ διέτριβε, περὶ τὴν κατὰ θάλατταν ἄσκησιν καὶ παρασκευὴν γιγνόμενος. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, οὔτ' ἐπικρατεῖν τοῦ Φιλίππου δυνάμενος, οὔτε φέρειν τὴν ἐλάττωσιν, παρορώμενος, ποιεῖται συνωμοσίαν πρὸς τοὺς περὶ Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν· ὥστ' ἐκείνους μὲν, συμπαρόντας ἐπ' αὐτῶν τῶν καιρῶν, ἐθελοκακεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τὰς τοῦ βασιλέως χρείας· αὐτὸς δὲ, χωρισθεὶς εἰς Χαλκίδα, φροντίζειν,

5. Tria verba δοκιμώτατοί γε καὶ *absunt a Vat. Flor. Aug. Reg. A.* τε *vero, quod in Bav. est, in* γε *mutavit Hervagius. 7.* τῷ Κορίνθῳ. τῇ Κορ. *edd. ex Bav.*

dones & in acie probatissimi fortissimique milites sunt; &, si forte ita postulet usus atque occasio, ad maritimæ rei ministeria promtissimi; ad hæc, in fossis ducendis, castris muniendis, & toto illo durorum operum genere, laboris patientissimi; quales *Hesiodus* facit *Aeacidas, bello gaudentes veluti epulis.* Dum Philippus & Macedones Corinthi in exercitatione & apparatu rei navalis occupantur: *Apelles*, qui neque expugnare regis propositum poterat, neque honoris sui imminutionem ex regis contemtu tolerare; cum *Leontio* & *Megalea* conjurationem facit; ut illi quidem, omnibus quæ gererentur intervenientes, de industria rem male gerendo conatus regis impedirent: ipse vero, profectus *Chalcidem* ex aula, id operam daret, quo ne commeatus necessarii

Ol.140.2. ζειν, ἵνα μηδαμόθεν αὐτῷ χορηγία παραγίγνηται
πρὸς τὰς ἐπιβολάς. Οὗτος μὲν οὖν, τοιαῦτα συν- 9
θέμενος καὶ κακοτροπευσάμενος πρὸς τοὺς προειρη-
μένους, ἀπῆρεν εἰς τὴν Χαλκίδα, σκήψεις τινὰς
ἀλόγους πρὸς τὸν βασιλέα πορισάμενος. κἀκεῖ δια- 10
τρίβων, οὕτω βεβαίως ἐτήρει τὰ κατὰ τοὺς ὅρκους,
πάντων αὐτῷ πειθαρχούντων κατὰ τὴν προγεγενη-
μένην πίστιν· ὥστε τὸ τελευταῖον ἀναγκασθῆναι τὸν
βασιλέα, δι' ἀπορίαν ἐνέχυρα τιθέντα τῶν πρὸς
αὐτὴν τὴν χρείαν ἀργυρωμάτων, ἀπὸ τούτων ποιεῖ-
σθαι τὴν διαγωγήν. Ἠθροισμένων δὲ τῶν πλοίων, 11
καὶ τῶν Μακεδόνων ἤδη ταῖς εἰρεσίαις κατηρτισμέ-
νων, σιτομετρήσας καὶ μισθοδοτήσας ὁ βασιλεὺς τὴν
δύναμιν, ἀνήχθη, καὶ κατῆρε δευτεραῖος εἰς Πάτρας,
ἔχων Μακεδόνας μὲν ἑξακισχιλίους, μισθοφόρους δὲ
χιλίους καὶ διακοσίους.

Cum classe Corintho proficiscitur Philippus.

Κατὰ

9. *ἀλόγους. An εὐλόγους?* 10. *αὐτὴν τὴν χρείαν. Abest αὐτὴν a Vat. Flor. Bav.* 11. *κατηρτισμένων. κατεθισμένων exposuit Casaub.*

rii ad ea quæ parabat ulla ex parte ad regem ſubveherentur. Quæ ubi cum prædictis viris conſtituit improbus hic veterator, abſurda quædam commentus apud Philippum prætexenda, Chalcidem ſe confert: ibique moram trahens, ita exacte jusjurandum ſervavit, omnibus illi obtemperantibus pro ea auctoritate quam hactenus obtinuerat, ut ad extremum rei nummariæ inopia cogeretur rex, vaſa argentea ad quotidianum uſum comparata, ſuſtentandi ſui cauſſa, pignori opponere. Vbi claſſis convenit, & Macedones ſatis magnum jam uſum remigandi viſi ſunt habere; rex, frumentum exercitui menſus, & ſtipendio quoque numerato, habens ſecum Macedonum ſex millia, mercenarios mille ducentos, portu ſolvit, & poſtridie *Patras* appulit.

3. Per

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Δορίμαχος, ὁ τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸς, Ἀγέλαον καὶ Σκόπαν ἐξαπέστειλε τοῖς Ἠλείοις μετὰ Νεοκρήτων πεντακοσίων· οἱ δ᾽ Ἠλεῖοι δεδιότες, μὴ τὴν Κυλλήνην ὁ Φίλιππος ἐπιβάληται πολιορκεῖν, στρατιώτας τε μισθοφόρους συνήθροιζον, καὶ τοὺς πολιτικοὺς ἡτοίμαζον· A. V. 536. III. Elei Cyllenen muniunt.
2 ὠχυροῦντο δὲ καὶ τὴν Κυλλήνην ἐπιμελῶς. Εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος, τούς τε τῶν Ἀχαιῶν μισθοφόρους, καὶ τῶν παρ᾽ αὐτῷ Κρητῶν καὶ τῶν Γαλατικῶν ἱππέων τινὰς, σὺν δὲ τούτοις τῶν ἐξ Ἀχαΐας ἐπιλέκτων εἰς δισχιλίους πεζοὺς ἀθροίσας, ἐν τῇ τῶν Δυμαίων πόλει κατέλιπεν· ἅμα μὲν ἐφεδρείας ἔχοντας, ἅμα δὲ προφυλακῆς τάξιν πρὸς τὸν ἀπὸ
3 τῆς Ἠλείας φόβον. αὐτὸς δ᾽, ἔτι πρότερον γεγραφὼς τοῖς Μεσσηνίοις καὶ τοῖς Ἠπειρώταις, ἔτι δὲ τοῖς Ἀκαρνᾶσι, καὶ Σκερδιλαΐδᾳ, πληροῦν ἑκάστοις τὰ παρ᾽ αὐτοῖς πλοῖα, καὶ συναντᾷν εἰς

III. 1. Κυλλήνην. Κυλήνην Bav. & sic mox iterum. Ibid. ἐπιβάληται prætuli ex Flor. Aug. Reg. A. ἐπιβάλληται edd. ex Bav.

3. Per idem tempus Aetolorum prætor, *Dorimachus*, Agelaum & Scopam cum Neocretibus quingentis suppetias *Eleis* misit: qui, veriti ne *Cyllenen* obsidere in animo Philippus haberet, & mercede peregrinum militem conducebant, & civiles copias ex Elea conscribebant; ipsam quoque Cyllenam summo studio munientes. Propterea *Philippus*, coactos in unum Achæorum mercenarios, nonnullosque ex Cretensibus, quos habebat sub signis, & ex Gallicis equitibus, tum bis mille pedites qui ex Achaia erant conscripti, in Dymæorum urbe collocavit, simul in subsidium sibi, simul ut, si quis ab Eleis metus ingrueret, præsidio essent. Ipse, literis prius datis ad Messenios, Epirotas, Acarnanes, atque Scerdilaïdam, ut suas quique naves instruerent, & ad Cephalle-

O. 140.2. Cephalleniam petit Philippus. Pronni. Pale vel Palus, opp. Cephalleniæ.

Κεφαλληνίαν, ἀναχθεὶς ἐκ τῶν Πατρῶν κατὰ τὴν
σύνταξιν ἔπλει, καὶ προσέσχε τῆς Κεφαλληνίας κα-
τὰ Πρόννους. ὁρῶν δὲ τό τε πολισμάτιον τοὺς Πρόν- 4
νους δυσπολιόρκητον ὄν, καὶ τὴν χώραν στενὴν, παρέ-
πλει τῷ στόλῳ, καὶ καθωρμίσθη πρὸς τὴν τῶν Πα-
λαιέων πόλιν. Συνιδὼν δὲ ταύτην τὴν χώραν γέ- 5
μουσαν σίτου, καὶ δυναμένην τρέφειν στρατόπεδον,
τὴν μὲν δύναμιν ἐκβιβάσας προσεστρατοπέδευσε τῇ
πόλει· τὰς δὲ ναῦς συνορμίσας, τάφρῳ καὶ χάρακι
περιέβαλε, τοὺς δὲ Μακεδόνας ἐφῆκε σιτολογεῖν.
αὐτὸς δὲ περιῄει τὴν πόλιν, ἐπισκοπῶν, πῶς δυνα- 6
τὸν εἴη προσάγειν ἔργα τῷ τείχει καὶ μηχανάς·
βουλόμενος ἅμα μὲν προσδέξασθαι τοὺς συμμάχους,
ἅμα δὲ τὴν πόλιν ἐξελεῖν· ἵνα, πρῶτον μὲν, Αἰτω- 7
λῶν παρέληται τὴν ἀναγκαιοτάτην ὑπηρεσίαν· ταῖς
γὰρ τῶν Κεφαλλήνων ναυσὶ χρώμενοι, τάς τ' εἰς
Πελο-

3. *Κεφαληνν. per λ simpl. constanter Bav. & Perott.* Ibid. Πρόννους. *Πρόνους edd. ex Bav.* 4. Παλαιέων. *Παλαιῶν Vat. Flor. Rectius fuisset* Παλέων. 5. ἐφῆκε σιτολογεῖν. *In Bav. superscr.* ἀφῆκε. 7. Κεφαλλήνων. *Κεφαλληναίων Aug. Reg. A.*

phalleniam sibi occurrerent, Patris ad diem constitutam classe profectus, ad *Pronnos*, qui locus est in *Cephallenia*, portum tenuit. Animadvertens autem, neque oppidulum *Pronnos* sine magna difficultate obsideri posse, & regionem illam esse angustam, provectus ulterius, ad *Palæensium* urbem naves appulit. Vbi copiam segetum uberrimam in agris nactus, quibus ali commode exercitus poterat, expositis in terram copiis, ad ipsum oppidum castra communit. Et quum in siccum naves subduxisset, fossa valloque eas sepsit, ac Macedonas frumentatum misit. Ipse urbem circumcirca lustrare & circumspicere, qui possent opera tormentaque mœnibus admoveri: habens in animo & socios eo loci excipere, & simul urbem illam expugnare. In quo illud primum spectabat, ut Aetolis necessarium adprime subsidium adimeret: quippe illi, quoties aut in Peloponnesum

Πελοπόννησον ἐποιοῦντο διαβάσεις, καὶ τὰς Ἠπει- A.V.536.
8 ρωτῶν, ἔτι δ᾽ Ἀκαρνάνων ἐπόρθουν παραλίας· δεύ-
τερον δ᾽, ἵνα παρασκευάσῃ μὲν αὑτῷ, παρασκευάσῃ
9 δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις, ὁρμητήριον εὐφυὲς κατὰ τῆς
τῶν πολεμίων χώρας. Ἡ γὰρ Κεφαλληνία κεῖται
μὲν κατὰ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, ὡς εἰς τὸ Σικε-
10 λικὸν ἀνατείνουσα πέλαγος· ἐπίκειται δὲ τῆς μὲν
Πελοποννήσου τοῖς πρὸς ἄρκτον καὶ πρὸς ἑσπέραν
μέρεσι κεκλιμένοις, καὶ μάλιστα τῇ τῶν Ἠλείων
χώρᾳ· τῆς δ᾽ Ἠπείρου καὶ τῆς Αἰτωλίας, ἔτι δὲ
τῆς Ἀκαρνανίας, τοῖς πρὸς μεσημβρίαν καὶ πρὸς
τὰς δύσεις μέρεσιν ἐστραμμένοις.

Cephalleniæ situs.

Διὸ καὶ πρός τε τὴν συναγωγὴν τῶν συμμάχων
εὐφυῶς ἐχούσης, καὶ κατὰ τῆς τῶν πολεμίων καὶ
πρὸ τῆς τῶν φίλων χώρας εὐκαίρως κειμένης, ἔσπευ-
δε χειρωσάμενος ὑφ᾽ αὑτὸν ποιήσασθαι τὴν νῆσον.
2 συνθεωρῶν δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα μέρη τῆς πόλεως,
τὰ μὲν θαλάττῃ, τὰ δὲ κρημνοῖς περιεχόμενα, βρα-
χὺν

IV. Philippus ad Palantem.

nesum vellent trajicere, aut Epirotarum Acarnanumve oram deprædari, Cephalleniorum navibus uti consueverant. Deinde, ut & sibi & sociis receptaculum pararet opportunum ad impressiones in hostilem agrum faciendas. *Cephallenia* enim ad sinum Corinthiacum sita, Siculumque spectans mare, Peloponnesi partibus quæ ad septemtrionem & occasum vergunt, præcipue autem regioni Eleorum, imminet; Epiri vero & Aetoliæ atque Acarnaniæ partibus illis quæ meridiei & occidenti soli sunt obversæ.

4. Quoniam igitur & ad congregandas sociorum copias locus erat peropportunus, & ad lædendum hostes, protegendumque amicos pares commoditates habebat; occupare insulam suique juris facere vehementer cupiebat. Considerans autem, ceteras urbis partes aut mari aut præruptis cotibus cingi, brevem

Ol.140.2. Philippus ad Palantem.

χὺν δέ τινα τόπον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπάρχοντα, τὸν πρὸς τὴν Ζάκυνθον ἐστραμμένον, τῇδε διενοεῖτο προσάγειν ἔργα, καὶ τῇδε τὴν ὅλην συνίστασθαι πολιορκίαν. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς περὶ ταῦτα καὶ 3
πρὸς τούτοις ἦν. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, πεντεκαίδεκα μὲν ἧκον λέμβοι παρὰ Σκερδιλαΐδου· τοὺς γὰρ πλείστους ἐκωλύθη πέμψαι, διὰ τὰς γενομένας ἐπιβολὰς καὶ ταραχὰς περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα δυνάστας. ἧκον δὲ καὶ παρ' Ἠπειρω- 4
τῶν, καὶ παρ' Ἀκαρνάνων, ἔτι δὲ Μεσσηνίων, οἱ διαταχθέντες σύμμαχοι. Τῆς γὰρ τῶν Φιαλέων πόλεως ἐξαιρεθείσης, ἀπροφασίστως τὸ λοιπὸν ἤδη μετεῖχον οἱ Μεσσήνιοι τοῦ πολέμου. Τῶν δὲ πρὸς 6
τὴν πολιορκίαν ἡτοιμασμένων, διαθεὶς τὰ βέλη καὶ τοὺς πετροβόλους κατὰ τοὺς ἁρμόζοντας τόπους πρὸς

Suspensum murum dejicit.

IV. 3. πλείστους. *Imo* πλείους, *aut* πάντας. Ibid. ἐπιβολὰς *adscivi ex Aug. Reg. A. Vulgo alii* ἐπιβουλάς. Ibid. περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα δυνάστας. περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πόλιν δυνάστας *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* περὶ τοὺς κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόπους δυνάστας *Bav. Ejeci vocabulum controversum. Possis vero etiam suspicari* τῶν περὶ τοὺς (*vel* τὰς) κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα τόπους (*vel* πόλεις) δυναστῶν. 5. οἱ Μεσσήνιοι. *Articulum, quem ignorant alii, recepi ex Aug.*

brevem vero quemdam locum, qui Zacynthum spectabat, per planum adiri posse; ab hac parte machinas admovere, & eo molem totam obsidionis conferre statuit. Dum hæc curat, inque his occupatur *Philippus*, lembi quindecim a *Scerdilaïda* missi veniunt: plures enim ne posset mittere, impediverunt molitiones atque turbæ a variis per Illyriam dynastis excitatæ. Venerunt autem & a sociis milites, qui fuerant imperati, Epirotis, Acarnanibus & Messeniis. Post captam namque Phialensium urbem, de cetero nihil jam recusabant *Messenii*, quo minus participes belli essent. Vbi fuerunt omnia ad obsidionem parata, & locis opportunis adversus mœnium propugnatores catapultæ balistæque

πρὸς τὸ κωλύειν τοὺς ἀμυνομένους, παρακαλέσας A.V. 536.
τοὺς Μακεδόνας ὁ βασιλεὺς, προσῆγε τὰς μηχα-
νὰς τοῖς τείχεσι, καὶ διὰ τούτων τοῖς ὀρύγμασιν ἐνε-
7 χείρει. ταχὺ δὲ τοῦ τείχους ἐπὶ δύο πλέθρα κρε-
μασθέντος, διὰ τὴν ἐν τοῖς ἔργοις προθυμίαν τῶν
Μακεδόνων, ἐγγίσας τοῖς τείχεσιν ὁ βασιλεὺς, παρή-
νει τοῖς ἐν τῇ πόλει, τίθεσθαι πρὸς αὐτὸν τὴν εἰρή-
8 νην. τῶν δὲ παρακουόντων, ἐμβαλὼν πῦρ τοῖς ἐρείσ-
μασιν, ὁμοῦ πᾶν τὸ διεστυλωμένον κατέβαλε τεῖ-
9 χος. Οὗ γενομένου, πρώτους ἐφῆκε τοὺς πελτα- Per Leontii perfidiam urbe non potitur.
στὰς, τοὺς ὑπὸ Λεόντιον ταττομένους, σπειρηδὸν
τάξας, καὶ παραγγείλας βιάζεσθαι διὰ τοῦ πτώ-
10 ματος. οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, τηροῦντες τὰ πρὸς
τὸν Ἀπελλῆν συγκείμενα, τρὶς ἑξῆς τοὺς νεανίσκους,
ὑπερβάντας τὸ πτῶμα, διέτρεψαν τοῦ μὴ τελε-
11 σιουργῆσαι τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως. προδιε-

10. *τρὶς ἑξῆς τοὺς νεανίσκους. Mendose scripti libri τρεῖς ἑξῆς τοὺς νεανίσκους. Hinc, abjecto articulo, editur vulgo τρεῖς ἑξῆς νεανίσκους. Mihi alia medela potior certiorque visa est.* Ibid. *τὸ πτῶμα. τῷ πτώματι Bav. Aug. Reg. A.*

stæque dispositæ; rex, hortatus Macedonas, muris machinas admovet, earumque præsidio tutus, cuniculos incipit agere. Quumque brevi tempore, propter singularem Macedonum alacritatem in opere faciendo, ad duo jugera suffossi suspensique muri essent; succedit rex ad muros, & oppidanos ad pacem secum ineundam invitat. Quibus negligenter audientibus, immisso igne fulturas corrumpit; ac simul, quantum erat muri spatium sublicis suspensum, dejicit. Quod ubi factum est, cetratos cum duce suo *Leontio* per cohortes divisos, omnium primos immittit, jussos per ruinam irrumpere. At *Leontius*, memor conjurationis cum *Apelle* factæ, ter deinceps juvenes, postquam ruinam jam superaverant, terrore injecto avertit, quo minus institutum perficerent urbemque caperent; quum & potissimos quosque ductores

Ol.140.2. φθαρκότες μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν κατὰ μέ-
ρος ἡγεμόνων, ἐθελοκακοῦντες δὲ, καὶ παρ' ἕκαστον
ἀποδειλιῶντες αὐτοί. τέλος ἐξέπεσον ἐκ τῆς πόλεως, 12
πολλὰς πληγὰς λαβόντες, καίπερ εὐχερῶς δυνά-
μενοι κρατῆσαι τῶν πολεμίων. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ὁρῶν 13
ἀποδειλιῶντας μὲν τοὺς ἡγεμόνας, τραυματίας δὲ
καὶ πλείους γεγονότας τῶν Μακεδόνων, τῆς μὲν πο-
λιορκίας ἀπέστη, περὶ δὲ τῶν ἑξῆς ἐβουλεύετο μετὰ
τῶν φίλων.

V. Acarnanes Philippum invitant ad invadendam Aetoliam.

V. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Λυκοῦργος μὲν
εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐξεστρατεύκει· Δορίμαχος δὲ,
τοὺς ἡμίσεις ἔχων Αἰτωλῶν, εἰς Θετταλίαν ἐπεποίη-
το τὴν ὁρμήν· ἀμφότεροι πεπεισμένοι, τὸν Φίλιπ-
πον ἀποσπάσειν τῆς τῶν Παλαιέων πολιορκίας.
ὑπὲρ ὧν ἧκον πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα, παρά τε 2
Ἀκαρνάνων καὶ παρὰ Μεσσηνίων· οἱ μὲν παρὰ τῶν
Ἀκαρνάνων, παρακαλοῦντες αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν
τῶν

12. τέλος. Forſ. καὶ τέλος, vel τέλος δὲ.

V. 1. Αἰτωλῶν. τῶν Αἰτωλῶν malim. Ibid. ἐπεποίητο. ἐποιήσατο edd. ex Bav.

ctores ordinum antea corrupiſſet, & ipſe, de induſtria ignaviam affectans, metuere ſubinde ſe oſtenderet. Itaque urbe tandem, magno detrimento accepto, ejecti ſunt; quum facile ſuperare hoſtem potuiſſent. Rex, ubi duces ignave ſe gerere, Macedonum autem plurimos videt eſſe ſauciatos, ſoluta obſidione, quid deinceps facto ſit opus, concilio amicorum habito, deliberat.

5. Eodem vero tempore & *Lycurgus* in Meſſeniam expeditionem fecerat: & *Dorimachus* cum dimidia parte Aetolorum in Theſſaliam irruperat: perſuaſi ambo, ſe hoc pacto *Philippum* ab obſidione *Palæenſium* eſſe revocaturos. Nec defuerunt eo nomine miſſæ ad regem legationes cum ab Acarnanibus, tum a Meſſeniis. Qui ex *Acarnania* veniebant, hortabantur, ut, *in Aetolorum* agrum

τῶν Αἰτωλῶν χώραν, καὶ τόν τε Δορίμαχον ἀπο- A.V. 536.
στῆσαι τῆς εἰς τὴν Μακεδονίαν ὁρμῆς, καὶ τὴν χώ-
ραν τῶν Αἰτωλῶν ἐπελθεῖν καὶ πορθῆσαι πᾶσαν
3 ἀδεῶς· οἱ δὲ παρὰ τῶν Μεσσηνίων, δεόμενοι σφίσι Messenii opem ejus implorant adv. Lycurgum.
βοηθεῖν, καὶ διδάσκοντες, ὅτι, τῶν Ἐτησίων ἤδη
στάσιν ἐχόντων, δυνατόν ἐστι τὴν παρακομιδὴν ἐκ
τῆς Κεφαλληνίας εἰς τὴν Μεσσηνίαν ἐν ἡμέρᾳ ποιή-
4 σασθαι μιᾷ. διὸ οἱ περὶ Γόργον τὸν Μεσσήνιον,
αἰφνίδιον καὶ πραγματικὴν ἐσομένην συνίστασαν τὴν
5 ἐπὶ τὸν Λυκοῦργον ἐπίθεσιν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόν-
τιον, τηροῦντες τὴν αὐτῶν ὑπόθεσιν, συνήργουν τοῖς
περὶ τὸν Γόργον ἐκτενῶς, θεωροῦντες, ὅτι συμβήσε-
ται τὴν θερείαν εἰς τέλος ἄπρακτον γενέσθαι τῷ
6 Φιλίππῳ. πλεῦσαι μὲν γὰρ εἰς τὴν Μεσσηνίαν, ῥᾴ-
διον ἦν· ἀναπλεῦσαι δ' ἐκεῖθεν, τῶν ἐτησίων ἐπε-
7 χόντων, ἀδύνατον. ἐξ οὗ δῆλον ἦν, ὡς ὁ μὲν Φίλιπ-
πος, ἐν τῇ Μεσσηνίᾳ μετὰ τῆς δυνάμεως συγκλει-
σθεὶς, ἀναγκασθήσεται τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ θέρους

O 5 ἀπρα-

2. Δορίμ. ἀποστῆσαι. *ἀποσπάσαι edd. ex Bav.* 4. διό. *δι' ὧν edd. ex Bav.* δι' ὃν *Aug. Reg. A.* 6. ῥᾴδιον. ῥαδίως *Vat. Flor.*

agrum impressione facta, & Dorimachum ab invadenda Macedonia retraheret, & universam Aetolorum regionem sine ullo periculo depopularetur. Messeniorum vero legati, *opem sibi ferri* orantes, addebant, *nunc, cum Etesiarum flatus vigerent, posse uno die a Cephallenia in Messeniam trajici.* Ex quo efficiebat *Gorgus* Messenius, *inopinato invadi Lycurgum posse & bene rem geri.* Et *Leontius*, propositum sibi consilium spectans, Gorgum studio summo adjuvat; ut qui futurum provideret, totam ut æstatem plane inutiliter eo pacto *Philippus* consumeret. Etenim navigare quidem in Messeniam, perfacile erat; rediri vero inde *Etesiarum* diebus nullo poterat modo. Ex quo apparebat, *Philippum*, cum exercitu in Messenia inclusum, reliquam æstatem necessario

Ol.140.2. ἄπρακτος μένειν, οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ, τὴν Θετταλίαν καὶ
τὴν Ἤπειρον ἐπιπορευόμενοι, κατασυροῦσι καὶ πορ-
θήσουσι πᾶσαν ἀδεῶς. Οὗτοι μὲν οὖν, λυμαινόμε- 8
νοι, ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα συνεβούλευον. Οἱ δὲ
περὶ τὸν Ἄρατον, συμπαρόντες, τῆς ἐναντίας προέ-
στασαν γνώμης. δεῖν γὰρ ἔφασαν εἰς τὴν Αἰτωλίαν 9
ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν, καὶ τούτων ἔχεσθαι τῶν πραγ-
μάτων· ἐξεστρατευκότων γὰρ τῶν Αἰτωλῶν μετὰ
Δοριμάχου, κάλλιστον εἶναι καιρὸν ἐπελθεῖν καὶ πορ-
θῆσαι τὴν Αἰτωλίαν. Ὁ δὲ βασιλεὺς, τὰ μὲν ἀπι- 10
στῶν ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐκ τῆς περὶ τὴν
πολιορκίαν ἐθελοκακήσεως, συναισθανόμενος δὲ καὶ
ἐκ τοῦ περὶ τὸν Παλοῦντα διαβουλίου αὐτῶν τὴν
κακοπραγμοσύνην, ἔκρινε χρῆσθαι τοῖς πράγμασι
κατὰ τὴν Ἀράτου γνώμην. Διόπερ Ἐπηράτῳ μὲν 11
ἔγραψε, τῷ τῶν Ἀχαιῶν στρατηγῷ, βοηθεῖν τοῖς
Μεσσηνίοις, ἀναλαβόντι τοὺς Ἀχαιούς· αὐτὸς δ᾽
ἀνα-

Arati consilium sequitur Philippus.

7. *κατασυροῦσι καὶ πορθήσουσι correxit Caſaub. Ante eum omnes κατασύρουσι καὶ πορθοῦσι.* 8. *λυμαινόμενοι. λυμεωνευόμενοι Vat. Flor. Aug. Reg. A. quod poteſt Polybianum videri.*

ceſſario per otium traducturum; Aetolis vero Theſſaliam & Epirum omnem impune incurſandi, vaſtandi, urendi, poteſtatem fore. Ita ergo iſti hæc & ſimilia his perniciosa conſilia regi ſuggerebant. *Aratus* vero, qui concilio intererat, plane contrarium ſuadere; &, *Aetoliam claſſe petendam eſſe*, dicere, *eoque bellum eſſe transferendum: quippe nunc, Aetolis cum Dorimacho in expeditionem profectis, opportuniſſimum eſſe tempus illius regionis incurſandæ atque diripiendæ.* Rex, Leontio partim jam diffidens, ex quo affectatam ejus ignaviam in oppugnatione viderat, partim ex conſultatione circa *Paluntem* inſtituta intelligens prava hominis conſilia, *Arati* ſententiam ſibi ſequendam eſſe duxit. Itaque literis ad *Eperatum* prætorem Achæorum datis, imperat ei, ut collecto ex Achæis exercitu Meſſeniis opem

ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Κεφαλληνίας, παρῆν δευτεραῖος εἰς A.V. 536.
12 Λευκάδα μετὰ τοῦ στόλου νυκτός. εὐτρεπισάμενος
δὲ τὰ περὶ τὸν Διέρυκτον, καὶ ταύτῃ διακομίσας
τὰς ναῦς, ἐποιεῖτο τὸν ἀπόπλουν κατὰ τὸν Ἀμ-
13 βρακικὸν καλούμενον κόλπον. ὁ δὲ προειρημένος κόλ-
πος, ἐπὶ πολὺ προτείνων ἐκ τοῦ Σικελικοῦ πελά-
γους, εἰς τοὺς μεσογαίους ἀνήκει τόπους τῆς Αἰτω-
14 λίας, καθάπερ καὶ πρότερον ἡμῖν εἴρηται. διανύσας Limnæam
δὲ, καὶ καθορμισθεὶς βραχὺ πρὸ ἡμέρας πρὸς τῇ appellit.
καλουμένῃ Λιμναίᾳ, τοῖς μὲν στρατιώταις ἀριστο-
ποιεῖσθαι παρήγγειλε, καὶ τὸ πολὺ τῆς ἀποσκευῆς
ἀποθεμένοις, εὐζώνους σφᾶς παρασκευάζειν πρὸς
15 ἀναζυγήν. αὐτὸς δὲ, τοὺς ὁδηγοὺς ἀθροίσας, τά τε
περὶ τοὺς τόπους καὶ τὰς παρακειμένας πόλεις
ἐπυνθάνετο καὶ διηρεύνα.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἧκεν ἔχων Ἀριστό- VI.
φαντος ὁ στρατηγὸς πανδημεὶ τοὺς Ἀκαρνᾶνας· Acarnanes se ei
πολλὰ jungunt.

11. *In Aug. & inde in edit. Hervag. & seqq. abest verbum* παρῆν, *sed post* νυκτὸς *additur* ἧκε. *Forsan olim fuerat* ἧ καὶ εὐτρεπισ. *& aberat ibi particula* δὲ. 12. ἀπόπλουν. ἀνάπλουν *Aug.* 14. ἀποθεμένοις. ἀποθεμένους *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

opem ferret: ipse *Leucadem* ex Cephallenia cum classe altero post die noctis silentio appellit. Vbi rebus omnibus præparatis in freto manu effosso, quem *Dioryctum* vocant, translatisque illac navibus, *Ambracium sinum* est invectus: qui, ut jam ante diximus, e Siculo mari longe procurrens, ad mediterranea Aetoliæ pertinet. Confecto autem cursu prius aliquanto quam illucesceret, ad *Limnæam* (oppidi id nomen est) portum cepit. Moxque prandere milites, &, posita impedimentorum majori parte, concinnare se ad iter expeditos, jubet. Ipse, ducibus viæ pluribus coactis, de natura locorum, & de adjacentium urbium situ percontari & omnia diligenter inquirere.

6. Eo tempore *Aristophantus*, prætor *Acarnanum*, omnes ejus gentis copias secum trahens ad regem

Ol. 140. 2.
Acarnanes se ei jungunt.

πολλὰ γὰρ καὶ δεινὰ πεπονθότες ἐν τοῖς ἀνώτερον
χρόνοις ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν, ἐκθύμως εἶχον πρὸς τὸ
κατὰ πάντα τρόπον ἀμύνασθαι καὶ βλάψαι τοὺς
Αἰτωλούς. Διόπερ ἀσμένως ἐπιλαβόμενοι τότε τῆς 2
Μακεδόνων ἐπαρκείας, ἧκον ἐν τοῖς ὅπλοις, οὐ μόνον
ὅσοις ὁ νόμος ἐπέταττε στρατεύειν, ἀλλὰ καὶ τῶν
πρεσβυτέρων τινές. οὐκ ἐλάττω δὲ τούτων ὁρμὴν 3
εἶχον Ἠπειρῶται, διὰ τὰς παραπλησίους αἰτίας·
διὰ δὲ τὸ μέγεθος τῆς χώρας, καὶ διὰ τὸ τῆς
παρουσίας αἰφνίδιον τῆς τοῦ Φιλίππου, καθυστέ-
ρουν τῇ συναγωγῇ τῶν καιρῶν. τῶν δ' Αἰτωλῶν τοὺς 4
μὲν ἡμίσεις ἔχων [ἀπῆν] Δορίμαχος, καθάπερ
εἴπον, τοὺς δ' ἡμίσεις ἀπολελοίπει· νομίζων ἀξιό-
χρεων πρὸς τὰ παράδοξα ταύτην τὴν ἐφεδρείαν
ὑπάρχειν τῶν τε πόλεων, καὶ τῆς χώρας. Ὁ δὲ 5
βασιλεὺς, ἀπολιπὼν φυλακὴν ἱκανὴν τῆς ἀπο-
σκευῆς,

Thermum Aetoliæ petit.

VI. 2. *ἐπαρκείας ex emend. virorum doctorum recepi. ἐπαρχίας vulgo edd. cum msstis.* 4 *ἔχων Δορίμαχος dant mssti omnes, & carent verbo. ἦν interseruit Casaubonus. Prætuli ἀπῆν, & uncis inclusi. Possis & ἐξεληλύθει vel aliud simile suspicari.*

gem venit. Multas enim easque graves injurias ab *Aetolis* superioribus temporibus perpessi, vindicandi se & damnum Aetolis inferendi cupiditate mirum in modum flagrabant. Læti igitur occasionem Macedonici auxilii amplectentes, non ii solum qui per leges militiæ dare nomen tenebantur, sed etiam e grandioribus ætate militari nonnulli, cum armis præsto aderant. Nec minore impetu, similes ob caussas, etiam *Epirotæ* ferebantur; sed propter provinciæ amplitudinem, & subitum Philippi adventum, haud satis tempestive cogere copias suas potuerant. Totius Aetolorum exercitus dimidiam partem, ut antea diximus, Dorimachus secum abduxerat; alteram reliquerat; satis idoneum præsidium adversus incerta casuum, & urbibus & agris tutandis, id futurum existimans. Rex, ad tuitionem impedimentorum manu

σκευῆς, τότε μὲν ἀναζεύξας ἐκ τῆς Λιμναίας δείλης, A.V. 536.
καὶ προελθὼν ὡς ἑξήκοντα στάδια κατεστρατοπέ-
6 δευσε. δειπνοποιησάμενος δὲ, καὶ βραχὺ διαναπαύσας τὴν δύναμιν, αὖθις ὥρμα· καὶ συνεχῶς νυκτοπορήσας ἧκε πρὸς τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν, ἄρτι τῆς ἡμέρας ἐπιφαινούσης, μεταξὺ Κωνώπης καὶ Στράτου· σπεύδων ἄφνω καὶ παραδόξως ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον ἐπιβαλεῖν.

VII. Consilium regis frustra impedire conatur Leontius.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, κατὰ δύο τρόπους ὁρῶντες τὸν μὲν Φίλιππον καθιζόμενον τῆς προθέσεως, τοὺς δὲ Αἰτωλοὺς ἀδυνατήσοντας τοῖς παροῦσι· καθ' ἕνα μὲν, ᾗ ταχεῖα καὶ παράδοξος ἡ τῶν Μα-
2 κεδόνων ἐγεγόνει παρουσία· καθ' ἕτερον δὲ, ᾗ πρός γε τὸν ἐν τοῖς Θέρμοις τόπον, οὐδέποτ' ἂν ὑπολαβόντες Αἰτωλοὶ τολμῆσαι τὸν Φίλιππον οὕτω προχείρως αὐτὸν δοῦναι, διὰ τὰς ὀχυρότητας τῶν τόπων,

6. *Θέρμοις* Θερμοῖς *edd. cum aliis. Et sic mox iterum.*
VII. 1. *Post* ἀδυνατήσοντας *excidisse verbum* ἐπικουρεῖν, ἐπαμύναι, *aut aliud simile, suspicati sunt Casaub. & Reisk.* 2. αὐτὸν δοῦναι. αὐτὸν *Bav.*

manu militum idonea relicta, circa vesperam profectus e *Limnæa*, stadiis circiter sexaginta confectis, metatur castra. Cœnatus deinde, & modico spatio ad quiescendum militi concesso, mox iterum pergit ire; ac per noctem continuato itinere, ad amnem *Acheloum* inter *Conopen* & *Stratum*, illucescente jam die, pervenit: habens in animo, irruptione subita & inopinata *Thermum* occupare.

7. Intellexerat *Leontius*, duplicem ob caussam Philippi consilium habiturum exitum, neque fieri posse ut Aetoli conatus illius impedirent; tum quia celeriter & præter hominum opinionem Macedonum exercitus advenerat; tum quia, quod ad *Thermum* quidem attinet, nihil prorsus tale cogitantes planeque imparatos erat Aetolos oppressurus: qui quidem persuasum haberent, numquam ita salutis suæ

Ol.140.2. πων, ἔμελλον ἀπρονόητοι καὶ παντελῶς ἀπαράσκευοι ληφθήσεσθαι πρὸς τὸ συμβαῖνον· εἰς ἃ βλέποντες, 3
καὶ τηροῦντες τὴν ἑαυτῶν πρόθεσιν, ᾤοντο δεῖν τὸν Φίλιππον, περὶ τὸν Ἀχελῷον στρατοπεδεύσαντα, προσαναπαῦσαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς νυκτοπορίας, σπουδάζοντες βραχεῖάν γε τοῖς Αἰτωλοῖς ἀναστροφὴν δοῦναι πρὸς τὴν βοήθειαν. Οἱ δὲ περὶ τὸν 4
Ἄρατον, θεωροῦντες τὸν μὲν καιρὸν ὀξὺν ὄντα τῆς ἐπιβολῆς, τοὺς δὲ περὶ τὸν Λεόντιον προδήλως ἐμποδίζοντας, διεμαρτύροντο τὸν Φίλιππον, μὴ παριέναι τὸν καιρὸν, μηδὲ καταμέλλειν. οἷς καὶ πεισθεὶς 5
ὁ βασιλεὺς, καὶ προσκόπτων ἤδη τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν κατὰ τὸ συνεχές.

Acheloum superat Philippus.

Διαβὰς δὲ τὸν Ἀχελῷον ποταμὸν, προῆγε συντό- 6
νως ὡς ἐπὶ τὸ Θέρμον· ἅμα δὲ προάγων, ἐδῄου καὶ κατέφθειρε τὴν χώραν. παρῄει δὲ, ἐκ μὲν εὐωνύμων 7
ἀπολιπὼν Στράτον, Ἀγρίνιον, Θεστιεῖς· ἐκ δὲ δε-

ξιῶν

7. Θεστιεῖς. Θετιεῖς *Aug. Reg. A.*

ſuæ prodigum fore *Philippum*, ut in loca usque adeo munita & difficilia ſe immitteret. Hæc igitur cogitans *Leontius*, & in ſuſcepta proditione perſtans, auctor regi erat, ut ad *Acheloum* amnem communitis caſtris militem ex itinere nocturno reficeret: id nempe agens ſedulo, ut breve ſaltem aliquod tempus ad ſubveniendum ſibi ipſis daret Aetolis. Sed *Aratus*, qui non ignorabat rei gerendæ occaſionem eſſe præcipitem, cernens Leontium ſalutaria conſilia manifeſte impedientem, Philippum obteſtatur, ne ceſſando & prolatando agendi tempora conſumeret. Cujus approbata ſententia, rex, quem Leontii facta jam offendebant, inceptum iter pergit exſequi. Itaque *Acheloum* transgreſſus, *Thermum* verſus feſtinato agmen ducit: ſimul, quacumque iter faceret, omnia urere ac vaſtare. In tranſitu reliquit ad ſiniſtram *Stratum*, *Agrinium*, *Theſtienſes*; ad dex-

teram

ξιῶν Κωνώπην, Λυσιμαχίαν, Τριχώνιον, Φοίτεον. A. V. 536.
8 ἀφικόμενος δὲ πρὸς πόλιν τὴν καλουμένην Μέταπαν, ἣ κεῖται μὲν ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς Τριχωνίδος λίμνης καὶ τῶν παρὰ ταύτῃ στενῶν, ἀπέχει δὲ σχεδὸν ἑξήκοντα στάδια τοῦ προσαγορευομένου Θέρμου·
9 ταύτην μὲν, ἐκλιπόντων τῶν Αἰτωλῶν, εἰσαγαγὼν πεντακοσίους στρατιώτας κατεῖχε· βουλόμενος ἐφεδρείᾳ χρήσασθαι πρός τε τὴν εἴσοδον καὶ τὴν ἔξοδον
10 τὴν ἐκ τῶν στενῶν. ἔστι γὰρ πᾶς ὁ παρὰ τὴν λίμνην τόπος ὀρεινὸς καὶ τραχὺς, συνηγμένος ταῖς ὕλαις· διὸ καὶ παντελῶς στενὴν καὶ δυσδίοδον ἔχει
11 τὴν πάροδον. Μετὰ δὲ ταῦτα, τοὺς μὲν μισθοφόρους προθέμενος πάσης τῆς πορείας, ἐπὶ δὲ τούτοις τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἑξῆς δὲ τοὺς πελταστὰς καὶ φαλαγγίτας ἔχων, προῆγε διὰ τῶν στενῶν· ἀπουραγούντων μὲν αὐτῷ τῶν Κρητῶν, δεξιῶν δὲ παρὰ πλάγια τῶν Θρᾳκῶν καὶ ψιλῶν ἀντιπαραπορευομένων

Metapa opp. ad Trichonium lacum.

7. Φοίτεον. Φύτεον *Vat. Flor. Aug. Reg. A. Perott.* 8. προσαγορ. *Mendose* προαγορευομ. *editio Hervag. & seqq.* 11. ἀντιπαραπορ. ἀντιπορευομένων *Bav.*

teram vero *Conopen*, *Lysimachiam*, *Trichonium*, *Phœteum*. Deinde ad urbem pervenit, quam *Metapam* vocant, ad *Trichonium lacum* & ipsas illius fauces sitam, & ab eo loco quem Thermum appellant, stadia sexaginta distantem. Hanc, ab Aetolis desertam, quingentorum militum præsidio inducto rex tenuit: ut per fauces ingredienti atque exeunti, munimento esset. Est enim tota ripa illius lacus montosa & aspera, ac propter sylvas viæ imminentes angusta: itaque arcto admodum & difficili tramite transitur. Deinde mercenariis agmen universum præire jussis, quos sequebantur Illyrii; ipse, proximos his ducens cetratos cum Macedonicæ phalangis legionariis, per fauces pergere instituit. Agmen claudebant Cretenses; cum interim ad latus dextrum Thraces & levis armatura æquis passibus extra

Ol.140.2. μένων ταῖς χώραις. τὴν μὲν γὰρ ἐκ τῶν εὐωνύμων 12
ἐπιφάνειαν τῆς πορείας ἠσφαλίσθη λίμνη σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια.

VIII. Thermum pervenit Philippus.

Ἀνύσας δὲ τοὺς προειρημένους τόπους, καὶ παραγενόμενος πρὸς τὴν καλουμένην κώμην Παμφίαν, ὁμοίως καὶ ταύτην ἀσφαλισάμενος φρουρᾷ, προέβαινε πρὸς τὸ Θέρμον, ὁδὸν οὐ μόνον προσάντη καὶ τραχεῖαν διαφερόντως, ἀλλὰ καὶ κρημνοὺς ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους ἔχουσαν βαθεῖς· ὥστε καὶ λίαν 2
ἐπισφαλῆ καὶ στενὴν τὴν πάροδον εἶναι κατ᾽ ἐνίους τόπους· τῆς πάσης ἀναβάσεως οὔσης σχεδὸν ἐπὶ τριάκοντα στάδια. διανύσας δὲ καὶ ταύτην ἐν βρα- 3
χεῖ χρόνῳ, διὰ τὸ τοὺς Μακεδόνας ἐνεργὸν ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, ἧκε πολλῆς ὥρας ἐπὶ τὸ Θέρμον· καὶ καταστρατοπεδεύσας, ἀφῆκε τὴν δύναμιν τάς 4
τε περιοικίδας κώμας πορθεῖν, καὶ τὸ τῶν Θερμίων πεδίον

11. ταῖς χώραις. *An ταῖς παρωρείαις?*

VIII. 1. κώμην. *In Bav. ſuperſcr.* πόλιν *ead. manu.* Ibid. Παμφίαν. *Inferius* τὸ Πάμφιον *vocatur.* Ibid. πρὸς τὸ Θέρμον. πρὸς τὸν Θέρμον *h. l. Vat. Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. προσάντη. ἀνάντη *Bav.* 3. πολλῆς ὥρας. πολλῆς ἔτι ὥρας *malim*, multo adhuc die. 4. ἀφῆκε. ἐφῆκε *Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. Θερμίων. Θερμαίων *dant iidem libri.*

extra viam progrederentur: nam ſiniſtrum agminis latus tegebatur ipſo lacu, per triginta porrecto ſtadia.

8. Confecto per hujusmodi loca itinere, ad vicum nomine *Pamphiam* venitur: unde, locato hic quoque præſidio, *Thermum* rex progreditur: via non ſolum ardua & cum primis aſpera, ſed quæ etiam ab utraque parte præruptas & altas habet rupes; ut nonnullis in locis per arctam tranſeunti ſemitam, magnum ſit adeundum periculum. Eſt autem adſcenſus univerſus ſtadiorum circiter triginta. Quod ſpatium pariter brevi tempore emenſus, (etenim ſtrenue admodum Macedones iter carpebant:) multo die ad *Thermum* pervenit. Ibi poſitis caſtris, exercitum dimiſit, ut populabundus per omnes vicos circumcirca vagaretur, & Thermiorum campos

πεδίον ἐπιτρέχειν, ὁμοίως δὲ καὶ τὰς οἰκίας τὰς ἐν A.V.536.
αὐτῷ τῷ Θέρμῳ διαρπάζειν, οὔσας πλήρεις οὐ μό- Insignis opulentia
νον σίτου καὶ τῆς τοιαύτης χορηγίας, ἀλλὰ καὶ κα- Thermi.
5 τασκευῆς διαφερούσης τῆς παρ' Αἰτωλῶν. καθ' ἕκαστον γὰρ ἔτος ἀγοράς τε καὶ πανηγύρεις ἐπιφανεστάτας, ἔτι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀρχαιρεσιῶν καταστάσεις ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ συντελούντων, ἕκαστοι πρὸς τὰς ὑποδοχὰς καὶ τὰς εἰς ταῦτα παρασκευὰς τὰ πολυτελέστατα τῶν ἐν τοῖς βίοις ὑπαρχόντων εἰς
6 τοῦτον ἀπετίθεντο τὸν τόπον. χωρὶς δὲ τῆς χρείας, καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἤλπιζον ἐνταυθοῖ βεβαιοτάτην αὐτοῖς ὑπάρχειν, διὰ τὸ μήτε πολέμιον τετολμηκέναι μηδένα πώποτε εἰς τοὺς τόπους τούτους ἐμβαλεῖν· εἶναί τε τῇ φύσει τοιούτους, ὥστε τῆς συμ-
7 πάσης Αἰτωλίας οἷον ἀκροπόλεως ἔχειν τάξιν. διότι περ, εἰρηνευομένης ἐκ παλαιοῦ τῆς χώρας, πλήρεις ἦσαν ἀγαθῶν πολλῶν αἵ τε περὶ τὸ ἱερὸν οἰκίαι, καὶ πάντες

4. *τὰς ἐν αὐτῷ. τῶν ἐν αὐτῷ Bav.* Ibid. *τῆς παρ' Αἰτωλῶν. τῶν παρ' Αἰτωλῶν libri omnes ante Urſin. & Caſaub.* 5. *Poſt συντελούντων Caſaub. ex conject. adjecit αὐτῶν.*

campos incurſaret, & domos pariter, quæ in ipſo *Thermo* erant, diriperet, non frumento dumtaxat & omnis generis commeatu refertas, ſed etiam pretioſiſſima ſupellectile quam *Aetoli* haberent. Quoniam enim mercatus quotannis & ludos celeberrimos ibi agitabant, eratque is locus legitimus comitiorum; unusquisque Aetolorum ad inſtruenda hoſpitia, & ad apparatum ſolemnium, pretioſiſſima quæque rerum ſuarum eo conferebat. Atque id quidem faciebant non ſolum, ut ibi eis rebus uterentur, verum etiam ſecuritatis gratia; quam eo loci certiſſimam eſſe confidebant, cum quia nemo umquam hoſtis illuc penetraverat, tum quod ea locorum natura eſſet, ut univerſæ Aetoliæ arx quædam eſſe hic locus crederetur. Quare, quum longa diuturnaque pace eſſent uſi, & proximæ templo domus, & quæ un-

Ol. 140. 2. Omnia diripiunt vel comburunt Macedones.

πάντες οἱ πέριξ τόποι. Ἐκείνην μὲν οὖν τὴν νύκτα 8 παντοδαπῆς γέμοντες ὠφελείας, αὐτοῦ κατηυλίσθησαν. τῇ δ' ἐπαύριον, τῆς μὲν κατασκευῆς τὰ πολυτελέστατα καὶ τὰ δυνατὰ κομίζεσθαι διέλεγον· τὰ δὲ λοιπὰ σωρεύοντες πρὸ τῶν σκηνῶν, ἐνεπίμπρασαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ὅπλων, τῶν ἐν ταῖς στοαῖς 9 ἀνακειμένων, τὰ μὲν πολυτελῆ καθαιροῦντες ἀπεκόμιζον, τινὰ δ' ὑπήλλαττον· τὰ δὲ λοιπὰ συναθροίσαντες, πῦρ ἐνέβαλλον. ἦν δὲ ταῦτα, πλείω τῶν μυρίων καὶ πεντακισχιλίων.

IX. Templum evertunt.

Καὶ ἕως μὲν τούτου πάντα κατὰ τοὺς τοῦ πολέμου νόμους καλῶς καὶ δικαίως ἐπράττετο· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πῶς χρὴ λέγειν, οὐκ οἶδα. Λαβόντες 2 γὰρ ἔννοιαν τῶν ἐν Δίῳ καὶ Δωδώνῃ πεπραγμένων τοῖς Αἰτωλοῖς, τάς τε στοὰς ἐνεπίμπρασαν, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀναθημάτων διέφθειρον, ὄντα πολυτελῆ ταῖς κατασκευαῖς, καὶ πολλῆς ἐπιμελείας ἔνια

τετευ-

9. ἐνέβαλλον *recepi ex Aug. Vulgo* ἐνέβαλον.

dique circumjacebant, bonis multis abundabant. Nocte igitur illa, cujusque modi præda onuſti, ibi tetenderunt. Poſtridie vero ex univerſa ſupellectile præſtantiſſima quæque ſelegerunt, quæ quidem auferri poterant: reliqua, pro tabernaculis acervatim congeſta, cremant. Similiter etiam ex armis quæ in porticibus viſebantur ſuſpenſa, quæcumque majoris pretii erant, auferunt; quædam permutant: cetera in unum congerunt, ignemque iis immittunt. Cremataque ſunt armorum quina dena millia & amplius.

9. Et hactenus quidem recte ac juſte e belli legibus omnia: de iis vero, quæ poſtea ſunt ſecuta, quid dicam, non ſatis ſcio. Nam ubi venit illis in mentem eorum, quæ Dii ac Dodonæ fecerant Aetoli; & porticus conſumſerunt incendio, &, quidquid reſtabat donariorum, corruperunt; quorum nonnulla pretioſa admodum, & ſtudio magno & impenſa

3 τετευχότα καὶ δαπάνης. οὐ μόνον δὲ τῷ πυρὶ κατελυμήναντο τὰς ὀροφὰς, ἀλλὰ καὶ κατέσκαψαν εἰς ἔδαφος. ἀνέτρεψαν δὲ καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ὄντας οὐκ ἐλάττους δισχιλίων· πολλοὺς δὲ καὶ διέφθειραν, πλὴν ὅσοι θεῶν ἐπιγραφὰς ἢ τύπους εἶχον· τῶν δὲ A.V. 536.

4 τοιούτων ἀπέσχοντο. κατέγραφον δ' εἰς τοὺς τοίχους, καὶ τὸν περιφερόμενον στίχον· ἤδη τότε τῆς ἐπιδεξιότητος τῆς Σάμου φυομένης, ὃς ἦν υἱὸς μὲν

Sami poëtæ epigramma.

5 Χρυσογόνου, σύντροφος δὲ τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ στίχος ἦν·

Ὁρᾷς τὸ δῖον οὗ βέλος διέπτατο;

6 Καὶ μεγίστη δὴ καὶ παράστασις ἐπὶ τούτοις εἶχε τόν τε βασιλέα καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν φίλους, ὡς δικαίως ταῦτα πράττοντας καὶ καθηκόντως, ἀμυνομένους τοῖς ὁμοίοις τὴν τῶν Αἰτωλῶν περὶ τὸ Δῖον ἀσέ-

Vindictæ nimis indulget Philippus.

IX. 3. ἀνέτρεψαν. ἀνέστρεψαν edd. 4. τῆς Σάμου. τῆς τοῦ Σάμου edd. ex Bav. *In nomine Poëtæ, qui apud Meleagrum & Plutarchum* Σάμιος *vulgo vocatur, nil variant libri nostri.* 6. καὶ μεγίστη δὴ καὶ. καὶ μεγίστη δὲ edd. ex Bav.

ſa ingenti erant elaborata. Nec contenti tecta flammis abſumſiſſe, ipſum quoque ædificium ſolo æquarunt. Statuas quin etiam omnes everterunt, quæ pauciores bis mille non erant: multasque etiam diffregerunt, quæ quidem inſcriptæ diis non eſſent, aut formas deorum non haberent; nam ab ejusmodi tamen manus abſtinuerunt. Parietibus autem verſiculum illum, omnium poſtea ſermonibus jactatum, inſcripſerunt; jam tum elegantis ſui ingenii ſpecimen edere incipiente *Samo*, Chryſogoni filio, qui una cum rege fuerat educatus. Verſus fuit talis:

Vides dium telum quo pervolaverit?

Quæ dum patrabantur a Macedonibus, ipſum quidem Regem etiam ejusque amicos ſumma perſuaſio tenebat, juſte hæc atque honeſte fieri, quod jus talionis ab Aetolis exigeretur pro impiis facinoribus, quæ in urbe *Dio* illi admiſiſſent. Mihi vero

Ol.140.2. ἀσέβειαν. Ἐμοὶ δὲ τἀναντία δοκεῖ τούτων. εἰ δ' ἔστιν
ὀρθὸς ὁ λόγος, σκοπεῖν ἐν μέσῳ πάρεστι, χρωμέ-
νους οὐχ ἑτέροις τισὶν, ἀλλὰ τοῖς ἐξ αὐτῆς τῆς οἰ-
κίας ταύτης παραδείγμασιν. Ἀντίγονος, ἐκ πα- 8
ρατάξεως νικήσας μάχῃ Κλεομένην, τὸν βασιλέα
τῶν Λακεδαιμονίων, ἐγκρατὴς ἐγένετο καὶ τῆς Σπάρ-
της. αὐτός τε ὢν κύριος, ὅ βούλοιτο, χρῆσθαι καὶ 9
τῇ πόλει καὶ τοῖς ἐμπολιτευομένοις, τοσοῦτον ἀπεῖ-
χε τοῦ κακῶς ποιεῖν τοὺς γεγονότας ὑποχειρίους,
ὥστ', ἐκ τῶν ἐναντίων, ἀποδοὺς τὸ πάτριον πολί-
τευμα καὶ τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τῶν μεγίστων ἀγα-
θῶν αἴτιος γενόμενος καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν Λακε-
δαιμονίοις, οὕτως εἰς τὴν οἰκείαν ἀπηλλάγη. τοι- 10
γαροῦν οὐ μόνον ἐκρίθη παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν εὐερ-
γέτης, ἀλλὰ καὶ, μεταλλάξας, σωτήρ· οὐδὲ παρὰ
μόνοις Λακεδαιμονίοις, ἀλλὰ παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλη-
σιν, ἀθανάτου τέτευχε τιμῆς καὶ δόξης ἐπὶ τοῖς
προειρημένοις.

Moderatior olim Antigonus in Spartanos.

Καὶ

vero contrarium potius videtur: qui an recte sentiam, nec ne, promtum est unicuique dijudicare; non aliunde, quam ex illa ipsa regia familia, petitis exemplis. *Antigonus* post devictum acie Cleomenem, Lacedæmoniorum regem, ipsius quoque Spartæ potitus est. Erat tunc in ejus manu, quidquid vellet, tam de urbe, quam de omnibus civibus, statuere: ille vero tantum abfuit, ut maleficio ullo victos afficeret, ut e contrario patrias ipsis leges & libertatem restituerit, maximaque in Lacedæmonios beneficia, qua publice, qua privatim, contulerit: quod ubi factum, in suum regnum est reversus. Itaque, non illo dumtaxat tempore cum res agebatur, ut bene meritus; verum etiam post obitum, ut servator, judicio omnium est laudatus: neque apud Lacedæmonios tantum, sed apud omnes Græcos, laudem & gloriam immortalem his rebus gestis sibi peperit.

10. Sed

Καὶ μὴν ὁ πρῶτος αὐτῶν αὐξήσας τὴν βασιλείαν, καὶ γενόμενος ἀρχηγὸς τοῦ προσχήματος τῆς οἰκίας, Φίλιππος, νικήσας Ἀθηναίους τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, οὐ τοσοῦτον ἤνυσε διὰ τῶν ὅπλων, ὅσον διὰ τῆς ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας τῶν τρόπων.

A.V. 536. X. Et Philippus Amyntæ fil. in Athenienses.

2 τῷ μὲν γὰρ πολέμῳ καὶ τοῖς ὅπλοις, αὐτῶν μόνων περιεγένετο καὶ κύριος κατέστη τῶν ἀντιταξαμένων· τῇ δ᾽ εὐγνωμοσύνῃ καὶ μετριότητι, πάντας Ἀθηναίους ἅμα καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἔσχεν ὑποχείριον·
3 οὐκ ἐπιμετρῶν τὸν θυμὸν τοῖς πραττομένοις, ἀλλὰ μέχρι τούτου πολεμῶν καὶ φιλονεικῶν, ἕως τοῦ λαβεῖν ἀφορμὰς πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αὑτοῦ πρᾳότητος
4 καὶ καλοκαγαθίας. τοιγαροῦν, χωρὶς λύτρων ἀποστείλας τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ κηδεύσας Ἀθηναίων τοὺς τετελευτηκότας, ἔτι δὲ συνθεὶς Ἀντιπάτρῳ τὰ τούτων ὀστᾶ, καὶ τῶν ἀπαλλαττομένων τοὺς πλείστους ἀμφιέσας· μικρᾷ δαπάνῃ, διὰ τὴν ἀγχίνοιαν,

X. 3. τὸν θυμόν. *Perperam vulgo* τῷ θυμῷ.

10. Sed & ille, qui primus regni hujus opes auxit, quique domum hanc in iſtud faſtigium princeps evexit, *Philippus*, devictis ad Chæroneam *Athenienſibus*, non tantum armis, quantum æquitate atque humanitate morum, eſt conſecutus. Bello namque & armis eos ſolum ſuperavit & in poteſtatem redegit, qui in acie contra ipſum ſteterant: benignitate vero atque moderatione, ſimul populum univerſum Athenienſium & urbem ipſam eorum ſui juris fecit. Neque enim ſupra modum iræ in bellis indulgebat: ſed hactenus inimicos armis magna contentione perſequebatur, donec clementiæ & probitatis ſuæ declarandæ facultatem nanciſceretur. Igitur quum captivos gratis reſtituiſſet, & occiſis Athenienſibus juſta funebria feciſſet, eorumque oſſa per Antipatrum Athenas deferenda curaſſet, & pleroſque etiam redeuntium amictibus donaſſet; prudenti conſilio cum

Ol.140.2. νοιαν, τὴν μεγίστην πρᾶξιν κατειργάσατο. τὸ γὰρ 5
Ἀθηναίων φρόνημα καταπληξάμενος τῇ μεγαλοψυχίᾳ, πρὸς πᾶν ἑτοίμους αὐτοὺς ἔσχε συναγωνιστὰς
Et Alexander in Thebanos, ἀντὶ πολεμίων. Τί δ' Ἀλέξανδρος; ἐκεῖνος γὰρ 6
ἐπὶ τοσοῦτον ἐξοργισθεὶς Θηβαίοις, ὥστε καὶ τοὺς μὲν οἰκήτορας ἐξανδραποδίσασθαι, τὴν δὲ πόλιν εἰς ἔδαφος κατασκάψαι, τῆς γε πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβείας οὐκ ὠλιγώρησε περὶ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως· ἀλλὰ πλείστην ἐποιήσατο πρόνοιαν ὑπὲρ τοῦ 7
μηδ' ἀκούσιον ἁμάρτημα γενέσθαι περὶ τὰ ἱερὰ καὶ
& in Persas. καθόλου τὰ τεμένη. Καὶ μὴν, ὅτε, διαβὰς εἰς τὴν 8
Ἀσίαν, μετεπορεύετο τὴν Περσῶν ἀσέβειαν εἰς τοὺς Ἕλληνας, παρὰ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἐπειράθη λαβεῖν δίκην ἀξίαν τῶν σφίσι πεπραγμένων· τῶν δὲ τοῖς θεοῖς κατεπιπεφημισμένων πάντων ἀπέσχετο· καίπερ τῶν Περσῶν μάλιστα περὶ τοῦτο τὸ μέρος ἐξαμαρτόντων ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἑλλάδα τόποις. Ταῦτ'

6. *ὥστε καὶ τούς. Ignorant καὶ Vat. Flor. Aug. Reg. A. Urb.* Ibid. *περὶ τὴν κατάληψιν. παρὰ malim.* 8. *κατεπιπεφημισμ. correxi auctore Erneſt. Vulgo omnes καταπεφημισμ.*

cum modico ſumtu rem longe maximam confecit. Hac enim tanta animi magnitudine, Athenienſium feroces illos ſpiritus ita perculit dejecitque, ut, pro infeſtis hoſtibus, paratos ad omnia adjutores deinceps illos haberet. Quid *Alexander?* Nam & hic, poſtquam eo crevit ipſius adverſus *Thebanos* ira, ut, habitatoribus ſub corona venditis, urbem ipſam funditus everteret; pietatis tamen erga deos, cum illa caperetur, non eſt oblitus: ſed ſummo ſtudio cavit, ne vel imprudentia ædes deorum aut omnino ſacra ulla loca violarentur. Idem, poſtquam in Aſiam tranſiit, ut immania Perſarum facta adverſus Græcos ulciſceretur, ab hominibus quidem pares ſceleribus ipſorum pœnas conatus eſt exigere; ceterum a locis omnibus quæ diis dedicata erant, vim abſtinuit: quantumvis Perſæ hoc potiſſimum injuriæ genere

9 Ταῦτ' οὖν ἐχρῆν καὶ τότε Φίλιππον ἐν νῷ λαμβάνοντα συνεχῶς, μὴ οὕτω τῆς ἀρχῆς, ὡς τῆς προαιρέσεως, καὶ τῆς μεγαλοψυχίας διάδοχον αὑτὸν ἀναδεικνύναι καὶ κληρονόμον τῶν προειρημένων ἀνδρῶν. A.V. 536.
10 ὁ δὲ, ἵνα μὲν καὶ συγγενὴς Ἀλεξάνδρου καὶ Φιλίππου φαίνηται, μεγάλην ἐποιεῖτο παρ' ὅλον τὸν βίον σπουδήν· ἵνα δὲ ζηλωτὴς, οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον ἔσχε
11 λόγον. Τοιγαροῦν, τἀναντία τοῖς προειρημένοις ἀνδράσιν ἐπιτηδεύων, τῆς ἐναντίας ἔτυχε παρὰ πᾶσι δόξης, προβαίνων κατὰ τὴν ἡλικίαν.

Procedente ætate pejor fit Philippus.

XI. Ὧν ἦν ἓν καὶ τὸ τότε πραχθέν. τοῖς γὰρ Αἰτωλῶν ἀσεβήμασι συνεξαμαρτάνων διὰ τὸν θυμὸν, καὶ κακῷ κακὸν ἰώμενος, οὐδὲν ᾤετο ποιεῖν ἄτοπον.
2 καὶ Σκόπᾳ μὲν καὶ Δωριμάχῳ παρ' ἕκαστον εἰς ἀσέλγειαν καὶ παρανομίαν ὠνείδιζε, τὴν ἐν Δωδώνῃ καὶ Δίῳ προφερόμενος ἀσέβειαν εἰς τὸ θεῖον· αὐτὸς δὲ

XI. Thermi iræ nimis indulget Philippus.

XI. 1. καὶ τὸ τότε πραχθὲν ex Reg. B. edidit Caſaub. καὶ τότε τὸ πραχθὲν dant vett. libri omnes.

nere per Græciam ſæviſſent. Hæc aſſidue tunc cogitare *Philippum* etiam oportebat, ne in imperio magis, quam in vitæ inſtitutis, & magnitudine animi, ſucceſſorem ſe illorum virorum atque hæredem probaret. At ille contra, ut de Alexandri quidem & Philippi genere videretur prognatus, plurimum per omnem vitam laboravit; virtutes vero illorum ut æmularetur, ne minimum quidem curavit. Itaque, quum prædictorum inſtitutis virorum factis contrariis repugnaret, contrariam etiam apud homines famam, procedente ætate, invenit.

11. Ejusmodi unum fuit, quod tunc accidit. Immanibus namque Aetolorum ſceleribus paria delinquens præ ira, & *malum malo*, quod ajunt, *ſanans*, nihil peccari a ſe exiſtimabat. Et qui, propter admiſſa Dodonæ ac Dii facinora in deorum contumeliam, Scopæ ac Dorimacho contaminatam omni ſcelere vitam ſubinde objiciebat; quum eadem ipſe face-

Ol. 140. 2. δὲ παραπλήσια ποιῶν, οὐκ ᾤετο τῆς ὁμοίας ἐκείνοις

Ius belli. τεύξεσθαι δόξης παρὰ τοῖς ἀκούουσι. τὸ μὲν γὰρ 3 παραιρεῖσθαι τῶν πολεμίων καὶ καταφθείρειν φρούρια, λιμένας, πόλεις, ἄνδρας, ναῦς, καρποὺς, τἄλλα τὰ τούτοις παραπλήσια, δι' ὧν τοὺς μὲν ὑπεναντίους ἀσθενεστέρους ἄν τις ποιήσαι, τὰ δὲ σφέτερα

Iuſta moderatio victoris. πράγματα καὶ τὰς ἐπιβολὰς δυναμικωτέρας· ταῦτα μὲν ἀναγκάζουσιν οἱ τοῦ πολέμου νόμοι καὶ τὰ τούτου δίκαια δρᾷν. τὸ δὲ, μήτε τοῖς ἰδίοις πράγ- 4 μασιν ἐπικουρίαν μέλλοντα μηδ' ἥντιν' οὖν παρασκευάζειν, μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἐλάττωσιν πρός γε τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον, ἐκ περιττοῦ καὶ ναοὺς, ἅμα δὲ τούτοις ἀνδριάντας, καὶ πᾶσαν δὴ τὴν τοιαύτην κατασκευὴν, λυμαίνεσθαι· πῶς οὐκ ἂν εἴποι τις εἶναι τρόπου καὶ θυμοῦ λυττῶντος ἔργον; Οὐ γὰρ ἐπ' 5 ἀπωλείᾳ δεῖ καὶ ἀφανισμῷ τοῖς ἀγνοήσασι πολεμεῖν τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀλλ' ἐπὶ διορθώσει καὶ μετα-

2. τοῖς ἀκούουσι. τοῖς ἀκούσασι *Vat. Flor. Reg. A.* 4. τὸ δὲ. *Perperam vulgo* τὰ δὲ μήτε. 5. ἀγνοήσασι. ἀγνώμοσι *edd. ex Bav.*

faceret, non cogitavit, ſimilem ſe quoque ignominiam apud eos manere, qui rem fando acciperent. Nam munitiones quidem hoſtium, portus, urbes, viros, naves, fructus, & hoc genus alia, occupare aut perdere, ut eo pacto res inimicorum atterantur, propriæ adaugeantur, & ad exitum conſilia facilius perducantur; ad hæc, inquam, facienda leges & *jura belli* nos cogunt. At, ubi nulla ſpes eſt vel tua commoda promovendi, vel hoſtibus ulla in re, ad præſens certe bellum quod attinet, incommodandi, ſolius animi cauſſa templa & ſtatuas & quemcunque ejusdem generis apparatum perdere atque delere; quis neget, opus id eſſe hominis & moribus & ira furentis? Bonorum ſiquidem virorum eſt, cum nec bonis eo animo bellum gerere, non ut illos perdant atque exſtinguant; ſed ut, quæ illi deliquerint,

μεταθέσει τῶν ἡμαρτημένων· οὐδὲ συναναιρεῖν τὰ μηδὲν ἀδικοῦντα τοῖς ἠδικηκόσι, ἀλλὰ συσσώζειν μᾶλλον καὶ συνεξαιρεῖσθαι τοῖς ἀναιτίοις τοὺς δοκοῦν- A.V.536.
6 τας ἀδικεῖν. Τυράννου μὲν γὰρ ἔργον ἐστὶ, τὸ, κακῶς ποιοῦντα, τῷ φόβῳ δεσπόζειν ἀκουσίων, μισούμενον, καὶ μισοῦντα τοὺς ὑποταττομένους· βασιλέως δὲ, τὸ, πάντας εὖ ποιοῦντα, διὰ τὴν εὐεργεσίαν καὶ φιλανθρωπίαν ἀγαπώμενον, ἑκόντων ἡγεῖσθαι καὶ Discrimen tyranni & regis.
7 προστατεῖν. Μάλιστα δ' ἄν τις καταμάθοι τὴν ἁμαρτίαν τὴν τότε Φιλίππου, λαβὼν πρὸ ὀφθαλμῶν, τίνα διάληψιν εἰκὸς ἦν Αἰτωλοὺς ἔχειν, εἰ τἀναντία τοῖς εἰρημένοις ἔπραξε, καὶ μήτε τὰς στοὰς, μήτε τοὺς ἀνδριάντας διέφθειρε, μήτ' ἄλλο μηδὲν
8 ἠκίσατο τῶν ἀναθημάτων. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι, τὴν βελτίστην ἂν καὶ φιλανθρωποτάτην· συνιδόντας μὲν αὐτοῖς τὰ περὶ Δῖον καὶ Δωδώνην πεπραγ-

P 5

μένα,

5. ἀναιτίοις. *Vulgo* ἐναντίοις. 6. ἀκουσίων. *Mendose vulgo omnes* ἀκουσίως. *Sed verior illa lectio in cod. Bav. inter lineas indicata videtur.* 8. συνιδόντας. συνειδότας *malim cum Gronov.*

liquerint, curent emendanda atque farcienda: neque ut innoxios eadem cum noxiis pœna involvant; verum ut potius ipsos etiam, qui sontes esse videntur, una cum insontibus salute impertiantur, atque a peste vindicent. *Tyranni* etenim proprium est, ut, male faciendo, invitis per vim ac metum dominetur, subjectis pariter exosus, & odio illos habens: *regis* vero proprium, ut, bene de omnibus merendo, dilectus cunctis propter beneficia & humanitatem, volentes imperio suo & consilio regat. *Philippus* sane quantum eo pacto tum peccaverit, ita facile quis intelligat, si apud se reputet, quid par sit cogitaturos fuisse *Aetolos*, si, contrario modo se gerens, nec porticus nec statuas corrupisset, neque ullum aliud e donariis temerasset. Ego certe existimo, *Aetolos* ipsum pro viro optimo atque humanissimo fuisse habituros: qui quidem & conscientia stimularentur eorum quæ Dii & Do-

Ol.140.2. μένα, σαφῶς δὲ γινώσκοντας, ὅτι ὁ Φίλιππος τότε
καὶ πρᾶξαι κύριος ἦν ὃ βουληθείη, καὶ, πράξας
τὰ δεινότατα, δικαίως ἂν ἐδόκει τοῦτο πεποιηκέναι,
τό γε κατ᾽ ἐκείνους μέρος· διὰ δὲ τὴν αὐτοῦ πρᾳό- 9
τητα καὶ μεγαλοψυχίαν, οὐδὲν εἵλετο τῶν ὁμοίων
ἐκείνοις ἐπιτηδεύειν.

XII. Iustitia vincere hostem, præclarissima victoria est.

XII. Δῆλον γὰρ ἐκ τούτων, ὡς εἰκὸς ἦν αὐτῶν μὲν
καταγινώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον ἀποδέχεσθαι καὶ
θαυμάζειν· ὡς βασιλικῶς καὶ μεγαλοψύχως αὐτοῦ
χρωμένου τῇ τε πρὸς τὸ θεῖον εὐσεβείᾳ, καὶ τῇ
πρὸς αὐτοὺς ὀργῇ. Καὶ μὴν τό γε νικῆσαι τοὺς πο- 2
λεμίους καλοκαγαθίᾳ καὶ τοῖς δικαίοις, οὐκ ἐλάτ-
τω, μείζω δὲ παρέχεται χρείαν τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις
κατορθωμάτων. οἷς μὲν γὰρ δι᾽ ἀνάγκην, οἷς δὲ κα- 3
τὰ προαίρεσιν, εἴκουσιν οἱ λειφθέντες. καὶ τὰ μὲν
μετὰ μεγάλων ἐλαττωμάτων ποιεῖται τὴν διόρθω-
σιν· τὰ δὲ χωρὶς βλάβης πρὸς τὸ βέλτιον μετατί-
θησι

XII. 3. *λειφθέντες correxi cum Reisk. & Wesseling. Vulgo omnes ληφθέντες.*

& Dodonæ ipsi patraverant, & intelligerent, *Philippum* quidem & facultatem tunc habuisse faciendi quidquid vellet, &, si vel durissime in eos consuluisset, non sine juris specie (ipsorum certe caussa) fuisse illud facturum: sed eumdem, pro sua clementia & animi magnitudine, nihil ipsis simile voluisse facere.

12. Ex quo apparet, *Aetolos* necessario se ipsos fuisse incusaturos, & *Philippum* laudaturos atque admiraturos: ut qui regio animo & magno suam adversus numen pietatem & contra ipsos iram simul ostendisset. Enimvero factis honestis atque justitia vincere hostes, res non minor est, imo vero etiam conducibilior, armis parta victoria. Hic enim, necessitate compulsi; illic, sponte cedunt victi. Et hæc quidem victoria, magnis cum damnis, ad officium male sanos revocat: illa vero, sine detrimento, delinquentes in viam rectam

4 θησι τοὺς ἁμαρτάνοντας. τὸ δὲ μέγιστον, ἐν οἷς A.V.536.
μὲν τὸ πλεῖστόν ἐστι τῆς πράξεως τῶν ὑποταττο-
μένων· ἐν οἷς δ' αὐτοτελὴς ἡ νίκη γίγνεται τῶν ἡγου-
5 μένων. Ἴσως μὲν οὖν οὐκ ἄν τις αὐτῷ τῷ Φιλίπ-
πῳ τῶν τότε γενομένων πᾶσαν ἐπιφέροι τὴν αἰτίαν,
διὰ τὴν ἡλικίαν· τὸ πλεῖον δὲ τοῖς συνοῦσι καὶ συμ-
πράττουσι τῶν φίλων, ὧν ἦν Ἄρατος καὶ Δημήτριος
6 ὁ Φάριος. ὑπὲρ ὧν οὐ δυσχερὲς ἀποφήνασθαι καὶ μὴ
παρόντα τότε, ποτέρου τὴν τοιαύτην εἰκὸς εἶναι
7 συμβουλίαν. Χωρὶς γὰρ τῆς κατὰ τὸν ὅλον βίον
προαιρέσεως, ἐν ᾗ περὶ μὲν Ἄρατον οὐδὲν ἂν εὑρεθείη
προπετὲς οὐδ' ἄκριτον, περὶ δὲ Δημήτριον τἀναν-
τία· καὶ δεῖγμα τῆς προαιρέσεως ἑκατέρων ἐν τοῖς
8 παραπλησίοις ὁμολογούμενον ἔχομεν· ὑπὲρ οὗ, λα-
βόντες

Demetrius Pharius malus Philippi consultor.

5. αὐτῷ τῷ Φιλίππῳ. *Omittunt alii articulum.* Ibid. τὸ πλεῖον δὲ. τὸ δὲ πλεῖον *Aug.* 6. τότε ποτέρου *ex marg. Reg. B. adscivit Casaub.* τότε θατέρου *Vat. Flor. Bav.* τότ' ἑκατέρου *Aug. Reg. A.* 7. ἐν τοῖς παραπλησίοις. *Et hoc ex conject. oræ cod. Reg. B. inscripta recepit Casaub. Ceterum libri omnes* ἐν οἷς παραπλησίως.

rectam sistit. Maximum autem illud; quod, ubi res armis geritur, pars potissima victoriæ opus est militis; quum illud alterum decus eorum totum sit in solidum, qui gerendis negotiis præsunt. Sed merito fortasse aliquis contendat, non omnem culpam eorum, quæ tum gerebantur, in *Philippum*, ea tempestate adhuc juvenem, esse conferendam: verum illius partem longe maximam amicis, qui cum ipso versabantur, & eorum quæ gerebantur adjutores erant, debere adscribi: quorum e numero erant *Aratus* & *Demetrius Pharius*. Vtrius vero illorum exstitisse hoc consilium existimari debeat, etsi negotiis præsens non interfueris, haud tamen difficile sit affirmare. Nam, præter totius vitæ institutum, in qua nihil umquam fecisse temere aut sine exquisito judicio *Aratum* invenias, *Demetrium* vero omnia e contrario; quo fuerit uterque animo in rebus hujuscemodi, certum atque apud omnes indubitatum documentum habemus;

Ol.140.2. βόντες τὸν οἰκεῖον καιρὸν, ποιησόμεθα τὴν ἁρμόζουσαν μνήμην.

XIII. *Thermo regreditur Philippus.*

Ὁ δὲ Φίλιππος (ἀπὸ γὰρ τούτων παρεξέβην)
ὅσα δυνατὸν ἦν ἄγειν καὶ φέρειν, ἀναλαβὼν, ἐκ τοῦ
Θέρμου προῆγε, ποιούμενος τὴν αὐτὴν ἐπάνοδον, ᾗ
καὶ παρεγένετο· προβαλόμενος μὲν τὴν λείαν εἰς
τοὔμπροσθεν, καὶ τὰ βαρέα τῶν ὅπλων· ἐπὶ δὲ τῆς
οὐραγίας ἀπολιπὼν τοὺς Ἀκαρνᾶνας καὶ τοὺς μισθο-
φόρους· σπεύδων ὡς τάχιστα διανῦσαι τὰς δυσχω- 2
ρίας, διὰ τὸ προσδοκᾶν τοὺς Αἰτωλοὺς ἐξάψασθαι
τῆς οὐραγίας, πιστεύοντας ταῖς ὀχυρότησι τῶν τό-
πων. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι παρὰ πόδας. Οἱ γὰρ 3
Αἰτωλοὶ προσβεβοηθηκότες, καὶ συνηθροισμένοι σχε-
δὸν εἰς τρισχιλίους, ἕως μὲν ὁ Φίλιππος ἦν ἐπὶ τῶν
μετεώρων, οὐκ ἤγγιζον, ἀλλ' ἔμενον ἔν τισι τόποις
ἀδήλοις, Ἀλεξάνδρου τοῦ Τριχωνέως προεστῶτος
αὐτῶν· ἅμα δὲ τῷ κινῆσαι τὴν οὐραγίαν, ἐπέβαλον
εὐθέως

Aetoli extremum agmen carpentes repelluntur.

XIII. 3. Τριχωνέως. Τριχωνιέως *edidit Casaub. ex Steph. Byz.*

bemus: de quo mentionem, prout res poscet, suo loco sumus facturi.

13. *Philippus* igitur, quæcumque agi ferrique poterant avehens (inde enim sumus digressi;) *Thermo*, itinere eodem quo venerat, regressus est. Agmen præcedebat præda, cum gravi armatura; in extrema acie Acarnanes & mercenarii relicti erant. Id autem magno studio rex agebat, ut, viarum angustiis quam primum superatis, Aetolos anteverteret; quos, difficultatibus locorum fretos, ultimum agmen carpturos suspicabatur: quod & statim factum. *Aetoli* namque, ferendæ opis gratia congregati, ad tria ferme millia, ductore *Alexandro Trichoniensi;* dum quidem in altis montibus erat Macedo, non accesserunt, sed in occultis quibusdam locis se tenuerunt: ubi vero postrema acies moveri cœpit; extemplo

εὐθέως εἰς τὸ Θέρμον, καὶ προσέκειντο τοῖς ἐσχά- A.V. 536.
4 τοις. γιγνομένης δὲ ταραχῆς περὶ τὴν οὐραγίαν,
ἔτι μᾶλλον ἐκθύμως οἱ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν ἐπέκειν-
το, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας, πιστεύοντες τοῖς
5 τόποις. Ὁ δὲ Φίλιππος, προειδὼς τὸ μέλλον, ὑπό
τινα λόφον ὑπεστάλκει τοὺς Ἰλλυριοὺς ἐν τῇ κατα-
βάσει, καὶ τῶν πελταστῶν τοὺς ἐπιτηδειοτάτους.
6 ὧν διαναστάντων ἐπὶ τοὺς ἐπικειμένους καὶ προπε-
πτωκότας τῶν ὑπεναντίων, τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν
Αἰτωλῶν ἀνοδίᾳ καὶ προτροπάδην συνέβη φυγεῖν,
ἑκατὸν δὲ καὶ τριάκοντα πεσεῖν, ἁλῶναι δὲ οὐ πολὺ
7 τούτων ἐλάττους. Γενομένου δὲ τοῦ προτερήματος
τούτου, ταχέως οἱ περὶ τὴν οὐραγίαν, ἐμπρήσαντες
τὸ Πάμφιον, καὶ μετ᾽ ἀσφαλείας διελθόντες τὰ Pamphium,
8 στενὰ, συνέμιξαν τοῖς Μακεδόσιν. ὁ δὲ Φίλιππος
ἐστρατοπεδευκὼς περὶ τὴν Μέταπαν, ἐνταῦθοῖ Metapa,
προσανεδέχετο τοὺς ἀπὸ τῆς οὐραγίας. εἰς δὲ τὴν Acræ, Conope.
ὑστεραίαν, κατασκάψας τὴν Μέταπαν, προῆγε,
καὶ

3. τὸ Θέρμον. Etiam Bav. h. l. cum aliis τὸν habet, litera ν ab eád. manu intra lineas adſcripta. 7. τὸ Πάμφιον. Παμφίαν vocaverat ſuperius. 8. ὁ δὲ Φίλιππος. ὁ γὰρ Φίλ. Vat. Flor. Aug. Reg. A.

plo illi *Thermum* invadere, & noviſſimos infeſtare. Quum in ultimis ordinibus tumultus eſſet ortus, eo acrius Aetoli, ingenio locorum freti, inſtare, urgere, cædere. Sed *Philippus*, futuri providus, Illyriorum & selectorum e cetratis manu ſub collem quemdam ſubducta, deſcenſum prætexuerat. Quibus repente coortis in eos ex hoſtibus, qui inſtabant ac longius erant progreſſi; occiſis Aetolorum centum & triginta, captis non multo paucioribus, reliqui per cotes invias effuſa fuga ſaluti ſuæ conſuluerunt. Qua victoria de hoſte parta, mox, qui agmen claudebant, *Pamphium* cremant, & ſine diſcrimine ſuperatis faucibus, ſeſe cum Macedonibus conjungunt. *Philippus*, poſitis circa *Metapam* caſtris, noviſſimum agmen ſuorum eo loci præſtolabatur. Poſtero die, ubi Metapam ſolo æquaſſet, ire pergit, & cir-

Ol.140.2. καὶ παρενέβαλε περὶ τὴν καλουμένην πόλιν, Ἄκρας.
τῇ δ' ἑξῆς, ἅμα προάγων, ἐπόρθει τὴν χώραν· καὶ 9
καταστρατοπεδεύσας περὶ Κωνώπην ἐπέμεινε τὴν
Stratus. ἐχομένην ἡμέραν. τῇ δ' ἐπιούσῃ πάλιν ἀναζεύξας, 10
ἐποιεῖτο τὴν πορείαν παρὰ τὸν Ἀχελῷον, ἕως ἐπὶ
τὸν Στράτον. διαβὰς δὲ τὸν ποταμὸν, ἐπέστησε
τὴν δύναμιν ἐκτὸς βέλους, ἀποπειρώμενος τῶν ἔνδον.

XIV. Ἐπυνθάνετο γὰρ, εἰς τὸν Στράτον συνδεδραμη-
κέναι τῶν Αἰτωλῶν πεζοὺς μὲν εἰς τρισχιλίους, ἱπ-
πεῖς δὲ περὶ τετρακοσίους, Κρῆτας δ' εἰς πεντακο-
σίους. οὐδενὸς δ' ἐπεξιέναι τολμῶντος, αὖθις ἀρξά- 2
Limnæam ad naves ex Aetolia redit Philippus. μενος, ἐκίνει τοὺς πρώτους, ποιούμενος τὴν πορείαν
ὡς ἐπὶ τὴν Λιμναίαν καὶ τὰς ναῦς. Ἅμα δὲ τῷ 3
τὴν οὐραγίαν παραλλάξαι τὴν πόλιν, τὸ μὲν πρῶ-
τον ὀλίγοι τῶν Αἰτωλικῶν ἱππέων, ἐξελθόντες, κατε-
πείραζον τῶν ἐσχάτων. ἐπεὶ δὲ τό τε τῶν Κρητῶν 4
πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως καί τινες τῶν Αἰτωλικῶν
συνή-

8. Ἄκρας. Ἄκραν *secundum Stephanum Byz.* 10. τὸν Στράτον. *In Reg. A. superſcriptum h. l.* τήν.

ea oppidum, quod *Acras* nominant, caſtra metatur. Inde poſtridie profectus, agros in tranſitu devaſtat: donec ventum eſt *Conopen*, ubi proximum quievit diem. Rurſusque eo ex loco die inſecuta vaſis conclamatis, *Stratum* verſus ſecundum Acheloum amnem iter inſtituit. Vbi locato milite extra teli jactum in tumulo qui urbi imminebat, oppidanos inde laceſſebat.

14. Audierat enim *Philippus*, concurriſſe *Stratum* ex Aetolis tria millia peditum, equites quadringentos, Cretenſes ad quingentos. Quum autem obviam contra venire nemo auderet; iter inſtitutum repetens, primam aciem progredi jubet, *Limnæam* ad naves contendens. Vtprimum vero, qui agmen claudebant, urbem ſunt prætergreſſi; pauci initio equites Aetoli, oppido egreſſi, ultimos carpere: mox, progreſſis pariter extra muros Cretenſibus, nonnullis etiam Aetolis equitatui

συνῆψαν τοῖς αὐτῶν ἱππεῦσι, γιγνομένης ὁλοσχερε- A.V.536.
στέρας συμπλοκῆς, ἠναγκάσθησαν ἐκ μεταβολῆς οἱ
5 περὶ τὴν οὐραγίαν κινδυνεύειν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον,
ἀμφοτέρων ἐφάμιλλος ἦν ὁ κίνδυνος· προσβοηθησάν-
των δὲ τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόροις τῶν
Ἰλλυριῶν, ἐνέκλιναν καὶ σποράδην ἔφευγον οἱ τῶν Αἰ-
6 τωλῶν ἱππεῖς καὶ μισθοφόροι. καὶ τὸ μὲν πολὺ μέ-
ρος αὐτῶν ἕως εἰς τὰς πύλας καὶ πρὸς τὰ τείχη
συνεδίωξαν οἱ παρὰ τοῦ βασιλέως, κατέβαλον δ' εἰς
7 ἑκατόν. Ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς χρείας, λοιπὸν οἱ μὲν
ἐκ τῆς πόλεως τὴν ἡσυχίαν ἦγον· οἱ δ' ἀπὸ τῆς οὐρα-
γίας ἀσφαλῶς συνῆψαν πρὸς τὸ στρατόπεδον καὶ
8 τὰς ναῦς. Ὁ δὲ Φίλιππος, καταστρατοπεδεύσας
ἐν ὥρᾳ, τοῖς θεοῖς ἔθυεν εὐχαριστήρια τῆς γεγενη-
μένης αὐτῷ περὶ τὴν ἐπιβολὴν εὐροίας· ἅμα δὲ καὶ
τοὺς ἡγεμόνας ἐκάλει, βουλόμενος ἑστιᾶσαι πάν-
9 τας. ἐδόκει γὰρ εἰς τόπους αὐτὸν δεδωκέναι παρα-
βόλους, καὶ τοιούτους, εἰς οὓς οὐδεὶς ἐτόλμησε πρό-
τερον

Ex Aetolia redit Philippus.

Convivio excipit duces suos.

tui suo se adjungentibus, orto majore certamine, coacti sunt qui in ultimo erant agmine, fronte versa dimicare. Et principio quidem æquo utrimque Marte pugnabatur: ubi vero mercenariis, qui a Philippo stabant, auxilium ferri cœpit ab Illyriis; inclinata acies Aetolorum est, equitibus ac mercenariis passim fugam arripientibus. Plurima pars versus urbem profugit: quos regii usque ad portas & mœnia ipsa persecuti, ad centum occiderunt. Ab hoc prælio, quum de cetero jam oppidani quiescerent, novissimum regis agmen tuto ad castra & ad naves pervenit. Ibi tempestive metatus castra rex, diis rem divinam fecit, & pro felici expeditionis suæ exitu laudes gratesque illis egit: simul duces vocat, & convivio omnes excipit. Fuerat enim omnium opinio, *Philippum* in desperata quædam loca temere se præcipitasse, quo ante ipsum nemo ausus esset mortalium

cum

Ol.140.2. τερον στρατοπέδῳ παρεμβαλεῖν. ὁ δὲ οὐ μόνον ἐνέ- 10
βαλε μετὰ τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ πᾶν, ὃ προέθετο, συντελεσάμενος, ἀσφαλῶς ἐποιήσατο τὴν ἐπάνοδον. δι' ἃ περιχαρὴς ὢν οὗτος μὲν ἐγίγνετο

Tristes intersunt Megaleas & Leontius.

περὶ τὴν τῶν ἡγεμόνων ὑποδοχήν. οἱ δὲ περὶ τὸν 11
Μεγαλέαν καὶ Λεόντιον δυσχερῶς ἔφερον τὴν γεγενημένην ἐπιτυχίαν τοῦ βασιλέως, ὡς ἂν διατεταγμένοι μὲν πρὸς τοῦ Ἀπελλοῦ πάσαις μὲν ἐμποδιεῖν ταῖς ἐπιβολαῖς αὐτοῦ, μὴ δυνάμενοι δὲ τοῦτο ποιεῖν.
ἀλλὰ τῶν πραγμάτων αὐτοῖς κατὰ τοὐναντίον προ- 12
χωρούντων, ἀθυμοῦντες μὲν, ἀλλ' ἧκόν γε πρὸς τὸ δεῖπνον.

XV. Ἦσαν μὲν οὖν εὐθέως ἐν ὑπονοίᾳ τῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖς ἄλλοις, οὐχ ὁμοίως τοῖς λοιποῖς χαίροντες ἐπὶ τοῖς γεγονόσι. προβαίνοντος δὲ τοῦ πότου, κἄ- 2
πειτα γενομένης ἀκαιρίας καὶ πολυποσίας, ἀναγκα-

θέντες

XIV. 10. οὗτος μὲν. οὗτος in αὐτὸς, refragantibus msstis, mutavit Casaub. 11. Μεγαλέαν. Μεγακλέαν Bav. Ibid. πρὸς τοῦ Ἀπελλοῦ. Sic correxi, cum veteres mssti omnes darent πρὸς τοῦ Ἀπελλῆ, quod editores (inde ab Hervag.) in πρὸς τὸν Ἀπελλῆ mutarunt, & sic etiam Reg. B. Ibid. μὲν post πάσαις deletum voluit Reisk. 12. Post προχωρούντων, in Vat. lacuna est unius integræ lineæ, quam recentior manus verbis ἀθυμοῦντες μὲν supplevit.

cum exercitu accedere: at ille non solum copias suas eo adduxerat; verum etiam, omnibus quæ destinaverat confectis, tuto inde se receperat. Propterea gaudio exsultans, ducibus suis epulas apparabat. *Megaleas* vero & *Leontius* lætis Philippi rebus dolebant, ut qui erant quidem ab Apelle constituti, ut conatus illius modis omnibus impedirent, sed efficere id non potuerant. Itaque, rebus in contrarium vertentibus, mœrentes illi quidem, sed tamen venerunt.

15. Ibi tum confestim regi ceterisque oborta suspicio est, rerum successu non pariter cum reliquis ipsos gaudere. Deinde vero compotatione protracta, quum supra modum ferverent pocula, coacti *Megaleas* & *Leontius* idem cum ceteris facere,

θέντες συμπεριφέρεσθαι, ταχέως ἐξεθεάτρισαν αὐ- A.V. 536.
3 τούς. Λυθείσης γὰρ τῆς συνουσίας, ὑπό τε τῆς μέθης καὶ τῆς ἀλογιστίας ἐλαυνόμενοι, περιήεσαν
4 ζητοῦντες τὸν Ἄρατον. συμμίξαντες δὲ κατὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἐλοιδόρουν· μετὰ δὲ,
5 βάλλειν ἐνεχείρησαν τοῖς λίθοις. προσβοηθούντων δὲ πλειόνων ἀμφοτέροις, θόρυβος ἦν καὶ κίνημα κατὰ τὴν παρεμβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούων τῆς κραυγῆς, ἐξαπέστειλε τοὺς ἐπιγνωσομένους καὶ δια-
6 λύσοντας τὴν ταραχήν. Ὁ μὲν οὖν Ἄρατος, παραγενομένων τούτων, εἰπὼν τὰ γεγονότα, καὶ μάρτυρας παρασχόμενος τοὺς συμπαρόντας, ἀπηλλάτ-
7 τετο τῆς κακουχίας ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Ὁ δὲ Λεόντιος ἀλόγως πως κατὰ τὸν θόρυβον ἀπέῤῥευσε. τὸν δὲ Μεγαλέαν καὶ Κρίνωνα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ συνῆκε τὸ γεγονὸς, ἐπετίμα πικρῶς.

Leontius cum suis Aratum invadunt.

Megaleas & Crino in carcerem ducuntur.

XV. 3. λυθείσης. ἀφθείσης *Bav. quod in* ἀφθείσης *mutavit Casaub. Et sic Aug. Pronum esset cum Reisk.* ἀφεθείσης *reponere; ni scriptura libri Vaticani, in quo est* ΑΥΘΕΙΣΗΣ, *suaderet id quod dedi.* 7. Μεγαλέαν. *Rursus* Μεγακλέα *Bav. Sed idem mox deinde constanter cum aliis* Μεγαλέαν *vocat.*

facere, ilicet interiora animorum suorum ipsi publicarunt. Etenim soluto convivio, mente ex ebrietate alienata, *Aratum* quærentes huc illuc circumcursant. Et quum in reditu a cœna in eum forte incidissent, dicteria primo in illum jacere, deinde etiam lapidibus incessere. Mox ab utraque parte multis ad clamorem pro ferenda ope accurrentibus, tumultus quidam & motus in castris est excitatus. Rex ut clamantes audit, mittit foras, qui, quid rei esset, viderent, tumultumque sedarent. Quibus postquam rem omnem, uti gesta fuerat, *Aratus* exposuit, & cunctorum qui aderant testimoniis confirmavit; e turba & vexatione in suum tabernaculum se recepit. *Leontius* vero, nescio quo modo, inter tumultuantium strepitum dilabitur. Rex, accitis *Megalea* & *Crinone*, & quæ acciderant cognitis, acerbe il-

Ol.140.2. κρῶς. οἱ δ' οὐχ οἷον συνεστάλησαν, ἀλλ' ἐπεμέτρη- 8
σαν φάσκοντες, οὐδὲ λήξειν τῆς προθέσεως, ἕως
ἂν τὸν μισθὸν ἐπιθῶσι τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον. Ὁ δὲ 9
βασιλεὺς, ὀργισθεὶς ἐπὶ τῷ ῥηθέντι, παραχρῆμα,
πρὸς εἴκοσι τάλαντα κατεγγυήσας, ἐκέλευσεν αὐ-
τοὺς εἰς φυλακὴν ἀπαγαγεῖν.

XVI. Aratum tutatur rex.

XVI. Τῇ δ' ἐπαύριον ἀνακαλεσάμενος τὸν Ἄρατον,
παρεκάλει θαῤῥεῖν, ὅτι ποιήσεται τὴν ἐνδεχομένην
ἐπιστροφὴν τοῦ πράγματος. Ὁ δὲ Λεόντιος, συνεὶς 2
τὰ περὶ τὸν Μεγαλέαν, ἧκε πρὸς τὴν σκηνὴν μετά
τινων πελταστῶν· πεπεισμένος, καταπλήξεσθαι διὰ
τὴν ἡλικίαν καὶ ταχέως εἰς μετάνοιαν ἄξειν τὸν βα-
σιλέα. Συντυχὼν δ' αὐτῷ, προσεπυνθάνετο, τίς 3
ἐτόλμησεν ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας τῷ Μεγαλέᾳ;
καὶ τίς εἰς τὴν φυλακὴν ἀπαγαγεῖν; τοῦ δὲ βασι- 4
λέως ὑποστατικῶς, αὐτὸν, φήσαντος, συντεταχέ-
ναι·

8. *οἱ δ' οὐχ.* οἳ οὐχ *Bav. absque conjunct.*
XVI. 4. *αὐτόν. Perperam scripti omnes* αὐτοῦ.

los increpat. Qui adeo non submiserunt se in humilitatem reorum, ut contumeliam insuper adjicerent, dicerentque, *non prius se ab incepto destituros, quam meritas ab Arato pœnas exegissent.* Qua voce rex irritatus, e vestigio exacta ab iis satisdatione, talenta viginti multæ nomine solutum iri, in carcerem duci eos jubet.

16. Die insequenti *Aratum* ad se arcessitum bono animo Rex esse jubet: *sibi enim, quantæ par sit, curæ negotium hoc futurum.* Sed *Leontius* de Megaleæ casu factus certior, cum cetratorum manu ad regem venit: ratus, facile se propter ætatem terrorem illi incussurum, & ad mutandam sententiam compulsurum. Is regem alloquens, ultro quærere ab illo sustinuit, *quisnam Megaleæ manus injicere, atque in carcerem compingere esset ausus?* Rege vero constanter ac fidenter respondente, *suo id factum esse jussu:* territus

ναι· καταπλαγεὶς ὁ Λεόντιος, καί τι προσανοιμώ- A.V.536.
5 ξας, ἀπῄει τεθυμωμένος. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναχθεὶς παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ διάρας τὸν κόλπον· ὡς θᾶττον εἰς τὴν Λευκάδα καθωρμίσθη, τοῖς μὲν ἐπὶ τῆς τῶν λαφύρων οἰκονομίας τεταγμένοις, περὶ ταῦτα, συνέταξε, γιγνομένοις μὴ καθυστερεῖν· αὐτὸς δὲ, συναγαγὼν τοὺς φίλους, ἀπέδωκε κρίσιν
6 τοῖς περὶ τὸν Μεγαλέαν. Τοῦ δ' Ἀράτου κατηγορήσαντος ἀνέκαθεν τὰ πεπραγμένα τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον, καὶ διελθόντος τὴν γενομένην ὑπ' αὐτῶν ἐν Ἄργει σφαγὴν, ἣν ἐποιήσαντο μετὰ τὸν Ἀντιγόνου χωρισμὸν, καὶ τὰς πρὸς Ἀπελλῆν συνθήκας,
7 ἔτι δὲ τὸν περὶ τοὺς Παλαιεῖς ἐμποδισμόν· καὶ πάντα ταῦτα μετ' ἀποδείξεως ἐνδεικνυμένου καὶ μαρτύρων· οὐ δυνάμενοι πρὸς οὐδὲν ἀντιλέγειν οἱ περὶ τὸν Μεγαλέαν, κατεκρίθησαν ὁμοθυμαδὸν ὑπὸ

Leucadem redit Philippus.

Iudicio condemnantur inimici Arati.

5. γιγνομένοις. γενομένοις *Aug. Reg. A. Mendosè* γινόμενος *Vat. Flor.* 6. ἐν Ἄργει. *Reiskii amplexus sum emendationem. Vulgo omnes* ἐναργῆ σφαγήν.

ritus *Leontius*, ac nonnihil etiam ſuſpirans, plenus iræ diſceſſit. Mox cum univerſa claſſe profectus Macedo, ſinu trajecto, brevi ad *Leucadem* appulit: ubi quum prædæ adminiſtrandæ præfectos negotium accelerare juſſiſſet; ipſe, coactis ad concilium amicis, de cauſſa *Megaleæ* cognitionem inſtituit. In eo conſeſſu, omnium criminum, quæ inde a principio patraverant *Leontius* & qui cum eo ſentiebant, *Aratus* illos accuſavit: qui etiam *cædem* poſt diſceſſum Antigoni *Argis* ab his factam expoſuit, tum conjurationem cum Apelle initam, poſtremo regiis conatibus oblata in Palæenſium obſidione impedimenta. Quorum omnium quia certa argumenta & teſtimonia idonea *Aratus* afferebat; *Megaleas* & ſocii, quid adverſus objecta reſponderent, nihil habentes, omnium qui aderant conſentientibus ſuffragiis

Ol.140.2. τῶν φίλων. Καὶ Κρίνων μὲν ἔμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ· 8
τὸν δὲ Μεγαλέαν Λεόντιος ἀνεδέξατο τῶν χρημά-
των. Ἡ μὲν οὖν τοῦ Ἀπελλοῦ καὶ τῶν περὶ τὸν 9
Λεόντιον πρᾶξις ἐν τούτοις ἦν, παλίντροπον λαμ-
βάνουσα τὴν προκοπὴν ταῖς ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν ἐλπί-
σιν. ἔδοξαν μὲν γὰρ, καταπληξάμενοι τὸν Ἄρατον, 10
καὶ μονώσαντες τὸν Φίλιππον, ποιήσειν ὅ τι ἂν αὐ-
τοῖς δοκῇ συμφέρειν. ἀπέβη δὲ τούτων τἀναντία.

XVII. Lycurgi conatus adversus Messenios & Tegeatas.

Κατὰ δὲ τοὺς προειρημένους καιροὺς, Λυκοῦργος
ἐκ μὲν τῆς Μεσσηνίας, οὐδὲν ἄξιον λόγου πράξας,
ἐπανῆλθε· μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ὁρμήσας ἐκ Λα-
κεδαίμονος, κατελάβετο τὴν τῶν Τεγεατῶν πόλιν.
τῶν δὲ σωμάτων ἀποχωρησάντων εἰς τὴν ἄκραν, 2
ἐπεβάλετο πολιορκεῖν ταύτην. οὐδαμῶς δὲ δυνάμε-
νος ἀνύειν οὐδὲν, αὖθις ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Σπάρ-
την.

Eleorum adv. Dymæos.

Οἱ δ' ἐκ τῆς Ἤλιδος, καταδραμόντες τὴν Δυ- 3
μαίαν,

9. *Pro* Ἀπελλοῦ *dant* Ἀπελλῆ *Aug. Reg. A. Vulgo autem ex Bas. editur* ἡ μὲν οὖν περὶ τὸν Ἀπελλῆ καὶ τὸν Λεόντιον.
XVII. 1. τῶν Τεγεατῶν *ex Casauboni conject. recepi. Mendose omnes* Ἐλεατῶν.

fragiis sunt damnati. *Crinon* in carcere est detentus: pro *Megaleæ* dicta multa *Leontius* sponsorem se obtulit. Hic fuit successus illius proditionis quam *Apelles* & *Leontius* instituerant: spei, per initia ab eis conceptæ, plane in exitu contrarius. Speraverant enim, territo fugatoque *Arato*, rege in solitudine amicorum derelicto, pro sua libidine omnia se recturos. Quod consilium in alia omnia ipsis vertit.

17. Per idem tempus *Lycurgus*, nullo operæ pretio facto, e Messenia domum rediit: deinde vero iterum Lacedæmone profectus, *Tegeatarum* urbem occupat. Et, quoniam quidquid erat hominum, in arcem confugerat, obsidionem hujus aggreditur: sed quum nihil promoveret, atque omnia ejus incepta caderent irrita, Spartam redire est coactus. *Elei* vero, in *Dymæorum* fines incursione facta, equites

μαίαν, καὶ τοὺς βοηθήσαντας τῶν ἱππέων εἰς ἐνέ- A.V. 536.
4 δραν ἐπαγαγόμενοι, ῥᾳδίως ἐτρέψαντο. καὶ τῶν μὲν
Γαλατικῶν οὐκ ὀλίγους κατέβαλον, τῶν δὲ πολιτι-
κῶν αἰχμαλώτους ἔλαβον Πολυμήδην τε τὸν Αἰγιέα,
5 καὶ Δυμαίους, Ἀγησίπολιν καὶ Διοκλέα. Δορίμα- Dorimachi irrita expeditio in Macedoniam.
χος δὲ τὴν μὲν πρώτην ἔξοδον ἐποιήσατο μετὰ τῶν
Αἰτωλῶν, πεπεισμένος, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον,
αὐτὸν μὲν ἀσφαλῶς κατασύρειν τὴν Θετταλίαν,
τὸν δὲ Φίλιππον ἀναστήσειν ἀπὸ τῆς περὶ τοὺς Πα-
6 λαιεῖς πολιορκίας. εὑρὼν δὲ τοὺς περὶ τὸν Χρυσόγο-
νον καὶ Πετραῖον ἑτοίμους ἐν Θετταλίᾳ πρὸς τὸ δια-
κινδυνεύειν, εἰς μὲν τὸ πεδίον οὐκ ἐθάῤῥει καταβαί-
νειν, ἐν δὲ ταῖς παρωρείαις προσανέχων, διῆγε.
7 προσπεσούσης δ' αὐτῷ τῆς τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν
Αἰτωλίαν εἰσβολῆς, ἀφέμενος τῶν κατὰ Θετταλίαν,
ἐβοήθει τούτοις κατὰ σπουδήν. καταλαβὼν δ'
ἀπηλλαγμένους ἐκ τῆς Αἰτωλίας τοὺς Μακεδόνας,

ὕστερος

3. *βοηθήσαντας. Vulgo βοηθήσοντας.* 5. *τὴν μὲν πρώτην ἔξ. An τὸ μὲν πρῶτον τὴν ἔξοδον?* Ibid. *αὐτὸν μέν. αὐτὸς μὲν malim, aut αὐτὴν μέν.* 6. Πετραῖον. Πατραῖον *h. l. edd. cum aliis.*

tes qui ad obsistendum occurrerant, in locum insidiarum adductos, non magno conatu fugant. Desiderati sunt e Gallorum turmis non pauci: ex oppidanis capti nonnulli; in his *Polymedes* Aegiensis, & *Agesipolis* ac *Megacles* Dymaei. *Dorimachus* initio, cum ad bellum gerendum copias Aetolorum educeret, pro certo habebat, sicut ante diximus, se Thessaliam impune devastantem, ab obsidione Palaeensium regem esse revocaturum. Sed, quum in Thessalia *Chrysogonum* & *Petraeum* ad dimicandum paratos offendisset; non ausus in campos descendere, ad montium radices succedens, ibi se continebat. Postea, certior factus de impressione Macedonum in Aetoliam, omissa Thessalia, ad ferendum patriae auxilium accurrit: sed, prius quam veniret, Macedonas Aetolia jam

Ol.140.2. οὗτος μὲν ὑπελείπετο καὶ καθυστέρει πάντων.

Corinthum redit Philippus.

Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναχθεὶς ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ 8
ποςθήσας ἐν παράπλῳ τὴν τῶν Οἰανθέων χώραν,
κατῆςε μετὰ τοῦ στόλου παντὸς εἰς Κόρινθον.
ὁρμίσας δὲ τὰς νῆας ἐν τῷ Λεχαίῳ, τήν τε δύναμιν 9
ἐξεβίβαζε, καὶ τοὺς γραμματοφόρους διαπέστελλε
πρὸς τὰς ἐν Πελοποννήσῳ συμμαχίδας πόλεις, δηλῶν τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ δεήσει πάντας μετὰ τῶν ὅπλων
κοιταίους ἐν τῇ τῶν Τεγεατῶν γίγνεσθαι πόλει.

XVIII. Ταῦτα δὲ διαταξάμενος, καὶ μείνας οὐδένα χρόνον ἐν τῇ Κορίνθῳ, παρήγγειλε τοῖς Μακεδόσιν ἀναζυγήν. ποιησάμενος δὲ τὴν πορείαν δι᾽ Ἄργους, ἧκε

Spartam properat.

δευτεραῖος εἰς Τέγεαν. προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἡ- 2
θροισμένους τῶν Ἀχαιῶν, προῆγε διὰ τῆς ὀρεινῆς,
σπουδάζων λαθεῖν τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐμβαλὼν
εἰς τὴν χώραν. περιελθὼν δὲ ταῖς ἐρημίαις, τεταρ- 3
ταῖος

8. Οἰανθέων. *Mendose omnes* Ὑανθέων. Ibid. εἰς Κόρ. εἰς τὴν Κόρινθον *Flor.*
XVIII. 1. διαταξάμ. διαπραξάμ. *Flor.* Ibid. ἐν τῇ Κορίνθῳ. *Sic h. l. & passim deinde mssti omnes & edd.*

jam excesserant: ita iste, tardius semper occurrens, frustra ubique erat. At rex, *Leucade* conscensis navibus, populatus in transitu *Oeanthensium* agrum, cum universa classe Corinthum appulit: subductisque navibus in Lechæum portum, & milite in terram exposito, ad socias Peloponnesi urbes tabellarios in omnem partem cum literis mittit, diem edicens, qua die in *Tegeatarum* urbe cum armis manere ipsos volebat.

18. His ita ordinatis nulla amplius mora Corinthi facta, vasis conclamatis, per Argos iter faciens, alteris castris *Tegeam* cum Macedonibus suis pervenit. Assumtaque ibi Achæorum manu, quæ parata erat, cupiens *Lacedæmoniorum* agrum nec cogitantibus ipsis invadere, per montana agmen duxit. Quarto die, circumducto per deserta

ταῖς ἐπέβαλε τοῖς καταντικρὺ τῆς πόλεως λόφοις· A.V. 536.
καὶ παρῆει, δεξιὸν ἔχων τὸ Μενελάϊον, ἐπ' αὐτὰς Philippus
4 τὰς Ἀμύκλας. Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι, θεωροῦντες Spartam properat.
ἐκ τῆς πόλεως παράγουσαν τὴν δύναμιν, ἐκπλαγεῖς
ἐγένοντο καὶ περίφοβοι, θαυμάζοντες τὸ συμβαῖνον.
5 ἀκμὴν γὰρ ταῖς διανοίαις ἦσαν μετέωροι ἐκ τῶν
προσπιπτόντων ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν καταφθορὰν τοῦ Θέρμου, καὶ καθόλου ταῖς ἐν Αἰτωλίᾳ
πράξεσι. καί τις ἐνεπεπτώκει θροῦς παρ' αὐτοῖς
ὑπὲρ τοῦ τὸν Λυκοῦργον ἐκπέμπειν, βοηθήσοντα
6 τοῖς Αἰτωλοῖς. ὑπὲρ δὲ τοῦ τὸ δεινὸν ἥξειν ἐπὶ σφᾶς
οὕτως ὀξέως ἐκ τηλικούτου διαστήματος, οὐδὲ διενοεῖτο τὸ παράπαν αὐτῶν οὐδείς· ἅτε καὶ τῆς ἡλικίας ἐχούσης ἀκμὴν εὐκαταφρόνητόν τι τῆς τοῦ βασιλέως. διὸ καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς τῶν πραγμάτων
7 συγκυρούντων, εἰκότως ἦσαν ἐκπλαγεῖς. Ὁ γὰρ

4. παράγ. τὴν δύν. τὴν παράγ. δύναμιν Bav. 5. ὑπὲρ *ex conject. posui. Vulgo* ὑπὸ τοῦ Φιλίππου. 6. διὸ καὶ. διόπερ καὶ *Flor.*

deserta loca exercitu, adsitos e regione urbis colles est assecutus: habensque ad dextram *Menelaium*, ad *Amyclas* ipsas pervenit. Lacedæmonii, cum ex urbe prætereuntes copias cernerent, stupore ac metu defixi, mirari factum. Adhuc enim, propter nuncium de clade Thermiorum, & ceteris rebus in Aetolia a Philippo gestis, suspensos cummaxime animos futuri exspectatione habebant; atque etiam mentio quædam apud illos fuerat injecta de mittendo Lycurgo, qui Aetolis auxilium ferret. Quod autem ad ipsos tam cito, e spatio tam longinquo, transiturum esset periculum, ne venerat quidem in mentem cuiquam omnino Spartanorum: quum præsertim ea rex ætate esset, quæ adprime contemtui est obnoxia. Quamobrem adeo præter ipsorum spem rebus evenientibus, non sine caussa commoti perturbatique erant.

Ol.140.2. Mira celeritate omnia gerit Philippus.

Φίλιππος, τολμηρότερον καὶ πρακτικώτερον ἢ κατὰ
τὴν ἡλικίαν χρώμενος ταῖς ἐπιβολαῖς, εἰς ἀπορίαν
καὶ δυσχρηστίαν ἅπαντας ἦγε τοὺς πολεμίους.
Ἀναχθεὶς γὰρ ἐκ μέσης Αἰτωλίας, καθάπερ ἐπά- 8
νω προεῖπον, καὶ διανύσας ἐν νυκτὶ τὸν Ἀμβρακικὸν
κόλπον, εἰς Λευκάδα κατῆρε. δύο δὲ μείνας ἡμέρας 9
ἐνταῦθα, τῇ τρίτῃ ποιησάμενος ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν
τὸν ἀνάπλουν, δευτεραῖος πορθήσας ἅμα τὴν τῶν
Αἰτωλῶν παραλίαν, ἐν Λεχαίῳ καθωρμίσθη. μετὰ 10
δὲ ταῦτα, κατὰ τὸ συνεχὲς ποιούμενος τὰς πο-
ρείας, ἑβδομαῖος ἐπέβαλε τοῖς ὑπὲρ τὴν πόλιν κει-
μένοις παρὰ τὸ Μενελάϊον λόφοις. ὥστε τοὺς πλεί-
στους, ὁρῶντας τὸ γεγονὸς, μὴ πιστεύειν τοῖς συμ-
βαίνουσιν. οἱ μὲν οὖν Λακεδαιμόνιοι, περιδεεῖς γεγο- 11
νότες διὰ τὸ παράδοξον, ἠπόρουν, καὶ δυσχερήστως
διέκειντο πρὸς τὸ παρόν.

XIX. Amyclæ prope Lacedæmonem.

Ὁ δὲ Φίλιππος, τῇ μὲν πρώτῃ κατεστρατοπέ-
δευσε περὶ τὰς Ἀμύκλας. Αἱ δ᾽ Ἀμύκλαι καλού- 2
μεναι,

erant. *Philippus* namque, & *audacia* & *ſollertia* majore, quam pro ætate, conſilia ſua regens, ingentem animis hoſtium omnium ſuorum ſollicitudinem atque fluctuationem injiciebat. Etenim e media Aetolia, ſicut paullo ante dicebam, profectus, & ſinu Ambracio per noctem trajecto, Leucadem pervenerat: ubi mora bidui facta, tertio die ſub lucem primam profectus, populatus obiter Aetoliæ quam prætervehebatur oram, poſtridie ejus diei Lechæum appulerat. Deinde, continuato itinere, colles qui ad Menelaium Spartæ imminent, ſeptimis caſtris attigit. Vt plerique, quum cernerent qua celeritate res gereret, vix factum crederent. *Lacedæmonii* igitur, inopinata rei novitate perterriti, quo ſe verterent in præſentia, quidve conſilii caperent, neſciebant.

19. *Philippus* ad Amyclas primo die conſedit. Quas vocant *Amyclas*, locus eſt, ſtadia

μεναι, τόπος ἐστὶ τῆς Λακωνικῆς χώρας καλλιδενδρότατος, καὶ καλλικαρπότατος· ἀπέχει δὲ τῆς A.V. 536.
3 Λακεδαίμονος ὡς εἴκοσι στάδια. ὑπάρχει δὲ καὶ τέμενος Ἀπόλλωνος ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἐπιφανέστατον τῶν κατὰ τὴν Λακωνικὴν ἱερῶν. κεῖται δὲ τῆς πόλεως ἐν τοῖς πρὸς θάλατταν κεκλιμένοις μέρεσι.
4 Τῇ δ' ἐπιούσῃ, πορθῶν ἅμα τὴν χώραν, εἰς τὸν Πύῤῥου καλούμενον κατέβη χάρακα. δύο δὲ τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐπιδραμὼν καὶ δῃώσας τοὺς σύνεγγυς
5 τόπους, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὸ Κάρνιον. ὅθεν ὁρμήσας, ἦγε πρὸς Ἀσίνην· καὶ ποιησάμενος προσβολὰς, οὐδέν γε τῶν προὔργου περαίνων, ἀνέζευξε· καὶ τὸ λοιπὸν ἐπιπορευόμενος ἔφθειρε τὴν χώραν πᾶσαν, τὴν ἐπὶ τὸ Κρητικὸν πέλαγος τετραμμένην,
6 ἕως Ταινάρου. Μεταβαλλόμενος δ' αὖθις, ἐποιεῖτο τὴν πορείαν παρὰ τὸ ναύσταθμον τῶν Λακεδαιμονίων, ὃ καλεῖται μὲν Γύθιον, ἔχει δ' ἀσφαλῆ λιμένα,

Laconicam usque ad Tænarum populatur Philippus.

Q 5

XIX. 5. Ἀσίνην. Ἀσσίνην mssti & edd. ante Casaub. Ibid. οὐδέν γε in οὐδὲν δὲ mutavit Casaub. 6. τὸ ναύσταθμον. Alii vulgo τὸν ναύστ.

stadia circiter viginti distans ab urbe *Sparta;* qua præstantium arborum numero, qua fructuum optimorum copia, ante omnes alios excellens. Habet & *Apollinis fanum*, cuncta fere totius Laconicæ templa celebritate vincens. Sitæ autem sunt *Amyclæ* ad eam partem urbis quæ vergit ad mare. Postero die, agrum populatus, ad *Pyrrhi castra*, quæ vocant, descendit. Quumque per continuum biduum loca vicina devastasset, ad *Carnium* castris locum cœpit. Inde *Asinam* duxit: conatusque illud oppidum oppugnare, quum nihil magnopere profecisset, motis signis, per omnem agrum qui Creticum mare spectat, *Tænarum* usque, infesto agmine populabundus ivit. Converso deinde itinere ad Lacedæmoniorum navale flexit, quod *Gythium* vocant, ubi

Ol.140.2. να, τῆς δὲ πόλεως ἀπέχει περὶ τριάκοντα στάδια.
τοῦτο δ᾽ ἀπολιπὼν κατὰ πορείαν δεξιὸν, κατεστρα- 7
τοπέδευσε περὶ τὴν Ἑλίαν· ἥτις ἐστὶν, ὡς πρὸς μέ-
ρος θεωρουμένη, πλείστη καὶ καλλίστη χώρα τῆς
Λακωνικῆς. ὅθεν ἀφιεὶς τὰς προνομὰς, αὐτόν τε 8
τὸν τόπον τοῦτον πάντα κατεπυρπόλει, καὶ διέ-
φθειρε τοὺς ἐν αὐτῷ καρπούς· ἀφικνεῖτο δὲ ταῖς
προνομαῖς καὶ πρὸς Ἀκρίας καὶ Λεύκας, ἔτι δὲ καὶ
τὴν τῶν Βοιῶν χώραν.

XX. Messenii serius Tegeam conveniunt.

Οἱ δὲ Μεσσήνιοι, κομισάμενοι τὰ γράμματα τὰ παρὰ τοῦ Φιλίππου, τὰ περὶ τῆς στρατείας, τῇ μὲν ὁρμῇ τῶν ἄλλων οὐκ ἐλείποντο συμμάχων, ἀλλὰ τὴν ἔξοδον ἐποιήσαντο μετὰ σπουδῆς, καὶ τοὺς ἀκμαιοτάτους ἄνδρας ἐξέπεμψαν, πεζοὺς μὲν δισχιλίους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους. τῷ δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ καθυστερήσαντες τῆς εἰς Τέγεαν παρουσίας τοῦ Φιλίπ-

6. *περὶ τριάκοντα. περὶ, quod abest vulgo, dedit Flor. & Perott. Pro τριάκ. autem videri potest διακόσια καὶ τριάκοντα ponendum.* 7. Ἑλίαν. *Mutavi spiritum. quum in libri esset* Ἐλίαν. 8. Βοιῶν. *Sic Casaub. Ante eum edd. cum msstis* Βοίων. *Rectius fortasse* Βοιατῶν.

ubi portus est tutus, distans ab urbe triginta fere stadia. Mox relicto ad dextram Gythio circa *Heliam* consedit; quæ agri Laconici portio quædam est, omnium ejus partium & maxima & pulcerrima. Inde pabulatum dimisso milite, totum hunc locum omni clade belli affecit, & fruges fructusque universos, qui in eo erant, corrupit. Quin & *Acrias* usque, & *Leucas*, atque etiam ad *Bœarum* agrum, populationibus est perventum.

20. *Messenii*, literis a Philippo acceptis de educendo milite, voluntate quidem propensa nemini sociorum cesserunt: quin summo studio expeditionem susceperunt, conscripto exercitu lectissimorum peditum ad bis mille, equitum ducentorum. Verum quia propter viæ longitudinem *Tegeam* occurrere ad eam diem, qua illuc Philip-

Φιλίππου, τὸ μὲν πρῶτον ἠπόρουν, τί δέον εἴη ποιεῖν. A.V.536.
3ἀγωνιῶντες δὲ, μὴ δόξαιεν ἐθελοκακεῖν, διὰ τὰς
προγεγενημένας περὶ αὐτοὺς ὑποψίας· ὥρμησαν διὰ
τῆς Ἀργείας εἰς τὴν Λακωνικὴν, βουλόμενοι συνά-
4ψαι τοῖς περὶ τὸν Φίλιππον. Παραγενόμενοι δὲ
πρὸς Γλυμπεῖς χωρίον, ὃ κεῖται περὶ τοὺς ὅρους
τῆς Ἀργείας καὶ Λακωνικῆς, πρὸς τοῦτο κατεστρα-
5τοπέδευσαν ἀπείρως ἅμα καὶ ῥαθύμως. οὔτε γὰρ
τάφρον, οὔτε χάρακα τῇ παρεμβολῇ περιέβαλον,
οὔτε τόπον εὐφυῆ περιέβλεψαν· ἀλλὰ, τῇ τῶν
κατοικούντων τὸ χωρίον εὐνοίᾳ πιστεύοντες, ἀκά-
6κως πρὸ τοῦ τείχους αὐτοῦ παρενέβαλον. Ὁ δὲ
Λυκοῦργος, προσαγγελθείσης αὐτῷ τῆς τῶν Μεσση-
νίων παρουσίας, ἀναλαβὼν τοὺς μισθοφόρους, καὶ
τινας τῶν Λακεδαιμονίων, προῆγε· καὶ συνάψας
τοῖς τόποις ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν, ἐπέθετο τῇ στρατο-
7πεδείᾳ τολμηρῶς. οἱ δὲ Μεσσήνιοι, τἄλλα πάντα
κακῶς

Messenii ad Glympes castra ponunt.

Castris exuuntur a Lycurgo.

XX. 4. Γλυμπεῖς. Γλύμπεις *videtur scribendum.*

Philippus venit, non poterant; serius advenientes, quid jam facto esset opus, ancipites animi primum dubitarunt. Veriti autem, ne, ob præteritas suspiciones, quibus laboraverant, de industria viderentur cessasse, per Argivorum fines *Laconicam* petere constituerunt; conjungi cum Philippo quam primum cupientes. Ad *Glympes* autem ut ventum, (castellum est, in confinio ditionis Argivorum & Laconum,) castra metati sunt eo loci, & inscite, & negligenter. Nam neque fossa neque vallo se muniverunt; ac ne locum quidem stativis idoneum delegerant: sed benevolentiæ incolarum confisi, nihil quidquam mali suspectantes, pro mœnibus castelli consederunt. *Lycurgus*, de adventu Messeniorum factus certior, cum mercenario milite & paucis Lacedæmoniis eo ducit: & quum prima luce appropinquasset, magno impetu castra *Messeniorum* invadit. Illi, qui ceteroquin nihil

Ol.140.2. κακῶς βουλευσάμενοι, καὶ μάλιστα τὸ προελθεῖν
ἐκ τῆς Τεγέας, μὴ κατὰ τὸ πλῆθος ἀξιόχρεοι
ὑπάρχοντες, μήτε πιστεύοντες ἐμπείροις, παρ' αὐ-
τόν γε τὸν κίνδυνον κατὰ τὴν ἐπίθεσιν ὅμως τὸ δυ-
νατὸν ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλαβον πρὸς τὴν ἑαυτῶν
σωτηρίαν. ἅμα γὰρ τῷ συνιδεῖν ἐπιφαινομένους τοὺς 8
πολεμίους, ἀφέμενοι πάντων, σπουδῇ πρὸς τὸ χω-
ρίον προσέφυγον. διόπερ Λυκοῦργος τῶν μὲν ἵππων 9
ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν πλείστων, καὶ τῆς ἀποσκευῆς·
τῶν δ' ἀνδρῶν ζωγρείᾳ μὲν οὐδενὸς ἐκυρίευσε, τῶν
δ' ἱππέων ὀκτὼ μόνον ἀπέκτεινε. Μεσσήνιοι μὲν οὖν 10
τοιαύτῃ περιπετείᾳ χρησάμενοι, πάλιν δι' Ἄργους
εἰς τὴν οἰκείαν ἀπεκομίσθησαν. Ὁ δὲ Λυκοῦργος, 11
μετεωρισθεὶς ἐπὶ τῷ γεγονότι, παραγενόμενος εἰς
τὴν Λακεδαίμονα περὶ παρασκευὴν ἐγίγνετο· καὶ
συνήδρευε μετὰ τῶν φίλων, ὡς οὐκ ἐάσων τὸν Φί-
λιππον

Lycurgus ad Spartam Philippum exſpectat.

7. τὸ προελθεῖν. *τὸ ignorant mssti; ab Vrſino adſcivit Caſaub. Forte* τῷ *fuerat ſcribendum.* Ibid. *Ad* ἐμπείροις *forſan vocab.* ἡγεμόσι *cum Reisk. eſt adjiciendum.*

nihil pro ſanis fecerant, maximeque in eo peccaverant, quod pedem Tegea efferre auſi erant, neque idoneum armatorum numerum habentes, neque peritorum conſilio utentes; in ipſa tamen pugna adverſus invadentem hoſtem, ſaluti ſuæ, quod quidem in ipſis fuit, non defuerunt. Nam ut primum apparere hoſtes viderunt, omnibus relictis impedimentis, ad ipſum caſtellum curriculo ſeſe receperunt. Itaque ſupellectile quidem & equis plerisque *Lycurgus* eſt potitus: ſed militum vivum quidem cepit neminem, octo tantum ex equitibus occidit. *Meſſenii*, hac clade affecti, per Argos patriam repetunt. *Lycurgus*, re bene geſta ferox, ubi Lacedæmonem eſt reverſus, inſtruendo bello intentus, concilia cum amicis agitabat: & *Philippo* exeundi e Laconica poteſtatem,

λιππον ἐπανελθεῖν ἐκ τῆς χώρας ἄνευ κινδύνου καὶ A.V. 536.
12συμπλοκῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐκ τῆς Ἑλίας ἀνα-
ζεύξας, προῆγε, πορθῶν ἅμα τὴν χώραν· καὶ τε-
ταρταῖος αὖθις εἰς τὰς Ἀμύκλας κατῆρε παντὶ
τῷ στρατεύματι περὶ μέσον ἡμέρας.

XXI.
Λυκοῦργος δὲ, διαταξάμενος περὶ τοῦ μέλλοντος
κινδύνου τοῖς ἡγεμόσι καὶ τοῖς φίλοις, αὐτὸς μὲν
ἐξελθὼν ἐκ τῆς πόλεως, κατελάβετο τοὺς περὶ τὸ
Μενελάϊον τόπους, ἔχων τοὺς πάντας οὐκ ἐλάττους
2δισχιλίων. τοῖς δ' ἐν τῇ πόλει συνέθετο, προσέχειν
τὸν νοῦν, ἵν', ὅταν αὐτοῖς αἴρῃ τὸ σύνθημα, σπουδῇ
κατὰ πλείους τόπους ἐξαγαγόντες πρὸ τῆς πόλεως
τὴν δύναμιν ἐκτάττωσι, βλέπουσαν ἐπὶ τὸν Εὐρώταν,
καθ' ὃν ἐλάχιστον τόπον ἀπέχει τῆς πόλεως ὁ πο-
3ταμός. Τὰ μὲν οὖν περὶ τὸν Λυκοῦργον καὶ τοὺς
4Λακεδαιμονίους ἐν τούτοις ἦν. Ἵνα δὲ μὴ, τῶν τό-
πων

Menelaium, prope Lacedæmonem.

11. ἐκ τῆς χώρας. ἐκ abest a vett. libris; ex Reg. B. recepit Casaub.
XXI. 2. βλέπουσαν ἐπὶ. βλέπ. κατὰ edd. ex Bav.

tem, priusquam prælii discrimen subiisset, videbatur non facturus. Rex, castris ex *Helia* motis, populabundus agmen ducens, quartis castris *Amyclas* cum universo exercitu circa meridiem est reversus.

21. *Lycurgus*, postquam ducibus amicisque suis necessaria ad futurum certamen præcepisset, cum bis mille omnino armatorum manu urbem ipse egressus, proxima *Menelaio* loca insidet: cum remanentibus in urbe constituit, ut signum, quod daturus ipsis erat, diligenter observarent; eoque sublato, militem propere multis simul locis oppido educerent, &, qua minimum a *Sparta* abest *Eurotas*, ibi ante ipsam urbem copias in aciem ita dirigerent, ut fluvium spectaret acies. Et *Lycurgus* quidem ac Lacedæmonii in his tum erant. Sed ne propter

Ol. 140. 2. Locorum ſitus in Hiſtoria accurate deſignandus.

πων ἀγνοουμένων, ἀνυπόταϰτα ϰαὶ ϰωφὰ γίγνηται
τὰ λεγόμενα, συνυποδειϰτέον ἂν εἴη τὴν φύσιν ϰαὶ
τάξιν αὐτῶν· ὃ δὴ ϰαὶ παρ' ὅλην τὴν πραγματείαν 5
πειρώμεθα ποιεῖν, συνάπτοντες ϰαὶ συνοιϰειοῦντες
ἀεὶ τοὺς ἀγνοουμένους τῶν τόπων τοῖς γνωριζομένοις
ϰαὶ παραδιδομένοις. Ἐπεὶ γὰρ τῶν ϰατὰ πόλεμον 6
ϰινδύνων τοὺς πλείους ϰαὶ ϰατὰ γῆν ϰαὶ ϰατὰ θά-
λατταν σφάλλουσιν αἱ τῶν τόπων διαφοραί· βουλό-
μεθα δὲ, πάντας, οὐχ οὕτω τὸ γεγονὸς, ὡς τὸ πῶς
ἐγένετο, γινώσϰειν· οὐ παρολιγωρητέον τῆς τῶν τό- 7
πων ὑπογραφῆς, ἐν οὐδ' ὁποίᾳ μὲν τῶν πράξεων,
ἥϰιστα δ' ἐν ταῖς πολεμιϰαῖς· οὐδ' ὀϰνητέον, ποτὲ
μὲν λιμέσι ϰαὶ πελάγεσι ϰαὶ νήσοις συγχρῆσθαι ση-
μείοις, ποτὲ δὲ πάλιν, ἱεροῖς, ὄρεσι, χώραις, ἐπω-
νύμοις· τὸ δὲ τελευταῖον, ταῖς ἐϰ τοῦ περιέχοντος 8
δια-

4. *ἀνυπόταϰτα. Alii ἀνυπόδειϰτα.* 7. *χώραις, ἐπωνύμοις. Hæc, cum vulgo conjuncta eſſent, interpoſita diſtinctione ſeparavi. ὄρεσι χώρας ἐπωνύμοις ſuſpicatus eſt Erneſti.*

pter memorandorum locorum ignorationem ſequens narratio confuſa & vaga, atque ut ita dicam, ſurda exiſtat; faciendum nobis, ut in rebus geſtis commemorandis naturam ſimul ac ſitum locorum tradamus. Quod quidem ubique in hoc opere facere conamur, ut notis jam locis & in hiſtoriis priorum memoratis ignota connectamus componamusque. Quoniam enim & terra & mari res gerentibus plerisque ignorata locorum diſcrimina & proprietates ſunt fraudi; nos autem optamus, ut omnes, qui noſtra legent, non tantum quid actum fuerit, ſed potiſſimum quo modo quæque res geſta ſit, cognoſcant: nulla quidem in parte omittenda nobis eſt locorum deſcriptio; nuſquam vero minus, quam ubi bellicæ actiones explicantur: neque refugere debemus, quo minus modo portu aliquo, aut mari, aut inſula, modo aliquo templo, monte, agro, aut aliquo cognomine; poſtremo cœli differentiis (quoniam harum notitia univerſis mortalibus maxime communis eſt) ad deſi-

διαφοραῖς, ἐπειδὴ κοινόταται πᾶσιν ἀνθρώποις εἰσὶν A.V. 536.
9 αὗται. Μόνως γὰρ οὕτω δυνατὸν, εἰς ἔννοιαν ἀγαγεῖν τῶν ἀγνοουμένων τοὺς ἀκούοντας, καθάπερ καὶ
10 πρότερον εἰρήκαμεν. Ἔστι δ' ἡ τῶν τόπων φύσις τοιαύτη, ὑπὲρ ὧν νῦν δὴ ὁ λόγος.

XXII. Spartæ situs.

Τῆς γὰρ Σπάρτης, τῷ μὲν καθόλου σχήματι, περιφεροῦς ὑπαρχούσης, καὶ κειμένης ἐν τόποις ἐπιπέδοις, κατὰ μέρος δὲ περιεχούσης ἐν αὐτῇ διαφό-
2 ρους ἀνωμάλους καὶ βουνώδεις τόπους· τοῦ δὲ ποταμοῦ παραῤῥέοντος ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὰς αὐτῆς μερῶν, ὃς καλεῖται μὲν Εὐρώτας, γίγνεται δὲ τὸν
3 πλείω χρόνον ἄβατος διὰ τὸ μέγεθος· συμβαίνει τοὺς βουνοὺς, ἐφ' ὧν τὸ Μενελάϊόν ἐστι, πέραν μὲν εἶναι τοῦ ποταμοῦ, κεῖσθαι δὲ τῆς πόλεως κατὰ χειμερινὰς ἀνατολὰς, ὄντας τραχεῖς καὶ δυσβάτους καὶ διαφερόντως ὑψηλοὺς, ἐπικεῖσθαι δὲ τῷ πρὸς
4 τὴν πόλιν τοῦ ποταμοῦ διαστήματι κυρίως· δι' οὗ

φέρε-

XXII. 1. *διαφόρους caret Bav.*

designanda loca, quibus quæque res gesta est, utamur. Hac quippe ratione sola, ut ante diximus, ad eorum locorum cognitionem, quæ adhuc ignorantur, perduci lectores queant. Est autem locorum, quibus de nunc agimus, natura hujusmodi.

22. *Sparta* urbs, si universam illius figuram spectes, formam habet rotundam; estque in planitie quidem sita, ita tamen, ut ex parte loca etiam aspera nonnulla atque tumulos in se contineat. Hanc ab Ortu præterlabitur amnis *Eurotas;* qui per majorem anni partem, propter aquarum copiam, vado transiri non potest. Illi autem tumuli, quibus impositum est *Menelaium*, ab altera fluminis sunt ripa, qua vergit urbs ad hibernum solis ortum: qui quum asperi sint difficilesque superatu, & insigni altitudine, prorsus imminent illi spatio, quod inter urbem atque Eurotam est interjectum. Atque hoc interval-

lum

Ol.140.2. Φέρεται μὲν ὁ προειρημένος ποταμὸς παρ' αὐτὴν τὴν τοῦ λόφου ῥίζαν· ἔστι δ' οὐ πλεῖον τὸ πᾶν διάστημα, τριῶν ἡμισταδίων. δι' οὗ τὴν ἀνακομιδὴν ἔδει 5 ποιεῖσθαι κατ' ἀνάγκην τὸν Φίλιππον, ἐκ μὲν εὐωνύμων ἔχοντα τὴν πόλιν καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἑτοίμους καὶ παρατεταγμένους, ἐκ δεξιῶν δὲ τόν τε ποταμὸν καὶ τοὺς περὶ τὸν Λυκοῦργον, ἐπὶ τῶν λόφων ἐφεστῶτας. Ἐμεμηχάνηντο δέ τι πρὸς τοῖς 6 ὑπάρχουσι καὶ τοιοῦτον οἱ Λακεδαιμόνιοι. Φράξαντες γὰρ τὸν ποταμὸν ἄνωθεν, ἐπὶ τὸν μεταξὺ τόπον τῆς πόλεως καὶ τῶν βουνῶν ἐφῆκαν· οὗ διαβρόχου γενηθέντος, οὐχ οἷον τοὺς ἵππους, ἀλλ' οὐδ' ἂν τοὺς πεζοὺς δυνατὸν ἦν ἐμβαίνειν. διόπερ ἀπε- 7 λείπετο, παρ' αὐτὴν τὴν παρώρειαν ὑπὸ τοὺς λόφους τὴν δύναμιν ἄγοντας, δυσπαραβοηθήτους καὶ μακροὺς αὐτοὺς ἐν πορείᾳ παραδιδόναι τοῖς πολεμίοις. Εἰς ἃ βλέπων ὁ Φίλιππος, καὶ βουλευσά- 8 μενος

Lycurgus & Lacedæmonii exſpectant Philippum.

lum univerſum, cum ipſo amne, qui per illud juxta collium radices labitur, ultra ſtadium unum cum dimidio nequaquam patet. Hac neceſſario tranſeundum *Philippo* fuit in reditu: ita ut urbem, & Lacedæmonios paratos inſtructosque in acie, ad lævam haberet; ad dextram vero, tum amnem ipſum, tum *Lycurgi* copias, quæ colles inſederant. Hoc amplius autem Lacedæmonii artificium iſtiusmodi erant commenti: obſtructo namque flumine in ſuperiore parte, reſtagnare aquam in illud quod diximus ſpatium, inter urbem & colles interceptum, fecerant: ut per locum irriguum ne pedites quidem tuto veſtigium figere poſſent, nedum equites. Itaque illud unum ſupererat, ut præter radices montium & ſub ipſos colles longo & minime ad ſubſidiandum ſibi invicem apto agmine ductans exercitum, ſeſe ac ſuos rex hoſtium telis exponeret. Hæc *Philippus* animadvertens,

μενος μετὰ τῶν φίλων, ἀναγκαιότατον ἔκρινε τῶν παρόντων, τὸ τρέψασθαι πρώτους τοὺς περὶ τὸν 9 Λυκοῦργον ἀπὸ τῶν κατὰ Μενελάϊον τόπων. ἀναλαβὼν οὖν τούς τε μισθοφόρους καὶ τοὺς πελταστὰς, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς, προῆγε, διαβὰς 10 τὸν ποταμὸν, ὡς ἐπὶ τοὺς λόφους. Ὁ δὲ Λυκοῦργος, συνθεωρῶν τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Φιλίππου, τοὺς μὲν μεθ᾽ ἑαυτοῦ στρατιώτας ἡτοίμαζε καὶ παρεκάλει πρὸς τὸν κίνδυνον· τοῖς δὲ ἐν τῇ πόλει τὸ ση-11 μεῖον ἀνέφηνεν. οὗ γενομένου, παραυτίκα τοὺς πολιτικοὺς, οἷς ἐπιμελὲς ἦν, ἐξῆγον κατὰ τὸ συντεταγμένον πρὸ τοῦ τείχους, ποιοῦντες ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρατος τοὺς ἱππεῖς.

A.V. 536. Philippus Lycurgum de Menelaio deturbare parat.

Ὁ δὲ Φίλιππος, ἐγγίσας τοῖς περὶ τὸν Λυκοῦργον, τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὺς ἐφῆκε τοὺς μισθοφόρους. 2 ἐξ οὗ καὶ συνέβη τὰς ἀρχὰς ἐπικυδεστέρως ἀγωνίζεσθαι τοὺς παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων· ἅτε καὶ τοῦ καθο-

XXIII. Depellitur Lycurgus.

8. τῶν φίλων. τῶν ἄλλων ἡγεμόνων edd. ex Bav.

XXIII. 1. αὐτοὺς ἐφῆκε ex conject. scripsi cum Reiskio. Vulgo omnes αὐτοῖς.

tens, collato cum amicis consilio nihil magis necessarium ex præsentibus judicavit, quam ut *Lycurgum* primo de locis circa *Menelaium* deturbaret. Itaque mercenariis secum assumtis, cetratisque, & præter hos Illyriis, trajecto amne ad colles ducit. *Lycurgus*, Philippi consilio cognito, suos parare, & ad certamen accendere: simul iis qui in urbe erant, signum dare. Quod ubi sublatum est in altum, extemplo urbanarum copiarum duces, sicut mandatum ipsis fuerat, urbe illas educunt, & pro mœnibus aciem instruunt; in cujus dextro cornu equites sunt locati.

23. Macedo, ut propius *Lycurgum* est ventum, mercenarios ire in hostem, & pugnæ initium facere jubet. Vnde etiam accidit, ut principio certaminis Lacedæmonii,

Ol. 140. 2. Depellitur Lycurgus a Menelaio.

καθοπλισμοῦ καὶ τῶν τόπων αὐτοῖς οὐ μικρὰ συμβαλλομένων. ἐπεὶ δὲ τοὺς μὲν πελταστὰς ὁ Φίλιπ- 3 πος ὑπέβαλε τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐφεδρείας ἔχοντας τάξιν, τοῖς δ' Ἰλλυριοῖς ὑπεράρας ἐκ πλαγίων ἐποιεῖτο τὴν ἔφοδον· τότε δὴ συνέβη, τοὺς μὲν πα- 4 ρὰ τοῦ Φιλίππου μισθοφόρους, ἐπαρθέντας τῇ τῶν Ἰλλυριῶν καὶ πελταστῶν ἐφεδρείᾳ, πολλαπλασίως ἐπιῤῥωσθῆναι πρὸς τὸν κίνδυνον· τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Λυκούργου, καταπλαγέντας τὴν τῶν βαρέων ὅπλων ἔφοδον, ἐκκλίναντας φυγεῖν. Ἔπεσον μὲν οὖν αὐτῶν 5 εἰς ἑκατὸν, ἑάλωσαν δὲ μικρῷ πλείους· οἱ δὲ λοιποὶ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λυκοῦργος αὐτὸς, ταῖς ἀνοδίαις ὁρμήσας, νύκτωρ μετ' ὀλίγων ἐποιήσατο τὴν εἰς τὴν πόλιν πάροδον. Φίλιππος δὲ τοὺς μὲν 6 λόφους τοῖς Ἰλλυριοῖς κατελάβετο· τοὺς δ' εὐζώνους ἔχων καὶ πελταστὰς, ἐπανήει πρὸς τὴν δύναμιν. Ἄρατος

4. τότε δή. δή carent Vat. Flor. Aug. Reg. A. Vrb. Ibid. ἐκκλίν. ἐγκλίναντας Flor. Vrb.

nii, quos & armatura & loci ingenium adjuvabat, fecundiore fortuna pugnarent. Verum poſtquam cetratos *Philippus* ſubſequi illos juſſit, & in uſum ſubſidii a tergo pugnantium ſtare, atque ipſe, circumductis Illyriis, a lateribus hoſtes cœpit invadere: tum enimvero mercenarii quidem regis, præſidio cetratorum & Illyriorum feroces, multis partibus acrius ac fortius in pugnam incumbere; Lycurgeus vero miles, ingruentis ſibi gravis armaturæ metu perculſus, acie inclinata fugæ ſeſe mandare. Deſiderati ſunt ex horum numero fere centum: capti aliquanto plures: reliqui in urbem fuga ſe receperunt. *Lycurgus* ipſe, avia pervagatus, noctis ſilentio cum paucis Spartam rediit. *Philippus* Illyriorum opera colles occupat: ipſe cum expedito milite & cetratis ad exercitum revertitur. Per idem tempus

A.V. 536.

7 Ἄρατος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, ἄγων ἐκ τῶν Ἀμυκλῶν τὴν φάλαγγα, σύνεγγυς ἦν ἤδη τῆς πό-
8 λεως. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, διαβὰς τὸν ποταμὸν, ἐφήδρευε τοῖς εὐζώνοις καὶ πελτασταῖς, ἔτι δὲ τοῖς ἱππεῦσιν, ἕως τὰ βαρέα τῶν ὅπλων ὑπ' αὐτοὺς
9 τοὺς βουνοὺς ἀσφαλῶς διῄει τὰς δυσχωρίας. Τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως ἐπιβαλλομένων ἐγχειρεῖν τοῖς ἐφεδρεύουσι τῶν ἱππέων, καὶ γενομένης συμπλοκῆς ὁλοσχερεστέρας, καὶ τῶν πελταστῶν εὐψύχως ἀγωνι-
10 σαμένων· καὶ περὶ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁμολογούμενον προτέρημα ποιήσας, καὶ συνδιώξας τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἱππεῖς εἰς τὰς πύλας, μετὰ ταῦτα διαβὰς ἀσφαλῶς τὸν Εὐρώταν, ἀπουράγει τοῖς αὐτοῦ φαλαγγίταις.

Erumpentes Spartanos in urbem compellit Philippus.

XXIV. Ἤδη δὲ τῆς ὥρας συναγούσης ἅπαντας, ἀναγκαζόμενος αὐτοῦ στρατοπεδεύειν, περὶ τὴν ἐκ τῶν
2 στενῶν ἔξοδον ἐχρήσατο στρατοπεδείᾳ· κατὰ σύμ-

Castra Philippi prope Spartam.

8. ἔτι δὲ *ex conject. ora Reg. B. inscripta recepit Casaub. Ante hunc edd. cum msstis mendose* ἐπὶ δὲ. Ibid. ἕως *ex ead. ora Reg. B. adscitum est, cum abesset a libris omnibus.*

XXIV. 1. ἅπαντας. *Mendose* ἅπαν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

tempus *Aratus* phalangem *Amyclis* ducebat: quo ad urbem jam appropinquante, rex transit flumen, & cum levi armatura cetratisque & equitibus in subsidiis mansit, donec graviter armati juxta colles ipsos angustias viarum sine periculo sunt emensi. Conantibus interim oppidanis subsidiarios equites adoriri, magno excitato certamine, ita fortiter pugnarunt cetrati, ut etiam hac in parte non ancipitem rex victoriam consequeretur: qui, fugatis Lacedæmoniorum equitibus ad portas usque, mox amnem Eurotam sine discrimine transgressus, phalangis suæ agmen extremum cogebat.

24. Quum vero hora diei omnes jam de recipiendo se admoneret; coactus eo loci considere *Philippus*, in ipso exitu angustiarum castra est metatus. Eveneratque forte

Ol. 140. 2. Castra Philippi prope Spartam.

πτωμα τῶν ἡγουμένων περιβαλλομένων τοιοῦτον τόπον, οἷον οὐκ ἂν ἄλλον τις εὕροι, βουλόμενος εἰς τὴν χώραν τῆς Λακωνικῆς παρ' αὐτὴν τὴν πόλιν ποιεῖσθαι τὴν εἰσβολήν. Ἔστι γὰρ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς 3
τῶν προειρημένων στενῶν, ὅταν ἀπὸ τῆς Τεγέας ἢ καθόλου τῆς μεσογαίου παραγιγνόμενος ἐγγίζῃ τις τῇ Λακεδαίμονι, τόπος ἀπέχων μὲν τῆς πόλεως δύο μάλιστα σταδίους, ἐπ' αὐτοῦ δὲ κείμενος τοῦ ποταμοῦ. τούτου δὲ συμβαίνει τὴν μὲν ἐπὶ τὴν πό- 4
λιν καὶ τὸν ποταμὸν βλέπουσαν πλευρὰν περιέχεσθαι πᾶσαν ἀνόδῳ μεγάλῃ καὶ παντελῶς ἀπροσίτῳ· τὸ δ' ἐπὶ τοῖς κρημνοῖς τούτοις χωρίον, ἐπίπεδόν ἐστι καὶ γεῶδες καὶ κάθυδρον, ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὰς εἰσαγωγὰς καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν δυνάμεων εὐφυῶς κείμενον· ὥστε τὸν στρατοπεδεύσαντα ἐν 5
αὐτῷ, καὶ κατασχόντα τὸν ὑπερκείμενον λόφον, δοκεῖν:

2. *περιβαλομένων. περιβαλλομένων Flor. περιλαβομένων Casaub. invitis msstis.* 4. *ἀνόδῳ. ἀποδῷ vel ἀποδῶ Vat. Aug. Reg. A. quod in ἀφόδῳ mutavit Flor.* Ibid. *γεῶδες. γαιῶδες Vat. Reg. A. Vrsin.*

te fortuna, ut viarum ductores ejusmodi locum ad castrametationem caperent, cui similem alium nemo inveniat, habens in animo præter urbem ipsam facere in Laconicam impressionem. Venientibus namque Tegea, sive omnino ex mediterranea parte Peloponnesi, in aditu ipso illarum faucium, cum *Spartæ* jam appropinquas, ad duo ab urbe stadia in fluminis ripa locus ille occurrit: cujus lateri ei, quod urbem fluviumque respicit, longum ac difficile jugum prorsusque inaccessum prætexitur; at super istis præruptis cautibus campus est planus, terrenus, & aquarum copia abundans, ad introducendum pariter educendumque militem opportune situs: ut, qui ibi castra posuerit, & imminentem collem semel occupaverit, consedisse in tuto dici possit, quod

δοκεῖν μὲν ἐν ἀσφαλεῖ στρατοπεδεύειν διὰ τὴν πα- A.V. 536.
ράθεσιν τῆς πόλεως· στρατοπεδεύειν δὲ ἐν καλλί-
στῳ, κρατοῦντα τῆς εἰσόδου καὶ τῆς διόδου τῶν στε-
6 νῶν. Πλὴν ὅγε Φίλιππος, καταστρατοπεδεύσας
ἐν τούτῳ μετ' ἀσφαλείας, τῇ κατὰ πόδας ἡμέρᾳ
τὴν μὲν ἀποσκευὴν προαπέστειλε, τὴν δὲ δύναμιν
ἐξέταξεν ἐν τοῖς ἐπιπέδοις, εὐσύνοπτον τοῖς ἐκ τῆς
7 πόλεως. χρόνον μὲν οὖν τινα βραχὺν ἔμεινε· μετὰ
δὲ ταῦτα κλίνας ἐπὶ κέρας, ἦγε ποιούμενος τὴν πο-
8 ρείαν ὡς ἐπὶ Τέγεαν. Συνάψας δὲ τοῖς τόποις, ἐν Ex Laconica Corinthum redit Philippus.
οἷς Ἀντίγονος καὶ Κλεομένης συνεστήσαντο τὸν κίν-
9 δυνον, αὐτοῦ κατεστρατοπέδευσε. τῇ δ' ἑξῆς θεα-
σάμενος τοὺς τόπους, καὶ θύσας τοῖς θεοῖς ἐφ' ἑκα-
τέρου τῶν λόφων, ὧν ὁ μὲν Ὄλυμπος, ὁ δ' Εὔας
καλεῖται, μετὰ ταῦτα προῆγε, στεῤῥοποιησάμενος
10 τὴν οὐραγίαν. ἀφικόμενος δ' εἰς Τέγεαν, καὶ λαφυ-
ροπωλήσας πᾶσαν τὴν λείαν, καὶ μετὰ ταῦτα ποιη-

 σάμενος

5. τῶν στενῶν. *Sic correxi. Articulo plane carent Vat. Flor. Aug. Reg. A. Alieno loco cum Bav. ponunt editi*, τῶν τῆς εἰσόδου καὶ τῆς διόδου στενῶν.

quod ad propinquam quidem urbem attinet; simulque commodissimo loco, quandoquidem & aditum faucium & transitum in sua habet potestate. Ceterum *Philippus*, postquam ibi extra periculum quievisset, postero die, præmissis impedimentis, in locis planis aciem in oculis oppidanorum instruit: &, quum pugnandi potestatem ad breve tempus fecisset hostibus, mox detorquens aciem in alterum cornu, *Tegeam* agmen ducit. Vt ad id locorum est ventum, ubi Antigonus & Cleomenes olim pugnaverant; rex stativa ibi habet: dieque insequenti loca illa contemplatus, post rem divinam factam in utriusque collis vertice, quorum alteri Olympo, alteri Evæ nomen; postrema acie valide firmata, *Tegeam* contendit. Tegeæ quum prædam omnem curasset divendi, itinere dein per Argos habito, cum universo

Ol.140.2. σάμενος δι' Ἄργους τὴν πορείαν, ἧκε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Κόρινθον. Παρόντων δὲ καὶ πρεσβευτῶν 11 παρά τε Ῥοδίων καὶ Χίων, περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου, χρηματίσας τούτοις, καὶ συνυποκριθεὶς, καὶ φήσας, ἕτοιμος εἶναι διαλύεσθαι καὶ νῦν καὶ πάλαι πρὸς Αἰτωλοὺς· τούτους μὲν ἐξέπεμπε, διαλέγεσθαι κελεύσας καὶ τοῖς Αἰτωλοῖς περὶ τῆς διαλύσεως. Αὐτὸς δὲ καταβὰς εἰς τὸ Λέχαιον, ἐγίγνετο 12 περὶ πλοῦν, ἔχων τινὰς πράξεις ὁλοσχερεστέρας ἐν τοῖς περὶ Φωκίδα τόποις.

XXV. Leontius seditionem excitat militum.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, οἱ περὶ τὸν Λεόντιον καὶ Μεγαλέαν καὶ Πτολεμαῖον, ἔτι πεπεισμένοι καταπλήξεσθαι τὸν Φίλιππον, καὶ λύειν τῷ τοιούτῳ τρόπῳ τὰς προγεγενημένας ἁμαρτίας, ἐνέβαλον λόγους εἴς τε τοὺς πελταστὰς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ λεγομένου παρὰ τοῖς Μακεδόσιν ἀγήματος· ὅτι κιν- 2 δυνεύουσι μὲν ὑπὲρ πάντων, γίγνεται δ' αὐτοῖς οὐδὲν τῶν

12. Λέχαιον. Λέχεον *h. l. dant libri nostri: & sic mox rursus, & passim alibi.*

verso exercitu *Corinthum* pervenit. Ibi quum adessent *Rhodiorum & Chiorum legati*, de componendo bello missi; his legationibus operam rex dedit: &, simulatione usus, quum *paratum se* diceret *& nunc esse, & jam pridem fuisse, ad transigendum cum Aetolis*, eos dimisit; jussos, cum eisdem Aetolis pariter de pace agere. Ipse ad Lechæum descendit, & ad trajiciendum se parat; spem habens rerum quarumdam majoris momenti in *Phocide* conficiendarum.

25. Circa idem tempus, *Leontius, Megaleas, & Ptolemæus;* sperantes adhuc terreri *Philippum* posse, atque hoc pacto delicta sua priora fore tecta; apud cetratos, & eos qui more Macedonum *Agema* dicuntur, hujusmodi sermones jaciunt: *pericula quidem pro omnibus ipsos adire; ceterum nihil juris prorsus ipsis jam*

τῶν δικαίων, οὐδὲ κομίζονται τὰς λείας τὰς γιγνο-
3 μένας αὐτοῖς ἐκ τῶν ἐθισμῶν. Δι' ὧν παρώξυναν
τοὺς νεανίσκους, συστραφέντας ἐγχειρῆσαι διαρπά-
ζειν μὲν τὰς τῶν ἐπιφανεστάτων φίλων καταλύ-
σεις, ἐκβάλλειν δὲ τὰς θύρας καὶ κατακόπτειν τὸν
4 κέραμον τῆς τοῦ βασιλέως αὐλῆς. Τούτων δὲ συμ-
βαινόντων, καὶ τῆς πόλεως ὅλης ἐν θορύβῳ καὶ τα-
ραχῇ καθεστώσης, ἀκούσας ὁ Φίλιππος, ἧκε μετὰ
5 σπουδῆς ἐκ τοῦ Λεχαίου, θέων εἰς τὴν πόλιν. καὶ
συναγαγὼν εἰς τὸ θέατρον τοὺς Μακεδόνας, τὰ
μὲν παρεκάλει, τὰ δ' ἐπέπληττε πᾶσιν ἐπὶ τοῖς
6 πεπραγμένοις. θορύβου δ' ὄντος καὶ πολλῆς ἀκρι-
σίας, καὶ τῶν μὲν οἰομένων δεῖν ἄγειν καὶ βάλλειν
τοὺς αἰτίους, τῶν δὲ διαλύεσθαι καὶ μηδενὶ μνησικα-
7 κεῖν· τότε μὲν ὑποκριθεὶς ὡς πεπεισμένος, καὶ πα-
ρακαλέσας πάντας, ἐπανῆλθε· σαφῶς μὲν εἰδὼς

A.V. 536. Leontius seditionem excitat militum.

 τοὺς

XXV. 6. *ἀκρισίας recte Casaubonus cum Vrsino & Reg. B. Libri vett. mendose ἀκριβείας.*

jam esse relictum; ac ne prædam quidem concedi quæ ex more ipsis deberetur. His verbis animos juvenum ita incenderunt, ut divisi in cuneos præcipuorum ex amicis regis diversoria aggrederentur, & fores quoque regii prætorii revellerent, tegulasque effringerent. Quo facto, quum trepidationis ac tumultus plena jam omnia essent in urbe, *Philippus*, re cognita, e Lechæo in urbem ingenti celeritate accurrit. Deinde convocatos in theatro Macedones, partim monere, partim, propter illa quæ facta erant, universos increpare. Orto autem tumultu magnaque perturbatione, quum alii dicerent, ducendos in vincula cædendosque seditionis auctores; alii, dimittendos, ac veniam dandam; tum quidem dissimulata mente sua rex, tamquam effecisset quod voluerat, cohortatus omnes, concione discessit: gnarus probe,

Ol.140.2. τοὺς ἀρχηγοὺς τῆς κινήσεως γεγονότας, οὐ προσποιηθεὶς δὲ, διὰ τὸν καιρόν.

XXVI. Μετὰ δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην αἱ μὲν ἐν τῇ Φωκίδι προφανεῖς πράξεις, ἐμποδισμούς τινας ἔσχον.

Apellem Chalcide arcessit Leontius.

Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεόντιον, ἀπεγνωκότες τὰς ἐν αὐ- 2
τοῖς ἐλπίδας, διὰ τὸ μηδὲν σφίσι προχωρεῖν τῶν ἐπινοουμένων, κατέφευγον ἐπὶ τὸν Ἀπελλῆν· καὶ διαπεμπόμενοι συνεχῶς ἐκάλουν αὐτὸν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ἀπολογιζόμενοι τὴν περὶ σφᾶς ἀπορίαν καὶ δυσχρηστίαν ἐκ τῆς πρὸς τὸν βασιλέα διαφορᾶς.
συνέβαινε δὲ τὸν Ἀπελλῆν πεποιῆσθαι τὴν ἐν Χαλ- 3
κίδι διατριβὴν ἐξουσιαστικώτερον τοῦ καθήκοντος
αὐτῷ. τὸν μὲν γὰρ βασιλέα, νέον ἔτι καὶ τὸ πλεῖον 4
ὑπ' αὐτὸν ὄντα, καὶ μηδενὸς κύριον, ἀπεδείκνυε· τὸν δὲ τῶν πραγμάτων χειρισμὸν, καὶ τὴν τῶν ὅλων ἐξουσίαν, εἰς ἑαυτὸν ἐπανῆγε. Διόπερ οἵ τε ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας ἐπιστάται καὶ χειρισταὶ τὴν

be, quinam primi seditionis incentores exstitissent; verum in præsentia dissimulandum id sibi esse ratus.

26. Composito isto tumultu, quæ in *Phocide* moliebatur *Philippus*, quorum spes certa videbatur ostensa, certis de caussis sunt impedita. *Leontius* vero, postquam vidit omnia sua consilia frustra esse, de salute jam sua desperans, *Apellis* opem imploravit: mittendisque subinde nunciis, quibus significabat ipsi, quantis difficultatibus atque incommodis ob susceptam cum rege simultatem circumveniretur, e Chalcide eum arcessebat. *Apelles* autem, dum *Chalcide* morabatur, licenter omnia & pro libidine agebat. Regem enim, utpote juvenem admodum, auctoritate sua plurimum regi, neque habere ullius rei potestatem, persuaserat hominibus: itaque administrationem omnem rerum & summum imperium ad se trahebat. Quamobrem &, qui per Macedoniam ac Thessaliam in magistratibus aut

τὴν ἀναφορὰν ἐποιοῦντο πρὸς ἐκεῖνον, αἵ τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα πόλεις ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ τιμαῖς καὶ δωρεαῖς ἐπὶ βραχὺ μὲν ἐμνημόνευον τοῦ βασιλέως· τὸ δ' ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς. A.V. 536.

6 Ἐφ' οἷς ὁ Φίλιππος, πυνθανόμενος, πάλαι μὲν ἐσχετλίαζε, καὶ δυσχερῶς ἔφερε τὸ γιγνόμενον· ἅτε καὶ παρὰ πλευρὰν ὄντος Ἀράτου, καὶ πραγματικῶς ἐξεργαζομένου τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλ' ἐκαρτέρει, καὶ πᾶσιν ἄδηλος ἦν, ἐπὶ τί φέρεται, καὶ ἐπὶ

7 ποίας ὑπάρχει γνώμης. Ὁ δ' Ἀπελλῆς, ἀγνοῶν τὰ κατ' αὐτὸν, πεπεισμένος δὲ, ἂν εἰς ὄψιν ἔλθῃ τῷ Φιλίππῳ, πάντα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ γνώμην διοικήσειν, ὥρμησε, τοῖς περὶ τὸν Λεόντιον ἐπικουρήσων,

Magna cum pompa Corinthum intrat Apelles.

8 ἐκ τῆς Χαλκίδος. Παραγενομένου δὲ εἰς Κόρινθον αὐτοῦ, μεγάλην σπουδὴν ἐποιοῦντο καὶ παρώξυναν τοὺς νέους εἰς τὴν ἀπάντησιν οἱ περὶ τὸν Λεόντιον καὶ Πτολεμαῖον καὶ Μεγαλέαν, ὄντες ἡγεμόνες τῶν

XXVI. 8. παρώξυναν. παρώξυνον *Flor.* *Idem paulo ante* εἰς τὴν Κόρινθον.

aut negotiorum procurationibus erant constituti, ad ipsum de omnibus referebant; & Græciæ urbes, in suis decretis, & in honoribus donisque deferendis, levemadmodum regis mentionem facientes, *Apellis* nomine primam pariter & imam ceram complebant. Quæ *Philippus* quum intelligeret, etsi rem indignam neque ferendam sibi dudum existimaverat; (præsertim quum *Aratus* etiam fodicaret illi latus, & exsequendo proposito suo sollerter intenderet:) sustinebat se tamen; adeo ut, quid moliretur, aut quid in animo haberet, nemo omnium sciret. *Apelles* igitur, Philippi mentem prorsus ignorans; haud dubitans vero, quin, ubi semel in conspectum regis venisset, omnia ex animi sui sententia esset confecturus; ad ferendum Leontio auxilium Chalcide proficiscitur. Quo Corinthum adventante, *Leontius*, *Ptolemæus* & *Megaleas*, qui cetratorum & aliorum

Ol.140.2. τε πελταστῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων συστημάτων. γενομένης δὲ τῆς εἰσόδου τραγικῆς,
9 διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπαντησάντων ἡγεμόνων καὶ στρατιωτῶν, ἧκε πρὸς τὴν αὐλὴν ὁ προειρημένος εὐθέως ἐκ πορείας. Βουλομένου δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν
10 προγεγενημένην συνήθειαν εἰσιέναι, παρακατέσχε τις τῶν ῥαβδούχων κατὰ τὸ συντεταγμένον, φήσας, οὐκ εὐκαίρως ἔχειν τὸν βασιλέα. ξενισθεὶς δὲ, καὶ
11 διαπορήσας ἐπὶ πολὺν χρόνον διὰ τὸ παράδοξον, ὁ μὲν Ἀπελλῆς ἐπανῆγε διατετραμμένος· οἱ δὲ λοιποὶ παραχρῆμα πάντες ἀπέῤῥεον ἀπ' αὐτοῦ προφανῶς, ὥστε τὸ τελευταῖον μόνον μετὰ τῶν ἰδίων παίδων εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐτοῦ κατάλυσιν. Βρα-
12 χεῖς γὰρ δὴ πάνυ καιροὶ πάντας μὲν ἀνθρώπους ὡς ἐπίπαν ὑψοῦσι καὶ πάλιν ταπεινοῦσι· μάλιστα δὲ τοὺς ἐν τοῖς βασιλείοις. Ὄντως γάρ εἰσιν οὗτοι
13 παρα-

Ad regem non admittitur.

Aulici calculis computatorum ſunt ſimiles.

9. τραγικῆς. στρατηγικῆς *editio Herv. & ſeqq. cum Aug. & Reg. A.*
12. τοῖς βασιλείοις. ταῖς βασιλείαις *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

rum corporum nobiliſſimorum præfecturas obtinebant, ſummo ſtudio & aſſiduo juvenum hortatu effecerunt, ut obviam illi prodiretur. Quod quum multi & duces & milites feciſſent, fuiſſetque ejus introitus in urbem affectata quadam pompa celebratus; ipſe ex itinere confeſtim ad aulam perrexit. At ubi ad regem, pro veteri ſua conſuetudine, recta vult introire; unus e lictoribus, cui id negotii fuerat mandatum, retinuit; *non vacare*, dicens, *nunc regi.* Novitate rei inſolitæ conturbatus *Apelles*, & diu quid faceret dubitans, pedem tandem anxius & confuſus referre: ceteri palam ab ejus comitatu dilabi: ut ad extremum pueris dumtaxat ſuis ſtipatus hoſpitium ingrederetur. Enimvero, quum in univerſum omnes mortales *parvis momentis & ſublimes evehantur, & rurſum dejiciantur;* tum in iis *qui regum aulas colunt*, id præcipue locum habet. Plane enim

παραπλήσιοι ταῖς ἐπὶ τῶν ἀβακίων ψήφοις. ἐκεῖ- A.V. 536.
ναί τε γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ψηφίζοντος βούλησιν,
ἄρτι χαλκοῦν, καὶ παραυτίκα τάλαντον ἴσχουσιν·
οἵ τε περὶ τὰς αὐλὰς κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως νεῦ-
μα μακάριοι, καὶ παρὰ πόδας ἐλεεινοὶ γίγνονται.
14 Ὁ δὲ Μεγαλέας, ὁρῶν παρὰ δόξαν ἐκβαίνουσαν Megaleas aufugit.
αὐτοῖς τὴν ἐπικουρίαν τὴν κατὰ τὸν Ἀπελλῆν, φό-
15 βου πλήρης ἦν, καὶ περὶ δρασμὸν ἐγένετο. ὁ δ'
Ἀπελλῆς ἐπὶ μὲν τὰς συνουσίας καὶ τοιαῦτα τῶν
τιμῶν παρελαμβάνετο· τῶν δὲ διαβουλίων καὶ τῆς
16 μεθ' ἡμέραν συμπεριφορᾶς, οὐ μετεῖχε. Ταῖς δ' In Phocidem frustra abit Philippus.
ἑξῆς ἡμέραις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Φωκί-
δα πράξεις πάλιν ἐκ τοῦ Λεχαίου ποιούμενος τὸν
πλοῦν, ἐπεσπάσατο τὸν Ἀπελλῆν. διαπεσούσης δ'
αὐτῷ τῆς ἐπιβολῆς, οὗτος μὲν αὖθις ἐξ Ἐλατείας
ἀνέστρεφε.

Κατὰ

13. *ἐκεῖναί τε correxi cum Reiskio. Vulgo omnes ἐκεῖνοί τε.* 15. *τοιαῦτα. Aut τὰ τοιαῦτα legendum cum Reiskio, aut τοιαύτας τῶν τιμῶν.*

enim *similes* isti *sunt calculis*, quos in tabulis calculatoriis est videre: nam ut hi, pro lubitu calculantis, modo chalcum (sive oboli octavam partem) valent, modo talentum; ita etiam *aulici, ad regis nutum, beati aut miseri* repente existunt. *Megaleas*, postquam adeo præter opinionem ea spe auxilii, quam in Apelle posuerat, destitutum se videt, metu plenus fugam occupare cogitat. *Apelles* vero ad cœnam quidem & id genus honores admittebatur: at in deliberationibus habendis, & in diurna regis conversatione, nullus erat ei locus. Proximis diebus, in *Phocidem* ad ea exsequenda, quæ dudum moliebatur, trajecturus e Lechæo *Philippus*, Apellem sibi comitem adjunxit. Postquam vero ad irritum spes illa ei cecidit, ab Elatea rursus est retrogressus.

27. Quo

Ol. 140. 2.
XXVII.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Μεγαλέας εἰς τὰς
Ἀθήνας ἀπεχώρησε, καταλιπὼν τὸν Λεόντιον ἔγ-
γυον τῶν εἴκοσι ταλάντων. τῶν δ' ἐν ταῖς Ἀθήναις 2
στρατηγῶν οὐ προσδεξαμένων αὐτὸν, μετῆλθε πά-
λιν εἰς τὰς Θήβας. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀναχθεὶς ἐκ 3
τῶν κατὰ Κίῤῥαν τόπων, κατέπλευσε μετὰ τῶν
ὑπασπιστῶν εἰς τὸν τῶν Σικυωνίων λιμένα· κἀκεῖ-
θεν ἀναβὰς εἰς τὴν πόλιν, τοὺς μὲν ἄρχοντας
παρῃτήσατο, πρὸς δὲ τὸν Ἄρατον καταλύσας, με-
τὰ τούτου τὴν πᾶσαν ἐποιεῖτο διαγωγὴν, τῷ δ'
Ἀπελλῇ συνέταξε πλεῖν εἰς Κόρινθον. προσπεσόν- 4
των δὲ τῶν κατὰ τὸν Μεγαλέαν αὐτῷ, τοὺς μὲν
πελταστὰς, ὧν ἡγεῖτο Λεόντιος, εἰς τὴν Τριφυλίαν
ἐξαπέστειλε μετὰ Ταυρίωνος, ὥς τινος χρείας κατε-
πειγούσης· τούτων δὲ ἀφορμησάντων, ἀπαγαγεῖν
ἐκέλευσε τὸν Λεόντιον πρὸς τὴν ἀναδοχήν. Συνέν- 5
τες

Philippus Sicyone ad Aratum divertit.

Leontius in vincula ducitur.

XXVII. 1. ἀπεχώρησε. ἀνεχώρησε *edd.* Ibid. ἔγγυον *ex vestigiis corruptæ scripturæ librorum vett restitui; a quibus longius recedit* ἐγγυητὴν, *quod ex conject. Vrsini & Reg. B. recepit Casaubonus.* 3. πρὸς δὲ τὸν Ἄρατον. *Sic correxit Casaub. Libri omnes* τὸν δὲ Ἄρατον, *absque præpositione. An debuerunt* ἐν δ' Ἀράτου?

27. Quo quidem tempore *Megaleas*, derelicto Leontio, qui pro viginti talentorum summa fidem suam ejus nomine obstrinxerat, Athenas concessit: deinde, quoniam a magistratibus Atheniensium non admittebatur, Thebas se contulit. Rex, cum satellitio suo *Cirrha* profectus, ad *Sicyoniorum* portum naves applicat: mox ut in urbem adscendit, quum principes civitatis hospitio illum invitarent, comitate illorum non usus, ad *Aratum* divertit, & cum eo omne tempus transigebat; Apellem vero Corinthum jussit navigare. Mox cognita *Megaleæ* fuga, cetratos, quorum dux erat Leontius, in Triphyliam cum Taurione, tamquam opera illorum in aliqua necessaria re usurus, mittit; statimque post horum discessum *Leontium* ad luendam pecuniam, pro qua spoponderat, in vincula duci jubet. Qua de re certiores

τες δ' οἱ πελτασταὶ τὸ γεγονὸς, διαπεμψαμένου A.V. 536.
τινὰ πρὸς αὐτοὺς τοῦ Λεοντίου, πρεσβευτὰς ἐξα-
πέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα· παρακαλοῦντες, εἰ
μὲν πρὸς ἄλλο τι πεποίηται τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ
Λεοντίου, μὴ χωρὶς αὐτῶν ποιήσασθαι τὴν ὑπὲρ τῶν
6 ἐγκαλουμένων κρίσιν· εἰ δὲ μὴ, ὅτι νομιοῦσι μεγα-
λείως παρολιγωρεῖσθαι καὶ καταγινώσκεσθαι πάν-
τες· εἶχον γὰρ ἀεὶ τὴν τοιαύτην ἰσηγορίαν Μακε-
7 δόνες πρὸς τοὺς βασιλεῖς· εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐγγύην
τοῦ Μεγαλέου, διότι τὰ χρήματα κατὰ κοινὸν εἰσε-
8 νέγκαντες, ἐκτίσουσιν αὐτοί. Τὸν μὲν οὖν Λεόντιον Occiditur a Philippo.
ὁ βασιλεὺς, παροξυνθεὶς, θᾶττον ἢ προέθετο, διὰ
τὴν τῶν πελταστῶν φιλοτιμίαν, ἐπανείλετο.

Οἱ δὲ παρὰ τῶν Ῥοδίων καὶ Χίων πρέσβεις XXVIII. Induciæ Philippi cum Aetolis.
ἐπανῆκον ἐκ τῆς Αἰτωλίας· ἀνοχάς τε πεποιημένοι
τριακονθημέρους, καὶ πρὸς τὰς διαλύσεις ἑτοίμους
2 φάσκοντες εἶναι τοὺς Αἰτωλούς· καὶ τεταγμένοι ῥη-
τὴν

5. ἀπαγωγὴν *scripsi cum Reg. B. Ceteri omnes* ἐπαγωγὴν. 6. πάντες. πάντως *edd. ex Bav.*

tiores facti cetrati per quemdam a Leontio missum, regem per legatos orant, *si propter aliam caussam aliquam Leontium duci jussisset, ne ipsis absentibus de accusatione illius vellet cognoscere: alioquin in suam maximam contumeliam & contemtum ipsorum omnium id fieri putaturos.* (Sic enim Macedones cum suis regibus libere loquendi potestatem semper habuerunt.) *Sin autem ex caussa sponsionis pro Megalea ductus foret; paratos se esse, collatitia pecunia id nomen expungere.* Offendit gravissime regem tantus hic cetratorum erga Leontium favor ac studium: propterea que citius, quam habuerat in animo, e vivis eum sustulit.

28. Inter hæc *Rhodiorum & Chiorum legati* ex Aetolia revertuntur, pacti inducias ad dies triginta: &, *inclinatis ad pacem faciendam animis Aetolos esse*, nunciant. Quin etiam *diem certum*

Ol.140.2. τὴν ἡμέραν, εἰς ἣν ἠξίουν τὸν Φίλιππον ἀπαντῆσαι πρὸς τὸ Ῥίον, ὑπισχνούμενοι πάντα ποιήσειν τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐφ' ᾧ συνθέσθαι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ Φί- 3
λιππος, δεξάμενος τὰς ἀνοχὰς, τοῖς μὲν συμμάχοις ἔγραψε, διασαφῶν, πέμπειν εἰς Πάτρας τοὺς συνεδρεύσοντας καὶ βουλευσομένους ὑπὲρ τῆς πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεως· αὐτὸς δ' ἐκ τοῦ Λεχαίου κατέ-
Megaleas incitat Aetolos. πλευσε δευτεραῖος εἰς τὰς Πάτρας. Κατὰ δὲ τὸν 4
καιρὸν τοῦτον ἐπιστολαί τινες ἀνεπέμφθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν κατὰ τὴν Φωκίδα τόπων, παρὰ τοῦ Μεγαλέα διαπεμπόμεναι πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς, ἐν αἷς ἦν παράκλησίς τε τῶν Αἰτωλῶν, θαῤῥεῖν καὶ μένειν ἐν τῷ πολέμῳ, διότι τὰ κατὰ τὸν Φίλιππον ἔξω τελέως ἐστὶ διὰ τὴν ἀχορηγίαν· πρὸς δὲ τούτοις, κατηγορίαι τινὲς τοῦ βασιλέως καὶ λοιδορίαι φιλαπεχθεῖς ἦσαν. Ἀναγνοὺς δὲ ταύτας, καὶ νο- 5
μίσας πάντων τῶν κακῶν ἀρχηγὸν εἶναι τὸν Ἀπελλῆν· τοῦτον μὲν εὐθέως, φυλακὴν περιστήσας, ἐξ-
ἀπέ-

XXVIII. 5. Ἀπελλῆν. Ἀπελλῆ *Flor. & sic idem plerumque superius.*

tum iidem constituerant, *ad quem ut Rhium Philippus veniret* postulabant: *omnia facturos esse Aetolos, quo pax conveniat*, promittentes. Rex, induciis affirmatis, per literas cum sociis egit, ut legatos suos, de pace cum Aetolis facienda tractaturos, mitterent *Patras:* quo etiam ipse e Lechæo post bidui navigationem pervenit. Eodem vero tempore *epistolæ* quædam *Megaleæ* ad eum missæ sunt e Phocide; quas ille *ad Aetolos* scripserat, hortans, *ut in suscepto bello fortiter pergerent: Philippi enim res, deficiente commeatu, plane esse profligatas deploratasque:* ad hæc criminationes quædam in regem & probra erant subjecta, quæ odium Megaleæ in ipsum palam facerent. His literis lectis, *Philippus*, omnium malorum caput *Apellem* esse nihil dubitans, extemplo custodibus

A.V. 536.

ἀπέστειλε μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν Κόρινθον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐρώμενον. ἐπὶ δὲ τὸν Μεγαλέαν εἰς τὰς Θήβας Ἀλέξανδρον ἔπεμψε, προστάξας ἄγειν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἀρχὰς πρὸς τὴν ἐγγύην. τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου τὸ προσταχθὲν ποιήσαντος, οὐχ ὑπέμεινε τὴν πρᾶξιν ὁ Μεγαλέας, ἀλλ' ἑαυτῷ προσήνεγκε τὰς χεῖρας. περὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας συνέβη καὶ τὸν Ἀπελλῆ μεταλλάξαι τὸν βίον, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸν ἐρώμενον. Οὗτοι μὲν οὖν, τῆς ἁρμοζούσης τυχόντες καταστροφῆς, ἐξέλιπον τὸν βίον, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εἰς Ἄρατον γενομένην ἐξ αὐτῶν ἀσέλγειαν.

Manus sibi infert Megaleas.

Apelles in vinculis moritur.

XXIX.

Non convenit pax cum Aetolis.

Οἱ δ' Αἰτωλοὶ τὰ μὲν ἔσπευδον ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, πιεζόμενοι τῷ πολέμῳ, καὶ παρὰ δόξαν αὐτοῖς προχωρούντων τῶν πραγμάτων. ἐλπίσαντες γὰρ ὡς παιδίῳ νηπίῳ χρήσασθαι τῷ Φιλίππῳ, διά τε

5. τὴν Κόρ. τὸν Κόρινθον *Aug. Reg. A.* 8. Ἀπελλῆ. *Sic nunc omnes, & mox rursus itidem.*
XXIX. 2. ἐλπίσαντες γάρ. ἐλπίσ. δὲ *edd.*

stodibus circumdatum, cum filio, & cum puero quem in deliciis habebat, Corinthum misit. Alexandro etiam imperat, ut ad *Megaleam* persequendum Thebas iret, & de ea pecunia, cujus nomine sponsio facta fuerat, diem illi ad magistratus diceret. Et Alexander quidem, quod jussus fuerat, exsequitur: sed *Megaleas*, non exspectato rei exitu, manus sibi intulit. Iisdemque diebus *Apelles* quoque una cum filio ac puero delicato mortem obiit. Hic fuit istorum hominum finis; anteactæ vitæ, maxime autem insolentiæ, qua in *Aratum* usi fuerant, conveniens.

29. *Aetoli*, ducebantur illi quidem studio pacis, ut quibus esset jam bellum grave, quum nihil quidquam ipsis ex voto succederet. Nam qui speraverant, cum Philippo sibi tamquam cum puero infante rem futuram, & propter

Ol.140.2. Non convenit pax cum Aetolis.

τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν ἀπειρίαν· τὸν μὲν Φίλιππον εὗρον τέλειον ἄνδρα, καὶ κατὰ τὰς ἐπιβολὰς καὶ κατὰ τὰς πράξεις· αὐτοὶ δὲ ἐφάνησαν εὐκαταφρόνητοι, καὶ παιδαριώδεις, ἔν τε τοῖς κατὰ μέρος καὶ τοῖς καθόλου πράγμασιν. Ἅμα δὲ προσπιπτούσης 3 αὐτοῖς τῆς τε περὶ τοὺς πελταστὰς γενομένης ταραχῆς, καὶ τῆς τῶν περὶ τὸν Ἀπελλῆ καὶ Λεόντιον ἀπωλείας, ἐλπίσαντες μέγα τι καὶ δυσχερὲς κίνημα περὶ τὴν αὐλὴν εἶναι, παρεῖλκον ὑπερτιθέμενοι τὴν ἐπὶ τὸ Ῥίον ταχθεῖσαν ἡμέραν. Ὁ δὲ Φίλιπ-4 πος, ἀσμένως ἐπιλαβόμενος τῆς προφάσεως ταύτης, διὰ τὸ θαῤῥεῖν ἐπὶ τῷ πολέμῳ, καὶ προδιειληφὼς ἀποτρίβεσθαι τὰς διαλύσεις, τότε παρακαλέσας τοὺς ἀπηντηκότας τῶν συμμάχων, οὐ τὰ πρὸς διαλύσεις πράσσειν, ἀλλὰ τὰ πρὸς τὸν πόλεμον, ἀναχθεὶς αὖθις ἀπέπλευσεν εἰς τὴν Κόρινθον. καὶ 5 τοὺς μὲν Μακεδόνας διὰ Θετταλίας ἀπέλυσε πάντας

4. διαλύσεις πράσσειν. *Sic correxi. Vulgo omnes* εἰσπράσσειν. Ibid. τὴν Κόρινθον. τὸν Κόρ. *b. l. Flor.*

pter ætatem, & propter rerum imperitiam; Philippum quidem, & in ſuſcipiendis, & in exſequendis conſiliis, perfectæ ætatis virum erant experti; ipſi vero tam in ſingulorum adminiſtratione, quam in bello univerſo, nullius momenti homines atque puerilis ingenii apparuerant. Simul vero ac renunciatum ipſis eſt de motu cetratorum, & de Apellis ac Leontii interitu; magnam aliquam ac difficilem ſeditionem in aula regis excitatum iri ſperantes, conſtitutum diem conveniendi ad *Rhium* dilationibus producebant. Eam occaſionem lætus arripiens *Philippus*, ut qui belli exitum ſibi ſponderet fauſtum, quique jam ante conſtituiſſet impedire quo minus fœdus feriretur; hortatus ſocios qui aderant, ne pacis, ſed belli curam ſuſciperent, ſublatis ancoris denuo Corinthum petit. Deinde, venia Macedonibus data, ut per Theſſa-

τας εἰς τὴν οἰκείαν, παραχειμάσοντας· αὐτὸς δ' A.V. 536.
ἀναχθεὶς ἐκ Κεγχρεῶν, καὶ παρὰ τὴν Ἀτ]ικὴν κο- Ptolemæus capitis pœna afficitur.
μισθεὶς δι' Εὐρίπου, κατέπλευσεν εἰς Δημητριάδα·
6 κἀκεῖ Πτολεμαῖον, ὃς ἦν ἔτι λοιπὸς τῆς τῶν περὶ
τὸν Λεόντιον ἑταιρείας, κρίνας ἐν τοῖς Μακεδόσιν,
7 ἀπέκτεινε. Κατὰ δὲ τοὺς καιροὺς τούτους, Ἀννί- Synchronismus.
βας μὲν, εἰς Ἰταλίαν ἐμβεβληκὼς, ἀντεστρατοπέ-
δευε ταῖς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεσι, περὶ τὸν Πάδον
8 καλούμενον ποταμόν· Ἀντίοχος δὲ, τὰ πλεῖστα
μέρη Κοίλης Συρίας κατεστραμμένος, αὖθις εἰς πα-
ραχειμασίαν ἀνέλυσε· Λυκοῦργος δὲ ὁ βασιλεὺς Lycurgus ad Aetolos profugit.
τῶν Λακεδαιμονίων εἰς Αἰτωλίαν ἔφυγε, καταπλα-
9 γεὶς τοὺς Ἐφόρους. Οἱ γὰρ Ἔφοροι, προσπεσού-
σης αὐτοῖς ψευδοῦς διαβολῆς, ὡς μέλλοντος αὐτοῦ
νεωτερίζειν, ἀθροίσαντες τοὺς νέους νυκτὸς, ἦλθον
ἐπὶ τὴν οἰκίαν· ὁ δὲ προαισθόμενος, ἐξεχώρησε μετὰ
τῶν ἰδίων οἰκετῶν.

Τοῦ

Thessaliam hibernatum in patriam concederent; ipse Cenchreis profectus, Atticæque oram prætervectus, *Demetriadem* per Euripum navigans appulit: ubi *Ptolemæum*, solum jam relictum ex omnibus qui ejusdem cum Leontio societatis fuerant, Macedonibus de caussa ejus cognoscentibus, capitis pœna affecit. Hoc est tempus, quo *Hannibal*, Italiam ingressus, circa Padum fluvium castra castris Romanorum opposita habebat: & *Antiochus*, redacta in potestatem majori parte Cœlæ-Syriæ, in hiberna se recepit: *Lycurgus* vero, rex Lacedæmoniorum, metuens sibi ab Ephoris, in Aetoliam confugit. Falso namque crimine delatus ad Ephoros Lycurgus fuerat, quasi res novas moliretur: qui propterea noctu congregatis juvenibus ad domum illius adierant: verum is, re prius intellecta, cum familia sua periculum prævertit.

Ol.140.2. XXX.

Philippus hibernat in Macedonia.

Τοῦ δὲ χειμῶνος ἐπιγενομένου, καὶ Φιλίππου μὲν τοῦ βασιλέως εἰς Μακεδονίαν ἀπηλλαγμένου, τοῦ δ' Ἐπηράτου τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀχαιῶν καταπεφρονημένου μὲν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν νεανίσκων, κατεγνωσμένου δὲ τελέως ὑπὸ τῶν μισθοφόρων· οὔτ' ἐπειθάρχει τοῖς παραγγελλομένοις οὐδεὶς, οὔτ' ἦν ἕτοιμον οὐδὲν πρὸς τὴν τῆς χώρας βοήθειαν. εἰς ἃ 2 βλέψας Πυῤῥίας, ὁ παρὰ τῶν Αἰτωλῶν ἀπεσταλμένος στρατηγὸς τοῖς Ἠλείοις, ἔχων Αἰτωλῶν εἰς χιλίους καὶ τριακοσίους, καὶ τοὺς τῶν Ἠλείων μισθοφόρους, ἅμα δὲ τούτοις πολιτικοὺς πεζοὺς μὲν εἰς χιλίους, ἱππεῖς δὲ διακοσίους, ὥστ' εἶναι τοὺς πάντας εἰς τρισχιλίους· οὐ μόνον τὴν τῶν Δυμαίων 3 καὶ Φαραιέων συνεχῶς ἐπόρθει χώραν, ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν Πατραιέων. τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τὸ Παναχαϊκὸν ὄρος καλούμενον ἐπιστρατοπεδεύσας, τὸ κείμενον ὑπὲρ τῆς τῶν Πατραιέων πόλεως, ἐδῄου πᾶσαν τὴν ἐπὶ τὸ Ῥίον καὶ τὴν ἐπὶ Αἴγιον κεκλιμένην χώραν. 4

Pyrrhias Aetolus Achaiam populatur.

30. Quum autem ineunte hieme in Macedoniam rex esset reversus, & Achæorum prætorem *Eperatum* miles quidem Achaicus contemneret, mercenarius vero prorsus pro nihilo haberet: nemine imperio illius obediente, nullum erat ad defensionem finium præsidium paratum. Idcirco *Pyrrhias*, quem *Aetoli* ducem *Eleis* miserant, habens secum Aetolos ad mille trecentos, & mercenarios Eleorum, præterea e civilibus Eleorum copiis pedites circiter mille, equites ducentos; ut in summa constaret illius exercitus e tribus fere militum millibus; non solum Dymæorum & Pharæensium agros assidue populabatur, sed etiam Patræensium: ac tandem *Panachaicum montem*, qui vocatur, qui Patræensium urbi imminet, suo milite insidens, omnem circa regionem, & qua Rhium, & qua Aegium spectat, vastare,

5 χώραν. Λοιπὸν αἱ μὲν πόλεις κακοπαθοῦσαι, καὶ A.V. 536.
μὴ τυγχάνουσαι βοηθείας, δυσχερῶς προσῆγον τὰς
εἰσφοράς· οἱ δὲ στρατιῶται, τῶν ὀψωνίων παρελ-
κομένων καὶ καθυστερούντων, τὸ παραπλήσιον
6 ἐποίουν περὶ τὰς βοηθείας. ἐξ ἀμφοῖν δὲ τῆς
τοιαύτης ἀνταποδόσεως γιγνομένης, ἐπὶ τὸ χεῖρον
προὔβαινε τὰ πράγματα, καὶ τέλος διελύθη τὸ
ξενικόν. πάντα δὲ ταῦτα συνέβαινε γίγνεσθαι διὰ
7 τὴν τοῦ προεστῶτος ἀδυναμίαν. Ἐν τοιαύτῃ δ᾽ ὄν-
των διαθέσει τῶν κατὰ τοὺς Ἀχαιοὺς, καὶ τῶν χρό-
νων ἤδη καθηκόντων, Ἐπήρατος μὲν ἀπετίθετο τὴν
ἀρχὴν, οἱ δ᾽ Ἀχαιοὶ τῆς θερείας ἐναρχομένης, στρα-
τηγὸν αὐτῶν Ἄρατον κατέστησαν τὸν πρεσβύτερον.
Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐν τούτοις ἦν.
8 Ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ, κατά τε τὴν τῶν χρόνων διαίρεσιν, Ol. 140. 3. A.V. 537.
καὶ κατὰ τὴν τῶν πράξεων περιγραφὴν, ἁρμόζον-
τα τόπον εἰλήφαμεν, μεταβάντες ἐπὶ τὰς κατὰ

Iners prætor Achæorum Eperatus.

Aratus senior, prætor Achæorum.

S 2 τὴν

XXX. 5. προσῆγον πρὸς τὰς εἰσφορὰς *Vat. Flor. ut suspicatus erat Reiskius.* 7. κατέστησαν. κατεστήσαντο πρεσβ. *Flor.*

stare, urereque. Itaque civitates Achaicæ, ab hoste vexatæ, nec defensæ a suis, tributum jam ægre admodum conferebant: milites autem, quia prorogabantur ipsis stipendia, neque sua die præstabantur, quoties pro ferenda ope aliquo vocabantur, idem faciebant. Et quum utrique suam vicem hoc pacto ulciscerentur, quotidie ruere omnia in pejus: ac tandem, quod erat militis stipendiarii, dilabi. Omnia autem hæc mala Achæis afferebat socors & imbecillum prætoris Eperati ingenium. Hic erat Achaiæ status, quando *Eperatus* anno circumacto magistratu abiit. Achæorum gens initio æstatis *Aratum seniorem* creavit prætorem. Ac *de rebus* quidem *Europæ* hactenus. Nunc, quoniam & per temporum distinctionem, & per rerum gestarum aptam circumscriptionem, commodum nacti sumus locum; ad

RES

RES ASIAE. Ol. CXL. τὴν Ἀσίαν πράξεις, τὰς κατὰ τὴν αὐτὴν Ὀλυμπιάδα τοῖς προειρημένοις ἐπιτελεσθείσας, αὖθις ὑπὲρ ἐκείνων ποιησόμεθα τὴν ἐξήγησιν.

XXXI. *Bellum Antiochi & Ptolemæi de Cœle-Syria.* Καὶ πρῶτον ἐπιχειρήσομεν δηλοῦν, κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν, τὸν ὑπὲρ Κοίλης Συρίας Ἀντιόχῳ καὶ Πτολεμαίῳ συστάντα πόλεμον· σαφῶς μὲν γι- 2
νώσκοντες, ὅτι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, εἰς ὃν ἐλήξαμεν τῶν Ἑλληνικῶν, ὅσον οὔπω κρίνεσθαι συνέβαινε καὶ πέρας λαμβάνειν αὐτόν· αἱρούμενοι δὲ τὴν τοιαύτην ἐπίστασιν καὶ διαίρεσιν τῆς ἐνεστώσης διηγήσεως. *Instituti ratio in narrandis rebus Asiæ.* Τοῦ μὲν γὰρ μὴ τῆς τῶν κατὰ μέρος και- 3
ρῶν ἀκριβείας διαμαρτάνειν τοὺς ἀκούοντας, ἱκανὴν τοῖς φιλομαθοῦσι πεπείσμεθα παρασκευάζειν ἐμπειρίαν, ἐκ τοῦ τὰς ἑκάστων ἀρχὰς καὶ συντελείας παρυπομιμνήσκειν, καθ' ὁποίους ἐγίγνοντο καιροὺς τῆς ὑποκειμένης Ὀλυμπιάδος καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πρά-

XXXI. 2. ὅσον οὔπω. *Abest vulgo* ὅσον *ab edd.* 3. Τοῦ μὲν. Τὸ μὲν γὰρ *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.*

RES ASIAE, quæ *eadem Olympiade* cum rebus ante expositis contigerunt, oratione versa, de illis deinceps agemus.

31. Primum autem, sicut initio proposuimus, illud *Bellum* exponemus, quod *pro Cœle-Syria Antiochus & Ptolemæus* inter se gesserunt. Etsi enim non fugit nos, bellum istud tempore illo, ad quod substitimus in enarrandis Græciæ rebus, fini suo atque exitui fuisse proximum; consulto tamen institionem hujusmodi ac divisionem instantis narrationis fecimus. Nam ut lectores in exacta notitia temporis, quo res quæque per partes sunt actæ, non fallantur, satis abunde instruere illos putamus, dum & initio & in fine uniuscujusque rei gestæ monemus in transitu, quemnam ad annum hujus Olympiadis, in qua versamur, pertineat; & quidnam eodem tempore in Græcia

4 πράξεων. Τὸ δ' εὐπαρακολούθητον καὶ σαφῆ γίγνεσθαι τὴν διήγησιν· οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἐπὶ ταύτης τῆς Ὀλυμπιάδος ἡγούμεθα εἶναι, τοῦ μὴ συμπλέκειν ἀλλήλαις τὰς πράξεις, ἀλλὰ χωρίζειν καὶ
5 διαιρεῖν αὐτὰς, καθόσον ἐστὶ δυνατόν· μέχρις ἂν ἐπὶ τὰς ἑξῆς Ὀλυμπιάδας ἐλθόντες, κατ' ἔτος ἀρξώμεθα γράφειν τὰς κατάλληλα γενομένας πρά-
6 ξεις. Ἐπεὶ γὰρ οὔ τινὰ, τὰ δὲ παρὰ πᾶσι γεγονότα γράφειν προῃρήμεθα, καὶ σχεδὸν, ὡς εἰπεῖν, μεγίστῃ τῶν προγεγονότων ἐπιβολῇ κεχρήμεθα τῆς ἱστορίας, καθάπερ καὶ πρότερόν που δεδηλώκαμεν·
7 δέον ἂν εἴη, μεγίστην ἡμᾶς ποιεῖσθαι πρόνοιαν καὶ τοῦ χειρισμοῦ καὶ τῆς οἰκονομίας, ἵνα καὶ κατὰ μέρος καὶ καθόλου σαφὲς τὸ σύνταγμα γίγνηται τῆς
8 πραγματείας. Διὸ καὶ νῦν βραχὺ προσαναδραμόν-

Ol. 140.

Historiam Vniversalem scribit Polybius.

4. Τὸ δ' εὐπαραx. *Sic veteres libri omnes.* Τῷ δ' εὐπαραx. *Reg. B.* Πρὸς δὲ τὸ εὐπαραx. *Casaub. ex conject.*

cia sit gestum. Quod ad hoc vero attinet, ut facilis intellectu per se & perspicua sit cujusque rei gestæ narratio: nihil magis necessarium in hac Olympiade duximus, quam ut res in illa gestas ne misceremus, sed, quatenus fieri posset, separaremus atque distingueremus; donec ad sequentes Olympiades fuerit ventum: quarum quidem res gestas, ut quæque illarum, variis locis actæ, ratione temporis inter se congruent, in annos singulos digeremus. Nam qui non aliquam partem separatim, verum omnia simul, quæ ubique locorum fuere gesta, perscribere instituerimus; &, quod jam alicubi antea dicebamus, majus Historiæ opus, quam fere hactenus quisquam suscipere sit ausus, ipsi suscepimus; præcipua videlicet adhibenda nobis cura fuerit, quo sic omnia ordinentur atque distribuantur, ut & universa scriptio operis nostri & singulæ illius partes perspicuam explicationem habeant. Quare etiam nunc

Ol. 140. τὲς περὶ τῆς Ἀντιόχου καὶ Πτολεμαίου βασιλείας, πειρασόμεθα λαμβάνειν ἀρχὰς ὁμολογουμένας καὶ γνωριζομένας περὶ τῶν λέγεσθαι μελλόντων, ὅπερ ἐστὶ πάντων ἀναγκαιότατον.

XXXII. Principium, dimidium Totius. Οἱ μὲν γὰρ ἀρχαῖοι τὴν ἀρχὴν ἥμισυ τοῦ παντὸς εἶναι φάσκοντες, μεγίστην παρῄνουν ποιεῖσθαι σπουδὴν ἐν ἑκάστοις ὑπὲρ τοῦ καλῶς ἄρξασθαι. δοκοῦντες δὲ λέγειν ὑπερβολικῶς, ἐλλειπέστερόν μοι 2 φαίνονται τῆς ἀληθείας εἰρηκέναι. θαῤῥῶν γὰρ ἄν τις εἴποι, οὐχ ἥμισυ τὴν ἀρχὴν εἶναι τοῦ παντὸς,

Principium, plus quam dimidium Totius. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ τέλος διατείνειν. Πῶς γὰρ ἄρ- 3 ξασθαί τινος καλῶς οἷόν τε, μὴ προσπεριλαβόντα τῷ νῷ τὴν συντέλειαν τῆς ἐπιβολῆς, μηδὲ γινώσκοντα, ποῦ, καὶ πρὸς τί, καὶ τίνος χάριν ἐπιβάλλεται τοῦτο ποιεῖν; πῶς δὲ πάλιν οἷόν τε συγκεφαλαιώ- 4 σασθαι πράγματα δεόντως, μὴ συναναφέροντα τὴν ἀρχὴν,

nunc pauca *de regno Antiochi & Ptolemæi* altius paullo repetentes, confessum notumque omnibus principium sequentis narrationis conabimur prehendere. Id enim cum primis necessarium est.

32. Enimvero cum dicebant veteres, *Principium esse dimidium totius;* hoc nimirum docere nos voluerunt, *in quacumque re, quam suscipias, plurimum operæ esse ponendum, ut illam recte inchoes.* Qui quum videantur rei veritatem ita dicendo excessisse, meo judicio minus quam par erat dixerunt. Merito siquidem non vereatur aliquis confirmare, principium non solum esse dimidium totius, sed ad ipsum quoque operis finem pertinere. Nam quomodo aliquis recte ullum opus incipiet, qui summam illius non fuerit animo complexus? aut qui non apud se statuerit, unde, quorsum, & cujus rei gratia opus illud ordiatur? Aut rursus, quomodo rerum expositarum summam in extremo recte aliquis colliget, qui prima cum ultimis non composuerit, ut sciat unde,

ἀρχὴν, πόθεν ἢ πῶς ἢ διὰ τί πρὸς τὰς ἐνεστώσας Ol. 140.
5 σάφικται πράξεις; Διόπερ οὐχ ὡς ἕως τοῦ μέσου
νομίζοντας διατείνειν τὰς ἀρχὰς, ἀλλ' ἕως τοῦ τέ-
λους, πλείστην περὶ ταύτας ποιητέον σπουδὴν, καὶ
τοὺς λέγοντας καὶ τοὺς ἀκούοντας περὶ τῶν ὅλων.
ὃ δὴ καὶ νῦν ἡμεῖς πειρασόμεθα ποιεῖν.

Καί τοι γ' οὐκ ἀγνοῶ, διότι καὶ πλείους ἕτεροι XXXIII.
τῶν συγγραφέων τὴν αὐτὴν ἐμοὶ πρόενται φωνὴν, Ante Polyb. solus
φάσκοντες τὰ καθόλου γράφειν, καὶ μεγίστην τῶν Ephorus Historiam
2 προγεγονότων ἐπιβεβλῆσθαι πραγματείαν· περὶ ὧν Vniversalem
ἐγὼ, παραιτησάμενος Ἔφορον, τὸν πρῶτον καὶ μό- scripsit.
νον ἐπιβεβλημένον τὰ καθόλου γράφειν, τὸ μὲν
πλείω λέγειν ἢ μνημονεύειν τινὸς τῶν ἄλλων ἐπ' ὀνό-
3 ματος παρήσω. μέχρι δὲ τούτου μνηθήσομαι, διότι
τῶν καθ' ἡμᾶς τινες γραφόντων ἱστορίαν, ἐν τρισὶν
ἢ τέτ-

XXXII. 4. πῶς ἢ διὰ τί. *πῶς καὶ διὰ τί edd.* 5. ὡς ἕως. *Abest* ὡς *a Vat. Flor. Vrb.* Ibid. νομίζοντας. νομίζοντες *Vrb. & Aug. a pr. manu.*

XXXIII. 1. Καί τοι γ' οὐκ. *Abest vulgo particula* γε. 3. μνηθήσομαι. μεμνησόμεθα *Bav. Aug. Reg. A.* μνησόμεθα *Vrb.*

unde, quomodo, & quas ob caussas ad illa extrema pervenerit? Qui igitur historiam universalem aut scribere aut legere cogitant, his *præcipua cura circa principia* est adhibenda: persuasis, *non ad dimidium operis dumtaxat, verum etiam ad ejusdem finem ultimum illa pertinere.* Id quod & nos pro virili facere ipsi conabimur.

33. Quamquam haud clam me est, plerosque rerum gestarum Scriptores idem mecum dicere; *universalem nimirum scribere se historiam; & majus a se opus esse susceptum, quam fuerit umquam ab ullo e prioribus.* De quibus ego scriptoribus si, velut e turba ceterorum, unum *Ephorum* exemero, qui primus & solus ad scriptionem universalis historiæ animum appulit, plura hic dicere, aut quemquam illorum nominatim perstringere, supersedebo. Tantum dicam, exstitisse memoria nostra nonnullos, ex iis qui res gestas posteris tradere sunt aggressi, qui

Ol. 140. ἢ τέτλαρσιν ἐξηγησάμενοι σελίσιν ἡμῖν τὸν Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πόλεμον, φασὶ τὰ καθόλου γράφειν. Καί τοι, διότι πλεῖσται μὲν καὶ μέγισται τότε
4
τε περί τε τὴν Ἰβηρίαν καὶ Λιβύην, ἔτι δὲ τὴν Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν ἐπετελέσθησαν πράξεις, ἐπιφανέστατος δὲ καὶ πολυχρονιώτατος ὁ κατ' Ἀννίβαν πόλεμος γέγονε πλὴν τοῦ περὶ Σικελίαν, πάντες δὲ ἠναγκάσθημεν πρὸς αὐτὸν ἀποβλέπειν διὰ τὸ μέγεθος, δεδιότες τὴν συντέλειαν τῶν ἀποβησομένων, τίς οὕτως ἐστὶν ἀδαὴς, ὃς οὐκ οἶδεν; Ἀλλ' ἔνιοι τῶν
5
πραγματευομένων, οὐδὲ ἐφ' ὅσον οἱ τὰ κατὰ καιροὺς ἐν ταῖς χρονογραφίαις ὑπομνηματιζόμενοι πολιτικῶς εἰς τοὺς τοίχους, οὐδ' ἐπὶ τοσοῦτον μνησθέντες, πάσας φασὶ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Βάρβαρον περιει-

Annales temporum, in parietibus descripti.

3. ἐν τρισὶν ἢ τέτλαρσι σελιδίοις ἡμῖν ἐξηγησάμενοι edd. cum uno Bav. σελῖσιν cum circumfl. pro σελίσιν dant Vat. & Vrb. 4. πάντες δὲ ἠναγκ. &c. πάντες δὲ εἰς αὐτὸν ἠναγκάσθημεν πρυσαποβλέπειν Aug. 5. χρονογραφίαις Vat. Flor. Vrb. χρωματογραφίαις edd. cum ceteris codd.

qui tribus quatuorve pagellis Romanorum & Carthaginiensium bellum complexi, *orbis terrarum res peragere se* jactarent. Atqui temporibus illis plurima maximaque facinora per Hispaniam, Africam, item Siciliam atque Italiam fuisse edita, bellumque Hannibalicum & famae celebritate, & temporis longinquitate, alia omnia superasse, primo Punico excepto, quo de Sicilia certatum est; tanti denique momenti bellum hoc fuisse, ut, metuentibus cunctis quorsum tandem illud evaderet, mentes omnium nostrûm in se converteret: haec, inquam, omnia, quis adeo rudis atque imperitus est, quin sciat? Non desunt tamen ex istarum rerum Scriptoribus, qui, quum ista ne in tantum quidem persecuti sint, quantum ab his fieri solet, qui rerum subinde gestarum *annales in domorum parietibus* populari ratione *describunt*, tamen omnia se profitentur esse complexos, quae aut apud Graecos,

6 περιειληφέναι πράξεις. Τούτου δ' ἐστὶν αἴτιον, ὅτι Ol. 140.
τὸ μὲν τῷ λόγῳ τῶν μεγίστων ἔργων ἀντιποιήσα-
σθαι, τελείως ἐστὶ ῥᾴδιον· τὸ δὲ τοῖς πράγμασιν
7 ἐφικέσθαι τινὸς τῶν καλῶν, οὐκ εὐμαρές. διὸ καὶ τὸ
μὲν ἐν μέσῳ κεῖται, καὶ πᾶσι κοινὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν,
τοῖς μόνον τολμᾷν δυναμένοις ὑπάρχει· τὸ δὲ καὶ
λίαν ἐστὶ σπάνιον, καὶ σπανίοις συνεξέδραμε κατὰ
8 τὸν βίον. Ταῦτα μὲν οὖν προήχθην εἰπεῖν, χάριν
τῆς ἀλαζονείας τῶν ὑπερηφανούντων ἑαυτοὺς καὶ
τὰς ἰδίας πραγματείας. Ἐπὶ δὲ τὴν ἀρχὴν ἐπάνει-
μι τῆς ἐμαυτοῦ προθέσεως.

Ὡς γὰρ θᾶττον Πτολεμαῖος ὁ κληθεὶς Φιλο- XXXIV. Ptolemaeus Philopator, rex Aegypti. Ol.139.2. A.V.532.
πάτωρ, μεταλλάξαντος τοῦ πατρὸς, ἐπανελόμενος
τὸν ἀδελφὸν Μάγαν, καὶ τοὺς τούτῳ συνεργοῦντας,
2 παρέλαβε τὴν τῆς Αἰγύπτου δυναστείαν· νομίσας,
τῶν μὲν οἰκείων φόβων ἀπολελῦσθαι δι' αὐτοῦ, καὶ

 διὰ

6. Τούτου. Τοῦτο δ' ἐστὶν *Vat. Flor. Urb.* 8. ἑαυτοὺς καὶ τάς. ἑαυτοὺς κατὰ τὰς *editio Hervag. & seqq. cum uno cod. Aug.* εἰς αὐτοὺς *malim cum Reiskio pro* ἑαυτούς.

Græcos, aut apud barbaros acciderint. Eſt autem hujus rei cauſſa, quod, maxima quæque operum verbis quidem aggredi, ſane quam facillimum eſt; at factis & re ipſa præclarum aliquod inceptum exſequi, difficile. Quamobrem, illud quidem, ut in medio poſitum, commune eſt omnibus, qui modo audere voluerint: hoc vero adprime arduum ac rarum eſt, & paucis ex omni numero mortalium contingit. Ad hæc igitur dicenda me impulit illorum jactantia, qui de ſe ſuisque operibus nimis magnifice prædicant. Nunc illa de quibus dicere inſtitui, pergam ordiri.

34. PTOLEMAEVS, cognomento *Philopator*, poſt obitum patris, occiſo fratre *Maga*, & qui ejus ſectam ſequebantur, Aegypti dominatum ſuſcepit. Qui quidem ita exiſtimabat; a domeſticorum quidem metu ipſum ſemet opera ſua, & eorum

Ol. 139. 2. διὰ τῆς προειρημένης πράξεως· τῶν δ' ἐκτὸς κινδύνων ἀπηλλάχθαι διὰ τὴν τύχην, Ἀντιγόνου μὲν καὶ Σελεύκου μετηλλαχότων, Ἀντιόχου δὲ καὶ Φιλίππου, τῶν διαδεδεγμένων τὰς ἀρχὰς, παντάπασι νέων καὶ μονονοὺ παίδων ὑπαρχόντων· καταπιστεύ- 3
σας διὰ ταῦτα τοῖς παροῦσι καιροῖς, πανηγυρικώτερον διῆγε τὰ κατὰ τὴν ἀρχήν. ἀνεπίστατον μὲν 4
καὶ δυσέντευκτον αὑτὸν παρασκευάζων τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον χειρίζουσιν· ὀλίγωρον δὲ καὶ ῥᾴθυμον ὑποδεικνύων τοῖς ἐπὶ τῶν ἔξω πραγμάτων διατεταγμένοις· ὑπὲρ ὧν οἱ πρότεροι οὐκ ἐλάττω, μείζω δ' 5
ἐποιοῦντο σπουδὴν, ἢ περὶ τῆς κατ' αὐτὴν τὴν Αἴγυπτον δυναστείας. Τοιγαροῦν ἐπέκειντο μὲν τοῖς 6
τῆς Συρίας βασιλεῦσι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, Κοίλης Συρίας καὶ Κύπρου βασιλεύοντες· παρέ-

Res externas sedulo curaverant reges Aegypti.

XXXIV. 6. βασιλεύοντες. κυριεύοντες *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* & *ora cod. Bav.*

eorum quos diximus cæde, liberasse; ab exteris vero ne periculum ullum haberet metuendum, a fortuna esse provisum: quippe *Antigono & Seleuco* exstinctis, regnare nunc in eorum locum *Antiochum & Philippum*, ambos juvenes admodum, & tantum non pueros. Igitur fortunæ suæ præsenti propter illas, quas diximus, caussas confisus, sic regnum suum administrabat, quasi continuos ludos agitaret. Et cum aulicis suis, tum ceteris qui rebus in Aegypto præerant, incuriosum se omnium, & difficilem aditu, præbebat: negligentem vero & socordem illis se ostendebat, qui extra Aegyptum præfecturas curabant; quum priores reges non minori curæ, quin imo majori, quam Aegyptum ipsam, suumque in ea imperium, res externas habuissent. Nam Cœle-Syriæ & Cypri regna quum tenerent, Syriæ regibus terra marique imminebant. Et, quum clarissimas urbes

7 παρέκειντο δὲ τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν δυνάσταις, A.V.532.
ὁμοίως δὲ καὶ ταῖς νήσοις· δεσπόζοντες τῶν ἐπιφανε-
στάτων πόλεων καὶ τόπων καὶ λιμένων κατὰ πᾶ-
σαν τὴν παραλίαν ἀπὸ Παμφυλίας ἕως Ἑλλησπόν-
8 του, καὶ τῶν κατὰ Λυσιμάχειαν τόπων. ἐφήδρευον
δὲ τοῖς ἐν τῇ Θρᾴκῃ καὶ τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ πράγ-
μασι, τῶν κατ᾽ Αἶνον καὶ Μαρώνειαν καὶ πορρώτε-
9 ρον ἔτι πόλεων κυριεύοντες. καὶ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ
μακρὰν ἐκτετακότες τὰς χεῖρας, καὶ προβεβλη-
μένοι πρὸ αὐτῶν ἐκ πολλοῦ τὰς δυναστείας, οὐδέ-
ποτε περὶ τῆς κατ᾽ Αἴγυπτον ἠγωνίων ἀρχῆς. διὸ
καὶ τὴν σπουδὴν εἰκότως μεγάλην ἐποιοῦντο περὶ
10 τῶν ἔξω πραγμάτων. Ὁ δὲ προειρημένος βασιλεὺς Omnia negligit Ptolemæus Philopator.
ὀλιγώρως ἕκαστα τούτων χειρίζων διὰ τοὺς ἀπρε-
πεῖς ἔρωτας, καὶ τὰς ἀλόγους καὶ συνεχεῖς μέθας,
εἰκότως ἐν πάνυ βραχεῖ χρόνῳ καὶ τῆς ψυχῆς ἅμα
11 καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπιβούλους εὗρε καὶ πλείους. ὧν ἐγέ-
νετο πρῶτος Κλεομένης ὁ Σπαρτιάτης.

Οὗτος

7. Λυσιμάχειαν. Λυσιμαχίαν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

urbes opportunissimaque loca per omnem oram a Pamphylia ad Hellespontum in potestate sua haberent, Lysimachiæ item vicinum tractum obtinerent; Asiæ regulos, ipsasque insulas ex proximo observabant. Thraciæ denique ac Macedoniæ rebus velut ex insidiis inhiabant; Aeno, Maronea, & ulterioribus etiam urbibus potientes. Atque hoc pacto porrectis in longinqua manibus, quum externis hisce tot principatibus velut objecto scuto tegerentur, de imperio Aegypti nullam umquam sollicitudinem habuerant. Quare merito magnæ illis curæ erant res extra Aegyptum. Quas rex hic, de quo loquimur, quum susque deque haberet, dum fœdis amoribus & insanis continuisque potationibus indulget; mirari debet nemo, si multos brevi tempore, qua vitæ, qua regni, insidiatores invenit. Primus autem horum omnium Spartanus fuit *Cleomenes*.

35. Hic

XXXV. Cleomenes Alexandriæ. Olymp. 139. 2 sq. A. V. 532 sq.

Οὗτος γὰρ, ἕως μὲν ὁ προσαγορευόμενος Εὐερ-
γέτης ἔζη, πρὸς ὃν ἐποιήσατο τὴν κοινωνίαν τῶν
πραγμάτων καὶ τὰς πίστεις, ἦγε τὴν ἡσυχίαν·
πεπεισμένος ἀεὶ, δι᾽ ἐκείνου τεύξεσθαι τῆς καθηκού-
σης ἐπικουρίας, εἰς τὸ τὴν πατρῴαν ἀνακτήσασθαι
βασιλείαν. ἐπεὶ δ᾽ ἐκεῖνος μὲν μετήλλαξε, προήει δ᾽ 2
ὁ χρόνος, οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἑλλάδα καιροὶ μονονοὺκ
ἐπ᾽ ὀνόματος ἐκάλουν τὸν Κλεομένην, μετηλλαχότος
μὲν Ἀντιγόνου, πολεμουμένων δὲ τῶν Ἀχαιῶν, κοι-
νωνούντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων Αἰτωλοῖς τῆς πρὸς
Ἀχαιοὺς καὶ Μακεδόνας ἀπεχθείας κατὰ τὴν ἐξ
ἀρχῆς ἐπιβολὴν καὶ πρόθεσιν τὴν Κλεομένους· τό- 3
τε δὴ καὶ μᾶλλον ἠναγκάζετο σπεύδειν καὶ φιλοτι-
μεῖσθαι περὶ τῆς ἐξ Ἀλεξανδρείας ἀπαλλαγῆς.

Cleomenem negligit Ptolemæus.

Διόπερ τὸ μὲν πρῶτον ἐντεύξεις ἐποιεῖτο, παρακα- 4
λῶν, μετὰ χορηγίας τῆς καθηκούσης καὶ δυνάμεως
αὐτὸν ἐκπέμψαι· μετὰ δὲ ταῦτα, παρακουόμενος, 5
ἠξίου

XXXV. 2. μονονοὺκ. μονονοῦ καὶ ἐπ᾽ ὀνόμ. *edd. cum aliis.* Ibid. πρόθεσιν τὴν Κλεομ. πρόθ. τοῦ Κλ. *edd. ex Bav.*

35. Hic vir, quamdiu Ptolemæus Evergeta vivebat, quocum societatem & fœdus icerat, nihil movit; quod semper speraret idonea se ab illo auxilia impetraturum ad regnum paternum recuperandum. Sed postquam ille quidem obierat, tempora autem currebant, & rerum in Græcia status tantum non ipso nomine *Cleomenem* vocabat: mortuus namque erat Antigonus, & Achæi bello distinebantur: quodque inde a principio propositum habuerat & perficere studuerat Cleomenes, Aetoli Lacedæmoniis juncti communi jam odio Achæos & Macedones persequebantur: tum vero magis etiam cogebatur *Cleomenes* omni studio atque animi contentione suum ab *Alexandria* discessum urgere. Regem igitur adire primo, hortarique, ut rebus necessariis ac milite instructum se dimittat: deinde, quum negligenter

ἠξίου μετὰ δεήσεως, μόνον αὐτὸν ἀπολῦσαι μετὰ A. V. 532 sq.
τῶν ἰδίων οἰκετῶν· τοὺς γὰρ καιροὺς ἱκανὰς ὑπο-
δεικνύειν ἀφορμὰς αὐτῷ πρὸς τὸ καθικέσθαι τῆς πα-
6 τρῴας ἀρχῆς. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς οὔτ᾽ ἐφιστά-
νων οὐδενὶ τῶν τοιούτων, οὔτε προνοούμενος τοῦ μέλ-
λοντος διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας, εὐήθως καὶ
7 ἀλόγως ἀεὶ παρήκουε τοῦ Κλεομένους. Οἱ δὲ περὶ Sosibius, princeps minister Ptolemaei.
τὸν Σωσίβιον, (οὗτος γὰρ μάλιστα τότε προεστά-
τει τῶν πραγμάτων) συνεδρεύσαντες, τοιαύτας τι-
8 νὰς ἐποιήσαντο περὶ αὐτοῦ διαλήψεις· μετὰ μὲν
γὰρ στόλου καὶ χορηγίας ἐκπέμπειν αὐτὸν οὐκ ἔκρι-
νον, καταφρονοῦντες τῶν ἔξω πραγμάτων, διὰ τὸ
μετηλλαχέναι τὸν Ἀντίγονον, καὶ νομίζειν μάταιον
9 αὑτοῖς ἔσεσθαι τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. πρὸς δὲ τού- Suspectum habet Cleomenem.
τοις ἠγωνίων, μή ποτε, μετηλλαχότος μὲν Ἀντιγό-
νου, τῶν δὲ λοιπῶν μηδενὸς ὑπάρχοντος ἀντιπάλου,
ταχέως ἀκονιτὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ποιησάμενος
ὑπ᾽

6. *ἐφιστάνων οὐδενί. Veteres libri omnes ἐφιστάνων ἐν οὐδενί, quod placuit Reiskio.*

ter audiretur, precibus etiam atque etiam contendere, *quo abeundi sibi cum sua dumtaxat familia veniam daret: ipsa namque tempora satis luculentas sibi regni patrii recipiendi occasiones suppeditare.* Et rex quidem nulli serio negotio attendens, futurique parum providus ob jam expositas caussas, pro cetera fatuitate atque stultitia sua verborum Cleomenis rationem nullam habebat. *Sosibius* vero, cujus erat tum in eo regno summa auctoritas, coacto amicorum concilio, de *Cleomene* ita statuit: *cum classe & pecunia ac commeatu nequaquam esse illum emittendum.* Nam quia fato functus erat Antigonus, res externas negligebant: &, *omnem ejusmodi sumtum frustra factum iri*, autumabant. Praeterea sollicitudo haec eos angebat, *ne forte, quum sublato Antigono nemo jam superesset adversarius, Cleomenes ipse, universa Graecia celeriter ac nullo prope certamine in potesta-*

Olymp. 139. 2 sq.
Cleomenes suspectus Alexandriæ.

ὑπ᾽ αὐτὸν, βαρὺς καὶ φοβερὸς αὐτὸς ὁ Κλεομένης
ἀνταγωνιστὴς σφίσι γένηται· τεθεαμένος μὲν ὑπ᾽ 10
αὐγὰς αὐτῶν τὰ πράγματα, κατεγνωκὼς δὲ τοῦ
βασιλέως, θεωρῶν δὲ πολλὰ τὰ παρακρεμάμενα
μέρη καὶ μακρὰν ἀπεσπασμένα τῆς βασιλείας, καὶ
πολλὰς ἀφορμὰς ἔχοντα πρὸς πραγμάτων λόγον.
Καὶ γὰρ νῆες ἐν τοῖς κατὰ Σάμον ἦσαν τόποις οὐκ 11
ὀλίγαι· καὶ στρατιωτῶν πλῆθος ἐν τοῖς κατ᾽ Ἔφε-
σον. Δι᾽ ἃ ταύτην μὲν οὖν τὴν ἐπιβολὴν, ὥστ᾽ ἐκ- 12
πέμπειν αὐτὸν μετὰ χορηγίας, ἀπεδοκίμασαν, διὰ
τὰς προειρημένας αἰτίας· τό γε μὴν, ὀλιγωρήσαν-
τας ἄνδρα τοιοῦτον, ἐξαποστεῖλαι, πρόδηλον ἐχθρὸν
καὶ πολέμιον, οὐδαμῶς ἡγοῦντο σφίσι συμφέρειν.
λοιπὸν ἦν, ἄκοντα κατέχειν. τοῦτο δ᾽ αὐτόθεν καὶ 13
χωρὶς λόγου πάντες μὲν ἀπεδοκίμαζον, οὐκ ἀσφα-
λὲς νομίζοντες εἶναι λέοντι καὶ προβάτοις ὁμοῦ ποιεῖ-
σθαι

9. ὑπ᾽ αὐτὸν. *ὑφ᾽ αὐτὸν Vat. Flor.* Ibid. αὐτὸς ὁ Κλεομ. *ex Reiskii conject. posui.* αὐτοῖς *editio Hervag. & seqq. cum Aug. & aliis codd. Pronomen plane abest a Bav.* 11. νῆες. *ναῦς Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 12. Δι᾽ ἃ *scripsi cum Reiskio, pro* διὰ *quod erat in libris.*

testatem redacta, gravis & metuendus ipsis inciperet esse adversarius: qui præsertim Aegyptiaci regni statum in clara luce, quod ajunt, spectasset, regemque contemneret ad hæc, qui sciret, multas esse ejus regni, ut ita dicam, lacinias, longe summotas, quæ rerum gerendarum occasiones præclaras dare possent. Nam & naves in Samo erant non paucæ: & militum ingens Ephesi numerus. Igitur, propter hasce modo expositas caussas, consilium dimittendi *Cleomenem* cum necessario apparatu, improbarunt: at rursus, virum tantum adeo contemtim habitum dimittere, inimicum certum atque hostem, nequaquam e re sua esse judicabant. Quamobrem illud supererat, ut invitum retinerent. Id vero statim ac sine longiore deliberatione cum ceteri omnes improbabant; qui *periculosum* rebantur *esse, leonem & pecudes* in

θαι τὴν ἔπαυλιν· μάλιστα δὲ τοῦτο τὸ μέρος ὁ Σωσίβιος ὑφεωρᾶτο, διά τινα τοιαύτην αἰτίαν. A. V. 532 sq.

Καθ' ὃν γὰρ καιρὸν ἐγίγνοντο περὶ τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Μάγα καὶ τῆς Βερενίκης, ἀγωνιῶντες μὴ διασφαλῶσι τῆς ἐπιβολῆς, καὶ μάλιστα διὰ τὴν Βερενίκης τόλμαν, ἠναγκάζοντο πάντας αἰκάλλειν τοὺς περὶ τὴν αὐλὴν, καὶ πᾶσιν ὑπογράφειν ἐλπίδας, ἐὰν κατὰ λόγον αὐτοῖς χωρήσῃ τὰ πράγματα. XXXVI. Cleomenes suspectus Alexandriæ.
2 τότε δὴ κατανοῶν ὁ Σωσίβιος τὸν Κλεομένην, δεόμενον μὲν τῆς ἐκ τῶν βασιλέων ἐπικουρίας, ἔχοντα δὲ γνώμην καὶ πραγμάτων ἀληθινῶν ἔννοιαν· ὑπογράφων αὐτῷ μεγάλας ἐλπίδας, ἅμα συμμετέδωκε τῆς
3 ἐπιβολῆς. θεωρῶν δὲ αὐτὸν ὁ Κλεομένης ἐξεπτοημένον, καὶ μάλιστα δεδιότα τοὺς ξένους καὶ μισθοφόρους, θαῤῥεῖν παρεκάλει· τοὺς γὰρ μισθοφόρους βλάψειν μὲν αὐτὸν οὐδὲν, ὠφελήσειν δ' ὑπισχνεῖτο.

Μᾶλλον

XXXVI. 1. αἰκάλλειν. *Vulgo* ἐκκαλεῖν.

in eodem stabulo continere: tum vero Sosibius præ ceteris eam rem suspectam habebat; idque ob hujuscemodi caussam.

36. Quo tempore super cæde *Magæ* ac *Berenicæ* deliberabatur; anxii ac solliciti, ne forte, propter Berenicæ potissimum audaciam, id inceptum frustra esset, coacti sunt auctores ejus consilii, ministros aulicos blanditiis delinire, magnorum spem commodorum omnibus ostendentes, si ex voto res ipsis succederet. Eo igitur tempore animadvertens *Sosibius*, Cleomenem, qui regum auxilio indigebat, singulari prudentia & vero usu rerum pollere, magna pollicitans, participem consilii eum facit. *Cleomenes*, cernens hominem præ timore attonitum, & a peregrino potissimum conductitioque milite male metuentem, bono animo esse illum jubet: ac, *mercenarios nihil quidquam ipsi nocituros, imo potius auxilio futuros,* spondet,

Olymp. 139. 2 ſq. A. V. 532 ſq. Cleomenes ſuſpectus Alexandriæ.

Μᾶλλον δ' αὐτοῦ θαυμάσαντος τὴν ἐπαγγελίαν· 4
οὐχ ὁρᾷς, ἔφη, διότι σχεδὸν εἰς τρισχιλίους εἰσὶν
ἀπὸ Πελοποννήσου ξένοι, καὶ Κρῆτες εἰς χιλίους;
οἷς ἐὰν νεύσωμεν ἡμεῖς μόνον, ἑτοίμως ὑπουργήσουσι
πάντες. τούτων δὲ συστραφέντων, τίνας ἀγωνιᾷς; 5
ἢ δῆλον, ἔφη, τοὺς ἀπὸ Συρίας καὶ Καρίας στρα-
τιώτας; Τότε μὲν οὖν ἡδέως ὁ Σωσίβιος ἀκούσας 6
ταῦτα, διπλασίως ἐπεῤῥώσθη πρὸς τὴν κατὰ τῆς
Βερενίκης πρᾶξιν. Μετὰ δὲ ταῦτα, θεωρῶν τὴν 7
τοῦ βασιλέως ῥαθυμίαν, ἀεὶ τὸν λόγον ἀνενεοῦτο,
καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν τήν τε τοῦ Κλεομένους τόλμαν
ἐλάμβανε, καὶ τὴν τῶν ξένων πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν.
Διὸ καὶ τότε μάλιστα παρέστησε τῷ τε βασιλεῖ 8
καὶ τοῖς φίλοις ὁρμὴν οὗτος εἰς τὸ προκαταλαβέ-
σθαι καὶ συγκλεῖσαι τὸν Κλεομένην. πρὸς δὲ τὴν 9
ἐπίνοιαν ταύτην, ἐχρήσατο συνεργήματι τοιούτῳ
τινί.

Νικα-

ſpondet. Mirante adhuc impenſius dictum iſtud Soſibio; *non vides*, ſubjicit Cleomenes, *inter mercenarios tria propemodum millia merere Peloponneſiorum, Cretenſes ad mille? quibus ego ſi vel nutu ſignum dedero, ad omnia quæ voluero exſequenda præſto erunt. Hi ſi manu facta a te ſteterint, ecquos metuis? Syriaci, credo, aut e Caria te terrent milites.* Et tum quidem lubenter hæc audiverat *Soſibius:* eumque iſta verba duplo animoſiorem ad cædem Berenicæ reddiderunt. At poſtea, quoties regis ſocordiam conſiderabat, ſemper illi in memoriam ille ſermo redibat; jugiterque ob oculos ei verſabatur *Cleomenis* audacia, & ſtipendiariorum erga ipſum benevolentia. Hic igitur potiſſimum tempore illo & regi & amicis ejus ſtimulos admovebat, *ut Cleomenem, prius quam evaderet, comprehenderent, & includerent.* Atque hoc moliens *Soſibius,* occaſione uſus eſt hujusmodi.

37. *Nica-*

XXXVII.

Nicagoras, Messenius, hospes Archidami, regis Spart. Ol. 139. 4. A. V. 534.

Νικαγόρας τις ἦν Μεσσήνιος. οὗτος ὑπῆρχε πα-
τρικὸς ξένος Ἀρχιδάμου τοῦ Λακεδαιμονίων βασι-
2λέως. τὸν μὲν οὖν πρὸ τοῦ χρόνον βραχεῖά τις ἦν
τοῖς προειρημένοις ἐπιπλοκὴ πρὸς ἀλλήλους· καθ᾽
ὃν δὲ καιρὸν Ἀρχίδαμος ἐκ τῆς Σπάρτης ἔφυγε,
δείσας τὸν Κλεομένην, καὶ παρεγένετ᾽ εἰς Μεσση-
νίαν, οὐ μόνον οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίοις ὁ Νι-
καγόρας αὐτὸν ὑπεδέξατο προθύμως· ἀλλὰ καὶ κα-
τὰ τὴν ἑξῆς συμπεριφορὰν ἐγένετό τις αὐτοῖς ὁλο-
3σχερὴς εὔνοια καὶ συνήθεια πρὸς ἀλλήλους. διὸ καὶ
μετὰ ταῦτα, τοῦ Κλεομένους ὑποδείξαντος ἐλπίδα
καθόδου καὶ διαλύσεως πρὸς τὸν Ἀρχίδαμον, ἔδω-
κεν αὑτὸν ὁ Νικαγόρας εἰς τὰς διαποστολὰς, καὶ
4τὰς ὑπὲρ τῶν πίστεων συνθήκας. ὧν κυρωθέντων,
ὁ μὲν Ἀρχίδαμος εἰς τὴν Σπάρτην κατῄει, πιστεύ-
σας ταῖς διὰ τοῦ Νικαγόρου γεγενημέναις συνθή-
5καις. ὁ δὲ Κλεομένης, ἀπαντήσας, τὸν μὲν Ἀρχί-
δαμον

Archidamum per fide occiderat Cleomenes.

XXXVII. 2. ὑπεδέξατο. ἐδέξατο Vat. Flor. Aug. Reg. A.

37. *Nicagoras* quidam Messenius fuit, *Archidamo*, Spartæ tum regnanti, paterni hospitii jure conjunctus. Hi prioribus quidem temporibus raro commeare alter ad alterum soliti: postea vero quam Archidamus, metu Cleomenis, Sparta exulare coactus in Messeniam venit; Nicagoras non solum hospitio & necessariis omnibus rebus illum magna comitate excepit: sed etiam, ex consuetudine ab illo tempore cum eo contracta, amicissimus eidem & familiarissimus factus est. Idcirco, ubi postea *Cleomenes* reditus spem fecit *Archidamo* & reconciliandæ invicem gratiæ, *Nicagoras* operam suam interposuit, legationes eam ob caussam suscipiendo, & de conditionibus atque fide danda inter eos agendo. Quum essent transacta omnia; Archidamus, pactis confisus quæ Nicagoras pepigerat, Spartam ab exilio repetere instituit. At *Cleomenes*, obviam ei progressus, ipsum quidem

Ol. 139. 4. δαμον ἐπανείλετο, τοῦ δὲ Νικαγόρου καὶ τῶν ἄλλων
τῶν συνόντων ἐφείσατο. πρὸς μὲν οὖν τοὺς ἐκτὸς 6
ὁ Νικαγόρας ὑπεκρίνετο χάριν ὀφείλειν τῷ Κλεομέ-
νει διὰ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν· ἐν αὐτῷ γε μὴν βα-
ρέως ἔφερε τὸ συμβεβηκὸς, δοκῶν αἴτιος γεγονέναι
τῷ βασιλεῖ τῆς ἀπωλείας. Οὗτος ὁ Νικαγόρας, 7
ἵππους ἄγων, κατέπλευσε βραχεῖ χρόνῳ πρότερον
εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. ἀποβαίνων δ' ἐκ τῆς νεὼς, 8
καταλαμβάνει τόν τε Κλεομένην, καὶ τὸν Παντέα,
καὶ μετ' αὐτῶν Ἱππίταν, ἐν τῷ λιμένι παρὰ τὴν
κρηπῖδα περιπατοῦντας. ἰδὼν δὲ ὁ Κλεομένης αὐτὸν, 9
καὶ συμμίξας, ἠσπάζετο φιλοφρόνως, καὶ προσε-
πύθετο, τί παρείη. τοῦ δ' εἰπόντος, ὅτι παραγέ- 10
γονεν ἵππους ἄγων· Ἐβουλόμην ἂν σε, ἔφη, καὶ
λίαν, ἀντὶ τῶν ἵππων κιναίδους ἄγειν καὶ σαμβύ-
κας· τούτων γὰρ ὁ νῦν βασιλεὺς κατεπείγεται.

Nicagoras venit Alexandriam.

τότε

6. ἐν αὐτῷ *ex conject. scripsi.* ἑαυτῷ *vett. libri omnes absque præpos. quod Casaubonus cum Reg. B. in* ἐφ' ἑαυτῷ *mutavit.* 8. Ἱππίταν. Ἱππίαν *vel* Ἱπποίταν *suspicatus est Reisk.* 9. παρείη. *Vulgo* παρήει. 10. σάμβυκας. σαμβύκας *penacute editio Lipsiens. invitis msstis.*

quidem *Archidamum obtruncat,* Nicagoræ vero & ceteris qui aderant parcit. Propterea Nicagoras, apud alios quidem magno beneficio se obstrictum Cleomeni, qui vitam sibi non eripuisset, simulabat: ipse vero apud se clam iniquissimo animo casum Archidami ferebat; eo magis, quod pernitiei caussa illi exstitisse videbatur. Iste *Nicagoras* non multo ante cum equis venalibus *Alexandriam* appulerat. Qui navi egressus, Cleomenem, Panteumque, & una cum his Hippitam, ambulantes in portus crepidine invenit. *Cleomenes,* ut primum *Nicagoram* videt, adire hominem, comiter salutare, & mox, *quorsum adesset,* sciscitari. Cui quum ille, *equos se adduxisse,* respondisset: *Quam vellem,* Cleomenes ait, *equorum loco cinædos & sambucistrias potius advexisses: in his enim is, qui nunc regnum tenet, studium omne suum ponit.*

11 τότε γοῦν ἐπιγελάσας ὁ Νικαγόρας, ἐσιώπησε. A.V.534.
μετὰ δέ τινας ἡμέρας ἐπὶ πλεῖον ἐλθὼν εἰς τὰς χεῖρας τῷ Σωσιβίῳ διὰ τοὺς ἵππους, εἶπε κατὰ
12 τοῦ Κλεομένους τὸν ἄρτι ῥηθέντα λόγον. θεωρῶν δὲ τὸν Σωσίβιον ἡδέως ἀκούοντα, πᾶσαν ἐξέθετο τὴν προϋπάρχουσαν αὐτῷ πρὸς τὸν Κλεομένην διαφοράν.

Ὃν ὁ Σωσίβιος ἐπιγνοὺς ἀλλοτρίως πρὸς τὸν Κλεομένην διακείμενον, τὰ μὲν παραχρῆμα δούς, ἃ δὲ εἰς τὸ μέλλον ἐπαγγειλάμενος, συνέπεισε, γράψαντα κατὰ τοῦ Κλεομένους ἐπιστολὴν ἀπολιπεῖν XXXVIII. Cleomeni per Nicagoram insidiatur Sosibius.
2 ἐσφραγισμένην· ἵν', ἐπειδὰν ὁ Νικαγόρας ἐκπλεύσῃ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ὁ παῖς ἀνενέγκῃ τὴν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, ὡς ὑπὸ τοῦ Νικαγόρου πεμφθεῖ-
3 σαν. συνεργήσαντος δὲ τοῦ Νικαγόρου τὰ προειρημένα, καὶ τῆς ἐπιστολῆς ἀνενεχθείσης ὑπὸ τοῦ παιδὸς πρὸς τὸν Σωσίβιον μετὰ τὸν ἔκπλουν τοῦ Νικα-
4 γόρου· παρὰ πόδας ἅμα τὸν οἰκέτην καὶ τὴν ἐπι-

ponit. Ridere tum Nicagoras, & hanc vocem silentio premere. Interjectis vero diebus aliquot, per occasionem equorum factus Sosibio familiarior, ad invidiam Cleomeni conflandam sermonem quem modo retulimus illi recitat. Et quum rem gratam facere se Sosibio animadverteret, omne vetus illud suum in Cleomenem odium ipsi aperit.

38. *Sosibius*, inimicum hunc esse Cleomenis sentiens, partim collatis in præsentia muneribus, partim alia se daturum pollicitus, ab eo impetrat, ut epistolam scriberet *criminationem Cleomenis* continentem, eamque discedens obsignatam relinqueret; ut paucis mox diebus ab ipsius profectione eam epistolam puer ad se perferret, tamquam a *Nicagora* missam. Vt hic monuerat, ita ille fecit: qui postquam oram solvisset, allata est a puero epistola ad Sosibium. Ille igitur, famulum simul & literas secum

Ol. 139. 4. στολὴν ἧκεν ἔχων πρὸς τὸν βασιλέα· τοῦ μὲν παι-
δὸς φάσκοντος, Νικαγόραν ἀπολιπεῖν τὴν ἐπιστο-
λὴν, ἐντειλάμενον ἀποδοῦναι Σωσιβίῳ. τῆς δ' ἐπι- 5
στολῆς διασαφούσης, ὅτι μέλλει Κλεομένης, ἐὰν μὴ
ποιῶνται τὴν ἐξαποστολὴν αὐτοῦ μετὰ τῆς ἁρμο-
ζούσης παρασκευῆς καὶ χορηγίας, ἐπανίστασθαι τοῖς
τοῦ βασιλέως πράγμασιν· εὐθέως ὁ Σωσίβιος λα- 6
βόμενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης, παρώξυνε τὸν βασι-
λέα καὶ τοὺς ἄλλους φίλους, πρὸς τὸ μὴ μέλλειν,
ἀλλὰ φυλάξασθαι καὶ συγκλεῖσαι τὸν Κλεομένην.

In cuſtodia datur Cleomenes.

Γενομένου δὲ τούτου, καί τινος ἀποδοθείσης οἰκίας 7
αὐτῷ παμμεγέθους, ἐποιεῖτο τὴν διατριβὴν ἐν ταύ-
τῃ παραφυλαττόμενος· τούτῳ διαφέρων τῶν ἄλλων
τῶν ἀπηγμένων εἰς τὰς φυλακὰς, τῷ ποιεῖσθαι τὴν
δίαιταν ἐν μείζονι δεσμωτηρίῳ. Εἰς ἃ βλέπων ὁ 8
Κλεομένης, καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ τοῦ
μέλλοντος, παντὸς πράγματος ἔκρινε πεῖραν λαμ-
βάνειν· οὐχ οὕτω πεπεισμένος κατακρατήσειν τῆς
προθέ-

XXXVIII. 4. τοῦ μὲν. *Aut* καὶ τοῦ μὲν, *aut deinde* v. 6. εὐθέως οὖν ὁ Σωσίβιος *ſcribendum videri monuit Reisk.*

habens, extemplo ad regem. Dicebat puer, *abeuntem Nicagoram hanc epiſtolam reliquiſſe, cum mandatis, ut Soſibio traderetur.* Literis autem ſignificabatur: *Cleomenem, niſi cum idoneo apparatu & omnibus ſuo incepto neceſſariis rebus dimitteretur, res novas in imperio regis eſſe moliturum.* Tam bonam occaſionem arripit ſtatim *Soſibius*, & tam regem quam amicos regis cohortatur, ut *nulla interpoſita mora caverent, & Cleomenem concluderent.* Ac mox de hujus ſententia domus quædam ampliſſima illi decreta eſt, in qua circummunitus cuſtodiis degebat: hoc uno a ceteris qui ſunt in carcerem conjecti differens, quod amplior carcer illum habebat. Propterea *Cleomenes*, exiguam de cetero ſpem ſalutis ſibi relictam intelligens, omnia ſibi ſtatuit experiunda: non adeo quod voti compotem poſſe fieri

προθέσεως, (οὐδὲν γὰρ εἶχε τῶν εὐλόγων πρὸς τὴν ἐπιβολήν·) τὸ δὲ πλεῖον, εὐθανατῆσαι σπουδάζων, καὶ μηδὲν ἀνάξιον ὑπομεῖναι τῆς περὶ αὐτὸν προγεγενημένης τόλμης· ἅμα δὲ καὶ λαμβάνων ἐν νῷ τὸ τοιοῦτον, ὥς γέ μοι δοκεῖ, καὶ προτιθέμενος, ὅπερ εἴωθε συμβαίνειν πρὸς τοὺς μεγαλόφρονας τῶν ἀνδρῶν· A.V. 534.

Μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην,
Ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι, καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

XXXIX. E custodia elabitur Cleomenes.

Παρατηρήσας οὖν ἔξοδον τοῦ βασιλέως εἰς Κάνωβον, δίδωκε τοῖς φυλάττουσιν αὐτὸν φήμην, ὡς ἀφίεσθαι μέλλων ὑπὸ τοῦ βασιλέως· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν, αὐτός τε τοὺς αὐτοῦ θεράποντας εἱστία, καὶ τοῖς φυλάττουσιν ἱερεῖα καὶ στεφάνους, ἅμα δὲ 2 τούτοις οἶνον, ἐξαπέστειλε. τῶν δὲ χρωμένων τούτοις ἀνυπονοήτως, καὶ καταμεθυσθέντων· παραλαβὼν τοὺς συνόντας φίλους, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν παῖδας, περὶ μέσον ἡμέρας λαθὼν τοὺς φύλακας

 ἐξῆλθε

XXXIX. 2. καταμεθυσθέντων. μεθυσθέντων edd. cum aliis.

fieri se crederet; (quippe omnibus præsidiis in eam rem necessariis destitutus;) sed potius, ut honesta defungeretur morte, neve quidquam pateretur virtute illa, qua hactenus claruerat, indignum. Simul, ut equidem reor, succurrebat illi, atque proponebat ipse sibi hoc ante oculos, uti fieri amat a viris magnis:

At non ignavus certe, obscurusve peribo:
Verum aliquid faciam, ætas quod ventura loquetur.

39. Igitur observata profectione *Ptolemæi Canopum*, rumorem inter custodias differt *Cleomenes*, *inibi se esse, ut a rege liberetur*: atque adeo hanc prætexens caussam, tum ipse suis epulas struit, tum custodibus in eam rem carnes, coronas, & insuper vinum mittit. Illi, nihil quidquam de dolo suspicati, dum acceptis vescuntur, vinoque se ingurgitant; interim *Cleomenes*, amicis qui una erant & famulis comitatus, circa meridiem, clam

Ol.139.4. ἐξῆλθε μετ᾽ ἐγχειριδίων. προάγοντες δὲ, καὶ συντυ- 3
χόντες κατὰ τὴν πλατεῖαν Πτολεμαίῳ, τῷ τότε
ἐπὶ τῆς πόλεως ἀπολελειμμένῳ· καταπληξάμενοι
τῷ παραβόλῳ τοὺς συνόντας αὐτῷ, τοῦτον μὲν κα-
τασπάσαντες ἀπὸ τοῦ τεθρίππου, παρέκλεισαν·
τὰ δὲ πλήθη παρεκάλουν ἐπὶ τὴν ἐλευθερίαν. οὐδε- 4
νὸς δὲ προσέχοντος αὐτοῖς, οὐδὲ συνεξανισταμένου,
διὰ τὸ παράδοξον τῆς ἐπιβολῆς, ἐπιστρέψαντες
ὥρμησαν πρὸς τὴν ἄκραν, ὡς ἀνασπάσοντες ταύ-
της τὰς πυλίδας, καὶ συγχρησόμενοι τοῖς εἰς φυ-
λακὴν ἀπηγμένοις τῶν ἀνδρῶν. ἀποσφαλέντες δὲ 5
καὶ ταύτης τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ τοὺς ἐφεστῶτας
προαισθομένους τὸ μέλλον ἀσφαλίσασθαι τὴν πύλην,
προσήνεγκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας, εὐψύχως πάνυ
καὶ Λακωνικῶς. Κλεομένης μὲν οὖν οὕτω μετήλλαξε 6
τὸν βίον· ἀνὴρ γενόμενος καὶ πρὸς τὰς ὁμιλίας ἐπι-
δέξιος,

Manus sibi infert Cleomenes.

3. παρέκλεισαν. παρέκλασαν Bav. *sed superscripta altera lectio.* ἴσως παρέκτειναν *ora codicis Reg. B.* & interfecere *Perott.* παραλύουσι *suspicatus est Ernesti.* 4. συνεξανισταμένου. συνεξισταμένου *Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

clam custodibus, strictis pugionibus foras erupit. Progredientibus occurrit in platea *Ptolemæus,* ad urbis custodiam tum relictus: cujus comitibus ad tantam audaciam pavore torpentibus, ipse de quadriga dejectus includitur: simul ad libertatem populus vocatur. Quum vero nemo sequeretur, neque rebellii socium se adderet; (quippe omnes incepti novitas terrebat;) converso agmine arcem petunt conjurati, portulas effracturi, & ad destinata vinctorum opera usuri. Quod eorum consilium ut præsenserunt præfecti arcis, valido præsidio portam muniunt: itaque hac quoque spe lapsi, generoso animo & Laconico, manus sibi intulerunt. Atque hunc habuit vitæ exitum *Cleomenes:* vir, cum in vitæ consuetudine & colloquiis familiaribus, dexteritatis cujusdam

δέξιος, καὶ πρὸς πραγμάτων οἰκονομίαν εὐφυὴς, καὶ A.V. 534.
συλλήβδην ἡγεμονικὸς καὶ βασιλικὸς τῇ φύσει.

Μετὰ δὲ τοῦτον οὐ πολὺ κατόπιν, Θεόδοτος, XL.
ὁ τεταγμένος ἐπὶ Κοίλης Συρίας, ὢν τὸ γένος Αἰτω- RES SYRIÆ.
λὸς, τὰ μὲν καταφρονήσας τοῦ βασιλέως διὰ τὴν
2ἀσέλγειαν τοῦ βίου καὶ τῆς ὅλης αἱρέσεως· τὰ δὲ
διαπιστήσας τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν, διὰ τὸ μικροῖς
ἔμπροσθεν χρόνοις ἀξιολόγους παρασχόμενος χρείας
τῷ βασιλεῖ περί τε τἄλλα, καὶ περὶ τὴν πρώτην
ἐπιβολὴν Ἀντιόχου τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγ-
μασι, μὴ οἷον ἐπὶ τούτοις τυχεῖν τινος χάριτος,
ἀλλὰ τοὐναντίον ἀνακληθεὶς εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν,
3παρ' ὀλίγον κινδυνεῦσαι τῷ βίῳ· διὰ ταύτας τὰς
αἰτίας ἐπεβάλετό τε λαλεῖν Ἀντιόχῳ, καὶ τὰς
κατὰ Κοίλην Συρίαν πόλεις ἐγχειρίζειν. τοῦ δ'
ἀσμένως δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, ταχεῖαν ἐλάμβανε
4τὸ πρᾶγμα τὴν οἰκονομίαν. Ἵνα δὲ καὶ περὶ ταύ-
της

Theodotus, Syriæ præfectus, a Ptolemæo defcifcit ad Antiochum. Ol. 140. A.V. 535.

dam fingularis; tum etiam ad feria negotia tractanda optime ab ingenio comparatus; &, ut verbo dicam, ad ducis vel regis munia obeunda factus a natura.

40. Non multo poft hoc Cleomenis fatum defecit a rege *Theodotus*, *Cœlæ Syriæ præfectus*, genere Aetolus. Hic partim contemtu Ptolemæi, ob luxum atque impuram ipfius vitam, & genus univerfum inftitutorum; partim quia procerum ejus aulæ voluntatem erga fe fufpectam habebat; ut qui paucis ante annis, poft egregie navatam regi operam, cum aliis in rebus, tum illo bello, quod cum Antiocho, Cœlen Syriam tunc primum invadente, geftum fuerat, adeo nullam parem meritis gratiam reportaverat, ut contra Alexandriam accitus, etiam de vita periculum fubiret: is igitur hifce de cauffis, *Antiochum* ftatuit convenire, & Cœlæ Syriæ urbes illi tradere. Oblatam fpem lætus rex accipit: & brevi tempore ad exitum res eft perducta. Vt autem in hac

Ol. 140. Antiochus Magnus, Seleuci Callinici filius. της τῆς οἰκίας τὸ παραπλήσιον ποιήσωμεν, ἀναδραμόντες ἐπὶ τὴν παράληψιν τῆς Ἀντιόχου δυναστείας, ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ποιησόμεθα κεφαλαιώδη τὴν ἔφοδον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος λέγεσθαι πολέμου. Ἀντίοχος γὰρ ἦν μὲν υἱὸς νεώτερος Σελεύκου, τοῦ Καλλινίκου προσαγορευθέντος. Succedit fratri Seleuco in regno Syriæ. Ol. 139. 1. A.V. 531. μεταλλάξαντος δὲ τοῦ πατρὸς, καὶ διαδεξαμένου τἀδελφοῦ Σελεύκου τὴν βασιλείαν διὰ τὴν ἡλικίαν, τὸ μὲν πρῶτον ἐν τοῖς ἄνω τόποις μεθιστάμενος ἐποιεῖτο τὴν διατριβήν. Ἐπεὶ δὲ Σέλευκος, μετὰ δυνάμεως ὑπερβαλὼν τὸν Ταῦρον, ἐδολοφονήθη, καθάπερ καὶ πρότερον εἰρήκαμεν, μεταλαβὼν τὴν Præfecti Antiochi, Achæus, Molon & Alexander. ἀρχὴν αὐτὸς ἐβασίλευσε· διαπιστεύων τὴν μὲν ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου δυναστείαν Ἀχαιῷ, τὰ δ' ἄνω μέρη τῆς βασιλείας ἐγκεχειρικὼς Μόλωνι, καὶ τἀδελφῷ τοῦ Μόλωνος Ἀλεξάνδρῳ· Μόλωνος μὲν Μηδίας ὑπάρχοντος σατράπου, τἀδελφοῦ δὲ τῆς Περσίδος.

Oi

XL. 7. **Μηδίας.** *Vulgo h. l. omnes* **Μηδείας**, *& sic in tota hac historia.*

hac etiam regia familia præstemus idem, quod in superiore fecimus; narrationem, paullo altius repetitam ab eo tempore quo Antiochus imperium suscepit, pertexemus dehinc ad principium usque ejus belli, de quo dicere instituimus. ANTIOCHUS igitur filius erat natu minor *Seleuci* illius, cui fuit cognomen *Callinici.* Postquam defuncto patri successit in regno *Seleucus frater major Antiochi;* ipse in superiora Asiæ migravit, ibique vitam degit. Deinde vero, ubi Seleucus, Taurum transgressus, per dolum fuit occisus, quod & antea dicebamus; *Antiochus* imperium defuncti adeptus, regnavit: & totius *cis Taurum Asiæ* dominatione *Achæo* concredita; superiores autem regni provincias Moloni & ejus fratri Alexandro regendas dedit: eratque *Molo Mediæ præfectus* (satrapam vocant,) *Alexander Persidis.*

41. *Molo*

Οἱ καταφρονήσαντες μὲν αὐτοῦ διὰ τὴν ἡλικίαν,
ἐλπίσαντες δὲ τὸν Ἀχαιὸν ἔσεσθαι κοινωνὸν σφίσι
τῆς ἐπιβολῆς, μάλιστα δὲ φοβούμενοι τὴν ὠμότητα
καὶ κακοπραγμοσύνην τὴν Ἑρμείου, τοῦ τότε προε-
στῶτος τῶν ὅλων πραγμάτων, ἀφίστασθαι καὶ δια-
2στρέφειν ἐνεχείρησαν τὰς ἄνω σατραπείας. Ὁ δὲ
Ἑρμείας ἦν μὲν ἀπὸ Καρίας, ἐπέστη δὲ ἐπὶ τὰ
πράγματα, Σελεύκου τἀδελφοῦ ταύτην αὐτῷ τὴν
πίστιν ἐγχειρίσαντος, καθ᾽ οὓς καιροὺς ἐποιεῖτο τὴν
3ἐπὶ τὸν Ταῦρον στρατείαν. τυχὼν δὲ ταύτης τῆς
ἐξουσίας, πᾶσι μὲν ἐφθόνει τοῖς ἐν ὑπεροχαῖς οὖσι
τῶν περὶ τὴν αὐλήν· φύσει δὲ ὠμὸς ὢν, τῶν μὲν
τὰς ἀγνοίας ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐνδεχόμενος ἐκόλαζε·
τοῖς δὲ χειροποιήτους καὶ ψευδεῖς ἐπιφέρων αἰτίας,
4ἀπαραίτητος ἦν καὶ πικρὸς δικαστής. μάλιστα δ᾽
ἔσπευδε καὶ περὶ παντὸς ἐποιεῖτο, βουλόμενος

XLI. Molo, Mediæ præfectus, deficit ab Antiocho. Ol. 139. 2. A. V. 532.

Hermeas, princeps minister Antiochi, invidus & crudelis.

 ἐπανε-

XLI. 3. *ἐπιφέρων αἰτίας. Vocabulum αἰτίας ex ingenio adjecit Casaubonus. Mox pro ἀπαραίτητος dant ἀήττητος editi cum aliis codicibus, pro quo in aliis ἄιτητος fuerat.*

41. *Molo* igitur & *Alexander*, regis pueritiam aspernati, sperantesque Achæum consilia cum ipsis esse consociaturum; præcipue autem veriti crudelitatem malasque artes *Hermeæ*, qui summæ rerum in aula præerat; deficiendi, & avertendi a rege superiores satrapias consilium inierunt. *Hermeas* iste, genere Car, admotus ad rerum curam fuerat a Seleuco, Antiochi fratre, qui, expeditionem versus Taurum suscipiens, ejus fidei regnum commendaverat. Tantam autem hanc adeptus dignitatem, omnibus, qui auctoritate & gratia apud regem valebant, invidere cœpit: itaque, homo natura sævus, in alios propter levia delicta, quæ interpretatione sua graviora faciebat, graviter animadvertebat; aliis per calumniam falsa crimina impingens, inexorabilem se & immitem judicem præbebat. Omnium vero maxime id studebat, plurimique æstimabat,

Ol. 139. 2.
Epigenes, dux copiarum,

ἐπανελέσθαι τὸν ἀποκομίσαντα τὰς δυνάμεις τὰς
Σελεύκῳ συνελθούσας Ἐπιγένην· διὰ τὸ θεωρεῖν
τὸν ἄνδρα καὶ λέγειν καὶ πράττειν δυνάμενον, καὶ
μεγάλης ἀποδοχῆς ἀξιούμενον παρὰ ταῖς δυνάμε-
σιν. Ὢν δὲ ταύτης τῆς προθέσεως, ἐπεῖχε, βου- 5
λόμενος ἀεί τινος ὁρμῆς ἐπιλαβέσθαι καὶ προφάσεως
κατὰ τοῦ προειρημένου. ἀθροισθέντος δὲ τοῦ συνε- 6
δρίου περὶ τῆς τοῦ Μόλωνος ἀποστάσεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ βασιλέως λέγειν ἕκαστον τὸ φαινό-
μενον, περὶ τοῦ πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς κατὰ τοὺς

ſuadet Antiocho ut ipſe contra Molonem proficiſcatur.

ἀποστάτας πράγμασι· καὶ πρώτου συμβουλεύον- 7
τος Ἐπιγένους, διότι δεῖ μὴ μέλλειν, ἀλλ' ἐκ χειρὸς
ἔχεσθαι τῶν προκειμένων, καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα
τὸν βασιλέα συνάπτειν τοῖς τόποις, καὶ παρ' αὐ-
τοὺς εἶναι τοὺς καιρούς. οὕτω γὰρ ἢ τὸ παράπαν 8
οὐδὲ τολμήσειν ἀλλοτριοπραγεῖν τοὺς περὶ τὸν Μό-
λωνα, τοῦ βασιλέως παρόντος, καὶ τοῖς πολλοῖς ἐν
ὄψει

4. συνελθούσας. *Forſ.* συνεξελθούσας. 5. ὁρμῆς. ἀφορμῆς *exſpectabam.*

mabat, ut *Epigenem* perderet, qui eas copias reduxerat, quæ cum Seleuco erant profectæ: hunc enim virum eſſe intelligebat, dicendi ſimul agendique peritum, & apud legiones præcipuæ auctoritatis. Atque hoc animo verſans, omnia obſervabat, cauſſam & occaſionem ſemper aliquam aucupans calumniandi Epigenis. Quum autem *de rebellione Molonis* concilium eſſet coactum; jubente rege, ut, quomodo rebellantium audaciæ occurrendum exiſtimarent, ex animi ſui ſententia quisque diceret; omnium primus *Epigenes* ita cenſuit: *Non eſſe cunctandum; ſed e veſtigio incumbendum præſenti negotio: ante omnia vero illud vel maxime requiri, ut ad ea loca rex ipſe accedat, & rerum gerendarum momenta præſens ipſe captet. Hoc enim pacto, vel omnino moliri res novas non auſurum Molonem quique cum eo ſentiunt, rege præſente, & cum idoneis copiis in oculis popu-*

9ὄψει γενομένου μετὰ συμμέτρου δυνάμεως· ἤ, κἂν A.V.532.
ὅλως τολμήσωσι καὶ μείνωσιν ἐπὶ τῆς προθέσεως,
ταχέως αὐτοὺς συναρπασθέντας ὑπὸ τῶν ὄχλων
ὑποχειρίους παραδοθήσεσθαι τῷ βασιλεῖ.

Ταῦτα λέγοντος ἔτι τοῦ προειρημένου, διοργι- XLII. Epigenem calumniatur Hermeas.
σθεὶς Ἑρμείας, πολὺν ἔφησεν αὐτὸν χρόνον ἐπίβου-
λον ὄντα καὶ προδότην τῆς βασιλείας διαλεληθέναι·
2νῦν δὲ καλῶς ποιοῦντα φανερὸν ἐκ τῆς συμβουλῆς
γεγονέναι, σπουδάζοντα μετ' ὀλίγων ἐγχειρίσαι τὸ
3τοῦ βασιλέως σῶμα τοῖς ἀποστάταις. Τότε μὲν
οὖν, οἷον ὑποθύψας τὴν διαβολὴν, παρῆκε τὸν Ἐπι-
γένην, πικρίαν ἄκαιρον μᾶλλον ἢ δυσμένειαν ἐπιφή-
4νας. αὐτὸς δὲ, κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην, τὴν μὲν
ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατείαν, καταφοβος ὢν τὸν
κίνδυνον, ἐξέκλινε διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πολεμικῶν·
ἐπὶ δὲ τὸν Πτολεμαῖον ἐσπούδαζε στρατεύειν, ἀσφα-
λῆ τοῦτον εἶναι πεπεισμένος τὸν πόλεμον, διὰ τὴν
τοῦ

XLII. 3. *ὑποθύψας correxi. Vulgo mendose omnes ὑποτύψας.*

populorum versante: aut, si omnino ausuri sint & in proposito mansuri, futurum brevi, ut ab ipsa multitudine correpti, in potestatem regis tradantur.

42. Nondum dicendi finem fecerat *Epigenes*, cum ira percitus *Hermeas* dixit: *a longo tempore ipsum regno insidiantem, salutemque ejus prodentem, omnes fefellisse: nunc autem bene fecisse, cum id consilii dederit, unde palam sit factum, velle ipsum rebellibus regis personam tradere, paucis comitatam.* His dictis, quasi calumniæ fomitem leviter accendisse tum quidem contentus, *Epigenem* missum fecit; intempestivæ magis cujusdam amaritudinis, quam odii significatione data. Ipse, in dicenda sententia, expeditionem adversus Molonem declinans, ut qui præ imperitia rei bellicæ periculum horreret; contra Ptolemæum ducere exercitum studebat: persuasus, propter ejus regis ignaviam, sine periculo bellum

Ol. 139. 2. Xeno & Theodotus Hemiolius mittuntur adv. Molonem.

Antiochum ad bellum adv. Ptolemæum ſtimulat Hermeas.

τοῦ προειρημένου βασιλέως ῥᾳθυμίαν. Τότε μὲν 5
οὖν, καταπληξάμενος τοὺς ἐν τῷ συνεδρίῳ πάντας,
ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα στρατηγοὺς ἐξέπεμψε μετὰ
δυνάμεως Ξένωνα καὶ Θεόδοτον τὸν Ἡμιόλιον· τὸν
δ' Ἀντίοχον παρώξυνε συνεχῶς, οἰόμενος δεῖν ἐπι-
βάλλειν τὰς χεῖρας τοῖς κατὰ Κοίλην Συρίαν πράγ-
μασι· μόνως οὕτως ὑπολαμβάνων, εἰ πανταχόθεν 6
τῷ νεανίσκῳ περισταίη πόλεμος, οὔτε τῶν πρότε-
ρον ἡμαρτημένων ὑφέξειν δίκας, οὔτε τῆς παρούσης
ἐξουσίας κωλυθήσεσθαι, διὰ τὰς χρείας καὶ τοὺς
ἀεὶ περιϊσταμένους ἀγῶνας τῷ βασιλεῖ καὶ κινδύ-
νους. διὸ καὶ τὸ τελευταῖον ἐπιστολὴν πλάσας ὡς 7
παρ' Ἀχαιοῦ διαπεσταλμένην, προσήνεγκε τῷ βα-
σιλεῖ, διασαφοῦσαν, ὅτι Πτολεμαῖος αὐτὸν παρα-
καλεῖ πραγμάτων ἀντιποιήσασθαι, καὶ φησὶ καὶ
ναυσὶ καὶ χρήμασι χορηγήσειν πρὸς πάσας τὰς
ἐπιβολάς, ἐὰν ἀναλάβῃ διάδημα, καὶ φανερὸς γέ-
νηται

6. καλυθήσεσθαι. *Aut* ἀπολυθήσεσθαι *aut* κολουθήσεσθαι *legendum monuit Reiskius.*

bellum illud fore. Ita, univerſo conſeſſui terrore injecto, *bellum* tunc *adverſus Molonem* ducibus *Xenoni & Theodoto Hemiolio* gerendum mandavit: Antiochum vero aſſidue ſtimulavit hortatusque eſt, ut ad repetendam Cœlen Syriam animum converteret. Nimirum id *Hermeas* agebat, ut rex adoleſcentulus ab omni parte belli curis premeretur: qua ſola ratione fieri poſſe arbitrabatur, ut, novis ſubinde certaminibus ac periculis regem circumſtantibus, quum opera ſua indigerent res, neque præteritorum maleficiorum pœnas lueret, neque ea dignitate quam obtinebat, exueretur. Itaque ad extremum etiam fingit *epiſtolam*, quaſi *ab Achæo* miſſam, eamque regi offert: qua ſignificabat Achæus, *ſollicitari ſe ab Ptolemæo, ut imperium ſibi vindicet: polliceri Ptolemæum naves, pecuniam, omnia incepto neceſſaria, ſi modo diadema aſſumeret, & palam regnum ſibi arro-*

ϑνηται πᾶσιν ἀντιποιούμενος τῆς ἀρχῆς· ἣν τοῖς A.V. 532.
πράγμασιν ἔχειν αὐτὸν καὶ νῦν, τῆς δὲ ἐπιγραφῆς
αὐτῷ φθονοῦντα, τὸν ὑπὸ τῆς τύχης διδόμενον ἀπο-
9 τρίβεσθαι στέφανον. Ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς, πιστεύ-
σας τοῖς γραφομένοις, ἕτοιμος ἦν καὶ μετέωρος
στρατεύειν ἐπὶ Κοίλην Συρίαν.

Ὄντος δὲ αὐτοῦ κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους περὶ Σελεύκειαν τὴν ἐπὶ τοῦ Ζεύγματος, παρῆν Διόγνητος, ὁ ναύαρχος, ἐκ Καππαδοκίας τῆς περὶ τὸν Εὔξεινον, ἄγων Λαοδίκην τὴν Μιθριδάτου τοῦ βασιλέως θυγατέρα, παρθένον οὖσαν, γυναῖκα τῷ βασιλεῖ κατωνομασμένην. Ὁ δὲ Μιθριδάτης εὔ[a]χετο μὲν ἀπόγονος εἶναι τῶν ἑπτὰ Περσῶν ἑνὸς, τῶν ἐπανελομένων τὸν μάγον· διατετηρήκει δὲ τὴν δυναστείαν ἀπὸ προγόνων, τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτοῖς διαδοθεῖσαν ὑπὸ Δαρείου παρὰ τὸν Εὔξεινον πόντον.
3 Ἀντίοχος δὲ, προσδεξάμενος τὴν παρθένον μετὰ τῆς ἁρμοζούσης ἀπαντήσεως καὶ προστασίας, εὐθέως

XLIII. Antiochi nuptiæ cum Laodice.

Mithridates rex Ponti.

XLIII. a. εὔχετο. ηὔχετο Bav. Ibid. ἐπανελομένων. ἀνελομένων Bav.

arrogaret: quod quidem regnum re ipſa jam obtineat; quantumvis ipſe, titulum ſibi invidens, oblatam a fortuna coronam reſpuat. Iſtis literis rex fidem habens, prompto pronoque animo erat ad ſuſcipiendam in Cœlen Syriam expeditionem.

43. Inter hæc, dum *Seleuciæ ad Zeugma* agebat *Antiochus*, advenit *Diognetus* nauarchus e Cappadocia Euxinum attingente, *Laodicen* Mithridatis regis filiam adducens, virginem matrimonio regis deſtinatam. *Mithridates* hic, genus ſuum referebat ad unum e ſeptem illis Perſis, qui magum occiderunt: tributumque jam olim majoribus ſuis a Dario dominatum ad Euxinum Pontum, perpetuo exinde conſervaverat. *Antiochus*, quanto par erat comitatu obviam progrediente, virginem ſplendide excipit; nuptiasque

Ol.139.2. θέως ἐπετέλει τοὺς γάμους, μεγαλοπρεπῶς καὶ βα-
σιλικῶς χρώμενος ταῖς παρασκευαῖς. μετὰ δὲ τὴν 4
συντέλειαν τῶν γάμων καταβὰς εἰς τὴν Ἀντιόχειαν,
βασίλισσαν ἀποδείξας τὴν Λαοδίκην, λοιπὸν ἐγίγνε-
Molo terret duces Antiochi. το περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν. Κατὰ δὲ 5
τοὺς καιροὺς τούτους Μόλων, ἑτοίμους παρεσκευα-
κὼς πρὸς πᾶν τοὺς ἐκ τῆς ἰδίας σατραπείας ὄχλους,
διά τε τὰς ἐλπίδας τὰς ἐκ τῶν ὠφελειῶν, καὶ τοὺς
φόβους, οὓς ἐνειργάσατο τοῖς ἡγεμόσιν, ἀνατατι-
κὰς καὶ ψευδεῖς εἰσφέρων ἐπιστολὰς παρὰ τοῦ βα-
σιλέως· ἕτοιμον δὲ συναγωνιστὴν ἔχων τὸν ἀδελφὸν 6
Ἀλέξανδρον, ἠσφαλισμένος δὲ καὶ τὰ κατὰ τὰς
παρακειμένας σατραπείας διὰ τῆς τῶν προεστώ-
των εὐνοίας καὶ δωροδοκίας· ἐξεστράτευσε μετὰ με-
γάλης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς τοῦ βασιλέως στρατη-
γούς. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ξένωνα καὶ Θεόδοτον, κατα- 7
πλαγέντες τὴν ἔφοδον, ἀνεχώρησαν εἰς τὰς πόλεις.
Potitur Apolloniatide. ὁ δὲ Μόλων, κύριος γενόμενος τῆς Ἀπολλωνιάτιδος 8
χώρας,

5. εἰσφέρων παρὰ τοῦ βασιλέως ἐπιστολάς. Aug. Reg. A.

ptiasque statim magnifice, regioque apparatu omnium rerum, celebrat. Peractis nuptiarum sollemnibus rex Antiochiam venit e superioribus regionibus, ibique *Laodicen* salutari *reginam* jubet: totusque se deinde ad bellum comparat. Eodem vero tempore *Molo*, præparatis ad omnia animis populorum præfecturæ suæ, qua commodorum spe injecta, qua metu proceribus incusso, productis ad id ipsum falsis epistolis regis minarum plenis: habens etiam promtum ad omnia coadjutorem fratrem *Alexandrum:* proviso denique, ne quid e proximis provinciis metuendum haberet, largitionibus conciliata sibi eorum, qui inter ceteros ibi eminebant, benevolentia: adversus regios duces cum magno exercitu est profectus. *Xeno* & *Theodotus,* ejus adventu perturbati, intra urbes se recipiunt. *Molo, Apolloniatide* potitus,

com-

χώρας, εὐπορεῖτο ταῖς χορηγίαις ὑπερβαλλόντως. A.V. 532.
ἦν δὲ φοβερὸς μὲν καὶ πρὸ τοῦ διὰ τὸ μέγεθος τῆς
δυναστείας.

Τά τε γὰρ ἱπποφόρβια πάντα τὰ βασιλικὰ XLIV.
Μήδοις ἐγκεχείρισται· σίτου τε καὶ θρεμμάτων Mediae descri-
2πλῆθος ἀναρίθμητον παρ' αὐτοῖς ἐστί. περί γε μὴν ptio.
τῆς ὀχυρότητος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς χώρας, οὐδ'
3ἂν εἰπεῖν δύναιτ' ἀξίως οὐδείς. Ἡ γὰρ Μηδία κεῖ-
ται μὲν περὶ μέσην τὴν Ἀσίαν· διαφέρει δὲ καὶ κα-
τὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὴν εἰς ὕψος ἀνάτασιν
πάντων τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπων, ὡς πρὸς μέ-
4ρος θεωρουμένη. καὶ μὴν ἐπίκειται τοῖς ἀλκιμωτά-
τοις καὶ μεγίστοις ἔθνεσι. πρόκειται γὰρ αὐτῆς, Fines
παρὰ μὲν τὴν ἕω καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς μέρη, τὰ Mediae.
κατὰ τὴν ἔρημον πεδία, τὴν μεταξὺ κειμένην τῆς
5Περσίδος καὶ τῆς Παῤῥασίας· ἐπίκειται δὲ καὶ κρα-
τεῖ

XLIV. 1. ἱπποφόρβια. ἱπποφορεῖα *Vat. Flor.* ἱπποφόρεια *Aug. Reg. A.* 3. Μηδία. *Vulgo omnes* Μήδεια, *& sic deinceps.* 4. πεδία τὴν. πεδιάδα τὴν *Vat. Vrb.* πεδία διὰ τὴν *Flor.* Ibid. Παῤῥασίας. Παρασίας *Bav.* παρουσίας *Vat. Flor. Vrb. Aug. Reg. A. Et in marg. Reg. A. ſcribitur* ἴσως Παρθιηνῆς.

commeatibus omnis generis ſupra modum abundabat: etiam ante terribilis, propter dominatus quem obtinebat magnitudinem.

44. Etenim equorum armenta omnia regia in manu ſunt *Medorum.* Praeterea frumenti & pecoris infinita quaedam apud illos eſt copia. De munitione vero naturali & magnitudine regionis, quidquid dixerit aliquis, minus erit. Sita eſt enim *Media* in Aſiae meditullio: &, cum aliis Aſiae provinciis collata, ceteras omnes & amplitudine ſpatii ſuperat, & ſoli altitudine. Imminet autem fortiſſimis maximisque populis. Praejacet namque illi, ab aurora & orientis partibus, planities ejus deſerti, quod Perſidi & *Parrhaſiae* eſt interjectum: imminet etiam *Caſpiis,* quas vocant,

Ol.139.2. Fines Mediæ.

τεῖ τῶν καλουμένων Κασπίων πυλῶν· συνάπτει δὲ τοῖς Ταπύρων ὄρεσιν, ἃ δὴ τῆς Ὑρκανίας θαλάττης οὐ πολὺ διέστηκε. τοῖς δὲ πρὸς μεσημβρίαν κλί- 6
μασι καθήκει πρός τε τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν χώραν· παράκειται δὲ τῇ Περσίδι, προβεβλημένη τὸ Ζάγρον ὄρος· ὃ τὴν μὲν ἀνάβασιν 7
ἔχει πρὸς ἑκατὸν στάδια, διαφορὰς δὲ καὶ συγκλείσεις πλείους ἔχον ἐν αὐτῷ, διέζευκται κοιλάσι, κατὰ δέ τινας τόπους αὐλῶσιν, οὓς κατοικοῦσι Κοσσαῖοι καὶ Κορβρῆναι, καὶ Κάρχοι, καὶ πλείω γένη βαρβάρων ἕτερα, διαφέρειν δοκοῦντα πρὸς τὰς πολεμικὰς χρείας. τοῖς δὲ πρὸς τὰς δύσεις μέρεσι 8
κειμένοις, συνάπτει τοῖς Σατραπείοις καλουμένοις· τούτοις δὲ συμβαίνει μὴ πολὺ διεστάναι τῶν ἐθνῶν, τῶν ἐπὶ τὸν Εὔξεινον καθηκόντων πόντον. Τὰ δ' 9
ἐπὶ τὰς ἄρκτους αὐτῆς τετραμμένα μέρη, περιέχεται

7. Κορβρῆναι. *An* Κορβιῆνοι? 8. τοῖς Σατραπείοις. τοῖς Ἀτροπατίοις *vel* Ἀτροπατηνοῖς *expressit Casaub. in vers. Latina.* τοῖς Σασπείροις *maluit Gronov.* ταῖς Σατραπείαις *suspicatus est Reisk.*

vocant, *Pylis*, easque in potestate habet: *Tapyrorum* quoque *montes*, qui non longe absunt ab Hyrcano mari, contigit. Qua vergit in meridiem, ad Mesopotamiam & regionem *Apolloniatidem* pertinet: adsidet etiam Persidi, tegiturque ab ea parte *monte Zagro;* qui mons adscensum habet stadiorum ferme centum, ceterum, in multa diversa juga passim distinctus, rursusque alibi continuo jugo excurrens, partim cavis vallibus dirimitur, partim paullo apertiores includit campos, quos *Cossæi* colunt, & *Corbrenæ*, & *Carchi*, pluraque alia barbarorum genera, ad bellorum usus præcipue commendata. Qua occasum respicit, populos tangit quos *Satrapios* [*Atropatios?* an *Saspiros?*] vocant; qui non longe distant ab illis populis qui ad Pontum Euxinum pertingunt. Latus *Mediæ* ad septemtriones conversum præ-

χεται μὲν Ἐλυμαίοις, καὶ τοῖς Ἀνιαράκαις, ἔτι δὲ A.V. 532. Fines Mediæ.
10 Καδουσίοις καὶ Ματιανοῖς· ὑπέρκειται δὲ τῶν συνα-
πτόντων πρὸς τὴν Μαιῶτιν τοῦ Πόντου μερῶν.
11 αὐτὴ δὲ ἡ Μηδία διέζευκται πλείοσιν ὄρεσιν ἀπὸ τῆς
ἠοῦς ἕως πρὸς τὰς δύσεις, ὧν μεταξὺ κεῖται πεδία
πληθύοντα πόλεσι καὶ κώμαις.

Κυριεύων δὲ ταύτης τῆς χώρας, βασιλικὴν XLV. Molonis potentia formidabilis.
ἐχούσης περίστασιν, καὶ πάλαι μὲν φοβερὸς ἦν,
ὡς πρότερον εἶπα, διὰ τὴν ὑπεροχὴν τῆς δυναστείας·
2 τότε δὲ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως στρατηγῶν δοκούν-
των παρακεχωρηκέναι τῶν ὑπαίθρων αὐτῷ, καὶ τῶν
ἰδίων δυνάμεων ἐπηρμένων ταῖς ὁρμαῖς, διὰ τὸ κατὰ
λόγον σφίσι προχωρεῖν τὰς πρώτας ἐλπίδας, τε-
λέως ἐδόκει φοβερὸς εἶναι, καὶ ἀνυπόστατος πᾶσι
3 τοῖς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦσι. Διὸ τὸ μὲν πρῶτον ἐπε-
βάλετο, διαβὰς τὸν Τίγριν, πολιορκεῖν τὴν Σελεύ-
κειαν.

11. αὐτὴ δὲ *scribendum duxi, pro* αὕτη δὲ, *quod vulgo habent omnes.* Ibid. τῆς ἠοῦς ἕως. *Corrupte libri omnes* τῆς νούσεως, *quod in* τῆς ἕω *mutavit Casaub.* Ibid. πληθύοντα. πληθύνοντα *Aug. Reg. A.*

XLV. 2. τοῖς τὴν Ἀσίαν. τοῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν *Bav.*

prætexunt *Elymæi*, *Aniaracæ*, *Cadusii* & *Matiani*; habet autem subjectam illam Ponti partem, quæ Mæoti cohæret. Ipsa autem *Media* montibus multis, ab ortu ad occasum porrectis, dividitur; inter quos jacent campi urbibus ac vicis referti.

45. Hac igitur regione, ad regnum in ea stabiliendum adeo accommodata, quum potiretur *Molo*, jam antea formidabilis, uti dicebamus, propter potentiæ eminentiam: tunc, ubi regii duces etiam in tecta compulsi cedere ipsi locis in aperto positis videbantur; quum e contrario copiis ejus vehementer animi crevissent, propterea quod primæ illis spes ex animi sententia successerant; plane sic terribilis vulgo erat, ut passim omnes Asiæ populi vim ejus sustineri a nemine posse crederent. Itaque principio *Seleuciam* obsidere, *Tigri* trajecto, est conatus. Deinde,

Ol.139.2. κειαν. κωλυθείσης δὲ τῆς διαβάσεως ὑπὸ Ζεύξιδος, 4
διὰ τὸ καταλαβέσθαι τὰ ποτάμια πλοῖα, τοῦτον
Castra ad Ctesiphontem. τὸν τρόπον ἀναχωρήσας εἰς τὴν ἐν τῇ Κτησιφῶντι
λεγομένῃ στρατοπεδείαν, παρεσκεύαζε ταῖς δυνά-
μεσι τὰ πρὸς τὴν παραχειμασίαν. Ὁ δὲ βασι- 5
λεὺς, ἀκούσας τήν τε τοῦ Μόλωνος ἔφοδον, καὶ τὴν
τῶν ἰδίων στρατηγῶν ἀναχώρησιν· αὐτὸς μὲν ἦν
ἕτοιμος πάλιν ἐπὶ τὸν Μόλωνα στρατεύειν, ἀπο-
στὰς τῆς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁρμῆς, καὶ μὴ προΐε-
Xenœtas mittitur adv. Molonem. σθαι τοὺς καιρούς. Ἑρμείας δὲ, τηρῶν τὴν ἐξ ἀρ- 6
χῆς πρόθεσιν, ἐπὶ μὲν τὸν Μόλωνα Ξενοίταν τὸν
Ol.139.3. Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε στρατηγὸν αὐτοκράτορα μετὰ
A.V.533. δυνάμεως· φήσας, δεῖν πρὸς μὲν τοὺς ἀποστάτας
στρατηγοῖς πολεμεῖν, πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖς αὐτὸν
ποιεῖσθαι τὸν βασιλέα καὶ τὰς ἐπιβολὰς, καὶ τοὺς
ὑπὲρ τῶν ὅλων ἀγῶνας. αὐτὸς δὲ, διὰ τὴν ἡλικίαν 7
ὑποχείριον ἔχων τὸν νεανίσκον, προῆγε, καὶ συνή-
θροιζε

4. Κτησιφ. λεγομένῃ. *Sic correxi. Vulgo omnes* λεγομένην.

quo minus copias transmitteret, impeditus a *Zeuxide*, qui fluviatiles omnes naves occupaverat, in castra ad *Ctesiphontem*, quæ vocatur, concessit; ibique necessaria exercitui ad hibernandum comparavit. Rex, ut *Molonem* progredi in expeditione suscepta, suos vero pedem referre, cognovit; rursus in eo erat, ut, omissa expeditione contra Ptolemæum, ipse adversus eum duceret, ne rei bene gerendæ tempora amitteret. At *Hermeas*, propositi sui tenax, misso adversus Molonem *Xenœta*, genere Achæo, cui & exercitum & summum liberumque imperium attribuerat, dixit: *adversus rebelles quidem Antiocho per duces gerendum esse bellum: adversus reges vero, ipsi per se regi & consilia esse suscipienda, & certamina ineunda, in quibus de summa rerum agitur.* Iuvenem igitur in potestate habens propter

θροιζε τὰς δυνάμεις εἰς Ἀπάμειαν· ἐντεῦθεν δ᾽
8 ἀναζεύξας, ἧκε πρὸς τὴν Λαοδίκειαν. ἀφ᾽ ἧς ποιη-
σάμενος τὴν ὁρμὴν ὁ βασιλεὺς μετὰ πάσης τῆς
στρατιᾶς, καὶ διελθὼν τὴν ἔρημον, ἐνέβαλεν εἰς τὸν
9 αὐλῶνα τὸν προσαγορευόμενον Μαρσύαν· ὃς κεῖται
μὲν μεταξὺ τῆς κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλί-
βανον παρωρείας, συνάγεται δ᾽ εἰς στενὸν ὑπὸ τῶν
10 προειρημένων ὀρῶν. συμβαίνει δὲ καὶ τοῦτον αὐτὸν
τὸν τόπον, ᾗ στενώτατός ἐστι, διείργεσθαι τενάγεσι
καὶ λίμναις, ἐξ ὧν ὁ μυρεψικὸς κείρεται κάλαμος.

Ἐπίκειται δὲ τοῖς στενοῖς, ἐκ μὲν θατέρου μέ-
ρους, Βρόχοι προσαγορευόμενόν τι χωρίον· ἐκ δὲ θα-
2 τέρου, Γέῤῥα· στενὴν ἀπολείποντα πάροδον. ποιη-
σάμενος δὲ διὰ τοῦ προειρημένου τὴν πορείαν αὐλῶ-
νος ἐπὶ πλείους ἡμέρας, καὶ προσαγαγόμενος τὰς
3 παρακειμένας πόλεις, παρῆν πρὸς τὰ Γέῤῥα. κα-
ταλαβὼν δὲ τὸν Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν προκατειλη-
φότα τὰ Γέῤῥα καὶ τοὺς Βρόχους, τὰ δὲ παρὰ τὴν

A.V. 533. Antiochus Cœle-Syriam invadit.

Marsyas campus.

Calamus odoratus.

XLVI. Gerra & Brochos castella defendit Theodotus.

8. Μαρσύαν. Μαρσίαν *Aug. Reg. A.* 10. στενώτατος *Vat. Flor.* *Ceteri* στενότατος.

pter ætatem, pergit ire, & *Apameæ* copias cogit: indeque *Laodiceam* caſtra movet. Vnde profectus cum univerſo exercitu ſuo rex, deſertum emenſus, ad *Marſyam* nomine *campum* vel convallem venit; quæ *inter Libani & Antilibani radices* ſita in anguſtum ſpatium ab iisdem montibus cogitur: qua parte autem maximæ ſunt anguſtiæ, paludes interjacent ac lacus, in quibus *calamus odoratus* colligitur.

46. Faucibus illis hinc caſtellum imminet *Brochi* dictum, inde *Gerra;* anguſto ad iter relicto tramite. Per hanc convallem plures dies ducto agmine, & adjacentibus oppidis in poteſtatem redactis, Gerra demum pervenit. Vbi quum Gerra & Brochos a *Theodoto* Aetolo occupata inveniſſet, fauces vero, quæ ſunt ad lacum, foſſis

Ol.139.3. λίμνην στενὰ διωχυρωμένον τάφροις καὶ χάραξι, καὶ διειληφότα φυλακαῖς εὐκαίροις, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεβάλετο βιάζεσθαι· πλείω δὲ πάσχων ἢ ποιῶν 4
κακὰ, διὰ τὴν ὀχυρότητα τῶν τόπων, καὶ διὰ τὸ μένειν ἔτι τὸν Θεόδοτον ἀκέραιον, ἀπέστη τῆς ἐπιβολῆς.

Recedit Antiochus. Διὸ καὶ, τοιαύτης οὔσης τῆς περὶ τοὺς τό- 5
πους δυσχρηστίας, προσπεσόντος αὐτῷ, Ξενοίταν ἐπταικέναι τοῖς ὅλοις, καὶ τὸν Μόλωνα πάντων τῶν ἄνω τόπων ἐπικρατεῖν, ἀφέμενος τούτων, ὥρμησε τοῖς οἰκείοις πράγμασι βοηθήσων.

Xenœtæ expeditio adv. Molonem. Ὁ γὰρ Ξενοίτας, 6
ὁ στρατηγὸς ἀποσταλεὶς αὐτοκράτωρ, καθάπερ ἐπάνω προεῖπα, καὶ μείζονος ἐξουσίας ἢ κατὰ τὴν προσδοκίαν τυχὼν, ὑπεροπτικώτερον μὲν ἐχρῆτο τοῖς αὑτοῦ φίλοις, θρασύτερον δὲ ταῖς πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπιβολαῖς. Οὐ μὴν, ἀλλὰ καταζεύξας 7
εἰς τὴν Σελεύκειαν, καὶ μεταπεμψάμενος Διογένην τὸν τῆς Σουσιανῆς ἔπαρχον, καὶ Πυθιάδην τὸν τῆς Ἐρυ-

XLVI. 3. *διωχυρωμένον correxi cum Reisk. Vulgo omnes διωχυρωμένα.*

fossis vallisque septas, dispofita item præsidia opportunis quibusque locis, vim facere principio instituit: sed, quia propter locorum munitissimam naturam, & propter integram adhuc tunc Theodoti fidem, plus ipse detrimenti accipiebat, quam hosti inferebat, incepto destitit. Quocirca tanta hac locorum difficultate oblata, ubi nuncius fuit allatus de internecina *Xenœtæ clade*, & *Molonis victoria*, qui superiores omnes præfecturas sui jam plane juris fecerat; relicta expeditione quam inchoaverat, ad subveniendum rebus suis accurrit. *Xenœtas* enim, quem superius dicebamus ad bellum gerendum cum summo imperio fuisse missum, majorem dignitatem quam sperasset vmquam adeptus, amicos arroganter fastidire, hostes temere atque audacter aggredi cœpit. Is quum *Seleuciam* castra movisset; *Diogene* accito, qui Susianæ præerat, & *Pythiada*, qui Rubro

Ἐρυθρᾶς θαλάττης, ἐξῆγε τὰς δυνάμεις· καὶ, λα- A.V. 533.
βὼν πρόβλημα τὸν Τίγριν ποταμὸν, ἀντεστρατο-
8 πέδευσε τοῖς πολεμίοις. Πλειόνων δὲ διακολυμβών-
των πρὸς αὐτὸν ἀπὸ τῆς τοῦ Μόλωνος στρατοπε-
δείας, καὶ δηλούντων, ὡς, ἐὰν διαβῇ τὸν ποταμὸν,
ἅπαν ἀπονεύσει πρὸς αὐτὸν τὸ τοῦ Μόλωνος στρα-
τόπεδον· τῷ μὲν γὰρ Μόλωνι φθονεῖν, τῷ δὲ βα-
σιλεῖ τὸ πλῆθος εὔνουν ὑπάρχειν διαφερόντως·
ἐπαρθεὶς τούτοις ὁ Ξενοίτας, ἐπεβάλετο διαβαίνειν
9 τὸν Τίγριν. ὑποδείξας δὲ, διότι μέλλει ζευγνύναι τὸν Tigrim trajicit Xenœtas.
ποταμὸν κατά τινα νησίζοντα τόπον, τῶν μὲν πρὸς
τοῦτο τὸ μέρος ἐπιτηδείων οὐδὲν ἡτοίμαζε· διὸ καὶ
συνέβη καταφρονῆσαι τοὺς περὶ τὸν Μόλωνα τῆς
10 ὑποδεικνυμένης ἐπιβολῆς. τὰ δὲ πλοῖα συνήθροιζε
καὶ κατήρτιζε, καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο περὶ
11 τούτων. ἐπιλέξας δ' ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος
τοὺς εὐρωστοτάτους ἱππεῖς καὶ πεζοὺς, ἐπὶ τῆς

Rubro mari erat præfectus; copias eduxit: ac, Tigrim amnem pro munimento habens, in conspectu hostium consedit. Erant multi qui flumen transnatantes e castris Molonis ad Xenœtam veniebant, affirmantes, *si copias amnem trajiceret, universum Molonis exercitum ad partes ipsius esse inclinaturum: nam & Moloni plerosque invidere, & multitudinem egregia cumprimis erga regem esse voluntate.* Hac persuasione inflatus *Xenœtas*, transire amnem statuit. Igitur quum speciem præ se tulisset, quasi loco quodam, ubi insulam format *Tigris*, jungere flumen vellet; nihil quidem eorum, quæ in eam rem desiderantur, præparabat: (ex quo factum, ut quod ostendebatur inceptum, *Molonem* nihil moraretur:) verum navigia undique cogebat, instruebatque, & in eo plurimum studii ponebat. Deinde ex universo exercitu fortissimos quosque equites peditesque legit,

Ol. 139. 3.

παρεμβολῆς ἀπολιπὼν Ζεῦξιν καὶ Πυθιάδην, παρῆλ-
θε νυκτὸς ὡς ὀγδοήκοντα στάδια ὑποκάτω τῆς
τοῦ Μόλωνος στρατοπεδείας· καὶ διακομίσας τοῖς 12
πλοίοις τὴν δύναμιν ἀσφαλῶς, νυκτὸς ἔτι κατε-
στρατοπέδευσε, λαβὼν εὐφυῆ τόπον, ᾧ συνέβαι-
νε κατὰ μὲν τὸ πλεῖστον ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ περιέ-
χεσθαι, τὸ δὲ λοιπὸν ἕλεσιν ἠσφαλίσθαι καὶ τέλ-
μασιν.

XLVII. Transitum impedire frustra tentat Molo.

Ὁ δὲ Μόλων συνεὶς τὸ γεγονὸς, ἐξαπέστειλε
τοὺς ἱππεῖς, ὡς κωλύσων τοὺς ἐπιδιαβαίνοντας ῥᾳ-
δίως, καὶ συντρίψων τοὺς ἤδη διαβεβηκότας. οἱ καὶ 2
συνεγγίσαντες τοῖς περὶ τὸν Ξενοίταν, διὰ τὴν
ἄγνοιαν τῶν τόπων οὐ προσεδέοντο τῶν πολεμίων·
αὐτοὶ δ' ὑπ' αὐτῶν βαπτιζόμενοι, καὶ καταδύνον-
τες ἐν τοῖς τέλμασιν, ἄχρηστοι μὲν ἦσαν ἅπαντες,
πολλοὶ

11. στάδια. *σταδίους Vat. Flor.* 12. νυκτὸς ἔτι. *Perperam vulgo omnes νυκτὸς ἐπικατεστρατ.*

XLVII. 1. ἐπιδιαβαίνοντας. *Forf.* ἔτι διαβαίνοντας. 2. ὑπ' αὐτῶν. ὑφ' αὐτῶν *Flor.* Ibid. ἐν τοῖς τέλμασιν. *Abest ἐν a Bav.*

legit, ac relictis ad tuitionem castrorum *Zeuxide* & *Pythiada*, decem fere millia passuum infra Molonis castra silentio noctis progressus; postquam sine periculo navibus impositas copias trajecisset, nocte eadem, opportunum castris locum cepit, qui hostibus imminebat, ibique consedit; cinctus maximam partem a fluvio, in reliquo vero circuitu paludes & lacunas cœnosas pro munimento habens.

47. *Molo*, re intellecta, equitatum in hostem mittit, qui partim transitu impediret eos qui priores sequerentur, partim jam transgressos concideret. Sed ad conficiendos ipsos hos equites, ubi *Xenœtæ* appropinquarunt, nihil hostium manibus erat opus: quippe, propter locorum ignorationem ipsi sese mergentes, & in palustres voragines præcipitantes, cum ad pugnam facti sunt omnes inutiles, tum

3πολλοὶ δὲ καὶ διεφθάρησαν αὐτῶν. Ὁ δὲ Ξενοίτας, A.V. 533.
πεπεισμένος, ἐὰν πλησιάσῃ, μεταβαλεῖσθαι τὰς
τοῦ Μόλωνος πρὸς αὐτὸν δυνάμεις, προελθὼν παρὰ
τὸν ποταμὸν, καὶ συνεγγίσας, παρεστρατοπέδευσε
4τοῖς ὑπεναντίοις. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ Μό-
λων, εἴτε καὶ στρατηγήματος χάριν, εἴτε καὶ
διαπιστήσας ταῖς δυνάμεσι, μή τι συμβῇ τῶν ὑπὸ
τοῦ Ξενοίτου προσδοκωμένων, ἀπολιπὼν ἐν τῷ χά-
ρακι τὴν ἀποσκευὴν, ἀνέζευξε νυκτὸς, καὶ προῆγε,
σύντονον ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Μηδίας.
5Ὁ δὲ Ξενοίτας, ὑπολαβὼν πεφευγέναι τὸν Μόλωνα
καταπεπληγμένον τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, καὶ διαπι-
στοῦντα ταῖς ἰδίαις αὐτοῦ δυνάμεσι, τὸ μὲν πρῶτον
ἐπιστρατοπεδεύσας κατελάβετο τὴν τῶν πολεμίων
παρεμβολὴν, καὶ διεπεραίου πρὸς αὐτὸν τοὺς ἰδίους
ἱππεῖς καὶ τὰς τούτων ἀποσκευὰς ἐκ τῆς Ζεύξιδος
6παρεμβολῆς. μετὰ δὲ ταῦτα συναθροίσας παρε-
κάλει τοὺς πολλοὺς, θαῤῥεῖν, καὶ καλὰς ἐλπίδας

E castris profugit Molo.

Castra Molonis occupat Xenœtas.

U 4 ἔχειν

3. προελθὼν. *Correxi vulgatum* προσελθὼν. 4. Ξενοίτου *Vat. Flor. Ceteri* Ξενοίτα. 5. πρὸς αὐτὸν. πρὸς αὐτὸν *Aug. Reg. A.* πρὸς αὐτὴν *Casaub. cum Reg. B.*

tum etiam multi interierunt. Iam vero *Xenœtas*, pro certo habens, si propius accederet, defecturas ad se Molonis copias, propter oram fluminis instituto itinere, hosti proximus metatur castra. Ibi tum *Molo*, sive ut imperatoria arte hostem falleret; sive militis sui fidem suspectans, illudque ipsum metuens, quod sperabat Xenœtas; impedimenta omnia relinquens in castris, per noctis tenebras profectus, Mediam versus ire contendit. *Xenœtas*, fugere *Molonem* ratus, cum sui adventus metu, tum propter suspiciones de proprii exercitus fide, castra primo hostium aggreditur occupatque; tum equites cum suis impedimentis e castris Zeuxidis transmitti ad se imperat. Deinde, concione advocata, *confidere* jubet multitudinem, *& de summa re optime*

Ol.139.3. ἔχειν ὑπὲρ τῶν ὅλων, ὡς πεφευγότος τοῦ Μόλωνος.
ταῦτα δ' εἰπὼν, ἐπιμελεῖσθαι παρήγγειλε καὶ θερα- 7
πεύειν αὐτοὺς ἅπασιν, ὡς ἐκ ποδὸς ἀκολουθήσων
πρωῒ τοῖς ὑπεναντίοις.

XLVIII. Οἱ δὲ πολλοὶ, κατατεθαῤῥηκότες, καὶ παντοδα-
πῆς ἐπειλημμένοι χορηγίας, ὥρμησαν πρὸς ἀπόλαυ-
σιν καὶ μέθην, καὶ τὴν ταῖς τοιαύταις ὁρμαῖς παρε-
πομένην ῥαθυμίαν. Ὁ δὲ Μόλων διανύσας ἱκανόν 2
τινα τόπον, καὶ δειπνοποιησάμενος, παρῆν ἐξ ὑπο-
στροφῆς· καὶ καταλαβὼν ἐῤῥιμμένους καὶ μεθύον-
τας πάντας, προσέβαλε τῷ χάρακι τῶν πολεμίων
ὑπὸ τὴν ἑωθινήν. οἱ δὲ περὶ τὸν Ξενοίταν, ἐκπλα- 3
γέντες ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσι διὰ τὸ παράδοξον, ἀδυ-
νατοῦντες δὲ τοὺς πολλοὺς ἐγείρειν διὰ τὴν κατέχου-
σαν αὐτοὺς μέθην, αὐτοὶ μὲν ἀλόγως ὁρμήσαντες
εἰς τοὺς πολεμίους διεφθάρησαν· τῶν δὲ κοιμωμένων 4
οἱ μὲν πλείους ἐν αὐταῖς ταῖς στιβάσι κατεκόπη-
σαν, οἱ δὲ λοιποὶ ῥιπτοῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὸν ποτα-
μὸν, ἐπειρῶντο διαβαίνειν πρὸς τὴν ἀντίπερα στρα-
τοπε-

Subito rediens Molo Xenœtam opprimit, ejusque exercitum misera clade afficit.

7. ἐπιμελεῖσθαι. ἐπιμέλεσθαι Vat. Flor.

optime sperare: jam enim aufugisse Molonem. His dictis, monet omnes, ut corpora sedulo curent: e vestigio namque se summo mane hostes insecuturum.

48. *Xenœtæ* milites, fiducia pleni & commeatibus omne genus abundantes, epulis vinoque indulgent, & illi socordiæ, quæ talem animorum habitum solet comitari. At *Molo*, satis magnum viæ spatium emensus, cœnatusque, rursus itinere converso advolat: hostesque palatos atque ebrios nactus, castra illorum prima luce invadit. *Xenœtas*, inopinati casus novitate defixus, quum milites crapulam edormientes somno excitare non posset, temere in hostem irruens, perit. Cubantium vero pars major in ipsis stramentis obtruncatur: reliqui, in flumen desilientes, trajicere ad posita ex adverso castra

τοπεδείαν· οὐ μὴν, ἀλλ' οἱ πλείους καὶ τούτων ἀπώλ- A.V. 533.
5 λυντο. καθόλου δὲ ποικίλη τις ἦν ἀκρισία περὶ τὰ
στρατόπεδα καὶ κυδοιμός· πάντες γὰρ ἐκπλαγεῖς
6 καὶ περιδεεῖς ἦσαν. ἅμα δὲ καὶ τῆς ἀντίπερα παρεμ-
βολῆς ὑπὸ τὴν ὄψιν οὔσης ἐν πάνυ βραχεῖ διαστή-
ματι, τῆς μὲν τοῦ ποταμοῦ βίας καὶ δυσχρηστίας
ἐξελανθάνοντο διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τὴν πρὸς τὸ σώ-
7 ζεσθαι. κατὰ δὲ τὴν παράστασιν καὶ τὴν ὁρμὴν τὴν
πρὸς σωτηρίαν, ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς εἰς τὸν ποταμὸν,
ἐνίεσαν δὲ καὶ τὰ ὑποζύγια σὺν ταῖς ἀποσκευαῖς·
8 ὡς τοῦ ποταμοῦ κατά τινα πρόνοιαν αὐτοῖς συνερ-
γήσοντος, καὶ διακομιοῦντος ἀσφαλῶς πρὸς τὴν ἀν-
9 τίπερα κειμένην στρατοπεδείαν. Ἐξ ὧν συνέβαινε,
τραγικὴν καὶ παρηλλαγμένην φαίνεσθαι τοῦ ῥεύμα-
τος τὴν φαντασίαν· ὡς ἂν ὁμοῦ τοῖς νηχομένοις φε-
ρομένων ἵππων, ὑποζυγίων, ὅπλων, νεκρῶν, ἀπο-
10 σκευῆς παντοδαπῆς. Μόλων δὲ, καὶ κυριεύσας τῆς

Molo exercitum Xenœtæ misera clade afficit.

 τοῦ

XLVIII. 7. πρὸς σωτηρίαν. πρὸς τὴν σωτηρίαν *Flor. Aug. Reg. A.*

castra contendebant; at horum quoque pauci pestem effugerunt. Varium enimvero multiplicemque cerneres per universum exercitum errorem, trepidationem ac tumultum: omnes enim miraculo attoniti perterritique erant. Simul, quia ob oculos alterius ripæ castra habebant, modico admodum intervallo distantia, amnis violentiam & difficultatem ac periculum obliviscebantur: tanta erat evadendi cupiditas. Ea porro alienatio mentis, & is impetus erat ad quærendam salutem, ut & se ipsos in amnem præcipites darent, & jumenta etiam cum sarcinis eodem immitterent: non secus ac si providentia quadam fluvius ipsos foret adjuturus, & sine periculo ad castra ulteriora transportaturus. Itaque miserabilis omnino & insolens facies tunc amnis erat: cum una inter nantes fluitarent equi, jumenta, arma, cadavera, & omnis generis supellex. *Molo*, Xenœtæ

Ol. 139. 3.

Seleuciam ad Tigrim capit Molo.

τοῦ Ξενοίτου παρεμβολῆς, καὶ μετὰ ταῦτα διαβὰς
τὸν ποταμὸν ἀσφαλῶς, ἅτε μηδενὸς κωλύοντος, διὰ
τὸ φυγεῖν τὴν ἔφοδον αὐτοῦ καὶ τοὺς περὶ τὸν Ζεῦ-
ξιν, ἐγκρατὴς γίγνεται καὶ τῆς τούτων στρατοπε-
δείας. Συντελεσάμενος δὲ τὰ προειρημένα, παρῆν 11
μετὰ τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὴν Σελεύκειαν. παρα- 12
λαβὼν δὲ καὶ ταύτην ἐξ ἐφόδου διὰ τὸ πεφευγέναι
τοὺς περὶ τὸν Ζεῦξιν, ἅμα δὲ τούτοις τὸν Διομέδον-
τα τὸν ἐπιστάτην τῆς Σελευκείας· λοιπὸν ἤδη προά-
γων ἀκονιτὶ κατεστρέφετο τὰς ἄνω σατραπείας.

Susa.

Γενόμενος δὲ κύριος τῆς τε Βαβυλωνίας, καὶ τῆς 13
περὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλατταν, ἧκε πρὸς Σοῦσα.
τὴν μὲν οὖν πόλιν ἐξ ἐφόδου καὶ ταύτην κατέσχε· 14
τῇ δ' ἄκρᾳ προσβολὰς ποιούμενος, οὐδὲν ἤνυε, τῷ
φθᾶσαι Διογένην τὸν στρατηγὸν εἰς αὐτὴν παρεισπε-
σόντα. διὸ καὶ ταύτης μὲν τῆς ἐπιβολῆς ἀπέστη· 15
καταλιπὼν δὲ τοὺς πολιορκήσοντας, κατὰ τὸ συνε-
χὲς

13. Σοῦσα. Σοῦσαν Flor. Reg. B. 15. κατὰ τὸ συνεχὲς ἀνέζευξε. *Sic ex coniect. dedi, veterum librorum vestigia secutus. Vulgo* κατ' αὐτὸ συνέζευξε. *Post* πολιορκήσοντας *addunt* αὐτὴν *edd. ex Bav.*

nœtæ caſtris potitus, ac deinde fluvio impune trajecto: (quippe erat nemo qui vetaret; nam *Zeuxis*, ut ingruenti hoſti anteverteret, in fugam ſeſe conjecerat:) etiam altera caſtra occupat. Quibus rebus confectis, *Seleuciam* cum exercitu celeriter advenit. Hac quoque impetu primo capta, quoniam Zeuxis aufugerat, & una cum illo Diomedon Seleuciæ ipſius præfectus; de cetero jam progrediens, nullo ſive labore ſive periculo ſuperiores provincias in poteſtatem redegit. Subacta autem Babyloniæ præfectura, & item ea quæ eſt ad mare Rubrum, *Suſa* contendit. Et urbem quidem hanc pariter e veſtigio cepit: arcem vero adortus, fruſtra fuit; præverterat enim ipſum dux *Diogenes*, & in eam ſe conjecerat. Quamobrem hoc incepto abſiſtens, relictis qui arcem obſidione premerent, ipſe protinus caſtra

χὲς ἀνέζευξε, καὶ κατῆρε μετὰ τῆς δυνάμεως πά- A.V. 533.
16 λιν εἰς Σελεύκειαν, τὴν ἐπὶ τῷ Τίγριδι. Πολλὴν δὲ
ποιησάμενος τὴν ἐπιμέλειαν ἐνταῦθα τοῦ στρατο-
πέδου, καὶ παρακαλέσας τὸ πλῆθος, ὥρμησε πρὸς
τὰς ἑξῆς πράξεις· καὶ τὴν μὲν Παραποταμίαν μέ-
χρι πόλεως Εὐρώπου κατέσχε, τὴν δὲ Μεσοποτα-
17 μίαν ἕως Δούρων. Ἀντίοχος δὲ, τούτων αὐτῷ προσ-
πεσόντων, ὡς ἐπάνω προεῖπον, ἀπογνοὺς τὰς κατὰ
Κοίλην Συρίαν ἐλπίδας, ὥρμησε πρὸς ταύτας τὰς
ἐπιβολάς.

Parapotamiam & Mesopot. occupat Molo.

XLIX. Deliberat Antiochus de bello adv. Molonem.

Ἐν ᾧ καιρῷ πάλιν ἀθροισθέντος τοῦ συνεδρίου,
καὶ κελεύσαντος λέγειν τοῦ βασιλέως ὑπὲρ τοῦ πῶς
δεῖ χρῆσθαι ταῖς ἐπὶ τὸν Μόλωνα παρασκευαῖς, αὖ-
θις τοῦ Ἐπιγένους καταρξαμένου, καὶ λέγοντος περὶ
2 τῶν ἐνεστώτων· ὡς ἔδει μὲν πάλαι μὴ μέλλειν κατὰ
τὴν αὐτοῦ συμβουλίαν, πρὸ τοῦ τηλικαῦτα προτε-
ρήματα λαβεῖν τοὺς ἐχθρούς· οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ
νῦν

15. ἐπὶ τῷ Τίγρ. ἐπὶ Τίγρ. *Bav.* 16. πολλὴν τὴν ἐπιμέλ. *Abest* τὴν *a Vat. Flor. Aug. Reg. A.*

ſtra inde movet, ac *Seleuciam ad Tigrim* repetit. Ibi ſumma cura refocillato milite, multitudinem adhortatus, ad reliqua ſua conſilia exſequenda perrexit. Et *Parapotamiam* quidem usque ad *Europum* urbem occupat; *Meſopotamiam* vero, usque ad *Dura*. Quibus de rebus poſtquam certior factus eſt *Antiochus*, ſicut antea dicebamus, ſpei de Cœle-Syria conceptæ renuncians, ad bellum hoc omnem convertit impetum.

49. Eo tempore convocato iterum concilio, quum dicere quemque Rex juſſiſſet, *qua ratione bellum adverſus Molonem eſſet apparandum*; rurſus ſermonem ea de re auſpicatus *Epigenes*, ait: *oportuiſſe quidem jam ante, uſos conſilio quod ipſe dederat, non cunctari, priusquam tantum incrementi res hoſtium cepiſſent; hortari tamen*

Ol. 139. 3. νῦν ἔτι, φάσκοντος, δεῖν ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων· πάλιν Ἑρμείας ἀκρίτως καὶ προπετῶς ἐξοργισθεὶς, 3 ἤρξατο λοιδορεῖν τὸν εἰρημένον. ἅμα δὲ φορτικῶς 4 μὲν αὐτὸν ἐγκωμιάζων, ἀστόχους δὲ καὶ ψευδεῖς ποιούμενος κατηγορίας Ἐπιγένους, μαρτυρόμενος δὲ τὸν βασιλέα, μὴ παριδεῖν οὕτως ἀλόγως, μηδ' ἀποστῆναι τῶν περὶ Κοίλης Συρίας ἐλπίδων· προσέκοπτε 5 μὲν τοῖς πολλοῖς, ἐλύπει δὲ καὶ τὸν Ἀντίοχον, μόλις δὲ κατέπαυσε τὴν ἀψιμαχίαν, πολλὴν ποιησαμένου τοῦ βασιλέως σπουδὴν εἰς τὸ διαλύειν αὐτούς. Δόξαντος δὲ τοῖς πολλοῖς Ἐπιγένους ἀναγκαιότερα 6 καὶ συμφορώτερα λέγειν, ἐκυρώθη τὸ διαβούλιον, στρατεύειν ἐπὶ τὸν Μόλωνα, καὶ τούτων ἔχεσθαι τῶν πράξεων. ταχὺ δὲ συνυποκριθεὶς καὶ μεταπεσὼν 7 Ἑρμείας, καὶ φήσας, δεῖν ἅπαντας τὸ κριθὲν ἀπροφασί-

Hermeae convicia in Epigenem.

Decernitur expeditio regis adv. Molonem.

XLIX. 6. συμφορώτερα. συμφερώτερα edit. Herv. & seqq. ex Aug.

men etiam nunc, ut in ejus belli curam rex incumberet. Quae simulac ille profatus est, rursus *Hermeas* inconsiderate, praecipiti ira elatus, in Epigenem convicia jacere incipit; simul, suas ipsius laudes odiose praedicare; illum vero parum probabilibus ac falsis accusationibus onerare; tum regem contestans obsecrare, *ne tam imprudenter Coelen Syriam insuper haberet, aut spem ejus recipiendae abjiceret.* Quibus sermonibus & ceteros offendit, & ipsi quoque Antiocho fuit molestus: quo summa vi connitente ut hos inter se conciliaret, vix tandem jurgandi finem Hermeas fecit. Probata plurimorum consensu *Epigenis* sententia, ut magis necessaria & utiliora suadentis, decretum est, *bellum contra Molonem gerendum esse, ejusque negotii curam ante omnia esse habendam.* Ibi tum *Hermeas* totum sese ad sententiam aliorum componere, fierique repente alius: & quum diceret, *oportere, ut quod semel statutum sit, omnibus amputatis excusationibus cuncti exsequantur;* ad

φασίστως ποιεῖν, ἕτοιμος ἦν καὶ πολὺς πρὸς ταῖς A.V. 533.
παρασκευαῖς.

Ἀθροισθεισῶν δὲ τῶν δυνάμεων εἰς Ἀπάμειαν, L. Dolo Hermeæ amandatur Epigenes.
καί τινος ἐγγενομένης στάσεως τοῖς πολλοῖς ὑπὲρ τῶν
2 προσοφειλομένων ὀψωνίων· λαβὼν ἐπτοημένον τὸν
βασιλέα, καὶ δεδιότα τὸ γεγονὸς κίνημα διὰ τὸν
καιρὸν, ἐπηγγείλατο διαλύσειν πᾶσι τὰς σιταρχίας,
ἐὰν αὐτῷ συγχωρήσῃ, μὴ στρατεύειν μετ' αὐτῶν
3 τὸν Ἐπιγένην. οὐ γὰρ οἷόν τ' εἶναι τῶν κατὰ λόγον
οὐδὲν πράττεσθαι κατὰ τὴν στρατείαν, τηλικαύτης
4 ἐν αὐτοῖς ὀργῆς καὶ στάσεως ἐγγεγενημένης. Ὁ δὲ
βασιλεὺς δυσχερῶς μὲν ἤκουσε, καὶ περὶ παντὸς
ἐποιεῖτο σπουδάζων, διὰ τὴν ἐμπειρίαν τῶν πολε-
5 μικῶν, συστρατεύειν αὐτῷ τὸν Ἐπιγένην· περιεχό-
μενος δὲ καὶ προκατειλημμένος οἰκονομίαις καὶ φυ-
λακαῖς καὶ θεραπείαις ὑπὸ τῆς Ἑρμείου κακοηθείας,
οὐκ

L. 3. *διαλύσειν. λύσειν Bav. διαλύειν Aug.* 5. *Pro θεραπείαις dat χωρηγείαις Vat. & χορηγίαις Flor.*

ad bellum apparandum alacrem se præbebat, multusque in eo erat.

50. Copiis *Apameæ* congregatis, exorto inter militarem turbam seditionis alicujus principio, propter reliqua stipendiorum non depensa: *Hermeas* regem nactus, eo motu, qui tempore adeo alieno erat excitatus, consternatum metuque perculsum; recepit ei, *quidquid de stipendiis militi deberetur, id omne se exsoluturum, si modo concederet sibi Rex, ne huic expeditioni interesset Epigenes: nihil enim administrari posse recte & uti par est in exercitu, postquam tanta ira ipsos atque discordia incessisset.* Rex invitus ille quidem hæc audivit, qui magni æstimabat comitem se habere in hac expeditione Epigenem, virum propter rei bellicæ peritiam sibi carum: verum ille, malis artibus circumventus *Hermeæ*, qui suppeditando pecunias, circumsedendo, officiis prosequendo, prorsus obstrictum sibi eum habebat, sui

Ol.139.3. οὐκ ἦν αὑτοῦ κύριος. διὸ καὶ τοῖς παροῦσιν εἴκων,
συνεχώρησε τοῖς ἀξιουμένοις. Τοῦ δ' Ἐπιγένους 6
κατὰ τὸ προσταχθὲν ἀναχωρήσαντος εἰς Ἀπά-
μειαν, οἱ μὲν ἐν τῷ συνεδρίῳ κατεπλάγησαν διὰ τὸν
φόβον· αἱ δὲ δυνάμεις, τυχοῦσαι τῶν ἀξιουμένων, 7
ἐκ μεταβολῆς εὐνοϊκῶς διέκειντο πρὸς τὸν αἴτιον
τῆς τῶν ὀψωνίων διορθώσεως, πλὴν τῶν Κυῤῥηστῶν.
Cyrrheſtarum ſeditio. οὗτοι δ' ἐστασίασαν, καὶ, σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίους 8
ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἀπέστησαν, καὶ πολλάς δή τινας
ἀηδίας ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν παρέσχον· τέλος δὲ μάχῃ
κρατηθέντες ὑπό τινος τῶν τοῦ βασιλέως στρατη-
γῶν, οἱ μὲν πλεῖστοι διεφθάρησαν, οἱ δὲ περιλει-
φθέντες παρέδοσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν τοῦ βασιλέως
πίστιν. Ὁ δ' Ἑρμείας τοὺς μὲν φίλους τοῦ βασι- 9
λέως διὰ τὸν φόβον, τὰς δὲ δυνάμεις διὰ τὴν εὐχρη-
στίαν

6. *εἰς Ἀπάμειαν ex Reg. B. recepit Caſaub. Veteres libri omnes εἰς ἱμάτιον, quod ex εἰς χειμάδιον videtur detortum.* Ibid. *οἱ μὲν οὖν ἐν τῷ Flor.* Ibid. *διὰ τὸν φόβον. Præpoſitionem ex conject. adjecit Caſaubonus. Eam ignorant mssti omnes: recte, judice Reiskio, hac ſententia:* tum maxime tumultum (militum) metuebant. 9. *φίλους τοῦ βασιλέως. Duo poſteriora verba abſunt a Vat. Flor. & ab Aug. ex pr. ſcriptura.* Ibid. *εὐχρηστίαν. εὐχαριστείαν Reg.*

ſui juris non erat. Itaque præſenti concedens neceſſitati, hujus petitioni adnuit. Et *Epigenes* quidem, ut juſſus eſt, Apameam [hiematum] abiit. At qui regis concilium participabant, ſtupere omnes & pavere. Exercitus e contrario, poſtulata ſua conſecutus, mutatis animis, ſtudium ac favorem in perſoluti ſtipendii auctorem inclinat. Soli *Cyrrheſtæ* idem ceteris non fecerunt: ſed, facta ſeditione, numero ad ſex millia, defecerunt, & multas per ſatis longum tempus moleſtias regi exhibuerunt: donec victi tandem ab aliquo e regiis ducibus, plerique perierunt; qui ſuperfuerunt cladi, in fidem regis ſeſe permiſerunt. *Hermeas*, poſtquam amicos quidem regis, terrendo, milites vero, commoda

στίαν ὑφ' ἑαυτὸν πεποιημένος, ἀναζεύξας προῆγε A.V. 533.
10 μετὰ τοῦ βασιλέως. Περὶ δὲ τὸν Ἐπιγένην πρᾶξιν συνεστήσατο τοιαύτην, λαβὼν συνεργὸν τὸν ἀκρο-
11 φύλακα τῆς Ἀπαμείας Ἄλεξιν. Γράψας γὰρ ὡς παρὰ Μόλωνος ἀπεσταλμένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ἐπιγένην, πείθει τινὰ τῶν ἐκείνου παίδων, ἐλπίσι μεγάλαις ψυχαγωγήσας, εἰσενέγκαντα πρὸς τὸν Ἐπιγένην, καταμίξαι τὴν ἐπιστολὴν τοῖς ἐκείνου
12 γράμμασιν. οὗ γενομένου, παρῆν εὐθέως Ἄλεξις, καὶ διηρώτα τὸν Ἐπιγένην, μή τινας ἐπιστολὰς κε-
13 κόμισται παρὰ τοῦ Μόλωνος. τοῦ δὲ ἀπειπαμένου, πικρῶς ἐρευνᾷν ᾔτει. ταχὺ δὲ παρεισελθὼν εὗρε τὴν ἐπιστολήν. ᾗ χρησάμενος ἀφορμῇ, παραχρῆμα
14 τὸν Ἐπιγένην ἀπέκτεινεν. οὗ συμβάντος, ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπείσθη δικαίως ἀπολωλέναι τὸν Ἐπιγένην· οἱ

Novo dolo Hermeæ occiditur Epigenes.

Reg. B. Ibid. πεποιημένος *Vat. Flor.* ποιησάμενος *edd. cum ceteris.* 11. Γράψας γάρ. *Cavent* γὰρ *Vat. & Flor.* 13. ἀπειπαμένου. ἀπειπομένου *Vat.* Ibid. πικρῶς *vulgo cum præced. verbo* ἀπειπ. *jungunt.*

moda eorum procurando, fecisset sibi obnoxios; signis moris, una cum Antiocho pergit ire. Adversus Epigenem vero porro dolum hujusmodi est commentus, opera usus *Alexidis*, qui Apameæ custos erat arcis. Hic quum epistolam scripsisset, tamquam a Molone ad Epigenem missam, corrupto quodam illius puero, ingentium bonorum pollicitatione, persuadet ei, ut acceptam epistolam in domum Epigenis inferret, ac ceteris illius chartis immisceret. Quod ut factum, adest extemplo *Alexis:* qui *Epigenem* interrogat, *num literarum aliquid a Molone acceperit?* Quod quum ille negaret; acerbis verbis *Alexis*, ut inquirendi copia sibi detur, postulat: ingressusque, mox invenit epistolam. Eo igitur prætextu usus, *Epigenem* sine mora occidit. Quo scelere admisso, regi quidem persuadetur, ex justa caussa fuisse interemtum Epigenem: at proceres ejus aulæ,

Ol.139.3. οἱ δὲ περὶ τὴν αὐλὴν ὑπώπτευον μὲν τὸ γεγονὸς, ἦγον δὲ τὴν ἡσυχίαν διὰ τὸν φόβον.

LI. Antiochiæ Mygdoniæ hiemat Antiochus.

LI. Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Εὐφράτην,
καὶ προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν, αὖθις ἐξώρμα·
καὶ διανύσας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν ἐν Μυγδονίᾳ περὶ
τροπὰς χειμερινὰς, ἐπέμεινε, θέλων ἀποδέξασθαι
τὴν ἐπιφορὰν καὶ τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος. μείνας 2
δὲ περὶ τετταράκοντα ἡμέρας, προῆγεν εἰς Λίβαν.
Ἀποδοθέντος δ᾽ ἐκεῖσε διαβουλίου, ποίᾳ δεῖ προά- 3
γειν ὁδῷ ἐπὶ τὸν Μόλωνα, καὶ πῶς καὶ πόθεν κε-
χρῆσθαι ταῖς εἰς τὰς πορείας χορηγίαις· (ἐτύγχα-
νε γὰρ ὁ Μόλων ἐν τοῖς περὶ Βαβυλῶνα τόποις
ὑπάρχων·) Ἑρμείᾳ μὲν ἐδόκει, παρὰ τὸν Τίγριν 4
ποιεῖσθαι τὴν πορείαν, προβαλλομένους τοῦτόν τε
καὶ τὸν Λύκον ποταμὸν καὶ τὸν Κάπρον. Ζεῦξις 5
δὲ, λαμβάνων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀπώλειαν τὴν
τοῦ Ἐπιγένους, τὰ μὲν ἠγωνία λέγειν τὸ φαινόμενον,

Libam venit. Ol.139.4. A.V.534.

Hermeas juxta Tigrim cenſet pergendum.

LI. 1. ἐπέμεινε. ὑπέμεινε *Flor.* 2. Λίβαν. Λίββαν *Vat. Flor.* Χίβαν *ſuſpicatus eſt Reisk.*

aulæ, etſi metu ſe continuerunt ne quid moverent, rem tamen ſuſpectam habebant.

51. Antiochus ut ad Euphratem ventum, aſſumtis viribus quæ ibi erant, ulterius ſtatim progreditur. Quumque *Antiochiam in Mygdonia* circa brumam perveniſſet; donec deſæviret quæ tum ingruebat hiems, ibi ſubſtitit: indeque profectus quadrageſimo poſt die, *Libam* venit. Eo loci rege ſuos conſulente, *qua via adverſus Molonem eſſet pergendum, & quomodo, & unde agmini poſſent neceſſaria ſubminiſtrari:* erat enim Molo in tractibus Babyloniæ vicinis; cenſebat *Hermeas*, *ſecundum Tigrim eſſe progrediendum, ita ut pro munimento exercitui eſſent tum hic, tum alii duo amnes, Lycus & Capros.* At *Zeuxis*, etſi, quo minus libere ſuam proferret ſententiam, triſtiſſimo Epigenis exitu, quem ob oculos ſibi ponebat, terrebatur;

νον, τὰ δὲ, προδήλου τῆς ἀγνοίας οὔσης τῆς κατὰ A.V. 534.
τὸν Ἑρμείαν, μόλις ἐθάῤῥησε συμβουλεύειν, ὅτι δια- Tigrim trajicere suadet Zeuxis.
6 βατέον εἴη τὸν Τίγριν· ἀπολογιζόμενος τήν τε λοι-
πὴν δυσχέρειαν τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν πορείας,
καὶ διότι δέοι, διανύσαντας ἱκανοὺς τόπους, μετὰ
ταῦτα διελθόντας ὁδὸν ἔρημον ἡμερῶν ἓξ, παραγε-
νέσθαι πρὸς τὴν Βασιλικὴν Διώρυχα καλουμένην·
7 ἧς προκαταληφθείσης ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀδύνατον
μὲν γενέσθαι τὴν διάβασιν αὐτῆς, ἐπισφαλῆ δὲ προ-
φανῶς τὴν διὰ τῆς ἐρήμου πάλιν ἀποχώρησιν, καὶ
μάλιστα διὰ τὴν ἐσομένην ἔνδειαν τῶν ἐπιτηδείων.
8 ἐκ δὲ τοῦ διαβῆναι τὸν Τίγριν, πρόδηλον μὲν ἀπε-
δείκνυε τὴν μετάνοιαν καὶ πρόσκλισιν τῷ βασιλεῖ,
τῶν κατὰ τὴν Ἀπολλωνιᾶτιν χώραν ὄχλων, διὰ τὸ
καὶ νῦν αὐτοὺς μὴ κατὰ προαίρεσιν, ἀνάγκῃ δὲ καὶ
9 φόβῳ ποιεῖν Μόλωνι τὸ προσταττόμενον· πρόδηλον
δὲ

7. γενέσθαι. γενήσεσθαι *malim. Bav.* 8. πρόσκλισιν. πρόσκλησιν *edd. ex*

batur; tamen, quoniam cum manifesto errore erat conjunctum quod dabatur ab Hermea consilium, ægre tandem pro sententia dicere est ausus, *Tigrim omnino esse trajiciendum.* Simul tum *difficultates alias* exponit, *quas experturi essent, si propter flumen iter instituerent;* tum *hanc in primis* commemorat, *quod oporteret eos, post confectum viæ spatium satis magnum, post habitum deinceps iter dierum sex per terram desertam, ad Regiam Fossam,* quæ dicitur, *pervenire: quam, si hostes præoccupassent, nulla ratione trajicere essent valituri: atque ita retrogrediendum tunc fore per deserta loca, quod sine manifesto periculo fieri non posset, quum præsertim penuria rerum omnium forent laboraturi. Contra, si Tigrim trajicerent, nequaquam dubitandum esse* asserebat, *quin Apolloniatidis regionis incolæ, pœnitentia ducti, ad Regem sint inclinaturi; qui nunc quoque non voluntate, sed necessitate ac metu, Moloni sint dicto audientes: neque*

Ol. 139. 4. Tigrim trajiciendum suadet Zeuxis.

δὲ τὴν δαψίλειαν τῶν ἐπιτηδείων τοῖς στρατοπέδοις,
διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς χώρας. τὸ δὲ μέγιστον, ἀπέ- 10
φαινε διακλεισθησόμενον τὸν Μόλωνα τῆς εἰς τὴν
Μηδίαν ἐπανόδου, καὶ τῆς ἐξ ἐκείνων τῶν τόπων
ἐπαρκείας· ἐξ ὧν ἀναγκασθήσεσθαι διακινδυνεύειν 11
αὐτὸν, ἢ, μὴ θέλοντος τοῦτο ποιεῖν ἐκείνου, μετα-
βαλέσθαι τὰς δυνάμεις ταχέως πρὸς τὰς τοῦ βα-
σιλέως ἐλπίδας.

LII. Trajecto Tigri, Apolloniam veni Antiochus.

Κριθείσης δὲ τῆς τοῦ Ζεύξιδος γνώμης, παραυ-
τίκα διελόντες τὰς δυνάμεις εἰς τρία μέρη, κατὰ
τριττοὺς τόπους τοῦ ποταμοῦ διεπεραίουν τὸ πλῆ-
θος καὶ τὰς ἀποσκευάς. μετὰ δὲ ταῦτα ποιησά- 2
μενοι τὴν πορείαν ὡς ἐπὶ Δούρων, ταύτης μὲν τῆς
πόλεως ἔλυσαν ἐξ ἐφόδου τὴν πολιορκίαν· ἐτύγχανε
γὰρ ὑπό τινος τῶν τοῦ Μόλωνος ἡγεμόνων πολιορ-
κουμένη. χρησάμενοι δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς ἐντεῦθεν 3
ταῖς ἀναζυγαῖς, ὀγδοαῖοι τὸ καλούμενον Ὀρεικὸν
ὑπερ-

9. *Verba* τοῖς στρατοπέδοις *absunt a Bav.* 11. μεταβαλέσθαι. μεταβάλλεσθαι *Aug. Reg. A. Rectius fuerit* μεταβαλεῖσθαι.

LII. 1. τὰς δυνάμεις. τὴν δύναμιν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 3. Ὀρεικὸν. Ὀρεινὸν *Reg. B.*

porro ambigendum esse, quin omni genere commeatuum exercitus esset abundaturus, propter soli ubertatem. Postremo, (id quod ipse *omnium esse maximum* contendebat) *Molonem ea ratione reditu in Mediam, & commeatibus ex illis regionibus, iri interclusum; atque ita ad decernendum prælio coactum iri; aut, si pugnam detrectaret, sine mora copias ejus universas, mutatis animis, ad spes regis esse respecturas.*

52. *Zeuxidis* comprobata sententia, confestim exercitu trifariam diviso, tribus locis copias cum impedimentis flumen trajecerunt. Deinde *Dura* versus profecti, eam urbem, quæ a duce quodam Molonis tenebatur obsessa, primo impetu obsidione liberarunt. Postea quum diebus singulis castra moverent, octavo die, *Oricum,*

4 ὑπερέβαλον, καὶ κατῆραν εἰς Ἀπολλωνίαν. Μόλων A.V. 534.
δὲ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, πυθόμενος τὴν τοῦ Molo
βασιλέως παρουσίαν, καὶ διαπιστῶν τοῖς περὶ τὴν pariter Apolloniatidem
Σουσιανὴν καὶ Βαβυλωνίαν ὄχλοις, διὰ τὸ προσφά- repetit.
τως καὶ παραδόξως αὐτῶν ἐγκρατὴς γεγονέναι, φο-
βούμενος δὲ καὶ τῆς εἰς Μηδίαν ἐπανόδου μὴ δια-
κλεισθῇ, διέγνω ζευγνύειν τὸν Τίγριν, καὶ διαβιβά-
5 ζειν τὰς δυνάμεις· σπεύδων, εἰ δύναιτο, προκατα-
λαβέσθαι τὴν τραχεῖαν τῆς Ἀπολλωνιάτιδος, διὰ
τὸ πιστεύειν τῷ πλήθει τῶν σφενδονητῶν τῶν προσ-
6 αγορευομένων Κυρτίων. πράξας δὲ τὸ κριθὲν, τα-
7 χεῖαν ἐποιεῖτο καὶ σύντονον τὴν πορείαν. Ἅμα δὲ Occurrunt sibi uterque exercitus.
τοῦ τε Μόλωνος συνάπτοντος τοῖς προειρημένοις τό-
ποις, καὶ τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς Ἀπολλωνίας ὁρμή-
σαντος μετὰ πάσης δυνάμεως, συνέβη τοὺς ὑπ'
ἀμφοτέρων προαποσταλέντας εὐζώνους ἅμα συμ-
8 πεσεῖν ἐπί τινας ὑπερβολάς. οἱ τὸ μὲν πρῶτον

X 2 συν-

5. Κυρτίων. Κορτίων Reg. B.

cum, quem vocant, montem superarunt, & *Apolloniam* pervenerunt. Eodem tempore *Molo*, regis adventu cognito, quia Susianæ & Babyloniæ populis, recens a se & inopinata victoria subactis parum fidebat; adhæc metuebat, ne reditu in Mediam prohiberetur; Tigrim ponte statuit jungere, & copias transmittere: studens, si qua fieri posset, montana regionis *Apolloniatidis* prior *Antiocho* occupare; quod in funditorum, qui *Cyrtii* nominantur, multitudine fiduciam magnam poneret. Ac mox, quod statuerat aggressus, celeri contentoque itinere utebatur. Quum autem tempore eodem & *Molo* dictis locis appropinquaret, & Rex Apollonia cum omnibus viribus esset profectus; accidit, ut, quæ utrimque fuerant præmissæ delectorum manus, in quibusdam jugis sibi invicem occurrerent. Hi

Ol.139.4. συνεπλέκοντο, καὶ κατεπείραζον ἀλλήλων· ἐν δὲ τῷ
συνάψαι τὰς παρ' ἀμφοῖν δυνάμεις, ἀπέστησαν·
καὶ τότε μὲν ἀναχωρήσαντες εἰς τὰς ἰδίας παρεμ-
βολὰς, ἐστρατοπέδευσαν τετταράκοντα σταδίους
Stratagema Molonis irritum. ἀπ' ἀλλήλων διεστῶτες. Τῆς δὲ νυκτὸς ἐπιγενομέ- 9
νης, συλλογισάμενος ὁ Μόλων, ὡς ἐπισφαλὴς γίγνε-
ται καὶ δύσχρηστος τοῖς ἀποστάταις πρὸς τοὺς
βασιλεῖς ὁ μεθ' ἡμέραν καὶ κατὰ πρόσωπον κίνδυ-
νος, ἐπεβάλετο νυκτὸς ἐγχειρεῖν τοῖς περὶ τὸν Ἀν-
τίοχον. ἐπιλέξας δὲ τοὺς ἐπιτηδειοτάτους καὶ τοὺς 10
ἀκμαιοτάτους ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου, περιῄει
κατά τινας τόπους, θέλων ἐξ ὑπερδεξίου ποιήσα-
σθαι τὴν ἐπίθεσιν. γνοὺς δὲ, κατὰ τὴν πορείαν δέκα 11
νεανίσκους ἀθρόους ἀποκεχωρηκότας πρὸς τὸν Ἀν-
τίοχον, ταύτης μὲν τῆς ἐπινοίας ἀπέστη. ταχὺ δ' ἐκ 12
μεταβολῆς ποιησάμενος τὴν ἀποχώρησιν, καὶ παρα-
γενόμενος εἰς τὸν ἑαυτοῦ χάρακα περὶ τὴν ἑωθινὴν,
πᾶν

8. *ἐν δὲ τῷ correxit Casaub. Scripti libri omnes ἔν τε τῷ.* Ibid. *ἀπέστησαν. ἐπέστησαν Aug.* 10. *τόπους. An λόφους?*

Hi primo laceſſere ſeſe mutuo, ac pugnam conſerere: ſed deinde, ubi utrorumque exercitus propius acceſſerunt, e conflictu diſcedunt: ac tum quidem ad ſuos utrique reverſi, quinque millium intervallo metantur caſtra. Per noctis ſilentium reputans *Molo*, quam periculoſæ & ancipitis res ſit aleæ, ut rebelles cum regibus ſuis interdiu & recta fronte congrediantur, concubia nocte adoriendum ſibi Antiochum eſſe cenſuit. Delectos igitur ex omni ſuorum numero fortiſſimos ac valentiſſimos occultis quibusdam callibus circumducit, ut de ſuperiore loco impetum in hoſtem faceret. Verum ubi cognovit, decem ſimul juvenes ex illo itinere ad Regem transiiſſe, deſiſtens ab hoc incepto, eodem, unde erat profectus, repente iter intendit. Sub lucem primam in caſtra reverſus, tumultu ac trepidatione univerſum exercitum

πᾶν τὸ στρατόπεδον ἐνέπλησε θορύβου καὶ ταρα- A.V. 534.
13χῆς. δείσαντες γὰρ ἐκ τῶν ὕπνων οἱ κατὰ τὸν χά-
ρακα διὰ τὴν τῶν προσιόντων ἔφοδον, μικροῦ δεῖν
14ἐξέπεσον ἐκ τῆς παρεμβολῆς. Μόλων μὲν οὖν,
καθόσον ἐδύνατο, κατεπραΰνε τὴν γεγενημένην ἐν
αὐτοῖς ταραχήν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἕτοιμος ὢν πρὸς τὸν κίνδυνον, LIII. Pugna Antiochi cum Molone.
ἅμα τῷ φωτὶ τὴν δύναμιν ἐκίνει πᾶσαν ἐκ τοῦ χά-
2ρακος. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ δεξιοῦ κέρως ἔταξε πρώτους
τοὺς ξυστοφόρους ἱππεῖς, ἐπιστήσας Ἄρδυν, κεκρι-
3μένον ἄνδρα περὶ τὰς πολεμικὰς πράξεις. τούτοις
δὲ παρέθηκε τοὺς συμμαχικοὺς Κρῆτας· ὧν εἴχον-
το Γαλάται Τεκτόσαγες. παρὰ δὲ τούτους ἔθηκε
τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ξένους καὶ μισθοφόρους, οἷς
ἐχόμενον παρενέβαλε τὸ τῆς φάλαγγος σύστημα.
4τὸ δ' εὐώνυμον κέρας ἀπέδωκε τοῖς Ἑταίροις προσα-
γορευομένοις, οὖσιν ἱππεῦσι. τὰ δὲ θηρία πρὸ τῆς
X 3 δυνά-

LIII. 3. **Τεκτόσαγες.** *Casauboni emendationem in contextum recepi.* **Ῥιγόσαγες** *dant h. l. vulgo omnes.*

tum complevit. Nam qui fuerant intra vallum relicti, redeuntium adventu inter evigilandum perterrefacti, tantum non e castris se proripuerunt. Et *Molo* quidem perturbationem hanc, quantum ejus fieri poterat, sedare conabatur.

53. At *Antiochus*, ad dimicandum paratus, luce prima copias omnes castris educit. Igitur in dextro cornu equites primo xystophoros locat, duce imposito *Ardye*, viro in bellicis rebus egregia virtute cognito. His proximos admovet Cretenses socios: tum *Tectosages* Galatas. Deinde ad horum latus applicuit peregrinos ex Græcia & mercenarios Græcos: juxta quos denique phalangitarum dispofuit corpus. Lævum cornu equitibus dedit, quos *Hetæros*, sive *regis Socios* appellant. Elephantos (ii erant numero

Ol.139.4. Pugna Antiochi cum Molone.

δυνάμεως ἐν διαστήμασι κατέστησε, δέκα τὸν ἀριθμὸν ὄντα. τὰ δ' ἐπιτάγματα τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἱππέων ἐπὶ τὰ κέρατα μερίσας, κυκλοῦν παρήγγειλε τοὺς πολεμίους, ἐπειδὰν συμβάλωσι. Μετὰ 6 δὲ ταῦτα παρεκάλει τὰς δυνάμεις, ἐπιπορευόμενος, διὰ βραχέων τὰ πρέποντα τοῖς καιροῖς. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας Ἑρμείᾳ καὶ Ζεύξιδι παρέδωκε, τὸ δὲ δεξιὸν, αὐτὸς εἶχε. Μόλων δὲ δύσχρηστον μὲν 7 ἐποιήσατο τὴν ἐξαγωγὴν, ταραχώδη δὲ καὶ τὴν ἔκταξιν, διὰ τὴν ἐν τῇ νυκτὶ προγεγενημένην ἀλογίαν. οὐ μὴν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἱππεῖς ἐφ' ἑκάτερον ἐμερί- 8 σατο κέρας, στοχαζόμενος τῆς τῶν ὑπεναντίων παρατάξεως· τοὺς δὲ θυρεοφόρους καὶ Γαλάτας καὶ καθόλου τὰ βαρέα τῶν ὅπλων, εἰς τὸν μεταξὺ τόπον ἔθηκε τῶν ἱππέων. ἔτι δὲ καὶ τοὺς τοξότας καὶ 9 σφενδονήτας, καὶ συλλήβδην τὸ τοιοῦτον γένος, ἐκτὸς τῶν ἱππέων παρ' ἑκάτερα παρενέβαλλε. τὰ δὲ 10 δρεπα-

8. θυρεοφόρους. *Correxi vulgatum* θυρεαφόρους. Ibid. καὶ Γαλάτας. καὶ Χαλώτας *Aug.*

numero decem: ante aciem per intervalla collocavit. Subsidiarias vero manus, qua peditum, qua equitum, in cornua distribuit; &, ut hostem, ubi semel inchoata pugna fuerit, circumirent præcepit. Ordines deinde interequitans, paucis pro tempore militem est cohortatus. Lævum cornu *Hermeæ & Zeuxidi* tradidit; ipse in dextro curabat. At *Molo*, propter consternationem animorum, quæ præcedente nocte in castris erat versata, parum ex usu militem educere, confuse ac perturbate aciem struere. Verumtamen, ad formam aciei hostilis suas rationes accommodans, equites in cornu utrumque dividit; scutatos, & Galatas, & quod erat gravis armaturæ, medio inter equites loco statuit. Præterea sagittarios, funditores, & id omne genus leviter armatorum, ultra equites ad dextram & sinistram circumfudit.

δρεπανηφόρα τῶν ἁρμάτων, προεβάλετο τῆς δυνά- A.V.534.
11 μεως ἐν διαστάσει. καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας Νεω-
λάῳ παρέδωκε τἀδελφῷ, τὸ δὲ δεξιὸν αὐτὸς εἶχε.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησαμένων τῶν δυνάμεων τὴν LIV. Victoria Antiochi.
ἐπαγωγὴν, τὸ μὲν δεξιὸν κέρας τοῦ Μόλωνος, διε-
τήρησε τὴν πίστιν, καὶ συνέβαλε τοῖς περὶ τὸν Ζεῦ-
ξιν ἐῤῥωμένως· τὸ δ᾽ εὐώνυμον ἅμα τῷ συνιὸν εἰς
ὄψιν ἐλθεῖν τῷ βασιλεῖ, μετεβάλετο πρὸς τοὺς
2 πολεμίους. οὗ γενομένου, συνέβη τοὺς μὲν περὶ τὸν
Μόλωνα διατραπῆναι, τοὺς δὲ τοῦ βασιλέως ἐπιῤ-
3 ῥωσθῆναι διπλασίως. Ὁ δὲ Μόλων, συννοήσας τὸ Molo ejusque fratres sibi manus inferunt.
γεγονὸς, καὶ πανταχόθεν ἤδη κυκλούμενος, λαβὼν
πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐσομένας περὶ αὐτὸν αἰκίας, ἐὰν
ὑποχείριος γένηται καὶ ζωγρείᾳ ληφθῇ, προσήνεγκε
4 τὰς χεῖρας ἑαυτῷ. παραπλησίως δὲ καὶ πάντες
οἱ κοινωνήσαντες τῆς ἐπιβολῆς, φυγόντες εἰς τοὺς
οἰκείους ἕκαστοι τόπους, τὴν αὐτὴν ἐποιήσαντο τοῦ

X 4 βίου

II. Νεωλάῳ. Νεολάῳ *Bav. sed superscr.* ω. *Et sic rursus deinde.*
LIV. 1. ἅμα τῷ συνιὸν *&c.* ἅμα τῷ συνελθεῖν εἰς ὄψιν τῷ βασ. *Flor. Reg. B.*

fudit. Falcatos currus ante aciem ex modico intervallo collocavit. Sinistrum cornu *Neolao* fratri commisit, dextrum ipse tenuit.

54. Secundum hæc, cœpta est pugna committi: ac dextrum quidem *Molonis* cornu, fidem constanter servavit, & cum *Zeuxide* acerrime conflixit. Lævum vero, simulac in conspectum regis inter concurrendum venit, transitionem ad hostes fecit. Quæ res, ut trepidationem ingentem exercitui Molonis attulit, sic regiis copiis animorum robur duplicavit. *Molo*, suorum transfugia animadvertens, quum prope jam undique cingeretur, animo reputans cruciatus ac tormenta sibi parata si vivus in hostium potestatem veniret, manus sibi ipse intulit: pariterque omnes, qui conjurationis participes fuerant, domum suam quisque concedunt, ibique similem exitum faciunt.

Neo-

Ol.139.4. βίου καταστροφήν. ὁ δὲ Νεώλαος, ἀποφυγὼν ἐκ τῆς 5
μάχης, καὶ παραγενόμενος εἰς τὴν Περσίδα πρὸς
Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Μόλωνος ἀδελφὸν, τὴν μὲν μη-
τέρα καὶ τὰ τοῦ Μόλωνος τέκνα κατέσφαξε· μετὰ
δὲ τὸν τούτων θάνατον, ἐπικατέσφαξεν αὐτὸν, πεί-
σας τὸ παραπλήσιον ποιῆσαι καὶ τὸν Ἀλέξανδρον.
Cadaver Molonis cruci affigitur. Ὁ δὲ βασιλεὺς, διαρπάσας τὴν παρεμβολὴν τῶν 6
πολεμίων, τὸ μὲν σῶμα τοῦ Μόλωνος ἀνασταυρῶ-
σαι προσέταξε, κατὰ τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς
Μηδίας. ὃ καὶ παραχρῆμα συνετέλεσαν οἱ πρὸς τού- 7
τοις τεταγμένοι. διακομίσαντες γὰρ εἰς τὴν Καλλω-
νῖτιν, πρὸς αὐταῖς ἀνεσταύρωσαν ταῖς εἰς τὸν Ζά-
γρον ἀναβολαῖς. Μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς δυνάμεσιν 8
ἐπιτιμήσας διὰ πλειόνων, καὶ δοὺς δεξιὰν, συνέστη-
σε τοὺς ἀποκομιοῦντας αὐτοὺς εἰς Μηδίαν, καὶ κα-
ταστησομένους τὰ κατὰ τὴν χώραν. αὐτὸς δὲ κα- 9
ταβὰς εἰς Σελεύκειαν, καθίστατο τὰ κατὰ τὰς
πέριξ

7. Καλλωνῖτιν. Χαλωνῖτιν *legendum monuerunt viri docti.* Χαυονῖτιν *maluit Wesseling.*

Neolaus quoque, ubi pugna evasit, & in Persidem ad Alexandrum Molonis fratrem pervenit, matrem & Molonis liberos obtruncat: dein super mortuorum cadaveribus ipse se jugulat, postquam *Alexandro* persuasisset, ut ipse quoque idem faceret. Rex direptis hostium castris, Molonis corpus loco totius Mediæ maxime conspicuo jussit in crucem tolli. Et sine mora, quibus id negotium datum, rem sunt exsecuti: delatum namque cadaver in *Chalonitidem* regionem, eo loci in adscensu *Zagri montis*, cruci affixerunt. Secundum hæc rebellem exercitum rex, multis verbis increpitum, in fidem data dextra recipit; & certos viros decernit, qui istos in Mediam reducerent, & res ejus provinciæ ordinarent. Ipse interim *Seleuciam* e superiore tractu regni regressus, circumjacentium præfecturarum statum com-

πέριξ σατραπείας, ἡμέρως χρώμενος πᾶσι καὶ νουνε- A.V. 534.
10 χῶς. Ἑρμείας δὲ, τηρῶν τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, Hermeas
ἐπέφερε μὲν αἰτίας τοῖς ἐν τῇ Σελευκείᾳ, καὶ χι- sævit in Seleu-
λίοις ἐζημίου ταλάντοις τὴν πόλιν· ἐφυγάδευε δὲ cienses.
τοὺς καλουμένους Ἀδειγάνας, ἀκρωτηριάζων δὲ καὶ Adiga-
φονεύων καὶ στρεβλῶν πολλοὺς διέφθειρε τῶν Σελευ- nes.
11 κέων. ἃ μόλις βασιλεὺς, τὰ μὲν πείθων τὸν Ἑρ-
μείαν, ἃ δὲ καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ γνώμην χειρίζων,
τέλος ἐπράϋνε· καὶ κατέστησε τὴν πόλιν, ἑκατὸν
καὶ πεντήκοντα τάλαντα μόνον ἐπιτίμιον αὐτοὺς
12 πραξάμενος τῆς ἀγνοίας. ταῦτα δὲ διοικήσας, Διο-
γένην μὲν στρατηγὸν ἀπέλιπε Μηδίας, Ἀπολλόδω-
ρον δὲ τῆς Σουσιανῆς. Τύχωνα δὲ, τὸν ἀρχιγραμ-
ματέα, τῆς δυνάμεως στρατηγὸν ἐπὶ τοὺς κατὰ τὴν
13 Ἐρυθρὰν θάλατταν τόπους ἐξαπέστειλε. Τὰ μὲν
οὖν κατὰ τὴν Μόλωνος ἀπόστασιν, καὶ τὸ διὰ
ταῦτα γενόμενον κίνημα περὶ τὰς ἄνω σατρα-

11. *Vocab.* ἐπιτίμιον *abest a Bav.*

componit, pari mansuetudine ac prudentia in omnibus utens. *Hermeas* vero, suum servans institutum, Seleucenses varie criminari, ac tandem multæ nomine mille talenta a civitate exigere; *Adiganes* etiam (id magistratus apud illos est nomen,) in exilium pellere; in multos ad hæc Seleucensium, mutilatione membrorum, cædibus ac tormentis sævire. Quæ mala Rex ægre tandem, modo iram *Hermeæ* verbis leniens, modo pro arbitrio suo quædam disponens, mitigavit: contentusque civium errorem centum quinquaginta talentorum multa castigasse, in pristinum statum eam restituit. His rebus peractis, *Diogenem* Mediæ prætorem, *Apollodorum* Susianæ reliquit. *Tychonem* vero, scribarum principem, qui præfectus erat exercitui, in proxima Rubro mari loca misit. Ac *Molonis* quidem *rebellio*, quique illam est insecutus superiorum Asiæ præfecturarum

Ol.139.4. πείας, τοιαύτης ἔτυχε διορθώσεως καὶ καταστάσεως.

LV. Antiochi expeditio adv. Artabazanem.

Ὁ δὲ Βασιλεὺς, ἐπαρθεὶς τῷ γεγονότι προτερήματι, καὶ βουλόμενος ἀναταθῆναι καὶ καταπλήξασθαι τοὺς ὑπερκειμένους ταῖς ἑαυτοῦ σατραπείαις καὶ συνοροῦντας δυνάστας τῶν Βαρβάρων, ἵνα μήτε συγχορηγεῖν μήτε συμπολεμεῖν τολμῶσι τοῖς ἀποστάταις αὐτοῦ γιγνομένοις, ἐπεβάλετο στρατεύειν ἐπ' αὐτούς· καὶ πρῶτον ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην, ὃς 2 ἐδόκει βαρύτατος εἶναι καὶ πρακτικώτατος τῶν δυναστῶν, δεσπόζειν δὲ καὶ τῶν Σατραπειῶν καλουμένων, καὶ τῶν τούτοις συντερμονούντων ἐθνῶν. Ἑρ- 3 μείας δὲ, κατὰ τοὺς καιροὺς τούτους, ἐδεδίει μὲν τὴν εἰς τοὺς ἄνω τόπους στρατείαν διὰ τὸν κίνδυνον, ὠρέγετο δὲ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν τῆς ἐπὶ

LV. 1. συμπολεμεῖν *ex ora cod. Bav. adſcivi. Vulgo omnes ſimpliciter* πολεμεῖν. *Forſan autem paulo ante, pro* συγχορηγεῖν, *ſimplex* χορηγεῖν *fuerit reponendum.* 2. Σατραπειῶν *defendit Reiskius. An* Σατραπείων, *ut ſupra? An* Σασπείρων? *Rurſus h. l.* Ἀτροπατίων *vel* Ἀτροπατηνῶν *interpretatus eſt Caſaub.*

rarum motus, hac animadverſione *ſopita* eſt, omniaque in hunc modum ſunt compoſita.

55. *Antiochus*, ſucceſſu læto rerum ſuarum ferox, minis terrere ac metum injicere volens barbarorum populorum dynaſtis, qui provinciis ſuis imminentes, earum fines attingebant, ne poſthac aut commeatibus adjuvare ſuos rebelles auderent, aut belli ſocietatem cum iisdem inire; expeditionem adverſus illos ſuſcipiendam ſibi duxit. Omnium autem primum *Artabazánem* ſtatuit aggredi: qui ceteros & potentia & uſu rerum ac ſollertia credebatur antecellere; idemque *Satrapios*, [*Atropatios?* an *Saſpiros?*] quos vocant, & vicinas alias gentes dominio obtinebat. Eo tempore *Hermeas*, etſi, propter periculum ei expeditioni conjunctum, adverſus ſuperiores illos populos bellum transferre metuebat; vtque arma in Ptolemæum verterentur,

4 ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον στρατείας. οὐ μὴν, ἀλλὰ, προσ- A.V. 534.
πεσόντος υἱὸν γεγονέναι τῷ βασιλεῖ, νομίσας καὶ Antiocho nascitur filius,
παθεῖν ἄν τι τὸν Ἀντίοχον ἐν τοῖς ἄνω τόποις ὑπὸ
τῶν βαρβάρων, καὶ παραδοῦναι καιροὺς αὐτῷ πρὸς
5 ἐπαναίρεσιν, συγκατέθετο τῇ στρατείᾳ· πεπεισμέ-
νος, ἐὰν ἐπανέληται τὸν Ἀντίοχον, ἐπιτροπεύων τοῦ
6 παιδίου, κύριος ἔσεσθαι τῆς ἀρχῆς αὐτός. Κριθέν-
των δὲ τούτων, ὑπερβαλόντες τὸν Ζάγρον, ἐνέβα-
7 λον εἰς τὴν Ἀρταβαζάνου χώραν. ἣ παράκειται μὲν Regnum Artabazanis.
τῇ Μηδίᾳ, διειργούσης αὐτὴν τῆς ἀνὰ μέσον κειμέ-
νης ὀρεινῆς· ὑπέρκειται δ᾽ αὐτῆς τινὰ μέρη τοῦ Πόν-
του, κατὰ τοὺς ὑπὲρ τὸν Φάσιν τόπους, συνάπτει
8 δὲ πρὸς τὴν Ὑρκανίαν θάλατταν. ἔχει δὲ πλῆθος
ἀνδρῶν ἀλκίμων, καὶ μᾶλλον ἱππέων· αὐτάρκης δὲ
καὶ ταῖς λοιπαῖς ἐστι ταῖς πρὸς τὸν πόλεμον πα-
9 ρασκευαῖς. ταύτην δὲ συμβαίνει τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
Περσῶν ἔτι διατηρεῖσθαι, παροραθείσης αὐτῆς ἐν
τοῖς

5. ἐπανέληται. ἐπανέλῃ Aug. 9. ἀπὸ Περσῶν. ὑπὸ Περσῶν Urs.

rentur, quod a principio ipsi fuerat propositum, optabat: quoniam tamen *regem filio esse auctum* nuncii attulerant; ratus fieri posse, ut in superioribus illis tractibus cum barbaris bellum gerenti vel aliquid humanitus Regi contingeret, vel ut ejus tollendi opportunitas ex rebus ipsis sibi nasceretur; ad suscipiendam eam expeditionem consensit: persuasus, si semel Antiochum e vivis sustulisset, tutorem se infantis futurum, & omne imperium in suam potestatem habiturum. His ita constitutis, *Zagrum* montem superant, & in ditionem *Artabazanis* impressionem faciunt. Hæc regio Mediæ adjacet, montibus dumtaxat interjacentibus ab ea separata: pars illius Ponto imminet, qua parte Phasis in eum descendit: pertinet vero ad Hyrcanum mare. Magnus hic virorum fortium numerus, equitum maxime; abundeque omnia suppetunt belli paratibus conducibilia. Atque hoc regnum inde a Persarum temporibus durabat,

Ol. 139. 4. τοῖς κατ' Ἀλέξανδρον καιροῖς. Ὁ δ' Ἀρταβαζάνης, καταπλαγεὶς τὴν ἔφοδον τοῦ βασιλέως, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἡλικίαν, (τελέως γὰρ ἤδη γεραιὸς ἦν·) εἴξας τοῖς παροῦσιν, ἐποιήσατο συνθήκας εὐδοκουμένας Ἀντιόχῳ. 10

Pax cum Artabaz. facta.

LVI. Τούτων δὲ κυρωθέντων, Ἀπολλοφάνης ὁ ἰατρὸς, ἀγαπώμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως διαφερόντως, θεωρῶν τὸν Ἑρμείαν οὐκ ἔτι φέροντα κατὰ σχῆμα τὴν ἐξουσίαν, ἠγωνία μὲν καὶ περὶ τοῦ βασιλέως, τὸ δὲ πλεῖον ὑπώπτευε καὶ κατάφοβος ἦν ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτόν. διὸ, λαβὼν καιρὸν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ 2
λόγον· παρακαλῶν, μὴ ῥαθυμεῖν, μηδ' ἀνυπονόητον εἶναι τῆς Ἑρμείου τόλμης, μηδ' ἕως τούτου περιμεῖναι, μέχρις ἂν οὗ τοῖς ὁμοίοις τἀδελφῷ παλαίῃ συμπτώμασιν. ἀπέχειν δ' οὐ μακρὰν αὐτὸν, ἔφη, 3
τοῦ κινδύνου. διὸ προσέχειν ἠξίου καὶ βοηθεῖν κατὰ σπουδὴν αὐτῷ τε καὶ τοῖς φίλοις. Τοῦ δ' Ἀντιόχου 4
πρὸς

Apollophanes medicus

monet Antiochum de tollendo Hermea.

bat, tempestate Alexandri neglectum. *Artabazanes* vero, regis adventu perterritus, maxime propter ætatem jam plane decrepitam, vi majori cedendum ratus, pacem fœdusque cum *Antiocho*, quibus ipse voluit legibus, fecit.

56. Hac pace firmata, *Apollophanes medicus*, eximie regi dilectus; animadvertens, *Hermeam* non amplius tolerabiliter fortunam, ad quam erat evectus, ferre; & de regis ille quidem salute, sed multo magis de sua, cœpit esse sollicitus. Itaque ut primum nactus est tempus opportunum, de ea re agit cum *Antiocho*, hortaturque illum, *ne socordem in hac parte se præbeat, neve eum esse Hermeam ducat, de cujus audacia nihil debeat suspicari: caveret denique, ne tamdiu differret remedium, donec idem ipsum, qui prius fratrem, casus opprimat. Neque vero longius jam periculum abesse: quo majorem curam ei esse adhibendam, ne & suam & amicorum salutem proderet.* Quæ ubi ille

πρὸς αὐτὸν ἀνθομολογησαμένου, διότι καὶ δυσαρε- A.V. 534.
στεῖ καὶ φοβεῖται τὸν Ἑρμείαν, ἐκείνῳ δὲ μεγάλην χάριν ἔχειν φήσαντος ἐπὶ τῷ κηδεμονικῶς τετολμη-
5 κέναι περὶ τούτων εἰπεῖν πρὸς αὐτόν· ὁ μὲν Ἀπολλοφάνης εὐθαρσὴς ἐγένετο, τῷ δοκεῖν μὴ διεψεῦσθαι τῆς αἱρέσεως καὶ διαλήψεως τῆς τοῦ βασιλέως.
6 Ὁ δ' Ἀντίοχος ἠξίου τὸν Ἀπολλοφάνην, συνεπιλαβέσθαι μὴ μόνον τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις,
7 τῆς αὐτοῦ τε καὶ τῶν φίλων σωτηρίας. Τοῦ δὲ Consentit Rex.
πρὸς πᾶν ἑτοίμως ἔχειν φήσαντος, συμφρονήσαντες μετὰ ταῦτα, καὶ προβαλόμενοι σκῆψιν, ὡς σκοτωμάτων τινῶν ἐπιπεπτωκότων τῷ βασιλεῖ, τὴν μὲν θεραπείαν ἀπέλυσαν ἐπί τινας ἡμέρας, καὶ τοὺς
8 εἰθισμένους παρευτακτεῖν. πρὸς δὲ τοὺς φίλους ἔλαβον ἐξουσίαν, οἷς βούλοιντο, κατ' ἰδίαν χρηματίζειν,
9 διὰ τὴν τῆς ἐπισκέψεως πρόφασιν. Ἐν ᾧ καιρῷ
κατα-

LVI. 7. προβαλόμενοι. προβαλλόμενοι *Flor.*

ille dixit, viciſſim *Antiochus* non diffitetur, *& ſibi odio Hermeam eſſe, jamque ab eo metuere ipſum ſibi: magnas* porro illi *gratias* agit, *quod, ſollicitus de ſua ſalute, auſus eſſet de his rebus verba ad ipſum facere.* Ea oratio gaudio & ſpe læta *Apollophanem* implevit; animadvertentem, non feſelliſſe ipſum opinionem ſuam, quam de animo atque ſententia regis concepiſſet. Itaque rogatus mox ab *Antiocho,* ut non verbis tantum, verum etiam opere, ſuam & amicorum ſalutem una ſecum vellet adjuvare; paratum ſe ad omnia reſpondet. Moxque collato conſilio, prætextu uſi, quaſi vertigine quadam rex laboraret, ad dies aliquot intermittendum edicunt officium diurnum eorum, qui ſalutandi cauſſa publice convenire regem, eique præſto eſſe, conſueverant: ſed amicos quos attinet, poteſtatem ſibi ſumſerunt privatim conferendi cum quibuscumque vellent, qui ſpecie inviſendi regis venirent. Præparatis igitur

Ol. 139. 4. κατασκευασάμενοι τοὺς ἐπιτηδείους πρὸς τὴν πρᾶ-
ξιν, πάντων ἑτοίμως αὐτοῖς συνυπακουόντων διὰ τὸ
πρὸς τὸν Ἑρμείαν μῖσος, ἐγίγνοντο πρὸς τὸ συντε-
λεῖν τὴν ἐπιβολήν. Φασκόντων δὲ δεῖν τῶν ἰατρῶν 10
ἅμα τῷ φωτὶ ποιεῖσθαι τοὺς περιπάτους ὑπὸ τὸ
ψῦχος τὸν Ἀντίοχον· ὁ μὲν Ἑρμείας ἧκε πρὸς τὸν
ταχθέντα καιρὸν, ἅμα δὲ τούτῳ καὶ τῶν φίλων οἱ
συνειδότες τὴν πρᾶξιν. οἱ δὲ λοιποὶ καθυστέρουν, 11
διὰ τὸ πολὺ παρηλλάχθαι τὴν ἔξοδον τοῦ βασιλέως
Occiditur Hermeas. πρὸς τὸν εἰθισμένον καιρόν. διόπερ ἀποσπάσαντες 12
αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατοπεδείας εἴς τινα τόπον ἔρη-
μον, κἄπειτα, μικρὸν ἀπονεύσαντος τοῦ βασιλέως,
ὡς ἐπί τι τῶν ἀναγκαίων, ἐξεκέντησαν. Ἑρμείας 13
μὲν οὖν τούτῳ τῷ τρόπῳ μετήλλαξε τὸν βίον, οὐδε-
μίαν ὑποσχὼν τιμωρίαν ἀξίαν τῶν αὐτῷ πεπραγμέ-
Domum rediit Antiochus. νων. Ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀπολυθεὶς φόβου καὶ δυσχρη- 14
στίας πολλῆς, ἐπανῆγε ποιούμενος τὴν πορείαν ὡς
ἐπ᾽

10. Φασκ. δὲ δεῖν. Φασκόντων δὲ τῶν ἰατρῶν δεῖν Aug. Reg.

tur eis, qui ad hoc inceptum idonei videbantur esse, (quum propter *Hermeæ* odium, haud difficulter omnes consentirent,) destinata pergunt exsequi. *Antiocho* imperant medici, ut luce prima, dum adhuc frigidior est aër, prodeat ambulatum. Ad constitutam horam præsto est *Hermeas*, & una cum eo quotquot ex amicis consilii facti erant participes. Reliqui in tempore non aderant; quia multo maturius rex, quam pro solito more, exierat. Hoc pacto Hermeas abducitur e castris in desertum quemdam locum: deinde ubi paullulum ex itinere, velut necessitatis cujusdam caussa, rex deflexisset, a circumstantibus confoditur. Hoc modo *vitam finivit Hermeas*, supplicium perferens sceleribus suis nulla ex parte comparandum. Rex, metu & impedimento hoc tanto suorum inceptorum liberatus, domum reducere exercitum instituit: quo in redi-
tu

ἐπ' οἴκου, πάντων τῶν κατὰ τὴν χώραν ἀποδεχομένων τάς τε πράξεις αὐτοῦ καὶ τὰς ἐπιβολὰς, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν δίοδον ἐπισημαινομένων τὴν Ἑρμείου μετάστασιν. Ἐν ᾧ καιρῷ καὶ κατὰ τὴν Ἀπάμειαν αἱ μὲν γυναῖκες τὴν γυναῖκα τοῦ Ἑρμείου κατέλευσαν, οἱ δὲ παῖδες τοὺς υἱεῖς. A.V. 534.

LVII. Achæus expeditionem in Syriam molitur.

Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος εἰς τὴν οἰκείαν, καὶ διαφεὶς τὰς δυνάμεις εἰς παραχειμασίαν, διεπέμπετο πρὸς τὸν Ἀχαιόν· ἐγκαλῶν καὶ διαμαρτυρόμενος, πρῶτον μὲν ἐπὶ τῷ τετολμηκέναι διάδημα περιθέσθαι, καὶ βασιλέα χρηματίζειν· δεύτερον δὲ προλέγων, ὡς οὐ λανθάνει κοινοπραγῶν Πτολεμαίῳ, καὶ καθόλου πλείω τοῦ δέοντος κινούμενος. Ὁ γὰρ Ἀχαιὸς, καθ' οὓς καιροὺς ἐπὶ τὸν Ἀρταβαζάνην ὁ βασιλεὺς ἐστράτευε, πεισθεὶς καὶ παθεῖν ἄν τι τὸν Ἀντίοχον, καὶ, μὴ παθόντος, ἐλπίσας διὰ τὸ μῆκος τῆς ἀποστάσεως φθάσειν ἐμβαλὼν εἰς Συρίαν, καὶ

tu provinciales omnes, per quorum fines agmen ducebat, quum facta conſultaque illius omnia laudarent; tum imprimis, quod ſubmotus eſſet ab adminiſtratione rerum Hermeas, laudibus prætereuntem ferebant in cœlum. Quo etiam tempore, Apamenſium uxores *uxorem Hermeæ*, liberi liberos, lapidibus obruerunt.

57. *Antiochus*, domum reverſus, dimiſſis ad hibernandum copiis, nuncios ad *Achæum* miſſitat; fidem illius primo accuſans, ac teſtans, *quod diadema capiti auſus eſſet imponere, & rex ſalutari*: deinde denuncians illi, *notam ſe habere initam ab eo cum Ptolemæo conſiliorum ſocietatem, & reliqua quæ præter jus & fas moveret.* Etenim *Achæus*, quo tempore expeditionem adverſus Artabazanem rex ſuſcipiebat, cogitans fieri poſſe, ut in ea expeditione aliquid humanitus Antiocho eveniret; aut etiam, ut id non eſſet, ſperans facile ſibi eſſe propter ingens locorum intervallum, in quæ profectus rex eſſet, in Syriam prius irrumpere, quam ille reverteretur;

Ol.139.4. καὶ συνεργοῖς χρησάμενος Κυῤῥησταῖς τοῖς ἀποστά- 4
ταις γεγονόσι τοῦ βασιλέως, ταχέως ἂν κρατῆσαι τῶν κατὰ τὴν βασιλείαν πραγμάτων, ὥρμησε μετὰ πάσης δυνάμεως ἐκ Λυδίας. παραγενόμενος δ' 5
εἰς Λαοδίκειαν τὴν ἐν Φρυγίᾳ, διάδημά τε περιέθετο, καὶ βασιλεὺς τότε πρῶτον ἐτόλμησε χρηματίζειν, καὶ γράφειν πρὸς τὰς πόλεις, Συνίριδος αὐτὸν τοῦ φυγάδος εἰς τοῦτο τὸ μέρος μάλιστα προτρεψαμένου. προάγοντος δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς αὐτοῦ, 6
καὶ σχεδὸν ἤδη περὶ Λυκαονίαν ὄντος, αἱ δυνάμεις ἐστασίασαν, δυσαρεστούμεναι τῷ δοκεῖν γίγνεσθαι τὴν στρατείαν ἐπὶ τὸν κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχοντα βασιλέα. Διόπερ Ἀχαιὸς συνεὶς, διὰ 7
τὴν ἐν αὐτοῖς διατροπὴν τῆς μὲν προκειμένης ἐπιβολῆς ἀπέστη· βουλόμενος δὲ πεισθῆναι τὰς δυνάμεις, ὡς οὐδ' ἐξ ἀρχῆς ἐπεβάλετο στρατεύειν εἰς Συρίαν, ἐπιστρέψας, πορθεῖ τὴν Πισιδικήν. καὶ 8
πολλὰς ὠφελείας παρασκευάσας τῷ στρατοπέδῳ, πάντας

Regium titulum aſſumit.

Ob ſeditionem exercitus omittit expeditionem.

LVII. 5. Συνίριδος. Συήριδος *Vat. Flor.* 7. διὰ τὴν. *Deletam præpoſ. voluerunt Vrſinus & Caſaub. ut eſſet* συνεὶς τὴν ἐν αὐτοῖς.

teretur; & *Cyrrheſtis*, qui a rege defecerant, adjuvantibus regnum illud celeriter obtinere: e Lydia cum univerſo exercitu fuerat profectus. *Laodiceam Phrygiæ* ut ventum, diademate capiti impoſito, *nomen regium* tunc primum aſſumſit, eoque in literis ad civitates datis uſus eſt; *Syniride* exule præ ceteris, ut id faceret, ipſum impellente. Mox itinere aliquamdiu continuato, ubi jam Lycaoniæ appropinquabat, *ſeditio in exercitu* eſt orta; ægre ferente milite, duci ſe ad bellum cum eo gerendum, quem ſibi regem natura dediſſet. Qua re intellecta, *Achæus*, propter iſtam perturbationem ſuorum, inceptis abſiſtit: &, perſuadere militi conatus, de invadenda Syria nihil umquam a ſe fuiſſe cogitatum, mutato itinere Piſidiam populatur. Hac ratione ditato exercitu, conci-

πάντας εὔνους αὐτῷ καὶ πεπιστευκότας ἔχων, A.V. 534.
ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὴν οἰκείαν.

LVIII. Bellum ANTIOCHI cum PTOLEMÆO, de Cœle-Syria.

Ὁ δὲ βασιλεὺς σαφῶς ἕκαστα τούτων ἐπεγνω-
κὼς, πρὸς μὲν τὸν Ἀχαιὸν διεπέμπετο συνεχῶς,
ἀνατεινόμενος, καθάπερ ἐπάνω προεῖπον· πρὸς δὲ
ταῖς ἐπὶ τὸν Πτολεμαῖον παρασκευαῖς ὅλος καὶ πᾶς
2 ἦν. Διὸ καὶ συναθροίσας εἰς Ἀπάμειαν τὰς δυνά-
μεις ὑπὸ τὴν ἐαρινὴν ὥραν, ἀνέδωκε τοῖς φίλοις δια-
βούλιον, πῶς χρηστέον ἐστὶ ταῖς εἰς Κοίλην Συρίαν
3 εἰσβολαῖς. πολλῶν δ' εἰς τοῦτο τὸ μέρος ῥηθέντων,
καὶ περὶ τῶν τόπων, καὶ περὶ παρασκευῆς, καὶ περὶ
τῆς κατὰ τὴν ναυτικὴν δύναμιν συνεργείας· Ἀπολ-
λοφάνης, ὑπὲρ οὗ καὶ πρότερον εἴπομεν, τὸ γένος
ὢν Σελευκεὺς, ἐπέτεμε πάσας τὰς προειρημένας
4 γνώμας. Ἔφη γὰρ, εὔηθες εἶναι τὸ Κοίλης μὲν Συ- Seleucia, princeps urbs Syriæ,
ρίας ἐπιθυμεῖν, καὶ στρατεύειν ἐπὶ ταύτην, Σελεύ-
κειαν δὲ περιορᾶν, ὑπὸ Πτολεμαίου κρατουμένην,
ἀρχη-

LVIII. 2. ἀνέδωκε. ἐνέδωκε edd.

conciliata sibi benevolentia ac fide militum, domum est reversus.

58. *Antiochus*, nihil horum ignorans, subinde, quod antea dicebamus, nuncios cum mandatis minarum plenis mittebat: ceterum omni studio suo, omnique impetu ad *bellum contra Ptolemæum* se comparabat. Idcirco, convocato sub initium veris Apameam exercitu, consultandum amicis proposuit, ecqua potissimum via impressio in Syriam sit tentanda. Et quum in eam rem multa essent dicta de natura locorum, de paratibus necessariis, deque opera egregia quam ad id inceptum copiæ navales possent præstare: *Apollophanes*, genere Seleucensis, quem ante commemoravimus, omnes ante ipsum dictas sententias præcidit: *stultum esse*, inquiens, *Cœlen Syriam concupiscere, atque adeo expeditionem in eam suscipere, cum interim possidere Seleuciam Ptolemæus*

Ol.139.4. ἀρχηγέτιν οὖσαν, καὶ σχεδὸν, ὡς εἰπεῖν, ἑστίαν ὑπ-
άρχουσαν τῆς αὐτῶν δυναστείας· ἣν, χωρὶς τῆς 5
αἰσχύνης, ἣν περιποιεῖ νῦν τῇ βασιλείᾳ φρουρουμένη διὰ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ βασιλέων, καὶ πρὸς πραγμάτων λόγον μεγίστας ἔχειν καὶ καλλίστας ἀφορμάς.
κρατουμένην μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, μέγιστον ἐμ- 6
πόδιον εἶναι πρὸς πάσας αὐτοῖς τὰς ἐπιβολάς· οὗ 7
γὰρ ἂν ἐπινοήσωσιν ἀεὶ προβαίνειν, οὐκ ἐλάττονος δεῖσθαι προνοίας καὶ φυλακῆς αὐτοῖς τοὺς οἰκείους τόπους, διὰ τὸν ἀπὸ ταύτης φόβον, τῆς ἐπὶ τοὺς πολεμίους παρασκευῆς. κρατηθεῖσάν γε μὴν, οὐ μό- 8
νον, ἔφη, δύνασθαι βεβαίως τηρεῖν τὴν οἰκείαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἄλλας ἐπινοίας καὶ προθέσεις, καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, μεγάλα δύνασθαι συνεργεῖν διὰ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ τόπου. Πεισθέντων 9
δὲ πάντων τοῖς λεγομένοις, ἔδοξε ταύτην πρῶτον ἐξαι-

5. μεγίστας. καὶ μεγίστας Aug. 6. μὲν γάρ. *Abest* μὲν *ab Aug. & Vat.* 9. πρῶτον. πρώτην *Vat. Flor.*

mæus sineretur; urbem principem, & universi ferme imperii communem penatium sedem: quæ præsertim, (ut de ignominia sileatur, quam nunc, præsidio regum Aegypti occupata, regno affert) ad res gerendas habeat maximas easque pulcerrimas opportunitates. Hanc siquidem, quamdiu ab hostibus tenebitur, plurimum semper Antiocho ad omnia incepta sua incommodaturam: quocumque enim bellum inferre cogitaret, non minore cura esse illi providendum, ut sua loca idoneis præsidiis muniret, ob impendens illis a Seleucia periculum; quam ut susceptæ expeditioni necessaria omnia prospiciat. Eamdem, si ab Antiocho caperetur, non solum ceteris regni urbibus præsidio futuram; verum etiam alia cogitanti molientique magnam utilitatem terra marique, propter opportunum loci situm, esse allaturam. Probata suffragiis omnium *Apollophanis* sententia, *Seleuciam ante omnia*

10 ἐξαιρεῖν τὴν πόλιν. συνέβαινε γὰρ, Σελεύκειαν ἔτι A.V. 534. in manibus adhuc erat Aegyptiorum.
τότε κατέχεσθαι φρουραῖς ὑπὸ τῶν ἐξ Αἰγύπτου
βασιλέων, ἐκ τῶν κατὰ τὸν Εὐεργέτην ἐπικληθέν-
11 τα Πτολεμαῖον καιρῶν· ἐν οἷς ἐκεῖνος διὰ τὰ Βερε-
νίκης συμπτώματα, καὶ τὴν ὑπὲρ ἐκείνης ὀργὴν,
στρατεύσας εἰς τοὺς κατὰ Συρίαν τόπους, ἐγκρα-
τὴς ἐγένετο ταύτης τῆς πόλεως.

Οὐ μὴν, ἀλλ' Ἀντίοχος, κριθέντων τούτων, Διο- LIX. Seleuciam terra marique obsidet Antiochus. Ol. 140. 1. A.V. 535.
γνήτῳ μὲν τῷ ναυάρχῳ παρήγγειλε πλεῖν ὡς ἐπὶ
τῆς Σελευκείας· αὐτὸς δ' ἐκ τῆς Ἀπαμείας ὁρμή-
σας μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ περὶ πέντε σταδίους
ἀποσχὼν τῆς πόλεως, προσεστρατοπέδευσε κατὰ
2 τὸν Ἱππόδρομον. Θεόδοτον δὲ τὸν Ἡμιόλιον ἐξαπέ-
στειλε μετὰ τῆς ἁρμοζούσης δυνάμεως ἐπὶ τοὺς κα-
τὰ Κοίλην Συρίαν τόπους, καταληψόμενον τὰ στε-
νὰ, καὶ προκαθησόμενον ἅμα τῶν αὐτοῦ πραγμά-
3 των. Τὴν δὲ τῆς Σελευκείας θέσιν, καὶ τὴν τῶν Situs Seleuciæ.
πέριξ τόπων ἰδιότητα, τοιαύτην ἔχειν τὴν φύσιν
4 συμβαίνει. Κειμένης γὰρ αὐτῆς ἐπὶ θαλάττῃ με-

 ταξὺ

omnia visum est *aggredi.* Adhuc enim illa tempestate regum Aegypti præsidiis tenebatur *Seleucia*, jam inde ab illis temporibus, cum *Ptolemæus* cognomento *Everge-ta*, propter casum Berenicæ Seleuco regi iratus, bello Syriæ illato, ea urbe est potitus.

59. Enimvero posteaquam hæc sedit sententia, *Antiochus Diogneto* nauarcho mandat, ut ad *Seleuciam* classe navigaret: ipse, Apamea cum exercitu profectus, stadiorum ferme quinque intervallo ab urbe, juxta Hippodromum consedit. *Theodotum* vero *Hemiolium* cum idonea manu in Cœlen Syriam misit, jussum fauces occupare, & illi regioni præsidere. Est autem *Seleuciæ* urbis *situs*, & circumjacentium locorum natura hujusmodi. Sita est *Seleucia* ad mare, inter

Ol. 140. 1. ταξὺ Κιλικίας καὶ Φοινίκης, ὄρος ὑπόκειται παμμέ-
Situs Seleuciæ. γεθες, ὃ καλοῦσι Κορυφαῖον· ᾧ πρὸς μὲν τὴν ἀφ' 5
ἑσπέρας πλευρὰν προσκλύζει τὸ καταλῆγον τοῦ
πελάγους, τοῦ μεταξὺ κειμένου Κύπρου καὶ Φοινί-
κης· τοῖς δ' ἀπὸ τῆς ἠοῦς μέρεσιν ὑπέρκειται τῆς
Ἀντιοχέων καὶ Σελευκέων χώρας. ἐν δὲ τοῖς πρὸς 6
μεσημβρίαν αὐτοῦ κλίμασι τὴν Σελεύκειαν συμβαί-
νει κεῖσθαι, διεζευγμένην φάραγγι κοίλῃ καὶ δυσβά-
τῳ· καθήκουσαν μὲν καὶ περικλωμένην ὡς ἐπὶ θά-
λατταν, κατὰ δὲ τὰ πλεῖστα μέρη κρημνοῖς καὶ
πέτραις ἀποῤῥῶξιν περιεχομένην. ὑπὸ δὲ τὴν ἐπὶ 7
θάλατταν αὐτῆς νεύουσαν πλευρὰν ἐν τοῖς ἐπιπέ-
δοις, τά τ' ἐμπορεῖα καὶ τὸ προάστειον κεῖται, δια-
φερόντως τετειχισμένον. παραπλησίως δὲ καὶ τὸ 8
σύμπαν τῆς πόλεως κύτος τείχεσι πολυτελέσιν
ἠσφάλισται, κεκόσμηται δὲ καὶ ναοῖς καὶ ταῖς τῶν
οἰκοδομημάτων κατασκευαῖς ἐκπρεπῶς. πρόσβασιν 9
δὲ μίαν ἔχει κατὰ τὴν ἀπὸ θαλάττης πλευρὰν κλι-
μακω-

LIX. 4. ὑπόκειται. *An* ὑπέρκειται?

inter Ciliciam & Phœnicen: in proximo autem montem habet celſitudinis immenſæ, quem *Coryphæum* vocant. Huic monti ab occaſu fluctus noviſſimi illiduntur pelagi illius, quod Cyprum ſeparat a Phœnice: ab ortu Antiochenſium Seleucienſiumque agris imminet: ad meridiem vero ejusdem montis *Seleucia* jacet, profunda admodum valle & ſalebroſa ab illo disjuncta. Vrbs ipſa variis anfractibus pertinet illa quidem ad mare; ceterum ab omni ferme parte prærupta præcipitia eam cingunt. Qua parte ad mare vergit, ſubjacet planities, in qua emporia ſunt & ſuburbium mœnibus egregie munitum. Pariter vero & ipſa urbs muris clauditur magna impenſa exſtructis: & magnificis cum templis, tum aliis ædificiis, eximie ornata eſt. Aditum habet ab eo latere, quod mari eſt obverſum, dumtaxat unicum, ad inſtar

μακωτὴν καὶ χειροποίητον, ἐγκλίμασι καὶ σκαλώ- A.V.535.
10 μασι πυκνοῖς καὶ συνεχέσι διειλημμένην. Ὁ δὲ κα- Orontes fluvius.
λούμενος Ὀρόντης ποταμὸς οὐ μακρὰν αὐτῆς ποιεῖ-
ται τὰς ἐκβολάς· ὃς τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥεύματος λαμ-
βάνων ἀπὸ τῶν κατὰ τὸν Λίβανον καὶ τὸν Ἀντιλί-
βανον τόπων, καὶ διανύσας τὸ καλούμενον Ἀμύκης
11 πεδίον, ἐπ' αὐτὴν ἱκνεῖται τὴν Ἀντιόχειαν· δι' ἧς
φερόμενος, καὶ πάσας ὑποδεχόμενος τὰς ἀνθρω-
πείας λύμας διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ῥεύματος, τέλος
οὐ μακρὰν τῆς Σελευκείας ποιεῖται τὴν ἐκβολὴν εἰς
τὸ προειρημένον πέλαγος.

Ἀντίοχος δὲ τὸ μὲν πρῶτον διεπέμπετο πρὸς LX. Antiochus oppugnat Seleuciam.
τοὺς ἐπιστάτας τῆς πόλεως, προτείνων χρήματα
καὶ πλῆθος ἐλπίδων, ἐφ' ᾧ παραλαβεῖν ἄνευ κιν-
12 δύνου τὴν Σελεύκειαν. ἀδυνατῶν δὲ πείθειν τοὺς ἐπὶ
τῶν ὅλων ἐφεστῶτας, ἔφθειρέ τινας τῶν κατὰ μέρος
ἡγε-

9. *ἐγκλίμασι. ἐν κλίμασι dant libri omnes, quod in κλίμαξι ex ingenio mutavit Caſaub.* Ibid. *σκαλώμασι. σκαιώμασι Vat. Flor. An σκολιώμασι?* 11. *ὑποδεχ. δεχόμενος Aug.* Ibid. *ἀνθρωπείας. ἀνθρωπίνας Flor.*

inſtar ſcalarum manufactum; crebris continuiſque flexibus & obliquis anfractibus diſtinctum. Non longe ab hoc loco fluvii ſunt oſtia, qui *Orontes* dicitur. Is amnis, in Libani & Antilibani confiniis ortus, per eam quam *Amycæ* planitiem nominant, labens, Antiochiam petit: eamque dividens, ac purgamenta omnia hominum præ ingenti aquarum copia ſecum avehens, ad extremum non procul a Seleucia in prædictum mare ſe exonerat.

60. *Antiochus,* prius quam quidquam moliretur, in urbem miſit, qui principibus viris pecuniam offerrent, maximaque in poſterum beneficia pollicerentur, ſi urbem absque certamine traderent. Et quum flectere præpoſitos ſummæ rerum non poſſet; eorum nonnullos, qui per partes curabant, corrupit.

His

Ol. 140. 1. Antiochus oppugnat Seleuciam.

ἡγεμόνων· οἷς πιστεύσας, ἡτοίμαζε τὴν δύναμιν, ὡς
κατὰ μὲν τὸν ἀπὸ θαλάττης τόπον τοῖς ἀπὸ τοῦ
ναυτικοῦ ποιησόμενος τὰς προσβολὰς, κατὰ δὲ τὸν
ἀπὸ τῆς ἠπείρου τοῖς ἐκ τοῦ στρατοπέδου. διελὼν 3
οὖν εἰς τρία μέρη τὴν δύναμιν, καὶ παρακαλέσας
τὰ πρέποντα τῷ καιρῷ, καὶ δωρεὰς μεγάλας καὶ
στεφάνους ἐπ᾽ ἀνδραγαθίᾳ καὶ τοῖς ἰδιώταις καὶ
τοῖς ἡγεμόσι προκηρύξας· Ζεύξιδι μὲν καὶ τοῖς μετ᾽ 4
αὐτοῦ παρέδωκε τοὺς κατὰ τὴν ἐπ᾽ Ἀντιόχειαν φέ-
ρουσαν πύλην τόπους, Ἑρμογένει δὲ τοὺς κατὰ τὸ
Διοσκούριον· Ἄρδυϊ δὲ καὶ Διογνήτῳ τὰς κατὰ τὸ
νεώριον καὶ τὸ προάστειον ἐπέτρεψε προσβολάς·
διὰ τὸ πρὸς τοὺς ἔνδοθεν αὐτῷ τοιαύτας τινὰς γε- 5
γονέναι συνθήκας, ὡς, ἐὰν κρατήσῃ τοῦ προαστείου
μετὰ βίας, οὕτως ἐγχειρισθησομένης αὐτῷ καὶ τῆς
πόλεως. Ἀποδοθέντος δὲ τοῦ συνθήματος, πάντες 6
ἅμα καὶ πανταχόθεν ἐνεργὸν ἐποιοῦντο καὶ βίαιον
τὴν προσβολήν· τολμηρότατα μέν τοι προσέβαλον
οἱ περὶ τὸν Ἄρδυν καὶ Διόγνητον· διὰ τὸ τοὺς μὲν 7
ἄλλους

His confisus copias parabat, tamquam a mari urbem classico milite invasurus; a continente, per eos qui erant in castris. Igitur exercitu trifariam diviso, suos cohortatus prout occasio præsens postulabat; propositis etiam præconis voce ingentibus præmiis coronisque, tam militibus, quam ducibus qui fortiter dimicarent; *Zeuxidi* cum ipsius commilitonibus portam, qua itur Antiochiam, attribuit; *Hermogeni*, loca fano Castorum proxima. *Ardyem* & *Diognetum* ab ea parte, ubi navale erat & suburbium, impetum facere præcipit. Convenerat enim hoc fere modo inter Regem & proditores: *ut, si per vim caperetur suburbium, urbs illi mox esset tradenda.* Vbi datum signum fuit, omnes simul undique acriter magnaque vi irruere: eximia tamen præ ceteris audacia irruptionem conari *Ardys* & *Diognetus*. Nam

ἄλλους τόπους, εἰ μὴ τετραποδητὶ τρόπον τινὰ προσπλεκόμενοι βιάζοιντο, τήν γε διὰ τῶν κλιμάκων προσβολὴν μὴ προσίεσθαι παράπαν· τὰ δὲ νεώρια καὶ τὸ προάστειον ἐπιδέχεσθαι τὴν προσφορὰν καὶ
8 στάσιν καὶ πρόσθεσιν τῶν κλιμάκων ἀσφαλῶς. Διὸ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ τοῖς νεωρίοις, τῶν δὲ περὶ τὸν Ἄρδυν τοῖς προαστείοις προσηρεικότων τὰς κλίμακας, καὶ βιαζομένων εὐρώστως, τῶν δ' ἐκ τῆς πόλεως οὐ δυναμένων τούτοις βοηθεῖν, διὰ τὸ κατὰ πάντα τόπον περιεστᾶναι τὸ δεινόν· ταχέως συνέβη τὸ προάστειον ὑποχείριον γενέσθαι τοῖς περὶ τὸν
9 Ἄρδυν. οὗ κρατηθέντος, εὐθέως οἱ διεφθαρμένοι τῶν κατὰ μέρος ἡγεμόνων, προστρέχοντες πρὸς τὸν Λεόντιον τὸν ἐπὶ τῶν ὅλων, ἐκπέμπειν ᾤοντο δεῖν, καὶ τίθεσθαι τὰ πρὸς Ἀντίοχον, πρὶν ἢ κατὰ κρά-
10 τος ἁλῶναι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Λεόντιος, ἀγνοῶν μὲν τὴν διαφθορὰν τῶν ἡγεμόνων, καταπεπληγμένος δὲ τὴν

A.V. 535. Antiochus oppugnat Seleuciam.

Seleuciam in deditionem accipit Antiochus.

LX. 7. παράπαν. τὸ παράπαν *malim.* 8. πάντα τόπον *monente Reiskio dedi. Vulgo omnes* πάντα τρόπον. *Sed recte Perottus,* undique.

Nam ceteræ quidem partes, nisi quis more quadrupedum incedens, atque interim cum hoste confligens, vi locum aliquem occupaverit, scalarum certe ope omnino haud queunt invadi: navalibus contra ac suburbio, & admoveri propius scalæ & ad muros firmiter erigi, tutoque applicari possunt. Itaque quum miles e classe navalia, Ardys suburbium, scalis applicitis, acerrime invaderent; nec possent oppidani ferre opem, quia ab omni parte hostes urgebant; brevi in Ardyis potestatem suburbium devenit. Quo occupato, confestim duces illi minores, qui a rege erant corrupti, ad *Leontium*, penes quem summum erat imperium, accurrunt; &, *ut ad Antiochum legati de pace mittantur, priusquam per vim urbs expugnetur*, postulant. *Leontius*, qui fraudem suorum ducum ignorabat, consternatione illorum per-

Ol.140.1. τὴν διατροπὴν αὐτῶν, ἐξέπεμψε τοὺς θησομένους
τὰς πίστεις ὑπὲρ τῆς τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων
ἀσφαλείας πρὸς τὸν Ἀντίοχον.

LXI. Ὁ δὲ βασιλεὺς, δεξάμενος τὴν ἔντευξιν, συνε-
χώρησε δώσειν τοῖς ἐλευθέροις τὴν ἀσφάλειαν. οὗτοι
δ' ἦσαν εἰς ἑξακισχιλίους. Παραλαβὼν δὲ τὴν πό- 2
λιν, οὐ μόνον ἐφείσατο τῶν ἐλευθέρων, ἀλλὰ καὶ
τοὺς πεφευγότας τῶν Σελευκέων καταγαγὼν, τήν
τε πολιτείαν αὐτοῖς ἀπέδωκε καὶ τὰς οὐσίας·
ἠσφαλίσατο δὲ φυλακαῖς τόν τε λιμένα καὶ τὴν
ἄκραν. Ἔτι δὲ περὶ ταῦτα διατρίβοντος αὐτοῦ, 3
προσπεσόντων παρὰ Θεοδότου γραμμάτων, ἐν οἷς
αὐτὸν ἐκάλει κατὰ σπουδὴν, ἐγχειρίζων τὰ κατὰ
Κοίλην Συρίαν, πολλῆς ἀπορίας ἦν καὶ δυσχρηστίας
πλήρης, ὑπὲρ τοῦ τί πρακτέον, καὶ πῶς χρηστέον
ἐστὶ τοῖς προσαγγελλομένοις. Ὁ δὲ Θεόδοτος, ὢν 4
τὸ γένος Αἰτωλὸς, καὶ μεγάλας παρεσχημένος τῇ
Πτολε-

Theodotus Antiochum in Cœle-Syriam invitat.

10. πάντων abest ab Aug. Reg. A.
LXI. 2. ἀπέδωκε. ἐπέδωκε vett. mssti omnes.

perterritus, misit ad *Antiochum*, qui pro securitate omnium, qui in urbe erant, paciscerentur.

61. Rex, acceptis conditionibus quæ offerebantur, *liberis capitibus nihil se nociturum* pollicetur: erant autem hi ad sex millia. Tradita vero urbe, non liberis solum pepercit; sed etiam, restitutis in patriam civibus qui in exilium pulsi fuerant, & leges suas civitati, & suas cuique privatorum facultates reddidit: portum vero & arcem præsidiis firmavit. Erat adhuc in his occupatus *Antiochus*, cum literæ a *Theodoto* illi afferuntur, quibus rogabatur, ut *quam primum in Cœlen Syriam contenderet*; quam *se totam ipsi traditurum* literis significabat. Eo nuncio accepto, hærere ac fluctuari dubius animi rex; ut qui plane statuere haud posset, nec quid ageret, nec quid consilii super eo, quod afferebatur, caperet. Erat *Theodotus* ille, ut supra diximus, genere Aetolus; qui maximo

Πτολεμαίου βασιλεία χρείας, καθάπερ ἐπάνω προ- A.V. 535.
εἶπον· ἐπὶ δὲ τούτοις, οὐχ οἷον χάριτος ἠξιωμένος, ἀλλὰ καὶ τῷ βίῳ κεκινδυνευκὼς καθ' οὓς καιροὺς Ἀντίοχος ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ Μόλωνα στρατείαν·
5 τότε, κατεγνωκὼς τοῦ βασιλέως, καὶ διηπιστηκὼς τοῖς περὶ τὴν αὐλὴν, καταλαβόμενος διὰ μὲν αὑτοῦ Πτολεμαΐδα, διὰ δὲ Παναιτώλου Τύρον, ἐκάλει τὸν
6 Ἀντίοχον μετὰ σπουδῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς, καὶ τὰς Cœle-Syriam petit Antiochus.
ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐπιβολὰς ὑπερτιθέμενος, καὶ τἄλλα πάντα πάρεργα ποιησάμενος, ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιούμενος τὴν πορείαν ᾗ καὶ πρόσθεν.
7 διελθὼν δὲ τὸν ἐπικαλούμενον αὐλῶνα Μαρσύαν, κατεστρατοπέδευσε περὶ τὰ στενὰ τὰ κατὰ Γέρρα,
8 πρὸς τῇ μεταξὺ κειμένῃ λίμνῃ. Πυνθανόμενος δὲ, Νικόλαον, τὸν παρὰ Πτολεμαίου στρατηγὸν, προσκαθῆσθαι τῇ Πτολεμαΐδι, πολιορκοῦντα τὸν Θεόδοτον· τὰ μὲν βαρέα τῶν ὅπλων ἀπέλιπε, προστάξας τοῖς ἡγουμένοις πολιορκεῖν τοὺς Βρόχους, τὸ

maximo usui quum fuisset Aegypti regibus, adeo condignum meritis præmium nullum retulerat, ut etiam de vita periculum ipsi esset creatum per id tempus, quo Antiochus adversus Molonem bellum gerebat. Tunc igitur Theodotus, Ptolemæum plane insuper habens, & illius aulæ proceribus diffisus, occupata per se Ptolemaide, per *Panætolum* Tyro, Antiochum magno studio vocabat. Iam rex, & expeditione adversus Achæum in aliud tempus dilata, & aliis inceptis omnibus posthabitis, cum exercitu profectus, eamdem, quam etiam ante institerat, viam ingreditur. Et *Marsyam campum*, qui vocatur, emensus, circa fauces ubi sunt *Gerra*, ad lacum qui montes interjacet, castra locat. Ibi cognito, *Nicolaum* Ptolemæi ducem, oppidum *Ptolemaidem* obsidere in qua *Theodotus* esset inclusus; relicta gravi armatura, datoque ducibus mandato, ut *Brochos*

Ol.140.1. κείμενον ἐπὶ τῆς λίμνης καὶ τῆς παρόδου χωρίον·
αὐτὸς δὲ, τοὺς εὐζώνους ἀναλαβὼν, προῆγε, βου-
λόμενος λῦσαι τὴν πολιορκίαν. ὁ δὲ Νικόλαος πρό- 9
τερον ἤδη, πεπυσμένος τὴν τοῦ βασιλέως παρου-
σίαν, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρησε· τοὺς δὲ περὶ Λαγόραν
τὸν Κρῆτα καὶ Δορυμένην τὸν Αἰτωλὸν ἐξαπέστειλε,
προκαταληψομένους τὰ στενὰ τὰ περὶ Βηρυτόν.
οἷς προσβαλὼν ὁ βασιλεὺς ἐξ ἐφόδου, καὶ τρεψά- 10
μενος, ἐπεστρατοπέδευσε τοῖς στενοῖς.

LXII. Tyrum & Ptolemaidem a Theodoto accipit.

LXII. Προσδεξάμενος δὲ καὶ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἐνταῦ-
θα, καὶ παρακαλέσας τὰ πρέποντα, ταῖς προκει-
μέναις ἐπιβολαῖς, μετὰ ταῦτα προήγαγε μετὰ πά-
σης τῆς δυνάμεως, εὐθαρσὴς καὶ μετέωρος ὢν πρὸς
τὰς ὑπογραφομένας ἐλπίδας. Ἀπαντησάντων δὲ 2
τῶν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Παναίτωλον αὐτῷ, καὶ
τῶν ἅμα τούτοις φίλων, ἀποδεξάμενος τούτους φιλ-
ανθρώπως, παρέλαβε τήν τε Τύρον καὶ Πτολεμαΐδα,
καὶ

LXII. 1. προήγαγε. προῆγε Flor.

Brochos castellum, in ipso propter lacum transitu situm, obsiderent; ipse cum expeditis militibus ad eximendam obsessione Ptolemaidem iter intendit. Sed priusquam eo veniret, multo ante Nicolaus, cognito regis adventu, Ptolemaide discesserat, misso *Lagora* Cretensi cum *Dorymene* Aetolo, qui fauces prope *Berytum* occuparent. Hos igitur adortus rex, quum primo impetu in fugam compulisset, in ipsis faucibus castra metatur.

62. Eo loci copiis deinde ceteris acceptis, postquam suos quæ res & tempus monebant esset cohortatus, de cetero bonæ spei plenus, & exspectatione elatus magnarum rerum quarum spes ei ostendebatur, cum universo exercitu ire pergebat. Processerunt illi obviam *Theodotus & Panætolus*, amicis suis comitati: quos omnes quum benigne Antiochus appellasset, *Tyrum* & *Ptolemaidem* traditas ab his, cum omnibus apparatibus qui

3καὶ τὰς ἐν ταύταις παρασκευάς· ἐν αἷς ἦν καὶ A.V. 535.
πλοῖα τετταράκοντα· τούτων κατάφρακτα μὲν
εἴκοσι διαφέροντα ταῖς κατασκευαῖς, ἐν οἷς οὐδὲν
ἔλαττον ἦν τετρήρους· τὰ δὲ λοιπὰ, τριήρεις καὶ
δίκροτα καὶ κέλητες. ταῦτα μὲν οὖν Διογνήτῳ παρέ-
4δωκε τῷ ναυάρχῳ. Προσπεσόντος δ' αὐτῷ τὸν μὲν
Πτολεμαῖον εἰς Μέμφιν ἐξεληλυθέναι, τὰς δὲ δυνά-
μεις ἠθροῖσθαι πάσας εἰς Πηλούσιον, καὶ τάς τε
διώρυγας ἀναστομοῦν, καὶ τὰ πότιμα τῶν ὑδάτων
5ἐμφράττειν· τῆς μὲν ἐπὶ τὸ Πηλούσιον ἐπιβολῆς Aliis
ἀπέστη, τὰς δὲ πόλεις ἐπιπορευόμενος ἐπειρᾶτο, oppidis potitur.
τὰς μὲν βίᾳ, τὰς δὲ πειθοῖ, πρὸς αὐτὸν ἐπάγεσθαι.
6τῶν δὲ πόλεων αἱ μὲν ἐλαφραὶ, καταπεπληγμέναι
τὴν ἔφοδον αὐτοῦ, προσετίθεντο· αἱ δὲ πιστεύουσαι
ταῖς παρασκευαῖς, καὶ ταῖς ὀχυρότησι τῶν τόπων,
ὑπέμενον· ἃς ἠναγκάζετο προσκαθεζόμενος πολιορ-
7κεῖν, καὶ κατατρίβειν τοὺς χρόνους. Οἱ δὲ περὶ
τὸν

qui in oppidis illis erant, accepit. Inter cetera repertæ ibi sunt naves quadraginta: quarum erant viginti tectæ, omnibus armamentis egregie instructæ; earumdemque nulla minor quadriremi: ceteræ, triremes, dicrota & celoces. Et hæ quidem naves Diogneto nauarcho sunt traditæ. At Rex factus certior, *Ptolemæum Memphim concessisse, copias Pelusii esse congregatas, Nilique canales aperire, & puteos omnes aquam dulcem continentes obruere;* mutata sententia de ducendo versus Pelusium, oppidatim circumducens exercitum, urbium alias vi, alias æquitate conditionum sibi adjungere conabatur. Igitur quæ leviter munitæ erant, hæ adventu illius perterritæ, ad ejus amicitiam fidemque se applicabant; quæ rerum necessariarum paratibus & firmitate locorum fidebant, eæ manebant in fide: & his obsidendis plurimum temporis insumere rex cogebatur.
At

Ol.140.1. τὸν Πτολεμαῖον τοῦ μὲν ἐκ χειρὸς βοηθεῖν τοῖς σφε-
τέροις πράγμασιν, ὅπερ ἦν καθῆκον, οὕτω παρε-
σπονδημένοι προφανῶς, οὐδ' ἐπιβολὴν εἶχον, διὰ τὴν
ἀδυναμίαν. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ αὐτοῖς ὠλιγώρητο 8
πάντα τὰ κατὰ τὰς πολεμικὰς παρασκευάς.

LXIII. Ministri Ptolemaei legationibus distinent Antiochum.

Λοιπὸν δὲ συνεδρεύσαντες οἱ περὶ τὸν Ἀγαθο-
κλέα καὶ Σωσίβιον, οἱ τότε προεστῶτες τῆς βασι-
λείας, ἐκ τῶν ἐνδεχομένων τὸ δυνατὸν ἔλαβον, πρὸς
τὸ παρόν. ἐβουλεύσαντο γὰρ, γίγνεσθαι μὲν περὶ 2
τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν· ἐν δὲ τῷ μεταξὺ δια-
πρεσβευόμενοι κατεκλύειν τὸν Ἀντίοχον, συνεργοῦν-
τες κατὰ τὴν ἔμφασιν τῇ προϋπαρχούσῃ περὶ αὐ-
τὸν ὑπὲρ τοῦ Πτολεμαίου διαλήψει. αὕτη δ' ἦν, ὡς 3
πολεμεῖν μὲν οὐκ ἂν τολμήσοντος· διὰ λόγου δὲ καὶ
τῶν φίλων διδάξοντος, καὶ πείσοντος αὐτὸν ἀπο-
στῆναι τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν τόπων. Κριθέντων 4
δὲ τούτων, οἱ περὶ τὸν Ἀγαθοκλέα καὶ Σωσίβιον,
ἐπὶ

At *Ptolemæus* totis viribus ſubveniendi rebus ſuis, ſicut par erat ipſum facere, manifeſta adeo perfidia appetitum, ne conſilium quidem aut rationem ullam, præ ſocordia, inibat: usque adeo rei militaris cura atque exercitatio omnis ab eo fuerat inſuper habita.

63. Ceterum *Agathocles & Soſibius*, penes quos illa tempeſtate ſumma in eo regno fuit auctoritas, deliberantes cum ſuis, quod optimum poterant in præſentia conſilium capiunt. Decernunt enim: *in præparatione belli operam ſibi naviter eſſe ponendam; interim vero legatos ad Antiochum mittendos, qui impetum illius relaxent: ita denique omnia in ſpeciem eſſe comparanda, ut Antiochus in ea, quam ante concepiſſet de Ptolemæo, opinione confirmetur: nunquam videlicet auſurum ipſum bellare ſecum; verum per amicos & colloquia acturum, &, ut Cœle-Syria excedat, rogaturum.* Hæc ubi placuit ſententia, *Agathocles & Soſibius,*

ἐπὶ τοῦτο τὸ μέρος ταχθέντες, ἐξέπεμπον ἐπιμε- A.V. 535.
5 λῶς τὰς πρεσβείας πρὸς Ἀντίοχον. ἅμα δὲ δια-
πεμψάμενοι πρός τε Ῥοδίους καὶ Βυζαντίους, καὶ
Κυζικηνοὺς, σὺν δὲ τούτοις Αἰτωλοὺς, ἐπεσπάσαντο
6 πρεσβείας ἐπὶ τὰς διαλύσεις. αἳ καὶ παραγενόμε- Interim bellum parant.
ναι, μεγάλας αὐτοῖς ἔδοσαν ἀφορμὰς, διαπρεσ-
βευόμεναι πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς βασιλεῖς, εἰς τὸ
λαβεῖν ἀναστροφὴν καὶ χρόνον εἰς τὰς τοῦ πολέ-
7 μου παρασκευάς. Ταύταις τε δὴ κατὰ τὸ συνεχὲς
ἐχρημάτιζον ἐν τῇ Μέμφει προκαθήμενοι· παρα-
πλησίως δὲ καὶ τὰς παρὰ τῶν περὶ τὸν Ἀντίοχον
ἀπεδέχοντο, φιλανθρώπως ποιούμενοι τὰς ἀπαν-
8 τήσεις. ἀνεκαλοῦντο δὲ καὶ συνήθροιζον εἰς τὴν
Ἀλεξάνδρειαν τοὺς μισθοφόρους τοὺς ἐν ταῖς ἔξω
9 πόλεσιν ὑπ᾽ αὐτῶν μισθοδοτουμένους. ἐξαπέστελλον
δὲ καὶ ξενολόγους, καὶ παρεσκεύαζον τοῖς προϋπάρ-
χουσι

LXIII. 4. πρὸς Ἀντ. πρὸς τὸν Ἀντίοχον *Flor.* 6. εἰς τάς. πρὸς τὰς τοῦ πολ. *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 7. ταύταις τε. ταύταις δὲ δὴ *editio Hervag. & sqq. invitis msstis.*

ſibius, quibus negotii totius cura fuerat demandata, ad *Antiochum* magno ſtudio legationes miſerunt. Simul ab Rhodiis, Byzantiis, Cyzicenis, itemque Aetolis legatos ad tractandum de pace arceſſunt: qui ut venerunt, dum ultro citroque ad reges ambos commeant, præclaram ipſis occaſionem dederunt, & tempus & otium nanciſcendi ad bellum præparandum. Cum hiſce legatis *Agathocles & Soſibius* de negotiis, prout quæque res inciderat, *Memphi* ſedentes agebant: ibidemque eos excipiebant qui ab *Antiocho* venirent, poſtulatisque illorum perhumane reſpondebant. Simul vero mercenarios omnes, quos in urbibus ditionis ſuæ extra Aegyptum Ptolemæus alebat, convocant & Alexandriam contrahunt. Ad conducendum etiam militem peregrinum conquiſitores dimittunt: &, ne vel iis quos jam

Ol.140.1. χουσι καὶ τοῖς παραγιγνομένοις τὰς σιταρχίας.
ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τὴν λοιπὴν ἐγίγνοντο παρα- 10
σκευὴν, ἀνὰ μέρος καὶ συνεχῶς διατρέχοντες εἰς
τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἵνα μηδὲν ἐλλίπῃ τῶν χορηγιῶν
πρὸς τὰς προκειμένας ἐπιβολάς. Τὴν δὲ περὶ τὰ 11
ὅπλα κατασκευὴν, καὶ τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκλογὴν καὶ
διαίρεσιν, Ἐχεκράτει τῷ Θετταλῷ καὶ Φοξίδᾳ τῷ
Μελιταιεῖ παρέδοσαν· ἅμα δὲ τούτοις Εὐρυλόχῳ 12
τῷ Μάγνητι, καὶ Σωκράτει τῷ Βοιωτίῳ· σὺν οἷς
ἦν καὶ Κνωπίας Ἀλωρίτης. Εὐκαιρότατα γὰρ δὴ 13
τούτων ἐπελάβοντο τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἔτι Δημη-
τρίῳ καὶ Ἀντιγόνῳ συστρατευόμενοι κατὰ ποσὸν
ἔννοιαν εἶχον τῆς ἀληθείας, καὶ καθόλου τῆς ἐν
τοῖς ὑπαίθροις χρείας. οὗτοι δὲ, παραλαβόντες 14
τὸ πλῆθος, ἐνδεχομένως ἐχείριζον καὶ στρατιω-
τικῶς.

Magna cura in Aegypto inſtauratur militia.

Πρῶτον

jam habebant, vel iis qui deinceps eſſent venturi, annona deeſſet, providebant. Nec minus de ceteris quoque omnibus rebus bello neceſſariis ſolliciti erant: eaque ſine Alexandriam alternis vicibus ſubinde excurrebant; ut ne quid omnino deficeret eorum, quæ ad propoſita exſequenda poterant deſiderari. Armorum vero fabricam, virorumque delectum atque centuriationem *Echecrati* Theſſalo & *Phoxidæ* Melitæenſi permiſerunt. Adhibiti etiam ſunt ad curationem ejusdem muneris *Eurylochus* Magnes, & *Socrates* Bœotius, & cum his *Cnopias* Alorita. Accidit enim ſane quam opportuniſſima res Aegyptiis, ut viros iſtos nanciſcerentur; qui ſub Demetrio & Antigono adhuc ſtipendia fecerant, & verorum certaminum, atque adeo omnium quæ ad expeditionales uſus ſpectant, mediocrem ſaltem peritiam habebant. Hi igitur multitudinem ſibi traditam, quantum fieri poterat, militari diſciplina informabant.

64. Iam

Πρῶτον μὲν γὰρ κατὰ γένη καὶ καθ' ἡλικίαν διελόντες, ἀνέδοσαν ἑκάστοις τοὺς ἐπιτηδείους καθοπλισμοὺς, ὀλιγωρήσαντες τῶν πρότερον αὐτοῖς ὑπ-
2 αρχόντων. μετὰ δὲ ταῦτα συνέταξαν οἰκείως πρὸς τὴν παροῦσαν χρείαν, λύσαντες τὰ συστήματα καὶ τὰς ἐκ τῶν πρότερον ὀψωνιασμῶν καταγραφάς.
3 Ἑξῆς δὲ τούτοις ἐγύμναζον, συνήθεις ἑκάστους ποιοῦντες οὐ μόνον τοῖς παραγγέλμασιν, ἀλλὰ καὶ ταῖς
4 οἰκείαις τῶν καθοπλισμῶν κινήσεσιν. ἐποιοῦντο δὲ καὶ συναγωγὰς ἐπὶ τῶν ὅπλων καὶ παρακλήσεις, ἐν αἷς μεγίστην παρείχοντο χρείαν Ἀνδρόμαχος
5 Ἀσπένδιος καὶ Πολυκράτης Ἀργεῖος· προσφάτως μὲν ἐκ τῆς Ἑλλάδος διαβεβηκότες, συνήθεις δὲ ἀκμὴν ὄντες ταῖς Ἑλληνικαῖς ὁρμαῖς, καὶ ταῖς ἑκάστων ἐπινοίαις· πρὸς δὲ τούτοις, ἐπιφανεῖς ὑπάρ-
6 χοντες ταῖς τε πατρίσι καὶ τοῖς βίοις· Πολυκράτης δὲ καὶ μᾶλλον, διά τε τὴν τῆς οἰκίας ἀρχαιότητα, καὶ

A.V. 535. LXIV. In Aegypto instauratur militia.

64. Iam primum per genera perque aetates distributis, convenientia cuique arma, spretis iis quibus ante uti solebant, diviserunt. Deinde, dissolutis legionibus, & antiquata tota illa descriptione, quae in recensendis stipendiorum caussa militibus antea servabatur, ex usu praesente eos centuriarunt. Secundum haec, assiduis exercitationibus non solum imperia militiae familiaria illis reddebant, sed etiam proprios cuique armorum generi motus. Postremo armatos in concionem quoque subinde convocabant, & cohortabantur: qua in re egregiam cumprimis operam illis navaverunt *Andromachus* Aspendius & *Polycrates* Argivus: qui & recens e Graecia illuc trajecerant, & quibus Graecanicus adhuc ardor animi inerat, omniumque Graecarum artium usus; praetereaque viri illustres erant, tum splendore patriae suae uterque, tum & privatis opibus: *Polycrates* praesertim, qui antiquissima prognatus stirpe, patrem

Ol. 140. 1.

In Aegypto instauratur militia.

καὶ διὰ τὴν Μνασιάδου τοῦ πατρὸς δόξαν ἐκ τῆς ἀθλήσεως. οἳ, καὶ κατ' ἰδίαν καὶ κοινῇ παρακαλοῦν- 7
τες, ὁρμὴν καὶ προθυμίαν ἐνειργάσαντο τοῖς ἀνθρώποις πρὸς τὸν μέλλοντα κίνδυνον.

LXV.

Copiæ & duces Ptolemæi.

Εἶχον δὲ καὶ τὰς ἡγεμονίας ἕκαστοι τῶν προειρημένων ἀνδρῶν, οἰκείας ταῖς ἰδίαις ἐμπειρίαις. Εὐρύλοχος μὲν γὰρ, ὁ Μάγνης, ἡγεῖτο σχεδὸν ἀν- 2
δρῶν τρισχιλίων, τοῦ καλουμένου παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν Ἀγήματος. Σωκράτης δὲ, ὁ Βοιώτιος, πελταστὰς ὑφ' ἑαυτὸν εἶχε δισχιλίους. ὁ δ' Ἀχαιὸς 3
Φοξίδας, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Θρασέου, σὺν δὲ τούτοις Ἀνδρόμαχος, ὁ Ἀσπένδιος, συνεγύμναζον μὲν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὴν φάλαγγα καὶ τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας· ἡγοῦντο δὲ, τῆς μὲν φάλαγγος, Ἀνδρόμαχος 4
καὶ Πτολεμαῖος, τῶν δὲ μισθοφόρων Φοξίδας· οὔσης τῆς μὲν φάλαγγος εἰς δισμυρίους καὶ πεντακισχιλίους, τῶν δὲ μισθοφόρων εἰς ὀκτακισχιλίους. Τοὺς δ' 5
ἱππεῖς,

patrem habuerat *Mnasiadem*, plurimarum olim palmarum athletam. Hi modo privatim, modo publice, hortando monendoque audaciam & alacritatem ad futurum certamen animis militum inferuerunt.

65. Porro singuli eorum, quos modo nominavimus, virorum pro ea peritia, qua quisque præcipue pollebat, ducatus in exercitu gerebant. *Eurylochus* Magnes trium ferme millium dux erat, eorum qui apud reges Agema vocantur. *Socrates* Bœotius cetratis bis mille præerat. *Phoxidas* Achæus, & *Ptolemæus* Thraseæ filius, prætereaque *Andromachus* Aspendius, eodem in campo phalangem & Græcos mercenarios exercebant: ceterum phalangis duces erant Andromachus & Ptolemæus; conductitii militis, Phoxidas. Constabat autem phalanx viginti quinque fere hominum millibus: mercede conducti ad octies mille erant. Equites,

ἱππεῖς, τοὺς μὲν περὶ τὴν αὐλὴν ὄντας εἰς ἑπτακοσίους, Πολυκράτης παρεσκεύαζε καὶ τοὺς ἀπὸ Λιβύης, ἔτι δὲ καὶ τοὺς ἐγχωρίους· καὶ τούτων αὐτὸς ἡγεῖτο πάντων, περὶ τρισχιλίους ὄντων τὸν ἀριθμόν. A.V. 535. Ptolemæi copiæ & duces.

6 τούς γε μὴν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος καὶ πᾶν τὸ τῶν μισθοφόρων ἱππέων πλῆθος Ἐχεκράτης, ὁ Θετταλὸς, διαφερόντως ἀσκήσας, ὄντας εἰς δισχιλίους, μεγίστην ἐπ᾽ αὐτοῦ τοῦ κινδύνου παρέσχετο χρείαν.
7 Οὐδενὸς δ᾽ ἧττον ἔσπευδε περὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ταττομένους, Κνωπίας Ἀλωρίτης, ἔχων τοὺς μὲν πάντας Κρῆτας εἰς τρισχιλίους, αὐτῶν δὲ τούτων χιλίους Νεοκρῆτας, ἐφ᾽ ὧν ἐτετάχει Φίλωνα, τὸν
8 Κνώσσιον. Καθώπλισαν δὲ καὶ Λίβυας τρισχιλίους εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον· ἐφ᾽ ὧν ἦν Ἀμμώνιος,
9 ὁ Βαρκαῖος. Τὸ δὲ τῶν Αἰγυπτίων πλῆθος ἦν μὲν εἰς δισμυρίους φαλαγγίτας, ὑπετάττετο δὲ Σωσιβίῳ. συνή-

LXV. 6. *Mendose vulgo ex Bav. edebatur* καὶ πάντων μισθοφόρων ἱππέων Ἐχεκράτης, *& deinde* ὄντας τὸ πλῆθος εἰς δισχιλίους. 7. ὑπ᾽ αὐτον. ὑφ᾽ αὐτὸν *Flor. Vrb.* Ibid. Ἀλωρίτης. Ἀλαριώτης *h. l. Bav. &* Ἀλλαριώτης *Vat. Flor. Vrb. Vrsin. Aug. Reg. A.*

tes, ad regium comitatum pertinentes, erant ad ſeptingentos; quos *Polycrates* inſtituebat, & una cum his alios, partim e Libya accitos, partim ex Aegypto conſcriptos: præeratque idem hiſce omnibus, qui ad tria millia complebant. Græcis vero & mercenariis cunctis equitibus (ad duo omnino millia erant) *Echecrates* Theſſalus erat præfectus: qui, quum eximia cura eos exercuiſſet; in ipſo dein diſcrimine plurimum operæ pretium fecit. *Cnopias* quoque Alorita in commiſſo ſibi milite inſtruendo præparandoque nemini omnium concedebat: ii autem erant omnino Cretenſes ad ter mille; e quorum numero fuere Neocretes mille, quibus *Philonem* Cnoſſium præpoſuerat. Armaverunt & Afrorum tria millia more Macedonico, præfecto *Ammonio* Barcæo. Aegyptiorum multitudo ad viginti millia phalangitarum accedebat; qui ducem *Soſibium* habe-

Ol.140.1. Ptolemæi copiæ & duces.

συνήχθη δὲ καὶ Θρᾳκῶν καὶ Γαλατῶν πλῆθος, ἐκ 10
μὲν τῶν κατοίκων καὶ τῶν ἐπιγόνων εἰς τετρακισχι-
λίους· οἱ δὲ προσφάτως ἐπισυναχθέντες, ἦσαν εἰς
δισχιλίους· ὧν ἡγεῖτο Διονύσιος, ὁ Θρᾷξ. Ἡ μὲν 11
οὖν Πτολεμαίῳ παρασκευαζομένη δύναμις, τῷ τε
πλήθει, καὶ ταῖς διαφοραῖς, τοσαύτη καὶ τοιαύτη
τις ἦν.

LXVI. Dura opp. frustra oppugnat Antiochus.

Ἀντίοχος δὲ, συνεσταμένος πολιορκίαν περὶ τὴν
καλουμένην πόλιν Δοῦρα, καὶ περαίνειν οὐδὲν δυνά-
μενος, διά τε τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ τὰς
τῶν περὶ τὸν Νικόλαον παραβοηθείας· συνάπτον- 2
τος ἤδη τοῦ χειμῶνος, συνεχώρησε ταῖς παρὰ τοῦ
Πτολεμαίου πρεσβείαις, ἀνοχάς τε ποιήσασθαι τε-
τραμήνους, καὶ περὶ τῶν ὅλων εἰς πάντα συγκατα-
βήσεσθαι τὰ φιλάνθρωπα. ταῦτα δ' ἔπραττε, πλεῖ- 3
στον μὲν ἀπέχων τῆς ἀληθείας· σπεύδων δὲ, μὴ
πολὺν χρόνον ἀποσπᾶσθαι τῶν οἰκείων τόπων, ἀλλ'
ἐν

Inducias init cum Ptolemæo.

habebant. Contracta est & Thracum Gallorumque manus; cum ex inquilinis & horum liberis, ad millia quatuor; tum ex iis qui insuper recens fuerant conscripti, ad duo ferme hominum millia: duxque illis impositus *Dionysius* Thrax. Igitur *Ptolemæo* quidem qui præparabatur exercitus, hoc numero constabat, & hac gentium ceterarumque rerum diversitate.

66. *Antiochus* interim urbem Dura premebat obsidione: cujus incepti quum exitum nullum videret; (nam & locus erat natura munitus, & obsessis subinde auxilia submittebat Nicolaus:) adpetente jam hieme, missis a *Ptolemæo* legationibus demum annuit, ut & *induciæ ad menses quatuor* fierent, & *de summa re ad conditiones æquissimas se descensurum* diceret. Hoc autem ille faciebat, quum longe ab eo abesset, ut veram animi mentem proderet: sed, qui diutius a ditione sua abesse nollet,

ἐν τῇ Σελευκείᾳ ποιήσασθαι τὴν τῶν δυνάμεων πα- A.V. 535.
ραχειμασίαν, διὰ τὸ προφανῶς τὸν Ἀχαιὸν ἐπιβου-
λεύειν μὲν τοῖς σφετέροις πράγμασι, συνεργεῖν δὲ
4 τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁμολογουμένως. Τούτων
δὲ συγχωρηθέντων, Ἀντίοχος τοὺς μὲν πρέσβεις
ἐξέπεμψε, παραγγείλας διασαφεῖν αὐτῷ τὴν τα-
χίστην τὰ δόξαντα τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, καὶ
5 συνάπτειν εἰς Σελεύκειαν. ἀπολιπὼν δὲ φυλακὰς
τὰς ἁρμοζούσας ἐν τοῖς τόποις, καὶ παραδοὺς Θεο-
δότῳ τὴν τῶν ὅλων ἐπιμέλειαν, ἐπανῆλθε· καὶ, πα-
ραγενόμενος εἰς τὴν Σελεύκειαν, διαφῆκε τὰς δυνά-
6 μεις εἰς παραχειμασίαν. Καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη τοῦ
μὲν γυμνάζειν τοὺς ὄχλους ὠλιγώρει· πεπεισμένος,
οὐ προσδεηθήσεσθαι τὰ πράγματα μάχης, διὰ τὸ
τινῶν μὲν μερῶν τῆς Κοίλης Συρίας καὶ Φοινίκης ἤδη
κυριεύειν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐλπίζειν ἐξ ἑκόντων καὶ
7 διὰ λόγου παραλήψεσθαι· μὴ τολμώντων τὸ παρά-

Sperat Antiochus, retinere se posse Cœlesyriam.

LXVI. 4. *πρέσβεις. πρεσβευτὰς Flor. Aug. Reg. A.* 6. *καὶ λοιπὸν ἤδη Bav. absque τὸ.* Ibid. *προσδεηθήσεσθαι. προσδεήσεσθαι Vat. Flor.* 7. *τολμώντων. τολμόντων Aug. Possis τολμησόντων suspicari.*

nollet, Seleuciam exercitum reducere ad hibernandum properabat; quum manifeste imperio ipsius insidiaretur *Achæus*, & aperte jam cum Ptolemæo faceret. Pactus igitur inducias *Antiochus*, legatos remisit, jussos *quam primum sibi voluntatem Ptolemæi renunciare, & Seleuciam ad se venire.* Deinde, ubi præsidia locis opportunis imposuisset, rerum omnium cura *Theodoto* mandata, ad reditum se accinxit. *Seleuciam* ut ventum, in hiberna exercitum dimisit; nullam de cetero exercendi militis curam gerens. Persuaserat enim sibi, ad conficiendam rem nihil dimicatione futurum opus: &, partes nonnullas Cœlæ Syriæ & Phœniciæ jam in potestate habens, cetera loca a volentibus se acceptu-rum, & omnia colloquiis transacturum sperabat; Pto-

Ol.140.1. παν τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον εἰς τὸν περὶ τῶν ὅλων
συγκαταβαίνειν κίνδυνον. Ταύτην δὲ συνέβαινε τὴν 8
διάληψιν καὶ τοὺς πρεσβευτὰς ἔχειν· διὰ τὸ τὰς
ἐντεύξεις αὐτοῖς τὸν Σωσίβιον, ἐν τῇ Μέμφει προ-
καθήμενον, φιλανθρώπους ποιεῖσθαι· τῶν δὲ κατὰ τὴν 9
Ἀλεξάνδρειαν παρασκευῶν μηδέ ποτε τοὺς διαπεμ-
πομένους πρὸς τὸν Ἀντίοχον ἐᾶν αὐτόπτας γενέσθαι.

LXVII. Irritæ legationes inter Antiochum & Ptolemæum.

LXVII. Πλὴν καὶ τότε τῶν πρέσβεων ἀφικομένων, οἱ
μὲν περὶ τὸν Σωσίβιον ἕτοιμοι πρὸς πᾶν. Ὁ δ' Ἀν- 2
τίοχος μεγίστην ἐποιεῖτο σπουδὴν εἰς τὸ, καθάπερ
καὶ τοῖς ὅπλοις, καὶ τοῖς δικαίοις ἐπὶ τῶν ἐντεύξεων,
καταπεριεῖναι τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας. καὶ δὴ, 3
παραγενομένων τῶν πρεσβευτῶν εἰς τὴν Σελεύκειαν,
καὶ συγκαταβαινόντων εἰς τοὺς κατὰ μέρος ὑπὲρ
τῆς διαλύσεως λόγους, κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν περὶ τὸν
Σωσίβιον ἐντολάς· ὁ μὲν βασιλεὺς τὸ μὲν ἄρτι γε- 4
γονὸς

9. πρὸς τὸν Ἀντίοχον. πρὸς τὸν Πτολεμαῖον *suspicatus & interpretatus est Casaub.*

LXVII. 2. καθάπερ *ex* καθάπαξ *corruptum judicavit Reiskius. Casaubonus cum Vrsino ante* καὶ τοῖς δικαίοις *inseruerunt* οὕτω, *invitis msstis.*

lemæum quidem certe, periculum summæ rerum facere nequaquam ausurum. In eadem autem persuasione cum Antiocho legati etiam erant: quoniam perquam humaniter cum eis *Sosibius*, Memphi præsidens, erat collocutus; & nemo eorum, qui ad *Antiochum* missitabantur, apparatus belli, qui Alexandriæ fiebant, oculis suis umquam viderat.

67. Igitur tunc quoque, ubi ad *Sosibium* advenerunt legati; ille, *ad omnia paratum se*, dicere. *Antiochus* autem, quoties cum legatis conveniebat, summo studio id agebat, ut non minus caussæ justitia, quam vi armorum, Alexandrinos superare videretur. Et postquam Seleuciam legati venere, & ad disceptandas sigillatim pacis conditiones descenderunt, prout mandatum illis a *Sosibio* fuerat; *Antiochus*, in commemorandis caussæ suæ justis, illatum

γονὸς ἀτύχημα καὶ προφανὲς ἀδίκημα, περὶ τῆς
ἐνεστώσης καταλήψεως τῶν περὶ Κοίλην Συρίαν τό-
5πων, οὐ δεινὸν ἐνόμιζε κατὰ τὰς δικαιολογίας· τὸ
δὲ πλεῖστον, οὐδ' ἐν ἀδικήματι κατηριθμεῖτο τὴν
πρᾶξιν, ὡς καθηκόντων αὐτῷ τινῶν ἀντιπεποιημέ-
6νος. Τὴν δὲ πρώτην Ἀντιγόνου τοῦ Μονοφθάλμου
κατάληψιν καὶ τὴν Σελεύκου δυναστείαν τῶν τόπων
τούτων, ἐκείνας, ἔφη, κυριωτάτας εἶναι καὶ δικαιο-
τάτας κτήσεις· καθ' ἃς αὐτοῖς, οὐ Πτολεμαίῳ,
7καθήκειν τὰ κατὰ Κοίλην Συρίαν. καὶ γὰρ Πτολε-
μαῖον διαπολεμῆσαι πρὸς Ἀντίγονον, οὐκ αὑτῷ, Σε-
λεύκῳ δὲ συγκατασκευάζοντα τὴν ἀρχὴν τῶν τό-
8πων τούτων. Μάλιστα δὲ τὸ κοινὸν ἐπίεζε πάντων
τῶν βασιλέων συγχώρημα, καθ' οὓς καιροὺς, Ἀντί-
γονον νικήσαντες, καὶ βουλευόμενοι κατὰ προαίρεσιν
ὁμόσε πάντες, Κάσσανδρος, Λυσίμαχος, Σέλευκος,
9ἔκριναν Σελεύκου τὴν ὅλην Συρίαν ὑπάρχειν. Οἱ δὲ
παρὰ Πτολεμαίου, τἀναντία τούτων ἐπειρῶντο συνι-

A.V. 535. Irritæ legationes inter Antiochum & Ptolemæum.

5. τὸ δὲ πλεῖστον. τὸ δὲ πλεῖον *malim.*

tum paullo ante damnum Ptolemæo, & manifeſtam injuriam, *quod loca nonnulla Cœleſyriæ occupaſſet, non ita gravem eſſe,* ajebat; *quin potius, ne injuriæ quidem loca habendam: quippe res ad ſe pertinentes ipſum vindicaſſe ſibi. Antigonum Coclitem, qui primus hæc loca tenuerit, ac deinde Seleucum, veriſſimos juſtiſſimosque fuiſſe Cœleſyriæ poſſeſſores; ad illos, non ad Ptolemæum, pertinuiſſe iſtam provinciam. Nam quod Ptolemæus cum Antigono bellum geſſiſſet; id eum feciſſe, non ut ſibi, ſed ut Seleuco eorum locorum imperium pararet.* Maxime vero *communem cunctorum regum conceſſionem* urgebat, *qua, Antigono devicto, Caſſander, Lyſimachus, & Seleucus, ad conſultandum congregati, de communi ſententia Seleuco Syriam univerſam decreto ſuo attribuerunt.* Contraria his, qui a *Ptolemæo* erant miſſi, probare nitebantebant-

Ol. 140. 1.

Irritæ legationes inter Antiochum & Ptolemæum.

στάνειν. τό τε γὰρ παρὸν ηὖξον ἀδίκημα, καὶ δεινὸν ἐποίουν τὸ γεγονὸς, εἰς παρασπόνδημα τὴν Θεοδότου προδοσίαν καὶ τὴν ἔφοδον ἀνάγοντες τὴν Ἀντιόχου.
10 προεφέροντο δὲ καὶ τὰς ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Λάγου κτήσεις· φάσκοντες, ἐπὶ τούτῳ συμπολεμῆσαι Σελεύκῳ Πτολεμαῖον, ἐφ᾽ ᾧ τὴν μὲν ὅλης τῆς Ἀσίας ἀρχὴν Σελεύκῳ περιθεῖναι· τὰ δὲ κατὰ Κοίλην Συρίαν αὑτῷ κατακτήσασθαι καὶ Φοινίκην.
11 Ἐλέγετο μὲν οὖν ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις πλεονάκις ὑπ᾽ ἀμφοτέρων, κατὰ τὰς διαπρεσβείας καὶ τὰς ἐντεύξεις· ἐπετελεῖτο δὲ τὸ παράπαν οὐδέν· ἅτε τῆς δικαιολογίας γιγνομένης διὰ τῶν κοινῶν φίλων, μεταξὺ δὲ μηδενὸς ὑπάρχοντος τοῦ δυνησομένου παρακατασχεῖν καὶ κωλῦσαι τὴν τοῦ δοκοῦντος ἀδικεῖν ὁρμήν.
12 Μάλιστα δὲ παρεῖχε δυσχρηστίαν ἀμφοτέροις τὰ περὶ τὸν Ἀχαιόν. Πτολεμαῖος μὲν γὰρ ἐσπούδαζε περιλαβεῖν ταῖς συνθήκαις

10. προεφέροντο. προσεφέροντο *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.*

tebantur. Nam & *præsentem injuriam* exaggerabant: &, *proditione Theodoti, atque expeditione ista Antiochi, indigno modo violatam fidem esse,* contendebant. Objiciebant & illud: *Ptolemæum, Lagi filium, provinciam istam quæsivisse sibi: quippe ea lege arma ipsum consociasse cum Seleuco, ut Asiæ quidem universæ dominatus Seleuco pararetur, Cœlen vero Syriam & Phœnicen propriam ut sibi faceret.* Hæc & his similia quum in colloquiis cum legatis, ultro citroque commeantibus, sæpius utrimque essent jactata; effici tamen nihil omnino poterat: quoniam per communes amicos controversia disceptabatur, & intererat conventibus nemo, a quo reprimi & inhiberi posset impetus illius, qui lædere alterum videretur. Maximam vero utrisque difficultatem afferebat caussa *Achæi:* nam, quum *Ptolemæus* id summo studio ageret, ut fœderibus ille comprehenderetur; *Antiochus*

13καις αὐτόν· Ἀντίοχος δὲ καθάπαξ οὐδὲ λόγον ἠνεί- A.V.535.
χετο περὶ τούτων, δεινὸν ἡγούμενος τὸ καὶ τολμᾷν
τὸν Πτολεμαῖον περιστέλλειν τοὺς ἀποστάτας, καὶ
μνήμην ποιεῖσθαι περί τινος τῶν τοιούτων.

Διόπερ, ἐπεὶ πρεσβεύοντες μὲν ἅλις εἶχον ἀμ- LXVIII.
φότεροι, πέρας δ᾽ οὐδὲν ἐγίγνετο περὶ τὰς συνθή- Terra marique
κας, συνῆπτε δὲ τὰ τῆς ἐαρινῆς ὥρας· Ἀντίοχος inchoatur bellum.
μὲν συνῆγε τὰς δυνάμεις, ὡς εἰσβαλῶν καὶ κατὰ Ol.140.2. A.V.536.
γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ καταστρεψόμενος τὰ
καταλειπόμενα μέρη τῶν ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ πραγμά-
2των. οἱ δὲ περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὁλοσχερέστερον ἐπι- Nicolaus,
τρέψαντες τῷ Νικολάῳ, χορηγίας τε παρεῖχον εἰς dux copiarum
τοὺς κατὰ Γάζαν τόπους δαψιλεῖς, καὶ δυνάμεις Ptolemaei.
3ἐξέπεμπον πεζικὰς καὶ ναυτικάς. ὧν προσγενομέ-
νων, εὐθαρσῶς ὁ Νικόλαος εἰς τὸν πόλεμον ἐνέβαι-
νε, πρὸς πᾶν τὸ παραγγελλόμενον ἑτοίμως αὐτῷ Perigenes
4συνεργοῦντος Περιγένους τοῦ ναυάρχου. τοῦτον γὰρ nauarchus.

LXVIII. 1. *ἅλις ex Ursini conject. recepi, pro mendoso ἄλξεις quod occupaverat libros omnes.* Ibid. *τὰ τῆς. τὸ τῆς ἐαρινῆς edd. ex Bav.* 3. *ἐνέβαινε. ἀνέβαινε edd. ex Bav.*

chus contra, ne fieri quidem mentionem ullam omnino ejus rei ferre poterat; *rem esse indignam* clamitans, *audere Ptolemaeum rebelles protegere, aut hujusmodi cujuspiam conditionis meminisse.*

68. Ita tempore legationibus extracto, quum pax tamen nullo modo conveniret; ineunte jam vere, copias contrahit suas *Antiochus*, habens in animo terra marique hostem aggredi, & reliquas *Cœlæ Syriæ* partes nondum subactas in potestatem redigere. *Ptolemæus* summam rerum tuendam *Nicolao* tradit: commeatus omnium rerum *Gazam* adfatim convehit: copias, cum pedestres, tum maritimas, emittit. Quæ ubi advenerunt, audacter jam bello se accingit *Nicolaus*: ad omnia quæ imperaret promtum adjutorem habens *Perigenem*, qui navibus præerat. Hunc enim

Ol.140.2. ἐπὶ τῶν ναυτικῶν δυνάμεων ἐξαπέστειλαν οἱ περὶ
τὸν Πτολεμαῖον· ἔχοντα καταφράκτους μὲν ναῦς
τριάκοντα, φορτηγοὺς δὲ πλείους τῶν τετρακοσίων.
Νικόλαος δὲ τὸ μὲν γένος ὑπῆρχεν Αἰτωλός· τριβὴν 5
δὲ καὶ τόλμαν ἐν τοῖς πολεμικοῖς οὐδενὸς εἶχεν ἐλάτ-
τω τῶν παρὰ Πτολεμαίῳ στρατευομένων. προκα- 6
ταλαβόμενος δὲ μέρει μέν τινι τὰ κατὰ Πλάτανον
στενὰ, τῇ δὲ λοιπῇ δυνάμει, μεθ᾽ ἧς ἦν αὐτὸς, τὰ
περὶ Πορφυρεῶνα πόλιν· ταύτῃ παρεφύλαττε τὴν
εἰσβολὴν τοῦ βασιλέως, ὁμοῦ συνορμούσης αὐτῷ καὶ
τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Ἀντίοχος δὲ, παρελθὼν 7
εἰς Μάραθον, καὶ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν Ἀρα-
δίων ὑπὲρ συμμαχίας, οὐ μόνον προσεδέξατο τὴν
συμμαχίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν διαφορὰν τὴν προϋπάρ-
χουσαν αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους κατέπαυσε, διαλύσας
τοὺς ἐν τῇ νήσῳ πρὸς τοὺς τὴν ἤπειρον κατοικοῦν-
τας τῶν Ἀραδίων. Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμενος 8
τὴν

Angustias ad Platanum & Porphyreonem occupat Nicolaus.

Antiochus Aradios in societatem accipit.

6. ἦν αὐτός. αὐτὸς ἦν *Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. ταύτῃ. ταύτην *Bav. Aug. Reg. A.*

enim *Ptolemæus* classi, quam submittebat, præposuerat; tectas quidem naves triginta habentem, onerarias vero amplius quadringentas. *Nicolaus* genere Aetolus erat; usu vero bellicarum rerum & fortitudine, nemini eorum ducum qui Ptolemæo tunc militabant, concedebat. Hic, parte exercitus præoccupatis angustiis ad *Platanum*, altera parte, cum qua erat ipse, proxima *Porphyreoni* urbi loca tenens, ne hac faceret Antiochus impressionem, impediebat; classe interim cum navalibus copiis haud procul in anchoris stante. *Antiochus*, *Marathum* progressus, quum ad eum *Aradii* venissent de societate acturi, non solum accepit illos in societatem; sed etiam controversiam, quæ insulanos Aradios & eos qui continentem habent invicem antea alienaverat, sedavit, atque ut in gratiam inter se coirent effecit. Deinde juxta

τὴν εἰσβολὴν κατὰ τὸ καλούμενον Θεοῦ πρόσωπον,
ἧκε πρὸς Βηρυτόν· Βότρυν μὲν ἐν τῇ παρόδῳ κα-
ταλαβόμενος, Τριήρη δὲ καὶ Κάλαμον ἐμπρήσας.
9 Ἐντεῦθεν δὲ Νίκαρχον μὲν καὶ Θεόδοτον προαπέ-
στειλε, συντάξας προκαταλαβέσθαι τὰς δυσχωρίας
περὶ τὸν Λύκον καλούμενον ποταμόν· αὐτὸς δὲ τὴν
δύναμιν ἀναλαβὼν, προῆλθε καὶ κατεστρατοπέδευ-
σε περὶ τὸν Δαμούραν ποταμὸν, συμπαραπλέοντος
10 ἅμα καὶ Διογνήτου τοῦ ναυάρχου. παραλαβὼν δὲ
πάλιν ἐντεῦθεν τούς τε περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Νί-
καρχον τοὺς ἐκ τῆς δυνάμεως εὐζώνους, ὥρμησε κα-
τασκεψόμενος τὰς προκατεχομένας ὑπὸ τῶν περὶ
11 τὸν Νικόλαον δυσχωρίας. συνθεωρήσας δὲ τὰς τῶν
τόπων ἰδιότητας, τότε μὲν ἀνεχώρησε πρὸς τὴν
παρεμβολήν· κατὰ δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν, κατα-
λιπὼν αὐτοῦ τά τε βαρέα τῶν ὅπλων, καὶ Νίκαρ-
χον ἐπὶ τούτων, προῆγε μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως
ἐπὶ τὴν προκειμένην χρείαν.

A.V. 536. Phœniciam intrat juxta Theoprosopon.

Nicarchus & Theodotus, duces Antiochi.

Diognetus nauarchus.

11. τά τε βαρέα. τὰ βαρέα *Bav. Flor.*

ta *Theoprosopon*, quod vocatur, hostium fines ingressus, *Berytum* venit, *Botry* in transitu capta, *Triere* & *Calamo* crematis. Inde *Nicarchum* & *Theodotum* præmisit, jussos in angustiis viæ ad *Lycum* fluvium occupandis hostem antevertere. Ipse cum exercitu pergit ire; moxque ad *Damuram* amnem castra communit; *Diogneto* nauarcho cum classe illum semper comitante. Hic rursus assumtis secum Theodoto & Nicarcho cum ea expeditorum manu quam habebant, angustias, quas Nicolaus præoccupaverat, speculatum est profectus: naturaque locorum probe perspecta, in castra se recepit. Postero die, relicto ibidem milite graviter armato, & *Nicarcho* illi præfecto, ad proposita exsequenda cum reliquis copiis sese rex accinxit.

Ol. 140. 2. LXIX. Nicolaum statione depellit Antiochus.

Τῆς δὲ κατὰ τὸν Λίβανον παρωρείας κατὰ τοὺς τόπους τούτους συγκλειούσης τὴν παραλίαν εἰς στενὸν καὶ βραχὺν τόπον, συμβαίνει καὶ τοῦτον αὐτὸν ῥάχει δυσβάτῳ καὶ τραχεῖ διεζῶσθαι, στενὴν δὲ καὶ δυσχερῆ παρ' αὐτὴν τὴν θάλατταν ἀπολειπούσῃ
πάροδον. ἐφ' ᾗ τότε Νικόλαος παρεμβεβληκὼς, καὶ 2
τοὺς μὲν τῷ τῶν ἀνδρῶν πλήθει προκατειληφὼς τόπους, τοὺς δὲ ταῖς χειροποιήτοις κατασκευαῖς διησφαλισμένος, ῥᾳδίως ἐπέπειστο κωλύσειν τῆς εἰσόδου τὸν Ἀντίοχον. ὁ δὲ Βασιλεὺς, διελὼν εἰς τρία 3
μέρη τὴν δύναμιν, τὸ μὲν ἐν Θεοδότῳ παρέδωκε, προστάξας, συμπλέκεσθαι καὶ βιάζεσθαι παρ' αὐτὴν τὴν παρώρειαν τοῦ Λιβάνου. τὸ δὲ ἕτερον μέρος 4
Μενεδήμῳ· διὰ πλειόνων ἐντειλάμενος κατὰ μέσην πειράζειν τὴν ῥάχιν. τὸ δὲ τρίτον πρὸς θάλατταν 5
ἀπένειμε, Διοκλέα τὸν στρατηγὸν τῆς Παραποταμίας ἡγεμόνα συστήσας. Αὐτὸς δὲ, μετὰ τῆς θε- 6
ραπείας,

LXIX. 1. κατὰ τοὺς. κατὰ τὸν τόπον τοῦτον edd. ex Bav. 4. ἕτερον μέρος. *Abest* μέρος *a Bav. Flor. & Regiis.*

69. Quum autem *Libani* montis tractus oram maritimam in angustum ac breve spatium eo loci cogat; accedit insuper, ut illud ipsum spatium arduo atque aspero dorso transversim intercipiatur, quod arctum & difficilem propter mare tramitem relinquit. Ibi tunc *Nicolaus* consederat, &, locis aliis idoneo militum præsidio occupatis, aliis structura castellorum munitis, facile se aditu prohibiturum esse *Antiochum* credebat. Rex, diviso in tres acies exercitu, unam *Theodoto* tradit, addito præcepto, ut ad ipsum Libani latus adgrederetur hostem, & vi perrumpere conaretur: alteram aciem *Menedemo* attribuit, cui etiam atque etiam imperavit, ut per medium illud dorsum tentaret transitum: tertiam aciem litùs maris legere jussit, præposito *Diocle*, qui Parapotamiam ad Euphratem præfecturam obtinebat. Ipse,

A.V. 536. Nicolaum statione depellit Antiochus.

ῥαπείας, εἶχε τὸν μέσον τόπον, πάντα βουλόμενος ἐποπτεύειν καὶ παντὶ τῷ δεομένῳ παραβοηθεῖν. ἅμα δὲ τούτοις ἐξηρτυμένοι παρενέβαλον εἰς ναυμαχίαν, οἱ περὶ τὸν Διόγνητον καὶ Περιγένην, συνάπτοντες κατὰ τὸ δυνατὸν τῇ γῇ, καὶ πειρώμενοι ποιεῖν ὡσανεὶ μίαν ἐπιφάνειαν τῆς πεζομαχίας καὶ ναυμαχίας. Πάντων δὲ ποιησαμένων ἀφ' ἑνὸς σημείου καὶ παραγγέλματος ἑνὸς τὰς προσβολὰς, ἡ μὲν ναυμαχία πάρισον εἶχε τὸν κίνδυνον, διὰ τὸ καὶ τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς παραπλήσιον εἶναι τὸ παρ' ἀμφοῖν ναυτικόν. τῶν δὲ πεζῶν, τὸ μὲν πρῶτον ἐπεκράτουν οἱ τοῦ Νικολάου, συγχρώμενοι ταῖς τῶν τόπων ὀχυρότησι· ταχὺ δὲ τῶν περὶ τὸν Θεόδοτον ἐκβιασαμένων τοὺς ἐν τῇ παρωρείᾳ, κἄπειτα ποιουμένων ἐξ ὑπερδεξίου τὴν ἔφοδον, τραπέντες οἱ περὶ τὸν Νικόλαον, ἔφευγον προτροπάδην ἅπαντες. Κατὰ δὲ τὴν φυγὴν, ἔπεσον μὲν αὐτῶν εἰς

9. ἐν τῇ. ἐπὶ τῇ παρωρείᾳ *Vat. Flor.*

Ipse, cum prætoria cohorte, medium cepit locum; testis spectatorque omnium quæ gererentur futurus, &, ut quisque suorum laboraret, opem eo laturus. Simul vero & *Diognetus* ac *Perigenes* navales copias ad pugnam direxerunt, terræ quam maxime fieri poterat appropinquantes; &, ut terrestris navalisque prælii una dumtaxat facies appareret, connitentes. Mox quum uno omnes dato signo, & uno imperio, hostem simul invaderent; mari quidem discrimen pugnæ æquabatur: nam & numero & ceteris rebus æquales erant utrimque navalis prælii apparatus. Terra vero, licet principio superior esset *Nicolaus*, locorum præsertim natura munitissima eum adjuvante; mox tamen, postquam *Theodotus* stationem in monte locatam vi dejecit pervasitque, ac deinde e superiori loco hostes est aggressus, fugam effusam capessit *Nicolaus*. Cæsi sunt inter

Ol.140.2.

Nicolaum ſtatione depellit Antiochus.

εἰς δισχιλίους, ζωγρείᾳ δ' ἑάλωσαν οὐκ ἐλάττους
τούτων. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἀπεχώρησαν ἐπὶ Σιδῶ-
νος. Ὁ δὲ Περιγένης, ἐπικυδέστερος ὢν ταῖς ἐλπίσι 11
κατὰ τὴν ναυμαχίαν, συνθεωρήσας τὸ κατὰ τοὺς
πεζοὺς ἐλάττωμα, καὶ διατραπεὶς, ἀσφαλῶς ἐποιή-
σατο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους.

LXX.

Ἀντίοχος δὲ, τὴν δύναμιν ἀναλαβὼν, ἧκε καὶ
κατεστρατοπέδευσε πρὸς τῇ Σιδῶνι. τὸ μὲν οὖν κα- 2
ταπειράζειν τῆς πόλεως ἀπέγνω, διὰ τὴν προϋπάρ-
χουσαν αὐτόθι δαψίλειαν τῆς χορηγίας, καὶ τὸ
πλῆθος τῶν ἐνοικούντων καὶ συμπεφευγότων ἀνδρῶν.
ἀναλαβὼν δὲ τὴν δύναμιν, αὐτὸς μὲν ἐποιεῖτο τὴν 3
πορείαν ὡς ἐπὶ Φιλοτερίας· Διογνήτῳ δὲ συνέταξε,
τῷ ναυάρχῳ, πάλιν ἔχοντι τὰς ναῦς ἀποπλεῖν εἰς
Τύρον. Ἡ δὲ Φιλοτερία κεῖται παρ' αὐτὴν τὴν λί- 4
μνην, εἰς ἣν ὁ καλούμενος Ἰορδάνης ποταμὸς εἰσ-
βάλλων, ἐξίησι πάλιν εἰς τὰ πεδία τὰ περὶ τὴν
Σκυθῶν

Philoteria & Scythopolis traduntur Antiocho.

10. ἐπὶ Σιδῶνος *Vat. Flor. Mendoſe edd. cum ceteris codicibus* ὑπὸ Σιδῶνα.

LXX. 1. ἧκε. προῆγε *malim cum Reisk.* 2. συμπεφευγ. διαπεφευγ. *Flor.*

inter fugiendum, ad duo millia; nec pauciores vivi ſunt capti: qui ſupererant, cuncti *Sidonem* ſe recipiunt. *Perigenes*, qui de prælio maritimo ſpe lætiore jam erat, ut cladem terra eſſe acceptam videt, conſternatus animo, in eadem loca ſine diſcrimine ſe recepit.

70. *Antiochus*, cum exercitu profectus, ad *Sidonem* ſigna conſtituit. Vrbis tamen oppugnationem non cenſuit ſibi tentandam: quod & rerum neceſſariarum copia abundaret, & hominibus, cum habitatoribus, tum recentibus profugis, eſſet refertiſſima. Igitur, motis caſtris, *Philoteriam* ducit: Diognetum vero nauarchum Tyrum cum claſſe redire jubet. *Philoteria* ad lacum ipſum eſt ſita, quem Iordanes amnis influit; qui, inde egreſſus, per planitiem *Scythopo-*

5 Σκυθῶν πόλιν προσαγορευομένην. Γενόμενος δὲ καθ᾽ A.V.536.
ὁμολογίαν ἐγκρατὴς ἀμφοτέρων τῶν προειρημένων
πόλεων, εὐθαρσῶς ἔσχε πρὸς τὰς μελλούσας ἐπι-
βολάς· διὰ τὸ τὴν ὑποτεταγμένην χώραν ταῖς πό-
λεσι ταύταις, ῥαδίως δύνασθαι παντὶ τῷ στρατο-
πέδῳ χορηγεῖν, καὶ δαψιλῆ παρασκευάζειν τὰ κατε-
6 πείγοντα πρὸς τὴν χρείαν. ἀσφαλισάμενος δὲ φρου- Atabyrium capitur.
ραῖς ταύτας, ὑπερέβαλε τὴν ὀρεινὴν, καὶ παρῆν ἐπὶ
Ἀταβύριον· ὃ κεῖται μὲν ἐπὶ λόφου μαστοειδοῦς,
τὴν δὲ πρόσβασιν ἔχει πλεῖον ἢ πεντεκαίδεκα στα-
7 δίων. Χρησάμενος δὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐνέ-
8 δρᾳ καὶ στρατηγήματι, κατέσχε τὴν πόλιν. προ-
καλεσάμενος γὰρ εἰς ἀκροβολισμὸν τοὺς ἀπὸ τῆς
πόλεως, καὶ συγκαταβιβάσας ἐπὶ πολὺ τοὺς προ-
κινδυνεύοντας, κἄπειτα πάλιν ἐκ μεταβολῆς τῶν
φευγόντων καὶ διαναστάσεως τῶν ἐγκαθημένων συμ-
9 βαλὼν, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε· τέλος δ᾽ ἐπα-
κολου-

5. ἔσχε. εἶχε *Aug. Reg. A.* 8. διαναστάσεως. *Vulgo* δι᾽ ἀναστάσεως.

thopoleos dictæ urbis labitur. Hisce duobus oppidis in deditionem acceptis, rex ad reliqua incepta, bonæ spei jam plenus, sese comparabat: quia subjecti illis agri alendo exercitui abunde suppetebant, & quæcumque usui essent ad res gerendas largiter subministrabant. Præsidio deinde in has inducto, & montibus superatis, proxime *Atabyrium* accessit. Id oppidum in rotundo colle situm est, ad cujus summitatem stadia numerantur amplius quindecim. Ibi tunc *Antiochus* dolo atque insidiis hostes aggressus, urbem cepit. Etenim quum ad leve certamen provocasset oppidanos, mox retrogredi jussis eis qui prælium inceperant, hostes simul longius abstraxit: tum vero repente conversis qui fugiebant, & iis coortis qui erant in insidiis locati, acre prælium fecit, & multos eorum occidit: ac tandem infe-

Ol.140.2. κολουθήσας, καὶ προκαταπληξάμενος, ἐξ ἐφόδου
παρέλαβε καὶ ταύτην τὴν πόλιν. Κατὰ δὲ τὸν 10
καιρὸν τοῦτον, Κεραίας, εἷς τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον
ταττομένων ὑπάρχων, ἀπέστη πρὸς αὐτόν. ᾧ χρη-
σάμενος μεγαλοπρεπῶς, πολλοὺς ἐμετεώρισε τῶν
παρὰ τοῖς ἐναντίοις ἡγεμόνων. Ἱππόλοχος γοῦν, 11
ὁ Θετταλὸς, οὐ μετὰ πολὺ τετρακοσίους ἱππεῖς
ἧκεν ἔχων πρὸς αὐτὸν τῶν ὑπὸ Πτολεμαῖον ταττο-
μένων. Ἀσφαλισάμενος δὲ καὶ τὸ Ἀταβύριον, ἀνέ- 12
ζευξε· καὶ προάγων, παρέλαβε Πέλλαν, καὶ Κα-
μοῦν, καὶ Γεφροῦν.

Keræas & Hippolochus a Ptol. transeunt ad Antiochum.

LXXI. Τοιαύτης δὲ γενομένης τῆς εὐροίας, οἱ τὴν πα-
ρακειμένην Ἀραβίαν κατοικοῦντες, παρακαλέσαντες
σφᾶς αὐτοὺς, ὁμοθυμαδὸν αὐτῷ προσέθεντο πάν-
τες. προσλαβὼν δὲ καὶ τὴν παρὰ τούτων ἐλπίδα 2
καὶ χορηγίαν, προῆγε· καὶ κατασχὼν εἰς τὴν Γαλά-
τιν,

Arabes ei se jungunt.

9. προκαταπληξ. προσκαταπληξ. *puto scribendum.* 10. Κεραίας. *Fors.* Χαιρέας. 12. Πέλλαν. Πέλλα *Vat. Flor.*
LXXI. 2. Γαλάτιν. *Rectius foret* Γαλαδῖτιν *vel* Γαλααδῖτιν.

insecutus ipse, eum cunctis terrorem injecit, ut primo impetu hac quoque urbe potiretur. Eo tempore *Keræas,* [*Chæreas?*] e numero præfectorum Ptolemæi, ad Antiochum defecit: qui munifice illum suscipiendo effecit, ut multorum animi e ducibus regis Aegyptii fluctuarent. Itaque non multo post *Hippolochus* Thessalus, abductis de Ptolemaico exercitu equitibus quadringentis, ad ipsum transfugit. *Antiochus*, postquam præsidio *Atabyrium* firmasset, castra movit. Inter eundum oppida *Pellam, Camum, Gephrum* dedita sibi accipit.

71. Hic adeo felix rerum successus, adjacentis *Arabiæ* populos movit, ut cohortationibus mutuis incitati, communibus suffragiis se illi omnes adjungerent. Qua nova spe auctus rex, opibusque Arabum subnixus, in *Galatidem* [vel *Galaditidem*]

τιν, κύριος γίγνεται Ἀβίλων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰ πα- A.V. 536.
ραβεβοηθηκότων· ὧν ἡγεῖτο Νικίας, ἀναγκαῖος ὢν Antiochus capit Abila in Galaditide.
3καὶ συγγενὴς Μεννέου. καταλειπομένων δ᾽ ἔτι τῶν
Γαδάρων, ἃ δοκεῖ τῶν κατ᾽ ἐκείνους τοὺς τόπους Gadara.
ὀχυρότητι διαφέρειν, προσστρατοπεδεύσας αὐτοῖς,
καὶ συστησάμενος ἔργα, ταχέως κατεπλήξατο, καὶ
4παρέλαβε τὴν πόλιν. Μετὰ δὲ ταῦτα, πυνθανό-
μενος, εἰς τὰ Ῥαββατάμανα τῆς Ἀραβίας καὶ Rabbatamana.
πλείους ἠθροισμένους τῶν πολεμίων, πορθεῖν καὶ
κατατρέχειν τὴν τῶν προσκεχωρηκότων Ἀράβων
αὐτῷ χώραν· πάντ᾽ ἐν ἐλάττονι θέμενος, ὥρμησε
καὶ προσεστρατοπέδευσε τοῖς βουνοῖς, ἐφ᾽ ὧν κεῖσθαι
5συμβαίνει τὴν πόλιν. περιελθὼν δὲ, καὶ συνθεασά-
μενος τὸν λόφον, κατὰ δύο τόπους μόνον ἔχοντα
πρόσοδον, ταύτῃ προσέβαινε, καὶ κατὰ τούτους
συνί-

2. *Vocab.* κύριος *abeſt a veteribus libris: ex conject. Vrſini & ora Reg. B. inſeruit Caſaubonus.* Ibid. εἰς αὐτὰ *ex Reg. B. recepi. Vulgo ceteri omnes* εἰς αὐτό. Ibid. Μεννέου. Μενέου *edd. ex Bav. Forſ.* Μενναίου. 4. τὰ Ῥαββατάμανα. ταραβαταμάσσανα *h. l. Vat. Flor. Bav. &* ταραββαταμασσανᾶ *Aug. Reg. A.* Ibid. καὶ πλείους. *Abeſt vulgo* καί.

dem] devenit, ibique *Abila* in poteſtatem redigit, & ſimul omnes qui pro ferenda ope eo occurrerant; quibus *Nicias* præerat, familiaris & cognatus *Menneæ* [*Mennæi*]. Reſtabant adhuc *Gadara*, locus opinione omnium præ ceteris illius tractus eximie munitus. Ad hunc rex admovit exercitum, molitusque opera, oppidanos ita terruit, ut in deditionem extemplo venerint. Poſt hæc factus certior, magnum hoſtium numerum in urbem Arabiæ *Rabbatamana* [*Rabbath-Ammon*] conveniſſe, & agros eorum Arabum, qui ſe illi conjunxerant, populari, atque incurſionibus infeſtare; poſthabitis rebus omnibus, eo caſtra movet, ac prope illos tumulos conſidet, quibus urbs eſt impoſita. Deinde quum circuiſſet collem, eoque omni ex parte perſpecto, deprehendiſſet, duos tantum aditus eum habere;

Ol. 140. 2. Rabbatamana expugnat Antiochus.

συνίστατο τοὺς τόπους τὰς τῶν μηχανημάτων κατασκευάς. ἀποδοὺς δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἔργων,
6
τῶν μὲν Νικάρχῳ, τῶν δὲ Θεοδότῳ· τὸ λοιπὸν αὐτὸς ἤδη κοινὸν αὑτὸν παρεσκεύαζε κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς ἑκατέρου περὶ ταῦτα φιλοτιμίας. πολλὴν δὲ ποιουμένων σπουδὴν τῶν περὶ
7
τὸν Θεόδοτον καὶ Νίκαρχον, καὶ συνεχῶς ἁμιλλωμένων πρὸς ἀλλήλους, περὶ τοῦ πότερος αὐτῶν φθάσει καταβαλὼν τὸ προκείμενον τῶν ἔργων τεῖχος· ταχέως συνέβη, καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν, ἑκάτερον πεσεῖν τὸ μέρος. οὗ συμβάντος, ἐποιοῦντο καὶ νύκτωρ
8
καὶ μεθ' ἡμέραν προσβολάς, καὶ πᾶσαν προσέφερον βίαν, οὐδένα παραλιπόντες καιρόν. συνεχῶς δὲ κα-
9
ταπειράζοντες τῆς πόλεως, οὐ μὴν ἤνυον τῆς ἐπιβολῆς οὐδὲν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰς τὴν πόλιν συνδεδραμηκότων ἀνδρῶν· ἕως οὗ, τῶν αἰχμαλώτων τινὸς ὑποδείξαντος τὸν ὑπόνομον, δι' οὗ κατέβαινον

ἐπὶ

8. παραλιπόντες. παραλείποντες *Casaub.* & *seqq. invitis msstis.*
9. ὑποδείξαντος. δείξαντος *Bav.*

bere; illac copias admovet, machinarumque fabricam utroque loco instituit. Operum curam partim *Nicarcho*, partim *Theodoto* separatim mandat: ipse interim, quae utrobique fiebant, pari diligentia curat, & utriusque horum studium atque contentionem animorum peraeque observat. Vtroque autem egregiam operam navante, & assidua aemulatione certantibus ambobus, uter prior objectam suis tormentis murorum partem esset dejecturus; evenit, ut celeriter & opinione hominum citius pars utraque moenium rueret. Quod ut factum, dies pariter ac noctes sine ulla intermissione impetus dabant, summaque vi irruptionem tentabant. Qui tamen assidui conatus & tentamenta, propter hominum multitudinem, qui in urbem se receperant, in irritum tantisper ceciderunt, donec captivorum aliquis obsidentibus meatum subterraneum ostendit, per quem obsessi

aqua-

ἐπὶ τὴν ὑδρείαν οἱ πολιορκούμενοι, τοῦτον ἀναῤῥήξαντες ἐνέφραξαν ὕλῃ καὶ λίθοις καὶ παντὶ τῷ
10 τοιούτῳ γένει. τότε δὲ συνείξαντες οἱ κατὰ τὴν πό-
11 λιν διὰ τὴν ἀνυδρίαν, παρέδοσαν αὑτούς. Οὗ γενομένου, κυριεύσας τῶν Ῥαββαταμάνων, ἐπὶ μὲν τούτων ἀπέλιπε Νίκαρχον μετὰ φυλακῆς τῆς ἁρμοζούσης· Ἱππόλοχον δὲ καὶ Κεραίαν, τοὺς ἀποστάντας, μετὰ πεζῶν πεντακισχιλίων ἐξαποστείλας ἐπὶ τοὺς κατὰ Σαμάρειαν τόπους, καὶ συντάξας προκαθῆσθαι, καὶ πᾶσι τὴν ἀσφάλειαν προκατα-
12 σκευάζειν τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν ταττομένοις· ἀνέζευξε μετὰ τῆς δυνάμεως ὡς ἐπὶ Πτολεμαΐδος, ἐκεῖ ποιεῖσθαι διεγνωκὼς τὴν παραχειμασίαν.

A.V. 536. Rabbatamana expugnat Antiochus.

Ptolemaidem hibernatum concedit.

Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν θερείαν Πεδνηλισσεῖς, πολιορκούμενοι καὶ κινδυνεύοντες ὑπὸ Σελγέων, διεπέμ-
2 ψαντο περὶ βοηθείας πρὸς Ἀχαιόν. τοῦ δ᾽ ἀσμένως ὑπακούσαντος, οὗτοι μὲν εὐθαρσῶς ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν, προσανέχοντες ταῖς ἐλπίσι τῆς βοηθείας.

LXXII. Res Asiæ minoris. Pedneliſſus opp. Piſidiæ obſidetur a Selgenſibus.

aquatum deſcendebant. Hoc igitur refracto, & materia, ſaxis, ceterisque id genus rebus obſtructo; aquæ inopia oppidanos adegit, ut victos demum ſeſe faterentur, & deditionem facerent. Hoc modo rex urbe *Rabbatamanis* potitus, *Nicarchum* ibi cum idoneo præſidio reliquit: juſſisque *Hippolocho* & *Keræa* [*Chærea*] qui a Ptolemæo defecerant, cum quinque peditum millibus in *Samariam* proficiſci, ut provinciæ illi præſiderent, & omnes, qui ſuum imperium agnoſcerent, ab hoſtium vi atque injuriis tutarentur; ipſe *Ptolemaidem* verſus caſtra movet, eo loci hibernaturus.

72. Eadem æſtate *Pedneliſſenſes* a *Selgenſibus* obſeſſi, jamque de ſalute periclitantes, per legatos opem ab *Achæo* petierunt. Quorum petitioni quum libenter ille annuiſſet; oppidani, in promiſſi auxilii ſpe acquieſcentes, obſidionem forti animo ſuſti-

Ol. 140. 2.

Pednelissensibus auxilia mittit Achæus.

Aditus omnes occupant Selgenses.

θείας. Ὁ δ' Ἀχαιὸς, προχειρισάμενος Γαρσύηριν 3
μετὰ πεζῶν ἑξακισχιλίων, ἱππέων δὲ πεντακοσίων,
ἐξαπέστειλε σπουδῇ παραβοηθήσοντα τοῖς Πεδνη-
λισσεῦσιν. Οἱ δὲ Σελγεῖς, συνέντες τὴν παρουσίαν 4
τῆς βοηθείας, προκατελάβοντο τὰ στενὰ τὰ περὶ
τὴν καλουμένην Κλίμακα τῷ πλείονι μέρει τῆς ἑαυ-
τῶν δυνάμεως· καὶ τὴν μὲν εἰσβολὴν τὴν ἐπὶ Σάπορ-
δα κατεῖχον, τὰς δὲ διόδους καὶ προσβάσεις πάσας
ἔφθειρον. Ὁ δὲ Γαρσύηρις, ἐμβαλὼν εἰς τὴν Μι- 5
λυάδα, καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ τὴν καλου-
μένην Κρητῶν πόλιν, ἐπεὶ συνῄσθετο, προκατεχομέ-
νων τῶν τόπων, ἀδύνατον οὖσαν τὴν εἰς τοὔμπροσθεν
πορείαν, ἐπινοεῖ τινα δόλον τοιοῦτον. ἀναζεύξας, 6
ἦγε πάλιν εἰς τοὐπίσω τὴν πορείαν, ὡς ἀπεγνωκὼς
τὴν βοήθειαν, διὰ τὸ προκατέχεσθαι τοὺς τόπους.
Οἱ δὲ Σελγεῖς, προχείρως πιστεύσαντες, ὡς ἀπε- 7
γνωκότος βοηθεῖν Γαρσυήριδος, οἱ μὲν εἰς τὸ στρα-
τόπεδον ἀπεχώρησαν, οἱ δ' εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὸ
κατε-

LXXII. 4. Σάπορδα. Σάρποδα *Aug. Reg. A.* 7. ἀπεχώρησαν. ἀνεχώρ. *edd. ex Bav.*

sustinebant. *Achæus* peditum sex millia, equites quingentos, duce *Garsyeri*, opitulatum *Pednelissensibus* misit. *Selgenses*, ut adventare auxilia senserunt, majore copiarum suarum parte angustias ad *Climacem*, quam vocant, occupant: & aditum quidem ad *Saporda* præsidio tenent; transitus vero omnes ac tramites corrumpunt. *Garsyeris* in *Milyadem* impressione facta, castrisque admotis urbi quam *Cretopolin* dicunt, ut animadvertit, obsessis ab infesto hoste illis locis, nulla ratione pergi posse ulterius; dolum hujusmodi comminiscitur. Motis castris, retro agmen ducit; quasi, propter præoccupatas fauces, ferendæ opis consilio cogeretur absistere. *Selgenses*, facile persuasi, ex desperatione *Garsyerin* mutasse, pars in castra, pars in

8κατεπείγειν τὴν τοῦ σίτου κομιδήν. ὁ δὲ Γαρσύηρις, A.V. 536.
ἐξ ἐπιστροφῆς ἐνεργὸν ποιησάμενος τὴν πορείαν, His deceptis,
ἧκε πρὸς τὰς ὑπερβολάς. καταλαβὼν δὲ ἐρήμους, penetrat Garsyeris,
ταύτας μὲν ἠσφαλίσατο φυλακαῖς, Φάϋλλον ἐπὶ dux Achæi.
9πάντων καταστήσας. αὐτὸς δὲ, μετὰ τῆς στρατιᾶς εἰς Πέργην κατάρας, ἐντεῦθεν ἐποιεῖτο τὰς διαπρεσβείας, πρός τε τοὺς ἄλλους τοὺς τὴν Πισιδικὴν κατοικοῦντας, καὶ πρὸς τὴν Παμφυλίαν·
10ὑποδεικνύων μὲν τὸ τῶν Σελγέων βάρος, παρακαλῶν δὲ πάντας πρὸς τὴν Ἀχαιοῦ συμμαχίαν, καὶ πρὸς τὴν βοήθειαν τοῖς Πεδνηλισσεῦσιν.

Οἱ δὲ Σελγεῖς κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον, στρα- LXXIII.
τηγὸν ἐξαποστείλαντες μετὰ δυνάμεως, ἤλπισαν, καταπληξάμενοι ταῖς τῶν τόπων ἐμπειρίαις, ἐκβα-
12λεῖν τὸν Φάϋλλον ἐκ τῶν ὀχυρωμάτων. οὐ καθικόμενοι δὲ τῆς προθέσεως, ἀλλὰ πολλοὺς ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν ἐν ταῖς προσβολαῖς, ταύτης

Aa 2 μὲν

8. καταστήσας. ἐπιστήσας *Vat. Flor.* 9. πρός τε *cum Reg. B. dedit Casaub. Veteres libri omnes* πρός γε.

in urbem redeunt: etenim messis jam tempus instabat. Interim *Garsyeris*, itinere converso, ductoque raptim agmine, ad transitum montis pervenit: quem nactus præsidio nudatum, ipse præsidiis firmat, & summæ rei *Phayllum* præficit. Deinde cum exercitu *Pergam* profectus, dimissis circa nunciis, tum alios *Pisidiæ* populos sollicitat, tum etiam *Pamphyliam*: ponensque illis ob oculos, *quam gravis immineret omnibus Selgensium civitas;* ad societatem cum *Achæo* ineundam, & auxilia Pednelissensibus mittenda, cunctos hortabatur.

73. Per id tempus *Selgenses*, misso duce cum exercitu, sperabant, propter eximiam locorum peritiam, terrorem incutere se *Phayllo* posse, & munitionibus eum dejicere. Qui conatus quum fuisset irritus, quumque multos etiam suorum, dum invasionem sæpius tentant, amisissent;

Ol.140.2. μὲν τῆς ἐλπίδος ἀπέστησαν· τῇ δὲ πολιορκίᾳ καὶ
τοῖς ἔργοις οὐχ ἧττον, ἀλλὰ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ,
προσεκαρτέρουν. Τοῖς δὲ περὶ Γαρσύηριν, Ἐτεννεῖς 3
μὲν, οἱ τῆς Πισιδικῆς τὴν ὑπὲρ Σίδης ὀρεινὴν κατοι-
κοῦντες, ὀκτακισχιλίους ὁπλίτας ἔπεμψαν· Ἀσπέν-
διοι δὲ τοὺς ἡμίσεις. Σιδῆται δὲ, τὰ μὲν στοχαζό- 4
μενοι τῆς πρὸς Ἀντίοχον εὐνοίας, τὸ δὲ πλεῖον διὰ
τὸ πρὸς Ἀσπενδίους μῖσος, οὐ μετέσχον τῆς βοη-
θείας. Ὁ δὲ Γαρσύηρις, ἀναλαβὼν τάς τε τῶν 5
βεβοηθηκότων καὶ τὰς ἰδίας δυνάμεις, ἧκε πρὸς τὴν
Πεδνηλισσὸν, πεπεισμένος, ἐξ ἐφόδου λύσειν τὴν πο-
λιορκίαν· οὐ καταπληττομένων δὲ τῶν Σελγέων, λα-
βὼν σύμμετρον ἀπόστημα, κατεστρατοπέδευσε.
τῶν δὲ Πεδνηλισσέων πιεζομένων ὑπὸ τῆς ἐνδείας, 6
ὁ Γαρσύηρις σπεύδων ποιεῖν τὰ δυνατὰ, δισχιλίους
ἑτοιμάσας ἄνδρας, καὶ δοὺς ἑκάστῳ μέδιμνον πυρῶν,
νυκτὸς εἰς τὴν Πεδνηλισσὸν εἰσέπεμπε. τῶν δὲ Σελ- 7
γέων

Etennenses & Aspendii jungunt se Garsyeridi.

Ad Pednelissum parum proficit Garsyeris.

LXXIII. 3. Ἐτεννεῖς. Ἐτενεῖς *Flor.*

fissent; huic quidem spei renunciant: at in obsidionis & operum faciendorum curam acrius etiam, quam antea, incumbunt. *Etennenses* vero, qui montana Pisidiæ supra Sidam colunt, octo millia hominum gravis armaturæ Garsyeri submittunt: *Aspendii* quatuor millia. *Sidetæ*, quod amicitiam Antiochi respicerent, ac multo magis, quod Aspendiorum odio flagrarent, ad ferendam obsessis opem non consenserunt. *Garsyeris*, & sociorum auxilia & suas copias assumens, ad *Pednelissum* accedit; persuasus, primo impetu obsidionem se soluturum: sed, quum ejus adventu nihil terrerentur *Selgenses;* modico ab his intervallo castra ipse communit. Premebantur interim rerum omnium inopia *Pednelissenses:* quibus laborantibus, ut qua posset cumque fieri ratione subveniret *Garsyeris,* duo millia armatorum parat; traditoque illorum unicuique modio frumenti, silentio noctis urbem jubet ingredi. *Selgenses*, re cognita, hostibus

γέων συνέντων τὸ γιγνόμενον, καὶ παραβοηθησάν- A.V. 536.
των, συνέβη, τῶν μὲν ἀνδρῶν τῶν εἰσφερόντων κα-
τακοπῆναι τοὺς πλείστους, τοῦ δὲ σίτου παντὸς κυ-
8 ριεῦσαι τοὺς Σελγεῖς. Οἷς ἐπαρθέντες, ἐνεχείρησαν Obſidetur ipſe a Selgenſibus.
οὐ μόνον τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς περὶ τὸν Γαρσύη-
ριν πολιορκεῖν. ἔχουσι γάρ δή τι τολμηρὸν ἀεὶ καὶ
9 παράβολον ἐν τοῖς πολεμίοις οἱ Σελγεῖς. δι' ἃ καὶ
τότε, καταλιπόντες φυλακὴν τὴν ἀναγκαίαν τοῦ
χάρακος, τοῖς λοιποῖς περιστάντες κατὰ πλείους
τόπους, ἅμα προσέβαλλον εὐθαρσῶς τῇ τῶν ὑπεναν-
10 τίων παρεμβολῇ. Πανταχόθεν δὲ τοῦ κινδύνου πα-
ραδόξως περιεστῶτος, κατὰ δέ τινας τόπους καὶ
τοῦ χάρακος ἤδη διασπωμένου, θεωρῶν ὁ Γαρσύηρις
τὸ συμβαῖνον, καὶ μοχθηρὰς ἐλπίδας ἔχων ὑπὲρ
τῶν ὅλων, ἐξέπεμψε τοὺς ἱππεῖς κατά τινα τόπον
11 ἀφυλακτούμενον. οὓς νομίσαντες οἱ Σελγεῖς κατα-
πεπληγμένους, καὶ δεδιότας τὸ μέλλον ἀποχωρήσειν,

8. *πολεμίοις. πολέμοις Caſaub. ex conject.*

bus ad obſiſtendum occurrunt: acciditque, ut frumento omni Selgenſes potirentur, maxima eorum parte qui importabant occiſa. Quo ſucceſſu elati, non ſolum urbem, ſed etiam *Garſyerim* in ſuis caſtris oppugnare incipiunt. Amant enim *Selgenſes* in rebus bellicis conſilia audacia & inopinata. Itaque ergo tunc quoque, idoneo intra vallum relicto præſidio, reliquum exercitum variis locis circa hoſtium caſtra diſponunt; magnaque audacia impetum ſimul undique faciunt. *Garſyeris*, inopinato malo omni ex parte circumventus, vallo etiam nonnullis jam locis proruto, ubi ad ultimum periculi rem videt perductam, de rebus ſummis prope jam deſperans, equites via quadam, quæ ab hoſtibus non cuſtodiebatur, emittit. *Selgenſes*, rati, hos terrore perculſos imminentis periculi metum fuga prævertere, nulla

Ol. 140. 2. In fugam vertuntur Selgenses.

οὐ προσέσχον, ἀλλ' ἁπλῶς ὠλιγώρησαν. οἱ δὲ, πε- 12
ριϊππεύσαντες, καὶ γενόμενοι κατὰ νώτου τοῖς πο-
λεμίοις, ἐνέβαλον, καὶ προσέφερον τὰς χεῖρας ἐῤ-
ῥωμένως. οὗ συμβαίνοντος, ἀναθαῤῥήσαντες οἱ τοῦ 13
Γαρσυήριδος πεζοὶ, καίπερ ἤδη τετραμμένοι, πάλιν
ἐκ μεταβολῆς ἠμύνοντο τοὺς εἰσπίπτοντας. ἐξ οὗ 14
περιεχόμενοι πανταχόθεν οἱ Σελγεῖς, τέλος εἰς φυ-
γὴν ὥρμησαν. Ἅμα δὲ τούτοις οἱ Πεδνηλισσεῖς ἐπι- 15
θέμενοι, τοὺς ἐν τῷ χάρακι περιλειφθέντας ἐξέβα-
λον. γενομένης δὲ τῆς φυγῆς ἐπὶ πολὺν τόπον, ἔπε- 16
σον μὲν οὐκ ἐλάττους μυρίων· τῶν δὲ λοιπῶν, οἱ μὲν
σύμμαχοι πάντες εἰς τὴν οἰκείαν, οἱ δὲ Σελγεῖς διὰ
τῆς ὀρεινῆς εἰς τὴν αὐτῶν πατρίδα κατέφυγον.

Pednelissus obsidione liberatur.

LXXIV. Ὁ δὲ Γαρσύηρις ἀναζεύξας, ἐκ ποδὸς εἵπετο τοῖς φεύγουσι· σπεύδων διελθεῖν τὰς δυσχωρίας, καὶ συνεγγίσαι τῇ πόλει, πρὶν ἢ στῆναι καὶ βουλεύσασθαί τι τοὺς

Garsyeris Selgas obsidet.

15. περιλειφθ. καταλειφθέντας *Vat. Flor.*

la eorum ratione habita, contemtui simpliciter rem habent. At illi hostium aciem circumequitare; deinde, ut a tergo horum constiterunt, irruere, acerrimumque prælium ciere. Quo facto, peditibus *Garsyeridis*, licet jam inclinatis in fugam, redit virtus in animos, iterumque in hostem conversi, irruentibus fortiter obsistunt. Itaque *Selgenses*, undique pressi, ad extremum in pedes sese conjiciunt. Eodem vero tempore *Pednelissenses* aggressi eos, qui relicti in castris fuerant, vallo expellunt. Ita, quum longe lateque fugerent hostes, non pauciores illorum decem millibus ceciderunt: quod ad reliquos, socii domum quisque suam repetunt, & *Selgenses* quoque per aspreta montium in patriam fuga evadunt.

74. *Garsyeris*, e vestigio motis castris, fugientibus instat: festinans saltuum difficultates superare, & prius urbi castra admovere, quam satis constaret hostibus mens e fuga

2 τοὺς πεφευγότας ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ παρουσίας. οὗτος A.V. 536.
μὲν οὖν ἧκε μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς τὴν πόλιν.
3 Οἱ δὲ Σελγεῖς, δυσελπιστοῦντες μὲν ἐπὶ τοῖς συμ-
μάχοις, διὰ τὴν κοινὴν περιπέτειαν, ἐκπεπληγμένοι
δὲ ταῖς ψυχαῖς διὰ τὸ γεγονὸς ἀτύχημα, περίφο-
βοι τελέως ἦσαν, καὶ περὶ σφῶν αὐτῶν καὶ περὶ τῆς
4 πατρίδος. Διὸ συνελθόντες εἰς ἐκκλησίαν, ἐβουλεύ- Logbasis, legatus Selgensium,
σαντο πρεσβευτὴν ἐκπέμπειν ἕνα τῶν πολιτῶν,
Λόγβασιν, ὃς ἐγεγόνει μὲν ἐπὶ πολὺ συνήθης καὶ
ξένος Ἀντιόχου, τοῦ μεταλλάξαντος τὸν βίον ἐπὶ
5 Θρᾴκης· δοθείσης δ᾽ ἐν παρακαταθήκῃ καὶ Λαοδί-
κης αὐτῷ, τῆς Ἀχαιοῦ γενομένης γυναικὸς, ἐτετρό-
φει ταύτην ὡς θυγατέρα, καὶ διαφερόντως ἐπεφι-
6 λοστοργήκει τὴν παρθένον. δι᾽ ἃ νομίζοντες οἱ Σελ-
γεῖς εὐφυέστατον ἔχειν πρεσβευτὴν πρὸς τὰ περιε-
7 στῶτα, τοῦτον ἐξαπέστειλαν. Ὃς, ποιησάμενος Achæo patriam prodit.
ἰδίᾳ τὴν ἔντευξιν πρὸς Γαρσύηριν, τοσοῦτον κατὰ
τὴν προαίρεσιν ἀπέσχε τοῦ βοηθεῖν τῇ πατρίδι
κατὰ

LXXIV. 6. νομίζοντες. νομίσαντες Flor.

e fuga ad consultandum super ipsius adventu. Et ille quidem cum exercitu ad *Selgam* accessit. *Selgenses* vero, qui exiguam de cetero spem in sociis propter communem casum ponebant, ipsi in tanta clade pavore torpentes, de sua & patriæ salute anxii, male metuebant. Igitur, concione advocata, visum illis, legatum mittere *Logbasim* civem suum, longo amicitiæ usu jureque hospitii Antiocho illi, qui in Thracia obiit, quondam junctum: quique *Laodicen*, quæ postea *Achæo* nupserat, fidei suæ commendatam, ut filiam educaverat, singulari caritate puellam complexus. Propterea *Selgenses*, aptissimum ad præsentem necessitatem legatum habere se rati, illum miserunt. *Logbasis*, re arcano cum *Garsyere* communicata, adeo fuit alieno animo a procuranda pro

Ol.140.2. κατὰ τὸ δέον, ὥστε τἀναντία παρεκάλει τὸν Γαρ-
σύηριν, σπουδῇ πέμπειν ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν, ἀναδεχό-
μενος ἐγχειριεῖν αὐτοῖς τὴν πόλιν. Ὁ μὲν οὖν Γαρ- 8
σύηρις, δεξάμενος ἑτοίμως τὴν ἐλπίδα, πρὸς μὲν
τὸν Ἀχαιὸν ἐξέπεμψε τοὺς ἐπισπασομένους, καὶ
διασαφήσοντας περὶ τῶν ἐνεστώτων. πρὸς δὲ τοὺς 9
Σελγεῖς ἀνοχὰς ποιησάμενος, εἷλκε τὸν χρόνον τῶν
συνθηκῶν ἀεὶ, ὑπὲρ τῶν κατὰ μέρος ἀντιλογίας καὶ
σκήψεις εἰσφερόμενος, χάριν τοῦ προσδέξασθαι μὲν
τὸν Ἀχαιὸν, δοῦναι δὲ ἀναστροφὴν τῷ Λογβάσει
πρὸς τὰς ἐντεύξεις καὶ παρασκευὰς τῆς ἐπι-
βολῆς.

LXXV. Facillime decipiuntur mortales.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον πλεονάκις συμπο-
ρευομένων πρὸς ἀλλήλους εἰς σύλλογον, ἐγίγνετό τις
συνήθεια τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, παρεισιόντων
πρὸς τὰς σιταρχίας εἰς τὴν πόλιν. Ὃ δὴ καὶ 2
πολλοῖς καὶ πολλάκις ἤδη παραίτιον γέγονε τῆς
ἀπωλείας. Καί μοι δοκεῖ πάντων τῶν ζώων εὐπα-
ραλο-

LXXV. 2. καὶ πολλάκις. *Abeſt h. l.* καὶ *ab edd. & Bav.*

pro eo ac debuit patriæ ſalute; ut contra Garſyerim monuerit, propere advocaret *Achæum*, receperitque *ſe civitatem eis traditurum.* Garſyeris, oblatam ſpem promto animo accipiens, ad Achæum miſit, qui allato hujus rei nuncio illum arceſſerent. Cum *Selgenſibus* vero interim pactus inducias, feriendi fœderis tempus ex alio in aliud proferebat, ſuper aliqua conditione illius ſubinde controverſiam movens, aut aliquam comminiſcens cauſſam; donec adveniret *Achæus*, & daretur *Logbaſi* tempus ad colloquia & ad proditionem moliendam.

75. Dum hæc aguntur & ultro citroque ad colloquendum commeatur, cœpere milites familiarius e caſtris annonæ parandæ gratia in oppidum ventitare. Quæ res multis ſæpe jam exitio fuit. Vt mihi videatur *homo, quum omnium animalium*

ῥαλογιστότατον ὑπάρχειν ἄνθρωπος, δοκοῦν εἶναι A.V.536.
3 πανουργότατον. πόσαι μὲν γὰρ παρεμβολαὶ καὶ
φρούρια, πόσαι δὲ καὶ πηλίκαι πόλεις, τούτῳ τῷ
4 τρόπῳ παρεσπόνδηνται; Καὶ, τούτων οὕτω συνεχῶς
καὶ προφανῶς πολλοῖς ἤδη συμβεβηκότων, οὐκ οἶδ᾽
ὅπως καινοί τινες αἰεὶ καὶ νέοι πρὸς τὰς τοιαύτας
5 ἀπάτας πεφύκαμεν. Τούτου δ᾽ αἴτιόν ἐστιν, ὅτι
τὰς τῶν πρότερον ἐπταικότων ἐν ἑκάστοις περιπε-
τείας οὐ ποιούμεθα προχείρους· ἀλλὰ σίτου μὲν
καὶ χρημάτων πλῆθος, ἔτι δὲ τειχῶν καὶ βελῶν
κατασκευὰς, μετὰ πολλῆς ταλαιπωρίας καὶ δαπά-
νης ἑτοιμαζόμεθα πρὸς τὰ παράδοξα τῶν συμβαι-
6 νόντων· ὃ δ᾽ ἐστὶ ῥᾷστον μὲν τῶν ὄντων, μεγίστας
δὲ παρέχεται χρείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι καιροῖς,
τούτου πάντες κατολιγωροῦμεν· καὶ ταῦτα, δυνά-
μενοι μετ᾽ εὐσχήμονος ἀναπαύσεως ἅμα καὶ διαγω-
γῆς ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ πολυπραγμοσύνης περι-

Ei errori medetur studium Historiæ.

6. χρείας. τὰς χρείας edd. ex Bav.

lium verſutiſſimum habeatur, omnium eſſe decipi facillimum. Quot enim caſtra, quot caſtella, quot denique quantæque urbes, hoc genere perfidiæ ſunt proditæ? Atque hæc calamitas quum adeo frequenter, adeoque evidenter multis jam inciderit; fit tamen, neſcio quomodo, ut ad hujusmodi fraudes ſemper rudes ac novi inveniamur. Cauſſa autem hujus rei eſt, quod non curamus, ut eorum calamitates, qui ante nos hac illave parte peccaverunt, in numerato nobis & in promtu ſint. Sed frumenti quidem & pecuniæ copiam, itemque murorum telorumque fabricas, adverſus incerta & inopinata caſuum, multo labore ſumtuque nobis comparamus: rem vero omnium facillimam, omniumque, ubi aliquid adverſi increpuit, utiliſſimam, hanc omnes ſusque deque habemus; quamvis facile queamus, honeſto fruentes otio atque oblectatione animi, *ex Hiſtoria & curioſa diligentique rerum ante actarum notitia*, hanc nobis

Ol. 140. 2.

Achæus ipse Selgam venit.

Logbasis dolum molitur adv. patriam.

ποιεῖσθαι τὴν τοιαύτην ἐμπειρίαν. Πλὴν ὁ μὲν 7
Ἀχαιὸς ἧκε πρὸς τὸν καιρόν. οἱ δὲ Σελγεῖς, συμμίξαντες αὐτῷ, μεγάλας ἔσχον ἐλπίδας, ὡς ὁλοσχεροῦς τινος τευξόμενοι φιλανθρωπίας. Ὁ δὲ Λόγ- 8
βασις ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ κατὰ βραχὺ συνηθροικὼς εἰς τὴν ἰδίαν οἰκίαν, τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρεισιόντων στρατιωτῶν, συνεβούλευε τοῖς πολίταις μὴ παρεῖναι τὸν καιρόν· ἀλλὰ πράσσειν, βλέ- 9
ποντας εἰς τὴν ὑποδεικνυμένην φιλανθρωπίαν ὑπ' Ἀχαιοῦ, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι ταῖς συνθήκαις, πανδημεὶ βουλευσαμένους ὑπὲρ τῶν ἐνεστώτων. ταχὺ 10
δὲ συναθροισθείσης τῆς ἐκκλησίας, οὗτοι μὲν ἐβουλεύοντο, καλέσαντες καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν φυλακείων ἅπαντας, ὡς τέλος ἐπιθήσοντας τοῖς προκειμένοις.

LXXVI. Ὁ δὲ Λόγβασις, ἀποδοὺς τὸ σύνθημα τοῦ καιροῦ τοῖς ὑπεναντίοις, ἡτοίμαζε τοὺς ἠθροισμένους κατὰ

10. *ἐπιθήσοντας. ἐπιθήσοντες malim.*

LXXVI. 1. *ἠθροισμένους. συνηθροισμ. ed. Hervag. & seqq. ex uno Aug.*

nobis *peritiam atque prudentiam parare.* Enimvero *Achæus* ad constitutum tempus præsto fuit. *Selgenses* autem, cum eo collocuti, magna in spe erant, eximiam se illius humanitatem esse experturos. *Logbasis* vero, contractis interea paullatim domi suæ militibus, qui subinde e castris urbem ingrediebantur, civibus suadere instititit, ne occasionem elabi sinerent: sed, humanitatem respicientes quam præ se ferat Achæus, agerent si quid agerent, ac, populo universo ad deliberandum de re præsenti convocato, fœdus inchoatum perducerent ad exitum. Et illi quidem, congregata mox concione, iis etiam, qui in stationibus custodias agebant, evocatis ut conficiendo negotio interessent, in commune consultabant.

76. Interim *Logbasis*, cui de illo tempore cum hostibus convenerat, congregatam

κατὰ τὴν οἰκίαν· διεσκευάζετο δὲ καὶ καθωπλίζετο A.V. 536.
2 μετὰ τῶν υἱῶν αὐτὸς ἅμα πρὸς τὸν κίνδυνον. τῶν
δὲ πολεμίων, ὁ μὲν Ἀχαιὸς τοὺς μὲν ἡμίσεις ἔχων,
προέβαινε πρὸς αὐτὴν τὴν πόλιν· ὁ δὲ Γαρσύηρις,
τοὺς ὑπολειπομένους ἀναλαβὼν, προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸ
Κεσβέδιον καλούμενον. τοῦτο δ' ἐστὶ μὲν Διὸς ἱερὸν,
κεῖται δ' εὐφυῶς κατὰ τῆς πόλεως· ἄκρας γὰρ
3 λαμβάνει διάθεσιν. Συνθεασαμένου δέ τινος κατὰ Proditur dolus.
τύχην αἰπόλου τὸ συμβαῖνον, καὶ προσαγγείλαντος
πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, οἱ μὲν ἐπὶ τὸ Κεσβέδιον ὥρμων
μετὰ σπουδῆς, οἱ δ' ἐπὶ τὰ φυλακεῖα, τὸ δὲ πλῆ-
θος ὑπὸ τὸν θυμὸν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Λογβάσιος.
4 καταφανοῦς δὲ τῆς πράξεως γενομένης, οἱ μὲν αὐ- Logbafis occiditur.
τῶν ἐπὶ τὸ τέγος ἀναβάντες, οἱ δὲ ταῖς αὐλείοις
βιασάμενοι, τόν τε Λόγβασιν καὶ τοὺς υἱοὺς, ἅμα
δὲ

1. *διεσκευάζετο correxi cum Reisk. Vulgo omnes διεσκεύαζε.* 2. *τοὺς μὲν ἡμίσεις. μὲν b. l. ejecit Cafaub. invitis msstis.* Ibid. Κεσβέδιον. *In Vat.* λ *intra lineas fcribitur fuper litera* δ. *Sic & in cod. Flor. qui mox deinde &* Κεσβέλιον *habet pro* Κεσβέδιον. 3. *ὑπὸ τὸν θυμὸν Vat. Flor. ὑπὸ τῶν θυμῶν edd. cum aliis.* 4. *τέγος Vat. Flor. στέγος edd. cum ceteris.* Ibid. *αὐλείοις. αὐλίοις Vat. Flor. Aug. Reg. A. In Aug. vero a pr. manu fuerat αὐλίαις.*

tam domi manum præparabat; & fe quoque ipfum & filios fuos ad certamen comparabat, armisque inftruebat. Quod ad hoftes, *Achæus* quidem cum altera copiarum parte ad urbem ipfam gradum faciebat; *Garfyeris* vero cum parte altera *Cesbedium* quod vocant petebat. *Iovis* id *templum* eft, urbi opportune imminens: arcis enim inftar habet. Forte autem, quæ agebantur, ubi caprarius quidam animadvertit, ejusque rei nuncium ad concionem attulit; extemplo pars Cesbedium accurrunt; alii ftationes fuas repetunt: multitudo, primo furore, *Logbafis* domum petit. Ibi proditione omni palam facta, alii tecta confcendere, alii per veftibuli fores irrumpere, & *Logbafim* filiosque & ceteros omnes

una

Ol.140.2. δὲ καὶ τοὺς ἄλλους πάντας αὐτοῦ κατεφόνευσαν.
μετὰ δὲ ταῦτα κηρύξαντες τοῖς δούλοις ἐλευθερίαν, 5
καὶ διελόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐβοήθουν ἐπὶ τοὺς εὐ-
καίρους τῶν τόπων. Ὁ μὲν οὖν Γαρσύηρις, ἰδὼν 6
προκατεχόμενον τὸ Κεσβέδιον, ἀπέστη τῆς προθέ-
σεως. τοῦ δ' Ἀχαιοῦ βιαζομένου πρὸς αὐτὰς τὰς 7
πύλας, ἐξελθόντες οἱ Σελγεῖς, ἑπτακοσίους μὲν
κατέβαλον τῶν Μυσῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀπέστησαν
τῆς ὁρμῆς. Μετὰ δὲ ταύτην τὴν πρᾶξιν, ὁ μὲν 8
Ἀχαιὸς καὶ Γαρσύηρις ἀνεχώρησαν εἰς τὴν αὑτῶν
παρεμβολήν. Οἱ δὲ Σελγεῖς, δεδιότες μὲν τὰς ἐν 9
αὐτοῖς στάσεις, δεδιότες δὲ καὶ τὴν τῶν πολεμίων
ἐπιστρατοπεδείαν, ἐξέπεμψαν μεθ' ἱκετηριῶν τοὺς
πρεσβυτέρους, καὶ σπονδὰς ποιησάμενοι, διελύσαν-
το τὸν πόλεμον ἐπὶ τούτοις· Ἐφ' ᾧ παραχρῆ- 10
μα μὲν δοῦναι τετρακόσια τάλαντα, καὶ
τοὺς τῶν Πεδνηλισσέων αἰχμαλώτους· με-
τὰ δέ τινα χρόνον, ἕτερα προσθεῖναι τρια-
κόσια.

Pacem cum Achæo faciunt Selgenses.

7. τῆς ὁρμῆς. τῆς πόλεως Aug. Reg. A.

una cum his ibidem trucidare. Poſt hæc ſervis per præconem ad pileum vocatis, partitis viribus ſuis, ad propugnationem locorum opportunorum diſcedunt. *Garſyeris*, ut præoccupatum videt *Cesbedium*, incepto abſtitit. *Achæo* vero ad ipſas usque portas penetrante, *Selgenſes*, urbe egreſſi, ſeptingentos ex hoſtibus (ii erant Myſii) cæde proſtraverunt: ceterorum impetum repulerunt. His ita peractis, *Achæus* & *Garſyeris* in caſtra ſunt reverſi. At *Selgenſes*, metuentes ſibi ab inteſtina ſeditione; metuentes etiam ab imminente ipſorum cervicibus hoſte, ſeniores cum velamentis ad *Achæum* mittunt, & pace facta his conditionibus bellum finiunt: *Vt quadringenta talenta ſtatim pendant: & Pedneliſſenſium captivos reddant: deinde poſt certum tempus, trecenta alia*

11 κόσια. Σελγεῖς μὲν δὴ οὖν, διὰ τὴν Λογβάσιος A.V. 536.
ἀσέβειαν τῇ πατρίδι κινδυνεύσαντες, διὰ τὴν σφε-
τέραν εὐτολμίαν τήν τε πατρίδα διετήρησαν, καὶ
τὴν ἐλευθερίαν οὐ κατῄσχυναν, καὶ τὴν ὑπάρχου-
σαν αὐτοῖς πρὸς Λακεδαιμονίους συγγένειαν.

Selgenses cognati Lacedæmoniorum.

LXXVII.

Ἀχαιὸς δὲ, ποιησάμενος ὑφ' ἑαυτὸν τὴν Μιλυά-
δα, καὶ τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Παμφυλίας, ἀνέζευ-
ξε· καὶ παραγενόμενος εἰς Σάρδεις, ἐπολέμει μὲν
Ἀττάλῳ συνεχῶς, ἀνετείνετο δὲ Προυσίᾳ, πᾶσι δ'
ἦν φοβερὸς καὶ βαρὺς τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταύρου
2 κατοικοῦσι. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν, καθ' ὃν Ἀχαιὸς
ἐποιεῖτο τὴν ἐπὶ τοὺς Σελγεῖς στρατείαν, Ἄτταλος,
ἔχων τοὺς Τεκτοσάγας Γαλάτας, ἐπεπορεύετο τὰς
κατὰ τὴν Αἰολίδα πόλεις, καὶ τὰς συνεχεῖς ταύ-
ταις, ὅσαι πρότερον Ἀχαιῷ προσεκεχωρήκεισαν διὰ
3 τὸν φόβον. ὧν αἱ μὲν πλείους ἐθελοντὶ αὐτῷ προσέ-
θεντο

Attalus Achæo Aeolidem eripit.

11. δὴ οὖν. δὴ *carent Vat. Flor. Reg. B.* Ibid. συγγένειαν. *Mendose veteres libri* εὐγένειαν.

LXXVII. 2. Τεκτοσάγας *ex Casauboni conjectura scripsi. Vulgo omnes* Αἰγοσάγας, Aegosages, *& sic rursus cap. seq.* 3. ἐθελοντὶ. ἐθελοντὴν *Vat.*

alia talenta adjiciant. Hoc igitur modo *Selgenses*, quum scelere impio *Logbasis* in periculum patriæ amittendæ venissent; virtute sua patriam servarunt; neque aut libertatem aut eam, quæ ipsis intercedit cum Lacedæmoniis cognationem, dehonestarunt.

77. *Achæus* postquam *Milyadem* & partem *Pamphyliæ* maximam sui juris fecisset, vasis conclamatis *Sardes* proficiscitur: ubi continuum cum *Attalo* bellum gerebat, & *Prusiæ* etiam minabatur; eratque omnibus, qui cis Taurum Asiam colunt, formidabilis ac gravis. Quo tempore autem Achæus in expeditione contra Selgenses erat occupatus, *Attalus*, *Tectosages* Gallos secum habens, per Aeolidis urbes agmen ductabat, & per finitimas istis, quæ prius metu se Achæo dediderant. Harum plerasque voluntate colentium recepit: ut etiam bene-

Ol.140.2. θεντο καὶ μετὰ χάριτος· ὀλίγαι δέ τινες τῆς βίας προσεδεήθησαν. Ἦσαν δὲ δὴ τότε μεταθέμεναι 4 πρὸς αὐτὸν, πρῶτον μὲν Κύμη καὶ Σμύρνα, καὶ Φώκαια· μετὰ δὲ ταύτας, Αἰγαιεῖς καὶ Τημνῖται προσεχώρησαν, καταπλαγέντες τὴν ἔφοδον. ἧκον δὲ καὶ 5 παρὰ Τηΐων καὶ Κολοφωνίων πρέσβεις, ἐγχειρίζοντες σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὰς πόλεις. προσδεξάμενος 6 δὲ καὶ τούτους ἐπὶ ταῖς συνθήκαις, αἷς καὶ τὸ πρότερον, καὶ λαβὼν ὁμήρους, ἐχρημάτισε τοῖς παρὰ τῶν Σμυρναίων πρεσβευταῖς φιλανθρώπως, διὰ τὸ μάλιστα τούτους τετηρηκέναι τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν. Προελθὼν δὲ κατὰ τὸ συνεχὲς, καὶ διαβὰς 7 τὸν Λύκον ποταμὸν, προῆγεν ἐπὶ τὰς τῶν Μυσῶν κατοικίας. ἀπὸ δὲ τούτων γενόμενος, ἧκε πρὸς Καρσέας. καταπληξάμενος δὲ τούτους, ὁμοίως τε καὶ 8 τοὺς τὰ Δίδυμα τείχη φυλάττοντας, παρέλαβε καὶ ταῦτα τὰ χωρία, Θεμιστοκλέους αὐτὰ παραδόντος· ὃς ἐτύγχανε στρατηγὸς ὑπ' Ἀχαιοῦ καταλελειμ-

Et Myfiam.

4. δὲ δὴ τότε. δὲ αἱ τότε *voluit Reisk.* 7. Λύκον. *An* Κάϊκον?

beneficii loco rem ducerent. Paucæ quædam ut vis admoveretur exſpectarunt. Inter eas quæ ultro ſe ei adjunxerunt, fuere, primo *Cuma*, *Smyrna*, *Phocæa*: poſt has, *Aegæenſes*, & *Temnitæ*, adventu illius perterriti, deditionem fecerunt. Adiere Attalum & a *Tejis Colophoniisque* legati, ſe urbesque ſuas illius fidei permittentes. Quos ubi in easdem fœderis leges recepiſſet atque ante, obſidibus etiam acceptis, *Smyrnæorum* legatis cum ſingulari benignitate operam dedit: conſtantiſſime enim hic populus in ejus fide præ ceteris manſerat. Continuato deinde itinere, trajectoque *Lyco* amne, in *Myſorum* fines progreſſus eſt. Inde ad *Carſenſes* pervenit: & cum hos, tum præſidium quod *Didyma-Tiche* cuſtodiebat, ita terruit, ut caſtellum utrumque *Themiſtocles*, quem iis locis Achæus diſcedens præfecerat, ipſi traderet.

9λελειμμένος τῶν τόπων τούτων. ὁρμήσας δὲ ἐντεῦ- A.V.536.
θεν, καὶ κατασύρας τὸ Ἀπίας πεδίον, ὑπερέβαλε
τὸ καλούμενον ὄρος Πελεκάντα, καὶ κατέζευξε περὶ
τὸν Μέγιστον ποταμόν.

Οὗ γενομένης ἐκλείψεως σελήνης, πάλαι δυσχε- LXXVIII.
ρῶς φέροντες οἱ Γαλάται τὰς ἐν ταῖς πορείαις κα- Lunæ defectus
κοπαθείας, ἅτε ποιούμενοι τὴν στρατείαν μετὰ γυ- terret Gallos
ναικῶν καὶ τέκνων, ἑπομένων αὐτοῖς τούτων ἐν ταῖς in exerc. Attali.
2ἁμάξαις· τότε σημειωσάμενοι τὸ γεγονὸς, οὐκ ἂν
3ἔφασαν ἔτι προελθεῖν εἰς τὸ πρόσθεν. Ὁ δὲ βασι-
λεὺς Ἄτταλος, χρείαν μὲν ἐξ αὐτῶν οὐδεμίαν ὁλο-
σχερῆ κομιζόμενος· θεωρῶν δ' ἀποσπωμένους ἐν ταῖς
πορείαις, καὶ καθ' ἑαυτοὺς στρατοπεδεύοντας, καὶ
τὸ ὅλον ἀπειθοῦντας καὶ πεφρονηματισμένους, εἰς
4ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν οὐ τὴν τυχοῦσαν. ἅμα μὲν
γὰρ ἠγωνία, μὴ πρὸς τὸν Ἀχαιὸν ἀπονεύσαντες
συνεπίθωνται τοῖς αὐτοῦ πράγμασιν· ἅμα δ' ὑφεω-
ρᾶτο τὴν ἐξακολουθοῦσαν αὐτῷ φήμην, ἐὰν περι-
στήσας

LXXVIII. 4. ἐξακολουθοῦσαν. ἐξακολουθήσουσαν *malim cum Casaub.*

deret. Profectus inde, *Apiæ campum* populatus, *Pelecantem* quem vocant *montem* superavit, & super *Megistum amnem* posuit castra.

78. Eo loci quum *luna defecisset*, *Galli* molestias itineris ægre jam pridem ferentes, (ut quos in expeditione uxores liberique plaustris vecti sequebantur,) tunc ostenti loco quod acciderat de luna ducentes, ulterius se progressuros negarunt. Enimvero rex *Attalus*, cui exiguo admodum usui hi erant; quos viderat tota illa expeditione ab agmine separatos, castra seorsum metari, parere prorsus velle nemini, superbi denique & elati spiritus homines esse; quod consilium caperet, non mediocriter anxius sollicitusque erat. Simul enim angebat eum hic metus, ne forte inclinatis ad Achæum animis, res suas invaderent: simul ne malam inde famam nancisceretur metuebat, si velut

Ol.140.2. Invitante Attalo Tectoſages Galli in Aſiam trajecerant.

στήσας τοὺς στρατιώτας διαφθείρῃ πάντας, τοὺς
δοκοῦντας διὰ τῆς ἰδίας πίστεως πεποιῆσθαι τὴν εἰς
τὴν Ἀσίαν διάβασιν. Διὸ τῆς προειρημένης ἀφορ- 5
μῆς λαβόμενος, ἐπηγγείλατο, κατὰ μὲν τὸ παρὸν
ἀποκαταστήσειν αὐτοὺς πρὸς τὴν διάβασιν, καὶ τό-
πον δώσειν εὐφυῆ πρὸς κατοικίαν· μετὰ δὲ ταῦτα
συμπράξειν εἰς ὅποσα ἂν αὐτὸν παρακαλῶσι τῶν
δυνατῶν καὶ καλῶς ἐχόντων. Ἄτταλος μὲν οὖν, 6
ἀποκαταστήσας τοὺς Τεκτοσάγας εἰς τὸν Ἑλλήσ-
ποντον, καὶ χρηματίσας φιλανθρώπως Λαμψακη-
νοῖς, Ἀλεξανδρεῦσιν, Ἰλιεῦσι, διὰ τὸ τετηρηκέναι
τούτους τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν, ἀνεχώρησε μετὰ
τῆς δυνάμεως εἰς Πέργαμον.

Pergamum redit Attalus.

LXXIX. Ἀντίοχος δὲ καὶ Πτολεμαῖος, τῆς ἐαρινῆς ὥρας
ἐνισταμένης, ἑτοίμους ἔχοντες τὰς παρασκευὰς,
ἐγίγνοντο πρὸς τῷ διὰ μάχης κρίνειν τὴν ἔφοδον.

Continuatio BELLI COELE-SYRIACI.

Ol.140.3. A.V.537.

Οἱ

5. *λαβόμενος. ἐπιλαβόμενος Flor.* 6. Τεκτοσάγας. *Rurſus Αἰγοσάγας vulgo dant libri omnes.*

LXXIX. 1. *ἑτοίμους. ἑτοίμας Bav. Aug. Reg. A.* Ibid. *πρὸς τῷ. πρὸς τὸ edd.*

velut indagine cinctos a milite ſuo omnes contrucidaret; quum ſatis conſtaret, eos fidem ipſius ſecutos in Aſiam trajeciſſe. Propter hæc *Attalus* præſente occaſione ratus ſibi eſſe utendum, pollicitus eſt, in præſentia ſe ad eum locum per quem trajecerant, tuto ut deducerentur curaturum, & agros ad colendum idoneos aſſignaturum; de cetero, quoties aliquid deinceps æquum a ſe poſtularent, pro ſua virili ſe ipſos adjuturum. Atque ita rex, deductis ad Helleſpontum Gallis iſtis, ac deinde benigne compellatis *Lampſacenis*, *Alexandrenſibus* atque *Ilienſibus*, quod in ipſius fide manſiſſent, *Pergamum* cum exercitu eſt reverſus.

79. Ineunte vere *Antiochus & Ptolemæus*, præparatis rebus omnibus, in eo jam erant, ut expeditionem ſuſceptam prælio terminarent.

2Οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Πτολεμαῖον ὥρμησαν ἐκ τῆς A.V. 537.
Ἀλεξανδρείας, ἔχοντες πεζῶν μὲν εἰς ἑπτὰ μυριάδας, ἱππεῖς δὲ πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας ἑβδο-
3μήκοντα τρεῖς. Ἀντίοχος δὲ, γνοὺς τὴν ἔφοδον αὐτῶν, συνῆγε τὰς δυνάμεις. ἦσαν δ' αὗται, Δᾶαι μὲν καὶ Καρμάνιοι καὶ Κίλικες, εἰς τὸν τῶν εὐζώνων τρόπον καθωπλισμένοι περὶ πεντακισχιλίους· τούτων δ' ἅμα τὴν ἐπιμέλειαν εἶχε καὶ τὴν ἡγεμονίαν Βύτ-
4τακος ὁ Μακεδών. ὑπὸ δὲ Θεόδοτον τὸν Αἰτωλὸν, τὸν ποιησάμενον τὴν προδοσίαν, ἦσαν ἐκ πάσης ἐκλελεγμένοι τῆς βασιλείας, καθωπλισμένοι δ' εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον, ἄνδρες μύριοι. τούτων οἱ πλεῖσ-
5τες Ἀργυράσπιδες. τὸ δὲ τῆς φάλαγγος πλῆθος ἦν εἰς δισμυρίους· ἧς ἡγεῖτο Νίκαρχος καὶ Θεόδοτος ὁ
6καλούμενος Ἡμιόλιος. πρὸς δὲ τούτοις, Ἀγριᾶνες καὶ Πέρσαι, τοξόται καὶ σφενδονῆται, δισχίλιοι. μετὰ δὲ τούτων, χίλιοι Θρᾷκες· ὧν ἡγεῖτο Μενέδημος

Ptolemæus & Antiochus ad pugnam se parant. Copiæ Antiochi.

4. ἄνδρες μύριοι. ἄνδρες δισμύριοι *Aug. Reg. A. hinc editio Hervag. & seqq.*

rent. *Ptolemæus* igitur, peditum ſeptuaginta millia, equitum quinque, beſtias tres & ſeptuaginta, ſecum trahens, Alexandria movet. *Antiochus*, cognita hoſtium profectione, & ipſe copias ſuas in unum cogit. Erant autem in ejus exercitu hi: Daæ, Carmani, Cilices, ad inſtar expeditorum ornati, ad quinque millia: quos univerſos curabat ducebatque *Byttacus* Macedo. *Theodotus* Aetolus, qui Ptolemæum prodiderat, decem hominum millibus præerat, ex univerſo delectis regno, Macedonico more armatis: & erant plerique eorum argenteis clypeis inſignes. Phalanx ad viginti millium numerum explebat; erantque hujus duces *Nicarchus* & *Theodotus* cognomento *Hemiolius*. Aderant præterea Agrianes & Perſæ, ſagittarii & funditores, bis mille, & una cum his mille Thraces, duce *Menedemo* Alabandenſi. Aderant

Ol. 140. 3. Antiochi copiæ.

δημος ὁ Ἀλαβανδεύς. ὑπῆρχον δὲ καὶ Μήδων καὶ 7
Κισσίων καὶ Καδουσίων καὶ Καρμανῶν, οἱ πάντες εἰς
πεντακισχιλίους· οἷς ἀκούειν Ἀσπασιανοῦ προσετέ-
τακτο τοῦ Μήδου. Ἄραβες δὲ, καί τινες τῶν τού- 8
τοις προσχώρων, ἦσαν μὲν εἰς μυρίους· ὑπετάττοντο
δὲ Ζαβδιβήλῳ. τῶν δ' ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρων 9
ἡγεῖτο μὲν Ἱππόλοχος Θετταλός· ὑπῆρχον δὲ τὸν
ἀριθμὸν εἰς πεντακισχιλίους. Κρῆτας δὲ χιλίους 10
μὲν καὶ πεντακοσίους εἶχε, τοὺς μετ' Εὐρυλόχου·
χιλίους δὲ Νεοκρῆτας, τοὺς ὑπὸ Ζέλυν τὸν Γορτύ-
νιον ταττομένους. οἷς ἅμα συνῆσαν ἀκοντισταὶ Λυδοὶ 11
πεντακόσιοι, καὶ Κάρδακες οἱ μετὰ Λυσιμάχου τοῦ
Γαλάτου χίλιοι. Τῶν δ' ἱππέων ἦν τὸ πᾶν πλῆ- 12
θος εἰς ἑξακισχιλίους. εἶχε δὲ τῶν μὲν τετρακισχι-
λίων τὴν ἡγεμονίαν Ἀντίπατρος, ὁ τοῦ βασιλέως
ἀδελφιδοῦς· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν ἐτέτακτο Θεμίσων.
Καὶ τῆς μὲν Ἀντιόχου δυνάμεως τὸ πλῆθος ἦν, πε- 13

ζοὶ

7. Κισσίων. *Κισίων h. l. edd. ex Bav.* Ibid. Καδουσίων. *Καδδουσίων edd. ex Bav.* Καδυσίων *Vat. Flor. Vrb. Aug. Reg. A.* Ibid. Καρμανῶν. *Sic h. l. mssti omnes, quod in* Καρμανίων *mutavit Casaub.* Ἀρμενίων *suspicatus est Gron.* 10. Ζέλυν. Ζέλην *edd.* 12. Θεμίσων. Θεμισῶν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 13. *Forsan ad finem*

hujus

rant & Medorum, Cissiorum, Cadusiorum, & Carmanorum ad quinque millia: qui parere *Aspasiano* Medo jussi. Arabes, & e finitimis populis alii, decem fere millium summam efficiebant, & ducem *Zabdibelum* sequebantur. Mercede conductos e Græcia, ad millia quinque, ducebat *Hippolochus* Thessalus. Habebat & Cretenses mille quingentos, qui *Eurylochus*; & Neocretas mille, quibus *Zelys* Gortynius imperabat. Vna cum his & Lydi jaculatores erant quingenti; & Cardaces sub *Lysimacho* Gallo mille. Equitatus vero universi numerus ad sex millia accedebat: quorum millia quatuor ducem agnoscebant *Antipatrum*, regis fratre natum: ceteris præerat *Themison*. Summa copiarum erat *Antiochi*: pe-

ditum

ζοὶ μὲν ἑξακισμύριοι καὶ δισχίλιοι, σὺν δὲ τούτοις A.V. 537.
ἱππεῖς ἑξακισχίλιοι, θηρία δὲ δυσὶ πλείω τῶν
ἑκατόν.

LXXX. Ptolemæus cum exercitu prope Raphiam confidet.

Πτολεμαῖος δὲ, ποιησάμενος τὴν πορείαν ἐπὶ Πη-
λουσίου, τὸ μὲν πρῶτον ἐν ταύτῃ τῇ πόλει κατέζευ-
2 ξε. προσαναλαβὼν δὲ τοὺς ἐφελκομένους, καὶ σιτο-
μετρήσας τὴν δύναμιν, ἐκίνει, καὶ προῆγε, ποιούμε-
νος τὴν πορείαν παρὰ τὸ Κάσιον καὶ τὰ Βάραθρα
3 καλούμενα διὰ τῆς ἀνύδρου. διανύσας δ' ἐπὶ τὸ προ-
κείμενον πεμπταῖος, κατεστρατοπέδευσε πεντήκον-
τα σταδίους ἀποσχὼν Ῥαφίας· ἣ κεῖται μετὰ Ῥι-
νοκόλουρα, πρώτη τῶν κατὰ Κοίλην Συρίαν πόλεων
4 ὡς πρὸς τὴν Αἴγυπτον. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς και-
ροὺς Ἀντίοχος ἧκε, τὴν δύναμιν ἔχων. παραγενόμε-
νος δ' εἰς Γάζαν, καὶ προσαναλαβὼν ἐνταῦθα τὴν

Illius castris castra opponit Antiochus.

hujus cap. rejicienda erant verba illa παραγενόμενος *& seqq. quæ, cum iniquo loco vulgo posita essent, in versum 4 cap seq. conjeci.*

LXXX 2. Κάσιον. Κάσσιον *Vat. Flor. Vrb Aug. Reg. A.* Ibid. Βάραθρα *correxit Casaub. Mendose mssti* βάθρα. 3. *Ante verba* διανύσας δ' ἐπὶ τὸ προκείμενον, *inserta erant alieno loco illa* παραγενόμενος δ' εἰς Γάζαν *&c. usque* προήει βάδην, *quæ verba in commodiorem locum vers. 4. post* δύναμιν ἔχων *conjeci* Ibid. Ῥινοκόλουρα. Ῥινοκόρουρα *edd. ex Ba* 4 παραγενόμενος *&c. Vide modo dicta ad v. 3.* Ibid. ἐνταῦθα τὴν δύναμιν. αὐτοῦ τὴν δύναμιν *edd. ex eodem Bav.*

ditum duo & sexaginta millia; equitum sex; elephanti duo supra centum.

80. *Ptolemæus*, Pelusium profectus, in ea primum urbe paulisper substitit. Et, recepto ibi toto agmine quod secum trahebat, frumentum exercitui dimensus, movet castra, pergitque ire; per terram carentem aqua, propter *Casium montem*, & *Barathra* quæ vocantur, iter habens. Quintis castris, quo destinaverat, pervenit; & stadia quinquaginta *Raphia* signa constituit: quæ ex urbibus *Cælesyriæ*, post *Rhinocoluram*, prima occurrit ex Aegypto venientibus. Per eadem vero tempora *Antiochus* cum exercitu adventabat: qui, postquam *Gazam* pervenit, rursus

Ol.140.3. δύναμιν, αὖθις προσῄει βάδην. καὶ, παραλλάξας
τὴν προειρημένην πόλιν, κατεστρατοπέδευσε νυκτὸς,
ἀποσχὼν τῶν ὑπεναντίων ὡς δέκα σταδίους. τὸ μὲν 5
οὖν πρῶτον ἐν τούτῳ τῷ διαστήματι γεγονότες, ἀν-
τεστρατοπέδευον ἀλλήλοις. Μετὰ δέ τινας ἡμέρας 6
Ἀντίοχος, ἅμα τόπον βουλόμενος εὐφυέστερον με-
ταλαβεῖν, καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐμποιῆσαι θάρσος,
προσεστρατοπέδευσε τοῖς περὶ τὸν Πτολεμαῖον, ὥστε
μὴ πλεῖον τῶν πέντε σταδίων τοὺς χάρακας ἀπέ-
χειν ἀλλήλων. ἐν ᾧ καιρῷ περί τε τὰς ὑδρείας καὶ 7
προνομὰς ἐγίγνοντο συμπλοκαὶ πλείους· ὁμοίως δὲ
καὶ μεταξὺ τῶν στρατοπέδων ἀκροβολισμοὶ συνί-
σταντο, ποτὲ μὲν ἱππέων, ποτὲ δὲ καὶ πεζῶν.

LXXXI. Aetolica Theodoti audacia.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Θεόδοτος Αἰτωλικῇ
μὲν, οὐκ ἀνάνδρῳ δ' ἐπεβάλετο τόλμῃ καὶ πράξει.
Συνειδὼς γὰρ ἐκ τῆς προγεγενημένης συμβιώσεως 2
τὴν τοῦ βασιλέως αἵρεσιν καὶ δίαιταν ὁποία τις ἦν,
εἰσπρο-

7. πλείους. Forſ. καὶ πλείους.

rurſus inde profectus, lente proceſſit; &, *Raphiam* prætergreſſus, decem ferme ſtadia ab hoſte, locum caſtris noctu cepit. Ac primo quidem caſtra caſtris collata hoc intervallo habebant. Poſt paucos vero dies *Antiochus*, partim ut locum minus commodum commodiore mutaret, partim ut animis ſuorum audaciam adderet, propius *Ptolemæum* conſedit; non longiore ſtadiorum quinque intervallo inter utraque caſtra relicto. Quo tempore ſæpe factum, ut &, qui aquatum & pabulatum exibant, manus inter ſe confererent; & medio inter caſtra ſpatio, modo equitum, modo peditum velitationes committerentur.

81. Per idem tempus *Theodotus* facinus eſt auſus Aetolicæ quidem, ſed tamen virilis prorſus audaciæ. Quia enim in *Ptolemæi* aula ante verſatus fuerat, ac propterea mores illius & vitæ quotidianæ conſuetudinem notam

εἰσπορεύεται, τρίτος γενόμενος, ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν εἰς τὸν τῶν πολεμίων χάρακα. κατὰ μὲν οὖν τὴν ὄψιν, A.V.537.
3 ἄγνωστος ἦν διὰ τὸ σκότος· κατὰ δὲ τὴν ἐσθῆτα καὶ τὴν ἄλλην περικοπὴν, ἀνεπισήμαντος, διὰ τὸ
4 ποικίλην εἶναι καὶ ἐκείνων τὴν ἐνδυμενίαν. Ἐστοχασμένος δ' ἐν ταῖς πρότερον ἡμέραις τῆς τοῦ βασιλέως σκηνῆς, διὰ τὸ παντελῶς σύνεγγυς γίγνεσθαι τοὺς ἀκροβολισμοὺς, ὥρμησε θρασέως ἐπ' αὐτήν. καὶ τοὺς μὲν πρώτους πάντας διελθὼν ἔλαθε.
5 παραπεσὼν δ' εἰς τὴν σκηνὴν, ἐν ᾗ χρηματίζειν εἰώθει καὶ δειπνεῖν ὁ βασιλεὺς, πάντα τόπον ἐρευνήσας, τοῦ μὲν βασιλέως ἀπέτυχε, διὰ τὸ τὸν μὲν Πτολεμαῖον ἐκτὸς τῆς ἐπιφανοῦς καὶ χρηματιστι-
6 κῆς σκηνῆς ποιεῖσθαι τὴν ἀνάπαυσιν. δύο δέ τινας τῶν αὐτοῦ κοιμωμένων τραυματίσας, καὶ τὸν ἰατρὸν τοῦ βασιλέως Ἀνδρέαν ἀποκτείνας, ἀνεχώρησε μετ' ἀσφαλείας εἰς τὴν ἑαυτοῦ παρεμβολὴν, βραχέα θορυ-

Ptolemæum occisurus, medicum obtruncat.

LXXXI. 3. *περικοπήν. περιβολήν* edd. cum Bav. Aug. & Regiis. Ibid. *ἐνδυμενίαν. ἐνδυμένειαν* Aug. Reg. A. *κἀκείνων τὴν δύναμιν* Vat. Flor. Urb. 5. *τὸν μὲν Πτολεμ.* Abest h. l. *μὲν* a Bav.

notam habebat; duobus tantum comitatus, ante lucem hostile vallum intrat. Et a vultu ille quidem dignosci non poterat propter tenebras; a veste autem & cetero cultu notabilis non erat, quum etiam in illis castris varius ornatus reperiretur. Observato autem superioribus diebus loco tabernaculi regii; (admodum enim exiguo a castris intervallo velitationes erant editæ:) magna audacia eo fecit impetum. Ac primo quidem obvios omnes fefellit: verum ubi in tentorium illud irrupit, in quo responsa dare adeuntibus & cœnare solitus Rex erat, omnes scrutatus angulos, a rege aberravit; quippe qui extra insigne illud tabernaculum & prætorium suum solebat quiescere. Ceterum ex iis qui ibi cubabant duobus vulneratis, *Andrea* etiam medico obtruncato, sine discrimine in castra sua se recepit;

Ol.140.3. θορυβηθεὶς ἤδη περὶ τὴν τοῦ χάρακος ἔκπτωσιν· τῇ μὲν τόλμῃ συντετελεκὼς τὴν πρόθεσιν, τῇ δὲ προνοίᾳ διεσφαλμένος, διὰ τὸ μὴ καλῶς ἐξητακέναι, ποῦ τὴν ἀνάπαυσιν ὁ Πτολεμαῖος εἰώθει ποιεῖσθαι.

LXXXII. PVGNA AD RAPHIAM. Οἱ δὲ βασιλεῖς, πένθ' ἡμέρας ἀντιστρατοπεδεύσαντες ἀλλήλοις, ἔγνωσαν ἀμφότεροι, διὰ μάχης κρίνειν τὰ πράγματα. Καταρχομένων δὲ τῶν περὶ τὸν Πτολεμαῖον κινεῖν τὴν δύναμιν ἐκ τοῦ χάρακος, εὐθέως οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον ἀντεξῆγον. καὶ τὰς μὲν φάλαγγας ἀμφότεροι, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους τοὺς εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένους,

Ptolemæi acies. κατὰ πρόσωπον ἀλλήλων ἔταξαν. Τὰ δὲ κέρατα, 3

Πτολεμαίῳ μὲν, ἑκάτερα τουτονὶ συνίστατο τὸν τρόπον. Πολυκράτης μὲν εἶχε μετὰ τῶν ὑφ' ἑαυτὸν ἱππέων τὸ λαιὸν κέρας. τούτου δὲ καὶ τῆς φάλαγ- 4

γος μεταξὺ, Κρῆτες ἦσαν παρ' αὐτοὺς τοὺς ἱππεῖς. ἑξῆς

7. τῇ μὲν τόλμῃ. τῇ μέντοι τόλμῃ edd. cum Bav. Aug. & Regiis.
LXXXII. 3. συνίστατο. Vulgo συνίσταντο.

pit; tum demum, cum vallo erumperet, leviter interpellatus. Atque adeo, quod ad audaciam quidem attinet, propositum suum est exsecutus; imprudentia tantum lapsus, quia parum diligenter locum inquisiverat, ubi quietem capere moris haberet *Ptolemæus*.

82. Postquam per dies quinque opposita invicem castra reges habuissent, visum utrique est, *prælio jam decernendum*. Quum igitur prior *Ptolemæus* suos vallo eduxisset, extemplo *Antiochus* quoque educere e castris & aciem contra dirigere. Phalanges suas ambo & delectorum aciem armatu Macedonico instructorum adversis invicem frontibus collocarunt. Cornua *Ptolemæus* utrimque hoc ordinaverat modo. Lævum curabat *Polycrates* cum iis equitibus qui ducatum ejus sequebantur. Inter hos & phalangem, primi erant Cretenses ad latus ipsum equitum.

ἑξῆς δὲ τούτοις, τὸ βασιλικὸν ἄγημα. μετὰ δὲ τού- A.V. 537.
τους, οἱ μετὰ Σωκράτους πελτασταί, συνάπτοντες Ptolemaei acies.
τοῖς Λίβυσι τοῖς εἰς τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθω-
5 σπλισμένοις. Ἐπὶ δὲ τοῦ δεξιοῦ κέρως, Ἐχεκράτης
ἦν ὁ Θετταλὸς, ἔχων τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἱππεῖς. παρὰ
δὲ τοῦτον ἐκ τῶν εὐωνύμων ἵσταντο Γαλάται καὶ
6 Θρᾷκες. ἑξῆς δὲ τούτοις, Φοξίδας εἶχε τοὺς ἀπὸ
τῆς Ἑλλάδος μισθοφόρους, συνάπτοντας τοῖς τῶν
7 Αἰγυπτίων φαλαγγίταις. τῶν δὲ θηρίων, τὰ μὲν τετ-
ταράκοντα κατὰ τὸ λαιὸν ἦν, ἐφ' οὗ Πτολεμαῖος
αὐτὸς ἔμελλε ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον· τὰ δὲ τριάκον-
τα καὶ τρία πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἐτέτακτο, κατ'
8 αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱππεῖς. Ἀντίοχος δὲ τοὺς Acies Antiochi.
μὲν ἑξήκοντα τῶν ἐλεφάντων, ἐφ' ὧν ἦν Φίλιππος
ὁ σύντροφος αὐτοῦ, πρὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος προέ-
στησε, καθ' ὃ ποιεῖσθαι τὸν κίνδυνον αὐτὸς ἔμελλε
9 πρὸς τοὺς περὶ τὸν Πτολεμαῖον. τούτων δὲ κατόπιν
δισχιλίους μὲν ἱππεῖς τοὺς ὑπ' Ἀντίπατρον ταττο-

5. *ὑπ' αὐτὸν. ὑφ' αὐτὸν Vat. Flor.* 7. *κατ' αὐτοὺς τοὺς. κατὰ τοὺς μισθ. Aug.* 8. *καθ' ὅ. καθ' ὃν Vat. Flor. Urb. Aug. Reg. A.*

tum. Iuxta hos regium Agema ſtabat. Deinde cetrati, duce *Socrate;* hi Libyas contingebant, qui Macedonum armis erant armati. Dextrum cornu tenebat *Echecrates* Theſſalus, equites habens quibus præerat. Ad lævam Echecratis ſtabant Galli ac Thraces. Deinde *Phoxidas* cum mercenariis Græcis, qui Aegyptiacæ phalangi adhærebant. Ex elephantis quadraginta in lævo cornu erant locati, ubi *Ptolemæus* ipſe pugnam erat facturus: tres & triginta dextrum cornu & mercenarios equites protegebant. *Antiochus* vero beſtias ſexaginta, quibus erat præpoſitus *Philippus*, regis collactaneus, ante cornu dextrum, ubi dimicaturus ipſe erat cum Ptolemæo, locat. Horum a tergo equites bis mille, duce *Antipatro*, ſtare juſſit: quibus totidem alios falcata

Ol 140.3. μένους ἐπέστησε, δισχιλίους δὲ ἐν ἐπικαμπίῳ παρ-
Acies Antiochi. ενέβαλε. παρὰ δὲ τοὺς ἱππεῖς ἐν μετώπῳ τοὺς 10
Κρῆτας ἔστησε. τούτοις δ' ἑξῆς ἔταξε τοὺς ἀπὸ τῆς
Ἑλλάδος μισθοφόρους· μετὰ δὲ τούτων, καὶ τῶν εἰς
τὸν Μακεδονικὸν τρόπον καθωπλισμένων τοὺς μετὰ
Βυττάκου τοῦ Μακεδόνος ὄντας πεντακισχιλίους
παρενέβαλε. Τῆς δ' εὐωνύμου τάξεως, ἐπ' αὐτὸ 11
μὲν τὸ κέρας ἔθηκε δισχιλίους ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο
Θεμίσων. παρὰ δὲ τούτους Κάρδακας καὶ Λυδοὺς
ἀκοντιστάς· ἑξῆς δὲ τούτοις, τοὺς ὑπὸ Μενέδημον
εὐζώνους, ὄντας εἰς τρισχιλίους. μετὰ δὲ τούτους, 12
Κισσίους καὶ Μήδους καὶ Καρμανίους· παρὰ δὲ τού-
τους, Ἄραβας ἅμα τοῖς προσχώροις, συνάπτοντας
τῇ φάλαγγι. τὰ δὲ κατάλοιπα τῶν θηρίων τοῦ 13
λαιοῦ κέρατος προεβάλετο, τῶν βασιλικῶν τινὰ γε-
γονότα παίδων ἐπιστήσας, Μυΐσκον τοὔνομα.

Τοῦτον

9. *ἐπικαμπίῳ. ἐπικάμπτῳ Vat. Flor. Aug. Reg. A.* 10. *μετὰ δὲ τούτων. μεταξὺ δὲ τούτων Casaub invitis msstis.* Ibid. *καὶ τῶν. καὶ τοὺς Aug. Et deinde καθωπλισμένους idem.* 11. *Θεμίσων. Θεμισῶν Vat. Flor. Aug Reg A.* Ibid. *Μενέδημον. Μενεδήμου edd.* 12 *Κισσίους. Κισσαίους h. l. Aug. Reg. A. Κασσίους Urb.* 13. *Vulgo ex Bav. edebatur τὰ δὲ κατάλοιπα τῶν θηρίων τοῦ βασιλικοῦ κέρατος προεβάλετο τοῦ λαιοῦ, τῶν βασιλ. &c.* Ibid. *τοὔνομα abest ab omnibus vett. libris excepto Bav.*

falcata figura dispositos adjunxit. Iuxta equites, eadem fronte, Cretenses statuit: deinde eos, qui mercede fuerant e Græcia acciti; hisque intermiscuit quinque illa millia, Macedonico more armata, quibus *Byttacus* præerat Macedo. Lævam quod attinet aciem, in ipso quidem cornu equites bis mille posuit, quorum dux *Themison*. His Cardaces applicuit & Lydos jaculatores: deinde expeditorum tria millia sub *Menedemi* ducatu. His adhærebant Cissii, Medi, & Carmani: his Arabes, & finitimi populi, qui jam phalangem ipsam contingebant. Reliquos elephantos cornui sinistro præposuit, præfecto illis *Myisco*, inter pueros regios in aula quondam educato.

83. Ad

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον τῶν δυνάμεων ἐκτεταγμένων, ἐπιπαρήεσαν οἱ βασιλεῖς ἀμφότεροι κατὰ πρόσωπον, τὰς αὐτῶν τάξεις παρακαλοῦντες ἅμα τοῖς A. 537. LXXXIII. Reges hortantur suos.
2ἡγεμόσι καὶ φίλοις. μεγίστας δ' ἐν τοῖς φαλαγγίταις ἐλπίδας ἔχοντες ἀμφότεροι, πλείστην καὶ σπουδὴν καὶ παράκλησιν ἐποιοῦντο περὶ ταύτας τὰς
3τάξεις· Πτολεμαίῳ μὲν Ἀνδρομάχου καὶ Σωσιβίου καὶ τῆς ἀδελφῆς Ἀρσινόης, τῷ δὲ Ἀντιόχῳ, Θεοδότου καὶ Νικάρχου συμπαρακαλούντων, διὰ τὸ παρ' ἑκατέρων τούτους ἔχειν τὰς τῶν φαλαγγιτῶν
4ἡγεμονίας. Ἦν δὲ παραπλήσιος ὁ νοῦς τῶν ὑπὸ ἑκατέρου παρακαλουμένων. ἴδιον μὲν γὰρ ἔργον ἐπιφανὲς καὶ κατηξιωμένον προφέρεσθαι τοῖς παρακαλουμένοις, οὐδέτερος αὐτῶν εἶχε, διὰ τὸ προσφά-
5τως παρειληφέναι τὰς ἀρχάς. τῆς δὲ τῶν προγόνων δόξης, καὶ τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων ἀναμιμνήσκοντες, φρόνημα καὶ θάρσος τοῖς φαλαγγίταις

 ἐπει-

LXXXIII. 1. ἐπιπαρήεσαν. *Libri omnes* ἐπεὶ παρήεσαν. *Correxit Casaub.* 3. παρ' ἑκατέρῳ *malim cum Reisk.*

83. Ad hunc modum instructis utrimque copiis, uterque Rex, amicis ac ducibus comitatus, aciei frontem obequitans, suos alloqui cœpit. Et quum in suis ambo phalangitis spem maximam reponerent; ad horum cohortes incitandas adhortandasque plurimum studii posuerunt. Ac *Ptolemæo* quidem *Andromachus*, & *Sosibius*, cum *Arsinoë*, regis sorore; *Antiocho* vero *Theodotus* & *Nicarchus* suos hortando secundas agebant: hi enim erant in utroque exercitu phalangitarum duces. Quæ autem irritandi militis caussa utraque ex parte dicebantur a regibus, simili fere erant argumento. Neuter namque illorum facinus ullum suum insigne ac memorabile habebat in medium proferre: utpote qui non multo ante regna illa suscepissent. Itaque gloria & rebus gestis majorum commemorandis erigere phalangitarum animos & ad prælium accendere conabantur. Ante

Ol. 140. 3. ἐπειρῶντο παριστάναι. μάλιστα δὲ τὰς ἐξ αὐτῶν 6 εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας ἐπιδεικνύντες, καὶ κατ' ἰδίαν τοὺς ἡγουμένους καὶ κοινῇ πάντας τοὺς ἀγωνίζεσθαι μέλλοντας ἠξίουν καὶ παρεκάλουν, ἀνδρωδῶς καὶ γενναίως χρήσασθαι τῷ παρόντι κινδύνῳ. Ταῦτα δὲ 7 καὶ τούτοις παραπλήσια λέγοντες, τὰ μὲν δι' αὐτῶν, τὰ δὲ καὶ διὰ τῶν ἑρμηνέων, παρίππευον.

Reges hortantur suos.

LXXXIV. Ἐπεὶ δὲ παριὼν ἧκε μετὰ τῆς ἀδελφῆς Πτολεμαῖος μὲν ἐπὶ τὸ πάσης τῆς σφετέρας παρατάξεως εὐώνυμον, Ἀντίοχος δὲ μετὰ τῆς βασιλικῆς ἴλης ἐπὶ τὸ δεξιὸν, σημήναντες τὸ πολεμικὸν, συνέβαλον πρῶτον τοῖς θηρίοις. ὀλίγα μὲν οὖν τινα τῶν παρὰ 2 Πτολεμαίου συνήρεισε τοῖς ἐναντίοις· ἐφ' ὧν ἐποίουν ἀγῶνα καλὸν οἱ πυργομαχοῦντες, ἐκ χειρὸς ταῖς σαρίσσαις διαδορατιζόμενοι καὶ τύπτοντες ἀλλήλους· ἔτι δὲ καλλίω τὰ θηρία, βιαιομαχοῦντα καὶ συμπίπτον-

Commissio pugnæ ad Raphiam.

Elephantorum pugna.

LXXXIV. 1. *Alia verborum serie vulgo editur:* Ἐπεὶ δὲ παριὼν ἧκε Πτολεμαῖος μὲν μετὰ τῆς ἀδελφῆς ἐπὶ τὸ πάσης τῆς παρατάξεως εὐώνυμον τῆς σφετέρας. Ibid. συνέβαλον. προσέβαλον *cdd. ex Bav.*

Ante omnia vero maximis propositis præmiis, qua privatim duces, qua omnes in commune qui dimicaturi erant, orare, hortari, ut generoso fortique animo præsentem pugnam capesserent. Hæc illi, obequitantes, & his similia, partim per se, partim per interpretes, dicere.

84. Deinde ut pervenere *Ptolemæus* quidem & soror ipsius ad aciei suæ lævum cornu, *Antiochus* vero cum regia equitum turma in dextrum; classicum incinere jussis tubicinibus, prælium elephantis commiserunt. Ac fuerunt e Ptolemaicis bestiæ nonnullæ quidem, quæ in adversas irruerunt. Ac tunc quidem, qui super his e turribus pugnabant, præclarum prælium ciere; sarissis, quas manibus tenebant, e proximo rem gerentes, seque invicem cædentes: pulcrius tamen adhuc spectaculum erant belluæ ipsæ, totis viribus inter se decertantes, & cum

3πίπτοντα κατὰ πρόσωπον αὐτοῖς. Ἔστι γὰρ ἡ A.V. 537.
τῶν ζώων μάχη τοιαύτη τις· συμπλέξαντα καὶ
παρεμβαλόντα τοὺς ὀδόντας εἰς ἀλλήλους, ὠθεῖ τῇ
βίᾳ, διερειδόμενα περὶ τῆς χώρας, ἕως ἂν κατα-
κρατῆσαν τῇ δυνάμει θάτερον, παρώσῃ τὴν θατέ-
4ρου προνομήν. ὅταν δ' ἅπαξ ἐγκλῖναν πλάγιον λά-
βῃ, τιτρώσκει τοῖς ὀδοῦσι, καθάπερ οἱ ταῦροι τοῖς
5κέρασι. τὰ δὲ πλεῖστα τῶν τοῦ Πτολεμαίου θηρίων
ἀπεδειλία τὴν μάχην· ὅπερ ἔθος ἐστὶ ποιεῖν τοῖς Libyci elephantes timent Indicos.
6Λιβυκοῖς ἐλέφασι. τὴν γὰρ ὀσμὴν καὶ φωνὴν οὐ μέ-
νουσιν, ἀλλὰ καί, καταπεπληγμένοι τὸ μέγεθος
καὶ τὴν δύναμιν, ὥς γε μοι δοκεῖ, φεύγουσιν εὐθέως
ἐξ ἀποστήματος τοὺς Ἰνδικοὺς ἐλέφαντας· ὃ καὶ
7τότε συνέβη γενέσθαι. Τούτων δὲ διαταραχθέντων,
καὶ πρὸς τὰς αὐτῶν τάξεις συνωθουμένων, τὸ μὲν Lævum Ptolemæi cornu vincitur.
ἄγημα τὸ τοῦ Πτολεμαίου πιεζόμενον ὑπὸ τῶν θη-
ρίων,

3. *εἰς ἀλλήλους. ἀλλήλοις Bav. in contextu.* 7. *καὶ πρὸς τὰς αὐτῶν τάξεις. Sic ex conj. emendavi. καὶ τὰς πρὸ αὐτῶν τάξεις edd. cum Bav. Aug. Reg. A. καὶ τὰς πρὸς αὐτῶν τάξεις Vrb. Vat.*

& cum impetu aliæ in alias irruentes. Eſt enim *elephantorum pugna* hujusmodi. Complexi invicem, dentibus commiſſis, quanta maxima vi pollent, adverſus ſe invicem connituntur, de ſtatione dimicantes, donec victor tandem alter evadat, & alterius proboſcidem impulſu ſuo dimoveat. Vbi vero ſemel inclinatæ beſtiæ latus patet, ſic dentibus, ut taurus cornibus, victor infert vulnera. Ceterum belluarum Ptolemæi pleræque certamen detrectabant. Quod enim Libycis elephantis accidere ſolet; ut neque odorem neque barritum ferant Indicarum, ſed, cum magnitudine, tum robore illarum, ut equidem arbitror, perterritæ, fugiant ſtatim ante quam appropinquent; id tunc quoque uſu venit. Conſternatis igitur belluis, & ad ſuorum ordines retro compulſis; agema *Ptolemæi*, ab his preſſum, inclinari cœpit.

Ol.140.3. ρίων, ἐνέκλινε. τοῖς δὲ περὶ τὸν Πολυκράτην, καὶ 8
τοῖς ὑπὸ τοῦτον ἱππεῦσι διατεταγμένοις, οἱ περὶ τὸν
Ἀντίοχον ὑπὲρ τὰ θηρία περικερῶντες καὶ προσπί-
πτοντες, ἐνέβαλον. ἅμα δὲ τούτοις, τῶν ἐλεφάντων 9
ἐντὸς, οἱ περὶ τὴν φάλαγγα τῶν Ἑλλήνων μισθοφόροι
προσπεσόντες, τοὺς τοῦ Πτολεμαίου πελταστὰς
ἐξέωσαν, προσυγκεχυκότων ἤδη καὶ τὰς τούτων τά-
ξεις τῶν θηρίων. Τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον τοῦ Πτολε- 10
μαίου, τοῦτον τὸν τρόπον πιεζόμενον, ἐνέκλινε πᾶν.

LXXXV. Dextrum cornu vincit.

Ἐχεκράτης δ', ὁ τὸ δεξιὸν ἔχων κέρας, τὸ μὲν
πρῶτον ἐκαραδόκει τὴν τῶν προειρημένων κεράτων
σύμπτωσιν· ἐπεὶ δὲ τὸν μὲν κονιορτὸν ἑώρα κατὰ
τῶν ἰδίων φερόμενον, τὰ δὲ παρ' αὐτοῖς θηρία τὸ
παράπαν οὐδὲ προσιέναι τολμῶντα τοῖς ὑπεναντίοις·
τῷ μὲν Φοξίδᾳ παρήγγειλε, τοὺς ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος 2
ἔχοντι μισθοφόρους, συμβαλεῖν τοῖς κατὰ πρόσω-
πον ἀντιτεταγμένοις. αὐτὸς δ' ἐξαγαγὼν κατὰ κέ- 3
ρας

8. καὶ προσπίπτοντες. καὶ προπίπτοντες voluit Reisk. 9. προσπεσόντες Vat. Flor. Urb. Reg. A. B. περιπεσόντες Aug. προσπίπτοντες edd. ex Bav.

pit. *Antiochus* vero, circumducto supra bestias agmine, in *Polycratem* & equitatum, cui ille præerat, dedit impetum: simulque, præter interius elephantorum latus, Græcorum mercenarii, qui circa phalangem erant constituti, Ptolemæi cetratos impellunt, quorum jam ante ordines bestiæ turbaverant. Itaque lævum quidem *Ptolemæi* cornu, hoc pacto pressum, omni ex parte in fugam inclinavit.

85. *Echecrates* vero, qui dextro curabat, principio quidem illorum de quibus diximus cornuum concursum opperiebatur; postea vero quam pulverem ingentem ferri in suos vidit, bestias autem, quæ a suis partibus stabant, ne accedere quidem ullo modo ad hostem velle; *Phoxidæ* Græcorum mercenariorum ductori mandat, ut oppositos sibi hostes invadat: ipse vero, equitibus & eis, qui pone

ρας τοὺς ἱππεῖς καὶ τοὺς ὑπὸ τὰ θηρία τεταγμέ- A.V. 537.
νους, τῆς μὲν ἐφόδου τῶν θηρίων ἐκτὸς ἐγεγόνει·
τοὺς δὲ τῶν πολεμίων ἱππεῖς, οὓς μὲν ὑπεραίρων,
οἷς δὲ κατὰ κέρας ἐμβάλλων ταχέως ἐτρέψατο.
4 τὸ δὲ παραπλήσιον ὅ τε Φοξίδας καὶ πάντες οἱ
περὶ αὐτὸν ἐποίησαν· προσπεσόντες γὰρ τοῖς Ἄρα-
ψι καὶ τοῖς Μήδοις, ἠνάγκασαν ἀποστραφέντας
5 φεύγειν προτροπάδην. Τὸ μὲν οὖν δεξιὸν τῶν περὶ
6 τὸν Ἀντίοχον ἐνίκα, τὸ δ' εὐώνυμον ἡττᾶτο. Τὸν δὲ Phalangum pugna.
προειρημένον τρόπον αἱ φάλαγγες, ἀμφοτέρων τῶν
κεράτων αὐταῖς ἐψιλωμένων, ἔμενον ἀκέραιοι κατὰ
μέσον τὸ πεδίον, ἀμφηρίστους ἔχουσαι τὰς ὑπὲρ τοῦ
7 μέλλοντος ἐλπίδας. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀν-
τίοχος μὲν ἠγωνίζετο τῷ κατὰ τὸ δεξιὸν κέρας προ-
8 τερήματι. Πτολεμαῖος δὲ, τὴν ἀποχώρησιν ὑπὸ
τὴν φάλαγγα πεποιημένος, τότε προελθὼν εἰς μέ-
σον, καὶ φανεὶς ταῖς δυνάμεσι, τοὺς μὲν ὑπεναν-
τίους κατεπλήξατο, τοῖς δὲ παρ' αὐτοῦ μεγάλην
ὁρμὴν

pone elephantos stabant, a latere eductis, & extra periculum ab impulsu bestiarum positis, hostilem equitatum, aliorum terga petens, alios a latere adoriens, in fugam cito avertit. Idem & *Phoxidas* & omnes qui circa illum erant fecerunt; in Arabes namque & Medos facta impressione, terga dare & fugam effusam capessere omnes coëgerunt. Igitur dextrum quidem Antiochi cornu vincere, at sinistrum vinci. Et quum hoc pacto phalanges amborum nudatæ suis cornibus essent, ipsæ interim medio campo integræ manebant, inter spem metumque de futuro pariter fluctuantes. Quæ cum agebantur, *Antiochus* in dextro cornu cum maxime prosperam pugnam faciebat. *Ptolemæus* vero, qui ad phalangem se receperat, in mediam progressus aciem, ubi in utriusque exercitus conspectum venit, pavorem hostibus at suis alacritatem ingentem & pugnæ ardorem inge-

Ol. 140. 3. ὁρμὴν ἐνειργάσατο, καὶ προθυμίαν. διὸ καὶ κατα- 9
βαλόντες παραχρῆμα τὰς σαρίσσας οἱ περὶ τὸν
Fugatur phalanx Antiochi. Ἀνδρόμαχον καὶ Σωσίβιον ἐπῆγον. οἱ μὲν οὖν ἐπίλε- 10
κτοι τῶν Συριακῶν βραχύν τινα χρόνον ἀντέστησαν,
οἵ τε μετὰ τοῦ Νικάρχου ταχέως ἐγκλίναντες ὑπε-
χώρουν. Ὁ δ' Ἀντίοχος, ὡς ἂν ἄπειρος καὶ νέος, 11
ὑπολαμβάνων ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν μέρους, καὶ τὰ
λοιπὰ παραπλησίως αὐτῷ πάντα νικᾷν, ἐπέκειτο
τοῖς φεύγουσιν. ὀψὲ δέ ποτε τῶν πρεσβυτέρων τι- 12
νὸς ἐπιστήσαντος αὐτὸν, καὶ δείξαντος φερόμενον
τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῆς φάλαγγος ἐπὶ τὴν ἑαυτῶν
παρεμβολὴν, τότε συννοήσας τὸ γιγνόμενον, ἀνα-
τρέχειν ἐπειρᾶτο μετὰ τῆς βασιλικῆς ἐπὶ τὸν τῆς
παρατάξεως τόπον σημαίας. καταλαβὼν δὲ τοὺς 13
παρ' αὐτοῦ πάντας πεφευγότας, οὕτως ἐποιεῖτο
τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν Ῥαφίαν· τὸ μὲν καθ' ἑαυ-
τὸν

LXXXV. 9. *σαρίσσας. σαρίσας mssti omnes, & sic aliâs passim.* 10. *οἵ τε μετὰ. οἱ δὲ μετὰ Casaub. invitis msstis.* 12. *Vocab. σημαίας abest ab Vat. Flor. Urb. Aug. In Reg. A. intra lineas a recentiori manu scriptum. A librario codicis Bav. ex conject adjectum videtur; quum, paulo ante, τῆς βασιλικῆς ἴλης fuisset scribendum.*

ingeneravit. Igitur *Andromachus* & *Sosibius*, inclinatis propere prætentisque sarissis, in hostem ducere. Quo facto, delecti ex Syriacis vix aliquantisper restiterunt in acie; & qui cum *Nicarcho* erant, protinus inclinati cesserunt. *Antiochus* vero, ut rerum imperitus ac juvenis, quia ipse ex adverso stantes hostes vicerat, ceteras quoque sui exercitus partes vincere omnes ratus, fugientibus incumbebat. Tandem vero ab aliquo e senioribus, quid ageretur, monitus attendere, quum ille pulverem ei indicaret, qui a phalange ad castra ipsius ferebatur; tum demum, re cognita, in eum locum, ubi steterat acies, accurrere cum prætorianis conatus est. Sed ubi omnes suos fugæ se mandasse vidit, etiam ipse *Raphiam* concessit: persuasus, quod in se

τὸν μέρος πεπεισμένος νικᾷν, διὰ δὲ τὴν τῶν ἄλλων A.V. 537.
ἀγένειαν καὶ δειλίαν ἐσφάλθαι νομίζων τοῖς ὅλοις.

Πτολεμαῖος δὲ, διὰ μὲν τῆς φάλαγγος τὰ ὅλα LXXXVI.
διακρίνας, διὰ δὲ τῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρατος ἱπ- Ptolemæus vi-
πέων καὶ μισθοφόρων, πολλοὺς ἀποκτείνας κατὰ τὸ ctor ad Raphiam.
δίωγμα τῶν ὑπεναντίων· τότε μὲν ἀναχωρήσας,
2 ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης ηὐλίσθη παρεμβολῆς. τῇ δ' ἐπαύριον, τοὺς μὲν ἰδίους νεκροὺς ἀνελόμενος καὶ θάψας, τοὺς δὲ τῶν ἐναντίων σκυλεύσας, ἀνέζευ-
3 ξε, καὶ προῆγε πρὸς τὴν Ῥαφίαν. Ὁ δ' Ἀντίοχος ἐκ τῆς φυγῆς ἐβούλετο μὲν εὐθέως ἔξω στρατοπεδεύειν, συναθροίσας τοὺς ἐν τοῖς συστήμασι πεφευγότας· τῶν δὲ πλείστων εἰς τὴν πόλιν πεποιημένων τὴν ἀποχώρησιν, ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς εἰσελθεῖν.
4 οὗτος μὲν οὖν ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἐξαγαγὼν τὸ σωζόμενον μέρος τῆς δυνάμεως, διέτεινε πρὸς Γάζαν· κἀκεῖ καταστρατοπεδεύσας, καὶ διαπεμψάμενος περὶ

LXXXVI. 3. ἐβούλετο. ἐβουλεύετο *Flor.*

ſe fuiſſet, vincere ſe; ſed propter aliorum degeneres animos & ignaviam univerſa dimicatione victum ſe ratus.

86. *Ptolemæus*, proſperum ſummæ rerum eventum per phalangem conſecutus; per equites vero & mercenarios dextri ſui cornu multis fugientium hoſtium occiſis; e pugna ſe recipiens, in caſtris, unde militem eduxerat, nocte illa manſit. Poſtridie vero ejus diei, ſublatis ſuorum corporibus humatisque, hoſtium autem ſpoliatis, movet ſigna & *Raphiam* ducit. *Antiochus* ſtatim a fuga, iis ſuorum in unum collectis, qui catervatim conglobati fugerant, extra urbem munire caſtra voluerat: ſed quia plerique illorum intra mœnia ſe receperant, ipſe quoque ingredi fuit coactus. Inde vero ante lucem reliquiis exercitus eductis, *Gazam* contendit: ubi poſitis caſtris, ad Ptolemæum

Ol. 140. 3.

Numerus desideratorum.

Cœlesyriæ civitates certatim Ptolemæo se tradunt.

περὶ τῆς τῶν νεκρῶν ἀναιρέσεως, ἐκήδευσε τοὺς τε-
θνεῶτας ὑποσπόνδους. Ἦσαν δ' οἱ τετελευτηκότες 5
τῶν παρ' Ἀντιόχου, πεζοὶ μὲν οὐ πολὺ λείποντες
μυρίων, ἱππεῖς δὲ πλείους τριακοσίων· ζωγρείᾳ δ'
ἑάλωσαν ὑπὲρ τοὺς τετρακισχιλίους. ἐλέφαντες δὲ 6
τρεῖς μὲν παραχρῆμα, δύο δ' ἐκ τῶν τραυμάτων
ἀπέθανον. Τῶν δὲ παρὰ Πτολεμαίου, πεζοὶ μὲν
εἰς χιλίους καὶ πεντακοσίους ἐτελεύτησαν, ἱππεῖς
δὲ εἰς ἑπτακοσίους· τῶν δὲ ἐλεφάντων ἑκκαίδεκα
μὲν ἀπέθανον, ᾑρέθησαν δ' αὐτῶν οἱ πλείους. Ἡ 7
μὲν οὖν πρὸς Ῥαφίαν μάχη γενομένη τοῖς βασιλεῦ-
σι περὶ Κοίλης Συρίας, τοῦτον ἀπετελέσθη τὸν τρό-
πον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν νεκρῶν ἀναίρεσιν, Ἀντίοχος 8
μὲν ἐποιεῖτο τὴν ἀποχώρησιν εἰς τὴν οἰκείαν μετὰ
τῆς δυνάμεως· Πτολεμαῖος δὲ τήν τε Ῥαφίαν καὶ
τὰς ἄλλας πόλεις ἐξ ἐφόδου παρελάμβανε· πάν-
των τῶν πολιτευμάτων ἁμιλλωμένων ὑπὲρ τοῦ φθάσαι
τοὺς πέλας περὶ τὴν ἀποκατάστασιν καὶ μετάθεσιν
τὴν

5. ζωγρείᾳ. ζωγρίᾳ *Urb. Reg. B.* mss tis.

7. Ἡ μὲν οὖν. *Abest* οὖν *a vett.*

mæum de tollendis cadaveribus mittit; impetrataque ab eo venia, mortuis justa facit. Ceciderant autem ex *Antiochi* copiis non multo pauciores decem millibus peditum; equites amplius trecenti. Capti sunt vivi supra quatuor millia. Elephanti in conflictu periere tres, e vulneribus postea duo. De *Ptolemæi* exercitu occisi sunt pedites ad mille quingenti; equites fere septingenti. Ex elephantis sedecim sunt trucidati; reliquorum pars major capta. Hic fuit ejus *pugnæ exitus*, quam *de Cœlæ Syriæ imperio ad Raphiam* reges pugnarunt. Sepultis suorum cadaveribus, *Antiochus* cum reliquis copiis domum est reversus. *Ptolemæus* & *Raphiam* & reliquas urbes e vestigio a civibus sibi traditas recepit: quum omnes civitates, in dominatu ipsius instaurando & ad illum deficiendo, de celeritate inter se certarent. Et

9 τὴν πρὸς αὐτόν. Ἴσως μὲν οὖν εἰώθασι πάντες πε- A.V. 537.
ρὶ τοὺς τοιούτους καιροὺς ἁρμόζεσθαί πως ἀεὶ πρὸς
τὸ παρόν· μάλιστα δὲ τὸ κατ' ἐκείνους τοὺς τό-
πους γένος τῶν ἀνθρώπων εὐφυὲς καὶ πρόχειρον
10 πρὸς τὰς ἐκ τοῦ καιροῦ χάριτας. Τότε δὲ καὶ τῆς
εὐνοίας προκαθηγουμένης πρὸς τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀλε-
ξανδρείας βασιλεῖς, εἰκότως τοῦτο συνέβαινε γίγνε-
σθαι. τῇ γὰρ οἰκίᾳ ταύτῃ μᾶλλον ἀεί πως οἱ κατὰ
11 Κοίλην Συρίαν ὄχλοι προσκυνοῦσι. διόπερ οὐκ ἀπέ-
λιπον ὑπερβολὴν ἀρεσκείας, στεφάνοις καὶ θυσίαις
καὶ βωμοῖς καὶ παντὶ τοιούτῳ τρόπῳ τιμῶντες τὸν
Πτολεμαῖον.

Ἀντίοχος δὲ, παραγενόμενος εἰς τὴν ἐπώνυμον LXXXVII.
αὐτοῦ πόλιν, εὐθέως ἐξέπεμψε τοὺς περὶ τὸν Ἀν- Antiochus
τίπατρον τὸν ἀδελφιδοῦν, καὶ Θεόδοτον τὸν Ἡμιό- pacem petit.
λιον, πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Πτολεμαῖον, ὑπὲρ εἰρή-

νης

10. *προσκυνοῦσι. Imo* προσκλίνουσι. *προσκινοῦσι est in Reg. A. & sic a pr manu fuerat in Aug* 11 *οὐκ ἀπέλιπον. οὐ κατέλιπον Aug Reg A Ibid παντὶ τοιούτῳ. πάντα τῷ τοιούτῳ Flor. Vat. παντοίῳ τοιούτῳ Aug. Reg. A.*

Et est sane quidem mos hic cunctis mortalibus in ejusmodi temporibus, ut praesenti fortunae semper se accommodent: eximie tamen ejus regionis populi prae ceteris accommodato ingenio sunt promtoque ad id genus obsequia, si qua forte occasio ea postulaverit. Tunc vero, quum jam ante quoque animos hominum benevolentia erga Aegypti reges occupasset, non mirum est id accidisse. Fit enim nescio quomodo, ut Cœlae Syriae populi ad venerationem hujus regiae familiae magis inclinent. Itaque ad demerendam ejus gratiam, nullum blandimenti genus praetermittentes, coronis, sacrificiis, altaribus, ceteroque ejus generis cultu, *Ptolemaeum* honorarunt.

87. *Antiochus* simulac cognominem sibi urbem est ingressus, *Antipatrum* fratris filium, & *Theodotum Hemiolium* legatos de pace *ad* Ptole-

Ol. 140. 3. νης καὶ διαλύσεως, ἀγωνιῶν τὴν τῶν ὑπεναντίων
ἔφοδον. ἠπίστει μὲν γὰρ τοῖς ὄχλοις, διὰ τὸ γεγο- 2
νὸς ἐλάττωμα περὶ αὐτόν· ἐφοβεῖτο δὲ τὸν Ἀχαιὸν,
μὴ συνεπίθηται τοῖς καιροῖς. Πτολεμαῖος δὲ, τού- 3
των οὐδὲν συλλογιζόμενος, ἀλλ' ἀσμενίζων ἐπὶ τῷ
γεγονότι προτερήματι διὰ τὸ παράδοξον, καὶ συλλή-
βδην ἐπὶ τῷ Κοίλην Συρίαν κεκτῆσθαι παραδόξως,
οὐκ ἀλλότριος ἦν τῆς ἡσυχίας, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον οἰ-
κεῖος, ἑλκόμενος ὑπὸ τῆς συνήθους ἐν τῷ βίῳ ῥαθυ-
μίας καὶ καχεξίας. πλὴν, παραγενομένων τῶν περὶ 4
τὸν Ἀντίπατρον, βραχέα προσαναταθεὶς καὶ κα-
ταμεμψάμενος ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τὸν Ἀντίοχον,
συνεχώρησε σπονδὰς ἐνιαυσίους. καὶ ἅμα τούτοις μὲν 5
ἐπικυρώσοντα τὰς διαλύσεις ἐξαπέστειλε Σωσίβιον.

Ptolemæus, quieti nimis indulgens,

Pacem cum Antiocho componit.

Αὐτὸς

LXXXVII. 3. *κεκτῆσθαι. ἐκτῆσθαι Vat. Flor.* Ibid. *οἰκεῖος correxit Casaub. Mssti omnes οἰκείως, & jungunt hanc vocem cum seq.* Ibid. *ὑπὸ τῆς συνήθ. ὑπὲρ τῆς Vat. Flor.* 4. *προσαναταθεὶς correxit Casaub. Mendose libri omnes προσανατεθεὶς.* 5. *καὶ ἅμα τούτοις. Veteres libri omnes καὶ τούτοις. Præpos. ἅμα ex conject. inservi. ταύτας μὲν edidit Casaub. ex Reg. B. in quo tamen est καὶ ταύτας μὲν.* Ibid. *ἐπικυρώσοντα correxi ex Flor. Vulgo ἐπικυρώσαντα. Mox pro ἐξαπέστειλε forsan συνεξαπ. fuerat scribendum.*

Ptolemæum mittit; metu anxius, ne ab hostibus bello peteretur. Nam & copiis suis diffidebat, propter acceptam cladem; & ab Achæo, ne hac occasione adversus se uteretur, sibi metuebat. Quorum omnium nihil reputans animo *Ptolemæus*, victoria tam inopinata contentus, & omnino Cœlæ Syriæ imperium recuperasse præter spem satis habens, adeo non erat alienus a quiete, ut plus etiam, quam par esset, ejus desiderio tangeretur: impellente ignavia & ceteris animi morbis, qui per universam vitam fuerunt illi familiares. Itaque, ubi Antipater cum reliquis legatis ad eum venit, minaciter paululum eos allocutus, & de Antiochi questus injuriis, inducias in annum eis concessit. Simulque cum illis *Sosibium*, firmando fœderi, ad *Antiochum* dimisit. Ipse vero,

6Αὐτὸς δὲ, διατρίψας ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν τοῖς κατὰ A.V.537.
Συρίαν καὶ Φοινίκην τόποις, καὶ καταστησάμενος
τὰς πόλεις· μετὰ ταῦτα, καταλιπὼν τὸν Ἀνδρό-
μαχον τὸν Ἀσπένδιον στρατηγὸν ἐπὶ πάντων τῶν
προειρημένων τόπων, ἀνέζευξε μετὰ τῆς ἀδελφῆς
7καὶ τῶν φίλων ἐπ' Ἀλεξανδρείας· παράδοξον τοῖς
ἐν τῇ βασιλείᾳ πρὸς τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προαίρε-
8σιν τέλος ἐπιτεθεικὼς τῷ πολέμῳ. Ἀντίοχος δὲ,
τὰ περὶ τὰς σπονδὰς ἀσφαλισάμενος πρὸς τὸν Σω-
σίβιον, ἐγίγνετο κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς πρόθεσιν περὶ
9τὴν ἐπὶ τὸν Ἀχαιὸν παρασκευήν. Τὰ μὲν οὖν κα-
τὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν.

LXXXVIII. RHODIORVM felix calamitas.

Ῥόδιοι δὲ, κατὰ τοὺς προειρημένους καιροὺς,
ἐπειλημμένοι τῆς ἀφορμῆς τῆς κατὰ τὸν σεισμὸν
τὸν γενόμενον παρ' αὐτοῖς βραχεῖ χρόνῳ πρότερον,
ἐν ᾧ συνέβη τόν τε Κολοσσὸν τὸν μέγαν πεσεῖν καὶ
2τὰ πλεῖστα τῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωρίων· οὕτως
ἐχείριζον νουνεχῶς καὶ πραγματικῶς τὸ γεγονὸς,
ὡς μὴ βλάβης, διορθώσεως δὲ μᾶλλον, αὐτοῖς αἴτιον

 γενέσθαι

vero, tres in Syria ac Phœnicia menſes moratus, compoſito civitatum ſtatu, prætorem deinde omnibus prædictis locis relinquens *Andromachum* Aſpendium, cum ſorore & amicis Alexandriam repetiit; impoſito eo fine huic bello, quem ſubditi, reliquæ ejus vitæ atque inſtitutorum gnari, ſatis mirari non poterant. *Antiochus*, firmato cum *Soſibio* fœdere, ad bellum contra Achæum, ſicut antea propoſuerat, ſe comparabat. Et ASIAE quidem RES in hoc ſtatu erant.

88. Per ea tempora, quæ hactenus perſecuti ſumus, RHODII, occaſione terræ motus uſi, quo paullo ante fuerant conquaſſati; quo & magnus *Coloſſus* corruerat, & murorum ac navalium magna pars fuerat dejecta; in ea calamitate tam prudenter ac ſollerter ſe geſſerunt, ut emolumento potius, quam damno, is caſus illis cederet.

γενέσθαι τὸ σύμπτωμα. Τοσοῦτον ἄγνοια καὶ ῥα- 3
θυμία διαφέρει παρ᾽ ἀνθρώποις ἐπιμελείας καὶ φρονήσεως, περί τε τοὺς κατ᾽ ἰδίαν βίους καὶ τὰς κοινὰς πολιτείας· ὥστε τοῖς μὲν καὶ τὰς ἐπιτυχίας βλάβην ἐπιφέρειν, τοῖς δὲ καὶ τὰς περιπετείας ἐπανορθώσεως γίγνεσθαι παραιτίας. Οἱ γοῦν 4
Ῥόδιοι τότε, παρὰ τὸν χειρισμὸν, τὸ μὲν σύμπτωμα ποιοῦντες μέγα καὶ δεινὸν, αὐτοὶ δὲ σεμνῶς καὶ προστατικῶς κατὰ τὰς πρεσβείας χρώμενοι ταῖς ἐντεύξεσι καὶ ταῖς κατὰ μέρος ὁμιλίαις, εἰς τοῦτ᾽ ἤγαγον τὰς πόλεις, καὶ μάλιστα τοὺς βασιλεῖς, ὥστε μὴ μόνον λαμβάνειν δωρεὰς ὑπερβαλλούσας, ἀλλὰ καὶ χάριν προσοφείλειν αὐτοῖς τοὺς διδόντας.

Hieronis & Gelonis dona, Rhodiis collata.

Ἱέρων γὰρ καὶ Γέλων, οὐ μόνον ἔδωκαν ἑβδομήκοντα 5
καὶ πέντε ἀργυρίου τάλαντα, πρὸς τὴν εἰς τὸ ἔλαιον τοῖς ἐν τῷ γυμνασίῳ χορηγίαν, τὰ μὲν παραχρῆ-

LXXXVIII. 5. *Post* ἑβδομήκοντα *intercidisse nonnihil, suspicari licet cum Reiskio; scil. hæc fere verba* τάλαντα πρὸς ἀνοικοδομὴν τῶν τειχῶν καὶ τῶν νεωρίων, καὶ πέντε ἀργ. τάλ. *&c. id est*, septuaginta talenta ad restituendos muros & navalia, & quinque talenta ad præbendum oleum &c.

cederet. Adeo enim cum in privata tum in publica re *multum* inter homines *differunt imprudentia ignaviaque ab diligentia & prudentia;* ut, qui illas sequitur, ei etiam res bene gesta male vertat; has qui adhibet, etiam gravissimi casus utilitatem ipsi concilient. *Rhodii* igitur, ea tempestate, hoc modo res suas administrantes, dum cladem acceptam mirifice exaggerant; dumque in legationibus, quas propterea obibant, cum in publicis congressibus, tum in privatis colloquiis, gravitate quadam & dignitate uterentur; eo adduxerunt civitates, & reges maxime, ut non solum dona ingentia ab iis acciperent, verum ut illi etiam ipsi, qui ea dabant, gratiam accipientibus haberent. Nam *Hiero* quidem & *Gelo* non solum argenti talenta septuaginta [* *] quinque ad præbendum iis oleum, qui in gymnasio exer-

ῥαχρῆμα, τὰ δὲ ἐν χρόνῳ βραχεῖ παντελῶς· ἀλλὰ
καὶ λέβητας ἀργυροῦς, καὶ βάσεις τούτων, καί τι-
6 νας ὑδρίας ἀνέθεσαν. πρὸς δὲ τούτοις, εἰς τὰς θυ-
σίας δέκα τάλαντα, καὶ εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῶν πο-
λιτῶν ἄλλα δέκα· χάριν τοῦ τὴν πᾶσαν εἰς ἑκατὸν
7 τάλαντα γενέσθαι δωρεάν. καὶ μὴν ἀτέλειαν τοῖς
πρὸς αὐτοὺς πλοϊζομένοις ἔδοσαν, καὶ πεντήκοντα
8 καταπέλτας τριπήχεις. καὶ τελευταῖον, τοσαῦτα
δόντες, ὡς προσοφείλοντες χάριν, ἔστησαν ἀνδριάν-
τας ἐν τῷ τῶν Ῥοδίων Δείγματι, στεφανούμενον
τὸν Δῆμον τῶν Ῥοδίων ὑπὸ τοῦ Δήμου τῶν Συ-
ρακουσίων.

Ἐπηγγείλατο δὲ καὶ Πτολεμαῖος αὐτοῖς ἀργυ- LXXXIX. Ptolemæi dona.
ρίου τάλαντα τριακόσια, καὶ σίτου μυριάδας ἀρτα-
βῶν ἑκατόν· ξύλα δὲ ναυπηγήσιμα ἓξ πεντήρων,
καὶ

6. καὶ εἰς τὴν. *Præpositionem adjecit Casaubonus, cum abesset h. l. a msstis.* Ibid. ἐπαύξησιν. ἐπαύρησιν *suspicatus est Ernesti.* 8. τῶν Συρακουσίων. τοῦ Συρακουσίων *Vat. Flor.*

LXXXIX. 1. ἓξ πεντήρων *cum Perotto dedi. Veteres nostri libri omnes* καὶ πεντήρων, *quod Casaub. cum Reg. B. in* δέκα πεντήρων *mutavit.*

exercerentur, largiti sunt; eamque summam partim in præsenti pecunia, partim minimo spatio interjecto, numerarunt: sed etiam lebetes argenteos suis cum basibus, & hydrias aliquot in ipsorum urbe dedicarunt. Adhæc ad sacra facienda decem talenta iis dederunt: ad augendos cives, alia decem; ut efficeret datæ pecuniæ summa in unum collecta, talenta centum. Præterea navigantibus Syracusas immunitatem a vectigalibus concesserunt. Catapultas etiam trium cubitorum eis dederunt quinquaginta. Ac postremo, quum tam multa essent largiti, quasi beneficium ab illis accepissent, statuas in *Digmate Rhodiorum* geminas posuerunt; populum videlicet Rhodiorum a populo Syracusano coronatum.

89. Promisit & *Ptolemæus* iisdem argenti trecenta talenta: frumenti artabarum decies centena millia: materiam ad fabricandas sex quinque-

καὶ δέκα τριήρων· πευκίνων τετραγώνων πήχεις ἐμ-
μέτρους τετρακισμυρίους· καὶ χαλκοῦ νομίσματος 2
τάλαντα χίλια· στυππίου τρισχίλια· ὀθονίων
ἱστοὺς τρισχιλίους· εἰς τὴν τοῦ Κολοσσοῦ κατα- 3
σκευὴν, τάλαντα τρισχίλια, οἰκοδόμους ἑκατὸν,
ὑπουργοὺς τριακοσίους καὶ πεντήκοντα, καὶ τούτοις
καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς ὀψώνιον τάλαντα δεκατέτ-
ταρα. πρὸς δὲ τούτοις, εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς 4
θυσίας, ἀρτάβας σίτου μυρίας δισχιλίας· καὶ μὴν
εἰς σιτομετρίαν δέκα τριήρων,· ἀρτάβας δισμυρίας.
Καὶ τούτων ἔδωκε τὰ μὲν πλεῖστα παραχρῆμα, 5
τοῦ δ' ἀργυρίου παντὸς τὸ τρίτον μέρος. Παρα- 6

Antigoni dona, Rhodiis collata.

πλησίως Ἀντίγονος, ξύλα ἀπὸ ἑκκαιδεκαπήχους
ἕως ὀκταπήχους, εἰς σφηκίσκων λόγον, μύρια·
στρωτῆρας ἑπταπήχεις πεντακισχιλίους, σιδήρου
τάλαντα τρισχίλια, πίττης τάλαντα χίλια, ἄλλης
ὠμῆς

2. *στυππίου. στουππίου Vat. Flor. Aug. a pr. manu & Reg. A.* 3. *τάλαντα τρισχίλια. χαλκοῦ τάλαντα τρισχ. malim.* 4. *μυρίας δισχιλίας. μυριάδας δισχιλίας Bav. Aug. Reg. A. quod probavit Reisk.* 6. *μύρια. μυρία edidit Casaubonus. μυρίας mendose dant mssti.*

quinqueremes, triremes decem: trabium pinearum justæ mensuræ ulnas quadraginta millia: æneæ pecuniæ mille talenta: stuppæ tria millia: linteorum telas ter mille. Ad *Colossum* reficiendum, tria millia talentum; architectos centum; operas ministrantes, trecentos quinquaginta; & ad horum stipendium, talenta quatuordecim per annos singulos. Ad hæc, in sumtus ludorum & sacrorum, frumenti artabarum millia duodecim: item ad annonam decem triremium, vicies mille artabas. Quorum omnium pleraque statim dedit: pecuniæ vero totius partem tertiam. Similiter *Antigonus*, trabes cubitorum senorum denorum & deinceps, ad octonos usque cubitos, quæ palorum vel sublicarum usum præstarent, decies mille: asseres septenorum cubitorum, quinquies mille: ferri, tria millia talenta: picis, mille

ὠμῆς μετρητὰς χιλίους· ἀργυρίου, πρὸς τούτοις, ἑκατὸν ἐπηγγείλατο τάλαντα. Χρυσηῒς δ᾽, ἡ γυνή, δέκα μὲν σίτου μυριάδας, τρισχίλια δὲ μολίβδου τάλαντα. Σέλευκος δ᾽, ὁ πατὴρ Ἀντιόχου, χωρὶς μὲν, ἀτέλειαν τοῖς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν πλοϊζομένοις, χωρὶς δὲ, πεντήρεις μὲν δέκα κατηρτισμένας, σίτου δ᾽ εἴκοσι μυριάδας. καὶ μὴν ξύλων, καὶ ῥητίνης, καὶ τριχὸς, μυριάδας πηχῶν, καὶ ταλάντων χιλιάδας. Seleuci dona.

Παραπλήσια δὲ τούτοις Προυσίας καὶ Μιθριδάτης· ἔτι δ᾽ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ὄντες δυνάσται τότε, λέγω δὲ Λυσανίαν, Ὀλύμπιχον, Λιμναῖον. τάς γε μὴν πόλεις τὰς συνεπιλαμβανομένας αὐτοῖς κατὰ δύναμιν, οὐδ᾽ ἂν ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως οὐδείς. ὥσθ᾽, ὅταν μέν τις εἰς τὸν χρόνον ἐμβλέψῃ καὶ τὴν ἀρχὴν, ἀφ᾽ οὗ συμβαίνει τὴν πόλιν αὐτῶν συνῳκίσθαι, καὶ λίαν θαυμάζειν, ὡς βραχεῖ χρόνῳ μεγά- XC. Aliorum principum ac civitatum dona.

9. *μυριάδας. Aut μυριάδα utique legendum, aut ad μυριάδας minor aliquis excidit numerus: nisi post ξύλων aliud intercidit nomen substantivum.*

mille talenta: crudæ picis, metretas mille: argenti insuper pollicitus est talenta centum. *Chryseis*, uxor ejus, mensuras frumenti centies mille: plumbi tria millia pondo. *Seleucus*, pater Antiochi, præter immunitatem Rhodiis omnibus concessam, qui in ditionem ipsius navibus appellerent; præter quinqueremes instructas decem, & mensurarum frumenti ducenta millia; hoc amplius, materiæ, resinæ, & crinis, dena millia cubitorum, & talenta millena.

90. Similia his *Prusias* & *Mithridates*, & qui tempestate illa per Asiam rerum potiebantur dynastæ; *Lysaniam* dico, *Olympichum*, *Limnæum*. Civitatum vero, quæ Rhodiorum casum pro suis quæque viribus sublevarunt, vix numerum facile aliquis ineat. Vt si tempus spectes, a quo cœpit urbs illorum instaurari, ingens subeat admiratio, qui tam brevi

λην ἐπίδοσιν εἴληφε, περί τε τοὺς κατ᾽ ἰδίαν βίους καὶ τὰ κοινὰ τῆς πόλεως· ὅταν δ᾽ εἰς τὴν εὐκαιρίαν 4
τοῦ τόπου καὶ τὴν ἔξωθεν ἐπιφορὰν καὶ συμπλήρωσιν τῆς εὐδαιμονίας, μηκέτι θαυμάζειν, μικροῦ δ᾽ ἐλλείπειν δοκεῖν τοῦ καθήκοντος. Ταῦτα μὲν οὖν 5
εἰρήσθω μοι, χάριν πρῶτον μὲν τῆς Ῥοδίων περὶ τὰ κοινὰ προστασίας· ἐπαίνου γάρ εἰσιν ἄξιοι, καὶ ζήλου· δεύτερον δὲ, τῆς τῶν νῦν βασιλέων μικροδοσίας, καὶ τῆς τῶν ἐθνῶν καὶ πόλεων μικροληψίας· ἵνα 6
μήθ᾽ οἱ βασιλεῖς, τέτταρα καὶ πέντε προϊέμενοι τάλαντα δοκῶσί τι ποιεῖν μέγα, καὶ ζητῶσι τὴν αὐτὴν ὑπάρχειν αὐτοῖς εὔνοιαν καὶ τιμὴν παρὰ τῶν Ἑλλήνων, ἣν οἱ πρὸ τοῦ βασιλεῖς εἶχον· αἵ τε πό- 7
λεις, λαμβάνουσαι πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ μέγεθος τῶν πρότερον δωρεῶν, μὴ λανθάνωσιν ἐπὶ μικροῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι νῦν τὰς μεγίστας καὶ καλλίστας προϊέ-

Admonitio ad Græcos, largitiones regum ſpectantes.

brevi ſpatio ſive privatæ ſive publicæ illorum opes eo creverint: ſin autem loci opportunitatem cogites, & rerum copiam ab exteris collatarum, ne quid ei deeſſet quo minus beata foret civitas, deſinas mirari: ac propemodum cenſeas, minus, quam par erat, res ipſorum florere. Atque hæc dicta nobis ſunto, cum ut *Rhodiorum* in publicis inſtitutis *magnificentiam* declaremus: digni enim ſunt, quos laudent atque æmulentur omnes: tum etiam ut reges intelligant, quam ſint hodie tenues ipſorum largitiones; & populi ac civitates, quam exigua ſint, quæ ab illis accipiunt. Quo neque reges, ubi quatuor aut quinque talenta profuderint, magnum aliquid ſe præſtitiſſe putent; paremque ſibi benevolentiam atque honorem a Græcis haberi poſtulent, atque antiquis regibus haberi ſolitus eſt: & civitates, veterum largitionum magnitudinem ob oculos ſibi ponentes, pro parvis & vilibus beneficiis maximos honores per

8 προϊέμεναι τιμάς· ἀλλὰ πειρῶνται τὸ κατ' ἀξίαν
ἑκάστοις τηρεῖν, ὅσῳ πλεῖστον διαφέρουσιν Ἕλληνες
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἄρτι δὲ τῆς θερινῆς ὥρας ἐνισταμένης, καὶ XCI. Bellum Sociale.
στρατηγοῦντος Ἀγήτα μὲν τῶν Αἰτωλῶν, Ἀράτου Ol. 140. 3.
δὲ παρειληφότος τὴν τῶν Ἀχαιῶν στρατηγίαν. A.V. 537.
(ἀπὸ γὰρ τούτων ἐποιησάμεθα τοῦ Συμμαχικοῦ
πολέμου τὴν ἐκτροπήν·) Λυκοῦργος μὲν ὁ Σπαρτιά- Lycurgus
2 της ἐπανῆκε πάλιν ἐξ Αἰτωλίας. οἱ γὰρ Ἔφοροι, Spartam ab exilio
ψευδῆ τὴν διαβολὴν εὑρόντες, δι' ἣν ἔφυγε, μετε- revocatur.
πέμποντο καὶ μετεκάλουν αὖθις τὸν Λυκοῦργον.
3 Οὗτος μὲν οὖν ἐτάττετο πρὸς Πυῤῥίαν τὸν Αἰτωλὸν,
ὃς ἐτύγχανε τότε παρὰ τοῖς Ἠλείοις στρατηγὸς
4 ὤν, περὶ τῆς εἰς τὴν Μεσσηνίαν εἰσβολῆς. Ἄρατος Aratus, præt.
δὲ παρειλήφει τό τε ξενικὸν τὸ τῶν Ἀχαιῶν κατε- Achæorum, mi-
φθαρμένον, τάς τε πόλεις ὀλιγώρως διακειμένας litiam in-
πρὸς τὰς εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἰσφοράς· διὰ τὸ τὸν staurat.

Cc 5 πρὸ

XC. 7. προϊέμεναι. *Vulgo* προϊέναι. 8. ὅσῳ πλεῖστον *ex conject. posui. Vulgo omnes* ὡς πλεῖστον, *ante quæ verba excidisse verbum* μεμνημένοι *suspicatus est Reisk.*

per imprudentiam ne rependant; sed memores, longe præstare ceteris mortalibus Græcos, pro meritis suis unumquemque honorare studeant.

91. Ineunte jam æstate, prætore Aetolorum *Ageta*, quum *Aratus senior* Achæorum præturam iniisset; (in eo enim eramus, cum a SOCIALI BELLO deflexit oratio:) *Lycurgus* Spartanus ex Aetolia patriam repetiit. Ephori enim, comperto falsam esse criminationem, cujus caussa exilio fuerat affectus, miserant qui illum accirent ac revocarent. Hic igitur cum *Pyrrhia* Aetolo, qui apud Eleos prætor tunc erat, de facienda in fines Messeniorum impressione, tractabat. *Aratus* vero & peregrinum militem licentia corruptum acceperat, & urbes invenerat conferendæ in eam rem pecuniæ parum studiosas; quoniam

Ol.140.3. Aratus, præt. Achæor., militiam inſtaurat.

πρὸ αὐτοῦ στρατηγὸν Ἐπήρατον, ὡς ἐπάνω προεῖ-
πον, κακῶς καὶ ῥαθύμως κεχρῆσθαι τοῖς κοινοῖς
πράγμασιν. Οὐ μὴν, ἀλλὰ παρακαλέσας τοὺς 5
Ἀχαιοὺς, καὶ λαβὼν δόγμα περὶ τούτων, ἐνεργὸς
ἐγίγνετο περὶ τὴν τοῦ πολέμου παρασκευήν. ἦν δὲ 6
τὰ δόξαντα τοῖς Ἀχαιοῖς ταῦτα· Πεζοὺς μὲν τρέ-
φειν μισθοφόρους ὀκτακισχιλίους, ἱππεῖς δὲ πεντα-
κοσίους· τῶν δ' Ἀχαϊκῶν ἐπιλέκτους, πεζοὺς μὲν
τρισχιλίους, ἱππεῖς δὲ τριακοσίους. εἶναι δὲ τούτων 7
Μεγαλοπολίτας μὲν χαλκάσπιδας, πεζοὺς μὲν
πεντακοσίους, ἱππεῖς δὲ πεντήκοντα· καὶ τοὺς ἴσους
Ἀργείων. ἔδοξε δὲ καὶ ναῦς πλεῖν, τρεῖς μὲν περὶ 8
τὴν Ἀκτὴν καὶ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον, τρεῖς δὲ κα-
τὰ Πάτρας καὶ Δύμην καὶ τὴν ταύτῃ θάλατταν.

XCII. Lycurgus, Meſſeniam invadit.

Ἄρατος μὲν οὖν ταῦτ' ἔπραττε, καὶ ταύτας
ἐξήρτυε τὰς παρασκευάς. ὁ δὲ Λυκοῦργος καὶ Πυῤ- 2
ῥίας,

XCI. 6. *πεντακοσίους ex Perotto adſcivit primus Editor. πεντήκοντα dant veteres græci libri noſtri omnes.*

niam qui ante eum præturam geſſerat *Eperatus*, de quo ſupra dictum, rempublicam male atque ignave geſſerat. Verum tamen, ubi Achæos fuiſſet cohortatus, & ſuper ea re decretum ab iis abſtuliſſet, in curam apparandi belli ſtrenue cœpit incumbere. Erant autem *Achæis* decreta hæc: *Peditum mercede conductorum octo millia eſſe alenda; equites quingentos: ex Achaica pube delectum eſſe habendum, peditum ter mille, equitum trecentorum.* Ad quem numerum conficiendum Megalopolitanos chalcaſpidas, (hi a clypeo æneo quem geſtabant ſic dicti,) pedites quidem quingentos, equites vero quinquaginta, conſcribere jubebant: Argivos totidem. Decretum etiam eſt, ut naves in mare mitterentur: tres, quæ circa Actam & Argolicum ſinum verſarentur; tres aliæ, circa Patras, Dymen, & ejus tractus mare.

92. Dum in his erat *Aratus*, & hæc ad bellum præſidia comparabat; *Lycurgus* & *Pyr-*

ξίας, διαπεμψάμενοι πρὸς ἀλλήλους, ἵνα ταῖς αὐ- A.V. 537.
ταῖς ἡμέραις ποιήσωνται τὴν ἔξοδον, προῆγον εἰς τὴν
3 Μεσσηνίαν. ὁ δὲ στρατηγὸς τῶν Ἀχαιῶν, συνεὶς τὴν
ἐπιβολὴν αὐτῶν, ἧκεν ἔχων τοὺς μισθοφόρους καί τι-
νας τῶν ἐπιλέκτων, εἰς τὴν Μεγάλην πόλιν, παρα-
4 βοηθήσων τοῖς Μεσσηνίοις. Λυκοῦργος δ', ἐξορμή-
σας, τὰς μὲν Καλάμας, χωρίον τι τῶν Μεσσηνίων,
προδοσίᾳ κατέσχε· μετὰ δὲ ταῦτα προῆγε, σπεύ-
5 δων συμμίξαι τοῖς Αἰτωλοῖς. Ὁ δὲ Πυῤῥίας, παν-
τελῶς ἐλαφρὸς ἐξελθὼν ἐκ τῆς Ἤλιδος, καὶ κατὰ
τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς Μεσσηνίαν εὐθέως κωλυθεὶς
6 ὑπὸ τῶν Κυπαρισσέων, ἀνέστρεψε. Διόπερ ὁ Λυ-
κοῦργος, οὔτε συμμίξαι δυνάμενος τοῖς περὶ τὸν
Πυῤῥίαν, οὔτ' αὐτὸς ἀξιόχρεως ὑπάρχων, ἐπὶ βρα-
χὺ προσβολὰς ποιησάμενος πρὸς τὴν ἔνδειαν, ἄπρα-
7 κτος αὖθις εἰς τὴν Σπάρτην ἀπηλλάγη. Ἄρατος
δὲ, διαπεσούσης τοῖς πολεμίοις τῆς ἐπιβολῆς, τὸ
κατὰ

Pyrrhias Aetolus cum eo se conjungere non potest.

Infecta re discedit Lycurgus.

XCII. 4. Καλάμας. *Θαλάμας suspicati sunt Xyland. & Gron.* 6. πρὸς τὴν ἔνδειαν. *In hoc vocabulo videtur oppidi nomen latere, ac fortasse* Ἀνδανίαν.

& *Pyrrhias*, per internuncios tempore, quo simul uterque exiret, constituto, in Messeniam ducunt. Quo de consilio factus certior Achæorum prætor, cum mercenariis & delectorum manu, ad ferendam Messeniis opem ad Megalopolim accurrit. Iam *Lycurgus* quidem, Sparta profectus cum copiis, *Calamas* castellum Messeniorum proditione cepit: deinde jungi cum Aetolis cupiens, iter continuat. At *Pyrrhias*, quum numerum oppido exiguum ex Elide eduxisset, aditu primo in Messeniorum fines a Cyparissensibus prohibitus, domum rediit. Idcirco *Lycurgus*, qui conjungere se Pyrrhiæ nequibat, neque porro solus par erat incepto, [Andaniam] aliquantisper oppugnare conatus, re infecta Spartam est reversus. Postea vero quam depulsi a cona-

Ol. 140. 3. κατὰ λόγον ποιῶν, καὶ προνοούμενος τοῦ μέλλοντος, συνετάξατο πρός τε Ταυρίωνα, παρασκευάζειν ἱππεῖς πεντήκοντα καὶ πεζοὺς πεντακοσίους, καὶ πρὸς Μεσσηνίους, ἵνα τοὺς ἴσους τούτοις ἱππεῖς ἐξαποστείλωσι καὶ πεζούς· βουλόμενος τούτοις μὲν τοῖς 8
ἀνδράσι παραφυλάττεσθαι τήν τε τῶν Μεσσηνίων χώραν, καὶ Μεγαλοπολιτῶν, καὶ Τεγεατῶν, ἔτι δὲ τῶν Ἀργείων· (αὗται γὰρ αἱ χῶραι, συντερμονοῦ- 9
σαι τῇ Λακωνικῇ, πρόκεινται τῶν ἄλλων Πελοποννησίων πρὸς τὸν ἀπὸ Λακεδαιμονίων πόλεμον·) τοῖς 10
δ' Ἀχαϊκοῖς ἐπιλέκτοις καὶ μισθοφόροις, τὰ πρὸς τὴν Ἠλείαν καὶ τὴν Αἰτωλίαν ἐστραμμένα μέρη τῆς Ἀχαΐας τηρεῖν.

XCIII. Dissidia Megalopolitanorum

Ταῦτα δὲ ἁρμοσάμενος, διέλυε τοὺς Μεγαλοπολίτας πρὸς αὐτούς, κατὰ τὸ τῶν Ἀχαιῶν δόγμα. συνέβαινε γὰρ τούτους, προσφάτως ὑπὸ Κλεομέ- 2
νους ἐπταικότας τῇ πατρίδι, καὶ τὸ δὴ λεγόμενον ἐκ

conatis suis hostes fuissent, *Aratus* de futuro uti par erat sollicitus, cum *Taurione* egit, ut equites quinquaginta, pedites quingentos pararet; & cum Messeniis, ut totidem & equites & pedites submitterent; habens in animo, istis quidem copiis fines Messeniorum, Megalopolitanorum, Tegeatarum & Argivorum propugnare. Horum enim populorum agri, quum sint Laconicæ finitimi, quoties reliquis Peloponnesiis bellum infertur a Lacedæmoniis, primi omnium impetum illorum excipiunt. Delectis vero Achæorum, & mercenariis, partes illas Achaiæ, quæ in Eleam & Aetoliam vergunt, protegere constituit.

93. Quibus ita dispositis, ex Achæorum decreto Megalopolitanorum mutuas inter se dissensiones composuit. *Megalopolitani* enim, recens a Cleomene patria privati, &, quod ajunt, funditus

ἐκ θεμελίων ἐσφαλμένους, πολλῶν μὲν ἐπιδεῖσθαι, A.V. 537.
3 πάντων δὲ σπανίζειν. τοῖς μὲν γὰρ φρονήμασιν ἔμε-
νον, ταῖς δὲ χορηγίαις καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν πρὸς
4 πᾶν ἀδυνάτως εἶχον. διόπερ ἦν ἀμφισβητήσεως,
φιλοτιμίας, ὀργῆς τῆς ἐν ἀλλήλοις, πάντα πλήρη.
τοῦτο γὰρ δὴ φιλεῖ γίγνεσθαι, καὶ περὶ τὰ κοινὰ
πράγματα, καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους, ὅταν
ἐλλίπωσιν αἱ χορηγίαι τὰς ἑκάστων ἐπιβολάς.
5 Πρῶτον μὲν οὖν ἠμφισβήτουν ὑπὲρ τοῦ τειχισμοῦ de instauranda urbe.
τῆς πόλεως, φάσκοντες, οἱ μὲν, συνάγειν αὐτὴν
δεῖν, καὶ ποιεῖν τηλικαύτην, ἡλίκην καὶ τειχίζειν
ἐπιβαλλόμενοι καθίξονται, καὶ φυλάττειν καιροῦ πε-
ριστάντος δυνήσονται· καὶ γὰρ νῦν παρὰ τὸ μέγε-
6 θος αὐτῆς καὶ τὴν ἐρημίαν ἐσφάλθαι. πρὸς δὲ τού-
τοις, εἰσφέρειν ᾤοντο δεῖν τοὺς κτηματικοὺς τὸ τρί-
τον μέρος τῆς γῆς εἰς τὴν τῶν προσλαμβανομένων
οἰκη-

XCIII. 4. *περὶ τὰ κοινά. περὶ κοινὰ mssti omnes. Articulum adjecit Casaub.*

ditus everſi, multis rebus carebant, omnium rerum penuria laborabant. Et animis quidem ac ſpiritibus iidem manebant; ad faciendos vero ſumtus, & publice, & privatim, facultatibus omnibus erant nudati. Propterea jurgio, contentione, ira inter ipſos plena erant omnia: ſicut fieri fere ſolet cum in republica, tum in privatorum vita, quoties deſunt opes atque ſubſidia ad deſtinata perficienda. Iam primum *de mœnium ſtructura* inter ſe diſſidebant: dicentibus aliis, *contrahendam urbem eſſe, ejusque magnitudinis efficiendam, ut, ſi mœnibus eam cingere aggrederentur, perficere quod inſtituiſſent valerent, &, ſi quis incidiſſet caſus, tueri illam poſſent: nam &, quod urbe nunc careant, ab hoſte diruta, ejus rei cauſſam exſtitiſſe mœnium vaſtum ambitum, & colentium infrequentiam.* Ad hæc poſtulabant, *ut divites, qui fundos poſſiderent, tertiam fundorum ſuorum partem conferrent in ſupplementum novorum civium.* Alii

Ol.140.3.

οἰκητόρων ἀναπλήρωσιν. οἱ δ', οὔτε τὴν πόλιν ἐλάτ- 7
τω ποιεῖν ὑπέμενον, οὔτε τὸ τρίτον τῶν κτήσεων εὐδόκουν εἰσφέρειν μέρος. Μάλιστα δὲ περὶ τῶν 8
νόμων ὑπὸ Πρυτάνιδος γεγραμμένων πρὸς ἀλλήλους ἐφιλονείκουν, ὃν ἔδωκε μὲν αὐτοῖς νομοθέτην Ἀντίγονος, ἦν δὲ τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ Περιπάτου καὶ ταύτης τῆς αἱρέσεως. Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς 9
ἀμφισβητήσεως, ποιησάμενος Ἄρατος τὴν ἐνδεχομένην ἐπιστροφὴν, κατέπαυσε τὴν φιλονεικίαν αὐτῶν. ἐφ' οἷς δ' ἔληξαν τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφο- 10
ρᾶς, γράψαντες εἰς στήλην, παρὰ τὸν τῆς Ἑστίας ἀνέθεσαν βωμὸν ἐν Ὁμαρίῳ.

Prytanis Peripateticus.

Dissidia Megalopolitanorum componit Aratus.

XCIV. Lycus, proprætor ditionis Pharæensis,

Μετὰ δὲ τὰς διαλύσεις ταύτας ἀναζεύξας, αὐτὸς μὲν ἧκε πρὸς τὴν τῶν Ἀχαιῶν σύνοδον, τοὺς δὲ μισθοφόρους συνέστησε Λύκῳ τῷ Φαραιεῖ, διὰ τὸ τοῦτον ὑποστράτηγον εἶναι τότε τῆς συντελείας τῆς

6. ἀναπλήρωσιν. ἀνακλήρωσιν malim cum Reisk. 8. Μάλιστα δὲ περὶ. Duo verba δὲ περὶ absunt a msstis: cum Ursino adiecit Casaub. 10. ἐν Ὁμαρίῳ. ἐν Ὁμαγυρίου suspicari licet cum Reisk.

Alii contra neque pomœria urbis minui sustinebant; neque de collatione tertiæ partis possessionum suarum consentiebant. Maxime vero inter se *de legibus* contendebant a *Prytanide* scriptis, quem legislatorem eis dederat Antigonus; virum illustrem inter *Peripateticos*, quorum disciplinæ deditus erat. Quum igitur ita inter se *Megalopolitani* dissiderent; *Aratus*, sanatis quanta maxima cura potuit civium animis, omnem ex civitate discordiam sustulit. Conditiones autem, quibus pax convenit, columnæ inscriptas, ad *Vestæ* aram *Omarii* [in Iovis *Homagyrii* templo?] posuerunt.

94. Hac conciliata concordia, castra movet *Aratus*; & ipse quidem ad conventum Achæorum se confert; mercenarios vero *Lyco* Pharæensi tradit, qui pro prætore tunc ditioni præerat, patriæ ipsius contributæ.

A.V. 537.

2 τῆς πατρικῆς. Οἱ δ' Ἠλεῖοι, δυσαρεστούμενοι τῷ
Πυῤῥίᾳ, πάλιν ἐπεσπάσαντο στρατηγὸν παρὰ τῶν
3 Αἰτωλῶν Εὐριπίδαν. ὃς, τηρήσας τὴν τῶν Ἀχαιῶν
σύνοδον, καὶ παραλαβὼν ἱππεῖς μὲν ἑξήκοντα, πε-
ζοὺς δὲ δισχιλίους, ἐξώδευσε, καὶ διελθὼν διὰ τῆς
Φαραϊκῆς, κατέδραμε τὴν χώραν, ἕως τῆς Αἰγιά-
4 δος. περιελασάμενος δὲ λείαν ἱκανὴν, ἐποιεῖτο τὴν
5 ἀποχώρησιν ὡς ἐπὶ Λεόντιον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λύ-
κον, συνέντες τὸ γεγονὸς, ἐβοήθουν κατὰ σπουδήν.
συνάψαντες δὲ τοῖς πολεμίοις, καὶ συμμίξαντες ἐξ
ἐφόδου, κατέβαλον μὲν αὐτῶν εἰς τετρακοσίους,
6 ζωγρείᾳ δ' ἔλαβον εἰς διακοσίους· ἐν οἷς ἦσαν ἐπι-
φανεῖς ἄνδρες, Φυσσίας, Ἀντάνωρ, Κλέαρχος, Ἀν-
δρολόχος, Εὐανορίδας, Ἀριστογείτων, Νικάσιππος,
Ἀσπάσιος. τῶν δ' ὅπλων καὶ τῆς ἀποσκευῆς ἐκυ-
7 ρίευσαν πάσης. Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς ὁ
τῶν Ἀχαιῶν ναύαρχος, ἐξοδεύσας εἰς Μολυκρίαν,
ἧκεν

contra Euripidam Aetolum feliciter pugnat.

Mari quoque bene rem gerunt Achæi.

XCIV. 5. ζωγρείᾳ. ζωγρίᾳ Reg B. δ' ἔλαβον dedi cum Reg. B. δ' ἐλάβοντο edd. cum Bav. Aug. Reg. A. δὲ λαβόντες Vat. Flor.

tæ. *Elei* vero, quum displiceret ipsis Pyrrhias, alium denuo ducem ab Aetolis acciverunt, *Euripidam*. Qui, observato conventus Achaici tempore, assumtis equitibus sexaginta, peditibus bis mille, copias eduxit: & Pharæensium agros transgressus, populabundus quoquo versum duxit agmen usque ad fines Aegiensium: deinde magnam abigens prædam, *Leontium* se recepit. *Lycus*, re cognita, ad resistendum accurrit: ac mox hostem consecutus, repenteque cum eo congressus, quadringentos eorum occidit, ducentos in potestatem vivos redegit; in quibus præcipuæ dignationis erant *Physsias*, *Antanor*, *Clearchus*, *Euanoridas*, *Aristogiton*, *Nicasippus*, *Aspasius*: armis item atque omnibus impedimentis sunt potiti. Eodem quoque tempore, qui Achæorum navibus præerat, *Molycriam* profectus, captivos inde

Ol.140.3. ἧκεν ἔχων οὐ πολὺ λείποντα τῶν ἑκατὸν σωμάτων.
αὖθις δ' ὑποστρέψας, ἔπλευσε πρὸς Χάλκειαν· 8
τῶν δ' ἐκβοηθησάντων, ἐκυρίευσε δύο μακρῶν πλοίων
αὐτάνδρων· ἔλαβε δὲ καὶ κέλητα περὶ τὸ Ῥίον Αἰ-
τωλικὸν, ὁμοῦ τῷ πληρώματι. Συνδραμόντων δὲ 9
τῶν τε κατὰ γῆν καὶ τῶν κατὰ θάλατταν λαφύ-
ρων περὶ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, καὶ συναχθείσης ἀπὸ
τούτων προσόδου καὶ χορηγίας ἱκανῆς, ἐγένετο τοῖς
τε στρατιώταις θάρσος ὑπὲρ τῆς τῶν ὀψωνίων κο-
μιδῆς, ταῖς τε πόλεσιν ἐλπὶς ὑπὲρ τοῦ μὴ βαρυν-
θήσεσθαι ταῖς εἰσφοραῖς.

XCV. Scerdilaïdas a Philippo alienatus.

Ἅμα δὲ τοῖς προειρημένοις, Σκερδιλαΐδας, νομί-
ζων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀδικεῖσθαι, διὰ τὸ τινὰ τῶν
χρημάτων ἐλλείπειν αὐτῷ τῶν κατὰ τὰς συντάξεις
ὁμολογηθέντων, ἃς ἐποιήσατο πρὸς Φίλιππον· ἐξα-
πέστειλε λέμβους πεντεκαίδεκα, μετὰ δόλου ποιού-
μενος τὴν ἐπιβολὴν τῆς κομιδῆς τῶν χρημάτων.
οἳ καὶ κατέπλευσαν εἰς Λευκάδα, πάντων αὐτοὺς 2
ὡς

inde, paullo minus centum abduxit. Inde reversus, *Chalceam* infestus petit: & quum prodiissent contra eum Chalcienses, duas naves longas cum viris ipsis cepit; cepitque & celocem circa Rhium Aetolium, una cum defensoribus remigibusque. Ita quum circa idem tempus terra marique partæ manubiæ concurrerent, essetque ex iis pecunia & commeatus non mediocris redactus; inceperunt milites de præstando sibi stipendio jam confidere, & civitates quoque in spem sunt adductæ, non amplius gravatum se iri conferendarum pecuniarum onere.

95. Dum ista agebantur, *Scerdilaïdas*, injuriam sibi a Philippo factam ratus, quod reliqua nonnulla pecuniæ, quæ ex pacto cum rege inito sibi debebatur, non accepisset; lembos quindecim emisit, debitum sibi stipendium dolo recipere moliens. Ii lembi *Leucadem* primum appulsi, quum propter prioris

ὡς φίλους προσδεχομένων, διὰ τὴν γεγενημένην κοι- A.V.537.
3 νοπραγίαν. ἄλλο μὲν οὖν οὐκ ἔφθασαν οὐδὲν ἐργάσα-
σθαι κακὸν, οὐδ' ἐδυνήθησαν· Ἀγαθύνῳ δὲ καὶ Κασ-
σάνδρῳ, τοῖς Κορινθίοις, ἐπιπλέουσι ταῖς Ταυρίωνος
ναυσὶ, καὶ συγκαθορμισθεῖσιν ὡς φίλοις μετὰ τετ-
τάρων πλοίων, παρασπονδήσαντες ἐπέθεντο, καὶ
συλλαβόντες αὐτούς τε καὶ τὰ πλοῖα, πρὸς Σκερ-
4 διλαΐδαν ἀπέπεμψαν. Μετὰ δὲ ταῦτα ποιησάμε-
νοι τὴν ἀναγωγὴν ἐκ τῆς Λευκάδος, καὶ πλεύσαντες
ὡς ἐπὶ Μαλέας, ἐληΐζοντο καὶ κατῆγον τοὺς ἐμπό-
5 ρους. Ἤδη δὲ τοῦ θερισμοῦ συνάπτοντος, καὶ τῶν
περὶ τὸν Ταυρίωνα κατολιγωρούντων τῆς τῶν ἄρτι
ῥηθεισῶν πόλεων προφυλακῆς, Ἄρατος μὲν ἔχων
τοὺς ἐπιλέκτους, ἐφήδρευε τῇ τοῦ σίτου κομιδῇ περὶ
6 τὴν Ἀργείαν· Εὐριπίδας δὲ, τοὺς Αἰτωλοὺς ἔχων,
ἐξώδευσε, βουλόμενος κατασῦραι τὴν τῶν Τριταιέων
7 χώραν. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λύκον, καὶ Δημόδοκον, τὸν
τῶν

Taurio negligens adversus Aetolos.

XCV. 2. ὡς φίλους. ὡς φιλίους *Flor. Reg. A.* 4. ἐπὶ Μαλέας. ἐπὶ Μαλέαν *Bav.*

ris temporis societatem tamquam amici ab omnibus essent admissi; nihil illi quidem mali aliud cuiquam fecerunt; (neque enim per tempus potuerunt;) tantum *Agathyno* & *Cassandro* Corinthiis, qui Taurionis navibus eodem venerant, jamque navigia sua quatuor haud procul ab Illyricis, tamquam amicis, in portu collocaverant, violato fœdere insidias struunt; captosque ipsos cum navigiis ad Scerdilaïdam mittunt. Deinde, relicta Leucade, versus *Maleam* navigant, prædas undique agentes, & mercatores captivos abducentes. Appetente autem messis tempore, quum civitatibus illis, de quibus ante dictum est, nihil quidquam præsidii afferre curaret *Taurio; Aratus* quidem cum Achæorum delectis securitatem metentibus Argivis præstabat. *Euripidas* vero suos Aetolos ad vastandos Tritæensium agros educit. At *Lycus*, & *Demodocus* equitum Achaicorum præ-

Ol.140.3. τῶν Ἀχαιῶν ἱππάρχην, συνέντες τὴν ἐκ τῆς Ἤλιδος τῶν Αἰτωλῶν ἔξοδον, ἐπισυναγαγόντες τοὺς Δυμαίους καὶ τοὺς Πατραιεῖς καὶ Φαραιεῖς, σὺν δὲ τούτοις ἔχοντες τοὺς μισθοφόρους, ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἠλείαν.

Achæi bene rem gerunt in Elide,

8 παραγενόμενοι δ᾽ ἐπὶ τὸ Φύξιον καλούμενον, τοὺς μὲν εὐζώνους καὶ τοὺς ἱππεῖς ἀφῆκαν εἰς τὴν καταδρομήν· τὰ δὲ βαρέα τῶν ὅπλων ἔκρυψαν περὶ τὸν προειρημένον τόπον.

9 Ἐκβοηθησάντων δὲ πανδημεὶ τῶν Ἠλείων ἐπὶ τοὺς κατατρέχοντας, καὶ προσκειμένων τοῖς ἀποχωροῦσιν, ἐξαναστάντες οἱ περὶ τὸν Λύκον, ἐπέθεντο τοῖς προπεπτωκόσι.

10 τῶν δ᾽ Ἠλείων οὐ δεξαμένων τὴν ὁρμὴν, ἀλλ᾽ ἐξ ἐπιφανείας τραπέντων, ἀπέκτειναν μὲν αὐτῶν εἰς διακοσίους, ζωγρείᾳ δ᾽ ἔλαβον ὀγδοήκοντα· συνεκόμισαν δὲ καὶ τὴν περιελαθεῖσαν λείαν ἀσφαλῶς.

& in oris Aetoliæ.

11 Ἅμα δὲ τούτοις, ὁ ναύαρχος τῶν Ἀχαιῶν, ποιησάμενος ἀποβάσεις πλεονάκις εἴς τε τὴν Καλυδωνίαν καὶ

8. ἀφῆκαν. ἐφῆκαν *Flor. Reg. B.* 9. προπεπτωκόσι. προσπεπτωκόσι *edd. cum Bav. Aug. & Regiis.* 10. ζωγρείᾳ. ζωγρίᾳ *Reg. B. ut sæpius alibi.*

præfectus, cognito Aetolos ex Elide in expeditionem esse eductos, coactis præter mercenarios, quos habebant, Dymæis, Patræensibus, & Pharæensibus, in Eleam impressionem fecerunt. Vt ad *Phyxium* est ventum, (id loci nomen;) expeditis & equitibus ad incursandam regionem dimissis; gravis armaturæ militem eo quem diximus loco occulunt. Deinde quum universus Eleorum populus in eos exiisset qui fines depopulabantur, & ipsos pedem referentes insequerentur; *Lycus*, ex insidiis cooriens, Eleos longius progressos invadit. Quibus illorum impetum non sustinentibus, sed ad primum conspectum fugientibus, Achæi ducentos admodum eorum occiderunt; vivos ceperunt octoginta; prædamque ex omni agro abactam tuto converrunt. Simul qui navibus Achæorum præerat, exscensione sæpius facta

καὶ Ναυπακτίων, τήν τε χώραν κατέσυρε, καὶ τὴν A.V. 537.
12 βοήθειαν αὐτῶν συνέτριψε δίς. ἔλαβε δὲ καὶ Κλεό-
νικον, τὸν Ναυπάκτιον· ὃς, διὰ τὸ πρόξενος ὑπάρ-
χειν τῶν Ἀχαιῶν, παραυτὰ μὲν οὐκ ἐπράθη, μετὰ
δέ τινα χρόνον ἀφείθη χωρὶς λύτρων.

XCVI. Aetolorum & Acarnanum mutuæ incursiones.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Ἀγήτας, ὁ τῶν
Αἰτωλῶν στρατηγὸς, συναγαγὼν πανδημεὶ τοὺς Αἰ-
τωλοὺς, ἐλεηλάτησε μὲν τὴν τῶν Ἀκαρνάνων χώραν,
ἐπεπορεύθη δὲ πορθῶν πᾶσαν ἀδεῶς τὴν Ἤπειρον.
2 οὗτος μὲν οὖν, ταῦτα πράξας, ἐπανελθὼν διαφῆκε
3 τοὺς Αἰτωλοὺς ἐπὶ τὰς πόλεις. Οἱ δ' Ἀκαρνᾶνες,
ἀντεμβαλόντες εἰς τὴν Στρατικὴν, καὶ πανικῷ πε-
ριπεσόντες, αἰσχρῶς μὲν, ἀβλαβῶς γε μὴν ἐπανῆλ-
θον· οὐ τολμησάντων αὐτοὺς ἐπιδιῶξαι τῶν ἐκ τοῦ
Στράτου, διὰ τὸ νομίζειν ἐνέδρας ἕνεκα ποιεῖσθαι τὴν
4 ἀποχώρησιν. Ἐγένετο δὲ καὶ περὶ Φανοτεῖς πα-
λιμπροδοσία, τοιόνδε τινὰ τρόπον. Ἀλέξανδρος, ὁ

Simulata proditio urbis Phanotensium.

 τετα-

12. Ναυπάκτιον. Ναυπακτικὸν *h. l. omnes ante Casaub.* Ibid. παραυτὰ. παρ' αὐτὰ *Casaub. cum Vrsin. & Reg. B.*

facta in oras Calydoniorum & Naupactiorum, quum ferret cuncta passim atque ageret, auxilia ipsorum bis fudit. Cepit & *Cleonicum* Naupactium: qui, quod publicus Achæorum hospes erat, neque statim captus fuit venundatus, & aliquanto post sine pretio est dimissus.

96. Per idem tempus *Agetas*, prætor *Aetolorum*, ex universo populo exercitum conscripsit, &, ubi ex Acarnania prædas egisset, Epirum totam populabundus incursavit. Quo facto, domum reversus, Aetolos in suam quemque urbem dimisit. *Acarnanes*, vice versa, in Strati fines irrumpere: ubi Panico terrore correpti, turpiter quidem, sed sine damno redierunt: non audentibus oppidanis eos persequi, quum insidiandi animo fugere illos suspicarentur. Fuit etiam in *Phanotensium* urbe falsa quædam & simulata proditio instituta, hoc fere modo. *Alexander*,

der,

Ol. 140. 3. Simulata proditio urbis Phanotensium.

τεταγμένος ἐπὶ τῆς Φωκίδος ὑπὸ Φιλίππου, συνε-
στήσατο πρᾶξιν ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς διά τινος Ἰάσο-
νος, ὃς ἐτύγχανεν ὑπ' αὐτοῦ τεταγμένος ἐπὶ τῆς
τῶν Φανοτέων πόλεως. ὃς, διαπεμψάμενος πρὸς 5
Ἀγήταν, τὸν τῶν Αἰτωλῶν στρατηγὸν, ὡμολόγησε
τὴν ἄκραν αὐτοῖς παραδώσειν τὴν ἐν τοῖς Φανοτεῦ-
σι· καὶ περὶ τούτων ὅρκους ἐποιήσατο καὶ συνθή-
κας. παραγενομένης δὲ τῆς ταχθείσης ἡμέρας, ὁ 6
μὲν Ἀγήτας ἧκεν ἔχων τοὺς Αἰτωλοὺς νυκτὸς πρὸς
τοὺς Φανοτεῖς. καὶ τοὺς μὲν λοιποὺς ἐν ἀποστήμα-
τι κρύψας, ἔμεινε· τοὺς δ' ἐπιτηδειοτάτους ἑκατὸν

Agetas Aetolus suis artibus luditur.

ἐπιλέξας, ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἄκραν. Ὁ δ' Ἰάσων 7
τὸν μὲν Ἀλέξανδρον ἕτοιμον εἶχε μετὰ στρατιωτῶν
ἐν τῇ πόλει· τοὺς δὲ νεανίσκους παραλαβὼν κατὰ
τοὺς ὅρκους, εἰσήγαγε πάντας εἰς τὴν ἀκρόπολιν.
τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέξανδρον εὐθέως ἐπεισπεσόντων, 8
οἱ μὲν ἐπίλεκτοι τῶν Αἰτωλῶν ἑάλωσαν· ὁ δ' Ἀγή-
τας, ἐπιγενομένης τῆς ἡμέρας, συνεὶς τὸ γεγονὸς,
αὖθις ἐπανῆγε τὴν δύναμιν, οὐκ ἀνοικείῳ πράγματι
περι-

der, quem Philippus Phocidi præfecerat, dolum molitus est in Aetolos, opera *Iasonis* cujusdam utens, qui jussu ipsius Phanotensium oppido præerat. Hic, missis ad Agetam Aetolorum prætorem internunciis, *arcem Phanotensium se ei traditurum* pollicetur: eamque pactionem jurejurando firmat. Vbi constitutus dies advenit, adest noctu *Agetas* cum Aetolis ad urbem *Phanotensium:* deinde ex omni numero centum deligit incepto maxime idoneos, & ad arcem mittit: ipse reliquos modico spatio interjecto occultat, ibique manet. *Iason*, cui præsto erat in urbe *Alexander* cum militibus, ex pacto Aetolos juvenes in arcem introducit. Eodem vero irrumpente mox Alexandro cum suis, delecti Aetolorum capti sunt. *Agetas*, die orto, ut rem cognovit, domum reducit exercitum: casu ictus non dissimili

περιπεπτωκὼς τοῖς πολλάκις ὑφ᾽ ἑαυτοῦ πραττο- A.V.537.
μένοις.

XCVII. Philippus Bylazora capit in Pæonia.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς, Φίλιππος ὁ βα-
σιλεὺς κατελάβετο Βυλάζωρα, μεγίστην οὖσαν πό-
λιν τῆς Παιονίας, καὶ λίαν εὐκαίρως κειμένην πρὸς
τὰς εἰσβολὰς τὰς ἀπὸ τῆς Δαρδανικῆς εἰς Μακε-
δονίαν· ὥστε διὰ τῆς πράξεως ταύτης σχεδὸν ἀπο-
2 λελῦσθαι τοῦ φόβου τοῦ κατὰ Δαρδανίους. οὐ γὰρ
ἔτι ῥᾴδιον ἦν αὐτοῖς ἐμβαλεῖν εἰς Μακεδονίαν, κρα-
τοῦντος Φιλίππου τῶν εἰσόδων διὰ τῆς προειρημένης
3 πόλεως. ἀσφαλισάμενος δὲ ταύτην, Χρυσόγονον μὲν
ἐξαπέστειλε κατὰ σπουδὴν, ἐπισυνάξοντα τοὺς ἄνω
4 Μακεδόνας. αὐτὸς δὲ, παραλαβὼν τοὺς ἐκ τῆς Bottiæa.
Βοτ]ίας καὶ τῆς Ἀμφαξίτιδος, ἧκεν ἔχων εἰς Ἔδεσ- Amphaxitis.
σαν· προσδεξάμενος δ᾽ ἐνταῦθα τοὺς μετὰ Χρυσο- Edessa.
γόνου Μακεδόνας, ἐξώρμησε μετὰ πάσης τῆς δυνά-
5 μεως, καὶ παρῆν ἑκταῖος εἰς Λάρισσαν. κατὰ δὲ τὸ
συνε-

XCVII. 1. κατελάβετο. κατέλαβε *Bav.* 4. Βοτ]ίας. *Forsan* Βοττιαίας. Ibid. Ἔδεσσαν *ex Vat. & Flor. recepi. Ceteri vulgo* Ἔδεσαν.

mili iis dolis, quibus ipse persæpe utebatur.

97. Atque hæc dum in Græcia aguntur, *Philippus* rex *Bylazora*, totius *Pæoniæ* urbem maximam, occupat: quæ ita opportune imminet illis locis per quos e Dardanica aditur Macedonia, ut ea capta, omni propemodum metu de Dardaniis liberaretur. Non enim facile jam illis erat Macedoniam invadere, postquam *Philippus*, id oppidum tenens, cunctos aditus in potestate habebat. In hanc urbem præsidio inducto, *Chrysogonum* rex celeriter misit ad novas copias e superiore Macedonia adducendas. Ipse cum ea manu quam e *Bottia* [*Bottiæa?*] & *Amphaxitide* coëgerat, *Edessam* venit: ubi assumtis Macedonibus quos Chrysogonus adduxerat, cum universo profectus exercitu, sextis castris venit Larissam.

Ol. 140. 3. Melitææ ſcalas justo breviores applicat Philippus.

συνεχὲς ἐνεργῷ νυκτοπορίᾳ χρησάμενος, ὑπὸ τὴν ἑωθινὴν ἧκε πρὸς Μελίτειαν· καὶ προσθεὶς τὰς κλιμακίδας τοῖς τείχεσι, κατεπείραζε τῆς πόλεως. τῷ μὲν οὖν αἰφνιδίῳ καὶ παραδόξῳ κατεπλήξατο 6 τοὺς Μελιταιεῖς, ὥστε ῥᾳδίως ἂν κρατῆσαι τῆς πόλεως· τῷ δὲ παρὰ πολὺ γενέσθαι τὰς κλίμακας ἐλάττους τῆς χρείας, διεψεύσθη τῆς πράξεως.

XCVIII. Cautio in molitionibus adhibenda eſt.

Ἐν ᾧ δὴ γένει μάλιστ' ἄν τις ἐπιτιμήσειε τοῖς ἡγουμένοις. Εἴ τε γάρ τινες, μηδεμίαν πρόνοιαν 2 ποιησάμενοι, μηδ' ἐκμετρησάμενοι τείχη, κρημνοὺς, ἕτερα τῶν τοιούτων, δι' ὧν ἐπιβάλλονται ποιεῖσθαι τὴν εἴσοδον, αὐτόθεν ἀσκέπτως παραγίγνονται, πόλιν καταληψόμενοι· τίς οὐκ ἂν τοῖς τοιούτοις ἐπιτιμήσειεν; εἴ τ' ἐκμετρησάμενοι τὸ καθ' ἑαυτοὺς, 3 κἄπειτα τὴν κατασκευὴν τῶν κλιμάκων καὶ καθόλου τῶν τοιούτων ὀργάνων, ἃ, μικρὰν ἔχοντα τὴν ... ἀσχο-

5. νυκτοπορίᾳ. νυκτοπορείᾳ *Aug. Reg. A.* νυκτιπορίᾳ *Flor.* Ibid. Μελίτειαν Μελιτείαν *Aug. Reg. A* Μελιταίαν *ſcripſiſſe videtur Polybius.* Ibid. κλιμακίδας. κλίμακας *Aug. Reg. A.*

Lariſſam. Continuato inde itinere, ac ne noctibus quidem intermiſſo, ſub lucem *Melitæam* pervenit: admotisque ad mœnia ſcalulis urbem tentavit. *Melitæenſes* repentinum & inopinatum malum adeo perculit, ut facile capi urbs potuerit: ſed quia breviores multo, quam oportebat, ſcalæ ſunt repertæ, conatus fruſtra fuit.

98. Quo in genere, ſi ulla in re, culpandum eſt ducum peccatum. Qui ſive, parum proviſis rebus, neque muros & prærupta loca, & id genus alia, per quæ irruptionem parant facere, dimenſi, temere atque inconſiderate ad capiendam urbem acceſſerint; quis hanc ſocordiam illorum non damnet? ſive menſuram quidem ipſi ceperunt, ſed confectionem ſcalarum, & ſimilium machinamentorum, quæ brevi negotio conſiunt, in magna vero re experimento

ἀσχολίαν, ἐν μεγάλῳ δίδωσι τὴν αὑτῶν πεῖραν, A.V. 537.
εἰκῆ καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις ἐγχειρίζουσι·
4 πῶς οὐκ ἄξιον ἐγκαλεῖν; Οὐ γάρ ἐστιν ἐπὶ τῶν
τοιούτων πράξεων, ἢ μὴ ποιῆσαί τι τῶν δεόντων,
5 ἢ μηδὲν παθεῖν δεινόν. ἀλλ' ἅμα ταῖς ἀποτυχίαις
ἕπεται βλάβη, κατὰ πολλοὺς τρόπους· κατ' αὐ-
τὸν μὲν τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν, κίνδυνος περὶ τοὺς
ἀρίστους τῶν ἀνδρῶν· ἔτι δὲ μᾶλλον κατὰ τὰς ἀπο-
6 λύσεις, ὅταν ἅπαξ καταφρονηθῶσι. Πολλὰ δὲ καὶ
λίαν τῶν τοιούτων ἐστὶ παραδείγματα. πλείους γὰρ
ἂν εὕροι τις τῶν ἀποτυγχανόντων ἐν ταῖς τοιαύταις
ἐπιβολαῖς, τοὺς μὲν ἀπολωλότας, τοὺς δ' εἰς τὸν
ἔσχατον παραγεγονότας κίνδυνον, τῶν ἀβλαβῶς
7 ἀπολελυμένων. πρός γε μὴν τὸ μέλλον ὁμολογουμέ-
νως ἀπιστίας καὶ μῖσος ἐξεργάζονται καθ' αὑτῶν.
8 ἔτι δὲ φυλακὴν παραγγέλλουσι πᾶσιν. οὐ γὰρ μόνον

Quæ nunquam sine damno negligi potest.

XCVIII. 4. ἢ μὴ ποιῆσαί τι. *Abest* μὴ *a Vat. Flor. Reg. B.* 7. καθ' αὑτῶν. κατ' αὐτῶν *Bav. Aug. Reg. A.*

mento cognoſcuntur, incurioſe obviis quibusque mandaverint; quis neget criminationi juſtæ locum eos dare? Non enim licet in ejusmodi inceptis ſine detrimento aliquid eorum prætermittere, quæ fieri debebant. Sed ſimul peccaveris, ſtatim præſto eſt noxa: idque multis modis. In ipſo quidem agendi tempore, fortiſſimi viri periculo objectantur: tum autem in referendo pedem, majus adhuc periculum, poſtquam ſemel contemni ab hoſte cœperis. Id quod exemplis quam plurimis eſt probatum. Nam eorum, qui ab ejusmodi conatis ſunt depulſi, plures invenias, qui aut perierint, aut ad ultimum periculi venerint; quam qui ſine damno diſceſſerint. Illud porro omnes fateantur, hac molitione hoc eos conſequi, ut nemo in poſterum fidem ipſis habeat, omnes oderint. Præterea iidem omnibus dant ſignum, ut ab ipſis caveant: neque enim præſentibus

Ol. 140. 3. τοῖς παροῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς συνεῖσι τὸ γεγονὸς,
τρόπον τινὰ παράγγελμα δίδοται, προσέχειν αὐτοῖς
καὶ φυλάττεσθαι. Διόπερ οὐδέποτε ταῖς τοιαύταις
ἐπινοίαις εἰκῇ χρηστέον τοὺς ἐπὶ πραγμάτων ταττομένους.
Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐκμετρήσεως καὶ κα- 10
τασκευῆς τῶν τοιούτων, εὐχερὴς καὶ ἀδιάπτωτος,
ἐὰν λαμβάνηται μεθοδικῶς. νῦν μὲν οὖν τὸ συνεχὲς 11
τῆς διηγήσεως ἀποδοτέον· περὶ δὲ τοῦ τοιούτου γένους,
πάλιν μεταλαβόντες ἁρμόζοντα καιρὸν καὶ
τόπον κατὰ τὴν πραγματείαν, πειρασόμεθα συνυποδεικνύειν,
πῶς ἄν τις ἥκιστα περὶ τὰς τοιαύτας
ἐπιβολὰς ἁμαρτάνοι.

Methodus metiendi scalas.

XCIX. Ὁ δὲ Φίλιππος, διαψευσθεὶς τῆς πράξεως, καὶ
καταστρατοπεδεύσας περὶ τὸν Ἐνιπέα ποταμὸν,
συνῆγε τὰς παρασκευὰς ἔκ τε τῆς Λαρίσσης καὶ
τῶν ἄλλων πόλεων, ἃς ἐπεποίητο κατὰ χειμῶνα
πρὸς τὴν πολιορκίαν. Ἡ γὰρ ὅλη πρόθεσις ἦν αὐ- 2
τῷ τῆς στρατείας, ἐξελεῖν τὰς Φθιώτιδας καλουμένας

Thebas Phthiotidas tenent Aetoli.

8. παροῦσιν. παθοῦσιν *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. συνεῖσι. συνιεῖσι *Aug. Reg. A.*

tibus dumtaxat, ſed omnibus qui rem intellexerint, datur præceptum, ut cuſtodias intendant caveantque. Idcirco iis qui rebus præſunt, in ſuſcipiendis ejusmodi conſiliis, numquam licet eſſe negligentibus. Modus autem capiendæ menſuræ, & fabricandi quæ eo pertinent, ſi ars adhibeatur, facilis eſt ac certus. Verum nunc quidem ad reliqua narrationis nobis redeundum eſt: in alia vero parte hujus operis, occaſionem commodam nacti, rationem docere conabimur, qua omnis error in his inceptis poſſit vitari.

99. *Philippus*, ſpe rei perficiendæ fruſtratus, poſitis ſuper *Enipeo* amne caſtris, omnia ad obſidionem neceſſaria, quæ per hiemem paraverat, & Lariſſa & ex aliis urbibus convehit. Summa enim votorum, cum hanc expeditionem ſuſciperet, fuit, ut *Thebas* quas vocant

3 μένας Θήβας. ἡ δὲ πόλις αὕτη κεῖται μὲν οὐ μα- A.V.537.
κρὰν ἀπὸ τῆς θαλάττης, ἀπέχουσα Λαρίσσης ὡς τριακοσίους σταδίους· ἐπίκειται δὲ εὐκαίρως τῇ τε Μαγνησίᾳ καὶ τῇ Θετταλίᾳ· καὶ μάλιστα τῆς μὲν Μαγνησίας, τῇ τῶν Δημητριέων χώρᾳ, τῆς δὲ Θετ-
4 ταλίας, τῇ τῶν Φαρσαλίων καὶ Φεραίων. ἐξ ἧς καὶ τότε, κατεχόντων αὐτὴν τῶν Αἰτωλῶν, καὶ συνεχεῖς ποιουμένων τὰς ἐπιδρομὰς, μεγάλα συνέβαινε βλάπτεσθαι τούς τε Δημητριεῖς καὶ τοὺς
5 Φαρσαλίους, ἔτι δὲ Λαρισσαίους. πολλάκις γὰρ ἐποιοῦντο τὰς καταδρομὰς, ἕως ἐπὶ τὸ καλούμενον
6 Ἀμυρικὸν πεδίον. Διόπερ ὁ Φίλιππος, οὐκ ἐν μικρῷ τιθέμενος, μεγάλην ἐποιεῖτο σπουδὴν ὑπὲρ τοῦ
7 κατὰ κράτος ἐξελεῖν αὐτήν. Συναχθέντων δὲ καταπελτῶν μὲν ἑκατὸν πεντήκοντα, πετροβολικῶν δὲ ὀργάνων πέντε καὶ εἴκοσι, προσῆλθε ταῖς Θήβαις, καὶ διελὼν τὸ στρατόπεδον εἰς τρία μέρη, διέ-

Thebas Phthiot. oppugnat Philippus.

vocant *Phthiotidas* caperet. Non procul a mari hæc vrbs ſita eſt, trecenta circiter ſtadia a Lariſſa diſtans. Eſt autem locus opportune imminens & Magneſiæ & Theſſaliæ: Magneſiæ quidem illi potiſſimum parti, ubi eſt Demetrienſium regio; Theſſaliæ vero illi, quæ a Pharſaliis & Pheræis colitur. Qua ex urbe per illa tempora, quum ab Aetolis teneretur, qui continuas inde excurſiones faciebant, detrimenta ingentia iisdem Demetrienſibus, Pharſaliis, atque etiam Lariſſæis importabantur. Sæpe enim populabundi usque ad *Amyricum* nomine *campum* perveniebant. Propterea *Philippus*, rem haud negligendam ratus, magnam curam ac diligentiam adhibebat, quo poſſet urbem illam vi expugnare. Coactis igitur catapultis quidem centum & quinquaginta, baliſtis vero ſaxa emittentibus viginti quinque, caſtra *Thebis* admovit: diviſoque trifariam exer-

Ol.140.3. διέλαβε τοὺς πέριξ τόπους τῆς πόλεως· καὶ τῷ 8
μὲν ἑνὶ περὶ τὸ Σκόπιον ἐστρατοπέδευσε, τῷ δ' ἄλλῳ
περὶ τὸ καλούμενον Ἡλιοτρόπιον· τὸ δὲ τρίτον εἶχε
κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὑπερκείμενον ὄρος. τὰ δὲ με- 9
ταξὺ τῶν στρατοπέδων τάφρῳ καὶ διπλῷ χάρακι
διαλαβὼν, ὠχυρώσατο· πρὸς δὲ, καὶ πύργοις ξυλί-
νοις ἠσφαλίσατο, κατὰ πλέθρον στήσας αὐτοὺς
μετὰ φυλακῆς τῆς ἀρκούσης. ἑξῆς δὲ τούτοις τὰς 10
παρασκευὰς ἀθροίσας ὁμοῦ πάσας, ἤρξατο προσά-
γειν τὰ μηχανήματα πρὸς τὴν ἄκραν.

Thebas Phthiot. oppugnat Philippus.

C. Ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας τρεῖς τὰς πρώτας, οὐδὲν
ἠδύνατο προβιβάζειν τῶν ἔργων, διὰ τὸ γενναίως
καὶ παραβόλως ἀμύνεσθαι τοὺς ἐκ τῆς πόλεως.
ἐπειδὴ δὲ διὰ τὴν συνέχειαν τῶν ἀκροβολισμῶν, 2
καὶ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν οἱ προκινδυνεύοντες τῶν
ἐκ τῆς πόλεως, οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ κατετραυμα-
τίσθησαν· τότε βραχείας ἐνδόσεως γενομένης, ἤρ-
ξαντο τῶν ὀρυγμάτων οἱ Μακεδόνες. τῇ δὲ συνε- 3
χείᾳ,

XCIX. 8. ἐστρατοπέδευσε. κατεστρατοπέδ. *Flor.*

exercitu, circumjacentia urbi loca occupat. Parte una, circa *Scopium* consedit; altera circa *Heliotropium*: tertiam in monte collocat, qui urbi imminet. Intervalla ipsa castrorum, fossa duplicique vallo munit: turribus insuper ligneis firmat, quas per singula plethra (sive pedes centenos) exstruit, idoneum simul præsidium imponens. Secundum hæc, collatis in unum locum omnibus machinis, opera arci admovere instituit.

100. Primis tribus diebus, oppidanis fortiter magnaque audacia resistentibus, promotio operum nulla plane potuit fieri. Verum ubi, propter velitationes continuas & ingentem vim telorum, propugnatores urbis partim occisi, partim affecti vulneribus fuerunt; tunc, remittentibus aliquantum obsessis, cuniculos agere Macedones cœperunt: verum, etsi

χεία, καίπερ ἀντιβαίνοντος τοῦ χωρίου, μόλις ἐννα- A.V. 537.
4 ταῖοι πρὸς τὸ τεῖχος ἐξίκοντο. μετὰ δὲ ταῦτα
ποιούμενοι τὴν ἐργασίαν ἐκ διαδοχῆς, ὥστε μήθ'
ἡμέρας, μήτε νυκτὸς διαλείπειν, ἐν τρισὶν ἡμέραις
δύο πλέθρα τοῦ τείχους ὑπώρυξαν καὶ διεστύλωσαν.
5 τῶν δ' ἐρεισμάτων οὐ δυναμένων ὑποφέρειν τὸ βάρος,
ἀλλ' ἐνδόντων, πεσεῖν συνέβη τὸ τεῖχος, πρὸ τοῦ
6 πῦρ ἐμβαλεῖν τοὺς Μακεδόνας. ἐνεργὸν δὲ ποιησα-
μένων τὴν ἀνακάθαρσιν τοῦ πτώματος, καὶ παρα-
σκευασαμένων πρὸς τὴν εἴσοδον, καὶ μελλόντων ἤδη
βιάζεσθαι, καταπλαγέντες παρέδοσαν οἱ Θηβαῖοι
7 τὴν πόλιν. Ὁ δὲ Φίλιππος, διὰ τῆς πράξεως ταύ-
της ἀσφαλισάμενος τὰ κατὰ τὴν Μαγνησίαν καὶ
Θετταλίαν, ἀφείλετο τὰς μεγάλας ὠφελείας τῶν
Αἰτωλῶν· ἀπεδείξατο δὲ καὶ ταῖς αὑτοῦ δυνάμεσιν,
ὅτι δικαίως ἐπανείλετο τοὺς περὶ τὸν Λεόντιον, ἐθε-
λοκακήσαντας πρότερον ἐν τῇ περὶ τοὺς Παλαιεῖς
πολιορ-

Thebas Phthiotidas expugnat Philippus.

C. 5. ἐμβαλεῖν. *Vulgo* βαλεῖν.

etsi in opere assidui erant, impediente natura loci, vix die nono muris appropinquarunt. Deinde vero per vices operi succedentes, & dies noctesque opus continuantes, tribus diebus ducentorum circiter pedum spatium subter mœnibus foderunt, atque sublicis fulserunt. Sed quum ferendo oneri pares fulturæ non essent, antequam immitteretur ignis a Macedonibus, ruina mœnium est secuta. Strenua dein diligentia loco purgato, & ad ingrediendum præparato, quum inibi essent Macedones, ut per vim irrumperent, icti metu *Thebani* deditionem faciunt. *Philippus*, Magnesiæ ac Thessaliæ rebus in tuto collocatis hac victoria, simul Aetolis prædas maximas ademit, & exercitui persuasit, juste Leontium a se fuisse interemtum, quem in obsidione Palæensium consulto ignave se gessisse jam

Ol.140.3.
Mutato nomine, Philippopolin appellat.

πολιορκίᾳ. Γενόμενος δὲ κύριος τῶν Θηβῶν; τοὺς 8
μὲν ὑπάρχοντας οἰκήτορας ἐξηνδραποδίσατο· Μακεδόνας δ᾽ εἰσοικίσας, Φιλίππου τὴν πόλιν ἀντὶ Θηβῶν κατωνόμασεν. Ἤδη δ᾽ αὐτοῦ συντετελεσμένου 9
τὰ κατὰ τὰς Θήβας, πάλιν ἧκον ὑπὲρ τῶν διαλύσεων παρά τε Χίων καὶ Ῥοδίων καὶ Βυζαντίων πρέσβεις, καὶ παρὰ Πτολεμαίου τοῦ βασιλέως. οἷς πα- 10
ραπλησίους ἀποκρίσεις δοὺς ταῖς πρότερον, καὶ φήσας οὐκ ἀλλότριος εἶναι διαλύσεως, ἔπεμψε, κελεύσας αὐτοὺς πεῖραν λαμβάνειν καὶ τῶν Αἰτωλῶν. αὐτὸς δὲ τῆς μὲν διαλύσεως ὠλιγώρει, τοῦ δὲ πράτ- 11
τειν τι τῶν ἑξῆς ἀντείχετο.

CI.
Adversus Scerdilaidam contendit Philippus.

Διόπερ, ἀκούων, τοὺς Σκερδιλαΐδου λέμβους περὶ Μαλέαν λῄζεσθαι, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμπόροις ὡς πολεμίοις χρῆσθαι, παρεσπονδηκέναι δὲ καὶ τῶν ἰδίων τινὰ πλοίων ἐν Λευκάδι συνορμήσαντα· καταρτίσας δώ- 2
δεκα μὲν καταφράκτους ναῦς, ὀκτὼ δ᾽ ἀφράκτους, τριά-

10. ἀλλότριος ex *Gron.* & *Reisk. emendatione. Vulgo* ἀλλότριον.
11. πράττειν τι. *Abest vulgo* τι.
CI. 1. συνορμήσαντα. συνορμίσαντα *edd. ex Bav.*

jam constaret. Potitus *Thebis*, priores incolas hastæ subjecit: deductaque eo Macedonum colonia, mutato nomine, *Philippopolin* pro *Thebis* appellavit. Commodum erant omnia eo loci peracta, cum a Chiis, Rhodiis & Byzantiis, itemque Ptolemæo rege, legati de pace iterum venerunt. *Philippus*, simili atque antea responso his dato; quum diceret, *alienum se a concordia non esse;* ad Aetolos, ut ipsorum etiam explorarent voluntatem, jussit proficisci. Ipse interim, de fœderibus securus, destinata persequi pergebat.

101. Itaque, ut audivit, *Scerdilaïdæ* lembos circa *Maleam* exercere piraticam, & mercatores omnes loco hostium habere; nonnulla etiam e suis navigia, quæ Leucade in portu erant, violato fœdere cepisse: instructis navibus tectis duodecim, non tectis octo, hemioliis trigin-

τριάκοντα δ' ἡμιολίους, ἔπλει δι' Εὐρίπου, σπεύδων A.V. 537.
μὲν καταλαβεῖν καὶ τοὺς Ἰλλυριούς, καθόλου δὲ μετέωρος ὢν ταῖς ἐπιβολαῖς ἐπὶ τὸν κατὰ τῶν Αἰτωλῶν πόλεμον, διὰ τὸ μηδέν πω συνεικέναι τῶν ἐν
3 Ἰταλίᾳ γεγονότων. Συνέβαινε δὲ, καθ' οὓς καιροὺς ἐπολιόρκει τὰς Θήβας Φίλιππος, ἡττῆσθαι Ῥωμαίους ὑπ' Ἀννίβου τῇ περὶ Τυῤῥηνίαν μάχῃ, τὴν δὲ φήμην ὑπὲρ τῶν γεγονότων μηδέπω προσπεπτω-
4 κέναι τοῖς Ἕλλησιν. Ὁ δὲ Φίλιππος, τῶν λέμβων ὑστερήσας, καὶ καθορμισθεὶς πρὸς Κεγχρεαῖς, τὰς μὲν καταφράκτους ναῦς ἐξαπέστειλε, συντάξας, περὶ Μαλέαν ποιεῖσθαι τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' Αἰγίου καὶ Πατρῶν· τὰ δὲ λοιπὰ τῶν πλοίων ὑπερισθμίσας,
5 ἐν Λεχαίῳ παρήγγειλε πᾶσιν ὁρμεῖν. Αὐτὸς δὲ κατὰ σπουδὴν ἧκε μετὰ φίλων ἐπὶ τὴν τῶν Νεμέων
6 πανήγυριν εἰς Ἄργος. Ἄρτι δ' αὐτοῦ θεωμένου τὸν ἀγῶνα τὸν γυμνικὸν, παρῆν ἐκ Μακεδονίας γραμματοφό-

Argis accipit nuntium de clade Romanorum.

2. συνεικέναι correxi. συνηκέναι Vat. Flor. Aug. Reg. A. συνιέναι edd. ex Bav. 3. ἡττῆσθαι. ἡττᾶσθαι edd. ex Bav. 4. παρήγγειλε. παρήγγελλε Vat.

triginta, per Euripum cum classe est profectus, Illyrios quidem consequi festinans, omnino vero consiliis omnibus bello adversus *Aetolos* intentus; ut qui eorum, quæ in Italia acciderant, nihil dum rescisset. Incidit nempe *clades*, quam *in Etruria Romani* acceperunt, in illud tempus, quo obsidebantur a Philippo Thebæ: itaque fama rei gestæ nondum ad Græcos tunc erat perlata. *Philippus* quum tardius adveniens lembos non esset assecutus, *Cenchreas* appulit: quo ex loco tectas quidem *Maleam* flectere, & Aegium ac Patras petere jussit; ceteras per ipsum Peloponnesi Isthmum transduxit *Lechæum;* dato præcepto, ut in ancoris omnes ibi starent. Ipse cum amicis *Argos* ad *Nemeorum ludorum* conventum citatim contendit. Spectabat ibi cum maxime certamen gymnicum, quando advenit

Ol.140.3. τοφόρος, διασαφῶν, ὅτι λείπονται Ῥωμαῖοι μάχῃ
μεγάλῃ, καὶ κρατεῖ τῶν ὑπαίθρων Ἀννίβας. παρ- 7
αυτίκα μὲν οὖν Δημητρίῳ τῷ Φαρίῳ μόνῳ τὴν ἐπι-
στολὴν ἐπέδειξε, σιωπᾶν παρακελευσάμενος. ὃς καὶ, 8
λαβόμενος τῆς ἀφορμῆς ταύτης, τὸν μὲν πρὸς τοὺς
Αἰτωλοὺς ᾤετο δεῖν τὴν ταχίστην ἀπορρίψαι πόλε-
μον, ἀντέχεσθαι δὲ τῶν κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα πραγμά-
των ἠξίου, καὶ τῆς εἰς Ἰταλίαν διαβάσεως. Τὰ μὲν 9
γὰρ κατὰ τὴν Ἑλλάδα πάντα καὶ νῦν ἤδη ποιεῖν
αὐτῷ τὸ προσταττόμενον, ἔφη, καὶ μετὰ ταῦτα
ποιήσειν· Ἀχαιῶν μὲν ἐθελοντὶ εὐνοούντων, Αἰτωλῶν
δὲ καταπεπληγμένων ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς
κατὰ τὸν ἐνεστῶτα πόλεμον. τὴν δ' Ἰταλίαν, ἔφη, 10
καὶ τὴν ἐκεῖ διάβασιν, ἀρχὴν εἶναι τῆς ὑπὲρ τῶν
ὅλων ἐπιβολῆς· ἣν οὐδενὶ καθήκειν μᾶλλον, ἢ ἐκείνῳ·
τὸν δὲ καιρὸν εἶναι νῦν, ἐπταικότων Ῥωμαίων.

Demetrius Pharius suadet Philippo, ut in Italiam trajiciat.

Τοιούτοις

9. ἐθελοντὶ. ἐθελοντὴν *Vat. ut solet.*

venit e Macedonia tabellarius, *victos Romanos ingenti prælio* nuncians; & *Hannibalem, quæcumque extra munitiones essent, omnia obtinere.* Eam rex epistolam confestim uni *Demetrio Phario* ostendit, monuitque, ut rem sileret. Qui, oblata occasione utens, auctor Philippo esse cœpit, *ut bellum contra Aetolos quam primum abjiceret: res quippe Illyricas aggrediendas ei esse, & de trajectione in Italiam cogitandum* censebat. *Nam Græciæ quidem populos, & facere jam imperata cunctos, & posthac quoque facturos; Achæos quidem sua sponte, ut qui erga ipsum benevole sint affecti; Aetolos vero metu, propter ea mala quæ præsenti bello sint experti. Italiam vero & in eam transitum, principium esse imperii summæ rerum capessendi: quod cui potius, quam ipsi, conveniat? Ei porro consilio nunc opportunum esse tempus, cum tanta clade afflicti sint Romani.*

102. Hu-

A.V. 537. CII. Pacem cum Aetolis facere cupit Philippus.

Τοιούτοις δὴ χρησάμενος λόγοις, ταχέως παρώρμησε τὸν Φίλιππον, ὡς ἂν, οἶμαι, καὶ νέον βασιλέα, καὶ κατὰ τὰς πράξεις ἐπιτυχῆ, καὶ καθόλου τολμηρὸν εἶναι δοκοῦντα, πρὸς δὲ τούτοις, ἐξ οἰκίας ὁρμώμενον τοιαύτης, ἣ μάλιστά πως ἀεὶ τῆς τῶν ὅλων
2 ἐλπίδος ἐφίεται. πλὴν ὅγε Φίλιππος, ὡς εἶπον, τότε
μὲν αὐτῷ τῷ Δημητρίῳ τὰ προσπεπτωκότα διὰ
τῆς ἐπιστολῆς ἐδήλωσε· μετὰ δὲ ταῦτα συνῆγε τοὺς
φίλους, καὶ διαβούλιον ἀνεδίδου περὶ τῆς πρὸς Αἰτω-
3 λοὺς διαλύσεως. Ὄντων δὲ καὶ τῶν περὶ τὸν Ἄρα-
τον οὐκ ἀλλοτρίων διεξαγωγῆς, τῷ δοκεῖν ὑπερδε-
ξίους ὄντας τῷ πολέμῳ ποιεῖσθαι τὴν διάλυσιν·
4 οὕτως ὁ βασιλεὺς, οὐδὲ τοὺς πρεσβευτὰς ἔτι προσ-
δεξάμενος τοὺς κοινῇ πράττοντας τὰ περὶ τὰς δια-
λύσεις, παραχρῆμα Κλεόνικον μὲν τὸν Ναυπάκτιον
5 πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς διεπέμψατο· κατέλαβε γὰρ
ἔτι τοῦτον ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιμένοντα τὴν τῶν
Ἀχαιῶν

Cleonico utitur internuncio.

CII. 1. ἐφίεται. ἐφίετο *malim cum Reisk.*

102. Hujusmodi sermonibus facile incendit animum *Philippi;* utpote (puto) & juvenis regis, & cujus cœptis fortuna aspiraverat, & qui omnino præditus esset audacia singulari; adhæc qui ex ea domo esset ortus, quæ, nescio quomodo, præ ceteris semper summi terrarum imperii spe cupiditateque ducitur. *Philippus* igitur, ut dicebamus, tunc quidem soli *Demetrio* nuncium, quem afferebat epistola, communicavit: postea vero, convocatis amicis, concilium habuit, *de pace cum Aetolis facienda.* Quumque ne *Aratus* quidem alienus esset a rerum componendarum consilio, quia superiores bello pacem erant facturi; propterea rex, ne exspectatis quidem legatis, qui communibus suffragiis conventionis negotium curarent, extemplo *Cleonicum* Naupactium ad Aetolos misit. Hunc enim *Philippus* invenit, ex quo captus fuerat, Achæorum conventum adhuc

Ol.140.3. Ἀχαιῶν σύνοδον· αὐτὸς δὲ, παραλαβὼν ἐκ Κορίνθου τὰς ναῦς, καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν ἧκεν ἔχων εἰς
Pyrgus in Peripiis? Αἴγιον. Καὶ προελθὼν ἐπὶ Λασιῶνα καὶ τὸν ἐν τοῖς 6
Περιππίοις Πύργον παραλαβὼν, καὶ συνυποκριθεὶς, ὡς ἐμβαλῶν εἰς τὴν Ἠλείαν, τοῦ μὴ δοκεῖν λίαν ἕτοιμος εἶναι πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κατάλυσιν.
μετὰ ταῦτα δὶς ἢ τρὶς ἀνακάμψαντος τοῦ Κλεονί- 7
κου, δεομένων τῶν Αἰτωλῶν εἰς λόγους σφίσι συνελθεῖν, ἐπήκουσε. καὶ πάντα ἀφεὶς τὰ τοῦ πολέμου, 8
πρὸς μὲν τὰς συμμαχίδας πόλεις γραμματοφόρους ἐξαπέστειλε, παρακαλῶν πέμπειν τοὺς συνεδρεύσοντας καὶ μεθέξοντας τῆς ὑπὲρ τῶν διαλύσεων
Panormus, portus Peloponnesi. κοινολογίας. Αὐτὸς δὲ, διαβὰς μετὰ τῆς δυνάμεως, 9
καὶ καταστρατοπεδεύσας περὶ Πάνορμον· ὅς ἐστι μὲν τῆς Πελοποννήσου λιμὴν, κεῖται δὲ καταντικρὺ τῆς τῶν Ναυπακτίων πόλεως· ἀνέμενε τοὺς τῶν συμμά-

6. Περιππίοις. *Sic mssti omnes, nisi quod* Περιπίοις *det Bav. An* Περιπηνείοις, *vel* ἐν τοῖς περὶ Πηνειὸν *sc.* πεδίοις? *Casaubonus ex ingenio* τὸν ἐν τοῖς ἐρειπίοις πύργον *edidit, exposuitque* turrim, quæ in ruderibus ejus urbis *(Lasionis)* sita est. Ibid. ἐμβαλῶν *correxit Casaub.* ἐμβαλὼν *mssti omnes.*

huc opperientem. Ipse, navibus quæ Corinthi erant acceptis, & copiis pedestribus, Aegium castra movet. Ac, ne finiendi belli cupidus supra modum videretur, *Lasionem* progressus, occupato *Pyrgo* in *Perippiis* [ad *Peneum* fluvium?] sito, invadendi Eleam propositum se habere simulabat. Deinde, quum bis terve *Cleonicus* isset redissetque, petentibus Aetolis colloquium annuit: omnique posita belli cura, missis ad socias urbes tabellariis, per literas cunctos hortatus est, ut singuli suos mitterent, qui concilio interessent, & de componendo bello una cum ceteris in commune consultarent. Ipse cum exercitu *Panormum* se transfert: is portus est Peloponnesi, qui urbem Naupactiorum habet in adversa ripa oppositam: ibi rex vallum jacere, & legatos sociorum præstolari, qui in conventu indicto erant con-

10 συμμάχων συνέδρους. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον, καθ' ὃν ἔδει συναθροίζεσθαι τοὺς προειρημένους, πλεύσας εἰς Ζάκυνθον, δι' αὐτοῦ κατεστήσατο τὰ κατὰ τὴν νῆσον, καὶ παρῆν αὖθις ἀναπλέων.

A.V. 537. Res Zacynthi constituit Philippus.

CIII. Aetoli cum Philippo & Achæis agunt de pace.

Ἤδη δὲ καὶ τῶν συνέδρων ἠθροισμένων, ἐξέπεμψε πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς Ἄρατον καὶ Ταυρίωνα, καί
2 τινας τῶν ἡκόντων ἅμα τούτοις. οἳ καὶ συμμίξαντες τοῖς Αἰτωλοῖς, πανδημεὶ συνηθροισμένοις ἐν Ναυπάκτῳ, βραχέα διαλεχθέντες, καὶ θεωροῦντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν τὴν πρὸς τὰς διαλύσεις, ἔπλεον ἐξ ὑποστροφῆς πρὸς τὸν Φίλιππον, χάριν τοῦ διασα-
3 φῆσαι περὶ τούτων. Οἱ δ' Αἰτωλοὶ, σπεύδοντες διαλύσασθαι τὸν πόλεμον, ἐξαπέστελλον ἅμα τούτοις πρέσβεις πρὸς τὸν Φίλιππον, ἀξιοῦντες παραγενέσθαι μετὰ τῆς δυνάμεως πρὸς σφᾶς, ἵνα, τῆς κοινολογίας ἐκ χειρὸς γιγνομένης, τύχῃ τὰ πράγμα-
4 τα τῆς ἁρμοζούσης διεξαγωγῆς. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρμη-

10. δι' αὐτοῦ. δι' αὐτοῦ Bav. Reg. A.

confessuri. Interea autem dum hi conveniunt, *Zacynthum* navibus petens, res ejus insulæ ex sua auctoritate constituit. Tum inde reversus, Panormum repetiit.

103. Vbi omnes ad deliberandum vocati convenerunt, *Philippus* Aratum & Taurionem nonnullosque alios, qui cum istis venerant, ad Aetolos mittit. Quos quum adiissent legati, communi gentis concilio Naupacti congregatos; brevi oratione eos allocuti, ut omnium voluntates ad pacem inclinatas animadverterunt, mox, nunciaturi quod invenerant, ad regem revertuntur. *Aetoli*, finem bello imponere gestientes, suos cum his legatos ad *Philippum* jubent proficisci: orantes, *ut cum suis copiis in Aetoliam veniat; quo facilius, dum ex proximo inter se utrique communicarent, commodus finis imponi rebus possit.*

Ol. 140. 3.

Aetoli cum Philippo & sociis agunt de pace.

ὁρμηθεὶς τοῖς παρακαλουμένοις, διέπλευσε μετὰ
τῆς δυνάμεως πρὸς τὰ λεγόμενα Κοῖλα τῆς Ναυ-
πακτίας, ἃ τῆς πόλεως εἴκοσι μάλιστα σταδίους
ἀφέστηκε. στρατοπεδεύσας δὲ, καὶ περιλαβὼν χά- 5
ρακι τὰς νῆας καὶ τὴν παρεμβολὴν, ἔμενε, προσ-
ανέχων τὸν καιρὸν τῆς ἐντεύξεως. οἱ δ᾽ Αἰτωλοὶ χω- 6
ρὶς τῶν ὅπλων ἧκον πανδημεὶ, καὶ, διασχόντες ὡς
δύο στάδια τῆς Φιλίππου παρεμβολῆς, διεπέμπον-
το καὶ διελέγοντο περὶ τῶν ἐνεστώτων. Τὸ μὲν οὖν 7
πρῶτον ὁ βασιλεὺς πάντας ἐξέπεμπε τοὺς ἥκον-
τας παρὰ τῶν συμμάχων, κελεύσας ἐπὶ τούτοις
προτείνειν τὴν εἰρήνην τοῖς Αἰτωλοῖς, ὥστε ἔχειν ἀμ-
φοτέρους, ἃ νῦν ἔχουσι. δεξαμένων δὲ τῶν Αἰτωλῶν 8
ἑτοίμως, τὸ λοιπὸν ἤδη περὶ τῶν κατὰ μέρος συνε-
χεῖς ἐγίγνοντο διαποστολαὶ πρὸς ἀλλήλους· ὧν τὰς
μὲν πλείους παρήσομεν, διὰ τὸ μηδὲν ἔχειν ἄξιον
μνήμης· τῆς δ᾽ Ἀγελάου, τοῦ Ναυπακτίου, παραι- 9
νέσεως ποιησόμεθα μνήμην, ἣ κατὰ τὴν πρώτην ἔν-
τευξιν

Agelai Naupactii oratio ad Philippum & Achæos.

possit. Rex, postulatis eorum incitatus, ad *Cœla* quæ vocantur *Naupactia*, stadia ab urbe admodum viginti, cum exercitu trajecit: ubi constitutis signis, ac navibus pariter castrisque vallo circumdatis, tempus colloquii exspectabat. Eodem mox gens Aetolorum sine armis convenit: &, quum a Philippi castris duo dumtaxat stadia abessent, de rebus singulis inter se communicabant differebantque.

Principio rex omnes sociorum legatos ad eos emisit, jussos his legibus *pacem Aetolis* offerre, *ut, quæ jam tenerent utrique, servarent.* Quod quum Aetoli essent libenter amplexi, de cetero super conditionibus particularibus ultro citroque assiduæ legationes mittebantur. Quarum plerasque nos silentio prætereuntes, quoniam dignum memoratu nihil continent, *Agelai Naupactii* adhortationem commemorabimus,

τευξιν ἐχρήσατο πρός τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς A.V. 537.
παρόντας συμμάχους.

Ὃς ἔφη· Δεῖν μάλιστα μὲν μηδέποτε πολεμεῖν τοὺς Ἕλληνας ἀλλήλοις, ἀλλὰ μεγάλην χάριν ἔχειν τοῖς θεοῖς, εἰ, λέγοντες ἓν καὶ ταυτὸ πάντες, καὶ συμπλέκοντες τὰς χεῖρας, καθάπερ οἱ τοὺς ποταμοὺς διαβαίνοντες, δύναιντο, τὰς τῶν βαρβάρων ἐφόδους ἀποτριβόμενοι, συσσώζειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ
2 τὰς πόλεις. οὐ μὴν, ἀλλ', εἰ τὸ παράπαν τοῦτο μὴ δυνατὸν, κατά γε τὸ παρὸν ἠξίου συμφρονεῖν καὶ φυλάττεσθαι, προϊδομένους τὸ βάρος τῶν στρατοπέδων, καὶ τὸ μέγεθος τοῦ συνεστῶτος πρὸς ταῖς δύ-
3 σεσι πολέμου. Δῆλον γὰρ εἶναι παντὶ τῷ καὶ μετρίως περὶ τὰ κοινὰ σπουδάζοντι καὶ νῦν, ὡς, ἐάν τε Καρχηδόνιοι Ῥωμαίων, ἐάν τε Ῥωμαῖοι Καρχηδονίων περιγένωνται τῷ πολέμῳ, διότι κατ' οὐδένα τρόπον εἰκός ἐστι, τοὺς κρατήσαντας ἐπὶ ταῖς Ἰταλιωτῶν

CIV. Agelai Naupactii oratio de pace.

 καὶ

CIV. 2. *ταῖς δύσεσι correxi monente Reiskio. Mendose vulgo omnes ταῖς δυνάμεσι.*

mus, quam in primo conventu ad Regem & omnes qui aderant socios habuit.

104. Is igitur dixit: *Maxime quidem illud Græcos debere cavere, ne bellum invicem umquam gerant. Quin magnas diis gratias agendas illis fore, si, optime inter se consentientes, & manus mutuo connectentes, sicut solent qui amnes vado una transeunt, ingruentes barbaros repellere possent, seque & urbes suas tueri. Ceterum, si absoluta omnibus numeris concordia sanciri nequeat; in præsentia quidem certe conspirandum esse cavendumque, quum robur illud exercituum & molem belli ab occidente coorti prospiciant. Esse enim neminem, quamvis mediocriter in republica versatum, quin videat jam nunc, sive Carthaginienses vicerint hoc bello Romanos, sive Romani Carthaginienses, non esse ullo modo simile veri, Italiæ*

Ol.140.3. Agelai Naupactii oratio de pace.

καὶ Σικελιωτῶν μεῖναι δυναστείαις, ἥξειν δὲ καὶ δια-
τείνειν τὰς ἐπιβολὰς καὶ δυνάμεις αὐτῶν πέρα τοῦ
δέοντος. Διόπερ ἠξίου, πάντας μὲν φυλάξασθαι τὸν 4
καιρὸν, μάλιστα δὲ Φίλιππον. εἶναι δὲ φυλακὴν, 5
ἐὰν, ἀφέμενος τοῦ καταφθείρειν τοὺς Ἕλληνας, καὶ
ποιεῖν εὐχειρώτους τοῖς ἐπιβαλλομένοις, κατὰ τοὐναν-
τίον ὡς ὑπὲρ ἰδίου σώματος βουλεύηται, καὶ καθό-
λου πάντων τῶν τῆς Ἑλλάδος μερῶν, ὡς οἰκείων καὶ
προσηκόντων αὐτῷ, ποιῆται πρόνοιαν. τοῦτον γὰρ 6
τὸν τρόπον χρωμένου τοῖς πράγμασι, τοὺς μὲν Ἕλλη-
νας εὔνους ὑπάρξειν αὐτῷ, καὶ βεβαίους συναγωνι-
στὰς πρὸς τὰς ἐπιβολάς· τοὺς δ' ἔξωθεν ἧττον
ἐπιβουλεύσειν αὐτοῦ τῇ δυναστείᾳ, καταπεπληγμέ-
νους τὴν τῶν Ἑλλήνων πρὸς αὐτὸν πίστιν. Εἰ δὲ 7
πραγμάτων ὀρέγεται, πρὸς τὰς δύσεις βλέπειν αὐ-
τὸν ἠξίου, καὶ τοῖς ἐν Ἰταλίᾳ συνεστῶσι πολέμοις
προσ-

3. διατείνειν. *Forſ.* διατενεῖν *legendum cum Reisk.* 6. ὑπάρξειν *ex Vrſini conject. edidit Caſaub. Scripti libri omnes* ὑπάρχειν.

Italiæ aut Siciliæ imperio victores fore contentos; ſed conſilia & vires ſuas ulterius quam eſſet optandum eosdem eſſe porrecturos, & ad ſe deinde venturos. Hortari igitur omnes, maxime vero Philippum, ut ab impendente caveant periculo. Cavendi autem hanc eſſe rationem, ſi, pro eo quod Græcos hactenus attriverit, & facile expugnabiles reddiderit invadentibus, jam e contrario iisdem, veluti ſuo conſuleret, omniumque in univerſum Græciæ partium parem curam eſſet habiturus, ac ſi conjuncti eſſent ipſi omnes, & proprio jure ad eum pertinerent. Hoc enim modo ſi res adminiſtraret; paratam ipſi Græcorum benevolentiam fore, quos in omnibus inceptis conſtantes adjutores ſit habiturus: exteros vero populos, firma Græcorum fide erga ipſum territos, ejus regno haud ita facile inſidiaturos. Quod ſi rerum gerendarum cupiditate ducatur, reſpiceret occidentem; & ad bella, quibus flagrat Italia, animum intenderet: ut,

προσέχειν τὸν νοῦν· ἵνα, γενόμενος ἔφεδρος ἔμφρων, A.V. 537.
πειραθῇ σὺν καιρῷ τῆς τῶν ὅλων ἀντιποιήσασθαι Agelai Naupactii
8 δυναστείας. εἶναι δὲ τὸν ἐνεστῶτα καιρὸν οὐκ ἀλλό- oratio de pace.
9 τριον τῆς ἐλπίδος ταύτης. Τὰς δὲ πρὸς τοὺς
Ἕλληνας διαφορὰς καὶ τοὺς πολέμους, εἰς τὰς ἀνα-
παύσεις αὐτὸν ὑπερτίθεσθαι παρεκάλει· καὶ μάλι-
στα σπουδάζειν περὶ τούτου τοῦ μέρους, ἵν' ἔχῃ τὴν
ἐξουσίαν, ὅταν βούληται, καὶ διαλύεσθαι καὶ πολε-
10 μεῖν πρὸς αὐτούς. ὡς, ἐὰν ἅπαξ τὰ προφαινόμενα
νῦν ἀπὸ τῆς Ἑσπέρας νέφη προσδέξηται τοῖς κατὰ
τὴν Ἑλλάδα τόποις ἐπιστῆναι, καὶ λίαν ἀγωνιᾶν
ἔφη, μὴ τὰς ἀνοχὰς καὶ τοὺς πολέμους, καὶ κα-
θόλου τὰς παιδιὰς, ἃς νῦν παίζομεν πρὸς ἀλλήλους,
11 ἐκκοπῆναι συμβῇ πάντων ἡμῶν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε
κἂν εὔξασθαι τοῖς θεοῖς ὑπάρχειν ἡμῖν τὴν ἐξουσίαν
ταύτην, καὶ πολεμεῖν ὅταν βουλώμεθα, καὶ διαλύε-
σθαι πρὸς ἀλλήλους, καὶ καθόλου κυρίους εἶναι τῶν
ἐν αὐτοῖς ἀμφισβητουμένων.

11. *Pro* καὶ πολεμεῖν, τοῦ πολεμεῖν *edidit Casaub. invitis msstis.*

ut, observato prudenter rerum eventu, cum se dederit occasio, summum imperium sibi vindicare conetur: a qua quidem spe præsentis temporis statum non abhorrere. Si quas vero cum Græcis habeat controversias, aut bella in eos moliatur; bene facturum, si in majus otium illa distulerit, summaque cura id operam dederit, ut & gerendi & finiendi belli cum Græcis liberam semper habeat potestatem. Nam, si ingruentem ab occidente nubem semel in Græciam pateretur incumbere; valde equidem vereor, inquiebat, *ne & induciarum, & bellorum, & omnium istorum quos inter nos nunc ludimus ludorum, adeo omnibus nobis facultas præcidatur, ut pro magno beneficio a diis simus optaturi, sumendi ponendique belli inter nos, quoties voluerimus, potestatem nobis esse, & omnino nobis permitti nostrarum discordiarum arbitrium.*

Ol. 140. 3. CV.

Convenit pax Achæis & Philippo cum Aetolis.

Ὁ μὲν οὖν Ἀγέλαος, τοιαῦτα διαλεχθεὶς, πάν-
τας μὲν παρώρμησε τοὺς συμμάχους πρὸς τὰς δια-
λύσεις· μάλιστα δὲ τὸν Φίλιππον, οἰκείοις χρησά-
μενος λόγοις πρὸς τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τὴν ἤδη προ-
κατεσκευασμένην ὑπὸ τῶν τοῦ Δημητρίου παραινέ-
σεων. Διόπερ ἀνθομολογησάμενοι πρὸς σφᾶς ὑπὲρ 2
τῶν κατὰ μέρος, καὶ κυρώσαντες τὰς διαλύσεις,
ἐχωρίσθησαν, κατάγοντες εἰς τὰς οἰκείας ἕκαστοι
πατρίδας εἰρήνην ἀντὶ πολέμου. Ταῦτα δὲ πάντα 3
συνέβη γενέσθαι κατὰ τὸν τρίτον ἐνιαυτὸν τῆς ἑκα-
τοστῆς καὶ τετταρακοστῆς Ὀλυμπιάδος· λέγω δὲ
τὴν τῶν Ῥωμαίων περὶ Τυῤῥηνίαν μάχην, καὶ τὴν
Ἀντιόχου περὶ Κοίλην Συρίαν, ἔτι δὲ τὰς Ἀχαιῶν
καὶ Φιλίππου πρὸς Αἰτωλοὺς διαλύσεις. Τὰς μὲν 4
οὖν Ἑλληνικὰς καὶ τὰς Ἰταλικὰς, ἔτι δὲ τὰς Λιβυ-
κὰς πράξεις, οὗτος ὁ καιρὸς καὶ τοῦτο τὸ διαβού-
λιον συνέπλεξε πρῶτον. οὐ γὰρ ἔτι Φίλιππος, οὐδ' 5
οἱ τῶν Ἑλλήνων προεστῶτες ἄρχοντες, πρὸς τὰς
κατὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις ποιούμενοι τὰς ἀναφορὰς,
οὔτε

Synchronismus.

Ab hoc tempore res Orientis connecti cœperunt cum rebus Occidentis.

105. Hac oratione *Agelaus* cum ceteros omnes socios cupiditate pacis incendit, tum imprimis *Philippum;* cujus voluntati, hortatu Demetrii jam ante excitatæ, admodum congruentia erat locutus. Itaque, postquam de singulis conditionibus inter ipsos convenisset, *firmato fœdere* discesserunt: & loco belli *pacem* in suam quisque patriam reduxerunt. Gesta autem omnia hæc sunt, *Romanorum* inquam *pugna in Etruria* pugnata, *Antiochi bellum pro Cœlesyria, & Achæorum ac Philippi pax cum Aetolis, Olympiadis centesimæ quadragesimæ anno tertio.* Atque hoc primum tempus, primumque concilium est, quod *rebus Græcorum Italicas* atque etiam *Libycas* immiscuit. Nam ex illo tempore non amplius aut Philippus, aut Græcarum civitatum principes, cum vel bella susciperent vel pacem face-

οὔτε τοὺς πολέμους, οὔτε τὰς διαλύσεις ἐποιοῦντο A.V. 537.
πρὸς ἀλλήλους· ἀλλ' ἤδη πάντες πρὸς τοὺς ἐν Ἰτα-
6 λίᾳ σκοποὺς ἀπέβλεπον. ταχέως δὲ καὶ πρὸς τοὺς
νησιώτας καὶ πρὸς τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας
7 τὸ παραπλήσιον συνέβη γενέσθαι. Καὶ γὰρ οἱ Φι-
λίππῳ δυσαρεστούμενοι, καί τινες τῶν τῷ Ἀττάλῳ
διαφερομένων, οὐκ ἔτι πρὸς Ἀντίοχον καὶ Πτολε-
μαῖον, οὐδὲ πρὸς Μεσημβρίαν καὶ τὰς Ἀνατολὰς
ἔνευον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν Ἑσπέραν ἀπὸ τούτων τῶν και-
ρῶν ἔβλεπον· καί τινες μὲν πρὸς Καρχηδονίους, οἱ
8 δὲ πρὸς Ῥωμαίους ἐπρέσβευον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥω-
μαῖοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, δεδιότες τὴν τοῦ Φιλίπ-
που τόλμαν, καὶ προορώμενοι, μὴ συνεπίθηται τοῖς
9 τότε περιεστῶσιν αὐτοὺς καιροῖς. Ἡμεῖς δ', ἐπει- Nexus narrationis.
δὴ κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ὑπόσχεσιν σαφῶς οἶμαι δε-
δείχαμεν, πότε, καὶ πῶς, καὶ δι' ἃς αἰτίας αἱ κα-

 τὰ

CV. 8. *περιεστῶσιν αὐτοὺς. αὐτοῖς Aug.* 9. *οἶμαι δεδείχαμεν. ὑμᾶς δεδιδάχαμεν cdd cum Bav. Aug. & Regiis. δεδείχαμεν recepi ex Vat. & Flor. ὑμᾶς, quod habent vulgo omnes, in οἶμαι mutandum putavi, præeunte Perotto.*

facerent, *ad Græciæ ſtatum* ſua conſilia referebant, ſed *ad Italiam* omnes, ceu ad communem ſcopum, oculos convertebant. Nec longa interceſſit mora, cum & qui inſulas & qui Aſiam colunt, idem facere cœperunt. Nam ii quibus gravis erat *Philippus*, ac nonnulli etiam qui aliquid controverſiæ cum *Attalo* habebant, non jam ad *Antiochum* aut *Ptolemæum*, aut ad meridiem vel orientem ſe convertebant: ſed ad occidentem deinceps omnes ſpectabant: & erant qui ad *Carthaginienſes* mitterent legationes, erant qui ad *Romanos*. Similiter & *Romani*, veriti *Philippi* audaciam, matureque ſibi cavendum rati, ne ad cetera, quibus undique premebantur mala, ipſe quoque infeſtus hoſtis accederet, in Græciam legatos mittebant. Nos autem quum clare jam docuerimus, *quando, & quomodo, & quibus de cauſſis*, rebus Ita-

Ol.140.3. τὰ τὴν Ἑλλάδα πράξεις συνεπλάκησαν ταῖς Ἰταλικαῖς καὶ Λιβυκαῖς· λοιπὸν κατὰ τὸ συνεχὲς ποιη- 10
σάμενοι τὴν διήγησιν ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν ἕως εἰς τοὺς καιροὺς ἐν οἷς Ῥωμαῖοι τὴν περὶ Κάνναν μάχην ἡττήθησαν, ἐφ' ἣν τῶν Ἰταλικῶν πράξεων τὴν καταστροφὴν ἐποιησάμεθα, καὶ ταύτην τὴν βίβλον ἀφοριοῦμεν, ἐξισώσαντες τοῖς προειρημένοις καιροῖς.

CVI. Timoxenus præt. Achæorum. Ol.140.4. A.V.538. Quies in Peloponneso restituta.

Ἀχαιοὶ μὲν οὖν, ὡς θᾶττον ἀπέθεντο τὸν πόλεμον, στρατηγὸν αὐτῶν ἑλόμενοι Τιμόξενον, ἀναχωρήσαντες εἰς τὰ σφέτερα νόμιμα καὶ τὰς διαγωγάς· ὁμοίως δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ πόλεις αἱ κατὰ Πε- 2
λοπόννησον, ἀνεκτῶντο μὲν τοὺς ἰδίους* βίους, ἐθεράπευον δὲ τὴν χώραν, ἀνενεοῦντο δὲ τὰς πατρίους θυσίας καὶ πανηγύρεις, καὶ τἄλλα τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς παρ' ἑκάστοις ὑπάρχοντα νόμιμα. σχεδὸν 3
γὰρ ὡσανεὶ λήθην συνέβαινε γεγονέναι παρὰ τοῖς πλείστοις περὶ τὰ τοιαῦτα, διὰ τὴν συνέχειαν τῶν προγεγονότων πολέμων. Οὐ γὰρ οἶδ' ὅπως ἀεί ποτε 4
Πελο-

CVI. 2. *Pro* ὁμοίως *est* ἀμάχως *in Vat. Flor.* Ibid. *Vocab* βίους *ignorant scripti libri omnes; ex conject. adjecit Casaubonus. An* τοὺς ἰδίους νόμους, suas leges receperunt?

Italicis Libycisque Græcanicæ fuerint immixtæ; nunc, postquam narrationem *rerum Græcanicarum* ad illa usque tempora continuaverimus, quibus *Romani ad Cannas* male pugnarunt, in qua clade desierat narratio nostra rerum Italicarum; hunc quoque Librum, ad eadem tempora pariter perductum, finiemus.

106. *Achæi* igitur, ut primum bello sunt defuncti, creato prætore *Timoxeno*, ad priora sua instituta moresque redire. Similique modo etiam per ceteras Peloponnesi civitates, rei familiaris damna pro se quisque reparare, agros colere, sacra, ludos, & peculiares patriæ suæ ritus instaurare: quæ omnia, propter diuturnitatem superiorum bellorum, apud plerosque in oblivionem prope jam venerant. Accidit enim fere semper, 1
nescio

Πελοποννήσιοι, τῶν ἄλλων ἀνθρώπων οἰκειότατα A.V. 538.
πρὸς τὸν ἥμερον καὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον ἔχοντες,
ἥκιστα πάντων ἀπολελαύκασιν αὐτοῦ, κατά γε
τοὺς ἀνώτερον χρόνους· μᾶλλον δέ πως, κατὰ τὸν
Εὐριπίδην, ἦσαν αἰεὶ πρασίμοχθοί τινες, καὶ οὔποτε
5 ἥσυχοι δορί. τοῦτο δέ μοι δοκοῦσιν πάσχειν εἰκότως.
ἅπαντες γὰρ ἡγεμονικοὶ καὶ φιλελεύθεροι ταῖς φύ-
σεσιν ὄντες, μάχονται συνεχῶς πρὸς ἀλλήλους,
ἀπαραχωρήτως διακείμενοι περὶ τῶν πρωτείων.
6 Ἀθηναῖοι δὲ τῶν ἐκ Μακεδονίας φόβων ἀπελέλυντο,
καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔχειν ἐδόκουν ἤδη βεβαίως.
7 χρώμενοι δὲ προστάταις Εὐρυκλείδᾳ καὶ Μικίωνι,
τῶν μὲν ἄλλων Ἑλληνικῶν πράξεων οὐδ' ὁποίας με-

Athenienses abjecte adulantur regibus.

 τεῖχον·

4. *Verbum* ἔχοντες *ignorant veteres libri omnes. Ex Reg. B adjecit Casaub.* διακείμενοι *suspicatus erat Vrsinus. Si paullo ante esset* οἰκειότατοι *pro* οἰκειότατα, *nihil admodum desideraretur.* Ibid. πρασίμοχθοι *adscivi ex Vat. & Flor.* προσίμοχθοι *Vrb. Aug. Reg. A. quod ex* πρησίμοχθοι *proxime deflexum videtur.* πλησίμοχθοι *edd. ex Bav. In isto cod. autem literæ* π *superscripta litera* τ, *ut sit* τλησίμοχθοι, *quod commode suspicatus erat Musgravius.* 5. φύσεσιν ὄντες φύσεσι *Vat. Flor. Aug. Reg. A. & carent* ὄντες. 6 τῶν ἐκ Μακ. φόβων ἀπελέλυντο. *Vulgo* τὸν ἐκ Μακ. φόβον ἀπεδέδυντο. 7. Μικίωνι. Μικύωνι *edd. ex Bav.* Μίκων *vocatur apud Pausan.*

nescio quo modo, ut *Peloponnesii*, quos ad vitam mansuetam humanioremque natura finxit accommodatissimos supra omnes mortales, iidem tamen omnium minime, ad superiora quidem certe tempora quod attinet, ejus vitæ fructum ceperint; sed fuerint potius, quod *Euripides* ait, *perpetim bella spirantes, & numquam ab armis quieti.* Quod quidem puto non sine caussa eis usu venire. Nam qui ad imperandum natura sint facti, & libertatis studiosi, de principatu cedere cuiquam nescii, inter se continenter præliantur. *Athenienses* vero, metu Macedonum liberati, firma jam frui videbantur pace. Quum vero *Euryclidæ* ac *Micionis* consiliis regerentur, nullius prorsus rei communionem cum reliquis Græcis haben-

Ol.140.4. τεῖχον· ἀκολουθοῦντες δὲ τῇ τῶν προεστώτων αἱρέσει, καὶ ταῖς τούτων ὁρμαῖς, εἰς πάντας τοὺς βασιλεῖς ἐξεκέχυντο, καὶ μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον· καὶ πᾶν γένος ὑπέμενον ψηφισμάτων καὶ 8
κηρυγμάτων, βραχύν τινα λόγον ποιούμενοι τοῦ καθήκοντος, διὰ τὴν τῶν προεστώτων ἀκρισίαν.

CVII. Ptolemæo conſtatur bellum ab Aegyptiis.

Πτολεμαίῳ γε μὴν εὐθέως ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν συνέβαινε γίγνεσθαι τὸν πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους πόλεμον. Ὁ γὰρ προειρημένος βασιλεὺς καθοπλί- 2
σας τοὺς Αἰγυπτίους ἐπὶ τὸν πρὸς Ἀντίοχον πόλεμον, πρὸς μὲν τὸ παρὸν ἐνδεχομένως ἐβουλεύσατο, τοῦ δὲ μέλλοντος ἠστόχησε. Φρονηματισθέντες γὰρ 3
ἐκ τοῦ περὶ Ῥαφίαν προτερήματος, οὐκ ἔτι τὸ προσταττόμενον οἷοί τ' ἦσαν ὑπομένειν, ἀλλ' ἐζήτουν ἡγεμόνα καὶ πρόσωπον, ὡς ἱκανοὶ βοηθεῖν ὄντες αὐτοῖς. ὃ καὶ τέλος ἐποίησαν, οὐ μετὰ πολὺν χρόνον.
Ἀντίοχος δὲ, μεγάλῃ παρασκευῇ χρησάμενος ἐν τῷ 4
χει-

CVII. 3. *Vocab.* προτερήματος *ex Reg. B. adſcivit Caſaub. Abeſt a vett. msstis, in ſolo Reg. A. intra lineas adjectum.*

habentes, ſtudia atque impulſionem rectorum ſuorum ſecuti, in Reges omnes, ſed *Ptolemæum* maxime, effuſo ſtudio ferebantur; nullum non decretorum aut præconiorum genus ſciſcere ſuſtinentes, omni propemodum (tanta erat principum civitatis levitas) honeſti cura abjecta.

107. *Ptolemæo* autem ſtatim poſtquam hæc geſta ſunt, *cum Aegyptiis bellum* gerere contigit. Is enim rex, cum adverſus Antiochum Aegyptios armavit, conſilio uſus eſt, ut in præſens non inutili, ita in poſterum pernicioſo. Secunda namque ad Raphiam pugna inflati, dicto audientes eſſe regi non amplius dignabantur; ſed ducem modo & auctorem requirebant, tamquam idonei ipſi ad opem ſibi ferendam: quod ad extremum etiam, & quidem haud ita multo poſt, fecerunt. *Antiochus* bello per hiemem magna

χειμῶνι· μετὰ ταῦτα, τῆς θερείας ἐπιγενομένης, ὑπερέβαλε τὸν Ταῦρον, καὶ, συνθέμενος πρὸς Ἄτταλον τὸν βασιλέα κοινοπραγίαν, ἐνίστατο
5 τὸν πρὸς Ἀχαιὸν πόλεμον. Αἰτωλοὶ δὲ, παραυτὰ μὲν εὐδοκοῦντες τῇ γενομένῃ διαλύσει πρὸς τοὺς Ἀχαιοὺς, ὡς ἂν μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τοῦ πολέμου προκεχωρηκότος· (διὸ καὶ στρατηγὸν Ἀγέλαον εἵλοντο τὸν Ναυπάκτιον, δοκοῦντα πλεῖστα συμβε-
6 βλῆσθαι πρὸς τὰς διαλύσεις·) οὐδένα δὲ χρόνον διαλιπόντες, δυσηρέστουν· καὶ κατεμέμφοντο τὸν Ἀγέλαον, ὡς ὑποτετμημένον πάσας αὐτῶν τὰς ἔξωθεν ὠφελείας, καὶ τὰς εἰς τὸ μέλλον ἐλπίδας, διὰ τὸ μὴ πρός τινας, πρὸς πάντας δὲ τοὺς Ἕλληνας πε-
7 ποιῆσθαι τὴν εἰρήνην. Ὁ δὲ προειρημένος ἀνὴρ, ὑποφέρων τὴν προειρημένην τοιαύτην ἀλογίαν καὶ μέμψιν, παρακατεῖχε τὰς ὁρμὰς αὐτῶν· διὸ καὶ καρτερεῖν οὗτοι μὲν ἠναγκάζοντο παρὰ φύσιν.

A.V. 538. Antiochus bellum parat adv. Achæum.

Aetoli pacis impatientes.

Agelaus præt. Aetolorum.

Ὁ δὲ

6. οὐδένα δὲ. Abest δὲ a Vat. Ang. Reg. A.

magna cura adornato, ineunte æstate Taurum superat, & facta cum *Attalo* societate, *Achæum* bello est aggressus. *Aetoli* primum quidem, quoniam parum ex animi sententia bellum successerat, pace confecta lætari: eamque adeo ob caussam *Agelaum* Naupactium, cujus maxime opera atque auctoritate res inter ipsos & Achæos videbantur fuisse compositæ, prætorem gentis Aetolorum constituerunt. At iidem, ne minimo quidem spatio temporis interjecto, ægre ferre, & *Agelaum* incusare: *omnem quippe sibi ab exteris populis prædas agendi occasionem esse præcisam omnesque in posterum spes commodorum ereptas;* quoniam non cum his aut illis Græciæ populis, sed cum universis, pax esset conciliata. Sed enim vir ille, tantam hanc istorum amentiam & querelas patienter ferens, impetus eorum cohibebat; ita ut, quantumvis repugnante natura, quieti manere tamen cogerentur.

108. *Phi-*

CVIII. Scerdilaïdas plura oppida Philippo eripit. Ol.140.3. A.V.537.

Ὁ δὲ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀνακομισθεὶς κατὰ θάλατταν ἀπὸ τῶν διαλύσεων εἰς Μακεδονίαν, καὶ καταλαβὼν τὸν Σκερδιλαΐδαν, ἐπὶ τῇ προφάσει τῶν προσοφειλομένων χρημάτων, πρὸς ἃ καὶ τὰ περὶ τὴν Λευκάδα πλοῖα παρεσπόνδησε, καὶ τότε τῆς μὲν Πελαγονίας πόλισμα διηρπακότα, τὸ προσαγορευόμενον Πισσαῖον· τῆς δὲ Δασσαρήτιδος 2
προσηγμένον πόλεις, τὰς μὲν Φοιβάτιδας ἐπαγγελίαις, Ἀντιπάτρειαν, Χρυσονδίονα, Γερτοῦντα, πολλὴν δὲ καὶ τῆς συνορούσης τούτοις Μακεδονίας ἐπιδεδραμηκότα· παραυτίκα μὲν ὥρμησε μετὰ τῆς 3
δυνάμεως, ὡς ἀνακτήσασθαι σπουδάζων τὰς ἀφεστηκυίας πόλεις· καθόλου δ' ἔκρινε πολεμεῖν πρὸς 4
τὸν Σκερδιλαΐδαν, νομίζων ἀναγκαιότατον εἶναι παρευτρεπίσασθαι τὰ κατὰ τὴν Ἰλλυρίδα, πρός τε τὰς ἄλλας ἐπιβολὰς, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν εἰς Ἰταλίαν διάβασιν. Ὁ γὰρ Δημήτριος οὕτως ἐξέ- 5
καιε

Scerdilaïdam bello terreſtri petit Philippus.

CVIII. 2. Φοιβάτιδας. Φιβώτιδας *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. Χρυσονδίονα. Χρυσονδύωνα *dant iidem codd.*

108. *Philippus* rex ſtatim a pace navibus in Macedoniam eſt revectus: ubi quum inveniſſet *Scerdilaïdam*, prætextu debitæ adhuc ſibi pecuniæ, (cujus etiam gratia Leucade naves regias violata fide ceperat) *Pelagoniæ* oppidum, quod *Piſſæum* nuncupant, recens diripuiſſe; & *Daſſaretidis* etiam urbes ſibi adjunxiſſe, & pollicitationibus illexiſſe *Phœbatides*, puta, *Antipatriam, Chryſondiona, Gertunta;* ad hæc finitimæ Macedoniæ multos agros incurſaſſe: extemplo quidem ad recuperandas urbes, quæ defecerant, agmen duxit: ſed mox juſtum bellum adverſus *Scerdilaïdam* ſibi ſuſcipiendum eſſe ſtatuit: ante omnia neceſſarium judicans, ut res in Illyrico componeret, cum ad alia quæ moliebatur, tum ad trajectionem in Italiam. *Demetrius* namque adeo regis ani-

καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῷ βασιλεῖ ταύ- A.V. 537.
την συνεχῶς, ὥστε κατὰ τοὺς ὕπνους τὸν Φίλιπ-
πον ταῦτ᾽ ὀνειρώττειν, καὶ περὶ ταύτας εἶναι τὰς
6 πράξεις. Ἐποίει δὲ ταῦτα Δημήτριος, οὐ Φιλίπ-
που χάριν, (τούτῳ μὲν γὰρ τρίτην ἴσως ἐν τούτοις
ἔνεμε μερίδα·) μᾶλλον δὲ τῆς πρὸς Ῥωμαίους δυσ-
μενείας· τὸ δὲ πλεῖστον, ἕνεκεν αὑτοῦ καὶ τῶν
7 ἰδίων ἐλπίδων. μόνως γὰρ οὕτως ἐπέπειστο τὴν ἐν
8 τῷ Φάρῳ δυναστείαν κατακτήσασθαι πάλιν. Πλὴν Oppida capta recipit.
ὅγε Φίλιππος, στρατεύσας, ἀνεκτήσατο μὲν τὰς
προειρημένας πόλεις· κατελάβετο δὲ τῆς μὲν Δασ-
σαρήτιδος, Κρεώνιον καὶ Γεροῦντα· τῶν δὲ περὶ τὴν
Λυχνιδίαν λίμνην, Ἐγχελάνας, Κέρακα, Σατίωνα,
Βοιούς· τῆς δὲ Καλικοίνων χώρας, Βαντίαν· ἔτι δὲ
9 τῶν καλουμένων Πισσαντίνων, Ὄργυσον. ἐπιτελε-
σάμενος δὲ ταῦτα, διαφῆκε τὰς δυνάμεις εἰς παρα-
χειμα-

8. Καλικοίνων. Καλοικίνων *Vat. Flor. Reg. A.* Καλοικίων *Aug.* Ibid. Πισσαντίνων. Πισαντίνων *Vat. Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. Ὄργυσον. Ὄργυσσον *iidem libri.* Orgeſſum *Livius vocat.*

animum ad hanc ſpem & molitionem dies noctesque inflammabat, ut etiam dormiens de iis rebus ſomniaret, totusque eſſet in bello Italico. Hoc autem Demetrius faciebat, non adeo quod Philippo cuperet; (vix enim tertio loco aliquam hujus rationem habebat:) ſed magis quia Romanos oderat: maxime vero ſe & commoda ſua ſpectabat. Perſuaſus enim erat, hanc unicam ſibi rationem ſupereſſe, recuperandæ dominationis quam in *Pharo* inſula habuerat. Ceterum *Philippus*, cum exercitu profectus, urbes quas ſupra diximus recepit: occupavitque in *Daſſaretide* Creonium & Geruntem; circa *Lychnidium lacum*, Enchelanas, Ceraca, Sationem, Bœos: in ditione *Calicœnorum*, Bantiam: & in finibus *Piſſantinorum* quos vocant, Orgyſum. Quibus rebus confectis, hiematum copias dimiſit. Hæc eſt hiems,

Ol.140.3. χειμασίαν. Ἦν δ' ὁ χειμὼν οὗτος, καθ' ὃν Ἀννίβας, πεπορθηκὼς τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τῆς Ἰταλίας, ἔμελλε περὶ τὸ Γερούνιον τῆς Δαυνίας ποιεῖσθαι τὴν παραχειμασίαν. Ῥωμαῖοι δὲ τότε 10
κατέστησαν στρατηγοὺς αὐτῶν Γάϊον Τερέντιον καὶ Λεύκιον Αἰμίλιον.

CIX. Classem 100 lemborum parat Philippus. Ol.140.4. A.V.538.

Φίλιππος δὲ, κατὰ τὴν παραχειμασίαν ἀναλογιζόμενος, ὅτι πρὸς τὰς ἐπιβολὰς αὐτοῦ χρεία πλοίων ἐστὶ, καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ὑπηρεσίας, καὶ ταύτης οὐχ ὡς πρὸς ναυμαχίαν· τοῦτο μὲν 2
γὰρ οὐδ' ἂν ἤλπισε δυνατὸς εἶναι, Ῥωμαίοις διαναυμαχεῖν· ἀλλὰ μᾶλλον ἕως τοῦ παρακομίζειν στρατιώτας, καὶ θᾶττον διαίρειν οὗ πρόθοιτο, καὶ παραδόξως ἐπιφαίνεσθαι τοῖς πολεμίοις· διόπερ, 3
ὑπολαβὼν ἀρίστην εἶναι πρὸς ταῦτα τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ναυπηγίαν, ἑκατὸν ἐπεβάλετο λέμβους κατασκευά-

9. Γερούνιον *cum Vrsino correxit Casaub.* Γαλλόνιον *Vat. Flor* Γαλλώνιον *Aug. Reg. A.* Γαλώνιον *Bav.* 10. στρατηγοὺς αὐτῶν Γάϊον. στρατηγοὺς Παῦλον Τερ. *Bav.* στρατηγοὺς Αὖλον Τερ. *Vat. Flor. Aug. Reg. A. B.* Αὖλον Τερ *ex* αὐτῶν Γ. Τερ. *corruptum videri monuit Gronov.*

CIX. 2. ἐπιφαίνεσθαι *ex conject. correxi. Vulgo omnes* ἐπιφαίνοιτο, *quod tenens Casaubonus,* ἵνα *inseruit ante* παραδόξως.

hiems, qua *Hannibal*, præcipuis quibusque locis Italiæ devastatis, ad Geryonem in Apulia hibernaturus erat: quo tempore Romani crearunt consules *Cajum Terentium* & *Lucium Aemilium*.

109. *Philippus* autem, dum in hibernis erat, cogitare cœpit, ad ea quæ parabat opus sibi esse navibus, & nauticis ministeriis; non quidem ad prælii navalis usum: nam ut copiis navalibus dimicare cum populo Romano posset, ne sperabat quidem: sed potius quoad satis esset ad transportandum militem, & ut citius quo destinasset trajiceret, & hostes non cogitantes opprimeret. Idcirco, ratus accommodatissimas ad suos usus eas naves esse, quas Illyrici fabricant, *centum lembos*,

σκευάζειν, σχεδὸν πρῶτος τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασι- A.V. 538.
4 λέων. Καταρτίσας δὲ τούτους, συνῆγε τὰς δυνάμεις, ἀρχομένης θερείας, καὶ βραχέα προσασκήσας τοὺς Μακεδόνας ἐν ταῖς εἰρεσίαις, ἀνήχθη.
5 Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν, Ἀντίοχος μὲν ὑπερεβάλετο τὸν Ταῦρον· Φίλιππος δὲ ποιησάμενος τὸν πλοῦν δι' Εὐρίπου καὶ τοῦ περὶ Μαλέαν, ἧκε πρὸς τοὺς περὶ Κεφαλληνίαν καὶ Λευκάδα τόπους· ἐν οἷς καθορμισθεὶς, ἐκαραδόκει, πολυπραγμονῶν τὸν
6 τῶν Ῥωμαίων στόλον. πυνθανόμενος δὲ, περὶ τὸ Λιλύβαιον αὐτοὺς ὁρμεῖν, θαῤῥήσας ἀνήχθη· καὶ προῆγε, ποιούμενος τὸν πλοῦν ὡς ἐπ' Ἀπολλωνίας.

Oram Illyriæ petit.

Ἤδη δὲ συνεγγίζοντος αὐτοῦ τοῖς περὶ τὸν Ἀῷον ποταμὸν τόποις, ὃς ῥεῖ παρὰ τὴν τῶν Ἀπολλωνιατῶν πόλιν, ἐμπίπτει πανικὸν, παραπλήσιον

CX. Panicus terror invadit classem.

5. *καὶ τοῦ περὶ Μαλέαν. Conjunctionem καὶ deletam voluit Vrsinus, & in cod. Vat. punctis subtus est notata. καὶ περὶ Μαλέαν interpretatus sum cum Casaub. absque artic. τοῦ.* Ibid. *Κεφαληνίαν per λ simpl. Bav. Reg. A. B. & sic mox iterum.*
CX. 1. *Ἀῷον. Mendose vulgo omnes Λῶϊον.*

lembos, primus fere omnium regum Macedoniæ, construi jussit. Quos ubi rebus necessariis instruxisset, ineunte æstate copias contrahit; & postquam paullisper in remigatione Macedones exercuisset, classe proficiscitur; idque tempore eodem, quo Antiochus Taurum montem superabat. *Philippus* ubi per *Euripum* copias trajecisset, *Maleam* etiam flexisset, ad Cephalleniæ & Leucadi vicina loca pervenit: ibique navibus in statione locatis, classem Romanam sollicite observabat, omnia sedulo inquirens. Quum vero esset ei allatum, prope Lilybæum in ancoris stare Romanos, auctus animo cœptum iter persequitur, cursu versus *Apolloniam* directo.

110. Vbi autem ventum prope amnis *Aoi* ostia, qui *Apolloniatarum* urbem præterlabitur, panicus terror, iis similis

Ol.140.4. πλήσιον τοῖς γιγνομένοις ἐπὶ τῶν πεζικῶν στρατο-
πέδων. τῶν γὰρ ἐπὶ τῆς οὐραγίας πλεόντων τινὲς 2
λέμβοι, καθορμισθέντες εἰς τὴν νῆσον, ἣ καλεῖται
μὲν Σάσων, κεῖται δὲ κατὰ τὴν εἰσβολὴν τὴν εἰς
τὸν Ἰόνιον πόρον, ἧκον ὑπὸ νύκτα πρὸς τὸν Φίλιπ-
πον, φάσκοντες, συνωρμηκέναι τινὰς αὐτοῖς πλέον-
τας ἀπὸ πορθμοῦ· τούτους δ' ἀπαγγέλλειν, ὅτι 3
καταλίποιεν ἐν Ῥηγίῳ πεντήρεις Ῥωμαϊκὰς, πλεού-
σας ἐπ' Ἀπολλωνίας καὶ πρὸς Σκερδιλαΐδαν. Ὁ δὲ 4
Φίλιππος, ὑπολαβὼν ὅσον οὔπω τὸν στόλον ἐπ'
αὐτὸν παρεῖναι, περίφοβος γενόμενος, καὶ ταχέως
ἀνασπάσας τὰς ἀγκύρας, αὖθις εἰς τοὐπίσω
παρήγγειλε πλεῖν. οὐδενὶ δὲ κόσμῳ ποιησάμενος 5
τὴν ἀναζυγὴν καὶ τὸν ἀνάπλουν, δευτεραῖος εἰς
Κεφαλληνίαν κατῆρε, συνεχῶς ἡμέραν καὶ νύκτα
τὸν πλοῦν ποιούμενος. βραχὺ δέ τι θαῤῥήσας, 6
ἐνταῦθα κατέμεινε, ποιῶν ἔμφασιν, ὡς ἐπί τι-
νας τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πράξεων ἐπεστροφώς.
Συν-

Præpropere domum se recipit Philippus.

ſimilis qui occupare exercitus terreſtres ſolent, claſſem invadit. Nam ex iis lembis, qui in extremo claſſis erant agmine, nonnulli portum ingreſſi ejus inſulæ quæ *Saſo* dicitur, in Ionii maris introitu ſitæ, noctu ad Philippum venerunt, dicentes, *una ſecum eodem appuliſſe nonnullos e freto venientes: hos nunciare, relictas a ſe Rhegii quinqueremes Romanorum, quæ Apolloniam & ad Scerdilaïdam tenderent.* Igitur *Philippus*, jamjam affuturam hoſtilem claſſem ſuſpicans, metu perculſus, propere ſublatis ancoris, retro navigandi dat ſignum. Atque ita nullo ordine ſe recipiens, continuata diem noctemque navigatione, poſtridie *Cephalleniam* appulit. Ibi, refectis nonnihil animis, conſedit: præ ſe ferens, cauſſam reditui præbuiſſe nonnulla, quæ in Peloponneſo facere deſtinaſſet. Falſo autem totus

7Συνέβη δὲ, ψευδῶς γενέσθαι τὸν ὅλον φόβον περὶ
8αὐτόν. ὁ γὰρ Σκερδιλαΐδας, ἀκούων κατὰ χειμῶνα
λέμβους ναυπηγεῖσθαι τὸν Φίλιππον πλείους, καὶ
προσδοκῶν αὐτοῦ τὴν κατὰ θάλατταν παρουσίαν,
διεπέμπετο πρὸς τοὺς Ῥωμαίους, διασαφῶν ταῦτα,
9καὶ παρακαλῶν βοηθεῖν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι δεκαναΐαν
ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Λιλύβαιον ἐξαπέστειλαν στόλου,
10ταύτην τὴν περὶ Ῥήγιον ὀφθεῖσαν. ἣν Φίλιππος εἰ
μὴ πτοηθεὶς ἀλόγως ἔφυγε, τῶν περὶ τὴν Ἰλλυρίδα
πράξεων μάλιστ᾽ ἂν τότε καθίκετο, διὰ τὸ τοὺς
Ῥωμαίους πάσαις ταῖς ἐπινοίαις καὶ παρασκευαῖς
περὶ τὸν Ἀννίβαν καὶ τὴν περὶ Κάνναν μάχην γίγνεσθαι·
τῶν τε πλοίων, ἐκ τοῦ κατὰ λόγον, ἐγκρατὴς
11ἂν ἐγεγόνει. νῦν δὲ διαταραχθεὶς ὑπὸ τῆς προσαγγελίας,
ἀβλαβῆ μὲν, οὐκ εὐσχήμονα δ᾽ ἐποιήσατο
τὴν ἀναχώρησιν εἰς Μακεδονίαν.

A.V. 538. Præpropere domum ſe recipit Philippus.

Ἐπρά-

7. *Inter* συνέβη δὲ & ψευδῶς *ſignum lacunæ interſeruit Caſaubonus, & particulam negantem excidiſſe putavit.* Ibid. περὶ αὐτόν. περὶ αὐτῶν *ſuſpicatus eſt Rei·k.* 8. διεπέμπετο. διεπεπέμπτο *malim.* 9. δεκαναΐαν *ex Caſauboni conject. ſcripſi, cum vulgo omnes* δέκα νῆας *darent.* 11. ἀναχώρησιν. ἀποχώρησιν *Aug.*

tus ille terror *Philippum* invaſerat. Nam *Scerdilaïdas*, ubi comperiſſet, Philippum plures lembos per hiemem parare, arbitratus claſſe illum ad ſe venturum, ad Romanos miſerat, qui rem ſignificarent, & auxilium eos poſcerent. Et Romani decem naves e claſſe ad Lilybæum ei ſubmiſerant; eas nempe quæ Rhegii erant conſpectæ. Quas niſi tanto cum pavore *Philippus* reformidaſſet; illud erat cum maxime tempus, quo deſtinata perficere in Illyrico poterat, Romanis tota mente totisque viribus ad Hannibalem & ad Cannenſe prælium converſis: ipſasque adeo naves capturum eum fuiſſe, rationi eſt conſentaneum. Nunc eo nuncio perterrefactus, ſine damno ille quidem, ſed non ſine ignominia, in Macedoniam ſe recepit.

Ol. 140. 4.
CXI.
Galli, Ilium obsidentes, ejiciuntur Troade.

Ἐπράχθη δέ τι κατὰ τούτους τοὺς χρόνους καὶ
Προυσίᾳ μνήμης ἄξιον. Τῶν γὰρ Γαλατῶν, οὓς 2
διεβίβασεν ἐκ τῆς Εὐρώπης ὁ βασιλεὺς Ἄτταλος
εἰς τὸν πρὸς Ἀχαιὸν πόλεμον διὰ τὴν ἐπ' ἀνδρείᾳ
δόξαν, τούτων χωρισθέντων τοῦ προειρημένου βασι-
λέως, διὰ τὰς ἄρτι ῥηθείσας ὑποψίας, καὶ πορ-
θούντων μετὰ πολλῆς ἀσελγείας καὶ βίας τὰς ἐφ'
Ἑλλησπόντῳ πόλεις, τὸ δὲ τελευταῖον καὶ πολιορ-
κεῖν τοὺς Ἰλιεῖς ἐπιβαλλομένων· ἐγένετο μέν τις 3
οὐκ ἀγεννὴς περὶ ταῦτα πρᾶξις καὶ ὑπὸ τῶν τὴν
Τρωάδα κατοικούντων Ἀλεξάνδρειαν. Θεμίστην 4
γὰρ ἐξαποστείλαντες μετ' ἀνδρῶν τετρακισχιλίων,
ἔλυσαν μὲν τὴν Ἰλιέων πολιορκίαν, ἐξέβαλον δ' ἐκ
πάσης τῆς Τρωάδος τοὺς Γαλάτας, ἐμποδίζοντες
ταῖς χορηγίαις, καὶ διαλυμαινόμενοι τὰς ἐπιβολὰς

Delentur a Prusia.

αὐτῶν. Οἱ δὲ Γαλάται κατασχόντες τὴν Ἀρίσβαν 5
καλουμένην ἐν τῇ τῶν Ἀβυδηνῶν χώρᾳ, λοιπὸν ἐπε-
βου-

CXI. 3. *τῶν τὴν Τρωάδα. τῶν περὶ τὴν Τρωάδα edd. ex Bav. quod ferri posset, si sequeretur Ἀλεξανδρέων.* 4. *Τρωάδος. Τρῳάδος Aug. cum jota subscr. & sic idem paulo superius.*

III. Per idem tempus *Prusias* rem gessit, memoratu non indignam. *Galli*, quos propter opinionem virtutis *Attalus* ad bellum contra Achæum ex Europa acciverat; quum a prædicto rege, ob eas, quas antea commemoravimus, suspiciones discessissent; effusa licentia ac violentia civitates ad Hellespontum depopulabantur; & ad extremum *Ilienses* quoque obsidere sunt aggressi. Ibi tum egregium sane facinus etiam ab *Alexandrensibus* Troadem colentibus est editum. Misso enim *Themista* cum quatuor militum millibus, non solum Ilienses obsidione liberarunt; sed etiam ex universa Troade Gallos ejecerunt, impediendo commeatus, & eorum conatibus se opponendo. Tum vero *Galli*, occupata in Abydena ditione urbe, quam *Arisbam* dicunt,

βουλεύοντο καὶ προσεπολέμουν ταῖς περὶ τούτους A.V. 538.
6 τοὺς τόπους ἐκτισμέναις πόλεσιν. ἐφ᾽ οὓς στρατεύ-
σας μετὰ δυνάμεως Προυσίας, καὶ παραταξάμενος,
τοὺς μὲν ἄνδρας κατ᾽ αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐν χειρῶν
νόμῳ διέφθειρε, τὰ δὲ τέκνα σχεδὸν ἅπαντα καὶ
τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ κατέσφαξε,
τὴν δ᾽ ἀποσκευὴν ἐφῆκε διαρπάσαι τοῖς ἠγωνισμέ-
7 νοις. Πράξας δὲ ταῦτα, μεγάλου μὲν ἀπέλυσε
φόβου καὶ κινδύνου τὰς ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ πόλεις·
καλὸν δὲ παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἀπέλιπε,
τοῦ μὴ ῥᾳδίαν ποιεῖσθαι τοὺς ἐκ τῆς Εὐρώπης βαρ-
8 βάρους τὴν εἰς τὴν Ἀσίαν διάβασιν. Τὰ μὲν οὖν Transitus ad Librum sextum.
περὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀσίαν, ἐν τούτοις ἦν.
Τὰ δὲ κατὰ τὴν Ἰταλίαν, τῆς περὶ Κάνναν μάχης
ἐπιτελεσθείσης, τὰ πλεῖστα μετετίθετο πρὸς τοὺς
Καρχηδονίους, καθάπερ ἐν τοῖς πρὸ τούτων ἡμῖν
9 δεδήλωται. Ἡμεῖς δὲ νῦν μὲν ἐπὶ τούτων τῶν και-

 ρῶν

7. ἐφ᾽ Ἑλλησπόντῳ. ἐφ᾽ Ἑλλησπόντου *Flor. Aug. Reg. A.* Ibid. τοὺς ἐκ τῆς. τοῖς ἐκ τῆς Εὐρ. βαρβάροις *voluit Reisk.*

cunt, cetera ejus tractus oppida ex insidiis conabantur invadere & assiduum cum illis bellum gerebant. Adversus hos igitur expeditionem *Prusias* suscepit, & acie dimicavit: ac viros quidem in ipso prælio, dum manus conferuntur, contrucidavit; sobolem vero propemodum omnem atque conjuges in ipsis castris jugulavit: impedimenta victori militi diripienda concessit. Qua victoria rex & Hellespontiacas urbes magno metu ac periculo absolvit; & exemplum posteris præclarum dedit, ne, qui in Europa sunt barbari, temere in Asiam transire velint. *Rerum* igitur *Græcanicarum & Asiaticarum* hic tum fuit status. In *Italia* vero, sicut supra ostendimus, post *pugnam ad Cannas*, pleraque omnia ad Carthaginienses deficiebant. Nos vero expositis rebus gestis,

Ol.140.4. A.V.538. ρῶν τῆς διηγήσεως λήξαιμεν, ἐπεὶ διεληλύθαμεν, ἃς περιέσχε τῶν τε κατὰ τὴν Ἀσίαν, καὶ τῶν Ἑλληνικῶν πράξεων, ἡ τετταρακοστὴ τῶν Ὀλυμπιάδων πρὸς ταῖς ἑκατόν. Ἐν δὲ τῇ μετὰ ταῦτα βίβλῳ, βραχέα προσαναμνήσαντες τῆς ἐν ταύτῃ τῇ βίβλῳ προκατασκευῆς, ἐπὶ τὸν περὶ τῆς Ῥωμαίων πολιτείας λόγον ἐπάνιμεν, κατὰ τὴν ἐν ἀρχαῖς ὑπόσχεσιν.

10. Ἐν δὲ τῇ. δὲ *ex conj. poſuit Caſaub. Libri omnes* ἔν τε τῇ. Ibid. ἐν ταύτῃ τῇ. ἐν τῇ πρώτῃ *aut* ἐν τῇ τρίτῃ βίβλῳ *videtur utique legendum.* Ibid. ἐπάνιμεν. ἐπάνειμεν *Vat. Aug. Reg. A.*

geſtis, quæ in *quadrageſimam ſupra centeſimam Olympiadem* incidunt, narrationem in hoc tempore terminabimus. Libro autem ſequente, ſi quæ in hoc [in tertio libro] ſunt præſtructa breviter in memoriam revocaverimus, ad ſermonem *de Reipublicæ Romanæ forma*, ſicut initio propoſuimus, nos conferemus.

ΤΗΣ ἙΚΤΗΣ
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.

Ὑπόθεσις τῆς ϛ᾽ Βίβλου.

CAP. I. Argumentum Libri VI.

Στήσαντες δ᾽ ἐπὶ τούτων τὴν διήγησιν, τὸν ὙΠΕΡ ΤΗΣ ῬΩΜΑΙΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ
2 συστησόμεθα λόγον. ᾧ κατὰ τὸ συνεχὲς ὑποδείξομεν, ὅτι μέγιστα συνεβάλετο αὐτοῖς ἡ τοῦ πολιτεύματος ἰδιότης πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνακτήσασθαι τὴν Ἰταλιωτῶν καὶ Σικελιωτῶν δυναστείαν, ἔτι δὲ
3 τὴν Ἰβήρων προσλαβεῖν καὶ Κελτῶν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον πρὸς τὸ, κρατήσαντας τῷ πο-

LIBRI SEXTI
HISTORIARVM POLYBII
RELIQVIAE.

I.

Argumentum Libri Sexti.

1. Eo loci (fcil. poft res Libro quinto expofitas) narrationem fiftemus, & ad explicandam REIPVBLICAE ROMANAE RATIONEM nos convertemus. Indeque continuo docebimus, fuam Romanis Reipublicæ formam maximum momentum attuliffe, non folum ad dominatum Italiæ Siciliæque recuperandum, & Hifpaniam præterea & Galliam fuæ ditioni fubjiciendam; fed tandem etiam, poft devictos bello

λέμῳ τῶν Καρχηδονίων, ἔννοιαν ἔχειν τῆς τῶν ὅλων ἐπιβολῆς.

II.

Ἐκ τῆς Ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς.

II. Roma condita. Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἑβδόμης Ὀλυμπιάδος 1 τὴν Ῥώμην ἐκτίσθαι πείθομαι.

Palatium. Παλάντιον λέγεται ἀπό τινος μειρακίου, Πά- 2 λαντος, αὐτόθι τελευτήσαντος.

Passum, pro vino, bibunt mulieres Rom. Παρὰ Ῥωμαίοις ἀπείρηται γυναιξὶ πίνειν οἶνον. 3 τὸν δὲ καλούμενον πάσσον πίνουσιν. Οὗτος δὲ ποιεῖ- 4 ται μὲν ἐκ τῆς ἀσταφίδος, καὶ ἔστι παραπλήσιος πινόμενος τῷ Αἰγοσθενείῳ γλυκεῖ καὶ τῷ Κρητικῷ. διὸ πρὸς τὸ κατεπεῖγον τοῦ δίψους χρῶνται αὐτῷ. Λαθεῖν δ' ἐστὶν ἀδύνατον τὴν γυναῖκα πιοῦσαν οἶνον. 5 πρῶτον

Cap. II. 4. Οὗτος δὲ *ex conject. scripsi. Vulgo* τοῦτο δὲ, *quod paulo ante requireret* τὸ δὲ καλούμ. & *deinde* παραπλήσιον πινόμενον.

Pœnos, ad cogitationem de totius terrarum orbis imperio suscipiendam. (*Polyb.* III. 2, 6.)

II.

Ex vetustiori Populi Romani Historia.

2. *Romam conditam* esse persuasum habeo anno secundo Olympiadis septimæ. (*Polyb. apud Dionys. Halic.* I. 74.)

Palatium nomen habet ab adolescente quodam, *Palante*, qui eo loci obiit. (*Ibid.* I. 32.)

Apud Romanos *vino* interdictum est *mulieribus*. At *passum vinum* eisdem licet bibere. Id ex uva passa fit, gustu simile vino dulci *Aegosthenensi* aut *Cretico*. Isto igitur sitim, ubi urget, leniunt. Vinum autem si qua biberit, celare factum non potest.

6 πρῶτον μὲν γὰρ οὐδ' ἔχει οἴνου κυρίαν ἡ γυνή. πρὸς
δὲ τούτοις φιλεῖν δεῖ τοὺς συγγενεῖς τοὺς ἑαυτῆς,
καὶ τοὺς τοῦ ἀνδρὸς, ἕως ἐξανεψίων· καὶ τοῦτο
7 ποιεῖν καθ' ἡμέραν, ὁπόταν ἴδῃ πρῶτον. λοιπὸν,
ἀδήλου τῆς ἐντυχίας οὔσης, τίσιν ἀπαντήσει, φυ-
8 λάσσεται. τὸ γὰρ πρᾶγμα, κἂν γεύσηται μόνον,
οὐ προσδεῖ διαβολῆς.

✻ ✻ ✻

9 Ἔκτισε δὲ καὶ πόλιν Ὠστίαν, ἐπὶ τοῦ Τιβέ- Ostia condita.
ριδος.

✻ ✻ ✻

10 Λεύκιος, ὁ Δημαράτου τοῦ Κορινθίου υἱὸς, εἰς L. Tarquinius, rex Romanor.
Ῥώμην ὥρμησε, πιστεύων αὐτῷ τε καὶ τοῖς χρή-
μασι· πεπεισμένος, οὐδενὸς ἔλαττον ἕξειν ἐν τῇ πο-
λιτείᾳ διά τινας ἀφορμάς· ἔχων γυναῖκα χρησίμην

Ff 4 τὰ

7. τίσιν. *Forsan scripserat* πότε καὶ τίσιν, quando & quibus. 10. διά τινας. *Fors.* διὰ τὰς ἀφορμὰς, propter opes. *Reisk.*

potest. Primum quidem, quod cellae vinariae potestatem non habet mulier: deinde, quod eam oportet osculari & suos & mariti cognatos, ad filios usque consobrinorum; & id quidem quotidie, ubi primum eos videt. Itaque, quum nesciat, quis ipsam allocuturus sit, aut quibus obviam sit futura, cavet sibi. Nam si vel minimum degustasset, nullo alio opus est facti indicio. (*Apud Athenaeum lib.* X. *c.* XI. *p.* 440.)

✻ ✻ ✻

Condidit vero etiam (*Ancus Marcius*) *Ostiam* oppidum, ad Tiberim. (*Stephanus Byz.* v. Ὠστία.)

✻ ✻ ✻

Lucius, Demarati Corinthii filius, Romam profectus est; cum in se ipso, tum in opibus magnam spem collocans; persuasusque non defore sibi occasiones, quibus effecturus esset ut in Republica nulli foret inferior, Habebatque etiam uxorem, cum

L. Tarquinius, rex Romanor.

τά τ᾽ ἄλλα, καὶ πρὸς πᾶσαν ἐπιβολὴν εὐφυῆ συνεργόν. Παραγενόμενος δ᾽ εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ τυχὼν 12
τῆς πολιτείας, εὐθέως ἡρμόσατο πρὸς τὴν τοῦ βασιλέως ἀρέσκειαν. Ταχὺ δὲ, καὶ διὰ τὴν χορηγίαν, 13
καὶ διὰ τὴν τῆς φύσεως ἐπιδεξιότητα, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐκ παίδων ἀγωγὴν, ἁρμόσας τῷ προεστῶτι, μεγάλης ἀποδοχῆς ἔτυχε καὶ πίστεως παρ᾽ αὐτῷ. Χρόνου δὲ προϊόντος, εἰς τοῦτ᾽ ἦλθε παραδο- 14
χῆς, ὥστε συνοικεῖν καὶ συγχειρίζειν τῷ Μαρκίῳ τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν. ἐν δὲ τούτοις ἐπ᾽ ἀγαθῷ πᾶσι 15
γενόμενος, καὶ συνεργῶν καὶ συγκατασκευάζων τοῖς δεομένοις ἀεί τι τῶν χρησίμων, ἅμα δὲ καὶ τῇ τοῦ βίου χορηγίᾳ μεγαλοψύχως εἰς τὸ δέον ἑκάστοτε καὶ σὺν καιρῷ χρώμενος, ἐν πολλοῖς μὲν ἀπετίθετο χάριν, ἐν

11. εὐφυῆ. εὐφυᾶ *Suidas.* 13. καὶ διὰ τὴν χορηγ. *Particulam* καὶ *ex Suida adscivi.* Ibid. παρ᾽ αὐτῷ. παρ᾽ αὐτοῦ *Suid.* 14. συνοικεῖν. *Sic codices Suidæ cum cod. Peiresc. Sed* συνδιοικεῖν *ex Porti conject. probante Valesio edidit apud Suidam Küsterus.* 15. χάριν. τὴν χάριν *Suid.*

cum ad alia idoneam, tum ad juvandos conatus, ad quos consilio & industria opus est, natura eximiam. Romam igitur postquam venit, civitateque donatus est; statim ad regis obsequium sese accommodavit. Et partim liberalitate sua, partim ingenii dexteritate, maxime vero iis artibus, quibus fuerat a puero institutus, brevi tempore ita se insinuavit regi, ut magnam auctoritatem fidemque apud eum invenerit. Progressu vero temporis in eum familiaritatis gradum est admissus, ut & habitaret una cum *Marcio*, & regni negotia cum eodem administraret. In qua ille administratione cum omnium utilitati prospiceret, ac singulos, qui ab eo quidpiam postulabant, gratia atque opera sua adjuvaret, divitiisque simul suis pro loco ac tempore magnifice uteretur; multos quidem sibi devinctos beneficiis tenebat, bene-

ἐν πᾶσι δ' εὔνοιαν ἐνειργάσατο καὶ φήμην ἐπὶ καλοκἀγαθίᾳ, καὶ τῆς βασιλείας ἔτυχεν.

III.

Περὶ διαφόρων Πολιτειῶν.

Τῶν μὲν γὰρ Ἑλληνικῶν πολιτευμάτων ὅσα πολλάκις μὲν ηὔξηται, πολλάκις δὲ τῆς εἰς τἀναντία μεταβολῆς ὁλοσχερῶς πεῖραν εἴληφε, ῥᾳδίαν εἶναι συμβαίνει καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν προγεγονότων ἐξήγησιν, καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος ἀπόφασιν. τό τε γὰρ ἐξαγγεῖλαι τὰ γινωσκόμενα, ῥᾴδιον· τό τε προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος, στοχαζόμενον ἐκ τῶν ἤδη γεγονότων, εὐμαρές. Περὶ δὲ τῆς Ῥωμαίων οὐδ' ὅλως εὐχερὲς, οὔτε περὶ τῶν παρόντων ἐξηγήσασθαι, διὰ τὴν ποικιλίαν τῆς πολιτείας· οὔτε περὶ τοῦ μέλλοντος

III. Respubl. Rom. difficilem habet cognitionem.

Ff 5

III. 1. εἰς τἀναντία. εἰς τἀναντίον Reg. E. Ibid. ὁλοσχερῶς. ὁλοσχεροῦς putem legendum.

benevolentiam vero & virtutis famam apud omnes sibi comparaverat: quibus rebus regnum etiam est adeptus. (*Excerpt. Valesian.*)

III.

De variis Rerumpublicarum Formis.

(*Excerpta Antiqua ex Lib.* VI. *Cap.* I - 8.)

3. Quod si de *Græcorum Rebuspublicis* quæstio habetur, ac de eis quidem, quibus sæpius accidit, ut modo incrementum caperent, modo rursus funditus eversæ contrariam fortunam experirentur; facile est, & præteritos casus commemorare, & de iis, quæ impendent, pronunciare. Nam & narrare, quæ nota sunt, pronum; & futura prædicere, conjectura ex iis, quæ jam acciderunt, ducta, haud sane difficile est. De *Romana* vero *Republica* dicenti, & præsentem statum explicare arduum, propter multiplicem ejus varietatem; & de futuro præsagire aliquid, propter

τος προειπεῖν, διὰ τὴν ἄγνοιαν τῶν προγεγονότων
περὶ αὐτοὺς ἰδιωμάτων καὶ κοινῇ καὶ κατ᾽ ἰδίαν.
διόπερ οὐ τῆς τυχούσης ἐπιστάσεως προσδεῖται καὶ 4
θεωρίας, εἰ μέλλοι τις τὰ διαφέροντα καθαρίως ἐν
Consueta partitio trium formarum reip.
αὐτῇ συνόψεσθαι. Συμβαίνει δὲ, τοὺς πλείστους 5
τῶν βουλομένων διδασκαλικῶς ἡμῖν ὑποδεικνύειν περὶ
τῶν τοιούτων, τρία γένη λέγειν πολιτειῶν· ὧν τὰ
μὲν καλοῦσι Βασιλείαν, τὸ δ᾽ Ἀριστοκρατίαν, τὸ δὲ
τρίτον Δημοκρατίαν. δοκεῖ δέ μοι πάνυ τις εἰκότως 6
ἂν ἐπαπορῆσαι πρὸς αὐτοὺς, πότερον ὡς μόνας
ταύτας, ἢ καὶ νὴ Δί᾽ ὡς ἀρίστας ἡμῖν εἰσηγοῦνται
non satis accurata.
τῶν πολιτειῶν. κατ᾽ ἀμφότερα γὰρ ἀγνοεῖν μοι δο- 7
κοῦσι. δῆλον γὰρ, ὡς ἀρίστην μὲν ἡγητέον πολιτείαν
τὴν ἐκ πάντων τῶν προειρημένων ἰδιωμάτων συνε-
στῶσαν. τούτου γὰρ τοῦ μέρους οὐ λόγῳ μόνον, 8
ἀλλ᾽ ἔργῳ πεῖραν εἰλήφαμεν, Λυκούργου συστήσαν-

τος

III. 5. *Συμβαίνει δὲ. δὲ recepi ex Med. Ceteri vulgo δή.*

propter ignorationem priorum institutorum, quibus ad hoc tempus & publice & privatim usus est populus Romanus. Itaque non mediocri attentione & diligenti inquisitione opus, si quis velit, quæ sunt in ea eximia, quibus differt ab aliis, clare penitiusque perspicere. Quum autem, qui de hujusmodi rebus via & arte differere instituunt, *tres Rerumpublicarum formas* enumerent; quarum unam vocant *Regnum*, alteram *Optimatium principatum*, tertiam *Populi imperium*; videtur mihi merito quæri posse ab istis, utrum has reipublicæ formas in medium afferant ut solas, an ut omnium certe optimas. Nam equidem utrovis modo errare eos existimo: quum eam *Rempublicam* censeri debere *optimam* liquido constet, *quæ ex omnibus illis, quas diximus, formis sit composita.* Cujus rei probationem non ratione solum collectam, sed usu etiam & experientia firmatam habemus; postquam primus omnium

τος πρώτου κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ Λακεδαι-
9 μονίων πολίτευμα. Καί τοι οὐδ' ὡς μόνας ταύτας
προσδεκτέον· καὶ γὰρ μοναρχικὰς καὶ τυραννικὰς
ἤδη τινὰς τεθεάμεθα πολιτείας, αἳ, πλεῖστον δια-
φέρουσαι βασιλείας, παραπλήσιον ἔχειν τι ταύτῃ
10 δοκοῦσιν· ᾗ καὶ συμψεύδονται καὶ συγχρῶνται πάν-
τες οἱ μόναρχοι, καθ' ὅσον οἷοί τ' εἰσὶ, τῷ τῆς βα-
11 σιλείας ὀνόματι. Καὶ μὴν ὀλιγαρχικὰ πολιτεύμα-
τα καὶ πλείω γέγονε, δοκοῦντα παρόμοιον ἔχειν τι
τοῖς ἀριστοκρατικοῖς, ἃ πλεῖστον, ὡς ἔπος εἰπεῖν,
12 διεστᾶσιν. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ δημοκρα-
τίας.

IV. Differt inter Monarchiam & Regnum;

Ὅτι δ' ἀληθές ἐστι τὸ λεγόμενον, ἐκ τούτων
2 συμφανές. οὔτε γὰρ πᾶσαν δήπου μοναρχίαν εὐ-
θέως βασιλείαν ζητέον· ἀλλὰ μόνην τὴν ἐξ ἑκόντων
συγχωρουμένην, καὶ τῇ γνώμῃ τὸ πλεῖον ἢ φόβῳ
3 καὶ βίᾳ κυβερνωμένην. οὐδὲ μὴν πᾶσαν ὀλιγαρχίαν
ἀριστο-

9. Καί τοι. Alii ἀλλ' οὐδ' ὡς.

omnium *Lycurgus* ad hoc inſtar publicam rem Lacedæmoniorum inſtituit. Sed neque illud admittendum, ſolas eſſe has reip. formas. Vidimus enim etiam *monarchicas* nonnullas & *tyrannicas* dominationes; quæ, quum longiſſime a regno diſcrepent, aliquid tamen illi ſimile videntur habere: quam etiam ob cauſſam ſolent omnes *qui dominantur ſoli*, quantum fieri ejus poteſt, *regnum* ementiri eoque uti nomine. Multæ præterea civitates exſtiterunt *a paucis gubernatæ*, non abhorrentes in ſpeciem *ab Optimatium principatu:* a quo tamen, ut verbo abſolvam, plurimum diſtant. Atque eadem ratio eſt popularis etiam imperii.

4. Vere autem dici hæc a nobis, ex his clarum. Neque enim *Vnius dominatio* omnis continuo *Regnum* dicenda eſt: ſed ea demum, quæ a volentibus conceditur, & quæ conſilio potius, quam metu ac vi, regitur. Ita nec, ubicumque *Paucorum* eſt *potentia*, par eſt arbi-

Oligarchiam & Aristocratiam; Democratiam & Ochlocratiam.

ἀριστοκρατίαν νομιστέον· ἀλλὰ ταύτην, ἣ τις ἂν
κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τῶν δικαιοτάτων καὶ φρονιμωτά-
των ἀνδρῶν βραβεύηται. παραπλησίως οὐδὲ δημο- 4
κρατίαν, ἐν ᾗ πᾶν πλῆθος κύριόν ἐστι ποιεῖν ὅ τι
ποτ' ἂν αὐτὸ βουληθῇ καὶ πρόθηται. παρὰ δὲ ᾧ 5
πάτριόν ἐστι καὶ σύνηθες, θεοὺς σέβεσθαι, γονεῖς
θεραπεύειν, πρεσβυτέρους αἰδεῖσθαι, νόμοις πείθε-
σθαι· παρὰ τοῖς τοιούτοις συστήμασιν ὅταν τὸ τοῖς
πλείοσι δόξαν νικᾷ, τοῦτο δεῖ καλεῖν δημοκρατίαν.

Sex genera Rerumpublicar.

Διὸ καὶ γένη μὲν ἓξ εἶναι ῥητέον πολιτειῶν· τρία 6
μὲν, ἃ πάντες θρυλλοῦσι, καὶ νῦν προείρηται· τρία
δὲ τούτοις συμφυῆ, λέγω δὲ μοναρχίαν, ὀλιγαρχίαν,

Mutua conversio unius generis in aliud.

ὀχλοκρατίαν. Πρώτη μὲν οὖν ἀκατασκεύως καὶ 7
φυσικῶς συνίσταται Μοναρχία· ταύτῃ δ' ἕπεται
καὶ ἐκ ταύτης γεννᾶται μετὰ κατασκευῆς καὶ διορ-
θώσεως

IV. 5. *παρὰ δὲ ᾧ. παρὰ δὲ δὴ ᾧ Aug. ſed partic. δὴ a recent. manu lineola ſubducta eſt. παρὸ πάτρ. Vrb. & παρ' ὃ πάτρ. Reg. E. absque conjunctione. παρ' ᾧ δὲ ſcribere juſſit Valeſius, quod in context. recepit Gronov.* Ibid. *σέβεσθαι. σέβειν Reg. D. & E. Oxon. & margo Med.* Ibid. *παρὰ τοῖς. Perperam vulgo edd. & Reg. E. dant ἀλλὰ παρὰ τοῖς τοιούτοις.*

arbitrari, eſſe *Optimatium principatum:* verum, ubi juſtiſſimi prudentiſſimique viri per electionem ſumma rerum potiuntur. Similiter nec *Populi imperium* jure dixeris, ubi penes *quamlibet turbam* poteſtas eſt faciendi quidquid voluerit aut propoſuerit. Sed ubi patrius mos viget deos colendi, parentes honorandi, ſeniores reverendi, legibus parendi; ii ſunt cœtus, apud quos, ſi vincit illud, quod pluribus viſum fuerit, populi imperium eſſe dici jure poteſt. Itaque *genera Rerumpublicarum* ſtatui *ſex* debent: tria, quæ omnium ore jactantur, quæque modo poſita ſunt a nobis: tria, cognatæ cum his naturæ, *dominatum* dico *unius*, *paucorum*, & *turbæ vulgaris.* Ac prima quidem, ſine ulla arte, & naturæ impetu, conſtituitur *Unius dominatio:* hanc ſequitur atque adeo ex ea originem habet, cum acceſſit

8 θώσεως Βασιλεία. μεταβαλλούσης δὲ ταύτης εἰς Mutua conversio unius generis in aliud.
τὰ συμφυῆ κακὰ, λέγω δ' εἰς Τυραννίδα· αὖθις
ἐκ τῆς τούτων καταλύσεως Ἀριστοκρατία φύεται.
9 καὶ μὴν ταύτης εἰς Ὀλιγαρχίαν ἐκτραπείσης κατὰ
φύσιν, τοῦ δὲ πλήθους ὀργῇ μετελθόντος τὰς τῶν
10 προεστώτων ἀδικίας, γεννᾶται Δῆμος. ἐκ δὲ τούτου
πάλιν ὕβρεως καὶ παρανομίας ἀποπληροῦται σὺν
11 χρόνοις Ὀχλοκρατία. Γνοίη δ' ἄν τις σαφέστατα
περὶ τούτων, ὡς ἀληθῶς ἐστιν οἷα δὴ νῦν εἶπον,
ἐπὶ τὰς ἑκάστων κατὰ φύσιν ἀρχὰς καὶ γενέσεις
12 καὶ μεταβολὰς ἐπιστήσας. ὁ γὰρ συνιδὼν ἕκαστον
αὐτῶν ὡς φύεται, μόνος ἂν οὗτος δύναιτο συνιδεῖν
καὶ τὴν αὔξησιν, καὶ τὴν ἀκμὴν, καὶ τὴν μεταβολὴν
ἑκάστων, καὶ τὸ τέλος, πότε, καὶ πῶς, καὶ
13 ποῦ καταντήσει πάλιν. Μάλιστα δ' ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων

8. *λέγω δ' εἰς. Sic Aug. Reg. D. E. Ceteri vulgo λέγω δὴ εἰς.* 10. *ἀποπληροῦται adſcivi ex marg. Hervag. & marg. Med. Vulgo omnes ἀποκληροῦται.* 12. *καὶ πῶς καὶ ποῦ. καὶ ποῦ καὶ πῶς Regii D. E. & Oxon.*

ceſſit ars & emendatio, *Regnum.* Quod ubi ad congenita mala degeneravit, nempe *Tyrannidem;* regibus ſublatis, naſcitur *Optimatium principatus.* Hoc quoque in *Paucorum dominationem,* ut natura eſt hominum, verſo; ubi multitudo, ira incenſa, principum injurias ulta eſt, exoritur *Populi imperium.* Rurſusque ex hujus inſolentia & legum contemtu emergit tandem *turbæ potentatus.* Vera autem eſſe, quæ de his rebus diximus, facile quis intelligat, ſi uniuſcujusque generis naturalia initia & exortus mutationesque ad animum revocaverit. Etenim qui, quo pacto unumquodque iſtorum generum oriatur, perſpexerit, is demum incrementum etiam, & florentiſſimum ſtatum, & rurſus mutationem cujusque, & finem poterit cognoſcere, quando quove modo ſit eventurus; & quo tandem quæque forma ſit reditura. Hanc autem explicationis rationem Romanæ

μείων πολιτείας τοῦτον ἁρμόσειν τὸν τρόπον ὑπείλη-
φα τῆς ἐξηγήσεως, διὰ τὸ κατὰ φύσιν αὐτὴν ἀπ'
ἀρχῆς εἰληφέναι τήν τε σύστασιν καὶ αὔξησιν.

V. Plato de republ. Ἀκριβέστερον μὲν οὖν ἴσως ὁ περὶ τῆς κατὰ
φύσιν μεταβολῆς τῶν πολιτειῶν εἰς ἀλλήλας διευ-
κρινεῖται λόγος παρὰ Πλάτωνι, καί τισιν ἑτέροις
τῶν φιλοσόφων. ποικίλος δὲ ὢν καὶ διὰ πλειόνων
λεγόμενος, ὀλίγοις ἐφικτός ἐστιν. διόπερ ὅσον ἀνή- 2
κειν ὑπολαμβάνομεν αὐτοῦ πρὸς τὴν πραγματικὴν
ἱστορίαν, καὶ τὴν κοινὴν ἐπίνοιαν, τοῦτο πειρασόμε-
θα κεφαλαιωδῶς διελθεῖν. καὶ γὰρ ἂν ἐλλείπειν τι 3
δόξῃ διὰ τῆς καθολικῆς ἐμφάσεως, ὁ κατὰ μέρος
λόγος τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων ἱκανὴν ἀνταπόδοσιν
ποιήσει τῶν νῦν ἐπαπορηθέντων. Ποίας οὖν ἀρχὰς 4
λέγω, καὶ πόθεν φημὶ φύεσθαι τὰς πολιτείας
πρῶτον;

V. 3. *ἐλλείπειν τὶ δόξῃ. Locum hunc sic constituendum putavit Reiskius: ἐλλείπειν δόξῃ τὸ τῆς καθολικῆς ἐμφάσεως, ὁ κατὰ μέρος λόγος διὰ τῶν ἑξῆς ῥηθησομ* 4. *φύεσθαι abest a Regiis & Oxon. qui deinde dant πρῶτον συνίστασθαι. Vtrumque verbum est in Med. & in edit. Hervag.*

næ cum primis reipublicæ aptam fore existimavi; quoniam & a principio fundata & postea amplificata est convenienter naturæ.

5. Fortasse quidem igitur apud *Platonem* & alios nonnullos Philosophos subtiliori quadam ratione enucleatur *naturalis Rerumpubl. conversio in aliud atque aliud genus.* Verum istorum disputatio quum a paucis percipi possit, quod & multiplex est & prolixior; nos ex illa quæstione, quantum pertinere videbitur ad *pragmaticam Historiam*, & quantum capit communis hominum intelligentia, tantum summatim delibare conabimur. Nam si quid etiam deesse videbitur in generali hac expositione; explicatio rerum singularium, de quibus deinceps dicemus, abunde satisfaciet pro eis, de quibus fuerit nunc dubitatio aliqua relicta. *Quænam* igitur *initia* existere *societatum civilium* dicimus, & *unde primum*

5 πρῶτον; Ὅταν ἢ διὰ κατακλυσμοὺς, ἢ διὰ λοιμι-
κὰς περιστάσεις, ἢ δι' ἀφορίας καρπῶν, ἢ δι' ἄλλας
τοιαύτας αἰτίας φθορὰ γένηται τοῦ τῶν ἀνθρώπων
γένους, οἵας ἤδη γεγονέναι παρειλήφαμεν, καὶ πά-
6 λιν πολλάκις ἔσεσθαι ὁ λόγος αἱρεῖ· τότε δὴ, συμ-
φθειρομένων πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τεχνῶν,
ὅταν ἐκ τῶν περιλειφθέντων οἱονεὶ σπερμάτων αὖ-
7 θις αὐξηθῇ σὺν χρόνῳ πλῆθος ἀνθρώπων· τότε
δήπου, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐπὶ τού-
των συναθροιζομένων (ὅπερ εἰκὸς, κατὰ τούτων εἰς
τὸ ὁμόφυλον συναγελάζεσθαι διὰ τὴν τῆς φύσεως
ἀσθένειαν·) ἀνάγκη, τὸν τῇ σωματικῇ ῥώμῃ καὶ τῇ
ψυχικῇ τόλμῃ διαφέροντα, τοῦτον ἡγεῖσθαι καὶ κρα-
8 τεῖν· καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν τῶν ἀδο-
ξοποιήτων ζώων θεωρούμενον τοῦτο χρὴ φύσεως ἔρ-
γον

Primum initium Societatum civilium.

4. *πρῶτον cum* ὅταν *& seqq. conjunctum voluit Vrsin.* 7. κατὰ τούτων *dedit Reg. E. Vulgo* κατὰ τοῦτο. Ibid. *Præpositio* εἰς *abest ab edd. invitis msstis.* Ibid. τοῦτον ἡγεῖσθαι. *Sic Aug. Vrb. & Regii.* τούτου ἡγ. *Med. & ed. Herv.* τούτων *edidit Casaub. cum marg. Med. & marg. Herv.* 8. θεωρούμενον. θεωροῦμεν *edd. invitis msstis.*

primum eas nasci? Quoties aut propter diluvia, aut ob pestilentes tempestates, aut sterilitatem fructuum, aut similibus aliis de caussis, humani generis interitus contigit: (quales & jam antè fuisse accepimus, & rursus sæpe venturos ratio vincit:) tunc igitur, pereuntibus simul omnibus institutis hominum atque artibus, postquam ex superstitibus veluti seminibus progressu temporis rursus multitudo hominum est propagata; tunc igitur, sicut in ceteris fit animalibus, sic & in hominum genere necesse est, ut, ubi in societatem coierunt (consentaneum est enim, adversus illa hos propter naturæ imbecillitatem cum sui similibus congregari) quicumque corporis robore & animi audacia eminet, is ducatum atque imperium in ceteros obtineat. Hoc ipsum enim, quod in aliis pariter animantium generibus, quæ non reguntur opinionibus, fieri videmus, pro verissimo naturæ

Primum initium Societatum civilium.

γον ἀληθινώτατον νομίζειν· παρ' οἷς ὁμολογουμένως τοὺς ἰσχυροτάτους ὁρῶμεν ἡγουμένους· λέγω δὲ ταύρους, κάπρους, ἀλεκτρυόνας, τὰ τούτοις παραπλήσια. Τὰς μὲν οὖν ἀρχὰς, εἰκὸς τοιούτους εἶναι, καὶ τοὺς τῶν ἀνθρώπων βίους, ζωηδὸν συναθροιζομένων, καὶ τοῖς ἀλκιμωτάτοις καὶ δυναμικωτάτοις ἑπομένων· οἷς ὅρος μὲν ἐστι τῆς ἀρχῆς ἰσχὺς, ὄνομα δ' ἂν εἴποι τις Μοναρχίαν. Ἐπειδὰν δὲ τοῖς συστήμασι διὰ τὸν χρόνον ὑπογένηται συντροφία καὶ συνήθεια, τοῦτ' ἀρχὴ Βασιλείας φύεται· καὶ τότε πρώτως ἔννοια γίγνεται τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου τοῖς ἀνθρώποις, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις.

VI. Origo notionum Iusti & Honesti.

VI. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς γενέσεως τῶν εἰρημένων τοιόσδε. Πάντων γὰρ πρὸς τὰς συνουσίας ὁρμώντων κατὰ φύσιν, ἐκ δὲ τούτων παιδοποιίας

8. ἡγουμένους. εἰσηγουμένους *Aug. Vrb.* 10. τοῦτ' ἀρχὴ . . τότε ἀρχὴ *ed. Casaub. & sqq. invitis mstis.*

naturæ instituto habendum est: videmus autem in illis manifeste ducum officio fungi robustissimos quosque, tauros dico, apros, gallos gallinaceos, & id genus alia animalia. Itaque initio quidem hujusmodi esse etiam hominum vitam, consentaneum est; ut communi animantium more in unum gregem coëant, & fortissimos ac valentissimos sequantur. Atque hi quidem robore metiuntur imperium: quod rite appelles *Monarchiam*, sive *Vnius dominationem*. Postea vero quam procedente tempore inter hos cœtus sodalitium quoddam & vitæ consuetudo subnata est; tunc *Regni* feruntur initia: incipitque tum primum *Honesti Iustique*, & eorum quæ sunt his contraria, animis hominum oboriri *notitia*.

6. Ratio autem atque modus, quo existunt oriunturque hæc quæ diximus, hujusmodi est. Scilicet quum ad conjunctionem maris & fœminæ naturaliter omnes stimu-

ποίας ἀποτελουμένης, ὁπότε τις τῶν ἐκτραφέντων
εἰς ἡλικίαν ἱκόμενος, μὴ νέμοι χάριν, μηδ' ἀμύναι
τούτοις, οἷ ἐκτρέφοιεν, ἀλλά που τἀναντία κακῶς
3 λέγειν ἢ δρᾷν τούτους ἐγχειροίη· δῆλον, ὡς δυσαρε-
στεῖν καὶ προσκόπτειν εἰκὸς τοὺς συνόντας, καὶ συνι-
δόντας τὴν γεγενημένην ἐκ τῶν γεννησάντων ἐπιμέ-
λειαν καὶ κακοπάθειαν περὶ τὰ τέκνα καὶ τὴν τού-
4 των θεραπείαν καὶ τροφήν. τοῦ γὰρ γένους τῶν ἀν-
θρώπων ταύτῃ διαφέροντος τῶν ἄλλων ζώων, ᾗ μό-
νοις αὐτοῖς μέτεστι νοῦ καὶ λογισμοῦ· φανερὸν, ὡς
οὐκ εἰκὸς παρατρέχειν αὐτοὺς τὴν προειρημένην δια-
5 φορὰν, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζώων· ἀλλ' ἐπιση-
μαίνεσθαι τὸ γιγνόμενον, καὶ δυσαρεστεῖσθαι τοῖς
παροῦσι, προορωμένους τὸ μέλλον, καὶ συλλογιζομέ-
νους, ὅτι τὸ παραπλήσιον ἑκάστοις αὐτῶν συγκυ-
6 ρήσει. Καὶ μὴν, ὅταν που πάλιν ἕτερος, ὑπὸ θα-
τέρου

Notionum Iusti & Honesti origo.

VI. 2. οἱ ἐκτρέφοιεν. *Variant libri: οἷς ἐκτραφείη, ἐκτρέφοι, ἐκτράφῃ.* 3. συνόντας *correxi. Vulgo omnes* ἐνόντας. 6. ἕτερος. ἅτερος *Regii & Vrb. & margo A.*

ſtimulentur, ex eoque liberi naſcantur: quoties adultus aliquis eorum, qui educati fuerint, gratiam non refert, neque iis ſubvenit, a quibus fuerit alitus; ſed e contrario dictis factisve eos aggreditur lædere: perſpicuum eſt, iniquo animo rem ferre, graviterque offendi eos, qui forte interſunt, &, quanta cura atque ærumna parentes liberos curaverint atque aluerint, notum habent. Quoniam enim homo a ceteris animantibus hoc differt, quod ſolus mentis & rationis ſit particeps; non eſt profecto ſimile veri, ipſos hanc voluntatum diverſitatem inobſervatam prætermiſſuros, quod faciunt aliæ animantes: ſed admiſſum delictum revocaturos ad animum, & præſens factum damnaturos; ut qui, futura proſpicientes, facile cogitent, unicuique ex ſuo numero idem poſſe evenire. Rurſus autem, ſi quis, ab alio opem

Notionum Iusti & Honesti origo.

τέρου τυχὼν ἐπικουρίας ἢ βοηθείας ἐν τοῖς δεινοῖς,
μὴ νέμῃ τῷ σώσαντι χάριν, ἀλλά ποτε καὶ βλά-
πτειν ἐγχειρῇ τοῦτον· Φανερὸν, ὡς εἰκὸς τῷ τοιού-
τῳ δυσαρεστεῖσθαι καὶ προσκόπτειν τοὺς εἰδότας,
συναγανακτοῦντας μὲν τῷ πέλας, ἀναφέροντας δ'
ἐπ' αὐτοὺς τὸ παραπλήσιον. ἐξ ὧν ὑπογίγνεταί τις 7
ἔννοια παρ' ἑκάστῳ τῆς τοῦ καθήκοντος δυνάμεως
καὶ θεωρίας· ὅπερ ἐστὶν ἀρχὴ καὶ τέλος δικαιοσύ-
νης. Ὁμοίως πάλιν, ὅταν ἀμύνῃ μέν τις πρὸ πάν- 8
των ἐν τοῖς δεινοῖς, ὑφίστηται δὲ καὶ μένῃ τὰς ἐπι-
φορὰς τῶν ἀλκιμωτάτων ζώων· εἰκὸς μὲν, τὸν
τοιοῦτον ὑπὸ τοῦ πλήθους ἐπισημασίας τυγχάνειν
εὐνοϊκῆς καὶ προστατικῆς· τὸν δὲ τἀναντία τούτῳ
πράττοντα καταγνώσεως καὶ προσκοπῆς. ἐξ οὗ πά- 9
λιν εὔλογον, ὑπογίγνεσθαί τινα θεωρίαν παρὰ τοῖς
πολλοῖς αἰσχροῦ καὶ καλοῦ, καὶ τῆς τούτων πρὸς
ἄλληλα

7. καὶ θεωρίας. Forſ. καὶ θεωρία.

opem ac præſidium in periculis nactus, auctori ſuæ ſalutis gratiam non rependat, aut etiam injuriam ei facere conetur; quis dubitat, talem hominem apud omnes, qui reſciverint, in offenſa gravi futurum? ſimul alterius vicem indignantibus cunctis, &, ne ſimilis injuriæ exemplum ad ſe perveniat, metuentibus. Ex quo ſuboritur in ſingulorum animis notio quædam *officii*, & quæ ſit hujus vis atque ratio: quod quidem & initium & finis eſt juſtitiæ. Similiter rurſus, quando aliquis in periculis acriter pro omnibus propugnat, idemque feras valentiſſimas ſubſiſtit, & earum ſuſtinet impetus; non eſt dubitandum, quin hunc acclamationibus proſequatur fauſtis multitudo, cum benevolentiæ & honoris ſignificatione; eum vero, qui contraria huic faciat, vituperationem hominum conſequi offenſionemque. Ex quo rurſus conſentaneum eſt ſubnaſci in animis vulgi *turpis atque honeſti* quamdam notitiam, & ejus diſcriminis quo

ἄλληλα διαφορᾶς, καὶ τὸ μὲν ζήλου καὶ μιμήσεως Regni origo.
10 τυγχάνειν, διὰ τὸ συμφέρον, τὸ δὲ φυγῆς. Ὅταν οὖν καὶ ὁ προεστὼς καὶ τὴν μεγίστην δύναμιν ἔχων ἀεὶ συνεπισχύῃ τοῖς προειρημένοις κατὰ τὰς τῶν πολλῶν διαλήψεις, καὶ δόξῃ τοῖς ὑποταττομένοις δια-
11 νεμητικὸς εἶναι τοῦ κατ' ἀξίαν ἑκάστοις· οὐκ ἔτι τὴν βίαν δεδιότες, τῇ δὲ γνώμῃ τὸ πλεῖον εὐδοκοῦντες, ὑποτάττονται καὶ συσσώζουσι τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, κἂν ὅλως ᾖ γηραιὸς, ὁμοθυμαδὸν ἐπαμύνοντες καὶ διαγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς ἐπιβουλεύοντας αὐτοῦ τῇ
12 δυναστείᾳ. καὶ δὴ τῷ τοιούτῳ τρόπῳ βασιλεὺς ἐκ μονάρχου λανθάνει γενόμενος, ὅταν παρὰ τοῦ θυμοῦ καὶ τῆς ἰσχύος μεταλάβῃ τὴν ἡγεμονίαν ὁ λογισμός.

10. ὅταν οὖν καὶ ex conject. correxi. Vulgo omnes ὅταν ἐν οἷς ὁ προεστὼς. Possis etiam cogitare ὅταν δ' αὖθις ὁ προεστὼς. Ibid. διαλήψεις cum Reisk. posui, pro vulgato διαλέξεις. 12. γενόμενος. γινόμενος Reg. E.

quo hæc invicem ſeparantur; atque ita honeſtum quidem æmulari homines imitarique, propter adjunctum commodum; fugere vero quod ſit turpe. Quando igitur is, qui ceteris præeſt & ſupremam poteſtatem habet, ſemper etiam illis, quos diximus, viris ſecundum multitudinis opinionem favet, ſuisque viribus eos juvat, atque a ſubditis ſuis exiſtimatur is eſſe, qui cuique tribuat quod meritis cujusque convenit; tum vero non amplius vim veriti, ſed animis potius ac voluntate conſentientes, ejus ſe poteſtati ſubjiciunt, & ad conſervandum ipſi imperium cuncti conſpirant: ac, licet ad ultimam ſenectutem pervenerit, paribus omnes animis illum defendunt, & adverſus eos, qui ejus dominationi inſidias ſtruunt, nullum non certamen ſubeunt. Atque hoc pacto, quum a ferocia & robore ad rationem principatus fuerit translatus, pro eo, quod erat *monarchus* invidioſo nomine, ſenſim nemine animadvertente *Rex* evadit.

VII. Αὕτη καλοῦ καὶ δικαίου πρώτη παρ' ἀνθρώποις
κατὰ φύσιν ἔννοια, καὶ τῶν ἐναντίων τούτοις· αὕτη
βασιλείας ἀληθινῆς ἀρχὴ καὶ γένεσις. οὐ γὰρ μό- 2
νον αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τούτων ἐπὶ πολὺ
διαφυλάττουσι τὰς ἀρχάς· πεπεισμένοι, τοὺς ἐκ
τοιούτων γεγονότας, καὶ τραφέντας ὑπὸ τοιούτοις,
παραπλησίως ἕξειν καὶ τὰς προαιρέσεις. Ἐὰν δέ 3
ποτε τοῖς ἐκγόνοις δυσαρεστήσωσι, ποιοῦνται μετὰ
ταῦτα τὴν αἵρεσιν τῶν ἀρχόντων καὶ βασιλέων οὐκ
ἔτι κατὰ τὰς σωματικὰς καὶ θυμικὰς δυνάμεις,
ἀλλὰ κατὰ τὰς τῆς γνώμης καὶ τοῦ λογισμοῦ δια-
φορὰς, πεῖραν εἰληφότες ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων τῆς
ἐξ ἀμφοῖν παραλλαγῆς. Τὸ μὲν οὖν παλαιὸν ἐνε- 4
γήρασκον ταῖς βασιλείαις οἱ κριθέντες ἅπαξ καὶ
τυχόντες τῆς ἐξουσίας ταύτης, τόπους τε διαφέ-
ροντας ὀχυρούμενοι καὶ τειχίζοντες, καὶ χώραν κα-
τακτώ-

Benevolentia subditorum in Regum familiam.

VII. 2. *ὑπὸ τοιούτοις. An ὑπὸ τοιούτων?* Ibid. *παραπλησίως. παραπλησίους malim.* 3. *ἐκγόνοις. ἐγγόνοις Aug. Regii* & *Oxon.* Ibid. *ἀλλὰ κατὰ τάς. Sic Reg. E. Ceteri vulgo ἀλλὰ καὶ κατὰ τάς.*

7. Hæc eſt *prima* apud homines *honeſti & juſti* a natura profecta *notio*, & eorum quæ his ſunt contraria: hæc *veri Regni origo*, hinc ortus. Non ſolum enim ipſis, ſed & ſoboli, per longum tempus imperium ſubditi conſervant: perſuaſi, talibus viris prognatos, & a talibus educatos, animis quoque & voluntatibus pares eis futuros. Quod ſi horum poſteri tandem diſplicuerint, magiſtratus deinde ac reges ſibi eligunt, non utique eos, qui corporis robore aut ſpiritus ferocia præſtent; ſed eos, qui ſapientia & prudentia excellant: ut qui rebus ipſis fuerint edocti, quantum inter hos atque illos ſit diſcriminis. Ac primis quidem temporibus, qui electione populorum regiam poteſtatem ſemel fuerant adepti, in regnis ſuis conſeneſcebant; loca opportuna munientes ac mœnibus cingentes, & ditio-

τακτώμενοι, τὸ μὲν τῆς ἀσφαλείας χάριν, τὸ δὲ τῆς δαψιλείας τῶν ἐπιτηδείων τοῖς ὑποτεταγμέ-
5 νοις· ἅμα δὲ, περὶ ταῦτα σπουδάζοντες, ἐκτὸς ἦσαν πάσης διαβολῆς καὶ φθόνου· διὰ τὸ μήτε περὶ τὴν ἐσθῆτα μεγάλας ποιεῖσθαι τὰς παραλλαγὰς, μήτε περὶ τὴν βρῶσιν καὶ πόσιν, ἀλλὰ παραπλήσιον ἔχειν τὴν βιοτείαν τοῖς ἄλλοις, ὁμόσε ποιούμε-
6 νοι τοῖς πολλοῖς ἀεὶ τὴν δίαιταν. Ἐπεὶ δ' ἐκ διαδο- Tyrannidis origo.
χῆς καὶ κατὰ γένος τὰς ἀρχὰς παραλαμβάνοντες, ἕτοιμα μὲν εἶχον ἤδη τὰ πρὸς τὴν ἀσφάλειαν, ἕτοιμα δὲ καὶ πλείω τῶν ἱκανῶν τὰ πρὸς τὴν τροφήν·
7 τότε δὴ ταῖς ἐπιθυμίαις ἑπόμενοι διὰ τὴν περιουσίαν, ἐξάλλους μὲν ἐσθῆτας ὑπέλαβον δεῖν ἔχειν τοὺς ἡγουμένους τῶν ὑποταττομένων, ἐξάλλους δὲ καὶ ποικίλας τὰς περὶ τὴν τροφὴν ἀπολαύσεις καὶ παρασκευὰς, ἀναντιῤῥήτους δὲ καὶ παρὰ τῶν μὴ προσηκόντων τὰς τῶν ἀφροδισίων χρείας καὶ συνουσίας.

ditionem quisque ſuam amplificantes; partim ſecuritatis cauſſa, partim ut ſubditis rerum ad victum neceſſariarum uberem copiam exhiberent. Simul vero, dum his animum intendebant, extra offenſam atque invidiam hominum erant: quia neque cultu admodum diverſo a ceteris utebantur, neque victu; ſed, vitae genus reliquis ſimile uſurpantes, una cum multitudine aſſidue verſabantur. Vbi vero, qui ex ſucceſſione generis regna ſuſceperant, comparata habuerunt quae ad ſecuritatem deſiderabantur, & comparata etiam quae ſunt ad victum neceſſaria, ac multo quidem plura quam erat neceſſe; tum enimvero cupiditatibus obſecuti, ob ſuperfluentem rerum omnium copiam arbitrati ſunt, debere principes alio, quam ſubditos, uti cultu, aliis & variis ad luxum frui voluptatibus atque apparatibus, in uſu item Veneris quamvis illicitae contradicendi ſibi nemini jus eſſe.

σίας. ἐφ᾽ οἷς μὲν φθόνου γενομένου καὶ προσκοπῆς, ἐφ᾽ οἷς δὲ μίσους ἐκκαιομένου καὶ δυσμενικῆς ὀργῆς, 8
ἐγένετο μὲν ἐκ τῆς βασιλείας τυραννὶς, ἀρχὴ δὲ καταλύσεως ἐγεννᾶτο, καὶ σύστασις ἐπιβουλῆς τοῖς ἡγουμένοις· ἣν οὐκ ἐκ τῶν χειρίστων, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν 9
γενναιοτάτων καὶ μεγαλοψυχοτάτων, ἔτι δὲ θαῤῥαλεωτάτων ἀνδρῶν συνέβαινε γενέσθαι, διὰ τὸ τοὺς τοιούτους ἥκιστα δύνασθαι φέρειν τὰς τῶν ἐφεστώτων ὕβρεις.

VIII. Aristocratiae ortus.

Τοῦ δὲ πλήθους, ὅταν λάβῃ προστάτας, συνεπισχύοντος κατὰ τῶν ἡγουμένων διὰ τὰς προειρημένας αἰτίας· τὸ μὲν τῆς βασιλείας καὶ μοναρχίας εἶδος ἄρδην ἀνῃρεῖτο, τὸ δὲ τῆς Ἀριστοκρατίας αὖθις ἀρχὴν ἐλάμβανε καὶ γένεσιν. Τοῖς γὰρ κατα- 2
λύσασι τοὺς μονάρχους οἱονεὶ χάριν ἐκ χειρὸς ἀποδιδόντες οἱ πολλοὶ, τούτοις ἐχρῶντο προστάταις, καὶ τούτοις ἐπέτρεπον περὶ σφῶν. Οἱ δὲ τὸ μὲν 3
πρῶτον

VIII. 1. ὅταν λάβῃ. ὅτε λάβοι *Aug. Vrb.*

esse. Atque ita, dum ex aliis facinoribus invidiam atque offensionem sibi conflarunt, ex aliis odium hominum atque iram infestam in se accenderunt; de regno facta est *Tyrannis*, simulque ejus tollendae fundamenta jacta sunt, & in caput dominantium conspiratio iniri coepta est: cujus quidem auctores erant non deterrimi civium, sed generosissimi quique & maximi animi atque audacissimi; quoniam hi sunt, qui principum injurias minime omnium ferre possunt.

8. Populo autem, ubi duces nactus est, connitente cum illis ad regum perniciem propter dictas caussas, & regno & unius dominatione de republica sublatis, principium originemque habuit *Optimatium principatus*. Nam iis, qui monarchiam sustulerant, hanc e vestigio quasi mercedem populus rependebat, ut rectoribus illis uteretur, seque ipsis permitteret. Illi igitur primum, con-

πρῶτον ἀσμενίζοντες τὴν ἐπιτροπὴν, οὐδὲν προὐρ-
γιαίτερον ἐποιοῦντο τοῦ κοινῇ συμφέροντος, καὶ κη-
δεμονικῶς καὶ φυλακτικῶς ἕκαστα χειρίζοντες, καὶ
4 τὰ κατ' ἰδίαν, καὶ τὰ κοινὰ τοῦ πλήθους. Ὅτε Oligarchia.
δὲ διαδέξαιντο πάλιν παῖδες παρὰ πατέρων τὴν
τοιαύτην ἐξουσίαν, ἄπειροι μὲν ὄντες κακῶν, ἄπει-
ροι δὲ καθόλου πολιτικῆς ἰσότητος καὶ παῤῥησίας,
τεθραμμένοι δ' ἐξ ἀρχῆς ἐν ταῖς τῶν πατέρων ἐξου-
5 σίαις, καὶ προαγωγαῖς· ὁρμήσαντες οἱ μὲν ἐπὶ πλεο-
νεξίαν καὶ φιλαργυρίαν ἄδικον, οἱ δ' ἐπὶ μέθας καὶ
τὰς ἅμα ταύταις ἀπλήστους εὐωχίας, οἱ δ' ἐπὶ
τὰς τῶν γυναικῶν ὕβρεις καὶ παίδων ἁρπαγὰς, με-
τέστησαν μὲν τὴν ἀριστοκρατίαν εἰς Ὀλιγαρχίαν.
6 ταχὺ δὲ κατεσκεύασαν ἐν τοῖς πλήθεσι πάλιν τὰ
παραπλήσια τοῖς ἄρτι ῥηθεῖσι· διὸ καὶ παραπλή-
σιον συνέβαινε τὸ τέλος αὐτῶν γίγνεσθαι τῆς κατα-
στροφῆς τοῖς περὶ τοὺς τυράννους ἀτυχήμασι.

4. τὴν τοιαύτην *Aug. Vrb. Regii* & *Oxon.* τὴν αὐτὴν *edd.*

contenti honore traditæ sibi reipublicæ, communem utilitatem omnibus rebus anteferre, & singulari cura ac studio & sollicitudine cuncta tum privatorum tum reipubl. administrare. Verum ubi rursus traditam sibi a patribus filii talem potestatem obtinuissent; homines, qui malorum periculum nullum umquam fecerant, nullum æquabilitatis nec libertatis civilis; sed a pueris innutriti fuerant paternis honoribus & dignitatibus: quum alii avaritiæ & injustæ opum cupiditati se dedidissent, alii ebrietati & helluationibus, quæ illam comitari solent; quidam ad stupra mulieribus inferenda, aut pueros rapiendos, animum adjecissent: mutarunt illi quidem optimatium principatum in *Paucorum dominationem.* Ceterum in animis populorum brevi tempore eosdem affectus excitarunt cum iis, de quibus paulo ante diximus. Itaque parem & ipsi exitum fecerunt illi quem tyranni habuerunt, cum eos oppressit calamitas.

IX. Democratiæ origo.

Ἐπειδὰν γάρ τις συνθεασάμενος τὸν φθόνον καὶ
τὸ μῖσος κατ' αὐτῶν, τὸ παρὰ τοῖς πολίταις ὑπάρ-
χον, κἄπειτα θαῤῥήσῃ λέγειν ἢ πράττειν τι κατὰ
τῶν προεστώτων, πᾶν ἕτοιμον καὶ συνεργὸν λαμβά-
νει τὸ πλῆθος. λοιπὸν, οὓς μὲν φονεύσαντες, οὓς δὲ 2
φυγαδεύσαντες, οὔτε βασιλέα προΐστασθαι τολμῶ-
σιν, ἔτι δεδιότες τὴν τῶν πρότερον ἀδικίαν, οὔτε
πλείοσιν ἐπιτρέπειν τὰ κοινὰ θαῤῥοῦσι· παρὰ πό-
δας αὐτοῖς οὔσης τῆς πρότερον ἀγνοίας. μόνης δὲ 3
σφίσι καταλειπομένης ἐλπίδος ἀκεραίου τῆς ἐν αὐ-
τοῖς, ἐπὶ ταύτην καταφέρονται· καὶ τὴν μὲν πολι-
τείαν ἐξ ὀλιγαρχικῆς δημοκρατίαν ἐποίησαν, τὴν
δὲ τῶν κοινῶν πρόνοιαν καὶ πίστιν εἰς σφᾶς αὐτοὺς
ἀνέλαβον. Καὶ μέχρι μὲν ἂν ἔτι σώζωνταί τινες 4
τῶν ὑπεροχῆς καὶ δυναστείας πεῖραν εἰληφότων,
ἀσμενίζοντες τῇ παρούσῃ καταστάσει, περὶ πλεί-
στου

IX. 2. *Verba* οὓς δὲ φυγαδεύσαντες, *quæ abſunt vulgo ab omnibus, inſerui ex mente Caſauboni.* Ibid. τῶν πρότερον. τῶν προτέρων *edd.* Ibid. ἀγνοίας. ἀνοίας *Reg. E.*

9. Poſtquam enim obſervavit aliquis, quanta invidia & odio flagrarent optimates apud populum; auſus deinde vel dicto vel facto aliquid adverſus eos moliri, ilicet multitudinem univerſam præſto habet, conatus ipſius adjuvantem. Quo facto, aliis optimatium occiſis, aliis in exilium pulſis, neque regem ſuis rebus audent præficere, metu illius injuſtitiæ qua ſuperiores erant uſi; neque vero pluribus rempublicam tradere ſuſtinent, ob oculos adhuc verſantibus ſceleribus nuper admiſſis. Quum igitur ſola illis integra ſpes reſtet, quam in ſeſe ponant; hanc ſecuti, rempublicam a paucorum dominatione ad *Populi imperium* transferunt: & publicarum rerum curam ac fidem ipſi in ſe ſuſcipiunt. Ac quoad quidem ſuperſunt adhuc eorum nonnulli, qui potentiam dominationemque paucorum ſunt experti; in præſenti ſtatu acquieſcentes, antiquius æqua-

στου ποιοῦνται τὴν ἰσηγορίαν καὶ τὴν παῤῥησίαν.
5 Ὅταν δ' ἐπιγένωνται νέοι, καὶ παισὶ παίδων πάλιν
ἡ δημοκρατία παραδοθῇ, τότε οὐκ ἔτι διὰ τὸ σύνη-
θες ἐν μεγάλῳ τιθέμενοι τὸ τῆς ἰσηγορίας καὶ παῤ-
ῥησίας, ζητοῦσι πλέον ἔχειν τῶν πολλῶν· μάλιστα
δ' εἰς τοῦτ' ἐμπίπτουσιν οἱ ταῖς οὐσίαις ὑπερέχον-
6 τες. λοιπὸν, ὅταν ὁρμήσωσιν ἐπὶ τὸ φιλαρχεῖν, καὶ
μὴ δύνωνται δι' αὑτῶν καὶ διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς τυγ-
χάνειν τούτων, διαφθείρουσι τὰς οὐσίας, δελεάζον-
τες καὶ λυμαινόμενοι τὰ πλήθη κατὰ πάντα τρό-
πον. Ἐξ ὧν, ὅταν ἅπαξ δωροδόκους καὶ δωροφά-
γους κατασκευάσωσι τοὺς πολλοὺς διὰ τὴν ἄφρονα
δοξοφαγίαν, τότ' ἤδη πάλιν τὸ μὲν τῆς δημοκρα-
τίας καταλύεται, μεθίσταται δ' εἰς βίαν καὶ χει-
ροκρατίαν ἡ δημοκρατία. συνειθισμένον γὰρ τὸ πλῆ-
θος ἐσθίειν τὰ ἀλλότρια, καὶ τὰς ἐλπίδας ἔχειν τοῦ
ζῆν ἐπὶ τοῖς τῶν πέλας, ὅταν λάβῃ προστάτην με-
γαλό-

Ochlocratia & manuum violentia.

6. τυγχ. τούτων. Forſ. τυγχάνειν τούτου.

æqualitate juris & libertate civium nihil habent. Sed poſtquam nova ſoboles eſt exorta, & ad priorum nepotes populi imperium pervenit: tum enimvero æqualitatis & libertatis bonum parvi facientes, utpote cui aſſueverunt, plus poſſe quam ceteri cupiunt: eſtque hoc vitium iis potiſſimum familiare, qui divitiis alios antecedunt. Igitur ad ambiendos honores converſi, ubi hos per ſe & propria virtute conſequi non valent, inescando & omni genere largitionis corrumpendo populo rem familiarem ſuam dilapidant. Qui poſtquam ſemel, ſua ſtulta aviditate dignitatum, multitudinem largitiones captare devorareque docuerunt; tum vero rurſus incipit populi imperium labefactari, ſucceditque ejus loco *vis ac manuum violentia.* Aſſueta enim plebs de alieno vivere, & in aliorum fortunis ſpes vitæ reponere, magni animi audacemque nacta ducem, cui aditum

γαλόφρονα καὶ τολμηρὸν, ἐκκλειόμενον δὲ διὰ πενίαν
τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ τιμίων· τότε δὴ χειροκρατίαν
ἀποτελεῖ. καὶ τότε συναθροιζόμενον ποιεῖ σφαγὰς, 9
φυγὰς, γῆς ἀναδασμούς· ἕως ἂν, ἀποτεθηριωμένον,
πάλιν εὕρῃ δεσπότην καὶ μόναρχον. Αὕτη πολι- 10
τειῶν ἀνακύκλωσις, αὕτη φύσεως οἰκονομία, καθ'
ἣν μεταβάλλει καὶ μεθίσταται, καὶ πάλιν εἰς αὐ-
τὰ καταντᾷ τὰ κατὰ τὰς πολιτείας. Ταῦτά τις 11
σαφῶς ἐπεγνωκὼς, χρόνοις μὲν ἴσως διαμαρτήσεται,
λέγων ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος περὶ πολιτείας· τὸ δὲ
ποῦ τῆς αὐξήσεως ἕκαστόν ἐστιν ἢ τῆς φθορᾶς, ἢ
ποῦ μεταστήσεται, σπανίως ἂν διασφάλοιτο, χω-
ρὶς ὀργῆς ἢ φθόνου ποιούμενος τὴν ἀπόφασιν. Καὶ 12
μὴν περί γε τῆς Ῥωμαίων πολιτείας κατὰ ταύτην
τὴν

Orbis revolutionum æquabilis in rebuspubl.

8. *τιμίων. τιμῶν Herv. Reg. D. Oxon.* 11. *ποῦ μεταστήσ. An ποῖ μεταστήσεται?* Ibid. *διασφάλοιτο. διασφάλλοιτο edd.* Ibid. *ὀργῆς ἢ φθόνου. Perperam edd. & scripti omnes ὀργῆς ἀφθόνου.* 12. Καὶ *μὴν. Ante hæc verba in Reg. D. signum est indicans,* novum hinc incipere fragmentum.

aditum ad honores in republica paupertas præcludit, populi imperium in manuum violentiam convertit. Ac tunc quidem coitione facta, cædibus, exiliis, divisionibus novis agrorum usque eo sævit, donec tandem, efferata, dominum rursus nanciscatur, qui rerum potiatur solus. Hic orbis est, quo in sese Respublicæ revolvuntur: hic naturæ ordo, per quem rerumpubl. status mutatur, transformatur, & rursus eodem redit. Quæ si quis accurate cognita habuerit, de iis, quæ remp. manent, dicere aggressus, in ratione temporum ille quidem fortasse falletur: at quo loco sit quæque illarum, incrementone propior an ruinæ, & in quam formam sit immutanda; vix est, ut in hoc fallatur: si modo ira atque invidia vacuus, sententiam super ea re suam pronunciaverit. Ad *Romanam* quidem certe quod attinet *Rempublicam*, hoc potissimum inquisitionis genere

τὴν ἐπίστασιν μάλιστ᾽ ἂν ἔλθοιμεν εἰς γνῶσιν καὶ τῆς συστάσεως, καὶ τῆς αὐξήσεως, καὶ τῆς ἀκμῆς· ὁμοίως δὲ καὶ τῆς εἰς τοὔμπαλιν ἐσομένης ἐκ τούτων
13 μεταβολῆς. εἰ γάρ τινα καὶ ἑτέραν πολιτείαν, ὡς ἀρτίως εἶπα, καὶ ταύτην συμβαίνει, κατὰ φύσιν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἔχουσαν τὴν σύστασιν καὶ τὴν αὔξησιν, κατὰ φύσιν ἕξειν καὶ τὴν εἰς τἀναντία μεταβολήν.
14 σκοπεῖν δ᾽ ἔσται διὰ τῶν μετὰ ταῦτα ῥηθησομένων.

X. Lycurgi leges de republ.

Νῦν δ᾽ ἐπὶ βραχὺ ποιησόμεθα μνήμην ὑπὲρ τῆς Λυκούργου νομοθεσίας· ἔστι γὰρ οὐκ ἀνοίκειος ὁ λό-
2 γος τῆς προθέσεως. Ἐκεῖνος γὰρ, ἕκαστα τῶν προειρημένων συννοήσας ἀναγκαίως καὶ φυσικῶς ἐπιτελούμενα, καὶ συλλογισάμενος, ὅτι πᾶν εἶδος πολιτείας ἁπλοῦν καὶ κατὰ μίαν συνεστηκὸς δύναμιν, ἐπισφαλὲς γίγνεται, διὰ τὸ ταχέως εἰς τὴν οἰκείαν
3 καὶ φύσει παρεπομένην ἐκτρέπεσθαι κακίαν· (καθάπερ

14. δ᾽ ἔσται. δ᾽ ἐξέσται *Aug. Urb.*

re intelligemus, quo pacto ab initio constituta, deinde aucta, & ad hunc statum florentissimum, quo nunc viget, perducta fuerit: & similiter, quaenam in contrarium illam maneat conversio. Haec enim respublica, quemadmodum, si qua alia, ut paulo ante dixi, secundum naturam constituta atque aucta est; sic & mutationem in contrarium secundum naturam habebit: quod quidem ex iis, quae deinceps dicentur, planius intelligetur.

10. Nunc vero de *latis a Lycurgo legibus* pauca dicemus: neque enim a proposito alienus est hic sermo. Animadverterat ille vir, necessaria naturae lege omnia ista evenire, statueratque apud se, quamlibet *reipubl. formam simplicem & uno genere constantem, periculosam* esse; quia facile ad proprium sibi vitium, quod ipsam natura comitatur, deflectit. Sicut

Lycurgi leges de republ.

περ γὰρ σιδήρῳ μὲν ἰὸς, ξύλοις δὲ θρίπες καὶ τερη-
δόνες συμφυεῖς εἰσι λῦμαι, δι᾽ ὧν, κἂν πάσας τὰς
ἔξωθεν διαφύγωσι βλάβας, ὑπ᾽ αὐτῶν φθείρονται
τῶν συγγενομένων· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῶν πολι- 4
τειῶν συγγίγνεται κατὰ φύσιν ἑκάστῃ καὶ παρέπε-
ταί τις κακία· βασιλείᾳ μὲν ὁ μοναρχικὸς λεγόμε-
νος τρόπος, ἀριστοκρατίᾳ δὲ ὁ τῆς ὀλιγαρχίας, δη-
μοκρατίᾳ δὲ ὁ θηριώδης καὶ χειροκρατικός· εἰς οὓς 5
οὐχ οἷόν τε μὴ οὐ πάντα τὰ προειρημένα σὺν χρό-
νῳ ποιεῖσθαι τὰς μεταστάσεις κατὰ τὸν ἄρτι λό-
γον.) ἃ προϊδόμενος Λυκοῦργος, οὐχ ἁπλῆν, οὐδὲ 6
μονοειδῆ συνεστήσατο τὴν πολιτείαν, ἀλλὰ πάσας
ὁμοῦ συνήθροιζε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἰδιότητας τῶν
ἀρίστων πολιτευμάτων· ἵνα μηδὲν αὐξανόμενον 7
ὑπὲρ τὸ δέον εἰς τὰς συμφυεῖς ἐκτρέπηται κακίας·
ἀντισπωμένης δὲ τῆς ἑκάστου δυνάμεως ὑπ᾽ ἀλλή-
λων,

Sicut enim rubigo ferro, cossi & teredines ligno congenitæ pestes insunt; adeo ut, quamvis nihil extrinsecus illa læserit, per ea tamen, quæ intra ipsa nascuntur, intereant: sic etiam naturæ legibus simul cum singulis rerumpublicarum formis nascitur aliquod vitium, quod assidue illas comitatur: puta, regnum, monarchicus, qui dicitur, status; optimatium principatum, dominatio paucorum; imperium populi, ferinæ similis potentia, quando obtinet manuum violentia: in quæ vitia quominus singulæ rerumpubl. formæ, quas prius diximus, conversæ tandem mutentur, vitari non potest. Hæc igitur quum prævidisset *Lycurgus*, non simplicem neque uniformem remp. constituit: sed *optimarum quarumque rerumpubl. virtutes omnes ac proprietates in unum copulavit:* ne, si qua illarum supra modum augeretur, ad vitia congenita deflecteret: sed, dum cujusque vis mutuo omnium nisu in contrarium retrahitur, nulla pars illarum

λων, μηδαμοῦ νεύῃ, μηδ᾽ ἐπὶ πολὺ καταῤῥέπῃ μηδὲν Lycurgi leges de republ.
αὐτῶν, ἀλλ᾽ ἰσοῤῥοποῦν καὶ ζυγοστατούμενον ἐπὶ
πολὺ διαμένῃ κατὰ τὸν τῆς ἀντιπλοίας λόγον ἀεὶ
8 τὸ πολίτευμα· τῆς μὲν βασιλείας κωλυομένης
ὑπερηφανεῖν, διὰ τὸν ἀπὸ τοῦ δήμου φόβον, δεδο-
μένης καὶ τούτῳ μερίδος ἱκανῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ·
9 τοῦ δὲ δήμου πάλιν μὴ θαῤῥοῦντος καταφρονεῖν τῶν
βασιλέων, διὰ τὸν ἀπὸ τῶν γερόντων φόβον, οἳ
κατ᾽ ἐκλογὴν ἀριστίνδην κεκριμένοι πάντες ἔμελλον
10 ἀεὶ τῷ δικαίῳ προσνέμειν ἑαυτούς. ὥστε τὴν τῶν
ἐλαττουμένων μερίδα, διὰ τὸ τοῖς ἔθεσιν ἐμμένειν,
ταύτην ἀεὶ γίγνεσθαι μείζω καὶ βαρυτέραν, τῇ τῶν
11 γερόντων προσκλίσει καὶ ῥοπῇ. τοιγαροῦν οὕτω συ-
στησάμενος, πλεῖστον, ὧν ἡμεῖς ἴσμεν, χρόνον διε-
φύλαξε τοῖς Λακεδαιμονίοις τὴν ἐλευθερίαν.

illarum vergat usquam aut nimium propendeat; verum æquis ponderibus librata, & æqua lance ſuſpenſa, quam diutiſſime reſpublica duret; quemadmodum in navigando ſervatur navis, dum nimius ventorum impetus oppoſita vi remorum temperatur. Nam reges quidem ne ſuperbe atque impotenter agerent, metus populi, cui & ipſi ſuæ partes in civitate erant attributæ, impediebat: populus vero, ne reges contemneret, metu ſeniorum cohibebantur; qui quum eſſent omnes pro virtutis merito in ſenatorium ordinem lecti, juſtiori utique parti ſe ſemper erant adjuncturi. Itaque, ſenioribus veterem diſciplinam retinentibus, quoties pars aliqua erat facta infirmior, inclinatione ac nutu ſenatus ad illam, major ſemper erat evaſura ac prægravatura. *Lycurgus* igitur, hoc pacto conſtituta republica, *Lacedæmoniis* libertatem diutius conſervavit, quam ulli alii populo, nobis quidem cognito, contigit.

IV.

Περὶ συστάσεως τῆς τῶν Ῥωμαίων Πολιτείας.

XI. Forma reip. Rom. similis Laconicæ.

Ἐκεῖνος μὲν οὖν λόγῳ τινὶ προϊδόμενος, πόθεν ἕκαστα, καὶ πῶς πέφυκε συμβαίνειν, ἀβλαβῶς συνεστήσατο τὴν προειρημένην πολιτείαν. Ῥωμαῖοι δὲ 2
τὸ μὲν τέλος ταὐτὸ πεποίηνται τῆς ἐν τῇ πατρίδι καταστάσεως· οὐ μὴν διὰ λόγου, διὰ δὲ πολλῶν 3
ἀγώνων καὶ πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς ἀεὶ τῆς ἐν ταῖς περιπετείαις ἐπιγνώσεως αἱρούμενοι τὸ βέλτιον, οὕτως ἦλθον ἐπὶ ταὐτὸ μὲν Λυκούργῳ τέλος, κάλλιστον δὲ σύστημα τῶν καθ᾽ ἡμᾶς πολιτειῶν.

Δεῖ δὲ τὸν ἀγαθὸν κριτὴν οὐκ ἐκ τῶν παραλει- 4
πομένων δοκιμάζειν τοὺς γράφοντας, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν λεγομένων· κἂν μὲν ἔν τούτοις τι λαμβάνῃ ψεῦδος, 5
εἰδέναι, διότι κἀκεῖνα παραλείπεται δι᾽ ἄγνοιαν· ἐὰν

XI. 1. προϊδόμενος. προειδόμενος Regii & Oxon.

IV.

De Reipublicæ Romanæ constitutione.

11. Sic ille quidem, ratione quadam prævidens, unde & quomodo evenire quæque soleant, dictam rempublicam instituit. *Romani* vero in ordinando patriæ statu eumdem quidem adepti sunt finem: at non ratiocinatione ulla eo sunt ducti, sed per certamina multa & rerum discrimina jactati, id quod erat melius ex ipsis semper casibus edocti elegerunt; eaque demum via ad eumdem cum Lycurgo finem pervenerunt, & *reipublicæ corpus constituerunt* omnium, quæ nostra memoria fuerunt, *pulcerrimum.*

Est autem boni judicis officium, *scriptores non ex iis, quæ prætermiserint, æstimare, verum ex iis, quæ dixerint:* ac, si falsi aliquid in his deprehenderit, etiam, *illa ex ignoratione esse prætermissa,*

ἐὰν δὲ πᾶν τὸ λεγόμενον ἀληθὲς ᾖ, συγχωρεῖν, διότι κἀκεῖνα παρασιωπᾶται κατὰ κρίσιν, οὐκ ἄγνοιαν.

6 Ἦν μὲν δὴ τρία μέρη τὰ κρατοῦντα τῆς πολιτείας, ἅπερ εἶπα πρότερον, ἅπαντα· οὕτω δὲ πάντα κατὰ μέρος ἴσως καὶ πρεπόντως συνετέτακτο, καὶ διῳκεῖτο διὰ τούτων, ὥστε μηδένα ποτ' ἂν εἰπεῖν δύνασθαι βεβαίως, μηδὲ τῶν ἐγχωρίων, πότερα ἀριστοκρατικὸν τὸ πολίτευμα σύμπαν, ἢ
7 δημοκρατικὸν, ἢ μοναρχικόν. Καὶ τοῦτ' εἰκὸς ἦν πάσχειν. ὅτε μὲν γὰρ εἰς τὴν τῶν ὑπάτων ἀτενίσαιμεν ἐξουσίαν, τελείως μοναρχικὸν ἐφαίνετ' εἶναι καὶ βασιλικόν· ὅτε δὲ εἰς τὴν τῆς συγκλήτου, πάλιν ἀριστοκρατικόν. καὶ μὴν εἰ τὴν τῶν πολλῶν ἐξουσίαν θεωροίη τις, ἐδόκει σαφῶς εἶναι δημοκρατι-
8 κόν. Ὧν δ' ἕκαστον εἶδος μερῶν τῆς πολιτείας ἐπεκράτει,

Respub. Rom. ex tribus formis mixta.

Iura cujusque partis.

7. εἰκὸς. *Sic Reg. E. Ceteri vulgo* εἰκότως.

termissa, statuere: sin omnia fuerint vera, quae dicuntur, concedere, *judicio, non ignorantia ista quoque sileri.*

Omnes igitur *tres partes*, quas supra nominavi, potestatem habebant in republica: atque cuncta, distributis cuique parti suis vicibus, ita aequabiliter ac convenienter ordinata erant & ab his administrabantur, ut ne indigenarum quidem quisquam satis certo pronunciare haberet de universa republica, *optimatium-ne, an populi, an unius esset imperium.* Ac merito id quidem. Nam cum ad *Consulum* potestatem oculos referimus, prorsus *monarchica & regia* videtur ea esse: cum ad auctoritatem *senatus*, regimen *optimatium:* cum ad *populi* imperium, liquido putet aliquis *statum* esse *popularem.* Propria autem *jura*, quae *pars unaquaeque* & tunc obtinuit,

κράτει, καὶ τότε, καὶ νῦν ἔτι, πλὴν ὀλίγων τινῶν,
ταῦτ᾽ ἐστιν.
XII. Poteſtas Conſulum; in urbe: Οἱ μὲν γὰρ Ὕπατοι, πρὸ τοῦ μὲν ἐξάγειν τὰ
στρατόπεδα, παρόντες ἐν Ῥώμῃ, πασῶν εἰσὶ κύριοι
τῶν δημοσίων πράξεων. οἵ τε γὰρ ἄρχοντες οἱ λοι- 2
ποὶ πάντες ὑποτάττονται καὶ πειθαρχοῦσι τούτοις,
πλὴν τῶν δημάρχων· εἴς τε τὴν σύγκλητον οὗτοι
τὰς πρεσβείας ἄγουσι. πρὸς δὲ τοῖς προειρημένοις, 3
οὗτοι τὰ κατεπείγοντα τῶν διαβουλίων ἀναδιδόασιν,
αὐτοὶ τὸν ὅλον χειρισμὸν τῶν δογμάτων ἐπιτελοῦσι.
καὶ μὴν ὅσα δεῖ διὰ τοῦ δήμου συντελεῖσθαι τῶν 4
πρὸς τὰς κοινὰς πράξεις ἀνηκόντων, τούτοις καθή-
κει φροντίζειν, καὶ συνάγειν ἀεὶ τὰς ἐκκλησίας,
τούτοις εἰσφέρειν τὰ δόγματα, τούτοις βραβεύειν
in bello. τὰ δοκοῦντα τοῖς πλείοσι. Καὶ μὴν περὶ πολέμου 5
κατασκευῆς, καὶ καθόλου τῆς ἐν ὑπαίθροις οἰκονο-
μίας, σχεδὸν αὐτοκράτορα τὴν ἐξουσίαν ἔχουσι.
καὶ

XII. 3. αὐτοὶ. οὗτοι τὸν ὅλον *Caſaub. invitis mstis.* 4. συνάγειν ἀεί. *Abeſt* ἀεὶ *ab Aug. Vrb. Regiis & Oxon.*

tinuit, atque etiam nunc, paucis exceptis, obtinet in republica, hæc ſunt.

12. *Conſules*, quamdiu *in urbe* ſunt, priusquam legiones educant, omnia, quæ publice fiunt, in poteſtate habent. Omnes enim reliqui magiſtratus, præter Tribunos, Conſulibus obnoxii ſunt, eisque parent. Hi legationes in ſenatum inducunt. Iidem, quoties deliberari aliqua de re uſus poſtulat, referunt ad ſenatum: ac, quæ a ſenatu decreta ſunt, ipſi conficiunt & exſequuntur. Præterea publicæ omnes actiones, quæ per populum fieri debent, ad curam horum pertinent: horum eſt, advocare conciones, rogationes ferre, adminiſtrare ea quæ plurium ſuffragiis fuerint ſcita. Iam vero *belli* adornandi, gerendi, & omnia, quæ ad expeditionem pertinent, adminiſtrandi poteſtatem propemodum abſolutam *Conſules* habent.

6 καὶ γὰρ ἐπιτάττειν τοῖς συμμαχικοῖς τὸ δοκοῦν, καὶ
τοὺς χιλιάρχους καθιστάναι, καὶ διαγράφειν τοὺς
στρατιώτας, καὶ διαλέγειν τοὺς ἐπιτηδείους, τούτοις
7 ἔξεστι. πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις, ζημιῶσαι τῶν ὑπο-
ταττομένων ἐν τοῖς ὑπαίθροις, ὃν ἂν βουληθῶσι, κύ-
8 ριοι καθεστᾶσιν. ἐξουσίαν δ' ἔχουσι καὶ δαπανᾷν
τῶν δημοσίων ὅσα προθεῖντο, παρεπομένου ταμίου,
9 καὶ πᾶν τὸ προσταχθὲν ἑτοίμως ποιοῦντος. Ὥστ' Consulum veluti regia potestas.
εἰκότως εἰπεῖν ἂν, ὅτε τις εἰς ταύτην ἀποβλέψειε
τὴν μερίδα, διότι μοναρχικὸν ἁπλῶς καὶ βασιλι-
10 κόν ἐστι τὸ πολίτευμα. εἰ δέ τινα τούτων ἢ τῶν λέ-
γεσθαι μελλόντων λήψεται μετάθεσιν, ἢ κατὰ τὸ
παρὸν, ἢ μετά τινα χρόνον, οὐδὲν ἂν εἴη πρὸς τὴν
νῦν ὑφ' ἡμῶν λεγομένην ἀπόφασιν.

Καὶ μὴν ἡ Σύγκλητος πρῶτον μὲν ἔχει τὴν τοῦ XIII. Potestas Senatus.
ταμιείου κυρίαν. καὶ γὰρ τῆς εἰσόδου πάσης αὕτη
2 κρατεῖ, καὶ τῆς ἐξόδου παραπλησίως. οὔτε γὰρ εἰς
τὰς

bent. Nam & sociis auxilia, quantum satis videtur, imperare, & tribunos militum constituere, & conscribere exercitum, & dilectus agere eis licet. Huc accedit, quod jus animadvertendi habent, in quem voluerint cumque ex omnibus, qui in bello sub ipsorum imperio sunt constituti. Possunt etiam iidem de publicis pecuniis quantum libuerit insumere, comitante quæstore, qui promte, quidquid Consul jusserit, exsequitur. Vt merito dicat aliquis, hanc partem intuens, *remp. Rom. plane ab unius imperio pendere, & regiam esse.* Quod si quid vero horum, vel eorum quæ deinceps dicturi sumus, aut hoc ipso tempore, aut posthac fuerit mutatum, nihil ad præsens judicium hoc nostrum ea res facere poterit.

13. Ad *Senatum* quod attinet, ante omnia in potestate illius est *ærarium*: nam & redituum omnium, & item eorum quæ expenduntur, penes hunc est arbitrium. Etenim

Poteſtas Senatus.

τὰς κατὰ μέρος χρείας οὐδεμίαν ποιεῖν ἔξοδον οἱ
ταμίαι δύνανται, χωρὶς τῶν τῆς συγκλήτου δογμά-
των, πλὴν τὴν εἰς τοὺς ὑπάτους. τῆς δὲ παρὰ πο- 3
λὺ τῶν ἄλλων ὁλοσχερεστάτης καὶ μεγίστης δαπά-
νης, ἣν οἱ τιμηταὶ ποιοῦσιν εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κα-
τασκευὰς τῶν δημοσίων κατὰ πενταετηρίδα, ταύ-
της ἡ σύγκλητός ἐστι κυρία, καὶ διὰ ταύτης γίγνε-
ται τὸ συγχώρημα τοῖς τιμηταῖς. Ὁμοίως καὶ ὅσα 4
τῶν ἀδικημάτων, τῶν κατ' Ἰταλίαν, προσδεῖται δη-
μοσίας ἐπισκέψεως, λέγω δὲ, οἷον προδοσίας, συνω-
μοσίας, φαρμακείας, δολοφονίας, τῇ συγκλήτῳ μέ-
λει περὶ τούτων. πρὸς δὲ τούτοις, εἴ τις ἰδιώτης ἢ 5
πόλις, τῶν κατὰ τὴν Ἰταλίαν, διαλύσεως, ἢ ἐπιτι-
μήσεως, ἢ βοηθείας, ἢ φυλακῆς προσδεῖται, τού-
των πάντων ἐπιμελές ἐστι τῇ συγκλήτῳ. καὶ μὴν 6
εἰ τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας πρός τινας ἐξαποστέλλειν δέοι
πρεσβείαν τινα, ἢ διαλύσουσάν τινας, ἢ παρακα-
λέσου-

XIII. 3. *πενταετηρίδα. πενταετηρίαν edd.*

Etenim nec quæſtores in quoscumque reipublicæ uſus ſumtum ullum poſſunt facere absque ſenatusconſulto patrum, eo ſumtu excepto, qui Conſulum fit nomine. Et illa quoque omnium ſumma & maxima impenſa, quam ſingulis luſtris cenſores faciunt in reficienda exſtruendaque ædificia publica, auctoritate fit Senatus, a quo ejus rei poteſtatem cenſores accipiunt. Similiter & *delicta* in Italia admiſſa, quæ animadverſione publica opus habent, puta, proditio, conjuratio, veneficium, aut cædes dolo malo patrata, ad cognitionem Senatus ſpectant. Porro, ſi quis aut privatus aut civitas ex *ſociis Italicis* aliquid controverſiæ dirimendum habuerit, aut objurgatione dignum facinus commiſerit, aut ope vel præſidio indiguerit, omnia hæc Senatui ſunt curæ. Sed & extra Italiam ſi mittenda aliquo fuerit *legatio*, vel conciliandæ pacis inter diſſidentes gratia, vel rogandi aut

λέσουσαν, ἢ καὶ νὴ Δία ἐπιτάξουσαν, ἢ παραληψομένην, ἢ πολεμεῖν ἐπαγγέλλουσαν, αὕτη ποιεῖται τὴν πρόνοιαν. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν παραγενομένων εἰς Ῥώμην πρεσβειῶν ὡς δέον ἐστὶν ἑκάστοις χρῆσθαι, καὶ ὡς δέον ἀποκριθῆναι, πάντα ταῦτα χειρίζεται διὰ τῆς συγκλήτου. πρὸς δὲ τὸν δῆμον καθάπαξ οὐδέν ἐστι τῶν προειρημένων. Ἐξ ὧν πάλιν, ὁπότε τις ἐπιδημήσαι μὴ παρόντος ὑπάτου, τελείως ἀριστοκρατικὴ φαίνεται ἡ πολιτεία. ὃ δὴ καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν βασιλέων, πεπεισμένοι τυγχάνουσι, διὰ τὸ τὰ σφῶν πράγματα σχεδὸν πάντα τὴν σύγκλητον κυροῦν.

Potestas Senatus.

Aristocraticum videtur esse regimen.

Ἐκ δὲ τούτων τίς οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιζητήσειε, ποία καὶ τίς ποτέ ἐστιν ἡ τῷ δήμῳ καταλειπομένη μερὶς ἐν τῷ πολιτεύματι· τῆς μὲν συγκλήτου τῶν κατὰ μέρος, ὧν εἰρήκαμεν, κυρίας ὑπαρχούσης, τὸ δὲ

XIV. Populi potestas in repub.

6. πολεμεῖν. *Forf.* πόλεμον ἐπαγγ. 7. παραγενομ. παραγινομένων *Reg. E.* 9. τὴν σύγκλητον. πάντα πρὸς τὴν σύγκλ. *edd. cum msstis, excepto Reg. E. qui ignorat verba* πρὸς τὴν. *Quod si tenenda præpos.* πρὸς, *fuerit* κυρεῖν *pro* κυροῦν *reponendum.*

aut sane etiam imperandi caussa, vel ad populum aliquem in deditionem accipiendum, aut ad bellum indicendum, Senatus hæc cura est. Postremo ubi Romam legationes exteræ advenerunt, quomodo cum unaquaque illarum sit agendum, quomodo respondendum, omnia hæc per Patres administrantur. Populi vero in his, quæ diximus hactenus, nullæ omnino sunt partes. Itaque si quis Romam veniat, quando neuter in urbe est consul, plane *optimatium principatus* is esse videtur: quæ sane multorum & Græcorum & regum constans persuasio est; quoniam a Senatu confirmantur, quæcumque fere illi cum Romanis agunt.

14. Hæc quum ita sint, quis non quærat hic merito, *quæ & qualis pars reipublicæ curanda Populo sit relicta?* senatu quidem de singulis eorum, quæ diximus, auctoritate sua decernente, &,

Populi potestas.

δὲ μέγιστον, ὑπ᾽ αὐτῆς καὶ τῆς εἰσόδου καὶ τῆς
ἐξόδου χειριζομένης ἁπάσης· τῶν δὲ στρατηγῶν
ὑπάτων πάλιν αὐτοκράτορα μὲν ἐχόντων δύναμιν
περὶ τὰς τοῦ πολέμου παρασκευὰς, αὐτοκράτορα
δὲ τὴν ἐν τοῖς ὑπαίθροις ἐξουσίαν; Οὐ μὴν, ἀλλὰ 3
καταλείπεται μερὶς καὶ τῷ δήμῳ, καὶ καταλείπε-
ταί γε βαρυτάτη. Τιμῆς γάρ ἐστι καὶ τιμωρίας 4
ἐν τῇ πολιτείᾳ μόνος ὁ δῆμος κύριος, οἷς συνέχονται
μόνοις καὶ δυναστεῖαι καὶ πολιτεῖαι καὶ συλλήβδην
πᾶς ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος. παρ᾽ οἷς γὰρ ἢ μὴ γι- 5
νώσκεσθαι συμβαίνει τὴν τοιαύτην διαφορὰν, ἢ γι-
νωσκομένην χειρίζεσθαι κακῶς, παρὰ τούτοις οὐδὲν
οἷόν τε κατὰ λόγον διοικεῖσθαι τῶν ὑφεστώτων. πῶς
γὰρ εἰκὸς, ἐν ἴσῃ τιμῇ ὄντων τῶν ἀγαθῶν τοῖς κα-
κοῖς; Κρίνει μὲν οὖν ὁ δῆμος καὶ διαφόρου πολλάκις, 6
ὅταν ἀξιόχρεων ᾖ τὸ τίμημα τῆς ἀδικίας, καὶ μά-
λιστα τοὺς τὰς ἐπιφανεῖς ἐσχηκότας ἀρχάς. θα-
νάτου

XIV. 5. *πῶς γὰρ εἰκὸς. Abeſt εἰκὸς a Reg. D. Oxon. & cod. J. Fr. Gron.*

&, quod maximum eſt, de reditibus etiam atque impenſis omnibus ſtatuente; conſulibus vero & in urbe cum ſummo imperio bella apparantibus, & militiæ item cum ſummo imperio omnia gerentibus. Verumtamen etiam ſic pars aliqua populo eſt relicta, & ea quidem longe graviſſima. Solus enim in civitate Populus *præmiorum & pœnarum* eſt arbiter: quibus ſolis & principatus & respublicæ & univerſa hominum vita continetur.

Nam apud quos nullum tale diſcrimen agnoſcitur; aut agnoſcitur quidem, verum ea pars male adminiſtratur; apud hos nulla res ſuſcepta poteſt ratione recta gubernari. Vbi enim boni malique eodem loco ſunt, quid recti eſſe queat? *Iudicia* igitur exercet populus, cum pecuniæ perſæpe, quoties *mulcta gravior* malefico eſt irroganda; præſertim vero, ubi res eorum agitur, qui majores magiſtratus geſſerunt: *capitis* vero judicia exer-

γνάτου δὲ κρίνει μόνος. Καὶ γίγνεταί τι περὶ ταύ-
την τὴν χρείαν παρ᾽ αὐτοῖς ἄξιον ἐπαίνου καὶ μνή-
μης. τοῖς γὰρ θανάτου κρινομένοις, ἐπὰν καταδι-
κάζωνται, δίδωσι τὴν ἐξουσίαν τὸ παρ᾽ αὐτοῖς ἔθος
ἀπαλλάττεσθαι φανερῶς, κἂν ἔτι μία λείπηται φυλὴ
τῶν ἐπικυρουσῶν τὴν κρίσιν ἀψηφοφόρητος, ἑκού-
8 σιον ἑαυτοῦ καταγνόντα φυγαδείαν. ἔστι δ᾽ ἀσφά-
λεια τοῖς φεύγουσιν ἔν τε τῇ Νεαπολιτῶν καὶ Πραι-
νεστινῶν, ἔτι δὲ Τιβουρίνων πόλει, καὶ ταῖς ἄλλαις,
9 πρὸς ἃς ἔχουσιν ὅρκια. Καὶ μὴν τὰς ἀρχὰς ὁ δῆ-
μος δίδωσι τοῖς ἀξίοις· ὅπερ ἐστὶ κάλλιστον ἆθλον
10 ἐν πολιτείᾳ καλοκαγαθίας. Ἔχει δὲ τὴν κυρίαν
καὶ περὶ τῆς τῶν νόμων δοκιμασίας· καὶ, τὸ μέγι-
στον, ὑπὲρ εἰρήνης οὗτος βουλεύεται καὶ πολέμου.
11 καὶ μὴν περὶ συμμαχίας, καὶ διαλύσεως, καὶ συν-
θηκῶν, οὗτός ἐστιν ὁ βεβαιῶν ἕκαστα τούτων καὶ
12 κύρια ποιῶν, ἢ τοὐναντίον. ὥστε πάλιν ἐκ τούτων

Capitis reis in spontaneum exilium licet abire.

 εἰκό-

8. Τιβουρίνων *scripsi, cum vulgo* Τιβουρηνῶν *darent omnes.*

exercet solus. Quo in genere mos apud eos viget laude & commemoratione cumprimis dignus: qui mos capitis accusatis, dum in eo sunt ut condemnentur, potestatem facit abeundi palam & in *spontaneum* secedendi *exilium*, licet e tribubus, quæ ad peragendum judicium convenerunt, non nisi una superfit, quæ suffragia necdum tulerit. Exulibus autem impune degere licet Neapoli, Præneste, Tibure, item aliis in urbibus, quibus hoc jure fœdus intercedit cum Romanis. *Honores* præterea Populus largitur, ut quisque illis fuerit dignus; quod pulcerrimum est in republ. virtutis probitatisque præmium. *Legum* quoque sanciendarum abdicandarumve jus penes Populum est; &, quod longe maximum, *de pace & bello* hic deliberat: ac sive de societate agatur, sive de terminando bello, sive de fœdere; *Populus* est, qui singula hæc firmat, & vel rata facit, vel irrita. Vt, hæc rursus intuens aliquis, haud temere

εἰκότως ἄν τινα εἰπεῖν, ὅτι μεγίστην ὁ δῆμος ἔχει μερίδα, καὶ δημοκρατικόν ἐστι τὸ πολίτευμα.

XV. Vnus ordo indiget alterius.

Consul indiget opis populi & senatus.

Τίνα μὲν οὖν τρόπον διῄρηται τὰ τῆς πολιτείας εἰς ἕκαστον εἶδος, εἴρηται· τίνα δὲ τρόπον ἀντιπράττειν βουληθέντα, καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις πάλιν ἕκαστα τῶν μερῶν δύναται, νῦν ῥηθήσεται. Ὁ μὲν 2
γὰρ ὕπατος, ἐπειδὰν τυχὼν τῆς προειρημένης ἐξουσίας ὁρμήσῃ μετὰ τῆς δυνάμεως, δοκεῖ μὲν αὐτοκράτωρ εἶναι πρὸς τὴν τῶν προκειμένων συντέλειαν. προσδεῖται δὲ τοῦ δήμου, καὶ τῆς συγκλήτου· καὶ 3
χωρὶς τούτων ἐπὶ τέλος ἄγειν τὰς πράξεις οὐχ ἱκανός ἐστι. δῆλον γάρ, ὡς δεῖ μὲν ἐπιπέμπεσθαι 4
τοῖς στρατοπέδοις ἀεὶ τὰς χορηγίας· ἄνευ δὲ τοῦ τῆς συγκλήτου βουλήματος οὔτε σῖτος, οὔτε ἱματισμός, οὔτε ὀψώνια δύναται χορηγεῖσθαι τοῖς στρατοπέδοις. ὥστ' ἀπράκτους γίγνεσθαι τὰς ἐπιβολὰς 5
τῶν ἡγουμένων, ἐθελοκακεῖν καὶ κωλυσιεργεῖν προθεμένης

temere ſit dicturus, maximam reipub. partem a Populo obtineri, eſſeque adeo in ea Populi imperium.

15. Quonam igitur modo ſit diviſa Romana civitas in illas tres formas, oſtenſum eſt. *Quî autem ſingulæ harum partium in rebus agendis vel impedimento vel auxilio ſibi invicem, quoties voluerint, eſſe queant,* jam declarabimus. Scilicet *Conſul,* poſtquam imperium nactus, de quo diximus, in expeditionem fuerit profectus, videtur ille quidem abſolutam poteſtatem rerum gerendarum habere: ceterum & Populi & Senatus ope illi eſt opus, futuro alioquin perficiendis inceptis impari. Nam quum legionibus ſubmittendi ſemper ſint commeatus; ſine ſententia autem ſenatus ſuppeditari neque frumentum, neque veſtis, neque ſtipendia queant; ſi propoſitum patribus fuerit, de induſtria ceſſare & conatibus obſtare, omnino cadent in irritum imperatorum

6 θεμένης τῆς συγκλήτου. Καὶ μὴν τό γ' ἐπιτελεῖς
ἢ μὴ γίγνεσθαι τὰς ἐπινοίας καὶ προθέσεις τῶν
στρατηγῶν, ἐν τῇ συγκλήτῳ κεῖται. τοῦ γὰρ ἐπα-
ποστεῖλαι στρατηγὸν ἕτερον, ἐπειδὰν ἐνιαύσιος διέλ-
θῃ χρόνος, ἢ τὸν ὑπάρχοντα ποιεῖν ἐπίμονον, ἔχει
7 τὴν κυρίαν αὕτη. Καὶ μὴν τὰς ἐπιτυχίας τῶν ἡγου-
μένων ἐκτραγῳδῆσαι καὶ συναυξῆσαι, καὶ πάλιν
ἀμαυρῶσαι καὶ ταπεινῶσαι, τὸ συνέδριον ἔχει τὴν
8 δύναμιν. τοὺς γὰρ προσαγορευομένους παρ' αὐτοῖς
θριάμβους, δι' ὧν ὑπὸ τὴν ὄψιν ἄγεται τοῖς πολί-
ταις ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ἡ τῶν κατειργασμένων
πραγμάτων ἐνάργεια, τούτους οὐ δύνανται χειρί-
ζειν, ὡς πρέπει, ποτὲ δὲ τὸ παράπαν οὐδὲ συντε-
λεῖν, ἐὰν μὴ τὸ συνέδριον συγκατάθηται, καὶ δῷ
9 τὴν εἰς ταῦτα δαπάνην. Τοῦ γε μὴν δήμου εἰς τὸ
διαλύεσθαι καὶ λίαν αὐτοῖς ἀναγκαῖόν ἐστι, κἂν ὅλως
ἀπὸ

Consul indiget opis populi & senatus.

XV. 8. *δύνανται cum Reisk. correxi. Vulgo omnes δύναται.* 9. *εἰς τὸ διαλύεσθαι. Ignorant vulgo omnes præpos. εἰς, quam supplevi; quamquam fors. plura quædam verba interciderunt.*

rum consilia. Ad hæc, ut incepta sua & destinata consilia perducere ad exitum duces exercituum possint, aut non possint, in voluntate positum est Senatus. Nam ubi circumegerit se annus, demandandi provinciam alteri, aut prorogandi imperii potestatem patres habent. Quin & partas bello victorias aut cum pompa celebrare atque amplificare, aut contra obscurare atque elevare, idem ordo potest. Triumphos enim, quos ipsi vocant, quibus rerum ab imperatoribus gestarum imago quædam evidenter expressa civium oculis subjicitur, pro dignitate agere aut omnino ne agere quidem potest imperator, nisi consenserit senatus, & in eam rem pecuniam decreverit. Iam vero quoniam finiendi belli potestatem Populus obtinet, hujus quoque consensu, licet domo

Conſul indiget opis populi & ſenatus.

ἀπὸ τῆς οἰκείας τύχωσι πολὺν τόπον ἀφεστῶτες.
ὁ γὰρ τὰς διαλύσεις καὶ συνθήκας ἀκύρους καὶ κυ-
ρίας ποιῶν, ὡς ἐπάνω προεῖπον, οὗτός ἐστιν. Τὸ 10
δὲ μέγιστον, ἀποτιθεμένους τὴν ἀρχὴν, ἐν τούτῳ
δεῖ τὰς εὐθύνας ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων. ὥστε 11
κατὰ μηδένα τρόπον ἀσφαλὲς εἶναι τοῖς στρατη-
γοῖς, ὀλιγωρεῖν μήτε τῆς συγκλήτου μήτε τῆς τοῦ
πλήθους εὐνοίας.

XVI. Senatus obnoxius populo.

Ἡ γε μὴν σύγκλητος πάλιν, ἡ τηλικαύτην ἔχου-
σα δύναμιν, πρῶτον μὲν ἐν τοῖς κοινοῖς πράγμασιν
ἀναγκάζεται προσέχειν τοῖς πολλοῖς, καὶ στοχάζε-
σθαι τοῦ δήμου. τὰς δ' ὁλοσχερεστάτας καὶ μεγί- 2
στας ζητήσεις καὶ διορθώσεις τῶν ἁμαρτανομένων
κατὰ τῆς πολιτείας, οἷς θάνατος ἀκολουθεῖ τὸ
πρόστιμον, οὐ δύναται συντελεῖν, ἂν μὴ συνεπικυ-
ρώσῃ τὸ προβεβουλευμένον ὁ δῆμος. ὁμοίως δὲ καὶ 3
περὶ τῶν εἰς ταύτην ἀνηκόντων. ἐὰν γάρ τις εἰσφέ-

ρῃ

9. οἰκείας. Vulgo οἰκίας.

XVI. 3. εἰς ταύτην. Forſ. εἰς αὐτήν.

domo abſint quam longiſſime, cum primis tamen eſt illis opus. Populus enim, ut antea dicebam, pacta & fœdera aut infirmat aut firmat. Quod vero longe eſt maximum: ubi depoſuerint imperium, eorum, quæ in provincia geſſerint, apud Populum ratio eſt eis reddenda. Idcirco nec Senatus benevolentiam nec Populi contemnere ſine ſuo periculo *Conſulibus* ullo modo licet.

16. Rurſus vero *Senatus*, qui tantum poteſt, ante omnia in adminiſtratione publicæ rei multitudinem reſpicere, & Populi rationem habere cogitur. Graviſſima vero quæque judicia & maxima peragere non poteſt, neque publica delicta, quæ capite luuntur, punire, niſi ipſius auctoritatem populus comprobarit. Similis Populi poteſtas etiam in iis, quæ ad ipſum *Senatum* pertinent. Nam ſi quis legem ſuadeat, qua

ρῇ νόμον, ἢ τῆς ἐξουσίας ἀφαιρούμενός τι τῆς ὑπαρ- Senatus obnoxius populo.
χούσης τῇ συγκλήτῳ κατὰ τοὺς ἐθισμοὺς, ἢ τὰς
προεδρίας καὶ τιμὰς καταλύων αὐτῶν, ἢ καὶ νὴ Δία
ποιῶν ἐλαττώματα περὶ τοὺς βίους· πάντων ὁ δῆ-
μος γίγνεται τῶν τοιούτων καὶ θεῖναι, καὶ μὴ, κύ-
4 ριος. Τὸ δὲ συνέχον, ἐὰν εἷς ἐνίστηται τῶν δημάρ-
χων, οὐχ οἷον ἐπὶ τέλος ἄγειν τι δύναται τῶν δια-
βουλίων ἡ σύγκλητος, ἀλλ' οὐδὲ συνεδρεύειν ἢ συμ-
5 πορεύεσθαι τὸ παράπαν. ὀφείλουσι δὲ ἀεὶ ποιεῖν οἱ
δήμαρχοι τὸ δοκοῦν τῷ δήμῳ, καὶ μάλιστα στοχά-
ζεσθαι τῆς τούτου βουλήσεως. Διὸ, πάντων τῶν
προειρημένων χάριν, δέδιε τοὺς πολλοὺς, καὶ προσέ-
χει τὸν νοῦν τῷ δήμῳ ἡ σύγκλητος.

Ὁμοίως γε μὴν πάλιν ὁ δῆμος ὑπόχρεώς ἐστι XVII. Populus obnoxius senatui.
τῇ συγκλήτῳ, καὶ στοχάζεσθαι ταύτης ὀφείλει,
2 καὶ κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν. Πολλῶν γὰρ ἔργων ὄντων,

 τῶν

qua vel potestas Senatus, quam more majorum obtinet, minuatur, vel aliqua dignitatis honorisve prærogativa patribus adimatur, aut etiam (nam & hoc interdum vsu venit) res familiaris ipsorum accidatur; omnes hujusmodi rogationes vel ratas habendi, vel minus, jus est penes Populum. Illud vero omnium maximum, quod, si vel unus *Tribunorum plebis* intercesserit, non dicam perficere *Senatus* quidquam eorum, quæ decreverit, nequit; sed ne in curiam quidem venire, aut ullo modo convenire senatores possunt. Tribunorum autem partes sunt, id semper exsequi, quod populo placuerit, & voluntatis ejus præcipuam rationem ducere. Itaque, propter hæc omnia quæ dixi, metuit Senatus multitudinem, & ad Populum habet respectum.

17. Similiter vero rursus etiam *Populus* senatui est obnoxius; & tam publice quam privatim illius rationem habeat oportet. Quum enim multa sint, quæ a censoribus

Populus ſenatui obnoxius.

τῶν ἐκδιδομένων ὑπὸ τῶν τιμητῶν διὰ πάσης Ἰταλίας, εἰς τὰς ἐπισκευὰς καὶ κατασκευὰς τῶν δημοσίων, ἅ τις οὐκ ἂν ἐξαριθμήσαιτο ῥᾳδίως, πολλῶν δὲ ποταμῶν, λιμένων, κηπίων, μετάλλων, χώρας· συλλήβδην ὅσα πέπτωκεν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων δυναστείαν· πάντα χειρίζεσθαι συμβαίνει τὰ προειρη- 3
μένα διὰ τοῦ πλήθους, καὶ σχεδὸν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντας ἐνδεδέσθαι ταῖς ὠναῖς καὶ ταῖς ἐργασίαις
ταῖς ἐκ τούτων. οἱ μὲν γὰρ ἀγοράζουσι παρὰ τῶν 4
τιμητῶν αὐτοὶ τὰς ἐκδόσεις, οἱ δὲ κοινωνοῦσι τούτοις, οἱ δ' ἐγγυῶνται τοὺς ἠγορακότας, οἱ δὲ τὰς
οὐσίας διδόασιν περὶ τούτων εἰς τὸ δημόσιον. ἔχει 5
δὲ περὶ πάντων τῶν προειρημένων τὴν κυρίαν τὸ συνέδριον· καὶ γὰρ χρόνον δοῦναι, καὶ συμπτώματος γενομένου κουφίσαι, καὶ τὸ παράπαν, ἀδυνάτου τινὸς συμβάντος, ἀπολῦσαι τῆς ἐργωνίας. καὶ πολλὰ 6
δή τινά ἐστιν, ἐν οἷς καὶ βλάπτει μεγάλα, καὶ πάλιν

XVII. 2. *κηπίων. κηπειῶν forſan cum Reisk. legendum.* 5. *καὶ γὰρ χρόνον. καὶ τοῦ χρόνον δοῦναι ſuſpicatus eſt Reisk.*

ſoribus locantur, partim ſarta tecta operum publicorum per Italiam, quæ difficile ſit enumerare; partim vectigalia fluminum, portuum, hortorum, metallorum, agrorum, denique omnia, quæ ditione Romana continentur: cuncta hæc a populo exercentur; adeo ut pene ad unum omnes redemtionibus, quæ earum rerum fiunt, & curationibus operum ſint impliciti. Alii enim a cenſoribus locationes per ſe emunt, alii cum his ſocietatem habent, alii pro redemtoribus fidem ſuam interponunt, alii horum nomine bona ſua in publicum addicunt. Sunt autem omnia iſta in poteſtate & arbitrio ſenatus. Nam & diem proferre poteſt, &, ſi quæ intervenerit calamitas, mercedum parte publicanos relevare, aut ſi quis caſus impedierit, quominus exitum res habere poſſet, locationem reſcindere. Et ſunt ejusmodi ſane multa, in quibus aut lædi aut adjuvari a ſenatu poſſunt, qui vectigalia

πάλιν ὠφελεῖ τοὺς τὰ δημόσια χειρίζοντας ἡ σύγ-
κλητος. ἡ γὰρ ἀναφορὰ τῶν προειρημένων γίγνεται
7 πρὸς ταύτην. Τὸ δὲ μέγιστον, ἐκ ταύτης ἀποδί-
δονται κριταὶ τῶν πλείστων καὶ τῶν δημοσίων καὶ
τῶν ἰδιωτικῶν συναλλαγμάτων, ὅσα μέγεθος ἔχει
8 τῶν ἐγκλημάτων. διὸ πάντες εἰς τὴν ταύτης πίστιν
ἐνδεδεμένοι, καὶ δεδιότες τὸ τῆς χρείας ἄδηλον, εὐ-
λαβῶς ἔχουσι πρὸς τὰς ἐνστάσεις καὶ τὰς ἀντι-
9 πράξεις τῶν τῆς συγκλήτου βουλημάτων. Ὁμοίως
δὲ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑπάτων ἐπιβολὰς δυσχερῶς
ἀντιπράττουσιν, διὰ τὸ κατ' ἰδίαν καὶ κοινῇ πάν-
τας ἐν τοῖς ὑπαίθροις ὑπὸ τὴν ἐκείνων πίπτειν
ἐξουσίαν.

Populus senatui obnoxius.

Τοιαύτης δ' οὔσης τῆς ἑκάστου τῶν μερῶν δυνά-
μεως, εἰς τὸ καὶ βλάπτειν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις·
πρὸς πάσας συμβαίνει τὰς περιστάσεις δεόντως
ἔχειν τὴν ἁρμογὴν αὐτῶν, ὥστε μὴ οἷόν τ' εἶναι,
2 ταύτης εὑρεῖν ἀμείνω πολιτείας σύστασιν. Ὅταν
μὲν

XVIII. Forma reip. Rom. omnium commodissima.

ctigalia vel ultrotributa tractant: de istis enim omnibus ad Patres refertur. Quod autem maximum est: ex senatorio ordine judices dantur ad plurimas, qua publicas, qua privatas caussas, quoties paullo gravior est accusatio. Itaque in fidem Senatus quum sint omnes adstricti; metuentes, ne olim forte ejus auxilio sibi futurum sit opus, voluntati illius obsistere & reluctari non audent. Similique de caussa & Consulum inceptis haud temere se opponunt; quoniam & privatim singuli, & omnes in universum, expeditionis tempore, in potestate sunt Consulum.

18. Quum igitur singulæ civitatis partes & incommodare & commodare sibi invicem hoc modo queant; evenit, ut adversus omnes casus apte convenienterque sint concinnatæ: ex quo fit, ut meliorem hac rempublicam nemo possit instituere. Quamobrem quoties alicujus ab

μὲν γάρ τις ἔξωθεν κοινὸς φόβος ἐπιστὰς ἀναγκά-
σῃ σφᾶς συμφρονεῖν καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις· τηλι-
καύτην καὶ τοιαύτην συμβαίνει γίγνεσθαι τὴν δύνα-
μιν τοῦ πολιτεύματος, ὥστε μήτε παραλείπεσθαι 3
τῶν δεόντων μηδὲν, ἅτε περὶ τὸ προσπεσὸν ἀεὶ
πάντων ὁμοῦ ταῖς ἐπινοίαις ἁμιλλωμένων, μήτε τὸ
κριθὲν ὑστερεῖν τοῦ καιροῦ, κοινῇ καὶ κατ' ἰδίαν ἑκά-
στου συνεργοῦντος πρὸς τὴν τοῦ προκειμένου συντέ-
λειαν. διόπερ ἀνυπόστατον συμβαίνει γίγνεσθαι, καὶ 4
παντὸς ἐφικνεῖσθαι τοῦ κριθέντος, τὴν ἰδιότητα τοῦ
πολιτεύματος. Ὅταν γε μὴν πάλιν ἀπολυθέντες 5
τῶν ἐκτὸς φόβων ἐνδιατρίβωσι ταῖς εὐτυχίαις καὶ
περιουσίαις, ταῖς ἐκ τῶν κατορθωμάτων, ἀπολαύον-
τες τῆς εὐδαιμονίας, καὶ ὑποκολακευόμενοι καὶ ῥα-
θυμοῦντες τρέπωνται πρὸς ὕβριν, καὶ πρὸς ὑπερη-
φανίαν, ὃ δὴ φιλεῖ γίγνεσθαι· τότε καὶ μάλιστα 6
συνι-

Resp. Rom. malis suis ipsa ex se medetur.

XVIII. 3. *ὥστε μήτε. Libri omnes mendose ὥστε μηδὲν, quod Casaub. in ὥστε μηδὲ mutavit.*

ab exteris periculi metus ingruens concordare cives ac sibi invicem ferre opem coëgerit, ea est ac tanta hujus reip. vis, ut neque in deliberationibus quidquam eorum prætermittatur, quæ facto sunt opus; quum ut quidque accidit, eo certatim cuncti suas cogitationes referant; & eorum, quæ sunt decreta, nihil fiat tardius quam oporteat, publice privatimque omnibus ad consulta perficienda connitentibus. Quas ob caussas invicta atque inexsuperabilis hæc respublica est, per ipsam qua constat formam; ac quidquid semel decrevit, ad exitum perducit. Rursus autem, quoties omni ab exteris metu liberati, læto rerum successu diutius perfruuntur, atque illis opibus, quas vincendis hostibus sibi pepererunt; ubi præsenti felicitate gaudentes, otio atque adulationibus corrupti, ad injurias atque superbiam, ut fieri amat, sese convertերunt; tum sane ut cum maxime

συνιδεῖν ἐστι αὐτὸ παρ' αὐτοῦ πορίζόμενον τὸ πολίτευμα τὴν βοήθειαν. ἐπειδὰν γὰρ ἐξοιδοῦν τι τῶν μερῶν φιλονεικῇ, καὶ πλέον τοῦ δέοντος ἐπικρατῆται· δῆλον, ὡς, οὐδενὸς αὐτοτελοῦς ὄντος κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, ἀντισπᾶσθαι δὲ καὶ παραποδίζεσθαι δυναμένης τῆς ἑκάστου προθέσεως ὑπ' ἀλλήλων, οὐδὲν ἐξοιδεῖ τῶν μερῶν, οὐδ' ὑπερφρονεῖ. πάντα γὰρ ἐμμένει τοῖς ὑποκειμένοις, τὰ μὲν κωλυόμενα τῆς ὁρμῆς, τὰ δὲ ἐξ ἀρχῆς δεδιότα τὴν ἐκ τοῦ πέλας ἐπίστασιν.

V.

Πολεμικὰ Ῥωμαίων ἐπιτηδεύματα.

✱ ✱ ✱

XIX. Ἐπειδὰν ἀποδείξωσι τοὺς ὑπάτους, μετὰ ταῦτα χιλιάρχους καθιστᾶσι, τεσσαρεσκαίδεκα μὲν, ἐκ τῶν πέντε ἐνιαυσίους ἐχόντων ἤδη στρατείας, δέκα

Ante dilectum militum creantur Tribuni.

7. αὐτοτελοῦς *correxi auctoribus Casaub. & Reisk.* ἀρτιτελοῦς *edd. & mssti.*

XIX. *In scriptis libris præfigitur* Titulus: Περὶ τῆς τῶν ὁπλιτῶν καταστάσεως. 1. τεσσαρεσκαίδεκα. τέσσαρας καὶ δέκα *ed. Opor. & Herv.*

xime cernere est, *rempublicam ipsam ex sese malis suis remedium parare.* Vbi enim pars aliqua se efferens jurgium movere, & majorem, quam conveniat, potentiam sibi cœperit vindicare: quia nullius potentia omnibus suis numeris in se est perfecta, sed consilia omnium, ut jam ostendimus, ab obsistentibus mutuo impediri queunt; nulla efferre se pars supra ceteras valet, neque impotenter superbire. Omnia quippe in suo statu manent; quum aliorum reprimatur impetus, alii autem jam inde ab initio metuant animadversionem aliorum.

V.

Militia Romana.

✱ ✱ ✱

19. Postquam consules designarunt, *Tribunos militum* deinceps creant: quatuordecim quidem ex iis, qui annua jam quina stipendia habent:

Numerus stipendiorum militarium.

καὶ δ' ἄλλους σὺν τούτοις, ἐκ τῶν δέκα. τῶν λοιπῶν 2
τοὺς μὲν ἱππεῖς δέκα, τοὺς δὲ πεζοὺς ἐξ ου * δεῖ
στρατείας τελεῖν κατ' ἀνάγκην, ἐν τοῖς τετταράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ἀπὸ γενεᾶς, πλὴν τῶν ὑπὸ τὰς
τετρακοσίας δραχμὰς τετιμημένων. τούτους δὲ πα- 3
ριᾶσι πάντας εἰς τὴν ναυτικὴν χρείαν· ἐὰν δέ ποτε
κατεπείγῃ τὰ τῆς περιστάσεως, ὀφείλουσι καὶ πεζῇ στρατεύειν εἴκοσι στρατείας ἐνιαυσίους. Πολι- 4
τικὴν δὲ λαβεῖν ἀρχὴν οὐκ ἔξεστιν οὐδενὶ πρότερον, ἐὰν μὴ δέκα στρατείας ἐνιαυσίους ᾖ τετελεκώς.

Conscriptio militum.

Ἐὰν δὲ μέλλωσι ποιεῖσθαι τὴν καταγραφὴν τῶν 5
στρατιωτῶν οἱ τὰς ὑπάτους ἔχοντες ἀρχάς· προλέγουσιν ἐν τῷ δήμῳ τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ δεήσει παραγενέσθαι τοὺς ἐν ταῖς ἡλικίαις Ῥωμαίους ἅπαντας.

ποιοῦσι

2. τῶν λοιπῶν. *Duo hæc verba perperam codd. omnes cum praecedd. jungunt. Commodum esset* τὸ λοιπὸν, *quod & Lipsio placuit.* τῶν γὰρ πολιτῶν *ex conject. edidit Casaubonus.* Ibid. ἐξ ου*. πεζοὺς ἓξ. οὐ δεῖ στρατείας *ed. Opor. cum Aug. a pr. manu, Vrb. Oxon. & Reg. D. (In Reg. E. autem abest totum hoc fragm. V.)* πεζοὺς ἓξ. οὓς δεῖ στρατ. *ed. Herv. cum cod. Med. & Aug. a recent. manu. Sua auctoritate Casaubonus edidit* πεζοὺς δεκαὲξ ἐνιαυσίους δεῖ στρατείας. *Præferam equidem cum Lipsio* πεζοὺς εἴκοσι δεῖ στρατείας. *Sed fuit fortasse* πεζοὺς, ἐξ οὗ εἰς τὴν στρατεύσιμον ἡλικίαν *(aut* εἰς τὸ ἑπτακαιδέκατον τῆς ἡλικίας ἔτος*)* ἥκον, εἴκοσι δεῖ στρατείας τελεῖν. 3. ὀφείλουσι καὶ πεζῇ στρατεύειν. *Sic ex conject. scripsi. Vulgo omnes* ὀφείλουσιν οἱ πεζοὶ στρατεύειν.

habent: decem vero alios præter superiores ex iis, qui dena. Ceterum necessario tenentur *stipendia* facere intra annum ætatis quadragesimum sextum, *equites* quidem, dena; *pedites* vero, [viginti]: iis dumtaxat exceptis, qui infra quaterna millia æris censi fuerint. Hos omnes omittunt, & in usus *nauticos* reservant: quod si quis tamen casus gravior urgeat, hi quoque pedibus merere & vicena stipendia annua facere tenentur. Vrbanum vero magistratum capiendi jus nemini est, antequam dena stipendia emerita habeat. Quando autem *consules* sunt *conscripturi milites;* diem populo edicunt, qua die Romanos omnes militaris ætatis sistere se oporteat.

6 ποιοῦσι δὲ τοῦτο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. τῆς δὲ ἡμέρας ἐπελθούσης, καὶ τῶν στρατευσίμων παραγενομένων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ μετὰ ταῦτα συναθροι-
7 θέντων εἰς τὸ Καπιτώλιον· διεῖλον σφᾶς αὐτοὺς οἱ νεώτεροι τῶν χιλιάρχων, καθάπερ ἂν ὑπὸ τοῦ δήμου κατασταθῶσιν, ἢ τῶν στρατηγῶν, εἰς τέτταρα μέρη· διὰ τὸ τέτταρα παρ' αὐτοῖς στρατόπεδα τὴν ὁλοσχερῆ καὶ πρώτην διαίρεσιν τῶν δυνάμεων ποιεῖ-
8 σθαι. καὶ τοὺς μὲν πρώτους κατασταθέντας τέτταρας εἰς τὸ πρῶτον καλούμενον στρατόπεδον ἔνειμαν· τοὺς δ' ἑξῆς τρεῖς, εἰς τὸ δεύτερον· τοὺς δ' ἑπομένους τούτοις τέτταρας, εἰς τὸ τρίτον· τρεῖς δὲ τοὺς
9 τελευταίους, εἰς τὸ τέταρτον. τῶν δὲ πρεσβυτέρων δύο μὲν τοὺς πρώτους, εἰς τὸ πρῶτον· τρεῖς δὲ τοὺς δευτέρους, εἰς τὸ δεύτερον τιθέασι στρατόπεδον· δύο δὲ τοὺς ἑξῆς, εἰς τὸ τρίτον· τρεῖς δὲ τοὺς τελευταίους, εἰς τὸ τέταρτον.

Distributio tribunorum.

Γενο-

6. συναθροισθ. ἀθροισθέντων *Opor. Aug. Vrb.* Ibid. Καπετώλιον *Herv. Med.*

teat. Atque id faciunt quotannis. Vbi dies advenit, & Romam apti militiæ convenerunt, iidemque mox in Capitolio congregati sunt; ibi tunc juniores e *tribunis militum*, eo ordine, quo quisque eorum vel a populo vel ab imperatoribus fuerit constitutus, in quatuor dividere se partes solent; quia apud eos summa & prima divisio copiarum est in quatuor legiones. Et quatuor quidem illos, qui primi creati fuerint, primæ, quam vocant legioni, attribuunt; tres proximos, secundæ; quatuor qui hos excipiunt, tertiæ; tres novissimos, quartæ. Seniorum autem, duos quidem primo creatos in prima locant legione; tres secundo loco designatos, in secunda; duos proximos, in tertia; tres postremos, in ultima.

20. Per-

XX. Dilectum peragunt tribuni.

Γενομένης δὲ τῆς διαιρέσεως καὶ καταστάσεως
τῶν χιλιάρχων τοιαύτης, ὥστε πάντα τὰ στρατό-
πεδα τοὺς ἴσους ἔχειν ἄρχοντας· μετὰ ταῦτα 2
καθίσαντες χωρὶς ἀλλήλων κατὰ στρατόπεδον,
κληροῦσι τὰς φυλὰς κατὰ μίαν, καὶ προσκαλοῦν-
ται τὴν ἀεὶ λαχοῦσαν. ἐκ δὲ ταύτης ἐκλέγουσι τῶν 3
νεανίσκων τέτταρας ἐπιεικῶς τοὺς παραπλησίους
ταῖς ἡλικίαις καὶ ταῖς ἕξεσιν. προσαχθέντων δὲ 4
τούτων, λαμβάνουσι πρῶτοι τὴν ἐκλογὴν οἱ τοῦ
πρώτου στρατοπέδου, δεύτεροι δ' οἱ τοῦ δευτέρου,
τρίτοι δ' οἱ τοῦ τρίτου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ τετάρ-
του. πάλιν δ' ἄλλων τεττάρων προσαχθέντων, λαμ- 5
βάνουσι πρῶτοι τὴν αἵρεσιν οἱ τοῦ δευτέρου στρατο-
πέδου, καὶ ἑξῆς οὕτως, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ πρώτου.
μετὰ δὲ ταῦτα πάλιν ἄλλων τεττάρων προσαχθέν- 6
των, πρῶτοι λαμβάνουσιν οἱ τοῦ τρίτου στρατοπέ-
δου, τελευταῖοι δ' οἱ τοῦ δευτέρου. καὶ, ἀεὶ κατὰ τ 7
λόγον οὕτως ἐκ περιόδου τῆς ἐκλογῆς γιγνομένης,
παρα-

XX. 4. 5. & 6. προσαχθέντων. προαχθέντων *Herv. Med.*

20. Peracta vero electione & divisione tribunorum, sic ut singulae legiones totidem duces habeant: separatim postea sedentes cujusque legionis tribuni sigillatim *tribus sortiuntur*, &, ut cuique sors contigit, eam ad se vocant. Tum ex ea *quatuor juvenes* eligunt, *pares*, quoad ejus fieri potest, aetate & habitu corporis. His propius admotis, primi electionem faciunt primae legionis tribuni: secundi, secundae: tertii, tertiae: novissimi, quartae. Rursus vero aliis quatuor admotis, primi eligunt secundae legionis tribuni; & sic deinceps: ultimi vero primae. Posthaec aliis denuo quatuor adductis, primi dilectum habent tertiae legionis tribuni: ultimi, legionis secundae. Et ita, dum hac ratione semper idem electionis orbis volvitur, evenit illud, ut

παραπλησίους συμβαίνει λαμβάνεσθαι τοὺς ἄνδρας
8 εἰς ἕκαστον τῶν στρατοπέδων. Ὅταν δ' ἐκλέξωσι
τὸ προκείμενον πλῆθος· (τοῦτο δ' ἐστὶν ὁτὲ μὲν εἰς
ἕκαστον στρατόπεδον πεζοὶ τετρακισχίλιοι καὶ δια-
κόσιοι, ποτὲ δὲ πεντακισχίλιοι, ἐπειδὰν μείζων τις
9 αὐτοῖς προφαίνηται κίνδυνος·) μετὰ ταῦτα τοὺς
ἱππεῖς τὸ μὲν παλαιὸν ὑστέρους εἰώθεσαν δοκιμά-
ζειν ἐπὶ τοῖς τετρακισχιλίοις διακοσίοις, νῦν δὲ προ-
τέρους, πλουτίνδην αὐτῶν γεγενημένης ὑπὸ τοῦ τι-
μητοῦ τῆς ἐκλογῆς· καὶ ποιοῦσι τριακοσίους εἰς ἕκα-
στον στρατόπεδον.

Peditum numerus in legione.

Equites.

Ἐπιτελεσθείσης δὲ τῆς καταγραφῆς τὸν προει-
ρημένον τρόπον, ἀθροίσαντες τοὺς ἐπιλελεγμένους
οἱ προσήκοντες τῶν χιλιάρχων καθ' ἕκαστον στρα-
τόπεδον, καὶ λαβόντες ἐκ πάντων ἕνα τὸν ἐπιτη-
2 δειότατον, ἐξορκίζουσιν· Ἦ μὴν πειθαρχήσειν,
καὶ

XXI. Sacramentum militare.

9. *διακοσίοις. Sic diserte Herv. Aug. Urb. Med. Puto & Opor. Regius nota numerali utitur. Casaubonus ex conject.* διακοσίους *edidit*, quaternis peditum millibus adjungere (equites) ducentos.

ut pares ac similes capiantur in quamque legionem milites. Postquam vero legerunt quem proposuerant numerum; (is est quandoque in singulas legiones *peditum quaternûm millium & ducentorum:* aliquando *quinûm millium*, quoties majus aliquod ipsis imminet periculum:) mox *equites*, olim quidem posteriore loco moris erat deligere, post quatuor mille & ducentos pedites; nunc priore loco eos centuriant, e censu per censorem electos, atque illorum *trecentos* unicuique legioni assignant.

21. Peracto delectu eo quem diximus modo, Tribuni militum suæ quisque legionis eos, qui fuerunt lecti, congregant, atque unum ex omnibus eligentes, maxime idoneum, sacramento adigunt; *Fore omnino, ut pareat im-*

καὶ ποιήσειν τὸ προσταττόμενον ὑπὸ τῶν
ἀρχόντων κατὰ δύναμιν. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες 3
ὀμνύουσι καθ' ἕνα προπορευόμενοι, τοῦτ' αὐτὸ δη-
λοῦντες, ὅτι ποιήσουσι πάντα, καθάπερ ὁ πρῶτος.

Sociorum conscriptio.

Κατὰ δὲ τοὺς αὐτοὺς καιροὺς οἱ τὰς ὑπάτους ἀρ- 4
χὰς ἔχοντες παραγγέλλουσι τοῖς ἄρχουσι τοῖς ἀπὸ
τῶν συμμαχίδων πόλεων, τῶν ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἐξ
ὧν ἂν βούλωνται συστρατεύειν τοὺς συμμάχους,
διασαφοῦντες τὸ πλῆθος, καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τὸν
τόπον, εἰς ὃν δεήσει παρεῖναι τοὺς κεκριμένους. αἱ δὲ 5
πόλεις παραπλησίαν ποιησάμεναι τῇ προειρημένῃ
τὴν ἐκλογὴν καὶ τὸν ὅρκον, ἐκπέμπουσιν, ἄρχοντα
συστήσασαι καὶ μισθοδότην. Οἱ δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ χι- 6
λίαρχοι μετὰ τὸν ἐξορκισμὸν παραγγείλαντες ἡμέ-
ραν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ, καὶ τόπον, εἰς ὃν δεήσει
παρεῖναι χωρὶς τῶν ὅπλων, τότε μὲν ἀφῆκαν.

Quatuor genera peditum in legione.

Παραγενομένων δ' εἰς τὴν ταχθεῖσαν ἡμέραν, διαλέ- 7
γουσι τῶν ἀνδρῶν τοὺς μὲν νεωτάτους καὶ πενιχρο-
τάτους

XXI. 5. ἄρχοντα συστήσ. ἄρχοντας *suspicari licet cum Gron.*

perio ducum, & quidquid ab iis fuerit jussus, pro viribus præstet. Reliqui autem omnes, procedentes alter post alterum, in eadem verba jurant; omnia se facturos, sicut ille primus. Circa idem vero tempus Consules magistratibus sociarum in Italia civitatum, ex quibus auxilia eo bello secum militare volunt, nuncium mittunt; numerum & diem locumque ad conveniendum edicentes iis, qui lecti fuerint. Civitates lectos a se simili ratione ei, quam exposuimus, milites, eodem sacramento adactos, adjecto duce & quæstore mittunt. At Romæ tribuni militum, postquam sacramento milites adegerunt, denunciato legioni cuique die ac loco ad conveniendum sine armis, tunc quidem eos dimittunt. Ceterum ubi ad dictam diem illi convenerunt; natu minimos & pauperrimos Tribuni seligunt

τάτους εἰς τοὺς Γροσφομάχους· τοὺς δ' ἑξῆς τούτοις, εἰς τοὺς Ἀστάτους καλουμένους· τοὺς δ' ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίαις, εἰς τοὺς Πρίγκιπας· τοὺς
8 δὲ πρεσβυτάτους εἰς τοὺς Τριαρίους. αὗται γάρ εἰσι καὶ τοσαῦται διαφοραὶ παρὰ Ῥωμαίοις καὶ τῶν ὀνομασιῶν, καὶ τῶν ἡλικιῶν, ἔτι δὲ τῶν καθοπλισμῶν
9 ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ. Διαιροῦσι δ' αὐτοὺς τὸν τρόπον τοῦτον, ὥστ' εἶναι τοὺς μὲν πρεσβυτάτους, καὶ Τριαρίους προσαγορευομένους, ἑξακοσίους· τοὺς δὲ Πρίγκιπας, χιλίους καὶ διακοσίους· ἴσους δὲ τούτοις τοὺς Ἀστάτους· τοὺς δὲ λοιποὺς καὶ νεωτά-
10 τους Γροσφοφόρους. ἐὰν δὲ πλείους τῶν τετρακισχιλίων ὦσιν, κατὰ λόγον ποιοῦνται τὴν διαίρεσιν, πλὴν τῶν Τριαρίων· τούτους ἀεὶ τοὺς ἴσους.

Καὶ τοῖς μὲν νεωτάτοις παρήγγειλαν μάχαιραν XXII. Arma Velitum.
2 φορεῖν, καὶ γρόσφους, καὶ πάρμην. ἡ δὲ πάρμη καὶ δύναμιν ἔχει τῇ κατασκευῇ, καὶ μέγεθος ἀρκοῦν πρὸς ἀσφάλειαν· περιφερὴς γὰρ οὖσα τῷ σχήματι,

Ii 2 τρίπε-

XXII. 2. ἀρκοῦν πρὸς. ἀρκοῦν καὶ πρὸς ἀσφ. *Herv.* & *Med.*

ligunt in *Velites:* proximos his in *Haſtatos*, quos vocant: ætatem florentiſſimam in *Principes:* maximos natu in *Triarios.* Hæ ſunt enim, & tot numero, differentiæ apud Romanos appellationum & ætatum atque etiam armaturæ in unaquaque legione. Ita autem hos dividunt, ut ætate maxime provecti, qui *Triarii* dicuntur, ſint numero *ſexcenti; Principes mille ducenti; totidem Haſtati: ceteri* ac natu minimi *Velites.* Sin pluribus, quam quatuor millibus, conſtet legio; eadem proportione & ceterorum partitionem inſtituunt, niſi quod Triariorum numerus variat numquam.

22. Ac minimis quidem natu præcipiunt, ut gladium geſtent, & haſtas, atque parmam. *Parma* & firmitatem habet a ſtructura, & magnitudinem, quæ ad defenſionem ſufficiat; quippe cui figura rotunda, diameter

Arma Velitum. τρίπεδον ἔχει τὴν διάμετρον. προσεπικοσμεῖται δὲ 3
καὶ λιτῷ περικεφαλαίῳ· ποτὲ δὲ λυκείαν ἤ τι τῶν
τοιούτων ἐπιτίθεται, σκέπης ἅμα καὶ σημείου χά-
ριν, ἵνα τοῖς κατὰ μέρος ἡγεμόσι προκινδυνεύοντες
ἐῤῥωμένως, καὶ μὴ, διάδηλοι γίγνωνται. τὸ δὲ τῶν 4
γροσφῶν βέλος ἔχει τῷ μὲν μήκει τὸ ξύλον ὡς ἐπί-
παν δίπηχυ, τῷ δὲ πάχει δακτυλιαῖον, τὸ δὲ κέν-
τρον, σπιθαμιαῖον, κατὰ τοσοῦτον ἐπὶ λεπτὸν ἐξε-
ληλαμένον καὶ συνωξυσμένον, ὥστε κατ᾽ ἀνάγκην
εὐθέως ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμβολῆς κάμπτεσθαι, καὶ
μὴ δύνασθαι τοὺς πολεμίους ἀντιβάλλειν· εἰ δὲ μὴ,
κοινὸν γίγνεται τὸ βέλος.

XXIII. Gravis armatura. Τοῖς γε μὴν δευτέροις μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν,
Ἀστάτοις δὲ προσαγορευομένοις, παρήγγειλαν φέρειν
Scutum. πανοπλίαν. Ἔστι δ᾽ ἡ Ῥωμαϊκὴ πανοπλία πρῶτον 2
μὲν θυρεὸς, οὗ τὸ μὲν πλάτος ἐστὶ τῆς κυρτῆς ἐπι-
φανείας

2: *Pro* τρίπεδον *Caſaubonus* τριημίπεδον *vel* τριῶν ἡμιποδίων *voluit, & vertit* pedis unius & ſemis. 3. λιτῷ περικεφαλαίῳ. *Forſ.* λιτῇ περικεφαλαίᾳ. 4. ἐξεληλαμένον *correxi cum Ern. Vulgo* ἐξεληλασμένον. *Et* ἐξεληλαγμένον *Oxon. & Reg. D. a pr. manu, qui a ſec. manu* ἐξεληλεγμένον *præfert.*

ter tripedalis. Inſuper adornantur velites nuda *galea;* cui tamen lupina interdum aut aliquid ejusmodi imponitur; ſimul tutelæ cauſſa, & indicii, ut in obeundis fortiter ſecusve præliis dignoſci ab ordinum queant ductoribus. *Haſta velitaris* telum eſt, habens haſtile duos ut plurimum cubitos longum, craſſum vero digitum unum: ſpiculum illi ſpithamæ longitudine, eo tenuitatis atque acuminis perductum, ut neceſſario ſtatim a primo jactu reflectatur, neque remitti poſſit ab hoſtibus: quod niſi ita eſt, commune ſit hoc telum.

23. Aetate proximis, quos vocant *Haſtatos,* præcipiunt, ut *juſta arma* ferant. Ea ſunt apud Romanos, primum quidem *ſcutum;* latum in ſuperficie gibba duos pedes

φανείας πένθ' ἡμιποδίων· τὸ δὲ μῆκος, ποδῶν τετ-
3 τάρων· ὁ δὲ μείζων, ἔτι καὶ παλαιστιαῖος. ἐκ δι-
πλοῦ σανιδώματος ταυροκόλλῃ πεπηγὼς, ὀθονίῳ,
μετὰ δὲ ταῦτα μοσχείῳ δέρματι περιείληπται τὴν
4 ἐκτὸς ἐπιφάνειαν. ἔχει δὲ περὶ τὴν ἴτυν, ἐκ τῶν
ἄνωθεν καὶ κάτωθεν μερῶν, σιδηροῦν σιάλωμα, δι'
οὗ τάς τε καταφορὰς τῶν μαχαιρῶν ἀσφαλίζεται,
5 καὶ τὰς πρὸς τὴν γῆν ἐξερείσεις. προσήρμοσται δ'
αὐτῷ καὶ σιδηρᾶ κόγχος, ἣ τὰς ὁλοσχερεῖς ἀπο-
στέγει πληγὰς λίθων, καὶ σαρισσῶν, καὶ καθόλου
6 βιαίων βελῶν. Ἅμα δὲ τῷ θυρεῷ μάχαιρα· ταύ- Gladius.
την δὲ περὶ τὸν δεξιὸν φέρει μηρὸν, καλοῦσι δ' αὐτὴν
7 Ἰβηρικήν. ἔχει δ' αὕτη κέντημα διάφορον, καὶ κατα-
φορὰν ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν βίαιον, διὰ τὸ τὸν ὀβε-
8 λίσκον αὐτῆς ἰσχυρὸν καὶ μόνιμον εἶναι. Πρὸς δὲ Pila.
τούτοις ὑσσοὶ δύο, καὶ περικεφαλαία χαλκῆ, καὶ
9 προκνημίς. τῶν δ' ὑσσῶν εἰσὶν οἱ μὲν παχεῖς, οἱ δὲ

des cum dimidio; longum vero pedes quatuor: aut, si sit majus, ad hanc longitudinis mensuram palmus accedit. E duplici tabulato glutine taurino est compactum; extrema superficies linteo, deinde vitulino corio circumtegitur. In ambitu circa superam inferamque partem ferrea prætexitur lamina; qua adversus cæsim illatos ictus munitur, & ne humo incumbens corrumpatur. Adaptatur etiam illi concha ferrea, (is est umbo;) quæ ictus vehementiores defendit, lapidum, sarissarum, & violentorum omnium telorum. Simul cum scuto est *gladius*, quem ad dextrum femur gestant: *Hispaniensem* ipsi vocant. Est autem hic gladius & ad punctim lædendum excellens, & ad cæsim ex utraque parte feriendum vehemens: constat enim lamina valida & firma. Accedunt *pila* duo. & galea ærea, & ocrea. Sunt autem e pilis alia crassiora, tenuiora alia.

Pila. λεπτοί. τῶν δὲ στερεωτέρων οἱ μὲν στρογγύλοι πα-
λαιστιαίαν ἔχουσι τὴν διάμετρον· οἱ δὲ τετράγωνοι,
τὴν πλευράν. οἵ γε μὴν λεπτοὶ σιβυνίοις ἐοίκασι
συμμέτροις, οὓς φοροῦσι μετὰ τῶν προειρημένων.
ἁπάντων δὲ τούτων τοῦ ξύλου τὸ μῆκός ἐστιν ὡς 10
τρεῖς πήχεις. προσήρμοσται δ' ἑκάστοις βέλος σι-
δηροῦν ἀγκιστρωτὸν, ἴσον ἔχον τὸ μῆκος τοῖς ξύλοις·
οὗ τὴν ἔνδεσιν κατὰ τὴν χρείαν οὕτως ἀσφαλίζον- 11
ται βεβαίως, ἕως μέσου τῶν ξύλων ἐνδέοντες, καὶ
πυκναῖς ταῖς λαβίσι καταπερονῶντες, ὥστε μὴ πρό-
τερον τὸν δεσμὸν ἐν ταῖς χρείαις ἀναχαλασθῆναι,
ἢ τὸν σίδηρον θραύεσθαι, καίπερ ὄντα τὸ πάχος ἐν
τῷ πυθμένι καὶ τῇ πρὸς τὸ ξύλον συναφῇ τριῶν
ἡμιδακτυλίων. ἐπὶ τοσοῦτον καὶ τοσαύτην πρόνοιαν
Galea cristata. ποιοῦνται τῆς ἐνδέσεως. Ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις προσ- 12
επικοσμοῦνται πτερίνῳ στεφάνῳ, καὶ πτεροῖς φοινι-
κίοις ἢ μέλασιν ὀρθοῖς τρισὶν, ὡς πηχυαίοις τὸ μέ-
γεθος.

XXIII. 11. *κατὰ τὴν χρείαν ex conject. correxi. Vulgo omnes καὶ τὴν χρείαν.* Ibid. *ἕως μέσου dedit Reg. D. Vulgo ἕως μέσον.* Ibid. *καὶ τοσαύτην. καὶ τοιαύτην malim cum Reisk.* 12. *πτερίνῳ. πτερινῷ Aug.* Ibid. *καὶ πτεροῖς. καὶ omittit Suidas.*

E solidioribus rursus alia rotunda sunt, quæ palmarem habent dimetientem: alia quadrata, latus habentia palmare. Tenuia mediocribus venabulis sunt similia: atque hæc gestant cum prædictis. Istorum autem omnium hastile tria fere cubita longum est: aptaturque singulis telum ferreum, hamatum, paris longitudinis cum ipsis lignis; cujus nexum, ubi usus requirit, adeo firmant valide, ad media usque ligna religantes, & crebris fibulis configentes, ut non ante nexus inter utendum laxetur, quam ferrum frangatur, quod quidem in fundo, & qua parte ligno committitur, crassitiem habet digiti unius cum dimidio: usque adeo magna cautione prospiciunt huic adnexioni. Adhæc *galea* insuper crista ornata est, & pennis tribus puniceis aut nigris, iisque rectis, longitudine

13γεθος. ὧν προστεθέντων κατὰ κορυφὴν ἅμα τοῖς
ἄλλοις ὅπλοις, ὁ μὲν ἀνὴρ φαίνεται διπλάσιος ἑαυ-
τοῦ κατὰ τὸ μέγεθος, ἡ δ' ὄψις καλὴ καὶ κατα-
14πληκτικὴ τοῖς ἐναντίοις. Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ προσ- Pectorale.
λαβόντες χάλκωμα σπιθαμιαῖον πάντῃ πάντως,
ὃ προστίθενται μὲν πρὸ τῶν στέρνων, καλοῦσι δὲ
καρδιοφύλακα, τελείαν ἔχουσι τὴν καθόπλισιν.
15οἱ δὲ ὑπὲρ τὰς μυρίας τιμώμενοι δραχμὰς, ἀντὶ τοῦ Lorica.
καρδιοφύλακος σὺν τοῖς ἄλλοις ἁλυσιδωτοὺς περιτί-
16θενται θώρακας. Ὁ δ' αὐτὸς τρόπος τῆς καθο-
πλίσεώς ἐστι καὶ περὶ τοὺς Πρίγκιπας καὶ Τρια- Hastæ
ρίους, πλὴν ἀντὶ τῶν ὑσσῶν οἱ Τριάριοι δόρατα φο- triariorum.
ροῦσιν.

Ἐξ ἑκάστου δὲ τῶν προειρημένων γενῶν, πλὴν XXIV.
τῶν νεωτάτων, ἐξέλεξαν ταξιάρχους ἀριστίνδην δέ- Centuriones.
κα. μετὰ δὲ τούτους ἑτέραν ἐκλογὴν ἄλλων δέκα
2ποιοῦνται. καὶ τούτους μὲν ἅπαντας προσηγόρευ-
Ii 4 σαν

14. πρὸ τῶν στέρνων. πρὸς τὸ στέρνον *Reg. D. Oxon.* & *margo Herv.*
15. ἁλυσιδωτοὺς. ἁλυσιδέτους *Reg. D.*

tudine fere cubitalibus: quæ ubi ceteris armis ad summum verticem accesserunt; vir quidem duplo, quam sit, major apparet; species autem existit pulchra, & hosti formidabilis. Iam plerique, assumta præterea lamina ærea duodecim undique digitorum, quam pectori apponunt, & *pectorale* dicunt, plenam ita absolvunt armaturam. Sed qui ultra centum millium æris in censu habent, loco pectoralis super cetera arma *loricas* hamis consertas induunt. Eodem vero modo armantur & *Principes* & *Triarii;* nisi quod Triarii pro pilis *hastas* gestant.

24. Ex unoquoque autem prædictorum generum, exceptis natu minimis, ordinum ductores decem, pro virtutis merito, eligunt. Et post hos, altera electione, iterum alios decem. Atque hos quidem omnes appellant ordi-

σαν ταξιάρχους, ὧν ὁ πρῶτος αἱρεθεὶς καὶ συνε-
Vragi. f. Optiones. δρίου κοινωνεῖ. προσεκλέγονται δ' οὗτοι πάλιν αὐτοὶ
Manipuli. τοὺς ἴσους οὐραγούς. Ἑξῆς δὲ τούτοις, μετὰ τῶν 3
ταξιαρχῶν, διεῖλον τὰς ἡλικίας, ἑκάστην εἰς δέκα
μέρη, πλὴν τῶν γροσφομάχων· καὶ προσένειμαν
ἑκάστῳ μέρει τῶν ἐκλεχθέντων ἀνδρῶν δύο ἡγεμό-
νας, καὶ δύο οὐραγούς. τῶν δὲ γροσφομάχων τοὺς 4
ἐπιβάλλοντας κατὰ τὸ πλῆθος, ἴσους ἐπὶ πάντα
τὰ μέρη διένειμαν. Καὶ τὸ μὲν μέρος ἕκαστον ἐκά- 5
λεσαν καὶ τάγμα, καὶ σπεῖραν, καὶ σημαίαν· τοὺς
Vexillarii. δὲ ἡγεμόνας Κεντυρίωνας καὶ ταξιάρχους. οὗτοι δὲ 6
καθ' ἑκάστην σπεῖραν ἐκ τῶν καταλειπομένων ἐξέ-
λεξαν αὐτοὶ δύο, τοὺς ἀκμαιοτάτους καὶ γενναιο-
Centurionum officium. τάτους ἄνδρας, σημαιοφόρους. Δύο δὲ καθ' ἕκα- 7
στον τάγμα ποιοῦσιν ἡγεμόνας, εἰκότως· ἀδήλου
γὰρ ὄντος καὶ τοῦ ποιῆσαι καὶ τοῦ παθεῖν τι τὸν
ἡγεμόνα, τῆς πολεμικῆς χρείας οὐκ ἐπιδεχομένης
πρόφα-

XXIV. 6. *σημαιοφόρους.* *σημαιαφόροις Reg. D. Oxon.*

ordinum ductores: quorum is, qui primo loco est electus, concilium etiam participat. Rursus autem hi ipsi totidem *coactores agminis* eligunt. Secundum hæc, una cum ordinum ductoribus, ætates deinde singulas, velitibus exceptis, in partes decem tribuunt; & binos cuique parti duces, binosque agminis coactores e lectis viris assignant. Velites vero, prout ipsorum numerus est, æquabiliter in omnes partes dividunt. Ac singulas quidem has partes appellant *Ordinem*, *Manipulum*, *Vexillum:* duces vero *Centuriones & ordinum ductores.* Hi vero in suis quisque manipulis *Vexillarios* duos ex omni numero eligunt, vigore corporis & animi præstantissimos. Quod autem *duos cuique manipulo ductores* attribuunt, ratione id faciunt: quum enim sit incertum, quid dux vel facturus sit, vel passurus, neque excusationem ullam bellica res admittat; committere

πρόφασιν· οὐδέποτε βούλονται τὴν σπεῖραν χωρὶς
8 ἡγεμόνος εἶναι καὶ προστάτου. παρόντων μὲν οὖν ἀμφοτέρων, ὁ μὲν πρῶτος αἱρεθεὶς ἡγεῖται τοῦ δεξιοῦ μέρους τῆς σπείρας· ὁ δὲ δεύτερος τῶν εὐωνύμων ἀνδρῶν τῆς σημαίας ἔχει τὴν ἡγεμονίαν. μὴ παρόντων δ', ὁ καταλειπόμενος ἡγεῖται πάντων.
9 Βούλονται δ' εἶναι τοὺς ταξιάρχους οὐχ οὕτω θρασεῖς καὶ φιλοκινδύνους, ὡς ἡγεμονικοὺς, καὶ στασίμους, καὶ βαθεῖς μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐξ ἀκεραίου προσπίπτειν ἢ κατάρχεσθαι τῆς μάχης, ἐπικρατουμένους δὲ καὶ πιεζομένους ὑπομένειν, καὶ ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς χώρας.

XXV. Equitum Turmæ.

Παραπλησίως δὲ καὶ τοὺς ἱππεῖς εἰς ἴλας δέκα διεῖλον· ἐξ ἑκάστης δὲ τρεῖς προκρίνουσιν ἰλάρχας,
2 οὗτοι δ' αὐτοὶ τρεῖς προσέλαβον οὐραγούς. ὁ μὲν οὖν πρῶτος αἱρεθεὶς ἰλάρχης ἡγεῖται τῆς ἴλης· οἱ

9. *οὐκ ἐξ ἀκεραίου. Prætuli hoc cum Aug. in textu. Ceteri vulgo, & Aug. etiam in ora libri, οὐδ' ἐξ ἀκεραίου.*

tere nolunt, ut duce ac præfecto umquam ordo careat. Igitur præſentibus quidem ambobus, uter fuerit prior electus, is dextræ manipuli præeſt parti; alter ſiniſtræ. Si non adſunt ambo, qui ſolus reſtat, is omnium ducatum obtinet. Probant autem Romani *centuriones*, non tam eos, qui ſunt audaces & ad pericula ſubeunda prompti, quam eos, *qui arte imperatoria valent*, ſuntque firmi ac ſtabiles, & altis magis animis, non tam ad invadendum hoſtem rebus integris, atque ad initium pugnæ faciendum, quam ad durandum ubi ſuperior jam hoſtis eſt, & ad mortem prius oppetendam rebus afflictis, quam ut ſtationem deſerant.

25. Simili modo etiam *Equites* in *Turmas* decem dividere ſolent; e quarum ſingulis tres turmarum præfectos creant; qui ipſi totidem coactores agminis aſſumunt. Qui primus turmæ ductor eſt electus, turmæ præeſt;

Decuriones.

δὲ δύο, δεκαδάρχων ἔχουσι τάξιν, καλοῦνται δὲ πάντες Δεκουρίωνες. μὴ παρόντος δὲ τοῦ πρώτου, πάλιν ὁ δεύτερος ἰλάρχου λαμβάνει τάξιν.
3 Ὁ δὲ καθοπλισμὸς τῶν ἱππέων νῦν ἐστι παραπλήσιος τῷ τῶν Ἑλλήνων· τὸ δὲ παλαιὸν, πρῶτον μὲν θώρακας οὐκ εἶχον, ἀλλ' ἐν περιζώμασιν ἐκινδύνευον.
4 ἐξ οὗ πρὸς μὲν τὸ καταβαίνειν καὶ ταχέως ἀναπηδᾷν ἐπὶ τοὺς ἵππους ἑτοίμως διέκειντο καὶ πρακτικῶς· πρὸς δὲ τὰς συμπλοκὰς ἐπισφαλῶς εἶχον, διὰ τὸ γυμνοὶ κινδυνεύειν.
5 Τὰ δὲ δόρατα κατὰ δύο τρόπους ἄπρακτα ἦν αὐτοῖς· καθ' ἕνα μὲν, ᾗ λεπτὰ καὶ κλαδαρὰ ποιοῦντες, οὔτε τοῦ προτεθέντος ἠδύναντο σκοποῦ στοχάζεσθαι, καὶ πρὸ τοῦ γε τὴν ἐπιδορατίδα πρός τι προσερεῖσαι, κραδαινόμενα δι' αὐτῆς τῆς τῶν ἵππων κινήσεως, τὰ πλεῖστα συνετρίβετο·
6 πρὸς δὲ τούτοις, ἄνευ σαυρωτήρων κατασκευάζοντες, μιᾷ τῇ πρώτῃ διὰ τῆς ἐπιδορατίδος ἐχρῶντο

Arma equitum, olim parum commoda:

XXV. 5. κλαδαρά. *In Reg. D. ſuperſcriptum* πλαδαρά.

præeſt; reliqui Decurionum locum obtinent: ſed omnes eodem nomine *Decuriones* vocantur. Quoties vero primus abeſt, ſecundus pro turmæ præfecto ſe gerit. *Armatura* porro *equitum* nunc quidem Græcanicæ eſt ſimilis: at non ita olim. Primum enim *loricas* non habebant; ſed ſola veſte ſuccincti pugnabant: ex quo fiebat, ut ad deſcendendum quidem & celeriter inſiliendum in equos promti eſſent atque expediti; inter pugnandum vero periculis objicerentur, ut qui nudi dimicabant. *Haſtæ* deinde duabus de cauſſis erant illis inutiles. Prior ratio eſt, quod, quum graciles eas & tremulas facerent, neque ad propoſitum ſcopum poterant collimare, &, priusquam etiam cuſpis aliquo defigeretur, concuſſæ pleræque ipſa equorum agitatione frangebantur. Ad hæc, quum ſine cuſpide in ima parte eas facerent, ad unicum & primum illum ictum iis utebantur,

ἐχρῶντο πληγῇ, μετὰ δὲ ταῦτα κλασθέντων, λοι-
πὸν ἦν ἄπρακτα αὐτοῖς καὶ μάταια. Τόν γε μὴν
θυρεὸν εἶχον ἐκ βοείου δέρματος, τοῖς ὀμφαλωτοῖς
ποπάνοις παραπλήσιον, τοῖς ἐπὶ τὰς θυσίας ἐπι-
τιθεμένοις· οἷς οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς ἦν χρῆσθαι,
διὰ τὸ μὴ στάσιν ἔχειν· ὑπό τε τῶν ὄμβρων ἀπο-
δερματούμενοι καὶ μυδῶντες, δύσχρηστοι καὶ πρό-
8 τερον ἦσαν, καὶ νῦν ἔτι γίγνονται παντελῶς. Διό-
περ ἀδοκίμου τῆς χρείας οὔσης, ταχέως μετέλαβον
9 τὴν Ἑλληνικὴν κατασκευὴν τῶν ὅπλων. ἐν ᾗ τῶν μὲν
δοράτων τὴν πρώτην εὐθέως τῆς ἐπιδορατίδος πλη-
γὴν εὔστοχον ἅμα καὶ πρακτικὴν γίγνεσθαι συμβαί-
νει, διὰ τὴν κατασκευὴν ἀτρεμοῦς καὶ στασίμου τοῦ
δόρατος ὑπάρχοντος· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐκ μεταλή-
ψεως τοῦ σαυρωτῆρος χρείαν, μόνιμον καὶ βίαιον.
10 Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν θυρεῶν· καὶ γὰρ
πρὸς τὰς ἐπιβολὰς καὶ πρὸς τὰς ἐπιθέσεις ἑστη-
κυῖαν

deinde, ad morem Græcorum, in melius mutata.

7. *Post verba* οὔτε πρὸς τὰς ἐπιβολὰς *excidisse* οὔτε πρὸς τὰς ἐπιθέσεις *suspicatus est Reisk.*

tur, quando mucrone feriebant; deinde fractæ, nulli amplius usui erant. *Scutum* vero illis erat e bovillo corio, ad instar eorum umbilicatorum liborum, quæ sacrificiis moris est imponere: quæ scuta nec adversus impetum hostium valebant, quum firmitatem non haberent; &, ubi imbribus corrupta atque madore resoluta sunt, cum jam ante non magno usui fuerint, tunc plane inutilia evadunt. Quare quum istorum armorum usum experientia reprobaret; mox *Græcanicam armorum structuram* suæ loco adoptarunt: qua fit, ut, hastam quod attinet, primus statim mucronis ictus dirigi recte possit, atque efficax sit; eo quod ita conficitur hasta, ut stabilis sit, non tremula; & similiter, ut, versa hasta, cuspidis usus firmus sit ac violentus. Eadem ratio & in scutis: nam & adversus eminus & adversus comi-

κυῖαν καὶ τεταγμένην ἔχουσι τὴν χρείαν. Ἃ συνι- 11
δόντες, ἐμιμήσαντο ταχέως. Ἀγαθοὶ γὰρ, εἴ καί
τινες ἕτεροι, μεταλαβεῖν ἔθη, καὶ ζηλῶσαι τὸ βέλ-
τιον καὶ Ῥωμαῖοι.

XXVI. Conveniunt in armis, loco a Cos. edicto.

Τοιαύτην δὲ ποιησάμενοι τὴν διαίρεσιν οἱ χιλίαρ-
χοι, καὶ ταῦτα παραγγείλαντες περὶ τῶν ὅπλων,
τότε μὲν ἀπέλυσαν τοὺς ἄνδρας εἰς τὴν οἰκείαν.
παραγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, εἰς ἣν ὤμοσαν ἀθροι- 2
σθῆναι πάντες ὁμοίως εἰς τὸν ἀποδειχθέντα τόπον
ὑπὸ τῶν ὑπάτων· (τάττει δ' ὡς ἐπίπαν ἑκάτερος 3
χωρὶς τὸν τόπον τοῖς αὐτοῦ στρατοπέδοις· ἑκατέρῳ
γὰρ δίδοται τὸ μέρος τῶν συμμάχων, καὶ δύο τῶν
Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων·) παραγίγνονται δὴ πάν- 4
τες ἀδιαπτώτως οἱ καταγραφέντες, ὡς ἂν μηδε-
μιᾶς ἄλλης συγχωρουμένης προφάσεως τοῖς ἐξορκι-
σθεῖσι, πλὴν ὀρνιθείας καὶ τῶν ἀδυνάτων. Ἀθροι- 5
σθέντων

10. τεταγμένην. *τεταμένην voluit Reik. Et sic exposuerunt Lipsius & Casaub.* 11. μεταλαβεῖν. *μεταβαλεῖν Ang.* Ibid. καὶ Ῥωμαῖοι. *Abest vulgo* καὶ.

XXVI. 4. δὴ πάντες *ex conj. scripsi. Vulgo* δὲ πάντες.

cominus ingruentia firmum atque certum usum præstant. Quod ut animadverterunt, cito sunt imitati. *Romani enim, si qui alii, facile aliorum mores adsciscunt, &, quod est melius, æmulantur.*

26. Tribuni militum postquam hujusmodi partitionem instituerunt, & hæc super armis dederunt mandata, unumquemque domum remittunt. Vbi vero dies adest, ad quam se eo, quem consul designavit, loco conventuros pariter omnes jurarunt; (fere autem separatim uterque consul locum suis legionibus ad conveniendum edicit: utrique enim eorum sua pars auxiliorum attribuitur, & Romanæ legiones duæ:) ibi tum omnes qui sunt conscripti, adveniunt indubitanter & necessario; quippe alia nulla prorsus eorum, qui sacramenta dixerint, excusatio admittitur, præter auspicium, & ea quæ sunt impossibilia. Vbi

θέντων δὲ καὶ τῶν συμμάχων ὁμοῦ τοῖς Ῥωμαίοις, τὴν μὲν οἰκονομίαν καὶ τὸν χειρισμὸν ποιοῦνται τούτων αὐτῶν οἱ καθεσταμένοι μὲν ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἄρχοντες, προσαγορευόμενοι δὲ Πραίφεκτοι, δώδεκα

6τὸν ἀριθμὸν ὄντες. οἱ πρῶτον μὲν τοῖς ὑπάτοις τοὺς ἐπιτηδειοτάτους πρὸς τὴν ἀληθινὴν χρείαν ἐκ πάντων τῶν παραγεγονότων συμμάχων, ἱππεῖς καὶ πεζοὺς, ἐκλέγουσι, τοὺς καλουμένους Ἐκτραορδινα-

7ρίους, ὃ μεθερμηνευόμενον ἐπιλέκτους δηλοῖ. Τὸ δὲ πλῆθος γίγνεται τὸ πᾶν τῶν συμμάχων, τὸ μὲν τῶν πεζῶν, πάρισον τοῖς Ῥωμαϊκοῖς στρατοπέδοις,

8ὡς τὸ πολύ· τὸ δὲ τῶν ἱππέων, τριπλάσιον. ἐκ δὲ τούτων λαμβάνουσιν, τῶν μὲν ἱππέων, εἰς τοὺς ἐπιλέκτους, ἐπιεικῶς τὸ τρίτον μέρος· τῶν δὲ πεζῶν,

9τὸ πέμπτον. τοὺς δὲ λοιποὺς διεῖλον εἰς δύο μέρη, καὶ

Socii.

Præfecti sociorum.

Extraordinarii.

5. *καθεσταμένοι. καθεστηκότες Reg. D. Oxon. & ora Herv. cum ora codd. Med. & Aug. Sed Suidas προβεβλημένοι legit. Mox vero pro ὑπάτων, in Oxon. est συμμάχων, quod & Lascaris expressit,* constituti a sociis principes. *Vnde suspicor, scripsisse Polybium οἱ προβεβλημένοι μὲν ὑπὸ τῶν συμμάχων, καθεσταμένοι (vel καθεστηκότες) δὲ ὑπὸ τῶν ὑπάτων ἄρχοντες,* commendati quidem a sociis, constituti vero a Consulibus duces. 6. *τοὺς καλουμένους correxit Casaub. Libri omnes τούτους καλουμ. Sed Suidas τοὺς ἐπικαλουμ. Idem Suidas pro ἐκλέγουσι dat ἐξέλεγον.* 7. *τριπλάσιον. διπλάσιον Herv. Oporin. & cod. Med. quod & Casaub. in vers. expressit,* equitum vero d u p l a.

Vbi vero cum Romanis etiam *socii* sunt congregati, omnia inter hos seorsim administrant atque gubernant viri a consulibus constituti, quos vocant *Præfectos*, numero duodecim. Hi ante omnia Consulibus ex universo cœtu sociorum, qui adsunt, aptissimos ad verum belli usum, equites peditesque, seligunt, quos vocant *Extraordinarios*: id nomen, si græce interpreteris, *Electos* valet. Sociorum autem multitudo omnis est, peditum quidem, par ut plurimum legionibus Romanis; equitum vero tripla. Ex his sumunt ad Extraordinarios ex equitibus quidem tertiam fere partem; e peditibus quintam. Reliquos in partes duas tribuunt, earumque alteram

Alæ ſociorum.

καὶ καλοῦσι τὸ μὲν δεξιὸν, τὸ δ' εὐώνυμον κέρας.
Τούτων δ' εὐτρεπῶν γενομένων, παραλαβόντες οἱ 10
χιλίαρχοι τοὺς Ῥωμαίους ὁμοῦ καὶ τοὺς συμμάχους,
κατεστρατοπέδευσαν· ἑνὸς ὑπάρχοντος παρ' αὐτοῖς
θεωρήματος ἁπλοῦ περὶ τὰς παρεμβολὰς, ᾧ χρῶν-
ται πρὸς πάντα καιρὸν καὶ τόπον. Διὸ καὶ δο- 11
κεῖ μοι πρέπειν τῷ καιρῷ, τὸ πειραθῆναι, καθόσον
οἷόν τε τῷ λόγῳ, τοὺς ἀκούοντας εἰς ἔννοιαν ἀγα-
γεῖν τοῦ κατὰ τὰς πορείας καὶ στρατοπεδείας καὶ
παρατάξεις χειρισμοῦ τῶν δυνάμεων. τίς γὰρ οὕτως 12
ἐστὶν ἀπεοικὼς πρὸς τὰ καλὰ καὶ σπουδαῖα τῶν
ἔργων, ὃς οὐκ ἂν βουληθείη μικρὸν ἐπιμελέστερον
ἐπιστῆσαι περὶ τῶν τοιούτων, ὑπὲρ ὧν ἅπαξ ἀκού-
σας, ἐπιστήμων ἔσται πράγματος ἑνὸς τῶν ἀξίων
λόγου καὶ γνώσεως;

Diſpoſitio exercitus.

XXVII. CASTRAMETATIO.

Ἔστι δὲ τὸ γένος αὐτῶν τῆς στρατοπεδείας τοῖόν δε. Τοῦ κριθέντος ἀεὶ τόπου πρὸς στρατοπεδείαν,

10. εὐτρεπῶν. εὐπρεπῶν *Herv. Med. Aug.*
XXVII. 1. *Codex Vrb. hoc loco Titulum habet:* περὶ Ἀπλήκτου, *id eſt*, de CASTRIS.

alteram *dextrum cornu* vel *alam;* alteram *lævam* alam nominant. His rite paratis, tribuni militum Romanas legiones una cum ſociis accipiunt, & metari caſtra incipiunt. Eſt autem apud illos *una & ſimplex diſponendarum copiarum ratio;* qua omni tempore ac loco utuntur. Propterea viſum mihi opportunum jam eſſe, ut, quantum ejus fieri verbis poterit, efficiam, quo audientes modum rationemque illorum cognoſcant diſponendi copias *in agmine ducendo, in metandis caſtris, & in acie inſtruenda.* Nam quis adeo alienus ſit ab iis, quæ pulchra & præclara ſunt, ut paullo accuratius animum iſtis nolit intendere? quæ ſi ſemel perceperit, rei inter alias memorabilis ac ſcitu dignæ evadet peritus?

27. Eſt autem *Caſtrametatio Romanorum* hujusmodi. Quoties locus caſtris eſt

δείαν, τούτου τὸν ἐπιτηδειότατον εἰς σύνοψιν ἅμα
καὶ παραγγελίαν ἡ τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴ καταλαμ- Prætorium.
2βάνει. τεθείσης δὲ τῆς σημαίας, οὗ μέλλουσι πηγνύ-
ναι ταύτην, ἀπομετρεῖται πέριξ τῆς σημαίας τε-
τράγωνος τόπος, ὥστε πάσας τὰς πλευρὰς ἑκα-
τὸν ἀπέχειν πόδας τῆς σημαίας, τὸ δ᾽ ἐμβαδὸν γί-
3γνεσθαι τετράπλεθρον. τούτου δὲ τοῦ σχήματος ἀεὶ
παρὰ μίαν ἐπιφάνειαν καὶ πλευρὰν, ἥ τις ἂν ἐπι-
τηδειοτάτη φανῇ πρός τε τὰς ὑδρείας καὶ προνο-
μὰς, παραβάλλεται τὰ Ῥωμαϊκὰ στρατόπεδα τὸν
4τρόπον τοῦτον. Ἓξ ὑπαρχόντων χιλιάρχων ἐν Tribunorum tentoria.
ἑκάστῳ στρατοπέδῳ κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, δυοῖν δὲ
στρατοπέδων ὄντων τῶν Ῥωμαϊκῶν ἀεὶ μεθ᾽ ἑκατέ-
ρου τῶν ὑπάτων· φανερὸν, ὅτι δώδεκα χιλιάρχους
5ἀνάγκη συστρατεύειν ἑκατέρῳ τῶν ὑπάτων. τιθέα-
σι δὲ τὰς τούτων σκηνὰς ἐπὶ μίαν εὐθεῖαν ἁπάσας,
ἥ τις ἐστὶ παράλληλος τῇ τοῦ τετραγώνου προκριθεί-
σῃ πλευρᾷ, πεντήκοντα δ᾽ ἀπέχει πόδας ἀπ᾽ αὐτῆς·
ἵπποις,

5. τιθέασι δὲ. *Sic Reg. D. & Oxon. Ceteri vulgo* τιθέασι δὴ.

est captus, partem illius, quæ ad prospiciendum & ad mandata danda fuerit commodissima, *prætorium* occupat. Vexillo autem eo loci posito, ubi prætorium sunt fixuri; spatium quadratum circa ipsum vexillum sic metiuntur, ut ab hoc latera omnia centum distent pedes, & area fiat ducentorum quoquoversum pedum. Ad unum semper figuræ hujus latus, quod aquationibus pabulationibusque opportunissimum visum fuerit, Romanæ legiones tali modo collocantur. Quum sint in quaque legione tribuni sex, ut modo dicebamus, & quum binas uterque consul legiones secum habeat; palam est, *duodecim* in utriusque exercitu *tribunos* necessario versari. Statuunt igitur horum omnia tentoria ad lineam unam rectam, quæ parallela sit quadrati illius lateri ei, quod præ ceteris electum fuerit: abest autem ab

ἵπποις, ἅμα δ' ὑποζυγίοις, καὶ τῇ λοιπῇ τῶν χι-
λιάρχων ἀποσκευῇ, τόπος. αἱ δὲ σκηναὶ, τοῦ προει- 6
ρημένου σχήματος εἰς τοὔμπαλιν ἀπεστραμμέναι,
πήγνυνται πρὸς τὴν ἐκτὸς ἐπιφάνειαν· ἣ νοείσθω,
καὶ καλείσθω δὲ καθάπαξ ἡμῖν ἀεὶ, τοῦ παντὸς
σχήματος κατὰ πρόσωπον. ἀφεστᾶσι δ' ἀλλήλων 7
μὲν ἴσον αἱ τῶν χιλιάρχων σκηναί· τοσοῦτον δὲ τό-
πον, ὥστε παρ' ὅλον τὸ πλάτος ἀεὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν
στρατοπέδων παρήκειν.

XXVIII. Tentoria legionum.

Ἀπομετρηθέντων δὲ πάλιν ἑκατὸν ποδῶν εἰς τὸ
πρόσθεν κατὰ πάσας τὰς σκηνὰς, λοιπὸν ἀπὸ τῆς
τοῦτο τὸ πλάτος ὁριζούσης εὐθείας, ἥ τις γίγνεται
παράλληλος ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἀπὸ ταύ-
της ἄρχονται ποιεῖσθαι τὰς τῶν στρατοπέδων παρ-
εμβολὰς, χειρίζοντες τὸν τρόπον τοῦτον. Διχο- 2
τομήσαντες τὴν προειρημένην εὐθεῖαν, ἀπὸ τούτου
τοῦ

6. *ἣ νοείσθω correxit Casaub. cum mendose libri partim ἣ σοι ἔθω, partim ἣν οἰέσθω darent.*

ab eo pedes quinquaginta, ut equis, jumentis, & reliquis tribunorum impedimentis sit locus. Locantur autem tentoria ita, ut aversa a figura jam descripta in exteriorem partem spectent: quam partem cogitet lector velut *anteriorem*, ac *frontem* totius figuræ; atque ita plane semper a nobis illa vocabitur. Distant vero inter se tribunorum tentoria pari intervallo; eoque tanto, ut per totam latitudinem Romanarum legionum porrigantur.

28. Deinde rursus inita mensura pedum centum, ab omnibus tribunorum tentoriis antrorsum progrediendo; jam a linea, quæ spatium hoc secundum totam latitudinem terminat & parallela est tentoriis tribunorum, ab illa, inquam, linea *legiones* locare incipiunt. Atque id quidem hoc modo administrant. Prædicta linea in duas partes secta, lineæ

τοῦ σημείου πρὸς ὀρθὰς τῇ γραμμῇ, τοὺς ἱππεῖς ἀντίους ἑαυτοῖς ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου παρεμβάλλουσι, πεντήκοντα διέχοντας πόδας ἀλλήλων, Equitum.
3 μέσην ποιοῦντες τὴν τομὴν τοῦ διαστήματος. ἔστι δ᾽ ἥ τε τῶν ἱππέων καὶ τῶν πεζῶν σκηνοποιΐα παραπλήσιος· γίγνεται γὰρ τὸ ὅλον σχῆμα καὶ τῆς
4 σημαίας καὶ τῶν οὐλαμῶν τετράγωνον. τοῦτο δὲ βλέπει μὲν εἰς τὰς διόδους, ἔχει δὲ τὸ μὲν μῆκος ὡρισμένον, τὸ παρὰ τὴν δίοδον· ἔστι γὰρ ἑκατὸν ποδῶν· ὡς δ᾽ ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ τὸ βάθος ἴσον πει-
5 ρῶνται ποιεῖν, πλὴν τῶν συμμάχων. Ὅταν δὲ τοῖς μείζοσι στρατοπέδοις χρῶνται, τὸ κατὰ λόγον καὶ τῷ μήκει καὶ τῷ βάθει προστιθέασι.

XXIX. Viæ caſtrorum.

Γενομένης δὲ τῆς τῶν ἱππέων παρεμβολῆς κατὰ μέσας τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς, οἱονεὶ ῥύμης τινὸς ἐπικαρσίου πρὸς τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν εὐθεῖαν καὶ

XXVIII. 2. ἀντίους ἑαυτοῖς. ἀντίους αὐτοῖς Aug. Reg. D. Oxon. 3. τῆς σημαίας καὶ τῶν οὐλαμῶν. Forſ. τῇ σημαίᾳ καὶ τῷ οὐλαμῷ, quod maluerat Reiskius.

neæ a puncto ſectionis ad rectos angulos ductæ *equites legionis* utriusque applicant, ex adverſo ſibi oppoſitos, & pedum quinquaginta intervallo inter ſe disjunctos, cujus intervalli medium ſectio illa obtinet. Eſt autem tentoriorum in equite & pedite par ac ſimilis ratio. Fit enim univerſa figura & manipuli & turmæ quadrata. Reſpicit illa vero intercurrentes vias: ac longitudinis quidem modum habet definitum juxta ipſam viam, eſt enim centum pedum; ut plurimum vero etiam efficere conantur, ut profunditas ſive latitudo eamdem menſuram habeat, præterquam in ſociis. Quoties autem plenioribus legionibus utuntur, & longitudinis & latitudinis modum æqua proportione adaugent.

29. Equitum igitur metatione mediis tribunorum tentoriis hoc modo oppoſita, ut veluti *vicus* vel *via* formetur, in lineam paulo ante dictam,

καὶ τὸν πρὸ τῶν χιλιάρχων τόπον· (τῷ γὰρ ὄντι
ῥύμαις παραπλήσιον ἀποτελεῖται τὸ τῶν διόδων
σχῆμα πασῶν, ὡς ἂν ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους, αἷς
μὲν ταγμάτων, αἷς δ' οὐλαμῶν ἐπὶ τὸ μῆκος παρεμ-
Tentoria Triariorum. βεβληκότων·) πλὴν τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν 3
κατόπιν τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν στρατοπέδων Τρια-
ρίους, κατ' οὐλαμὸν ἑκάστην σημαίαν, ἐν ὁμοίῳ σχή-
ματι τιθέασι· συμψαυόντων μὲν τῶν σχημάτων
ἀλλήλοις, βλεπόντων δ' ἔμπαλιν πρὸς τὰς ἐναντίας
τοῖς ἱππεῦσιν ἐπιφανείας· ἥμισυ ποιοῦντες τὸ βά- 4
θος τοῦ μήκους ἑκάστης σημαίας, τῷ καὶ κατὰ τὸ
πλῆθος ἡμίσεις ὡς ἐπίπαν εἶναι τούτους τῶν ἄλλων
μερῶν. διότι περ ἀνίσων ὄντων πολλάκις τῶν ἀνδρῶν, 5
ἰσάζειν ἀεὶ συμβαίνει πάντα τὰ μέρη κατὰ τὸ μῆ-
Principum. κος, διὰ τὴν τοῦ βάθους διαφοράν. Αὖθις δὲ πεν- 6
τήκοντα πόδας ἀφ' ἑκατέρων τούτων ἀποστήσαν-
τες,

XXIX. 4. *ἡμίσεις ex conject. edidit Casaubonus. ἡμίσει dant libri omnes, quod ex ἥμισυ corruptum videri potest.*

dictam, & in illud spatium quod est ante tabernacula tribunorum, ex transverso incidens: (est enim revera vicorum similis hæc omnis species intercurrentium viarum; utpote secundum quas ab utroque latere, partim manipuli, partim turmæ, porrectas in longum suas metationes habeant:) porro prædictis equitibus *Triarios* legionis utriusque a tergo applicant; singulos nempe manipulos singulis turmis, figura simili, ita ut tangentibus se mutuo figuris, quas metatio utrorumque format, in aversam ab equitibus partem respiciant Triarii. Latitudinem vero cujusque manipuli dimidiam longitudinis faciunt, quia & ipsi dimidio fere superantur a ceteris partibus. Qua ratione, quamvis impar sæpe sit numerus virorum, semper tamen metationum longitudo est æqualis, propter latitudinis variationem. Rursus autem pedum quinquaginta ab his utrimque inter-

τες, ἀντίους παρεμβάλλουσι τοῖς Τριαρίοις τοὺς
7 Πρίγκιπας. νευόντων δὲ καὶ τούτων εἰς τὰ προειρη-
μένα διαστήματα, δύο αὗται πάλιν ἀποτελοῦνται
ῥύμαι, τὰς μὲν ἀρχὰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς εὐθείας
λαμβάνουσαι καὶ τὰς εἰσβολὰς, ὁμοίως τοῖς ἱππεῦ-
σιν, ἐκ τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρχων ἑκατομπέδου δια-
στήματος, λήγουσαι δὲ πρὸς τὴν καταντικρὺ τῶν
χιλιάρχων πλευρὰν τοῦ χάρακος, ἣν ἐξ ἀρχῆς
ὑπεθέμεθα κατὰ πρόσωπον εἶναι τοῦ παντὸς σχή-
8 ματος. Μετὰ δὲ τοὺς Πρίγκιπας, ὄπισθεν τούτων Haſtatorum.
ὁμοίως ἔμπαλιν βλέποντα, συμψαύοντα δὲ, τὰ
σχήματα τιθέντες, τοὺς Ἀστάτους παρεμβάλλου-
9 σι. Δέκα δὲ σημαίας ἐχόντων ἁπάντων τῶν μερῶν
κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς διαίρεσιν, πάσας ἴσας συμβαί-
νει γίγνεσθαι τὰς ῥύμας καὶ κατὰ τὸ μῆκος, καὶ τὰς
ἀποτομὰς ἰσάζειν αὐτῶν τὰς πρὸς τῇ κατὰ τὸ

7. αὗται πάλιν. Ignorant πάλιν Reg. D. Oxon. 8. βλέποντα correxi monente Reiskio. Vulgo omnes βλέποντας. 9. καὶ κατὰ τὸ μῆκος. Conjunctionem tollendam monuerunt Reisk. & Gron. Ibid. *τὰς πρὸς τῇ adſcivi ex Oxon. Ceteri vulgo τὰ πρὸς τῇ.*

tervallo, ex adverſo Triariorum *Principes* collocant. Qui quum & ipſi in illa, quæ commemoravimus, intervalla vergant; duæ ecce rurſus fiunt viæ, principia atque aditus ab eadem recta linea ſumentes cum equitibus, ab area nempe illa centum pedum, quæ ante tribunorum eſt ſedem; deſinentes vero in latus illud caſtrorum, quod tribunis ex adverſo ſitum eſt, quod initio poſuimus univerſæ figuræ frontem eſſe. Poſt Principes & ab eorum tergo locant *Haſtatos*, retrorſum iterum ſpectantes, figuris autem, quas occupant utrique, ſe invicem contingentibus. Quum autem in quaque legionis parte, ex diviſione initio expoſita, ſint manipuli decem, viæ omnes pari etiam ſunt longitudine, & earum extrema quoque æqualiter pertinent ad latus illud

πρόσωπον πλευρᾷ τοῦ χάρακος· πρὸς ἣν καὶ τὰς τε-
λευταίας σημαίας ἐπιστρέφοντες στρατοπεδεύουσιν.

XXX. Locus sociorum, in castris.

Ἀπὸ τῶν Ἀστάτων πεντήκοντα πάλιν διαλεί-
ποντες πόδας, τοὺς τῶν συμμάχων ἱππεῖς ἀντίους
παρεμβάλλουσι τούτοις· ποιούμενοι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
τῆς αὐτῆς εὐθείας, καὶ λήγοντες ἐπὶ τὴν αὐτήν.
ἔστι δὲ τὸ πλῆθος τῶν συμμάχων, ὡς ἐπάνω προεῖ- 2
πα, τὸ μὲν τῶν πεζῶν πάρισον τοῖς Ῥωμαικοῖς στρα-
τοπέδοις, λεῖπον τοῖς ἐπιλέκτοις· τὸ δὲ τῶν ἱππέων
διπλάσιον, ἀφῃρημένου καὶ τούτων τοῦ τρίτου μέ-
ρους εἰς τοὺς ἐπιλέκτους. διὸ καὶ τὸ βάθος αὔξον- 3
τες τούτοις πρὸς λόγον ἐν τοῖς στρατοπεδευτικοῖς
σχήμασι, πειρῶνται κατὰ τὸ μῆκος ἐξισοῦν τοῖς
τῶν Ῥωμαίων στρατοπέδοις. Ἀποτελεσθεισῶν δὲ τῶν 4
ἁπασῶν πέντε διόδων, αὖθις εἰς τοὔμπαλιν ἀπε-
στραμμένας ὁμοίως τοῖς ἱππεῦσι τιθέασι τὰς τῶν
συμμαχικῶν πεζῶν σημαίας, αὔξοντες τὸ βάθος
πρὸς λόγον, βλεπούσας δὲ πρὸς τὸν χάρακα καὶ

πρὸς

illud quod est frons castrorum; quo etiam conversi postremi manipuli tendunt.

30. Ab Hastatis relicto iterum quinquaginta pedum intervallo, *Sociorum equites* locant adversos; ab eadem cum superioribus linea incipientes, & in eadem recta desinentes. Multitudo sociorum, ut jam supra dixi, peditum quidem par est Romanis legionibus, demtis extraordinariis: equitum vero dupla, postquam & ex illorum numero pars tertia in extraordinarios est detracta. Idcirco in castrametationum pedaturis instituendis, pro rata ad horum latitudinem adjiciendo, efficere conantur, ut longitudine pares sint Romanis legionibus. Vbi vero jam absolutæ sunt quinque intercurrentes viæ, rursus manipulos peditum sociorum similiter equitibus apponunt ab illis aversos, & latitudinem his pro portione augent: spectantque hi manipuli

nipuli

πρὸς τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφανείας ἑκατέρας.
5 Καθ' ἑκάστην δὲ σημαίαν τὰς πρώτας ἀφ' ἑκατέρου τοῦ μέρους σκηνὰς οἱ ταξίαρχοι λαμβάνουσιν. Ἅμα δὲ τὸν προειρημένον τρόπον παρεμβάλλοντες, καθ' ἕκαστον μέρος τὸν ἕκτον οὐλαμὸν ἀπὸ τοῦ πέμπτου πεντήκοντα πόδας ἀφιστᾶσι, παραπλη-
6 σίως δὲ καὶ τὰς τῶν πεζῶν τάξεις· ὥστε γίγνεσθαι καὶ ταύτην ἄλλην διὰ μέσων τῶν στρατοπέδων δίοδον, ἐπικάρσιον μὲν πρὸς τὰς ῥύμας, παράλληλον δὲ ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς, ἣν καλοῦσι πέμπτην, διὰ τὸ παρὰ τὰ πέμπτα τάγματα παρήκειν. Via quintana.

Ὁ δ' ὑπὸ τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς ὄπισθεν τόπος ὑποπεπτωκὼς, ἐξ ἑκατέρου δὲ τοῦ μέρους τῆς τοῦ στρατηγίου περιστάσεως παρακείμενος, ὁ μὲν εἰς ἀγορὰν γίγνεται τόπος, ὁ δ' ἕτερος τῷ τε ταμίᾳ, καὶ ταῖς ἅμα τούτῳ χορηγίαις. ἀπὸ δὲ τῆς ἐφ' XXXI. Forum & Quæſtorium in caſtris.

XXX. 6. *πέμπτα τάγματα correxit Caſaub. cum πέντε τάγματα darent libri omnes.*

XXXI. 1. *στρατηγίου περιστάσεως correxi, monente Erneſtio: vulgo omnes στρατηγοῦ παραστάσεως.* Ibid. *ταμίᾳ. Forſ. ταμιείῳ ſcripſit Polybius: & ſic dare debuerat Aug. in quo a prima manu fuit ταμίῳ.*

nipuli vallum verſus ac duo utrimque latera caſtrorum. In ſingulis autem ordinibus, ab utraque parte, prima tentoria centuriones occupant. Dum vero ea quam indicavi ratione caſtra metantur, ſimul in quaque parte ſextam turmam a quinta ſpatio pedum quinquaginta ſeparant, idemque pariter in peditum manipulis obſervant. Ita fit eo loco alius tranſitus per media caſtra, qui vias prædictas e transverſo ſecat, tentoriis vero tribunorum parallelus eſt. Eum tranſitum Romani, quia ſecundum quintos ordines pergit, *viam Quintanam* nominant.

31. Qui *tribunorum tentoriis a tergo* ſubjacet locus, & circuitum prætorii ab utraque parte attingit; ejus unam partem occupat *forum;* alteram *quæſtor,* cum rebus exercitui neceſſariis, quæ illum ſequuntur. Ab extre-

ἐφ' ἑκάτερα τελευταίας τῶν χιλιάρχων σκηνῆς
κατόπιν, οἷον ἐπικάμπιον ἔχοντες τάξιν πρὸς τὰς
Selecti ex extraordinariis. σκηνάς, οἱ τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων ἀπόλεκτοι, καί τι-
νες τῶν ἐθελοντηδὸν στρατευομένων τῇ τῶν ὑπάτων
Evocati. χάριτι, πάντες οὗτοι στρατοπεδεύουσι παρὰ τὰς
ἐκ τῶν πλαγίων τοῦ χάρακος ἐπιφανείας, βλέπον-
τες οἱ μὲν ἐπὶ τὰς τοῦ ταμιείου παρασκευάς, οἱ δ'
ἐκ θατέρου μέρους εἰς τὴν ἀγοράν. ὡς δ' ἐπὶ τὸ 3
πολὺ συμβαίνει τούτοις, μὴ μόνον στρατοπεδεύειν
σύνεγγυς τῶν ὑπάτων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς πορείας,
καὶ κατὰ τὰς ἄλλας χρείας, περὶ τὸν ὕπατον καὶ
τὸν ταμίαν ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ὅλην
διατριβήν. Ἀντίκεινται δὲ τούτοις, ἐπὶ τὸν χάρα- 4
κα βλέποντες, οἱ τὴν παραπλήσιον χρείαν παρε-
χόμενοι πεζοὶ τοῖς προειρημένοις ἱππεῦσιν. Ἑξῆς 5
δὲ τούτοις δίοδος ἀπολείπεται, πλάτος ποδῶν ἑκα-
τόν, παράλληλος μὲν ταῖς τῶν χιλιάρχων σκηναῖς,
ἐπὶ

2. *ἐθελοντηδὸν. ἐθελοντὴν Aug. Vrb. ἐθελοντηδῶν Reg. D.* Ibid. *ταμιείου. ταμείου Herv. Med.*

extremo vero in utraque parte tribunitio tentorio retrorſum, veluti forcipis figuram cum ipſis tribunorum tentoriis efficientes, metantur *ſelecti ex equitibus extraordinariis*, & eorum *nonnulli, qui ultro in gratiam conſulis militant:* omnes hi ſecundum latera caſtrorum locati, ſpectant partim quæſtorii apparatus, partim, qui his ſunt oppoſiti, forum. Ac fere ſolent iſti non metari tantum prope conſulem; verum etiam, quoties agmen ducitur, aut aliud aliquod negotium ſuſcipitur, conſuli & quæſtori præſto eſſe, & circa eos continenter agere. His a tergo opponuntur, ſpectantes verſus vallum, *pedites* qui ſimilia modo dictis equitibus miniſteria obeunt. Poſt hos vero via relinquitur pedes centum lata; quæ, tentoriis tribunorum parallela, ab altera parte fori,

ἐπὶ θάτερα δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ τοῦ στρατηγίου καὶ τοῦ ταμιείου παρατείνουσα παρὰ πάντα τὰ προει-
6 ρημένα μέρη τοῦ χάρακος. Παρὰ δὲ τὴν ἀνωτέρω πλευρὰν ταύτης, οἱ τῶν συμμάχων ἱππεῖς ἐπίλεκτοι στρατοπεδεύουσι, βλέποντες ἐπί τε τὴν ἀγο-
7 ρὰν ἅμα καὶ τὸ στρατήγιον, καὶ τὸ ταμιεῖον. κατὰ μέσην δὲ τὴν τούτων τῶν ἱππέων παρεμβολὴν, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τοῦ στρατηγίου περίστασιν, δίοδος ἀπολείπεται πεντήκοντα ποδῶν, φέρουσα μὲν ἐπὶ τὴν ὄπισθεν πλευρὰν τῆς στρατοπεδείας, τῇ δὲ τάξει πρὸς ὀρθὰς κειμένη τῇ προειρημένῃ πλατείᾳ.
8 τοῖς δ' ἱππεῦσι τούτοις ἀντίτυποι τίθενται πάλιν οἱ τῶν συμμάχων ἐπίλεκτοι πεζοὶ, βλέποντες πρὸς τὸν χάρακα, καὶ τὴν ὄπισθεν ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης στρα-
9 τοπεδείας. Τὸ δ' ἀπολειπόμενον ἐξ ἑκατέρου τοῦ μέρους τούτων κένωμα παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων πλευρὰς, δίδοται τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ τοῖς ἐκ τοῦ καιροῦ προσγιγνομένοις συμμάχοις.

Extraordinariorum tentoria.

Extranei socii.

Kk 4 Τούτων

6. *Verba* καὶ τὸ ταμιεῖον *absunt ab Aug. (a pr. manu) & ab Vrb. Reg. D. Oxon.* 9. προσγιγνομένοις. προσγενομένοις *Reg. D. Oxon.*

ri, prætorii ac quæstorii, omnibus castrorum partibus, quæ hactenus expositæ sunt, prætenditur. Ad superius viæ hujusce latus *extraordinarii sociorum equites* castrametantur, versus forum simul & prætorium ac quæstorium prospicientes. Ad media horum equitum tentoria, ex adverso ejus loci quem occupat prætorium, via relinquitur pedum quinquaginta, quæ ad posticum latus castrorum ducit, atque sua directione latæ ei viæ, quam paulo ante diximus, ad angulos rectos incumbit. Jam vero pone equites istos locantur sociorum *pedites extraordinarii*, vallum & universorum castrorum posteriorem partem respicientes. Quod vero ab istis utrimque relinquitur vacui spatii, lateribus castrorum hinc & inde obversi, illud extraneis & qui forte pro tempore adfuerint sociis attribuitur.

Hæc

Castrorum species similis urbi.

Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, τὸ μὲν σύμπαν σχῆ- 10
μα γίγνεται τῆς στρατοπεδείας τετράγωνον ἰσόπλευ-
ρον· τὰ δὲ κατὰ μέρος ἤδη τῆς τε ῥυμοτομίας ἐν
αὐτῇ, καὶ τῆς ἄλλης οἰκονομίας, πόλει παραπλη-
σίαν ἔχει τὴν διάθεσιν. Τὸν δὲ χάρακα τῶν σκη- 11
νῶν ἀφιστᾶσι κατὰ πάσας τὰς ἐπιφανείας διακο-
σίους πόδας. τοῦτο δὲ τὸ κένωμα πολλὰς καὶ δοκί-
μους αὐτοῖς παρέχεται χρείας. πρός τε γὰρ τὰς 12
εἰσαγωγὰς, καὶ τὰς ἐξαγωγὰς τῶν στρατοπέδων
εὐφυῶς ἔχει καὶ δεόντως· ἕκαστοι γὰρ κατὰ τὰς
ἑαυτῶν ῥύμας εἰς τοῦτο τὸ κένωμα ποιοῦνται τὴν
ἔξοδον, ἀλλ' οὐκ εἰς μίαν συμπίπτοντες ἀνατρέπου-
σι καὶ συμπατοῦσιν ἀλλήλους. τάς τε τῶν παρεισα- 13
γομένων θρεμμάτων, καὶ τὰς ἐκ τῶν πολεμίων λείας
εἰς τοῦτο παράγοντες, ἀσφαλῶς τηροῦσι τὰς νύ-
κτας. τὸ δὲ μέγιστον, ἐν ταῖς ἐπιθέσεσι ταῖς νυκτε- 14
ριναῖς, οὔτε πῦρ, οὔτε βέλος ἐξικνεῖται πρὸς αὐτοὺς,
πλὴν

Spatium inter tentoria ac vallum.

10. κατὰ μέρος ἤδη. κατὰ μέρος εἴδη Oxon. 13. τάς τε τῶν. τά τε τῶν παρεισ. Aug.

Hæc quum ita se habeant, universa quidem *castrorum forma* est *quadrata* æquilatera: viarum vero in illis directiones & reliqua partium dispositio *speciem urbi similem* præbet. Porro inter vallum ac tentoria spatium quaquaversum pedum ducentorum interjiciunt: & est illis hic vacuus locus ad res multas easque eximias magno usui. Nam & ut induci educique rite ac commode legiones queant, præstat id spatium: quippe omnes per suas quique vias in hoc spatium egrediuntur; neque, in eamdem viam concursu facto omnium, sese invicem evertunt ac conculcant. Ad hæc prædam, sive pecudum quæ e vicinis locis subinde abiguntur, sive illam quæ hostibus adimitur, in hunc locum cogunt, & tuto ibi per noctes custodiunt. Maximum vero est, quod in nocturnis invasionibus neque ignis neque telum ad eos pertingit, nisi perquam rarissime, & id quoque

πλὴν τελείως ὀλίγων· γίγνεται δὲ καὶ ταῦτα σχεδὸν ἀβλαβῆ, διά τε τὸ μέγεθος τῆς ἀποστάσεως, καὶ διὰ τὴν τῶν σκηνῶν περίστασιν.

Δεδομένου δὲ τοῦ πλήθους καὶ τῶν πεζῶν καὶ XXXII. Vniversum spatium castrorum.
τῶν ἱππέων καθ' ἑκατέραν τὴν πρόθεσιν, ἄν τε τε-
τρακισχιλίους, ἄν τε πεντακισχιλίους εἰς ἕκαστον
στρατόπεδον ποιῶσι, παραπλησίως δὲ καὶ τῶν ση-
μαιῶν τοῦ τε βάθους, καὶ τοῦ μήκους, καὶ τοῦ πλή-
θους δεδομένου, πρὸς δὲ τούτοις τῶν κατὰ τὰς διό-
δους καὶ πλατείας διαστημάτων, ὁμοίως δὲ καὶ τῶν
2 ἄλλων ἁπάντων δεδομένων· συμβαίνει τοῖς βουλο-
μένοις συνεφιστάνειν καὶ τοῦ χωρίου τὸ μέγεθος,
3 καὶ τὴν ὅλην περίμετρον τῆς παρεμβολῆς. Ἐὰν Quid fiat, si major numerus sociorum.
δέ ποτε πλεονάζῃ τὸ τῶν συμμάχων πλῆθος, ἢ
τῶν ἐξ ἀρχῆς συστρατευομένων, ἢ τῶν ἐκ τοῦ και-
4 ροῦ προσγιγνομένων· τοῖς μὲν ἐκ τοῦ καιροῦ, πρὸς

14. τελείως. τελέως Reg. D. Oxon.

XXXII. 1. δεδομένου. δεδεγμένου Aug. Vrb. Oxon. & Reg. D. sed in hoc ab alia manu insertum jota, ut sit δεδειγμένου. Ibid. τῶν σημαιῶν correxi cum Reiskio, cum h. l. vulgo omnes darent σημείων. Ibid. καὶ τοῦ πλήθους. καὶ τοῦ πλάτους sua auctoritate edidit Casaubonus. 2. Post περίμετρον videtur intercidisse verbum γνῶναι aut aliud simile.

que fere sine ullo damno; cum propter intervalli latitudinem, tum propter tentoriorum ambitum.

32. Quum igitur data sit qua peditum qua equitum multitudo, pro utraque ratione, sive quatuor sive quinque millium fecerint legiones; dataque sit pariter vexillorum (sive ordinum) profunditas, longitudo, ac numerus; denique quum & intervalla viarum, sive arctiorum sive latiorum, ceteraque omnia data sint; facile est iis, qui attendere voluerint, magnitudinem etiam spatii totius, atque universum castrorum ambitum simul intelligere. Quod si vero major aliquando sociorum adsit copia, qui vel ab initio expeditionis comites fuerint, vel pro tempore postea advenerint: istis quidem,

τοῖς προειρημένοις, καὶ τοὺς παρὰ τὸ στρατήγιον
ἀναπληροῦσι τόπους, τὴν ἀγορὰν καὶ τὸ ταμιεῖον
συναγαγόντες εἰς αὐτὸν τὸν κατεπείγοντα πρὸς τὴν
χρείαν τόπον· τοῖς δ' ἐξ ἀρχῆς συνεκπορευομένοις, 5
ἐὰν ᾖ πλῆθος ἱκανώτερον, ῥύμην μίαν ἐξ ἑκατέρου
τοῦ μέρους τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατοπέδων πρὸς ταῖς
ὑπαρχούσαις παρὰ τὰς ἐκ τῶν πλαγίων ἐπιφα-
νείας παρατιθέασι. Πάντων δὲ τῶν τε τεττάρων 6
στρατοπέδων καὶ τῶν ὑπάτων ἀμφοτέρων εἰς ἕνα
χάρακα συναθροισθέντων· οὐδὲν ἕτερον δεῖ νοεῖν,
πλὴν δύο στρατιὰς, κατὰ τὸν ἄρτι λόγον παρεμ-
βεβληκυίας, ἀντεστραμμένας αὐταῖς συνηρμόσθαι,
συναπτούσας κατὰ τὰς τῶν ἐπιλέκτων ἑκατέρου
τοῦ στρατοπέδου παρεμβολὰς, οὓς ἐποιοῦμεν εἰς
τὴν ὀπίσω βλέποντας ἐπιφάνειαν τῆς ὅλης παρεμ-
βολῆς· ὅτε δὴ συμβαίνει γίγνεσθαι τὸ μὲν σχῆμα
παρά-

Iuncta castra amborum consulum.

4. *παρὰ τὸ στρατ. Forsan περὶ τὸ στρατ.* circa prætorium.
6. *δύο στρατιὰς* Reg. D. Oxon. *δύο στρατείας edd. cum aliis.*
Ibid. *οὓς ἐποιοῦμεν & deinde βλέποντας ex conject. correxit Casaub. cum in libris esset οὓς ἐποίουν μὲν & βλέποντες.*

dem, quos occasio adduxit, præter jam dicta, etiam quæ juxta prætorium sunt loca complent; forum & quæstorium in arctius spatium, quod sufficiat necessario usui, contrahentes: iis vero, qui ab initio comitantur, locandis, si major eorum sit numerus, strigam unam ab utraque parte Romanarum legionum ad superiorem metaturam in utroque latere apponunt. Iam quod si omnes *quatuor legiones & consules ambo* intra unum vallum fuerint congregati; aliud nihil fingere animo debes, nisi duos exercitus, exposito jam modo locatos, cohærere inter se, invicem sibi obversos; contingentes sese ea parte, qua utriusque exercitus extraordinarii, quos statuebamus tergum universorum castrorum spectare, metantur. Ac tum quidem fit, ut figura fit oblonga, spatium

παράμηκες, τὸ δὲ χωρίον διπλάσιον τοῦ πρόσθεν, 8 τὴν δὲ περίμετρον ἡμιόλιον. Ὅταν μὲν οὖν συμβαίνῃ τοὺς ὑπάτους ἀμφοτέρους ὁμοῦ στρατοπεδεύειν, οὕτως ἀεὶ χρῶνται ταῖς στρατοπεδείαις· ὅταν δὲ χωρὶς, τ᾽ ἄλλα μὲν ὡσαύτως, τὴν δ᾽ ἀγορὰν, καὶ τὸ ταμιεῖον, καὶ τὸ στρατήγιον, μέσον τιθέασι τῶν δυοῖν στρατοπέδων. Singula castra consularia.

Μετὰ δὲ τὴν στρατοπεδείαν συναθροισθέντες οἱ χιλίαρχοι, τοὺς ἐκ τοῦ στρατοπέδου πάντας ἐλευθέρους ὁμοῦ καὶ δούλους ὁρκίζουσι, καθ᾽ ἕνα ποιού- XXXIII. Sacramentum castrense.
2 μενοι τὸν ὁρκισμόν. ὁ δ᾽ ὅρκος ἐστίν· μηδὲν ἐκ τῆς παρεμβολῆς κλέψειν· ἀλλὰ κᾂν εὕρῃ τι,
3 τοῦτ᾽ ἀνοίσειν ἐπὶ τοὺς χιλιάρχους. Ἑξῆς δὲ τούτοις, διέταξαν τὰς σημαίας ἐξ ἑκάστου στρατοπέδου τῶν Πριγκίπων καὶ τῶν Ἁστάτων, δύο μὲν εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τοῦ τόπου τοῦ πρὸ τῶν χιλιάρ- Ministeria castrensia militum.
4 χων· τὴν γὰρ διατριβὴν ἐν ταῖς καθημερείαις οἱ πλεῖστοι

7. τοῦ πρόσθεν. τοὔμπροσθεν Reg. D. Oxon. & margo Herv. XXXIII. 2. εὕρῃ τι correxi cum Reisk. Vulgo omnes εὕρῃ τις. 4. καθημερείαις cum eodem Reisk. scripsi, pro vulgato καθημερίαις.

spatium prioris duplum, circuitus sesquialter. Quoties igitur ambo Consules juncta habent castra, semper hoc modo illa disponuntur: quoties vero separata; cetera quidem, ut dictum est, locant; forum vero, & quæstorium, ac prætorium, in medio locant utriusque legionis.

33. Peracta metatione castrorum, conveniunt in unum Tribuni, & ab omnibus, qui in legione quaque sunt liberi aut servi, *jusjurandum* exigunt, viritim singulis jurantibus. Est illud juramentum hujusmodi: *Nihil e castris se furaturos: verum & si quid forte aliquis invenerit, id ad tribunos relaturum.* Secundum hæc *manipulos Principum & Hastatorum* cujusque legionis duos ordinant ad *curam loci ante tribunorum tentoria.* In hac namque lata via plerique

Ministeria castrensia militum.

πλεῖστοι τῶν Ῥωμαίων ἐν ταύτῃ ποιοῦνται τῇ πλα-
τείᾳ· διόπερ ἀεὶ σπουδάζουσι περὶ ταύτης, ὡς ῥαί-
νηται καὶ καλλύνηται σφίσιν ἐπιμελῶς. τῶν δὲ λοι- 5
πῶν ὀκτωκαίδεκα, τρεῖς ἕκαστος τῶν χιλιάρχων
διαλαγχάνει· τοσαῦται γάρ εἰσι τῶν Ἀστάτων καὶ
Πριγκίπων ἐν ἑκάστῳ στρατοπέδῳ σημαῖαι, κατὰ
τὴν ἄρτι ῥηθεῖσαν διαίρεσιν· χιλίαρχοι δὲ ἕξ. τῶν 6
δὲ τριῶν σημαιῶν ἀνὰ μέρος ἑκάστη ἑκάστῳ τῶν χι-
λιάρχων λειτουργεῖ λειτουργίαν τοιαύτην. ἐπειδὰν
καταστρατοπεδεύσωσι, τὴν σκηνὴν ἱστᾶσιν οὗτοι,
καὶ τὸν περὶ τὴν σκηνὴν τόπον ἠδάφισαν. κἄν τι πε-
ριφράξαι δέῃ τῶν σκευῶν ἀσφαλείας χάριν, οὗτοι

Custodiæ diurnæ.

φροντίζουσιν. διδόασι δὲ καὶ φυλάκεια δύο. τὸ δὲ 7
φυλάκειόν ἐστι ἐκ τεττάρων ἀνδρῶν, ὧν οἱ μὲν πρὸ
τῆς σκηνῆς, οἱ δὲ κατόπιν παρὰ τοὺς ἵππους ποιοῦν-
ται τὴν φυλακήν. οὐσῶν δὲ σημαιῶν ἑκάστῳ χιλιάρ- 8

χῳ

6. ἑκάστη ἑκάστῳ. *Iunxit hæc Casaubonus. Prius abest ab ed. Herv. & cod. Med. Posteriori carent Aug. Vrb. Reg. D. & Oxon.* Ibid. ἱστᾶσιν. ἵστασαν *Reg. D. Oxon.* Ibid. δέῃ τῶν. *Forſ.* δέῃ τῆς τῶν σκευῶν. 7. παρὰ τοὺς ἵππους. *Forſ.* περὶ τοὺς ἵππους, *aut* παρὰ τοῖς ἵπποις.

rique Romanorum dies totos versantur: propterea, ut aspergatur ac scopis mundetur diligenter, curam semper adhibent. E reliquis octodecim manipulis, ternos singuli tribuni sortiuntur: tot enim sunt in unaquaque legione, ex superiore nostra tributione, Hastatorum ac Principum manipuli: tribuni autem militum sex. Trium autem horum manipulorum quisque in suam vicem *tribuno* hujusmodi præstant *ministerium.* Vbi castris locus est captus, hi sunt, qui tentorium statuere, & locum circa pavire ac complanare solent: & si quid ex impedimentis fuerit custodiæ caussa septo claudendum, id quoque istis curæ est. Præstant & binas *custodias*, quarum singulas *quaterni viri* obeunt: earum autem altera ante tabernacula, altera a tergo juxta equos stationem habet. Quum autem quisque *tribunorum*

χῳ τριῶν, ἐν ἑκάστῃ δὲ τούτων ἀνδρῶν ὑπαρχόν-των ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν, χωρὶς τῶν Τριαρίων καὶ Cuſtodiæ diurnæ.
9 γροσφομάχων· (οὗτοι γὰρ οὐ λειτουργοῦσι·) τὸ μὲν ἔργον γίγνεται κοῦφον, διὰ τὸ παρὰ τετάρτην ἡμέραν ἑκάστῃ σημαίᾳ καθήκειν τὴν λειτουργίαν· τοῖς δὲ χιλιάρχοις ἅμα μὲν τὸ τῆς εὐχρηστίας ἀναγκαῖον, ἅμα δὲ τὸ τῆς τιμῆς διὰ τῶν προειρη-
10 μένων ἀποτελεῖται σεμνὸν καὶ προστατικόν. Αἱ δὲ τῶν Τριαρίων σημαῖαι τῆς μὲν τῶν χιλιάρχων παραλύονται λειτουργίας· εἰς δὲ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς ἑκάστη σημαία καθ᾽ ἡμέραν δίδωσι φυλά-
11 κειον ἀεὶ τῷ γειτνιῶντι κατόπιν τῶν οὐλαμῶν· οἵτινες τηροῦσι μὲν καὶ τἄλλα, μάλιστα δὲ τοὺς ἵππους, ἵνα μήτ᾽ ἐμπλεκόμενοι τοῖς δέμασι βλάπτωνται πρὸς τὴν χρείαν, μήτε λυόμενοι καὶ προσπίπτοντες ἀλλήλοις οἱ ἵπποι ταραχὰς καὶ θορύβους ἐμποιῶσι
12 τῷ στρατοπέδῳ. μία δ᾽ ἐξ ἁπασῶν καθ᾽ ἡμέραν σημαία ἀνὰ μέρος τῷ στρατηγῷ παρακοιτεῖ, ἥτις ἅμα

11. ἀλλήλοις οἱ ἵπποι. ἄλλοις ἵπποις *Caſaub. cum Vrb. & Aug.*

norum tres habeat manipulos, & in quoque eorum milites ſint ſupra centum, præter Triarios & Velites, qui non miniſtrant; haud grave illis hoc munus eſt, quarto demum die vice ſua ad ſingulos manipulos redeunte: at tribunorum tum commoditati ad ea, quæ ſunt neceſſaria, hac ratione conſulitur; tum etiam honori, ad dignitatem atque auctoritatem eis conciliandam. Triariorum vero manipuli a miniſtrando tribunis ſunt liberi: ſed *equitum* turmis cuſtodias præbent, & quidem quisque manipulus quotidie cuſtodiam unam ei turmæ, quæ a tergo proxime aſſidet. Hi cum alia cuſtodiunt, tum equos maxime: ne aut vinculis impliciti lædantur ac fiant inutiles, aut ſoluti in alios equos incidant, & trepidationem ac tumultum in caſtris faciant. Vnus porro quotidie e cunctis manipulis in ſuam quisque vicem *impe-*

ἅμα μὲν ἀσφάλειαν παρασκευάζει τῷ στρατηγῷ
πρὸς τὰς ἐπιβουλὰς, ἅμα δὲ κοσμεῖ τὸ πρόσχημα
τῆς ἀρχῆς.

XXXIV. Fossa & vallum circa castra.

Τῆς δὲ ταφρείας καὶ χαρακοποιΐας δύο μὲν ἐπι-
βάλλουσι πλευραὶ τοῖς συμμάχοις, παρ᾽ ἃς καὶ
στρατοπεδεύει τὸ κέρας αὐτῶν ἑκάτερον· δύο δὲ
τοῖς Ῥωμαίοις, ἑκατέρῳ τῷ στρατοπέδῳ μία. Διαι- 2
ρεθείσης δὲ τῆς πλευρᾶς ἑκάστης κατὰ σημαίαν,
τὴν μὲν κατὰ μέρος ἐπιμέλειαν οἱ ταξίαρχοι ποιοῦν-
ται παρεστῶτες· τὴν δὲ καθόλου δοκιμασίαν τῆς
πλευρᾶς δύο τῶν χιλιάρχων. ὁμοίως δὲ καὶ τὴν λοι- 3
πὴν τὴν κατὰ τὸ στρατόπεδον ἐπιμέλειαν οὗτοι
ποιοῦνται. κατὰ δύο γὰρ σφᾶς αὐτοὺς διελόντες
ἀνὰ μέρος τῆς ἑκμήνου τὴν δίμηνον ἄρχουσι, καὶ
πάσης οἱ λαχόντες τῆς ἐν τοῖς ὑπαίθροις προΐσταν-
ται χρείας. ὁ δ᾽ αὐτὸς τρόπος τῆς ἀρχῆς ἐστι καὶ 4
τῶν Πραιφέκτων περὶ τοὺς συμμάχους. Οἱ δ᾽ ἱπ- 5
πεῖς καὶ ταξίαρχοι πάντες ἅμα τῷ φωτὶ παρα-
γίγνονται πρὸς τὰς τῶν χιλιάρχων σκηνὰς, οἱ δὲ
χιλιαρ-

Tribunorum officium in castris.

Minores duces præsto sunt majoribus.

imperatori excubat; qui & tutum ab insidiis eum præstat, & imperii majestatem simul ornat.

34. Porro in *prædecenda fossa & struendo vallo* duo sociis latera incumbunt, ad quæ ipsorum utraque ala metatur: duo reliqua Romanis; utrique legioni unum. Diviso autem per manipulos unoquoque latere; singula inspiciunt centuriones, ipsi instantes operi; universi vero lateris probatio ad duos e *tribunis* pertinet. Similiter & ceteram castrorum curam hi sustinent: in binos enim dividentes sese, mutua vice, semestris spatii menses duos imperant; ac quibus sors evenit, ii omnibus, quæ in castris geruntur, præsunt. Eadem est imperandi ratio Præfectorum inter socios. Ad tribunorum vero tabernacula, luce orta, equites præsto sunt & ductores ordinum:

6 χιλίαρχοι πρὸς τὸν ὕπατον. κἀκεῖνος μὲν τὸ κατε-
πεῖγον ἀεὶ παραγγέλλει τοῖς χιλιάρχοις· οἱ δὲ χι-
λίαρχοι τοῖς ἱππεῦσι καὶ ταξιάρχοις, οὗτοι δὲ τοῖς
7 πολλοῖς, ὅταν ἑκάστων ὁ καιρὸς ᾖ. Τὴν δὲ τοῦ Teſſera nocturna.
νυκτερινοῦ συνθήματος παράδοσιν ἀσφαλίζονται τὸν
8 τρόπον τοῦτον. καθ' ἕκαστον γένος καὶ τῶν ἱππέων
καὶ τῶν πεζῶν ἐκ τῆς δεκάτης σημαίας καὶ τελευ-
ταίας στρατοπεδευούσης κατὰ τὰς ῥύμας, ἐκ τού-
των εἷς ἑκάστης ἀνὴρ λαμβάνεται κατ' ἐκλογὴν,
ὃς τῶν μὲν κατὰ τὰς φυλακὰς λειτουργιῶν ἀπο-
λύεται, παραγίγνεται δὲ καθ' ἡμέραν δύνοντος ἡλίου
πρὸς τὴν τοῦ χιλιάρχου σκηνὴν, καὶ λαβὼν τὸ σύν-
θημα (τοῦτο δ' ἐστὶ πλατεῖον ἐπιγεγραμμένον)
9 ἀπαλλάττεται πάλιν. ἀναχωρήσας δ' ἐπὶ τὴν αὐ-
τοῦ σημαίαν, τό τε ξυλήφιον παρέδωκε καὶ τὸ σύν-
θημα μετὰ μαρτύρων τῷ τῆς ἐχομένης σημαίας
ἡγεμόνι· παραπλησίως δὲ πάλιν οὗτος τῷ τῆς
10 ἐχομένης. τὸ δ' ὅμοιον ἑξῆς ποιοῦσι πάντες, ἕως ἂν

ἐπὶ

XXXIV. 8. *καὶ τελευταίας στρατοπεδευούσης.* *Locum, varie corruptum in edd. & msstis, ſic reſtituendum putavi, veſtigia veteris ſcripturæ & probabilem conjecturam ſecutus.*

dinum: tribuni autem ad conſulem. Et hic quidem, quæ uſus poſtulat, tribunis mandat; tribuni equitibus & centurionibus; iſti militibus, ubi ſuum quæque res tempus eſt nacta. In *nocturnæ Teſſeræ traditione* ne quid peccetur, hoc cavent modo. In unoquoque genere equitum peditumque ex decimo ordine, qui in extremitate cujusque ſtrigæ metatur; ex unoquoque, inquam, horum ordinum unus vir eligitur, qui ab excubandi munere liberatur: hic quotidie circa ſolis occaſum ad tribuni tentorium venit, & *teſſera* accepta (ea eſt, tabella lignea inſcripta) revertitur: qui ut ad ſignum ſuum eſt reverſus, parvulum id lignum ac ſimul teſſeram, adhibitis teſtibus, proximi ordinis ductori tradit, ille ſimiliter ſequentis centurioni; atque idem omnes deinceps

ceps

Tessera nocturna.

ἐπὶ τὰς πρώτας καὶ σύνεγγυς τοῖς χιλιάρχοις στρατοπεδευούσας σημαίας ἐξικνῆται. τούτους δὲ δεῖ τὸ πλατεῖον, ἔτι φωτὸς ὄντος, ἀναφέρειν πρὸς τοὺς
χιλιάρχους. κἂν μὲν ἀνενεχθῇ πάντα τὰ δοθέντα, 11
γιγνώσκει, διότι δέδοται τὸ σύνθημα πᾶσι, καὶ διὰ
πάντων εἰς αὐτὸν ἥκει. ἐὰν δ' ἐλλείπῃ τι, παραπό- 12
δας ζητεῖ τὸ γεγονὸς, εἰδὼς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, ἐκ ποίου μέρους οὐχ ἥκει τὸ πλατεῖον. οὗ δ' ἂν εὑρεθῇ τὸ κώλυμα, τυγχάνει τῆς καθηκούσης ζημίας.

XXXV. Vigiliae nocturnae.

Τὰ δὲ περὶ τὰς νυκτερινὰς φυλακὰς οὕτως οἰ-
κονομεῖται παρ' αὐτοῖς. Τὸν μὲν στρατηγὸν, καὶ 2
τὴν τούτου σκηνὴν, ἡ παρακοιτοῦσα σημαία φυλάττει· τὰς δὲ τῶν χιλιάρχων, καὶ τοὺς τῶν ἱππέων οὐλαμοὺς, οἱ διατεταγμένοι, κατὰ τὸν ἄρτι λόγον,
ἐξ ἑκάστης σημαίας. ὁμοίως δὲ καὶ παρ' ἕκαστον 3
τάγμα πάντες ἐξ ἑαυτῶν τιθέασι φυλακήν· τὰς δὲ

12. δ' ἐλλείπῃ. δὲ λείπῃ *Reg. D. Oxon.*
XXXV. 2. τὰς δὲ τῶν χιλ. *Perperam* τοὺς δὲ *edd.*

ceps faciunt, donec ad primos ordines, qui prope tribunos tendunt, signum perveniat. Hos oportet tabellam ad tribunos referre, dum adhuc lucet. Quodsi igitur omnes tabellæ, quæ traditæ erant, fuerint relatæ; intelligit tribunus, tesseram ad omnes & per omnes ad se venisse. Sin desit aliqua; e vestigio, qui factum sit hoc, inquirit, notum habens ex inscriptione, cujus partis tabella non sit allata: atque is, per quem stetisse invenitur, mulcta condigna afficitur.

35. Quod ad *Vigilias nocturnas*, eæ administrantur a Romanis hoc modo. Imperatorem, & prætorium ejus, custodit ille manipulus, quem ad prætorium excubare diximus. Tribunorum tabernacula & equitum turmas, qui ad id sunt designati e singulis manipulis, ut paulo ante dictum est. Similiter etiam ad quemque ordinem excubias e suo numero omnes locant; reliquas

4δὲ λοιπὰς ὁ στρατηγὸς ἀποτάττει. γίγνονται δὲ ὡς
ἐπίπαν τρεῖς φυλακαὶ παρὰ τὸν ταμίαν, καὶ παρ'
5ἕκαστον τῶν πρεσβευτῶν καὶ συμβούλων δύο. Τὴν Ad vallum excubant velites.
δ' ἐκτὸς ἐπιφάνειαν οἱ γροσφομάχοι πληροῦσι, παρ'
ὅλον καθ' ἡμέραν τὸν χάρακα παρακοιτοῦντες·
αὕτη γὰρ ἐπιτέτακται τούτοις ἡ λειτουργία. ἐπί τε
τῶν εἰσόδων ἀνὰ δέκα ποιοῦνται τούτων αὐτῶν τὰς
6προκοιτείας. Τῶν δ' εἰς τὰς φυλακὰς ἀποταχθέν- Vigiliarum tessellæ.
των ἀφ' ἑκάστου φυλακείου τὸν τὴν πρώτην μέλλον-
τα τηρεῖν, εἷς ἐξ ἑκάστης σημαίας οὐραγὸς ἄγει
7πρὸς τὸν χιλίαρχον ἑσπέρας. ὁ δὲ δίδωσι τούτοις
πᾶσι ξυλήφια κατὰ φυλακὴν, βραχέα τελέως
ἔχοντα χαρακτῆρα· λαβόντες δ' οὗτοι μὲν ἐπὶ τοὺς
8ἀποδεδειγμένους ἀπαλλάττονται τόπους. Ἡ δὲ τῆς Circuitores.
ἐφοδείας πίστις εἰς τοὺς ἱππεῖς ἀνατίθεται. δεῖ
γὰρ

3. ἀποτάττει. ἐπιτάττει *Reg. D. Oxon.* 5. πληροῦσι. *An* τηροῦσι? κληροῦσι *maluerat Gronov.* Ibid. ἐπί τε *ex conject. scripsi, cum conjunctione carerent vulgo omnes.* Ibid. ἀνὰ δέκα *Casaubonus & Schelius* decem excubias *i. e.* quadraginta viros *intellexerunt.* 6. τὸν τὴν πρώτην μέλλοντα. τῶν τ. πρ. μελλόντων *Herv. cum Med. Reg. D. & Oxon.* 7. *Verba* βραχέα τελέως *alii referunt ad præcedentia.* 8. ἐφοδείας. ἐφοδίας *Aug.*

quas vero imperator ipse disponit. Fere autem ad quæstoris tutelam ternæ custodiæ constituuntur: ad legatorum & consiliariorum, binæ. Exteriorum laterum custodiam *velites* agunt, secundum totum vallum quotidie excubantes: hoc enim muneris est illis impositum: & ad portas singulæ eorumdem decuriæ excubias agunt. E singulis autem quaternionibus eorum, qui ad excubias sunt destinati, illum militem qui primus in statione est futurus, ad tribunum vespere deducit agminis coactor cujusque vexilli. Tribunus omnibus his pro quaque vigilia parvulas e ligno *tessellas* tradit, quæ brevi admodum nota sunt insignitæ: quibus acceptis, illi ad designatas quisque stationes concedunt. At *circuitionis* fides curæ equitum demandatur. Oportet enim, ut, qui

Circuitores.

γὰρ τὸν πρῶτον ἰλάρχην καθ' ἕκαστον στρατόπε-
δον ἑνὶ τῶν οὐραγῶν τῶν αὐτοῦ παραγγεῖλαι πρωῒ
παράγγελμα τοιοῦτον· ἵνα τέτταρσιν οὗτος ἐμφανί-
σῃ νεανίσκοις τῶν ἐκ τῆς ἰδίας ἴλης πρὸ ἀρίστου
τοῖς μέλλουσιν ἐφοδεύειν. μετὰ δὲ ταῦτα τῷ τῆς 9
ἐχομένης ἴλης ἡγεμόνι δεῖ τὸν αὐτὸν ἀφ' ἑσπέρας
παραγγεῖλαι, διότι τούτῳ καθήκει τὰ περὶ τῆς ἐφο-
δείας φροντίζειν εἰς τὴν αὔριον. τοῦτον δ' ἀκούσαν- 10
τα, παραπλησίως ταὐτὰ δεῖ ποιεῖν τοῖς προειρη-
μένοις εἰς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν· ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς
ἑξῆς. οἱ δὲ προκριθέντες ὑπὸ τῶν οὐραγῶν ἐκ τῆς 11
πρώτης ἴλης τέτταρες, ἐπειδὰν διαλάχωσι τὰς φυ-
λακὰς, πορεύονται πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ γρα-
φὴν λαμβάνουσι, πόστην καὶ πόσας ἐφοδεῦσαι δεῖ
φυλακάς. μετὰ δὲ ταῦτα παρακοιτοῦσιν οἱ τέττα- 12
ρες παρὰ τὴν πρώτην σημαίαν τῶν Τριαρίων· ὁ γὰρ
ταύτης

11. *πόστην revocavi ex Herv. cum quo facit Med. πόσου καὶ πόσας cum Vrb. Aug. Reg. D. & Oxon. edidit Casaubonus, sed asteriscum præfixit, ut signum defectus vel depravationis.*

qui primus in quaque legione turmarum præfectus est, uni e suis coactoribus agminis mane hujusmodi dent præceptum, ut juvenibus quatuor suæ turmæ ante prandium edicat, ipsos esse, qui circumire debeant. Deinde præfecto turmæ secundæ significare idem præfectus tenetur sub vesperam, pertinere ad ipsum circuitionis munus in diem sequentem. Hunc quoque similiter, ubi præceptum accepit, eadem facere, quæ modo dicta sunt, in proximum diem oportet: & ita alios quoque deinceps. Quatuor autem illi, quos e prima turma coactores agminis elegerunt, vigilias inter se sortiti, tribunum adeunt, & scriptum ab eo accipiunt, *qua de vigilia*, & *quot stationes* obire oporteat. Deinde ad primum manipulum triariorum accubant illi quatuor; quoniam illius manipuli

ταύτης ταξίαρχος τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖται τοῦ κατὰ φυλακὴν βουκανᾷν.

Buccina datur signum vigiliarum.

XXXVI. Circuitionis ratio.

Συνάψαντος δὲ τοῦ καιροῦ, τὴν πρώτην ἐφοδεύει
φυλακὴν ὁ ταύτην λαχὼν, ἔχων μετ' αὐτοῦ μάρ-
τυρας τῶν φίλων. ἐπιπορεύεται δὲ τοὺς ῥηθέντας
τόπους, οὐ μόνον τοὺς περὶ τὸν χάρακα καὶ τὰς
εἰσόδους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατὰ σημαίαν ἅπαντας,
3 καὶ τοὺς κατ' οὐλαμόν. κἂν μὲν εὕρῃ τοὺς φυλάτ-
τοντας τὴν πρώτην ἐγρηγορότας, λαμβάνει παρὰ
τούτων τὸ κάρφος· ἐὰν δ' εὕρῃ κοιμώμενον ἢ λελοι-
πότα τινὰ τὸν τόπον, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγ-
4 γυς, ἀπαλλάττεται. τὸ δὲ παραπλήσιον γίγνεται
5 καὶ ὑπὸ τῶν τὰς ἑξῆς φυλακὰς ἐφοδευόντων. Τὴν
δ' ἐπιμέλειαν τοῦ κατὰ φυλακὴν βουκανᾷν, ὡς ἀρ-
τίως εἶπον, ἵνα σύμφωνον ᾖ τοῖς ἐφοδεύουσι πρὸς
τοὺς φυλάττοντας, οἱ τῆς πρώτης σημαίας τῶν
Τριαρίων ἐξ ἑκατέρου τοῦ στρατοπέδου ταξίαρχοι

XXXVI. 3. τὸ κάρφος. τὸ σκάρφος *Reg. D.* 5. βουκανᾷν. βουκανεῖν *h. l. Herv. Med. Reg. D. Oxon.* βουκανεῖν *Aug. sed superscr.* ᾶν *eadem manu.*

puli centurioni cura incumbit ad quamque vigiliam *buccina* signum dandi.

36. Vbi tempus venit, primam vigiliam circuit, qui eam eſt ſortitus; teſtes ſecum habens ex amicis nonnullos. Obit autem hic dictas ſtationes, non circa vallum dumtaxat & portas, verum etiam circa manipulos omnes ac turmas. Qui ſi primæ vigiliæ cuſtodes offenderit vigilantes, accipit ab illis eam, quam dixi, teſſerulam: at ſi quis dormiens fuerit inventus, aut qui ſtationem deſeruerit; atteſtatus eos, qui adſunt, abit. Conſimile fit & ab iis, qui ſequentes vigilias luſtrant. Vt autem ſignum buccina vigiliis ſingulis detur, quo circuitoribus cum vigilibus conveniat; ejus rei, ut jam dixi, curam ſemper gerunt centuriones primi manipuli triariorum, ex utraque legione.

Severa inquisitio.

καθ' ἡμέραν ποιοῦνται. Τῶν δ' ἐφόδων ἕκαστος 6
ἅμα τῷ φωτὶ πρὸς τὸν χιλίαρχον ἀναφέρει τὸ σύν-
θημα. κἂν μὲν ᾖ πάντα τὰ δεδομένα χωρὶς ἐγκλή-
ματος, ἀπαλλάττονται πάλιν. ἂν δέ τις ἐλάττω 7
φέρῃ τοῦ πλήθους τῶν φυλακείων, ζητοῦσιν ἐκ τοῦ
χαρακτῆρος, ποῖον ἐκ τῶν φυλακείων λέλοιπε.
τούτου δὲ γνωσθέντος, καλεῖ τὸν ταξίαρχον· οὗτος 8
δ' ἄγει τοὺς ἀποταχθέντας εἰς τὴν φυλακὴν, οὗτοι
δὲ συγκρίνονται πρὸς τὸν ἔφοδον. ἐὰν μὲν οὖν ἐν τοῖς 9
φύλαξιν ᾖ τὸ κακὸν, εὐθέως δῆλός ἐστιν ὁ τὴν ἐφο-
δείαν ἔχων, ἐπιμαρτυράμενος τοὺς σύνεγγυς· ὀφεί-
λει γὰρ τοῦτο ποιεῖν. ἐὰν δὲ μηδὲν ᾖ τοιοῦτο γεγο-
νὸς, εἰς τὸν ἔφοδον ἀναχωρεῖ τοὔγκλημα.

XXXVII. Supplicium militare, Fustuarium.

Καθίσαντος δὲ παραχρῆμα συνεδρίου τῶν χιλιάρχων, κρίνεται· κἂν καταδικασθῇ, ξυλοκοπεῖται. Τὸ

6. *πάντα τὰ δεδομένα. Articulum τὰ ex conject. adjecit Casaub.* 7. *λέλοιπε. λέλυται Herv. Med.* 8. *πρὸς τὸν ἔφοδον. Vulgo πρὸς τὴν ἔφοδον.* 9. *ἐφοδείαν. ἐφοδίαν Aug.*

XXXVII. 1. *τῶν χιλιάρχων ex Reiskii conject. correxi. Vulgo τῷ χιλιάρχῳ κρίνεται.*

gione. Prima dein luce singuli, qui perlustraverunt vigilias, ad tribunum tesseras deferunt: quæ si tot inveniantur, quot fuerant datæ, nec apud quemquam culpa inventa est, rursus illi discedunt. Sin pauciores aliquis referat quam pro numero excubiarum; ex impressa nota de eo excubitorum quaternione, cujus ratio non constat, inquirunt. Qua re cognita, centurionem tribunus vocat: isque eos, qui ad istam vigiliam erant constituti, adducit, qui cum circuitore disceptant. Quod si penes vigiles est culpa; statim apparet innocentia circuitoris ex eo, quod testificatus est eos qui illi aderant: hoc enim facere tenetur. Atque id si non fuerit factum, ad circuitorem redit culpa.

37. Statim igitur convocato tribunorum concilio, caussa ejus cognoscitur; &, si damnatus fuerit, fuste percutitur.

2Τὸ δὲ τῆς ξυλοκοπίας ἐστὶ τοιοῦτον. λαβὼν ξύλον Supplicium militare, Fuſtuarium.
ὁ χιλίαρχος, τούτῳ τοῦ κατακριθέντος οἷον ἥψατο
3μόνον. οὗ γενομένου, πάντες οἱ τοῦ στρατοπέδου τύ-
πτοντες τοῖς ξύλοις καὶ τοῖς λίθοις, τοὺς μὲν πλεί-
στους ἐν αὐτῇ τῇ στρατοπεδείᾳ καταβάλλουσι.
4τοῖς δ' ἐκπεσοῦσιν οὐδ' ὣς ὑπάρχει σωτηρία. πῶς
γάρ; οἷς οὔτ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν ἑαυτῶν ἐπανελ-
θεῖν ἔξεστιν, οὔτε τῶν ἀναγκαίων οὐδεὶς ἐν οἰκίᾳ
τολμήσειε δέξασθαι τὸν τοιοῦτον. διὸ τελείως οἱ πε-
ριπεσόντες ἅπαξ τοιαύτῃ συμφορᾷ καταφθείρονται.
5τὸ δ' αὐτὸ πάσχειν ὀφείλει τοῖς προειρημένοις ὅ τε
οὐραγὸς καὶ ὁ τῆς ἴλης ἡγεμὼν, ἐὰν μὴ παραγγεί-
λωσιν, ὁ μὲν τοῖς ἐφόδοις, ὁ δὲ τῷ τῆς ἐχομένης
6ἴλης ἡγεμόνι τὸ δέον ἐν τῷ καθήκοντι καιρῷ. Διό-
περ, οὕτως ἰσχυρᾶς οὔσης καὶ ἀπαραιτήτου τῆς τι-
μωρίας, ἀδιάπτωτα γίγνεται παρ' αὐτοῖς τὰ κατὰ
7τὰς νυκτερινὰς φυλακάς. Δεῖ δὲ προσέχειν τοὺς
μὲν

4. ἐκπεσοῦσιν. ἐκπεσαμένοις *Caſaub. cum Vrb. & Aug.* 7. δεῖ προσέχειν. *An* ὑπέχειν? *hoc ſenſu:* milites tribunorum, ſed & ipſi tribuni Conſulis judicio ſunt obnoxii.

cutitur. Eſt autem *Fuſtuarii* ſupplicium hujusmodi. Tribunus fuſtem capit; eoque condemnatum quaſi attingit tantum. Quo facto, omnes legionarii qua fuſtibus qua ſaxis petentes ſontem, inibi intra caſtra ut plurimum necant. Sed & ſi qui evaſerint, non tamen ſalvi propterea ſunt. Nam quæ illis ſalus? quibus in patriam quidem redire non licet, & quos neceſſariorum nemo auſit tecto recipere. Quamobrem qui ſemel in eam calamitatem inciderunt, planiſſime pereunt. Idem vero ſupplicium manet tam coactorem agminis, quam turmæ præfectum, ſi ille circuitoribus, hic ſequentis turmæ decurioni, id, quod oportebat, in tempore non denunciavit. Quare, quum adeo vehementer & ſine ſpe veniæ delicta hæc puniantur, diſciplina nocturnarum excubiarum inoffenſo tenore ſervatur. Tenentur autem milites

Pœnæ, quarum arbiter tribunus.

Crimina & delicta militaria.

μὲν στρατιώτας τοῖς χιλιάρχοις, τούτους δ' ἔτι τοῖς ὑπάτοις. Κύριος δ' ἐστὶ καὶ ζημιῶν ὁ χιλίαρ- 8
χος, καὶ ἐνεχυριάζων, καὶ μαστιγῶν· τοὺς δὲ συμμάχους οἱ Πραιφέκτοι. Ξυλοκοπεῖται δὲ καὶ ὁ κλέ- 9
ψας τι τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου· καὶ μὴν ὁ μαρτυρήσας ψευδῆ, παραπλησίως· καὶ ἐάν τις τῶν ἐν ἀκμῇ παραχρησάμενος εὑρεθῇ τῷ σώματι· πρὸς δὲ τούτοις, ὁ τρὶς περὶ τῆς αὐτῆς αἰτίας ζημιωθείς. ταῦτα μὲν οὖν, ὡς ἀδικήματα, κολάζουσιν. εἰς δ' 10
ἀνανδρείαν τιθέασι καὶ στρατιωτικὴν αἰσχύνην τὰ τοιαῦτα τῶν ἐγκλημάτων· ἐάν τινες ψευδῆ περὶ αὐτῶν ἀνδραγαθίαν ἀπαγγείλωσι τοῖς χιλιάρχοις, ἕνεκεν τοῦ τιμὰς λαβεῖν· ὁμοίως, ἂν τινες ἐς ἐφε- 11
δρείαν ταχθέντες, φόβου χάριν λίπωσι τὸν δοθέντα τόπον· παραπλησίως, ἐάν τις ἀποῤῥίψῃ τι τῶν ὅπλων κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον διὰ φόβον. Διὸ καὶ 12

τινες

7. *Post* στρατιώτας *excidisse quædam verba (nempe* τοῖς ταξιάρχοις, οἱ δὲ ταξίαρχοι*) suspicatus est Gron.* 8. δ' ἐστὶ καὶ. δὲ μὲν καὶ *Herv.* δὲ καὶ *Med. & caret uterque verbo* ἐστὶ. 11. λίπωσι *revocavi ex Herv. Sic & Aug.* λείπωσι *Reg. D. & sic Casaub.*

milites quidem tribunis parere, tribuni vero rursus consulibus. Habet autem Tribunus potestatem & mulctæ dicendæ, & pignoris capiendi, & virgis cædendi: idemque jus est Præfectis in socios. Fuste autem percutitur etiam is, qui aliquid e castris fuerit furatus; item qui falsum testimonium dixerit; nec non si quis in flore ætatis male usus corpore fuerit deprehensus: ad hæc is, cui ter eamdem ob caussam mulcta fuerit irrogata. Ac hæc quidem ut *crimina* puniunt. Ignaviæ vero & *probro militari* vertunt hujusmodi delicta: si qui, præmii adipiscendi caussa, falso strenuum aliquod facinus suum ad tribunos retulerint: similiter, si qui, in statione constituti, locum ubi locati fuerant, formidinis ergo, deseruerint: itemque, si quis in ipso prælio armorum aliquam partem metu abjecerit. Propterea nonnulli in statio-

τινὲς μὲν ἐν ταῖς ἐφεδρείαις προδήλως ἀπόλλυνται, πολλαπλασίων αὐτοῖς ἐπιγιγνομένων, οὐ θέλοντες λιπεῖν τὴν τάξιν, δεδιότες τὴν οἰκείαν τιμωρίαν· Fructus ſeveritatis diſciplinæ.
13 ἔνιοι δὲ κατ' αὐτὸν τὸν κίνδυνον ἐκβαλόντες θυρεὸν, ἢ μάχαιραν, ἤ τι τῶν ἄλλων ὅπλων, παραλόγως ῥίπτουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς πολεμίους· ἢ κυριεύειν ἐλπίζοντες ὧν ἀπέβαλον, ἢ, παθόντες τι, τὴν πρόδηλον αἰσχύνην διαφεύξεσθαι, καὶ τὴν τῶν οἰκείων ὕβριν.

Ἐὰν δέ ποτε τὰ αὐτὰ περὶ πλείους συμβῇ γενέσθαι, καὶ σημαίας τινὰς ὁλοσχερῶς πιεσθείσας λιπεῖν τοὺς τόπους· τὸ μὲν ἅπαντας ξυλοκοπεῖν ἢ φονεύειν ἀποδοκιμάζουσι, λύσιν δὲ τοῦ πράγματος εὑρίσκονται, συμφέρουσαν ἅμα καὶ καταπληκτικήν. XXXVIII. Decimatio.
2 συναθροίσας γὰρ τὸ στρατόπεδον ὁ χιλίαρχος, καὶ προαγαγὼν εἰς μέσον τοὺς λελοιπότας, κατηγορεῖ

πικρῶς·

XXXVIII. 1. ὁλοσχερῶς. *ὁλοσχερεῖς videtur legendum.* 2. ὁ χιλίαρχος. *Putabam* ὁ στρατηγός. Ibid. εἰς μέσον τοὺς λελοιπ. *Vocabulum* μέσον, *quod aberat ab omnibus, recepit demum Erneſtius. Recte, niſi deletam malueris præpoſ.* εἰς.

ſtationibus ſuis manifeſtam mortem oppetunt, ab hoſtibus oppreſſi qui multis partibus ſint plures; dum, ſupplicium metuentes, quod a ſuis ipſos manet, aſſignatum ſibi locum deſerere nolunt: quidam vero, excuſſo inter dimicandum ſcuto, aut enſe, aut alia parte armorum, temere conjiciunt ipſi ſeſe in hoſtes; ſperantes, aut recepturos ſe ea quæ amiſerant, aut, ſi quid evenerit ſecius, certam ignominiam & contumeliam, a ſuis imminentem, evitaturos.

38. Si quando autem delicta eadem a pluribus contingat admitti, & manipuli quidam univerſi hoſte gravius urgente ceſſerint loco: ut omnes fuſte percutiant aut necent, non eſt moris illorum; ſed remedium ei rei invenerunt utile juxta ac terribile. Tribunus [*ni potius* Imperator] enim, advocata concione, deſertores in medium producit, eoſque atroci

Decimatio.

πικρῶς· καὶ τὸ τέλος, ποτὲ μὲν πέντε, ποτὲ δὲ
ὀκτώ, ποτὲ δὲ εἴκοσι, τὸ δ᾽ ὅλον πρὸς τὸ πλῆθος
ἀεὶ στοχαζόμενος, ὥστε δέκατον μάλιστα γίγνεσθαι
τῶν ἡμαρτηκότων, τούτους ἐκ πάντων κληροῦται
τῶν ἀποδεδειλιακότων· καὶ τοὺς μὲν λαχόντας ξυ- 3
λοκοπεῖ κατὰ τὸν ἄρτι ῥηθέντα λόγον ἀπαραιτή-
τως· τοῖς δὲ λοιποῖς τὸ μέτρημα κριθὰς δοὺς ἀντὶ
πυρῶν, ἔξω κελεύει τοῦ χάρακος καὶ τῆς ἀσφα-
λείας ποιεῖσθαι τὴν παρεμβολήν. λοιπὸν, τοῦ μὲν 4
κινδύνου καὶ φόβου, τοῦ κατὰ τὸν κλῆρον, ἐπ᾽ ἴσον
ἐπικρεμαμένου πᾶσιν, ὡς ἂν ἀδήλου τοῦ συμπτώ-
ματος ὑπάρχοντος, τοῦ δὲ παραδειγματισμοῦ μετὰ
τῆς κριθοφαγίας ὁμοίως συμβαίνοντος περὶ πάντας,
τὸ δυνατὸν ἐκ τῶν ἐθισμῶν εἴληπται καὶ πρὸς
κατάπληξιν καὶ διόρθωσιν τῶν συμπτωμάτων.

Καλῶς

2. *ἡμαρτηκότων τὸ τούτους dant Aug. & Vrb. Forsan ante δέκατον inseri articulus τὸ debuerat.* 4. *ἐπ᾽ ἴσον. ἐπ᾽ ἶσον Reg. D.* Ibid. *μετὰ τῆς κριθοφαγίας scripsi ex Gronovii conjectura. Vulgo omnes μετὰ τὴν κριθοφαγίαν. Possis & cum Reiskio κατὰ τὴν vel τοῦ κατὰ τὴν κριθοφαγίαν suspicari.*

atroci oratione increpat: qua finita, modo quinque sortitur, modo octo, modo viginti; atque, ut verbo complectar, id semper agit, ut, *pro numero noxiorum, decimus quisque* fere eorum capiatur. Hos inquam ex omnibus, qui ignave se gesserunt, arbitrio sortis seligit: &, qui designati sorte sunt, eos inexorabiliter fustuarii supplicio, quod ante descripsimus, afficit: reliquis hordeum pro tritico admetitur, & extra castra & munitionem castrorum tendere eos jubet. Atque ita, quum periculum & metus sortis ex æquo omnibus impendeat, (quandoquidem nemo scit, in quem ea sit casura,) ignominiosa autem notatio & hordei dimensio pro tritico ad omnes pariter pertineat; hoc instituto, quam maxime poterat fieri, consultum est utrique rei, ut & terror injiciatur, & minuatur calamitatis modus.

39. Præ-

Καλῶς δὲ καὶ τοὺς νέους ἐκκαλοῦνται πρὸς τὸ XXXIX. Præmia militaria.
2 κινδυνεύειν. Ἐπειδὰν γὰρ γένηταί τις χρεία, καί
τινες αὐτῶν ἀνδραγαθήσωσι, συναγαγὼν ὁ στρατη-
γὸς ἐκκλησίαν τοῦ στρατοπέδου, καὶ παραστησά-
μενος τοὺς δόξαντάς τι πεπραχέναι διαφέρον, πρῶ-
τον μὲν ἐγκώμιον ὑπὲρ ἑκάστου λέγει περί τε τῆς
ἀνδραγαθίας, κἄν τι κατὰ τὸν βίον αὐτοῖς ἄλλο
3 συνυπάρχῃ τῆς ἐπ' ἀγαθῷ μνήμης ἄξιον. μετὰ δὲ
ταῦτα, τῷ μὲν τρώσαντι πολέμιον, γαῖσον δωρεῖ-
ται· τῷ δὲ καταβαλόντι καὶ σκυλεύσαντι, τῷ μὲν
πεζῷ, φιάλην, τῷ δ' ἱππεῖ, φάλαρα· ἐξ ἀρχῆς
4 δὲ γαῖσον μόνον. τυγχάνει δὲ τούτων, οὐκ ἐὰν ἐν
παρατάξει τις ἢ πόλεως καταλήψει τρώσῃ τινὰς
ἢ σκυλεύσῃ τῶν πολεμίων· ἀλλ' ἐὰν ἐν ἀκροβολισ-
μοῖς, ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις καιροῖς, ἐν οἷς, μηδε-
μιᾶς ἀνάγκης οὔσης κατ' ἄνδρα κινδυνεύειν, αὐτοί
τινες ἑκουσίως καὶ κατὰ προαίρεσιν αὐτοὺς εἰς τοῦ-

39. Præclare vero etiam juventutem ad pericula subeunda excitant. Nam ubi prælium aliquod est commissum, ac juvenes aliqui fortiter se gesserunt; imperator, advocato in concionem exercitu, productos prope se eos, quorum præ ceteris virtus insignis exstitit, primum quidem singulos laudat a fortitudine, & si quid aliud in eorum vita fuerit, quod commemorari cum ipsorum laude queat: deinde, ei, qui hostem vulneraverit, *hastam* donat: qui prostraverit & spolia detraxerit, pediti quidem *pateram*, equiti vero *phaleras*: quamquam olim hasta sola præmium erat. Ceterum ista consequitur, non qui in justo prælio signis collatis dimicans, aut in capienda urbe, aliquos hostes sauciaverit vel spoliaverit; verum qui in velitationibus cum hoste, aut aliis ejusmodi occasionibus, ubi nulla necessitas dimicare viritim cogit, ipsi suamet sponte ac propria

Præmia militaria.

το διδόασιν. Τοῖς δὲ, πόλεως καταλαμβανομένης, 5
πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβᾶσι χρυσοῦν δίδωσι στέφανον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπερασπίσαντας καὶ σώ- 6
σαντάς τινας τῶν πολιτῶν ἢ συμμάχων, ὅ τε στρατηγὸς ἐπισημαίνεται δώροις· οἵ τε χιλίαρχοι τοὺς σωθέντας, ἐὰν μὲν ἑκόντες ποιῶσιν· εἰ δὲ μὴ, κρίναντες συναναγκάζουσι τὸν σώσαντα στεφανοῦν.
σέβεται δὲ τοῦτον καὶ παρ' ὅλον τὸν βίον ὁ σωθεὶς, 7
ὡς πατέρα, καὶ πάντα δεῖ τούτῳ ποιεῖν αὐτὸν, ὡς τῷ γονεῖ. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης παρορμήσεως οὐ μό- 8
νον τοὺς ἀκούοντας καὶ παρόντας ἐκκαλοῦνται πρὸς τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις ἅμιλλαν καὶ ζῆλον, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν οἴκῳ μένοντας. οἱ γὰρ τυχόντες τῶν τοιού- 9
των δωρεῶν, χωρὶς τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις εὐκλείας, καὶ τῆς ἐν οἴκῳ παραχρῆμα φήμης, καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν εἰς τὴν πατρίδα, τάς τε πομπὰς

XXXIX. 6. *οἵ τε χιλίαρχοι.* Forte sic refingendum censuit Gronovius: οἵ τε σωθέντες, ἐὰν μὲν ἑκόντες ποιῶσιν· εἰ δὲ μὴ, οἱ χιλίαρχοι κρίναντες συναναγκ.

pria voluntate eo descenderint. At quoties urbs capitur, *auream* iis *coronam*, qui primi muros conscenderint, donat. Similiter vero etiam eos, qui vel cives vel socios propugnaverint & servaverint, imperator donis insignit: &, qui servati fuerunt, solent ultro, sin minus, tribuno post caussæ cognitionem cogente, *servatorem suum coronare.* Atque adeo per omnem vitam is, qui servatus est, illum *pro parente colit*, omniaque ei tenetur præstare, quæ filius patri. Hujusmodi autem stimulatione non eos tantum, qui præsentes audiunt, ad pericula certatim & cum æmulatione adeunda excitant; sed eos etiam, qui sunt domi. Nam qui donis hoc genus sunt donati, præter gloriam qua fruuntur in castris, & famam quam domi statim consequuntur, hoc amplius, reversi in patriam, solennes pompas honorum insignibus con-

πομπὰς ἐπισήμως πομπεύουσι, διὰ τὸ μόνοις ἐξεῖναι περιτίθεσθαι κόσμον τοῖς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν
10 ἐπ' ἀνδραγαθίᾳ τετιμημένοις· ἔν τε ταῖς οἰκίαις κατὰ τοὺς ἐπιφανεστάτους τόπους τιθέασι τὰ σκῦλα, σημεῖα ποιούμενοι καὶ μαρτύρια τῆς ἑαυτῶν
11 ἀρετῆς. Τοιαύτης δ' ἐπιμελείας οὔσης καὶ σπουδῆς περί τε τὰς τιμὰς καὶ τιμωρίας τὰς ἐν τοῖς στρατοπέδοις· εἰκότως καὶ τὰ τέλη τῶν πολεμικῶν πράξεων ἐπιτυχῆ καὶ λαμπρὰ γίγνεται δι' αὐτῶν.
12 Ὀψώνιον δ' οἱ μὲν πεζοὶ λαμβάνουσι τῆς ἡμέρας δύο ὀβολοὺς, οἱ δὲ ταξίαρχοι διπλοῦν, οἱ δ' ἱππεῖς
13 δραχμήν. σιτομετροῦνται δ' οἱ μὲν πεζοὶ πυρῶν Ἀττικοῦ μεδίμνου δύο μέρη μάλιστά πως· οἱ δ' ἱππεῖς κριθῶν μὲν ἑπτὰ μεδίμνους εἰς τὸν μῆνα, πυρῶν δὲ
14 δύο. τῶν δὲ συμμάχων οἱ μὲν πεζοὶ τὸ ἴσον, οἱ δ' ἱππεῖς πυρῶν μὲν μέδιμνον ἕνα καὶ τρίτον μέρος, κρι-
15 θῶν δὲ πέντε. δίδοται δὲ τοῖς μὲν συμμάχοις τοῦτ' ἐν δωρεᾷ· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις τοῦ τε σίτου καὶ τῆς

ἐσθῆ-

Præmia militaria.

Stipendium.

conſpicui celebrant: nam ejusmodi ornamenta geſtare ſolis licet iis, qui virtutis cauſſa ab imperatore fuerint iisdem honeſtati. Tum vero in maxime conſpicuis ædium ſuarum locis ſpolia hoſtibus detracta defigunt; ut ſint monumenta ac teſtimonia ſuæ virtutis. Qui igitur & pœnas & præmia militaria tanta cura ac ſtudio diſpenſent; merito, quoties bella ſuſcipiunt, læto atque illuſtri fine ea terminant. *Stipendii* nomine pedites in diem accipiunt binos obolos, centuriones duplum, equites drachmam. Admetiuntur vero peditibus quidem tritici partes fere duas medimni Attici: equitibus vero hordei in menſem ſeptenos medimnos; tritici vero binos. Sociorum peditibus par menſura datur ac Romanis: equitibus, tritici medimnus unus cum triente, hordei quinque medimni. Atque hoc ſociis quidem gratis donatur; Romanis vero ſive frumentum

ſive

ἐσθῆτος, κἂν τινος ὅπλου προσδεηθῶσι, πάντων τούτων ὁ ταμίας τὴν τεταγμένην τιμὴν ἐκ τῶν ὀψωνίων ὑπολογίζεται.

XL. Agmen.

Τὰς δ' ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀναστρατοπεδείας ποιοῦνται τὸν τρόπον τοῦτον. Ὅταν τὸ πρῶτον ση- 2
μήνῃ, καταλύουσι τὰς σκηνὰς, καὶ συντιθέασι τὰ φορτία πάντες· οὔτε δὲ καθελεῖν ἔξεστιν, οὔτ' ἀναστῆσαι πρότερον οὐδένα τῆς τῶν χιλιάρχων καὶ τοῦ στρατηγοῦ σκηνῆς. ὅταν δὲ τὸ δεύτερον, ἀνατι- 3
θέασι τὰ σκευοφόρα τοῖς ὑποζυγίοις. ἐπὰν δὲ τὸ τρίτον σημήνῃ, προάγειν δεῖ τοὺς πρώτους, καὶ κινεῖν τὴν ὅλην παρεμβολήν. Εἰς μὲν οὖν τὴν πρωτο- 4
πορείαν, ὡς ἐπίπαν, τάττουσι τοὺς ἐπιλέκτους. τούτοις δὲ τὸ τῶν συμμάχων δεξιὸν ἐπιβάλλει κέρας. ἑξῆς δὲ τούτοις ἕπεται τὰ τῶν προειρημένων ὑποζύγια. τῇ δὲ τούτων πορείᾳ τὸ πρῶτον τῶν Ῥω- 5
μαϊκῶν ἀκολουθεῖ στρατόπεδον, ἔχον ὄπισθεν τὴν ἰδίαν ἀποσκευήν. ἔπειτα κατακολουθεῖ τὸ δεύτερον 6
στρατό-

ſive veſtis tribuatur, aut etiam ſi quibus armis denuo opus habuerint, horum omnium certa pretia quæſtor de ſtipendio deducit.

40. *Profectionem e caſtris* hoc modo inſtituunt. Simul datum eſt primum ſignum, tentoria omnes detendunt, & vaſa colligunt. Ceterum neque auferre, neque figere ſuum cuiquam tabernaculum prius fas eſt, quam tribunorum & imperatoris fuerint tenſa aut detenſa. Vbi autem editum iterum eſt ſignum, ſarcinas jumentis imponunt. Denique tertio dato ſigno, primos oportet procedere, & tota caſtra movere. Et in primo quidem agmine ut plurimum extraordinarios locant. Succedit his ſociorum ala dextra: eosque continuo ſequuntur prædictorum impedimenta. Horum agmen prima legio Romana excipit, ſuas a tergo ſarcinas habens. Pone hos it ſecunda legio, ſequen-

στρατόπεδον, ἑπομένων αὐτῷ τῶν ἰδίων ὑποζυγίων, Agmen.
καὶ τῆς τῶν συμμάχων ἀποσκευῆς, τῶν ἀπὸ τῆς
οὐραγίας τεταγμένων. τελευταῖον γὰρ ἐν τῇ πορείᾳ
7 τάττεται τὸ τῶν συμμάχων εὐώνυμον κέρας. Οἱ δ'
ἱππεῖς ποτὲ μὲν ἀπουραγοῦσι τοῖς αὑτῶν ἕκαστοι
μέρεσι· ποτὲ δὲ παρὰ τὰ ὑποζύγια πλάγιοι παρα-
πορεύονται, συνέχοντες ταῦτα, καὶ τὴν ἀσφάλειαν
8 τούτοις παρασκευάζοντες. Προσδοκίας δ' οὔσης κα-
τὰ τὴν οὐραγίαν, τὰ μὲν ἄλλα παρ' αὐτοῖς τὸν αὐ-
τὸν ἔχει τρόπον· αὐτοὶ δ' οἱ τῶν συμμάχων ἐπί-
λεκτοι τὴν οὐραγίαν ἀντὶ τῆς πρωτοπορείας μετα-
9 λαμβάνουσι. Παρὰ δὲ μίαν ἡμέραν τὰ μὲν ἡγεῖται
τῶν στρατοπέδων καὶ τῶν κεράτων, τὰ δ' αὐτὰ
πάλιν ἕπεται ταῦτα κατόπιν, ἵνα τῆς περὶ τὰς
ὑδρείας καὶ σιτολογίας ἀκεραιότητος πάντες ἐπ'
ἴσον κοινωνῶσι, μεταλαμβάνοντες ἀεὶ τὴν ἐπὶ τῆς
10 πρωτοπορείας ἐναλλὰξ τάξιν. Χρῶνται δὲ καὶ ἑτέ-
ρῳ

XL. 6. ἀπὸ τῆς οὐραγίας. ἐπὶ τῆς οὐρ. *malim cum Reisk.* 7. ἕκαστοι *correxi cum Reisk. Vulgo omnes* ἕκαστος. 9. κοινωνῶσι. κοινωνοὶ *Vrb. Aug. Reg. D. Oxon. quod ex* κοινωνοῖεν *decurtatum videtur.*

ſequentibus propriis jumentis, & eorum ſociorum impedimentis, qui univerſum agmen cogunt: nam in noviſſimo agmine læva ſociorum locatur ala. Equites modo ſuam quisque partem a tergo conſequuntur, modo ad latera jumentis adequitant, continentes ea & ſecuritatem præſtantes. Vbi vero a tergo hoſtis exſpectatur, de cetero ordine nihil mutantes, ſolos extraordinarios ſociorum a primo agmine ad ultimum traducunt. Alternis autem diebus & legionum & alarum altera præcedit, eædemque rurſus ſubſequuntur; ut ex æquo omnes aquatione ac pabulatione integra fruantur, primum in agmine locum ſuam quisque vicem perpetuo occupantes. Eſt & alius itineris faciendi modus,

Agmen. ρω. γένει πορείας ἐν τοῖς ἐπισφαλέσι τῶν καιρῶν,
ἐὰν ἀναπεπταμένους ἔχωσι τόπους. ἄγουσι γὰρ τρι- 11
φαλαγγίαν παράλληλον τῶν Ἁστάτων καὶ Πριγκί-
πων καὶ Τριαρίων, τάττοντες τὰ τῶν ἡγουμένων ση-
μαιῶν ὑποζύγια πρὸ πάντων, ἐπὶ δὲ ταῖς πρώταις
σημαίαις τὰ τῶν δευτέρων, ἐπὶ δὲ ταῖς δευτέραις
τὰ τῶν τρίτων, καὶ κατὰ λόγον οὕτως ἐναλλὰξ ἀεὶ
τιθέντες τὰ ὑποζύγια ταῖς σημαίαις. οὕτω δὲ συν- 12
τάξαντες τὴν πορείαν, ἐπειδὰν προσπίπτῃ τι τῶν
δεινῶν, ποτὲ μὲν παρ᾽ ἀσπίδα κλίναντες, ποτὲ δ᾽
ἐπὶ δόρυ, προάγουσι τὰς σημαίας ἐκ τῶν ὑποζυγίων
πρὸς τὴν τῶν πολεμίων ἐπιφάνειαν. λοιπὸν, ἐν βρα- 13
χεῖ χρόνῳ καὶ μιᾷ κινήσει, τὸ μὲν τῶν ὁπλιτῶν σύ-
στημα λαμβάνει παρατάξεως διάθεσιν, ἐὰν μή πο-
τε προσεξελίξαι δέῃ τοὺς Ἁστάτους· τὸ δὲ τῶν 14
ὑποζυγίων καὶ τῶν παρεπομένων τούτοις πλῆθος,
ὑπὸ τοὺς παρατεταγμένους ὑπεσταλκὸς, ἔχει τὴν
καθήκουσαν χώραν πρὸς τὸν κίνδυνον.

Ὅταν

dus, quo utuntur, quando periculum ab hoste imminet, ac patentia nacti sunt loca. Hastatos enim, Principes ac Triarios, tribus seriebus juxta se invicem incedentes ducunt: jumenta autem manipulorum, qui ceteris praeeunt, ante omnes locant; tum primis manipulis jumenta secundorum subjiciunt; secundis, tertiorum: atque sic continue impedimenta ordinesque alternatim locant. Hac ratione autem composito agmine, si quid ingruat periculi, modo ad lævam, modo ad dextram agmen convertentes, manipulos extra jumenta in eam partem educunt, unde hostis apparuerit. Atque ita brevi tempore & motu unico, cum armatorum manus in acie reperitur instructa, (nisi forte insuper oporteat Hastatos subduci;) tum jumenta & omnis multitudo, quæ castra sequitur, seducta pone terga stantium in acie, commodam adversus pericula stationem obtinent.

41. Post-

XLI. Castrametatio in itinere.

῞Οταν δὲ κατὰ τὰς πορείας ἐγγίζωσι τοῦ στρα-
τοπεδεύειν, προπορεύονται χιλίαρχος, καὶ τῶν τα-
ξιαρχῶν οἱ πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ἀεὶ προχειρισθέν-
τες. οἵτινες, ἐπειδὰν συνθεάσωνται τὸν ὅλον τόπον,
οὗ δεῖ στρατοπεδεύειν, ἐν αὐτῷ τούτῳ πρῶτον μὲν
διέλαβον τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν οὗ δεήσει θεῖναι
κατὰ τὸν ἄρτι λόγον, καὶ παρὰ ποίαν ἐπιφάνειαν
καὶ πλευρὰν τῆς περὶ τὴν σκηνὴν περιστάσεως
3 παρεμβαλεῖν τὰ στρατόπεδα. τούτων δὲ προκρι-
θέντων, διαμετροῦνται τὴν περίστασιν τῆς σκηνῆς·
μετὰ δὲ ταῦτα τὴν εὐθεῖαν, ἐφ' ἧς αἱ σκηναὶ τί-
θενται τῶν χιλιάρχων· ἑξῆς δὲ τὴν ταύτης παράλ-
ληλον, ἀφ' ἧς ἄρχεται τὰ στρατόπεδα παρεμ-
4 βάλλειν. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη τῆς
σκηνῆς κατεμετρήσαντο γραμμαῖς, περὶ ὧν ὑπεδεί-
5 ξαμεν ἄρτι διὰ πλειόνων κατὰ μέρος. Γενομένων
δὲ τούτων ἐν βραχεῖ χρόνῳ, διὰ τὸ ῥᾳδίαν εἶναι
τὴν

XLI. 1. *ἐγγίζωσι* τοῦ *στρατοπ. Articulum ex conject. inserui: abest vulgo, & alia fortasse verba quædam interciderunt.* 3. *ταύτης παράλλ. ταύτῃ παράλληλον malim cum Gron.*

41. Postquam prope illum locum *agmen* pervenit, ubi *castra* sunt facienda; præcedunt tribunus & illi ex centurionibus, qui pro tempore ad eam rem designati sunt. Hi locum universum, ubi metari oportet, contemplati, ante omnia convenientem prætorio sedem, prout ante diximus, capiunt: &, ad quem aspectum latusve spatii prætorium ambientis locandæ sint legiones, dispiciunt. Quæ ubi delecta sunt loca, prætorii ambitum dimetiuntur: deinde rectam illam, ad quam tribunorum tentoria defiguntur: denique aliam lineam rectam, huic parallelam, unde incipit metatura legionum. Similiter etiam spatium illud, quod ab altera parte est prætorii, lineis dimetiuntur, de quibus jam paulo ante pluribus exposuimus. His brevi tempore expeditis, utpo-

te

Castrametatio in itinere.

τὴν καταμέτρησιν, ὡς ἁπάντων ὡρισμένων καὶ συνήθων ὄντων διαστημάτων· μετὰ δὲ ταῦτα σημαίαν 6
ἔπηξαν μίαν μὲν καὶ πρώτην, ἐν ᾧ δεῖ τόπῳ τίθεσθαι τὴν τοῦ στρατηγοῦ σκηνὴν, δευτέραν δὲ τὴν ἐπὶ τῆς προκριθείσης πλευρᾶς, τρίτην ἐπὶ μέσης τῆς γραμμῆς ἐφ᾽ ἧς οἱ χιλίαρχοι σκηνοῦσι, τετάρτην, παρ᾽ ἣν τίθενται τὰ στρατόπεδα. καὶ ταύτας μὲν 7
ποιοῦσι Φοινικᾶς, τὴν δὲ τοῦ στρατηγοῦ λευκήν. τὰ δ᾽ ἐπὶ θάτερα ποτὲ μὲν ψιλὰ δόρατα πηγνύουσι, ποτὲ δὲ σημαίας ἐκ τῶν ἄλλων χρωμάτων. γενομέ- 8
νων δὲ τούτων, ἑξῆς τὰς ῥύμας διεμέτρησαν, καὶ δόρατα κατέπηξαν ἐφ᾽ ἑκάστης ῥύμης. Ἐξ ὧν 9
εἰκότως, ὅταν ἐγγίσῃ τὰ στρατόπεδα κατὰ τὰς πορείας, καὶ γίγνηται εὐσύνοπτος ὁ τόπος τῆς παρεμβολῆς, εὐθέως ἅπαντα γίγνεται πᾶσι γνώριμα, τεκμαιρομένοις καὶ συλλογιζομένοις ἀπὸ τῆς τοῦ

5. διαστημάτων. *Forf.* τῶν διαστημ. *ut placuit Reiskio.* 6. μετὰ δὲ ταῦτα. *Particulam* δὲ *aut deletam aut in* δὴ *mutatam voluit Reisk.* 7. Φοινικᾶς. Φοινικέας *Aug. Vrb.* 9. γίγνηται εὐσύνοπτος. γένητ᾽ εὐσύνοπτος *Reg. D. Oxon. Med. quod ex* γένηται σύνοπτος *ortum videtur.*

te facili dimensione, quum omnia intervalla sint definita, & ex familiari usu nota; mox vexillum defigere solent, unum quidem & primum eo loco, ubi prætorium est ponendum, alterum in electo latere, tertium in medio ejus lineæ, ad quam tribuni tendunt, quartum in ea, ad quam legiones metantur. Et cetera quidem punicea statuunt: at imperatorium vexillum est album. Ab altera parte prætorii modo nudas hastas defigunt, modo vexilla ex aliis coloribus. His factis, vias deinde dimetiuntur, & in singulis earum hastas figunt. Ita fit, ut, simul ac appropinquarunt legiones, & locus castrorum potest conspici, omnia confestim omnibus sint nota, vexillo imperatoris pro indicio utentibus ex

10 τοῦ στρατηγοῦ σημαίας. λοιπὸν, ἑκάστου σαφῶς γινώσκοντες, ἐν ποίᾳ ῥύμῃ καὶ ποίῳ τόπῳ τῆς ῥύμης σκηνοῖ, διὰ τὸ πάντας ἀεὶ τὸν αὐτὸν τόπον ἐπέχειν τῆς στρατοπεδείας, γίγνεταί τι παραπλήσιον, οἷον, ὅταν εἰς πόλιν εἰσίῃ στρατόπεδον ἐγχώ-
11 ριον. καὶ γὰρ ἐκεῖ διακλίναντες ἀπὸ τῶν πυλῶν, εὐθέως ἕκαστοι προάγουσι, καὶ παραγίγνονται πρὸς τὰς ἰδίας οἰκήσεις ἀδιαπτώτως, διὰ τὸ καθόλου καὶ κατὰ μέρος γινώσκειν, ποῦ τῆς πόλεώς ἐστιν
12 αὐτοῖς ἡ κατάλυσις. τὸ δὲ παραπλήσιον τούτοις καὶ περὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς συμβαίνει στρατοπεδείας.

Castrametatio in itinere.

Ἧ, καὶ δοκοῦσι Ῥωμαῖοι, καταδιώκοντες τὴν ἐν τούτοις εὐχέρειαν, τὴν ἐναντίαν ὁδὸν πορεύεσθαι τοῖς
2 Ἕλλησι κατὰ τοῦτο τὸ μέρος. οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες ἐν τῷ στρατοπεδεύειν ἡγοῦνται κυριώτατον, τὸ κατακολουθεῖν ταῖς ἐξ αὐτῶν τῶν τόπων ὀχυρότησιν· ἅμα μὲν ἐκκλίνοντες τὴν περὶ τὰς ταφρείας ταλαιπωρίαν, ἅμα δὲ νομίζοντες, οὐχ ὁμοίας εἶναι τὰς χειρο-

XLII. Melior Romanorum ratio, quam Græcorum.

ex quo cetera intelligunt. Denique quum nemo ſit, quin ſciat, in qua ſtriga & qua ſtrigæ parte tendat, quia ſemper eumdem ſinguli locum in caſtris occupant; ſimile quid evenit, ut cum urbem ſuæ regionis ingreditur exercitus aliquis. Tunc enim recta a portis divertentes alius alio progrediuntur, & ad ſuas habitationes ſine errore perveniunt, quia & in univerſum, & per partes norunt, in qua regione proprium cujusque ſit diverſorium. Simile, inquam, his eſt, quod in Romanorum caſtrametatione uſu venit.

42. Quod autem hanc facilitatem in ponendis caſtris ſpectant *Romani*, in eo quidem maxime *contrariam Græcis viam* mihi videntur inſiſtere. Græci enim quoties metantur caſtra, maximum momentum in eo ponunt, ut loca ſequantur a natura munita; ſimul laborem ducendæ foſſæ fugientes, ſimul quia non æqualiter fidunt arte factis munitioni-

Melior Romanorum ratio, quam Græcorum.

χειροποιήτους ἀσφαλείας ταῖς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως
ἐπὶ τῶν τόπων ὑπαρχούσαις ὀχυρότησιν. διὸ καὶ 3
κατά τε τὴν τῆς ὅλης παρεμβολῆς θέσιν πᾶν ἀναγ-
κάζονται σχῆμα μεταλαμβάνειν, ἑπόμενοι τοῖς τό-
ποις, τά τε μέρη μεταλλάττειν ἄλλοτε πρὸς ἄλλους
καὶ ἀκαταλλήλους τόπους. ἐξ ὧν ἄστατον ὑπάρ- 4
χειν συμβαίνει καὶ τὸν κατ' ἰδίαν καὶ τὸν κατὰ μέ-
ρος ἑκάστῳ τόπον τῆς στρατοπεδείας. Ῥωμαῖοι δὲ 5
τὴν περὶ τὰς τάφρους ταλαιπωρίαν καὶ τἄλλα τὰ
παρεπόμενα τούτοις ὑπομένειν αἱροῦνται χάριν τῆς
εὐχερείας, καὶ τοῦ γνώριμον καὶ μίαν ἔχειν καὶ τὴν
αὐτὴν αἰεὶ παρεμβολήν. Τὰ μὲν οὖν ὁλοσχερέ- 6
στερα μέρη τῆς περὶ τὰ στρατόπεδα θεωρίας,
καὶ μάλιστα περὶ τὰς παρεμβολὰς, ταῦτ'
ἐστίν.

VI.

XLII. 3. *πρὸς ἄλλους καὶ ἀκαταλλήλους* ex Reisk. conject. dedi. Vulgo *πρὸς ἀλλήλους καὶ καταλλήλους.* Sed Reg. D. *πρὸς ἄλλους καὶ καταλλήλους.* 4. *ἄστατον* correxit Casaub. cum libri darent *ἀνάστατον.*

tionibus, & iis, quas ipsa locorum natura exhibet. Ea propter cum in universorum castrorum positione coguntur figuram quamlibet assumere, dum locis obsequuntur, tum partes quoque ipsas variare aliter atque aliter pro ingenio loci. Vnde evenit, ut in metandis castris nemo certus sit de loco aut suo privatim, aut ordinis sui. At Romani & ducendæ fossæ laborem & vexationes id genus alias eo consilio sustinent, ut faciliori ratione constent omnia, utque nota & unica eademque semper castrametatione utantur. Atque hæc quidem, *militiæ Romanæ rationem* quod attinet, & *castrorum* maxime *positionem*, per summa rerum capita dicta sunto.

VI.

VI.

Σύγκρισις τοῦ Λακώνων καὶ Καρχηδονίων Ῥωμαίων τε πολιτεύματος.

Σχεδὸν δὴ πάντες οἱ συγγραφεῖς περὶ τούτων ἡμῖν τῶν πολιτευμάτων παραδεδώκασι τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην, περί τε τοῦ Λακεδαιμονίων, καὶ Κρητῶν, καὶ Μαντινέων, ἔτι δὲ Καρχηδονίων· ἔνιοι δὲ καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων πολιτείας πεποίηνται 2 μνήμην. Ἐγὼ δὲ ταύτας μὲν ἐῶ· τὴν δ' Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων οὐ πάνυ τι πολλοῦ προσδεῖσθαι πέπεισμαι λόγου, διὰ τὸ μήτε τὰς αὐξήσεις ἐσχηκέναι κατὰ λόγον, μήτε τὰς ἀκμὰς ἐπιμόνους, μήτε τὰς 3 μεταβολὰς ἐνηλλαχέναι μετρίως· ἀλλ', ὥσπερ ἐκ προσπαίου τινὸς τύχης σὺν καιρῷ λάμψαντας, τὸ

XLIII. Respublicæ veteribus celebratæ.

XLIII. *Caput hoc cum seqq. in ed. Herv. & plerisque Codd. hunc Titulum habet:* Περὶ δυναστειῶν καὶ οἷα καλλίστη. 2. πάνυ τι *dedit Vrb. Ceteri vulgo* πάνυ τοι. *In eis, quæ præcedunt, quamvis turbata paulisper videantur, consentiunt libri.* Ibid. ἐνηλλαχέναι. ἐνηλλάχθαι *Aug.*

VI.

Reipublicæ Romanæ cum aliis, præcipue cum Laconica & Carthaginiensi, collatio.

43. Omnes fere scriptores *Respublicas virtute præstantes* memoriæ prodiderunt hasce, *Lacedæmoniorum*, *Cretensium*, *Mantinensium*, itemque *Carthaginiensium*: fuere & qui *Atheniensium* reip. ac *Thebanorum* facerent mentionem. At ego quidem illas missas facio: *Atheniensem* vero atque *Thebanam* longa disquisitione opus non habere censeo: ut quæ neque incrementa rationi congrua sunt nactæ, neque, cum floruerunt, in eo statu manserunt diu, neque mutationibus moderate factis sunt usæ. Hi enim populi, ubi repentina quadam fortuna per occasionem fulsissent, quod di-

Thebanorum resp. per se nihil præstantiæ habuit.

δὴ λεγόμενον, ἔτι δοκοῦντας ἀκμὴν καὶ μέλλοντας
εὐτυχεῖν, τῆς ἐναντίας πεῖραν εἰληφέναι μεταβολῆς.
Θηβαῖοι μὲν γὰρ, τῇ Λακεδαιμονίων ἀγνοίᾳ, καὶ τῷ 4
τῶν συμμάχων πρὸς αὐτοὺς μίσει συνεπιθέμενοι,
διὰ τὴν ἑνὸς ἀνδρὸς ἀρετὴν, ἢ καὶ δευτέρου, τῶν τὰ
προειρημένα συνιδόντων, περιεποιήσαντο παρὰ τοῖς
Ἕλλησι τὴν ἐπ' ἀρετῇ φήμην. Ὅτι γὰρ οὐχ ἡ τῆς 5
πολιτείας σύστασις αἰτία τότε ἐγένετο Θηβαίοις
τῶν εὐτυχημάτων, ἀλλ' ἡ τῶν προεστώτων ἀνδρῶν
ἀρετὴ, παρὰ πόδας ἡ τύχη τοῦτο πᾶσιν ἐποίησε
δῆλον. καὶ γὰρ συνηυξήθη, καὶ συνήκμασε, καὶ συγ- 6
κατελύθη τὰ Θηβαίων ἔργα τῷ τε Ἐπαμινώνδου
καὶ τοῦ Πελοπίδου βίῳ προφανῶς. ἐξ ὧν οὐ τὴν 7
πολιτείαν αἰτίαν, ἀλλὰ τοὺς ἄνδρας, ἡγητέον τῆς
τότε γενομένης περὶ τὴν Θηβαίων πόλιν ἐπιφανείας.

Τὸ

ci ſolet, dum adhuc crederentur ſplendorem ſuum cum maxime obtinere, & in poſterum obtenturi, mutationem in contrarium ſunt experti. Nam *Thebani* quidem, ad aggrediendum Lacedæmonios occaſione uſi, quam horum ſtultitia & ſociorum in eos odium ipſis dabat, virtute unius aut alterius viri, qui ea, quæ modo dixi, intellexerant, virtutis opinionem ac famam apud Græcos ſibi pepererunt. Quod enim rebus feliciter tunc geſtis non ipſa *Reipublicæ Thebanæ* forma cauſſam præbuerit, ſed eorum virtus qui rebus præerant; e veſtigio fortuna manifeſtum omnibus fecit. Palam enim eſt, & incrementum, & florem ſuum, & finem res Thebanorum habuiſſe intra illud ſpatium temporis, quo *Epaminondas* & *Pelopidas* vixerunt. Quare ſplendorem illum ac decus, quo enituere tunc Thebani, non civitati ipſorum, ſed illis viris, par eſt adſcribere.

44. Idem

XLIV. Atheniensium resp. similis navi sine præfecto.

Τὸ δὲ παραπλήσιον καὶ περὶ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας διαληπτέον. καὶ γὰρ αὕτη, πλεονάκις μὲν ἴσως, ἐκφανέστατα δὲ τῇ Θεμιστοκλέους ἀρετῇ συνανθήσασα, ταχέως τῆς ἐναντίας μεταβολῆς
3 ἔλαβε πεῖραν διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τῆς φύσεως. ἀεὶ γάρ ποτε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον παραπλήσιον
4 εἶναι συμβαίνει τοῖς ἀδεσπότοις σκάφεσι. καὶ γὰρ ἐπ' ἐκείνων, ὅταν μὲν ἢ διὰ πολεμίων φόβον, ἢ διὰ περίστασιν χειμῶνος, ὁρμὴ παραστῇ τοῖς ἐπιβάταις συμφρονεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τῷ κυβερ-
5 νήτῃ, γίγνεται τὸ δέον ἐξ αὐτῶν διαφερόντως. ὅταν δὲ θαῤῥήσαντες ἄρξωνται καταφρονεῖν τῶν προεστώτων, καὶ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους, διὰ τὸ μη-
6 κέτι δοκεῖν πᾶσι ταὐτά· τότε δὴ, τῶν μὲν ἔτι πλεῖν προαιρουμένων, τῶν δὲ κατεπειγόντων ὁρμίζειν τὸν κυβερνήτην, καὶ τῶν μὲν ἐκσειόντων τοὺς κάλους, τῶν δ' ἐπιλαμβανομένων, καὶ στέλλεσθαι παρακε-

XLIV. 6. *ἐκσειόντων. ἐκσυρόντων Casaub. invitis mstis.*

44. Idem & de *Republica Atheniensium* est existimandum: quæ sæpius quidem fortasse, verum excellenter tum floruit, quamdiu *Themistoclis* virtute sustentabatur; sed brevi semper, propter naturæ suæ inconstantiam, contrariam fortunam experta est. Semper enim *populus Atheniensium navibus præfecto carentibus* est *similis:* in quibus, quoties aut propter metum hostium, aut ob sævientis tempestatis periculum, vectoribus voluntas incessit in unum consentiendi & gubernatori parendi, suo quisque officio eximie funguntur omnes: postquam vero resumtis animis aspernari rectores cœperunt, &, aliis alia autumantibus, sententiis inter se diffidere; tum enimvero, ubi pars navigationem cupit persequi, pars instat acriter gubernatori ut navem aliquo ejiciat, aliis rudentes explicantibus, aliis manu in-

jecta

λευομένων, αἰσχρὰ μὲν πρόσοψις γίγνεται τοῖς ἔξω-
θεν θεωμένοις, διὰ τὴν ἐν ἀλλήλοις διαφορὰν καὶ
στάσιν· ἐπισφαλὴς δὲ ἡ διάθεσις τοῖς μετασχοῦσι
καὶ κοινωνήσασι τοῦ πλοῦ. διὸ καὶ πολλάκις, διαφυ- 7
γόντες τὰ μέγιστα πελάγη καὶ τοὺς ἐπιφανεστά-
τους χειμῶνας, ἐν τοῖς λιμέσι καὶ πρὸς τῇ γῇ ναυα-
γοῦσιν. ὃ δὴ καὶ τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ πλεο- 8
νάκις ἤδη συμβέβηκε. διωσαμένη γὰρ ἐνίοτε τὰς
μεγίστας καὶ δεινοτάτας περιστάσεις διά τε τὴν
τοῦ δήμου καὶ τὴν τῶν προεστώτων ἀρετήν, ἐν ταῖς
ἀπεριστάτοις ῥαστώναις εἰκῇ πως καὶ ἀλόγως ἐνίο-
τε σφάλλεται. Διὸ καὶ περὶ μὲν ταύτης τε καὶ τῆς 9
τῶν Θηβαίων οὐδὲν δεῖ πλείω λέγειν, ἐν αἷς ὄχλος
χειρίζει τὰ ὅλα κατὰ τὴν ἰδίαν ὁρμήν, ὁ μὲν ὀξύ-
τητι καὶ πικρίᾳ διαφέρων, ὁ δὲ βίᾳ καὶ θυμῷ συμ-
πεπαιδευμένος.

Athenis & Thebis turba hominum dominatur.

Ἐπὶ

8. σφάλλεται. *Forſ.* ἔσφαλται *legendum cum Reisk.*

jecta inhibentibus, & contrahere jubentibus; tum vero rixæ iſtæ atque turbæ & extrinſecus ſpectantibus fœdum exhibent ſpectaculum, & in periculum adducunt hos qui intus navigationem participant. Fitque adeo perſæpe, ut, qui vaſtiſſima eluctati fuerint maria & tempeſtates maxime inſignes, in ipſo portu & ad terram naufragium faciant. Quod ſane *Athenienſium* reip. ſæpius jam evenit: hæc enim, propulſatis interdum populi & principum civitatis virtute maximis graviſſimisque periculis, neſcio qua temeritate & præter omnem rationem, in facillimo rerum curſu, ubi nullum erat periculum, ſubinde impegit. Itaque de *republ. Athenienſium ac Thebanorum*, ubi proprium ſecuta impetum regit omnia atque adminiſtrat *turba hominum*, apud illos quidem præcipiti & amarulento præ ceteris ingenio præditorum, apud hos violentiæ & iræ innutritorum, nihil attinet plura proferre.

45. Nunc

Ἐπὶ δὲ τὴν Κρητῶν μεταβάντες, ἄξιον ἐπιστῆσαι κατὰ δύο τρόπους, πῶς οἱ λογιώτατοι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, Ἔφορος, Ξενοφῶν, Καλλισθένης, Πλάτων, πρῶτον μὲν ὁμοίαν εἶναί φασι καὶ τὴν αὐτὴν τῇ Λακεδαιμονίων· δεύτερον δ' ἐπαινετὴν ὑπάρ-
2 χουσαν ἀποφαίνουσιν. ὧν οὐδέτερον ἀληθὲς εἶναί μοι
3 δοκεῖ· σκοπεῖν δ' ἐκ τούτων πάρεστι. Καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῆς ἀνομοιότητος διέξιμεν. Τῆς μὲν δὴ Λακεδαιμονίων πολιτείας ἴδιον εἶναί φασι, πρῶτον μὲν τὰ περὶ τὰς ἐγγαίους κτήσεις, ὧν οὐδενὶ μέτεστι πλεῖον, ἀλλὰ πάντας τοὺς πολίτας ἴσον ἔχειν δεῖ τῆς πο-
4 λιτικῆς χώρας. δεύτερον δὲ, τὰ περὶ τὴν τοῦ διαφόρου τίμησιν· ἧς εἰς τέλος ἀδοκίμου παρ' αὐτοῖς ὑπαρχούσης, ἄρδην ἐκ τῆς πολιτείας ἀνῃρῆσθαι συμβαίνει τὴν περὶ τὸ πλεῖον καὶ τοὔλαττον φιλοτιμίαν.

XLV. Cretensium respublica perperam confertur cum Laconica.

Instituta Laconica.

XLV. 3. *διέξιμεν. διέξειμεν Aug. διεξίωμεν Reg. E.* 4. *τίμησιν. κτῆσιν Vrb. Aug. Reg. D. E. Oxon.*

45. Nunc ad *Cretensium remp.* conversa oratione, duo circa illam considerare nos operæ pretium fuerit, quæ sunt ab eruditissimis scriptoribus antiquis prodita, *Ephoro, Xenophonte, Callisthene, Platone:* qui illud primo dixerunt, *similem hanc esse atque adeo eamdem cum Spartana;* deinde *laude dignam* pronuntiarunt. Quorum neutrum mihi quidem videtur esse verum: ceterum ex iis, quæ dicemus, erit uniuscujusque æstimatio. Ac primum quidem *de dissimilitudine* agemus. Nempe *Lacedæmoniorum* reipub. proprium esse ajunt, primum illud circa *fundorum possessiones*, quod in ea parte nemo alium superat, sed omnes cives æqualem publici agri modum necesse est obtinere. Alterum est circa *pecuniæ* & divitiarum æstimationem: nam quum apud illos omnis pecuniæ auctoritas esset ademta; evenit, ut contentio illa funditus e civitate deleretur, quæ ex eo solet manare, quod plus minusve aliquis possideat. Tertio, apud Lace-

τρίτον, παρὰ Λακεδαιμονίοις οἱ μὲν βασιλεῖς ἀΐδιους ἔχουσι τὴν ἀρχὴν, οἱ δὲ προσαγορευόμενοι Γέροντες διὰ βίου, δι' ὧν καὶ μεθ' ὧν πάντα χειρίζεται τὰ κατὰ τὴν πολιτείαν.

XLVI. Contraria instituta Cretensium.

XLVI. Παρὰ δὲ Κρηταιεῦσι πάντα τούτοις ὑπάρχει τἀναντία· τήν τε γὰρ χώραν κατὰ δύναμιν αὐτοῖς ἐφιᾶσιν οἱ νόμοι, τὸ δὴ λεγόμενον, εἰς ἄπειρον κτᾶσθαι· τό τε διάφορον ἐκτετίμηται παρ' αὐτοῖς ἐπὶ 2
τοσοῦτον, ὥστε μὴ μόνον ἀναγκαίαν, ἀλλὰ καὶ καλλίστην εἶναι δοκεῖν τὴν τούτου κτῆσιν. καθόλου δ' ὁ 3
περὶ τὴν αἰσχροκέρδειαν καὶ πλεονεξίαν τρόπος οὕτως ἐπιχωριάζει παρ' αὐτοῖς, ὥστε παρὰ μόνοις Κρηταιεῦσι τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων μηδὲν αἰσχρὸν νομίζεσθαι κέρδος. καὶ μὴν τὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς 4
ἐπέτεια παρ' αὐτοῖς ἐστι, καὶ δημοκρατικὴν ἔχει διάθεσιν. Ὥστε πολλάκις διαπορεῖν, πῶς ἡμῖν περὶ 5
τῶν τὴν ἐναντίαν φύσιν ἐχόντων, ὡς οἰκείων καὶ συγγενῶν

XLVI. 1. Κρηταιεῦσι. Κρησὶ Reg. D. E. Oxon. & sic iidem deinde. 3. καθόλου δ' ὁ. καθόλου θ' ὁ Aug. 5. τὴν ἐναντίαν. ἐναντίαν τὴν φύσιν Reg. E.

Lacedæmonios *reges* liberique ipsorum perpetuum imperium habent; qui vero dicuntur *Senes*, quoad vivunt: atque isti sunt, quorum auspiciis & consiliis publica omnia negotia tractantur.

46. Atqui apud *Cretenses* contraria horum sunt omnia. Nam & *agri* modum pro cujusque viribus producere in infinitum, quod ajunt, per leges cuique licet: & *pecunia* apud hos adeo fit magni, ut non solum necessaria, verum etiam honestissima censeatur ejus acquisitio. Denique sordidi avarique mores adeo apud illos obtinent, ut ex omnibus hominibus solos *Cretenses* sit invenire, apud quos nullum lucrum turpe censeatur. Accedit, quod *magistratus* in *Creta* sunt annui, & facies reipubl. popularem statum refert. Itaque sæpe nobis in mentem venit dubitare, quomodo res, contrariam naturam sortitas, prodiderint esse adfines

6 γενῶν ὄντων ἀλλήλοις, ἐξηγγέλκασι. Καὶ χωρὶς τοῦ Resp. Cretensium dissimilis Laconicæ.
παραβλέπειν τὰς τηλικαύτας διαφορὰς, καὶ πο-
λὺν δή τινα λόγον ἐν ἐπιμέτρῳ διατίθενται, φάσκον-
τες, τὸν Λυκοῦργον μόνον τῶν γεγονότων τὰ συνέ-
7 χοντα τεθεωρηκέναι· δυοῖν γὰρ ὄντων, δι᾽ ὧν σώζε-
ται πολίτευμα πᾶν, τῆς πρὸς τοὺς πολεμίους ἀν-
δρείας, καὶ τῆς πρὸς σφᾶς αὐτοὺς ὁμονοίας· ἀνῃ-
ρηκότα τὴν πλεονεξίαν, ἅμα ταύτῃ συνανῃρηκέναι
8 πᾶσαν ἐμφύλιον διαφορὰν καὶ στάσιν· ᾗ καὶ Λακε-
δαιμονίους, ἐκτὸς ὄντας τῶν κακῶν τούτων, κάλλι-
στα τῶν Ἑλλήνων τὰ πρὸς σφᾶς αὐτοὺς πολιτεύε-
9 σθαι καὶ συμφρονεῖν ταὐτά. Ταῦτα δ᾽ ἀποφηνά-
μενοι, καὶ θεωροῦντες ἐκ παραθέσεως Κρηταιεῖς διὰ
τὴν ἔμφυτον σφίσι πλεονεξίαν ἐν πλείσταις ἰδίᾳ
καὶ κατὰ κοινὸν στάσεσι καὶ φόνοις καὶ πολέμοις
ἐμφυλίοις ἀναστρεφομένους, οὐδὲν οἴονται πρὸς σφᾶς

 εἶναι·

7. πολεμίους. πολέμους *Aug.* 9. ἰδίᾳ καὶ κατὰ κοινὸν *ex conject. edidit Casaubonus. Libri omnes* ἐν πλείσταις δὲ κατὰ κοινὸν, *excepto Reg. E. in quo est* ἐν πλείσταις κατὰ κοινόν.

fines inter se atque conjunctas. Qui præter illud, quod tantas hasce diversitates non animadverterunt, longa insuper oratione disputant, dicentes, *solum inter omnes mortales Lycurgum, quæ essent præcipua, vidisse. Quum enim omnis civitas duobus hisce contineatur, fortitudine adversus hostes, consensu inter cives: Lycurgum,* ajunt, *cum avaritiam sustulisset, omnem simul domesticam dissensionem ac seditionem de republica sustulisse: ac propterea Lacedæmonios, hac peste liberatos, rempublicam omnium Græcorum optimam habere, & concordiam inter se colere.* Quæ ubi pronuntiarunt, quum ex comparatione intelligant, *Cretenses*, ob insitam animis ipsorum avaritiam, inter privatas discordias & publicas seditiones cædes ac bella civilia plurimum versari; nihil tamen hoc ad se putant pertinere: audent-

Resp. Cretensium dissimilis Laconicæ.

εἶναι· θαῤῥοῦσι δὲ λέγειν, ὡς ὁμοίων ὄντων τῶν πολιτευμάτων. Ὁ δ' Ἔφορος, χωρὶς τῶν ὀνομάτων, 10 καὶ ταῖς λέξεσι κέχρηται ταῖς αὐταῖς, ὑπὲρ ἑκατέρας ποιούμενος τῆς πολιτείας ἐξήγησιν· ὥστε, εἴ τις μὴ τοῖς κυρίοις ὀνόμασι προσέχοι, κατὰ μηδένα τρόπον ἂν δύνασθαι διαγνῶναι, περὶ ὁποτέρας ποιεῖται τὴν διήγησιν. ἣ μὲν οὖν μοι δοκοῦσι διαφέ- 11 ρειν ἀλλήλων, ταῦτά ἐστι· ἣ δὲ πάλιν οὔτ' ἐπαινετὴν, οὔτε ζηλωτὴν ἡγούμεθ' εἶναι τὴν Κρητικὴν πολιτείαν, νῦν ἤδη διέξιμεν.

XLVII. Cretica reip. forma minime laudanda.

Ἐγὼ γὰρ οἶμαι, δύο ἀρχὰς εἶναι πάσης πολιτείας, δι' ὧν αἱρετὰς ἢ φευκτὰς συμβαίνει γίγνεσθαι τάς τε δυνάμεις αὐτῶν καὶ τὰς συστάσεις· αὗται δ' εἰσὶν ἔθη, καὶ νόμοι. ὧν τὰ μὲν αἱρετὰ, 2 τούς τε κατ' ἰδίαν βίους τῶν ἀνθρώπων ὁσίους ἀποτελεῖ καὶ σώφρονας, τό τε κοινὸν ἦθος τῆς πόλεως ἥμερον ἀπεργάζεται καὶ δίκαιον· τὰ δὲ φευκτὰ, τοὐναν-

10. προσέχοι. *Vulgo* προσέχει. 11. ἣ μὲν. οἷς μὲν *Herv. Regii, Med. Oxon. & ora Aug. antiq. manu.*
XLVII. 2. ὧν τὰ μὲν. ὧν *abest vulgo: adjeci ex Reiskii conjectura.*

audentque affirmare, *similes esse invicem hasce respublicas. Ephorus* vero in describenda utraque republica iisdem etiam verbis est usus, propriis dumtaxat nominibus exceptis; ad quæ si quis minus attenderit, de utra loquatur, dignoscere nullo modo queat. Et differentiæ quidem inter illas mihi videntur esse istæ. At cur *neque laudatione dignam, neque æmulatione Creticam reipubl. formam* judicem, nunc exponam.

47. Ego enim duo principia sive fundamenta esse autumo cujuslibet reipublicæ, propter quæ forma illius & constitutio vel optanda censeri debeat, vel fugienda. Ea sunt *mores, & leges.* Et optanda quidem illa sunt, quæ & civis cujusque vitam privatim sanctam reddunt & castam, & publica civitatis instituta mansueta atque justa:

3 τοὐναντίον. ὥσπερ οὖν, ὅταν τοὺς ἐθισμοὺς καὶ νόμους κατίδωμεν παρά τισι σπουδαίους ὑπάρχοντας, θαῤῥοῦντες ἀποφαινόμεθα, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκ τούτων ἔσεσθαι καὶ τὴν τούτων πολιτείαν σπουδαίαν·

Cretica reip. forma minime laudanda.

4 οὕτως, ὅταν τούς τε κατ᾽ ἰδίαν βίους τινῶν πλεονεκτικοὺς, τάς τε κοινὰς πράξεις ἀδίκους θεωρήσωμεν, δῆλον, ὡς εἰκὸς λέγειν, καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰ κατὰ μέρος ἤθη καὶ τὴν ὅλην πολιτείαν αὐτῶν εἶναι
5 φαύλην. Καὶ μὴν οὔτε κατ᾽ ἰδίαν ἤθη δολιώτερα Κρηταιέων εὕροι τις ἂν, πλὴν τελέως ὀλίγων· οὔτε
6 κατὰ λόγον ἐπιβολὰς ἀδικωτέρας. διόπερ οὔθ᾽ ὁμοίαν αὐτὴν ἡγούμενοι τῇ Λακεδαιμονίων, οὔτε μὴν ἄλλως αἱρετὴν, οὔτε ζηλωτὴν, ἀποδοκιμάζομεν ἐκ
7 τῆς προειρημένης συγκρίσεως. Καὶ μὴν οὐδὲ τὴν Πλάτωνος πολιτείαν δίκαιον παρεισαγαγεῖν· ἐπειδὴ καὶ

Platonis respublica.

4. τοὺς νόμους καὶ τὰ κατὰ. *Sic Aug. Reg. E. & Vrsin.* ταὺς νόμους κεῖσθαι τὰ κατὰ *Herv. Med.* τοὺς νόμους κεῖται τὰ κατὰ *Vrb. Reg. D. Oxon. Hinc Casaubonus ex conjectura fecit* ταὺς νόμους κεῖσθαι κακοὺς, καὶ τὰ κατὰ. 5. κατὰ λόγον. *Sic libri omnes ante Casaub. qui in* καθόλου *mutavit, & exposuit* publica consilia. *Equidem* κατὰ κοινὸν *malim.* κατὰ πόλεμον *suspicatus erat Reisk.*

sta: fugienda vero, quæ præstant contrarium. Quemadmodum igitur, quoties in aliquo populo mores legesque laudabiles vigere videmus, cives etiam & ipsam rempub. fore laudabilem non dubitamus affirmare: sic cum alibi & privatorum vitam avaritiæ deditam, & actiones publicas injustas observaverimus; quis dubitat, merito dici posse, & leges apud ipsos, & mores singulorum, & universam remp. esse vituperabilem? Atqui neque civium *ingenia* magis *veteratoria*, quam *Cretensium*, ullo invenias loco, si excipias oppido pauca; neque proinde consilia & facta iniquiora. Idcirco, qui nec similem eam Spartanæ judicemus, neque aliâs dignam laude aut æmulatione, ex instituta comparatione eam explodimus. Sed nec *Platonis rempublicam* (nam & hanc philosophi nonnulli dilaudant) ad comparationem addu-

Platonis respublica.

καὶ ταύτην τινὲς τῶν φιλοσόφων ἐξυμνοῦσιν. ὥσπερ 8
γὰρ οὐδὲ τῶν τεχνιτῶν ἢ τῶν ἀθλητῶν τούς γε μὴ
νενεμημένους, ἢ σεσωμασκηκότας, παρίεμεν εἰς τοὺς
ἀθλητικοὺς ἀγῶνας· οὕτως οὐδὲ ταύτην χρὴ παρ-
εισαγαγεῖν εἰς τὴν τῶν πρωτείων ἅμιλλαν, ἐὰν μὴ
πρότερον ἐπιδείξηταί τι τῶν ἑαυτῆς ἔργων ἀληθι-
νῶς. μέχρι δὲ τοῦ νῦν παραπλησίως ἂν ὁ περὶ αὐ- 9
τῆς φανείη λόγος, ἀγομένης εἰς σύγκρισιν πρὸς τὴν
Σπαρτιατῶν καὶ Ῥωμαίων καὶ Καρχηδονίων πολι-
τείαν, ὡς ἄν, εἰ τῶν ἀγαλμάτων τις ἓν προθέμενος,
τοῦτο συγκρίνοι τοῖς ζῶσι καὶ πεπνυμένοις ἀνδρά-
σιν. καὶ γὰρ ἂν ὅλως ἐπαινετὸν ὑπάρχῃ κατὰ τὴν 10
τέχνην, τήν γε σύγκρισιν τῶν ἀψύχων τοῖς ἐμψύ-
χοις ἐνδεῆ καὶ τελείως ἀπεμφαίνουσαν εἰκὸς προσ-
πίπτειν τοῖς θεωμένοις.

Διόπερ

8. *νενεμημένους. νενικημένους Reg. E.* Ibid. *ἀθλητικοὺς. κτητικοὺς Reg. D. Oxon.* Ibid. *οὕτως οὐδὲ ταύτην. οὕτως, quod abest vulgo, adſcivi ex Reg. E.* Ibid. *ἀληθινῶς. ἀληθινῶν puto legendum.* 9. *παραπλησίως. παραπλήσιος utique malim.* Ibid. *ἀγομένης. Vulgo alii ἀγόμενος.* 10. *τήν γε. τήν γε μὴν σύγκρ. Aug.*

adducere aequum fuerit. Vt enim artifices aut athletas, qui recepti in album non fuerint, neque ad id corpus præparaverint, ad athleticos agones & certamina non admittimus: ſic neque hæc resp. admitti debet ad contendendum cum ceteris de principe loco, niſi prius aliquod opus ſuum re ipſa demonſtraverit. Vt enim res ſe habet ad hunc usque diem, ſi quis, quæ de illa ſunt ſcripta, contendere inſtituerit cum Spartanorum, Romanorum & Carthaginienſium rebuspublicis, perinde videri debebit, ac ſi quis ſtatuam aliquam deligat, & cum vivis ſpirantibusque hominibus eam comparet. Licet enim, ad artem quod attinet, laudem omni ex parte ſtatua illa mereatur; comparationem tamen rerum inanimatarum cum animatis imperfectam ac prorſus diſſentaneam viſum iri ſpectantibus neceſſe eſt.

48. Quare

XLVIII. Reip. Laconicæ laudes.

Διόπερ ἀφέμενοι τούτων, ἐπὶ τὴν Λακωνικὴν
2ἐπάνιμεν πολιτείαν. Δοκεῖ δή μοι Λυκοῦργος πρὸς
μὲν τὸ σφίσιν ὁμονοεῖν τοὺς πολίτας, καὶ πρὸς τὸ
τὴν Λακωνικὴν τηρεῖν ἀσφαλῶς, ἔτι δὲ τὴν ἐλευθε-
ρίαν διαφυλάττειν τῇ Σπάρτῃ βεβαίως, οὕτω νενο-
μοθετηκέναι καὶ προνενοῆσθαι καλῶς, ὥστε θειοτέ-
ραν τὴν ἐπίνοιαν ἢ κατ' ἄνθρωπον αὐτοῦ νομίζειν.
3ἡ μὲν γὰρ περὶ τὰς κτήσεις ἰσότης, καὶ περὶ τὴν
δίαιταν ἀφέλεια καὶ κοινότης, σώφρονας μὲν ἔμελλε
τοὺς κατ' ἰδίαν βίους παρασκευάζειν, ἀστασίαστον
δὲ τὴν κοινὴν παρέξεσθαι πολιτείαν· ἡ δὲ πρὸς τοὺς
πόνους καὶ πρὸς τὰ δεινὰ τῶν ἔργων ἄσκησις, ἀλ-
4κίμους καὶ γενναίους ἀποτελέσειν ἄνδρας. ἑκατέρων
δὲ τούτων ὁμοῦ συνδραμόντων εἰς μίαν ψυχὴν ἢ πό-
λιν, ἀνδρείας καὶ σωφροσύνης, οὔτ' ἐξ αὐτῶν φῦναι
κακίαν εὐμαρές, οὔθ' ὑπὸ τῶν πέλας χειρωθῆναι
5ῥᾴδιον. Διόπερ οὕτω καὶ διὰ τούτων συστησάμενος
τὴν

XLVIII. 1. ἐπάνιμεν. ἐπάνειμεν *Aug.*

48. Quare his omiſſis, *ad Laconicam Rempublicam* iterum orationem convertimus. Igitur quod *ad concordiam inter cives ſervandam, & finibus Laconicæ ſecuritatem præſtandam*, ad hæc *libertatem tuto Spartæ conſervandam,* puto equidem, *Lycurgum* eas *leges* tuliſſe, & omnibus prudenter proſpexiſſe adeo præclare, ut inventum divinius cenſeam, quam ut ab homine ſit profectum. Aequalitas enim illa in poſſeſſionibus fundorum, & victus ille facilis ſimplexque ac communis, ut *temperantem vitam* cives inſtituerent, erat effecturus, & ut in repub. *nulla ſeditio* cooriretur: exercitatio vero in laboribus, & in periculoſis factis, *fortes ac generoſos* viros erat redditura. Quæ res ſi ambæ ſimul in eamdem mentem aut civitatem concurrerint, *fortitudo*, inquam, *& temperantia;* non facile eſt, ut aut vitium intrinſecus naſcatur, aut ut externa vi domita jugo cujuſquam ſubjiciatur. Quum igitur hoc modo & rationibus

τὴν πολιτείαν, βεβαίαν μὲν τῇ συμπάσῃ Λακωνικῇ παρεσκεύασε τὴν ἀσφάλειαν· πολυχρόνιον δὲ τοῖς Σπαρτιάταις αὐτοῖς ἀπέλιπε τὴν ἐλευθερίαν.

Reip. Laconicæ incommoda.

Πρὸς μέν τοί γε τὴν τῶν πέλας κατάκτησιν καὶ 6
πρὸς ἡγεμονίαν, καὶ καθόλου πρὸς πραγμάτων ἀμφισβήτησιν, οὔτ' ἐν τοῖς κατὰ μέρος, οὔτ' ἐν τοῖς ὅλοις δοκεῖ μοι προνοηθῆναι καθάπαξ οὐδέν. λοιπὸν 7
ἦν, τοιαύτην τινὰ παρεισαγαγεῖν τοῖς πολίταις ἀνάγκην, ἢ πρόθεσιν, δι' ἧς ὥσπερ καὶ περὶ τοὺς κατ' ἰδίαν βίους αὐτάρκεις αὐτοὺς παρεσκεύασε καὶ λιτοὺς, οὕτω καὶ τὸ κοινὸν ἔθος τῆς πόλεως αὐταρκες ἔμελλε γίγνεσθαι καὶ σῶφρον. νῦν δ', ἀφιλοτιμο- 8
τάτους καὶ νουνεχεστάτους ποιήσας περί τε τοὺς ἰδίους βίους καὶ τὰ τῆς σφετέρας πόλεως νόμιμα, πρὸς τοὺς ἄλλους Ἕλληνας φιλοτιμοτάτους καὶ φιλαρχοτάτους καὶ πλεονεκτικωτάτους ἀπέλιπε.

Τοῦτο

6. *ἡγεμονίαν. ἡγεμονείαν Aug.* 7. *λοιπὸν ἦν ex conject poſui. Vulgo omnes Λοιπὸν, ἢ τοιαύτην τινὰ παρεισαγαγεῖν δεῖ τοῖς πολίταις. Delevi δεῖ, pro quo ἔδει ſaltem oportuerat.*

nibus hiſce civitatem fundaſſet; cum Laconicæ univerſæ ſecuritatem firmam paravit, tum Spartanis ipſis libertatem diuturnam reliquit. Ceterum ad parandum ſibi in vicinos dominatum, & ad principatum, atque omnino ad diſceptationes de propagando imperio, prorſus nihil quidquam neque in partibus reip. neque in ſumma illius inſtituenda, videtur providiſſe. Itaque illud reſtabat, ut civibus ejusmodi neceſſitatem imponeret, aut voluntatem animis ingeneraret, ut, quemadmodum in vitæ privatæ ratione, præſenti ſorte contentos ac frugi homines eſſe ipſos condocefecerat, ſic & publicos civitatis mores efficeret moderatos & fortuna ſua contentos. Nunc vero, quum ad vitam quod attinet privatam, & publica etiam inſtituta inter ipſos, ab omni ambitione alieniſſimos & prudentiſſimos eos reddidiſſet; adverſus reliquos Græcos & ambitioſiſſimos eos reliquit, & dominandi ac diteſcendi ex alieno cupidiſſimos.

49. Nam

XLIX. Reip. Laconicæ incommoda.

Τοῦτο μὲν γὰρ τίς οὐκ οἶδε, διότι πρῶτοι σχε-
δὸν τῶν Ἑλλήνων, ἐπιθυμήσαντες τῆς τῶν ἀστυγει-
τόνων χώρας διὰ πλεονεξίαν, ἐπ' ἐξανδραποδισμῷ
2 Μεσσηνίοις πόλεμον ἐξήνεγκαν; τοῦτο δὲ τίς οὐχ
ἱστόρηκεν, ὡς διὰ φιλονεικίαν ἐνόρκους σφᾶς ἐποίη-
σαν, μὴ πρόσθεν λύσειν τὴν πολιορκίαν, πρὶν ἢ κα-
3 τὰ κράτος ἑλεῖν τὴν Μεσσήνην; Καὶ μὴν τοῦτο γνώ-
ριμον ὑπάρχει πᾶσιν, ὡς διὰ τὴν ἐν τοῖς Ἕλλησιν
φιλαρχίαν, οὓς ἐνίκησαν μαχόμενοι, τούτοις αὖθις
4 ὑπέμειναν ποιεῖν τὸ προσταττόμενον. ἐπιπορευομέ-
νους μὲν γὰρ τοὺς Πέρσας ἐνίκων, διαγωνιζόμενοι
5 περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας· ἐπανελθοῦσι δὲ
καὶ φυγοῦσιν προὔδωκαν ἐκδότους τὰς Ἑλληνίδας
πόλεις κατὰ τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην εἰρήνην,
χάριν τοῦ χρημάτων εὐπορῆσαι πρὸς τὴν κατὰ τῶν
6 Ἑλλήνων δυναστείαν. ὅτε δὴ καὶ τὸ τῆς νομοθεσίας
ἐλλι-

XLIX. 3. *τούτοις αὖθις Aug. Regii & Oxon. τούτοις αὖτις Herv. Vrb. Sed τούτοις αὐτοῖς ora Herv. quod in context. recepit Casaub.*

49. Nam quis eſt, quin ſciat, primos ex omnibus Græcis *Spartanos*, cupiditate inflammatos vicini agri, propter avaritiam eo conſilio *Meſſeniis* bellum indixiſſe, ut victos ſub haſta venderent? Quis item eſt, qui ex hiſtoria non didicerit, eam fuiſſe tum pertinaciam Spartanorum, ut jurejurando fidem obſtringerent, non prius ab obſidione diſceſſuros, quam per vim Meſſenen expugnaſſent? Iam vero & illud notum eſt omnibus, ipſos præ cupiditate dominandi Græcis, dicto rurſus audientes fuiſſe his quos pugnando vicerant. *Perſas* namque, Græciam invadentes, ipſi pro libertate dimicantes vicerunt: iisdem tamen Perſis, in patriam ex fuga reverſis, iidem *Spartani* urbes Græcorum a ſe proditas pace *Antalcidica* tradiderunt; idque eo fecerunt conſilio, ut pecuniarum copiam haberent ad ſubjiciendos dominatui ſuo Græcos. Quo quidem tempore

Reip. Laconicæ incommoda.

ἐλλιπὲς συνώφθη παρ᾽ αὐτοῖς. ἕως μὲν γὰρ τῆς τῶν 7
ἀστυγειτόνων, ἔτι δὲ τῆς Πελοποννησίων αὐτῶν ἀρ-
χῆς ἐφίεντο· συνεξεποιοῦντο ταῖς ἐκ τῆς Λακωνικῆς
αὐτῆς ἐπαρκείαις καὶ χορηγίαις, προχείρους μὲν
ἔχοντες τὰς τῶν ἐπιτηδείων παρασκευὰς, ταχείας
δὲ ποιούμενοι τὰς εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανόδους καὶ πα-
ρακομιδάς. ἐπεὶ δὲ στόλους μὲν ἐπεβάλλοντο κατὰ 8
θάλατταν ἐκπέμπειν, στρατεύειν δὲ πεζικοῖς στρα-
τοπέδοις ἔξω Πελοποννήσου· δῆλον, ὡς οὔτε τὸ νό-
μισμα τὸ σιδηροῦν, οὔθ᾽ ἡ τῶν ἐπετείων καρπῶν ἀλ-
λαγὴ πρὸς τὰ λείποντα τῆς χρείας ἔμελλεν αὐτοῖς
ἐξαρκεῖν κατὰ τὴν Λυκούργου νομοθεσίαν. προσεδεῖ- 9
το γὰρ τὰ πράγματα κοινοῦ νομίσματος, καὶ ξενι-
κῆς παρασκευῆς. Ὅθεν ἠναγκάσθησαν ἐπὶ θύρας 10
μὲν πορεύεσθαι τὰς Περσῶν, φόρους δὲ τοῖς νησιώταις
ἐπιτάττειν, ἀργυρολογεῖν δὲ πάντας τοὺς Ἕλληνας·
γνόντες,

6. ἐλλιπὲς. ἐλλειπὲς *Aug. Reg. D. Oxon.* 7. ἐπαρκείαις. ἐπαρκίαις *Reg. E.*

pore ſatis apparuit, qua parte manca eſſet inſtitutio ipſorum reipublicæ. Quamdiu enim finitimorum populorum atque ſolius Peloponneſi imperium affectabant; ſufficiebant ipſis copiæ atque commeatus ex ſolo Laconico agro, quum & haberent ad manum rerum neceſſariarum apparatus, & brevi tempore vel domum ipſi repetere, vel res neceſſarias advehendas curare poſſent. Vbi vero per mare claſſes emittere, ac terra expeditiones extra Peloponneſum ſuſcipere cœperunt; tum nimirum apparuit, neque ferream illam pecuniam, neque annuorum fructuum permutationem cum ceteris rebus quibus indigerent, *Lycurgi* legibus introductam, poſſe illis ſufficere. Erat enim opus ad res gerendas communi pecunia, & copiis ab exteris regionibus comparatis. Quare ad colendas fores regis Perſarum coacti ſunt ſe conferre, inſulanis tributa imperare, ex omnibus denique Græcis pecuniam corrogare; intelligentes

γνόντες, ὡς οὐχ οἷόν τε, κατὰ τὴν Λυκούργου νομο-
θεσίαν, οὐχ ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, ἀλλ'
οὐδὲ πραγμάτων ἀντιποιεῖσθαι τὸ παράπαν.

Τίνος οὖν χάριν εἰς ταῦτα παρεξέβην; ἵνα γέ- L. Reip. Laconicæ commoda,
νηται δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων συμφανὲς, ὅτι
πρὸς μὲν τὸ τὰ σφέτερα βεβαίως διαφυλάττειν,
καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν τηρεῖν, αὐτάρκης ἐστὶν ἡ
2 τοῦ Λυκούργου νομοθεσία. καὶ τοῖς γε τοῦτο τὸ τέ-
λος ἀποδεχομένοις τῆς πολιτείας συγχωρητέον, ὡς
οὔτε ἐστὶν, οὔτε γέγονεν οὐδὲν αἱρετώτερον τοῦ Λα-
3 κωνικοῦ καταστήματος καὶ συντάγματος. εἰ δέ τις & incommoda.
μειζόνων ἐφίεται, κἀκείνου κάλλιον καὶ σεμνότερον
εἶναι νομίζει τὸ πολλῶν μὲν ἡγεῖσθαι, πολλῶν δ' ἐπι-
κρατεῖν καὶ δεσπόζειν, πάντας δ' εἰς αὐτὸν ἀπο-
4 βλέπειν, καὶ νεύειν πρὸς αὐτόν· τῇ δέ πῃ συγχω-
ρητέον, τὸ μὲν Λακωνικὸν ἐνδεὲς εἶναι πολίτευμα,
τὸ

10. ἡγεμονίας. ἡγεμονείας *Aug.*
L. 1 συμφανὲς. ἐμφανὲς *Aug.* Ibid. ἡ τοῦ Λυκούργου. *Abest* τοῦ *a* *V.b. Aug. Reg. iis* & *Oxon.* 2 καταστήματος. πολιτεύματος *Oxon.* 3. κἀκείνου κἀκεῖνος *mendose Aug.* & κἀκεῖνοι *V.b.* *Sed* κἀκεῖνο *Reg. D. E.*

gentes nempe, si Lycurgi legibus starent, nullam omnino rerum gerendarum fore sibi facultatem, nedum ut Græcorum imperium possent sibi vindicare.

50. Sed quorsum hæc a proposito digressio? Vt rebus ipsis attestantibus docerem, institutam a *Lycurgo* remp. ad propriorum finium tuitionem, libertatisque conservationem abunde sufficere. Atque adeo iis, qui reipublicæ hunc finem probarit, debemus concedere, nullam esse aut fuisse umquam ullius civitatis compositionem aut ordinationem, quam Laconicæ jure possis anteponere. Quod si quis vero majora moliatur, & eo quem diximus fine pulcrius ac gloriosius ducat, præesse multis, late imperare & dominari, eum denique esse se, ad quem omnes respiciant & inclinent: tum enimvero fatendum est, *Laconicam reip. formam* esse *imperfectam*, & longe

τὸ δὲ Ῥωμαίων διαφέρειν, καὶ δυναμικωτέραν ἔχειν
τὴν σύστασιν. Δῆλον δὲ τοῦτ᾽ ἐξ αὐτῶν γέγονε τῶν 5
πραγμάτων. Λακεδαιμόνιοι μὲν γὰρ, ὁρμήσαντες
ἐπὶ τὸ κατακτᾶσθαι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν,
ταχέως ἐκινδύνευσαν καὶ περὶ τῆς σφετέρας ἐλευ-
θερίας· Ῥωμαῖοι δὲ, τῆς Ἰταλιωτῶν αὐτῶν ἐπιλα- 6
βόμενοι δυναστείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πᾶσαν ὑφ᾽
ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο τὴν οἰκουμένην· οὐ μικρὰ πρὸς
τὸ καθικέσθαι τῆς πράξεως ταύτης συμβαλλομένης
αὐτοῖς τῆς εὐπορίας καὶ τῆς ἑτοιμότητος, τῆς κα-
τὰ τὰς χορηγίας.

LI. Respub. Carthaginienfium.

Τὸ δὲ Καρχηδονίων πολίτευμα, τὸ μὲν ἀνέκα-
θέν μοι δοκεῖ καλῶς κατά γε τὰς ὁλοσχερεῖς δια-
φορὰς συνεστάσθαι. καὶ γὰρ βασιλεῖς ἦσαν παρ᾽ 2
αὐτοῖς, καὶ τὸ Γερόντιον εἶχε τὴν ἀριστοκρατικὴν
ἐξουσίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἦν κύριον τῶν καθηκόντων
αὐτῷ·

5. ἡγεμονίαν. ἡγεμονείαν *Aug.* ἀρχὴν *Regii, Oxon.* & *ora Herv.*
LI. 1. συνεστᾶσθαι. συνεστάναι *Reg. D. Oxon.* καθεστάναι *Reg. E.* & *ora Herv.* 2. Γερόντιον. γεροντικὸν *Reg. E.* & *ora Aug. ant. manu.*

longe præftare Romanam, ejusque conftitutionem ad vires parandas & imperium effe aptiorem. Id vero ex ipfis rebus palam eft factum. *Lacedæmonii* enim, quum ad occupandum Græciæ imperium fe accinxiffent, mox etiam libertatis propriæ periculum adierunt. At *Romani*, populorum ipfius Italiæ dominationem femel nacti, brevi tempore orbem terrarum fui juris fecerunt; non mediocriter hoc uno adjuti ad perficiendum iftud inceptum, quod rerum omnium copia abundabant, facillimeque cuncta eis fubminiftrabantur.

51. Iam *Carthaginienfium rempublicam* equidem puto, ad fummas illas differentias quod attinet, præclare fuiffe initio conftitutam. Nam & *reges* apud illos erant, & *fenatus* optimatibus convenientem potentiam habebat, & *populus* quoque poteftatem habuit rerum nonnullarum, quæ ad ejus curam pertinebant: fumma denique refp.

αὐτῷ· καθόλου δὲ τὴν τῶν ὅλων ἁρμογὴν εἶχε πα-
3 ραπλησίαν τῇ Ῥωμαίων καὶ Λακεδαιμονίων. Κατά
γε μὴν τοὺς καιροὺς τούτους, καθ' οὓς εἰς τὸν Ἀν-
νιβιακὸν ἐνέβαινε πόλεμον, χεῖρον ἦν τὸ Καρχηδο-
4 νίων, ἄμεινον δὲ τὸ Ῥωμαίων. Ἐπειδὴ γὰρ παντός
καὶ σώματος καὶ πολιτείας καὶ πράξεώς ἐστί τις
αὔξησις κατὰ φύσιν, μετὰ δὲ ταύτην ἀκμὴ, κἄ-
πειτα φθίσις, κράτιστα δ' αὐτῶν ἐστὶ πάντα τὰ
κατὰ τὴν ἀκμήν· παρὰ τοῦτο καὶ τότε διέφερεν
5 ἀλλήλων τὰ πολιτεύματα. καθ' ὅσον γὰρ ἡ Καρ-
χηδονίων πρότερον ἴσχυε, καὶ πρότερον εὐτύχει τῆς
Ῥωμαίων, κατὰ τοσοῦτον ἡ μὲν Καρχηδὼν ἤδη τότε
παρήκμαζεν· ἡ δὲ Ῥώμη μάλιστα τότ' εἶχε τὴν

Incrementum, vigor, senectus rerumpubl.

3. Ἀννιβιακὸν ἐνέβαινε. Ἀννιβαϊκὸν & ἀνέβαινε Reg. E. Ἀννιβικὸν ἐνέβ. Reg. D. Oxon. Ibid. χεῖρον ἦν. In χεῖρον cum editis consentit (ni fallor) codex Med. Sed abest illud vocab. ab Vrb. Aug. Regiis & Oxon. Hinc ora Aug. (ab antiqua manu) exhibet verba μὲν καλὸν, inserenda post ἦν, & sic Reg. E. in contextu habet ἦν μὲν καλὸν τὸ Καρχ. Sed ora Herv. ἦν τοῦ τῶν Καρχ. ἄμεινον τὸ Ῥωμ. 4. καὶ πράξεως. An καὶ τάξεως, constitutionis? Ibid. μετὰ δὲ ταύτην. ταῦτ' Reg. E. ταῦτα Reg. D. 5. παρήκμαζεν. Vulgo παρήκμασεν.

resp. simili modo concinnata compactaque apud hos fuit, atque apud Romanos & Lacedæmonios. Verum enim vero ea tempestate, qua *bellum Hannibalicum* resp. Carthaginiensis suscepit, deterior illorum, potior Romanorum erat conditio. Nam quum sit cujuslibet corporis, civitatis, aut actionis, naturale aliquod *crescendi tempus*, *dein florem* statumque suum *obtinendi*, ac demum *vergendi ad interitum;* sitque ita natura comparatum, ut tum maxime quæque vigeant, quando in illo perfecto suo sunt statu: hac ipsa ex parte discrimen tunc inter illas obtinuit civitates. Quanto namque citius Carthaginiensis & prius, quam Romana, suum illum præcipuum florem ac felicitatem fuerat adepta: tanto magis *Carthago* quidem jam tum deflorebat & quasi *senescebat; Roma* vero, integra vigente reipublicæ forma,

Incrementum, vigor, senectus rerumpubl.

ἀκμὴν, κατά γε τὴν τῆς πολιτείας σύστασιν. διὸ 6
καὶ τὴν πλείστην δύναμιν ἐν τοῖς διαβουλίοις παρὰ
μὲν Καρχηδονίοις ὁ δῆμος ἤδη μετειλήφει, παρὰ δὲ
Ῥωμαίοις ἀκμὴν εἶχεν ἡ σύγκλητος. ὅθεν, παρ' οἷς 7
μὲν τῶν πολλῶν βουλευομένων, παρ' οἷς δὲ τῶν ἀρί-
στων, κατίσχυε τὰ Ῥωμαίων διαβούλια περὶ τὰς
κοινὰς πράξεις. ἢ καὶ, πταίσαντες τοῖς ὅλοις, τῷ 8
βουλεύεσθαι καλῶς τέλος ἐπεκράτησαν τῷ πολέμῳ
τῶν Καρχηδονίων.

LII. Pœni re nautica præstant.

Τά γε μὴν κατὰ μέρος, οἷον εὐθέως τὰ πρὸς
τὰς πολεμικὰς χρείας, τὸ μὲν πρὸς τὰς κατὰ
θάλατταν, ὅπερ εἰκὸς, ἄμεινον ἀσκοῦσι καὶ παρα-
σκευάζονται Καρχηδόνιοι· διὰ τὸ καὶ πάτριον αὐ-
τοῖς ὑπάρχειν ἐκ παλαιοῦ τὴν ἐμπειρίαν ταύτην,
καὶ θαλαττουργεῖν μάλιστα πάντων ἀνθρώπων.
Τὸ δὲ περὶ τὰς πεζικὰς χρείας, πολὺ δή τι Ῥω- 2
μαῖοι

8. ἢ καὶ. οἳ καὶ *Aug. ut voluit Vrsin. ex conject.*

LII. 1. πρὸς τὰς κατὰ θάλ. *Vulgo* πρὸς τὰ κ. θ.

cum maxime *florebat.* Ideo etiam in rerum deliberationibus apud Carthaginienses quidem plurimam populus auctoritatem sibi jam vindicaverat, quæ apud Romanos illibata penes senatum adhuc erat. Ex quo factum, ut, illic plebe de omnibus consultante, hic vero civium optimo quoque, vincerent in rebus publice gestis Romanorum consilia: qui etiam eamdem ob caussam, quamvis penitus attritæ eorum res fuissent, tamen, quia recte utebantur consiliis, ad extremum bello Carthaginienses superarunt.

52. Iam si particulatim singula consideremus, verbi gratia, quæ ad bellicos usus spectant: *res nauticas*, uti par est, melius exercent meliusque ad eas se comparant *Carthaginienses;* ut qui hanc scientiam jam olim a majoribus suis acceperint, & qui usu majore navigandi ceteris mortalibus longe præstent. *Terrestris* vero *militiæ* exercitationibus *Romani* Carthaginien-

3 μαῖοι πρὸς τὸ βέλτιον ἀσκοῦσι Καρχηδονίων. οἱ μὲν
γὰρ, τὴν ὅλην περὶ τοῦτο ποιοῦνται σπουδήν· Καρ-
χηδόνιοι δὲ, τῶν μὲν πεζικῶν εἰς τέλος ὀλιγωροῦσι,
τῶν δ' ἱππικῶν βραχεῖάν τινα ποιοῦνται πρόνοιαν.
4 αἴτιον δὲ τούτων ἐστὶν, ὅτι ξενικαῖς καὶ μισθοφόροις
χρῶνται δυνάμεσι, Ῥωμαῖοι δ' ἐγχωρίοις καὶ πολι-
5 τικαῖς. ᾗ καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος ταύτην τὴν πο-
λιτείαν ἀποδεκτέον ἐκείνης μᾶλλον. ἡ μὲν γὰρ, ἐν
ταῖς τῶν μισθοφόρων εὐψυχίαις ἔχει τὰς ἐλπίδας
ἀεὶ τῆς ἐλευθερίας· ἡ δὲ Ῥωμαίων ἐν ταῖς σφετέ-
ραις ἀρεταῖς, καὶ ταῖς τῶν συμμάχων ἐπαρκείαις.
6 διὸ κἂν ποτε πταίσωσι κατὰ τὰς ἀρχὰς, Ῥωμαῖοι
μὲν ἀναμάχονται τοῖς ὅλοις, Καρχηδόνιοι δὲ τοὐναν-
7 τίον. [οἱ γὰρ] ὑπὲρ πατρίδος ἀγωνιζόμενοι καὶ τέ-
κνων, οὐδέποτε δύνανται λῆξαι τῆς ὀργῆς, ἀλλὰ μέ-

Militiâ pedeſtri præſtant Romani.

Pœnorum milites pro alienis pugnant; Romani pro ſuis.

3. περὶ τοῦτο. περὶ τούτων edd. & Med. 5. ἐπαρκείαις. ἐπαρκίαις Aug. 6. κατὰ τὰς ἀρχὰς. Forſ. κατὰ τὰς μάχας. Reisk. 7. Verba οἱ γὰρ ex Reiskii conject. adjeci. τἀναντία ὑπὲρ Herv. & Med. τοὐναντίον ὑπὲρ Aug. Vrb. Regii & Oxon. Sed Aug. interpungit poſt τοὐναντίον. Lacunæ ſignum interpoſuerat Caſaub.

ginienſes longo utique intervallo ſuperant. Nam illi omne ſuum ſtudium ei curæ applicant: Carthaginienſes vero de pedeſtri quidem militia nihil quidquam prorſus curant; equeſtris rei levem aliquam curam habent. Cujus rei cauſſa eſt, quod peregrino & mercenario milite Pœni utuntur; Romani domeſtico & urbano. Quare in hac quidem parte hæc potiorem, quam illa reſpublica, laudem meretur. Illa enim ſpem libertatis ſuæ in mercenariorum fortitudine poſitam ſemper habet; Romana in ſuorum virtute & ſociorum auxiliis. Itaque licet initio nonnumquam damnum aliquod gravius ſit acceptum; *Romani* quidem integros exercitus mox reparant; at *Carthaginienſes* e contrario facere idem non poſſunt. Adde quod Romani, patriam ac liberos propugnantes, iræ modum neſciunt imponere, ſed pervicacibus

νουσι ψυχομαχοῦντες, ἕως ἂν περιγένωνται τῶν
ἐχθρῶν. Διὸ καὶ, περὶ τὰς ναυτικὰς δυνάμεις πο- 8
λύ τι λειπόμενοι Ῥωμαῖοι κατὰ τὴν ἐμπειρίαν, ὡς
προεῖπον ἐπάνω, τοῖς ὅλοις ἐπικρατοῦσι, διὰ τὰς
τῶν ἀνδρῶν ἀρετάς. καίπερ γὰρ οὐ μικρὰ συμβαλ- 9
λομένης εἰς τοὺς κατὰ θάλασσαν κινδύνους τῆς
ναυτικῆς χρείας, ὅμως ἡ τῶν ἐπιβατῶν εὐψυχία
Italici, natura & usu fortiores Afris. πλείστην παρέχεται ῥοπὴν εἰς τὸ νικᾶν. Διαφέ- 10
ρουσι μὲν οὖν καὶ φύσει πάντες Ἰταλιῶται Φοινίκων
καὶ Λιβύων, τῇ τε σωματικῇ ῥώμῃ, καὶ ταῖς ψυχι-
καῖς τόλμαις· μεγάλην δὲ καὶ διὰ τῶν ἐθισμῶν
πρὸς τοῦτο τὸ μέρος ποιοῦνται τῶν νέων παρόρμη-
Incitamenta virtutis apud Romanos. σιν. Ἓν δὲ ῥηθὲν ἱκανὸν ἔσται σημεῖον τῆς τοῦ πο- 11
λιτεύματος σπουδῆς, ἣν ποιεῖ περὶ τὸ τοιούτους
ἀποτελεῖν ἄνδρας, ὥστε πᾶν ὑπομένειν χάριν τοῦ
τυχεῖν ἐν τῇ πατρίδι τῆς ἐπ᾽ ἀρετῇ φήμης.

Ὅταν

10. *μεγάλην δὲ. μεγάλην τε Herv. Med.* 11. *ἐν τῇ πατρίδι. ἐν cum Vrsino adjecit Casaub. & est in Reg. E. Abest autem a ceteris.*

cacibus animis in proposito pugnandi manent, donec hostem devicerint. Quare licet rei navalis usu longe inferiores sint Romani, ut antea est dictum; virtute tamen civium suorum universi belli victores semper evadunt. Etsi enim non parum ad prælia navalia nauticæ rei scientia confert: plurimum tamen ad victoriam momenti facit classiarii militis virtus. Sane quidem & a natura hoc habent *Italici populi*, ut tam corporis robore, quam audacia ac præsentia animi, *Pœnos* atque *Afros* superent. Sed & instituta sunt publica, quæ juvenes eodem vehementer incitent. Vnum ex his commemorare satis fuerit, ut hoc velut signo omnes intelligant, quantæ sit Romanis curæ, quo juventus in viros evadat, omnia paratos perpeti, dum modo præclarum in patria nomen consequantur.

53. Nam

Ὅταν γὰρ μεταλλάξῃ τις παρʼ αὐτοῖς τῶν ἐπιφανῶν ἀνδρῶν, συντελουμένης τῆς ἐκφορᾶς, κομίζεται μετὰ τοῦ λοιποῦ κόσμου πρὸς τοὺς καλουμένους Ἐμβόλους εἰς τὴν ἀγορὰν, ποτὲ μὲν ἑστὼς ἐναργὴς, σπανίως δὲ κατακεκλιμένος. πέριξ δὲ παντὸς τοῦ δήμου στάντος, ἀναβὰς ἐπὶ τοὺς Ἐμβόλους, ἂν μὲν υἱὸς ἐν ἡλικίᾳ καταλείπηται καὶ τύχῃ παρὼν, οὗτος· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἄλλων εἴ τις ἀπὸ γένους ὑπάρχει· λέγει περὶ τοῦ τετελευτηκότος τὰς ἀρετὰς, καὶ τὰς ἐπιτετευγμένας ἐν τῷ ζῆν πράξεις. διʼ ὧν συμβαίνει, τοὺς πολλοὺς ἀναμιμνησκομένους καὶ λαμβάνοντας ὑπὸ τὴν ὄψιν τὰ γεγονότα, μὴ μόνον τοὺς κεκοινωνηκότας τῶν ἔργων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκτὸς, ἐπὶ τοσοῦτον γίγνεσθαι συμπαθεῖς, ὥστε μὴ τῶν κηδευόντων ἴδιον, ἀλλὰ κοινὸν τοῦ δήμου φαίνεσθαι τὸ σύμπτωμα. Μετὰ δὲ ταῦτα θάψαντες, καὶ ποιή- LIII. Mortuorum laudatio pro Rostris.

LIII. 3. *κηδευόντων scripsi ex Casaub. & Gron. conjectura. Vulgo omnes κινδυνευόντων.*

53. Nam quoties aliquis *vir illustris* apud illos migravit de vita; is, ubi *exsequiæ* celebrantur, cum reliquo cultu in forum ad *Rostra*, quæ vocant, effertur, stans interdum, ut sit omnibus conspicuus, rarius jacens. Ibi populi totius corona circumstante, aut filius, si contingat filium ætate adultum ab eo esse relictum, atque ille præsens adsit; si minus, e sanguine junctis aliquis rostra conscendit, *defunctique laudes* commemorat, & si quæ, dum viveret, fortiter feliciterque ab eo fuerint gesta. Vnde evenit, ut populus, rediens in memoriam anteactorum, & ob oculos sibi ea ponens, sic afficiatur, (non illi dumtaxat, qui gerendis rebus, quæ sunt narratæ, interfuerunt; sed ii etiam, qui plane abfuerunt ab iis quæ narrantur;) ut publicus videatur is luctus esse, non eorum proprius, ad quos funus pertinet. Deinde ubi cadaver sepelierunt, & justa peregerunt,

Majorum imagines comitantur exſequias.

σαντες τὰ νομιζόμενα, τιθέασι τὴν εἰκόνα τοῦ με-
ταλλάξαντος εἰς τὸν ἐπιφανέστατον τόπον τῆς οἰ-
κίας, ξύλινα ναΐδια περιτιθέντες. ἡ δὲ εἰκὼν, ἔστις
πρόσωπον εἰς ὁμοιότητα διαφερόντως ἐξειργασμένον,
καὶ κατὰ τὴν πλάσιν, καὶ κατὰ τὴν ὑπογραφήν.
Ταύτας δὴ τὰς εἰκόνας ἔν τε ταῖς δημοτελέσι θυ- 6
σίαις ἀνοίγοντες κοσμοῦσι φιλοτίμως· ἐπὰν δὲ τῶν
οἰκείων μεταλλάξῃ τις ἐπιφανὴς, ἄγουσιν εἰς τὴν
ἐκφορὰν, περιτιθέντες ὡς ὁμοιοτάτοις εἶναι δοκοῦσι
κατά τε τὸ μέγεθος, καὶ τὴν ἄλλην περικοπήν.
οὗτοι δὲ προσαναλαμβάνουσιν ἐσθῆτας, ἐὰν μὲν ὕπα- 7
τος ἢ στρατηγὸς ᾖ γεγονὼς, περιπορφύρους· ἐὰν δὲ
τιμητὴς, πορφυρᾶς· ἐὰν δὲ καὶ τεθριαμβευκὼς, ἤ τι
τοιοῦτον κατειργασμένος, διαχρύσους. αὐτοὶ μὲν οὖν 8
ἐφ᾽ ἁρμάτων οὗτοι πορεύονται, ῥάβδοι δὲ καὶ πελέ-
κεις καὶ τἄλλα, τὰ ταῖς ἀρχαῖς εἰωθότα συμπα-
ρακεῖ-

5. ἔστι πρόσωπον. πρόσωπόν ἐστι *Oxon.* 6. ταύτας δὴ *Aug. Vrb. Ceteri vulgo* ταύτας δὲ. 7. ἢ στρατηγὸς. καὶ στρατηγὸς *edd. & Med.*

runt, *imaginem defuncti* in celeberrima ædium parte ponunt, lignea ædicula circumtectam. Eſt autem hæc imago, *perſona* ad ſimilitudinem quam accuratiſſime expreſſa, tam conformatione figuræ, quam colore. Atque haſce nimirum imagines per ſolennitates publicas aperiunt, & cum ſtudio exornant: cum autem illuſtris vir aliquis ex eadem gente vel familia diem clauſit ultimum, ad funeris elationem easdem proferunt, imponuntque hominibus quos & ſtatura & reliquo habitu quam ſimillimos putant defunctis. Hi igitur togas aſſumunt, ſi vir conſularis aut prætorius quis fuerit, prætextas; ſi cenſorius, purpureas; ſi triumphalis, aut qui digna triumpho geſſerit, auro radiantes. Et ipſi quidem hi curru vecti procedunt; faſces autem & ſecures & quæcumque alia magiſtratus comitari ſolent inſignia,

ρακεῖσθαι, προηγεῖται κατὰ τὴν ἀξίαν ἑκάστῳ τῆς γεγενημένης κατὰ τὸν βίον ἐν τῇ πολιτείᾳ προαγωγῆς. ὅταν δ' ἐπὶ τοὺς Ἐμβόλους ἔλθωσι, καθέζονται πάντες ἑξῆς ἐπὶ δίφρων ἐλεφαντίνων. οὗ κάλλιον οὐκ εὐμαρὲς ἰδεῖν θέαμα νέῳ φιλοδόξῳ καὶ φιλαγάθῳ. τὸ γὰρ τὰς τῶν ἐπ' ἀρετῇ δεδοξασμένων ἀνδρῶν εἰκόνας ἰδεῖν ὁμοῦ πάσας, οἱονεὶ ζώσας καὶ πεπνυμένας, τίν' οὐκ ἂν παραστήσαι; τί δ' ἂν κάλλιον θέαμα τούτου φανείη;

Majorum imagines comitantur exsequias.

Πλὴν ὅγε λέγων ὑπὲρ τοῦ θάπτεσθαι μέλλοντος, ἐπὰν διέλθῃ τὸν περὶ τούτου λόγον, ἄρχεται τῶν ἄλλων ἀπὸ τοῦ προγενεστάτου τῶν παρόντων, καὶ λέγει τὰς ἐπιτυχίας ἑκάστου καὶ τὰς πράξεις. ἐξ ὧν καινοποιουμένης ἀεὶ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν τῆς ἐπ' ἀρετῇ φήμης, ἀθανατίζεται μὲν ἡ τῶν καλόν τι διαπραξαμένων εὔκλεια, γνώριμος δὲ τοῖς πολλοῖς καὶ παραδόσιμος τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἡ τῶν εὐεργε-

LIV. In oratione funebri laudantur & facta majorum.

ſignia, præferuntur pro honore ac dignitate quam quisque in republica, dum viveret, obtinuerat. Tum ad Roſtra poſtquam venerunt, ordine omnes ſellis inſident eburneis. Quo ſpectaculo nullum facile pulcrius juvenis veræ laudis ac virtutis amans queat intueri. Quis eſt enim, quem impetus ad laudem non capiat, cum imagines virorum, quos ſua virtus fecit inſignes, velut vivas omnes ſpectet ac ſpirantes? aut hoc ſpectaculo quod poteſt aliud eſſe pulcrius?

54. Ceterum qui ſepeliendum laudat, abſoluta hujus laudatione, reliquorum etiam qui adſunt, a maximo natu orſus, laudes ſingulorum ac res geſtas commemorat. Atque hoc modo bonorum præſtanti laude ac fama ſubinde renovata, immortalis fit eorum gloria qui facinus aliquod memorabile ediderunt; & nomen illorum, qui de patria præclare ſunt meriti, vulgo innoteſcens, ad poſte-

His rebus juvenes ad præclara facinora excitantur.

τησάντων τὴν πατρίδα γίγνεται δόξα. τὸ δὲ μέγι- 3
στον, οἱ νέοι παρορμῶνται πρὸς τὸ πᾶν ὑπομένειν
ὑπὲρ τῶν κοινῶν πραγμάτων, χάριν τοῦ τυχεῖν τῆς
συνακολουθούσης τοῖς ἀγαθοῖς τῶν ἀνδρῶν εὐκλείας.
Πίστιν δ᾽ ἔχει τὸ λεγόμενον ἐκ τούτων. πολλοὶ μὲν 4
γὰρ ἐμονομάχησαν ἑκουσίως Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς τῶν
ὅλων κρίσεως· οὐκ ὀλίγοι δὲ προδήλους εἵλοντο θα-
νάτους· τινὲς μὲν ἐν πολέμῳ, τῆς τῶν ἄλλων ἕνεκεν
σωτηρίας· τινὲς δ᾽ ἐν εἰρήνῃ, χάριν τῆς τῶν κοινῶν
πραγμάτων ἀσφαλείας. καὶ μὴν ἀρχὰς ἔχοντες 5
ἔνιοι, τοὺς ἰδίους υἱοὺς παρὰ πᾶν ἔθος ἢ νόμον ἀπέ-
κτειναν, περὶ πλείονος ποιούμενοι τὸ τῆς πατρίδος
συμφέρον, τῆς κατὰ φύσιν οἰκειότητος πρὸς τοὺς
ἀναγκαιοτάτους. πολλὰ μὲν οὖν τοιαῦτα καὶ περὶ 6
πολλῶν ἱστορεῖται παρὰ Ῥωμαίοις· ἓν δὲ ἀρκοῦν
ἔσται πρὸς τὸ παρὸν ἐπ᾽ ὀνόματος ῥηθὲν, ὑποδείγ-
ματος καὶ πίστεως ἕνεκεν.

Κόκλην

posteritatis memoriam propagatur. Quod vero longe est maximum, juventus ad omnia ferenda excitatur, quo tandem illam indipiscatur gloriam, quæ fortes viros solet comitari. Id vero probari vel his exemplis potest. Exstitere namque inter Romanos multi, qui singulari certamine ultro suscepto summam rerum cernerent; nec pauci ad certum exitium caput suum devoverunt; pars in bello, ut ceteris essent saluti; pars in pace, ut rempublicam in tuto collocarent. Alii, in imperio constituti, filios suos præter omnem morem aut legem necaverunt, utilitatem patriæ vinculis proximitatis, etiam cum maxime necessariis & conjunctissimis, anteponentes. Ac multa quidem hujusmodi facta apud Romanos narrantur: verum unius nominatim in præsentia meminisse, & exempli & fidei caussa satis fuerit.

55. Fer-

Κόκλην γὰρ λέγεται, τὸν Ὡράτιον ἐπικληθέντα, διαγωνιζόμενον πρὸς δύο τῶν ὑπεναντίων ἐπὶ τῷ καταντικρὺ τῆς γεφύρας πέρατι τῆς ἐπὶ τοῦ Τιβέριδος, ἣ κεῖται πρὸ τῆς πόλεως, ἐπεὶ πλῆθος ἐπιφερόμενον εἶδε τῶν βοηθούντων τοῖς πολεμίοις, δείσαντα, μὴ βιασάμενοι παραπέσωσιν εἰς τὴν πόλιν, βοᾷν ἐπιστραφέντα τοῖς κατόπιν, ὡς τάχος ἀναχωρήσαντας διασπᾷν τὴν γέφυραν. τῶν δὲ πειθαρχησάντων, ἕως μὲν οὗτοι διέσπων, ὑπέμενε τραυμάτων πλῆθος ἀναδεχόμενος, καὶ διακατέσχε τὴν ἐπιφορὰν τῶν ἐχθρῶν· οὐχ οὕτω τὴν δύναμιν, ὡς τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καὶ τόλμαν καταπεπληγμένων τῶν ὑπεναντίων. διασπασθείσης δὲ τῆς γεφύρας, οἱ μὲν πολέμιοι τῆς ὁρμῆς ἐκωλύθησαν· ὁ δὲ Κόκλης ῥίψας ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, κατὰ προαίρεσιν μετήλλαξε τὸν βίον, περὶ πλείονος ποιησάμενος τὴν τῆς πατρίδος ἀσφάλειαν, καὶ τὴν ἐσο- LV. Horatius Cocles.

LV. 1. *Ὡράτιον ex Vrb. dedi. Vulgo Ὁράτιον. Sedes autem nominum Κόκλην & Ὡράτιον invicem mutatas voluit Reisk. ut fecit Casaub. in verſ.*

55. Fertur *Horatius*, cui cognomen *Cocliti*, quum in ulteriore limine pontis, qui ante urbem Tiberi eſt impoſitus, adverſus hoſtes duos dimicaret; multitudine ingruentium adverſariorum, qui illis ſuppetias veniebant, animadverſa; metuens, ne per vim in urbem irrumperent, converſus ad eos qui pone ſtabant, clamore magno juſſiſſe, ut celeriter pedem referrent ac pontem reſcinderent. Quibus imperata facientibus, duravit *Cocles*, dum pons reſcinditur, quantumvis vulnera acciperet plurima, atque ita irruentium hoſtium impetum inhibuit; quos non adeo vis Coclitis, ut præſentia animi conſtantiaque & audacia, admiratione defixit. Ponte reſciſſo, hoſtes quidem a conatu ſunt depulſi; at Cocles, in amnem cum armis ſeſe projiciens, voluntariæ morti ſe deſtinavit, antepoſita ſalute patriæ & gloria, quæ mor-

ἐσομένην μετὰ ταῦτα περὶ αὐτὸν εὔκλειαν τῆς
παρούσης ζωῆς, καὶ τοῦ καταλειπομένου βίου.
Τοιαύτη τις, ὡς ἔοικε, διὰ τῶν παρ᾽ αὐτοῖς ἐθισμῶν 4
ἐγγεννᾶται τοῖς νέοις ὁρμὴ καὶ φιλοτιμία πρὸς τὰ
καλὰ τῶν ἔργων.

LVI. Avaritia Pœnorum: Romanorum moderatio.

Καὶ μὴν τὰ περὶ τοὺς χρηματισμοὺς ἔθη καὶ
νόμιμα, βελτίω παρὰ Ῥωμαίοις ἐστὶν, ἢ παρὰ
Καρχηδονίοις. παρ᾽ οἷς μὲν γὰρ, οὐδὲν αἰσχρὸν τῶν 2
ἀνηκόντων πρὸς κέρδος· παρ᾽ οἷς δὲ, οὐδὲν αἴσχιον
τοῦ δωροδοκεῖσθαι καὶ τοῦ πλεονεκτεῖν ἀπὸ τῶν μὴ
καθηκόντων. καθ᾽ ὅσον γὰρ ἐν καλῷ τίθενται τὸν 3
ἀπὸ τοῦ κρατίστου χρηματισμὸν, κατὰ τοσοῦτον
πάλιν ἐν ὀνείδεσι ποιοῦνται τὴν ἐκ τῶν ἀπειρημένων
πλεονεξίαν. σημεῖον δὲ τοῦτο· παρὰ μὲν Καρχηδο- 4
νίοις δῶρα φανερῶς διδόντες λαμβάνουσι τὰς ἀρ-
χάς· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις θάνατός ἐστι περὶ τοῦτο

πρόστι-

4. ἐγγεννᾶται. ἐγγεγένηται *Herv. Med.*
LVI. 4. δὲ τοῦτο. δὲ τούτων *Casaub. invitis msstis.* Ibid. περὶ τοῦτο. περὶ τούτου *Herv. Med.*

mortuum ipsum maneret, præsenti vitæ, & iis, qui adhuc illi ad vivendum superessent, annis. Adeo nimirum magnus est ille impetus ad honesta facinora, & æmulatio virtutis, quæ ex ipsorum institutis in animis juvenum ingeneratur.

56. Iam quod ad *rem familiarem augendam* attinet, melioribus *Romani*, quam *Carthaginienses*, moribus atque institutis utuntur. Nam apud hos nihil turpe est, quod cum lucro fit conjunctum: apud illos nihil turpius, quam largitionibus corrumpi, & malis artibus rem facere. In quantum enim laudi ducunt honestis rationibus congestas opes, in tantum divitias parum legitimis factis cumulasse probro vertunt. Argumentum hujus rei est, quod Carthagine dignitates & honores palam largitionibus redimuntur: Romæ idem fecisse,

crimen

5 πρόστιμον. ὅθεν, τῶν ἄθλων τῆς ἀρετῆς ἐναντίων
τιθεμένων παρ' ἀμφοῖν, εἰκὸς, ἀνόμοιον εἶναι καὶ
6 τὴν παρασκευὴν ἑκατέρων πρὸς ταῦτα. Μεγίστην
δέ μοι δοκεῖ διαφορὰν ἔχειν τὸ Ῥωμαίων πολίτευμα
7 πρὸς τὸ βέλτιον, ἐν τῇ περὶ θεῶν διαλήψει. Καί
μοι δοκεῖ τὸ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ὀνειδιζό-
μενον, τοῦτο συνέχειν τὰ Ῥωμαίων πράγματα, λέ-
8 γω δὲ τὴν δεισιδαιμονίαν. ἐπὶ τοσοῦτον γὰρ ἐκτε-
τραγῴδηται καὶ παρεισῆκται τοῦτο τὸ μέρος παρ'
αὐτοῖς εἴς τε τοὺς κατ' ἰδίαν βίους καὶ τὰ κοινὰ
9 τῆς πόλεως, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ὑπερβολήν. ὃ καὶ
δόξειεν ἂν πολλοῖς εἶναι θαυμάσιον. ἐμοί γε μὴν δο-
10 κοῦσι τοῦ πλήθους χάριν τοῦτο πεποιηκέναι. Εἰ
μὲν γὰρ ἦν σοφῶν ἀνδρῶν πολίτευμα συναγαγεῖν,
11 ἴσως οὐδὲν ἦν ἀναγκαῖος ὁ τοιοῦτος τρόπος. ἐπεὶ δὲ
πᾶν πλῆθός ἐστι ἐλαφρὸν καὶ πλῆρες ἐπιθυμιῶν
παρα-

Religio Romanorum.

5. ὅθεν τῶν. ὥστε τῶν Reg. E. 6. πρὸς τὸ βέλτιον. πρὸς βέλτιον Aug. Vrb. 8 ἐκτετραγῴδηται. ἐκτραγῳδεῖται Herv. Med. Reg. D. Oxon. 10. οὐδὲν ἦν. οὐδὲν ἂν ἦν.

crimen est capitale. Quum igitur apud hosce duos populos contraria virtuti proposita sint praemia; vias etiam, quibus ad illas cives grassantur, contrarias esse apud utrosque, consentaneum est. Sed nulla re aeque praestare ceteris populis *Romanos* arbitror, ac *opinione* illa, quam *de diis* habent. Atque adeo quae res apud reliquos mortales vitio vertitur, ea ipsa continere Romanam remp. mihi videtur: *anxiam quamdam* dico *religionis curam*. Nam usque eo apud hos superstitio in majus est exaggerata, & cum in privatam hominum vitam, tum in publica consilia est inducta, ut non queat magis. Quod mirum utique multis videbitur: ego vero multitudinis caussa factum ab illis existimo. Enim vero si ex solis sapientibus constitui posset respublica, esset fortasse totum illud genus non necessarium. Nunc quum omnis *multitudo* sit *levis*, plena illicitarum cupidita-

παρανόμων, ὀργῆς ἀλόγου, θυμοῦ βιαίου· λείπεται, τοῖς ἀδήλοις φόβοις καὶ τῇ τοιαύτῃ τραγῳδίᾳ τὰ πλήθη συνέχειν. Διόπερ οἱ παλαιοὶ δοκοῦσί μοι 12
τὰς περὶ θεῶν ἐννοίας, καὶ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐν ἅδου διαλήψεις οὐκ εἰκῇ, καὶ ὡς ἔτυχεν, εἰς τὰ πλήθη παρεισαγαγεῖν· πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νῦν εἰκῇ καὶ ἀλόγως ἐκβάλλειν αὐτά. Τοιγαροῦν, χωρὶς τῶν 13
ἄλλων, οἱ τὰ κοινὰ χειρίζοντες, παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν ταλάντου μόνον πιστευθῶσιν, ἀντιγραφεῖς ἔχοντες δέκα, καὶ σφραγίδας τοσαύτας, καὶ μάρτυρας διπλασίους, οὐ δύνανται τηρεῖν τὴν πίστιν· παρὰ δὲ Ῥωμαίοις, κατά τε τὰς ἀρχὰς 14
καὶ πρεσβείας πολύ τι πλῆθος χρημάτων χειρίζοντες, δι᾽ αὐτῆς τῆς κατὰ τὸν ὅρκον πίστεως τηροῦσι τὸ καθῆκον. καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις σπάνιόν ἐστιν 15
εὑρεῖν ἀπεχόμενον ἄνδρα τῶν δημοσίων, καὶ καθαρεύοντα

Iurisjurandi religio apud Romanos.

12. ὑπὲρ τῶν cum *Aug.* & *Vrb. scripsi. Vulgo* περὶ τῶν. 13. ταλάντου. τάλαντον *Herv. Med. Reg. E.*

ditatum, ira æstuet præcipiti, & ad vim iracundia impellatur; hoc restat, ut *incertis terroribus* & ejusmodi *tragœdiarum figmentis* vulgus *cohibeatur*. Idcirco videntur mihi veteres, nec temere nec sine gravi caussa istas de diis opiniones, & de pœnis apud inferos, in vulgus introduxisse: contra autem, temere ac sine ratione, qui nunc vivunt, illas rejicere. Itaque, ut alia taceam, qui publicam pecuniam apud Græcos quidem tractant, si vel unum dumtaxat talentum fuerit eis creditum, decem rescriptoribus adhibitis, sigillis totidem, testibus autem duplo pluribus, fidem tamen ut servent, impetrare ab iis nequeas: iidem apud Romanos, quum & in magistratibus & in legationibus magnam pecuniæ vim tractent, propter unicam *jurisjurandi religionem*, fidem servant. Et quum apud alios raro aliquis inveniatur, qui publico manus abstineat, quique ejus-

ρεύοντα περὶ ταῦτα· παρὰ δὲ τοῖς Ῥωμαίοις σπάνιόν ἐστι τὸ λαβεῖν τινα πεφωραμένον ἐπὶ τοιαύτῃ πράξει.

VII.

Ἐπίλογος ταύτης τῆς Βίβλου.

* * *

Ὅτι μὲν οὖν πᾶσι τοῖς οὖσιν ὑπόκειται φθορὰ καὶ μεταβολὴ, σχεδὸν οὐ προσδεῖ λόγων· ἱκανὴ γὰρ ἡ τῆς φύσεως ἀνάγκη, παραστῆσαι τὴν τοιαύτην πίστιν. δυοῖν δὲ τρόπων ὄντων, καθ' οὓς φθείρεσθαι πέφυκε πᾶν γένος πολιτείας, τοῦ μὲν ἔξωθεν, τοῦ δ' ἐν αὐτοῖς φυομένου· τὸ μὲν ἐκτὸς ἄστατον ἔχειν συμβαίνει τὴν θεωρίαν, τὰ δ' ἐξ αὐτῶν, τεταγμένην. Τί μὲν δὴ πρῶτον φύεται γένος πολιτείας, καὶ LVII. Futura reip. Rom. ruina.

LVII. 1. λόγων. λόγου edd. cum Med. 2. ἐν αὐτοῖς. ἐν αὐταῖς voluit Reisk. Ibid. τὸ μὲν. τὸν μὲν idem Reisk. Ibid. τὰ δ' ἐξ. τῶν δ' dant Herv. Aug & Med. quod rurſus in τὸν mutatum voluit Reisk. Ibid. τεταγμένην cum Vrſino correxit Caſaub. & ſic forte eſt in Med. Reliqui omnes male τεταγμένων.

ejusmodi ſceleris purus ſit: apud Romanos contra, ut manifeſti peculatus aliquis arguatur, raro accidit.

VII.

Concluſio hujus Libri.

* * *

57. Iam vero, *manere humanas res omnes interitum ac mutationem*, ne admonendi quidem ſumus: ipſa namque naturæ neceſſitas ad firmandam huic rei fidem abunde ſufficit. Quum autem duo modi ſint, quibus reſpublicæ omnes perire poſſunt, ſcilicet vel extrinſecus illata peſte, vel in ipſis ingenerata; ejus, quæ venit extrinſecus, incerta & inſtabilis eſt cognitio; ad illa autem mala quod attinet, quæ ex ipſa rerumpubl. ratione naſcuntur, certam illa definitamque habent cognitionem. Iam, quæ naturâ prima exiſtat forma reipublicæ, quæ deinceps, tum quomodo

Futura reip. Rom. ruina.

καὶ τί δεύτερον, καὶ πῶς εἰς ἄλληλα μεταπίπτου-
σιν, εἴρηται πρόσθεν ἡμῖν· ὥστε τοὺς δυναμένους τὰς 4
ἀρχὰς τῷ τέλει συνάπτειν τῆς ἐνεστώσης ὑποθέ-
σεως, κἂν αὐτοὺς ἤδη προειπεῖν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος.
ἔστι δὲ ὡς ἐγῷμαι δῆλον. Ὅταν γὰρ, πολλοὺς καὶ 5
μεγάλους κινδύνους διωσαμένη πολιτεία, μετὰ ταῦ-
τα εἰς ὑπεροχὴν καὶ δυναστείαν ἀδήριτον ἀφίκηται·
φανερὸν, ὡς, εἰσοικιζομένης εἰς αὐτὴν ἐπὶ πολὺ τῆς
εὐδαιμονίας, συμβαίνει, τοὺς μὲν βίους γίγνεσθαι πο-
λυτελεστέρους, τοὺς δ' ἄνδρας φιλονεικοτέρους τοῦ
δέοντος περί τε τὰς ἀρχὰς, καὶ τὰς ἄλλας ἐπιβο-
λάς. ὧν προβαινόντων ἐπὶ πλέον, ἄρξει μὲν τῆς 6
ἐπὶ τὸ χεῖρον μεταβολῆς ἡ φιλαρχία, καὶ τὸ τῆς
ἀδοξίας ὄνειδος· πρὸς δὲ τούτοις ἡ περὶ τοὺς βίους
ἀλαζονεία καὶ πολυτέλεια. λήψεται δὲ τὴν ἐπιγρα- 7
φὴν

4. *ἐγῷμαι. ἐγὼ οἶμαι Aug.* 5. *δυναστείαν ἀδήρ. ἀδήριτον δυναστ. Aug.* Ibid. *εἰσοικιζομ. εἰσῳκιζομένης Aug. Vrſ. Forſan εἰσῳκισμένης.* 6. *ὄνειδος ex Reisk. conject. adſcivi. μῖσος propoſuit Erneſti. Vulgo omnes ἀδοξίας εἶδος, præter Reg. E. in quo eſt εὐδοξίας εἶδος.*

do invicem mutentur alia in aliam, antea docuimus: ita fit, ut, ſi qui in propoſito argumento extremis prima connectere potuerint, vel ipſi per ſe, quid in poſterum immineat, prædicere valeant. Et vero manifeſta res eſt, ut equidem arbitror. Poſtquam enim civitas aliqua multa eaque magna pericula fuit eluctata, jamque ad principatum & potentiam non controverſam pervenit; palam eſt, ubi beata fortuna ſuam ſedem in ea civitate per ſat longum tempus fixerit, fieri ut in mores luxus irrepat, in animos virorum major ſemper contentio, cum circa magiſtratus, tum circa alia incepta. Quæ ubi ſemel creverint mala, mutationis in deterius principium exiſtet ab honoribus per ambitionem petitis aut negatis: itemque ab illa arrogantia & luxu, quo civium mores erunt depravati. Perficiendæ vero mutationis auctor

Futura reip. Rom. ruina.

φὴν τῆς μεταβολῆς ὁ δῆμος, ὅταν ὑφ᾽ ὧν μὲν ἀδικεῖσθαι δόξῃ διὰ τὴν πλεονεξίαν, ὑφ᾽ ὧν δὲ χαυνω-
8 θῇ κολακευόμενος διὰ τὴν φιλαρχίαν. τότε γὰρ ἐξοργισθεὶς, καὶ θυμῷ πάντα βουλευόμενος, οὐκ ἔτι θελήσει πειθαρχεῖν, οὐδ᾽ ἴσον ἔχειν τοῖς προεστῶ-
9 σιν, ἀλλὰ πᾶν καὶ τὸ πλεῖστον αὐτός. οὗ γενομένου, τῶν μὲν ὀνομάτων τὸ κάλλιστον ἡ πολιτεία μεταλήψεται, τὴν ἐλευθερίαν καὶ δημοκρατίαν· τῶν δὲ πραγμάτων τὸ χείριστον, τὴν ὀχλοκρατίαν.
10 Ἡμεῖς δ᾽ ἐπειδὴ τήν τε σύστασιν καὶ τὴν αὔξησιν τῆς πολιτείας, ἔτι δὲ τὴν ἀκμὴν καὶ τὴν διάθεσιν, πρὸς δὲ τούτοις τὴν διαφορὰν πρὸς τὰς ἄλλας τοῦ τε χείρονος ἐν αὐτῇ καὶ βελτίονος διεληλύθαμεν· τὸν μὲν περὶ τῆς Πολιτείας λόγον ὧδέ πῃ καταστρέφομεν.

Τῶν

8. πᾶν καὶ τὸ πλεῖστον. πᾶν ἢ τὸ πλ. *malim cum Reisk.* 10. ὧδέ πῃ. ὧδέ πως *edd. cum Med.*

auctor erit populus, cum ab his quidem injuria affectus propter eorum avaritiam ac rapinas sibi videbitur, ab aliis vero propter ambitionem assentatione corruptus & vano tumore fuerit inflatus. Tunc enim incensus ira, & solis iis, quæ iracundia suggesserit, utens consiliis, parere amplius aut æquo jure uti cum magistratibus detrectabit; verum pro omnibus unus ipse esse volet, plurimumque posse. Quo pacto, mutata facie reipublicæ, nomen quidem longe pulcerrimum civitas recipiet, *libertatem* inquam & *popularem statum*; re vero ipsa malum experietur longe omnium gravissimum, *turbæ inconditæ dominationem*. Sed nos postquam institutionem primam hujus reipublicæ, & incrementum, itemque illum ejus statum, quo nunc maxime viget, ad hæc quid distet a ceteris, & quibus rebus vel deterior vel melior hæc sit aliis; instituto sermoni *de Republica Romana* finem hic faciemus.

LVIII. Vigor & constantia reip. Rom. tempore Annibalis. Ol.140.4. A.V.538.

Τῶν δὲ συναπτόντων μερῶν τῆς ἱστορίας τοῖς και-
ροῖς, ἀφ᾽ ὧν παρεξέβημεν, παραλαβόντες ἐπὶ βρα-
χὺ, μιᾶς πράξεως ποιησόμεθα κεφαλαιώδη μνήμην,
ἵνα μὴ τῷ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασιν,
ὥσπερ ἀγαθοῦ τεχνίτου δεῖγμα τῶν ἔργων ἕν τι
προενεγκάμενοι, φανερὰν ποιήσωμεν τῆς πολιτείας
τὴν ἀκμὴν καὶ δύναμιν, οἵα τις ἦν κατ᾽ ἐκείνους τοὺς

Captivos Romani redimere nolunt.

χρόνους. Ἀννίβας γὰρ ἐπειδὴ τῇ περὶ Κάνναν μά- 2
χῃ περιγενόμενος Ῥωμαίων, ἐγκρατὴς ἐγένετο τῶν
τὸν χάρακα φυλαττόντων ὀκτακισχιλίων· ζωγρή-
σας ἅπαντας, συνεχώρησε διαπέμπεσθαι σφίσι πρὸς
τοὺς ἐν οἴκῳ περὶ λύτρων καὶ σωτηρίας. τῶν δὲ προ- 3
χειρισαμένων δέκα τοὺς ἐπιφανεστάτους, ὁρκίσας,
ἦ μὴν ἐπανήξειν πρὸς αὐτὸν, ἐξέπεμψε τούτους.
εἷς δὲ τῶν προχειρισθέντων, ἐκπορευόμενος ἐκ τοῦ 4
χάρακος ἤδη, καί τι φήσας ἐπιλελῆσθαι, πάλιν ἀνέ-
καμψε,

LVIII. *In Cod. Vrb. eſt* Titulus *ad hoc Cap. pertinens:* Περὶ τοῦ μὴ καταπίπτειν ἐν ταῖς ἐλαττώσεσι. I. *παρεξέβημεν. Vulgo παρέβημεν.* Ibid. *προενεγκάμενοι. προσενεγκ. Reg. E.* 4. *ἐκπορευόμενος. ἐκπεπορευμένος edd. inde a Caſaub. invitis mstis.*

58. Iam vero illas partes hiſtoriæ paulisper reſumentes, quæ temporibus eis cohærent unde ſumus digreſſi, unius facti ex eisdem temporibus brevem mentionem faciemus; quo, non oratione ſolum, ſed & rebus ipſis, producto in medium, more excellentium artificum, aliquo opere, quanta fuerit per illa tempora reipublicæ Romanæ vis, quantus vigor, clare oſtendamus. *Poſt victoriam* de Romanis *ad Cannas* partam, *Hannibal* octo millibus hominum, qui caſtra tuebantur, eſt potitus. His omnibus quum vitam conceſſiſſet, poteſtatem inſuper fecit mittendi ad ſuos de pretio redemtionis & reditu in patriam. Illi decem e ſuo numero dignitate præcipuos in eam rem delegerunt; quos Hannibal jurejurando prius adactos, *utique ſe redituros*, Romam dimiſit. E decem vero illis unus, caſtris jam egreſſus, *aliquid ſe oblitum* dixit, & caſtra repetiit: deinde, eo aſſum-

καμψε, καὶ λαβὼν τὸ καταλειφθὲν, αὖθις ἀπελύε- A.V.538. Captivos Romani redimere nolunt.
το· νομίζων, διὰ τῆς ἀναχωρήσεως τετηρηκέναι τὴν
5 πίστιν, καὶ λελυκέναι τὸν ὅρκον. Ὧν παραγενομέ-
νων εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ δεομένων, καὶ παρακαλούν-
των τὴν σύγκλητον, μὴ φθονῆσαι τοῖς ἑαλωκόσι τῆς
σωτηρίας, ἀλλ' ἐάσαι τρεῖς μνᾶς ἕκαστον καταβα-
λόντα σωθῆναι πρὸς τοὺς ἀναγκαίους· τοῦτο γὰρ
6 συγχωρεῖν ἔφασαν τὸν Ἀννίβαν. εἶναι δ' ἀξίους σω-
τηρίας αὐτούς· οὔτε γὰρ ἀποδεδειλιακέναι κατὰ τὴν
μάχην, οὔτ' ἀνάξιον οὐδὲν πεποιηκέναι τῆς Ῥώμης·
ἀλλ' ἀπολειφθέντας τὸν χάρακα τηρεῖν, πάντων
ἀπολομένων τῶν ἄλλων ἐν τῇ μάχῃ, τῷ καιρῷ πε-
ριληφθέντας ὑποχειρίους γενέσθαι τοῖς πολεμίοις.
7 Ῥωμαῖοι δὲ, μεγάλοις κατὰ τὰς μάχας περιπε-
πτωκότες ἐλαττώμασι, πάντων δ', ὡς ἔπος εἰπεῖν,
ἐστερημένοι τότε τῶν συμμάχων, ὅσον οὔπω δὲ προσ-
δοκῶντες τὸν περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῖς ἐκφέρεσθαι κίν-

 δυνον,

5. τῆς σωτηρίας. *Vulgo* τὴν σωτηρίαν. 6. τῶν ἄλλων ἐν τῇ μάχῃ. ἐν τῇ μάχῃ τῶν ἄλλων *Aug.*

assumto quod omiserat, itineri denuo se accinxit; ratus, simulato illo reditu fidem se præstitisse, & religione jurisjurandi semet exsolvisse. Romam ut ventum, rogare & orare legati senatum, *ne captis reditum invideret, sed ternas quemque minas pro se sineret pendere, atque ita ad necessarios suos redire: per Hannibalem namque hoc licere sibi*, affirmabant. *Dignos autem salute esse; ut qui neque in prælio ignave se gessissent, nec Romano nomine quidquam indignum admisissent; sed ad tuitionem castrorum relicti, cæteris omnibus in acie occisis, circumclusi a fortuna adversa, in potestatem hostium venissent.* Romani vero quamvis ingentes dimicando in acie clades accepissent, omnesque propemodum socios tunc suos amisissent, in exspectatione denique essent ultimi periculi, quod patriæ suæ videbant

Ol. 140. 4.

Captivos Romani redimere nolunt.

δυνον, διακούσαντες τῶν λεγομένων· οὔτε τοῦ πρέ- 8
ποντος αὐτοῖς, εἴξαντες ταῖς συμφοραῖς, ὠλιγώρη-
σαν, οὔτε τῶν δεόντων οὐδὲν τοῖς λογισμοῖς παρεῖδον.
ἀλλὰ, συνιδόντες τὴν Ἀννίβου πρόθεσιν, ὅτι βούλεται 9
διὰ τῆς πράξεως ταύτης ἅμα μὲν εὐπορῆσαι χρη-
μάτων, ἅμα δὲ τὸ φιλότιμον ἐν ταῖς μάχαις ἐξε-
λέσθαι τῶν ἀντιταττομένων, ὑποδείξας, ὅτι τοῖς ἡτ-
τημένοις ὅμως ἐλπὶς ἀπολείπεται σωτηρίας· τοσοῦ- 10
τον ἀπέσχον τοῦ ποιῆσαί τι τῶν ἀξιουμένων, ὥστε
οὔτε τὸν τῶν οἰκείων ἔλεον, οὔτε τὰς ἐκ τῶν ἀνδρῶν
ἐσομένας χρείας ἐποιήσαντο περὶ πλείονος· ἀλλὰ 11
τοὺς μὲν Ἀννίβου λογισμοὺς, καὶ τὰς ἐν τούτοις
ἐλπίδας ἀπέδειξαν κενὰς, ἀπειπάμενοι τὴν διαλύ-
τρωσιν τῶν ἀνδρῶν· τοῖς δὲ παρ᾽ αὐτῶν ἐνομοθέτησαν,
ἢ νικᾷν μαχομένους, ἢ θνήσκειν, ὡς ἄλλης οὐδεμιᾶς
ἐλπίδος ὑπαρχούσης εἰς σωτηρίαν αὐτοῖς ἡττωμένοις.
Διὸ

Romano militi aut vincendum aut moriendum.

9. *πρόθεσιν. προαίρεσιν Reg. E. cum Med.* Ibid. *ἡττωμένους.* 11. *παρ᾽ αὐτῶν. παρ᾽ αὐτοῖς Edd. ἡττημένους edd. inde a Casaub.*

bant præsens imminere; nihilominus tamen, audita petitione legatorum, neque honesti decorique immemores, cedendo adversis, se præbuerunt, neque quidquam prætermiserunt quod ad bene consulendum rebus suis pertineret. Hannibalis enim consilio intellecto, qui eo pacto & pecuniarum copiam sibi volebat parare, & simul acrem illam in dimicando pervicaciam hostibus suis adimere, ostentata victis spe salutis; tantum absuit, ut legatorum petitis concederent Romani, ut contra neque miseratione proximorum moverentur, neque illius utilitatis, quam captivi, si rediissent, essent allaturi, rationem ullam haberent. Quin potius Hannibalis consilia & spes inde pendentes, negata captivorum redemtione, vanas reddiderunt: suis autem *militibus legem* sanxerunt, ut *aut vincerent pugnando, aut morerentur: quippe viam salutis aliam nullam victis superesse.* His igitur

12 Διὸ καὶ ταῦτα προθέμενοι, τοὺς μὲν ἐννέα τῶν πρεσ- A.V.538.
βευτῶν ἐθελοντὴν κατὰ τὸν ὅρκον ἀναχωροῦντας ἐξέπεμψαν, τὸν δὲ σοφισάμενον πρὸς τὸ λῦσαι τὸν ὅρκον, δήσαντες ἀποκατέστησαν πρὸς τοὺς πολε-
13 μίους· ὥστε τὸν Ἀννίβαν μὴ τοσοῦτον χαρῆναι νικήσαντα τῇ μάχῃ Ῥωμαίους, ὡς συντριβῆναι καταπλαγέντα τὸ στάσιμον καὶ τὸ μεγαλόψυχον τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς διαβουλίοις.

VIII.

Ἀποσπασμάτια.

1 Πάντα χρὴ τὰ τῆς ἀρετῆς ἔργα τοὺς καλῶς ἀσκοῦντας ἐκ παίδων ἀσκεῖν, μάλιστα δὲ τὴν ἀνδρείαν. LIX.

2 Τὸ γὰρ ἀδύνατον ἐν τῷ ψεύδει, μόνον οὐδ' ἀπολογίαν ἐπιδέχεται τοῖς ἁμαρτάνουσι.

12. ἐθελοντὴν. *Sic Aug. & Vrb. Ceteri vulgo* ἐθελοντάς.

igitur ita decretis, novem quidem legatos, ſponte ſua ob jusjurandum revertentes, dimiſerunt; illum vero, qui ad ſolvendam religionem fraudem adhibuerat, vinctum ad hoſtem remiſerunt. Ex quo factum, ut non tam lætaretur Hannibal, prælio victos a ſe Romanos, quam admiratione conſtantiæ & magnitudinis animi, quibus in capiendis conſiliis iidem utebantur, perculſus frangeretur.

VIII.

Varia Fragmenta minora.

59. Eos, qui rectæ inſtitutioni ſtudent, cum omnes *virtutes* ſtatim *a puero condiſcere atque exercere* oportet, tum maxime *fortitudinem*. (*Excerpt. Valeſian.*)

Qui falſa ejusmodi profert, quæ etiam *impoſſibilia* ſunt, ejus peccatum ne excuſationem quidem ullam admittit. (*Ora Cod. Vrbin.*)

✳

Πρᾶγμα ποιῶν φρονίμου καὶ νουνεχοῦς ἀνδρὸς, τὸ 3
γνῶναι κατὰ τὸν Ἡσίοδον, ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός.

✳

Τὸ γὰρ μανθάνειν ἀψευστεῖν πρὸς τοὺς θεοὺς, 4
ὑπόθυψίς ἐστι τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀληθείας.

✳

Ἐν γὰρ τοῖς πλείστοις τῶν ἀνθρωπείων ἔργων, 5
οἱ μὲν κτησάμενοι, πρὸς τὴν τήρησιν, οἱ δ' ἕτοιμα
παραλαβόντες, πρὸς τὴν ἀπώλειαν εὐφυεῖς εἰσίν.

✳

Καὶ τόπος δέ τις οὕτω καλεῖται, Ῥύγχος, περὶ 6
Στράτον τῆς Αἰτωλίας, ὥς φησι Πολύβιος ἐν ἕκτῃ
ἱστοριῶν.

✳

Ὄλκιον, πόλις Τυῤῥηνίας. Πολύβιος ἕκτῳ. 7

LIX. 4. *ὑπόθυψις correxi. ὑπότυψις cod. ms. & ex eo Casaub. ὑποτύπωσις Vrsin.*

✳

Fecit quod prudentis considerati que viri eſt, qui novit, ſecundum HESIODVM, *quanto plus ſit dimidium toto.* (*Ibidem.*)

✳

Diſcere adverſus Deos non eſſe mendacem, fomes eſt *veracitatis* cum hominibus colendæ. (*Ex eodem cod. Vrbin.*)

✳

In pleriſque rebus humanis fieri videmus, ut, qui eas *paraverint*, ad easdem *conſervandas*, qui *paratas acceperint*, ad *diſſipandas*, natura ſint proniores. (*Ex eod.*)

✳

Atque etiam locus aliquis ita vocatur, *Rhynchus*, circa Stratum in Aetolia; ut Polybius ait Hiſtoriarum libro ſexto. (*Athenæus lib.* III. *c.* 15. *p.* 95.)

✳

Olcium, oppidum Etruriæ. Polybius VI. (*Steph. Byzant.*)

ΤΗΣ

ΤΗΣ ἙΒΔΟΜΗΣ
ΤΩΝ ΠΟΛΥΒΙΟΥ ἹΣΤΟΡΙΩΝ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

I.
BELLVM HANNIBALICVM.

Olymp. CXLI. I. A.V. 539.

I. Campanorum defectio.

Πολύβιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ, Καπυησίους, (φησὶ,) τοὺς ἐν Καμπανίᾳ, διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς πλοῦτον περιβαλομένους, ἐξοκεῖλαι εἰς τρυφὴν καὶ πολυτέλειαν, ὑπερβαλλομένους τὴν περὶ Κρότωνα ²καὶ Σύβαριν παραδεδομένην φήμην. οὐ δυνάμενοι οὖν, φησὶ, φέρειν τὴν παροῦσαν εὐδαιμονίαν, ἐκάλουν τὸν Ἀννίβαν. διόπερ ὑπὸ Ῥωμαίων ἀνήκεστα δεινὰ ἔπαθον.

Cap. I. 1. περιβαλομ. *ex conject. scripsi. Vulgo* περιβαλλομένους. 2. *Vocabulum* δεινὰ *sublatum voluit Casaub. cum nonnullis codd.*

LIBRI SEPTIMI
HISTORIARVM POLYBII
RELIQVIAE.

I.
Athenaeus Lib. XII. *c.* 6. *p.* 528.

1. Polybius Libro Septimo scribit: *Capuanos*, in Campania, ob agri bonitatem tantum opum congessisse, ut voluptati sumtuosoque luxui sese dederint, ac eo vitio famam de Crotoniatis & Sybaritis vulgatam exsuperaverint. Praesentem igitur opulentiam, ait, quum ferre non possent, *Hannibalem* acciverunt: quamobrem a Romanis postea gravissimis atrocissimisque malis sunt affli-

Ol.141.1. Petelini fame expugnantur a Pœnis.

θον. Πετηλινοὶ δὲ, τηρήσαντες τὴν πρὸς Ῥωμαίους 3 πίστιν, εἰς τοσοῦτον καρτερίας ἦλθον πολιορκούμενοι ὑπ' Ἀννίβα, ὥστε μετὰ τὸ πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν πόλιν δέρματα καταφαγεῖν, ἁπάντων δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δένδρων τοὺς φλοιοὺς καὶ τοὺς ἁπαλοὺς πτόρθους ἀναλῶσαι, καὶ ἕνδεκα μῆνας ὑπομεῖναι τὴν πολιορκίαν, οὐδενὸς βοηθοῦντος, συνευδοκούντων τῶν Ῥωμαίων, παρέδωκαν ἑαυτούς.

II.

RES SYRACVSANAE.

(I.) *Hieronymus rex ab amicitia Romanorum ad Pœnos descifcit.*

II. Hieronymi legatio ad Hannibalem.

Μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ Ἱερωνύμου, τοῦ βασιλέως Συρακουσίων, ἐκχωρήσαντος τοῦ Θράσωνος, οἱ

3. Πετηλινοὶ. *Vulgo* Πετιλινοὶ. Ibid. συνευδοκούντων τῶν Ῥωμαίων. *Sic editio Basil. Athenæi, nisi quod articulum* τῶν *ante* συνευδοκούντων *ponat, quem post hoc verbum rejeci. Casaubonus edidit* οὐδὲ συνευδοκοῦντος Ῥωμαίων, *& sic esse ait in omnibus codd. Athenæi. Corrigere autem jubet* οὐδὲ συνευδοκοῦντος τὰ Ῥωμαίων, *exponitque:* cum nemo opem ferret, neque Romanorum partes cum ipsis sequeretur.

afflicti. *Petelini* vero, servata erga Romanos fide, ab *Hannibale* obsessi, tam fortes constantesque se præstiterunt, ut, peresis omnibus coriis quæ in oppido fuerant, absumtisque corticibus cunctis & tenellis surculis arborum quæ intra muros erant, undecimo demum mense, quo obsidionem toleraverant, nemine auxilium ferente, consentientibus & (fidem ipsorum) collaudantibus Romanis, Pœno sese tradiderint.

II.

(I.) *Ecloga I. de Legationibus.*

2. Post conjurationem in caput *Hieronymi* regis Syracusarum factam, Thrasone de medio sublato, *Zoippus* &

οἱ περὶ τὸν Ζώϊππον καὶ Ἀνδρανόδωρον πείθουσι τὸν Ἱερώνυμον, εὐθέως πρεσβευτὰς πρὸς τὸν Ἀννίβαν 2 πέμψαι. Προχειρισάμενος δὲ Πολύκλειτον Κυρηναῖον, καὶ Φιλόδημον τὸν Ἀργεῖον, τούτους μὲν εἰς Ἰταλίαν ἀπέστειλε, δοὺς ἐντολὰς λαλεῖν ὑπὲρ κοινοπραγίας τοῖς Καρχηδονίοις· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀδελ-3 φοὺς εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἀπέπεμψεν. Ἀννίβας δὲ τοὺς περὶ Πολύκλειτον καὶ Φιλόδημον ἀποδεξάμενος φιλανθρώπως, καὶ πολλὰς ἐλπίδας ὑπογράψας τῷ μειρακίῳ Ἱερωνύμῳ, σπουδῇ πάλιν ἀπέπεμπε τοὺς πρέσβεις, σὺν δὲ τούτοις Ἀννίβαν τὸν Καρχηδόνιον, ὄντα τότε τριήραρχον, καὶ τοὺς Συρακουσίους Ἱπποκράτη καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον Ἐπι-4 κύδη. Συνέβαινε δὲ, τούτους τοὺς ἄνδρας καὶ πλείω χρόνον ἤδη στρατεύεσθαι μετ' Ἀννίβου, πολιτευομένους παρὰ Καρχηδονίοις, διὰ τὸ φεύγειν αὐτῶν τὸν πάππον ἐκ Συρακουσῶν, δόξαντα προσενηνοχέναι τὰς χεῖρας ἑνὶ τῶν Ἀγαθοκλέους υἱῶν, Ἀγαθάρχῳ.

A.V. 539. Hieronymi legatio ad Hannibalem.

II. 4. παρὰ Καρχηδονίοις. παρὰ Καρχηδονίους perperam editum erat inde a Casaub.

& *Andranodorus* auctores sunt regi, ut legatos e vestigio ad Hannibalem mittat. Qui delectos ad id munus *Polycletum* Cyrenensem & *Philodemum* Argivum in Italiam proficisci jubet, datque eis mandata, ut de societate ineunda cum Carthaginiensibus verba faciant: simul vero fratres misit Alexandriam. *Hannibal* Polycletum & Philodemum humaniter excipit, adolescentique *Hieronymo* spes præclaras ostentat, & celeriter legatos remittit, cumque his *Hannibalem Carthaginiensem*, triremium tunc præfectum, & una cum superioribus viros Syracusios, *Hippocratem*, atque *Epicydem*, fratrem illius natu minorem. Multos jam annos hi fratres Hannibali militaverant, ut qui lares Carthagine haberent, postquam eorum avus, quod diceretur uni e filiis Agathoclis Agatharcho manus intulisse, patrium Syracusarum solum vertere

Ol. 141. 1.
Hieronymi legatio ad Hannibalem.

χῷ. Παραγενομένων δὲ τούτων εἰς τὰς Συρακού- 5
σας, καὶ τῶν μὲν περὶ Πολύκλειτον ἀποπρεσβευ-
σάντων, τοῦ δὲ Καρχηδονίου διαλεχθέντος κατὰ τὰς
ὑπ' Ἀννίβου δεδομένας ἐντολὰς, εὐθέως ἕτοιμος ἦν
κοινωνεῖν Καρχηδονίοις τῶν πραγμάτων· καὶ τόν τε 6
παραγεγονότα πρὸς αὐτὸν Ἀννίβαν ἔφη δεῖν πο-
ρεύεσθαι κατὰ τάχος εἰς τὴν Καρχηδόνα, καὶ παρ'
αὐτοῦ συμπέμπειν ἐπηγγείλατο τοὺς διαλεχθησομέ-
νους τοῖς Καρχηδονίοις.

III.
Legatis Romanis illudit Hieronymus.

Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον ὁ τεταγμένος ἐπὶ
Λιλυβαίου στρατηγὸς τῶν Ῥωμαίων, ταῦτα πυνθα-
νόμενος, ἔπεμψε πρὸς Ἱερώνυμον πρέσβεις, τοὺς
ἀνανεωσομένους τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ συν-
τεθειμένας συνθήκας. Ὁ δὲ Ἱερώνυμος, ἅτε ἐν μί- 2
σει ὄντων τῶν πρεσβευτῶν, ἔφη, συλλυπεῖσθαι τοῖς
Ῥωμαίοις, ὅτι κακοὶ κακῶς ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἰτα-
λίαν μάχαις ἀπολώλασιν ὑπὸ Καρχηδονίων. Τῶν 3
δὲ

III. 2. *ἅτε ἐν μίσει.* *εἴτε pro ἅτε fuit in cod. Vrsini, quod correxit Casaub.* Ibid. *συλλυπεῖσθαι.* *οὐ συλλυπεῖσθαι voluerat Reisk.*

vertere fuerat coactus. Hi igitur ubi Syracusas venissent, & legationem Polycletus ac Philodemus renunciassent, mandata item, quæ ab Hannibale acceperat, Carthaginiensis exposuisset; nulla per regem mora fuit, quo minus societatem cum Carthaginiensibus statim jungeret. Placuit vero illi, ut Hannibal, qui missus ad se fuerat, Carthaginem celeriter proficisceretur; quo & ipse suos missurum se recepit, de communi re cum Carthaginiensibus collocuturos.

3. Per idem vero tempus *prætor Romanus*, qui Lilybæo præerat, certior factus de iis, quæ Syracusanus rex parabat, legatos ad eum misit, renovandi fœderis caussa, quod cum ejus majoribus fuerat factum. *Hieronymus*, cui odiosa erat præsens legatio, *vicem Romanorum se dolere*, ait, *quod mali male a Carthaginiensibus cæsi in prœliis per Italiam habitis perierint.* Hominis importuni-

δὲ καταπλαγέντων τὴν ἀστοχίαν, ὅμως δὲ προσπυθομένων, τίς λέγει ταῦτα περὶ αὐτῶν· ἔδειξε τοὺς Καρχηδονίους παρόντας, καὶ τούτους ἐκέλευσε
4 διελέγχειν, εἴ τι τυγχάνουσι ψευδόμενοι. τῶν δὲ φησάντων, οὐ πάτριον εἶναι σφίσι, πιστεύειν τοῖς πολεμίοις, παρακαλούντων δὲ, μηδὲν ποιεῖν παρὰ τὰς συνθήκας, ὅτι τοῦτο καὶ δίκαιόν ἐστι καὶ συμφέρον αὐτῷ μάλιστ' ἐκείνῳ· περὶ μὲν τούτων, ἔφη, βου-
5 λευσάμενος αὐτοῖς πάλιν διασαφήσειν. ἤρετο δὲ, πῶς πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ πάππου πλεύσαντες ἕως τοῦ Παχύνου πεντήκοντα ναυσὶ, πάλιν ἀνα-
6 κάμψαιεν; Συμβεβήκει δὲ, Ῥωμαίους, βραχεῖ χρόνῳ πρότερον ἀκούσαντας, Ἱέρωνα μετηλλαχέναι, καὶ δὴ ἀγωνιάσαντας, μή τι νεωτερίσωσιν οἱ ἐν ταῖς Συρακούσαις καταφρονήσαντες τῆς τοῦ καταλελειμμένου παιδὸς ἡλικίας, πεποιῆσθαι τὸν ἐπίπλουν· πυθομένους δὲ τὸν Ἱέρωνα ζῆν, αὖθις εἰς τὸ Λιλύβαιον

A.V. 539. Legatis Romanis illudit Hieronymus.

6. οἱ ἐν ταῖς Συρακ. Caret οἱ editio Vrs. & dein habet καταφρονήσαντας.

tunitatem stupere legati; quærere tamen, *quo auctore hæc diceret.* Ille, Carthaginiensibus qui aderant ostensis, *isti*, ait, *mendacii vobis sunt arguendi, si quid forte præter verum narrarunt.* Quum dicerent legati, *non solere Romanos fidem hostibus habere;* ipsum vero monerent, *ne fidem mutaret, id enim & æquum esse, & rebus maxime illius ipsius expedire: Ego vero,* rex inquit, *super hoc deliberatione habita, quod statuero, faciam vos ut sciatis.* Pergit deinde illos interrogare, *qui factum esset, quod, quum ante obitum avi sui quinquaginta navium classe Pachynum usque accessissent, cursum inde retro flexissent?* Acciderat nempe aliquanto prius, ut Romani, accepto nuncio, Hieronem fato esse functum, anxii, ne quid ex contemtu ætatis relicti pueri rerum novarum moveretur Syracusis, Pachynum usque navigarent; sed mox, ubi vivere adhuc Hieronem accepissent,

Ol.141.1. βαιον ἀναδραμεῖν. Διὸ καὶ τότε παρομολογούντων, 7
Legatis Romanis illudit Hieronymus. πεποιῆσθαι μὲν τὸν ἐπίπλουν, θέλοντας ἐφεδρεῦσαι τῇ νεότητι τῇ ἐκείνου καὶ συνδιαφυλάξαι τὴν ἀρχὴν αὐτῷ, προσπεσόντος δὲ, ζῆν τὸν πάππον, ἀποπλεῦσαι πάλιν· ῥηθέντων δὲ τούτων, πάλιν ὑπο- 8
λαβὼν τὸ μειράκιον, Ἐάσατε τοίνυν, ἔφη, κἀμὲ νῦν, ἄνδρες Ῥωμαῖοι, διαφυλάξαι τὴν ἀρχὴν, παλινδρομήσαντα πρὸς τὰς Καρχηδονίων ἐλπίδας. Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, συνέντες τὴν ὁρμὴν αὐτοῦ, τότε μὲν 9
κατασιωπήσαντες ἐπανῆλθον, καὶ διεσάφουν τὰ λεγόμενα τῷ πέμψαντι· τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη προσεῖχον, καὶ παρεφύλαττον ὡς πολέμιον.

IV. *Fœdus Hieronymi cum Pœnis, de dividenda Sicilia.* Ἱερώνυμος δὲ, προχειρισάμενος Ἀγάθαρχον καὶ Ὀνησιγένη καὶ Ἱπποσθένη, πέμπει μετ' Ἀννίβου πρὸς Καρχηδονίους, δοὺς ἐντολὰς ἐπὶ τοῖσδε ποιεῖσθαι τὰς συνθήκας· Ἐφ' ᾧ Καρχηδονίους βοη- 2
θεῖν καὶ πεζικαῖς καὶ ναυτικαῖς δυνάμεσι, καὶ

pissent, Lilybæum extemplo redirent. Tunc igitur quum fassi essent ingenue, *eo quidem se classe esse profectos, idque eo animo, ut juventuti illius adessent, parati ad omne auxilium, quo regnum illi suum communi opera conservarent; simul atque vero fuisset nunciatum, vivere ipsius avum, pedem retulisse:* hæc, inquam, quum dixissent legati: subjicit adolescens: *Sinite igitur,* inquit, *nunc me quoque, Romani, mutata pariter velificatione spes Carthaginiensium amplexum, meum mihi conservare imperium.* Romani, cognito animi illius impetu, nulla tum voce edita, discesserunt, & rem omnem ei, a quo missi fuerant, significarunt. Ex illo vero tempore ipsum observare, sibique ab eo, ut ab hoste, cavere cœperunt.

4. Iam *Hieronymus* legatos cum Hannibale ad Carthaginienses proficisci jubet, Agatharchum, Onesigenem, & Hippoſthenem; mandans, ut fœdus hisce conditionibus facerent: *Carthaginienses ut terrestribus maritimisque copiis opem*

καὶ συνεκβαλόντας Ῥωμαίους ἐκ Σικελίας,
οὕτω διελέσθαι τὰ κατὰ τὴν νῆσον, ὥστε
τῆς ἑκατέρων ἐπαρχίας ὅρον εἶναι τὸν Ἱμέ-
ραν ποταμὸν, ὃς μάλιστά πως δίχα διαι-
3 ρεῖ τὴν ὅλην Σικελίαν. Οὗτοι μὲν οὖν ἀφικό-
μενοι πρὸς Καρχηδονίους, διελέγοντο περὶ τούτων,
καὶ ταῦτ᾽ ἔπραττον, εἰς πᾶν ἑτοίμως συγκαταβαι-
4 νόντων τῶν Καρχηδονίων. Οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱπποκρά-
την, λαμβάνοντες εἰς τὰς χεῖρας τὸ μειράκιον,
τὰς μὲν ἀρχὰς ἐψυχαγώγουν, ἐξηγούμενοι τὰς ἐν
Ἰταλίᾳ πορείας Ἀννίβου καὶ παρατάξεις καὶ μά-
5 χας· μετὰ δὲ ταῦτα φάσκοντες, μηδενὶ καθήκειν
μᾶλλον τὴν ἁπάντων Σικελιωτῶν ἀρχὴν, ὡς ἐκείνῳ·
πρῶτον μὲν διὰ τὸ τῆς Πύῤῥου θυγατρὸς υἱὸν εἶναι
Νηρηΐδος, ὃν μόνον κατὰ προαίρεσιν καὶ κατ᾽ εὔνοιαν
Σικελιῶται πάντες εὐδόκησαν σφῶν αὐτῶν ἡγεμόνα
εἶναι καὶ βασιλέα· δεύτερον δὲ κατὰ τὴν Ἱέρωνος
τοῦ

A.V. 539.
Fœdus Hieronymi cum Pœnis, de dividenda Sicilia.

Hieronymus Pyrrhi nepos.

IV. 2. *συνεκβαλόντας* ex conject. correxi. Vulgo *συνεκβαλόντα*.

opem sibi ferrent: ubi Romanos communi opera expulissent Sicilia, insulam ita dividerent, ut Himera fluvius, qui mediam fere universam Siciliam dividit, utriusque populi provinciarum esset terminus. Vbi appulerunt legati, agunt de hisce rebus cum Carthaginiensibus: quibus paratis quascunque conditiones probare, negotium conficiunt. Interea vero *Hippocrates* atque *Epicydes* in animum adolescentis se insinuare: quem initio narrationibus oblectabant, cum illi exponerent, quomodo in Italiam Hannibal venisset, & quas ibi pugnas signis collatis edidisset. Postea vero hujusmodi sermones apud illum cœperunt habere: *Ad neminem magis, quam ad ipsum, universæ Siciliæ imperium pertinere: primo, quia Nereide Pyrrhi filia sit genitus, quem solum omnes Siculi & certo consilio & ob benevolentiam ducem ac regem habere consenserint; deinde, propter Hieronis avi ipsius domi-*

Ol.141.1. τοῦ πάππου δυναστείαν. Καὶ τέλος ἐπὶ τοσοῦτον 6
ἐξωμίλησαν τὸ μειράκιον, ὥστε καθόλου μηδενὶ
προσέχειν τῶν ἄλλων, διὰ τὸ καὶ φύσει μὲν ἀκατά-
στατον ὑπάρχειν, ἔτι δὲ μᾶλλον ὑπ᾽ ἐκείνων τότε
μετεωρισθέν. Ἀκμὴν τῶν περὶ Ἀγάθαρχον ἐν τῇ 7
Καρχηδόνι τὰ προειρημένα διαπραττομένων, ἐπιπέμ-
πει πρεσβευτάς· τὴν μὲν τῆς Σικελίας ἀρχὴν φά-
σκων αὐτῷ καθήκειν ἅπασαν, ἀξιῶν δὲ Καρχηδο-
νίους μὲν βοηθεῖν περὶ Σικελίας, αὐτὸς δὲ Καρχη-
δονίοις ὑπισχνούμενος ἐπαρκεῖν εἰς τὰς κατὰ τὴν
Ἰταλίαν πράξεις. Τὴν μὲν οὖν ὅλην ἀκαταστασίαν 8
καὶ μανίαν καλῶς συνθεωρούμενοι Καρχηδόνιοι τοῦ
μειρακίου, νομίζοντες δὲ, κατὰ πολλοὺς τρόπους
συμφέρειν σφίσι τὸ μὴ προέσθαι τὰ κατὰ τὴν Σικε-
λίαν· ἐκείνῳ μὲν ἅπαντα συγκατένευον, αὐτοὶ δὲ 9
καὶ πρότερον ἤδη παρασκευασάμενοι ναῦς καὶ στρα-
τιώτας, ἐγίγνοντο πρὸς τὸ διαβιβάζειν τὰς δυνά-
μεις εἰς τὴν Σικελίαν.

Alio fœdere totam Siciliam ſibi paciſcitur.

Oἱ

9. πρὸς τό. πρὸς τῷ malim.

dominatum. Ac tandem ita adoleſcentem hujusmodi fabulis iſti ceperunt, ut ceterorum omnium nullam omnino rationem haberet; quippe qui & natura ſua levis eſſet, & multo etiam magis tunc vana ſpe ab iſtis fuiſſet inflatus. Igitur cum maxime ea, quæ diximus, Carthagine agerentur ab Agatharcho; legationem aliam mittit *Hieronymus*, qua *univerſum Siciliæ imperium ad ſe ſpectare* dicebat: & æquum cenſebat, ut *ſibi in dominatu Siciliæ parando opem ferrent Carthaginienſes:* quum viciſſim ipſe promitteret, *ſe illis auxiliaturum ad ea perficienda, quæ in Italia gererent.* Non fugit Carthaginienſes, quanta hujus adoleſcentis in omnibus rebus eſſet inconſtantia, quis furor; ſed, qui multis nominibus ſua putarent intereſſe, ne res Siciliæ negligerent, regi omnia concedunt, &, quum jam ante præparaſſent naves atque milites, in eo erant ut copias in Siciliam transportarent.

5. His

Οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, ταῦτα πυνθανόμενοι, πάλιν
ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, διαμαρτυρόμενοι, μὴ
παραβαίνειν τὰς πρὸς τοὺς προγόνους αὐτοῦ τεθει-
2μένας συνθήκας. Ὑπὲρ ὧν Ἱερώνυμος, ἀθροίσας
τὸ συνέδριον, ἀνέδωκε διαβούλιον, τί δεῖ ποιεῖν.
3Οἱ μὲν οὖν ἐγχώριοι τὴν ἡσυχίαν ἦγον, δεδιότες τὴν
τοῦ προεστῶτος ἀκρισίαν· Ἀριστόμαχος δ' ὁ Κορίν-
θιος, καὶ Δάμιππος ὁ Λακεδαιμόνιος, καὶ Αὐτόνους
ὁ Θετταλὸς, ἠξίουν ἐμμένειν ταῖς πρὸς Ῥωμαίους
4συνθήκαις. Ἀνδρανόδωρος δὲ μόνος οὐκ ἔφη δεῖν
παριέναι τὸν καιρόν· εἶναι δὲ τὸν ἐνεστῶτα μόνον,
ἐν ᾧ κατακτήσασθαι δυνατόν ἐστι τὴν τῆς Σικελίας
5ἀρχήν. Τοῦ δὲ ταῦτ' εἰπόντος, ἤρετο τοὺς περὶ
τὸν Ἱπποκράτην, ποίας μετέχουσι γνώμης; τῶν δὲ
φησάντων, τῆς Ἀνδρανοδώρου, πέρας εἶχε τὸ δια-
βούλιον. καὶ τὰ μὲν τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς Ῥω-
μαίους

A.V. 539.
V.
Nova legatio Romanorum ad Hieronymum.

V. 2. *τί δεῖ correxi. Perperam vulgo omnes τί δέει.* 5. *ἤρετο correxi. Vulgo omnes εἴρετο.*

5. His auditis, *Romani* legatos denuo ad regem mittunt, qui illum monerent obtestarenturque, *ne discederet a fœdere, quod cum ejus majoribus populo Romano fuisset.* Super ea re convocat *Hieronymus* concilium, & quid sit opus facto consultat cum amicis. Ibi tum indigenæ silentium tenuerunt, stultitiam principis reveriti: *Aristomachus* vero Corinthius, *Damippus* Lacedæmonius, & *Autonus* Thessalus, *ut in societate Romanorum maneret,* auctores fuerunt. Solus *Andranodorus* pro sententia dixit, *non esse occasionem prætermittendam; esse autem occasionem unam eamque jam instantem, per quam Siciliæ imperium sibi parare possit.* Quæ postquam iste dixisset; *Hippocratem* rex interrogavit, quorum sententiæ accederet? Qui ubi *Andranodoro se assentiri* significasset, finem habuit deliberatio: atque ita quidem

Ol. 141. 1. μαίους ἐκεκύρωτο τὸν τρόπον τοῦτον. Βουλόμενος 6
Absurda a Romanis postulat Hieronymus. δὲ μὴ σκαιῶς δοκεῖν ἀποκρίνεσθαι τοῖς πρεσβευταῖς, εἰς τηλικαύτην ἀστοχίαν ἐνέπεσε, δι' ἧς τοῖς Ῥωμαίοις οὐ μόνον δυσαρεστήσειν, ἀλλὰ καὶ προσκόπτειν ἔμελλε προφανῶς. ἔφη γὰρ, ἐμμένειν ἐν ταῖς 7
συνθήκαις, ἐὰν αὐτῷ πρῶτον μὲν τὸ χρυσίον ἀποδῶσι πᾶν, ὃ παρὰ Ἱέρωνος ἔλαβον τοῦ πάππου· δεύτερον δὲ τὸν σῖτον ἐκ παντὸς ἀποκαταστήσωσι τοῦ χρόνου, καὶ τὰς ἄλλας δωρεὰς, ἃς εἶχον παρ' ἐκείνου· τὸ δὲ τρίτον ὁμολογήσωσι, τὴν ἐντὸς Ἱμέρα ποταμοῦ χώραν καὶ πόλεις εἶναι Συρακουσίων. Οἱ μὲν οὖν πρεσβευταὶ καὶ τὸ συνέ- 8
Bellum adv. Rom. parat Hieronymus. δριον ἐπὶ τούτοις ἐχωρίσθησαν· οἱ δὲ περὶ τὸν Ἱερώνυμον ἀπὸ τούτων τῶν καιρῶν ἐνῆγον τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τάς τε δυνάμεις ἤθροιζον καὶ καθώπλιζον, τάς τε λοιπὰς χορηγίας ἡτοίμαζον.

(II.) *Hie-*

7. ἐμμένειν. *Forſ.* ἐμμενεῖν. 8. ἐνῆγον. *An* ἐνήργουν?

quidem *bellum cum Romanis* eſt decretum. Ceterum *Hieronymus*, dum id agit, ut in dando legatis reſponſo dexteritate uſus videatur, in eam abſurditatem incidit, quæ non dicam parum grata Romanis erat futura, ſed omnino palam eos offenſura. Infit enim: *manſurum ſe in amicitia Romanorum; ſi omne primo aurum illi redderent, quod ab avo Hierone accepiſſent; deinde ſi frumentum, & quæcunque alia munera ab eo collata fuiſſent jam inde a principio fœderis, omnia reſtituerent; tertio concederent, omnem cis amnem Himeram agrum atque urbes ditionis Syracuſiorum eſſe.* Poſt iſta, ſoluto concilio, legati diſceſſere. *Hieronymus* vero ex illo tempore ad bellum cœpit ſe accingere, copias cogere, armaque & cetera omnia ad bellum neceſſaria comparare.

(II.) *Ex-*

(II.) *Hieronymus occiditur Leontii.* A.V. 539.

Ἡ γὰρ τῶν Λεοντίνων πόλις τῷ μὲν ὅλῳ κλί- VI. Situs urbis Leontinorum.
ματι τέτραπται πρὸς τὰς ἄρκτους. ἔστι δὲ διὰ
μέσης αὐτῆς αὐλὼν ἐπίπεδος, ἐν ᾧ συμβαίνει τάς τε
τῶν ἀρχείων καὶ δικαστηρίων κατασκευὰς καὶ κα-
3 θόλου τὴν ἀγορὰν ὑπάρχειν. τοῦ δ' αὐλῶνος παρ'
ἑκατέραν πλευρὰν παρήκει λόφος, ἔχων ἀποῤῥῶγας
συνεχῆ· τὰ δ' ἐπίπεδα τῶν λόφων τούτων ὑπὲρ τὰς
4 ὀφρῦς οἰκιῶν ἐστι πλήρη καὶ ναῶν. Δύω δ' ἔχει πυ-
λῶνας ἡ πόλις, ὧν ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ πρὸς μεσημβρίαν
πέρατός ἐστιν οὗ προεῖπον αὐλῶνος, φέρων ἐπὶ Συ-
ρακούσας· ὁ δ' ἕτερος ἐπὶ τοῦ πρὸς ἄρκτους, ἄγων
ἐπὶ τὰ Λεοντῖνα καλούμενα πεδία καὶ τὴν γεωργή-
5 σιμον χώραν. ὑπὸ δὲ τὴν μίαν ἀποῤῥῶγα, τὴν πρὸς
τὰς δύσεις, παραῤῥεῖ ποταμὸς, ὃν καλοῦσι Λίσσον.
τούτῳ

VI. Titulus *in ora Cod. Vrb. est:* Οἵα ἡ τῶν Λεοντίνων πόλις. 4. ἀπὸ τοῦ πρὸς. ἐπὶ τοῦ *voluerat Reisk.*

(II.) *Excerpt. antiq. ex Lib.* VII. *cap.* I.

6. *Vrbs Leontinorum*, universum situm si spectes, vergit ad septemtriones. Per mediam vero urbem plana quædam porrigitur convallis; in qua magistratuum est curia, & judiciorum sedes, denique ipsum forum. Vtrumque hujus convallis latus colles prætexunt, continuis præcipitiis asperi: at quæ super collium horum supercilio est planities, domibus templisque est referta. Portæ oppidi sunt duæ: una, quæ ab extremitate prædictæ convallis meridionali Syracusas ducit: altera, quæ ab extremitate septemtrionibus obversa ad *Leontinos campos*, quos vocant, & cultos agros ducit. Præter alterum ex duobus præruptis collibus, eum nempe qui ad occasum spectat, amnis infra præterlabitur, quem *Lissum* vocant. Sub ima

Ol.141.1. τούτῳ δὲ κεῖνται παράλληλοι καὶ πλείους ὑπ' αὐτὸν 6
τὸν κρημνὸν οἰκίαι συνεχεῖς, ὧν μεταξὺ καὶ τοῦ ποταμοῦ συμβαίνει τὴν προειρημένην ὁδὸν ὑπάρχειν.

(III.) *Iudicium Polybii de Hieronymo, ejusque avo Hierone, & patre Gelone.*

VII. Hieronymi vitia a nonnullis exaggerata.

VII. Τινὲς τῶν λογογράφων, τῶν ὑπὲρ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἱερωνύμου γεγραφότων, πολύν τινα πεποίηνται λόγον, καὶ πολλήν τινα διατέθεινται τερατείαν· ἐξηγούμενοι μὲν τὰ πρὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῖς γενόμενα σημεῖα, καὶ τὰς ἀτυχίας τὰς Συρακουσίων· τραγῳδοῦντες δὲ τὴν ὠμότητα τῶν τρόπων, 2
καὶ τὴν ἀσέβειαν τῶν πράξεων, ἐπὶ δὲ πᾶσι τὸ παράλογον καὶ τὸ δεινὸν τῶν περὶ τὴν καταστροφὴν αὐτοῦ συμβάντων, ὥστε μήτε Φάλαριν, μήτ' Ἀπολλόδωρον, μήτ' ἄλλον μηδένα γεγονέναι τύραννον ἐκείνου

VII. 1. *αὐτοῖς γενόμενα. αὐτοῦ vel αὐτῷ malim. ἀρχῆς αὐτῆς voluit Reisk.*

ima rupe continua ſeries extenditur domorum multarum, quæ pari intervallo omnes a fluvio diſtant: inter has & amnem via illa, quam prædiximus, excurrit.

(III.) *Excerpt. Valeſian. ex Lib.* VII.

7. Quidam hiſtoriæ ſcriptores, qui de *Hieronymi* interitu ſcripſere, plurimis verbis ad commovendam admirationem abuſi ſunt; dum partim prodigia, qui illius tyrannidem præceſſere, narrant, & Syracuſanorum calamitates; partim crudelitatem ingenii ac res ab eo impie geſtas tragicorum more exaggerant, ac poſtremo novitatem atque atrocitatem eorum, quæ in ipſius obitu acciderunt; ut nec Phalaris neque Apollodorus, neque alius porro quisquam, illo acerbior tyrannus umquam exſtitiſſe videa-

3ἐκείνου πικρότερον. * καὶ παῖς παραλαβὼν τὴν ἀρ- A. V. 539.
χὴν, εἶτα μῆνας οὐ πλείους τριῶν καὶ δέκα βιώσας, Hieronymi vitia
4μετήλλαξε τὸν βίον. Κατὰ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, a nonnullis exaggerata.
ἕνα μέν τινα καὶ δεύτερον ἐστρεβλῶσθαι, καί τινας
τῶν φίλων καὶ τῶν ἄλλων Συρακουσίων ἀπεκτάνθαι,
δυνατόν· ὑπερβολὴν δὲ γεγονέναι παρανομίας καὶ
5παρηλλαγμένην ἀσέβειαν, οὐκ εἰκός. Καὶ τῷ μὲν
τρόπῳ διαφερόντως εἰκαῖον αὐτὸν γεγονέναι καὶ πα-
ράνομον, φατέον· οὐ μὴν εἴς γε σύγκρισιν ἀκτέον
6οὐδενὶ τῶν προειρημένων τυράννων. Ἀλλά μοι δοκοῦ-
σιν οἱ τὰς ἐπὶ μέρους γράφοντες πράξεις, ἐπειδὰν
ὑποθέσεις εὐπεριλήπτους ὑποστήσωνται καὶ στε-
νὰς, πτωχεύοντες πραγμάτων ἀναγκάζεσθαι τὰ
μικρὰ μεγάλα ποιεῖν, καὶ περὶ τῶν μηδὲ μνήμης
ἀξίων πολλούς τινας διατίθεσθαι λόγους. ἔνιοι δὲ καὶ
δι' ἀκρισίαν εἰς τὸ παραπλήσιον τούτοις ἐμπίπτου-

 σιν.

3. * *καὶ. Forſ. καί τοι, ut ſuſpicatus eſt Valeſius, aut καὶ περ: Sic* nulla *fuerit* lacuna Ibid. *πλείους adſcivi ex Suida. Vulgo πλείω.* Ibid. *βιώσας. ζήσας Suid. βασιλεύσας maluerat Reisk.*

videatur. Qui tamen cum admodum puer regnum ſuſcepiſſet, atque exinde non amplius quam menſes tredecim vixiſſet, ſtatim e vita diſceſſit. Hoc autem temporis ſpatio fieri ſane potuit, ut unus aut alter cruciatus ſit, & ex ipſius amicis ac reliquis Syracuſanis nonnulli fuerint interfecti; ſingularem vero crudelitatem atque inauditam impietatem illam fuiſſe, minime credibile eſt. Ac natura quidem levem atque injuſtum illum fuiſſe, fatendum omnino eſt: at nulli tamen ante dictorum tyrannorum eſt conferendus. Sed nimirum, qui *particulares Hiſtorias* conſcribunt, cum argumenta brevia atque anguſta tractanda ſuſceperint, mihi videntur rerum inopia laborantes eo neceſſitatis adduci, ut res exiguas in majus extollant, ac de rebus ne mentione quidem dignis multa verba faciant. Quidam etiam præ judicii inopia in idem vitium incurrunt. Quanto enim rectius

Ol.141.1. σιν. Ὅσῳ γὰρ ἄν τις εὐλογώτερον καὶ περὶ ταῦ- 7
τα τὸν ἀναπληροῦντα τὰς βίβλους καὶ τὸν ἐπιμε-
τροῦντα λόγον τῆς διηγήσεως εἰς Ἱέρωνα καὶ Γέλω-
να διάγοιτο, παρεὶς Ἱερώνυμον. καὶ γὰρ τοῖς φιλη- 8
κόοις ἡδίων οὗτος, καὶ τοῖς φιλομαθοῦσι τῷ παντὶ
χρησιμώτερος.

VIII. Laus Hieronis.

Ἱέρων μὲν γὰρ πρῶτον μὲν δι' αὐτοῦ κατεκτή-
σατο τὴν Συρακουσίων καὶ τῶν συμμάχων ἀρχὴν,
οὐ πλοῦτον, οὐ δόξαν, οὐχ ἕτερον οὐδὲν ἐκ τῆς τύ-
χης ἕτοιμον παραλαβών. καὶ μὴν οὐκ ἀποκτείνας, 2
οὐ φυγαδεύσας, οὐ λυπήσας οὐδένα τῶν πολιτῶν,
δι' αὑτοῦ βασιλεὺς κατέστη τῶν Συρακουσίων, ὃ
πάντων ἐστὶ παραδοξότατον. ἔτι δὲ τὸ μὴ μόνον 3
κτήσασθαι τὴν ἀρχὴν οὕτως, ἀλλὰ καὶ διαφυλάξαι
τὸν αὐτὸν τρόπον. Ἔτη γὰρ ν'. καὶ τέτταρα βα- 4
σιλεύ-

7. *Pro* καὶ περὶ ταῦτα *acute Reisk.* καὶ περιττότερον *legendum suspicatus est.* 8. φιλομαθοῦσι. φιλομαθέσι *Suid.*

VIII. 1. δι' αὐτοῦ. δι' ἑαυτοῦ *Suid. Satis fuerat* δι' αὑτοῦ, *& sic mox rursus.*

ctius [atque copiosius] hujusmodi sermo, qui librorum explendorum caussa narrationibus cumuli vicem adjici solet, ad *Hieronem* potius ac *Gelonem* transferri potuerat, omisso *Hieronymo!* Hic enim audiendi discendique cupidis longe gratior sermo atque utilior erat futurus.

8. Namque *Hiero*, primum quidem, Syracusanorum ac sociorum principatum sua industria sibi comparavit, cum neque opes, neque gloriam, neque aliud porro quidquam a fortuna paratum habuisset. Praeterea, nemine e civibus occiso aut in exilium misso, nemine vel molestia affecto, suo Marte Syracusanorum regnum est adeptus, quod quidem maximam habet admirationem. Illud vero non minus mirabile, quod regnum non modo ita est affecutus, sed etiam iisdem artibus conservavit. Nam cum annos quatuor & quinquaginta

σιλεύσας, διετήρησε μὲν τῇ πατρίδι τὴν εἰρήνην, διεφύλαξε δ' αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀνεπιβούλευτον, διέφυγε δὲ τὸν ταῖς ὑπεροχαῖς παρεπόμενον φθόνον· 5ὅς γε πολλάκις ἐπιβαλόμενος ἀποθέσθαι τὴν δυναστείαν, ἐκωλύθη κατὰ κοινὸν ὑπὸ τῶν πολιτῶν. 6εὐεργετικώτατος δὲ καὶ φιλοδοξότατος γενόμενος εἰς τοὺς Ἕλληνας, μεγάλην μὲν αὐτῷ δόξαν, οὐ μικρὰν δὲ Συρακουσίοις εὔνοιαν παρὰ πᾶσιν ἀπέλιπε. 7καὶ μὴν ἐν περιουσίᾳ καὶ τρυφῇ καὶ δαψιλείᾳ πλείστῃ διαγενόμενος, ἔτη μὲν ἐβίωσε πλείω τῶν ἐννενήκοντα, διεφύλαξε δὲ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας, διετήρησε δὲ πάντα καὶ τὰ μέρη τοῦ σώματος ἀβλαβῆ. 8τοῦτο δέ μοι δοκεῖ σημεῖον οὐ μικρὸν, ἀλλὰ παμμέγεθες εἶναι βίου σώφρονος. A.V. 539. Laus Hieronis.

9 Γέλων, πλείω τῶν ν' βιώσας ἐτῶν, σκοπὸν προέθηκε κάλλιστον ἐν τῷ ζῆν, τὸ πειθαρχεῖν τῷ γεννήσαντι, Laus Gelonis.

9. Γέλων. *Forsan* Γέλων δὲ, *ut cohæreant hæc cum præcedentibus.*

ginta regnaverit, patriæ quidem ſuæ pacem, ſibi vero ſecurum ab inſidiis regnum præſtitit; atque adeo invidiam, quæ ſumma quæque comitari ſolet, effugit. Qui cum ſæpius dominatu ſe abdicare tentaſſet, a civibus publice eſt prohibitus. Cumque eſſet liberaliſſimus in Græcos & gloriæ apud eos comparandæ cupidiſſimus; cum ſibi maximam famam, tum Syracuſanis non mediocrem apud omnes benevolentiam conciliavit. Denique cum in omnium rerum abundantia ac deliciis ſummaque copia degeret, annos tamen amplius nonaginta vixit, ſenſusque omnes & cuncta corporis membra integra ac ſana retinuit: quod mihi quidem certiſſimum temperantiæ argumentum videtur.

Gelo, annos amplius quinquaginta cum vixerit, hunc pulcerrimum vitæ ſcopum ſibi propoſuit, ut parenti morem

Ol.141.1. νήσαντι, καὶ μήτε πλοῦτον, μήτε βασιλείας μέγεθος, μήτ᾽ ἄλλο περὶ πλείονος ποιήσασθαι μηδὲν, τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς εὐνοίας καὶ πίστεως.

III.

RES PHILIPPI, REGIS MACEDONIAE.

(I.) *Fœdus Philippi cum Hannibale.*

IX. Formula fœderis. Ὅρκος, ὃν ἔθετο Ἀννίβας ὁ στρατηγὸς, Μάγωνος, Μύρκανος, Βαρμόκαρος, καὶ πάντες γερουσιασταὶ Καρχηδονίων οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ πάντες Καρχηδόνιοι στρατευόμενοι μετ᾽ αὐτοῦ· πρὸς Ξενοφάνη Κλεομάχου Ἀθηναῖον, πρεσβευτὴν ὃν ἀπέστειλε πρὸς ἡμᾶς Φίλιππος ὁ βασιλεὺς, Δημητρίου, ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ Μακεδόνων καὶ τῶν συμμάχων· ἐναντίον Διὸς καὶ Ἥρας καὶ Ἀπόλ-

IX. 1. Titulus *in ora Cod. Vrb. est:* Συνθῆκαι Ἀννίβου καὶ Φιλίππου.

morem gereret, ac nec divitias, nec regni majeſtatem, neque aliud quidquam benevolentia ac fide, quæ parentibus debetur, pluris faceret.

III.

(I.) *Excerpt. antiq. ex Lib. VII. cap. 2.*

9. *Hoc eſt fœdus jurejurando ſancitum, quod icit Hannibal imperator, Mago, Myrcal, Barmocal, omnesque qui adſunt ſenatores Carthaginienſium, & univerſi Carthaginienſes, qui in ejus ſunt exercitu; cum Xenophane Cleomachi filio, Athenienſi, quem ad nos legatum miſit Philippus rex, Demetrii filius, pro ſe & Macedonibus atque ſociis: & eſt fœdus hoc ictum coram Iove & Iunone atque Apolline: coram*

A.V 539. Fœdus Philippi cum Hannibale.

Ἀπόλλωνος· ἐναντίον δαίμονος Καρχηδο-
νίων καὶ Ἡρακλέους καὶ Ἰολάου· ἐναντίον
Ἄρεως, Τρίτωνος, Ποσειδῶνος· ἐναντίον
θεῶν τῶν συστρατευομένων, καὶ ἡλίου καὶ
σελήνης καὶ γῆς· ἐναντίον ποταμῶν καὶ
3 λειμώνων καὶ ὑδάτων· ἐναντίον πάντων
θεῶν, ὅσοι κατέχουσι Καρχηδόνα· ἐναν-
τίον θεῶν πάντων, ὅσοι Μακεδονίαν καὶ τὴν
ἄλλην Ἑλλάδα κατέχουσιν· ἐναντίον θεῶν
πάντων τῶν κατὰ στρατείαν, ὅσοι τινὲς
4 ἐφεστήκασιν ἐπὶ τοῦδε τοῦ ὅρκου. Ἀννί-
βας ὁ στρατηγὸς εἶπε, καὶ πάντες οἱ Καρ-
χηδονίων γερουσιασταὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ
πάντες Καρχηδόνιοι στρατευόμενοι μετ'
αὐτοῦ, ὃ ἂν δοκῇ ὑμῖν καὶ ἡμῖν, τὸν ὅρκον

 τοῦτον

2. *δαίμονος Καρχηδονίων. In mstis est δαίμονος καὶ Καρχηδονίων.* Ibid. *ποταμῶν καὶ λειμώνων. Sic ex conject. correxit Casaubonus. Libri omnes ποτ. καὶ δαιμόνων, pro quo Gronov. λιμένων fortasse substituendum, Reiskius λιμνῶν, suspicatus est.* 4. *γερουσιασταί. ἐξουσιασταὶ Herv. & Med.* Ibid. *ὃ ἂν δοκῇ ex consentientibus libris (addubitans licet) reposui, quod in ἐὰν δοκῇ mutavit Casaub. An ἐς ὃ ἂν?*

coram Numine Carthaginiensium, & Hercule & Iolao: coram Marte, Tritone, Neptuno: coram diis expeditionis comitibus, & sole, & luna, & tellure: coram fluviis, pratis, aquis: coram omnibus diis, qui Carthaginem imperio tenent: coram diis universis, qui Macedoniam & reliquam Græciam imperio suo obtinent: coram diis omnibus præsidibus rei bellicæ, qui huic sanciendo fœderi præsentes interveniunt. Hannibal imperator dixit, & omnes senatores, qui una cum eo sunt, & quicumque Carthaginienses in ejus sunt exercitu: ex animi vestri nostrique sententia

Ol. 141. 1.

Fœdus Philippi cum Hannibale.

τοῦτον θέσθαι περὶ φιλίας καὶ εὐνοίας καλῆς, φίλους καὶ οἰκείους καὶ ἀδελφούς· ἐφ᾽ [5] ᾧ τ᾽ εἶναι σωζομένους ὑπὸ Βασιλέως Φιλίππου καὶ Μακεδόνων, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὅσοι εἰσὶν αὐτῶν σύμμαχοι, κυρίους Καρχηδονίους, καὶ Ἀννίβαν τὸν στρατηγὸν, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ τοὺς Καρχηδονίων ὑπάρχους, ὅσοι τοῖς αὐτοῖς νόμοις χρῶνται, καὶ Ἰτυκαίους, καὶ ὅσαι πόλεις καὶ ἔθνη Καρχηδονίων ὑπήκοα, καὶ τοὺς στρατιώτας, καὶ τοὺς συμμάχους· καὶ πάσας πόλεις καὶ ἔθνη, πρὸς ἃς ἐστιν [6] ἡμῖν ἥ τε φιλία, τῶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ καὶ ἐν τῇ Λιγυστίνῃ, καὶ πρὸς οὕστινας ἡμῖν ἐὰν γένηται φιλία καὶ συμμαχία ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ. Ἔσται δὲ καὶ Φίλιππος ὁ [7] Βασι-

5. *σωζομένους. Forte adjiciendum καὶ φυλαττομένους. Reisk.* 6. *πρὸς ἃς ἐστιν. πρὸς ἃ ἐστιν Reisk.* Ibid. *ἥ τε φιλία. An excidit καὶ συμμαχία?*

tia fœdus hoc esto amicitiæ ac benevolentiæ, ut amici societate juncti & fratres simus, hisce legibus. A Philippo, & Macedonibus, ceterisque Græcis quotquot eorum socii, salus propugnator dominorum Carthaginiensium, & Hannibalis imperatoris, & eorum qui cum ipso sunt, & eorum qui in ditione sunt Carthaginiensium, quicumque iisdem legibus utuntur, & Vticensium, & omnium civitatum atque gentium, quæ Carthaginiensibus parent, & militum, atque sociorum; tum omnium civitatum atque gentium amicitia nobis junctarum in Italia, in Gallia, & in Liguria, & quicumque in hac ipsa regione amicitia ac societate nobiscum se sunt juncturi. Pariter

βασιλεὺς, καὶ Μακεδόνες, καὶ τῶν ἄλλων A.V. 539.
Ἑλλήνων οἱ σύμμαχοι, σωζόμενοι καὶ φυ- Fœdus Philippi
λαττόμενοι ὑπὸ Καρχηδονίων τῶν συστρα- cum Hannibale.
τευομένων, καὶ ὑπὸ Ἰτυκαίων, καὶ ὑπὸ πα-
σῶν πόλεων καὶ ἐθνῶν, ὅσα ἐστὶ Καρχηδο-
νίοις ὑπήκοα, καὶ συμμάχων, καὶ στρατιω-
τῶν· καὶ ὑπὸ πάντων ἐθνῶν καὶ πόλεων,
ὅσα ἐστὶν ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Κελτίᾳ καὶ Λιγυ-
στίνῃ, καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἂν γένωνται
σύμμαχοι ἐν τοῖς κατ᾽ Ἰταλίαν τόποις
8 τούτοις. Οὐκ ἐπιβουλεύσομεν ἀλλήλοις,
οὐδὲ λόχῳ χρησόμεθα ἐπ᾽ ἀλλήλοις· μετὰ
δὲ πάσης προθυμίας καὶ εὐνοίας ἄνευ δό-
λου καὶ ἐπιβουλῆς ἐσόμεθα * πολέμιοι τοῖς
πρὸς Καρχηδονίους πολεμοῦσι, χωρὶς βα-

 σιλέων

7. ὑπὸ Καρχ. τῶν συστρ. ὑπὸ τῶν Καρχ. συστρ. edd. cum Med.
8. μετὰ δὲ πάσης. *Conjunctionem, quæ aberat, inserui cum Aug. & Vrb.* Ibid. ἐσόμεθα *. Defectus vel depravationis notam *adjeci. Proclive esset*, ἔσεσθε *reponere. Sed ad* ἐσόμεθα *intercidisse nonnihil videtur. Reiskius suspicatus est* ἐσόμεθα πολέμιοι, ὑμεῖς μὲν τοῖς πρὸς Καρχ.

ter vero & Philippi regis salus, & Macedonum, reliquorumque Græcorum sociorum, propugnabitur; atque ipsi conservabuntur a Carthaginiensium exercitibus, & ab Vticensibus & a civitatibus ac nationibus omnibus, quæ Carthaginiensibus parent, & sociis, & militibus; ab omnibus denique gentibus & civitatibus, quæ per Italiam, Galliam & Liguriam societate nobis junctæ sunt, aut si qui alii in his Italiæ locis ad nostram societatem accesserint. Non appetemus nos mutuo occultis consiliis, neque insidias struemus invicem: sed cum omni promtitudine & benevolentia, sine dolo malo aut insidiis, hostes eritis hostibus Carthaginiensium; exceptis regi-

Ol.141.1. Fœdus Philippi cum Hannibale.

σιλέων καὶ πόλεων καὶ λιμένων, πρὸς οὓς
ὑμῖν εἰσὶν ὅρκοι καὶ φιλίαι. Ἐσόμεθα δὲ
καὶ ἡμεῖς πολέμιοι τοῖς πολεμοῦσι πρὸς
βασιλέα Φίλιππον, χωρὶς βασιλέων καὶ
πόλεων καὶ ἐθνῶν, πρὸς οὓς ἡμῖν εἰσὶν ὅρκοι
καὶ φιλίαι. ἔσεσθε δὲ καὶ ἡμῖν * πρὸς τὸν πό- 10
λεμον, ὅς ἐστιν ἡμῖν πρὸς Ῥωμαίους, ἕως
ἂν ἡμῖν καὶ ὑμῖν οἱ θεοὶ διδῶσι τὴν εὐημε-
ρίαν. Βοηθήσετε δὲ καὶ ἡμῖν, ὡς ἂν χρεία ᾖ, 11
καὶ ὡς ἂν συμφωνήσωμεν. Ποιησάντων δὲ 12
τῶν θεῶν ὑμῖν μὲν καὶ ἡμῖν κατὰ τὸν πόλε-
μον

8. λιμένων. δήμων suspicatus est Gronov. Ibid. πρὸς οὓς ὑμῖν. Sic omnino cum Reisk. fuit corrigendum. Vulgo omnes πρὸς οὓς ἡμῖν. 10. ἔσεσθε ex conject. correxi. Vulgo omnes ἔσεσθαι δὲ καὶ. Ibid. ἡμῖν πρὸς τὸν πόλεμον. Sic libri nostri omnes, Aug. Vrb. duo Regii, duo Cæsarei, Vesont. & Tubing. Solus Hervag. cum Med. habent ὑμῖν πρὸς τὸν πόλ. Vnde Casaub. abjecta partic πρὸς edidit ἔσεσθαι δὲ καὶ ὑμῖν τὸν πόλεμον. Ad lectionem mstorum adjeci signum defectus: nam excidisse videtur vocab. συμμάχους vel σύμμαχοι. Ibid διδῶσι correxi. Vulgo omnes διδόασι, sed Vrb. δίδοσι. Ibid. εὐημερίαν Alii εὐημέρειαν. 11. βοηθήσετε δὲ ex conjectura scripsi βοηθήσει δὲ Herv. cum mstis omnibus: quod Casaubonus in βοηθήσειν δὲ mutavit. Ibid. ὡς ἂν χρεία ex libris revocavi. ὧν ἂν χρεία Casaub. 12. Ποιησάντων δὲ τῶν θεῶν &c Hervagius cum codd. omnibus ποιήσει τῶν δὲ τῶν θεῶν. ὑμῖν μὲν καὶ ἡμῖν &c Casaubonus ex ingenio locum ita constituit: συμφρονήσωμεν ποιήσειν. τῶν δὲ θεῶν οὐ δόντων ὑμῖν καὶ ἡμῖν * κατὰ τὸν πόλ. τοῦτον. Adhibita nostra emendatione, non opus

regibus & civitatibus ac portibus, quibuscum fœdus vobis est atque amicitia. Similiter vero & nos erimus hostes hostium regis Philippi; regibus eis exceptis & civitatibus atque populis, quibuscum fœdus nobis est atque amicitia. Eritis autem nobis etiam socii in hoc bello, quod nobis cum Romanis est; donec nobis vobisque dii lætum exitum duint: & subministrabitis nobis auxilia, prout opus fuerit, & prout inter nos convenerit. Quod si vero lætum exitum hujus belli,

μον τὸν πρὸς Ῥωμαίους καὶ τοὺς συμμά- A.V.539.
χους αὐτῶν, ἂν ἀξιῶσι Ῥωμαῖοι συντίθε- Fœdus Philippi
σθαι περὶ φιλίας, συνθησόμεθα· ὥστ᾽ εἶναι cum Hannibale.
13 πρὸς ὑμᾶς τὴν αὐτὴν φιλίαν· ἐφ᾽ ᾧ τε μὴ
ἐξεῖναι αὐτοῖς ἄρασθαι πρὸς ὑμᾶς μηδέποτε πόλεμον, μήδ᾽ εἶναι Ῥωμαίους κυρίους Κερκυραίων, μήδ᾽ Ἀπολλωνιατῶν καὶ Ἐπιδαμνίων, μηδὲ Φάρου, μηδὲ Διμάλλης καὶ
14 Παρθίνων, μήδ᾽ Ἀτιντανίας. ἀποδώσουσι
δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαρίῳ τοὺς οἰκείους πάντας, οἵ εἰσιν ἐν τῷ κοινῷ τῶν Ῥωμαίων.
15 Ἐὰν δὲ αἵρωνται Ῥωμαῖοι πρὸς ὑμᾶς πόλεμον, ἢ πρὸς ἡμᾶς, βοηθήσομεν ἀλλήλοις εἰς τὸν πόλεμον, καθὼς ἂν ἑκατέροις ᾖ χρεία.

opus est verbis οὐ δόντων, temere a Casaub. insertis. Sed deesse videtur vocab. εὐημερίαν, *in cujus locum fortasse verba* ὑμῖν μὲν καὶ *irrepserunt.* Ibid. τὸν πρὸς Ῥωμ. *& deinde* ἂν ἀξιῶσι *ex cod. Vrb. recte adscivit Casaub. pro* τῇ πρὸς Ῥωμ. κ. τ. συμμ. αὐτῶν ἀξιώσει, *quod cum reliquis codd. dederat Hervagius.* Ibid. Ῥωμαῖοι *ex conj. correxi. Vulgo* Ῥωμαίοις συντίθ.

li, quod cum Romanis eorumque sociis gerimus, effecerint vobis nobisque dii, ac petierint a nobis Romani, ut fœdus & amicitiam cum ipsis jungamus; sic jungemus, ut eadem illa & vobiscum sit amicitia cum ipsis: atque his quidem legibus, ne umquam illis fas sit bellum vobis inferre, neve in potestatem Romani habeant Corcyræos, neque Apolloniatas, neque Dyrrhachinos, neque Pharum, neque Dimallen & Parthinos, neque Atintaniam: reddantque iidem & Demetrio Phario omnes ad ipsum pertinentes, qui intra Romanorum ditionem fuerint. Quod si adversus vos bellum Romani susceperint, aut adversus nos; auxilia invicem ad id bellum nobis subministrabimus, prout fuerit utrisque

Ol.141.1. Fœdus Philippi cum Hannibale.

χρεία. ὁμοίως δὲ καὶ ἐάν τινες ἄλλοι· χω- 16
ρὶς βασιλέων καὶ πόλεων καὶ ἐθνῶν, πρὸς
ἃ ἡμῖν εἰσιν ὅρκοι καὶ φιλίαι. Ἐὰν δὲ δοκῇ 17
ἡμῖν ἀφελεῖν ἢ προσθεῖναι πρὸς τόνδε τὸν
ὅρκον, ἀφελοῦμεν ἢ προσθήσομεν, ὡς ἂν
ἡμῖν δοκῇ ἀμφοτέροις.

(II.) *Philippus Meſſenæ.*

X. Seditio Meſſeniorum.

Οὔσης δημοκρατίας παρὰ τοῖς Μεσσηνίοις, καὶ 1
τῶν μὲν ἀξιολόγων ἀνδρῶν πεφυγαδευμένων, τῶν δὲ κατακεκληρουχηκότων τὰς τούτων οὐσίας ἐπικρατούντων τῆς πολιτείας, δυσχερῶς ὑπέφερον τὴν τούτων ἰσηγορίαν οἱ μένοντες τῶν ἀρχαίων πολιτῶν.

Γόργος,

17. *δοκῇ ἡμῖν. Alii δοκεῖ ἡμῖν.* Ibid. *δοκῇ ἀμφοτ. correxi. Vulgo omnes δοκεῖ ἀμφ. In uno tamen ex Regiis fuerat δοκῇ a pr. manu.*

que opus. Idem erit & ab aliis ſuſcepto bello; regibus exceptis & civitatibus atque gentibus, quibuscum fœdera ſunt nobis atque amicitia. Huic vero fœderi ſi quid nobis vel demere vel adjicere viſum erit, ex communi amborum ſententia dememus vel adjiciemus.

(II.) *Suidas in Ἰσηγορίᾳ.*

✻ ✻ ✻

10. Cum Democratia apud *Meſſenios* obtineret, & clariſſimi quique viri in exilium fuiſſent pulſi, illi vero, quibus eorum bona ſortito fuerant diviſa, rerum in civitate eſſent potiti; veteres cives, qui in urbe remanſerant, ægre ferebant, illos æquo ſecum jure gaudere.

Excerpt.

A.V. 539.

* * *

2 Γόργος, ὁ Μεσσήνιος, οὐδενὸς ἦν δεύτερος Μεσσηνίων πλούτῳ καὶ γένει· διὰ δὲ τὴν ἄθλησιν, κατὰ τὴν ἀκμὴν, πάντων ἐνδοξότατος ἐγεγόνει τῶν περὶ τοὺς γυμνικοὺς ἀγῶνας φιλοστεφανούντων.
3 Καὶ γὰρ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ κατὰ τὴν τοῦ λοιποῦ βίου προστασίαν, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν στεφάνων, οὐδενὸς ἐλείπετο τῶν καθ' αὐ-
4 τόν. Καὶ μὴν, ὅτε, καταλύσας τὴν ἄθλησιν, ἐπὶ τὸ πολιτεύεσθαι καὶ τὸ πράττειν τὰ τῆς πατρίδος ὥρμησε, καὶ περὶ τοῦτο τὸ μέρος οὐκ ἐλάττω δόξαν ἐξεφέρετο τῆς πρότερον ὑπαρχούσης αὐτῷ·
5 πλεῖστον μὲν ἀπέχειν δοκῶν τῆς τοῖς ἀθληταῖς παρεπομένης ἀναγωγίας, πρακτικώτατος δὲ καὶ νουνεχέστατος εἶναι νομιζόμενος περὶ τὴν πολιτείαν.

Gorgus, nobilis Messenius.

Κατὰ

X. 4. ἐξεφέρετο. ἐφέρετο *Suid.* 5. ἀναγωγίας *correxi cum Toupio. Vulgo mendose* ἀγωνίας.

Excerpt. Valesian.

* * *

Gorgus, Meſſenius, opibus ac ſplendore generis nulli Meſſeniorum erat ſecundus: quod ad athleticam vero laudem attinet, in adoleſcentia, omnium, qui gymnicis ludis coronæ ſtudio decertant, celeberrimus fuerat. Nam & formæ dignitate, & totius vitæ exteriore cultu, ac præterea coronarum etiam numero, nulli ſuæ ætatis concedebat. Quin etiam, poſtquam relictis certaminibus gymnicis ad rempub. & ad negotia patriæ tractanda ſe contulit, hac quoque ex parte non minorem quam ex ante acta vita gloriam retulit. Nam & plurimum abeſſe viſus eſt ab illa imperitia & ruſticitate, quæ athletas fere comitari ſolet, & ad res gerendas ſolertiſſimus ac prudentiſſimus in repub. habitus eſt.

Excerpt.

Ol.141.1.

* * *

XI. Philippi deliberatio de Ithomata, arce Messeniorum.

Κατὰ δὲ τὸν ἐθισμὸν ἐκ τῶν τυθέντων ἱερείων
προσενεχθέντων αὐτῷ τῶν σπλάγχνων, δεξάμενος
εἰς τὰς χεῖρας, καὶ βραχὺ διακλίνας, ἤρετο προ-
τείνων τοῖς περὶ τὸν Ἄρατον, τί δοκεῖ τὰ ἱερὰ ση-
μαίνειν, πότερον ἐκχωρεῖν τῆς ἄκρας, ἢ κρατεῖν αὐ-

Demetrii consilium.

τῆς; Ὁ μὲν οὖν Δημήτριος αὐτόθεν ἐκ τοῦ προβε- 2
βηκότος· εἰ μὲν μάντεως φρένας ἔχεις, ἔφη, ἐκχω-
ρεῖν τὴν ταχίστην· εἰ δὲ βασιλέως πραγματικοῦ,
τηρεῖν αὐτὴν, ἵνα μὴ, νῦν ἀφεὶς, ζητῇς ἕτερον ἐπι-
τήδειον καιρόν. οὕτω γὰρ, ἑκατέρων τῶν κεράτων 3
κρατῶν, μόνως ἂν ὑποχείριον ἔχοις τὸν βοῦν· αἰνιτ-
τόμενος τὰ μὲν κέρατα τὸν Ἰθωμάτην καὶ τὸν
Ἀκροκόρινθον· τὴν δὲ Πελοπόννησον, τὸν βοῦν.
Ὁ δὲ Φίλιππος ἐπιστρέψας πρὸς τὸν Ἄρατον, σὺ 4
δὲ ταὐτὰ συμβουλεύεις; ἔφη. τοῦ δ' ἐπισχόντος,
αὐτὸ

XI. Titulus *in ora Cod. Vrb. est:* Βουλὴ πρὸς Φίλιππον. 1. τὰ ἱερὰ *revocavi ex Herv. & mstis, cum a Casaub in* τὰ ἱερεῖα *temere esset mutatum.* 4. ταὐτὰ. ταῦτα *Herv. cum mstis.*

Excerpt. antiq. ex Lib. VII. *cap.* 3.

* * *

11. Quum *mactatarum victimarum exta* de more oblata *Philippo* ad inspiciendum fuissent; ille exta manibus suscipit, ac leviter se inclinans in alteram partem, *Arato* illa ostendens, *quid sacra significarent* interrogat: *utrumne arce excedere, an eam tenere?* Ibi tum *Demetrius* continuo e re nata, *Si vatis,* inquit, *mentem habes, excedere quamprimum: sin regis ad res gerendas & parandum imperium idonei, eam servare; ne, si nunc omittas, aliud requiras opportunum tempus. Hoc enim solo modo, utrumque cornu tenens, bovem ipsum in potestate habebis:* significans per *cornua, Ithomatam & Acrocorinthum:* per *bovem* vero, *Peloponnesum.* At *Philippus ad Aratum* conversus: *Tu vero idemne suades?* inquit: &, quum ille tace-

A.V. 539. Consilium Arati.

5αὐτὸ λέγειν ἠξίου τὸ φαινόμενον. Ὁ δὲ διαπορή-
σας· εἰ μὲν χωρὶς, ἔφη, τοῦ παρασπονδῆσαι Μεσ-
6σηνίους δύνῃ κρατεῖν· εἰ δὲ τοῦτον καταλαβὼν φρου-
ρᾷ, πάσας ἀπολλύναι μέλλεις τὰς ἀκροπόλεις καὶ
τὴν φρουρὰν, ἣν παρέλαβες παρ' Ἀντιγόνου, φρου-
ρούμενος τοὺς συμμάχους, (λέγων τὴν πίστιν·)
7σκόπει, μὴ καὶ νῦν κρεῖττον ᾖ, τοὺς ἄνδρας ἐξαγα-
γόντα, τὴν πίστιν αὐτοῦ καταλιπεῖν, καὶ ταύτῃ
φρουρεῖν τοὺς Μεσσηνίους, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς λοι-
8ποὺς συμμάχους. Ὁ οὖν Φίλιππος κατὰ μὲν τὴν
ἰδίαν ὁρμὴν ἕτοιμος ἦν παρασπονδεῖν, ὡς ἐκ τῶν
9ὕστερον πραχθέντων ἐγένετο καταφανής· ἐπιτετι-
μημένος δὲ μικρῷ μὲν πρότερον ὑπὸ τοῦ νεωτέρου πικρῶς ἐπὶ τῇ τῶν ἀνδρῶν ἀπωλείᾳ· τότε δὲ μετὰ παῤῥησίας ἅμα καὶ μετ' ἀξιώσεως λέγοντος τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ δεομένου μὴ παρακοῦσαι τῶν λεγομένων,

Arati consilium sequitur Philippus.

4. αὐτὸ λέγειν *ex conject. correxi. Vulgo omnes* αὐτὸν λέγειν.
8. Ὁ οὖν Φίλ. *Conjunctionem* ουν, *qua carent vulgo omnes, adjeci ex conject.*

taceret, ut suam, quæcumque esset, aperiret sententiam, postulavit. Ille, aliquamdiu cunctatus: *Si quidem*, ait, *potes, fide quam Messeniis dedisti intemerata, tene: sin, Ithomatam præsidio occupans, omnes arces amissurus es atque illud præsidium ab Antigono acceptum, quo socios tibi servas; (fidem* dicebat:) *vide, ne etiam nunc satius sit, eductis militibus, fidem ibi relinquere, & per hanc Messenios custodire, & reliquos pariter socios.* Iam quidem *Philippus*, si animo suo obsequeretur, paratus erat fidem frangere; sicut ex iis, quæ deinceps egit, palam est factum. Sed quum a *juniore* quidem *Arato* paullo ante acriter fuisset objurgatus propter perniciem Messeniis allatam; tum vero *senior* libere graviterque sententiam dixisset, & rogasset, ne suum aspernaretur consilium, pudore est inhibitus: itaque

Ol.141.1. γομένων, ἐνετράπη. καὶ λαβόμενος αὐτοῦ τῆς δε- 10
ξιᾶς, Ἄγωμεν τοίνυν, ἔφη, πάλιν τὴν αὐτὴν ὁδόν.

(III.) *Observationes Polybii de Philippi moribus in pejus mutatis.*

XII. Adv. Messenios primum pravos mores nudavit Philippus.

Ἐγὼ δὲ, κατὰ τὸ παρὸν ἐπιστήσας τὴν διήγησιν, βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι περὶ Φιλίππου, διὰ τὸ ταύτην τὴν ἀρχὴν γενέσθαι τῆς εἰς τοὔμπαλιν μεταβολῆς αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπὶ χεῖρον ὁρμῆς καὶ μεταθέσεως. δοκεῖ γάρ μοι, τοῖς καὶ κατὰ βραχὺ βουλομένοις τῶν πραγματικῶν ἀνδρῶν περιποιεῖσθαι τὴν ἐκ τῆς ἱστορίας διόρθωσιν ἐναργέστατον εἶναι τοῦτο παράδειγμα. καὶ γὰρ διὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἐπι- 3
φανὲς, καὶ διὰ τὸ τῆς φύσεως λαμπρὸν, ἐκφανεστάτας συμβαίνει καὶ γνωριμωτάτας γεγονέναι πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὰς εἰς ἑκάτερον τὸ μέρος ὁρμὰς τοῦ βασιλέως τούτου, παραπλησίως δὲ καὶ τὰ συνεξακολουθήσαντα ταῖς ὁρμαῖς ἑκατέραις ἐκ παραθέσεως.

itaque Aratum dextra prehendens: *Ergo*, inquit, *eadem, qua venimus, via redeamus.*

(III.) *Excerpt. Valesian.*

12. Hic vero orationis cursum sistere, ac pauca de *Philippo* dicere lubet; eo quod hoc illi *initium mutationis* & proni *in pejora* impetus fuit. Etenim iis, qui rempublicam tractant, si vel modicum aliquem ex historia fructum percipere cupiant, nullum luculentius exemplum proponi posse arbitror. Nam cum ob regni ipsius famam, tum ob indolis præstantiam, illustres atque omnibus Græcis notissimi in utramque partem hujus regis impetus fuerunt: pariter vero notissimi quoque casus, qui utraque ejus instituta e diverso sunt consecuti.

4 θέσεως. Ὅτι μὲν οὖν αὐτῷ μετὰ τὸ παραλαβεῖν τὴν βασιλείαν τά τε κατὰ Θετταλίαν καὶ Μακεδονίαν, καὶ συλλήβδην τὰ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, οὕτως ὑπετέτακτο, καὶ συνέκλινε ταῖς εὐνοίαις, ὡς οὐδενὶ τῶν πρότερον βασιλέων, καί τοι νέῳ ὄντι παραλαβόντι τὴν Μακεδόνων δυναστείαν, εὐχερὲς καταμα-
5 θεῖν ἐκ τούτων. συνεχέστατα γὰρ αὐτοῦ περισπαθέντος ἐκ Μακεδονίας, διὰ τὸν πρὸς Αἰτωλοὺς καὶ Λακεδαιμονίους πόλεμον, οὐχ οἷον ἐστασίασέ τι τῶν προειρημένων ἐθνῶν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν περιοικούντων ἐτόλμησε βαρβάρων οὐδεὶς ἅψασθαι τῆς Μακεδο-
6 νίας. καὶ μὴν περὶ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Χρυσογόνου καὶ τῶν ἄλλων φίλων εὐνοίας καὶ προθυμίας εἰς αὐ-
7 τὸν, οὐδ' ἂν εἰπεῖν τις δύναιτ' ἀξίως. τὴν δὲ Πελοποννησίων καὶ Βοιωτῶν, ἅμα δὲ τούτοις Ἠπειρωτῶν, Ἀκαρνάνων, * * ὅσων ἑκάστοις ἀγαθῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ

A.V. 539. Ante id tempus Græcis cunctis fuerat adamatus.

XII. 7. τὴν δὲ. τῶν δὲ *suspicatus erat Vales. & cum eo Reisk. Mihi videntur eo loco, ubi* defectus notam *posui, verba nonnulla excidisse in eam sententiam, quam in vers. lat. expressi.*

secuti. Nam, & Thessaliam & Macedoniam, atque omnes omnino proprii regni provincias, ex quo regnum suscepit Philippus, omni obsequio ac benevolentia eum amplexas esse, quanta neminem regum antea, quamvis juvenis dominatum Macedoniæ suscepisset; id vero inde perspici facile potest, quod, cum belli caussa adversus Aetolos ac Lacedæmonios suscepti continue a Macedonia distineretur, non modo ex prædictis gentibus nulla rebellavit, sed nec vicinorum quisquam barbarorum Macedoniæ fines contingere est ausus. Iam benevolentiam erga illum ac studium omnium amicorum, & maxime *Alexandri* ac *Chrysogoni*, ne quidem satis exprimere dicendo quisquam possit. Peloponnesiorum vero & Bœotiorum, pariterque Epirotarum ac Acarnanum quantum fuerit in eumdem studium, facile æstimare poterit, qui consideraverit, quot & quanta brevi tempo-

Ol. 141. 1. Philippus olim Græcorum deliciæ.

χρόνῳ παραίτιος ἐγένετο. Καθόλου γε μὴν ἤδη μι- 8
κρὸν ὑπερβολικώτερον εἰπεῖν, οἰκειότατ' ἂν οἶμαι
περὶ Φιλίππου τοῦτο ῥηθῆναι, διότι κοινός τις οἷον
ἐρώμενος ἐγένετο τῶν Ἑλλήνων, διὰ τὸ τῆς αἱρέσεως
εὐεργετικόν. Ἐκφανέστατον δὲ καὶ μέγιστον δεῖγμα 9
περὶ τοῦ, τί δύναται προαίρεσις καλοκἀγαθικὴ καὶ
πίστις, τὸ πάντας Κρηταιεῖς συμφρονήσαντας, καὶ
τῆς αὐτῆς μετασχόντας συμμαχίας, ἕνα προστά-
την ἑλέσθαι τῆς νήσου Φίλιππον, καὶ ταῦτα συντε-
λεσθῆναι χωρὶς ὅπλων καὶ κινδύνων, ὃ πρότερον οὐ
ῥᾳδίως ἂν εὕροι τις γεγονός. Ἀπὸ τοίνυν τῶν κατὰ 10
Μεσσηνίους ἐπιτελεσθέντων, ἅπαντα τὴν ἐναντίαν
ἐλάμβανε διάθεσιν αὐτῷ, καὶ τοῦτο συνέβαινε κα-
τὰ λόγον. Τραπεὶς γὰρ ἐπὶ τὴν ἀντικειμένην 11
προαίρεσιν τῇ πρόσθεν, καὶ ταύτῃ προστιθεὶς ἀεὶ
τἀκόλουθον, ἔμελλε καὶ τὰς τῶν ἄλλων διαλήψεις
περὶ

Exinde odiosus omnibus.

8. ἤδη μικρὸν. *Forsan* εἰ δεῖ μικρ. *ut voluit Valeſ.*

temporis ſpatio beneficia in eorum quosque contulerit. Omnino vero, ſi quid tantiſper exaggerando dicere licet, jure optimo de *Philippo* dici poſſe exiſtimo, *velut communes quasdam Græcorum omnium delicias illum fuiſſe*, ob illius prolixam de omnibus bene merendi voluntatem. Quantum autem valeat præclarum vitæ inſtitutum ac fides, hoc celeberrimo & maximo teſtimonio demonſtrari poteſt, quod omnes ſimul *Cretenſes*, concordia inter ſe ac ſocietate inita, unum *Philippum* dictatorem ad res inſulæ conſtituendas publice elegerunt, quodque citra vim ac periculum cuncta effecta ſunt; quod ſuperiori memoria haud facile quis factum eſſe recordetur. At vero, ex quo iſta adverſus Meſſenios patravit, omnia illi in contrarium vertere, idque ſane optimo jure. Nam cum vitæ inſtitutum priori contrarium eſſet amplexus, ac quotidie malum malo cumularet; conſentaneum erat, ut contrariam de illo opinionem

περὶ αὐτοῦ τρέψειν εἰς τἀναντία, καὶ ταῖς τῶν πραγμάτων συντελείαις ἐγκυρήσειν ἐναντίαις ἢ A.V. 539.
12 πρότερον. ὃ καὶ συνέβη γενέσθαι. δῆλον δὲ τοῦτο ἔσται τοῖς προσέχουσιν ἐπιμελῶς, διὰ τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων πράξεων.

XIII. Aratus honesta, Demetrius prava suasit Philippo.

Ὁ Ἄρατος, θεωρῶν τὸν Φίλιππον ὁμολογουμένως τόν τε πρὸς Ῥωμαίους ἀναλαμβάνοντα πόλεμον, καὶ κατὰ τὴν πρὸς τοὺς συμμάχους αἵρεσιν ὁλοσχερῶς ἠλλοιωμένον, πολλὰς εἰσενεγκάμενος ἀπορίας καὶ σκήψεις, μόλις ἀπετρέψατο τὸν Φίλιππον.
2 Ἡμεῖς δὲ, τοῦ κατὰ τὴν ε. βίβλον ἡμῖν ἐν ἐπαγγελίᾳ καὶ φάσει μόνον εἰρημένου, νῦν δι᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων τὴν πίστιν εἰληφότος, βουλόμεθα προσαναμνῆσαι τοὺς συνεφιστάνοντας τῇ πραγματείᾳ, πρὸς τὸ μηδεμίαν τῶν ἀποφάσεων ἀναπόδεικτον

Qq 2 μηδ᾽

11. *ἐγκυρήσειν correxi cum Reisk. ἐγχρήσειν ex ms. edidit Valeſ. idque in ἐγκύρσειν mutandum cenſuerat.* 12. *ἔσται ex conj. poſui pro vulgato ἐστι.*
XIII. 2. *τοῦ κατὰ correxit Valeſ. τοῦτο κατὰ erat in ms.*

nionem cuncti conciperent, & ipſe contrarios longeque alios quam antea rerum ſucceſſus experiretur. Quod quidem ei poſtea contigit: ut ex iis, quæ deinceps narrabimus, attentus hiſtoriæ lector manifeſte perſpiciet.

13. *Aratus*, cum *Philippum* videret bellum adverſus Romanos aperte ſuſcipere, atque erga ſocios longe alia ac prius voluntate affectum eſſe, variis difficultatibus ac rationibus in medium allatis, ægre Philippum ab incepto deterruit. Ceterum quod *Libro quinto* in anteceſſum & nude ſolummodo a nobis dictum eſt, id nunc, ubi rebus ipſis confirmatum deprehenditur, in memoriam revocatum volumus attentis hiſtoriæ noſtræ lectoribus; ne qua forte propoſitio absque demonſtratione

Ol. 141. 1. Aratus & Demetrius contraria ſuadent Philippo.

μηδ᾽ ἀμφισβητουμένην καταλιπεῖν. καθ᾽ ὃν γὰρ 3
καιρὸν, ἐξηγούμενοι τὸν Αἰτωλικὸν πόλεμον, ἐπὶ
τοῦτο τὸ μέρος τῆς διηγήσεως ἐπέστημεν, ἐν ᾧ Φί-
λιππον ἔφαμεν τὰς ἐν Θέρμῳ στοὰς καὶ τὰ λοιπὰ
τῶν ἀναθημάτων θυμικώτερον διαφθεῖραι, καὶ δεῖν
τούτων τὴν αἰτίαν οὐχ οὕτως ἐπὶ τὸν βασιλέα, διὰ
τὴν ἡλικίαν, ὡς ἐπὶ τοὺς συνόντας αὐτῷ φίλους
ἀναφέρειν· τότε, περὶ μὲν Ἀράτου τὸν βίον, ἐφή- 4
σαμεν, ἀπολογεῖσθαι τοῦ μηδὲν ἂν ποιῆσαι μοχθη-
ρὸν, Δημητρίου δὲ τοῦ Φαρίου τὴν τοιαύτην εἶναι
προαίρεσιν. Δῆλον δὲ τοῦτο ποιήσειν ἐπηγγειλάμε- 5
θα διὰ τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων, εἰς τοῦτον ὑπερθέ-
μενοι τὸν καιρὸν τὴν πίστιν τῆς στερηθείσης ἀπο-
φάσεως· ἐν ᾧ παρὰ μίαν ἡμέραν Δημητρίου μὲν 6
παρόντος, ὡς ἀρτίως ὑπὲρ τῶν κατὰ Μεσσηνίους
ὑπεδείξαμεν, Ἀράτου δὲ καθυστερήσαντος, ἤρξατο
Φίλιππος ἅπτεσθαι τῶν μεγίστων ἀσεβημάτων·

καὶ,

5. τῆς στερηθείσης. τῆς τότε ῥηθείσης *ſuſpicatus eſt Gron. & ſic voluit Reisk.*

ſtratione a nobis relinquatur. Nam cum bellum Aetolicum narrantes eo loci conſtitiſſemus, quo *Philippum* diximus *nimio animi impetu porticus & reliqua donaria Thermi oppidi deſtruxiſſe, atque hujus facti culpam non tam in ipſum regem, ob illius ætatem, quam in regis amicos & comites conferri debere:* tunc de *Arato* quidem aſſeruimus, *reliquam ejus vitam hujusmodi omne facinus ab eo amoliri; Demetrii autèm Pharii prorſus tale vitæ inſtitutum fuiſſe.* Atque id nos poſtea oſtenſuros eſſe tum polliciti, hunc in locum demonſtrationem nudi illius afferti diſtulimus: quando ſcilicet *Philippus, Demetrio* quidem præſente, ut paullo ante in *Meſſenicarum* rerum narratione oſtendimus, *Arato* autem uno dumtaxat die tardius delato, teterrima facinora aggredi cœpit; ac, veluti deguſtato ſemel

humano

7καὶ, καθάπερ ἂν ἐγγευσάμενος αἵματος ἀνθρωπείου, A.V. 539.
καὶ τοῦ φονεύειν, καὶ παρασπονδεῖν τοὺς συμμάχους,
οὐ λύκος ἐξ ἀνθρώπου, κατὰ τὸν Ἀρκαδικὸν μῦθον, Ex homine lupus.
ὥς φησιν ὁ Πλάτων, ἀλλὰ τύραννος ἐκ βασιλέως
8ἀπέβη πικρός. τούτου δ' ἐναργέστερον ἔτι δεῖγμα
τῆς ἑκατέρου γνώμης, τὸ περὶ τῆς ἄκρας συμβούλευμα, πρὸς τὸ μηδὲ περὶ τῶν κατ' Αἰτωλοὺς διαπορεῖν.

XIV. Aratus & Demetr. contraria suadent Philippo.

Ὧν ὁμολογουμένων, εὐμαρὲς ἤδη συλλογίσασθαι
2τὴν διαφορὰν τῆς ἑκατέρου προαιρέσεως. Καθάπερ γὰρ νῦν Φίλιππος, πεισθεὶς Ἀράτῳ, διεφύλαξε τὴν πρὸς Μεσσηνίους πίστιν ἐν τοῖς κατὰ τὴν ἄκραν, καὶ μεγάλῳ τὸ δὴ λεγόμενον ἕλκει, τῷ προγεγονότι
3περὶ τὰς σφαγὰς, μικρὸν ἴαμα προσέθηκεν· οὕτως ἐν τοῖς κατ' Αἰτωλοὺς, Δημητρίῳ κατακολουθήσας, ἠσέβει μὲν εἰς τοὺς θεοὺς, τὰ καθιερωμένα τῶν ἀναθημάτων διαφθείρων, ἡμάρτανε δὲ περὶ τοὺς ἀνθρώ-

8. *Post verba* τὸ περὶ τ. ἄκρ. συμβούλευμα, *hæc inseruit is, qui hæc Excerpta congessit,* τὸ ῥηθὲν ἐν τοῖς Πολιτικοῖς.

humano cruore, & initio facto trucidandi socios fœdusque omne violandi, non *ex homine lupus*, quod in *Arcadica* est *fabula*, ut ait *Plato*, sed ex justo rege acerbus tyrannus evasit. Sed altero etiam longe certiori argumento declarari potest utriusque viri sententia, ex hoc scilicet consilio, quod de *Messeniorum* arce uterque regi dedit; ut jam de iis, quæ in Aetolia gesta sunt, nullus sit dubitandi locus.

14. Quæ cum ita sint, quæ in utroque fuerit instituti diversitas, facile colligi potest. Nam quemadmodum *Philippus*, *Arati* consilium secutus, *Messeniis*, quod ad arcem pertinet, fidem nunc servavit, & ingenti ut ajunt vulneri, cædes dico in urbe patratas, leve medicamentum adhibuit: sic in bello adversus Aetolos, *Demetrio* obsecutus, & deos impie offendit, donaria eorum divastando, & ho-

Ol.141.1. πους, ὑπερβαίνων τοὺς τοῦ πολέμου νόμους, ἠστόχει
Aratus & Demetr. δὲ τῆς σφετέρας προαιρέσεως, ἀπαραίτητον καὶ πι-
contraria suadent κρὸν ἑαυτὸν ἀποδεικνύων ἐχθρὸν τοῖς διαφερομένοις.
Philippo. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ Κρήτην. καὶ 4
γὰρ ἐπ' ἐκείνων Ἀράτῳ μὲν καθηγεμόνι χρησάμενος
περὶ τῶν ὅλων, οὐχ οἷον ἀδικήσας, ἀλλ' οὐδὲ λυπή-
σας οὐδένα τῶν κατὰ τὴν νῆσον, ἅπαντας μὲν εἶχε
Κρηταιεῖς ὑποχειρίους, ἅπαντας δὲ τοὺς Ἕλληνας εἰς
τὴν πρὸς αὐτὸν εὔνοιαν ἐπήγετο, διὰ τὴν σεμνότητα
τῆς προαιρέσεως. Οὕτω πάλιν ἐπακολουθήσας Δη- 5
μητρίῳ, καὶ παραίτιος γενόμενος Μεσσηνίοις τῶν ἄρ-
τι ῥηθέντων ἀτυχημάτων, ἅμα τὴν παρὰ τοῖς συμ-
μάχοις εὔνοιαν, καὶ τὴν παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησιν
Delectus amicorum, maximi est momenti. ἀπέβαλε πίστιν. Τηλικαύτην τοῖς νέοις βασιλεῦσι 6
ῥοπὴν ἔχει καὶ πρὸς ἀτυχίαν, καὶ πρὸς ἐπανόρθωσιν
τῆς ἀρχῆς, ἡ τῶν παρεπομένων φίλων ἐκλογὴ καὶ
κρίσις· ὑπὲρ ἧς οἱ πλείους οὐκ οἶδ' ὅπως ῥᾳθυμοῦν-
τες, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ποιοῦνται πρόνοιαν.

IV.

XIV. 5. Οὕτω πάλιν. *An* Εἶτα πάλιν?

& hominibus injuriam fecit, jura belli transgrediendo, ac præterea contra institutum ac propositum sibi ab initio scopum peccavit, dum implacabilem atque acerbum adversariis hostem se præbuit. Eadem rerum in *Creta* gestarum ratio est. Namque in iis quum *Arati* consilio esset usus, neminem ex tota insula non modo injuria, sed ne molestia quidem afficiens, cum omnes Cretenses dicto audientes habuit, tum vero omnes Græcos gravitate consilii ad suî amorem pellexit. At contra magistro usus *Demetrio*, cum Messeniis eas quas memoravi calamitates intulisset, simul sociorum benevolentiam atque apud omnes Græcos fidei opinionem amisit. Tantum, in regum adolescentia, vel ad infelicitatem, vel ad confirmationem regni, valet *delectus amicorum & comitum;* de quo tamen plerique, nescio qua negligentia, minime laborant.

IV.

IV. A.V. 539.

BELLVM ANTIOCHI CVM ACHAEO.

Sardes capit Antiochus.

Περὶ δὲ τὰς Σάρδεις ἄπαυστοι καὶ συνεχεῖς ἀκροβολισμοὶ συνίσταντο καὶ κίνδυνοι· καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν πᾶν γένος ἐνέδρας, ἀντενέδρας, ἐπιθέσεως ἐξευρισκόντων τῶν στρατιωτῶν κατ' ἀλλήλων· περὶ ὧν γράφειν τὰ κατὰ μέρος, οὐ μόνον ἀνωφελὲς, XV. Iam in alterum annum oppugnantur Sardes.
2 ἀλλὰ καὶ μακρὸν ἂν εἴη τελέως. Τὸ δὲ πέρας, ἤδη τῆς πολιορκίας δεύτερον ἔτος ἐνεστώσης, Λαγόρας ὁ Κρὴς, τριβὴν ἔχων ἐν τοῖς πολεμικοῖς ἱκανὴν, καὶ συνεωρακὼς, ὅτι συμβαίνει τὰς ὀχυρωτάτας πόλεις ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ῥᾷστα γίγνεσθαι τοῖς πολεμίοις ὑποχειρίους διὰ τὴν ὀλιγωρίαν τῶν ἐνοικούντων, ὅταν, πιστεύ- Munitissimae urbes interdum facillime capiuntur.

XV. Titulus *in ora Cod. Vrb. est:* Περὶ τῆς ἁλώσεως Σάρδεων διὰ Λαγόρα Κρητοῦ. 2. δεύτερον. *Forsan* ἐς δεύτερον. Ibid. ὁ Κρής. ὁ Κρήτης *est in codd. omnibus: in Vesont. autem intra lineas interseritur* ἐκ. Ibid. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. *Sic Vrb. & Aug. Vulgo* ὡς ἐπιτοπολύ.

IV.

Excerpt. antiq. ex Lib. VII. *cap.* 4-7.

15. Circa *Sardes* leves dimicationes & pugnæ continuæ ſine ulla intermiſſione committebantur; cum milites & noctu & interdiu nullum non genus inſidiandi, aut inſidiatores captandi, invadendique ſe invicem, comminiſcerentur: de quibus ſigillatim ſcribere, non ſolum inutile, verum & prolixum prorſus fuerit. Ei oppugnationi, cujus alter jam agebatur annus, *Lagoras* Cretenſis finem impoſuit: vir, qui rei bellicæ non mediocrem uſum habebat, & qui obſervaverat, evenire utplurimum, ut munitiſſimæ quæque urbes negligentia oppidanorum capiantur; ubi naturalibus aut manu factis munitionibus confiſi custodias

Ol.141.1. Lagoras Cretensis.

πιστεύσαντες ταῖς ὀχυρότησι ταῖς φυσικαῖς ἢ χειρο-
ποιήτοις, ἀφυλακτῶσι καὶ ῥαθυμῶσι τὸ παράπαν·
καὶ τοῦτο δ' αὖ ἐπεγνωκὼς, διότι συμβαίνει, τὰς 3
ἁλώσεις γίγνεσθαι κατὰ τοὺς ὀχυρωτάτους τόπους,
καὶ δοκοῦντας ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἀπηλπίσθαι· καὶ 4
τότε θεωρῶν, κατὰ τὴν προϋπάρχουσαν δόξαν περὶ
τῆς τῶν Σάρδεων ὀχυρότητος ἅπαντας ἀπεγνωκό-
τας, ὡς διὰ τοιαύτης πράξεως κυριεύσειν αὐτῆς,
μίαν δὲ ταύτην ἔχοντας ἐλπίδα τοῦ διὰ τῆς ἐνδείας
κρατήσειν τῆς πόλεως· τοσούτῳ μᾶλλον προσεῖχε, 5
καὶ πάντα τόπον ἠρεύνα, σπεύδων ἀφορμῆς τινος
ἐπιλαβέσθαι τοιαύτης. Συνθεωρήσας δὲ τὸ κατὰ 6
τὸν καλούμενον Πρίονα τεῖχος ἀφυλακτούμενον,
(οὗτος δ' ἐστὶ τόπος ὁ συνάπτων τὴν ἄκραν καὶ τὴν
πόλιν,) ἐγίγνετο περὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐπίνοιαν
ταύτην. Τὴν μὲν οὖν τῶν φυλαττόντων ῥαθυμίαν 7
ἐκ

5. *πάντα τόπον ex conject. posui, pro πάντα τρόπον, quod habent vulgo omnes.* 6. *ἀφυλακτούμενον correxit Casaub. ἀφύλακτον μένον dant libri.*

dias negligentius agere cœperint, aut etiam omnino agere contemserint: qui præterea hoc etiam animadverterat, ea parte capi solere urbes, qua sunt munitissimæ, & de qua ne spem quidem ullam hostes videntur posse habere. Hic igitur vir, intelligens tunc quoque, cunctos, pro ea opinione quam de munitione Sardium ante conceperant, spem & cogitationem abjecisse de capienda urbe strenuo aliquo belli facinore, solamque spem urbis potiundæ in eo repositam habere, si ad inopiam rerum omnium obsessi redigerentur: tanto acrius animum intendit, & locum omnem scrutatus est, cupidus aliquam hujusmodi occasionem deprehendere. Itaque postquam intellexit, partem illam muri, quæ est ad *Prionem* sive *Serram*, (is est locus qui arcem urbi jungit) incustoditam esse; in hanc spem & cogitationem totus incubuit. Ac custodum quidem negligentiam ex

8ἐκ τοιούτου τινὸς σημείου συνεθεώρησε. Τοῦ τόπου κρημνώδους ὑπάρχοντος διαφερόντως, καὶ φάραγγος ὑποκειμένης, εἰς ἣν ῥιπτεῖσθαι συνέβαινε τοὺς ἐκ τῆς πόλεως νεκροὺς, καὶ τὰς τῶν ἵππων καὶ τὰς τῶν ὑποζυγίων τῶν ἀποθνησκόντων κοιλίας· εἰς τοῦτον ἀεὶ τὸ τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἄλλων ὀρνέων πλῆθος
9ἠθροίζετο. συνθεωρήσας οὖν ὁ προειρημένος ἀνὴρ, ὅτε πληρωθείη τὰ ζῶα, τὰς ἀναπαύσεις ἐπὶ τῶν κρημνῶν καὶ τοῦ τείχους ποιούμενα συνεχῶς· ἔγνω, διότι κατ᾽ ἀνάγκην ἀφυλακτεῖται τὸ τεῖχος, καὶ
10γίγνεται τὸν πλεῖστον χρόνον ἔρημον. λοιπὸν ἐπιμελῶς, τὴν νύκτα προσπορευόμενος, ἐξήταζε τὰς
11προσβάσεις καὶ θέσεις τῶν κλιμάκων. εὑρίσκων δὲ κατά τινα τόπον καὶ καθ᾽ ἕνα τῶν κρημνῶν δυνατὴν οὖσαν, προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸν περὶ τούτων λόγον.

A.V. 539. Lagoras ex avibus cognoſcit partem incuſtoditam muri.

10. *ἐξήταζε correxi. Vulgo omnes ἐξέταζε.*

ex hujusmodi indicio intellexit. Quum ſit is locus admodum præruptus, eique ſubjaceat confragoſa vallis, in quam moris erat mortuorum corpora & equorum atque jumentorum cadavera jacere: eo ſemper vulturum aliarumque avium multitudo ingens conveniebat. *Lagoras* igitur poſtquam animadvertiſſet, prædictas aves, ubi ſatiatæ eſſent, in ſummis rupibus & ſuper mœnibus ſemper requieſcere; intellexit, fieri non poſſe quin negligentius ibi cuſtodiatur murus, & majori parte temporis ſit deſertus. Itaque ſilentio noctis accedens, ſedulo perquiſivit, qua parte adiri locus poſſet, & ſcalæ admoveri: quod quum ab una parte, & in una e dictis rupibus, commode fieri poſſe inveniſſet, agit de hoc incepto cum rege.

Ol.141.1.
XVI.
Lagoræ conſilium probat Antiochus.

Τοῦ δὲ δεξαμένου τὴν ἐλπίδα, καὶ παρακαλέσαντος τὸν Λαγόραν ἐπιτελεῖν τὴν πρᾶξιν, αὐτὸς μὲν ὑπισχνεῖτο τὰ δυνατὰ ποιήσειν· ἠξίου δὲ τὸν 2
βασιλέα, Θεόδοτον αὐτῷ τὸν Αἰτωλὸν καὶ Διονύσιον τὸν ἡγεμόνα τῶν ὑπασπιστῶν παρακελεύσαντα συστῆσαι, συνεπιδοῦναι σφᾶς καὶ κοινωνῆσαι τῆς ἐπιβολῆς, διὰ τὸ δοκεῖν ἑκάτερον ἱκανὴν δύναμιν ἔχειν καὶ τόλμαν πρὸς τὴν ἐπινοουμένην πρᾶξιν. Τοῦ δὲ 3
βασιλέως παραχρῆμα ποιήσαντος τὸ παρακαλούμενον, συμφρονήσαντες οἱ προειρημένοι, καὶ κοινωσάμενοι περὶ πάντων ἑαυτοῖς, ἐτήρουν νύκτα τὸ περὶ τὴν ἑωθινὴν μέρος ἔχουσαν ἀσέληνον. λαβόντες δὲ 4
τοιαύτην, ἐν ᾗ πράττειν ἔμελλον ἡμέρᾳ, τῇ πρότερον ὀψίας δείλης ἐπέλεξαν ἐκ παντὸς τοῦ στρατοπέδου πεντεκαίδεκα τοὺς εὐρωστοτάτους ἄνδρας καὶ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς· οἵτινες ἔμελλον ἅμα μὲν προσοίσειν τὰς κλίμακας, ἅμα δὲ συναναβήσεσθαι καὶ

XVI. 4. *Poſt* τοιαύτην *temere* ταύτης *adjecit Caſaub. Idemque* τῇ πρότ. *ſua auctoritate in* τὴν πρότερον *mutavit.*

16. Ille, ſpem oblatam nequaquam aſpernatus, *Lagoram* hortari, perficeret, quod moliebatur. Qui omnia pro viribus ſe facturum pollicitus, petiit ab *Antiocho*, ut *Theodotum* Aetolum, & *Dionyſium* præfectum ſatellitum ſibi adjungeret, monitos ut conſilii inceptique ſocios ſeſe præberent: ambo enim idoneo præditi eſſe robore atque audacia videbantur ad exſequendum facinus excogitatum. Quum protinus poſtulationem hujus rex impleſſet, conjuncti animis prædicti viri, ubi de rebus omnibus conſilia inter ſe communicaſſent, noctem captabant, quæ circa diluculum eſſet illunis. Nacti autem ejusmodi noctem, pridie quam conſilium exſequerentur, viros quindecim & corporis & animi robore validiſſimos ex omni exercitu prima veſpera delegerunt, qui & in admovendis ſcalis & in adſcenſione illarum audacis

5καὶ μεθέξειν αὐτοῖς τῆς τόλμης. μετὰ δὲ τούτους, A.V. 539.
ἄλλους ἐπελέξαντο τριάκοντα, τοὺς ἐν ἀποστήματι
συνεφεδρεύσοντας, ἵν᾽, ἐπειδὰν ὑπερβάντες αὐτοὶ
πρὸς τὴν παρακειμένην παραγένωνται πύλην, οὗτοι
μὲν ἔξωθεν προσπεσόντες πειρῶνται διακόπτειν τοὺς
στροφεῖς καὶ τὸ ζύγωμα τῶν πυλῶν, αὐτοὶ δὲ τὸν
6μοχλὸν ἔνδοθεν καὶ τὰς βαλανάγρας· δισχιλίους
δέ, τοὺς κατόπιν ἀκολουθήσοντας τούτοις, οὓς συν-
εισπεσόντας ἔδει καταλαβέσθαι τὴν τοῦ θεάτρου
στεφάνην, εὐφυῶς κειμένην πρός τε τοὺς ἐκ τῆς
7ἄκρας, καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. τοῦ δὲ μὴ
γενέσθαι μηδεμίαν ὑποψίαν τῆς ἀληθείας διὰ τὴν
ἐπιλογὴν τῶν ἀνδρῶν, διέδωκε λόγον, ὡς τοὺς Αἰτω-
λοὺς μέλλοντας εἰσπίπτειν διά τινος φάραγγος εἰς
τὴν πόλιν, καὶ δέον ἐνεργῶς τούτους παραφυλάξαι
πρὸς τὸ μηνυθέν.

Lagoræ consilium probat Antiochus.

Ἑτοί-

7. *διέδωκε correxi cum Reisk. Vulgo omnes δέδωκε.*

dacis incepti participes erant futuri. Secundum hos, triginta alios designarunt, qui modico intervallo subsistentes subsidio ipsis forent; ut, postquam ipsi superatis mœnibus ad proximam portam accessissent, illi, extrinsecus irruentes, cardines & jugamentum portarum effringere conarentur, dum ipsi vectem intus & claustra discuterent. Electi sunt & bis mille milites a tergo secuturi, quibus negotium datum erat, ut facta in urbem irruptione, aream theatrum ambientem occuparent; cum iis, qui in arce erant, tum his, qui in urbe, opportune imminentem. Ne autem, propter istum virorum dilectum, suspicio ulla vulgo oboriretur ejus rei, quæ agebatur; rumorem rex sparsit, quasi per præruptam quamdam vallem Aetoli in urbem essent clam ingressuri: hos igitur esse electos, qui caverent strenue, ne id fieret, quod ex indicibus cognitum esset.

17. Præ-

Ol.141.1. XVII. Felix Lagoræ audacia.

Ἑτοίμων δὲ πάντων αὐτοῖς γενομένων, ἅμα τῷ κρυφθῆναι τὴν σελήνην, λάθρα πρὸς τοὺς κρημνοὺς οἱ περὶ τὸν Λαγόραν ἀφικόμενοι μετὰ τῶν κλιμάκων, ὑπέστειλαν ἑαυτοὺς ὑπό τινα προπεπτωκυῖαν ὀφρύν. ἐπιγενομένης δὲ τῆς ἡμέρας, καὶ τῶν μὲν φυλάκων 2 ἀπολυομένων ἀπὸ τοῦ τόπου τούτου, τοῦ δὲ βασιλέως κατὰ τὸν ἐθισμὸν τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐφεδρείας ἐκπέμποντος, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς τὸν ἱππόδρομον ἐξαγαγόντος καὶ παρατάττοντος· τὸ μὲν πρῶτον ἀνύποπτον ἦν πᾶσι τὸ γενόμενον. προστεθεισῶν δὲ 3 δυοῖν κλιμάκων, καὶ δι' ἧς μὲν Διονυσίου, δι' ἧς δὲ Λαγόρα πρῶτον πορευομένων, ἐγίγνετο ταραχὴ καὶ

Achæus arcem Sardium tenet.

κίνημα περὶ τὸ στρατόπεδον. Συνέβαινε γὰρ τοῖς 4 μὲν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ τοῖς περὶ τὸν Ἀχαιὸν ἐκ τῆς ἄκρας, ἀδήλους εἶναι τοὺς προσβαίνοντας, διὰ τῆς προπεπτωκυίας ἐπὶ τὸν κρημνὸν ὀφρύος· τοῖς δ' ἐκ τοῦ στρατοπέδου σύνοπτος ἦν ἡ τόλμα τῶν ἀναβαινόντων

XVII. 1. προπεπτωκυῖαν *cum Reisk. posui pro vulgato* προσπεπτωκ. 4. διὰ τῆς προπεπτ. διὰ τὴν προπεπτωκυῖαν ἐ. τ. κρ. ὀφρὺν *malim cum Reiskio. Rursus autem* προσπεπτ. *dant vulgo omnes.*

17. Præparatis rebus omnibus, simul ac terram subiit luna, *Lagoras* & socii, scalas gestantes, ad prædictas rupes ut venerunt, furtim sub prominenti quodam supercilio illis se applicant. Exorto dein die, quum custodes ex eo loco discessissent, & rex alios de more ad solitas stationes amandasset, pleramque vero multitudinem in Hippodromo coactam ordinaret in aciem; principio nemo id, quod agebatur, suspicatus est. Verum ubi duæ sunt admotæ scalæ, quarum una *Dionysius*, altera *Lagoras* primi adscendebant, tumultus quidam & motus in castris esse cœpit. Nam oppidanis quidem, & *Achæo*, qui arcem tenebat, propter rupis prominens supercilium nihil de his, qui muros conscendebant, erat compertum: at qui in castris erant, audaciam adscendentium & præsenti periculo se objicientium oculis

5νόντων καὶ παραβαλλομένων. διόπερ οἱ μὲν ἐκπε- A.V. 539.
πληγμένοι τὸ παράδοξον, οἱ δὲ, προορώμενοι καὶ δε-
διότες τὸ συμβησόμενον, ἀχανεῖς, ἅμα δὲ περιχα-
6ρεῖς ὄντες, ἕστασαν. ὅθεν ὁ βασιλεὺς, θεωρῶν τὸ Antiochi ſtrategema.
περὶ τὴν ὅλην παρεμβολὴν κίνημα, καὶ βουλόμενος
ἀποσπᾷν ἀπὸ τοῦ προκειμένου τούς τε παρ' αὑτοῦ
καὶ τοὺς ἐκ τῆς πόλεως, προῆγε τὴν δύναμιν, καὶ
προσέβαλε πρὸς τὰς ἐπὶ θάτερα πύλας κειμένας,
7Περσίδας δὲ προσαγορευομένας. Ἀχαιὸς δὲ, συν-
θεωρῶν ἐκ τῆς ἄκρας τὸ περὶ τοὺς ὑπεναντίους κί-
νημα παρηλλαγμένον τῆς συνηθείας, ἐπὶ πολὺ διη-
πορεῖτο, δυσχρηστούμενος, καὶ συννοῆσαι τὸ γιγνό-
8μενον οὐδαμῶς δυνάμενος. πλὴν ὅμως ἐξαπέστειλε
τοὺς ἀπαντήσοντας εἰς τὴν πύλην· ὧν διὰ στενῆς
καὶ κρημνώδους ποιουμένων τὴν κατάβασιν, βρα-
9δεῖαν συνέβαινε γίγνεσθαι τὴν ἐπικουρίαν. ὁ δ' ἐπὶ Aribazus, urbis
τῆς πόλεως τεταγμένος Ἀρίβαζος, ἀκάκως ὥρμησε præfectus.
πρὸς

6. *προῆγε.* *Ex conject. correxi vulgatum* *προσῆγε.*

lis ſpectabant. Itaque alii rei miraculo perculſi, alii, cum, quid eſſet eventurum, partim præviderent, partim metuerent, ſtupore defixi ſimul & lætitia geſtientes ſtabant. Idcirco rex, coortam per univerſa caſtra trepidationem animadvertens, quo ſuorum oppidanorumque animos ab eo quod agebatur avocaret, movit exercitum, & adverſus portam ab altera urbis parte ſitam, Perſidem portam vocant, adduxit. *Achæus*, qui in hoſtium caſtris motum nequaquam pro conſuetudine concitum cerneret, perdiu fluctuans cum animo ſuo, hærebat conſilii inops, nec, quid ageretur, ullo modo intelligere valebat. Tandem tamen ad portam illam, qui irrumpentibus obſiſterent, miſit; verum, quod per anguſtam & præruptam ſemitam deſcendendum eſſet, ſerum auxilium fuerunt. *Aribazus* vero, urbis præfectus, nihil

Ol.141.1. πρὸς τὰς πύλας, αἷς ἑώρα προσβάλλοντα τὸν Ἀν-
τίοχον· καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνεβίβαζε, τοὺς
δὲ διὰ τῆς πύλης ἀφιεὶς, εἴργειν τοὺς συνεγγίζοντας
καὶ συμπλέκεσθαι παρεκελεύετο τοῖς πολεμίοις.

XVIII. Lagoras in murum per prærupta escendit.

XVIII. Κατὰ δὲ τὸν καιρὸν τοῦτον οἱ περὶ τὸν Λαγό-
ραν καὶ Θεόδοτον καὶ Διονύσιον, ὑπερβάντες τοὺς
κρημνοὺς, ἧκον ἐπὶ τὴν ὑποκειμένην πύλην. καὶ τινὲς 2
μὲν αὐτῶν διεμάχοντο πρὸς τοὺς ἀπαντῶντας, οἱ
δὲ διέκοπτον τοὺς μοχλούς. ἅμα δὲ τούτοις προσ-
πεσόντες ἔξωθεν οἱ τεταγμένοι πρὸς τοῦτο τὸ μέ-
ρος, τὸ παραπλήσιον ἐποίουν. Ταχὺ δὲ τῶν πυλῶν 3
ἀνοιχθεισῶν, εἰσελθόντες οἱ δισχίλιοι κατελάβοντο
τὴν τοῦ θεάτρου στεφάνην. οὗ γιγνομένου, πάντες 4
ὥρμησαν ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τῆς Περσίδος προσα-
γορευομένης πύλης, ἐφ᾽ ἣν πρότερον ἐβοήθησαν οἱ
περὶ τὸν Ἀρίβαζον, σπεύδοντες παρεγγυᾷν ἐπὶ τοὺς
εἰσπεπτωκότας. Τούτου δὲ συμβαίνοντος, κατὰ 5
τὴν

XVIII. 3. κατελάβοντο. *Mendose vulgo omnes* κατέλαβόν τε.

nihil mali suspectans, ad eam portam se confert, quam peti ab *Antiocho* videbat: & milites alios mœnia jubet adscendere, alios porta emittit, appropinquantem hostem arcere & manus cum eo conferere jussos.

18. Inter hæc *Lagoras*, *Theodotus*, *Dionysius*, & qui cum his erant, superatis rupibus, ad portam subjectam perveniunt. Iamque alii ex his cum occurrente hoste dimicant, alii seras effringunt. Eodemque tempore, quibus id negotium fuerat datum, extrinsecus irrumpentes idem faciunt. Mox patefactis portis, irruunt delecti milites bis mille, & aream theatrum ambientem occupant. Quo facto, e mœnibus & porta Perside (quo antea præsidio venerat *Aribazus*) ruere omnes; signum ad conveniendum adversus eos, qui erant ingressi, cunctis dare festinantes. Hoc autem pacto, discessu

τὴν ἀποχώρησιν ἀνεῳγμένης τῆς πύλης, συνεισέπε- A.V. 539.
σόν τινες τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως, ἑπόμενοι τοῖς
6 ὑποχωροῦσιν. ὧν κρατησάντων τῆς πύλης, ἤδη τού- Sardium urbe potitur Antiochus.
τοις κατὰ τὸ συνεχὲς οἱ μὲν εἰσέπιπτον, οἱ δὲ τὰς
7 παρακειμένας διέκοπτον πύλας. Οἱ δὲ περὶ τὸν
Ἀρίβαζον, καὶ πάντες οἱ κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ βρα-
χὺ διαγωνισάμενοι πρὸς τοὺς εἰσεληλυθότας, ὥρ-
8 μησαν φεύγειν πρὸς τὴν ἄκραν. Οὗ συμβάντος, οἱ
μὲν περὶ τὸν Θεόδοτον καὶ Λαγόραν ἔμενον ἐπὶ τῶν
κατὰ τὸ θέατρον τόπων, νουνεχῶς καὶ πραγματι-
κῶς ἐφεδρεύοντες τοῖς ὅλοις· ἡ δὲ λοιπὴ δύναμις,
εἰσπεσοῦσα πανταχόθεν ἅμα, κατειλήφει τὴν πό-
9 λιν. καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη, τῶν μὲν φονευόντων τοὺς ἐν-
τυγχάνοντας, τῶν δὲ τὰς οἰκήσεις ἐμπιπρώντων,
ἄλλων δὲ πρὸς τὰς ἁρπαγὰς καὶ τὰς ὠφελείας ὡρ-
μηκότων, ἐγίγνετο παντελὴς ἡ τῆς πόλεως κατα-
10 φθορὰ καὶ διαρπαγή. Καὶ Σάρδεων μὲν τοῦτον τὸν
τρόπον ἐγένετο κύριος Ἀντίοχος.

V.

6. ἤδη τούτοις. πύλης ἤδη ταύτης edd. & Med. Probarem ἤδη καὶ ταύτης. 7. ἐπὶ βραχὺ cum Reisk. posui pro vulgato ἐπὶ βραχεῖ.

cessu horum patefacta porta, quidam e regiis, secuti retrocedentes oppidanos, urbem irrumpunt. A quibus quum ista occupata porta esset, jam continuo post hos alii urbem intrare, alii proximas portas effringere. *Aribazus* & omnes qui in urbe erant, posteaquam leve cum ingresso hoste certamen habuissent, in arcem fuga sese proripiunt. Quo facto, *Theodotus* & *Lagoras* loca circa theatrum occupata tenere pergunt, cauto & prudenti consilio rei totius eventum observantes: reliquus vero exercitus, omni jam ex parte simul irrumpens, urbem occupat. De cetero, quum jam alii passim obvios obtruncarent, alii domos incenderent, alii ad rapinas & prædam ruerent, divastata direptaque urbs est universa. Atque hoc quidem modo in *Antiochi* potestatem *Sardes* venerunt.

V.

V.

Ἀποσπασμάτια.

✻ ✻ ✻

XIX. Μασσύλοι, Λιβυκὸν ἔθνος. Πολύβιος ἐν ἑβδόμῳ Μασσυλεῖς αὐτοὺς φησί.

✻ ✻ ✻

Οἱ δὲ τὸν Ὠρικὸν κατοικοῦντες, οἳ καὶ πρῶτοι κεῖνται παρὰ τὴν εἰσβολὴν πρὸς τὸν Ἀδρίαν, ἐκ δεξιῶν εἰσπλέοντι.

XIX. 1. Μασσυλεῖς. Μασουλεῖς *legitur apud Euſtath. ad Dionyſ. v.* 187.

V.

Fragmenta minora.

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

1. *Maſſylos*, Libyæ populum, POLYBIVS *lib. VII. Maſſylenſes* appellat. (*Steph. Byz.*)

2. Qui vero *Oricum* habitant, qui etiam primi ſiti ſunt ad ingreſſum in Adriam, ab dextera intro naviganti. (*Idem.*)

INDEX

I N D E X

RELIQVIARVM LIBRI VI.

I N D E X

RELIQVIARVM LIBRI VII.

A. V. 539.

Finis Tomi Secundi.